Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮ

ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣ-ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣ

(ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨽᩣᨣᩮᩣ)

ᨣᨶ᩠ᨳᩣᩁᨾ᩠ᨽᨠᨳᩣ

ᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩣᨲᩥᨣᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨽᩣ-

ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ;

ᨴᩮᩣᩈᩮᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᩈᩅᩣᩈᨶᩮᩉᩥ,

ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᩁᨾᨬ᩠ᨧ ᨴᩣᨲᩣ᪨

ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᨿᩣᨧᨶ᩠ᨴᨶᩈᩦᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ,

ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩁᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᩥᨲᩈᨻ᩠ᨻᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨽᩪᨲᩴ,

ᨽᩪᨲᨲ᩠ᨳᨶᩣᨳᩴ ᩈᩥᩁᩈᩣ ᨶᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨

ᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᨾᩩᨶᩦᩅ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨡᩥᨶᨲ᩠ᨲᩮᨷᩈᩩ;

អហុ ជយាទាការុណគុណេហិ សត្ថុល្លិលិត្តការី ជនតាហិតេសុ

តំ សារិបុត្តំ មុនិរាជបុត្តំ, ថេរំ ថិរានេកគុណាភិរាមំ;

បញ្ញាបភាវុគ្គតចារុកិត្តិំ, សុសន្តវុត្តិញ្ច អនោមពុទ្ធិំ

សទ្ធម្មចក្កានុបវត្តកេន, សទ្ធម្មសេនាបតិនាមកេន;

សុត្តេសុ វុត្តេសុ តថាគតេន, ក្វតត្ថវេទិត្តមុបិកេតេន

យោ ភាសិតោ ភាសិតកោវិទេន, ធម្មប្បទីបុជ្ជលនាយកេន;

បិរោធា វិសិដ្ឋោ បដិសម្ភិទានំ, មគ្គោតិ នាមវិសេសិតោ ច

វិចិត្តនានត្តនយោបគូឡ្ហោ, គម្ភីរបញ្ញេហិ សមោវគាឡ្ហោ;

អត្ថត្ថលោកត្ថបរាយណេហិ, សំសេវនីយោ សុជនេហិ និច្ចំ

ញាណប្បភេទាវហនស្ស តស្ស, យោគីហិ នេកេហិ និសេវិតស្ស;

អត្ថំ អបុព្ពំ អនុវណ្ណយន្តា, សុត្តញ្ច យុត្តិញ្ច អនុក្កមន្តា

អវោក្កមន្តា សមយា សកា ច, អនាមសន្តា សមយំ បរញ្ច;

បុព្ពោបទេសដ្ឋកថានយញ្ច, យថានុរូបំ ឧបសំហរន្តា

វក្ខាមហំ អដ្ឋកថំ ជនស្ស, ហិតាយ សទ្ធម្មចិរដ្ឋិតត្ថំ;

សក្កច្ច សទ្ធម្មបកាសិនី តំ, សុណាថ ធារេថ ច សាធុ សន្តោតិ

តត្ថ បដិសម្ភិទានំ យោគ្គាតិ តត្រាយវិសេសិតោ ភាតិ វុត្តត្តា បដិសម្ភិទាយគ្គស្ស បដិសម្ភិទាយគ្គតា តាវ ចតុទ្ធា។ ចតស្សោ ហិ បដិសម្ភិទា – អត្ថបដិសម្ភិទា, ធម្មបដិសម្ភិទា, និរុត្តិបដិសម្ភិទា, បដិភានបដិសម្ភិទាតិ។ តាសំ បដិសម្ភិទានំ យោគ្គា អធិគមូបាយោតិ បដិសម្ភិទាយោគ្គា, បដិសម្ភិទាបដិលាភហេតូតិ វុត្តំ ហោតិ។ កថមយំ តាសំ យោគ្គា ហោតីតិ ចេ? បភេទតោ ទេសិតាយ ទេសនាយ បដិសម្ភិទាញាណាវហត្តា។ នានាភេទភិន្នានញ្ហិ ធម្មានំ នានាភេទភិន្នា ទេសនា សោតូនំ អរិយបុគ្គលានំ បដិសម្ភិទាញាណប្បភេទញ្ច សញ្ជនេតិ, បុច្ឆន្តានំ អាយតិំ បដិសម្ភិទាញាណប្បភេទាយ ច បច្ចយោ ហោតិ។ វុត្តញ្ហិ – “បភេទតោ ហិ ទេសនា ឃនវិនិព្ភោគបដិសម្ភិទាញាណាវហា ហោតី”តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ១.កាមាវចរកុសលបទភាជនីយ)។ អយញ្ច នានាភេទភិន្នា ទេសនា, តេនស្សា បដិសម្ភិទានំ យោគ្គត្តសិទ្ធិ។

តត្ថ ចតស្សោតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ បដិសម្ភិទាតិ បភេទា។ “អត្ថេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ធម្មេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តត្រ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា, ញាណេសុ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ. ៧១៨) វុត្តត្តា ន អញ្ញស្ស កស្សចិ បភេទា, ញាណស្សេវ បភេទា។ តស្មា “ចតស្សោ បដិសម្ភិទា”តិ ចត្តារោ ញាណប្បភេទាតិ អត្ថោ។ អត្ថប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ អត្ថេ បភេទគតំ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ ធម្មប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ ធម្មេ បភេទគតំ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ និរុត្តិប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ និរុត្តាភិលាបេ បភេទគតំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា។ បដិភានប្បភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ បដិភានេ បភេទគតំ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា។

តត្ថ អត្ថោតិ សង្ខេបតោ ហេតុផលំ។ ហេតុផលញ្ហិ យស្មា ហេតុអនុសារេន អរីយតិ អធិគមីយតិ បាបុណីយតិ, តស្មា អត្ថោតិ វុច្ចតិ។ បភេទតោ បន យំកិញ្ចិ បច្ចយសមុប្បន្នំ, និព្ពានំ, ភាសិតត្ថោ, វិបាកោ, កិរិយាតិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា អត្ថោតិ វេទិតព្វា។ តំ អត្ថំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ អត្ថេ បភេទគតំ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។

ធម្មោតិ សង្ខេបតោ បច្ចយោ។ សោ ហិ យស្មា តំ តំ ទហតិ បវត្តេតិ ចេវ បាបេតិ ច, តស្មា ធម្មោតិ វុច្ចតិ។ បភេទតោ បន យោ កោចិ ផលនិព្ពត្តកោ ហេតុ, អរិយមគ្គោ, ភាសិតំ, កុសលំ, អកុសលន្តិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ធម្មោតិ វេទិតព្វា។ តំ ធម្មំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ ធម្មេ បភេទគតំ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ អយមេវ ហិ អត្ថោ អភិធម្មេ (វិភ. ៧១៩-៧២៥) –

“ទុក្ខេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។

“យេ ធម្មា ជាតា ភូតា សញ្ជាតា និព្ពត្តា អភិនិព្ពត្តា បាតុភូតា, ឥមេសុ ធម្មេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, យម្ហា ធម្មា តេ ធម្មា ជាតា ភូតា សញ្ជាតា និព្ពត្តា អភិនិព្ពត្តា បាតុភូតា, តេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។

“ជរាមរណេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ជរាមរណសមុទយេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, ជរាមរណនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ជរាមរណនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។

“ជាតិយា ញាណំ...បេ... ភវេ ញាណំ...បេ... ឧបាទានេ ញាណំ...បេ... តណ្ហាយ ញាណំ...បេ... វេទនាយ ញាណំ...បេ... ផស្សេ ញាណំ...បេ... សឡាយតនេ ញាណំ...បេ... នាមរូបេ ញាណំ...បេ... វិញ្ញាណេ ញាណំ...បេ... សង្ខារេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, សង្ខារសមុទយេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, សង្ខារនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, សង្ខារនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។

“ឥធ ភិក្ខុ ធម្មំ ជានាតិ – សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ គាថំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភុតធម្មំ វេទល្លំ។ អយំ វុច្ចតិ ធម្មបដិសម្ភិទា។ សោ តស្ស តស្សេវ ភាសិតស្ស អត្ថំ ជានាតិ ‘អយំ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ, អយំ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ’តិ។ អយំ វុច្ចតិ អត្ថបដិសម្ភិទា។

“កតមេ ធម្មា កុសលា? យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា...បេ... ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនារព្ភ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ...បេ... អវិក្ខេបោ ហោតិ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា។ ឥមេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តេសំ វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិអាទិនា នយេន វិភជិត្វា វិភជិត្វា ទស្សិតា។

៣៨ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណន្តិ តស្មិំ អត្ថេ ច ធម្មេ ច យា សភាវនិរុត្តិ អព្យភិចារីវោហារោ, តស្ស អភិលាបេ ភណនេ ឧទីរណេ តំ លបិតំ ភាសិតំ ឧទីរិតំ សភាវនិរុត្តិសទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ សភាវនិរុត្តាភិលាបេ “អយំ សភាវនិរុត្តិ, អយំ ន សភាវនិរុត្តី”តិ ឯវំ តស្សា ធម្មនិរុត្តិសញ្ញិតាយ សភាវនិរុត្តិយា មាគធិកាយ សព្ពសត្តានំ មូលភាសាយ បភេទគតំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា។ ឯវមយំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា សទ្ទារម្មណា នាម ជាតា, ន បញ្ញត្តិអារម្មណា។ កស្មា? យស្មា សទ្ទំ សុត្វា “អយំ សភាវនិរុត្តិ, អយំ ន សភាវនិរុត្តី”តិ ជានាតិ។ បដិសម្ភិទាប្បត្តោ ហិ “ផស្សោ”តិ វុត្តេ “អយំ សភាវនិរុត្តី”តិ ជានាតិ, “ផស្សា”តិ វា “ផស្សំ”ន្តិ វា វុត្តេ បន “អយំ ន សភាវនិរុត្តី”តិ ជានាតិ។ វេទនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ អញ្ញំ បនេស នាមាខ្យាតោបសគ្គាព្យយបទនិបាតបទំ ជានាតិ ន ជានាតីតិ? យទគ្គេន សទ្ទំ សុត្វា “អយំ សភាវនិរុត្តិ, អយំ ន សភាវនិរុត្តី”តិ ជានាតិ, តទគ្គេន តម្បិ ជានិស្សតិ។ តំ បន នយិទំ បដិសម្ភិទាកិច្ចន្តិ បដិក្ខិបិត្វា “ភាសំ នាម សត្តា ឧគ្គណ្ហន្តី”តិ វត្វា ឥទំ កថិតំ – មាតាបិតរោ ហិ ទហរកាលេ កុមារកេ មញ្ចេ វា បីឋេ វា និបជ្ជាបេត្វា តំ តំ កថយមានា តានិ តានិ កិច្ចានិ ករោន្តិ, ទារកា តេសំ តំ តំ ភាសំ វវត្ថាបេន្តិ “ឥមិនា ឥទំ វុត្តំ, ឥមិនា ឥទំ វុត្ត”ន្តិ។ គច្ឆន្តេ គច្ឆន្តេ កាលេ សព្ពម្បិ ភាសំ ជានន្តិ។ មាតា ទមិឡី, បិតា អន្ធកោ។ តេសំ ជាតទារកោ សចេ មាតុ កថំ បឋមំ សុណាតិ, ទមិឡភាសំ ភាសិស្សតិ។ សចេ បិតុ កថំ បឋមំ សុណាតិ, អន្ធកភាសំ ភាសិស្សតិ។ ឧភិន្នម្បិ បន កថំ អសុណន្តោ មាគធិកភាសំ ភាសិស្សតិ។

យោបិ អគាមកេ មហាអរញ្ញេ និព្ពត្តោ, តត្ថ អញ្ញោ កថេន្តោ នាម នត្ថិ, សោបិ អត្តនោ ធម្មតាយ វចនំ សមុដ្ឋាបេន្តោ

យាកដិកការេយេច កាសិស្សតិ៍ តិរេយ តិរទ្ធាគេយាតិឃំ េបត្តិចិរេយ យត្យុស្សេលិេក េឌចេលិេកតិ សន្តាត្ត យាកដិកការាច ដ្ឋស្សត្ថា៍

ពត្ត េរសា ឌ្ជក្កិរាពអត្ថកេយាគកេយិត្យអការាដិកា ការា បរិចត្តត្តិ៍ អឃេយេចកា ឃឆាក្ខុ្រពាហុេចាហារអរិឃេចាហារសន្លាពា

យាកដិកការា ត បរិចត្តតិ៍ សយ្ហាសយ្ហេធ្ភាបិ េពបិេពំ ត្យុទ្ធចចគំ ពត្តិ អាេរាេបត្ថា យាកដិកការាឃ ឲច អាេរាេបសិ៍ កស្មា? ឲចត្យេ

អត្ត អាហរិត្យំ ស្យុលំ េហាតិ៍ យាកដិកការាឃ ហិ ពត្តិ អារុត្យហស្ស ត្យុទ្ធចចគស្ស បដិសម្ភិតាប្បត្តាគំ េសាពបឆាកយគេយេច បបេច្ចា៍

េសាេព បគ សឃ្ឈិពយេត្តេឃច គឃសេពគ គឃសហេស្សគ អេត្ថា ដ្ឋបដ្ឋាតិ៍ អញ្ញាឃ បគ ការាឃ ពត្តិ អារុត្យហក់ េបិេឆត្វា

េបិេឆត្វា ដ្ឋក្កេហពត្ថំ េហាតិ៍ ពាហុបិ ដ្ឋក្កេហត្វា បគ ប្ញុឌ្ឍគស្ស បដិសម្ភិតាប្បត្តិ គាយ គត្តិ, អរិឃសាចេកា េគា បដិសម្ភិតាប្បេត្តា

គាយ គត្តិ៍

ឆាេរលាសុ ឆាលាត្តិ សន្តាត្តកឆាលាយារេឃ្ហំ កត្វា បច្ចេចក្ខុត្តស្ស ពស្មិ ឆាេរលា បេគឆកពំ ឆាលំ, ឃឆាទុេត្តសុ ចា េពសុ តឹសុ

ឆាេរលាសុ េកាចេកិច្ចាឌិចេសគ ចិត្តារកពំ ឆាលំ បដិកាគបដិសម្ភិតា៍

ត្ហយា បគ ចពេស្សា បដិសម្ភិតា ត្តីសុ ដាេគសុ បេភេឌ កច្ឆន្តិ, បញ្ចហិ កាេរេហិ ចិសតា េហាត្តីតិ េចឌិតព្វា៍ កពេមសុ ត្តីសុ ដាេគសុ

បេភេឌ កច្ឆន្តិ? េសក្ខក្ខមិឃេញ្ចា អេសក្ខក្ខមិឃេញ្ចា៍ ពត្ត សារិប្ញត្តេត្ថរស្ស មហាេមាក្កល្លាគេត្ថរស្ស មហាកស្សបេត្ថរស្ស

មហាកច្ចាឃគេត្ថរស្ស មហាេកាដ្ឋិពេត្ថរស្សាតិ ឲចមាឌីគំ អសីតិឃាបិ មហាេឆរាគំ បដិសម្ភិតា អេសក្ខក្ខមិឃំ បេភឌំ កពា,

អាគត្ថេត្ថរស្ស, ឌិត្តស្ស កហបតិេគា, ឌមិ្ហកស្ស ដ្ឋបិសកស្ស, ដ្ឋបិលិស្ស កហបតិេគា, ឲុត្ថត្តរាឃ ដ្ឋបិសិកាឃាតិឲចមាឌីគំ បដិសម្ភិតា

េសក្ខក្ខមិឃំ បេភឌំ កពាតិ ត្ហយាសុ ត្តីសុ ក្ខមីសុ បេភឌំ កច្ឆន្តិ៍

កពេមហិ បញ្ចហិ កាេរេហិ ចិសតា េហាត្តិ? អធិកេមគ, បរិឃត្តិឃា, សេចគគ, បរិប្ញច្ឆាឃ, ប្ញព្វេយាេកគ៍ ពត្ត អធិកេមា គាម

អរហត្តប្បត្តិ៍ អរហត្តញ្ហិបត្តស្ស បដិសម្ភិតា ចិសតា េហាត្តិ៍ បរិឃត្តិ គាម ត្យុទ្ធចចគំ៍ ពត្យ្ហដ្ឋក្កហគ្គស្ស បដិសម្ភិតា ចិសតា េហាត្តិ៍ សចគំ

គាម សទ្ធម្មស្សចគំ៍ សក្កច្ចំ អដ្ឋិ កត្វា ឌម្មំ ស្យុណត្តស្ស ហិ បដិសម្ភិតា ចិសតា េហាត្តិ៍ បរិប្ញច្ឆា គាម បិត្យត្ថអដ្ឋកចាឌីសុ

កណ្ឋិបឌអត្ថបឌចិតិច្ឆឃកចា ដ្ឋក្កហិតបិត្យត្ថអាឌីសុ ហិ អត្ត បរិប្ញច្ឆកស្ស បដិសម្ភិតា ចិសតា េហាត្តិ៍ ប្ញព្វេយាេកា គាម ប្ញព្វត្យុទ្ធាគំ

សាសេគ េយាកាចេចេតា កពបច្ចាកតិកការេចគ ឃាច អគុេលិមេកាព្រក្ខុសមិបំ បព្តចិបស្សគាគុេយាេកា៍ ប្ញព្វេយាេកាចេចរស្ស ហិ

បដិសម្ភិតា ចិសតា េហាត្តិ៍ ត្ហេយហិ បញ្ចហិ កាេរេហិ ចិសតា េហាត្តីតិ៍

ឲេពសុ បគ កាេរេលាសុ បរិឃត្តិ សចគំ បរិប្ញច្ឆាតិ ត្ហយាគិ តីណិ បេភឌស្សច ឆាលចការណាគិ៍ ប្ញព្វេយាេកា អធិកមស្ស

ឆាលចបច្ចេយា, បេភឌស្ស េហាតិ ត េហាតីតិ? េហាតិ, ត បគ ពចា៍ បរិឃត្តិសចគបរិប្ញច្ឆា ហិ ប្ញេព្វ េហាត្តុ ចា មា ចា, ប្ញព្វេយាេកគ

បគ ប្ញេព្វ េចច ឲពេរហិ ច សន្លាេរសយ្ហសគំ ចិកា បដិសម្ភិតា គាយ គត្តិ៍ ត្ហេយ បគ េទ្វបិ ឲកេពា ហុត្វា បដិសម្ភិតា ដ្ឋបត្តុយ្ហេត្វា ចិសតា

កេរាត្តីតិ៍ អបេរ អាហុ –

“បុព្ពយោគោ ពាហុសច្ចំ, ទេសភាសា ច អាគមោ;

បរិបុច្ឆា អធិគមោ, គរុសន្និស្សយោ តថា;

មិត្តសម្បត្តិ ចេវាតិ, បដិសម្ភិទបច្ចយា”តិ។

តត្ថ បុព្ពយោគោ វុត្តនយោវ។ ពាហុសច្ចំ នាម តេសុ តេសុ សត្ថេសុ ច សិប្បាយតនេសុ ច កុសលតា។ ទេសភាសា នាម ឯកសតវោហារកុសលតា, វិសេសេន បន មាគធិកេ កោសល្លំ។ អាគមោ នាម អន្តមសោ ឱបម្មវគ្គមត្តស្សាបិ ពុទ្ធវចនស្ស បរិយាបុណនំ។ បរិបុច្ឆា នាម ឯកគាថាយបិ អត្ថវិនិច្ឆយបុច្ឆនំ។ អធិគមោ នាម សោតាបន្នតា វា សកទាគាមិតា វា អនាគាមិតា វា អរហត្តំ វា។ គរុសន្និស្សយោ នាម សុតបដិភានពហុលានំ គរូនំ សន្តិកេ វាសោ។ មិត្តសម្បត្តិ នាម តថារូបានំយេវ មិត្តានំ បដិលាភោតិ។

តត្ថ ពុទ្ធា ច បច្ចេកពុទ្ធា ច បុព្ពយោគញ្ច អធិគមញ្ច និស្សាយ បដិសម្ភិទា បាបុណន្តិ, សាវកា សព្ពានិបិ ឯតានិ ការណានិ។ បដិសម្ភិទាប្បត្តិយា ច បាដិយេក្កោ កម្មដ្ឋានភាវនានុយោគោ នាម នត្ថិ, សេក្ខានំ បន សេក្ខផលវិមោក្ខន្តិកា, អសេក្ខានំ អសេក្ខផលវិមោក្ខន្តិកា ច បដិសម្ភិទាប្បត្តិ ហោតិ។ តថាគតានញ្ហិ ទស ពលានិ វិយ អរិយានំ អរិយផលេនេវ បដិសម្ភិទា ឥជ្ឈន្តីតិ។ ក្លយានំ ចតស្សន្នំ បដិសម្ភិទានំ មគ្គោតិ បដិសម្ភិទាមគ្គោ, បដិសម្ភិទាមគ្គោ ឯវ បករណំ បដិសម្ភិទាមគ្គប្បករណំ, បការេន ករីយន្តេ វុច្ចន្តេ ឯត្ថ នានាភេទភិន្នា គម្ភីរា អត្ថា ឥតិ បករណំ។

តទេតំ បដិសម្ភិទាមគ្គប្បករណំ អត្ថសម្បន្នំ ព្យញ្ជនសម្បន្នំ គម្ភីរំ គម្ភីរត្ថំ លោកុត្តរប្បកាសនំ សុញ្ញតាបដិសំយុត្តំ បដិបត្តិផលវិសេសសាធនំ បដិបត្តិបដិបក្ខបដិសេធនំ យោគាវចរានំ ញាណវរតនាករភូតំ ធម្មកថិកានំ ធម្មកថាវិលាសវិសេសហេតុភូតំ សំសារភីរុកានំ ទុក្ខនិស្សរណំ តទុបាយទស្សនេន អស្សាសជននត្ថំ តប្បដិបក្ខនាសនត្ថញ្ច គម្ភីរត្ថានញ្ច អនេកេសំ សុត្តន្តបទានំ អត្ថវិវរណេន សុជនហទយបរិតោសជននត្ថំ តថាគតេន អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន សព្ពត្ថ អប្បដិហតសព្ពញ្ញុតញ្ញាណមហាបទីបាវភាសេន សកលជនចិត្តតមហាករុណាសិនេហសិតិន្តហទយេន វេនេយ្យជនហទយគតកិលេសន្ធការវិធមនត្ថុជ្ជលិតស្ស សទ្ធម្មមហាបទីបស្ស តទធិប្បាយវិកាសនសិនេហបរិសេកេន បញ្ចវស្សសហស្សមចិរុជ្ជលនមិច្ឆតា លោកានុកម្បកេន សត្ថុកប្បេន ធម្មរាជស្ស ធម្មសេនាបតិនា អាយស្មតា សារិបុត្តត្ថេរេន ភាសិតំ, សុត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន បឋមមហាសង្គីតិកាលេ យថាសុតមេវ សង្គីតិំ អារោបិតំ។

តទេតំ វិនយបិដកំ សុត្តន្តបិដកំ អភិធម្មបិដកន្តិ តីសុ បិដកេសុ សុត្តន្តបិដកបរិយាបន្នំ, ទីឃនិកាយោ មជ្ឈិមនិកាយោ សំយុត្តនិកាយោ អង្គុត្តរនិកាយោ ខុទ្ទកនិកាយោតិ បញ្ចសុ មហានិកាយេសុ ខុទ្ទកមហានិកាយបរិយាបន្នំ, សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ គាថា ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភុតធម្មំ វេទល្លន្តិ នវសុ សត្ថុសាសនង្គេសុ យថាសម្ភវំ គេយ្យវេយ្យាករណង្គទ្វយសង្គហិតំ។

“ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហិំ ទ្វេ សហស្សានិ ភិក្ខុតោ;

ចតុរាសីតិ សហស្សានិ, យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ”តិ។ (ថេរគា។ ១០២៧) –

ធម្មភណ្ឌាគារិកត្ថេរេន បន បញ្ចសុ ឋានេសុ ឯតទគ្គេ អារោបិតេន បដិញ្ញាតានំ ចតុរាសីតិយា ធម្មក្ខន្ធសហស្សានំ ភិក្ខុតោ គហិតេសុ ទ្វីសុ ធម្មក្ខន្ធសហស្សេសុ អនេកសតធម្មក្ខន្ធសង្គហិតំ។ តស្ស តយោ វគ្គា – មហាវគ្គោ, មជ្ឈិមវគ្គោ, ចូឡវគ្គោតិ។ ឯកេកស្មិំ វគ្គស្មិំ ទសទសកំ កត្វា ញាណកថាទិកា មាតិកាកថាបរិយោសានា សមតិំស កថា។ ឯវមេតកថា វវត្ថាបិតស្ស ឥមស្ស បដិសម្ភិទាមគ្គប្បករណស្ស អត្ថុប្បត្តិំ អបុព្ពបទវណ្ណនំ ករិស្សាម។ ឥមញ្ហិ បករណំ បិដកតោ អត្ថតោ ឧទ្ទិដ្ឋេន ច និទ្ទិដ្ឋេន ច សក្ខន្ធំ ឧទ្ទិដ្ឋត្ថំ និទ្ទិដ្ឋត្ថត្តា, ឧក្កដ្ឋត្ថាបិ សក្ខន្ធំ ឧក្កដ្ឋេហតត្ថំ ធារេតត្ថត្តា។ តំ កិស្សហេតុ? គម្ភីរត្តា ឥមស្ស បករណស្ស លោកហិតាយ លោកេ ចិរដ្ឋិតត្ថំ។

តត្ថ សមតិំសាយ កថាសុ ញាណកថា កស្មា អាទិតោ កថិតាតិ ចេ? ញាណស្ស បដិបត្តិមូលវិសោធកត្តេន បដិបត្តិយា អាទិភូតត្តា។ វុត្តញ្ហេតំ –

“តស្មាតិហ ត្វំ ភិក្ខុ, អាទិមេវ វិសោធេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ។ កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ, សីលញ្ច សុវិសុទ្ធំ ទិដ្ឋិ ច ឧជុកា”តិ (សំ។ និ។ ៥។៣៦៩)?

ឧជុកា ទិដ្ឋីតិ ហិ សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតំ ញាណំ វុត្តំ។ តស្មាបិ ញាណកថា អាទិតោ កថិតា។

អបរម្បិ វុត្តំ –

“តត្រ, ភិក្ខវេ, សម្មាទិដ្ឋិ បុព្ពង្គមា ហោតិ។ កថញ្ច, ភិក្ខវេ, សម្មាទិដ្ឋិ បុព្ពង្គមា ហោតិ? សម្មាទិដ្ឋិំ ‘សម្មាទិដ្ឋី’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិំ ‘មិច្ឆាទិដ្ឋី’តិ បជានាតិ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ សម្មាសង្កប្បំ ‘សម្មាសង្កប្បោ’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាសង្កប្បំ ‘មិច្ឆាសង្កប្បោ’តិ បជានាតិ។ សម្មាវាចំ ‘សម្មាវាចា’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាវាចំ ‘មិច្ឆាវាចា’តិ បជានាតិ។ សម្មាកម្មន្តំ ‘សម្មាកម្មន្តោ’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាកម្មន្តំ ‘មិច្ឆាកម្មន្តោ’តិ បជានាតិ។ សម្មាអាជីវំ ‘សម្មាអាជីវោ’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាអាជីវំ ‘មិច្ឆាអាជីវោ’តិ បជានាតិ។ សម្មាវាយាមំ ‘សម្មាវាយាមោ’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាវាយាមំ ‘មិច្ឆាវាយាមោ’តិ បជានាតិ។ សម្មាសតិំ ‘សម្មាសតី’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាសតិំ ‘មិច្ឆាសតី’តិ បជានាតិ។ សម្មាសមាធិំ ‘សម្មាសមាធី’តិ បជានាតិ, មិច្ឆាសមាធិំ ‘មិច្ឆាសមាធី’តិ បជានាតិ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋី”តិ (ម។ និ។ ៣។១៣៦ អាទយោ)។

ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᨩᩉᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨲᩣᩅ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩩᩴ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

“ᩋᨷᩥᨧᩩᨴᩣᨿᩥ , ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩩ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩩ ᩋᨷᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩥ – ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨾᩔᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᩍᨴᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩈᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨾᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩍᨴᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂᪇᪁) ᨧ –

ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨷᩁᨶ᩠ᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩔ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

“ᩋᩃᩴ, ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴ, ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩮᨲᩴ ‘ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᩈᨠᩣᨿ ᨷᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩥᩴᩈᩩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᨶ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩥᩴᩈᩩ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩥᩴᩈᩩ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᨶ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨬᩥᩴᩈᩪ’ᨲᩥ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨲᩮ, ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴ, ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᩈᩩᨱᩣᩉᩥ ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᩉᩥ, ᨽᩣᩈᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪂᪁᪃) ᨧ –

ᨷᩩᨳᩩᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨷᩁᨷ᩠ᨷᩅᩣᨴᩣᨶᩴ ᨧᩣᨴᩮ ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩥᨿᩔ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨴᩮᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨬᩣᨱᩔ ᨷᨵᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᩈᩴᩈᩮᩅᩮᩣ, ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩴ, ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨵᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪁᪀᪄᪉; ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪃᪁᪁) ᨧ –

“ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨩᩣᨲᩮᩣ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨿᩥᩁᩩᨷᩣᩈᨲᩥ, ᨷᨿᩥᩁᩩᨷᩣᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩴ ᩒᨴᩉᨲᩥ, ᩒᩉᩥᨲᩈᩮᩣᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨵᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨵᩣᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩏᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩏᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨩᩣᨿᨲᩥ, ᨨᨶ᩠ᨴᨩᩣᨲᩮᩣ ᩏᩔᩉᨲᩥ, ᩏᩔᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩃᩮᨲᩥ, ᨲᩩᩃᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨴᩉᨲᩥ, ᨷᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨶᩴ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫ ᨷᩔᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪁᪈᪃, ᪄᪃᪂) ᨧ –

“ᩍᨵ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ…ᨷᩮ… ᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩦᨶᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪉᪀) ᨧ –

ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩣᨶᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

ᩈᩣ ᨷᨶᩣᨿᩴ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩈᩮᩣᨲᩣᩅᨵᩣᨶᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᨠᨳᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᩅᨵᩣᨶᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ‘ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ’ᨲᩥ

េឃាតាចឈាតិ, ពិបឌាតតា បញ្ញា ឃ្យតយេឃ ឌាាលា”ត្តិអាឪតា តេឃត តាតិេឃច េតឃត្តតិ ឌាាលាតិ ចិត្ខារចេឃត តិដ្ឋិងាតិតិ៍

កត្ខារឃ្កកឆា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

(១) យថាកម្មា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១. ញាណកថា

មាតិកាវណ្ណនា

១. តត្ថ ឧទ្ទេសេ តាវ សោតាវធានេ បញ្ញា សុតមយេ ញាណន្តិ ឯត្ថ សោតសទ្ទោ អនេកត្ថប្បភេទោ. តថា ហេស –

មំសវិញ្ញាណញាណេសុ, តណ្ហាទីសុ ច ទិស្សតិ;

ធារាយំ អរិយមគ្គេ, ចិត្តសន្តតិយម្បិ ច.

“សោតាយតនំ សោតធាតុ សោតិន្ទ្រិយ”ន្តិអាទីសុ (វិភ. ១៥៦) ហិ អយំ សោតសទ្ទោ មំសសោតេ ទិស្សតិ. “សោតេន សទ្ទំ សុត្វា”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.២៦៥) សោតវិញ្ញាណេ. “ទិព្វាយ សោតធាតុយា”តិអាទីសុ (ទី. និ. ៣.៣៥៩) ញាណសោតេ. “យានិ សោតានិ លោកស្មិន្តិ យានិ ឯតានិ សោតានិ មយា កិត្តិតានិ បកិត្តិតានិ អាចិក្ខិតានិ ទេសិតានិ បញ្ញបិតានិ បដ្ឋបិតានិ វិវរិតានិ វិភត្តានិ ឧត្តានីកតានិ បកាសិតានិ. សេយ្យថិទំ – តណ្ហាសោតោ ទិដ្ឋិសោតោ កិលេសសោតោ ទុច្ចរិតសោតោ អវិជ្ជាសោតោ”តិអាទីសុ (ចូឡនិ. អជិតមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៤) តណ្ហាទីសុ បញ្ចសុ ធម្មេសុ. “អទ្ទសា ខោ ភគវា មហន្តំ ទារុក្ខន្ធំ គង្គាយ នទិយា សោតេន វុយ្ហមាន”ន្តិអាទីសុ (សំ. និ. ៤.២៤១) ឧទកធារាយំ. “អរិយស្សេតំ, អាវុសោ, អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចនំ, យទិទំ សោតោ”តិអាទីសុ អរិយមគ្គេ. “បុរិសស្ស ច វិញ្ញាណសោតំ បជានាតិ ឧភយតោ អព្វោច្ឆិន្នំ ឥធ លោកេ បតិដ្ឋិតញ្ច បរលោកេ បតិដ្ឋិតញ្ចា”តិអាទីសុ (ទី. និ. ៣.១៤៦) ចិត្តសន្តតិយំ. ឥធ បនាយំ មំសសោតេ វត្តតិ. តេន សោតេន ហេតុភូតេន, ករណភូតេន វា អវធីយតិ អវត្ថាបីយតិ អប្បីយតីតិ សោតាវធានំ. កិំ តំ? សុតំ. សុតញ្ហិ នាម “ពហុស្សុតា ហោន្តិ សុតធរា សុតសន្និចយា”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.៣៣៦) វិយ សោតទ្វារានុសារេន វិញ្ញាតំ អវធារិតំ ធម្មជាតំ, តំ ឥធ សោតាវធានន្តិ វុត្តំ. តស្មិំ សោតាវធានសង្ខាតេ សុតេ បវត្តា បញ្ញា សោតាវធានេ បញ្ញា. បញ្ញាតិ ច តស្ស តស្ស អត្ថស្ស បាកដករណសង្ខាតេន បញ្ញាបនដ្ឋេន បញ្ញា, តេន តេន វា អនិច្ចាទិនា បការេន ធម្មេ ជានាតីតិបិ បញ្ញា.

សុតមយេញាណន្តិ ឯត្ថ សុតសទ្ទោ តាវ សឧបសគ្គោ អនុបសគ្គោ ច –

គមនេ វិស្សុតេ តិន្តេនុយោគោបចិតេបិ ច;

សទ្ទេ ច សោតទ្វារានុសារញាតេ ច ទិស្សតិ.

ᨲᨳᩣ ᩉᩥᩔ “ᩈᩮᨶᩣᨿ ᨷᩈᩩᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᩈᩩᨲᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨷᩔᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩏᨴᩤ. ᪑᪑; ᨾᩉᩣᩅ. ᪕) ᩅᩥᩔᩩᨲᨵᨾ᩠ᨾᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᩋᩅᩔᩩᨲᩣ ᩋᩅᩔᩩᨲᩔ ᨷᩩᩁᩥᩈᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨷᩤᨧᩥ. ᪖᪕᪗) ᨲᩥᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᩥᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᨿᩮ ᨫᩣᨶᨷᩈᩩᨲᩣ ᨵᩦᩁᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ. ᨷ. ᪑᪘᪑) ᩋᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩈᩩᨲᩴ ᩋᨶᨷ᩠ᨷᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨡᩩ. ᨷᩤ. ᪗.᪑᪒; ᨷᩮ. ᩅ. ᪑᪖) ᩏᨷᨧᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᩩᨲᩴ ᨾᩩᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪔᪑) ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᨻᩉᩩᩔᩩᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨲᨵᩁᩮᩣ ᩈᩩᨲᩈᨶ᩠ᨶᩥᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪓᪓᪙) ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨵᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩍᨵ ᨷᨶᩔ ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩏᨷᨵᩣᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩣ ᩑᩈᩣ ᩑᨲᩴ ᩈᩩᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩋᩅᨵᩣᩁᩥᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᨮᨾᨬ᩠ᨧ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᨬ᩠ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩴ “ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩩᨲᨾᨿᩴ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᩩᨲᨾᨿᩮᨲᩥ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᨾᩮᨲᩴ, ᨿᨳᩣ “ᨶ ᩉᩮᩅᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ” (ᨠᨳᩣ. ᪑, ᪑᪕-᪑᪖). “ᩅᨶᨷ᩠ᨷᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮ ᨿᨳᩣ ᨹᩩᩔᩥᨲᨣ᩠ᨣᩮ” (ᨡᩩ. ᨷᩤ. ᪖.᪑᪓; ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᪒᪓᪖). “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᩁᨠᩣᩁᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᨠᩣᩁᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪑.᪑᪖᪘) ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩴ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨷᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩈᩩᨲᨾᨿᩴ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ.

ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᩩᨲᩮᨶ ᨷᨠᨲᩮᩣ ᨹᩔᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨷᩩᨬ᩠ᨩᩮᩣ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨷᩩᨬ᩠ᨩᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ. ᩈᨽᩣᩅᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨬᩣᨱᩴ. ᨲᩴᨿᩮᩅ ᨬᩣᨱᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨧᨶᩮᨶ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᨷᨠᩣᩈᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨽᩥᨿᩮᨶ “ᨷᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩴ “ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾ ᩈᨽᩣᩅᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩋᨠ᩠ᨡᩃᩥᨲᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩣ ᨠᩩᩈᩃᩥᩔᩣᩈᨡᩥᨲ᩠ᨲᩏᩈᩩᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᩅᩥᩈᨿᩮᩣᨽᩣᩈᨶᩁᩈᩴ ᨷᨴᩦᨷᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᨣᨲᩈᩩᨴᩮᩈᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ. “ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨷᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪕.᪑᪐᪗᪑) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ. ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᩉᩥ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶᩣᨾ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩁᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩣ ᨹᩃᩴ ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ, ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᨱᩴ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ.

᪒. ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩈᩴᩅᩁᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ –

ᨷᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨲᩦ ᨧᩮᩅ, ᨬᩣᨱᩴ ᨡᨶ᩠ᨲᩦ ᨲᨳᩮᩅ ᨧ;

ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᩥᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᩴᩅᩁᩣᨲᩥ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣ.

“ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᩏᨷᩮᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨷᩮᨲᩮᩣ ᩏᨷᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨷᩣᨣᨲᩮᩣ ᩏᨷᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᨾᩩᨷᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ. ᪕᪑᪑) ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᩣ. “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩁᩪᨷᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨶᩩᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨣ᩠ᨣᩣᩉᩦ. ᨿᨲ᩠ᩅᩣᨵᩥᨠᩁᨱᨾᩮᨶᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᩋᩈᩴᩅᩩᨲᩴ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩣ ᨷᩣᨷᨠᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩔᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨲᩔ ᩈᩴᩅᩁᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩮ ᩈᩴᩅᩁᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪑᪓; ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪙᪕; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪔.᪒᪓᪙; ᩋ. ᨶᩥ. ᪓.᪑᪖) ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ.

“ຍານິ ເສາຕານິ ເລາກສ຺ມິໍ (ອຊິຕາຕິ ຠຄວາ),

ສຕິ ເຕສໍ ນິວາຣຓໍ;

ເສາຕານໍ ສໍວຣໍ ພ຺ຣູມິ, ປຎ຺ຎາເຍເຕ ປິຘີຍເຣ”ຕິ. (ຈູຬນິ. ອຊິຕມາຓວປຸຈ຺ຉາ ໖໐; ສຸ. ນິ. ໑໐໔໑) –

ອາຄເຕາ ຎາຓສໍວເຣາ. “ກຕເມ ຈ, ຠິກ຺ຂເວ, ອາສວາ ປຏິເສວນາ ປຫາຕພ຺ພາ? ອິຘ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠິກ຺ຂຸ ປຏິສງ຺ຂາ ເຍານິເສາ ຈີວຣໍ ປຏິເສວຕີ”ຕິອາທິນາ (ມ. ນິ. ໑.໒໓; ອ. ນິ. ໖.໕໘) ນເຍນ ອາຄເຕາ ປຈ຺ຈຍປຏິເສວນາສໍວເຣາ, ເສາປິ ຎາຓສໍວເຣເນວ ສງ຺ຄຫິເຕາ. “ຂເມາ ເຫາຕິ ສີຕສ຺ສ ອຸຓ຺ຫສ຺ສ ຊິຆຈ຺ຉາຍ ປິປາສາຍ ຑໍສມກສວາຕາຕປສຣີສປສມ຺ຜສ຺ສານໍ ທຸຣຸຕ຺ຕານໍ ທຸຣາຄຕານໍ ວຈນປຖານໍ ອຸປ຺ປນ຺ນານໍ ສາຣີຣິການໍ ເວທນານໍ ທຸກ຺ຂານໍ ຕິພ຺ພານໍ ຂຣານໍ ກຏຸການໍ ອສາຕານໍ ອມນາປານໍ ປາຓຫຣານໍ ອຘິວາສກຊາຕິເກາ ເຫາຕີ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໒໔; ອ. ນິ. ໔.໑໑໔; ໖.໕໘) ອາຄເຕາ ຂນ຺ຕິສໍວເຣາ. “ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ກາມວິຕກ຺ກໍ ນາຘິວາເສຕິ ປຊຫຕິ ວິເນາເທຕິ ພ຺ຍນ຺ຕີກເຣາຕິ ອນຠາວໍ ຄເມຕີ”ຕິອາທິນາ (ມ. ນິ. ໑.໒໖; ອ. ນິ. ໔.໑໑໔; ໖.໕໘) ນເຍນ ອາຄເຕາ ວີຣິຍສໍວເຣາ. “ອິຘ ອຣິຍສາວເກາ ມິຈ຺ຉາອາຊີວໍ ປຫາຍ ສມ຺ມາອາຊີເວນ ຊີວິກໍ ກເປ຺ປຕີ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໘) ອາຄເຕາ ອາຊີວປາຣິສຸທ຺ຘິສໍວເຣາ, ເສາປິ ວີຣິຍສໍວເຣເນວ ສງ຺ຄຫິເຕາ. ເຕສຸ ສຕ຺ຕສຸ ສໍວເຣສຸ ປາຕິເມາກ຺ຂສໍວຣິນ຺ທ຺ຣິຍສໍວຣອາຊີວປາຣິສຸທ຺ຘິປຈ຺ຈຍປຏິເສວນສງ຺ຂາຕາ ຈຕ຺ຕາເຣາ ສໍວຣາ ອິຘາຘິປ຺ເປຕາ, ເຕສຸ ຈ ວິເສເສນ ປາຕິເມາກ຺ຂສໍວເຣາ. ສເພ຺ພາປິ ຈາຍໍ ສໍວເຣາ ຍຖາສກໍ ສໍວຣິຕພ຺ພານໍ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕາທີນໍ ສໍວຣຓເຕາ ສໍວເຣາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ສຸຕມຍຎາເຓ ວຸຕ຺ຕໍ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ສໍວຣນ຺ຕສ຺ສ ສໍວຣໍ ກເຣານ຺ຕສ຺ສ ຕສ຺ມິໍ ສໍວເຣ ປວຕ຺ຕາ ຕໍສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ປຎ຺ຎາ “ສຸຕ຺ວານ ສໍວເຣ ປຎ຺ຎາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕາ. ອຖ ວາ ເຫຕຸອເຕ຺ຖ ສຸຕ຺ວາຕິ ວຈນສ຺ສ ສມ຺ຠວເຕາ ສຸຕເຫຕຸກາ ສໍວເຣ ປຎ຺ຎາຕິປິ ອເຕ຺ຖາ.

ສີລມເຍ ຎາຓນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ສີລນ຺ຕິ ສີລນເຏ຺ຐນ ສີລໍ. ກິມິທໍ ສີລນໍ ນາມ? ສມາຘານໍ ວາ, ກາຍກມ຺ມາທີນໍ ສຸສີລ຺ຍວເສນ ອວິປ຺ປກິຓ຺ຓຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອຸປຘາຣຓໍ ວາ, ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ປຕິເຏ຺ຐາວເສນ ອາຘາຣຠາເວາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເອຕເທວ ຫິ ເອຕ຺ຖ ອຕ຺ຖທ຺ວຍໍ ສທ຺ທລກ຺ຂຓວິທູ ອນຸຊານນ຺ຕິ. ອເຎ຺ຎາ ປນ “ອຘິເສວນເຏ຺ຐນ ອາຈາຣເຏ຺ຐນ ສີລນເຏ຺ຐນ ສິຣເຏ຺ຐນ ສີຕລເຏ຺ຐນ ສິວເຏ຺ຐນ ສີລ”ນ຺ຕິ ວຓ຺ຓຍນ຺ຕິ.

ສີລນໍ ລກ຺ຂຓໍ ຕສ຺ສ, ຠິນ຺ນສ຺ສາປິ ອເນກຘາ;

ສນິທສ຺ສນຕ຺ຕໍ ຣູປສ຺ສ, ຍຖາ ຠິນ຺ນສ຺ສ ເນກຘາ.

ຍຖາ ຫິ ນີລປີຕາທິເຠເທນ ອເນກຘາ ຠິນ຺ນສ຺ສາປິ ຣູປາຍຕນສ຺ສ ສນິທສ຺ສນຕ຺ຕໍ ລກ຺ຂຓໍ ນີລາທິເຠເທນ ຠິນ຺ນສ຺ສາປິ ສນິທສ຺ສນຠາວານຕິກ຺ກມເຕາ, ຕຖາ ສີລສ຺ສ ເຈຕນາທິເຠເທນ ອເນກຘາ ຠິນ຺ນສ຺ສາປິ ຍເທຕໍ ກາຍກມ຺ມາທີນໍ ສມາຘານວເສນ

ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩦᩃᩴ, ᨲᨳᩮᩅ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨧᩮᨲᨶᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩣᨶᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔ ᨷᨶᩔ –

“ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᨲᩣ, ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨣᩩᨱᩮᩣ ᨲᨳᩣ;

ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ, ᩁᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨷᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ”᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨴᩴ ᩈᩦᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᩈᩮᨶ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩁᩈᩴ, ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩁᩈᩮᨶ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩁᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨲᨿᩥᨴᩴ ᨲᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩪᩉᩥ;

ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᩉᩥᩁᩦ ᨧᩮᩅ, ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩴ᪨ –

ᨲᨿᩥᨴᩴ ᩈᩦᩃᩴ “ᨠᩣᨿᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩅᨧᩦᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨾᨶᩮᩣᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪖᪖) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᩩᨧᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨣᩉᨱᨽᩣᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᨷᨶ ᨲᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩪᩉᩥ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩴ, ᩌᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩮ ᩉᩥ ᩈᨲᩥ ᩈᩦᩃᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨧ, ᩋᩈᨲᩥ ᨶᩮᩅ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴᩅᩥᨵᩮᨶ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩈᩉᨣᨲᩴ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩈᩦᩃᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᨷᨠᨲᩴ ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩦᩃᨾᨿᩮ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩋᩈᩴᩅᩁᩮ ᩌᨴᩦᨶᩅᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧ, ᩈᩴᩅᩁᩮ ᩌᨶᩥᩈᩴᩈᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧ, ᩈᩴᩅᩁᩮ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧ, ᩈᩴᩅᩁᩮ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧ ᩈᩦᩃᨾᨿᨬᩣᨱᩮᨶᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩈᩴᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨴᩉᨶᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᨾᨿᨬᩣᨱᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᩈᩴᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩅᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩃᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨾᩣᨴᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩏᨷᨧᩣᩁᨷ᩠ᨷᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᩣᨴᩉᨶᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᩈᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩌᨴᩉᨶᩴ ᨮᨷᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩈᨾᩣᨴᩉᨶᩴ, ᩈᨾᩣᨵᩥᩔᩮᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨧᨶᩴ᪨

ᩈᨾᩣᨵᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᨠᩮᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥ? ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᨠᩥᨾᩥᨴᩴ ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ? ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩌᨵᩣᨶᩴ, ᨮᨷᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᩈᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨾᩣᨶᩣ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣ ᨧ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩔ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ –

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨲᩩ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩴ ᩁᩈᩮᩣ;

អព្យន្យុបដ្ឋានំ, បទដ្ឋានំ សុខំ បន។

ភាវិយតិ វឌ្ឍិយតីតិ ភាវនា, សមាធិ ឯវ ភាវនា សមាធិភាវនា, សមាធិស្ស វា ភាវនា វឌ្ឍនា សមាធិភាវនា។ សមាធិភាវនាវចនេន អញ្ញំ ភាវនំ បដិក្ខិបតិ។ បុព្វេ វិយ ឧបចារប្បនាវសេន សមាធិភាវនាមយេ ញាណំ។

៤· បច្ចយបរិគ្គហេបញ្ញាតិ ឯត្ថ បដិច្ច ផលមេតីតិ បច្ចយោ។ បដិច្ចាតិ ន វិនា តេន, អបច្ចក្ខិត្វាតិ អត្ថោ។ ឯតីតិ ឧប្បជ្ជតិ ចេវ បវត្តតិ ចាតិ អត្ថោ។ អបិច ឧបការកត្ថោ បច្ចយត្ថោ, តស្ស បច្ចយស្ស ពហុវិធត្តា បច្ចយានំ បរិគ្គហេ វវត្ថាបនេ ច បញ្ញា បច្ចយបរិគ្គហេ បញ្ញា។

ធម្មដ្ឋិតិញាណន្តិ ឯត្ថ ធម្មសទ្ទោ តាវ សភាវបញ្ញាបុញ្ញបញ្ញត្តិអាបត្តិបរិយត្តិនិស្សត្តតាវិការគុណបច្ចយបច្ចយុប្បន្នាទីសុ ទិស្សតិ។ អយញ្ហិ “កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា អព្យាកតា ធម្មា”តិអាទីសុ (ធ· ស· តិកមាតិកា ១) សភាវេ ទិស្សតិ។

“យស្សេតេ ចតុរោ ធម្មា, សទ្ធស្ស ឃរមេសិនោ;

សច្ចំ ធម្មោ ធិតិ ចាគោ, ស វេ បេច្ច ន សោចតី”តិ។ (សុ· និ· ១៩០) –

អាទីសុ បញ្ញាយំ។

“ន ហិ ធម្មោ អធម្មោ ច, ឧភោ សមវិបាកិនោ;

អធម្មោ និរយំ នេតិ, ធម្មោ បាបេតិ សុគ្គតិ”ន្តិ។ (ថេរគា· ៣០៤) –

អាទីសុ បុញ្ញេ។ “បញ្ញត្តិធម្មា និរុត្តិធម្មា អធិវចនធម្មា”តិអាទីសុ (ធ· ស· ទុកមាតិកា ១០៦-១០៨) បញ្ញត្តិយំ។ “បារាជិកា ធម្មា សង្ឃាទិសេសា ធម្មា”តិអាទីសុ (បារា· ២៣៣-២៣៤) អាបត្តិយំ។ “ឥធ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាបុណាតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណ”ន្តិអាទីសុ (អ· និ· ៤·៧២) បរិយត្តិយំ។ “តស្មិំ ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តិ (ធ· ស· ១២១)។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតី”តិអាទីសុ (ទី· និ· ២·៣៧៣; ម· និ· ១·១១៤) និស្សត្តតាយំ។ “ជាតិធម្មា ជរាធម្មា មរណធម្មា”តិអាទីសុ (អ· និ· ១០·១០៧) វិការេ។ “ឆន្នំ ពុទ្ធធម្មាន”ន្តិអាទីសុ (មហានិ· ៥០) គុណេ។ “ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិអាទីសុ (វិភ· ៧២០) បច្ចយេ។ “ឋិតាវ សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា”តិអាទីសុ (សំ· និ· ២·២០; អ· និ· ៣·១៣៧) បច្ចយុប្បន្នេ។ ស្វាយមិធាបិ បច្ចយុប្បន្នេ វដ្ដតិ។ អត្ថតោ បន អត្តនោ សភាវំ ធារេន្តីតិ វា, បច្ចយេហិ ធារីយន្តីតិ វា, អត្តនោ ផលំ ធារេន្តីតិ វា, អត្តនោ បរិបូរកំ អបាយេសុ អបតមានំ ធារេន្តីតិ វា, សកសកលក្ខណេ

ធារេន្តីតិ ច, វិធេន្តេន អវធារិយន្តីតិ ច យថាយោគំ ធម្មាតិ វុច្ចន្តិ។ ឥធ បន អត្តនោ បច្ចយេហិ ធារិយន្តីតិ ធម្មា, បច្ចយសមុប្បន្នា ធម្មា តិដ្ឋន្តិ ឧប្បជ្ជន្តិ ចេវ បវត្តន្តិ ច ឯតាយាតិ ធម្មដ្ឋិតិ, បច្ចយធម្មានមេតំ អធិវចនំ។ តស្សំ ធម្មដ្ឋិតិយំ ញាណំ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ។ ឥទញ្ហិ សមាធិភាវនាមយញាណេន វុត្តសមាធិនា សមាហិតេន ចិត្តេន យថាភូតញាណទស្សនត្ថាយ យោគមារភិត្វា វវត្ថាបិតនាមរូបស្ស តេសំ នាមរូបានំ បច្ចយបរិគ្គហបរិយាយំ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ “នាមរូបវវត្ថានេ ញាណ”ន្តិ អវត្វា ឯវ កស្មា “ធម្មដ្ឋិតិញាណ”ន្តិ វុត្តន្តិ ចេ? បច្ចយបរិគ្គហេនេវ បច្ចយសមុប្បន្នបរិគ្គហស្ស សិទ្ធត្តា។ បច្ចយសមុប្បន្នេ ហិ អបរិគ្គហិតេ បច្ចយបរិគ្គហោ ន សក្កា ហោតីតិ កត្វា។ តស្មា ធម្មដ្ឋិតិញាណគ្គហណេនេវ តស្ស ហេតុភូតំ បុព្ពេ សិទ្ធំ នាមរូបវវត្ថានញាណំ វុត្តមេវ ហោតីតិ វេទិតព្ពំ។ កស្មា ទុតិយតតិយញាណំ វិយ “សមាធហិត្វា បច្ចយបរិគ្គហេ បញ្ញា”តិ ន វុត្តន្តិ ចេ? សមថវិបស្សនានំ យុគនន្ធត្តា។

“សមាធហិត្វា យថា ចេ វិបស្សតិ, វិបស្សមានោ តថា ចេ សមាធហេ;

វិបស្សនា ច សមថោ តទា អហុ, សមានភាគា យុគនន្ធា វត្តរេ”តិ។ –

ហិ វុត្តំ។ តស្មា សមាធិំ អវិស្សជ្ជេត្វា សមាធិញ្ច ញាណញ្ច យុគនន្ធំ កត្វា យាវ អរិយមគ្គោ, តាវ ឧស្សុក្កាបេតព្ពន្តិ ញាបនត្ថំ “បច្ចយបរិគ្គហេ បញ្ញា ធម្មដ្ឋិតិញាណ”មិច្ចេវ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

៤. អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ ធម្មានំ សង្ខិបិត្វា វវត្ថានេ បញ្ញាតិ ឯត្ថ អត្តនោ សភាវំ, ឧប្បាទាទិក្ខណំ វា បត្វា អតិ ឥតា អតិក្កន្តាតិ អតីតា, តទុភយម្បិ ន អាគតា ន សម្បត្តាតិ អនាគតា, តំ តំ ការណំ បដិច្ច ឧប្បាទាទិឧទ្ធំ បន្នា គតា បវត្តាតិ បច្ចុប្បន្នា។ អទ្ធាសន្តតិខណបច្ចុប្បន្នេសុ សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ ឥធាធិប្បេតំ។ តេសំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ បញ្ចក្ខន្ធធម្មានំ ឯកេកក្ខន្ធលក្ខណេន សង្ខិបិត្វា កលាបវសេន រាសិំ កត្វា វវត្ថានេ និច្ឆយនេ សន្និដ្ឋាបនេ បញ្ញា។

សម្មសនញាណន្តិ សមំ អាមសនេ អនុបស្សនេ បេក្ខណេ ញាណំ, កលាបសម្មសនញាណន្តិ អត្ថោ។ ឥទញ្ហិ នាមរូបវវត្ថានញាណានន្តរំ នាមរូបបច្ចយបរិគ្គហេ ធម្មដ្ឋិតិញាណេ ឋិតស្ស “យំកិញ្ចិ រូបំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា, សព្ពំ តំ រូបំ អនិច្ចតោ វវត្ថេបេតិ, ឯកំ សម្មសនំ, ទុក្ខតោ វវត្ថេបេតិ, ឯកំ សម្មសនំ, អនត្តតោ វវត្ថេបេតិ, ឯកំ សម្មសន”ន្តិអាទិនា (បដិ. ម. ១.៤៨) នយេន វុត្តសម្មសនវសេន បុព្ពេ វវត្ថាបិតេ ឯកេកស្មិំ ខន្ធេ តិលក្ខណំ អារោបេត្វា អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តស្ស កលាបសម្មសនញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។

៥. បច្ចុប្បន្នានំ ធម្មានំ វិបរិណាមានុបស្សនេ បញ្ញាតិ សន្តតិវសេន បច្ចុប្បន្នានំ អជ្ឈត្តំ បញ្ចក្ខន្ធធម្មានំ វិបរិណាមទស្សនេ ភង្គទស្សនេ បញ្ញា។ យស្មា “ឥមេ ធម្មា ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តី”តិ ឧទយំ គហេត្វាបិ ភេទេយេវ ចិត្តំ ឋបេតិ, តស្មា អវុត្តោបិ ឧទយោ វុត្តោយេវ ហោតីតិ វេទិតព្ពោ។ បច្ចុប្បន្នានំ ធម្មានំ ទស្សនេន ច ឧទយទស្សនស្ស សិទ្ធត្តា ឧទយោ វុត្តោយេវ ហោតិ។ ន ហិ ឧទយំ វិនា ធម្មានំ

ឧប្បន្នត្តំ សិជ្ឈតិ, តថា "បច្ចុប្បន្នានំ ធម្មានំ ឧប្បាទវិបរិណាមានុបស្សនេ បញ្ញា"តិ អវុត្តេបិ វុត្តមេវ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ "ឧទយព្វយានុបស្សនេ ញាណ"ន្តិ និយមិតត្តា ច ឧទយទស្សនំ សិទ្ធមេវ ហោតីតិ អនន្តរំ វុត្តស្ស សម្មសនញាណស្ស បាឡឹ កត្វា តំសម្មសនេនេវ បាកដីភូតេ ឧទយព្វយេ បរិគ្គហិត្វា សង្ខារានំ បរិច្ឆេទករណត្ថំ ឧទយព្វយានុបស្សំ អារភន្តស្ស ឧប្បជ្ជតិ ឧទយព្វយានុបស្សនាញាណំ។ តញ្ហិ ឧទយព្វយេ អនុបស្សនតោ ឧទយព្វយានុបស្សនាតិ វុច្ចតិ។

៦។ អារម្មណំ បដិសង្ខាតិ រូបក្ខន្ធាទិអារម្មណំ ភង្គតោ បដិសង្ខាយ ជានិត្វា បស្សិត្វា។ ភង្គានុបស្សនេ បញ្ញា វិបស្សនេ ញាណន្តិ តស្ស អារម្មណំ ភង្គតោ បដិសង្ខាយ ឧប្បន្នស្ស ញាណស្ស ភង្គំ អនុបស្សនេ យា បញ្ញា, តំ "វិបស្សនេ ញាណ"ន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ វិបស្សនាតិ ច វិវិធា បស្សនា វិបស្សនា។ អារម្មណបដិសង្ខាតិបិ បាឋោ។ តស្សត្ថោ – អារម្មណស្ស បដិសង្ខា ជាននា បស្សនាតិ វុត្តនយេនេវ អារម្មណបដិសង្ខា "ភង្គានុបស្សនេ បញ្ញា វិបស្សនេ ញាណ"ន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ យស្មា បន ភង្គានុបស្សនាយ ឯវ វិបស្សនា សិខំ បាបុណាតិ, តស្មា វិសេសេត្វា ឥទមេវ "វិបស្សនេ ញាណ"ន្តិ វុត្តំ។ យស្មា ឧទយព្វយានុបស្សនាយ ឋិតស្ស យថាភូតញាណទស្សនំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តស្សា សិទ្ធាយ តំ សិទ្ធមេវ ហោតីតិ តំ អវត្វា ភង្គានុបស្សនាយ ឯវ វិបស្សនាសិខំ ញាណំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ ឧទយព្វយានុបស្សនាយ សុបរិទិដ្ឋឧទយព្វយស្ស សុបរិច្ឆិន្នេសុ សង្ខារេសុ លហុំ លហុំ ឧបដ្ឋហន្តេសុ ញាណេ តិក្ខេ វហន្តេ ឧទយំ បហាយ ភង្គេ ឯវ សតិ សន្តិដ្ឋតិ, តស្ស "ឯវំ ឧប្បជ្ជិត្វា ឯវំ នាម សង្ខារា និរុជ្ឈន្តី"តិ បស្សតោ ឯតស្មិំ ឋានេ ភង្គានុបស្សនាញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។

៧។ ភយតុបដ្ឋានេ បញ្ញាតិ ឧប្បាទបវត្តនិមិត្តអាយូហនាបដិសន្ធីនំ ភយតោ ឧបដ្ឋានេ បីឡាយោគតោ សប្បដិភយវសេន គហណូបគមនេ បញ្ញាតិ អត្ថោ។ ភយតោ ឧបដ្ឋាតីតិ ភយតុបដ្ឋានំ អារម្មណំ, តស្មិំ ភយតុបដ្ឋានេ។ អថ វា ភយតោ ឧបតិដ្ឋតីតិ ភយតុបដ្ឋានំ, បញ្ញា, តំ "ភយតុបដ្ឋាន"ន្តិ វុត្តំ ហោតិ។

អាទីនវេ ញាណន្តិ ភុម្មវចនេនេវ។ "យា ច ភយតុបដ្ឋានេ បញ្ញា, យញ្ច អាទីនវេ ញាណំ, យា ច និព្វិទា, ឥមេ ធម្មា ឯកដ្ឋា, ព្យញ្ជនមេវ នាន"ន្តិ (បដិ។ ម។ ១.១១៦) វុត្តត្តា ឯកមេវ វុច្ចមានម្បិ អវត្វាភេទេន យុត្តិតុល្យតាទិ វិយ វិចិនមេវ ហោតិ។ តស្មា ភយតុបដ្ឋានអាទីនវានុបស្សនាសុ សិទ្ធាសុ និព្វិទានុបស្សនា សិទ្ធា ហោតីតិ កត្វា អវុត្តាបិ វុត្តាវ ហោតីតិ វេទិតព្វា។

សព្វសង្ខារានំ ភង្គារម្មណំ ភង្គានុបស្សំ អាសេវន្តស្ស ភាវេន្តស្ស ពហុលីករោន្តស្ស
សព្វភវយោនិគតិឋិតិសត្តាវាសេសុ បភេទកា សង្ខារា សុខេន ជីវិតុកាមស្ស ភីរុកបុរិសស្ស
សីហព្យគ្ឃទីបិអច្ឆតរច្ឆយក្ខរក្ខសចណ្ឌគោណចណ្ឌកុក្កុរបភិន្ន-
មទចណ្ឌហត្ថិឃោរអាសីវិសអសនិវិចក្កសុសានរណភូមិជលិតអង្គារកាសុអាទយោ វិយ មហាភយំ ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, តស្ស "អតីតា សង្ខារា និរុទ្ធា, បច្ចុប្បន្នា និរុជ្ឈន្តិ, អនាគតាបិ ឯវមេវ និរុជ្ឈិស្សន្តី"តិ បស្សតោ ឯតស្មិំ ឋានេ ភយតុបដ្ឋានំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ តស្ស តំ ភយតុបដ្ឋានញាណំ អាសេវន្តស្ស ភាវេន្តស្ស ពហុលីករោន្តស្ស សព្វភវយោនិគតិឋិតិសត្តាវាសេសុ នេវ តាណំ ន លេណំ ន គតិ ន បដិសរណំ បញ្ញាយតិ, សព្វភវយោនិគតិឋិតិនិវាសគតេសុ សង្ខារេសុ ឯកសង្ខារេបិ បត្ថនា វា បរាមាសោ វា ន ហោតិ, តយោ

ភវា វីតច្ចិតង្គារបុណ្ណា អង្គារកាសុយោ វិយ, ចត្តារោ មហាភូតា ឃោរវិសា អាសីវិសា វិយ, បញ្ចក្ខន្ធា ឧក្ខិត្តាសិកា វធកា វិយ, ឆ អជ្ឈត្តិកាយតនានិ សុញ្ញគាមោ វិយ, ឆ ពាហិរាយតនានិ គាមឃាតកចោរា វិយ, សត្តវិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ នវ ច សត្តាវាសា ឯកាទសហិ អគ្គិហិ អាទិត្តា សម្បជ្ជលិតា សជោតិភូតា វិយ ច, សព្វេ សង្ខារា គណ្ឌភូតា រោគភូតា សល្លភូតា អឃភូតា អាពាធភូតា វិយ ច និរស្សាទា និរសា មហាអាទីនវរាសិភូតា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, សុខេន ជីវិតុកាមស្ស ភីរុកបុរិសស្ស រមណីយាការសណ្ឋិតម្បិ សវាឡកមិវ វនគហនំ, សសទ្ទូលា វិយ គុហា, សគាហរក្ខសំ វិយ ឧទកំ, សមុស្សិតខគ្គា វិយ បច្ចត្ថិកា, សវិសំ វិយ ភោជនំ, សចោរោ វិយ មគ្គោ, អាទិត្តមិវ អគារំ, ឧយ្យុត្តសេនា វិយ រណភូមិ។ យថា ហិ សោ បុរិសោ ឯតានិ សវាឡកាទីនិ អាគម្ម ភីតោ សំវិគ្គោ លោមហដ្ឋជាតោ សមន្តតោ អាទីនវមេវ បស្សតិ, ឯវមេវ សោ យោគាវចរោ ភង្គានុបស្សនាវសេន សព្វសង្ខារេសុ ភយតោ ឧបដ្ឋិតេសុ សមន្តតោ និរសំ និរស្សាទំ អាទីនវមេវ បស្សតិ។ តស្សេវំ បស្សតោ អាទីនវានុបស្សនាញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។

សោ ឯវំ សព្វសង្ខារេ អាទីនវតោ សម្បស្សន្តោ សព្វភវយោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសគតេ សភេទកេ សង្ខារគតេ និព្វិន្ទតិ ឧក្កណ្ឋតិ នាភិរមតិ។ សេយ្យថាបិ នាម ចិត្តកូដបព្វតបាទាភិរតោ សុវណ្ណរាជហំសោ អសុចិម្ហិ ចណ្ឌាលគាមទ្វារអាវាដេ នាភិរមតិ, សត្តសុ មហាសរេសុយេវ អភិរមតិ, ឯវមេវ អយំ យោគីរាជហំសោ សុបរិទិដ្ឋាទីនវេ សភេទកេ សង្ខារគតេ នាភិរមតិ, ភាវនារាមតាយ បន ភាវនារតិយា សមន្នាគតត្តា សត្តសុ អនុបស្សនាសុយេវ អភិរមតិ។ យថា ច សុវណ្ណបញ្ជរេបិ បក្ខិត្តោ សីហោ មិគរាជា នាភិរមតិ, តិយោជនសហស្សវិត្ថតេ បន ហិមវន្តេយេវ រមតិ, ឯវមយម្បិ យោគីសីហោ តិវិធេ សុគតិភវេបិ នាភិរមតិ, តីសុ អនុបស្សនាសុយេវ រមតិ។ យថា ច សព្វសេតោ សត្តប្បតិដ្ឋោ ឥទ្ធិមា វេហាសង្គមោ ឆទ្ទន្តោ នាគរាជា នគរមជ្ឈេ នាភិរមតិ, ហិមវតិ ឆទ្ទន្តទហេយេវ រមតិ, ឯវមយំ យោគីវរវារណោ សព្វស្មិម្បិ សង្ខារគតេ នាភិរមតិ, "អនុប្បាទោ ខេម"ន្តិអាទិនា (បដិ. ម. ១.៥៣) នយេន ទិដ្ឋេ សន្តិបទេយេវ រមតិ, តន្និន្នតប្បោណតប្បព្ភារមានសោ ហោតិ។ ឯត្តាវតា តស្ស និព្វិទានុបស្សនាញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតីតិ។

៩. មុញ្ចិតុកម្យតាបដិសង្ខាសន្តិដ្ឋនា បញ្ញា សង្ខារុបេក្ខាសុ ញាណន្តិ មុញ្ចិតុំ ចជិតុំ កាមេតិ ឥច្ឆតីតិ មុញ្ចិតុកាមោ, មុញ្ចិតុកាមស្ស ភាវោ មុញ្ចិតុកម្យតា។ បដិសង្ខាតិ ឧបបរិក្ខតីតិ បដិសង្ខា, បដិសង្ខានំ វា បដិសង្ខា។ សន្តិដ្ឋតិ អជ្ឈុបេក្ខតីតិ សន្តិដ្ឋនា, សន្តិដ្ឋនំ វា សន្តិដ្ឋនា។ មុញ្ចិតុកម្យតា ច សា បដិសង្ខា ច សន្តិដ្ឋនា ចាតិ មុញ្ចិតុកម្យតាបដិសង្ខាសន្តិដ្ឋនា។ ឥតិ បុព្វភាគេ និព្វិទាញាណេន និព្វិន្នស្ស ឧប្បាទាទីនិ បរិច្ចជិតុកាមតា មុញ្ចិតុកម្យតា។ មុញ្ចនស្ស ឧបាយករណត្ថំ មជ្ឈេ បដិសង្ខានំ បដិសង្ខា។ មុញ្ចិត្វា អវសានេ អជ្ឈុបេក្ខនំ សន្តិដ្ឋនា។ ឯវំ អវត្ថាភេទេន តិប្បការា បញ្ញា សង្ខារានំ អជ្ឈុបេក្ខនាសុ ញាណំ, មុញ្ចិតុកម្យតាបដិសង្ខាសន្តិដ្ឋនាសង្ខាតានំ អវត្ថាភេទេន ភិន្នានំ តិស្សន្នម្បិ បញ្ញានំ សង្ខារុបេក្ខតំ ឥច្ឆន្តេន បន "បញ្ញា"តិ ច "សង្ខារុបេក្ខាសូ"តិ ច ពហុវចនំ កតំ, អវត្ថាភេទេន ភិន្នស្សាបិ ឯកត្តា "ញាណ"ន្តិ ឯកវចនំ កតន្តិ វេទិតព្វំ។ វុត្តញ្ហិ – "យា ច មុញ្ចិតុកម្យតា យា ច បដិសង្ខានុបស្សនា យា ច សង្ខារុបេក្ខា, ឥមេ ធម្មា ឯកត្ថា, ព្យញ្ជនមេវ នាន"ន្តិ (បដិ. ម. ១.២២៧)។ កេចិ បន "សង្ខារុបេក្ខាសូតិ ពហុវចនំ សមថវិបស្សនាវសេន សង្ខារុបេក្ខានំ ពហុត្តា"តិបិ វទន្តិ។ សង្ខារុបេក្ខាសូតិ ច កិរិយាបេក្ខត្តំ វេទិតព្វំ។ អវត្ថាភេទេន បន តេន និព្វិទាញាណេន និព្វិន្នស្ស ឧក្កណ្ឋន្តស្ស សព្វភវយោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសគតេសុ សភេទកេសុ សង្ខារេសុ ចិត្តំ ន សជ្ជតិ ន លគ្គតិ ន ពជ្ឈតិ, សព្វសង្ខារគតំ មុញ្ចិតុកាមំ ឆឌ្ឌេតុកាមំ ហោតិ។

អឆ ចា យឆា ឌាលង្កត្តុរកេតា យេន្ធា, សប្បុរុសកេតា យណ្ហេកា, បញ្ញុរបក្ខិត្តា ចេតក្កុក្កេដ៏, ឥទ្ធហបិរសចេសកេតា យិកេ,

អហិតុល្លិកហត្ថកេតា សេប្បា, យហាបក្កបក្ខេត្តា ក្យញ្ញេរា, សុបណ្ណយុសកេតា គាករាឌា, រាហុយុសបចិន្ដេ ចន្ទ្រា, សបត្តបរិក្ខិត្តា

បុរិសោតិឲចយាឥឃា តេតា តេតា យុទ្ធិតុកាយា តិស្សរិតុកាយាច ហោន្តិ, ឲចំ តស្ស ឃោកិតា ចិត្តំ សព្ពត្ថា សន្ធាកតា យុទ្ធិតុកាមំ

តិស្សរិតុកាមំ ហោតិ៍ ឲចញ៉ាចុទ្ធយាតេ “យុទ្ធិតុកាយស្ស យុទ្ធិតុកម្យតា”តិ បាឋោ យុច្ចតិ៍ ឲចត្ថា សតិ “ខ្សប្បាឌំ យុទ្ធិតុកម្យតា”តិអាឌីសុ

“ខ្សប្បាគា យុទ្ធិតុកម្យតា”តិអាឌិ ចត្តត្ថំ ហោតិ, តស្មា បុរិយោ ឲច អត្ថោ សុគ្គតេរា៍ អឆស្ស សព្ពសន្ធារេសុ ចិកតាលយស្ស

សព្ពសន្ធាកតំ យុទ្ធិតុកាយស្ស យុទ្ធិតុកម្យតាកោលំ ខ្សប្បច្ចតិ៍ សោ ឲចំ សព្ពកចយោតិកតិចិន្នាណដ្ឋិតិសត្តាចាសកេត សកេឥកេ

សន្ធារេ យុទ្ធិតុកាយោ យុទ្ធាតស្ស ខ្សបិយសប្បាឥតត្ថំ បុត តេ ឲច សន្ធារេ បដិសង្ខាតុបស្សតាគោរលោត តិលក្ខណំ អារោរបត្វា

ចិបស្សតិ៍ ឲចញ៉ាចិបស្សតោ ចស្ស អតិច្ចតោត តិមិត្តំ បដិសង្ខាគោលំ ខ្សប្បច្ចតិ, ទុក្ខតោត បចត្តំ បដិសង្ខាគោលំ ខ្សប្បច្ចតិ,

អតត្តតោត តិមិត្តញ្ច បចត្តញ្ច បដិសង្ខាគោលំ ខ្សប្បច្ចតិ៍ សោ បដិសង្ខាតុបស្សតាគោរលោត “សព្ពេ សន្ធារា សុញ្ញា”តិ ឌិស្វា តិលក្ខណំ

អារោរបត្វា សន្ធារេ បរិគ្គណ្ហន្តោ ភយញ្ច តន្ទិញ្ច ចិប្បហាយ ភរិយាយ ឥតេរស ឌិស្វា ចិស្សដ្ឋេ ភរិយោ ចិយ បុរិសោ តស្សា ភរិយាយ

សន្ធារេសុ ខ្សគាសីតោ ហោតិ យជ្ឈត្តោ, “អហ”ន្តិ ចា “យម”ន្តិ ចា ត គណ្ហាតិ៍ តស្ស ឲចំ ជាតតោ ឲចំ បស្សតោ តីសុ ភចេសុ ចិត្តំ

បតិលីយតិ បដិក្ញដតិ បដិចត្តតិ ត សម្បសារិយតិ៍ សេយ្យថាបិ តាម បទុមបលាសេ ឨទកំ បេលោ ខ្សកាចុទិតាត បតិលីយត្តិ បដិក្ញដត្តិ

បដិចត្តត្តិ ត សម្បសារិយត្តិ៍ សេយ្យថាបិ ចា បត ក្កុក្កុដបត្តំ ចា ត្សារុឥទ្ទុលំ ចា អគ្គិម្ហិ បក្ខិត្តំ បតិលីយតិ បដិក្ញដតិ បដិចត្តតិ ត

សម្បសារិយតិ, ឲចំ តស្ស តីសុ ភចេសុ ចិត្តំ បតិលីយតិ បដិក្ញដតិ បដិចត្តតិ ត សម្បសារិយតិ, ខ្សបេក្ខា សណ្ឋាតិ៍ ឲចមស្ស

សន្ធារុបេក្ខាគោលំ ខ្សប្បត្តំ ហោតិ៍ ឡមិតា សន្ធារុបេក្ខាគោរលោត សទ្ធិំ ខ្សបរិ គោត្រភុគោលស្ស សាឥកំ អនុលោមគោលំ

បុព្ពាបរេគោរលោហិ អទុត្តមប្បិ ទុត្តមេច ហោតីតិ ចេឌិតព្ពំ៍ ទុត្តញ៉ាកកចតា –

“សោ ចត, ភិក្ខុចេ, ភិក្ខុ កញ្ចិ សន្ធារំ តិច្ចតោ សមតុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមត្តាកតោ ភចិស្សតីតិ តេតំ ជាតំ ចិជ្ជតិ,

អនុលោមិកាយ ខន្តិយា អសមត្តាកតោ សម្មត្តតិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ តេតំ ជាតំ ចិជ្ជតិ, សម្មត្តតិយាមំ អនោក្កមមាតោ សោតាបត្តិផលំ

ចា សកទាគាមិផលំ ចា អគាគាមិផលំ ចា អរហត្តផលំ ចា សច្ឆិករិស្សតីតិ តេតំ ជាតំ ចិជ្ជតី”តិអាឌិ (អ៍ តិ៍ ៤៍ ៥៥; បដិ៍ ម៍ ១៍ ១៤)៍

ទុត្តញ្ច ឥមុសេតាបតិតា –

“កតិហាកាេរហិ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ? កតិហាកាេរហិ សម្មត្តតិយាមំ ឱក្កមតិ? ចត្តាលីសាយ អាកាេរហិ អនុលោមិកំ ខន្តិំ

បដិលភតិ, ចត្តាលីសាយ អាកាេរហិ សម្មត្តតិយាមំ ឱក្កមតី”តិអាឌិ (បដិ៍ ម៍ ១៍ ១លិ)៍

បដ្ឋានេត ចេតំ ទុត្តំ កកចតា –

“អនុលោមំ គោត្រភុស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ។ អនុលោមំ វោទានស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិ (បដ្ឋា។ ១។១។៤១៧)។

តស្ស ហិ តំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ អាសេវន្តស្ស ភាវេន្តស្ស ពហុលីករោន្តស្ស អធិមោក្ខសទ្ធា ពលវតរា ហោតិ, វីរិយំ សុបគ្គហិតំ, សតិ សូបដ្ឋិតា, ចិត្តំ សុសមាហិតំ, សង្ខារុបេក្ខាញាណំ តិក្ខតរំ បវត្តតិ។ តស្ស ឥទានិ មគ្គោ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ សង្ខារុបេក្ខាយ សង្ខារេ “អនិច្ចា”តិ វា “ទុក្ខា”តិ វា “អនត្តា”តិ វា សម្មសិត្វា ភវង្គំ ឱតរតិ។ ភវង្គានន្តរំ សង្ខារុបេក្ខាយ កតនយេនេវ សង្ខារេ “អនិច្ចា”តិ វា “ទុក្ខា”តិ វា “អនត្តា”តិ វា អារម្មណំ កុរុមានំ ឧប្បជ្ជតិ មនោទ្វារាវជ្ជនំ។ តទនន្តរំ តថេវ សង្ខារេ អារម្មណំ កត្វា ទ្វេ តីណិ ចត្តារិ វា ជវនចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ តំសម្បយុត្តំ ញាណំ អនុលោមញាណំ។ តញ្ហិ បុរិមានញ្ច អដ្ឋន្នំ វិបស្សនាញាណានំ តថកិច្ចតាយ អនុលោមេតិ, ឧបរិ ច បត្តព្ពានំ សត្តតិំសាយ ពោធិបក្ខិយធម្មានំ អនុលោមេតិ។ យថា ហិ ធម្មិកោ រាជា វិនិច្ឆយដ្ឋានេ និសិន្នោ អដ្ឋន្នំ វោហារិកមហាមត្តានំ វិនិច្ឆយំ សុត្វា អគតិគមនំ បហាយ មជ្ឈត្តោ ហុត្វា “ឯវំ ហោតូ”តិ អនុមោទមានោ តេសញ្ច វិនិច្ឆយស្ស អនុលោមេតិ, បោរាណស្ស ច រាជធម្មស្ស។ តត្ថ រាជា វិយ អនុលោមញាណំ, អដ្ឋ វោហារិកមហាមត្តា វិយ អដ្ឋ វិបស្សនាញាណានិ, បោរាណរាជធម្មោ វិយ សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយធម្មា, យថា រាជា “ឯវំ ហោតូ”តិ អនុមោទមានោ វោហារិកានញ្ច វិនិច្ឆយស្ស រាជធម្មស្ស ច អនុលោមេតិ, ឯវមិទំ អនិច្ចាទិវសេន សង្ខារេ អារព្ភ ឧប្បជ្ជមានំ អដ្ឋន្នញ្ច វិបស្សនាញាណានំ តថកិច្ចតាយ អនុលោមេតិ, ឧបរិ ច បត្តព្ពានំ សត្តតិំសាយ ពោធិបក្ខិយធម្មានំ។ តស្មា អនុលោមញាណន្តិ វុច្ចតិ។

១០។ ពហិទ្ធាវុដ្ឋានវិវដ្ដនេ បញ្ញា គោត្រភុញាណន្តិ ឯត្ថ ពហិទ្ធាតិ សង្ខារនិមិត្តំ។ តញ្ហិ អជ្ឈត្តចិត្តសន្តានេ អកុសលក្ខន្ធេ ឧបាទាយ ពហិទ្ធាតិ វុត្តំ។ តស្មា ពហិទ្ធា សង្ខារនិមិត្តម្ហា វុដ្ឋាតិ វិគតំ ហុត្វា ឧទ្ធំ តិដ្ឋតីតិ វុដ្ឋានំ, វិវដ្ដតិ បរាវដ្ដតិ បរម្មុខំ ហោតីតិ វិវដ្ដនំ, វុដ្ឋានញ្ច តំ វិវដ្ដនញ្ចាតិ វុដ្ឋានវិវដ្ដនំ។ តេនេវាហ –

“គោត្រភុញាណំ សមុទយស្ស អសមុច្ឆិន្ទនតោ បវត្តា ន វុដ្ឋាតិ, និព្ពានារម្មណតោ បន និមិត្តា វុដ្ឋាតីតិ ឯកតោ វុដ្ឋានំ ហោតី”តិ (វិសុទ្ធិ។ ២។៨២៧)។

បុថុជ្ជនគោត្តាភិភវនតោ អរិយគោត្តភាវនតោ គោត្រភុ។ ឥទញ្ហិ អនុលោមញាណេហិ បទុមបលាសតោ ឧទកមិវ សព្ពសង្ខារតោ បតិលីយមានចិត្តស្ស អនុលោមញាណស្ស អាសេវនន្តេ អនិមិត្តំ និព្ពានំ អារម្មណំ កុរុមានំ បុថុជ្ជនគោត្តំ បុថុជ្ជនសង្ខំ បុថុជ្ជនភូមិំ អតិក្កមមានំ អរិយគោត្តំ អរិយសង្ខំ អរិយភូមិំ ឱក្កមមានំ និព្ពានារម្មណេ បឋមាវត្តនបឋមាភោគបឋមសមន្នាហារភូតំ មគ្គស្ស អនន្តរសមនន្តរាសេវនឧបនិស្សយនត្ថិវិគតវសេន ឆហិ អាការេហិ បច្ចយភាវំ សាធយមានំ សិខាប្បត្តំ វិបស្សនាយ មុទ្ធភូតំ អបុនរាវត្តកំ ឧប្បជ្ជតិ។

១១។ ទុភតោ វុដ្ឋានវិវដ្ដនេ បញ្ញា មគ្គេ ញាណន្តិ ឯត្ថ ទុភតោតិ ឧភតោ, ទ្វយតោតិ វា វុត្តំ ហោតិ។ កិលេសានំ សមុច្ឆិន្ទនតោ កិលេសេហិ ច តទនុវត្តកក្ខន្ធេហិ ច និព្ពានារម្មណករណតោ ពហិទ្ធា សព្ពសង្ខារនិមិត្តេហិ ច វុដ្ឋាតិ វិវដ្ដតីតិ ទុភតោ វុដ្ឋានវិវដ្ដនេ

ᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ –

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨸᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩩᨽᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪒᪨᪘᪒᪙)᪨

ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨲᩥ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩦᨿᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᩅᩮᩈᩦᨿᨲᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩅᩣ ᨾᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨩᩣᨲᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩑᨠᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᨴᩣ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩪᨬᩣᨱᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩩᩁᩩᨾᩣᨶᩴ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩮ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩈᩴᩈᩣᩁᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩮᩣᩈᨿᨾᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨸᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩥ ᨸᩥᨴᩉᨾᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩋᩁᩥᨿᨵᨶᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩦᨽᩣᩅᩴ ᨠᩩᩁᩩᨾᩣᨶᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᨩᩉᨾᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩮᩁᨽᨿᩣᨶᩥ ᩅᩪᨸᩈᨾᨿᨾᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩒᩁᩈᨸᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩏᨸᨶᨿᨾᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩈᨲᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᩃᩣᨽᨿᨾᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᨶᩣᩅᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ, ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᨲᩥᨠᩣᨿ ᨸᩁᨲᩦᩁᩮ;

ᩅᩮᨣᩮᨶᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨿᨳᩣ, ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᩁᩥᨿᨲᩥᩁᩮᩣᨲᩣᨶᩴ᪨

ᩁᨩ᩠ᨩᩩᩴ ᨧ ᨷᩃᩴ ᨧ, ᨸᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᩣᨶ ᨸᩥᩁᩥᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾ;

ᨸᩥᩁᩣᨸᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨶ ᨲᩴ, ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨿ ᩅᩮᨣᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩉᨲᩥ ᨸᩣᩁᩮ᪨

ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨾᨿᨾᩥᩒᩁᩥᨾᩮ ᨲᩦᩁᩮ;

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨠᩮᩅᩣ ᩋᨠᩮᩅ ᨸᨶ, ᨶᩣᩅᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᩋᨾᨲᨸᩣᩁᩮ᪨

ᨬᩣᨱᨿᩣᨶᨿᩣᨲᩩᨸᩔ , ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩅᩮᨣᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᩁᨩ᩠ᨩᩩᩴ;

ᩁᩪᨸᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩃᨬ᩠ᨩᩴ ᨧ, ᨲᨳᩣᨲᩩᩁᩮᩣᨷᨶ᩠ᨵᩣᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ᪨

ᨣᩥᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾᨶ, ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨧᩥᨲ᩠ᨲᨽᨿᨲᩮᩣᨧ;

អត្ថសាលិនិយហុលឈ្ញ៉ីយ, តិឡ្ញតិតិតេត្នា ពងាយតោបកតោ៍

ពំ យុត្តិ៍យ កោ(ពក្យតា, អលទ្ធអានេយចតេត ពា្យ បតេចងំ;

បតិតោ សេទ្ធូពបិតេ, ពតោ បតិដ្ឋាតិ យក្កុនាតោណត៍

បឃ្សិព្យកាយោ ចត្តិ៍, ចតេត្ត លត្នួយិ៍អត្ថបងេលហិ;

ត្ចលកស្យុលួយស្យុលួយស្យ, អត្ថតេស្យ ហងេស្យ ចាឃ្យុតា កាយតោ៍

ចត្តិ៍ បតេស្សឃ្យ តតេទា, យធា តេធចាត្យតេលិយនាតោណហិ កាយា;

សន្តធ្នាងកោយាតេហ, ចិតាសិតេ តេបក្លុតេ ហិ កោ(ពក្យ អយពំ៍

ចាតា ចិយ តេ ចត្តិ៍, អយពំ ត ហិ តេបក្លុតេត្យតេលិយាតិ;

បុទិតេសា អត្ថាតិ យធា, កោ(ពក្យ ត ពយំ ចិតោតេតិ៍

កយិតយិ៍ តក្កុយតេត្ត, ជិតោ តតេទា អញ្ញាជិត្តុសញ្ញាយ;

ដ្ឋស្យបិតេ ឋលកសពំ, អតេបក្លុយាតោ យធា ចិតេ្តា

ឲចយិឆ យក្កុនាណំ, កោ(ពក្យតា ជិត្តុសញ្ញាយចិហាយ;

តិត្ថាតេត ចព្វត្តិ, តេលិកក្លុត្តាជិតេក បងាតេលតិ៍

សំសាតេត្យក្លុងលឆិ , តេសាសយតិ បិងហតិ ត្យក្កុតិដ្ឋាទំ;

ព្យត្តេត ច អទិយធតិតំ, យិដ្ឋាយក្កុញ្ញ បងហាតិ៍

ចេទកយាតិ សយយេត, កេនាតិ តាធស្ស ឆ្ពុរសបុតផ្ល;

អញ្ញោ ច អនេកាសតេ, អាតឹសំសេ ឥធាតិ ញាណមិឥត្តិ.

១២. បយោគប្បដិប្បស្សទ្ធិបញ្ញា ផលេ ញាណន្តិ ឯត្ថ បយោគោតិ ភុសោ យោគោ, ផលសច្ឆិកិរិយាយ មគ្គភាវនាយ ឧភតោ វុដ្ឋានបយោគោ, តស្ស បយោគស្ស បដិប្បស្សម្ភនំ និដ្ឋានំ បយោគបដិប្បស្សទ្ធិ. កិំ តំ? ចតុមគ្គកិច្ចបរិយោសានំ. តស្សា បយោគបដិប្បស្សទ្ធិយា ហេតុភូតាយ បវត្តា ផលេ បញ្ញា បយោគប្បដិប្បស្សទ្ធិបញ្ញា. ផលតិ វិបច្ចតីតិ ផលំ, តស្មិំ ផលេ តំសម្បយុត្តំ ញាណំ. ឯកេកស្ស ហិ មគ្គញាណស្ស អនន្តរា តស្ស តស្សេវ វិបាកភូតានិ និព្ពានារម្មណានិ តីណិ វា ទ្វេ វា ឯកំ វា ផលចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ. អនន្តរវិបាកត្តាយេវ លោកុត្តរកុសលានំ “សមាធិមានន្តរិកញ្ញមាហូ”តិ (ខុ. បា. ៦.៥; សុ. និ. ២២៨) ច, “ទន្ធំ អានន្តរិកំ បាបុណាតិ អាសវានំ ខយាយា”តិ (អ. និ. ៤.១៦២) ច អាទិ វុត្តំ. យស្ស ទ្វេ អនុលោមានិ, តស្ស តតិយំ គោត្រភុ, ចតុត្ថំ មគ្គចិត្តំ, តីណិ ផលចិត្តានិ ហោន្តិ. យស្ស តីណិ អនុលោមានិ, តស្ស ចតុត្ថំ គោត្រភុ, បញ្ចមំ មគ្គចិត្តំ, ទ្វេ ផលចិត្តានិ ហោន្តិ. យស្ស ចត្តារិ អនុលោមានិ, តស្ស បញ្ចមំ គោត្រភុ, ឆដ្ឋំ មគ្គចិត្តំ, ឯកំ ផលចិត្តំ ហោតិ. ឥទំ មគ្គវីថិយំ ផលំ. កាលន្តរផលំ បន សមាបត្តិវសេន ឧប្បជ្ជមានំ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស ឧប្បជ្ជមានញ្ច ឯតេនេវ សង្គហិតំ.

១៣. ឆិន្នវដុមានុបស្សនេ បញ្ញាតិ តេន តេន អរិយមគ្គេន សមុច្ឆិន្នំ តំ តំ ឧបក្កិលេសំ បច្ឆា បស្សនេ បញ្ញា. វិមុត្តិញាណន្តិ វិមុត្តិយា ញាណំ. វិមុត្តីតិ ច ឧបក្កិលេសេហិ វិមុត្តំ បរិសុទ្ធំ ចិត្តំ, វិមុត្តការោ វា. តស្សា វិមុត្តិយា ជាននំ ញាណំ វិមុត្តិញាណំ. កិលេសេហិ វិមុត្តំ ចិត្តសន្តតិម្បិ កិលេសេហិ វិមុត្តការម្បិ បច្ចវេក្ខន្តោ កិលេសេហិ ន វិនា បច្ចវេក្ខតីតិ ឯតេន បហីនកិលេសបច្ចវេក្ខណំ វុត្តំ ហោតិ. “វិមុត្តស្មិំ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតី”តិ (មហាវ. ២៣; ទី. និ. ១.២៤៨) ហិ ឥទមេវ សន្ធាយ វុត្តំ. អវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណំ បន អវុត្តម្បិ ឥមិនាវ វុត្តំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ. វុត្តញ្ហិ –

“វុត្តម្ហិ ឯកធម្មេ, យេ ធម្មា ឯកលក្ខណា តេន;

វុត្តា ភវន្តិ សព្វេ, ឥតិ វុត្តោ លក្ខណោ ហារោ”តិ. (នេត្តិ. ៤.៤ និទ្ទេសវារ);

អថ វា អវហេតា អវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណាការា ចតុន្នំ អរិយានំ លព្ភមានំ បហីនកិលេសបច្ចវេក្ខណេនេវ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ.

១៤. តទា សមុទាគតេ ធម្មេ បស្សនេ បញ្ញាតិ តទា មគ្គក្ខណេ ផលក្ខណេ ច សមុទាគតេ បដិលាភវសេន ច បដិវេធវសេន ច សមាគតេ សម្បត្តេ សមង្គីភូតេ មគ្គផលធម្មេ ចតុសច្ចធម្មេ ច បស្សតា បេក្ខណា បជានតា បញ្ញា. បច្ចវេក្ខណេ ញាណន្តិ និវត្តិត្វា ភុសំ

បស្សត៌ ឌាភត៌ ញាណ៍ ប្ដូយិភា ន ញាណញ្ចេយភ បច្ចវេក្ខណញាណាតិ ទុត្តាតិ ហោត្តិ៍ សោតាបន្នស្ស ហិ យក្កចិទិយំ សោតាបត្តិផលបរិយោសានេភ ចិត្តំ ភចដ្កិ ឍ្លតរេតិ, តតោ ភចដ្កិ ឱ្បឋិ្ថត្តិត្វា យក្កបច្ចវេក្ខណត្វាយ យគោគ្ទារាចជ្ជត៌ ឱ្បជ្ជតិ, តស្មិំ តិរុទ្ធេ បដិបាដិយា សត្ត យក្កបច្ចវេក្ខណឌចភាតិតិ៍ បុត ភចដ្កិ ឍ្លតរិត្វា តេភេច តយេភ ផលឹឌិត៌ បច្ចវេក្ខណត្វាយ អាចជ្ជភាឌិតិ ឱ្បជ្ជត្តិ៍ យេយំ ឱ្បជ្ជត្តិយា ទុស យក្កំ បច្ចវេក្ខតិ, ផលំ បច្ចវេក្ខតិ, បហីតកិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ, អចសិដ្ឋកិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ, តិព្វាត៌ បច្ចវេក្ខតិ៍ សោ ហិ “ប្ដូយិភា ចតាហំ យគ្កេត អាកតោ”តិ យក្កំ បច្ចវេក្ខតិ, តតោ “អយំ មេ អាតិសំសោ លទ្ធោ”តិ ផលំ បច្ចវេក្ខតិ, តតោ “ប្ដូយេ ភាយ មេ កិលេសា បហីភា”តិ បហីតកិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ, តតោ “ប្ដូយេ ភាយ មេ កិលេសា អចសិដ្ឋា”តិ ឱ្បរិយក្កចទ្ធ្យេកិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ, អចសាតេ “អយំ មេ ឌម្មោ អារម្មណតោ បដិលទ្ធោ”តិ អយតំ តិព្វាត៌ បច្ចវេក្ខតិ៍ ប្ដូតិ សោតាបន្នស្ស អរិយសាចកស្ស បញ្ច បច្ចវេក្ខណាតិ ហោត្តិ៍ យថា ច សោតាបន្នស្ស, ទុចំ សកទាកាមិអភាកាមីតម្បិ៍ អរហតោ បត អចសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណំ ភាយ តត្ថិតិ ចត្តារិយេច បច្ចវេក្ខណាតិ៍ ទុចំ សព្វាតិ ទុក្ខតចីសតិ បច្ចវេក្ខណញាណាតិ៍ ឱ្កក្ដុបរិច្ឆេទោយេច ចេសោ៍ បហីភាចសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណំ សេក្ខាត៌ ហោតិ ចា ភ ចា៍ តស្ស ហិ អភាចតោយេច យហាភាមោ សក្កោ ភកចត្តំ បុច្ឆិ “កោស្ស ភាយ មេ ឌម្មោ អជ្ឈត្តំ អប្បហីតោ, យេភ មេ ទុកទា លោភឌម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋត្តិ”តិអាទិ (យ៍ តិ៍ ១៍១លិ៍)៍

ទុត្ត ឌម្មដ្ឋិតិញាណាឌិត៌ ទុកាឌសត្ថំ ញាណាត៌ ចិភាចតត្វាយ អយំ ឱ្បមា ចេឌិតព្វា – យថា បុរិសោ “យច្ឆ្ល កេហស្សាមី”តិ យច្ឆ្លលិប្បំ កហេត្វា តឌត្ថុរប ឱ្ឌកេ ឍ្លសារេត្វា លិប្បមុខេត ហត្ថំ ឍ្លតារេត្វា អត្តោឱ្ឌកេ កណ្ហសប្បំ យច្ឆ្លសញ្ញាយ កីចាយ ឌឡ្ហំ កហេត្វា “យហា ចត យយា យច្ឆ្លា លទ្ធោ”តិ តុដ្ឋោ ឱ្ក្ខិបិត្វា បស្សេន្តោ សោចត្តិកត្តយឌស្សេតេភ “សប្បោ”តិ សញ្ជាតិត្វា ភីតោ អាឌីតចំ ចិស្វា កហណេ តិព្វិត្តោ មុច្ចិតុកាមោ ហុត្វា មុច្ចាតស្ស ឱ្បាយំ កេរាតេ្តា អក្កភដ្ឋតោ បដ្ឋាយ ហត្ថំ តិព្វេឋេត្វា ឌាហំ ឱ្ក្ខិបិត្វា ឱ្បរិសីសេ ទេ្វ តយោ ចាមេ បរិព្ភមេត្វា សប្បំ ទុព្វលំ កត្វា “កច្ឆ្ល ទេ ឌុដ្ឋសប្បា”តិ តិស្សជ្ជិត្វា ចេកេភ ថលំ អារុយ្ហឋិតោច “យហត្តស្ស ចត កោ សប្បស្ស មុខតោ មុត្តោម្ហី”តិ ហដ្ឋោ អាកតយក្កំ ឍ្លលោកេយ្យ៍

តត្ថ តស្ស បុរិសស្ស យច្ឆ្លសញ្ញាយ កណ្ហសប្បំ ឌឡ្ហំ កហេត្វា តុស្សត៌ ចិយ ប្ដូយស្ស យោកិតោ អាឌិតោ ឌាលបុថុជ្ជតស្ស អតិច្ចតាឌិចសេត ភយាតកំ លន្ធបញ្ចកំ តិច្ចាឌិសញ្ញាយ “អហំ យយា”តិ ឌិដ្ឋិតណ្ហាហិ ឌឡ្ហំ កហេត្វា តុស្សត៌, តស្ស លិប្បមុខតោ សប្បំ តីហរិត្វា សោចត្តិកត្តយំ ចិស្វា “សប្បោ”តិ សញ្ជាតត៌ ចិយ សប្បច្ចយតាមរូបបរិក្កហេត ឈតចិតិឡ្កទាកំ កត្វា កលាបសម្មសតាឌីហិ ញាណេហិ លន្ធបញ្ចកស្ស អតិច្ចតាឌិលក្ខណត្តយំ ចិស្វា “អតិច្ចំ ទុក្ខមតត្តា”តិ តស្ស ចចត្ថាបត៌ , តស្ស ភាយត៌ ចិយ ប្ដូយស្ស ភយតុបដ្ឋាតញាណំ, សប្បេ អាឌីតចឌស្សត៌ ចិយ អាឌីតចាតុបស្សតាញាណំ, សប្បកហណេ តិព្វិត្ឋត៌ ចិយ តិព្វិឌាតុបស្សតាញាណំ, សប្បំ មុច្ចិតុកាមតា ចិយ មុច្ចិតុកម្យតាញាណំ, មុច្ចាតស្ស ឱ្បាយករណំ ចិយ បដិសង្ខាតុបស្សតាញាណំ, សប្បំ បរិព្ភមេត្វា ឌុព្វលំ កត្វា តិចត្តិត្វា ឌំសិតុំ អសមត្ថភាចបាបត៌ ចិយ តិលក្ខណារោបតេត សង្ខារេបក្ខាតុលោមញាណេហិ សង្ខារេ បរិព្ភមេត្វា ឌុព្វលំ កត្វា បុត តិច្ចសុខត្តាការេត ឱ្បដ្ឋាតុំ អសមត្ថតាបាបត៌, សប្បចិស្សជ្ជត៌ ចិយ កោត្រភុញាណំ, សប្បំ ចិស្សជ្ជេត្វា ថលំ អារុយ្ហឋាត៌ ចិយ តិព្វាតថលំ អារុយ្ហឋិតំ យក្កផលញាណំ, ហដ្ឋស្ស អាកតយគ្កោលោកត៌ ចិយ យក្កាឌិបច្ចវេក្ខណញាណត្តិ៍

[illegible] ឧប្បត្តិក្កមេន បដិបត្តិក្កមេន ច ទេសនាក្កមស្ស កតត្តា បច្ចវេក្ខណេសុ បឋមំ កិលេសបច្ចវេក្ខណំ ហោតិ, តតោ មគ្គផលនិព្ពានបច្ចវេក្ខណានីតិ វេទិតព្ពំ·

“លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ និយ្យានិកំ អបចយគាមិំ ទិដ្ឋិគតានំ បហានាយ, កាមរាគព្យាបាទានំ តនុភាវាយ, កាមរាគព្យាបាទានំ អនវសេសប្បហានាយ, រូបរាគអរូបរាគមានឧទ្ធច្ចអវិជ្ជានំ អនវសេសប្បហានាយា”តិ (ធ· ស· ២៧៧, ៣៦១-៣៦២) ច កិលេសប្បហានំ [illegible] កត្វា មគ្គប្បដិបត្តិយា វុត្តត្តា បដិបត្តានុរូបេនេវ កិលេសបច្ចវេក្ខណស្ស អាទិភាវោ យុជ្ជតិ, អដ្ឋកថាយំ វុត្តក្កមោ បន [illegible]· សោ បន កមោ បញ្ចវិធោ ឧប្បត្តិក្កមោ បហានក្កមោ បដិបត្តិក្កមោ ភូមិក្កមោ ទេសនាក្កមោតិ·

“បឋមំ កលលំ ហោតិ, កលលា ហោតិ អព្ពុទំ;

អព្ពុទា ជាយតេ បេសិ, បេសិ និព្ពត្តតី ឃនោ”តិ· (សំ· និ· ១·២៣៥) –

ឧទាហរណំ ឧប្បត្តិក្កមោ· “ទស្សនេន បហាតព្ពា ធម្មា, ភាវនាយ បហាតព្ពា ធម្មា”តិ (ធ· ស· តិកមាតិកា ៨) ឧទាហរណំ បហានក្កមោ· “សីលវិសុទ្ធិ ចិត្តវិសុទ្ធិ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធី”តិ ឧទាហរណំ បដិបត្តិក្កមោ· “កាមាវចរា ធម្មា, រូបាវចរា ធម្មា, អរូបាវចរា ធម្មា”តិ (ធ· ស· ទុកមាតិកា ៩៣-៩៤) ឧទាហរណំ ភូមិក្កមោ· “ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ”តិ (ម· និ· ២·៣២; មហានិ· ១៥១; ចូឡនិ· មេត្តគូមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ២២) ច, “អនុបុព្ពិកថំ កថេសិ· សេយ្យថិទំ – ទានកថំ សីលកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ សំកិលេសំ នេក្ខម្មេ អានិសំសំ បកាសេសី”តិ (មហាវ· ២៦; ទី· និ· ១·២៩៨; ២·៧៥) ច ឧទាហរណំ ទេសនាក្កមោ· ឥធ បន [illegible] ឧប្បត្តិក្កមោ បដិបត្តិក្កមោ ច តទនុយោគេន បដិបាដិយា ទេសិតត្តា ទេសនាក្កមោ ចាតិ តយោ កមា វេទិតព្ពា·

១៥· [illegible] ហេដ្ឋា វុត្តេន នាមរូបវវត្ថានេន ន វុត្តំ, តស្មា បញ្ញា នាមរូបបរិច្ឆេទេ ទស្សេតុំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយន្តេ បញ្ញា [illegible] បញ្ញា [illegible] សកលេ ហិ នាមរូបេ វុត្តេ យំ បរិច្ឆេទតុំ សក្កា, យញ្ច បរិច្ឆេទតព្ពំ, តំ បរិច្ឆេទស្សតិ· លោកុត្តរនាមធម្មា បរិច្ឆេទតុំ ន សក្កា អនធិគតត្តា, ន ច បរិច្ឆេទតព្ពំ អវិបស្សនុបគត្តា· តត្ថ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយន្តិ “ឧទំ បវត្តមានា យំ អត្ថាតិ គហណំ គមិស្សាមា”តិ [illegible] អញ្ញាតំ អនមតគ្គេ បវត្តាតិ អញ្ញាតំ· អញ្ញាតវន្តោ [illegible] “[illegible], អានន្ទ, [illegible] [illegible] [illegible] អញ្ញាយេវ ចិត្តំ សណ្ឋបេតព្ពំ, អញ្ញាយេតោ [illegible]”តិអាទីសុ (ធ· ប· ១៩១) ហិ អយំ [illegible] “អញ្ញំ [illegible] (ទី· និ· ១·១៦៨; ធ· ស· ១៩១), អញ្ញា ច ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតី”តិអាទីសុ (ទី· និ· ២·២៧២) [illegible] “៧ អញ្ញាតាវិ អាយតនានិ, អញ្ញាតាវិ ធម្មា”តិអាទីសុ (ធ· ស· តិកមាតិកា ១០) [illegible] “អយំ ទេវា, បនានន្ទ, វិហរតោ [illegible]

អកិឞប្បូទ្ធោ ឃឌិធំ ឞប្ចាតិមិត្តាត់ អឞតឞិពារា អ្នាហ្គុំ ឞុព្ចាពំ ្កុបឞប្បូជ្ជ ចិហទតិ”តិអាឌីឞុ (ឞ៑ តិ៑ ៦៑១ប័ល៑) ចិឞឃ្នាទ្យូត្ត,

ព្ចាឃ្សុទិឃ្ដាទតតិ អទត្ចា៑ ឋលឞឞាបត្តិ ហិ ត្យូទ្ធាត់ ព្ចាឃ្សុទិឃ្ដាត់ តាឞ៑ ព្ចាឆ បត អ្នាហ្គាទ្យូត្ត ៊ាទ្ធា៑ ទតឞំ អ្នាហ្គាត់ ចចត្ចាទត

អ្នាហ្គាចចត្ចាទត៑ ចត្ឡាតទត្តិ ចត្ឡាត់ តាតាកាទច, តាតាចត្ឡាស្ទុតិ អទត្ចា៑ ៩ត្ត ឌចតឞទតាចិត្ចាលាឞ្ស បន្ទឃក្ខទតា កចក្ខឞទតាបិ

ចក្លាឌិបក្ខាក់ ចិឞ ្កុបឞត្តិដ្ឋាតត្តា ចត្ឡាតិ ចុទត្តា៑ អាចជ្ឈតឞិ តត្តិស្សិតទឞច ពាតត្ចា៑

១៩៑

ពាហិទ្ធាតិ ៧ហិ អ្នាហ្គាទ្យូត្តហិ ពាហិក្ខទតឞុ ទតឞំ ចិឞទឃឞុ៑ ទពាចទតាតទត្តតិ ចិឞឃតាតទត្ត៑

១ល៑៑ចទិឃាចចត្ចាទតតិ ចិត្ចាលាចទិឃាអត្ចាលាចទិឃាពាលាចទិឃាចទឞត ចទិឃាត់ ចចត្ចាទត៑ “ចទិឃចចត្ចាទត”តិ ទឞ្សំ ពត្ចាបិ

បឌត្តិ៑

១ប័៑ចត្យូឆឞ្បូចចត្ចាទតតិ ពាឞាចចទក្ខុឞិអាឌីត់ ចុទ្ធឞត្ត ចត្យូក្កាត់ ចទឞត ចត្យូត្ត ចត្យូត្ត ឆឞ្យាត់ ចចត្ចាទត៑ ក្ខុឞីតិ ច “ក្ខុឞិពតក្ខា

ទចហាឞដ្ឋក្ខា”តិអាឌីឞុ (ឞំ៑ តិ៑ ១៑១៣៩) បឆចិឃំ ចត្តតិ៑ “អក្ខុឞិ តាត, ឞា ទឞចា”តិអាឌីឞុ (ឌា៑ ១៑៩៑៦៣) ចិឞទឃ៑ “ឞុលក្ខុឞិឃំ

ពាឞាចចទទ”តិអាឌីឞុ (ឆ៑ ឞ៑ ៥ប័ប័) ្កុបឞជ្ជូតដ្ឋាទត៑ ព្ចាឆ បត ទពាដ្ឋាទឞ ចត្តតិ៑ បទិទច្ឆទឌតិបិ ចឌត្តិ៑

១៥៑តចឆឞ្បូចចត្ចាទតតិ ពាឞាចចទក្យូឞលិឌិចទឞត បិទឞាជ្ឈឞ្យូលពចទឞត ទឃាតិទឞា ឞតឞិពារឞ្យូលពចទឞត ច តចត្ត តចត្ត ឆឞ្យាត់

ចចត្ចាទត៑ ព្ចាទឞឞុ ច បក្ខាឞុ ពារទលាឞុ បឌឞំ អ្នាហ្គាឆឞ្យា ចចត្ចាទបតត្ចាតិ ចត្ឡាតទត្ត ពាលាំ បឌឞំ ចុត្តំ, តទតា ទតឞំ ចិឞឃា

ចចត្ចាទបតត្ចាតិ តឌតត្តុទំ ទពាចទតាតទត្ត ពាលាំ ចុត្តំ, តទតា បទាតិ តីលិ ពាលាតិ តិល្លំ ចត្យូត្ត តចត្ត ចទឞត ពលតាត្យូទលិទឞត

ចុត្តាតិ៑

១០៑ ព្ចាឌាតិ ឃឞ្សា តាឞទ្ខុបទឞ្សច បទកឌទតា ចចត្ចាបតពាលំ ពាតតបទិត្ចា, តឌតត្តុទំ តីទលបទិត្ចា, តឌតត្តុទំ បហាតបទិត្ចាតិ

តិទឞ្សា បទិត្ចា៑ តំឞប្បូត្ធា ច កាចតាឞច្ឆិកិទិឃា ទហាត្តិ, តឞ្សា ឆឞ្យូតាតត្តពាលាតត្តុទំ ពាតតទដ្ឋ ពាលាឌីតិ បក្ខា ពាលាតិ ្កុទ្ធិដ្ឋាតិ៑

តិទឞ្សា ហិ បទិត្ចា ពាតតបទិត្ចា តីទលបទិត្ចា បហាតបទិត្ចា ច៑ តត្ត “ទ្ខុបឞតលក្លាំ ទ្ខុបំ, ទចឌឃិតលក្លាលា ទចឌតា”តិ ៩ចំ ទតឞំ

ទតឞំ ឆឞ្យាត់ បន្ទត្តលក្លាលឞលក្លាលចទឞត បចត្តា បត្ចា ពាតតបទិត្ចា តាឞ៑ “ទ្ខុបំ អតិច្ឆំ ចុក្ខំ អតត្តា, ទចឌតា អតិច្ឆា ចុក្លា

អតត្តា”តិអាឌិតា តទឃត ទតឞំ ទតឞំ ឆឞ្យាត់ ឞាឞត្ចាលក្លាំ អារទារបត្ចា បចត្តា លក្លាលាទឞ្យូលិពចិបឞ្សតាបត្ចា តីទលបទិត្ចា តាឞ៑

ទតឞុទឃច បត ឆទឞ្យូឞុ តិច្ចឞត្ចាឌិបឌហតចទឞត បចត្តា លក្លាលាទឞ្យូលិពចិបឞ្សតាច បហាតបទិត្ចា តាឞ៑

តត្ត ឞក្លាទបទិទច្ឆឌទតា បដ្ឋាឃ ឃាច បក្ខឃបទិក្កហា ពាតតបទិត្ចាឃ ក្ខុឞិ៑ ៩តឞ្ពុំតិព្យូអត្តុទទ ឆឞ្យាត់ បន្ទត្តលក្លាលបឌិទចឌទឞ្សច

អាធិបច្ចំ ហោតិ។ កលាបសម្មសនតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧទយព្វយានុបស្សនា តីរណបរិញ្ញាយ ភូមិ។ ឯតស្មិញ្ហិ អន្តរេ សាមញ្ញលក្ខណបដិវេធវសេន អាធិបច្ចំ ហោតិ។ ភង្គានុបស្សនំ អាទិំ កត្វា ឧបរិ បហានបរិញ្ញាយ ភូមិ។ តតោ បដ្ឋាយ ហិ “អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតិ, ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញំ បជហតិ, អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញំ បជហតិ, និព្វិន្ទន្តោ នន្ទិំ បជហតិ, វិរជ្ជន្តោ រាគំ បជហតិ, និរោធេន្តោ សមុទយំ បជហតិ, បដិនិស្សជ្ជន្តោ អាទានំ បជហតី”តិ (បដិ. ម. ១.៥២) ឯវំ និច្ចសញ្ញាទិបហានសាធិកានំ សត្តន្នំ អនុបស្សនានំ អាធិបច្ចំ ហោតិ។

តត្ថ អភិញ្ញាបញ្ញាតិ ធម្មានំ រុប្បនាទិសភាវេន ជាននបញ្ញា។ សា ហិ សោភនេន អភិវិសេន “តេសំ តេសំ ធម្មានំ សភាវជាននវសេន ជានន”ន្តិ កត្វា អភិញ្ញាតិ វុច្ចតិ។ ញាតដ្ឋេ ញាណន្តិ ជាននសភាវំ ញាណំ។

១០. បរិញ្ញាបញ្ញាតិ ជាននបញ្ញា។ សា ហិ ព្យាបនដ្ឋេន បរិវិសេន “អនិច្ចាទិសាមញ្ញលក្ខណវសេន សកិច្ចសាធនវសេន ច ព្យាបិតំ ជានន”ន្តិ កត្វា បរិញ្ញាតិ វុច្ចតិ។ តីរណដ្ឋេ ញាណន្តិ ឧបបរិក្ខណសភាវំ, សម្មសនសភាវំ ច ញាណំ។

១១. បហានបញ្ញាតិ និច្ចសញ្ញាទីនំ បជហនា បញ្ញា, បជហតីតិ វា, បជហន្តិ ឯតេនាតិ វា បហានំ។ បរិច្ចាគដ្ឋេ ញាណន្តិ បរិច្ចជនសភាវំ ញាណំ។

១២. ភាវនាបញ្ញាតិ វឌ្ឍនបញ្ញា។ ឯករសដ្ឋេ ញាណន្តិ ឯកកិច្ចសភាវំ ញាណំ, វិមុត្តិរសេន វា ឯករសសភាវំ ញាណំ។

១៣. សច្ឆិកិរិយាបញ្ញាតិ បដិវេធវសេន បដិលាភវសេន ច បច្ចក្ខករណបញ្ញា។ ផស្សនដ្ឋេ ញាណន្តិ តទុភយវសេនេវ វិន្ទនសភាវំ ញាណំ។

១៤-១៥. ញាណានិ យស្មា បហានភាវនាសច្ឆិកិរិយញាណានិ អរិយមគ្គផលសម្បយុត្តានិបិ ហោន្តិ, តស្មា តេនន្តរំ អរិយបុគ្គលានំយេវ លព្ភមានានិ ចត្តារិ បដិសម្ភិទាញាណានិ វុត្តានិ។ តត្ថាបិ បច្ចុប្បន្នេ អតីតេ ទុក្ខសច្ចេ វិយ បាកដេ សុវិញ្ញេយ្យា វាតិ បឋមំ អត្ថបដិសម្ភិទាញាណំ វុត្តំ, តស្ស អត្ថស្ស ហេតុធម្មវិសយត្តា តទនន្តរំ ធម្មបដិសម្ភិទាញាណំ, តទុភយស្ស និរុត្តិវិសយត្តា តទនន្តរំ និរុត្តិបដិសម្ភិទាញាណំ, តេសុ តីសុបិ ញាណេសុ បវត្តនតោ តទនន្តរំ បដិភានបដិសម្ភិទាញាណំ។ ប-ការំ ទីឃំ កត្វា ច បឋន្តិ។

១៦-១៧. ឥតោ បរានិ វិហារដ្ឋេ ញាណាទីនិ តីណិ ញាណានិ អរិយានំយេវ សព្ពតោ បដិសម្ភិទាបភេទតោ ច បដិសម្ភិទាញាណានន្តរំ វុត្តានិ។ វិហារដ្ឋេ ញាណញ្ហិ ធម្មបដិសម្ភិទា ហោតិ, សមាបត្តដ្ឋេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ ធម្មសភាវ ញាណញ្ហិ បដិសម្ភិទាកថាយំ (បដិ. ម. ១.១០) ធម្មបដិសម្ភិទាតិ វុត្តំ។ និព្វានេ ញាណំ បន អត្ថបដិសម្ភិទា។ តត្ថ វិហារដ្ឋេតិ អនិច្ចានុបស្សនាទិវសេន នានាវិបស្សនាវិហារេ។ វិហារដ្ឋេតិ វិបស្សនាវិហារសភាវេ។ វិហារោតិ ច សសម្បយុត្តា វិបស្សនា ឯវ។

សយាបត្តិតាគទេ្តតិ អតិយិត្តាឌិចសេត តាតាឋលសយាបត្តិឃំ៉ សយាបត្តិ៍តិ ច ទលិក្យត្តរឋលក្ខតា ចិត្តទេចតសិកឆយ្វា៉
ចិហារសយាបត្តិតាគទេ្តតិ ក្ខកឃចសេត ក្យត្តិ៉

១១៉ តទេតា ចិហារសយាបត្តិញាណសាឆកស្ស “ក្យកទេតា ក្យដ្ឋាគចិចដ្ឋេត បញ្ញា”តិ បុទេ្ឋ ក្យត្តស្សាបិ យក្កញាណស្ស អាសចសយុទេ្ឋឌសយត្តេ៌
អគត្តរឋលឌាឃកត្តញ្ហា ការទេលាត ចិសេសត្វា អបទេតាការទេត ចត្យការយេត តទេឌច “អាគត្តរិកសយាឌិយ្យញាណ”ត្តិ ក្ខដ្ឋិ៉ ត ត្តេ
អចិទេ្លបបរិសុដ្ឋត្តាតិ ចិក្លិបតិ ទេតត ចិត្តត្តិ ចិទេ្លបេបិ, ក្ខដ្ឋទ្ធេស្សេ៌ តាយិ៉ ត ចិទេ្លបេបិ អចិទេ្លបេបិ, ក្ខដ្ឋបដិបក្លស្ស សយាឌិស្សេ៌ តាយិ៉
បរិសុដ្ឋស្ស ភាទេចា បរិសុដ្ឋត្តំ, អចិទេ្លបស្ស បរិសុដ្ឋត្តំ អចិទេ្លបបរិសុដ្ឋត្តំ, តស្វា អចិទេ្លបបរិសុដ្ឋត្តា សយាឌិស្ស បរិសុដ្ឋភាទេចតាតិ អទេ្ធា៉
ត្លឌត្យាអាសចសយុទេ្ឋឌស្ស អគត្តរឋលឌាឃកត្តស្ស ច ការលាចចត៌ អាសចសយុទេ្ឋឌេតិ ឲត្តេ អាសចត្តិ៍តិ អាសចា, ចក្យតាបិ...ទេប...
យគទេតាបិ សត្តិ បចត្តត្តិ៍តិ ក្យត្តំ ទេហាតិ៉ ឆយុទេតា ឃាច ទេកា(តក្យំ, ឋ្លកាសទេតា ឃាច កចក្កុំ សចត្តិ៍តិ ចា អាសចា, ឲតំ ឆយុំ ឲតញ្ហា
ឋ្លកាសំ អទេ្តាការិត្វា បចត្តត្តិ៍តិ អទេ្ធា៉ អទេ្តាការលាទេ្ធា ហិ អឃំ អា-ការទេរា៉ ចិរបរិចិចាសិកទេដ្ឋត យឌិរាឌទេយា អាសចា ចិឃាតិបិ
អាសចា៉ ទលិកស្វិត្យាចិរបរិចិចាសិកា យឌិរាឌទេយា អាសចាតិ ក្យដ្ឋត្តិ៉ ឃឌិ ច ចិរបរិចិចាសិកទេដ្ឋត អាសចា, ឲទេតទេឃច កចិត្យយទេហត្តិ៉
ក្យត្តទេត្យាតំ –

“បុរិយា, កិក្លទេច, ទេកាដិ ត បញ្ញាឃតិ អចិជ្ជាឃ, ត្លទេតា បុទេ្ឋ អចិជ្ជា តាទេហាសិ, អឆ បច្ឆា សយកឌិ”តិអាឌិ៉

អាឃតំ ចា សំសារទេក្លា សចត្តិ បសចត្តិ៍តិបិ អាសចា, សយុដ្ឋិជ្ជតិ ឲទេតតាតិ សយុទេ្ឋទេឌា៉ បញ្ញាតិ កាយាសចាឌិត៌ ចត្យត្តំ អាសចាត៌
សយុទេ្ឋទេឌ បញ្ញា៉

អាគត្តរិកសយាឌិយ្យញាណត្តិ អត្តទេតា បចត្តិសយគត្តរំ តិឃទេយទេតច ឋលប្យឌាគទេតា អាគត្តរិទេកាតិ លដ្ឋតាទេយា យក្កសយាឌិ៉ ត ហិ
យក្កសយាឌិយ្យប្យទេត្ត តស្ស ឋល្យប្យត្តិតិទេសឆទេកា ទេកាចិ អត្តរាទេឃា អត្តិ៉ ឃឆាហ –

“អឃញ្ហា បុក្កទេលា ទេសាតាបត្តិឋលសច្ឆិកិរិឃាឃ បដិបទេត្តា អស្ស, កប្យស្ស ច ក្ខដ្ឋឃ្យាតទេចលា អស្ស, ទេតច តាច កទេប្យា ក្ខដ្ឋទេឃ្យឃ្យ,
ឃាចាឃំ បុក្កទេលា ត ទេសាតាបត្តិឋលំ សច្ឆិកទេរាតិ, អឃំ ក្យដ្ឋតិ បុក្កទេលា ឋិតកប្យិ៍៉ សទេ្ឋបិ យក្កសយដ្ឋិទេតា បុក្កលា ឋិតកប្យិទេតា”តិ (បុ៉
ប៉ ១លិ)៉

ត្លឌំ ទេតត អាគត្តរិកសយាឌិតា សយ្យឃុត្តំ ញាណំ៉

១១៉ ត្លយិតា យក្កញាទេលាត ឋលប្យត្តាត៌ អរិឃាត៌ទេឃច សយុក្កទេតា ត្លយស្ស ញាណស្ស អគត្តរំ អរលាចិហារញាណាឌិតិ ចត្តារិ ញាណាតិ
ក្ខដ្ឋិដ្ឋាតិ៉ ត(តាបិ ច អរហទេតាទេឃច សតតទេយច ច សយុក្កទេតា អរលាចិហារទេរ ញាណំ បឆយំ ក្ខដ្ឋិ៉, តឌគត្តរំ តិទេរាឆស្ស

អតាកាមិអរហត្តានំ សម្ពុចេបិ ឆាហុសម្ពារត្តា ចិរសេវេត ច តិវេទានស្ស តិច្ចាតសមុតត្តា ច តិវេទានសមាបត្តិយា ពោលាំ ក្ខិជ្ជិ, ពងតត្តេរំ បរិតិច្ចាតស្ស កាលត្តេរ បរិតិច្ចាតកាលំ អាហច្ច ឋិពត្តា ឌីឈកាលិកត្តិ បរិតិច្ចាតេត ពោលាំ ក្ខិជ្ជិ, ពងតត្តេរំ សមសីសង្ខស្ស សត្ថាកិលេសសពយាតត្តេរំ បរិតិច្ចាតកាលំ អាហច្ច ឋិពត្តា រស្សកាលិកត្តិ សមសីសង្ខេ ពោលាំ ក្ខិជ្ជិ។ ពត្ថ សរត្តា ចាតិ ច-ការេរា ឌស្សតានិបពេឍជ្ញត្ថា សរត្តា ចិហារានិករយា ច បលីតានិមុត្តតា ចាតិ តីហិបិ បទេហិ សម្ពន្ធិតព្ពោ។ ឌស្សតត្តិ ចិបស្សតានោលាំ, អនិបតិសេយច អានិបពេឍ្យំ, អនិបតិពោ ចា អាកាពត្តា អានិបពេឍ្យំ, ឌស្សតត្ថា ឋំ អានិបពេឍ្យត្ថាតិ ឌស្សតានិបពេឍ្យំ។ ចិហរតីតិ ចិហារេរា, ចិហរត្តិ ពេត ចាតិ ចិហារេរា, អនិកមុតិ បិបុលីយតីតិ អនិករយា, ចិហារេរា ឲច អនិករយា ចិហារានិករយា។ សោ ច កិលេសបរិឡាអាហចិរហិពត្តា តិព្ពុពោតិ សរត្តោ។ សោ ច អរហត្តផលសមាបត្តិបញ្ញា។ ក្ខត្តមព្ខេត អតប្បករខេត ច បលីពោ, បឆាតកាចំ តិពោតិ ចា បលីពោ, បលីពេ អនិមុពត្តា ចិសង្ខចិពត្តា ពប្បពេរយា បលីតានិមុពត្តា, ពស្ស ភាពេចា បលីតានិមុត្តតា។ សា ច ផលសមាបត្តានិមុត្តា បុព្ពាភាគបញ្ញា ឲច។

អរលាចិហារេរតិ តិក្កិលេសចិហារេ។ រាកាឌេយោ ហិ រលាត្តិ សរត្ត ក្ខុរល្ហត្តិ បីឡឲត្តីតិ រលា, រលាត្តិ ឲពេហិ សត្តា កត្ថត្តិ បរិទេចត្តីតិ ចា រលា។ ភុពត្តា ពិចិធេរាបិ ចិហារេរា។ តត្ថិ ឲពស្ស រលាតិ អរពលា។ ចិចិទេ បច្ចតីកទេម្ខេ ហរត្តិ ឲពេតាតិ ចិហារេរា។ ពស្មិំ អរពលេ ចិហារេ។ តិខ្ខេសចាពេរ (បដី។ ម។ ១។បំ១) ភុត្តបទេមញ្ញាតាឌីតិ ច បលីតានិមុត្តតាយ ឲច សង្កហិពាតំ។ ផលសមាបត្តិ សមាបខ្ខិតុកាមតាយ ហិ បទេមញ្ញាតាឌំ សមាបខ្ខិត្វា ភុក្ខាយ ពសាតសមប្បយុត្តទេម្ខេ ចិបស្សតិ, យា ច អរលាចិកក្ខុត្តរេត្តេ (ម។ តិ។ ១។១១១ អាឌេយា) ភកចតា ទេសិតា អរលាបដីបទា, សាបិ ព្ពមិតាច សង្កហិពាតិ ចេឌិពព្ពា។ ភុត្តញ្ហិពត្ថ ភកចតា –

“អរលាចិកក្ខំ ចេរា, ភិក្ខេច, ទេសេស្សាមិ...បេ... ត កាមស្ខំ អតុយុញ្ញេយ្យ ហីតំ កម្មំ បេថិខ្ខូតិកំ អតរិយំ អតត្ថសំហិតំ, ត ច អត្តកិលមថាតុយោកំ អតុយុញ្ញេយ្យ ភុក្ខំ អតរិយំ អតត្ថសំហិតំ។ ឲពេ ពោ, ភិក្ខេច, ខ្វេភា អត្តេ អតុបាកម្ម មជ្ឈិមា បដិបទា ពថាកពេត អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ពោលាករណី ខ្វុបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ តិព្ពាតាយ សំចត្តតិ។ ខ្វស្សាឌតត្ថា ឌញ្ញា, អបសាឌតត្ថា ឌញ្ញា, ខ្វស្សាឌតត្ថា ពាត្វា អបសាឌតត្ថា ពាត្វា តេតុស្សាទេយ្យ ត អបសាទេយ្យ, ធម្មមេច ទេសេយ្យ។ សុខចិតិច្ឆយំ ឌញ្ញា, សុខចិតិច្ឆយំ ពាត្វា អជ្ឈត្តំ សុខមតុយុញ្ញេយ្យ, រេហោចាឌំ ត ភាសេយ្យ, សម្មុខា ត ខីណំ ភណេ, អតរមាតោច ភាសេយ្យ តោ ពរមាតោ, ជតបទតិរុត្តិ តាភិតិចេសេយ្យ, សមញ្ញំ តាតិធាចេយ្យាតិ។ អយមុទ្ទេសោ អរលាចិកក្ខស្ស ...បេ... ពត្រ, ភិក្ខេច, យោ កាមបដិសត្តិសុខិតោ សោមតស្សាតុយោកំ អតតុយោពោ ហីតំ...បេ... អតត្ថសំហិតំ, អភុក្ខោ ឲសោ ធម្មោ អចិឃាពោ អតុបឃាពេសា អបរិឡាអពោ សម្មាបដិបទា។ ពស្មា ឲសោ ធម្មោ អរពលោ...បេ... ពត្រ, ភិក្ខេច, យោ អត្តកិលមថាតុយោកំ អតតុយោពោ ភុក្ខំ អតរិយំ អតត្ថសំហិតំ។ អភុក្ខោ ឲសោ ធម្មោ ...បេ... ពស្មា ឲសោ ធម្មោ អរពលោ។ ពត្រ, ភិក្ខេច, យាយំ មជ្ឈិមា បដិបទា ពថាកពេត អភិសម្ពុទ្ធា...បេ... អភុក្ខោ ឲសោ ធម្មោ...បេ... ពស្មា ឲសោ ធម្មោ អរពលោ...បេ... ពត្រ, ភិក្ខេច, យាយំ តេតុស្សាឌតា ត អបសាឌតា ធម្មទេសតា ច, អភុក្ខោ ឲសោ ធម្មោ...បេ... ពស្មា ឲសោ ធម្មោ អរពលោ...បេ... ពត្រ, ភិក្ខេច, យមិទំ តេក្ខម្មសុខំ បចិរេចកសុខំ ខ្វុបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ, អភុក្ខោ ឲសោ ធម្មោ...បេ... ពស្មា ឲសោ ធម្មោ អរពលោ...បេ... ពត្រ, ភិក្ខេច, ឃ្វាយំ រេហោចាទេរា ភុពោ ពថេ្ឋា អត្ថសំហិពោ, អភុក្ខោ ឲសោ ធម្មោ...បេ... ពស្មា ឲសោ ធម្មោ អរពលោ ...បេ... ពត្រ, ភិក្ខេច, ឃ្វាយំ សម្មុខា ខីណចាទេរា ភុពោ

តច្ឆោ អត្ថសំហិតោ, អទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ...បេ... តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោ...បេ... តត្រ, ភិក្ខវេ, យទិទំ អតរមានស្ស ភាសិតំ, អទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ...បេ... តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោ...បេ... តត្រ, ភិក្ខវេ, យ្វាយំ ជនបទនិរុត្តិយា ច អនភិនិវេសោ សមញ្ញាយ ច អនតិសារោ, អទុក្ខោ ឯសោ ធម្មោ...បេ... តស្មា ឯសោ ធម្មោ អរណោតិ។ តស្មាតិហ, ភិក្ខវេ, សរណញ្ច ធម្មំ ជានិស្សាម, អរណញ្ច ធម្មំ ជានិស្សាម។ សរណញ្ច ធម្មំ ញត្វា អរណញ្ច ធម្មំ ញត្វា អរណំ បដិបទំ បដិបជ្ជិស្សាមាតិ ឯវញ្ហិ វោ, ភិក្ខវេ, សិក្ខិតព្វំ។ សុភូតិ ច បន, ភិក្ខវេ, កុលបុត្តោ អរណបដិបទំ បដិបន្នោ"តិ។

តត្ថ មជ្ឈិមា បដិបទា ទស្សនាធិបតេយ្យេន ច សន្តេន វិហារាធិគមេន ច សង្គហិតា។ កាមសុខំ អត្តកិលមថំ អនុយោគោ មជ្ឈិមា បដិបទា ឯវ។ អរហតោ ហិ វិបស្សនាបុព្វភាគមជ្ឈិមា បដិបទា ហោតិ, អរហត្តផលសមាបត្តិ អដ្ឋង្គមគ្គវសេន មជ្ឈិមា បដិបទា ច។ សេសា បន បណីតាធិមុត្តតាយ ឯវ សង្គហិតាតិ វេទិតព្វា។ កិញ្ចាបិ សព្វេបិ អរហន្តោ អរណវិហារិនោ, អញ្ញេ អរហន្តោ ធម្មំ ទេសេន្តា "សម្មាបដិបន្នេ សម្មាបដិបន្នា"តិ "មិច្ឆាបដិបន្នេ មិច្ឆាបដិបន្នា"តិ បុគ្គលវសេនាបិ ឧស្សាទនាបសាទនានិ កត្វា ធម្មំ ទេសេន្តិ។ សុភូតិត្ថេរោ បន "អយំ មិច្ឆាបដិបទា, អយំ សម្មាបដិបទា"តិ ធម្មវសេនេវ ធម្មំ ទេសេសិ។ តេនេវ ភគវា តំយេវ អរណបដិបទំ បដិបន្នោតិ ច វណ្ណេសិ, "ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ អរណវិហារីនំ យទិទំ សុភូតី"តិ (អ॰ និ॰ ១.១៩៨, ២០១) ច អរណវិហារីនំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសីតិ។

១៦. ទ្វីហិ ពលេហីតិ សមថពលវិបស្សនាពលេហិ។ សមន្នាគតត្តាតិ យុត្តត្តា បរិបុណ្ណត្តា ច។ តយោ ចាតិ វិភត្តិវិបល្លាសោ, តិណ្ណន្នាតិ វុត្តំ ហោតិ។ សង្ខារានន្តិ វចីសង្ខារកាយសង្ខារចិត្តសង្ខារានំ។ បដិប្បស្សទ្ធិយាតិ បដិប្បស្សទ្ធត្ថំ និរោធត្ថំ, អប្បវត្តត្ថន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ សោឡសហីតិ អនិច្ចានុបស្សនាទីហិ អដ្ឋ, មគ្គផលេហិ អដ្ឋាតិ សោឡសហិ។ ញាណចរិយាហីតិ ញាណប្បវត្តីហិ។ នវហីតិ រូបារូបាវចរសមាធី តទុបចារោ ចាតិ នវហិ។ វសីភាវតា បញ្ញាតិ លហុតា, យថាសុខវត្តនំ ឥស្សរិយំ វសោ, សោ អស្ស អត្ថីតិ វសី, វសិនោ ភាវោ វសីភាវោ, វសីភាវោ ឯវ វសីភាវតា, យថា បាដិកុល្យមេវ បាដិកុល្យតា។ ឯវំវិធា បញ្ញា វសីភាវតាយ បញ្ញាតិ ច អត្ថោ។ សិ-ការំ ទីឃំ កត្វា ច បឋន្តិ។ សមន្នាគតត្តា ច បដិប្បស្សទ្ធិយា ច ញាណចរិយាហិ ច សមាធិចរិយាហិ ចាតិ ច-ការោ សម្ពន្ធិតព្វោ។

និរោធសមាបត្តិយា ញាណន្តិ អនាគាមិអរហន្តានំ និរោធសមាបត្តិនិមិត្តំ ញាណំ, យថា អជិនម្ហិ ហញ្ញតេ ទីបីតិ។ និរោធសមាបត្តីតិ ច នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អភាវមត្តំ, ន កោចិ ធម្មោ, បញ្ញត្តិមត្តំ អភាវមត្តត្តា និរោធោតិ ច។ សមាបជ្ជន្តេន សមាបជ្ជីយតិ តាយាតិ សមាបត្តីតិ ច វុច្ចតិ។

១៧. សម្បជានស្សាតិ សម្មា បការេហិ ជានាតីតិ សម្បជានោ។ តស្ស សម្បជានស្ស។ បវត្តបរិយាទានេតិ បវត្តនំ បវត្តំ, សមុទាចារោតិ អត្ថោ។ កិលេសបវត្តំ ខន្ធបវត្តញ្ច។ តស្ស បវត្តស្ស បរិយាទានំ បរិក្ខយោ អប្បវត្តិ បវត្តបរិយាទានំ។ តស្មិំ បវត្តបរិយាទានេ។ បរិនិព្ពានេ ញាណន្តិ អរហតោ កាយដ្ឋានាទីនំ បរិនិព្ពានំ អប្បវត្តំ អនុបាទិសេសបរិនិព្ពានញ្ច បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ កិលេសបរិនិព្ពានេ

ᨡᨶ᩠ᨵᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ.

᪑᪙. ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ. ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ. ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨧ ᩋᨶᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨠᨲᩮ ᨷᩩᨶ ᨶ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ, ᨷᩩᨶ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮ ᨧ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨧ ᩋᨶᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨧ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ.

ᩈᨾᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈ ᩈᨾᩣᨶᩥ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩮᩁᩈ ᩈᩦᩈᩣᨶᩥ. ᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨾᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩣᨶᩥ, ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᨷᨵᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨠᩮᩣᨭᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᩦᩈᩣᨶᩥ. ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩮ ᩅᩣ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩮᩣᨣᩮ ᩅᩣ ᩈᨠᩃᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩮ ᩅᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨾᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩦᩈᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩈᩦᩈᩦ, ᩈᨾᩈᩦᩈᩥᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨾᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩮᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩮ, ᩈᨾᩈᩦᩈᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩮ ᩁᩮᩣᨣᩮ ᩅᩣ ᩈᨠᩃᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩮ ᩁᩮᩣᨣᩮ ᩈᨠᩃᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩈᨾᩈᩦᩈᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᩈᩦᩈᩥᨽᩣᩅᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ (ᨷᩩ. ᨷ. ᪑᪙), ᨲᩔᩣ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᨷᩩ. ᨷ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑᪙) –

“ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨧ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩈᨾᩈᩦᩈᩦ? ᨿᩔ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩋᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨧᩁᩥᨾᩴ ᩋᩣᩈᩅᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩈᨾᩈᩦᩈᩦ”ᨲᩥ (ᨷᩩ. ᨷ. ᪑᪙).

“ᩈᨾᩈᩦᩈᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨧᩁᩥᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷᩩᩁᩮ ᩋᨷᨧ᩠ᨨᩣ, ᩑᨠᩅᩣᩁᩮᨿᩮᩅ, ᩑᨠᨠᩣᩃᩮᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ. ᩋᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩈᩮᩣ ᨷᨶᩮᩈ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᩁᩮᩣᨣᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩦᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨮᩥᨲᨠᩮᩣᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᨠᩮᩣᩅ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨶᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᩅ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᨶᩣᨾ. ᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᩑᨠᩴ ᩁᩮᩣᨣᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩁᩮᩣᨣᩮᨿᩮᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩁᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩁᩮᩣᨣᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᨶᩣᨾ. ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩦ? ᨲᩮᩁᩈ ᩈᩦᩈᩣᨶᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩦᩈᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨿᨲᩥ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ. ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ. ᨿᩔ ᨧᩮᨲᩴ ᩈᩦᩈᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩈᨾᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᨶᩣᨾ. ᨠᨳᨾᩥᨴᩴ ᩈᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣᨿ. ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴᩉᩥ ᩅᩣᩁᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ, ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᨬ᩠ᨧ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᨬ᩠ᨧ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩦᨲᩥ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩒᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩥ. ᩍᨾᩣᨿ ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣᨿ ᩍᨴᩴ ᩏᨽᨿᩈᩦᩈᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾ. ᨲᩮᨶᩣᨿᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ‘ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨧ ᩍᨵ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣ”ᨲᩥ.

ឲ្យសិ៍ ប្តូនាតិ យស្វា ស្វាឫយយសឹលយយកាចតាយយនាោលាតិ ចដុបិឥកាតិ ឋនេល្លឍា តាយ ត ខេហាត្តិ, នេលិក្យត្តទបិឥការនេតច ឲតាតិ ច អញ្ញាតិ ច នាោលាតិ ឋនេល្លឍាតិ ច្ចុត្តិ, តស្វា បច្ចតឹកឋនេល្លឍតាការនេទត បចត្តាតិ នាោលាតិ ឥនេស្សុត្យុំ ឋឃឹឋនេ្ឋ នាោលាតត្តុទ៌

ឋនេល្លឍនេ្ឋ នាោលាំ ប្តិ៍ដិ៍៍ តត្ត ប្ញុតាតត្តនេតឌបរិយាឥារនេត បញ្ញាតិ នេលិក្យត្តនេទហិ អឋយ្ញិស្សនេ្ឋត ប្ញុត្ញុំ ទាកាឌឹតព្វា តាតត្តាតិ

តាតាឋកាចាតិ កាយច្ចញ្ញាឌឹតព្វា ឋត្តាបតនេ្ឋត “នេតឌា”តិ លឌ្ឍតាយាតិ ក្ញុឃ្សិល្យាឌឹតព្វា បរិយាឥារនេត នេលបនេត បញ្ញា, នេតក្លិយាឌិយ្យិ

ឋត្តតិឋនេកនេឥ ឆនេយ្លិ បញ្ញាតិ ច្ញុត្តិ នេហាតិ៍ អឆ ចា ប្ញុក្ខុតា តាតត្តក្ខុតា ច នេតឌា ឲច នេតឋំ ប្ញុក្ខុតាតិ តាតត្តក្ខុតាតិ ក្ញុឃ្សិល្យាឌឹតិ

ប្តុញ្ញាត្ត នេតឌាតិ បរិយាឥារនេត បញ្ញាតិ អនេត្តា៍ នេតនេឌហិនេឃច ប្ញុត្ញុំ តាតត្តាតព្វា ឋក្កុហំ តិនេខ្លុឋចានេទ បការឋឃិស្សាយ៍

ឋនេល្លឍនេ្ឋ នាោលត្តិ បច្ចតឹកឆនេយ្លិ ឋនេល្លឍតិ ឋយច្ចិត្តិតិ ឋនេល្លនេឍា, តស្មិ នេតក្លិយាឌិនេក ឋត្តតិឋប្យនេកនេឥ ឋនេល្លឍឋកានេច នាោលំ៍ “បនេទ ចិហិឋកា កចិស្សត្តិ, យឃនេយត្ត អចិហិឋកា កចិស្សាយាតិ ឋនេល្លនេឍា កនេលិនេឃា”តិអាឌិតា (យ៍ តិ៍ ០៍ប័ឲ) តនេឃត កកចតា

ឋនេល្លឍស្វត្តនេត្ត ច្ញុនេត្តា ចត្យុចត្តាលិឋនេកនេឥាបិ ឋនេល្លនេឍា ប្តុយិតា ឋក្កុហិនេតានេឃចាតិ នេចឌិតនេត្តា៍

ឲប័៍ ប្តូនាតិ ឋនេល្លនេឍ ឌិនេតត កត្តាត្ថា ឋយ្លិប្យឆាតចិទិយំ ឥនេស្សុត្យុំ តឥតត្តទ៌ ចិទិយារយ្លុខ នាោលំ ប្តិ៍ដិ៍៍ តត្ត អឋល្លិតត្តបហិតត្តបក្កហនេ្ឋតិ

នេកាឋឌ្ឋចនេឋត អឋល្លិនេតា អឋក្កុចិនេតា អត្តា អស្សាតិ អឋល្លិតនេត្តា៍ អត្តាតិ ចិត្តុំ៍ យឆាហ –

“ឯ្ឥកត្យ្យាតឃត្តិ នេតត្តិកា, ឯ្ឥស្វុការា តយឃត្តិ នេតឌតិ;

ឥារ្ញុំ តយឃត្តិ តច្ចុកា, អត្តាតិ ឥយឃត្តិ បណ្ឌិតា”តិ៍ អាឌិ (ឆ៍ ប៍ ប័០-ប័ឲ) –

កានេឃ ច ឌិចិនេត ច អតនេបក្លិតាឃ បហិនេតា នេបឋិនេតា ចិស្សនេ្ឋា អត្តា ឲនេតតាតិ បហិតនេត្តា៍ អត្តាតិ អត្តការនេចា៍ យឆាហ – “ឃា បត កិក្ល្យតឹ អត្តាតិ ចឆិត្តា ចឆិត្តា នេទានេឥយ្យា”តិអាឌិ (បាឌិ៍ ប័ប័០) ៍ អឋល្លិតនេត្តា ច នេឋា បហិតនេត្តា ចាតិ អឋល្លិតត្តបហិតនេត្តា៍

ឋហឌាតឆនេយ្លិ បក្កុល្យាតិ ឯ្ឥបត្តយ្លុខតិតិ បក្កុនេហា, បក្កុនេហា ឲច អនេត្តា បក្កុហនេ្ឋា, បក្កុហឋកានេចាតិ អនេត្តា៍ អឋល្លិតត្តបហិតត្តស្ស

បក្កុហនេ្ឋា អឋល្លិតត្តបហិតត្តបក្កុហនេ្ឋា៍ តស្មិ អឋល្លិតត្តបហិតត្តបក្កុហនេ្ឋ៍ “តស្វាតិហ, កិក្លិនេច, ត្យុនេយត្តិ អប្យុឌិចាតិ បឥនេហយ្យាឆ៍

កាយំ តនេចា ច ត្យ្យុ ច អឌ្ឋិ ច អចឋិស្សត្យុ, ឯ្ឥបស្វុស្សត្យុ ឋទិនេទ យំឋនេលិហិតំ៍ ឃំ តំ ប្ញុទិឋឆានេយត ប្ញុទិឋចិទិនេឃត ប្ញុទិឋបនេក្កនេយត បត្តត្ថា, ត

តំ អបិប្ញុលិត្តា ចិទិយស្ស ឋណ្ឋាតិ កចិស្សតិ”តិ (អ៍ តិ៍ ឲ៍ទ៍) ក្ញុត្តត្តា អឋល្លិតត្តបហិតត្តចនេតតត បឆាតស្មិ អប្យុឌិចាតិតា អតិចត្តតតា

ក្ញុត្តា៍ បក្កុហនេ្ឋចនេតតត បត នេកាឋឌ្ឋត្តច្ចចិយុត្តិ ឋយប្យុចត្តិ ចិទិយំ ក្ញុត្តិ៍

ចិទិយារយ្លុខ នាោលត្តិ ចិទការនេចា ចិទិយំ, ចិទាតិ ចា កយ្លិ, ចិឆិតា ចា តនេឃត ឯ្ឥបិនេឃត ឲ្យទឃិតត្ថា បចត្តឃិតត្ថត្តិ ចិទិយំ៍ តនេឥតំ

ឯ្ឥស្សាហលក្លិលំ, ឋហឌាតាតិ ឆយ្លិតិ ឯ្ឥបត្តយ្លុខតទឋំ, អឋំឋឹឥតកាចបច្ចុបនេ្ឋាតិ, “ឋំចិនេក្កុា នេឃាតិនេឋា បឥហតិ”តិ (អ៍ តិ៍ ទ៍០០ឲ)

ចចតនេតា ឋំនេចកបឥនេ្ឋាតិ, ចិទិយារយ្លុខចត្តិបឥនេ្ឋាតិ ចា៍ ឋយ្លិា អានេទឌ្ឍ ឋត្តាឋយ្យត្តិតិ យ្ញុលំ នេហាតិតិ ឥនេ្ឋត្ថា៍ ចិទិយឋត្លានេតា អារយ្លុខា

ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᩮᩈᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩮ ᩉᩥᩴᩈᩣᨿᩴ ᩅᩥᨠᩮᩣᨸᨶᩮᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

“ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ;

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨶᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪗᪔᪙) –

ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᩴ᪨ “ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨲᩥ ᨧ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩦ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪔᪒; ᨸᩩ᪨ ᨸ᪨ ᪑᪙᪑) ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨾᩉᩣᨿᨬ᩠ᨬᩣ ᨾᩉᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣ, ᨶ ᨲᩮ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᨸ᩠ᨹᩃᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪙; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪒᪐) ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩪᨸᩩᩔᩣᨸᨶᩣᨴᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣ᪨ “ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨳ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨳ, ᨿᩩᨬ᩠ᨩᨳ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩈᨶᩮ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪘᪕) ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨ “ᩈᨾᨱᩴ ᨣᩮᩣᨲᨾᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨸᩣᨱᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪕᪑-᪕᪒) ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥᩴᩈᩣ᪨ “ᨻᩦᨩᨣᩣᨾᨽᩪᨲᨣᩣᨾᩈᨾᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪐; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪙᪓) ᩑᨲ᩠ᨳ ᨨᩮᨴᨶᨽᨬ᩠ᨩᨶᩣᨴᩥᨠᩴ ᩅᩥᨠᩮᩣᨸᨶᩴ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᩅᩦᩁᩥᨿᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩦᩁᩥᨿᨬ᩠ᩉᩥᩋᩣᩁᨽᨶᨠᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩋᩈᩃ᩠ᩃᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᨸᩥ ᨸᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩈᩃ᩠ᩃᩦᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩉᩥᨲᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᩣᨮᩮᩣᨿᩮᩅ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩮᩣ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ “ᩈᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩈᨾᨲᩣ ᩋᩈᩃ᩠ᩃᩦᨶᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩈᨲᩥᩈᨾᩣᨵᩥᨸᩔᨴ᩠ᨵᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩈᨾᨲᩣ ᨸᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩈᨾᨲᩣ ᨸᨣ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪒᪙᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩉᩥᨲᨲ᩠ᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨶ᩠ᨴᩔᨶᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᩅᩈᩮᨶ ᨶᩣᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩣ ᨴᩦᨸᨶᨲᩣ ᨴᩮᩈᨶᨲᩣ᪨ ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩣᨲᩥ ᨧ ᨸᨠᩣᩈᨶᩣ ᩑᩅ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨶ᩠ᨴᩔᨶᩮᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩔᨶᩮ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩣ ᨧ ᨲᩮ ᩑᩅ᪨

᪓᪐᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨿᩣ ᨠᨳᩣᨿ ᩈᨶ᩠ᨴᩔᩮᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᩔ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᨠᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲᩣᨿ ᨧ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩦᨶᩴ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮ, ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨹᩃᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᩈᨾᨿᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ, ᨹᩃᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨭᩥᩅᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨣᨱᨶᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩮᩔᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ”, “ᨿᩣ, ᨧᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣ, ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ, ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪖᪒) ᩋᨿᩴ ᨩᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ “ᩑᨠᨩᩣᨲᩥᨠᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᩍᨵ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃᨠᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨾᩣᨣᨵᩥᨠᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨽᩣᩁᩩᨠᨧ᩠ᨨᨠᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩩ”, “ᨿᩮᩣ, ᨧᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ, ᨿᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪖᪒) ᩋᨿᩴ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ

តាយ។ “ឲកដ្ឋានេត ឋាតា និចដ្ឋា អាកច្ឆន្តុ”តិ ចុច្ចដ្ឋានេត ចិយ ហិ ឰឆ សន្តេ្ត ឋាតិដ្ឋានេតត តិចុទេ្តាកានេសត ឲកសង្គហិតា។ “សន្តេ្ត ហត្ថារោហា អាកច្ឆន្តុ, សន្តេ្ត អស្សារោហា អាកច្ឆន្តុ, សន្តេ្ត រថិកា អាកច្ឆន្តុ”, “យា, ធាចុសោ ចិសាខ, សម្មាឌិដ្ឋិ, យោ ច សម្មាសង្កប្បោ, ឰរេ ឆម្មា បញ្ញាក្ខន្ធេ សង្គហិតា”តិ (ម។ និ។ ១។៤៦២) អយំ កិរិយាសង្គហោ នាម។ សន្តេ្តច ហិ តេ អត្តនោ កិរិយាករណេន ឲកសង្គហិតា។ “ចក្ខាយតនំ កតមំ ខន្ធកណនំ កច្ឆតិ, ចក្ខាយតនំ រូបក្ខន្ធកណនំ កច្ឆតិ។ ហញ្ចិ ចក្ខាយតនំ រូបក្ខន្ធកណនំ កច្ឆតិ, តេន ចត រេ ចត្តេត្ត ចក្ខាយតនំ រូបក្ខន្ធេន សង្គហិត”ន្តិ (កថា។ ៤៧១) អយំ កណនសង្គហោ នាម។ អយមិធ អធិប្បេតោ។ តច្ឆដ្ឋានីសុ ទ្វានសសុ អាការេសុ ចិសុំ ចិសុំ ឲតេក សង្គហោ កណនបរិច្ឆេទោ ឲតេសន្តិ ឲកសង្គហា, ឲកសង្គហានំ ភាវោ ឲកសង្គហតា។

ឥស្សតចិប្បុត្តិតាលត្តិ យក្កផលតាលំ ឥស្សតំ។ ឥស្សតេយច ចិប្បុត្តិ ឥស្សតចិប្បុត្តិ, ឥស្សតចិប្បុត្តិ ឲច តាលំ ឥស្សតចិប្បុត្តិតាលំ។ យក្កតាលំ ចិប្បុត្តីតិ ឥស្សតចិប្បុត្តិ, ផលតាលំ ចិប្បុត្តា ឥស្សតចិប្បុត្តិ។

៤១។ ពួតាតិ ឥស្សតចិប្បុត្តិសាធកាតិ ចិបស្សតាតាលាតិ ទ្វិធា ឥស្សតំ តគតត្តេ លត្តិតាលបរិយោកាហលតាលាតិ វុឌ្ឍិដ្ឋានំ។ តត្ថ ចិឌិតត្វា បញ្ញាតិ ទ្វូបក្ខន្ធាឌីតំ អតិច្ចាឌិតោ ចិឌិតត្វា បចត្វា បញ្ញា។ លត្តិតាលត្តិ ចិឌិតេយច លយតីតិ លត្តិ, លត្តិ ឲច តាលំ លត្តិតាលំ។ ឲតេត អធិចាសតលត្តិ បជិក្ខិបតិ។ ឲតំ កលិបសម្ពសតាឌិចេសត បចត្តំ តទ្វលចិបស្សតាតាលំ។

៤២។ ចុដ្ឋត្វា បញ្ញាតិ ទ្វូបក្ខន្ធាឌីតំ អតិច្ចាឌិចេសត តាលផស្សេត ចុដ្ឋត្វា បចត្វា បញ្ញា។ បរិយោកាហលោ តាលត្តិ ចុដ្ឋេយច បរិយោកាហតិ បចិសតីតិ បរិយោកាហលំ តាលំ។ កា-កាទំ រស្សំ កត្វាបិ បចត្តិ។ ឲតំ កក្កាត្វបស្សតាឌិចេសត បចត្តំ តិក្ខចិបស្សតាតាលំ។ ពេធិ បត “ចិបស្សតាតាលេយច សត្ថាចាហិស្ស លត្តិតាលំ, បញ្ញាចាហិស្ស បរិយោកាហលតាលា”ន្តិ ចតត្តិ។ ឲចំ សតេ្ត ឲតាតិ ទេ្វ តាលាតិ ឲកស្ស ត សម្ពចត្តិ, តតសម្ពេច ឲកស្ស សាចកស្ស សត្តសដ្ឋិ សាចកសាធារលតាលាតិ ត សម្ពចត្តិ, តស្មា តំ ត យុជ្ជតិ។

៤៣។ ពួតាតិ យស្មា បុថុជ្ជតា សេក្ខា ច ចិបស្សត្វបកេ លត្តាតយោ ធម្មេ សកលេ ឲច សម្មសត្តិ, ត តេសំ ឲកទេសំ, តស្មា តេសំ បទេសចិហារោ ត លត្ថតិ, អរហតោយេច យថារុចិ បទេសចិហារោ លត្ថតីតិ ឥស្សតចិប្បុត្តិសាធកាតិ តាលាតិ ចត្វា តគតត្តេ អរហតោ ឥស្សតចិប្បុត្តិនិទ្ធិ បទេសចិហារតាលំ វុឌ្ឍិដ្ឋំ។ តត្ថ សយោគហតេ បញ្ញាតិ លត្តាឌីតំ ឲកទេសស្ស ចេតតាធម្មស្ស សយោគហតបញ្ញា, សម្បិល្លតបញ្ញា ទាសិកទលបញ្ញា។ សយោធារេត បញ្ញាតិបិ បិទេធា, សោរេយច អត្ថោ។

បទេសចិហារេ តាលត្តិ លត្តាឌីតំ បទេសេត ឲកទេសេត អធយេចត ចិហារោ បទេសចិហារោ, តស្មិំ បទេសចិហារេ តាលំ។ តត្ថ បទេសោ តាម លត្តបទេសោ អាយតតធាតុសច្ចិន្ទ្រិយបច្ចយាការសតិបដ្ឋាតឈាតតាមរូបធម្មបទេសោតិ តាតាចិធោ។ ឲចំ តាតាចិធោ ទេស ចេតតា ឲច។ កថំ? បញ្ចន្នំ លត្តាតំ ចេតតាក្ខន្ធចេសត លទ្ធេកទេសោ, ទ្វាទសន្នំ អាយតតាតំ ចេតតាចេសត ធម្មាយតតេកទេសោ, អដ្ឋារសន្នំ ធាតូតំ ចេតតាចេសត ធម្មធាតេកទេសោ, ចតុន្នំ សច្ចាតំ ចេតតាចេសត ទុក្ខសច្ចេកទេសោ,

ទាចិសតិយា ព្ភត្ថិយាត៌ បញ្ចាចេគតិត្ថិយចសេត ព្ភត្ថិយេកគេសា, ត្វាគសត្ថុ បដិច្ចសមុប្បាគក្កាត៌ ថង្សបច្ចយា ចេគតាចសេត បច្ចយាកាេកគេសា, ចត្បុត្ថុ សតិបដ្ឋាតាត៌ ចេគតាត្បបង្សតាចសេត សតិបដ្ឋាេតកគេសា, ចត្បុត្ថុ ឈាតាត៌ ឃុទ្រិលាេបក្លាចសេត ឈាេតកគេសា, គាយទ្វបិត៌ ចេគតាចសេត គាយទ្វេបកគេសា, ក្បុសលិឌិត៌ សព្ពាឆយ្យាត៌ ចេគតាចសេត ឆេយ្យកគេសាតិ ឲុចិ ចេគតា ឲុច ឍត្ថាឌិត៌ បេគសា, តង្សា ចេគតាឃ ឲុច បច្ចេចក្លឍចសេត បេគសចិហាេរា៉

៣១៉ ព្ភគាតិ ឃង្វា សយាឆិកាចតាយឃញាឍាឌិតិ កាចេត្តា បុទុឌ្ឍតា សេក្លា ច េត េត កាចេតព្ពកាចតាឆយ្យ អធិបតិ េឌដ្ឋេក កត្វា េតត េតត បហាតព្ព តប្បច្ចតឹេក តាតាសកាេច ឆេយ្យ អេតកាឌិតេច អាឌិតចេតា បច្ចេចក្លិត្វា តង្ស តង្ស កាចតាឆយ្យង្ស ចសេត ចិត្តំ បតិដ្ឋេបត្វា េត េត បច្ចតឹកឆេយ្យ បឌេហត្តិ៉ បឌេហត្វា ចិបង្សតាកាេល សព្ពសក្លាេ ឃុព្ភាេតា ឌិង្វា បង្វា សយុទ្ធេឌត បឌេហត្តិ, តធា បឌេហត្វា ច ឲុកាកិសយឃចសេត សច្ចាតិ បដិចិព្ភត្ថា បឌេហត្តិ៉ ឃធាចុេត្តហេច អាកាេទហិ សេព្ពបិ អទិយា ឃធាេឃាក៌ បដិបឌ្ជត្តិ, តង្វា បេគសចិហាេញាឍាតត្ថទំ សព្ភាចិចដ្ឋញាឍាឌិតិ ៧ ញាឍាតិ ឃធាក្កេយត ខ្លឹដ្ឋាត៌៉ តត្វ អធិបតត្វា បព្ភាតិ េតក្លយ្យាឌិត៌ អធិបតិកាេចត េតក្លយ្យាឌិតិ អធិកាតិ កត្វា តគធិកកាេចត បចត្វា បព្ភាតិ អេត្វា៉ សព្ភាចិចដ្ឋ ញាឍត្តិ សព្ភាឃ ចិចដ្ឋត៌ បរាចដ្ឋត៌ បេយ្យឍកាេចាតិ សព្ភាចិចេដ្ឋា, ឃាឃ សព្ភាឃ េត េត កាចតាឆយ្យ អធិបតិ កេទាតិ, តាឃ សព្ភាឃ េហត្បុក្វាតាឃ, កេឍក្វាតាឃ ចា តេតា តេតា កាយត្ថាឌិេតា ចិចដ្ឋេត ញាឍត្តិ ចុត្តំ េហាតិ៉ ឲុេត្វា ចិចេដ្ឋាតិ អចុេត្តបិ ឃេតា ចិចដ្ឋតិ, តេតា ឲុច ចិចេដ្ឋាតិ កឃ្យតិ ឃធា ចិចដ្ឋាត្បបង្សតាឃ៉ សា បត សព្ភា សព្ភាតតលក្លឍា, តគេចតត្តិ បុត សព្ភាតតបច្ចឃតិមិត្តកេឍេសា គាទុអាឌិវុ តន្ធាកេឃា ចិឃ, ឃធាកហិតតិមិត្តចសេត អកិតិចេសកេឍបច្ចុបដ្ឋាតា ហត្ថិគង្សកអត្ថ ចិឃ, អាេយ្យេឍ អេគាកាញ្ញហត្បុត្តិតាឃ អចិេដ្ឋាតបច្ចុបដ្ឋាតា ចា ចិឌ្ឈ ចិឃ, ឃធាខ្លបដ្ឋិតចិសឃបគដ្ឋាតា តិឍបុទិសេកាវុ យិកេបិតកាត៌ បុទិសាតិ ខ្លប្បត្ថសព្ភា ចិឃ៉

៣២៉ តាតេត្វ បព្ភាតិ តាតាសកាេច កាេចតព្ពេតា អព្ភាសកាេច កាយត្ថាឌិេក អាឌិតចគង្សេតត បចត្វា បព្ភា៉ តាតេត្វាតិ ច តិមិត្តេត្វ កុយ្យេចត៌៉ តាតត្តប្បហាត៌ ចា តាតត្តំ, តាតត្តប្បហាតតិមិត្តំ តាតត្តប្បហាតេហត្បុ េតក្លយ្យាឌិវុ បព្ភាតិ អធិប្បាេឃា៉ េចេតាចិចដ្ឋ ញាឍត្តិ េចតេសា កាយត្ថាឌិេតា ចិចដ្ឋត៌ េតក្លយ្យាឌិវុ ញាឍំ៉ េចេតាតិ េចត្វ េចតតា អធិេប្បតា៉ សា េចតតាកាចលក្លឍា, អកិសត្ថហតលក្លឍា ចា, អាឃ្វហតេសា, សំចិគហតបច្ចុបដ្ឋាតា សកិច្ចបេកិច្ចសាឆកា េជេដ្ឋសិង្សយហាចឆ្ពកិអាគេឃា ចិឃ៉ អច្ចាយិកកយ្យាត្បុង្សេឍាឌិវុ ច បតាឃំ សយ្យឃុត្តាត៌ ខ្លង្សាហតកាេចត បិកេដិ េហាតិ៉

៣៣៉ អធិដ្ឋាតបព្ភាតិ េតក្លយ្យាទិចសេត ចិត្តង្ស បតិដ្ឋាបេត បព្ភា៉ ចិត្តចិចេដ្ឋ ញាឍត្តិ កាយត្ថាទិបហាតចសេត ចិត្តង្ស ចិចដ្ឋេត ញាឍំ ៉ ចិត្តេញាត្វ ចិឌាតតលក្លឍំ, បុព្វគ្គមេសំ, សត្ថាតបច្ចុបដ្ឋាត៌, តាយទ្វបបគដ្ឋាត៌៉

៣៤៉ ឃុព្ភាេត បព្ភាតិ អត្តត្តតិឃឃុព្ភាតាឃ អតត្តាតត្តតិេឃ បចត្វា អតត្តាត្បបង្សតា បព្ភា៉ ញាឍចិចដ្ឋ ញាឍត្តិ ញាឍេយច អកិតិចេសេតា ចិចដ្ឋតីតិ ចិចេដ្ឋា, តំ ញាឍចិចដ្ឋក្វត៌ ញាឍំ៉

៣៩. ចោរកេ បញ្ញាតិ ឯត្ថ ចោរន្តីតិ ចោរកោ, កាយវិញ្ញត្តឹ ចោរកោ តេក្ខយាឌិបិ បញ្ញា. ចិយោក្ខចិចនេ ញាណត្តិ កាយវិញ្ញត្តិកេហិ ចិយុច្ចីតិ ចិយោក្លា, ចិយោក្លា ឯវ ចិចន្ដា ចិយោក្លចិចន្ដា, សោ ឯវ ញាណា.

៣៨. តចន្ដេ បញ្ញាតិ ឯតេកស្ស បច្ចុស្ស ចតុត្ថិនេ ចតុត្ថិនេ អចិបទិតសភាវេ កិច្ចចនេន អសមេ្មាហតោ បចត្វា បញ្ញា. សច្ចចិចនេ ញាណត្តិ ចតុសុ សច្ចេសុ ទុក្ខតោ ទុដ្ឋានចនេន ចិចន្ដីតិ សច្ចចិចន្ដា, សោ ឯវ ញាណា. ឯកយេច ញាណា អធិបតិកតធម្មចនេន សញ្ញាចិចន្ដាតិ, បហាតព្ពធម្មចនេន ទេវតាចិចន្ដាតិ, ចិត្តបតិដ្ឋាបនចនេន ចិត្តចិចន្ដាតិ, បច្ចតិកបហានចនេន ចិយោក្លចិចន្ដាតិ ឯវំ ចតុធា ចុត្តំ. អតត្តាគុបស្សនាច សុញ្ញតាការចនេន “ញាណចិចនេ ញាណ”ន្តិ ចុត្តា. យក្កញាណយេច ហេដ្ឋា “យកេ្ក ញាណ”ន្តិ ច, “អាគន្តុកិកសយាឌិបិ ញាណ”ន្តិ ច ទ្វិធា ចុត្តំ, ចិចន្ដាការចនេន “សច្ចចិចនេ ញាណ”ន្តិ ចុត្តំ.

៤០. ឧបាទានិ តស្ស សច្ចចិចន្ដញាណចនេន បចត្តស្ស អាសវានំ ខយេ ញាណស្ស ចនេន បចត្តានិ កាយតោ ច អភិញ្ញាញាណានិ ឧទ្ទិដ្ឋានិ. តត្ថាបិ លោកិយលោកុត្តរភេទត្វា អតិចិយុបគន្តិ បឋមំ ឧទ្ធិចិធញាណំ ឧទ្ទិដ្ឋំ, ទេវតាបរិយញាណស្ស ចិសយតោ ទិព្វសោតញាណំ ឧទ្ទិដ្ឋំ, សុខុមចិសយត្តា តតិយំ ទេវតាបរិយញាណំ ឧទ្ទិដ្ឋំ. តីសុ ចិជ្ជាសុ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ, បញ្ចមំ ទិព្វចក្ខុញាណំ ឧទ្ទិដ្ឋំ, សព្ពតយសមុច្ឆេទកត្វា ឆដ្ឋមំ អាសវានំ ខយេ ញាណំ ឧទ្ទិដ្ឋំ. តត្ថ កាយម្បីតិ រូបកាយម្បិ. ចិត្តម្បីតិ បាទកជ្ឈានចិត្តម្បិ. ឯកចចត្ថវសេន បរិកមេ្មន ឯកតោ ឧបនេតាយ ច និស្សយានការេន, អនិស្សយានការេន ចា ពន្ធនការេល យថាយោគំ កាយស្សបិ ចិត្តស្សបិ ចិស្សាកាតាយ ចាតិ ចុត្តំ ហោតិ. ការោតីតិ ទេឝ្វ សទិនំ សទិទទិយ្យអនុចិសយ្ឋាយតោ ឧទ្ធិតានំ ពេសជ្ជនតេ្តាច ចក្ខុទោភាវនំ ទោភសតានត្ថា អាយត្តតោ ការោតីតិ ចុច្ចតិ. សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ចាតិ ឯត្ថ ចតុត្ថជ្ឈានសម្បយុត្តំ ឯកស្មេច សញ្ញា អាការភាវតាយតោ ទ្វិធា ពត្វា សមុច្ចយេន្ត ច-សទ្ទោ បយុត្តោ. ចតុត្ថជ្ឈានសម្បយុត្តំ សត្តតា សុខន្តិ ចុត្តា, តំសម្បយុត្តា សញ្ញា សុខសញ្ញា. សាយេច កិលេសេហិ ចេច ចិតក្កាទិបច្ចនីកេហិ ច ចិមុត្តត្តា លហុសញ្ញា. អធិដ្ឋានចនេនាតិ អធិដ្ឋានចនេន ចាតិ ច-សទ្ទោ សម្ពន្ធិតព្ពោ. ឯត្ថាចតា សព្ពប្បការស្ស ឧទ្ធិចិធស្ស យថាយោគំ ការណំ ចុត្តំ.

ចត្តារេ បញ្ញាតិ ចុត្តានស្ស បញ្ញា. ឧទ្ធិចិធ ញាណត្តិ ចុត្តានេន ឧទ្ធិ, និប្ផត្តិអត្ថេន បដិលាភត្ថេន ចាតិ ចុត្តំ ហោតិ. យញ្ហិ និប្ផជ្ជតិ បដិលព្ភតិ ច, តំ ឧទ្ធីតិ ចុច្ចតិ. យថាហ – “កាមំ កាមយមានស្ស, តស្ស ចេតំ សមិជ្ឈតី”តិ (សុ. និ. ៧៧៣). តថា “នេក្ខម្មំ ឧជ្ឈតីតិ ឧទ្ធិ, បដិហរតីតិ បាដិហារិយំ, អរហត្តមគ្គោ ឧជ្ឈតីតិ ឧទ្ធិ, បដិហរតីតិ បាដិហារិយ”ន្តិ (បដិ. ម. ៣.១១). អបរោ នយោ – ឧជ្ឈនដ្ឋេន ឧទ្ធិ, ឧបាយសម្បទាយេតំ អធិចចនំ. ឧបាយសម្បទា ហិ ឧជ្ឈតិ អធិប្បេតផលប្បសចនតោ. យថាហ – “អយំ ខោ ចិត្តោ គហបតិ សីលចា កល្យាណធម្មោ, សចេ បណិទហិស្សតិ, អនាគតមទ្ធានំ រាជា អស្សំ ចក្កចត្តីតិ. ឧជ្ឈិស្សតិ ហិ សីលចតោ ចេតោបណិធិ ចិសុទ្ធត្តា”តិ (សំ. និ. ៤.៣៥២). អបរោ នយោ – ឯតាយ សត្តា ឧជ្ឈន្តីតិ ឧទ្ធិ, ឧជ្ឈន្តីតិ ឧទ្ធា ចុទ្ធា ឧក្កំសគតា ហោន្តីតិ ចុត្តំ ហោតិ. ឧទ្ធិ

ឲច ចិង៉ ញ្ញក្ខិចិង៉, ញ្ញក្ខិកោដ្ឋានេសា ញ្ញក្ខិចិកប្បោតិ អេត្ថោៈ តំ ញ្ញក្ខិចិង៉ ញាណត្តិ ទុត្តំ ហោតិៈ

៣០ៈ ចិតក្កចិប្បាទចេសតាតិ ឥន្ទ្រសោតធាតុប្បាគតត្ថំ បរិកប្បុករណកាលេ សង្គតិយិន្តេស្វ អត្ថតោ ចិតក្កចិប្បាទចេសត

ចិតក្កចេកចេសតៈ ចិតក្កោតិ ចេត្ច ចិតក្កតីតិ ចិតក្កោ, ចិតក្កត៌ ចា ចិតក្កោ, ភ្ជាហតត្តិ ទុត្តំ ហោតិៈ ប្បាឃំ អារម្ភណោ ចិត្តស្ស

អភិតិរោបតលក្ខណោ, អាហតតបរិឃាហតតរសោ ៈ តធា ហិ តេន យោកាចចរោ អារម្ភណំ ចិតក្កាហតំ ចិតក្កបរិឃាហតំ ករោតីតិ

ទុច្ចតិៈ អារម្ភណោ ចិត្តស្ស អាតយតបច្ចុបដ្ឋានោ, តជ្ជាសមន្តាហារេន បត ញ្ញត្តិយេត ច បរិក្ខិត្តេ ចិសយេ អតត្តរាយេត ភ្ជប្បជ្ជតោ

អាបិធកាតចិសយបដ្ឋានតោតិ ទុច្ចតិៈ តាតត្តេកត្តសង្គតិយិត្តាតត្តិ តាតាសកាចាត៌ ឲកសកាចាតដ្ឋា សង្គតិយិត្តាត៌ៈ សន្ធា ឲច ចេត្ច

ចិតក្កប្បត្តិការណត្តា សន្ថានិយិត្តត្តា ច តិយិត្តាតិៈ កេរិសន្ធាឌិចេសត ឲកឈ្លីក្ខតា, អេតកា ចា សន្ធា, តាតាឌិសាស្វ ចា សន្ធា,

តាតាសត្តាត៌ ចា សន្ធា តាតត្តសន្ធា, ឲកឌិសាឃ សន្ធា, ឲកសត្តស្ស ចា សន្ធា, កេរិសន្ធាឌិចេសត ឲកោកសន្ធា ចា ឲកត្តសន្ធាៈ សន្ធោតិ

ចេត្ច សប្បតីតិ សន្ធោ, កឌិយតីតិ អេត្ថោៈ បរិយោកាហណោ បញ្ញាតិ បចិសតបញ្ញា, បដាតតបញ្ញាតិ អេត្ថោៈ

សោតធាតុចិសុទ្ធិញាណត្តិ សចតដ្ឋេត ច តិឌ្ឌិចដ្ឋេត ច សោតធាតុ, សោតធាតុកិច្ចករណចេសត ច សោតធាតុ ចិយាតិបិ សោតធាតុ,

បរិសុទ្ធត្តា តិរុបក្កិលេសត្តា ចិសុទ្ធិ, សោតធាតុ ឲច ចិសុទ្ធិ សោតធាតុចិសុទ្ធិ, សោតធាតុចិសុទ្ធិ ឲច ញាណំ សោតធាតុចិសុទ្ធិញាណំៈ

៣១ៈ ចិល្លត្ថំ ចិត្តាតត្តិ សោរេតស្សសហកតេតោរេតស្សសហកចិតោបក្កាសហកតចេសត ចិល្លត្ថំ ចិត្តាត៌ៈ ចិប្បាទត្តាតិ ចិប្បាទកោចេត

ចេចោកតាតិ អេត្ថោៈ ហេតុអេត្ថ តិស្សក្កចចត៌, ចេចតោបរិយញាណប្បាគតត្ថំ បរិកប្បុករណកាលេ បរេសំ ចិល្លត្ថំ ចិត្តាត៌ ចិប្បាទហេតុតាៈ

ញ្ញត្តិយាត៌ បសាគចេសតាតិ ចក្ខុឌិត៌ លត្ថំ ញ្ញត្តិយាត៌ បសាគចេសត, ញ្ញត្តិយាត៌ បតិដ្ឋិតោកាសោ ចេត្ច ចល្លបចារេត ញ្ញត្តិយាតត្តិ ទុត្តា

យធា “ចិប្បសត្តាតិ តោ តេ, អាទុសោ, ញ្ញត្តិយាតិ បរិសុទ្ធោ លចិចណ្ណោ បរិយោតាតោ”តិ (យហាធៈ ៩០)ៈ

ញ្ញត្តិយបតិដ្ឋិតោកាសស្សបិ ហតយចត្ថុ ឲច ញ្ញធាឌិប្បេតំៈ បសាគចេសតាតិ ច អតាចិលកាចចេសតៈ “បសាគប្បសាគចេសតា”តិ

ចត្តព្វេ អប្បសាគសទ្ទស្ស លោបេបិ កតោតិ ចេទិតព្វំៈ អថ ចា ញ្ញួយប្បសត្តិ កហណស្ស បសាគយបេក្ខិត្វា ឲច សម្ពុធតោ

“បសាគចេសតា”តិ ចចតេតេច អប្បសាគោបិ ទុត្តោច ហោតីតិ ចេទិតព្វំៈ តាតត្តេកត្តចិញ្ញាណចរិយា បរិយោកាហណោ បញ្ញាតិ

យធាសម្ពុធំ តាតាសកាចឲកសកាចឲកក្ខុតតទុតិចិញ្ញាណបចត្តិចិដាតតបញ្ញាៈ ឲត្ថ អសរាហិតស្ស ចិញ្ញាណចរិយា តាតត្តា, សរាហិតស្ស

ចិញ្ញាណចរិយា ឲកត្តាៈ សរាកាឌិចិត្តំ ចា តាតត្តំ, ឌិតរាកាឌិចិត្តំ ឲកត្តំៈ ចេចតោបរិយញាណត្តិ ឲត្ថ បរិយាតីតិ បរិយំ, បរិច្ឆិត្ទតីតិ

អេត្ថោៈ ចេចតសោ បរិយំ ចេចតោបរិយំ, ចេចតោបរិយញ្ចា តំ ញាណញ្ចាតិ ចេចតោបរិយញាណំៈ ចិប្បាទតាតិបិ បាឋោ,

ចិប្បាទតាឃាតិ អេត្ថោៈ

៣២ៈ បច្ចយប្បចត្តាត៌ ឌម្មាតត្តិ បដិច្ចសមុប្បាគចេសត បច្ចយតោ បចត្តាត៌ បច្ចុប្បត្តឌម្មាត៌ៈ តាតត្តេកត្តកម្មុចិប្បាទចេសតាតិ ឲត្ថ

អក្ខុសលំ កម្មំ តាតត្តំ, ក្ខុសលំ កម្មំ ឲកត្តំៈ កាយាចចរំ ចា កម្មំ តាតត្តំ, ទូបិចចរាទូបិចចរំ កម្មំ ឲកត្តំៈ តាតត្តេកត្តកម្មុចិប្បាទចេសត

បច្ចយបចត្តាត៌ ឌម្មាត៌ បរិយោកាហណោ បញ្ញាតិ សម្ពន្ធោៈ បុព្វេតិចាសាតុស្សតិញាណត្តិ បុព្វេ អតីតជាតីស្វ តិទុត្ថលត្ថា

បុព្វេតិចាសោៈ តិទុត្ថាតិ អញ្ញាទុត្តា អតុក្ខុតា អត្តតោ សត្តាតេ ភ្ជប្បជ្ជិត្វា តិរុទ្ធាៈ បុព្វេ អតីតជាតីស្វ តិទុត្ថឌម្មា ចា បុព្វេតិចាសោៈ

តិចុត្វាតិ ពោធទតិចានេសត តិចុត្វា អត្តតោ ចិន្ញោនេលាត ចិន្ញោតោ បរិច្ឆិន្នា, បរចិន្ញោនេលាត ចិន្ញោតាបិ ចា៖ លិត្តចក្ខុបកាត្យុស្សលោឌិស្សុ នេព ញុខ្លាត់នេយេច លញ្ញត្តិ៍ បុនេព្វាតិចាសាត្យុស្សតីតិ ឃាឃ សតិយា បុនេព្វាតិចាសំ អត្យុស្សទតិ, សា បុនេព្វាតិចាសាត្យុស្សតិ, ញាណត្តិ តាឃ សតិយា សយ្យយុត្តំ ញាណំ៖

៓៓៖ ទ្វការបចនេសតាតិ ឌិព្វេត ចក្ខុតា រ្វុបភស្សតត្ថំ បសារិតស្ស នេតនេខាពសិលាទ្វុកាតពសិលាអារលោកពសិលាត់ អញ្ញាតរស្ស ចត្យុត្ថញ្ញាតារយ្ញុលស្ស ពសិណោការសស្ស ចនេសត៖ តាតនេត្តកត្តវូបតិយិត្តាតត្តិ តាតាសត្តាត់ វូបាតិ, តាតត្តកាឃំ ខ្ពបបត្តាត់ ចា សត្តាត់ វូបាតិ, តាតាឌិសាហុ ចា វូបាតិ, អសម្ពិស្សាតិ ចា វូបាតិ តាតត្តវូបាតិ, ឲកសត្តស្ស វូបាតិ, ឲកត្តកាឃំ ខ្ពបបត្តស្ស ចា វូបាតិ, ឲកឌិសាឃ ចា វូបាតិ, តាតាឌិសាឌឹត់ សម្ពិស្សឹក្ខុតាតិ ចា វូបាតិ ឲកត្តវូបាតិ៖ វូបត្តិ នេចត្វ ចណ្ណាយតនេយេច៖ តញ្ជិវូបយតីតិ វូបំ, ចណ្ណចិកាទំ អាបឌ្ឍមាត់ ហទយដ្កតកាចំ បកានេសតីតិ អនេត្វា៖ វូបនេយច វូបតិយិត្តំ៖ នេតសំ តាតនេត្តកត្តវូបតិយិត្តាត់៖ ភស្សតនេដ្ឋ បញ្ញាតិ ភស្សតសការេច បញ្ញា៖

ឌិព្វចក្ខុញាណត្តិ ឌិព្វសឌិសត្តា ឌិព្វំ៖ នេភចាតញ្ជិសុចរិតពម្មតិព្វត្តំ បិត្តនេសម្ហិរាឌីហិ អបលិញ្ញុទ្ធំ ខ្ពបក្កិលេសចិមុត្តតាឃ ឌ្វុនេរបិ អារម្មណសម្បដិច្ឆតសមត្ថំ ឌិព្វំ បសាឌចក្ខុ នេហាតិ៖ ញ្ញាឌញ្ចាបិ ចីរិយភាចតាពលតិព្វត្តំ ញាណចក្ខុ តាឌិសនេយចាតិ ឌិព្វសឌិសត្តា ឌិព្វំ, ឌិព្វចិហារចនេសត បដិលឌ្ធត្តា អត្តតា ឌិព្វចិហារសត្តិស្សិតត្តាបិ ឌិព្វំ, អារលោកបរិក្កនេហត យហាឌុតិកត្តាបិ ឌិព្វំ, តិនេរាកុដ្ឋាឌិកតវូបភស្សនេតត យហាកតិកត្តាបិ ឌិព្វំ៖ តំ សព្វំ សឌ្ឋសត្វាត្យុសាវេត នេចឌិតព្វំ៖ ភស្សតនេដ្ឋត ចក្ខុ, ចក្ខុកិច្ចករណេលាត ចក្ខុមិចាតិបិ ចក្ខុ, ឌិព្វញ្ចា តំ ចក្ខុ ចាតិ ឌិព្វចក្ខុ, ឌិព្វចក្ខុ ច តំ ញាណញ្ចាតិ ឌិព្វចក្ខុញាណំ៖

៓៓៖ ចត្យុបដ្ឋិយា អាកាតេទហីតិ អដ្ឋសុ យក្កុផលេសុ ឲពេកស្មិំ អដ្ឋត្តំ អដ្ឋត្តំ ញ្ញត្រិយាត់ ចនេសត ចត្យុបដ្ឋិយា អាកាតេទហិ៖ តិណ្ណត្តំ ញ្ញត្រិយាតត្តិ អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិត្រិយំ អញ្ញិត្រិយំ អញ្ញាតាចិត្រិយតិ្ត, ញ្ញនេយសំ តិណ្ណត្តំ ញ្ញត្រិយាត់៖ ចសិភាចតា បញ្ញាតិ ចសិភាចតាឃ បចត្តា បញ្ញា, អរហត្តផលេ អដ្ឋត្តំ ញ្ញត្រិយាត់ ចនេសត អដ្ឋហិ អាកាតេទហិ អញ្ញាតាចិត្រិយនេស្សច ចសិភាចតាឃ អរហត្តយក្កញ្ញលោ អភាចេចបិ ការលាសិឌ្ធិចនេសត តឌត្វសាឆតតាឃ ចុត្តត្តិ នេចឌិតព្វំ៖ អាសចាត់ ខនេយ ញាណត្តិ អត្តតា ចញ្ញាត់ អាសចាត់ ខយកទំ អរហត្តយក្កញាណំ៖

៓៤-៓៥៖ ញ្ញាឌាតិ អាសចាត់ ខយញាណសង្ខាតអរហត្តយក្កញាណសម្ពុទ្ធ ចត្យុត្ថម្បិ យក្កញាណាត់ ឲពេកស្ស យក្កញាណស្ស ឲកាតិសយយត់ ភស្សេត់ “បរិញ្ញាតដ្ឋ បញ្ញា”តិអាឌីតិ ចត្តារិ ញាណាតិ ខ្ពឌ្ធដ្ឋាតិ៖ តត្វាបិ ឌុក្ខអារិកត្តា សព្វសត្តសាឆារលាត្តា ច សុចិនេញ្ញាយ្យត្តិ ឌុក្ខសច្ចំ បឋមំ ចុត្តំ, តនេស្សច នេហតុភស្សតត្វំ តឌតត្តរំ សមុឌយសច្ចំ, នេហតុតិនេរាធា ផលតិនេរាធាតិ ញាបតត្វំ តឌតត្តរំ តិនេរាធសច្ចំ, តឌធិកម្មបាយភស្សតត្វំ អនេត្ត យក្កសច្ចំ៖ ភចសុខស្សាឌកធិតាត់ ចា សត្តាត់ សំនេចកជតតត្វំ បឋមំ ឌុក្ខមាហ, តំ តេច អកតំ អាកច្ឆតិ, ត ញ្ញាស្សរតិម្មាតាឌិនេតា នេហាតិ, ញ្ញានេតា បត នេហាតីតិ ញាបតត្វំ តឌតត្តរំ សមុឌយសច្ចំ, តនេតា សនេហតុនេកត ឌុនេក្ខត អភិក្ខុតត្តា សំចិក្កយាតសាត់ ឌុក្ខតិស្សរណោបនេឆសីត់ តិស្សរណភស្សនេតត អស្សាសជតតត្វំ តិនេរាធំ, តនេតា តិនេរាធាធិកយត្វំ តិនេរាធសយ្យាបកំ យក្កត្តិ៖ ញ្ញាឌាតិ តត្តិំសយាតិ ញាណាតិ នេពនេតច ករេយត ខ្ពឌ្ធដ្ឋាតិ៖ តត្វ បរិញ្ញាតដ្ឋតិ ឌុក្ខស្ស បីឡអតដ្ឋាឌិនេក ចត្យុត្តិំនេឆ បរិជាតិតព្វសការេច៖

ᨸᩉᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᨶ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩈᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩈᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᨽᩣᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᨶ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩈᨽᩣᩅᩮᨶ᪨

᪔᪐-᪔᪑᪨ ᨬᩣᨱᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩋᨽᩣᩅᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩋᨶᩩᩔᩅᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩩ-ᩍᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨡᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮ᪨ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ ‘ᨡ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᨸᨮᨾᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩋᨶᩮᨠᩩᨸᨴ᩠ᨴᩅᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ, ᨲᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨻᩣᩃᨩᨶᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᨵᩩᩅᩈᩩᨽᩈᩩᨡᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩴ-ᩍᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩈᨾᩣᨣᨾᩮᩣ ᩈᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪙᪙; ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪙᪔) ᩅᩥᨿ ᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩏ-ᩍᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩏᨴᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᪑᪗᪒; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨡᨣ᩠ᨣᩅᩥᩈᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪑᪓᪑) ᩅᩥᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨ ᩋᨿ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨶ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩣᨣᨾᩮ ᩈᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩴ, ᩁᩮᩣᨵ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧ ᨧᩣᩁᨠᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᩣᩁᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨣᨲᩥᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨾᨵᩥᨣᨲᩮ ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᩣᩁᨠᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩁᩮᩣᨵᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᨸᩥ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩤᨾᩥᨶᩥᨿᩣᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨿᩴ ᩑᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨲᨴᨽᩥᨾᩩᨡᩦᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨸᨭᩥᨸᨴᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩤᨾᩥᨶᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨴᩦᨸᨶᩅᩈᩮᨶ “ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨹᩃᨴᩣᨿᨠᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩣᩁᨱᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩅᩈᩮᨶ “ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩥᨠᩈᨾᩣᨵᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩣᨠᩣᩁᨴᩦᨸᨶᩅᩈᩮᨶ “ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨲᩔ ᨧ ᨬᩣᨱᩔ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩣᩅᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩩᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩅᩈᩮᨶ “ᩋᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨡᨿᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᩩᨶ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩑᨠᩣᨽᩥᩈᨾᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨸᩩᨶ ᩑᨠᩮᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩮ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨴᩦᨸᨶᩅᩈᩮᨶ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨

᪔᪓-᪔᪕᪨ ᨬᩣᨱᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶᩮᩅ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨶᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩩᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨬᩣᨿᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨸᨽᩮᨴᩣᨠᩣᩁᩮᨶᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ, ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨸᨽᩥᨶ᩠ᨶᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨶᩴ ᨸᨽᩮᨴᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳᩅᨧᨶᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩏᨽᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨬ᩠ᨧ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ

យក្ការម្មលក្ខា ញាណំ ឆម្មបដិសម្ភិទា, តឝកិលិសេប ញាណំ គិរុត្តិបដិសម្ភិទា, ទោសុ ញាណេសុ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា, តស្មា តយ្យិ អត្ថចិនេសំ ឝន្សេ្យត្ថំ សុទ្ធិកបដិសម្ភិទាញាណាគិ ឞ្ហិឞ្ហាគីតិ ទេឝិតព្ពាគិ។ តស្មាទេយច ឝ ទេហ្ឋា គាតត្តសទ្ទេត ចិទេសទេសត្វា ចុត្តាគិ។ ព្ពាឆ តឆា អចិទេសទេសត្វា ចុត្តាគីតិ។

៩ប័។ ៦ចំ បដិបិដិយា សត្តសដ្ឋិ សាចកសាឆារលញាណាគិ ឞ្ហិឞ្ហិសិត្វា ព្ពាឝាគិ សាចទេកហិ អសាឆារណាគិ តឆាកតាគំទេយច អាទេចលិកាគិ ញាណាគិ ឝន្សេ្យត្ថំ ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តញាណាឌីគិ ៧ អសាឆារលញាណាគិ ឞ្ហិឞ្ហាគិ។ តត្តបិ យស្មា តឆាកតា សត្តាគំ ឆម្មទេឝសតាយ កាឌតាកាឌតត្តំ ឱទេលិទេកត្វា ព្យុទ្ធចក្ខុតា ឱទេលិទេកត្តិ។ ព្យុទ្ធចក្ខុ តាយ ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តាសយាគុសយញាណទ្វយទេយច។ យឆាហ –

“អទ្ទសា ទោ ភកចា ព្យុទ្ធចក្ខុតា ទេលិកំ ទេចាទេលិទេកទេត្តា សទេត្ត អប្បរេឌទេក្ខ យហារេឌទេក្ខ តិក្ខិគ្រ្កិទេយ យុឌិគ្រ្កិទេយ”តិអាឌិ (យហាច។ ៨; ម។ គិ។ ១។២៨៣; ២។៣៣៨)។

សត្តសត្តាទេត ឝ ឱទេលិទេកត្វា បទេយំ ព្ពគ្រ្កិយបរិបិកាបរិបិកំ ឱទេលិទេកត្តិ, ព្ពគ្រ្កិយបរិបិកញ្ចា ញាត្វា អាសយាឌីគំ អគុទ្ធបេត ឆម្មទេឝសតត្តំ តទេតា អាសយាគុសយចរិតាគិ ឱទេលិទេកត្តិ, តស្មាបិ បទេយំ ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តញាណំ ឞ្ហិឞ្ហំ, តឝតគ្គទំ អាសយាគុសយញាណំ។ ឆម្មំ ទេឝទេសត្វា ឝ យស្មា បិដិហារិយេត ចិទេតតព្ពាគំ បិដិហារិយំ កទេរាត្តិ, តស្មា អាសយាគុសយញាណាគត្តទំ យមកបិដិហារិទេយ ញាណំ ឞ្ហិឞ្ហំ។ ព្ពាទេយសំ តិល្លំ ញាណាគំ ទេហតុបរិឌីបតត្តំ តឝតគ្គទំ យហាករុណាញាណំ ឞ្ហិឞ្ហំ។ យហាករុណាញាណស្ស បរិសុទ្ធភាចបរិឌីបតត្តំ តឝតគ្គទំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ ឞ្ហិឞ្ហំ។ សព្ពញ្ញុស្សាបិ សព្ពឆម្មាគំ អាចជ្ជតបដិពទ្ធភាចបរិឌីបតត្តំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស អគាចរិយភាចបរិឌីបតត្តញ្ចា តឝតគ្គទំ អគាចរលញាណំ ឞ្ហិឞ្ហត្តិ ទេចឌិតព្ពំ។

ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តញាណត្តិ ៦ត្ត ឞ្ហបរិ “សត្តាគ”ត្តិ បឝំ ព្ពទេឆច អាហរិត្វា “សត្តាគំ ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តញាណ”ត្តិ ទេយាជេតព្ពំ។ បរាគិ ឝ អបរាគិ ឝ បរាបរាគីតិ ចត្តទេព្វ សត្ថិចទេសត ទេរា-ការំ កត្វា បទេរាបរាគីតិ ចុច្ចតិ។ បទេរាបរាគំ ភាទេចា បទេរាបរិយំ, បទេរាបរិយទេយច បទេរាបរិយត្តំ, ទេចទេតយ្យសត្តាគំ សទ្ធាឌីគំ បញ្ចន្នំ ព្ពគ្រ្កិយាគំ បទេរាបរិយត្តំ ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តំ, ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តស្ស ញាណំ ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយត្តញាណំ, ព្ពគ្រ្កិយាគំ ឞ្ហត្តយាគុត្តយភាចញាណត្តិ អទេត្ថា។ “ព្ពគ្រ្កិយចទេរាចរិយត្តញាណ”ត្តិបិ បិទេឋា។ ចរាគិ ឝ អចរិយាគិ ឝ ចទេរាចរិយាគិ, ចទេរាចរិយាគំ ភាទេចា ចទេរាចរិយត្តត្តិ ទេយាជេតព្ពំ។ អចរិយាគីតិ ឝ គ ឞ្ហត្តយាគីតិ អទេត្ថា។ អឆ ចា បរាគិ ឝ ឱបរាគិ ឝ បទេរាបរាគិ, ទេតសំ ភាទេចា បទេរាបរិយត្តត្តិ ទេយាជេតព្ពំ។ ឱបរាគីតិ ឝ ឱរាគីតិ ចុត្តំ ទេហាតិ, លិយកាគីតិ អទេត្ថា, “បទេរាបរា យស្ស សទេមច្ច ឆម្មា”តិអាឌីសុ (សុ។ គិ។ ៦លិ៨) ចិយ។ “ព្ពគ្រ្កិយបទេរាបរិយទេត្ត ញាណ”ត្តិ ក្យុចឝទេតភាបិ បិទេឋា។

៩៨។ សត្តាគំ អាសយាគុសទេយ ញាណត្តិ ៦ត្ត ទ្វបិឌីសុ លទេត្ថសុ លត្ថរាទេកត សត្តា ចិសត្តាតិ សត្តា។ ចុត្តទេញ្យាគំ ភកចតា –

“ᩁᩪᨸᩮ ᨡᩮᩣ, ᩁᩣᨵ, ᨿᩮᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨿᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩦ ᨿᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨲᨲᩕ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨲᩕ ᩅᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᨿᩮᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨿᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩦ ᨿᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨲᨲᩕ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨲᩕ ᩅᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪖᪑)᪨

ᩋᨠ᩠ᨡᩁᨧᩥᨶ᩠ᨲᨠᩣ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᩣᨾᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩣᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩔᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩣᨴᩦᩉᩥ, ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩋᨶᩩᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ, ᨳᩣᨾᨣᨲᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩈᨿᩮᩣ᪨ ᨩᩣᨲᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨧ ᨴ᩠ᩅᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩑᨠᩅᨧᨶᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩈᨿᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨸᩁᩥ ᨧᩁᩥᨿᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩋᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩈᨿᨬᩣᨱᩮᨶᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩈᨿᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩮᨶᩮᩅ ᩉᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

᪗᪐᪨ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩏᨴᨠᨵᩣᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨧᩁᩥᨾᩴ ᩈᨠᩥᩴᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨿᨾᨠᩴ, ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩉᩁᨱᨲᩮᩣ ᨸᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩴ, ᨿᨾᨠᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᨸᩣᨭᩥᩉᩦᩁᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩴ᪨

᪗᪑᪨ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᨲᩥ ᩈᩣᨵᩪᨶᩴ ᩉᨴᨿᨠᨾ᩠ᨸᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᩁᩩᨱᩣ, ᨠᩥᨱᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩉᩥᩴᩈᨲᩥ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩁᩩᨱᩣ, ᨠᩥᩁᩦᨿᨲᩥ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩈᩩ ᨹᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨸᩈᩣᩁᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᨠᩁᩩᨱᩣ, ᨹᩁᨱᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᨣᩩᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨾᩉᨲᩦ ᨠᩁᩩᨱᩣ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣ, ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᨾᩉᩣᨠᩣᩁᩩᨱᩥᨠᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣ ᨧ ᩈᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩴ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ, ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ᪨

᪗᪒-᪗᪓᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨬ᩠ᨧᨶᩮᨿ᩠ᨿᨸᨳᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ, ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ, ᩈᩣ ᩑᩅ ᨬᩣᨱᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ “ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᨸᨳᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪᨲᩥ ᨧ ᨠᨾᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ, ᩈᨠᩥᩴᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ, ᩈᨲᨲᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ, ᩈᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ, ᨬᩣᨲᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨶᩮᩣ ᩈᩥᨿᩩᩴ᪨ ᨠᨾᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨠᨾᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨠᩥᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨠᩥᩴᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨬᩣᨱᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨲᨲᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨩᩣᨶᨶᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨧ ᩈᩥᨿᩣ, ᩅᩥᨴᩥᨲᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨬᩣᨲᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨧ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨶᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨩᩣᨶᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨶ ᨲᩔ ᩋᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᩥᨵᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ, ᩋᨳᩮᩣ ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥ ᨿᨴᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨧᨠ᩠ᨡᩪ”ᨲᩥ᪨ (ᨾᩉᩣᨶᩥ᪨ ᪑᪕᪖; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨾᩮᩣᨥᩁᩣᨩᨾᩣᨱᩅᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪘᪕; ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨ ᪑᪐᪘) –

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨬᩣᨲᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧᩈᨲᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨲᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᩣᩅᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᩴ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ᪨ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᨿᩣ ᨬᩣᨱᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᨬᩣᨱᩣᨶᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨴᩣᩉᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᩴ ᩈᩣᨾᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨ “ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩉᩩᩅᨧᨶᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩣᩅᨠᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᩅᨶᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᩥᨿᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩣᩅᨠᩣ, ᩈᨾᩣᨶᩴ ᨵᩣᩁᨱᨾᩮᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᩈᩣᩅᨠᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ᪨ ᨨ ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᨨ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ᪨

ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣ-ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ

ᨬᩣᨱᨠᨳᩣᨾᩣᨲᩥᨠᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪨ ᩈᩩᨲᨾᨿᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨠᨳᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᩅᨵᩣᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᩈᩮᩣᨲᩣᩅᨵᩣᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ , ᨲᩴ ᨠᨳᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᩋᨿᩴ ᨠᨳᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩣ ᩉᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ – ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᨩᩮᩣᨲᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ, ᩅᩥᨾᨲᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ, ᩋᨶᩩᨾᨲᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ, ᨠᨳᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩣᩈᩴ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ –

ᨠᨲᨾᩣ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᨩᩮᩣᨲᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ? (ᨾᩉᩣᨶᩥ᪨ ᪑᪕᪐; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨸᩩᨱ᩠ᨱᨠᨾᩣᨱᩅᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪑᪒) ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨲᩩᩃᩥᨲᩴ ᩋᨲᩦᩁᩥᨲᩴ ᩋᩅᩥᨽᩪᨲᩴ ᩋᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩴ, ᨲᩔ ᨬᩣᨱᩣᨿ ᨴᩔᨶᩣᨿ ᨲᩩᩃᨶᩣᨿ ᨲᩦᩁᨱᩣᨿ ᩅᩥᨽᩪᨲᩣᨿ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᨩᩮᩣᨲᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨

ពតយា ឌិដ្ឋសំសន្ទនាបុច្ឆា? (យហានិ៑ ១១៤០; ក្ខេត្តអតិ៑ បុណ្ណកយាណចបុច្ឆាតិទ្ទេស ១១) បកតិយា លក្ខណំ ញាតំ ហោតិ ឌិដ្ឋំ តុលិតំ តីរិតំ ចិភូតំ ចិភាចិតំ, សោ អញ្ញេហិ បណ្ឌិតេហិ សទ្ធិំ សំសន្ទនត្ថាយ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, អយំ ឌិដ្ឋសំសន្ទនាបុច្ឆា៑

ពតយា ចិមតិច្ឆេទនាបុច្ឆា? (យហានិ៑ ១១៤០; ក្ខេត្តអតិ៑ បុណ្ណកយាណចបុច្ឆាតិទ្ទេស ១១) បកតិយា សំសយបក្ខន្ទោ ហោតិ ចិមតិបក្ខន្ទោ ទ្វេឡ្ហកជាតោ “ឲុចំ នុ ខោ, ននុ ខោ, កិំ នុ ខោ, ពថំ នុ ខោ”តិ? សោ ចិមតិច្ឆេទនត្ថាយ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, អយំ ចិមតិច្ឆេទនាបុច្ឆា៑

ពតយា អនុមតិបុច្ឆា? ភគចា ភិក្ខូនំ អនុមតិយា បញ្ហំ បុច្ឆតិ – “តំ កិំ មញ្ញថ, ភិក្ខវេ, រូបំ និច្ចំ ចា អនិច្ចំ ចា”តិ? “អនិច្ចំ, ភន្តេ”៑ “យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ ចា តំ សុខំ ចា”តិ? “ទុក្ខំ, ភន្តេ”៑ “យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ ចិបរិណាមធម្មំ, ពល្លំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ‘ឲុតំ មម, ឲុសោហមស្មិ, ឲុសោ មេ អត្តា”តិ? “នោ ហេតំ, ភន្តេ”តិ (យហាច៑ ២១), អយំ អនុមតិបុច្ឆា៑

ពតយា ពថេតុកម្យតាបុច្ឆា? ភគចា ភិក្ខូនំ ពថេតុកម្យតាយ បញ្ហំ បុច្ឆតិ – “ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានា៑ ពតមេ ចត្តារោ”តិ (សំ៑ និ៑ ៥៑១៩០)? អយំ ពថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ៑ តាសុ អយំ ឆេរស្ស ពថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ ចេទិតព្ពា៑

ព្ចនាតិ សយាតិកុទ្ទេសាយ ពថេតុកម្យតាបុច្ឆាយ “ឲ្ចមេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យាតិ សោតាបត្តិ, តំបជានតា បញ្ញា សុតមយេ ញាណ”ន្តិអាទិនា សោឡស ចិស្សជ្ជនុទ្ទេសា៑ ឥត្ថ ឲ្ចមេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យាតិ “ទេសយន្តស្ស”តិ បាឋសេសោ៑ ឲ្ចមេ ធម្មា អភិជានិតព្ពាតិ សត្ថុនោ, អញ្ញាតស្ស ចា ពរុដានិយស្ស ស៊ាហ្មចារិស្ស ធម្មំ ទេសយន្តស្ស បុន្ធេ ចុត្តនយេន សោតាបត្តិ សុតំ សោតាបត្តិ នាម៑ តំបជានតា បញ្ញា តស្ស សុតស្ស បជានតា បរិយាយបរិច្ឆិន្ទកបញ្ញា សុតមយេ ញាណំ នាមាតិ អត្ថោ៑ តស្ស បជានតា តំបជានតាតិ សាមិចចនសមាសោ៑ តំ បជានតាតិ ចិភត្តិចិបល្លាសចសេន ឧបយោគចចនំ ចា៑ អភិញ្ញេយ្យាតិ ច សភាចលក្ខណាចពោធចសេន សោភនេនាពារេន ជានិតព្ពា៑ បរិញ្ញេយ្យាតិ សាមញ្ញលក្ខណាចពោធចសេន កិច្ចសមាបនចសេន ច ព្យាបិត្វា ជានិតព្ពា៑ ភាវេតព្ពាតិ ចឌ្ឍេតព្ពា៑ សច្ឆិកាតព្ពាតិ បច្ចក្ខំ កាតព្ពា៑ ទុចិធា ហិ សច្ឆិកិរិយា បដិលាភសច្ឆិកិរិយា អារម្មណសច្ឆិកិរិយា ច៑ បច្ចនីកសមុទាចារចសេន បរិហានិយសង្ខាតំ ហានំ ភជន្តីតិ ហានភាគិយា៑ តទនុធម្មតាយ សតិយា សណ្ឋានចសេន ឆានសង្ខាតំ ឋិតិំ ភជន្តីតិ ឋិតិភាគិយា៑ ឧបរិចិសេសាធិគមចសេន ចិសេសំ ភជន្តីតិ ចិសេសភាគិយា៑ អនិព្ពិទ្ធបុព្ពំ អប្បទាលិតបុព្ពំ លោភក្ខន្ធំ ទោសក្ខន្ធំ មោហក្ខន្ធំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតីតិ អរិយមគ្គោ និព្ពេធោ នាម, និព្ពិទាសហគតាសញ្ញាមនសិការាទិ សមុទាចារចសេន តំ និព្ពេធំ ភជន្តីតិ និព្ពេធភាគិយា៑

សព្ពេ សង្ខារាតិ សព្ពេ សប្បច្ចយា ធម្មា៑ តេ ហិ សង្ខតសង្ខារា នាម៑ បច្ចយេហិ សង្គម្ម ពរីយន្តីតិ សង្ខារា, តេ ឲុច បច្ចយេហិ សង្គម្ម ពតត្តា សង្ខតាតិ ចិសេសេត្វា ចុត្តា៑ ពម្មនិព្ពត្តា តេភូមកទ្ទុបារុបធម្មា អភិសង្ខតសង្ខារាតិ អដ្ឋកថាសុ (ចិសុទ្ធិ៑ ២៑៥៩៨; ចិភ៑ អដ្ឋ៑ ២២៩ សង្ខារបទនិទ្ទេស) ចុត្តា៑ តេបិ “អនិច្ចា ច សង្ខារា”តិអាទីសុ (សំ៑ និ៑ ១៑១៨៦; ២៑១៤៣; ទី៑ និ៑ ២៑២២១, ២៧២) សង្ខតសង្ខារេសុ សង្គហំ

ពន្ធត្តិ៍ “អចិន្តាការតោ អយំ, ភិក្ខុេច, បុរិសបុគ្គលោ បុញ្ញញ្ចេច សង្ខារំ អភិសង្ខរោតី”តិអាទីសុ (សំ៍ និ៍ ២៑៥១) អចិន្តាបច្ចយា សង្ខារាច អាពតា តេក្ខិយពក្ញសលិក្យសលេចតតា អភិសង្ខរណកសង្ខារា តាយ៍ “យាចតិកា អភិសង្ខារស្ស ពតិ, តាចតិកំ ពត្វា អក្ខាហតំ យេន្ញា អដ្ឋាសី”តិអាទីសុ អាពតំ កាយិកំ ចេតសិកំ ចីរិយំ បយោកាភិសង្ខារោ តាយ៍ “សញ្ញាវេចេឃិតតិរោធំ សមាបត្តស្ស ទោ, អាចុសោ ចិសាខ, ភិក្ខុនោ បឋមំ តិរុជ្ឈតិ ចចីសង្ខារោ, តតោ កាយសង្ខារោ, តតោ ចិត្តសង្ខារោ”តិអាទីសុ (ម៍ និ៍ ១៑៣៩៣) អាពតា ចិតក្កចិចារា៍ ចាចំ សង្ខរោន្តីតិ ចចីសង្ខារា៍ អស្សាសបស្សាសា កាយេន សង្ខរិយន្តីតិ កាយសង្ខារា៍ សញ្ញា ច ចេទនា ច ចិត្តេន សង្ខរិយន្តីតិ ចិត្តសង្ខារា៍ ឥធ បន សង្ខតសង្ខារោ អធិប្បេតា៍

អតិច្ចាតិ ហុត្វា អភាចេដ្ឋេន៍ ទុក្ខាតិ បីឡនដ្ឋេន៍ សទ្ធេ ធម្មាតិ តិព្ពានម្បិ អន្តោកត្វា ចុត្តា៍ អនត្តាតិ អចសចត្តនដ្ឋេន៍ ឥធំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិអាទីសុ “ទុក្ខសមុទយោ ទុក្ខតិរោធោ”តិ ចត្តេន្តា “ទុក្ខសមុទយំ ទុក្ខតិរោធ”ន្តិ លិង្គចិបល្លាសោ ពតោ៍ យស្មា បន ពុទ្ធាទយោ អរិយា បដិចិជ្ឈន្តិ, តស្មា អរិយសច្ចានីតិ ចុច្ចន្តិ៍ យថាហ “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខុេច, អរិយសច្ចានិ...បេ... ឥមានិ ទោ, ភិក្ខុេច, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ៍ អរិយា ឥមានិ បដិចិជ្ឈន្តិ, តស្មា អរិយសច្ចានីតិ ចុច្ចន្តី”តិ៍ អរិយស្ស សច្ចានីតិបិ អរិយសច្ចានិ៍ យថាហ “សទេចកេ លោកេ...បេ... សទេចមនុស្សាយ តថាគតោ អរិយោ, តស្មា អរិយសច្ចានីតិ ចុច្ចន្តី”តិ (សំ៍ និ៍ ៥៑១០៩៨)៍ ឲតេសំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា អរិយភាចសិទ្ធិតោបិ អរិយសច្ចានិ៍ យថាហ “ឥមេសំ ទោ, ភិក្ខុេច, ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ យថាភូតំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អរិយោតិ ចុច្ចតី”តិ (សំ៍ និ៍ ៥៑១០៩៧)៍ អរិយានិ សច្ចានីតិបិ អរិយសច្ចានិ៍ អរិយានីតិ អចិតថានិ, អចិសំចាទកានីតិ អត្ថោ៍ យថាហ “ឥមានិ ទោ, ភិក្ខុេច, ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ តថានិ អចិតថានិ អនញ្ញថានិ, តស្មា អរិយសច្ចានីតិ ចុច្ចន្តី”តិ (សំ៍ និ៍ ៥៑១០៩៣)៍ សច្ចានីតិ កោ សច្ចដ្ឋោតិ ចេ? យោ បញ្ញាចក្ខុនា ឧបបរិក្ខមានានំ មាយាច ចិបរីតោ, មរីចិច ចិសំចាទកោ, តិត្ថិយានំ បរិកប្បិតអត្តាច អនុបលព្ភសភាចោ ច ត ហោតិ, អថ ទោ ពាឡ្ហនបភេចសង្គិតិយ្ញាតប្បការេន តច្ឆាចិបរីតក្ខុតភាចេន អរិយញាណស្ស ពោចរោ ហោតិយេច៍ ឲស អគ្គិលក្ខណំ ចិយ លោកបកតិ ចិយ ច តច្ឆាចិបរីតក្ខុតភាចោ សច្ចដ្ឋោតិ ចេទិតទ្ធោ៍ យថាហ “ឥធំ ទុក្ខន្តិ, ភិក្ខុេច, តថមេតំ អចិតថមេតំ អនញ្ញថមេត”ន្តិ (សំ៍ និ៍ ៥៑១០៩០) ចិត្ថារោ៍ អបិច –

តាពាឡ្ហំ យតោ ទុក្ខំ, ទុក្ខា អញ្ញំ ត ពាឡ្ហំ;

ពាឡ្ហកត្តតិយាមេត, តតោ សច្ចមិទំ មតំ៍

តំ ចិនា នាញ្ញតោ ទុក្ខំ, ត ហោតិ ត ច តំ តតោ;

ទុក្ខហេតុ តិយាមេត, ឥតិ សត្តំ ចិសត្តិកា៍

នាញ្ញា តិព្ពានតោ សន្តិ, សន្តំ ត ច ត តំ យតោ;

សន្តភាវនិយាមេន, តតោ សច្ចមិទំ មតំ។

មគ្គា អញ្ញំ ន និយ្យានំ, អនិយ្យានោ ន ចាបិ សោ;

តច្ឆនិយ្យានភាវេន, ឥតិ សោ សច្ចសម្មតោ។

ឥតិ តច្ឆាវិបល្លាស-ភូតភាវំ ចតូសុបិ;

ទុក្ខាទីស្វវិសេសេន, តច្ឆដ្ឋំ អាហុ បណ្ឌិតាតិ។

សោ បនាយំ សច្ចសទ្ទោ អនេកេសុ អត្ថេសុ ទិស្សតិ។ សេយ្យថិទំ – “សច្ចំ ភណេ ន កុជ្ឈេយ្យា”តិអាទីសុ (ធ· ប· ២២៤) វាចាសច្ចេ។ “សច្ចេ ឋិតា សមណព្រាហ្មណា ច”តិអាទីសុ (ជា· ២·២១·៤៣៣) វិរតិសច្ចេ។ “កស្មា នុ សច្ចានិ វទន្តិ នានា, បវាទិយាសេ កុសលាវទានា”តិអាទីសុ (សុ· និ· ៨៩១) ទិដ្ឋិសច្ចេ។ “ឯកញ្ហិ សច្ចំ ន ទុតីយមត្ថិ, យស្មិំ បជា នោ វិវទេ បជាន”ន្តិអាទីសុ (សុ· និ· ៨៩០; មហានិ· ១១៩) បរមត្ថសច្ចេ និព្ពានេ ចេវ មគ្គេ ច។ “ចតុន្នំ សច្ចានំ កតិ កុសលា កតិ អកុសលា”តិអាទីសុ (វិភ· ២១៦) អរិយសច្ចេ។ ស្វាយមិធាបិ អរិយសច្ចេ វត្តតីតិ។

និទ្ទេសវារសង្គហិតស្ស វិស្សជ្ជនុទ្ទេសស្ស

អត្ថវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អភិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសវណ្ណនា

២· ឥទានិ វិស្សជ្ជនុទ្ទេសសង្គហិតេ ធម្មេ បភេទតោ ទស្សេតុំ កថំ ឥមេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យាតិអាទិ និទ្ទេសវារោ អារទ្ធោ។ តត្ថ អភិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសាទីសុ បញ្ចសុ អាទិតោ ឯកាទិវសេន ទស ទស វិស្សជ្ជនានិ ទសុត្តរបរិយាយេន សំសន្ទេត្វា ឧទ្ទិដ្ឋានិ។ តេសុ អភិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសេ តាវ សព្ពេ សត្តាតិ កាមភវាទីសុ សញ្ញាភវាទីសុ ឯកវោការភវាទីសុ ច សព្ពភវេសុ សព្ពេ សត្តា។ អាហារដ្ឋិតិកាតិ អាហារតោ ឋិតិ ឯតេសន្តិ អាហារដ្ឋិតិកា។ ឋិតីតិ ចេត្ថ សកក្ខណេ អត្ថិតា អធិប្បេតា។ ឥតិ សព្ពសត្តានំ ឋិតិហេតុ អាហារោ នាម ឯកោ ធម្មោ អធិកេន ញាណេន ញាតព្ពោ។ បច្ចយេ ហិ អភិញ្ញាតេ បច្ចយុប្បន្នាបិ អភិញ្ញាតា ហោន្តិ ឧភិន្នម្បិ អញ្ញមញ្ញាបេក្ខត្តា។ ឯតេន ញាតបរិញ្ញា វុត្តា ហោតិ។ ននុ ច ឯវំ សន្តេ យំ វុត្តំ “អសញ្ញសត្តា ទេវា អហេតុកា អនាហារា អផស្សកា”តិអាទិ (វិភ· ១០១៧), តំ

វិញ្ញូតីតិ. តត្ថ ន វិញ្ញូតិ. តេសញ្ហាជសាតំ អាហារោតិ. ឯវំ សុត្តេបិ “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ ឋិតិយា, សម្ភវេសីនំ វា អនុគ្គហាយ. កតមេ ចត្តារោ? កពឡីការោ អាហារោ ឱឡារិកោ វា សុខុមោ វា, ផស្សោ ទុតិយោ, មនោសញ្ចេតនា តតិយា, វិញ្ញាណំ ចតុត្ថ”ន្តិ (សំ. និ. ២.១១) ឥធាបិ វិញ្ញូតីតិ ឥធាបិ ន វិញ្ញូតិ. ឯតស្មិញ្ហិ សុត្តេ និប្បរិយាយេន អាហារលក្ខណាវ ធម្មា អាហារាតិ វុត្តា. ឥធ បន បរិយាយេន បច្ចយា អាហារាតិ វុត្តា. សព្វសង្ខតធម្មានញ្ហិ បច្ចយា លទ្ធុំ វដ្ដតិ, សោ ច យំ យំ ផលំ ជនេតិ, តំ តំ អាហរតិ នាម. តស្មា អាហារោតិ វុច្ចតិ. តេនេវាហ –

“អវិជ្ជម្បាហំ, ភិក្ខវេ, សាហារំ វទាមិ, នោ អនាហារំ. កោ ច, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជាយ អាហារោ? ‘បញ្ច នីវរណា’តិស្ស វចនីយំ. បញ្ច នីវរណេបាហំ, ភិក្ខវេ, សាហារេ វទាមិ, នោ អនាហារេ. កោ ច, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ នីវរណានំ អាហារោ. ‘អយោនិសោមនសិការោ’តិស្ស វចនីយ”ន្តិអាទិ (អ. និ. ១០.៦១). អយំ ឥធ អធិប្បេតោ.

ឯតស្មិញ្ហិ បច្ចយាហារេ គហិតេ បរិយាយាហារោបិ និប្បរិយាយាហារោបិ សព្វោ គហិតោវ ហោតិ.

តត្ថ អសញ្ញភវេ បច្ចយាហារោ លព្ភតិ. អនុប្បន្នេ ហិ ពុទ្ធេ តិត្ថាយតនេ បព្ពជិត្វា វាយោកសិណេ បរិកម្មំ កត្វា ចតុត្ថជ្ឈានំ និព្វត្តេត្វា តតោ វុដ្ឋាយ “ធី ចិត្តំ, ធី ចិត្តំ, ចិត្តស្ស នាម អភាវោយេវ សាធុ. ចិត្តញ្ហិ និស្សាយ វធពន្ធាទិបច្ចយំ ទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ, ចិត្តេ អសតិ នត្ថេត”ន្តិ ខន្តិំ រុចិំ ឧប្បាទេត្វា អបរិហីនជ្ឈានា កាលង្កត្វា អសញ្ញភវេ និព្វត្តន្តិ. យោ យស្ស ឥរិយាបថោ មនុស្សលោកេ បណិហិតោ អហោសិ, សោ តេន ឥរិយាបថេន និព្វត្តិត្វា បញ្ច កប្បសតានិ ឋិតោ វា និសិន្នោ វា និបន្នោ វា ហោតិ. ឯវរូបានម្បិ សត្តានំ បច្ចយាហារោ លព្ភតិ. តេ ហិ យំ ឈានំ ភាវេត្វា និព្វត្តា, តទេវ នេសំ បច្ចយោ ហោតិ. យថា ជិយាវេគុក្ខិត្តោ សរោ យាវ ជិយាវេគោ អត្ថិ, តាវ គច្ឆតិ, ឯវំ យាវ ឈានបច្ចយោ អត្ថិ, តាវ តិដ្ឋន្តិ. តស្មិំ និដ្ឋិតេ ខីណវេគោ សរោ វិយ បតន្តិ.

យេ បន តេ នេរយិកា “នេវ ឧដ្ឋានផលូបជីវិនោ ន បុញ្ញផលូបជីវិនោ”តិ វុត្តា, តេសំ កោ អាហារោតិ? តេសំ កម្មមេវ អាហារោតិ. កិំ បញ្ច អាហារា អត្ថីតិ? “បញ្ច, ន បញ្ចា”តិ ឥទំ ន វត្តព្ពំ. ននុ “បច្ចយោ អាហារោ”តិ វុត្តំ, តស្មា យេន កម្មេន តេ និរយេ និព្វត្តា, តទេវ តេសំ ឋិតិបច្ចយត្តា អាហារោ. យំ សន្ធាយ ឥទំ វុត្តំ “ន តាវ កាលំ ករោតិ, យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តី ហោតី”តិ (អ. និ. ៣.៣៦; ម. និ. ៣.២៥០). តស្មា អាហារដ្ឋិតិកាតិ បច្ចយដ្ឋិតិកាតិ អត្ថោ. កពឡីការំ អាហារំ អារព្ភាតិ ចេត្ថ វិវាទោ ន កាតព្ពោ. មុខេ ឧប្បន្នខេឡោបិ ហិ តេសំ អាហារកិច្ចំ សាធេតិ. ខេឡោ ហិ និរយេ ទុក្ខវេទនីយោ ហុត្វា បច្ចយោ ហោតិ, សគ្គេ សុខវេទនីយោ. ឥតិ កាមភវេ និប្បរិយាយេន ចត្តារោ អាហារា, រូបារូបភវេសុ ឋបេត្វា អសញ្ញភវំ សេសានំ តយោ, អសញ្ញានញ្ចេវ អវសេសានញ្ច បច្ចយាហារោតិ ឥមិនា អាហារេន សព្វេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា.

សព្វេ សត្តាតិ ច បុគ្គលាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនា, សព្វេ សង្ខារាតិ អធិប្បាយោ. ភគវតោបិ ហិ ធម្មបុគ្គលានំ វសេន ចតុព្ពិធា ទេសនា –

ធម្មាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនា, ធម្មាធិដ្ឋានា បុគ្គលទេសនា, បុគ្គលាធិដ្ឋានា បុគ្គលទេសនា, បុគ្គលាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនាតិ។ “នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យំ ឯវំ ភាវិតំ កម្មនិយំ ហោតិ, យថយិទំ ចិត្តំ។ ចិត្តំ, ភិក្ខវេ, ភាវិតំ កម្មនិយំ ហោតី”តិ (អ. និ. ១.២២) ឯវរូបី ធម្មាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនា។ “អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ កញ្ចិ សង្ខារំ និច្ចតោ ឧបគច្ឆេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ (អ. និ. ១.២៦៨) ឯវរូបី ធម្មាធិដ្ឋានា បុគ្គលទេសនា។ “ឯកបុគ្គលោ, ភិក្ខវេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សាន”ន្តិ (អ. និ. ១.១៧០, ២០៥), ឯវរូបី បុគ្គលាធិដ្ឋានា បុគ្គលទេសនា។ “ឯកបុគ្គលស្ស ភិក្ខវេ, បាតុភាវា មហតោ ចក្ខុស្ស បាតុភាវោ ហោតី”តិ (អ. និ. ១.១៧៣-១៨៦) ឯវរូបី បុគ្គលាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនា។ តាសុ ឥធ បុគ្គលាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនា។ ឧបរិ យាវ ទសកា ធម្មានំយេវ គហិតត្តា សត្តគ្គហណេន ធម្មគ្គហណំ កតន្តិ វេទិតព្ពំ, វិសេសេន ច សត្តសន្តានបរិយាបន្នធម្មានំយេវ អធិកេន ញាណេន សភាវតោ ឧបបរិក្ខិតព្ពត្តា សត្តគ្គហណំ កតន្តិ វេទិតព្ពំ, សន្តានេ ឧបិធាយ សត្តាតិ បញ្ញត្តិមត្តសម្ភវតោ ច ឞេលិបចារេន សន្តានា “សត្តា”តិ វុត្តាតិ វេទិតព្ពំ។ ន ហិ កោចិ សត្តោ បច្ចយដ្ឋិតិកោ អត្ថិ អញ្ញត្រ សន្តានេហិ, វោហារវសេន បន ឯវំ វុច្ចតិ។ ឯវមេតេន ញាណបរិញ្ញា វុត្តា ហោតិ។

ទ្វេ ធាតុយោតិ សង្ខតា ច ធាតុ អសង្ខតា ច ធាតុ។ តត្ថ អនេកេហិ បច្ចយេហិ សង្គម្ម កតា បញ្ចក្ខន្ធា សង្ខតា ធាតុ, កេហិចិ បច្ចយេហិ អកតំ និព្ពានំ អសង្ខតា ធាតុ។

តិស្សោ ធាតុយោតិ កាមធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ (វិភ. ១៨១-១៨២)។ តត្ថ កតមា កាមធាតុ? ហេដ្ឋតោ អវីចិនិរយំ បរិយន្តំ ករិត្វា ឧបរិតោ បរនិម្មិតវសវត្តី ទេវេ អន្តោករិត្វា យំ ឯតស្មិំ អន្តរេ ឯត្ថាវចរា ឯត្ថ បរិយាបន្នា ខន្ធា ធាតុ អាយតនា រូបា វេទនា សញ្ញា សង្ខារា វិញ្ញាណំ។ អយំ វុច្ចតិ កាមធាតុ (វិភ. ១៨២; ធ. ស. ១២៨៧)។ តត្ថ កតមា រូបធាតុ? ហេដ្ឋតោ ព្រហ្មលោកំ បរិយន្តំ ករិត្វា ឧបរិតោ អកនិដ្ឋេ ទេវេ អន្តោករិត្វា យំ ឯតស្មិំ អន្តរេ ឯត្ថាវចរា ឯត្ថ បរិយាបន្នា សមាបន្នស្ស វា ឧបបន្នស្ស វា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារិស្ស វា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា។ អយំ វុច្ចតិ រូបធាតុ។ តត្ថ កតមា អរូបធាតុ? ហេដ្ឋតោ អាកាសានញ្ចាយតនុបគេ ទេវេ បរិយន្តំ ករិត្វា ឧបរិតោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនុបគេ ទេវេ អន្តោករិត្វា យំ ឯតស្មិំ អន្តរេ ឯត្ថាវចរា ឯត្ថ បរិយាបន្នា សមាបន្នស្ស វា ឧបបន្នស្ស វា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារិស្ស វា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា។ អយំ វុច្ចតិ អរូបធាតុ។ អដ្ឋកថាយំ បន “កាមធាតូតិ កាមភវោ បញ្ចក្ខន្ធា លព្ភន្តិ, រូបធាតូតិ រូបភវោ បញ្ចក្ខន្ធា លព្ភន្តិ។ អរូបធាតូតិ អរូបភវោ ចត្តារោ ខន្ធា លព្ភន្តី”តិ វុត្តំ។ អយំ ទសុត្តរបរិយាយេន យោជនា។

សង្គីតិបរិយាយេន បន “តិស្សោ កុសលធាតុយោ – នេក្ខម្មធាតុ អព្យាបាទធាតុ អវិហិំសាធាតុ។ អបរាបិ តិស្សោ ធាតុយោ – រូបធាតុ អរូបធាតុ និរោធធាតុ។ អបរាបិ តិស្សោ ធាតុយោ – ហីនា ធាតុ មជ្ឈិមា ធាតុ បណីតា ធាតូ”តិ (ទី. និ. ១.២.២០៣) វុត្តា ធាតុយោបិ ឯត្ថ យុជ្ជន្តិ (វិភ. ១៨១-១៨២)។ នេក្ខម្មបដិសំយុត្តោ តក្កោ វិតក្កោ...បេ... សម្មាសង្កប្បោ។ អយំ វុច្ចតិ នេក្ខម្មធាតុ។ សព្ពេបិ កុសលា ធម្មា នេក្ខម្មធាតុ។ អព្យាបាទបដិសំយុត្តោ តក្កោ វិតក្កោ...បេ... សម្មាសង្កប្បោ អព្យាបាទធាតុ។ យា សត្តេសុ មេត្តិ មេត្តាយនា មេត្តាយិតត្តំ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ។ អយំ វុច្ចតិ អព្យាបាទធាតុ។ អវិហិំសាបដិសំយុត្តោ តក្កោ វិតក្កោ...បេ...

សម្មាសង្កប្បោ អវិហិំសាធាតុ។ យា សត្តេសុ ករុណា ករុណាយនា ករុណាយិតត្តំ ករុណាចេតោវិមុត្តិ។ អយំ វុច្ចតិ អវិហិំសាធាតុ (វិភ។ ១៨២)។ រូបារូបធាតុយោ វុត្តាយេវ។ និរោធធាតុ និព្ពានំ។ ហីនា ធាតុ ទ្វាទសាកុសលចិត្តុប្បាទា, មជ្ឈិមា ធាតុ អវសេសា តេភូមកធម្មា។ បណីតា ធាតុ នវ លោកុត្តរធម្មា។ សត្តាបិ ច និជ្ជីវដ្ឋេន ធាតុ។

ចត្តារិ អរិយសច្ចានីតិ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។ ឥមេសំ វណ្ណនា សច្ចនិទ្ទេសេ ភវិស្សតិ។

បញ្ច វិមុត្តាយតនានីតិ អត្តនោ ហិតត្ថាយ បរេហិ បវត្តិតធម្មទេសនាសវនំ, បរេសំ ហិតត្ថាយ អត្តនោ យថាសុតធម្មទេសនា, យថាសុតស្ស ធម្មស្ស សជ្ឈាយករណំ, យថាសុតស្ស ធម្មស្ស ចេតសា អនុវិតក្កនំ, កសិណាទីសុ អនុកូលំ អារម្មណន្តិ, ឥមានិ បញ្ច វិមុច្ចនការណានិ។ យថាហ –

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច, តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ, បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ, បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ, បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ, សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ, ឥទំ បឋមំ វិមុត្តាយតនំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ...បេ... សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ ទុតិយំ វិមុត្តាយតនំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ នហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ, អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ...បេ... សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ តតិយំ វិមុត្តាយតនំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ នហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ, អបិ ច ខោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ។ យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ...បេ... សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ ចតុត្ថំ វិមុត្តាយតនំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ ន ហេវ ខោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ អញ្ញតរោ វា គរុដ្ឋានិយោ សព្រហ្មចារី, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន បរេសំ ទេសេតិ, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ វិត្ថារេន សជ្ឈាយំ ករោតិ, នាបិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ចេតសា អនុវិតក្កេតិ អនុវិចារេតិ មនសានុបេក្ខតិ, អបិ ច ខ្វស្ស អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ, យថា យថា, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អញ្ញតរំ សមាធិនិមិត្តំ សុគ្គហិតំ ហោតិ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ សុប្បដិវិទ្ធំ បញ្ញាយ តថា តថា សោ តស្មិំ ធម្មេ អត្ថបដិសំវេទី ច ហោតិ ធម្មបដិសំវេទី ច។ តស្ស អត្ថបដិសំវេទិនោ ធម្មបដិសំវេទិនោ បាមោជ្ជំ ជាយតិ , បមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ, បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ, បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ, សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ។ ឥទំ បញ្ចមំ វិមុត្តាយតន”ន្តិ (អ។ និ។ ៥។២៦; ទី។ និ។ ៣។៣២២)។

ឆ អនុត្តរិយានីតិ ឯត្ថ នត្ថិ ឯតេសំ ឧត្តរន្តិ អនុត្តរានិ, អនុត្តរានិ ឯវ អនុត្តរិយានិ, ជេដ្ឋកានីតិ អត្ថោ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“ឆយិមានិ (អ។ និ។ ៦។៨, ៣០), ភិក្ខវេ, អនុត្តរិយានិ។ កតមានិ ឆ? ទស្សនានុត្តរិយំ, សវនានុត្តរិយំ, លាភានុត្តរិយំ, សិក្ខានុត្តរិយំ, បារិចរិយានុត្តរិយំ, អនុស្សតានុត្តរិយន្តិ។

“កតមញ្ច, ភិក្ខវេ, ទស្សនានុត្តរិយំ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ ហត្ថិរតនម្បិ ទស្សនាយ គច្ឆតិ, អស្សរតនម្បិ ទស្សនាយ គច្ឆតិ, មណិរតនម្បិ ទស្សនាយ គច្ឆតិ, ឧច្ចាវចំ វា បន ទស្សនាយ គច្ឆតិ, សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកំ មិច្ឆាបដិបន្នំ ទស្សនាយ គច្ឆតិ។ អត្ថេតំ, ភិក្ខវេ, ទស្សនំ, នេតំ នត្ថីតិ វទាមិ។ តញ្ច ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, ទស្សនំ ហីនំ គម្មំ បោថុជ្ជនិកំ អនរិយំ អនត្ថសំហិតំ ន និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតំ វា តថាគតសាវកំ វា ទស្សនាយ គច្ឆតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឯតទានុត្តរិយំ, ភិក្ខវេ, ទស្សនានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ តថាគតំ វា តថាគតសាវកំ វា ទស្សនាយ គច្ឆតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ទស្សនានុត្តរិយំ។ ឥតិ ទស្សនានុត្តរិយំ។

“សវនានុត្តរិយញ្ច កថំ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ ភេរិសទ្ទម្បិ សវនាយ គច្ឆតិ, វីណាសទ្ទម្បិ សវនាយ គច្ឆតិ, គីតសទ្ទម្បិ សវនាយ គច្ឆតិ, ឧច្ចាវចំ វា បន សវនាយ គច្ឆតិ, សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស មិច្ឆាបដិបន្នស្ស ធម្មស្សវនាយ គច្ឆតិ។ អត្ថេតំ, ភិក្ខវេ, សវនំ, នេតំ នត្ថីតិ វទាមិ ។ តញ្ច ខោ ឯតំ, ភិក្ខវេ, សវនំ ហីនំ...បេ... ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្ស វា តថាគតសាវកស្ស វា ធម្មស្សវនាយ គច្ឆតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឯតទានុត្តរិយំ, ភិក្ខវេ, សវនានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា...បេ... និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ តថាគតស្ស វា តថាគតសាវកស្ស វា ធម្មស្សវនាយ គច្ឆតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សវនានុត្តរិយំ។ ឥតិ ទស្សនានុត្តរិយំ, សវនានុត្តរិយំ។

“លាភានុត្តរិយញ្ច កថំ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុត្តលាភម្បិ លភតិ, ទារលាភម្បិ លភតិ, ធនលាភម្បិ លភតិ, ឧច្ចាវចំ វា បន លាភម្បិ លភតិ។ សមណេ វា ព្រាហ្មណេ វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកេ មិច្ឆាបដិបន្នេ សទ្ធំ បដិលភតិ។ អត្ថេសោ, ភិក្ខវេ, លាភោ, នេសោ នត្ថីតិ វទាមិ។ សោ ច ខោ ឯសោ, ភិក្ខវេ, លាភោ ហីនោ…បេ… ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតេ វា តថាគតសាវកេ វា សទ្ធំ បដិលភតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឯតទានុត្តរិយំ, ភិក្ខវេ, លាភានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា…បេ… និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ តថាគតេ វា តថាគតសាវកេ វា សទ្ធំ បដិលភតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, លាភានុត្តរិយំ។ ឥតិ ទស្សនានុត្តរិយំ, សវនានុត្តរិយំ, លាភានុត្តរិយំ។

“សិក្ខានុត្តរិយញ្ច កថំ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ ហត្ថិស្មិម្បិ សិក្ខតិ, អស្សស្មិម្បិ សិក្ខតិ, រថស្មិម្បិ សិក្ខតិ, ធនុស្មិម្បិ សិក្ខតិ, ថរុស្មិម្បិ សិក្ខតិ, ឧច្ចាវចំ វា បន សិក្ខតិ, សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស មិច្ឆាបដិបន្នស្ស សិក្ខតិ។ អត្ថេសា, ភិក្ខវេ, សិក្ខា, នេសា នត្ថីតិ វទាមិ។ សា ច ខោ ឯសា, ភិក្ខវេ, សិក្ខា ហីនា…បេ… ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ អធិសីលម្បិ សិក្ខតិ, អធិចិត្តម្បិ សិក្ខតិ, អធិបញ្ញម្បិ សិក្ខតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឯតទានុត្តរិយំ, ភិក្ខវេ , សិក្ខានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា…បេ… និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ អធិសីលម្បិ សិក្ខតិ, អធិចិត្តម្បិ សិក្ខតិ, អធិបញ្ញម្បិ សិក្ខតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, សិក្ខានុត្តរិយំ។ ឥតិ ទស្សនានុត្តរិយំ, សវនានុត្តរិយំ, លាភានុត្តរិយំ, សិក្ខានុត្តរិយំ។

“បារិចរិយានុត្តរិយញ្ច កថំ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ ខត្តិយម្បិ បរិចរតិ, ព្រាហ្មណម្បិ បរិចរតិ, គហបតិម្បិ បរិចរតិ, ឧច្ចាវចំ វា បន បរិចរតិ, សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកំ មិច្ឆាបដិបន្នំ បរិចរតិ។ អត្ថេសា, ភិក្ខវេ, បារិចរិយា, នេសា នត្ថីតិ វទាមិ។ សា ច ខោ ឯសា, ភិក្ខវេ, បារិចរិយា ហីនា…បេ… ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតំ វា តថាគតសាវកំ វា បរិចរតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឯតទានុត្តរិយំ, ភិក្ខវេ, បារិចរិយានំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា…បេ… និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ តថាគតំ វា តថាគតសាវកំ វា បរិចរតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បារិចរិយានុត្តរិយំ។ ឥតិ ទស្សនានុត្តរិយំ, សវនានុត្តរិយំ, លាភានុត្តរិយំ, សិក្ខានុត្តរិយំ, បារិចរិយានុត្តរិយំ។

“អនុស្សតានុត្តរិយញ្ច កថំ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ បុត្តលាភម្បិ អនុស្សរតិ, ទារលាភម្បិ អនុស្សរតិ, ធនលាភម្បិ អនុស្សរតិ, ឧច្ចាវចំ វា បន អនុស្សរតិ, សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា មិច្ឆាទិដ្ឋិកំ មិច្ឆាបដិបន្នំ អនុស្សរតិ។ អត្ថេសា, ភិក្ខវេ, អនុស្សតិ, នេសា នត្ថីតិ វទាមិ។ សា ច ខោ ឯសា, ភិក្ខវេ, អនុស្សតិ ហីនា…បេ… ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ។ យោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតំ វា តថាគតសាវកំ វា អនុស្សរតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឯតទានុត្តរិយំ, ភិក្ខវេ, អនុស្សតីនំ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា…បេ… និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ, យទិទំ តថាគតំ វា តថាគតសាវកំ វា អនុស្សរតិ និវិដ្ឋសទ្ធោ និវិដ្ឋបេមោ ឯកន្តគតោ អភិប្បសន្នោ។ ឥទំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អនុស្សតានុត្តរិយំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឆ អនុត្តរិយានី”តិ (អ។ និ។ ៦.៣០)។

សត្ត និទ្ទសវត្ថូនីតិ ឯត្ថ នត្ថិ ឯតស្ស ទសាតិ និទ្ទសោ។ និទ្ទសស្ស និទ្ទសកថាយ វត្ថូនិ ការណានិ និទ្ទសវត្ថូនិ។ ខីណាសវោ ហិ ទសវស្សកាលេ បរិនិដ្ឋិតោ បុន បដិសន្ធិយា អភាវា បុន ទសវស្សោ ន ហោតីតិ និទ្ទសោតិ វុច្ចតិ។ ន កេវលញ្ច ទសវស្សោវ ន ហោតិ, នវវស្សោបិ...បេ... ឯកមុហុត្តិកោបិ ន ហោតិយេវ។ ន កេវលញ្ច ទសវស្សកាលេ បរិនិដ្ឋិតោ, សត្តវស្សិកកាលេ បរិនិដ្ឋិតោបិ និស្សត្តោ និទ្ទសោ និមុហុត្តោ ហោតិយេវ។ តិត្ថិយសមយេ ឧប្បន្នវោហារំ បន សាសនេ ខីណាសវស្ស អារោបេត្វា តត្ថ តាទិសស្ស អភាវំ, ឥធ ច សព្ភាវំ ទស្សេន្តោ ភគវា តាទិសសភាវស្ស ការណានិ "សត្ត និទ្ទសវត្ថូនី"តិ អាហ។ យថាហ –

"សត្តិមានិ, ភិក្ខវេ, និទ្ទសវត្ថូនិ។ កតមានិ សត្ត? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សិក្ខាសមាទានេ តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច សិក្ខាសមាទានេ អវិគតបេមោ។ ធម្មនិសន្តិយា តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច ធម្មនិសន្តិយា អវិគតបេមោ។ ឥច្ឆាវិនយេ តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច ឥច្ឆាវិនយេ អវិគតបេមោ។ បដិសល្លានេ តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច បដិសល្លានេ អវិគតបេមោ។ វីរិយារម្ភេ តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច វីរិយារម្ភេ អវិគតបេមោ។ សតិនេបក្កេ តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច សតិនេបក្កេ អវិគតបេមោ។ ទិដ្ឋិបដិវេធេ តិព្ពច្ឆន្ទោ ហោតិ, អាយតិញ្ច ទិដ្ឋិបដិវេធេ អវិគតបេមោ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត និទ្ទសវត្ថូនី"តិ (អ។ និ។ ៧។១០)។

ថេរោបិ តមេវ ទេសនំ ឧទ្ធរិត្វា "សត្ត និទ្ទសវត្ថូនី"តិ អាហ។

អដ្ឋ អភិភាយតនានីតិ ឯត្ថ អភិភុយ្យមានានិ អាយតនានិ ឯតេសំ ឈានានន្តិ អភិភាយតនានិ, ឈានានិ។ អាយតនានីតិ អធិដ្ឋានដ្ឋេន អាយតនសង្ខាតានិ កសិណារម្មណានិ។ ញាណុត្តរិកោ ហិ បុគ្គលោ វិសទញាណោ "កិំ ឯត្ថ អារម្មណេ សមាបជ្ជិតព្ពំ, ន មយ្ហំ ចិត្តេកគ្គតាករណេ ភារោ អត្ថី"តិ, តានិ អារម្មណានិ អភិភវិត្វា សមាបជ្ជតិ, សហ និមិត្តុប្បាទេនេវេត្ថ អប្បនំ និព្ពត្តេតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ ឧប្បាទិតានិ ឈានានិ "អភិភាយតនានី"តិ វុច្ចន្តិ។

"កតមានិ (អ។ និ។ ៨។៦៥) អដ្ឋ? អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ, 'តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី'តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ បឋមំ អភិភាយតនំ។

"អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ, 'តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី'តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ ទុតិយំ អភិភាយតនំ។

"អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ, 'តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី'តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ តតិយំ អភិភាយតនំ។

"អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ អប្បមាណានិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានិ, 'តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី'តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។

ឥទំ ចតុត្ថំ អភិភាយតនំ។

“អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧមាបុប្ផំ នីលំ នីលវណ្ណំ នីលនិទស្សនំ នីលនិភាសំ, សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ នីលំ នីលវណ្ណំ នីលនិទស្សនំ នីលនិភាសំ, ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ នីលានិ នីលវណ្ណានិ នីលនិទស្សនានិ នីលនិភាសានិ, ‘តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី’តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ បញ្ចមំ អភិភាយតនំ។

“អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិភាសានិ។ សេយ្យថាបិ នាម កណិការបុប្ផំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតនិភាសំ, សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ បីតំ បីតវណ្ណំ បីតនិទស្សនំ បីតនិភាសំ, ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បីតានិ បីតវណ្ណានិ បីតនិទស្សនានិ បីតនិភាសានិ, ‘តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី’តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ ឆដ្ឋំ អភិភាយតនំ។

“អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ។ សេយ្យថាបិ នាម ពន្ធុជីវកបុប្ផំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិភាសំ, សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ លោហិតកំ លោហិតកវណ្ណំ លោហិតកនិទស្សនំ លោហិតកនិភាសំ, ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ លោហិតកានិ លោហិតកវណ្ណានិ លោហិតកនិទស្សនានិ លោហិតកនិភាសានិ, ‘តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី’តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ សត្តមំ អភិភាយតនំ។

“អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតនិទស្សនានិ ឱទាតនិភាសានិ។ សេយ្យថាបិ នាម ឱសធិតារកា ឱទាតា ឱទាតវណ្ណា ឱទាតនិទស្សនា ឱទាតនិភាសា, សេយ្យថាបិ វា បន តំ វត្ថំ ពារាណសេយ្យកំ ឧភតោភាគវិមដ្ឋំ ឱទាតំ ឱទាតវណ្ណំ ឱទាតនិទស្សនំ ឱទាតនិភាសំ, ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ ឱទាតានិ ឱទាតវណ្ណានិ ឱទាតនិទស្សនានិ ឱទាតនិភាសានិ, ‘តានិ អភិភុយ្យ ជានាមិ បស្សាមី’តិ ឯវំសញ្ញី ហោតិ។ ឥទំ អដ្ឋមំ អភិភាយតនំ។ ឥមានិ អដ្ឋ អភិភាយតនានិ (អ॰ និ॰ ៨.៦៥; ទី॰ និ॰ ២.១៧៣)។

តត្ថ អនុបុព្ពវិហារាតិ បុព្ពំ បុព្ពំ អនុ អនុបុព្ពំ, អនុបុព្ពំ វិហរិតព្ពតោ សមាបជ្ជិតព្ពតោ វិហារា អនុបុព្ពវិហារា, អនុបដិបាដិយា សមាបជ្ជិតព្ពវិហារាតិ អត្ថោ។

“កតមេ នវ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ

ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. បីតិយា ច វិរាគា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ, សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ, យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ‘ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី’តិ, តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្វេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធឹ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា ‘អនន្តោ អាកាសោ’តិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘អនន្តំ វិញ្ញាណ’ន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘នត្ថិ កិញ្ចី’តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. សព្វសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ (អ. និ. ៩.៣៣; ទី. និ. ៣.៣៤៣, ៣៥៩) វុត្តា នវ អនុបុព្វវិហារា.

ទស និជ្ជរវត្ថូនីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋាទីនិ និជ្ជរយន្តិ នាសយន្តីតិ និជ្ជរានិ. វត្ថូនីតិ ការណានិ. និជ្ជរានិ ច តានិ វត្ថូនិ ចាតិ និជ្ជរវត្ថូនិ. សម្មាទិដ្ឋាទីនំ ឯតំ អធិវចនំ.

“កតមានិ (អ. និ. ១០.១០៦; ទី. និ. ៣.៣៦០) ទស? សម្មាទិដ្ឋិកស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាទិដ្ឋិ និជ្ជិណ្ណា ហោតិ. យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ.

“សម្មាសង្កប្បស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាសង្កប្បោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ. យេ ច មិច្ឆាសង្កប្បបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ , តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាសង្កប្បបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ.

“សម្មាវាចស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាវាចា និជ្ជិណ្ណា ហោតិ. យេ ច មិច្ឆាវាចាបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាវាចាបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ.

“សម្មាកម្មន្តស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាកម្មន្តោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ. យេ ច មិច្ឆាកម្មន្តបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាកម្មន្តបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ.

“សម្មាអាជីវស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាអាជីវោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ. យេ ច មិច្ឆាអាជីវបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាអាជីវបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ.

“សម្មាវាយាមស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាវាយាមោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ. យេ ច មិច្ឆាវាយាមបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាវាយាមបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ.

“សម្មាសតិស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាសតិ និជ្ជិណ្ណា ហោតិ។ យេ ច មិច្ឆាសតិបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាសតិបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។

“សម្មាសមាធិស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាសមាធិ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ។ យេ ច មិច្ឆាសមាធិបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាសមាធិបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។

“សម្មាញាណស្ស, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាញាណំ និជ្ជិណ្ណំ ហោតិ។ យេ ច មិច្ឆាញាណបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាញាណបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។

“សម្មាវិមុត្តិស្ស , ភិក្ខវេ, មិច្ឆាវិមុត្តិ និជ្ជិណ្ណា ហោតិ។ យេ ច មិច្ឆាវិមុត្តិបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ចស្ស និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ, សម្មាវិមុត្តិបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តី”តិ (អ។ និ។ ១០។១០៦; ទី។ និ។ ៣។៣៦០) វុត្តានិ ទស និជ្ជរវត្ថូនិ។

៣។ សន្តំ, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញេយ្យត្ថិអាទិ ភាវនា វុត្តំ ព្រហ្ម អាហរិត្វា ទស្សិតត្តំ វេទិតព្ពំ។ ពិន្ទុ-ព្រតិ ច-ការោ បទបូរណមត្តេ និបាតោ។ ចក្កានីតិ ឥមស វិស្សជ្ជនានិ ឆសុ ទ្វារេសុ ឧភោសស្មិំ បញ្ច បញ្ច កត្វា ទ្វារារម្មណបច្ចត្តិក្កមេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ តត្ថ ទុវិធំ ចក្កំ – មិសចក្កំ បញ្ញាចក្កំ ច។ តេសុ ពុទ្ធចក្កំ សមន្តចក្កំ ធាតុចក្កំ ទិព្វចក្កំ ធម្មចក្កន្តិ បញ្ចវិធំ បញ្ញាចក្កំ។ “អទ្ទសំ ខោ អហំ, ភិក្ខវេ, ពុទ្ធចក្កុនា លោកំ វោលោកេន្តោ”តិ (ម។ និ។ ១។២៨៣; ២។៣៣៩; មហាវ។ ៩) ឥទំ ពុទ្ធចក្កំ នាម។ “សមន្តចក្កុ វុច្ចតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណ”ន្តិ (ចូឡនិ។ ធោតកមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៣៣; មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥) ឥទំ សមន្តចក្កំ នាម។ “ចក្ខុំ ឧទបាទី ញាណំ ឧទបាទី”តិ (សំ។ និ។ ៥។ ១០៨១; មហាវ។ ១៥) ឥទំ ញាណចក្កំ នាម។ “អទ្ទសំ ខោ អហំ, ភិក្ខវេ, ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេនា”តិ (ម។ និ។ ១។២៨៤) ឥទំ ទិព្វចក្កុ នាម។ “វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទី”តិ (ម។ និ។ ២។៣៩៥) ឥទំ ហេដ្ឋិមមគ្គត្តយសង្ខាតំ ញាណំ ធម្មចក្ខុ នាម។

មំសចក្ខុបិ បសាទចក្ខុ, សសម្ភារចក្ខូតិ ទុវិធំ ហោតិ។ យ្វាយំ អក្ខិកូបកេ បតិដ្ឋិតោ ហេដ្ឋា អក្ខិកូបកដ្ឋិកេន ឧបរិ ភមុកដ្ឋិកេន ឧភតោ អក្ខិកូដេហិ អន្តោ មត្ថលុង្គេន ពហិទ្ធា អក្ខិលោមេហិ បរិច្ឆិន្នោ អក្ខិកូបកមជ្ឈា និក្ខន្តេន ន្ហារុសុត្តកេន មត្ថលុង្គេ អាពទ្ធោ សេតកណ្ហមណ្ឌលវិចិត្តោ មំសបិណ្ឌោ, ឥទំ សសម្ភារចក្ខុ នាម។ យោ បន ឯត្ថ សិតោ ឯត្ថ បដិពទ្ធោ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោ, ឥទំ បសាទចក្ខុ នាម។ ឥធ បសាទចក្ខុ អធិប្បេតំ។ តទេតំ តស្ស សសម្ភារចក្ខុនោ សេតមណ្ឌលបរិក្ខិត្តស្ស កណ្ហមណ្ឌលស្ស មជ្ឈេ អភិមុខេ ឋិតានំ សរីរសណ្ឋានុប្បត្តិទេសេ ទិដ្ឋមណ្ឌលេ សត្តសុ បិចុបដលេសុ អាសិត្តតេលំ បិចុបដលានិ វិយ សត្ត អក្ខិបដលានិ ព្យាបេត្វា បមាណតោ យូកាសិរមត្តេ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ យថារហំ វត្ថុទ្វារភាវំ សាធយមានំ តិដ្ឋតិ។ តំ ចក្ខតីតិ ចក្ខុ, រូបំ អស្សាទេតិ វិភាវេតិ ចាតិ អត្ថោ។ រូបយតីតិ រូបំ, វណ្ណវិការំ អាបជ្ជមានំ ហទយង្គតភាវំ បកាសេតីតិ អត្ថោ។ ចក្ខុតោ បវត្តំ វិញ្ញាណំ, ចក្ខុស្ស វា វិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ។ ផុសតីតិ

ឋស្សា៉ ក្ខបនេក្កត បធិ យល្ហេត្វា នយ្យេស្សាតិ ទុត្តំ៉ ចក្ខុតោ បចេត្វា នយ្យេស្សា ចក្ខុនយ្យេស្សា៉ ចក្ខុនយ្យស្សបច្ចយាតិ ចក្ខុចិន្តាលានយ្យយុត្តឋស្សបច្ចយា៉ ខេចឌយិតត្តិ ចិត្តតំ, ខេចឌតាតិ អនេត្វា៉ តនេឆច ឃុលយតឹតិ ឃុលំ, ឃស្សុប្បជ្ជតិ, តំ ឃុលិតំ ពនេទាតឹតិ អនេត្វា៉ ឃុដ្ឋ ចា លាឌតិ, លតតិ ធ កាយធិត្វាឌាឆត្តិ ឃុលំ៉ ទុក្ខយតឹតិ ទុក្ខំ, ឃស្សុប្បជ្ជតិ, តំ ទុក្ខិតំ ពនេទាតឹតិ អនេត្វា៉ ត ទុក្ខំ ត ឃុលត្តិ អទុក្ខមឃុលំ៉ ម-ការេទា បឌនត្ថិចនេត ចុនេត្វា៉ នោ បត ចក្ខុនយ្យេស្សា អត្តតា នយ្យយុត្តាឃ ខេចឌតាឃ នហឌាត អន្នាមន្នាតិស្សឃ ចិបិពអាហារនយ្យយុត្តអត្ថិអចិកាតចនេត អដ្ឋឆា បច្ចយោ ហោតិ, នយ្យជិន្ធតនយ្យយុត្តាឃ អតត្តុទនយតត្តុទអតត្តុទ្ធបតិស្សឃតត្ថិចិកាតចនេតបច្ចាឆា, នត្តឹទលាឌិនយ្យយុត្តាតំ ក្ខបតិស្សឃចនេតេច បច្ចយោ ហោតិ៉

ឃុលាតឹតិ នោតំ៉ តំ ននយ្យាទនោតឌិលស្ស អនេត្តា តត្វតម្ពុខលិមាធិខេត អក្កលិខេចឌកនណ្ហាតេ បនេនេ នោតចិន្តាលាឌឹតំ ឃធាទហំ ចត្តុទ្ធារកាចំ នាឆឃមាតំ តិដ្ឋតិ៉ នប្បត្តិតិ នទ្ធា, ក្ខដាហទឹយត្តិតិ អនេត្វា៉ ឈាយតឹតិ ឈាតំ៉ តំ ននយ្យាទឈាតឌិលស្ស អនេត្តា អឌបឌណ្ហាតេ បនេនេ ឈាតចិន្តាលាឌឹតំ ឃធាទហំ ចត្តុទ្ធារកាចំ នាឆឃមាតំ តិដ្ឋតិ៉ កគ្គយត្តិតិ កគ្គា, អត្តទេតោ ចត្វំ ឃុទចត្តិតិ អនេត្វា៉ ឌិចិតមច្ចាឃតឹតិ ឌិច្ចា, នាឃតទេ្ដត ចា ឌិច្ចា៉ នា ននយ្យាទឌិច្ចាឃ អតិអក្កុមុលបស្សាតិ ចនេជ្ជត្វា ក្ខបទិមតលមនេស្ស កិទិត្ថាប្បលឌលក្កនណ្ហាតេ បនេនេ ឌិច្ចាចិន្តាលាឌឹតំ ឃធាទហំ ចត្តុទ្ធារកាចំ នាឆឃមាតា តិដ្ឋតិ៉ ទនត្តិ តេ នត្តាតិ ទនា, អស្សាទេត្តិតិ អនេត្វា៉ ពុទ្ធិតាតំ នាឃចឌមុ្មាតំ អានេយាតិ ការេយា៉ អានេយាតិ ក្ខប្បត្តិនេនា៉ នោ យាចតា ត្អមហ៊ូ ការេឃ ក្ខបិឌិណ្ហប្បចត្តិ តាឃ អត្ថិ, តត្វ ខេឃកុខេ្យត កាឃបនាឌេនា កាឃចិន្តាលាឌឹតំ ឃធាទហំ ចត្តុទ្ធារកាចំ នាឆឃមាតោ តិដ្ឋតិ៉ ចុឃឹយត្តិតិ ខេហាដ្ឋត្តា៉ មុតាតឹតិ មតោ, ចិឌាតាតឹតិ អនេត្វា៉ អត្តទេតោ លក្ខលំ ឆាទេត្តិតិ ឆមុ្មា៉ មតោតិ នហាចជ្ជតំ កចក្កំ៉ ឆមុ្មាតិ ត្វាឌនបនេកនា ឆមុ្មាទមុលា ឆមុ្មា៉ មតោចិន្តាលត្តិ ឌចតមតោចិន្តាលំ៉ មតោនយ្យេស្សាតិ តំនយ្យយុត្តា ឋស្សា៉ នោ នយ្យយុត្តាឃ ខេចឌតាឃ ចិបិពបច្ចយចនេជ្ជហិ នេនេហិ នត្តហិ បច្ចយោ ហោតិ, អតត្តុទាឃ តេខេហច, នេនាតំ ក្ខបតិស្សឃចនេតេច បច្ចយោ ហោតិ៉

ទ្ធបិឌឹតិ បញ្ចា ចិស្សជ្ជតាតិ លទ្ធចនេត តិដ្ឋិដ្ឋាតិ៉ ឃឹតាឌឹហិ ទ្ធប្បតិ បឹញ្ញប្រាឃតឹតិ ទ្ធបំ៉ ខេចឌយតឹតិ ខេចឌតា៉ នញ្ញាតាតឹតិ នញ្ញា៉ នច្ចនេទាត្តិតិ នទ្ធារា៉ ចិឌាតាតឹតិ ចិន្តាលំ៉ ចក្ខុឌឹតិ ឆមុ្មចិធារបទិយត្តាតិ ឌន លក្កចនេត, នដ្ឋ ចិស្សជ្ជតាតិ បិឃទ្ធបនាតទ្ធបចនេត តិដ្ឋិដ្ឋាតិ៉ ចក្ខុនយ្យស្សឌាឌិកា ខេចឌតា តំតំនយ្យយុត្តាច៉ ទ្ធបេឃុ នញ្ញា ទ្ធបនញ្ញា៉ នចេ្ចាតយតឹតិ នចេ្ចាតតា, អភិនគ្គហតឹតិ អនេត្វា៉ តនតឹតិ តណ្ហា, បិបិនតឹតិ អនេត្វា៉ ចិតក្កតឹតិ ចិតក្កោ, ចិតក្កតំ ចា ចិតក្កោ, ក្ខាហតត្តិ ទុត្តំ ហោតិ៉ អារម្មលោ ខេតត ចិត្តំ ចិចទតឹតិ ចិធារោ, ចិចទលំ ចា ចិធារោ, អត្យនញ្ចារលត្តិ ទុត្តំ ហោតិ៉

ឞ៉បចឋិឆាតាឌឹតិ ល ចិស្សជ្ជតាតិ ឆលិខេត្តត តាមទ្ធបចចត្វាតចនេត តិដ្ឋិដ្ឋាតិ៉ បត្វដេត្វា បចឋិ៉ អខេប្បតិ, អាបឹយតិ, អប្បាឃតឹតិ ចា អានេបិ៉ តេឌយតឹតិ តេនេឌា៉ ចាឃតឹតិ ចានេយា៉ ត ពស្សតិ ត តិពស្សតិ, ពនិតំ លិក្ខិតំ កិត្តិតំ ចា ត នក្កាតិ អាពាខេនា៉ តិស្សត្តខេ្ដត ឆាត៉

បឆ្ចិកសិណាទីតិ ឥធ ចិឃ្សុជ្ឈតាតិ កសិណកាចតាចសេត តិឌ្ឌ្ឌាតិ។ កសិណត្តិ សកលឋទណាចសេត កសិណយល្លលយ្យិ តហ៊ិ ឧបដ្ឋិតនិមិត្តម្បិ តទារម្មណំ ឈានម្បិ ចុច្ចតិ។ ឮឆ បត ឈានំ អធិបេច្ចតំ។ អាទិយិផ្ទត្តាទិ យថាក្កមកសិណារម្មណាតិ ឈានាតិ, តតោ បរាតិ ចត្តាទិ

ចណ្ណកសិណារម្មណាតិ។ អាកាសកសិណត្តិ បរិច្ឆេទាកាសោ, តទារម្មណញ្ញា ឈានំ, កសិណុគ្ឃាដិមាកាសោ, តទារម្មណញ្ញា អាកាសានញ្ចាយតនំ។ ចិញ្ញាណកសិណត្តិ អាកាសានញ្ចាយតនចិញ្ញាណំ, តទារម្មណញ្ញា ចិញ្ញាណញ្ចាយតនំ។

កេសាទីតិ ទ្វត្តិំស ចិឃ្សុជ្ឈតាតិ ទ្វត្តិំសាការកម្មដ្ឋានចសេត តិឌ្ឌ្ឌាតិ។ តេសុ បត កេសាទីសុ បដិក្កូលតោ ឧបដ្ឋិតេសុ កាយគតាសតិចសេត អសុភកម្មដ្ឋានំ ហោតិ, ចណ្ណតោ ឧបដ្ឋិតេសុ កសិណកម្មដ្ឋានំ ហោតិ, ធាតុតោ ឧបដ្ឋិតេសុ ចតុធាតុចវត្ថានកម្មដ្ឋានំ ហោតិ, កេសាទិអាទីតិ ច បដិក្កូលតោ ចណ្ណតោ ចា ឧបដ្ឋិតានំ តទារម្មណាតិ ឈានាតិ, ធាតុតោ ឧបដ្ឋិតស្ស តេ ច កោដ្ឋាសា តទារម្មណា ច ធាតុកាចតា ចេទិតព្ពា។

កេសា ឧតេកាសុ បតេស្សសុ កណ្ណចូឡិកាហិ បុរតោ នលាដន្តេន, បច្ឆតោ ច គលវាដកេន បរិច្ឆិន្នា សីសកដាហវេឋនំ អល្លចម្មំ ឆាទេត្វា ឋិតា អនេកសតសហស្សសង្ខា។

លោមា ឋបេត្វា កេសាទីនំ បតិដ្ឋិតោកាសំ ហត្ថតលបាទតលានិ ច យេភុយ្យេន សរីរចម្មំ អនុផរិត្វា លោមកូបេសុ ចវស្សសុ លិក្ខាមត្តំ បវិសិត្វា ឋិតា។

នខា អង្គុលីនំ អគ្គបិដ្ឋេសុ ឋិតា ចីសតិ។

ទន្តា ទ្វីសុ ហនុកដ្ឋិកេសុ ឋិតា យេភុយ្យេន ទ្វត្តិំស។

តចោ សកលសរីរំ បរិយោនទ្ធិត្វា បិលកកិលោមកស្ស ឧបរិ ឆវិយា ហេដ្ឋា ឋិតំ ចម្មំ។

មំសំ សាធិកានិ តីណិ អដ្ឋិសតានិ អនុលិម្បិត្វា ឋិតានិ នវមំសបេសិសតានិ។

ន្ហារុ សកលសរីរេ អដ្ឋីនិ អាពន្ធិត្វា ឋិតានិ នវ ន្ហារុសតានិ។

អដ្ឋិ សកលសរីរេ ហេដ្ឋា អដ្ឋីនំ ឧបរិ ឋិតានិ សាធិកានិ តីណិ អដ្ឋិសតានិ។

អដ្ឋិមិញ្ជា តេសំ តេសំ អដ្ឋីនំ អព្ភន្តរេ ឋិតា មិញ្ជា។

វក្កំ គលវាដកា និក្ខន្តេន ឯកមូលេន ថោកំ គន្ត្វា ទ្វិធា ភិន្នេន ថូលន្ហារុនា វិនិពន្ធា ហុត្វា ហទយមំសំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតា ទ្វេ មំសបិណ្ឌិកា។

ហទយំ សរីរព្ភន្តរេ ទ្វិន្នំ ថនានំ មជ្ឈេ ឋិតំ អន្តោ ចិត្តសន្និស្សយំ អឌ្ឍបសតមត្តលោហិតបុណ្ណំ បុន្នាគដ្ឋិបតិដ្ឋានមត្តាវាដកំ ហទយមំសំ។

យកនំ ទ្វិន្នំ ថនានំ អព្ភន្តរេ ទក្ខិណបស្សំ និស្សាយ ឋិតំ យមកមំសបដលំ។

កិលោមកំ ហទយវក្កានិ បដិច្ឆាទេត្វា ឋិតំ បដិច្ឆន្នកិលោមកសង្ខាតញ្ច សកលសរីរេ ចម្មស្ស ហេដ្ឋតោ មំសំ បរិយោនន្ធិត្វា ឋិតំ អប្បដិច្ឆន្នកិលោមកសង្ខាតញ្ចាតិ ទុវិធំ បរិយោនហនមំសំ។

បិហកំ ហទយស្ស វាមបស្សេ ឧទរបដលស្ស មត្ថកបស្សំ និស្សាយ ឋិតំ ឧទរជិវ្ហាមំសំ។

បប្ផាសំ សរីរព្ភន្តរេ ទ្វិន្នំ ថនានំ អន្តរេ ហទយយកនានិ ឧបរិ ឆាទេត្វា ឱលម្ពន្តំ ឋិតំ ទ្វត្តិំសមំសខណ្ឌប្បភេទំ បប្ផាសមំសំ។

អន្តំ ឧបរិ គលវាដកេ ហេដ្ឋា ករីសមគ្គេ វិនិពន្ធត្តា គលវាដកករីសមគ្គបរិយន្តេ សរីរព្ភន្តរេ ឋិតា បុរិសស្ស ទ្វត្តិំសហត្ថា ឥត្ថិយា អដ្ឋវីសតិហត្ថា ឯកវីសតិយា ឋានេសុ ឱភគ្គា អន្តវដ្ដិ។

អន្តគុណំ អន្តភោគេ ឯកតោ អគលន្តេ អាពន្ធិត្វា ឯកវីសតិយា អន្តភោគានំ អន្តរា ឋិតំ ពន្ធនំ។

ឧទរិយំ ទន្តមុសលសញ្ចុណ្ណិតំ ជិវ្ហាហត្ថបរិវត្តិតំ ខេឡលាលាបលិពុទ្ធំ តំខណវិគតវណ្ណគន្ធរសាទិសម្បទំ តន្តវាយខលិសុវានវមថុសទិសំ និបតិត្វា បិត្តសេម្ហវាតបលិវេឋិតំ ហុត្វា ឧទរគ្គិសន្តាបវេគកុថិតំ កិមិកុលាកុលំ ឧបរូបរិ ផេណពុព្ពុឡកានិ មុញ្ចន្តំ បរមកសម្ពុកទុគ្គន្ធជេគុច្ឆភាវំ អាបជ្ជិត្វា អាមាសយសង្ខាតេ ឧបរិនាភិអន្តបដលេ ឋិតំ នានប្បការកំ អសិតបីតខាយិតសាយិតំ។

ករីសំ បក្កាសយសង្ខាតេ ហេដ្ឋា នាភិបិដ្ឋិកណ្ដកមូលានំ អន្តរេ ឧព្ពេធេន អដ្ឋង្គុលមត្តេ អន្តាវសានេ ឋិតំ វច្ចំ។

បិត្តំ ហទយមំសបប្ផាសានំ អន្តរេ យកនមំសំ និស្សាយ ឋិតំ មហាកោសាតកីកោសកសទិសេ បិត្តកោសកេ ឋិតំ ពទ្ធបិត្តសង្ខាតញ្ច, កេសលោមនខទន្តានំ មំសវិនិមុត្តដ្ឋានញ្ចេវ ថទ្ធសុក្ខចម្មញ្ច ឋបេត្វា អវសេសំ សរីរំ ព្យាបេត្វា ឋិតំ អពទ្ធបិត្តសង្ខាតញ្ចាតិ ទុវិធំ បិត្តំ។

ទេមមួ្ពុនរបងទេល ជិតំ ឲកបត្តុប្ធរប្យយាលំ ទេមម្យា

បុទ្ធា ពាល្យកល្ខកបហទលក្កិឌាលិឌឹហិ អភិហទេព ចា មទឹរប្យទេទេម អត្ថុត្តរឆាត្យទេក្លាកចទេមត ចា ក្លប្យទេត្ថស្ម កល្ខបឹត្យអកាឌឹស្ម បទិបក្កទេលិហិតបទិលាទេយា៑ ទេលិហិតំ ឃកតស្ស ទេហដ្ឋាកាក់ ប្ធទេរត្វា ហទេឃចក្កបប្យាមាត់ ក្លបទិ ទេឆាកំ ទេឆាកំ បល្លូទ្ធត្តិ ចក្កហទេឃឃកតបប្យាទេម ទេពយឃយាត់ ជិតំ ឲកបត្តុប្ធរយត្តុំ មត្ថិឌិតទេលិហិតមត្លាតត្ថា, ទេកមទេលិយតលទេត្តាត់ យំមចិតិយុត្តដ្ឋាតទេត្ថាច ឆទ្លស្សក្លចយុត្ថា ឌទេបត្វា ឆយតិឌាលិត្យមាទេរត មត្តុំ ក្លបិឌិល្លាមទឹរំ ឋទិត្វា ជិតំ រំមទេលាទេលិហិតមត្លាតត្ថាតិ ក្យចិឆំ ទេលិហិតំ៑

ទេមទេភា អក្កិមត្តាបស្ធទិឃមត្តាទ៍បិពត្យចិកាទេរាឌឹហិ មត្តទេត្ត មទឹទេរ មត្តាទេកមទេលិយក្ធបចិចទេរហិ បល្លូទ្ធលាកអាទេបិឆាត្យ៑

ទេយទេភា ឆ្មលស្ស មកលមទឹទេរ ចយុំមត្តទេរ កិមស្ស ឌញ្ញុំមាឌឹតិ តិស្សាឃ ជិទេតា មិតមិទេតទេហា៑

អស្ស ទេមាយតស្សទេភាយតស្សចិមកាកាហាទ៍រាត្យហិ មយុដ្ឋហិត្វា អក្លិក្ធបទេព ប្ធទេរត្វា តិដ្ឋត្តី ចា បល្លូទ្ធត្តី ចា អាទេបិឆាត្យ៑

ចមា អក្កិមត្តាបស្ធទិឃមត្តាទ៍បិពត្យចិមកាទេកហិ ក្លុម្ហាឌាទេពស្ម ទេឃក្យទេឃ្យត ហត្តពលហត្តុបិដ្ឋិបិឌពលបិឌបិដ្ឋិតាមាបុងតលិងអំមក្ធទេងស្ម ជិទេតា ចិលិតមិទេតទេហា៑

ទេពត្យុត្ត ពឆាទ្ធបំ អាហាទំ បស្សុត្តស្ស ចា មទត្តស្ស ចា យុទេព ចា ឌទេបត្តស្ស ហទេឃំ ចា អាកិលិឃត្តស្ស កិម្ពិត្យិទេទេច ចា ឌិក្យដ្ឋំ ក្លប្យាទេភត្តស្ស កិទេឃ្យា ក្លប្យដ្ឋិត្វា ក្លទេកាហិ កទេបិលបទេស្សហិ ឌ្ធទ្យឃ្យាឌិត្យាឃ តិដ្ឋយាតា ទេឋលាយិស្សា អាទេបិឆាត្យ៑

មិល្លាលិកា ចិមកាកាហាទ៍រាត្យចទេមត មត្លាតឆាត្យទេក្លាកស្ស ចា ទេរាភត្តស្ស ចា អទេត្តាមឹទេម យត្តលុដ្ឋទេតា កលិត្វា តាលុយត្តកចិចទេរត ឌ្ធពទិត្វា តាមាបុទេង ប្ធទេរត្វា តិដ្ឋត្តិ ចា បល្លូទ្ធត្តិ ចា ប្ធតិ អយុទិ បិត្ថិលំ៑

លមិកា អដ្ឋិមត្ថិត់ អត្ថុញ្ញាតកិច្ចំ មាឌឃយាត់ អមិតិមតមត្ថិត់ អត្ថុត្តទេរ ជិតំ បិត្ថិលក្យលាបំ៑

យុត្តំ អាហាទ៍រាត្យចទេមត ចត្តិបុងត្ថុត្តទេរ ជិតា អាទេបិឆាត្យ៑

យត្តលុក្កំ មឹមកងហិតត្ថុត្តទេរ ចត្តាទេរា មិត្តិតិយទេក្កុ តិស្សាឃ ជិទេតា ចត្យបិល្ខមទេយាឆាទេតា យិត្លាទាមិ៑

ចក្លាឃតតាឌឹតិ ទ្វាទម ចិស្សុត្តាតិ ទ្វាទមាឃតតចទេមត តិដ្ឋដ្ឋាតិ៑ អាឃតតទេតា, អាឃាត់ តតតទេតា, អាឃតស្ស ច តឃតទេតា

អាយតនំ។ ចក្ខ្វាទីសុ ហិ តំតំទ្វារារម្មណា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា សេន សេន អនុភវនាទិនា កិច្ចេន អាយតន្តិ ឧដ្ឋហន្តិ ឃដន្តិ, វាយមន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តេ ច បន អាយភូតេ ធម្មេ តនោន្តិ, វិត្ថារេន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឥទញ្ច អនមតគ្គេ សំសារេ បវត្តំ អតីវ អាយតំ សំសារទុក្ខំ យាវ ន និវត្តតិ, តាវ នយន្តិ, បវត្តយន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។

អបិច និវាសដ្ឋានដ្ឋេន អាករដ្ឋេន សមោសរណដ្ឋានដ្ឋេន សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន ការណដ្ឋេន ច អាយតនំ ។ តថា ហិ លោកេ “ឥស្សរាយតនំ វាសុទេវាយតន”ន្តិអាទីសុ និវាសដ្ឋានំ “អាយតន”ន្តិ វុច្ចតិ។ “សុវណ្ណាយតនំ រជតាយតន”ន្តិអាទីសុ អាករោ។ សាសនេ បន “មនោរមេ អាយតនេ, សេវន្តិ នំ វិហង្គមា”តិអាទីសុ (អ. និ. ៥.៣៨) សមោសរណដ្ឋានំ។ “ទក្ខិណាបថោ គុន្នំ អាយតន”ន្តិអាទីសុ សញ្ជាតិទេសោ។ “តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្វតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ”តិអាទីសុ (អ. និ. ៣.១០២; ៥.២៣) ការណំ។ ចក្ខាទីសុ ចាបិ តេ តេ ចិត្តចេតសិកា ធម្មា និវសន្តិ តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ចក្ខាទយោ នេសំ និវាសដ្ឋានំ , ចក្ខាទីសុ ច តេ អាកិណ្ណា តន្និស្សិតត្តា តទារម្មណត្តា ចាតិ ចក្ខាទយោ ច នេសំ អាករោ, តត្ថ តត្ថ វត្ថុទ្វារារម្មណវសេន សមោសរណតោ ចក្ខាទយោ ច នេសំ សមោសរណដ្ឋានំ, តំនិស្សយារម្មណភាវេន តត្ថេវ ឧប្បត្តិតោ ចក្ខាទយោ ច នេសំ សញ្ជាតិទេសោ, ចក្ខាទីនំ អភាវេ អភាវតោ ចក្ខាទយោ ច នេសំ ការណន្តិ យថាវុត្តេនត្ថេន ចក្ខុ ច តំ អាយតនញ្ចាតិ ចក្ខាយតនំ។ ឯវំ សេសានិបិ។

ចក្ខុធាតាទីនិ អដ្ឋារស វិស្សជ្ជេតានិ អដ្ឋារសធាតុវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ ចក្ខាទីសុ ឯកេកោ ធម្មោ យថាសម្ភវំ វិទហតិ, ធីយតេ, វិធានំ, វិធីយតេ, ឯតាយ, ឯត្ថ វា ធីយតីតិ ធាតុ។ លោកិយា ហិ ធាតុយោ ការណភាវេន វវត្ថិតា ហុត្វា សុវណ្ណរជតាទិធាតុយោ វិយ សុវណ្ណរជតាទិំ, អនេកប្បការំ សំសារទុក្ខំ វិទហន្តិ។ ភារហារេហិ ច ភារោ វិយ សត្តេហិ ធីយន្តេ, ធារីយន្តីតិ អត្ថោ។ ទុក្ខវិធានមត្តមេវ ចេតា អវសវត្តនតោ។ ឯតាហិ ច ករណភូតាហិ សំសារទុក្ខំ សត្តេហិ អនុវិធីយតិ។ តថាវិហិតញ្ចេតំ ឯតាស្វេវ ធីយតិ, ឋបីយតីតិ អត្ថោ។ អបិច យថា តិត្ថិយានំ អត្តា នាម សភាវតោ នត្ថិ, ន ឯវមេតា។ ឯតា បន អត្តនោ សភាវំ ធារេន្តីតិ ធាតុយោ។ យថា ច លោកេ វិចិត្តា ហរិតាលមនោសិលាទយោ សេលាវយវា ធាតុយោតិ វុច្ចន្តិ, ឯវមេតាបិ ធាតុយោ វិយាតិ ធាតុយោ។ វិចិត្តា ហេតា ញាណញេយ្យាវយវាតិ។ យថា វា សរីរសង្ខាតស្ស សមុទាយស្ស អវយវភូតេសុ រសសោណិតាទីសុ អញ្ញមញ្ញវិសភាគលក្ខណបរិច្ឆិន្នេសុ ធាតុសមញ្ញា, ឯវមេវ ឯតេសុបិ បញ្ចក្ខន្ធសង្ខាតស្ស អត្តភាវស្ស អវយវេសុ ធាតុសមញ្ញា វេទិតព្វា។ អញ្ញមញ្ញវិសភាគលក្ខណបរិច្ឆិន្នា ហេតេ ចក្ខាទយោតិ។ អបិច ធាតូតិ និជ្ជីវមត្តស្សេតំ អធិវចនំ។ តថា ហិ ភគវា “ឆធាតុរោ អយំ ភិក្ខុ បុរិសោ”តិអាទីសុ (ម. និ. ៣.៣៤៣-៣៤៤) ជីវសញ្ញាសមូហនត្ថំ ធាតុទេសនំ អកាសីតិ។ យថាវុត្តេនត្ថេន ចក្ខុ ច តំ ធាតុ ចាតិ ចក្ខុធាតុ។ ឯវំ សេសាបិ។ មនោធាតូតិ ច តិស្សោ មនោធាតុយោ។ ធម្មធាតូតិ វេទនាសញ្ញាសង្ខារក្ខន្ធា សោឡស សុខុមរូបានិ និព្ពានញ្ច។ មនោវិញ្ញាណធាតូតិ ឆសត្តតិ មនោវិញ្ញាណធាតុយោ។

ចក្ខុន្ទ្រិយាទីនិ ពាវីសតិ វិស្សជ្ជេតានិ ពាវីសតិន្ទ្រិយវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ ចក្ខុយេវ ទស្សនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ។ សោតមេវ សវនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ សោតិន្ទ្រិយំ។ ឃានមេវ ឃាយនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឃានិន្ទ្រិយំ។ ជិវ្ហា ឯវ សាយនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ។ កាយោ ឯវ ផុសនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ កាយិន្ទ្រិយំ។ មនតេ ញាតិ មនោ, វិជានាតីតិ អត្ថោ។

អដ្ឋកថាចរិយា បនាហុ – នាលិយា មិនមានោ វិយ មហាតុលាយ ធារយមានោ វិយ ច អារម្មណំ មនតិ ជានាតីតិ មនោ, តទេវ មននលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ មនិន្ទ្រិយំ។

ជីវន្តិ តេន តំសហជាតា ធម្មាតិ ជីវិតំ, តទេវ អនុបាលនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ។ តំ រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ ទុវិធំ។ សត្តកម្មជរូបសហជំ សហជរូបានុបាលនំ រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ, សត្តចិត្តសហជំ សហជារូបានុបាលនំ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ។

ថីយតិ សង្ឃាតំ គច្ឆតិ ឯតិស្សា គព្ភោតិ ឥត្ថី, ឥត្ថិលិង្គាទីសុ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, និយមតោ ឥត្ថិយា ឯវ ឥន្ទ្រិយំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ។

បុំ-វុច្ចតិ និរយោ, បុំ សង្ខាតេ និរយេ រិសីយតិ ហិំសីយតីតិ បុរិសោ, បុរិសលិង្គាទីសុ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, និយមតោ បុរិសស្សេវ ឥន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ។ ទ្វីសុបេតេសុ ឯកេកំ សភាវកស្ស ឯកេកស្ស កម្មជរូបសហជំ ហោតិ។

កុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណសម្បយុត្តំ សុខំ, កាយិកសាតលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, សុខមេវ ឥន្ទ្រិយំ សុខិន្ទ្រិយំ។

អកុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណសម្បយុត្តំ ទុក្ខំ, កាយិកអសាតលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, ទុក្ខមេវ ឥន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ។

បីតិសោមនស្សយោគតោ សោភនំ មនោ អស្សាតិ សុមនោ, សុមនស្ស ភាវោ សោមនស្សំ, ចេតសិកសាតលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, សោមនស្សមេវ ឥន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ។

ទោមនស្សយោគតោ ទុដ្ឋុ មនោ អស្សាតិ, ហីនវេទនត្តា វា កុច្ឆិតំ មនោ អស្សាតិ ទុម្មនោ, ទុម្មនស្ស ភាវោ ទោមនស្សំ, ចេតសិកអសាតលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សមេវ ឥន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ។ សុខទុក្ខាការប្បវត្តិំ ឧបេក្ខតិ មជ្ឈត្តាការសណ្ឋិតត្តា តេនាការេន បវត្តតីតិ ឧបេក្ខា, មជ្ឈត្តលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខា ឯវ ឥន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។

សទ្ធហន្តិ ឯតាយ, សយំ វា សទ្ធហតិ, សទ្ធហនមត្តមេវ វា ឯសាតិ សទ្ធា, អស្សទ្ធិយស្ស អភិភវនតោ អធិបតិអត្ថេន ឥន្ទ្រិយំ, អធិមោក្ខលក្ខណេ វា ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, សទ្ធាយេវ ឥន្ទ្រិយំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ។

វីរភាវោ វីរិយំ, វីរានំ វា កម្មំ, វិធិនា វា នយេន ឦរយិតព្វំ បវត្តយិតព្វន្តិ វីរិយំ, កោសជ្ជស្ស អភិភវនតោ អធិបតិអត្ថេន ឥន្ទ្រិយំ, បគ្គហលក្ខណេ វា ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, វីរិយមេវ ឥន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ។

សរន្តិ ឯតាយ, សយំ វា សរតិ, សរណមត្តមេវ វា ឯសាតិ សតិ, មុដ្ឋស្សច្ចស្ស អភិភវនតោ អធិបតិអត្ថេន ឥន្ទ្រិយំ, ឧបដ្ឋានលក្ខណេ វា

ᩍᨶ᩠ᨴᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᩈᨲᩥ ᩑᩅ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨵᩥᨿᨲᩥ ᨮᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩔ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩑᩅ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨

“ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᨴᩔᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩑᩅ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨

ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩅᨭ᩠ᨭᩮ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩋᨾᨲᩴ ᨸᨴᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨬᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨭ᩠ᨮᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨬᩔᩣᨾᩦᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩔᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨

ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨬᩣᨲᩴ ᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩴ ᩋᨶᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᨲᩮᨶ ᨬᩣᨲᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨩᩣᨶᨶᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨭ᩠ᨮᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨩᩣᨶᨶᨠᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩣᨴᩦᩈᩩ ᨨᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩔᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩥᨶᩮᩣ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨬᩣᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨭ᩠ᨮᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩦᨶᩴ ᩅᩣ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩍᨶ᩠ᨴᨭ᩠ᨮᩈᩣᨵᨶᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨬᩣᨱᩔᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨸᨶᩮᨲᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩃᩥᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᨴᩮᩈᩥᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩈᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᨩᩩᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩁᨾᩥᩔᩁᩥᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩮᩣ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨬ᩠ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᩔᨧᩥ ᩍᩔᩁᩥᨿᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨩᨶᩥᨲᩣᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩏᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩮᨶ᩠ᨲᩥ , ᨲᩮᨶ ᨧ ᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩃᩥᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩈᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᩅ ᨸᨶᩮᨲᩣᨶᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨲᩮᩣ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᨴᩮᩈᩥᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨾᩩᨶᩥᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨠᩣᨶᩥᨧᩥ ᨣᩮᩣᨧᩁᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨿ, ᨠᩣᨶᩥᨧᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨿ ᩈᩮᩅᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᨩᩩᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶᨸᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨸᩥ ᨧ ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩍᩔᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᨸᩥ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩥᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩮ ᨧ ᨾᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨

᪓᪨

ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᩣᩅ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩥ ᨠᨳᩣᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᨠᩣᨾᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩ, ᨠᩣᨾᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᩅᩣ ᨵᩣᨲᩩ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩ᪨

ᨠᩣᨾᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩁᩪᨸᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ ᩁᩪᨸᨵᩣᨲᩩ, ᩁᩪᨸᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᩅᩣ ᨵᩣᨲᩩ ᩁᩪᨸᨵᩣᨲᩩ᪨

កាមញ្ច រូបញ្ច បហាយ អរូបេន យុត្តា ធាតុ អរូបធាតុ, អរូបសង្ខាតា វា ធាតុ អរូបធាតុ។

តា ឯវ ធាតុយោ បុន ភវបរិយាយេន វុត្តា។ ភវតីតិ ហិ ភវោតិ វុច្ចតិ។ សញ្ញាយ យុត្តោ ភវោ សញ្ញាភវោ, សញ្ញាសហគតោ វា ភវោ សញ្ញាភវោ, សញ្ញា វា ឯត្ថ ភវេ អត្ថីតិ សញ្ញាភវោ។ សោ កាមភវោ ច អសញ្ញាភវយុត្តោ រូបភវោ ច នេវសញ្ញានាសញ្ញាភវយុត្តោ អរូបភវោ ច ហោតិ។

ន សញ្ញាភវោ អសញ្ញាភវោ, សោ រូបភវេកទេសោ។

ឱឡារិកត្តាភាវតោ នេវសញ្ញា, សុខុមត្តេន សព្ភវតោ នាសញ្ញាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញា, តាយ យុត្តោ ភវោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាភវោ។ អថ វា ឱឡារិកាយ សញ្ញាយ អភាវា, សុខុមាយ ច ភាវា នេវសញ្ញានាសញ្ញា អស្មិំ ភវេតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាភវោ, សោ អរូបភវេកទេសោ។

ឯកេន រូបក្ខន្ធេន វោកិណ្ណោ ភវោ ឯកេន វោការោ អស្ស ភវស្សាតិ ឯកវោការភវោ, សោ អសញ្ញាភវោវ។

ចតូហិ អរូបក្ខន្ធេហិ វោកិណ្ណោ ភវោ ចតូហិ វោការោ អស្ស ភវស្សាតិ ចតុវោការភវោ, សោ អរូបភវោ ឯវ។

បញ្ចហិ ខន្ធេហិ វោកិណ្ណោ ភវោ បញ្ចហិ វោការោ អស្ស ភវស្សាតិ បញ្ចវោការភវោ, សោ កាមភវោ ច រូបភវេកទេសោ ច ហោតិ។

៤. បឋមជ្ឈានាទីនិ ទ្វាទស វិស្សជ្ជនានិ ឈានសមាបត្តិវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ ឈានន្តិ ឥធ ព្រហ្មវិហារមេត្តំ អធិប្បេតំ។ វិតក្កវិចារបីតិសុខចិត្តេកគ្គតាសម្បយុត្តំ បឋមំ ឈានំ។ បីតិសុខចិត្តេកគ្គតាសម្បយុត្តំ ទុតិយំ ឈានំ។ សុខចិត្តេកគ្គតាសម្បយុត្តំ តតិយំ ឈានំ។ ឧបេក្ខាចិត្តេកគ្គតាសម្បយុត្តំ ចតុត្ថំ ឈានំ។

មេទតិ មេជ្ជតីតិ មេត្តា, សិនិយ្ហតីតិ អត្ថោ។ មិត្តេ វា ភវា, មិត្តស្ស វា ឯសា បវត្តតីតិ មេត្តា, បច្ចនីកធម្មេហិ មុត្តត្តា អារម្មណេ វាធិមុត្តត្តា វិមុត្តិ, ចេតសោ វិមុត្តិ ចេតោវិមុត្តិ, មេត្តា ឯវ ចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ។

ករុណា វុត្តត្ថា ឯវ។

ᨾᩮᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᨿ ᨲᩴᩈᨾᩘᨣᩥᨶᩮᩣ, ᩈᨾᩴ ᩅᩤ ᨾᩮᩣᨧᨲᩥ, ᨾᩮᩣᨧᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩤ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩣᩴ “ᩋᨶᩮᩅᩁᩣ ᨴᩮᩉᩣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣᨷᩣᨿᨽᩮᨶ ᨧ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨾᩮᩅᩤᨧᨾᩮᩣ ᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨷᨧᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨴᩦᩉᩥ ᨺᩣᨶᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᩴ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩁᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᩴ

ᨹᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩈᩥᨱᩩᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨾᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩴ, ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᨾᩔ ᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ “ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣᨿᨲᨶᨾᩥᩅᩤ”ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᨾᩮᩅ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨹᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᨶᨬ᩠ᨧᩴ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᩣᨶᨬ᩠ᨧᩴ “ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᨬ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩤ “ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨿᩴ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᩊ᩠ᩉᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᨾᩔ ᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ “ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣᨿᨲᨶᨾᩥᩅᩤ”ᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩴ, ᩋᨶ᩠ᨲᨾᩈᩮᩣ ᨽᨦ᩠ᨣᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩔ ᩋᩅᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨷᨣᨾᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᨾᩔ ᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ “ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣᨿᨲᨶᨾᩥᩅᩤ”ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᩈᩩᨡᩩᨾᩣᨿ ᨧ ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨶᩮᩅᩔ ᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨿᩣᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩣ ᨷᨭᩩᩈᨬ᩠ᨬᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩅᩈᩮᩈᩈᩩᨡᩩᨾᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩈᩣ ᩈᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨿ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩑᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩑᨴᩥᩈᩦ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨷᩥ ᨶᩮᩅᩅᩮᨴᨶᩣ ᨶᩣᩅᩮᨴᨶᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᩮᩅᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨹᩔᩮᩣᨷᩥ ᨶᩮᩅᨹᩔᩮᩣ ᨶᩣᨹᩔᩮᩣ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᩈᩮᨶ ᨷᨶᩣᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨠᨲᩣᨲᩥ

ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᩪᩁᩮᨲᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᨷᩪᩁᩮᨲᩩᩴ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥ ᩋᩅᩥᨶ᩠ᨴᩥᨿᩴ ᨶᩣᨾ, ᩋᩃᨴ᩠ᨵᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨲᩴ ᩋᩅᩥᨶ᩠ᨴᩥᨿᩴ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨷᩁᩦᨲᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᩥᨿᩴ ᨶᩣᨾ, ᨲᩴ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᩥᨿᩴ ᨶ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩁᩣᩈᨭ᩠ᨮᩴ, ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨭ᩠ᨮᩴ, ᨵᩣᨲᩪᨶᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩴ, ᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᨿᨭ᩠ᨮᩴ, ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨲᨳᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᩅᩥᨴᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᩦᩊᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩅᩥᨴᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨿᩮᩣᨶᩥᨣᨲᩥᨽᩅᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᩅᩣᩈᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨩᩅᩤᨷᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨩᩅᨲᩥ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩈᩩᨷᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶ ᨩᩅᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩋᨷᩥ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨨᩣᨴᨶᨲᩮᩣᨷᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨾᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩅᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶᨾᨲᩦᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ, ᨶᩣᨾᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᨶᩣᨾᩴ ᩁᩩᨷ᩠ᨷᨲᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᩣᨿᩮ ᨲᨶᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᨿᨲᨬ᩠ᨧ ᨶᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᨹᩩᩈᨲᩦᨲᩥ ᨹᩔᩮᩣ ᩅᩮᨴᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨷᩁᩥᨲᩔᨲᩦᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨷᩣᨴᩥᨿᨲᩥ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᩏᨷᩣᨴᩤᨶᩴ ᨽᩅᨲᩥ, ᨽᩣᩅᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᨽᩅᩮᩤ ᨩᨶᨶᩴ ᨩᩣᨲᩥ ᨩᩦᩁᨱᩴ ᨩᩁᩤ ᨾᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᩁᨱᩴ

៥៩· ទុក្ខាទីនិ អដ្ឋ សតានិ អដ្ឋ ច វិស្សជ្ជនានិ ចតុសច្ចយោជនាវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ· “ទុក្ខំ អភិញ្ញេយ្យ”ន្តិអាទីសុ ហិ ឆន្នំ ចតុក្កានំ វសេន ចតុវីសតិ វិស្សជ្ជនានិ “ចក្ខុ ជរាមរណ”ន្តិ បេយ្យាលេ “ចក្ខុំ អភិញ្ញេយ្យំ សោតំ អភិញ្ញេយ្យ”ន្តិអាទិនា “ជាតិ អភិញ្ញេយ្យា”តិ បរិយោសានេន បញ្ចនវុតាធិកេន វិស្សជ្ជនសតេន យោជេត្វា វុត្តានិ· បញ្ចនវុតាធិកំ ចតុក្កសតំ ហោតិ, តេសំ ចតុក្កានំ វសេន អសីតិអធិកានិ សត្ត វិស្សជ្ជនសតានិ· “ជរាមរណំ អភិញ្ញេយ្យ”ន្តិអាទិកេ ចតុក្កេ “ចត្តារិ វិស្សជ្ជនានី”តិ ឯវំ សព្វានិ អដ្ឋ ច សតានិ អដ្ឋ ច វិស្សជ្ជនានិ ហោន្តិ· ឯត្ថ ច តស្ស តស្ស ធម្មស្ស បធានត្តា បច្ចយោ សមុទយោតិ វេទិតព្វោ· សព្វសង្ខារេហិ សុញ្ញំ និព្វានំ និរោធោតិ វេទិតព្វំ· អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយាទីនំ តិណ្ណម្បិ ហិ លោកុត្តរិន្ទ្រិយានំ ឯកត្ត អភាវំ សន្តាយ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយនិរោធោតិអាទិ យុជ្ជតិ· និរោធគាមិនិបដិបទាតិ ច សព្វត្ថ អរិយមគ្គោ ឯវ· ឯវញ្ហិ វុច្ចយោគេ ឥមេបិ យក្កេចាហារសមុដ្ឋេតោ អញ្ញិន្ទ្រិយអញ្ញាតាវិន្ទ្រិយានម្បិ យុជ្ជតិ· បុន ទុក្ខាទីនំ បរិញ្ញដ្ឋាទិវសេន អដ្ឋ សតានិ អដ្ឋ ច វិស្សជ្ជនានិ និទ្ទិដ្ឋានិ, បុន ទុក្ខាទីនំ បរិញ្ញាបដិវេធដ្ឋាទិវសេន អដ្ឋ សតានិ អដ្ឋ ច វិស្សជ្ជនានិ និទ្ទិដ្ឋានិ· បរិញ្ញា ច សា បដិវិជ្ឈិតព្វដ្ឋេន បដិវេធោ ចាតិ បរិញ្ញាបដិវេធោ· បរិញ្ញាបដិវេធោវ អត្ថោ បរិញ្ញាបដិវេធដ្ឋោ·

៦០· បុន តានេវ ទុក្ខាទីនិ ជរាមរណបរិយន្តានិ ទ្វិអធិកានិ ទ្វេ បទសតានិ សមុទយាទីហិ សត្តហិ សត្តហិ បទេហិ យោជេត្វា ទ្វិអធិកានំ ទ្វិន្នំ អដ្ឋកសតានំ វសេន សហស្សញ្ច ឆ ច សតានិ សោឡស ច វិស្សជ្ជនានិ និទ្ទិដ្ឋានិ· តត្ថ បធានត្តា បច្ចយោ សមុទយោ, តស្ស និរោធោ សមុទយនិរោធោ· ឆន្ទោ ឯវ រាគោ ឆន្ទរាគោ, ទុក្ខេ សុខសញ្ញាយ ទុក្ខស្ស ឆន្ទរាគោ, តស្ស និរោធោ ឆន្ទរាគនិរោធោ· ទុក្ខំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជមានំ សុខំ សោមនស្សំ ទុក្ខស្ស អស្សាទោ· ទុក្ខស្ស អនិច្ចតា ទុក្ខស្ស វិបរិណាមធម្មតា ទុក្ខស្ស អាទីនវោ· ទុក្ខេ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ទុក្ខស្ស និស្សរណំ· “យំ ខោ បន កិញ្ចិ ភូតំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ និរោធោ តស្ស និស្សរណ”ន្តិ (បដិ· ម· ១·៣៣) វចនតោ និព្វានមេវ ទុក្ខស្ស និស្សរណំ· “ទុក្ខនិរោធោ សមុទយនិរោធោ ឆន្ទរាគនិរោធោ ទុក្ខស្ស និស្សរណ”ន្តិ នានាសង្ខតបដិបក្ខវសេន នានាបរិយាយវចនេហិ ចតូសុ ឋានេសុ និព្វានមេវ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ· កេចិ បន “អាហារសមុទយា ទុក្ខសមុទយោ អាហារនិរោធា ទុក្ខនិរោធោ” សុត្តវសេន សមុទយនិរោធោ, អថ វា ឆន្ទរាគប្បហានេន សមុទយនិរោធោ សហ វិបស្សនាយ មគ្គោ ឆន្ទរាគនិរោធោ”តិ វទន្តិ· ឯវញ្ច វុច្ចយោគេ លោកុត្តរិន្ទ្រិយានំ អវិបស្សនូបគត្តា ន សព្វសាធារណំ ហោតីតិ បចយំ វុត្តនយោវ គហេតព្វោ· លោកុត្តរិន្ទ្រិយេសុ ហិ ឆន្ទរាគាភាវតោ ឯវ ឆន្ទរាគនិរោធោតិ យុជ្ជតិ· សរីរេ ឆន្ទរាគេ តេន សរីរេកទេសេសុ កេសាទីសុបិ ឆន្ទរាគោ កតោវ ហោតិ, ជរាមរណវត្ថូសុ ឆន្ទរាគេ តេន ជរាមរណេសុបិ ឆន្ទរាគោ កតោវ ហោតិ· ឯវំ អស្សាទាទីនវាបិ យោជេតព្វា· បុន ទុក្ខាទីនិ ជរាមរណបរិយន្តានិ ទ្វិអធិកានិ ទ្វេ បទសតានិ សមុទយាទីហិ ឆហិ ឆហិ បទេហិ យោជេត្វា ទ្វិអធិកានំ ទ្វិន្នំ សត្តកសតានំ វសេន សហស្សញ្ច ចត្តារិ ច សតានិ ចុទ្ទស ច វិស្សជ្ជនានិ និទ្ទិដ្ឋានិ·

៦១· ឥទានិ រូបាទីនិ ជរាមរណបរិយន្តានិ ឯកាធិកានិ ទ្វេ បទសតានិ សត្តហិ អនុបស្សនាហិ យោជេត្វា និទ្ទិសិត្វា បចយំ តានេវ អនិច្ចានុបស្សនាទយោ សត្ត អនុបស្សនា និទ្ទិដ្ឋា· តានិ សត្តានិ សត្តហិ អនុបស្សនាវិបស្សនេហិ សង្គុណិ សហស្សញ្ច ចត្តារិ ច សតានិ សត្ត ច វិស្សជ្ជនានិ ហោន្តិ· អនិច្ចន្តិ អនុបស្សនា អនិច្ចានុបស្សនា· សា និច្ចសញ្ញាបដិបក្ខា· ទុក្ខន្តិ អនុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា· សា

សុខសញ្ញាបដិបក្ខា។ អនត្តាតិ អនុបស្សនា អនត្តានុបស្សនា។ សា អត្តសញ្ញាបដិបក្ខា។ តិស្សន្នំ អនុបស្សនានំ បរិបូរត្តា និព្ពិន្ទតីតិ និព្ពិទា, និព្ពិទា ច សា អនុបស្សនា ចាតិ និព្ពិទានុបស្សនា។ សា នន្ទិបដិបក្ខា។ ចតស្សន្នំ អនុបស្សនានំ បរិបូរត្តា វិរជ្ជតីតិ វិរាគោ, វិរាគោ ច សោ អនុបស្សនា ចាតិ វិរាគានុបស្សនា។ សា រាគបដិបក្ខា។ បញ្ចន្នំ អនុបស្សនានំ បរិបូរត្តា រាគំ និរោធេតីតិ និរោធោ, និរោធោ ច សោ អនុបស្សនា ចាតិ និរោធានុបស្សនា។ សា សមុទយបដិបក្ខា។ ឆន្នំ អនុបស្សនានំ បរិបូរត្តា បដិនិស្សជ្ជតីតិ បដិនិស្សគ្គោ, បដិនិស្សគ្គោ ច សោ អនុបស្សនា ចាតិ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា។ សា អាទានបដិបក្ខា។ លោកុត្តរទិដ្ឋិយានំ អយម្បិ វិបស្សនុបកេត្ត “សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចា, សព្វេ សង្ខារា ទុក្ខា, សព្វេ ធម្មា អនត្តា”តិ (ធ. ប. ២៧៧-២៧៩; បដិ. ម. ១.៣១) វចនតោ តេនម្បិ អនិច្ចទុក្ខានត្តតា តត្ថ និច្ចសុខត្តសញ្ញានំ តត្ថិយា រាគស្ស ច អភាវា និរោធវត្តាតីតិ អនុបស្សនតោ បរិច្ចាគបដិនិស្សគ្គបក្ខន្ទនបដិនិស្សគ្គសម្ភវតោ ច តេហិបិ សត្ត អនុបស្សនា យោជិតាតិ វេទិតព្ពា។ ជរាមរណធម្មេសុ អនិច្ចាទិតោ ទិដ្ឋេសុ ជរាមរណម្បិ អនិច្ចាទិតោ ទិដ្ឋំ នាម ហោតិ, ជរាមរណធម្មេសុ និព្ពិន្ទន្តោ វិរជ្ជន្តោ ជរាមរណេ និព្ពិន្នោ ច វិរត្តោ ច ហោតិ, ជរាមរណធម្មេសុ និរោធតោ ទិដ្ឋេសុ ជរាមរណម្បិ និរោធតោ ទិដ្ឋំ នាម ហោតិ, ជរាមរណធម្មេសុ បដិនិស្សជ្ជន្តោ ជរាមរណំ បដិនិស្សជ្ជន្តោវ ហោតីតិ ជរាមរណេហិ សត្ត អនុបស្សនា យោជិតាតិ វេទិតព្ពា។

១០. ញាណាតិ អាទីនវញាណស្ស វត្ថុភូតានិ ឧប្បាទាទីនិ បញ្ចន្នំ អាយូហនាទីនិ វសេន ឧប្បាទាទីនិ តេសំ វេវចនានិ បញ្ចទស វិស្សជ្ជនានិ និព្ពានានិ, សន្តិបទញាណស្ស តប្បដិបក្ខាយូហនវសេន អនុប្បាទាទីនិ បញ្ចទស វិស្សជ្ជនានិ និព្ពានានិ, បុន តានេវ ឧប្បាទានុប្បាទាទីនិ បទានិ យុគឡកវសេន យោជេត្វា តីសុ វិស្សជ្ជនានិ និព្ពានានិ។ ឯវំ ញាណម្បិ ភយេវ សព្វំ វិស្សជ្ជនានិ ហោន្តិ។ តត្ថ ឧប្បាទោតិ បុរិមកម្មបច្ចយា ឥធ ឧប្បត្តិ។ បវត្តន្តិ តថាឧប្បន្នស្ស បវត្តិ។ និមិត្តន្តិ សព្វម្បិ សង្ខារនិមិត្តំ។ យោគាវចរស្ស ហិ សង្ខារា សណ្ឋានតោ វិយ ឧបដ្ឋហន្តិ, តស្មា និមិត្តន្តិ វុត្តំ។ អាយូហនាតិ អាយតិំ បដិសន្ធិហេតុភូតំ កម្មំ។ តញ្ហិ អភិសង្ខរណដ្ឋេន អាយូហនាតិ វុត្តំ។

បដិសន្ធីតិ អាយតិំ ឧប្បត្តិ។ សា ហិ ភវន្តរបដិសន្ធានតោ បដិសន្ធីតិ វុត្តា។ គតីតិ យាយ គតិយា សា បដិសន្ធិ ហោតិ។ សា ហិ គន្តព្វតោ គតីតិ វុត្តា។ និព្ពត្តីតិ ខន្ធានំ និព្ពត្តនំ។ ឧបបត្តីតិ “សមាបន្នស្ស វា ឧបបន្នស្ស វា”តិ (បដិ. ម. ១.៧៩) ឯវំ វុត្តា វិបាកប្បវត្តិ។ ជាតីតិ ជននំ។ តត្ថ តត្ថ និព្ពត្តមានានំ សត្តានំ តេ តេ ខន្ធា បាតុភវន្តិ, តេសំ តេសំ បឋមំ បាតុភាវោ។ ជរាតិ ជីរណំ។ សា ទុវិធា ឋិតញ្ញថត្តលក្ខណសង្ខាតំ សង្ខតលក្ខណញ្ច ខណ្ឌិច្ចាទិសម្មតោ សន្តតិយំ ឯកភវបរិយាបន្នខន្ធានំ បុរាណភាវោ ច។ សា ឥធ អធិប្បេតា។ ព្យាធីតិ ធាតុក្ខោភបច្ចយសមុដ្ឋិតោ បិត្តសេម្ហវាតសន្និបាតិកឧតុវិបរិណាមវិសមបរិហារឱបក្កមិកកម្មវិបាកវសេន អដ្ឋវិធោ អាពាធោ។ វិវិធំ ទុក្ខំ អាទហតិ វិទហតីតិ ព្យាធិ, ព្យាធយតិ តាបេតិ, កម្បយតីតិ វា ព្យាធិ។ មរណន្តិ មរន្តិ ឯតេនាតិ មរណំ។ តំ ទុវិធំ វយលក្ខណសង្ខាតំ សង្ខតលក្ខណញ្ច ឯកភវបរិយាបន្នជីវិតិន្ទ្រិយប្បពន្ធវិច្ឆេទោ ច។ តំ ឥធ អធិប្បេតំ។

សោកោតិ សោចនំ ញាតិភោគរោគសីលទិដ្ឋិព្យសនេហិ ផុដ្ឋស្ស ចិត្តសន្តាបោ។ បរិទេវោតិ បរិទេវនំ ញាតិព្យសនាទីហិយេវ ផុដ្ឋស្ស វចីបលាបោ។ ឧបាយាសោតិ ភុសោ អាយាសោ។ ញាតិព្យសនាទីហិយេវ ផុដ្ឋស្ស អធិមត្តចេតោទុក្ខប្បភាវិតោ ទោសោយេវ។ ឯត្ថ ច ឧប្បាទាទយោ បញ្ចេវ អាទីនវញាណស្ស វត្ថុវសេន វុត្តា, សេសា តេសំ វេវចនវសេន។ “និព្ពត្តី”តិ ហិ ឧប្បាទស្ស, “ជាតី”តិ

បដិសង្ខ្ឃា ចេចចត់, “កតិ ស្តបបត្តិ”តិ ញាត់ ទ្ធឃំ បចត្តស្ស, ឌទាឌយោ តិយិត្តស្សាតិ៍ អត្យាគាឌិចចេតហិ បត តិញ្ញាតយេច ទត្តិ៍

ឫត ពាតេច ស្តប្យាគាត្យាគាឌឹតិ សដ្ឋិ បគាតិ ទក្ខស្សលបនេហិ ឃោតេឌត្វា សដ្ឋិ ចិឃ្សជ្ជតាតិ, កឃតេលយបនេហិ ឃោតេឌត្វា សដ្ឋិ ចិឃ្សជ្ជតាតិ, សាយិសតិទាយិសបនេហិ ឃោតេឌត្វា សដ្ឋិ ចិឃ្សជ្ជតាតិ, សង្ខាទតិញ្ញាតបនេហិ ឃោតេឌត្វា សដ្ឋិ ចិឃ្សជ្ជតាតិ តិទ្ធិដ្ឋាតិ៍ ពត្វ ទក្ខត្តិ អតិទ្ធត្វា ទក្ខ៍ ទក្ខបដិបក្ខតោ ស្សលំ៍ ឃំ ទក្ខំ, តំ កឃំ៍ កឃបដិបក្ខតោ លេយំ៍ ឃំ កឃំ, តំ ចដ្ឋាយិសលៀកាយិសេហិ អចិប្បយុត្តត្តា សាយិសំ៍ សាយិសបដិបក្ខតោ តិទាយិសំ៍ ឃំ សាយិសំ, តំ សង្ខាទយត្តយេច៍ សង្ខាទបដិបក្ខតោ សត្តត្តា តិញ្ញាត់៍ សង្ខាទា ហិ អាឌិត្តា, តិញ្ញាត់ សត្តត្តិ៍ ទក្ខាកាទេត កឃាកាទេត សាយិសាកាទេត សង្ខាទាកាទេតាតិ ឲចំ តេត តេត អាកាទេត បចត្តិ សន្តាឃ ពឆា ពឆា ទត្តត្តិ ចេឌិតញ្ញត្តិ៍

១០៍ បរិគ្គហដ្ឋេនាឌឹតិ ឲកតិស ចិឃ្សជ្ជតាតិ អទិឃយគ្គលចេសេត តិទ្ធិដ្ឋាតិ៍ អទិឃយគ្គសយ្យយុត្តា ហិ ឆយ្ញា អាឌិតោ បត្យតិ ស្តប្យាឌតត្វំ បរិគ្គយ្ហត្ត ញាតិ បរិគ្គហា, តេសំ សកាចេចា បរិគ្គហដ្ឋេ៍ តេសំយេច អញ្ញាមញ្ញបរិចាទកាចេត បរិចាទដ្ឋេ៍ កាចតាបរិបូទិចេសេត បរិបូទដ្ឋេ៍ តេសំយេច សមាធិចេសេត ឲការម្មលបរិគ្គហមេបក្ខិត្វា ឲកគ្គដ្ឋេ៍ តាភារម្មលចិក្ខេបាកាចមេបក្ខិត្វា អចិក្ខេបដ្ឋេ៍ ឌិទិឃចេសេត បគ្គហដ្ឋេ៍ សមាធិចេសេត ស្តឌពេត ត្យាតឹឃទ្ធណ្ណាត់ ចិឃ អចិប្បកិណ្ណតា អចិសាទដ្ឋេ៍ សមាធិឃោពេត អលុលិតត្តា អតាចិលដ្ឋេ៍ អចិកយ្បិតត្តា អតិញ្ជាតដ្ឋេ៍ ឲកត្តុបដ្ឋាតចេសេតាតិ សមាធិឃោពេត ច ឲការម្មណេ គ្យសំ បតិដ្ឋាតចេសេត ច៍ ឌិតដ្ឋាតិ អារម្មណេ តិទ្ធលកាចេត បតិដ្ឋិតដ្ឋេ៍ ពស្ស តិញ្ញាតារម្មលស្ស អាលម្ពតកាចេត អារម្មលដ្ឋេ៍ ពេត្វច តិកាយចាទកាចេត កោចទដ្ឋេ៍ តិស្សទលបហាតកាចេត តិញ្ញាតស្ស បហាតដ្ឋេ៍ កិលេសបរិច្ចាកចេសេត អទិឃយគ្គស្ស បរិច្ចាកដ្ឋេ៍ ទ្យតោ ចុដ្ឋាតចេសេត ចុដ្ឋាតដ្ឋេ៍ តិយិត្តបចេត្តហិ តិចត្តតចេសេត តិចត្តតដ្ឋេ៍ តិញ្ញុពត្តា សត្តដ្ឋេ៍ អពប្យកត្តា ស្តត្តយត្តា ច បណីតដ្ឋេ៍ កិលេសេហិ ចិយុត្តត្តា, អារម្មណេ ច អធិយុត្តត្តា ចិយុត្តដ្ឋេ៍ អាសចាត់ អចិសឃកាចេត បរិសុទ្ធត្តា អតាសចដ្ឋេ៍ កិលេសកត្តាទសំសាទកត្តាទាតិក្កមេតត ពទលដ្ឋេ៍ សង្ខាទតិយិត្តាកាចេត អតិយិត្តដ្ឋេ៍ ពណ្យាបណិធិអកាចេត អប្បណិហិតដ្ឋេ៍ អត្តសាទាកាចេត ស្សញ្ញាតដ្ឋេ៍ ចិយុត្តិទសេត ឲកទសពាឃ, សមឆចិបស្សតាត់ ឲកទសពាឃ ចា ឲកទសដ្ឋេ៍ សមឆចិបស្សតាត់ អញ្ញាមញ្ញាំ អតតិចត្តតដ្ឋេ៍ តេសំយេច យុកតទ្ធដ្ឋេ៍ អទិឃយគ្គស្ស សង្ខាទតោ តិក្កមតេ តិឃ្យាតដ្ឋេ៍ តិញ្ញាតសយ្យាបតេត ហេត្យដ្ឋេ៍ តិញ្ញាតបច្ចក្ខកទណេត ឌស្សតដ្ឋេ៍ អធិបតិកាចេត អាធិបតេយ្យដ្ឋោតិ៍

១១៍ សមធាឌឹតិ ចត្តាទិ ចិឃ្សជ្ជតាតិ សមឆចិបស្សតាចេសេត តិទ្ធិដ្ឋាតិ៍ អតិច្ចាឌិចេសេត អត្យ អត្យ បស្សតតោ អត្យបស្សតដ្ឋេ៍ យុកតទ្ធស្ស សមឆចិបស្សតាទ្ធយស្ស ឲកទសកាចេត អតតិចត្តតដ្ឋេ៍ សិក្ខាឌឹតិ តច ចិឃ្សជ្ជតាតិ អទិឃយគ្គស្ស អាឌិយជ្ឈបរិឃោសាតចេសេត តិទ្ធិដ្ឋាតិ៍ សិក្ខិតញ្ញត្តា សិក្ខា៍ ពស្សា សមាឌាតញ្ញតោ សមាឌាតដ្ឋេ៍ សីលេ បតិដ្ឋាយ គយ្ឍាតចេសេត គហិតស្ស អារម្មលស្ស កាចតាបចត្តិដ្ឋាតត្តា កោចទដ្ឋាតត្តា ច កោចទដ្ឋេ៍ សមឆកាលេ ចិបស្សតាកាលេ ចា កោសជ្ជចេសេត លីតស្ស ចិត្តស្ស ឆម្មចិចឃចិទិឃបីតិសម្ពោជ្ឈង្គកាចតាចេសេត ស្តស្សាហតដ្ឋេ បគ្គហដ្ឋេ៍ ស្តទ្ធច្ចចេសេត ស្តទ្ធពស្ស ចិត្តស្ស បស្សទ្ធិសមាធិស្តបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គកាចតាចេសេត សត្តិសឹឌាបតដ្ឋេ តិគ្គហដ្ឋេ៍ ស្តភេកា ចិសុទ្ធាតត្តិ ស្តភតោ ចិសុទ្ធាត់, លីត្យទ្ធពបក្ខតោ

តិចារេទត្វា ចិរដ្ឋាតំ ចិត្តាតត្តិ អតេ្ថា។ យញ្ញិយការេច ធិតាតំ សត្តតិចរេសត បចត្តយាភាតំ ចិត្តាតំ ចរេសត ជាហុចធតំ ពាតត្តិ ចេធិតត្ថា។ ខ្សុ្យាហតសត្តិ្ននីតាបេតសុ សញ្ញាបរិការេចា អន្ត្រុបក្ខតេដ្ឋា។ សយប្បចត្តស្ស ចិត្តស្ស ចរេសត កាចតា ចិរេសសាធិកយេដ្ឋា។ អរិយយក្កបិត្យកាចចរេសត ខ្វត្តរិបដិចេឆេដ្ឋា។ អរិយយក្កសិទ្ធចត្យសច្ចបដិចេឆចរេសត សច្ចាកិសយយេដ្ឋា។ ឋលសយាបត្តិចរេសត តិរេទាឆ បតិដ្ឋាបកេដ្ឋា។ សា ហិ តំសយក្កិបក្កលំ តិរេទាឆសម្លារេត តិឌ្ឍារេត បតិដ្ឋារេបតិ។

សទ្ធិន្ទ្រិយានីតិ បញ្ចា ចិស្សជ្ជតាតិ ឥន្ទ្រិយដ្ឋចរេសត ចុត្តាតិ។ អធិយោក្ខេដ្ឋាតិ អធិមុច្ចតេដ្ឋា ខ្វបដ្ឋាតេដ្ឋាតិ អារម្មណំ ខ្វបេច្ច បតិដ្ឋាតេដ្ឋា។ ឥស្សតេដ្ឋាតិ សកាចបេក្ខតេដ្ឋា។ សទ្ធាពលានីតិ បញ្ចា ចិស្សជ្ជតាតិ ពលដ្ឋចរេសត តិឌ្ឍិដ្ឋាតិ។ អកម្បិយដ្ឋេត សទ្ធាច ពលត្តិ សទ្ធាពលំ។ អស្សទ្ធិយេតិ អស្សទ្ធិយេត។ អស្សទ្ធិយត្តិ ច សទ្ធាបដិបក្ខភូតោ ចិត្តប្បារេតា។ អកម្បិយេដ្ឋាតិ អកម្បោតព្ពេដ្ឋា, កម្បោតុំ ត សក្កាតិ អតេ្ថា។ កោសជ្ជេតិ ក្សីតកាចសម្លារេត ចិតយិទ្ធេត។ បយារេតិ សតិបដិបក្ខេត ចិត្តប្បារេត។ ខ្វន្ទច្ចេតិ អច្ចុបសយសម្លារេត ខ្វន្ទច្ចេត។ អចិជ្ជាយាតិ មោហេត។ សតិសម្ពោជ្ឈង្គានីតិ សត្ត ចិស្សជ្ជតាតិ ពោជ្ឈង្គដ្ឋចរេសត តិឌ្ឍិដ្ឋាតិ។ ពុជ្ឈតកស្ស អង្គា ពោជ្ឈង្គា។ បសត្វា ឬត្តរា ច ពោជ្ឈង្គា សម្ពោជ្ឈង្គា, សតិយេច សម្ពោជ្ឈង្គា សតិសម្ពោជ្ឈង្គា។ ធម្មេ ចិចិតាតីតិ ធម្មចិចយោ។ បញ្ញាយេតំ តាមំ។ បចិចយេដ្ឋាតិ ចិចារេដ្ឋា។ បីតយតីតិ បីតិ។ ជរណេដ្ឋាតិ ចិសរណេដ្ឋា។ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធិ។ ខ្វបសមេដ្ឋាតិ តិក្ខេដ្ឋា។ ខ្វបបត្តិតោ ខាក្ខតីតិ ខ្វបេក្ខា, សយំ បេក្ខតិ អបក្ខបតិតាច ហុត្វា បេក្ខតីតិ អតេ្ថា។ សា ខាឆ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា, ពោជ្ឈង្គុបេក្ខាតិបិ តស្សា តាមំ។ សយចាហិតលក្ខណត្តា បដិសង្ខាតេដ្ឋា។

សម្មាទិដ្ឋានីតិ អដ្ឋ ចិស្សជ្ជតាតិ យក្កចរេសត តិឌ្ឍិដ្ឋាតិ។ សម្មា បស្សតិ, សម្មា ចា តាយ បស្សន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា ទិដ្ឋីតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ តស្សា សម្មាទិដ្ឋិយា។ សម្មា សង្កប្បេតិ, សម្មា ចា តេត សង្កប្បេន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា សង្កប្បោតិ សម្មាសង្កប្បោ។ អភិរោបតេដ្ឋាតិ ចិត្តស្ស អារម្មណារោបតេដ្ឋា។ អារម្មណាភិតិរោបតេដ្ឋាតិបិ បរេជា។ សម្មា ចទតិ, សម្មា ចា តាយ ចទន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា ចាចាតិ សម្មាចាចា។ មិច្ឆាចាចាចិរតិយា ឯតំ តាមំ។ បរិក្កហេដ្ឋាតិ ចតុព្ពិធចចីសំចរបរិក្កហេដ្ឋា។ សម្មា ករោតិ, សម្មា ចា តេត ករោន្តិ, បសតំ ឬត្តំ ចា កម្មន្តិ សម្មាកម្មំ, សម្មាកម្មមេច សម្មាកម្មន្តោ។ មិច្ឆាកម្មន្តចិរតិយា ឯតំ តាមំ។ សមុដ្ឋាតេដ្ឋាតិ តិចិធកាយសំចរសមុដ្ឋាតេដ្ឋា។ សម្មា អាជីចតិ, សម្មា ចា តេត អាជីចន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា អាជីវោតិ សម្មាអាជីចោ។ មិច្ឆាជីចចិរតិយា ឯតំ តាមំ។ ចោតាតេដ្ឋាតិ បរិសុទ្ធេដ្ឋា។ សម្មា ចាយមតិ, សម្មា ចា តេត ចាយមន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា ចាយាមោតិ សម្មាចាយាមោ។ សម្មា សរតិ, សម្មា ចា តាយ សរន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា សតីតិ សម្មាសតិ។ សម្មា សមាធិយតិ, សម្មា ចា តេត សមាធិយន្តិ, បសត្វា ឬត្តរា ចា សមាធីតិ សម្មាសមាធិ។

១៦ៈ ឥន្ទ្រិយានីតិ ឆស ចិស្សជ្ជតាតិ ទាសិកត្វា អត្ថបុព្ពាបដិបាដិចរេសត តិឌ្ឍិដ្ឋាតិ។ អាធិបតេយ្យេដ្ឋាតិ ឥន្ទដ្ឋការណចរេសត អធិបតិអតេ្ថា។ អកម្បិយេដ្ឋាតិ បដិបក្ខេហិ កម្បោតុំ អសក្កុណេយ្យេដ្ឋា។ តិយ្យាតេដ្ឋាតិ លោកិយលោកុត្តរាតម្បិ បដិបក្ខតោ តិក្កមតេដ្ឋា។ ហេតុដ្ឋាតិ មិច្ឆាទិដ្ឋាទីតំ បហាតាយ សម្មាទិដ្ឋាទយោ ហេតូតិ ច សព្ពេបិ សម្មាទិដ្ឋាទយោ តិព្ពាតសម្បាបកហេតូតិ ច ហេតុដ្ឋា។ សតិបដ្ឋាតេសុ អារម្មណេសុ ខាក្ខត្តិត្វា បក្ខត្តិត្វា ខ្វបដ្ឋាតតោ ខ្វបដ្ឋាតំ, សតិយេច ខ្វបដ្ឋាតំ សតិបដ្ឋាតំ។ កាយវេទតាចិត្តធម្មេសុ បតស្សា

អប្បកសិណាទិប្បាភេទ្ធាការកោហលាចេះ បុកបុលនិក្ខេន្តបណ្ណាបហាភកិច្ចសាឈភចេះអ ច បចត្តិទោ ចតុសា ទេសនា ហោតិ៍ ឯតានិ បុគ្គការកេ ភាភាធិទេទ្ធសុ លព្ភន្តិ, យក្កមោ បន ឯកាយេច សតិ ចត្តារិ ភាយានិ លភតិ៍

សម្មប្បធានេសុ បធហន្តិ ឯទេនាតិ បធានំ, សោភនំ បធានំ សម្មប្បធានំ៍ សម្មា ចា បធហន្តិ ឯទេនាតិ សម្មប្បធានំ, សោភនំ ចា តំ កិលេសវិរូបត្តវិរហិតោ បធានភាវោ ហិតសុខនិប្ផាទកោត្តេន សេដ្ឋភាវាចហនោ បធានភាវាចការណតោ ចា សម្មប្បធានំ៍ វីរិយស្សេតំ អធិវចនំ៍ ឧប្បន្នានុប្បន្នានំ អកុសលកុសលានំ ឆម្មានំ បហានានុប្បត្តិឧប្បាទដ្ឋិតិកិច្ចសាធនចេះអ បចត្តិទោ បនស្ស ចតុសា ទេសនា ហោតិ៍ ឯតានិបិ បុគ្គការកេ ភាភាធិទេទ្ធសុ លព្ភន្តិ, យក្កមោ បន ឯកាយេច វីរិយំ ចត្តារិ ភាយានិ លភតិ៍ បធហនដ្ឋេនាតិ ឧស្សាហនដ្ឋេន បធានដ្ឋេនាតិបិ បាឋោ, សោ ឯចេត្ថ៍

ឥទ្ធិបាទេសុ ឯត្ថ លក្ខវីរិយវិត្តវីមំសាសុ ឯកេកោ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិ, សមិជ្ឈតិ និប្ផជ្ជតីតិ អត្ថោ៍ ឥជ្ឈន្តិ ចា ឯតាយ សត្តា ឥទ្ធា វុទ្ធា ឧក្កំសគតា ហោន្តីតិ ឥទ្ធិ, បឋមេនត្ថេន ឥទ្ធិ ឯច បាទោ ឥទ្ធិបាទោ, ឥទ្ធិកោដ្ឋាសោតិ អត្ថោ៍ ទុតិយេនត្ថេន ឥទ្ធិយា បាទោតិ ឥទ្ធិបាទោ៍ បាទោតិ បតិដ្ឋា, អធិគមុបាយោតិ អត្ថោ៍ តេន ហិ យស្មា ឧបរូបរិ វិសេសសង្ខាតំ ឥទ្ធិំ បជ្ជន្តិ បាបុណន្តិ, តស្មា បាទោតិ វុច្ចតិ៍ ឯទេ លក្ខាទយោ បុគ្គការកេ អធិបតិចេះអ ភាភាធិទេទ្ធសុ លព្ភន្តិ, យក្កមោ បន សហេច លព្ភន្តិ៍ ឥជ្ឈនដ្ឋេនាតិ និប្ផជ្ជនដ្ឋេន បតិដ្ឋានដ្ឋេន ចា៍ សច្ចានន្តិ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ៍ តថដ្ឋេនាតិ យថាសភាវដ្ឋេន ឥមានិ អដ្ឋ វិសុជ្ឈនានិ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកានិ៍ បយោគានន្តិ ចតុន្នំ អរិយមគ្គបយោគានំ៍ បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេនាតិ ចតុន្នំ អរិយផលានំ បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេន៍ មគ្គបយោគោ ហិ ផលក្ខណេ បដិប្បស្សទ្ធោ ហោតិ និដ្ឋិតកិច្ចត្តា៍ មគ្គបយោគានំ ផលានិ ចេឃ បដិប្បស្សទ្ធការណំ ចា៍ ផលានំ សច្ឆិកិរិយដ្ឋេនាតិ អរិយផលានំ បច្ចវេក្ខណចេះអ បច្ចក្ខករណដ្ឋេន៍ អារម្មណសច្ឆិកិរិយា វុត្តា ហោតិ, ផលក្ខណេ បដិលាភសច្ឆិកិរិយា ចា៍ វិតក្កាទីនិ បញ្ច

វិសុជ្ឈនានិ ឈានង្គចេះអ និទ្ទិដ្ឋានិ៍ វិតក្កំ វិតក្កោ, ឧហនន្តិ ទុត្តំ ហោតិ៍ វិចរណំ វិចារោ, អនុសញ្ចរណន្តិ ទុត្តំ ហោតិ៍ ឧបវិចារដ្ឋេនាតិ អនុមជ្ជនដ្ឋេន៍ អភិសន្ទនដ្ឋេនាតិ តេមនដ្ឋេន សមាធិចេះអ វិត្តស្ស ឯកគ្គដ្ឋេន៍

អាចជ្ជនាទីនិ បញ្ចទស វិសុជ្ឈនានិ បកិណ្ណកចេះអ និទ្ទិដ្ឋានិ៍ បញ្ចទ្វារមនោទ្វារេសុ ភចង្គារម្មណតោ អញ្ញារម្មណេ វិត្តសន្តានំ ភមេន្តានំ វិយ វិត្តានំ អាចជ្ជនដ្ឋេន៍ វិញ្ញាណស្ស វិជានន្តដ្ឋេន៍ បញ្ញាយ បជាននដ្ឋេន៍ សញ្ញាយ សញ្ជាននដ្ឋេន៍ សមាធិស្ស ឯកោដ្ឋេន៍ ទុតិយញ្ញាណម្ហិ វុត្តសមាធិ ឯកោ ឧទេតីតិ ឯកោទីតិ វុច្ចតិ, វិតក្កវិចារេហិ អនជ្ឈារុឡ្ហត្តា អគ្គោ សេដ្ឋោ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតីតិ អត្ថោ៍ សេដ្ឋោបិ ហិ លោកេ ឯកោតិ វុច្ចតិ៍ វិតក្កវិចារវិរហិតោ ចា ឯកោ អសហាយោ ហុត្វា ឧទេតីតិបិ ចដ្ដតិ៍ សទ្ធាបិ ចា កុសលសមាធិ នីចរណាទីនំ ឧទ្ធច្ចស្សេច ចា បដិបក្ខត្តា តេហិ អនជ្ឈារុឡ្ហោតិ អគ្គោ ហុត្វា ឧទេតីតិ ចា តេហិ វិរហិតោតិ អសហាយោ ហុត្វា ឧទេតីតិ ចា ឯកោទីតិ យុជ្ជតិ៍ អភិញ្ញាយ ញាតដ្ឋេនាតិ ញាតបរិញ្ញាយ សភាវជានដ្ឋេន៍ បរិញ្ញាយ តីរណដ្ឋេនាតិ តីរណបរិញ្ញាយ អនិច្ចាទិតោ ឧបបរិក្ខណដ្ឋេន៍ បហានស្ស បរិច្ចាគដ្ឋេនាតិ បហានបរិញ្ញាយ បដិបក្ខបជហនដ្ឋេន៍ សម្បយុត្តាយ ភាចនាយ ឯករសដ្ឋេន៍ ផស្សនដ្ឋេនាតិ ផុសនដ្ឋេន វិន្ទនដ្ឋេន៍ បីត្យាអាការចេះអ ទេសនា លក្ខណដ្ឋេន៍ បុព្វាទិកា ខាតុដ្ឋេន៍ សភាសភាយទិយាធាយតនាទិកា អាយតនដ្ឋេន៍ បច្ចយេហិ សង្ខតចេះអ សង្ខតដ្ឋេន៍ តព្វិបរីតេត អសង្ខតដ្ឋេន៍

១៣. ចិត្តដ្ឋានីតិ បន្នរស វិស្សជ្ជនានិ ចិត្តសម្ពន្ធេន និទ្ទិដ្ឋានិ. ចិត្តដ្ឋោតិ ឯត្ថ អារម្មណំ ចិន្តេតីតិ ចិត្តំ, វិជានាតីតិ អត្ថោ. យំ បនេត្ថ ជវនំ ហោតិ, តំ ជវនវីថិវសេន អត្តនោ សន្តានំ ចិនោតីតិបិ ចិត្តំ, យំ វិបាកំ ហោតិ, តំ កម្មកិលេសេហិ ចិតន្តិបិ ចិត្តំ, សព្វម្បិ យថានុរូបំ ចិត្តតាយ ចិត្តំ, ចិត្តករណតាយ ចិត្តំ, យំ វដ្ដស្ស បច្ចយោ ហោតិ, តំ សំសារទុក្ខំ ចិនោតីតិបិ ចិត្តំ. ឯវំ អារម្មណចិន្តនាទិតោ ចិត្តដ្ឋោ. ចិត្តុប្បាទេន ផលុប្បាទេន វា នាស្ស អន្តរមត្ថីតិ អនន្តរំ, អនន្តរស្ស ភាវោ អានន្តរិយំ, ចិត្តស្ស អានន្តរិយំ ចិត្តានន្តរិយំ, សោ ចិត្តានន្តរិយដ្ឋោ. អរហតោ ចុតិចិត្តំ វជ្ជេត្វា យស្ស កស្សចិ សមនន្តរនិរុទ្ធស្ស ចិត្តស្ស អនន្តរចិត្តុប្បាទេន សមត្ថភាវោ, មគ្គចិត្តស្ស អនន្តរំ ផលុប្បាទេន សមត្ថភាវោតិ អធិប្បាយោ. ចិត្តស្ស វុដ្ឋានដ្ឋោតិ គោត្រភុចិត្តស្ស និមិត្តតោ, មគ្គចិត្តស្ស និមិត្តបវត្តតោ វុដ្ឋានដ្ឋោ. ចិត្តស្ស វិវដ្ដដ្ឋោតិ តស្សេវ ចិត្តទ្វយស្ស យថាវុត្តតោ វុដ្ឋិតស្ស និព្ពានេ វិវដ្ដដ្ឋោ. ចិត្តស្ស ហេតុដ្ឋោតិ ចិត្តស្ស ហេតុបច្ចយភូតានំ នវន្នំ ហេតូនំ ហេតុដ្ឋោ. ចិត្តស្ស បច្ចយដ្ឋោតិ ចិត្តស្ស វត្ថារម្មណាទីនំ អនេកេសំ បច្ចយានំ បច្ចយដ្ឋោ. ចិត្តស្ស វត្ថុដ្ឋោតិ ចិត្តស្ស វត្ថុភូតានំ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយហទយវត្ថូនំ វត្ថុដ្ឋោ. ចិត្តស្ស ភូមដ្ឋោតិ ចិត្តស្ស ឧប្បត្តិទេសវសេន កាមាវចរាទិភូមិអត្ថោ. ចិត្តស្ស អារម្មណដ្ឋោតិ រូបាទិអារម្មណដ្ឋោ. បរិចិតស្សារម្មណស្ស សញ្ចរណដ្ឋានដ្ឋេន គោចរដ្ឋោ. ឧបរិ វុត្តវិញ្ញាណចរិយាវសេន ចរិយដ្ឋោ. អថ វា បយោគសមុទាចារដ្ឋោ ចរិយដ្ឋោ. ចិត្តស្ស គមនភាវេបិ ទូរសន្តិការម្មណគហណវសេន គតដ្ឋោ. អភិនីហារដ្ឋោតិ គហិតារម្មណតោ អញ្ញារម្មណមនសិការត្ថំ ចិត្តស្ស អភិនីហារដ្ឋោ. ចិត្តស្ស និយ្យានដ្ឋោតិ មគ្គចិត្តស្ស វដ្ដតោ និយ្យានដ្ឋោ. “នេក្ខម្មំ បដិលទ្ធស្ស កាមច្ឆន្ទតោ ចិត្តំ និស្សដំ ហោតី”តិអាទិនា (បដិ. ម. ១.៣៣, ១៤១ ទោកំ វិសជ្ជិតំ) តថេវ ចិត្តស្ស និស្សរណដ្ឋោ.

១៤. ឯកត្តានីតិ ទ្វាចត្តាលីស វិស្សជ្ជនានិ ឯកត្តសម្ពន្ធេន និទ្ទិដ្ឋានិ. ឯកត្តេតិ អារម្មណេកត្តំ, ឯការម្មណេតិ អត្ថោ. បឋមជ្ឈានវសេន បក្ខន្ទនដ្ឋោ. ទុតិយជ្ឈានវសេន បសីទនដ្ឋោ. តតិយជ្ឈានវសេន សន្តិដ្ឋនដ្ឋោ. ចតុត្ថជ្ឈានវសេន មុច្ចនដ្ឋោ. បច្ចវេក្ខណវសេន ឯតំ សន្តន្តិ បស្សនដ្ឋោ. យានីកតដ្ឋាទយោ បញ្ច សមាធិស្ស វសីភាវវិសេសា. យានីកតដ្ឋោតិ យុត្តយានសទិសកតដ្ឋោ. វត្ថុកតដ្ឋោតិ បតិដ្ឋដ្ឋេន វត្ថុ វិយ កតដ្ឋោ. អនុដ្ឋិតដ្ឋោតិ បច្ចុបដ្ឋិតដ្ឋោ. បរិចិតដ្ឋោតិ សមន្តតោ ចិតដ្ឋោ. សុសមារទ្ធដ្ឋោតិ សុដ្ឋុ សមារទ្ធដ្ឋោ, សុគតដ្ឋោតិ អត្ថោ. អាវជ្ជនសមាបជ្ជនអធិដ្ឋានវុដ្ឋានបច្ចវេក្ខណវសិតាវសេន វា បដិបាដិយា បញ្ច បទានិ យោជេតព្ពានិ. កសិណាទិអារម្មណភាវនាយ សិខាប្បត្តភាវេន ចិត្តចេតសិកានំ បរិគ្គហបរិវារបរិបូរដ្ឋោ. តេនេវ សម្មា សមាហិតត្តា ឯការម្មណេ សមោធានេន សមោធានដ្ឋោ. តេនេវ ពលប្បត្តិយា អារម្មណំ អភិភវិត្វា បតិដ្ឋានវសេន អធិដ្ឋានដ្ឋោ. សមថស្ស វិបស្សនាយ វា អាទិតោ, អាទរេន វា សេវនវសេន អាសេវនដ្ឋោ. វឌ្ឍនវសេន ភាវនដ្ឋោ. បុនប្បុនំ ករណវសេន ពហុលីកម្មដ្ឋោ. ពហុលីកតស្ស សុដ្ឋុ សមុដ្ឋិតវសេន សុសមុគ្គតដ្ឋោ. សុសមុគ្គតស្ស បច្ចនីកេហិ សុដ្ឋុ វិមុត្តិវសេន អារម្មណេ ច សុដ្ឋុ អធិមុត្តិវសេន សុវិមុត្តដ្ឋោ.

ពុជ្ឈនដ្ឋានីតិ ចត្តារិ បទានិ ពោជ្ឈង្គវសេន វុត្តានិ. សោតាបត្តិមគ្គពោជ្ឈង្គានំ ពុជ្ឈនដ្ឋោ. សកទាគាមិមគ្គពោជ្ឈង្គានំ អនុពុជ្ឈនដ្ឋោ. អនាគាមិមគ្គពោជ្ឈង្គានំ បដិពុជ្ឈនដ្ឋោ. អរហត្តមគ្គពោជ្ឈង្គានំ សម្ពុជ្ឈនដ្ឋោ. វិបស្សនាពោជ្ឈង្គានំ វា ពុជ្ឈនដ្ឋោ. ទស្សនមគ្គពោជ្ឈង្គានំ

អត្ថុទ្ធារណដ្ឋោ កាចតាយក្កទៅញ្ញាណំ បដិញ្ញាណដ្ឋោ ផលទៅញ្ញាណំ នប្ញណដ្ឋោ យធាចុត្តតយេតច ទៅញ្ញាណំ តស្ស តស្ស បុក្កលស្ស ទៅឆតាឌិកវលោត ទៅឆតដ្ឋាឝយោ ចត្តារោ អត្ថ ចេឌិតន្តា យធាចុត្តាតំយេច ទៅញ្ញាណំ ញ្ញណដ្ឋេត “ទៅឆៅ”តិ

លទ្ធតាយស្ស បុក្កលស្ស បរក្ក កចត្តា ទៅឌិបក្លិយា តាយ ទេតំ យធាចុត្តាតំយេច ទៅឌិបក្លិយដ្ឋាឝយោ ចត្តារោ អត្ថ ចេឌិតន្តា

ចិបស្សតាបញ្ញាចនេត ខោតតដ្ឋោ ពយទោ ចត្យក្កបញ្ញាចនេត ដ្ឋខោតតាត្ថខោតតបដិខោតតនខោតតដ្ឋោ ពយទោ ចត្យក្កបញ្ញាចនេត ចា ខោតតដ្ឋាឝយោ, ផលបញ្ញាចនេត នខោតតដ្ឋោ ចេឌិតន្តា

១៩. បហាបនដ្ឋាឌីតិ អដ្ឋានេ ចិស្សជ្ជតាតិ អរិយមក្កចនេត តិដ្ឋិដ្ឋាតិ អរិយមក្កោ ហិ យស្សុបជ្ជតិ, តំ បហាបតិ បការេតិ ចិនោចាបតីតិ បហាបនោ, តស្ស បហាបនដ្ឋោ តស្សេច អតិបកស្សការេចត នយំ ចិនោចតដ្ឋោ ពិលេសានំ ចិនោសនេត នត្តាបនដ្ឋោ អយលតិន្តាតារុយ្លាត្តា អយលដ្ឋោ នយ្យុត្តយលិការេចត ចិយលដ្ឋោ អារុយ្លាពលោយលិការេច តិយ្លលដ្ឋោ អឆ ចា នោតាបត្តិមក្កស្ស អយលដ្ឋោ នកទាកាយិអតាកាយិមក្កាតំ ចិយលដ្ឋោ អរហត្តមក្កស្ស តិយ្លលដ្ឋោ អឆ ចា នាចពមក្កស្ស អយលដ្ឋោ បច្ចេកញុទ្ធមក្កស្ស ចិយលដ្ឋោ នយ្ឋានយ្ញទ្ធមក្កស្ស តិយ្លលដ្ឋោ ពិលេនចិនយាការេចត នយដ្ឋោ “នយ្ឋា យាតាកិនយយា”តិអាឌីសុ (ម. តិ. ១. ១ប័; អ. តិ. ១.១១; ឝ.១០០) ចិយ ពិលេនប្បហាតដ្ឋេត នយយដ្ឋោ ចិក្កុក្កតងក្កនយុច្ឆេងបដិប្បស្សទ្ធិតិស្សរណនន្តារេតសុ បច្ចាសុ ចិចេចពេសុ នយុច្ឆេងចិចេចពត្តា ចិចេចពដ្ឋោ, ចិតាកាចដ្ឋោ តិស្សរណចិចេចព តិន្តារេត ចរណទោ ចិចេចពចរិយដ្ឋោ បច្ចាសុ ចិរាគេសុ នយុច្ឆេងចិរាគត្តា ចិរាគដ្ឋោ, ចិរជ្ជតដ្ឋោ តិស្សរណចិរាគេ តិន្តារេត ចរណទោ ចិរាគចរិយដ្ឋោ បច្ចាសុ តិទោឆេសុ នយុច្ឆេងតិទោឆត្តា តិទោឆដ្ឋោ ទុក្ខតិទោឆ តិន្តារេត ចរណទោ តិទោឆចរិយដ្ឋោ បរិច្ចាបបក្ខន្តតចោសក្កត្តា ចោសក្កដ្ឋោ អរិយមក្កោ ហិ នយុច្ឆេងចនេត ពិលេនប្បហាតទោ បរិច្ចាកចោសក្កោ, អារុយ្លាពលោត តិន្តាតបក្ខន្តតទោ បក្ខន្តតចោសក្កោ ច. ចិបស្សតា បត តងក្កចនេត ពិលេនប្បហាតទោ បរិច្ចាកចោសក្កោ, តក្កិន្តការេចត តិន្តាតបក្ខន្តតទោ បក្ខន្តតចោសក្កោ. ត នោ ញ្ញឆ អឌិប្បទោ. ចោសក្កការេចត ចរណទោ ចោសក្កចរិយដ្ឋោ បច្ចាសុ ចិយុត្តីសុ នយុច្ឆេងចិយុត្តិត្តា ចិយុត្តដ្ឋោ តិស្សរណចិយុត្តិយំ ចរណទោ ចិយុត្តិចរិយដ្ឋោ

លទ្ធចិរិយចិត្តចិយំនានន្តារេតសុ ចត្សសុ ញ្ញទ្ធិបាទេសុ ឲុពេទ៍ពទ្ធិបាទចនេត ឝន ឝន ពត្វា ចត្យរិទ្ធិបាទចនេត លទ្ធដ្ឋាឌីតិ ចត្តាលិន ចិស្សជ្ជតាតិ តិដ្ឋិដ្ឋាតិ ពត្យពយ្យតដ្ឋោ លទ្ធដ្ឋោ លទ្ធិ នឹនំ ពត្វា កាចតារុយ្កការេល យ្វលដ្ឋោ នហខាតាតំ បតិដ្ឋាការេចត បិងដ្ឋោ បងដ្ឋាតិ ចា បិទេធា ញ្ញទ្ធិបិងត្តា អឌិបតិការេចត បឆាតដ្ឋោ បយោកការេល ញ្ញណដ្ឋោ នន្ទានយ្យយោគេត អឌិយាក្កដ្ឋោ ចិរិយនយ្យយោគេត បក្កហដ្ឋោ នតិនយ្យយោគេត ដ្ឋបដ្ឋាតដ្ឋោ នយាឌិនយ្យយោគេត អចិក្លេបដ្ឋោ បញ្ញានយ្យយោគេត ឝស្សតដ្ឋោ បក្កហដ្ឋោ ចិរិយដ្ឋោ ចិរិយំ នឹនំ ពត្វា កាចតារុយ្កការេល យ្វលដ្ឋោ នយំ ចិរិយត្តា បក្កហដ្ឋោ ចិត្តដ្ឋាឌិកោ ចិត្តដ្ឋោ ចិត្តំ នឹនំ ពត្វា កាចតារុយ្កការេល យ្វលដ្ឋោ ដ្ឋបបរិក្លតដ្ឋោ ចិយំនដ្ឋោ ចិយំនំ នឹនំ ពត្វា កាចតារុយ្កការេល យ្វលដ្ឋោ នយំ ចិយំនត្តា ឝស្សតដ្ឋោ

១លិ. ទុក្ខស្ស បិញអតដ្ឋោតិអាឌីតិ នោញអន ចិស្សជ្ជតាតិ នច្ចាតំ តឆលក្ខណចនេត តិដ្ឋិដ្ឋាតិ ទុក្ខឝស្សតេតច បិញអតដ្ឋោ

ទុក្ខាយូហនសមុទយទស្សនេន សង្ខតដ្ឋោ. សព្ពកិលេសសន្តាបហរសុសីតលមគ្គទស្សនេន សន្តាបដ្ឋោ. អវិបរិណាមធម្មនិរោធទស្សនេន វិបរិណាមដ្ឋោ. សមុទយទស្សនេនេវ អាយូហនដ្ឋោ. សមុទយាយូហិតទុក្ខទស្សនេន និទានដ្ឋោ. វិសញ្ញោគភូតនិរោធទស្សនេន សញ្ញោគដ្ឋោ. និយ្យានភូតមគ្គទស្សនេន បលិពោធដ្ឋោ. និរោធទស្សនេនេវ និស្សរណដ្ឋោ. អវិវេកភូតសមុទយទស្សនេន វិវេកដ្ឋោ. សង្ខតភូតមគ្គទស្សនេន អសង្ខតដ្ឋោ. វិសភូតទុក្ខទស្សនេន អមតដ្ឋោ. មគ្គទស្សនេនេវ និយ្យានដ្ឋោ. និព្ពានសម្បត្តិយា អហេតុភូតសមុទយទស្សនេន ហេតុដ្ឋោ. សុទុទ្ទសនិរោធទស្សនេន ទស្សនដ្ឋោ. កបណជនវិសទុក្ខទស្សនេន ឥញ្ញអារក្ខលវិធោសា អាធិបតេយ្យដ្ឋោ បិតុកវតីតិ. ឯវំ តំតំសច្ចទស្សនេន អញ្ញសច្ចទស្សនេន ច ឯកេកស្ស សច្ចស្ស ចត្តារោ ចត្តារោ លក្ខណដ្ឋា វុត្តា.

តទដ្ឋាទីតិ ញាណស្ស វិស្សជ្ជនានិ សព្ពធម្មសង្គាហកញាណស្សបទវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ. តទដ្ឋោតិ យថាសភាវដ្ឋោ. អនត្តដ្ឋោតិ អត្តវិរហិតដ្ឋោ. សច្ចដ្ឋោតិ អវិសំវាទនដ្ឋោ. បដិវេធដ្ឋោតិ បដិវិជ្ឈិតព្ពដ្ឋោ. អភិជាននដ្ឋោតិ អភិជានិតព្ពដ្ឋោ. បរិជាននដ្ឋោតិ ញាតតីរណបរិញ្ញាយ បរិជានិតព្ពដ្ឋោ. ធម្មដ្ឋោតិ សភាវធារណាទិអត្ថោ. ធាតុដ្ឋោតិ សុញ្ញតាទិអត្ថោ. ញាតដ្ឋោតិ ជានិតុំ សក្កុណេយ្យដ្ឋោ. សច្ឆិកិរិយដ្ឋោតិ សច្ឆិកាតព្ពដ្ឋោ. ផស្សនដ្ឋោតិ ញាណេន ផុសិតព្ពដ្ឋោ. អភិសមយដ្ឋោតិ បច្ចវេក្ខណញាណេន អភិសមាគន្តព្ពដ្ឋោ, ញាណេន បដិលភិតព្ពដ្ឋោ វា. បដិលាភោបិ ហិ "អត្ថាភិសមយា ធីរោ"តិអាទីសុ (សំ. និ. ១.១៣០) វិយ អភិសមយោតិ វុច្ចតិ.

១៥. នេក្ខម្មាទីតិ សត្ត វិស្សជ្ជនានិ ឧបចារជ្ឈានវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ. នេក្ខម្មន្តិ កាមច្ឆន្ទស្ស បដិបក្ខោ អលោភោ. អាលោកសញ្ញាតិ ថិនមិទ្ធស្ស បដិបក្ខេ អាលោកនិមិត្តេ សញ្ញា. អវិក្ខេបោតិ ឧទ្ធច្ចស្ស បដិបក្ខោ សមាធិ. ធម្មវវត្ថានន្តិ វិចិកិច្ឆាយ បដិបក្ខំ ញាណំ. ញាណន្តិ អវិជ្ជាយ បដិបក្ខំ ញាណំ. បាមោជ្ជន្តិ អរតិបដិបក្ខា បីតិ. បឋមជ្ឈានាទីនិ អដ្ឋ វិស្សជ្ជនានិ រូបារូបសមាបត្តិវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ. ហេដ្ឋា បន រូបសមាបត្តិអនន្តរំ រូបជ្ឈានសម្ពន្ធេន ចត្តារោ ព្រហ្មវិហារា និទ្ទិដ្ឋា.

អនិច្ចានុបស្សនាទីនិ លោកុត្តរបក្ខស្ស បុព្ពភាគេ អដ្ឋារសមហាវិបស្សនាវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ. ហេដ្ឋា បន រូបាទីសុ យោជេត្វា សត្ត អនុបស្សនា ឯវ វុត្តា, ឥធ បន សព្ពាបិ វុត្តា. កលាបសម្មសនឧទយព្ពយានុបស្សនា កស្មា ន វុត្តាតិ ចេ? តាសំ ទ្វិន្នំ វសេន អនិច្ចានុបស្សនាទីនំ និទ្ទេសតោ ទ្វីសុ វុត្តាសុ តា ទ្វេបិ វុត្តាវ ហោន្តិ, អនិច្ចានុបស្សនាទីហិ វា វិនា តាសំ ទ្វិន្នំ អប្បវត្តិតោ ទ្វីសុ វុត្តាសុ តា ទ្វេបិ វុត្តាវ ហោន្តិ. ខយានុបស្សនាតិ បច្ចុប្បន្នានំ រូបក្ខន្ធាទីនំ ភង្គទស្សនញាណញ្ច តំតំខន្ធភង្គទស្សនានន្តរំ តទារម្មណចិត្តចេតសិកភង្គទស្សនញាណញ្ច. វយានុបស្សនាតិ បច្ចុប្បន្នានំ ខន្ធានំ ភង្គទស្សនានន្តរំ តទន្វយេនេវ អតីតានាគតខន្ធានំ ភង្គទស្សនញាណំ. វិបរិណាមានុបស្សនាតិ តស្មិំ ភង្គសង្ខាតេ និរោធេ អធិមុត្តត្តា, អថ សព្ពេបិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា ខន្ធា វិបរិណាមវន្តោតិ សព្ពេសំ វិបរិណាមទស្សនញាណំ. អនិមិត្តានុបស្សនាតិ ឯវំ សព្ពសង្ខារានំ វិបរិណាមំ ទិស្វា អនិច្ចតោ វិបស្សន្តស្ស អនិច្ចានុបស្សនាវ និច្ចនិមិត្តបជហនវសេន និច្ចនិមិត្តាភាវា អនិមិត្តានុបស្សនា នាម ហោតិ. អប្បណិហិតានុបស្សនាតិ អនិច្ចានុបស្សនានន្តរំ បវត្តា ទុក្ខានុបស្សនាវ សុខបត្ថនាបជហនវសេន បណិធិអភាវា អប្បណិហិតានុបស្សនា នាម ហោតិ.

សុញ្ញតានុបស្សនាតិ ទុក្ខានុបស្សនានន្តរំ វត្វា អនត្តានុបស្សនាវ អត្តាភិនិវេសបដិហតត្តេន អត្តសុញ្ញតាទស្សនតោ សុញ្ញតានុបស្សនា នាម ហោតិ។ អធិបញ្ញាធម្មវិបស្សនាតិ ឥទំ សង្ខារានំ ភង្គំ បស្សិត្វា បស្សិត្វា អនិច្ចាទិតោ វិបស្សន្តស្ស សង្ខារាវ ភិជ្ជន្តិ, សង្ខារានំ មរណំ ន អញ្ញោ កោចិ អត្ថីតិ ភង្គវសេន សុញ្ញតំ គហេត្វា បវត្តា វិបស្សនា។ សា ហិ អធិបញ្ញា ច ធម្មេសុ ច វិបស្សនាតិ កត្វា អធិបញ្ញាធម្មវិបស្សនាតិ វុច្ចតិ។ យថាភូតញាណទស្សនន្តិ កង្ខំ ឆិត្វា ឆិត្វា “សភយា សង្ខារា”តិ បវត្តំ ភយតុបដ្ឋានញាណំ។ អាទីនវានុបស្សនាតិ ភយតុបដ្ឋានវសេន ឧប្បន្នំ សព្ពភវាទីសុ អាទីនវទស្សនញាណំ។ “យា ច ភយតុបដ្ឋានេ បញ្ញា យញ្ច អាទីនវេ ញាណំ យា ច និព្ពិទា, ឥមេ ធម្មា ឯកត្ថា, ព្យញ្ជនមេវ នាន”ន្តិ (បដិ។ ម។ ១។១១៥) វចនតោ ភយតុបដ្ឋានាទីនវានុបស្សនាសុ វុត្តាសុ និព្ពិទានុបស្សនា វុត្តាវ ហោតិ។ អាទិតោ វុត្តំ គត្វា វុត្តត្តា បន ន វុត្តា។ បដិសង្ខានុបស្សនាតិ មុញ្ចិតុកម្យតាវសេន ឧប្បន្នំ មុញ្ចនស្ស ឧបាយករណំ បដិសង្ខានុបស្សនាញាណំ អនិច្ចទុក្ខានត្តានុបស្សនាញាណំ។ “យា ច មុញ្ចិតុកម្យតា យា ច បដិសង្ខានុបស្សនា យា ច សង្ខារុបេក្ខា, ឥមេ ធម្មា ឯកត្ថា, ព្យញ្ជនមេវ នាន”ន្តិ (បដិ។ ម។ ១។១១៥) វចនតោ បដិសង្ខានុបស្សនាយ វុត្តាយ មុញ្ចិតុកម្យតាសង្ខារុបេក្ខាញាណានិ វុត្តានេវ ហោន្តិ។ វិវដ្ដានុបស្សនាតិ អនុលោមញាណវសេន ឧប្បន្នំ គោត្រភុញាណំ។ អនុលោមញាណេន គោត្រភុញាណស្ស សិទ្ធតោ គោត្រភុញាណេ វុត្តេ អនុលោមញាណំ វុត្តមេវ ហោតិ។ ឥច្ចអដ្ឋារសន្នំ មហាវិបស្សនានំ បដិបាដិ វុច្ចមានា បាឡិយា សមេតិ។ វុត្តញ្ហិ បដិសម្ភិទាយំ –

“បុព្ពកាលេ បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ បឋមជ្ឈានវសេន បញ្ចិន្ទ្រិយានិ និយ្យានានិ ហោន្តិ, បច្ឆេ ឈានេ បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ ទុតិយជ្ឈានវសេន បញ្ចិន្ទ្រិយានិ និយ្យានានិ ហោន្តី”តិ (បដិ។ ម។ ១។១៨១) –

អាទិនា នយេន យាវ អរហត្តផលា ឧត្តរុត្តរិបដិបាដិយា ឥន្ទ្រិយានិ វុត្តានិ។ តស្មា អដ្ឋារស មហាវិបស្សនា យថាវុត្តក្កមេន និទ្ទិដ្ឋា យុជ្ជន្តិ។ វិសុទ្ធិមគ្គេ បន –

“ភយានុបស្សនាតិ ឈតចិតិច្ឆាទោ គត្វា អនិច្ចំ ភយន្តិ ឯវំ ភយំ បស្សតោ ញាណំ និព្ពិទានុបស្សនាតិ រូបសត្តកអរូបសត្តកាទិវសេន តំ តំ បរិច្ឆេទំ អតិក្កមិ អញ្ញថា បវត្តិតស្សតំ ឧប្បន្នស្ស ចា ជរាយ ចេវ មរណេន ច ឧបហតាការេហិ វិបរិណាមទស្សនំ យថាភូតញាណទស្សនន្តិ សបច្ចយនាមរូបបរិគ្គហោ”តិ (វិសុទ្ធិ។ ២។៧៣០) –

វុត្តំ។ តំ តាយ បាឡិយា វិរុទ្ធំ វិយ ទិស្សតិ។ វិវដ្ដានុបស្សនាតិ សង្ខារុបេក្ខា ចេវ អនុលោមញ្ចាតិ វុត្តំ។ តម្បិ បាឡិយា វិរុទ្ធំ វិយ ទិស្សតិ។ ចរិយាកថាយញ្ហិ –

“អនិច្ចានុបស្សនត្ថាយ អាវជ្ជនកិរិយាព្យាកតា វិញ្ញាណចរិយា។ អនិច្ចានុបស្សនា ញាណចរិយា...បេ... បដិសង្ខានុបស្សនត្ថាយ អាវជ្ជនកិរិយាព្យាកតា វិញ្ញាណចរិយា។ បដិសង្ខានុបស្សនា ញាណចរិយា”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥១) –

យស្ស យស្ស ញាណស្ស វិសុំ វិសុំ អារម្មណំ លព្ភតិ, តស្ស តស្ស វិសុំ វិសុំ អារម្មណំ វុត្តំ។ វិវដ្ដនានុបស្សនាយ បន អារម្មណំ អវត្វាវ “វិវដ្ដនានុបស្សនា ញាណចរិយា”តិ វុត្តំ។ យទិ សង្ខារុបេក្ខានុលោមញាណានិ វិវដ្ដនានុបស្សនា នាម សិយុំ, តទារម្មណសម្ភវា តទត្ថាយ ច អារម្មណំ វទេយ្យ, ន ច តទត្ថាយ អារម្មណំ វុត្តំ។ គោត្រភុញាណស្ស បន វិសុំ អារម្មណំ នត្ថិ អនុលោមារម្មណវីថិយំយេវ ឧប្បត្តិតោ។ តស្មា វិវដ្ដនានុបស្សនត្ថាយ អារម្មណស្ស អវុត្តត្តា គោត្រភុញាណមេវ “វិវដ្ដនានុបស្សនា”តិ យុជ្ជតិ។

១៨. សោតាបត្តិមគ្គាទីនិ អដ្ឋ វិស្សជ្ជនានិ លោកុត្តរមគ្គផលវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ សោតស្ស អាបជ្ជនំ សោតាបត្តិ, សោតាបត្តិ ឯវ មគ្គោ សោតាបត្តិមគ្គោ។ សោតាបត្តិយា ផលំ សោតាបត្តិផលំ, សមាបជ្ជីយតីតិ សមាបត្តិ, សោតាបត្តិផលមេវ សមាបត្តិ សោតាបត្តិផលសមាបត្តិ។ បដិសន្ធិវសេន សកិំយេវ ឥមំ លោកំ អាគច្ឆតីតិ សកទាគាមី, តស្ស មគ្គោ សកទាគាមិមគ្គោ។ សកទាគាមិស្ស ផលំ សកទាគាមិផលំ។ បដិសន្ធិវសេនេវ កាមភវំ ន អាគច្ឆតីតិ អនាគាមី, តស្ស មគ្គោ អនាគាមិមគ្គោ។ អនាគាមិស្ស ផលំ អនាគាមិផលំ។ កិលេសេហិ អារកត្តា, កិលេសារីនំ ហតត្តា, សំសារចក្កស្ស អរានំ ហតត្តា, បាបករណេ រហាភាវា, បច្ចយាទីនំ អរហត្តា អរហំ, អរហតោ ភាវោ អរហត្តំ។ កិំ តំ? អរហត្តផលំ។ អរហត្តស្ស មគ្គោ អរហត្តមគ្គោ។ អរហត្តមេវ ផលំ អរហត្តផលំ។

“អធិមោក្ខដ្ឋេន សទ្ធិន្ទ្រិយ”ន្តិអាទីនិ “តថដ្ឋេន សច្ចា”តិបរិយន្តានិ តេត្តិំស វិស្សជ្ជនានិ និទ្ទិដ្ឋានិ។ ហេដ្ឋា “សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមោក្ខដ្ឋោ”តិអាទីហិ តេត្តិំសាយ វិស្សជ្ជនេហិ សមានានិ។ កេវលញ្ហិ តត្ថ ធម្មេហិ អត្ថា និទ្ទិដ្ឋា, ឥធ អត្ថេហិ ធម្មា និទ្ទិដ្ឋាតិ អយំ វិសេសោ។ “អវិក្ខេបដ្ឋេន សមថោ”តិអាទីនំ ចតុន្នំ វិស្សជ្ជនានំ ហេដ្ឋា “សមថស្ស អវិក្ខេបដ្ឋោ”តិអាទីនំ ចតុន្នំ វិស្សជ្ជនានំ វិសេសោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។

សំវរដ្ឋេនាតិអាទីនិ អដ្ឋ វិស្សជ្ជនានិ សីលាទិពលបរិយោសានធម្មវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ សីលវិសុទ្ធីតិ សុបរិសុទ្ធបាតិមោក្ខសំវរាទិចតុព្វិធំ សីលំ ទុស្សីល្យមលវិសោធនតោ។ ចិត្តវិសុទ្ធីតិ សឧបចារា អដ្ឋ សមាបត្តិយោ។ ចិត្តសីសេន ហេត្ថ សមាធិ វុត្តោ។ សោ ចិត្តមលវិសោធនតោ ចិត្តវិសុទ្ធិ។ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធីតិ នាមរូបានំ យថាសភាវទស្សនំ សត្តទិដ្ឋិមលវិសោធនតោ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ។ មុត្តដ្ឋេនាតិ តទង្គវសេន ឧបក្កិលេសតោ វិមុត្តដ្ឋេន អារម្មណេ ច អធិមុត្តដ្ឋេន។ វិមោក្ខោតិ តទង្គវិមោក្ខោ។ បដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជាតិ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណំ បុរិមភវបដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជា, ទិព្វចក្ខុញាណំ សត្តានំ ចុតូបបាតបដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជា, អាសវានំ ខយេ ញាណំ សច្ចបដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជា។ បដិវេធដ្ឋេនាតិ ជាននដ្ឋេន។ បរិច្ចាគដ្ឋេន វិមុត្តីតិ យំ យំ បរិច្ចត្តំ, តតោ តតោ វិមុត្តត្តា ផលវិមុត្តិ។ សមុច្ឆេទដ្ឋេន ខយេ ញាណន្តិ កិលេសសមុច្ឆិន្ទនត្ថេន កិលេសក្ខយករេ អរិយមគ្គេ ញាណំ។ បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេន អនុប្បាទេ ញាណន្តិ មគ្គកិច្ចសង្ខាតបយោគបដិប្បស្សទ្ធត្តា បដិសន្ធិវសេន អនុប្បាទភូតេ តំតំមគ្គវជ្ឈកិលេសានំ អនុប្បាទបរិយោសានេ ឧប្បន្នេ អរិយផលេ ញាណំ។

១៩. ឆន្ទោ មូលដ្ឋេនាតិអាទីនិ នវ វិស្សជ្ជនានិ អរិយមគ្គស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានវសេន និទ្ទិដ្ឋានិ។ ឆន្ទោ មូលដ្ឋេនាតិ កុសលានំ

ធម្មានំ កត្តុកម្យតាលក្ខណោ បដិបត្តិយា ច និប្ផត្តិយា ច មូលត្តា មូលដ្ឋេន។ មនសិការោ សមុដ្ឋានដ្ឋេនាតិ យោនិសោមនសិការោ សព្ពកុសលធម្មេ សមុដ្ឋាបេតីតិ សមុដ្ឋានដ្ឋេន។ ផស្សោ សមោធានដ្ឋេនាតិ យស្មា តណ្ហាយ វិសេសេន វេទនា បធានការណំ, តណ្ហា ច បហីយមានា វិសេសេន វេទនាយ បរិញ្ញាតាយ បហីយតិ, តស្សា ច វេទនាយ ផស្សោវ បធានការណំ, តស្មិំ បរិញ្ញាតេ វេទនា បរិញ្ញាតា ហោតិ, តស្មា សព្ពេសុ អភិញ្ញេយ្យធម្មេសុ ផស្សោ បធានំ វុត្តោ។ សោ ច តិកសន្និបាតសង្ខាតស្ស អត្តនោ ការណស្ស វសេន បវេទិតត្តា “តិកសន្និបាតបច្ចុបដ្ឋានោ”តិ វុត្តត្តា សមោធានដ្ឋេន អភិញ្ញេយ្យោ។ តេនេវ បន “ញាណផស្សា ផស្សា”តិ វុត្តំ។

យស្មា បន វេទនា ចិត្តចេតសិកេ អត្តនោ វសេ វត្តាបយមានា តត្ថ សមោសរតិ បវិសតិ, ចិត្តសន្តានមេវ វា បវិសតិ, តស្មា សមោសរណដ្ឋេន អភិញ្ញេយ្យាតិ វុត្តា។ តេនេវ បន “សព្ពានិបិ បរិញ្ញេយ្យានិ វេទនាសុ សមោសរន្តិ, វេទនាសុ បរិញ្ញាតាសុ សព្ពំ តណ្ហាវត្ថុ បរិញ្ញាតំ ហោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? វេទនាបច្ចយា ហិ សព្ពាបិ តណ្ហា។ តស្មា វេទនា សមោសរណដ្ឋេន អភិញ្ញេយ្យា”តិ វុត្តំ។ យស្មា សព្ពកោដ្ឋាសិកំ អាពន្ធនតោ កូដាគារកណ្ណិកា វិយ ចិត្តចេតសិកានំ សម្បិណ្ឌនតោ សមាធិ កុសលានំ ធម្មានំ បមុខោ ហោតិ ជេដ្ឋកោ, តស្មា សមាធិ បមុខដ្ឋេនាតិ វុត្តោ។ បាមុខដ្ឋេនាតិបិ បាឋោ។ យស្មា សមថវិបស្សនំ ភាវេន្តស្ស អារម្មណូបដ្ឋានាធិបតិ ហោតិ សតិ, សតិយា ឧបដ្ឋិតេ អារម្មណេ សព្ពេបិ កុសលា ធម្មា សកំ សកំ កិច្ចំ សាធេន្តិ, តស្មា សតិ អាធិបតេយ្យដ្ឋេនាតិ វុត្តា។ បញ្ញា តទុត្តរដ្ឋេនាតិ អរិយមគ្គបញ្ញា តេសំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧត្តរដ្ឋេន សេដ្ឋដ្ឋេន អភិញ្ញេយ្យា។ អថ វា តតោ កិលេសេហិ, សំសារវដ្ដតោ វា ឧត្តរតិ សមតិក្កមតីតិ តទុត្តរា, តស្សា អត្ថោ តទុត្តរដ្ឋោ។ តេន តទុត្តរដ្ឋេន។ តតុត្តរដ្ឋេនាតិបិ បាឋោ, តតោ ឧត្តរដ្ឋេនាតិ អត្ថោ។ វិមុត្តិ សារដ្ឋេនាតិ ផលវិមុត្តិ អបរិហានិវសេន ថិរត្តា សារោ, តំ អតិក្កមិត្វា អញ្ញស្ស បរិយេសិតព្ពស្ស អភាវតោបិ សារោ។ សា វិមុត្តិ តេន សារដ្ឋេន អភិញ្ញេយ្យា។ អមតោគធំ និព្ពានន្តិ នត្ថិ ឯតស្ស មរណសង្ខាតំ មតន្តិ អមតំ, កិលេសវិសបដិបក្ខត្តា អគទន្តិបិ អមតំ, សច្ចិកិរិយាយ សត្តានំ បតិដ្ឋាភូតន្តិ ឱគធំ, សំសារទុក្ខសន្តិភូតត្តា និព្ពុតន្តិ និព្ពានំ, នត្ថេត្ថ តណ្ហាសង្ខាតំ វានន្តិបិ និព្ពានំ។ តំ សព្ពស្ស និដ្ឋាភូតត្តា បរិយោសានដ្ឋេន អភិញ្ញេយ្យំ។ ឯវំ ឥមស្មិំ អភិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសេ សត្តសហស្សានិ សត្តសតានិ ចត្តាលីសញ្ច វិស្សជ្ជនានិ ហោន្តិ។

ញាតាតិ តេសំ ឯវំ និទ្ទិដ្ឋានំ ធម្មានំ “យេ យេ ធម្មា អភិញ្ញាតា, តេ តេ ធម្មា ញាតា ហោន្តី”តិ និគមនំ ករោតិ, តស្ស អភិមុខំ កត្វា ញាតា ហោន្តីតិ អធិប្បាយោ។ តំញាតដ្ឋេន ញាណន្តិ តេសំ វុត្តប្បការានំ ធម្មានំ ជាននដ្ឋេន ញាណំ។ បជាននដ្ឋេន បញ្ញាតិ បការតោ ជាននដ្ឋេន បញ្ញា។ តេន វុច្ចតីតិអាទិតោ បុច្ឆិតបុច្ឆា និគមេត្វា ទស្សិតា។ តេន ការណេន “ឥមេ ធម្មា អភិញ្ញេយ្យាតិ សោតាវធានំ, តំបជាននា បញ្ញា សុតមយេ ញាណ”ន្តិ វុច្ចតីតិ អត្ថោតិ។

សទ្ធម្មប្បកាសិនិយា បដិសម្ភិទាមគ្គដ្ឋកថាយ

អភិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បរិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៨. បរិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសេ កិញ្ចាបិ បរិញ្ញាសទ្ទេន ញាតបរិញ្ញា, តីរណបរិញ្ញា, បហានបរិញ្ញាតិ តិស្សោ បរិញ្ញា សង្គហិតា. ហេដ្ឋា “អភិញ្ញេយ្យា”តិ ញាតបរិញ្ញាយ វុត្តត្តា ឧបរិ “បហាតព្ពា”តិ បហានបរិញ្ញាយ វុត្តត្តា តីរណបរិញ្ញាវ ឥធ អធិប្បេតា. ផស្សោ សាសវោ ឧបាទានិយោតិ អាសវានញ្ចេវ ឧបាទានានញ្ច បច្ចយភូតោ តេភូមកផស្សោ. សោបិ ហិ អត្តានំ អារម្មណំ កត្វា បវត្តមានេហិ សហ អាសវេហីតិ សាសវោ, អារម្មណភាវំ ឧបគន្ត្វា ឧបាទានសម្ពន្ធេន ឧបាទានានំ ហិតោតិ ឧបាទានិយោ. យស្មា ផស្សេ តីរណបរិញ្ញាយ បរិញ្ញាតេ ផស្សមុខេន សេសាបិ អរូបធម្មា តទនុសារេន ច រូបធម្មា បរិញ្ញាយន្តិ, តស្មា ឯកោវ ផស្សោ វុត្តោ. ឯវំ សេសេសុបិ យថាយោគំ យោជេតព្ពំ.

នាមន្តិ ចត្តារោ ខន្ធា អរូបិនោ និព្ពានញ្ច. រូបន្តិ ចត្តារិ ច មហាភូតានិ ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបន្តិ ចតុវីសតិ. ចត្តារោ ខន្ធា នមនដ្ឋេន នាមំ. តេ ហិ អារម្មណាភិមុខា នមន្តិ. សព្ពម្បិ នាមនដ្ឋេន នាមំ. ចត្តារោ ហិ ខន្ធា អារម្មណេ អញ្ញមញ្ញំ នាមេន្តិ, និព្ពានំ អារម្មណាធិបតិបច្ចយតាយ អត្តនិ អនវជ្ជធម្មេ នាមេតិ. សន្តតិវសេន សីតាទីហិ រុប្បនដ្ឋេន រូបំ. រុប្បនដ្ឋេនាតិ កុប្បនដ្ឋេន. សន្តតិវិបរិណាមវសេន ហិ សីតាទីហិ ឃដ្ដិតំ ធម្មជាតំ រូបន្តិ វុច្ចតិ. ឥធ បន នាមន្តិ លោកិយមេវ អធិប្បេតំ, រូបំ បន ឯកន្តេន លោកិយមេវ.

តិស្សោ វេទនាតិ សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា, អទុក្ខមសុខា វេទនា. តា លោកិកា ឯវ. អាហារាតិ បច្ចយា. បច្ចយា ហិ អត្តនោ ផលំ អាហរន្តីតិ អាហារា. កពឡីការោ អាហារោ ផស្សាហារោ មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោតិ ចត្តារោ. វត្ថុវសេន កពឡីកាតព្ពត្តា កពឡីការោ, អជ្ឈោហរិតព្ពត្តា អាហារោ. ឱទនកុម្មាសាទិវត្ថុកាយ ឱជាយេតំ នាមំ. សា ហិ ឱជដ្ឋមករូបានិ អាហរតីតិ អាហារោ. ចក្ខុសម្ផស្សាទិកោ ឆព្ពិធោ ផស្សោ តិស្សោ វេទនា អាហរតីតិ អាហារោ. មនសោ សញ្ចេតនា, ន សត្តស្សាតិ មនោសញ្ចេតនា យថា ចិត្តេកគ្គតា. មនសា វា សម្បយុត្តា សញ្ចេតនា មនោសញ្ចេតនា យថា អាជញ្ញរថោ. តេភូមកកុសលាកុសលចេតនា. សា ហិ តយោ ភវេ អាហរតីតិ អាហារោ. វិញ្ញាណន្តិ ឯកូនវីសតិភេទំ បដិសន្ធិវិញ្ញាណំ. តញ្ហិ បដិសន្ធិនាមរូបំ អាហរតីតិ អាហារោ. ឧបាទានក្ខន្ធាតិ ឧបាទានគោចរា ខន្ធា, មជ្ឈបទលោបោ ទដ្ឋព្ពោ. ឧបាទានសម្ភូតា វា ខន្ធា ឧបាទានក្ខន្ធា យថា តិណគ្គិ ធុសគ្គិ. ឧបាទានវិធេយ្យា វា ខន្ធា ឧបាទានក្ខន្ធា យថា រាជបុរិសោ. ឧបាទានប្បភវា វា ខន្ធា ឧបាទានក្ខន្ធា យថា បុប្ផរុក្ខោ ផលរុក្ខោ. ឧបាទានានិ បន កាមុបាទានំ ទិដ្ឋុបាទានំ សីលព្ពតុបាទានំ អត្តវាទុបាទានន្តិ ចត្តារិ. អត្ថតោ បន ភុសំ អាទានន្តិ ឧបាទានំ. រូបុបាទានក្ខន្ធោ, វេទនុបាទានក្ខន្ធោ, សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ, សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ, វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោតិ បញ្ច.

៦ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានីតិ ចក្ខាយតនំ, សោតាយតនំ, ឃានាយតនំ, ជិវ្ហាយតនំ, កាយាយតនំ, មនាយតនំ.

សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោតិ កតមា សត្ត? វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“សន្តិ, ភិក្ខវេ (អ. និ. ៧.៤៤; ទី. និ. ៣.៣៣២), សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា។ អយំ បឋមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្វត្តា។ អយំ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា។ អយំ តតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា។ អយំ ចតុត្ថា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា ‘អនន្តោ អាកាសោ’តិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា។ អយំ បញ្ចមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘អនន្តំ វិញ្ញាណ’ន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា។ អយំ ឆដ្ឋា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

“សន្តិ , ភិក្ខវេ, សត្តា សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘នត្ថិ កិញ្ចី’តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា។ អយំ សត្តមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ ឥមា ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ”តិ (អ. និ. ៧.៤៤; ទី. និ. ៣.៣៣២)។

វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោតិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណស្ស ឋានានិ សវិញ្ញាណកា ខន្ធា ឯវ។ តត្ថ សេយ្យថាបីតិ និទស្សនត្ថេ និបាតោ។ មនុស្សាតិ អបរិមាណេសុបិ ចក្កវាឡេសុ អបរិមាណានំ មនុស្សានំ វណ្ណសណ្ឋានាទិវសេន ទ្វេបិ ឯកសទិសា នត្ថិ។ យេបិ ច វណ្ណេន វា សណ្ឋានេន វា សទិសា ហោន្តិ, តេបិ អាលោកិតវិលោកិតាទីហិ វិសទិសាវ ហោន្តិ, តស្មា នានត្តកាយាតិ វុត្តា។ បដិសន្ធិសញ្ញា បន នេសំ តិហេតុកាបិ ទ្វិហេតុកាបិ អហេតុកាបិ ហោតិ, តស្មា នានត្តសញ្ញិនោតិ វុត្តា។ ឯកច្ចេ ច ទេវាតិ ឆ កាមាវចរទេវា។ តេសុ ហិ កេសញ្ចិ កាយោ នីលោ ហោតិ, កេសញ្ចិ បីតកាទិវណ្ណោ, សញ្ញា បន នេសំ តិហេតុកាបិ ទ្វិហេតុកាបិ ហោតិ, អហេតុកា ន ហោតិ។ ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកាតិ ចតុអបាយវិនិមុត្តា ឧត្តរមាតា យក្ខិនី, បិយង្ករមាតា, ផុស្សមិត្តា, ធម្មគុត្តាតិ ឯវមាទិកា អញ្ញេ ច វេមានិកា បេតា។ ឯតេសញ្ហិ ឱទាតកាឡមង្គុរច្ឆវិសាមវណ្ណាទិវសេន ចេវ កិសថូលរស្សទីឃវសេន ច កាយោ នានា ហោតិ, មនុស្សានំ វិយ តិហេតុកទ្វិហេតុកាហេតុកវសេន សញ្ញាបិ។ តេ បន ទេវា វិយ ន មហេសក្ខា, កបណមនុស្សា វិយ អប្បេសក្ខា ទុល្លភឃាសច្ឆាទនា ទុក្ខបីឡិតា វិហរន្តិ។ ឯកច្ចេ កាឡបក្ខេ ទុក្ខិតា ជុណ្ហបក្ខេ សុខិតា ហោន្តិ, តស្មា សុខសមុស្សយតោ វិនិបតិតត្តា វិនិបាតិកាតិ វុត្តា។ យេ បនេត្ថ តិហេតុកា, តេសំ ធម្មាភិសមយោបិ ហោតិ បិយង្ករមាតាទីនំ វិយ។

ព្រហ្មកាយិកាតិ ព្រហ្មបារិសជ្ជព្រហ្មបុរោហិតមហាព្រហ្មានោ។ បឋមាភិនិព្វត្តាតិ តេ សព្វេបិ បឋមជ្ឈានេន និព្វត្តា។ ព្រហ្មបារិសជ្ជា បន បរិត្តេន, ព្រហ្មបុរោហិតា មជ្ឈិមេន, កាយោ ច តេសំ វិប្ផារិកតរោ ហោតិ។ មហាព្រហ្មានោ បណីតេន, កាយោ បន តេសំ អតិវិប្ផារិកតរោ ហោតិ។ ឥតិ តេ កាយស្ស នានត្តា, បឋមជ្ឈានវសេន សញ្ញាយ ឯកត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោតិ វុត្តា។ យថា ច តេ, ឯវំ ចតូសុ អបាយេសុ សត្តា។ និរយេសុ ហិ កេសញ្ចិ គាវុតំ, កេសញ្ចិ អឌ្ឍយោជនំ , កេសញ្ចិ តិគាវុតំ អត្តភាវោ ហោតិ, ទេវទត្តស្ស បន យោជនសតិកោ ជាតោ។ តិរច្ឆានេសុបិ កេចិ ខុទ្ទកា ហោន្តិ, កេចិ មហន្តា។ បេត្តិវិសយេសុបិ កេចិ សដ្ឋិហត្ថា កេចិ អសីតិហត្ថា ហោន្តិ កេចិ សុវណ្ណា កេចិ ទុព្ពណ្ណា។ តថា កាលកញ្ជិកា អសុរា។ អបិចេត្ថ ទីឃបិដ្ឋិកា បេតា នាម សដ្ឋិយោជនិកាបិ ហោន្តិ, សញ្ញា បន សព្វេសម្បិ អកុសលវិបាកាហេតុកាវ ហោតិ។ ឥតិ អាបាយិកាបិ “នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ”តិ សង្ខំ គច្ឆន្តិ។

អាភស្សរាតិ ទណ្ឌទីបិកាយ អច្ចិ វិយ ឯតេសំ សរីរតោ អាភា ឆិជ្ជិត្វា ឆិជ្ជិត្វា បតន្តី វិយ សរតិ វិសរតីតិ អាភស្សរា។ តេសុ បញ្ចកនយេ ទុតិយតតិយជ្ឈានទ្វយំ បរិត្តំ ភាវេត្វា ឧប្បន្នា បរិត្តាភា នាម ហោន្តិ, មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា ឧប្បន្នា អប្បមាណាភា នាម ហោន្តិ, បណីតំ ភាវេត្វា ឧប្បន្នា អាភស្សរា នាម ហោន្តិ។ ឥធ បន ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទវសេន សព្វេវ គហិតា។ សព្វេសញ្ហិ តេសំ កាយោ ឯកវិប្ផារោវ ហោតិ, សញ្ញា បន អវិតក្កវិចារមត្តា ច អវិតក្កអវិចារា ចាតិ នានា។

សុភកិណ្ហាតិ សុភេន ឱកិណ្ណា វិកិណ្ណា, សុភេន សរីរប្បភាវណ្ណេន ឯកគ្ឃនាតិ អត្ថោ។ ឯតេសញ្ហិ ន អាភស្សរានំ វិយ ឆិជ្ជិត្វា ឆិជ្ជិត្វា បភា គច្ឆតិ។ ចតុក្កនយេ តតិយស្ស, បញ្ចកនយេ ចតុត្ថស្ស ឈានស្ស បរិត្តមជ្ឈិមបណីតស្ស ភាវិតត្តា បរិត្តសុភអប្បមាណសុភសុភកិណ្ហា នាម ហុត្វា និព្វត្តន្តិ។ ឥតិ សព្វេបិ តេ ឯកត្តកាយា ចេវ ចតុត្ថជ្ឈានសញ្ញាយ ឯកត្តសញ្ញិនោ ចាតិ វេទិតព្វា។ វេហប្ផលាបិ ចតុត្ថវិញ្ញាណដ្ឋិតិមេវ ភជន្តិ។ អសញ្ញសត្តា វិញ្ញាណាភាវា ឯត្ថ សង្គហំ ន គច្ឆន្តិ, សត្តាវាសេសុ គច្ឆន្តិ។

សុទ្ធាវាសា វិវដ្ដបក្ខេ ឋិតា ន សព្វកាលិកា, កប្បសតសហស្សម្បិ អសង្ខ្យេយ្យម្បិ ពុទ្ធសុញ្ញេ លោកេ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, សោឡសកប្បសហស្សព្ភន្តរេ ពុទ្ធេសុ ឧប្បន្នេសុយេវ ឧប្បជ្ជន្តិ, ធម្មចក្កប្បវត្តស្ស ភគវតោ ខន្ធាវារដ្ឋានសទិសា ហោន្តិ, តស្មា នេវ វិញ្ញាណដ្ឋិតិំ, ន ច សត្តាវាសំ ភជន្តិ។ មហាសីវត្ថេរោ បន – “ន ខោ បន សោ, សារិបុត្ត, សត្តាវាសោ សុលភរូបោ, យោ មយា អនាវុត្ថបុព្វោ ឥមិនា ទីឃេន អទ្ធុនា អញ្ញត្រ សុទ្ធាវាសេហិ ទេវេហី”តិ (ម។ និ។ ១។១៦០) ឥមិនា សុត្តេន សុទ្ធាវាសាបិ ចតុត្ថំ វិញ្ញាណដ្ឋិតិំ ចតុត្ថំ សត្តាវាសញ្ច ភជន្តីតិ វទតិ, តំ អប្បដិពាហិតត្តា សុត្តស្ស អនុញ្ញាតំ។

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ យថេវ សញ្ញាយ, ឯវំ វិញ្ញាណស្សាបិ សុខុមត្តា នេវវិញ្ញាណំ នាវិញ្ញាណំ, តស្មា វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ ន វុត្តំ។

អដ្ឋ លោកធម្មាតិ លាភោ, អលាភោ, យសោ, អយសោ, និន្ទា, បសំសា, សុខំ, ទុក្ខន្តិ ឥមេ អដ្ឋ លោកប្បវត្តិយា សតិ អនុបរមធម្មកត្តា លោកស្ស ធម្មាតិ លោកធម្មា។ ឯតេហិ មុត្តោ សត្តោ នាម នត្ថិ, ពុទ្ធានម្បិ ហោន្តិយេវ។ យថាហ –

“អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, លោកធម្មា លោកំ អនុបរិវត្តន្តិ, លោកោ ច អដ្ឋ លោកធម្មេ អនុបរិវត្តតិ។ កតមេ អដ្ឋ? លាភោ ច អលាភោ ច យសោ ច អយសោ ច និន្ទា ច បសំសា ច សុខញ្ច ទុក្ខញ្ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ លោកធម្មា លោកំ អនុបរិវត្តន្តិ, លោកោ ច ឥមេ អដ្ឋ លោកធម្មេ អនុបរិវត្តតី”តិ (អ. និ. ៨.៦)។

តត្ថ អនុបរិវត្តន្តីតិ អនុពន្ធន្តិ នប្បជហន្តិ, លោកតោ ន និវត្តន្តីតិ អត្ថោ។ លាភោតិ បព្ពជិតស្ស ចីវរាទិ, គហដ្ឋស្ស ធនធញ្ញាទិ លាភោ។ សោយេវ អលព្ភមានោ លាភោ អលាភោ។ ន លាភោ អលាភោតិ វុច្ចមានេ អត្ថាភាវប្បត្តិតោ បរិញ្ញេយ្យា ន សិយា។ យសោតិ បរិវារោ។ សោយេវ អលព្ភមានោ យសោ អយសោ។ និន្ទាតិ អវណ្ណភណនំ។ បសំសាតិ វណ្ណភណនំ។ សុខន្តិ កាមាវចរានំ កាយិកចេតសិកំ។ ទុក្ខន្តិ បុថុជ្ជនសោតាបន្នសកទាគាមីនំ កាយិកចេតសិកំ, អនាគាមិអរហន្តានំ កាយិកមេវ។

នវសត្តាវាសាតិ សត្តានំ អាវាសា, វសនដ្ឋានានីតិ អត្ថោ។ តានិ បន តធាបកាសិតា ពន្ធា ទុវ។ កតមេ នវ? វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“នវយិមេ, ភិក្ខវេ (អ. និ. ៩.២៤; ទី. និ. ៣.៣៤១), សត្តាវាសា។ កតមេ នវ? សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ, សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិបាតិកា។ អយំ បឋមោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា នានត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ, សេយ្យថាបិ ទេវា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្វត្តា។ អយំ ទុតិយោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា ឯកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ, សេយ្យថាបិ ទេវា អាភស្សរា។ អយំ តតិយោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា ឯកត្តកាយា ឯកត្តសញ្ញិនោ, សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិណ្ហា។ អយំ ចតុត្ថោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា អសញ្ញិនោ អប្បដិសំវេទិនោ, សេយ្យថាបិ ទេវា អសញ្ញសត្តា។ អយំ បញ្ចមោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា ‘អនន្តោ អាកាសោ’តិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា។ អយំ ឆដ្ឋោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘អនន្តំ វិញ្ញាណ’ន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា។ អយំ សត្តមោ សត្តាវាសោ។

“សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘នត្ថិ កិញ្ចី’តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា។ អយំ អដ្ឋមោ សត្តាវាសោ។

“ສນ຺ຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ສຕ຺ຕາ ສພ຺ພໂສ ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນໍ ສມຕິກ຺ກມ຺ມ ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນູປຄາ. ອຍໍ ນວໂມ ສຕ຺ຕາວາໂສ. ອິເມ ໂຂ, ຠິກ຺ຂເວ, ນວ ສຕ຺ຕາວາສາ”ຕິ (ອ. ນິ. ໙.໒໔; ທີ. ນິ. ໓.໓໔໑).

ທສາຍຕນານີຕິ ຈກ຺ຂາຍຕນໍ ຣູປາຍຕນໍ ໂສຕາຍຕນໍ ສທ຺ທາຍຕນໍ ຆານາຍຕນໍ ຄນ຺ຘາຍຕນໍ ຊິວ຺ຫາຍຕນໍ ຣສາຍຕນໍ ກາຍາຍຕນໍ ໂຜຏ຺ຐພ຺ພາຍຕນນ຺ຕິ ອິມານິ ທສ. ມນາຍຕນທມ຺ມາຍຕນານິ ປນ ໂລກຸຕ຺ຕຣມິສ຺ສກຕ຺ຕາ ນ ຄຫິຕານິ. ຎາເຍສຸ ທສສຸ ວິສ຺ສຊ຺ຊເນສຸ ວິປສ຺ສນານເຍນ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາ ວຸຕ຺ຕາ, “ສພ຺ພໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ປຣິເຎ຺ຍ຺ຍ”ນ຺ຕິອາທີສຸ ປນ ອນຎ຺ຎາຕຎ຺ຎສ຺ສາມີຕິນ຺ທ຺ຣິຍາທີນິ ວິຍ, ນິໂຣທປຏິປທານໍ ສຈ຺ຈິກິຣິຍາພາວນຕ຺ຖານໍ ເຕສໍເຍວ ປຏິເວທຕ຺ຖານໍ ທຸກ຺ຂາທີນໍ ນິສ຺ສຣຓສ຺ສ ອນຸປ຺ປາທາທີນໍ ປຏ຺ຐານສຕ຺ຕໍ, ປຣິຄ຺ຄຫຕ຺ຖາທີນໍ ເອກຕິສາຍ, ສຸຕ຺ຕິປຏິເວທຕ຺ຖາທີນໍ ວິສຸໍ, ຍຄ຺ຄາຕໍ ອຕ຺ຖໍ, “ປເຍາຄໍ ປຏິປ຺ປສ຺ສທ຺ເທ”ຕິອາທີນໍ ນິຕ຺ຖໍ, ອສງ຺ຂຕຕ຺ຖສ຺ສ ທຸຕ຺ຖາທຕ຺ຖາທີນໍ ນິຕ຺ຖໍ, ນິຍ຺ຍານຕ຺ຖສ຺ສ ອນຸຍ຺ຍາຕຕ຺ຖາທີນໍ ນິຕ຺ຖໍ, ອນຸເຣາທຕ຺ຖາທີນໍ ນິຕ຺ຖໍ, ອນຸເຣາທປຕ຺ຖິຍາທີນໍ ນິຕ຺ຖໍ, ວິເຊາຕຕ຺ຖາທີນໍ ຈຕຸຕ຺ຖໍ, ປຕາປຕ຺ຖາທີນໍ ອຕ຺ຖຣສຕ຺ຕໍ, ວິວຕ຺ຕານຸປສ຺ສນາທີນໍ ຕຈຕ຺ຕໍ, ເອເຍາຄານຸປ຺ປາເທາຄາການໍ ປຎ຺ຈວິປ຺ປຕິຕ຺ຖາການຕ຺ຕິ ຎາເຍນ ຍຸຕ຺ຕໍ ປຏິເວເທນ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາ ວຸຕ຺ຕາ, ເສສານໍ ຍທາເຍາຄໍ ວິປສ຺ສນາເນນ ຈ ປຏິເວເທນ ຈ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

ເຍສໍ ເຍສໍ ທມ຺ມານໍ ປຏິເວທາຍ ວາຍມນ຺ຕສ຺ສ, ເຕ ເຕ ທມ຺ມາ ປຏິວິທ຺ທາ ໂຫນ຺ຕິ. ອປິ ເຕ ທມ຺ມາ ປຣິຎ຺ຎາຕາ ເຈວ ໂຫນ຺ຕິ ຕີຣິຕາ ຈາຕິ ຫິ ກິຈ຺ຈສມາປນ຺ເນນ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາ ວຸຕ຺ຕາ. ກິຈ຺ເຈ ຫິ ສມາປິເຕ ເຕ ທມ຺ມາ ປຏິວິທ຺ທາ ໂຫນ຺ຕີຕິ. ເກຈິ ປນ “ອວິປສ຺ສູປກໍ ຎາຕປຣິຎ຺ຎາ”ຕິ ວທນ຺ຕິ. ອຠິເຎ຺ຍ຺ຍາ ຎາຕປຣິຎ຺ຎາຍ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ຕໍ ນ ຍຸຕ຺ຕໍ. ປຣິຎ຺ຎາຕາ ເຈວ ໂຫນ຺ຕິ ຕີຣິຕາ ຈາຕິ ເຕ ປຏິວິທ຺ທາ ເອວ ທມ຺ມາ ປຣິຎ຺ຎາຕາ ຈ ຕາຍ ໂຫນ຺ຕິ, ຕີຣິຕາ ຈ ຕາຍາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອວໍ ກິຈ຺ຈສມາປນ຺ນວເສນ ປຣິຎ຺ຎາຕຕ຺ໂຖ ວຸຕ຺ໂຕ ໂຫຕິ.

໑໗. ຎາຕາຕິ ຕເຍວ ຕໍ ເອເກກເທເສ ປຏິເວເທນ ໂຍເຊຕ຺ວາ ອຕ຺ເຖ ຈ ນິກາເຍຕ຺ວາ ທເສ຺ສຕໍ ໂສລ຺ສຕ຺ຕິອາທີຍາຫ. ຕໍ ສພ຺ພໍ ປຸເພ຺ພ ວຸຕ຺ຕານຸສາເຣນ ເວທິຕພ຺ພນ຺ຕິ.

ປຣິເຎ຺ຍ຺ຍນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ປຫາຕພ຺ພນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໘. ປຫາຕພ຺ພນິທ຺ເທເສ ອສ຺ມິມາໂນຕິ ຣູປາທີສຸ ປຎ຺ຈສຸ ຂນ຺ເທສຸ ອສ຺ມີຕິ ມາໂນ. ຕສ຺ມິໍ ປຫີເນ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ຣູປຣາຄາທີສຸ ວິຊ຺ຊມາເນສຸປິ ເສສາຕິ ອວຕ຺ວາ ອສ຺ມິມານສ຺ເສວ ວຈນໍ ທິຏ຺ຐິປຕິຣູປກຕ຺ຕາ ຕສ຺ສ ສຸຕ຺ຕອາທິກຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ອວິຊ຺ຊາຕິ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕປຣິຍາເຍນ ທຸກ຺ຂາທີສຸ ຈຕູສຸ ຐາເນສຸ ອຎ຺ຎາຓໍ, ອຠິທ຺ທມ຺ມປຣິຍາເຍນ ປຸພ຺ພນ຺ຕາທີຫິ ສທ຺ທິໍ ອຏ຺ຐສຸ. ວຸຕ຺ຕໍ ເຫຕໍ –

“តត្ថ កតមា អវិជ្ជា? ទុក្ខេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខនិរោធេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អញ្ញាណំ, បុព្ពន្តេ អញ្ញាណំ, អបរន្តេ អញ្ញាណំ, បុព្ពន្តាបរន្តេ អញ្ញាណំ, ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ អញ្ញាណ”ន្តិ (ធ. ស. ១១០៦; វិភ. ២២៦)។

ភវតណ្ហាតិ កាមភវាទីសុ ភវេសុ បត្ថនា។ យថាហ –

“តត្ថ កតមា ភវតណ្ហា? យោ ភវេសុ ភវច្ឆន្ទោ ភវរាគោ ភវនន្ទី ភវតណ្ហា ភវសិនេហោ ភវបរិឡាហោ ភវមុច្ឆា ភវជ្ឈោសាន”ន្តិ (វិភ. ៨៩៣)។

តិស្សោ តណ្ហាតិ កាមតណ្ហា, ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា។ តាសំ អភិធម្មេ ឯវំ និទ្ទេសោ កតោ – តត្ថ កតមា ភវតណ្ហា? ភវទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ…បេ… ចិត្តស្ស សារាគោ, អយំ វុច្ចតិ ភវតណ្ហា។ តត្ថ កតមា វិភវតណ្ហា? ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ…បេ… ចិត្តស្ស សារាគោ, អយំ វុច្ចតិ វិភវតណ្ហា។ អវសេសា តណ្ហា កាមតណ្ហា។ តត្ថ កតមា កាមតណ្ហា? កាមធាតុបដិសំយុត្តោ រាគោ…បេ… ចិត្តស្ស សារាគោ, អយំ វុច្ចតិ កាមតណ្ហា។ តត្ថ កតមា ភវតណ្ហា? រូបធាតុអរូបធាតុបដិសំយុត្តោ រាគោ…បេ… តត្ថ កតមា វិភវតណ្ហា? ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ…បេ… (វិភ. ៩១៦)។

អដ្ឋកថាយំ បន “បញ្ចកាមគុណិកោ រាគោ កាមតណ្ហា, រូបារូបភវេសុ រាគោ ឈាននិកន្តិសស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ ភវវសេន បត្ថនា ភវតណ្ហា, ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ វិភវតណ្ហា”តិ វុត្តំ។ អយំ ទសុត្តរសុត្តបរិយាយេន ទេសនា។ សង្គីតិបរិយាយេន បន អភិធម្មបរិយាយេន ច “អបរាបិ តិស្សោ តណ្ហា កាមតណ្ហា រូបតណ្ហា អរូបតណ្ហា។ អបរាបិ តិស្សោ តណ្ហា រូបតណ្ហា អរូបតណ្ហា និរោធតណ្ហា”តិ (ទី. និ. ២.២០៣; វិភ. ៩១៧-៩១៨) វុត្តា តណ្ហាបិ ឯត្ថ យុជ្ជន្តិ។ តាសុ បន កាមធាតុរូបធាតុអរូបធាតុបដិសំយុត្តា, អត្ថិយា ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតា។

ចត្តារោ ឱឃាតិ កាមោឃោ, ភវោឃោ, ទិដ្ឋោឃោ, អវិជ្ជោឃោ។ យស្ស សំវិជ្ជន្តិ, តំ វដ្ដស្មិំ ឱហនន្តិ ឱសីទាបេន្តីតិ ឱឃា។ ពលវកិលេសា ឯតេ។ កាមគុណសង្ខាតេ កាមេ ឱឃោ កាមោឃោ។ កាមតណ្ហាយេតំ នាមំ។ រូបារូបសង្ខាតេ កម្មតោ ច ឧបបត្តិតោ ច ទុវិធេបិ ភវេ ឱឃោ ភវោឃោ។ ភវតណ្ហាយេតំ នាមំ។ ទិដ្ឋិ ឯវ ឱឃោ ទិដ្ឋោឃោ។ “សស្សតោ លោកោ”តិអាទិកាយ ទិដ្ឋិយា ឯតំ នាមំ។ អវិជ្ជា ឯវ ឱឃោ អវិជ្ជោឃោ, ទុក្ខាទីសុ អញ្ញាណស្សេតំ នាមំ។

បញ្ច នីវរណានីតិ កាមច្ឆន្ទនីវរណំ ព្យាបាទនីវរណំ ថិនមិទ្ធនីវរណំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណំ វិចិកិច្ឆានីវរណំ។ ចិត្តំ នីវរេន្តិ បរិយោនន្ធន្តីតិ នីវរណានិ។ កាមីយន្តីតិ កាមា។ បញ្ច កាមគុណា។ កាមេសុ ឆន្ទោ កាមច្ឆន្ទោ។ កាមយតីតិ វា កាមោ, កាមោ ឯវ ឆន្ទោ, ន កត្តុកម្យតាឆន្ទោ ន ធម្មច្ឆន្ទោតិ កាមច្ឆន្ទោ។ កាមតណ្ហាយេតំ នាមំ។ ព្យាបជ្ជតិ តេន ចិត្តំ បូតិភាវំ គច្ឆតិ, ព្យាបាទយតិ វា

វិនយាចាររូបសម្បត្តិហិតសុខាទីនីតិ ព្យាបាទោ. ទោសស្សេតំ នាមំ. ថិនតា ថិនំ, មិទ្ធនតា មិទ្ធំ, អនុស្សាហសំហននតា អសត្តិវិឃាតតា ចាតិ អត្ថោ. ចិត្តស្ស អនុស្សាហោ ថិនំ, ចេតសិកានំ អកម្មញ្ញតា មិទ្ធំ, ថិនញ្ច មិទ្ធញ្ច ថិនមិទ្ធំ. ឧទ្ធតស្ស ភាវោ ឧទ្ធច្ចំ, អវូបសមោតិ អត្ថោ. វិក្ខេបស្សេតំ នាមំ. កុច្ឆិតំ កតំ កុកតំ, កុកតស្ស ភាវោ កុក្កុច្ចំ, គរហិតកិរិយភាវោតិ អត្ថោ. បច្ឆានុតាបស្សេតំ នាមំ. វិគតា ចិកិច្ឆាតិ វិចិកិច្ឆា, វិគតបញ្ញាតិ អត្ថោ. សភាវំ វា វិចិនន្តោ ឯតាយ កិច្ឆតិ កិលមតីតិ វិចិកិច្ឆា. ពុទ្ធាទីសុ សំសយស្សេតំ នាមំ. កាមច្ឆន្ទោ ឯវ នីវរណំ កាមច្ឆន្ទនីវរណំ. ឯវំ សេសេសុបិ.

ឆ ធម្មា, ឆទ្ធម្មាតិ វា បាឋោ. ឆ តណ្ហាកាយាតិ រូបតណ្ហា សទ្ទតណ្ហា គន្ធតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្ពតណ្ហា ធម្មតណ្ហា. រូបេ តណ្ហា រូបតណ្ហា. សា ឯវ កាមតណ្ហាទិភេទេន អនេកភេទត្តា រាសដ្ឋេន កាយាតិ វុត្តា. ឯវំ សេសេសុបិ.

សត្តានុសយាតិ កាមរាគានុសយោ បដិឃានុសយោ មានានុសយោ ទិដ្ឋានុសយោ វិចិកិច្ឆានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោ. អប្បហីនដ្ឋេន អនុសេន្តីតិ អនុសយា. កាមេសុ រាគោ កាមរាគោ, កាមោ ឯវ វា រាគោតិ កាមរាគោ. អារម្មណស្មិំ បដិហញ្ញតីតិ បដិឃោ. អយាថាវទស្សនដ្ឋេន ទិដ្ឋិ. សេយ្យាទិវសេន មញ្ញតីតិ មានោ. ភវេសុ រាគោ ភវរាគោ. ថាមគតោ កាមរាគោ កាមរាគានុសយោ. ឯវំ សេសេសុបិ.

អដ្ឋ មិច្ឆត្តាតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តោ មិច្ឆាអាជីវោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ. “ហិតសុខាវហា មេ ភវិស្សន្តី”តិ ឯវំ អាសីសិតាបិ តថាអភាវតោ អសុភាទីសុយេវ សុភន្តិអាទិវិបរីតប្បវត្តិតោ ច មិច្ឆាសភាវាតិ មិច្ឆត្តា. មិច្ឆា បស្សតិ, មិច្ឆា វា ឯតាយ បស្សន្តីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ. អថ វា វិបរីតា ទិដ្ឋីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ, អយាថាវទិដ្ឋីតិ វា មិច្ឆាទិដ្ឋិ, វិរជ្ឈិត្វា គហណតោ វា វិតថា ទិដ្ឋីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ, អនត្ថាវហត្តា បណ្ឌិតេហិ កុច្ឆិតា ទិដ្ឋីតិ វា មិច្ឆាទិដ្ឋិ. មិច្ឆាសង្កប្បាទីសុបិ ឯសេវ នយោ. មិច្ឆាទិដ្ឋីតិ សស្សតុច្ឆេទាភិនិវេសោ. មិច្ឆាសង្កប្បោតិ កាមវិតក្កាទិតិវិធោ វិតក្កោ. មិច្ឆាវាចាតិ មុសាវាទាទិចតុព្ពិធា ចេតនា. មិច្ឆាកម្មន្តោតិ បាណាតិបាតាទិតិវិធា ចេតនា. មិច្ឆាអាជីវោតិ មិច្ឆាជីវបយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា. មិច្ឆាវាយាមោតិ អកុសលចិត្តសម្បយុត្តំ វីរិយំ. មិច្ឆាសតីតិ សតិបដិបក្ខភូតោ អកុសលចិត្តុប្បាទោ. មិច្ឆាសមាធីតិ អកុសលសមាធិ.

នវ តណ្ហាមូលកាតិ (ទី. និ. ២.១០៣; ៣.៣៥៩) តណ្ហំ បដិច្ច បរិយេសនា, បរិយេសនំ បដិច្ច លាភោ, លាភំ បដិច្ច វិនិច្ឆយោ, វិនិច្ឆយំ បដិច្ច ឆន្ទរាគោ, ឆន្ទរាគំ បដិច្ច អជ្ឈោសានំ, អជ្ឈោសានំ បដិច្ច បរិគ្គហោ, បរិគ្គហំ បដិច្ច មច្ឆរិយំ, មច្ឆរិយំ បដិច្ច អារក្ខោ, អារក្ខាធិករណំ ទណ្ឌាទានសត្ថាទានកលហវិគ្គហវិវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញមុសាវាទា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ (ទី. និ. ២.១០៣; ៣.៣៥៩). ឥមេ នវ តណ្ហាមូលកា ធម្មា. តណ្ហា មូលំ ឯតេសន្តិ តណ្ហាមូលកា. បរិយេសនាទយោ អកុសលា ឯវ. តណ្ហំ បដិច្ចាតិ តណ្ហំ និស្សាយ. បរិយេសនាតិ រូបាទិអារម្មណបរិយេសនា. សា ហិ តណ្ហាយ សតិ ហោតិ. លាភោតិ រូបាទិអារម្មណបដិលាភោ, សោ ហិ បរិយេសនាយ សតិ ហោតិ. វិនិច្ឆយោ បន ញាណតណ្ហាទិដ្ឋិវិតក្កវសេន ចតុព្ពិធោ. តត្ថ “សុខវិនិច្ឆយំ ជញ្ញា, សុខវិនិច្ឆយំ ញត្វា អជ្ឈត្តំ សុខមនុយុញ្ជេយ្យា”តិ (ម. និ. ៣.៣២៣) អយំ ញាណវិនិច្ឆយោ. “វិនិច្ឆយោតិ ទ្វេ វិនិច្ឆយា តណ្ហាវិនិច្ឆយោ ច ទិដ្ឋិវិនិច្ឆយោ

ចា”តិ (មហានិ៑ ១០១) ឯចំ អាកាតានិ អដ្ឋ បតតល្យាចិចទិតានិ តល្យាចិតិច្ឆយោ ក្ខាឃដ្ឋិ ឌិដ្ឋិយោ ឌិដ្ឋិចិតិច្ឆយោ៑ “លង្កា ឯតា, ឯឧចាតមិក្ត, ចិតក្កិតិងាតា”តិ (ឌឹ៑ តិ៑ ១៑១៥ប៍) ឰ្ចមស្ថិ បត ឃុឯក្ត ឰ្ចឆ ចិតិច្ឆយោតិ ចុឯក្តា ចិតឯក្កាឯឃច អាកាឯតា៑ លោកំ លកិត្វា ហិ ឰ្ចដ្ឋាតិដ្ឋិ ឃុត្ថរាឃុត្ថរជ្ញា ចិតឯក្កតេច ចិតិច្ឆិតាតិ “ឯត្តកំ ឯម ទ្ឋបិទេម្ហត្វាឃ កចិស្សតិ, ឯត្តកំ ឃត្ថាឌិអារេម្ហត្វាឃ, ឯត្តកំ មឃ្យោ កចិស្សតិ, ឯត្តកំ បរស្ស, ឯត្តកំ បទិក្ខ្មិស្សាមិ, ឯត្តកំ តិឯហិស្សាមិ”តិ៑ ឯតត ចុត្ត – “លោកំ បដិច្ច ចិតិច្ឆយោ”តិ៑ លត្ថរាឯកាតិ ឯចំ អក្យឃលចិតឯក្កត ចិតក្កិឯត ចត្ថុ្យមិ ត្វគ្គុលរាឯកា ច ឰលចរាឯកា ច ដ្ឋប្បជ្ជតិ៑ លត្ថោតិ ឯត្វ ត្វគ្គុលរាកស្សាឆិចចតំ, រាឯកាតិ
ឰលចរាកស្ស៑ អឯក្ខ្យាឃាតត្តិ អហំ មយាតិ ឰលចឃត្តិដ្ឋាតំ៑ បទិក្កឯហាតិ តល្យាឌិដ្ឋិចឯឃត បទិក្កហកកលំ៑ មច្ឆិទិឃត្តិ បឯទហិ
ឃាឆារលាកាចស្ស អឃហតតា៑ ឯតឯតចស្ស ឯបរិលា ឯចំ ចចតត្វំ ចឥត្តិ “ឰ្ចឥ អច្ឆិទិឃំ មឃ្យឯមច ឯហាត្យ, មា អឯក្ខ្យស្ស អច្ឆិទិឃំ ឯហាត្យតិ
បចត្តត្តា មច្ឆិទិឃត្តិ ចុច្ចតី”តិ៑ អារឯក្ខតិ ក្ខារបិឥហតមឰ្ចឃឯកាបតាឌិចឯឃត ឃុដ្ឋ រក្ខលំ៑ អឆិកឯរាតីតិ អឆិករលំ៑ ការលាឯស្សតំ
តាមំ៑ អារក្ខាឆិករលត្តិ កាចតប៉ុឃកំ, អារក្ខឯហត្យតិ អឯត្វា៑ ឥល្វាឥាតាឌឹឃុ បរតិឯឃឆតត្វំ ឥល្វស្ស អាឥាតំ ឥល្វាឥាតំ៑
ឯកឯតាឆារាឌិតា ឃត្វស្ស អាឥាតំ ឃត្វាឥាតំ៑ កាឃកលឯហាបិ ចាចាកលឯហាបិ កលឯហា៑ ឃុទិឯមា ឃុទិឯមា ចិឯរាឯឆា ចិក្កឯហា៑
បច្ឆិឯមា បច្ឆិឯមា ចិចាឯឥា៑ ត្យចំត្យចត្តិ អការចចឯឃត ត្យចំត្យចំចចតំ៑

ឥឃ មិច្ឆត្តាតិ មិច្ឆាឌិដ្ឋិ...ឯប... មិច្ឆាឃមាឆិ មិច្ឆាឯកាលំ មិច្ឆាចិមុត្តិ៑ តត្វ មិច្ឆាឯកាលត្តិ បាបកិទិឃាឃុ ដ្ឋបាឃចិត្តាចឯឃត បាបំ កត្វា
ឃុកតំ មឃាតិ បច្ចឯចក្ខលាការឯរត ច ដ្ឋប្បឯត្តា ឯមាឯហា៑ មិច្ឆាចិមុត្តីតិ អចិមុត្តឯស្សច ឃឯតា ចិមុត្តិឃញ្ញិតា៑

១៣៉

ឰ្ចឥាតិ អឯតកឯកឯឥត បហាឯតត បហាតឯព្វ ឥឯស្សត្វំ ឯក្ខ បហាតាតីតិអាឌិ អារព្ធំ៑ បហាឯតឃុ ហិ ចិញ្ញាឯតឃុ ឯតត ឯតត បហាតព្វា
ឆម្មា ឃុចិញ្ញាឃ្យា ឯហាត្តិ៑ បច្ចាឃុ បហាឯតឃុ ឯលាកិកាតិ ច ឯក្ខ បហាតាតិ អប្បឯមាកំ តិស្សរលប្បហាតញ្ចា ឲឯបត្វា អប្បឯមាកាឯតច
ឯក្ខ ឯលាក្យត្តរបហាតាតិ បឲមំ ចុត្តាតិ៑ ឃម្មា ដ្ឋិដ្ឋជ្ជត្តិ ឯឯតត កិឯលឃាតិ ឃមុឯច្ឆឯឥា, បហីមត្តិ ឯឯតត កិឯលឃាតិ បហាតំ៑
ឃមុឯច្ឆឥឃក្ខាតំ បហាតំ, ត ឯឃឃប្បហាតត្តិ ឃមុឯច្ឆឥប្បហាតំ៑ កិឯលឃាតំ បដិប្បស្សឥ្ឋត្តា បដិប្បស្សទ្ធិ, បហីតត្តា បហាតំ,
បដិប្បស្សទ្ធិឃក្ខាតំ បហាតំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហាតំ៑ ឯលាកំ ដ្ឋត្តរតីតិ ឯលាក្យត្តឯរា៑ តិព្វាតឃក្ខាតំ ឥឃំ កច្ឆតីតិ ឥឃកាមី, ឥឃកាមី ច ឯឃា
មឯក្កា ចាតិ ឥឃកាមិមឯក្កា, តំ កាចឃឯតា ឯឃា មឯក្កា ឃមុឯច្ឆឥប្បហាតត្តិ អឯត្វា៑ តឆា ផលក្ខឯណ ឯលាក្យត្តរផលឯមច
បដិប្បស្សទ្ធិប្បហាតំ៑

កាមាតឯមតំតិស្សរលត្តិអាឌីឃុ កាមឯតា ទ្ឋបឯតា ឃក្ខតឯតា តិស្សរត្តិ ឯឯតតាតិ តិស្សរលំ, ឯតហិ ចា តិស្សឌត្តា តិស្សរលំ៑ អឃុក្ខញ្ញាតំ៑
កាឯមហិ តិក្ខត្តត្តា ឯតក្ខមំ៑ អតាកាមិមឯក្កា ចា៑ អឃុក្ខញ្ញាតញ្ញាចិក្ខមុតឯតា កាមាតំ តិស្សរលំ, តំ ឥឃាតំ បិឥកំ កត្វា
ដ្ឋប្បាឌិតអតាកាមិមឯក្កា បត ឃមុឯច្ឆឥឯតា ឃញ្ញឯឃា កាមាតំ អច្ចត្តតិស្សរលំ៑ ទ្ឋប្បតីតិ ទ្ឋបំ, ត ទ្ឋបំ អទ្ឋបំ មិត្តបដិបក្ខា អមិត្តា ចិឃ,
ឯលាកាឌិបដិបក្ខា អឯលាកាឥឯមា ចិឃ ច ទ្ឋបបដិបឯក្ខាតិ អឯត្វា៑ ផលចឯឃត ចា តឯត្វត្វ ទ្ឋបត្តិ អទ្ឋបំ, អទ្ឋបឯមច អារុប្បំ៑

អរូបជ្ឈានានិ តានិ រូបានំ និស្សរណំ នាម អរូបេហិបិ អរហត្តមគ្គេ បុន ឧប្បត្តិនិវារណតោ សព្វសោ រូបានំ និស្សរណំ នាម ភូតន្តិ ជាតំ សង្ខតន្តិ បច្ចយេហិ សង្គម្ម កតំ បដិច្ចសមុប្បន្នន្តិ តេ តេ បច្ចយេ បដិច្ច សម្មា សហ ច ឧប្បន្នំ បឋមេន សង្ខតត្តទីបនេន អនិច្ចតា, ទុតិយេន អនិច្ចស្សាបិ សតោ បច្ចយាយត្តវុត្តិទីបនេន បរាយត្តតា, តតិយេន បរាយត្តស្សាបិ សតោ បច្ចយានំ អព្យាបារត្តទីបនេន ឯវំធម្មតា ទីបិតា ហោតិ។ និស្សរណន្តិ និព្វានំ និព្វានញ្ហិ អាគម្ម ទុក្ខា និស្សដន្តិ និស្សរណោតិ វុច្ចតិ។ សោ ឯវ ច សន្តសន្តតោ និស្សដត្តា តស្ស សន្តស្ស និស្សរណំ នាម។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“និរោធោ តស្ស និស្សរណន្តិ ឯត្ថ អរហត្តផលំ និរោធោតិ អធិប្បេតំ។ អរហត្តផលេន ហិ និព្វានេ ទិដ្ឋេ បុន អាយតិំ សន្តសន្តា ន ហោន្តីតិ អរហត្តសន្តតស្ស និរោធស្ស បច្ចយត្តា និរោធោតិ វុត្ត”ន្តិ វុត្តំ។

នេក្ខម្មំ បដិលទ្ធស្សាតិអាទីសុ អសុភជ្ឈានស្ស និស្សរណត្តេ វិក្ខម្ភនប្បហានេន, អនាគាមិមគ្គស្ស និស្សរណត្តេ សមុច្ឆេទប្បហានេន កាមា បហីនា ឯវ ហោន្តិ បរិច្ឆិន្នា ច។ អរូបជ្ឈានានំ និស្សរណត្តេ ច អរហត្តមគ្គស្ស និស្សរណត្តេ ច ឯវមេវ រូបិ យោជេតព្វា។ រូបេសុ ហិ តទង្គប្បហានេន រូបិតំ សមុច្ឆេទោ ហោតិ។ រូបីតិ ចេត្ថ លិង្គវិបល្លាសោ កតោ។ និព្វានស្ស និស្សរណត្តេ និស្សរណប្បហានេន, អរហត្តផលស្ស និស្សរណត្តេ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានេន សង្ខារា បហីនា ឯវ ហោន្តិ បរិច្ឆិន្នា ច។ និព្វានស្ស ច និស្សរណត្តេ អារម្មណករណវសេន បដិលាភោ វេទិតព្វោ។

ទុក្ខសច្ចន្តិអាទីសុ បរិញ្ញាបដិវេធន្តិអាទិ ភាវនបុំសកមេតំ។ បរិញ្ញាយ បដិវេធោ បរិញ្ញាបដិវេធោ។ តំ បរិញ្ញាបដិវេធំ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ បជហតីតិ តថា តថា បដិវិជ្ឈន្តោ បហាតព្វេ កិលេសេ បជហតីតិ អត្ថោ គហេតព្វោ។ លោកិយលោកុត្តរេសុបិ តទង្គប្បហានេន វា នានិ បជហតីតិ អត្ថោ។ បជហតីតិបិ បាឋោ។ យថា នាវា អបុព្វំ អចរិមំ ឯកក្ខណេ ចត្តារិ កិច្ចានិ ករោតិ, ឱរិមំ តីរំ បជហតិ, សោតំ ឆិន្ទតិ, ភណ្ឌំ វហតិ, បារិមំ តីរំ អប្បេតិ, ឯវមេវំ មគ្គញាណំ អបុព្វំ អចរិមំ ឯកក្ខណេ ចត្តារិ សច្ចានិ អភិសមេតិ, ទុក្ខំ បរិញ្ញាភិសមយេន អភិសមេតិ, សមុទយំ បហានាភិសមយេន អភិសមេតិ, មគ្គំ ភាវនាភិសមយេន អភិសមេតិ, និរោធំ សច្ឆិកិរិយាភិសមយេន អភិសមេតិ។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? “និរោធំ អារម្មណំ កត្វា ចត្តារិ សច្ចានិ បាបុណាតិ បស្សតិ បដិវិជ្ឈតី”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៨៣៨) វុត្តត្តា ឯកក្ខណេបិ វិសុំ វិសុំ វិយ បហានានិ វុត្តានីតិ វេទិតព្វានិ។

បញ្ចសុ បហានេសុ យំ សសេវាលេ ឧទកេ បក្ខិត្តេន ឃដេន សេវាលស្ស វិយ តេន តេន លោកិយសមាធិនា នីវរណាទីនំ បច្ចនីកធម្មានំ វិក្ខម្ភនំ ទូរីករណំ, តំ វិក្ខម្ភនប្បហានំ នាម។ វិក្ខម្ភនប្បហានញ្ច នីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោតិ នីវរណានំយេវ បហានំ បាកដត្តា វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ នីវរណានិ ហិ ឈានស្ស បុព្វភាគេបិ បច្ឆាភាគេបិ ន សហសា ចិត្តំ អជ្ឈោត្ថរន្តិ, អជ្ឈោត្ថដេសុ ច ឯតេសុ ឈានំ បរិហាយតិ, វិតក្កាទយោ បន ទុតិយជ្ឈានាទិតោ បុព្វេ បច្ឆា ច អប្បដិបក្ខា ហុត្វា បវត្តន្តិ។ តស្មា នីវរណានំ វិក្ខម្ភនំ បាកដំ។ យំ បន រត្តិភាគេ សមុជ្ជលិតេន បទីបេន អន្ធការស្ស វិយ តេន តេន វិបស្សនាយ អវយវភូតេន ញាណង្គេន បដិបក្ខវសេនេវ តស្ស តស្ស ច បហាតព្វធម្មស្ស បហានំ, ឥទំ តទង្គប្បហានំ នាម។ តទង្គប្បហានញ្ច ទិដ្ឋិគតានំ និព្វេធភាគិយំ សមាធិ

កាចឃវេតាតិ ជិដ្ឋិកតាតំវឃេច បហាតំ ឰព្យអាទិកចវេត ចុត្តត្តិ វេចឌិតគ្គុំៈ ជិដ្ឋិកតព្យាព្យអាទិកំ, តិច្ចសញ្ញាងវេឃា ឃុលុយាៈ តត្ត ជិដ្ឋិកតាតត្តិ ជិដ្ឋិវឃេច ជិដ្ឋិកតំ "ក្ខចកតំ យុត្តកត"ត្តិអាឌីតិ (អៈ តិៈ ៥ៈ១១) ចិឃៈ កត្តគ្គាកាចវេតា ចជិដ្ឋិឃា កតយត្តវេយវេចតត្តិបិ ជិដ្ឋិកតំ, ក្វាសជ្ជិជិដ្ឋិសុ អវេត្តាកឆត្តា ជិដ្ឋិសុ កតត្តិបិ ជិដ្ឋិកតំៈ ពហុចចវេតត វេតសំ ជិដ្ឋិកតាតំៈ តិវេគ្គឆកាកិឃំ សយាឆិត្តិ ចិបឃ្សតាសយ្យឃុត្តំ សយាឆិៈ ឃំ បត អសតិចិចក្កាកិហតឃ្ស (ចិសុឌ្ឋិៈ ១ៈប័វ៍១) ទុក្លស្ស ចិឃ អទិឃយក្កពាវេលាត សំវេឃាឌតាតំ ឆយ្ខាតំ ឃឆា ត បុត បចត្តតិ, ៩ចំ បហាតំ, ព្គជំ សយុវេច្ឆឌបុហាតំ តាយៈ តិវេទាវេឆាតិគ្គាតត្តិ តិវេទាឆសគ្លាតំ តិគ្គាតំៈ

៩ចំ បហាតចវេសត បហាតវេគ្គ ឆវេយុ ឌវេឃ្សត្វា ព្គឌាតិ សទុវេបវេតច បុត បហាតវេគ្គ ឆវេយុ ឌវេឃ្សតុំ សគ្គុំ, កិក្លវេច, បហាតគ្គត្តិអាឌិយាហៈ តត្ត ចក្លាឌីតិ លត្ថ្ទិទាកបុហាវេតត បហាតគ្គាតិៈ ទុបំ បឃ្សវេត្តា បឌហាតីតិអាឌីសុ ទុបំ អតិច្ចាឌិវេតា បឃ្សវេត្តា បហាតវេគ្គ កិវេលវេស បឌហាតិៈ ចក្លុ...វេប... ឌវេាយវេលំ...វេប... អយវេតាកឆំ តិគ្គាតត្តិ វេបឃ្យាលច្ចវេឃ អតគ្គាតគ្គាឃ្សាយីតិគ្រ្ថិឃំ "បឃ្សវេត្តា បឌហាតី"តិអាឌីសុ វេតសុ វេលិកុត្តវេទសុ អតគ្គាតគ្គាឃ្សាយីតិគ្រ្ថិឃំ បឃ្សវេត្តា ក្ខឌិក្លវេត្តា អវេបក្លយាវេតា ព្គច្ឆយាវេតា ចិបឃ្សតាក្លវេលាសុ បហាតវេគ្គ កិវេលវេស បឌហាតីតិ តំតំឆយ្ខាតុទុវេបត វេឃាវេឌតគ្គុំៈ

បហាតគ្គតិវេទ្ទសចណ្ណតា តិជ្ជិតាៈ

កាវេចតគ្គតិវេទ្ទសចណ្ណតា

១វ៍ៈ កាវេចតគ្គតិវេទ្ទវេស កាឃកតាសតីតិ កាឃកតាសតិសុត្តវេត្ត (យៈ តិៈ ១ៈ១វ៍១ អាឌវេឃា) ចុត្តា អាតាបិតចតុព្គទិឃាបឆលុទ្ទទិកទិឃាបឆទ្ទត្តិសាកាវេចតុឆាតុតចសិចឆិកាបឌិក្ខុល- ចចត្វាបកយតសិកាវេសយ្យឃុត្តា ឃឆាតុទុបំ ទុបគ្គាតសយ្យឃុត្តា ច សតិៈ សា ហិ វេតសុ កាវេឃសុ កតា បចត្តាតិ កាឃកតាតិ ចុច្ចតិៈ សាតសហកតាតិ យឆុវេសុលវេចឌឃិតសគ្លាវេតត សាវេតត សហ ៩កុប្បាឌាឌិកាចំ កតាៈ តគ្គាវេច វេចាកិវេណ្ណ អាវេយុវេលា តិឃ្សវេឃ សំសវេដ្ឋ ឌិឃ្សតិ សហកតសវេទ្ទា បច្ចាសុ អវេត្ថសុ ឌិតចចវេតាៈ "ឃាឃំ តល្យា វេបិវេតាគ្គចិកា តត្ថិទាកសហកតា"តិ (ចិកៈ ១០១) ៩ត្ត តគ្គាវេច, តត្ថិទាកក្ខតាតិ អវេត្ថាៈ "ឃា, កិក្លវេច, ចិយំសា វេកាសដ្ឋសហកតា វេកាសដ្ឋសយ្យឃុត្តា"តិ (សំៈ តិៈ វ៍ៈប័១១) ៩ត្ត វេចាកិវេណ្ណ, អត្តវេត្តទា ក្ខបុដ្ឋយាវេតត វេកាសវេដ្ឋត វេចាកិណ្ណាតិ អវេត្ថាៈ "លិកឹ វេហាតិ ទុបសហកតាតំ ចា សយាបត្តីតំ អទុបសហកតាតំ ចា សយាបត្តីត"ត្តិ (បុៈ បៈ ១-ប័) ៩ត្ត អាវេយុវេលា, ទុបិទុបិវេយុលាតត្តិ អវេត្ថាៈ "អជ្ជិកសគ្គាសហកតំ សតិសវេគ្គាឌ្ឈ្ញំ កាវេចតី"តិ (សំៈ តិៈ វ៍ៈ១១ប័) ៩ត្ត តិឃ្សវេឃ, អជ្ជិកសគ្គាតិឃ្សឃំ អជ្ជិកសគ្គុំ កាវេចត្វា បឌិលឆ្ឆត្តិ អវេត្ថាៈ "ព្គជំ សុលំ ព្គយាឃ បីតិឃា សហកតំ វេហាតិ សហឌាតំ សយ្យឃុត្ត"ត្តិ (ចិកៈ វ៍លិប័) ៩ត្ត សំសវេដ្ឋ, សមិុឃ្សត្តិ អវេត្ថាៈ ព្គយមុមិ បវេឆ សំសវេដ្ឋា អឆិវេបុវេតាៈ សាតសំសដ្ឋា ហិ សាតសហកតាតិ ចុត្តាៈ សា ហិ ឆវេបត្វា ចតុគ្គ ឆសាតំ វេសវេសសុ សាតសហកតា វេហាតិ, សតិបិ ច ក្ខវេបក្លាសហកតវេត្ត វេឃក្ខុចវេសត សាតសហកតាតិ ចុត្តា, បុទិយគ្គាតយុលកត្តា ចា ចតុគ្គគ្គាតឃ្ស សាតសហកតាឃ ក្ខវេបក្លាសហកតាបិ ចុត្តាច វេហាតិ , ក្ខវេបក្លាឃ បត សវេត្ត សុវេល ចុត្តត្តា តកចតា សាតសហកតាតិ ចតុគ្គគ្គាតសយ្យឃុត្តាបិ ចុត្តាច វេហាតិៈ

សមថោ ច វិបស្សនា ចាតិ កាមច្ឆន្ទាទយោ បច្ចនីកធម្មេ សមេតិ វិនាសេតីតិ សមថោ។ សមាធិស្សេតំ នាមំ។ អនិច្ចតាទិវសេន វិវិធេហិ អាការេហិ ធម្មេ បស្សតីតិ វិបស្សនា។ បញ្ញាយេតំ នាមំ។ ឥមេ បន ទ្វេ ទសុត្តរបរិយាយេន ពហុការាតិ វុត្តា, សង្គីតិបរិយាយេន ច លោកិយលោកុត្តរមិស្សកាតិ។ តយោ សមាធីតិ សវិតក្កោ សវិចារោ សមាធិ, អវិតក្កោ វិចារមត្តោ សមាធិ, អវិតក្កោ អវិចារោ សមាធិ។ សម្បយោគវសេន បវត្តមានេន សហ វិតក្កេន សវិតក្កោ, សហ វិចារេន សវិចារោ។ សោ ខណិកសមាធិ, វិបស្សនាសមាធិ, ឧបចារសមាធិ, បឋមជ្ឈានសមាធិ។ នត្ថិ ឯតស្ស វិតក្កោតិ អវិតក្កោ។ វិតក្កវិចារេសុ វិចារោ មត្តា បមាណំ ឯតស្សាតិ វិចារមត្តោ, វិចារតោ ឧត្តរិ វិតក្កេន សម្បយោគំ ន គច្ឆតីតិ អត្ថោ។ សោ បញ្ចកនយេ ទុតិយជ្ឈានសមាធិ, តទុភយវិរហិតោ អវិតក្កោ អវិចារោ សមាធិ។ សោ ចតុក្កនយេ ទុតិយជ្ឈានាទិ, បញ្ចកនយេ តតិយជ្ឈានាទិ រូបាវចរសមាធិ។ ឥមេ តយោបិ លោកិយា ឯវ។ សង្គីតិបរិយាយេ អបរេបិ តយោ សមាធី វុត្តា – “សុញ្ញតោ សមាធិ, អនិមិត្តោ សមាធិ, អប្បណិហិតោ សមាធី”តិ (ទី. និ. ៣.៣០៥)។ តេ ឥធ ន អធិប្បេតា។

ចត្តារោ សតិបដ្ឋានាតិ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ, វេទនានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ, ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ, ធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ បុព្ពភាគេ ចុទ្ទសវិធេន កាយំ បរិគ្គណ្ហតោ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ, នវវិធេន វេទនំ បរិគ្គណ្ហតោ វេទនានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ, សោឡសវិធេន ចិត្តំ បរិគ្គណ្ហតោ ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ, បញ្ចវិធេន ធម្មេ បរិគ្គណ្ហតោ ធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ វេទិតព្វំ។ លោកុត្តរំ បន ឥធ ន អធិប្បេតំ។ បញ្ចង្គិកោ សមាធីតិ បញ្ច អង្គានិ អស្ស សន្តីតិ បញ្ចង្គិកោ, ចតុត្ថជ្ឈានសមាធិ។ បីតិផរណតា, សុខផរណតា, ចេតោផរណតា, អាលោកផរណតា, បច្ចវេក្ខណនិមិត្តន្តិ បញ្ច អង្គានិ។ បីតិំ ផរមានា ឧប្បជ្ជតីតិ ទ្វីសុ ឈានេសុ បញ្ញា បីតិផរណតា នាម។ សុខំ ផរមានា ឧប្បជ្ជតីតិ តីសុ ឈានេសុ បញ្ញា សុខផរណតា នាម។ បរេសំ ចេតោ ផរមានា ឧប្បជ្ជតីតិ ចេតោបរិយបញ្ញា ចេតោផរណតា នាម។ អាលោកំ ផរមានា ឧប្បជ្ជតីតិ ទិព្វចក្ខុបញ្ញា អាលោកផរណតា នាម។ បច្ចវេក្ខណញាណំ បច្ចវេក្ខណនិមិត្តំ នាម។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“ទ្វីសុ ឈានេសុ បញ្ញា បីតិផរណតា, តីសុ ឈានេសុ បញ្ញា សុខផរណតា, បរចិត្តេ បញ្ញា ចេតោផរណតា, ទិព្វចក្ខុបញ្ញា អាលោកផរណតា, តម្ហា តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋិតស្ស បច្ចវេក្ខណញាណំ បច្ចវេក្ខណនិមិត្ត”ន្តិ (វិភ. ៨០៤)។

តម្ហា វុដ្ឋិតសមាធិស្ស បចត្តាការគហណតោ និមិត្តន្តិ វុត្តំ។ តត្ថ ច បីតិផរណតា សុខផរណតា ទ្វេ បាទា វិយ, ចេតោផរណតា អាលោកផរណតា ទ្វេ ហត្ថា វិយ, អភិញ្ញាបាទកំ ចតុត្ថជ្ឈានំ មជ្ឈិមកាយោ វិយ, បច្ចវេក្ខណនិមិត្តំ សីសំ វិយ។ ឥតិ អាយស្មា ធម្មសេនាបតិ សារិបុត្តត្ថេរោ បញ្ចង្គិកំ សម្មាសមាធិំ អង្គបច្ចង្គសម្បន្នំ បុរិសំ វិយ កត្វា ទស្សេសិ។

ឆ អនុស្សតិដ្ឋានានីតិ បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជនតោ សតិយេវ អនុស្សតិយោ, បវត្តិតព្ពដ្ឋានស្មិំយេវ បវត្តត្តា សទ្ធាបព្ពជិតស្ស កុលបុត្តស្ស អនុរូបា សតិយោតិបិ អនុស្សតិយោ, អនុស្សតិយោ ឯវ បីតិអាទីនំ ឋានត្តា អនុស្សតិដ្ឋានានិ។ កតមានិ ឆ? ពុទ្ធានុស្សតិ ធម្មានុស្សតិ

សង្ឃានុស្សតិ សីលានុស្សតិ ចាគានុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ (ទី់ និ់ ៣់៣៣៧)់ ពោជ្ឈង្គាតិ ពោធិយា, ពោធិស្ស វា អង្គា់ កឹ វុត្តំ ហោតិ – យា ឯសា ធម្មសាមគ្គី យាយ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានាយ លីនុទ្ធច្ចបតិដ្ឋានាយូហនកាមសុខត្តកិលមថានុយោគុច្ឆេទសស្សតាភិនិវេសាទីនំ អនេកេសំ ឧបទ្ទវានំ បដិបក្ខភូតាយ សតិធម្មវិចយវីរិយបីតិបស្សទ្ធិសមាធិឧបេក្ខាសង្ខាតាយ ធម្មសាមគ្គិយា អរិយសាវកោ ពុជ្ឈតីតិ កត្វា ពោធីតិ វុច្ចតិ់ ពុជ្ឈតីតិ កិលេសសន្តាននិទ្ទាយ ឧដ្ឋហតិ, ចត្តារិ វា អរិយសច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ, និព្ពានមេវ វា សច្ឆិករោតិ, តស្សា ធម្មសាមគ្គិសង្ខាតាយ ពោធិយា អង្គាតិបិ ពោជ្ឈង្គា ឈានង្គមគ្គង្គាទយោ វិយ់ យោ បនេស យថាវុត្តប្បការាយ ឯតាយ ធម្មសាមគ្គិយា ពុជ្ឈតីតិ កត្វា អរិយសាវកោ ពោធីតិ វុច្ចតិ, តស្ស ពោធិស្ស អង្គាតិបិ ពោជ្ឈង្គា សេនង្គរថង្គាទយោ វិយ់ តេនាហុ អដ្ឋកថាចរិយា “ពុជ្ឈនកស្ស បុគ្គលស្ស អង្គាតិ វា ពោជ្ឈង្គា”តិ់ អបិច “ពោជ្ឈង្គាតិ កេនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា, ពោធាយ សំវត្តន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា”តិអាទិនា (បដិ់ ម់ ៣់១៧) នយេន ពោជ្ឈង្គដ្ឋោ វេទិតព្ពោ់ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោតិ តំតំមគ្គវជ្ឈកិលេសេហិ អារកត្តា អរិយភាវករត្តា អរិយផលបដិលាភករត្តា ច អរិយោ់ អដ្ឋ អង្គានិ អស្សាតិ អដ្ឋង្គិកោ់ សោយំ ចតុរង្គិកា វិយ សេនា, បញ្ចង្គិកំ វិយ ច តូរិយំ អង្គមត្តមេវ ហោតិ, អង្គវិនិមុត្តោ នត្ថិ់ ពោជ្ឈង្គមគ្គា លោកុត្តរា, សុត្តន្តបរិយាយេន បុព្ពភាគាបិ លព្ភន្តិ់

នវបារិសុទ្ធិបធានិយង្គានីតិ សីលវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, ចិត្តវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, បញ្ញា បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ, វិមុត្តិ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គំ (ទី់ និ់ ៣់៣៥៩)់ សីលវិសុទ្ធីតិ វិសុទ្ធឹ បាបេតុំ សមត្ថំ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ់ តញ្ហិ ទុស្សីល្យមលំ វិសោធេតិ់ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គន្តិ បរិសុទ្ធភាវស្ស បធានំ ឧត្តមំ អង្គំ់ ចិត្តវិសុទ្ធីតិ វិបស្សនាយ បទដ្ឋានភូតា បគុណា អដ្ឋ សមាបត្តិយោ់ តា ហិ កាមច្ឆន្ទាទិមលំ វិសោធេន្តិ់ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធីតិ សប្បច្ចយនាមរូបទស្សនំ់ តញ្ហិ សត្តទិដ្ឋិមលំ វិសោធេតិ់ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធីតិ បច្ចយាការញាណំ់ តេន ហិ តីសុ អទ្ធាសុ បច្ចយវសេន ធម្មា បវត្តន្តីតិ បស្សន្តោ តីសុបិ អទ្ធាសុ សត្តកង្ខាមលំ វិតរន្តោ វិសុជ្ឈតិ់ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធីតិ ឧទយព្ពយានុបស្សនក្ខណេ ឧប្បន្នា ឱភាសញាណបីតិបស្សទ្ធិសុខអធិមោក្ខបគ្គហុបដ្ឋានុបេក្ខានិកន្តីតិ ទស វិបស្សនុបក្កិលេសា, ន មគ្គោ, វីថិបដិបន្នឧទយព្ពយញាណំ មគ្គោតិ ឯវំ មគ្គាមគ្គេ ញាណំ នាម់ តេន ហិ អមគ្គមលំ វិសោធេតិ់ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធីតិ វីថិបដិបន្នឧទយព្ពយានុបស្សនាញាណំ ភង្គានុបស្សនាញាណំ ភយតុបដ្ឋានានុបស្សនាញាណំ អាទីនវានុបស្សនាញាណំ និព្ពិទានុបស្សនាញាណំ មុញ្ចិតុកម្យតាញាណំ បដិសង្ខានុបស្សនាញាណំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ អនុលោមញាណន្តិ ឥមានិ នវ វិបស្សនាញាណានិ់ តានិ ហិ និច្ចសញ្ញាទិមលំ វិសោធេន្តិ់ ញាណទស្សនវិសុទ្ធីតិ ចតុអរិយមគ្គបញ្ញា់ សា ហិ សមុច្ឆេទតោ សកសកមគ្គវជ្ឈកិលេសមលំ វិសោធេតិ់ បញ្ញាតិ អរហត្តផលបញ្ញា់ វិមុត្តីតិ អរហត្តផលវិមុត្តិ់

ទស កសិណាយតនានីតិ “បឋវីកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អទ្វយំ អប្បមាណំ, អាបោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... តេជោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... វាយោកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... នីលកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... បីតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... លោហិតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... ឱទាតកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ...

អាកាសកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ...បេ... វិញ្ញាណកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អទ្វយំ អប្បមាណ”ន្តិ (អ. និ. ១០.២៥; ទី. និ. ៣.៣៦០) ឯវំ វុត្តានិ ទស. ឯតានិ ហិ សកលផរណដ្ឋេន កសិណានិ, តទារម្មណានំ ធម្មានំ ខេត្តដ្ឋេន អធិដ្ឋានដ្ឋេន វា អាយតនានិ. ឧទ្ធន្តិ ឧបរិគគនតលាភិមុខំ. អធោតិ ហេដ្ឋាភូមិតលាភិមុខំ. តិរិយន្តិ ខេត្តមណ្ឌលមិវ សមន្តា បរិច្ឆិន្ទិតំ. ឯកច្ចោ ហិ ឧទ្ធមេវ កសិណំ វឌ្ឍេតិ ឯកច្ចោ អធោ, ឯកច្ចោ សមន្តតោ. ឯកោបិ តេន តេន វា ការណេន ឯវំ បសារេតិ អាលោកមិវ រូបទស្សនកាមោ. តេន វុត្តំ – “បថវីកសិណមេកោ សញ្ជានាតិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយ”ន្តិ (អ. និ. ១០.២៥; ទី. និ. ៣.៣៦០). អទ្វយន្តិ ឥទំ បន ឯកស្ស អញ្ញភាវានុបគមនត្ថំ វុត្តំ. យថា ហិ ឧទកំ បវិដ្ឋស្ស សព្ពទិសាសុ ឧទកមេវ ហោតិ ន អញ្ញំ, ឯវមេវ បថវីកសិណំ បថវីកសិណមេវ ហោតិ, នត្ថិ តស្ស អញ្ញកសិណសម្ភេទោតិ. ឯស នយោ សព្ពត្ថ. អប្បមាណន្តិ ឥទំ តស្ស តស្ស ផរណអប្បមាណវសេន វុត្តំ. តញ្ហិ មនសា ផរន្តោ សកលមេវ ផរតិ, ន “អយមស្ស អាទិ ឥទំ មជ្ឈ”ន្តិ បមាណំ គណ្ហាតីតិ. អាកាសកសិណន្តិ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសំ បរិច្ឆេទាកាសកសិណញ្ច. វិញ្ញាណកសិណន្តិ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ បវត្តវិញ្ញាណំ. តត្ថ កសិណវសេន កសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ, កសិណុគ្ឃាដិមាកាសវសេន តត្ថ បវត្តវិញ្ញាណេ ឧទ្ធំអធោតិរិយតា វេទិតព្វា, បរិច្ឆេទាកាសកសិណស្សបិ វឌ្ឍេតព្វតាយ តស្ស វសេនបីតិ.

១៩. ឥទានិ ភាវនាបភេទំ ទស្សេន្តោ ទ្វេ ភាវនាតិអាទិមាហ. តត្ថ លោកិយាតិអាទីសុ លោកោ វុច្ចតិ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន វដ្ដំ, តស្មិំ បរិយាបន្នភាវេន លោកេ និយុត្តាតិ លោកិយា, លោកិយានំ ធម្មានំ ភាវនា លោកិយា. កិញ្ចាបិ ធម្មានំ ភាវនាតិ វោហារវសេន វុច្ចតិ, តេហិ បន វិសុំ ភាវនា នត្ថិ. តេ ឯវ ហិ ធម្មា ភាវិយមានា ភាវនាតិ វុច្ចន្តិ. ឧត្តិណ្ណាតិ ឧត្តរា, លោកេ អបរិយាបន្នភាវេន លោកតោ ឧត្តរាតិ លោកុត្តរា.

រូបភវសង្ខាតេ រូបេ អវចរតីតិ រូបាវចរា. កុសលសទ្ទោ បនេត្ថ អារោគ្យអនវជ្ជឆេកសុខវិបាកេសុ ទិស្សតិ. “កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ? កច្ចិ ភោតោ អនាមយ”ន្តិអាទីសុ (ជា. ១.១៥.១៤៦; ២.២០.១២៩) អារោគ្យេ. “កតមោ បន, ភន្តេ, កាយសមាចារោ កុសលោ? យោ ខោ, មហារាជ, កាយសមាចារោ អនវជ្ជោ”តិ (ម. និ. ២.៣៦១) ច “បុន ចបរំ, ភន្តេ, ឯតទានុត្តរិយំ, យថា ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ កុសលេសុ ធម្មេសូ”តិ (ទី. និ. ៣.១៤៥) ច ឯវមាទីសុ អនវជ្ជេ. “តំ កិំ មញ្ញសិ, រាជកុមារ, កុសលោ ត្វំ រថស្ស អង្គបច្ចង្គាន”ន្តិ? (ម. និ. ២.៨៧) “កុសលា នច្ចគីតស្ស សិក្ខិតា ចាតុរិត្ថិយោ”តិ (ជា. ២.២២.៩៤) ច អាទីសុ ឆេកេ. “កុសលានំ ធម្មានំ សមាទានហេតុ ឯវមិទំ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតី”តិ (ទី. និ. ៣.៨០) “កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា”តិ (ធ. ស. ៤៣១) ច អាទីសុ សុខវិបាកេ. ស្វាយមិធ អារោគ្យេបិ អនវជ្ជេបិ សុខវិបាកេបិ វដ្ដតិ. វចនត្ថោ បនេត្ថ កុច្ឆិតេ បាបកេ ធម្មេ សលយន្តិ ចលយន្តិ កម្បេន្តិ វិទ្ធំសេន្តីតិ កុសលា, កុច្ឆិតេន វា អាការេន សយន្តីតិ កុសា, តេ អកុសលសង្ខាតេ កុសេ លុនន្តិ ឆិន្ទន្តីតិ កុសលា, កុច្ឆិតានំ វា សានតោ តនុករណតោ ញាណំ កុសំ, តេន កុសេន លាតព្វា គហេតព្វា បវត្តេតព្វាតិ កុសលា, យថា វា កុសា ឧភយភាគគតំ ហត្ថប្បទេសំ លុនន្តិ, ឯវមិមេបិ ឧប្បន្នានុប្បន្នភាវេន ឧភយភាគគតំ សំកិលេសបក្ខំ លុនន្តិ, តស្មា កុសា វិយ លុនន្តីតិ កុសលា. តេសំ រូបាវចរកុសលានំ ភាវនា រូបាវចរកុសលភាវនា. អរូបភវសង្ខាតេ អរូបេ អវចរតីតិ អរូបាវចរា. តេភូមកវដ្ដេ បរិយាបន្នា អន្តោគធាតិ បរិយាបន្នា, តស្មិំ ន បរិយាបន្នាតិ អបរិយាបន្នា, លោកុត្តរា.

កាយាចចក្សេលិតំ ឆយ្ខាតំ កាចតា កយ្ខា ត ចុត្តាតិ ចេ? អប្បតាប្បត្តាយ ឲច កាចតាយ អភិឆយ្ខេ កាចតាតិ អធិប្បេតត្តា៓ ចុត្តញ្ញា តត្វ –

“យោកចិហិតេស្ស ចា កយ្ខាយតតេស្ស យោកចិហិតេស្ស ចា ឆិប្បាយតតេស្ស យោកចិហិតេស្ស ចា ចិឌ្ឍាដ្ឋតេស្ស កយ្ខស្សកតំ ចា សច្ចាតុលេយិកំ ចា រូបំ អតិច្ចត្តិ ចា, ចេឥតា អតិច្ចាតិ ចា, សញ្ញា អតិច្ចាតិ ចា, សង្ខារា អតិច្ចាតិ ចា, ចិញ្ញាណំ អតិច្ចត្តិ ចា ឃំ ឲចរូបំ អតុលេយិកំ ពត្តិ ឌិដ្ឋិ រុចិ យុឝិ បេក្ខ ឆយ្ខិញ្ញាតក្ខត្តិ បរតោ អសុត្វា បដិលកតិ, អឃំ ចុច្ចតិ ចិត្តាយឃា បញ្ញា៓ យោកចិហិតេស្ស ចា កយ្ខាយតតេស្ស...បេ... ឆយ្ខិញ្ញាតក្ខត្តិ បរតោ សុត្វា បដិលកតិ, អឃំ ចុច្ចតិ សុតយឃា បញ្ញា៓ សព្វាបិ សយាបត្តស្ស បញ្ញា កាចតាយឃា បញ្ញា”តិ (ចិក៓ ល៍៩ប័)៓

សា បត កាយាចចរកាចតា អាចឌ្ឍតកចក្កបិតេហិ អត្តទិតត្តា កាចតាតិ ត ចុត្តាតិ ចេឥតព្វា៓ សព្វេសំ បត បុញ្ញាតំ តិចិឆបុញ្ញាកិរិយចត្វត្តំ អត្តោកឆត្តា ខ្លបធារសយាឆិចិបស្សតាសយាឆិតំ កាចតាយឃបុញ្ញាតា សិទ្ធា៓ ព្លឆ បត លេកិយកាចតាយ ឲច សក្កហិតា៓ រូបិរូបិចធរាតំ តិចិឆកាចេច ហីតាតិ លិបកា៓ ហីតុត្តយាតំ យឡ្លេកចា យឡ្លា, យឡ្លីយាតិបិ បិធេ៓ បឆាតកាចំ តីតាតិ បហីតា, ខ្លត្តយាតិ អត្វោ៓ អាឃុហតចសេត អឃំ ហីតយឡ្លីយបហីតតា ចេឥតព្វា៓ ឃស្សា ហិ អាឃុហតក្ខលេហ លក្តោ ចា ហីតោ ហោតិ ឌីរិឃំ ចា ចិត្តំ ចា ចីយំសា ចា, សា ហីតា តាយ៓ ឃស្សា តេ ឆយ្ខា យឡ្លីយា, សា យឡ្លីយា តាយ៓ ឃស្សា តេ ឆយ្ខា បហីតា, សា បហីតា តាយ៓ យុក្ខុកេហិ ចា ព្លក្លិយេហិ សយ្យឃុត្តា ហីតា តាយ, យឡ្លីយេហិ ព្លក្លិយេហិ សយ្យឃុត្តា យឡ្លីយា, អធិយត្តេហិ ព្លក្លិយេហិ សយ្យឃុត្តា បហីតា តាយ៓ អបទិឃាបត្តាយ ហីតយឡ្លីយត្តាកាចា បហីតតា ឲច ចុត្តា៓ សា ហិ ខ្លត្តយដ្ឋេត អតប្បកដ្ឋេត ឆ បហីតា៓

៦ល៍៓ បឆយកាចតាចតុក្កេ កាចេតីតិ ឲកស្មិំយេច លហេ តឆា តឆា បដិចិឡ្លុត្តា អទិឃយក្កំ កាចេតិ៓ ក្ខុតិយកាចតាចតុក្កេ ឲសតាកាចតាតិ អប្បតាបុព្វកាកេ កាចតា៓ សា ហិ អប្បតំ ឲសត្តិ ឲតាឃាតិ ឲសតាតិ ចុត្តា៓ បដិលិកកាចតាតិ អប្បតាកាចតា៓ សា ហិ តាយ ឲសតាយ បដិលព្ភតីតិ បដិលិកោតិ ចុត្តា៓ ឲករេសាកាចតាតិ បដិលិកេ ចសីកាចំ បត្តកាយស្ស បយោកកាលេ កាចតា៓ សា ហិ តេត តេត បហារតេត តេហិ តេហិ កិលេសេហិ ចិយុត្តត្តា ចិយុត្តិរសេត ឲករេសាតិ កត្វា ឲករេសាតិ ចុត្តា៓ អាសេចតាកាចតាតិ បដិលិកេ ចសិប្បត្តស្ស ឃឆាទុចិ បទិកោកកាលេ កាចតា៓ សា ហិ ក្សុំ សេចីឃតីតិ អាសេចតាតិ ចុត្តា៓ កេចិ បត “អាសេចតាកាចតា ចសីកយំ, ឲករេសាកាចតា សព្វត្ថិកា”តិ ចណ្ណយត្តិ៓ ចតុក្កចិកាកេ សយាឆិ សយាបដ្ឋត្តាតត្តិ ចត្តយាតសយិបេ ចត្តយាតចឆតំ៓ តត្វ ឌាតាតិ តស្មិំ បុព្វកាកេ ឌាតា៓ ឲករេសា ហោត្តីតិ អប្បតុប្បាឆេត សយាតកិច្ចា ហោត្តិ៓ សយាឆិ សយាបត្តាតត្តិ អប្បិតប្បតាតំ៓ តត្វ ឌាតាតិ តស្សា អប្បតាយ ឌាតា៓ អញ្ញាយញ្ញា តាតិចត្តត្តីតិ សយប្បចត្តិឃា អញ្ញាយញ្ញា តាតិក្កយត្តិ៓ អធិយោក្លេដ្ឋតសទ្ធិក្លិឃំកាចឃតោតិអាឌីសុ ឲកក្ខលេហបិ ឲកេកស្ស ព្លក្លិយស្ស សកសកកិច្ចការលេហ តំតំតិស្សឃចសេត សកសកកិច្ចការកាតិ សេសាតិបិ ព្លក្លិឃាតិ ចិយុត្តិរសេត ឲករេសា ហោត្តីតិ ចិយុត្តិរសេតេច ឲករសដ្ឋេត កាចតា៓ ពលតោញ្ញ្ឃយក្កេក្កស្សុបិ ឲសេច តយោ៓ ឲករេសាតិ ឆ លិក្កចិបល្លាសោ កតោ៓

ព្លឆ កិក្លុតិ ព្លយស្មិំ សាសេត កិក្លុ៓ សំសារេ ភយំ ព្លក្លុតីតិ កិក្លុ៓ បុព្វាលាសយឃត្តិអាឌីសុ អច្ចត្តសំយោកេត្វ ខ្លបយោកចឆតំ, អត្វតោ បត

ក្សូខេច , ជិចរស្ស បុព្វកាខេលតិ អេត្ថា៌ អាខេវចតីតិ ចរិប្បត្តំ វយាឌិ ក្សំ ខេវចតិ៌ យជ្ញត្តិវយឃត្តិ ជិចរស្ស យជ្ញាខេល៌ វាឃត្យវយឃត្តិ ជិចរស្ស វាឃត្យាខេល៌ បុខេកតត្តិ ជិចាកត្តខេតា បុខេកាខេល៌ បច្ឆាកតត្តិ ជិចាកត្តខេតា បច្ឆាកាខេល៌ បុរិខេយបិ ឃាខេយតិ ខេតិ្តឃា បឆខេយ ខេកាដ្ឋាខេវ៌ កាឡឲតិ កាឡអបខេក្ខ៌ ជុខេឈ្យតិ វុក្កបខេក្ខ៌ បុរិខេយបិ ចខេឃាលខេក្ខតិ បឆខេយ ចខេឃាខេកាដ្ឋាខេវ, បឆយចខេឃតិ អេត្ថា៌ តីរុ ច ចខេឃរុ ចរ្សវតាឃុករ្ស បុរិវស្ស ឲខេកាកុំ ចខេឃ ចត្យាយវាឌិកាតិ ខេតត្តិរ ចវ្សាតិ ខេហាត្តិ៌

១ប័៌ តតិឃកាចតាចត្យខេក្ក តត្វ ឌាតាត់ ឆយ្ញាត់ អតតិចត្តតខេដ្ឋតាតិ តត្វ ខេតក្កយ្ញាឌីរុ កាចតាចិខេវខេវរុ ឌាតាត់ វយាឌិបញ្ញាវជ្ឈាតាត់ ឃុកតឌ្ឍយ្ញាត់ អញ្ញាយញ្ញា អតតិក្កយតកាខេចត៌ ឆ្កាត្តឹឃាត់ ឲកាខេវខេដ្ឋតាតិ តខេត្វច វដ្ឋាឌិត់ ឆ្កាត្តឹឃាត់ តាតាកិខេលខេវហិ ចិយុត្តត្តា ចិយុត្តិខេវខេវត ឲកាខេវកាខេចត៌ តខ្យបកិទិរិឃចាហតខេដ្ឋតាតិ ខេតរំ អតតិចត្តតឲកាខេវកាចាត់ អត្សុទ្ធិកាវ្ស ទិរិឃស្ស ចាហតកាខេចត៌ អាខេវចតខេដ្ឋតាតិ ឃា តស្ស តរិ្ញ វយខេឃ បចត្តា អាខេវចតា៌ តស្សា អាខេវចតាឃ អាខេវចតកាខេចត៌

រូបវញ្ញាត្តិ ក្យវលចិបាកកិរិឃចខេវត បញ្ចាឥវចិឆំ រូបាចខេវញ្ញាតវជ្ឈាតំ រូបវញ្ញា៌ រូបាចខេវញ្ញាតយ្យិ ហិ រូបត្តិ ចុច្ចតិ “រូបិ រូបាតិ បស្សតិ”តិអាឌីរុ (ឌី៌ តិ៌ ១៌១៧៤; អ៌ តិ៌ ប័៌៩៩; ឆ៌ វ៌ ១៧ប័), តស្ស ឈាតស្ស អាខេយ្ញលយ្យិ “ពាហិទ្ធា រូបាតិ បស្សតិ វុចណ្ណទុព្វណ្ណាតី”តិអាឌីរុ (ឌី៌ តិ៌ ១៌១៧៦; អ៌ តិ៌ ប័៌៩៧-៩៩; ឆ៌ វ៌ ១៧៥, ១៧៨)៌ រូបាចខេវញ្ញាតត្យោវញ្ញាវីខេវត រូខេប វញ្ញាតិ កត្វា រូបវញ្ញាតិ ចុច្ចតិ៌ បដិឃវញ្ញាត្តិ ក្យវលចិបាកា បញ្ច, អក្យវលចិបាកា បញ្ចាតិ ឲចំ ឥវចិឆំ បដិឃវញ្ញា៌ ទ្វិបញ្ចចិញ្ញាណវយ្យឃុត្តា ហិ វញ្ញា ចក្ខាឌិត់ ចត្ថុត់ រូបាឌិត់ អាខេយ្ញលាតញ្ច បដិឃាខេតត ជ្បត្តត្តា បដិឃវញ្ញាតិ ចុច្ចតិ៌ រូបវញ្ញា វដ្ឋវញ្ញា កន្ធវញ្ញា ខេវវញ្ញា ខេផាដ្ឋព្វវញ្ញាតិបិ ឲតិស្សា ឲច តាយំ៌ តាតត្តវញ្ញាត្តិ អដ្ឋ កាយាចខេវក្យវលវញ្ញា, ទ្វាឥវ អក្យវលវញ្ញា , ឲកាឥវ កាយាចខេវក្យវលចិបាកវញ្ញា, ខេទ្វ អក្យវលចិបាកវញ្ញា, ឲកាឥវ កាយាចខេវកិរិឃវញ្ញាតិ ឲចំ ចត្យចត្តាលីវចិឆំ តាតត្តវញ្ញា៌ វា ហិ តាតខេត្ត តាតាវកាខេច រូបវដ្ឋាឌិខេកខេឥ ខេកាចខេវ បចត្តា វញ្ញាតិ តាតត្តវញ្ញា, ចត្យចត្តាលីវខេកឥខេតា តាតត្តា តាតាវកាចា អញ្ញាយញ្ញា អវឌិវា វញ្ញាតិ ចា តាតត្តវញ្ញាតិ ចុច្ចតិ៌ វញ្ញាពាហុកខេត្តបិ ឌាតិក្កហខេលាត ឲកាចចត់ កតំ៌

តិច្ចវញ្ញាត្តិ តិច្ចត្តិ វញ្ញា តិច្ចវញ្ញា៌ ឲចំ វុលវញ្ញា អត្តវញ្ញា៌ តត្តិត្តិ វប្បីតិកំ តណ្ហា ខេរាកត្តិ តិប្បីតិកំ តណ្ហា វយុឥឃត្តិ ខេរាកស្ស វយុឥឃំ៌ អឆ ចា កក្កាត្យបស្សតាឃ កក្កខេស្សច ឥស្សតខេតា វជ្ឈាខេរាត់ ជ្ឈឥឃំ៌ អាឌាតត្តិ តិព្វត្តតចខេវត កិខេលវាត់, អខេដាវឥស្សាចិតាឃ វជ្ឈតាខេយ្ញលស្ស ចា អាឌាត់៌ ឈតវញ្ញាត្តិ វត្តតិចខេវត ឈតត្តិ វញ្ញា៌ អាឃូហតត្តិ វជ្ឈាខេរាត់ អត្វាឃ បខេឃាកកខេណ៌ ឆ្ញុចវញ្ញាត្តិ មិខេត្តិ វញ្ញា៌ តិយិត្តត្តិ តិច្ចតិយិត្តំ៌ បលិឆិត្តិ វុលបត្វត់៌ អកិតិខេចវត្តិ អត្វិ អត្តាតិ អកិតិខេចវំ៌ វារាឌាតាកិតិខេចវត្តិ តិច្ចវារត្តវាខេកាហលាកិតិខេចវំ៌ វខេយ្ញាហាកិតិខេចវត្តិ “អខេហារិ ត្យ ខេលា អហំ អតីតយទ្ធាត”ត្តិអាឌិចខេវត (វំ៌ តិ៌ ១៌១០) “ព្វស្សខេតា ខេលិខេកា វយ្ហាតី”តិអាឌិចខេវត ច វខេយ្ញាហាកិតិខេចវំ៌ អាលឃាកិតិខេចវត្តិ អាឌីតចាឥស្សខេតត អល្លីឃិតព្វយិឥត្តិ អកិតិខេចវំ៌ អប្បដិវដ្ឋត្តិ អត្យបិឃកហលំ៌ វខេញ្ញាកាកិតិខេចវត្តិ កាយខេឃាកាឌិកំ កិខេលវប្បចត្តិ៌

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᨠᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩉᩥ ᩈᩉ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᨠᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᨲᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᨠᨭ᩠ᨮᩮ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᨲᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨻᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ᪨ ᨲᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ᪨ ᨴᩩᩅᩥᨵᨬ᩠ᩉᩥ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᨷᩉᩣᨶᩮᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᩉᨩᩮᨠᨭ᩠ᨮᨬ᩠ᨧ᪨ ᨷᩉᩣᨶᩮᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨾᩩᨡᩣᩉᩥ ᨲᩮᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩉᩥ ᩈᩉ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓᪨᪑᪨᪑᪑᪖) ᨿᩣᩅ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨷᩉᩣᨶᩣ, ᨲᩣᩅ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᨧᨿᩥᨨᩣᨨᩥᨷᩮ᩠ᨿᨲᩴ᪨ ᨴᩈᩈᩩ ᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩈᩩ ᨷᨮᨾ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩋᨷᩣᨿᨣᨾᨶᩦᨿᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨳᩥᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩴ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᩉ ᨷᩉᩣᨶᩮᨠᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨷᨾᩩᨡᩮᩈᩩ ᨧ ᨴᩥᨿᨯ᩠ᨰᩮᩈᩩ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩉᩔᩮᩈᩩ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᩉ ᩋᨷᩣᨿᨣᨾᨶᩦᨿᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨷᩉᩣᨶᩮᨠᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩉᨩᩮᨠᨭ᩠ᨮᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᩉ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩴ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩈᩉᨩᩮᨠᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨳᩥᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩴ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩈᩉᨩᩮᨠᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᨲᩥ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨽᩪᨲᩮ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥᨠᩮ᪨ ᩋᨱᩩᩈᩉᨣᨲᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᨲᩥ ᩋᨱᩩᩈᩉᨣᨲᨽᩪᨲᩮ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥᨠᩮ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᨿᩮᨶ ᨷᩉᩦᨶᩣᩅᩈᩮᩈᩮ᪨

ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨧᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩮᨠᩁᩈᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ "ᩑᨠᩁᩈᩣ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᩑᨠᩁᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨴᩩᨷᨣᩅᩦᩁᩥᨿᩅᩣᩉᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩮᨲᩩᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ "ᨻᩪᩉᩥᨲᩣ ᨧ ᨻᩪᩉᩥᨲᩣ ᨧ ᩉᩮᨲᩩᨿᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩍᨵ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨷᩴ ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩁᩪᨷᩣᨴᩦᨶᩥ ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩁᩈᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩁᩈᩮᨶ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩁᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩑᨠᩁᩈᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩁᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩁᩈᩮᨶ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩁᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨷᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪘᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨷᨶ ᩑᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩥ ᨷᨭᩥᩃᩮᩣᨾᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨠᩩᨷ᩠ᨷᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᨶ ᨠᩩᨷ᩠ᨷᨲᩥ ᨶ ᨧᩃᨲᩥ ᨶ ᨷᩁᩥᩉᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨠᩩᨷ᩠ᨷᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩁᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨷᨶ "ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓᪨᪓᪐᪕) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᩩᨲᩪᨷᨷᩣᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩋᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨡᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ᪨ ᨲᨾᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩅᩥᨴᩥᨲᨠᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨷᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨬᩣᨱᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᨨᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ ᨲᨾᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨴᩥᨲᩴ

ករោតីតិ វិជ្ជា។ ចុតូបបាតេ ញាណំ ចុតិបដិសន្ធិច្ឆាទកំ តមំ វិជ្ឈតិ, ចុតូបបាតញ្ច វិទិតំ ករោតីតិ វិជ្ជា។ អាសវានំ ខយេ ញាណំ ចតុសច្ចច្ឆាទកំ តមំ វិជ្ឈតិ, ចតុសច្ចធម្មេ ច វិទិតំ ករោតីតិ វិជ្ជា។ ចត្តារិ សាមញ្ញផលានីតិ សោតាបត្តិផលំ, សកទាគាមិផលំ, អនាគាមិផលំ, អរហត្តផលំ។ បាបធម្មេ សមេតិ វិនាសេតីតិ សមណោ, សមណស្ស ភាវោ សាមញ្ញំ។ ចតុន្នំ អរិយមគ្គានមេតំ នាមំ។ សាមញ្ញស្ស ផលានិ សាមញ្ញផលានិ។

បញ្ច ធម្មក្ខន្ធាតិ សីលក្ខន្ធោ, សមាធិក្ខន្ធោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ, វិមុត្តិក្ខន្ធោ, វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធោ។ ធម្មក្ខន្ធាតិ ធម្មកោដ្ឋាសា។ សីលក្ខន្ធាទយោបិ ឯសេវ នយោ។ លោកិយលោកុត្តរា សីលសមាធិបញ្ញា ឯវ សីលសមាធិបញ្ញាក្ខន្ធា។ សមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិនិស្សរណវិមុត្តិយោ ឯវ វិមុត្តិក្ខន្ធោ។ តិវិធា វិមុត្តិបច្ចវេក្ខណា ឯវ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធោ។ សោ លោកិយោ ឯវ។ ជាននដ្ឋេន ញាណមេវ ទស្សនដ្ឋេន ទស្សនន្តិ ញាណទស្សនំ, វិមុត្តីនំ ញាណទស្សនំ វិមុត្តិញាណទស្សនន្តិ វុច្ចតិ។ វិក្ខម្ភនតទង្គវិមុត្តិយោ បន សមាធិបញ្ញាក្ខន្ធេហេវ សង្គហិតា។ ឥមេ បញ្ច ធម្មក្ខន្ធា សេក្ខានំ សេក្ខា, អសេក្ខានំ អសេក្ខាតិ វុត្តា។ ឯតេសុ ហិ លោកិយា ច និស្សរណវិមុត្តិ ច នេវសេក្ខានាសេក្ខា។ សេក្ខា ហោន្តាបិ សេក្ខានំ ឥមេ ឥតិ សេក្ខា, អសេក្ខានំ ឥមេ ឥតិ អសេក្ខាតិ វុត្តន្តិ។ “សេក្ខេន វិមុត្តិក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ ហោតី”តិ ឯត្ថ បន និស្សរណវិមុត្តិយា អារម្មណករណវសេន សមន្នាគតោតិ វេទិតព្ពោ។ ឆ អភិញ្ញាតិ ឆ អធិកានិ ញាណានិ។ កតមានិ ឆ? ឥទ្ធិវិធញាណំ, ទិព្វសោតធាតុញាណំ, បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណំ, ចេតោបរិយញាណំ, ទិព្វចក្ខុញាណំ, អាសវានំ ខយេ ញាណន្តិ ឥមា ឆ។

សត្ត ខីណាសវពលានីតិ ខីណា អាសវា អស្សាតិ ខីណាសវោ, ខីណាសវស្ស ពលានិ ខីណាសវពលានិ។ កតមានិ សត្ត? វុត្តានិ ភគវតា –

“ឥធ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អនិច្ចតោ សព្ពេ សង្ខារា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ។ យម្បិ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អនិច្ចតោ សព្ពេ សង្ខារា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ, ឥទម្បិ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ, យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ‘ខីណា មេ អាសវា’តិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អង្គារកាសូបមា កាមាតិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ។ យម្បិ, ភិក្ខវេ…បេ… ឥទម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ វិវេកនិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ វិវេកបោណំ វិវេកបព្ភារំ វិវេកដ្ឋំ នេក្ខម្មាភិរតំ ព្យន្តីភូតំ សព្ពសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហិ។ យម្បិ, ភិក្ខវេ…បេ… ឥទម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ…បេ…។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា។ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ។ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា។ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវិតោ ហោតិ សុភាវិតោ។ យម្បិ, ភិក្ខវេ,

ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវិតោ ហោតិ សុភាវិតោ, ឥទម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ, យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ‘ខីណា មេ អាសវា’”តិ (អ។ និ។ ១០។៩០; ទី។ និ។ ៣។៣៤៧; បដិ។ ម។ ២។៤៤)។

តត្ថ បឋមេន ឈានេន ទុក្ខសច្ចបដិវេធនា, ទុតិយេន សមុទយសច្ចបដិវេធនា, តតិយេន និរោធសច្ចបដិវេធនា, ចតុត្ថេន មគ្គសច្ចបដិវេធនា បកាសិតា ហោតិ។

អដ្ឋ វិមោក្ខាតិ អារម្មណេ អធិមុច្ចនដ្ឋេន បច្ចនីកធម្មេហិ ច សុដ្ឋុ មុច្ចនដ្ឋេន វិមោក្ខា។ “កតមេ អដ្ឋ? រូបី រូបានិ បស្សតិ, អយំ បឋមោ វិមោក្ខោ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ, អយំ ទុតិយោ វិមោក្ខោ។ ‘សុភ’ន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតិ, អយំ តតិយោ វិមោក្ខោ។ សព្ពសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា ‘អនន្តោ អាកាសោ’តិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អយំ ចតុត្ថោ វិមោក្ខោ។ សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘អនន្តំ វិញ្ញាណ’ន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អយំ បញ្ចមោ វិមោក្ខោ។ សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘នត្ថិ កិញ្ចី’តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អយំ ឆដ្ឋោ វិមោក្ខោ។ សព្ពសោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អយំ សត្តមោ វិមោក្ខោ។ សព្ពសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, អយំ អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ”តិ (ទី។ និ។ ២។១៧៤; ៣។៣៤៨; អ។ និ។ ៨។៦៦)។

នវ អនុបុព្ពនិរោធាតិ នវ អនុបដិបាដិយា និរោធា។ “កតមេ នវ? បឋមំ ឈានំ សមាបន្នស្ស កាមសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ, ទុតិយំ ឈានំ សមាបន្នស្ស វិតក្កវិចារា និរុទ្ធា ហោន្តិ, តតិយំ ឈានំ សមាបន្នស្ស បីតិ និរុទ្ធា ហោតិ, ចតុត្ថំ ឈានំ សមាបន្នស្ស អស្សាសបស្សាសា និរុទ្ធា ហោន្តិ, អាកាសានញ្ចាយតនំ សមាបន្នស្ស រូបសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ, វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមាបន្នស្ស អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា និរុទ្ធា ហោតិ, សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នស្ស សញ្ញា ច វេទនា ច និរុទ្ធា ហោន្តី”តិ (អ។ និ។ ៩។៣១; ទី។ និ។ ៣។៣៤៤, ៣៤៩)។

ទស អសេក្ខា ធម្មាតិ ឧបរិ សិក្ខិតព្ពាភាវតោ ន សិក្ខន្តីតិ អសេក្ខា។ អថ វា តីសុ សិក្ខាសុ សិក្ខន្តីតិ សេក្ខា, វុឌ្ឍិប្បត្តា សេក្ខាតិ អសេក្ខា, អរហន្តោ។ អសេក្ខានំ ឥមេតិ អសេក្ខា។ “កតមេ ទស? អសេក្ខា សម្មាទិដ្ឋិ, អសេក្ខោ សម្មាសង្កប្បោ, អសេក្ខា សម្មាវាចា, អសេក្ខោ សម្មាកម្មន្តោ, អសេក្ខោ សម្មាអាជីវោ, អសេក្ខោ សម្មាវាយាមោ, អសេក្ខា សម្មាសតិ, អសេក្ខោ សម្មាសមាធិ, អសេក្ខំ សម្មាញាណំ, អសេក្ខា សម្មាវិមុត្តី”តិ (ទី។ និ។ ៣។៣៤៨, ៣៦០)។ អសេក្ខំ សម្មាញាណន្តិ អរហត្តផលបញ្ញា ឋបេត្វា សេសលោកិយបញ្ញា។ សម្មាវិមុត្តីតិ អរហត្តផលវិមុត្តិ។ អដ្ឋកថាយំ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ៣។៣៤៨) បន វុត្តំ –

“អសេក្ខា សម្មាទិដ្ឋីតិអាទយោ សព្ពេបិ ផលសម្បយុត្តធម្មា ឯវ។ ឯត្ថ ច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាញាណន្តិ ទ្វីសុ ឋានេសុ បញ្ញាវ កថិតា។

សម្មាទិដ្ឋីតិ ឯវមាទិ ឯត្ថ ឯវមេត ទុក្ខាចរិយោ ចលសមាបត្តិយា សង្គហិតា”តិ។

ឯត្ថ, កិញ្ចាបិ, សង្ខិត្តត្ថានុសារេន អារម្មណសង្កន្តិកិរិយា វេទិតព្វា។ ទុវិធំ បស្សន្តោ សង្កិលេសាតិអាទីសុ ទុវិធេសុ លោកិយាទិ បរិញ្ញាតព្វាការេន បស្សន្តោ តាទិសេន ទុវិធេសុ អារម្មណសង្កន្តិកិរិយាយ សង្កិលេសាតិ, ទុវិធេសុ ច បរិញ្ញាតព្វាការេន បស្សន្តោ ឯតេ ហេតុនា សង្កិលេសាទិ និព្វានំ សង្កិលេសាតិ។ បស្សន្តោតិ ហិ ឯតំ ហេតុអត្ថេបិ អញ្ញវិធត្តកា ឯវន្តិ។ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយាទីនិ ឯត លោកុត្តរាទិ បច្ចវេក្ខណវសេន បស្សន្តោ តាទិសេន អារម្មណសង្កន្តិកិរិយាយ សង្កិលេសាតិ។ “អយមេវាកថំ និព្វានំ បរិយោសានដ្ឋេន សង្កិលេសាតិ”តិ ឯវំ បរិញ្ញេយ្យបហាតព្វសង្កិលេសាតព្វាការេវេទិតព្វេសុ សង្កិលេសាតព្វតា ភាវេតព្វ។ យេ យេ ធម្មា សង្កិលេសា ហោន្តិ, តេ តេ ធម្មា ឧស្សិតា ហោន្តីតិ អារម្មណសង្កន្តិកិរិយាយ សង្កិលេសា អារម្មណឧស្សេន យុត្តា ហោន្តិ, បដិលោមសង្កន្តិកិរិយាយ សង្កិលេសា បដិលោមឧស្សេន យុត្តា ហោន្តីតិ។

សង្កិលេសាតព្វនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ហារការិយវត្តុក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា

១០។ ឯវមាទិ យស្មា ហារការិយាទិតា ឧទេកកស្សេវ សមាធិស្ស អវត្ថានេន ហោតិ, តស្មា ហារការិយវត្តុក្កំ ឧកទោយាវ និទ្ទិដ្ឋំ។ តត្ថ បវេយស្ស ធាតុស្ស លោកិត្តំ បវេយស្ស ធាតុស្ស លោកេនោ។ សាយិអត្ថេ ឧបយោគវចនំ។ លោកោ សង្កិរិយា អស្ស អត្ថីតិ លោកីតិ វុច្ចតិ។ កាយសហគតាតិ ឧត្ត សហគតសទ្ទស្ស អារម្មណត្ថោ អធិប្បេតោ, វត្ថុកាយកិលេសកាយារម្មណាតិ អត្ថោ។ សញ្ញាយតនិការាតិ ឧចតសញ្ញា ច តខាចជ្ជតយតនិការោ ច, សញ្ញាសម្បយុត្តយតនិការោបិ វដ្ដតិ។ សម្មាធម្មីតិ បវត្តន្តិ។ ធម្មោតិ បវេយញ្ញាតធម្មោ។ ធាតា បរិហាយន្តោ តីហិ ការណេហិ បរិហាយតិ កិលេសសមុទាចារេន ច អសប្បាយកិរិយាយ ច អននុយោគេន ច។ កិលេសសមុទាចារេន បរិហាយន្តោ វីរិយំ បរិហាយតិ, កម្មារាមតាភស្សារាមតានិទ្ទារាមតាសង្គណិការាមតានុយោគវសេន អសប្បាយកិរិយាយ បរិហាយន្តោ ឧន្ធំ បរិហាយតិ, រោគញ្ញាបច្ចយមេកល្លាទិតា បលិពោធេន អកិច្ចំ អសមាបជ្ជន្តោ អននុយោគេន បរិហាយន្តោបិ ឧន្ធំ បរិហាយតិ។ ឯវ បន ពលវការណវសេន ឧស្សន្តោ កិលេសសមុទាចារមេវាហ។ ទុតិយញ្ញាតាទីហិ បន បរិហាយន្តោ ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមញ្ញាតនិកន្តិសមុទាចារេនបិ បរិហាយតិ។ កិត្តាវតា បរិហីនោ ហោតីតិ? យទា ន សក្កោតិ សមាបជ្ជិតុំ, ឧត្តាវតា បរិហីនោ ហោតីតិ។ វឌ្ឍមានាតិ អនុបវត្តោ ធម្មោ អនុធម្មោ, ធាតុំ អធិកំ កត្វា បវត្តស្ស និកន្តិធម្មស្សេតំ អធិវចនំ។ អនុធម្មោ ឧច អនុធម្មតា, តស្ស ធាតុស្ស អនុធម្មតា វឌ្ឍមានា។ សតីតិ និកន្តិ។ សន្តិដ្ឋតីតិ បតិដ្ឋាតិ។ តំ បវេយញ្ញាតំ អនុវត្តមានា និកន្តិ បវត្តតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អវិតក្កសហគតាតិ ទុតិយញ្ញាតារម្មណា។ តត្រាគតេត្ថ ឧិតក្កោតិ អវិតក្កន្តិ វុច្ចតិ។ និព្វិទាសហគតាតិ ឧិបស្សនារម្មណា។ សា ហិ សង្ខារេសុ និព្វិន្ទនតោ និព្វិទាតិ វុច្ចតិ។ “និព្វិន្ទំ វិរជ្ជតី”តិ (មហាវ. ១១; សំ. និ. ១.៩១) ហិ វុត្តំ។ វិរាគូបសំហិតាតិ អរិយមគ្គបដិសញ្ញុត្តា ឧិបស្សនា។ ឧិបស្សនា ហិ សិខាប្បត្តា មគ្គវុដ្ឋានំ បាបេតិ។ តស្មា ឧិបស្សនារម្មណា សញ្ញាយតនិការា “វិរាគូបសំហិតា”តិ វុច្ចន្តិ, “វិរាគោ វិមុច្ចតី”តិ ហិ វុត្តំ។

វិតក្កសហគតាតិ វិតក្កវសេន បឋមជ្ឈានេ វុត្តា។ ឧបេក្ខាសុខសហគតាតិ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ ច សុខវេទនាយ ច វសេន តតិយជ្ឈានេ វុត្តា។ បីតិសុខសហគតាតិ បីតិយា ច សុខវេទនាយ ច វសេន ទុតិយជ្ឈានេ វុត្តា។ អទុក្ខមសុខសហគតាតិ ឧបេក្ខាវេទនាវសេន ចតុត្ថជ្ឈានេ វុត្តា។ សា ហិ វេទនា ន ទុក្ខា ន សុខាតិ អទុក្ខមសុខាតិ វុច្ចតិ, ម-ការោ បនេត្ថ បទសន្ធិវសេន វុត្តោ។ រូបសហគតាតិ រូបជ្ឈានេ វុត្តា។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនេ ចិត្តស្ស ហាសកកិរិយឋិតិកកិរិយនិវត្តកកិរិយវសេន វិជ្ជមានេសុបិ វិសេសកកិរិយត្តាភាវា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ន និទ្ទិដ្ឋំ។ នេវ លោកិយោ សមានេ បមាណចិត្តស្ស ឧប្បត្តិយស្ស ហាសកកិរិយោ ហោតិ, អប្បមាណចិត្តស្ស ឧប្បត្តិយស្ស ឋិតិកកិរិយោ ហោតិ, ភង្គចិត្តស្ស និព្ពត្តិយស្ស វិសេសកកិរិយោ ហោតិ, និដ្ឋិតចិត្តស្ស និព្ពត្តិយស្ស និវត្តកកិរិយោ ហោតីតិ វុច្ចតិ។

ហាសកកិរិយចិត្តនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

លក្ខណត្តិកនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៨. ទុកាតិ យស្មា ឯកេកោបិ លោកិយធម្មោ តិលក្ខណព្ភាហតោ, តស្មា លក្ខណត្តិកំ ឯកតោ និទ្ទិដ្ឋំ។ តត្ថ អនិច្ចំ ខយដ្ឋេនាតិ តត្ថ តទេវ ឥមិនាការេន អនិច្ចំ។ “ខយធម្មត្តា, វយធម្មត្តា, វិរាគធម្មត្តា, និរោធធម្មត្តា អនិច្ច”ន្តិ ឯកោ។ ទុក្ខំ ភយដ្ឋេនាតិ សប្បដិភយតាយ ទុក្ខំ។ យញ្ហិ អនិច្ចំ, តំ ភយាវហំ ហោតិ សីហោបមសុត្តេ (សំ. និ. ៣.៧៨) ទេវានំ វិយ។ “ជាតិជរាព្យាធិមរណភយដ្ឋេន ទុក្ខ”ន្តិ ឯកោ។ អនត្តា អសារកដ្ឋេនាតិ “អត្តា និវាសី ការកោ វេទកោ សយំវសី”តិ ឯវំ បរិកប្បិតស្ស អត្តសារស្ស អភាវេន អនត្តា។ យញ្ហិ អនិច្ចំ ទុក្ខំ, តំ អត្តនោបិ អនិច្ចតំ វា ឧទយព្ពយបីឡនំ វា វារេតុំ ន សក្កោតិ, កុតោ តស្ស ការកាទិភាវោ។ វុត្តញ្ច “រូបញ្ច ហិទំ, ភិក្ខវេ, អត្តា អភវិស្ស, នយិទំ រូបំ អាពាធាយ សំវត្តេយ្យា”តិអាទិ (មហាវ. ២០)។ “អត្តសារនិច្ចសារវិរហិតត្តា អនត្តា”តិ ឯកោ។

លក្ខណត្តិកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ទុក្ខសច្ចនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១-១២.

អរិយសច្ចចតុក្កម្បិ តថដ្ឋេន សច្ចានំ ឯកសម្ពន្ធតា ឯកតោ ឯវ និទ្ទិដ្ឋំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ។ កតមន្តិ កថេតុកម្យតាបុច្ឆា។ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ បុច្ឆិតធម្មនិទស្សនំ។ តត្ថ ជាតិបិ ទុក្ខាតិអាទីសុ ជាតិសទ្ទស្ស តាវ អនេកេ អត្ថា បវេទិតា។

ຍຖາຫ –

“ຠເວາ ກຸລໍ ນິກາເຍາ ຈ, ສີລໍ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ລກ຺ຂຓໍ;

ປສູຕິ ສນ຺ຘິ ເຈວາຕິ, ຊາຕິອຕ຺ຖາ ປເທສິຕາ”.

ຕຖາ ຫິສ຺ສ “ເອກມ຺ປິ ຊາຕິໍ ເທ຺ວປິ ຊາຕິເຍາ”ຕິອາທີສຸ (ປາຣາ. ໑໒) ຠເວາ ອເຕ຺ຖາ. “ອກ຺ຂິເຕ຺ຕາ ອນຸປກ຺ກຸເຏ຺ຐາ ຊາຕິວາເທນາ”ຕິ (ທີ. ນິ. ໑.໓໓໑) ເອຕ຺ຖ ກຸລໍ. “ອຕ຺ຖິ, ວິສາເຂ, ນິຄຓ຺ຐາ ນາມ ສມຓຊາຕີ”ຕິ (ອ. ນິ. ໓.໗໑) ເອຕ຺ຖ ນິກາເຍາ. “ຍເຕາຫໍ, ຠຄິນິ, ອຣິຍາຍ ຊາຕິຍາ ຊາເຕາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໒.໓໕໑) ເອຕ຺ຖ ອຣິຍສີລໍ. “ຕິຣິຍາ ນາມ ຕິຓຊາຕິ ນາຠິຍາ ອຸຄ຺ຄນ຺ຕ຺ວາ ນຠໍ ອາຫຈ຺ຈ ຐິຕາ ອເຫາສີ”ຕິ (ອ. ນິ. ໕.໑໙໖) ເອຕ຺ຖ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ. “ຊາຕິ ທ຺ວີຫິ ຂນ຺ເຘຫິ ສງ຺ຄຫິຕາ”ຕິ (ຘາຕຸ. ໗໑) ເອຕ຺ຖ ສງ຺ຂຕລກ຺ຂຓໍ. “ສມ຺ປຕິຊາເຕາ, ອານນ຺ທ, ເພາຘິສເຕ຺ຕາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໓.໒໐໗) ເອຕ຺ຖ ປສູຕິ. “ຠວປຈ຺ຈຍາ ຊາຕີ”ຕິ (ວິຠ. ໒໒໕) ຈ “ຊາຕິປິ ທຸກ຺ຂາ”ຕິ (ປຏິ. ມ. ໑.໓໓; ວິຠ. ໑໙໐) ຈ ເອຕ຺ຖ ປຣິຍາຍເຕາ ປຏິສນ຺ຘິຂນ຺ຘາ. ນິປ຺ປຣິຍາຍເຕາ ປນ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ນິພ຺ພຕ຺ຕມານານໍ ສຕ຺ຕານໍ ເຍ ເຍ ຂນ຺ຘາ ປາຕຸຠວນ຺ຕິ, ເຕສໍ ເຕສໍ ປຐມໍ ປາຕຸຠາເວາ.

ກສ຺ມາ ປເນສາ ຊາຕິ ທຸກ຺ຂາຕິ ເຈ? ອເນເກສໍ ທຸກ຺ຂານໍ ວຕ຺ຖຸຠາວເຕາ. ອເນການິ ຫິ ທຸກ຺ຂານິ. ເສຍ຺ຍຖິທໍ – ທຸກ຺ຂທຸກ຺ຂໍ, ວິປຣິຓາມທຸກ຺ຂໍ, ສງ຺ຂາຣທຸກ຺ຂໍ, ປຏິຈ຺ຉນ຺ນທຸກ຺ຂໍ, ອປ຺ປຏິຈ຺ຉນ຺ນທຸກ຺ຂໍ, ປຣິຍາຍທຸກ຺ຂໍ, ນິປ຺ປຣິຍາຍທຸກ຺ຂນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ກາຍິກເຈຕສິກາ ທຸກ຺ຂາ ເວທນາ ສຠາວເຕາ ຈ ນາມເຕາ ຈ ທຸກ຺ຂຕ຺ຕາ ທຸກ຺ຂທຸກ຺ຂນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ສຸຂາ ເວທນາ ວິປຣິຓາເມນ ທຸກ຺ຂຸປ຺ປຕ຺ຕິເຫຕຸເຕາ ວິປຣິຓາມທຸກ຺ຂໍ. ອຸເປກ຺ຂາເວທນາ ເຈວ ອວເສສາ ຈ ເຕຠູມກາ ສງ຺ຂາຣາ ອຸທຍພ຺ພຍປຏິປີຬິຕຕ຺ຕາ ສງ຺ຂາຣທຸກ຺ຂໍ. ກຓ຺ຓສູລທນ຺ຕສູລຣາຄຊປຣິຬາຫເທາສຊປຣິຬາຫາທິ ກາຍິກເຈຕສິເກາ ອາພາເຘາ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ຊານິຕພ຺ພເຕາ ອຸປກ຺ກມສ຺ສ ຈ ອປາກຏຠາວເຕາ ປຏິຈ຺ຉນ຺ນທຸກ຺ຂໍ. ທ຺ວຕ຺ຕິໍສກມ຺ມກາຣຓາທິສມຸຏ຺ຐາເນາ ອາພາເຘາ ອປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາວ ຊານິຕພ຺ພເຕາ ອຸປກ຺ກມສ຺ສ ຈ ປາກຏຠາວເຕາ ອປ຺ປຏິຈ຺ຉນ຺ນທຸກ຺ຂໍ. ຐເປຕ຺ວາ ທຸກ຺ຂທຸກ຺ຂໍ ເສສໍ ທຸກ຺ຂສຈ຺ຈວິຠງ຺ເຄ (ວິຠ. ໑໙໐ ອາທເຍາ) ອາຄຕໍ ຊາຕິອາທິ ສພ຺ພມ຺ປິ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ທຸກ຺ຂສ຺ສ ວຕ຺ຖຸຠາວເຕາ ປຣິຍາຍທຸກ຺ຂໍ. ທຸກ຺ຂທຸກ຺ຂໍ ປນ ນິປ຺ປຣິຍາຍທຸກ຺ຂນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ.

ຕຕ຺ຣາຍໍ ຊາຕິ ຍໍ ຕໍ ພາລປຓ຺ຑິຕສຸຕ຺ຕາທີສຸ (ມ. ນິ. ໓.໒໔໖ ອາທເຍາ) ຠຄວຕາປິ ອຸປມາວເສນ ປກາສິຕໍ ອາປາຍິກໍ ທຸກ຺ຂໍ, ຍຎ຺ຈ ສຸຄຕິຍມ຺ປິ ມນຸສ຺ສເລາເກ ຄພ຺ເຠາກ຺ກນ຺ຕິມູລກາທິເຠທໍ ທຸກ຺ຂໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕສ຺ສ ວຕ຺ຖຸຠາວເຕາ ທຸກ຺ຂາ. ຕຕ຺ຣິທໍ ຄພ຺ເຠາກ຺ກນ຺ຕິມູລກາທິເຠທໍ ທຸກ຺ຂໍ – ອຍຎ຺ຫິ ສເຕ຺ຕາ ມາຕຸກຸຈ຺ຉິມ຺ຫິ ນິພ຺ພຕ຺ຕມາເນາ ນ ອຸປ຺ປລປທຸມປຸຓ຺ຑຣີກາທີສຸ ນິພ຺ພຕ຺ຕຕິ, ອຖ ເຂາ ເຫຏ຺ຐາ ອາມາສຍສ຺ສ ອຸປຣິ ປກ຺ກາສຍສ຺ສ ອຸທຣປຏລປິຏ຺ຐິກຓ຺ຏການໍ ເວມຊ຺ເຌ ປຣມສມ຺ພາເຘ ຕິພ຺ພນ຺ຘກາເຣ ນານາກຸຓປຄນ຺ຘປຣິຠາວິຕປຣມທຸຄ຺ຄນ຺ຘປວນວິຈຣິເຕ ອຘິມຕ຺ຕເຊຄຸຈ຺ເຉ ກຸຈ຺ຉິປ຺ປເທເສ ປູຕິມຈ຺ຉປູຕິກຸມ຺ມາສຈນ຺ທນິກາທີສຸ ກິມິ ວິຍ ນິພ຺ພຕ຺ຕຕິ. ເສາ ຕຕ຺ຖ ນິພ຺ພເຕ຺ຕາ ທສ ມາເສ ມາຕຸກຸຈ຺ຉິສມ຺ຠເວນ ອຸສ຺ມນາ ປຸຏປາກໍ ວິຍ ປຈ຺ຈມາເນາ ປິຏ຺ຐປິຓ຺ຑິ ວິຍ ເສທິຍມາເນາ ສມິຎ຺ຊນປສາຣຓາທິຣຫິເຕາ ອຘິມຕ຺ຕໍ ທຸກ຺ຂໍ ປຈ຺ຈນຸເຠາຕີຕິ. ອິທໍ ຕາວ ຄພ຺ເຠາກ຺ກນ຺ຕິມູລກໍ ທຸກ຺ຂໍ.

ឃំ បត សោ យាតុ ឋហឋា ស្បក្កលតកាយតតិឹងេិតាដ្ឋែតបរិចត្តតាឌឹស្ ស្រាឝ្គហត្តករោតា ឲព្ទអកោ ចិឃ អហិតុល្លឹកហត្តករោតា ឋប្យេបិតកោ ចិឃ ច អាកដ្ឋតបរិកដ្ឋតខ្ចឝ្វុតតតិដ្កតតាឌិតា ស្បក្កេយត អឆិយត្តុំ ទ្យក្កយតុកោតិ, ឃព្វា យាតុ ឹតុឝកបិតការេល ឹតតទេក្វបបត្ថោ ចិឃ ស្លោឃាក្យុកត្តាឌិអឋ្លោហទោលការេល អក្កាទេច្បុ៌ឋប្យរិកិល្លោ ចិឃ លេវិលម្ភិលិឌិអឋ្លោហទោលការេល លារាបតន្លិកាឌិកយុការេលប្យត្តោ ចិឃ អឆិយត្តុំ ទ្យក្កយតុកោតិ៍ ត្ថាឌំ កព្ភុបរិហទោលឃ្វលក់ ទ្យក្កិ៍

ឃំ បតឋ្យ ឃុព្ទហកព្ភាឃ យាតុឃា យិត្តាយច្ឆស្ហដ្ឋាឌឹហិបិ អឆឋ្យតាទេហ ទ្យក្កប្យត្តិដ្ឋោត លេឆតចាលតាឌឹហិ ទ្យក្កយតុកចតិ៍ ត្ថាឌំ កព្ភុចិបត្តិឃ្វលក់ ទ្យក្កិ៍

ឃំ ចិឌាឃយាតាឃ យាតុឃា កយុទេហិ ចាទេឋហិ បរិចទេត្តត្វា តទេកប្យបិតំ ចិឃ អតិកឃាតក់ ឃោតិយក្តុ បឌិបិឌិឃយាតឋ្យ បទេយឋ្វាឆេត ច ឃោតិឃុលេត តាព្ទអន្លិក្កព្ទខុត ចិឃ តិកដ្ឋិឃយាតឋ្យ យហាតាកាឋ្យ តទេកឋត្តឋ្យ ចិឃ ច ឋល្លាតបដ្ឋេតហិ ចិទ្យល្លិឃយាតឋ្យ ទ្យក្កយុប្យជ្ជតិ៍ ត្ថាឌំ ចិឌាឃតឃ្វលក់ ទ្យក្កិ៍

ឃំ បត ឌាតឋ្យ តទ្យាលចលាឋឌឹឋឋ្យ ស្វក្យុយាទេឋរឹទេឋ្យ ហត្តកហលាត្យបតឆោចតចោព្ទអបរិយដ្ឋតាឌិការេល ឝ្វដិឃុលឝ្វុឆារាចិឌ្ឋ្លតចាលតឋឌឹឋំ ទ្យក្កយុប្យជ្ជតិ៍ ត្ថាឌំ យាតុក្យុន្លិតោ ឌាហិ តិក្កយតឃ្វលក់ ទ្យក្កិ៍

ឃំ តទោតា បទំ បចត្តិឃំ អត្តតាច អត្តាតំ ចឆេត្តឋ្យ អចេលកចតាឌិចេឋត អាតាបតបរិតាបតាតុឃោកាយតុឃុត្តឋ្យ កោឆចេឋត អក្យុដ្ឋត្តឋ្យ ស្គាន្តត្តឋ្យ ច ទ្យក្កិ ហោតិ៍ ត្ថាឌំ អត្តុបក្កយឃ្វលក់ ទ្យក្កិ៍

ឃំ បត បទេតា ចឆចាត្តតាឌឹតិ អតុកចត្តឋ្យ ស្បជ្ជតិ៍ ត្ថាឌំ បទ្វបក្កយឃ្វលក់ទ្យក្កិ៍ ត្តតិ ត្ថាយឋ្យ ឋដ្ឋឋ្យាបិ ទ្យក្កឋ្យ អឃំ ឌាតិ ចត្វេយច ហោតិ៍ តេតេតំ ចុច្ចតិ –

“ឌាឃេច តោ ចេ តទេកោស្ ឋត្តោ, តត្តក្កិកាហាឌិកយប្យឋឃំ

លេកេច ទ្យក្កិ តុ កុហិ បតិដ្ឋំ, ត្ថច្ឆាហ ទ្យក្កាតិ ឃុតឹឆ ឌាតិ៍

“ទ្យក្កិ តិទេច្ឆស្ កឋាបទោតាឆ-

ឆល្លាគិឈាតាឌិគចំ អទេតក់;

ឃំ ថំ គឆំ ពត្តូ ករេចយ្យ ញាតិ,

ចិតា ពហិ ញាតិ ពរេពាបិ ក្លា៍

“របរេពស្ុ ក្លិ បត ព្យុបិយា-

ចាពាពបរិប្យកចំ ចិចិត្តុ;

ឃស្លា អញាពស្ស ត ពត្តូ អត្តិ,

ពស្លាបិ ក្លិ យុតិ ញាតិយាហ៍

“ពិន្តុក្ការេរ ច អឃ្សីរេព,

រលោកត្តរេរ ឃំ អស្ុរេរស្ុ ក្លិ;

ត ថំ ករេច ពត្តូ ត ចស្ស ញាតិ,

ឃរេពា អឃំ ញាតិ ពរេពាបិ ក្លា៍

“ឃត្តាបិ ក្ខុតរេក ចិឃ យាត្យកត្ករ,

សរេត្តា ចសំ ចិរយរេពា ឆាហិ តិក្លយត្តា;

បរេប្យាតិ ក្លយពិរេឈារយិតយ្យ តត្តិ,

ញាតិ ចិតា ត្លពិបិ ញាតិ អឃត្យាក្លា៍

“កិ៍ កាសិរេពត ឆាហ្យតា តត្យ ឃំ ក្យហិត្តិ,

ອຕ຺ຖິ ກິຎ຺ຈິປິ ທຸກ຺ຂມິທໍ ກທາຈິ;

ເນວຕ຺ຖິ ຊາຕິວິຣເຫ ພທເຕາ ຍເຫີ,

ທຸກ຺ຂາຕິ ສພ຺ພປຐມໍ ຍຍາຫ ຊາຕິ”ນ຺ຕິ.

ຊຣາປິ ທຸກ຺ຂາຕິ ເອຕ຺ຖ ທຸວິຘາ ຊຣາ ສງ຺ຂຕລກ຺ຂຓຎ຺ຈ, ຂຓ຺ຑິຈ຺ຈາທິສມ຺ມໂຕ ສນ຺ຕຕິຍໍ ເອກຠວປຣິຍາປນ຺ນກ຺ຂນ຺ຘປຸຣາຓຠາໂວ ຈ. ສາ ອິມສ຺ມິໍ ອຘິປ຺ເປຕາ. ສາ ປເນສາ ຊຣາ ສງ຺ຂາຣທຸກ຺ຂຠາວໂຕ ເຈວ ທຸກ຺ຂວຕ຺ຖຸໂຕ ຈ. ຍໍ ຫິທໍ ອງ຺ຄປຈ຺ຈງ຺ຄສິຖິລີຠາວອິນ຺ທ຺ຣິຍວິກາຣວິຣູປຕາໂຍພ຺ພນວິນາສພລູປຄາຕສຕິມຕິວິປ຺ປວາສປຣປຣິຠວາທິອເນກປຈ຺ຈຍໍ ກາຍິກເຈຕສິກໍ ທຸກ຺ຂມຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຊຣາ ຕສ຺ສ ວຕ຺ຖຸ. ເຕເນຕໍ ວຸຈ຺ຈຕິ –

“ອງ຺ຄານໍ ສິຖິລີຠາວາ, ອິນ຺ທ຺ຣິຍານໍ ວິກາຣໂຕ;

ໂຍພ຺ພນສ຺ສ ວິນາເສນ, ພລສ຺ສ ອຸປຄາຕໂຕ.

“ວິປ຺ປວາສາ ສຕາທີນໍ, ປຸຕ຺ຕທາເຣຫິ ອຕ຺ຕໂນ;

ອປ຺ປສາທນີຍໂຕ ເຈວ, ຠິຍ຺ໂຍ ພາລຕ຺ຕປ຺ປຕ຺ຕິຍາ.

“ປປ຺ໂປຕິ ທຸກ຺ຂໍ ຍໍ ມຈ຺ໂຈ, ກາຍິກໍ ມານສໍ ຕຖາ;

ສພ຺ພເມຕໍ ຊຣາເຫຕຸ, ຍສ຺ມາ ຕສ຺ມາ ຊຣາ ທຸຂາ”ຕິ.

ຊຣາທຸກ຺ຂານນ຺ຕຣໍ ພ຺ຍາຘິທຸກ຺ຂໍ ວຕ຺ຕພ຺ພມ຺ປິ ກາຍິກທຸກ຺ຂຄຫເຓເນວ ພ຺ຍາຘິທຸກ຺ຂໍ ຄຫິຕໍ ໂຫຕີຕິ ນ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ມຣຓມ຺ປິ ທຸກ຺ຂນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖາປິ ທຸວິຘໍ ມຣຓໍ – ສງ຺ຂຕລກ຺ຂຓໍ, ຍໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ – “ຊຣາມຣຓໍ ທ຺ວີຫິ ຂນ຺ເຘຫິ ສງ຺ຄຫິຕ”ນ຺ຕິ (ຘາຕຸ. 71). ເອກຠວປຣິຍາປນ຺ນຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍປ຺ປພນ຺ຘວິເຈ຺ຉໂທ ຈ, ຍໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ – “ນິຈ຺ຈໍ ມຣຓໂຕ ຠຍ”ນ຺ຕິ (ສຸ. ນິ. 581). ຕໍ ອິຘ ອຘິປ຺ເປຕໍ. ຊາຕິປຈ຺ຈຍມຣຓໍ ອຸປກ຺ກມມຣຓໍ ສຣສມຣຓໍ ອາຍຸກ຺ຂຍມຣຓໍ ປຸຎ຺ຎກ຺ຂຍມຣຓນ຺ຕິປິ ຕເສ຺ສວ ນາມໍ. ປຸນ ຂຓິກມຣຓໍ ສມ຺ມຸຕິມຣຓໍ

សម្ពុទ្ធភយទលត្តិ អឃយេ្យត្ត េកេភា េចឌិតេទ្ធា៉ បចេត្ត ទ្ទុបិទ្ទុបឆយ្ខាត់ េកេភា ឍលិកយទណ៌ ភាយ៉ “តិេស្សា យេតា, ឞុេស្សា យេតា”តិ ឰង់ បទេយត្តេតា សត្ថស្ស អកាចា, “សស្សំ យតំ, ទុេក្លា យេតា”តិ ឰង់ ឌិចិតិត្រ្កិឃស្ស អកាចា សម្ពុតិយទណ៌ ភាយ៉ ឍិណាសចស្ស អប្យជិសត្តិកា កាលកិរិឃា សម្ពុទ្ធភយទណ៌ ភាយ៉ ឥហិទក៌ សម្ពុតិយទណ៌ ឞេបត្វា ឰតទំ សម្ពុតិយទលាញ្ញា សម្ពុទ្ធភយទលាញ្ញា ឃឆាចុត្តបឥត្តចិទ្ធេភេភច សក្កហិតំ៉ ក្យក្លស្ស បភ ចត្តុកាចេតា ក្យក្លំ៉ េតេភតំ ចុច្ចតិ –

“បិបស្ស បិបកយ្ខាឌិតិឞិត្តយតុបស្សេតា;

កក្ខស្សាបសហត្តស្ស, ចិេឃាក់ បិឃចត្តុក៌;

ឞឹឃយាភស្ស ឃំ ក្យក្លំ, យាភសំ អចិេសសេតា៉

“សេទ្ធាសញ្ញាបិ ឃំ សត្តិឥត្តភេទ្ធភាឌិក៌;

ចិតុឌ្ឍយាភយខ្យាត់ , េហាតិ ក្យក្លំ សទឹទេ៉ា៉

“អសឃ្យឞប្យជិកាទំ, ក្យក្លេស្សាតស្សិជំ ឃេតា;

យទណ៌ ចត្តុ េតេភតំ, ក្យក្លឞិេទ្ធច កាសិត”ត្តិ៉

េសាកាឌឹស្ទ េសាេកា ភាយ ឥាតិញ្យសភាឌឹហិ ឞុឌ្ឍស្ស អេត្តាតិឡ្សាភលក្ខេណា ចិត្តសត្តាេបា៉ ក្យេក្លា បភ ក្យក្លក្យក្លេតា ក្យក្លចត្តុេតា ច៉ េតេភតំ ចុច្ចតិ –

“សត្តាត់ ហេឃំ េសាេកា, ចិសសល្លច តុឌ្ឍតិ;

អក្កិតេត្តាច ភាទាេចា, កុសំច េឆហេត បុភ៉

“សយាចហតិ ញ្យាឌិញ្ញា, ឌេទាយទលាេកេភត់;

ក្យក្លឞិ ចិចិឌំ ឃខ្ញា, តខ្ញា ក្យេក្លាតិ ចុច្ចតី”តិ៉

បរិទេវោ នាម ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស វចីបលាបោ។ ទុក្ខោ បន សង្ខារទុក្ខភាវតោ ទុក្ខវត្ថុតោ ច។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“យំ សោកសល្លវិហតោ បរិទេវមានោ, កណ្ឋោដ្ឋតាលុតលសោសជមប្បសយ្ហំ;

ភិយ្យោធិមត្តមធិគច្ឆតិ យេវ ទុក្ខំ, ទុក្ខោតិ តេន ភគវា បរិទេវមាហា”តិ។

ទុក្ខំ នាម កាយបីឡនលក្ខណំ កាយិកទុក្ខំ។ ទុក្ខំ បន ទុក្ខទុក្ខតោ មានសទុក្ខាវហនតោ ច។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“បីឡេតិ កាយិកមិទំ, ទុក្ខំ ទុក្ខញ្ច មានសំ ភិយ្យោ;

ជនយតិ យស្មា តស្មា, ទុក្ខន្តិ វិសេសតោ វុត្ត”ន្តិ។

ទោមនស្សំ នាម ចិត្តបីឡនលក្ខណំ មានសំ ទុក្ខំ។ ទុក្ខំ បន ទុក្ខទុក្ខតោ កាយិកទុក្ខាវហនតោ ច។ ចេតោទុក្ខសមប្បិតា ហិ កេសេ បកិរិយ កន្ទន្តិ, ឧរានិ បដិបិសន្តិ, អាវដ្ដន្តិ, វិវដ្ដន្តិ, ឧទ្ធំបាទំ បបតន្តិ, សត្ថំ អាហរន្តិ, វិសំ ខាទន្តិ, រជ្ជុយា ឧព្ពន្ធន្តិ, អគ្គិំ បវិសន្តីតិ នានប្បការកំ ទុក្ខមនុភវន្តិ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“បីឡេតិ យតោ ចិត្តំ, កាយស្ស ច បីឡនំ សមាវហតិ;

ទុក្ខន្តិ ទោមនស្សំ, វិទោមនស្សា តតោ អាហុ”តិ។

ឧបាយាសោ នាម ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស អធិមត្តចេតោទុក្ខប្បភាវិតោ ទោសោយេវ។ “សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នោ ឯកោ ធម្មោ”តិ ឯកេ។ ទុក្ខោ បន សង្ខារទុក្ខភាវតោ ចិត្តបរិទហនតោ កាយវិសាទនតោ ច។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“ចិត្តស្ស ច បរិទហនា, កាយស្ស វិសាទនា ច អធិមត្តំ;

យំ ទុក្ខមុបាយាសោ, ជនេតិ ទុក្ខោ តតោ វុត្តោ”តិ។

ឯត្ថ ច មន្ទគ្គិនា អន្តោភាជនេ បាកោ វិយ សោកោ, តិក្ខគ្គិនា បច្ចមានស្ស ភាជនតោ ពហិនិក្ខមនំ វិយ បរិទេវោ,

ពហិ និក្ខន្តាវសេសស្ស និក្ខមិតុម្បិ អប្បហោន្តស្ស អន្តោកុម្ភិយំយេវ យាវ បរិក្ខយា បាកោ វិយ ឧបាយាសោ ទដ្ឋព្វោ។

អប្បិយសម្បយោគោ នាម អប្បិយេហិ សត្តសង្ខារេហិ សមោធានំ។ ទុក្ខោ បន ទុក្ខវត្ថុតោ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“ទិដ្ឋាវ អប្បិយេ ទុក្ខំ, បឋមំ ហោតិ ចេតសិ;

តទុបក្កមសម្ភូតមថ កាយេ យតោ ឥធ។

“តតោ ទុក្ខទ្វយស្សាបិ, វត្ថុតោ សោ មហេសិនា;

ទុក្ខោ វុត្តោតិ វិញ្ញេយ្យោ, អប្បិយេហិ សមាគមោ”តិ។

បិយវិប្បយោគោ នាម បិយេហិ សត្តសង្ខារេហិ វិនាភាវោ។ ទុក្ខោ បន ទុក្ខវត្ថុតោ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“ញាតិធនាទិវិយោគា , សោកសរសមប្បិតា វិតុជ្ជន្តិ;

ពាលា យតោ តតោយំ, ទុក្ខោតិ មតោ បិយវិប្បយោគោ”តិ។

ឥច្ឆិតាលាភេ អលព្ភនេយ្យវត្ថូសុ ឥច្ឆាវ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ, តម្បិ ទុក្ខន្តិ វុត្តា។ យេនបិ ធម្មេន អលព្ភនេយ្យំ វត្ថុំ ឥច្ឆន្តោ ន លភតិ, តម្បិ អលព្ភនេយ្យវត្ថុឥច្ឆនំ ទុក្ខន្តិ អត្ថោ។ ទុក្ខំ បន ទុក្ខវត្ថុតោ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“តំ តំ បត្ថយមានានំ, តស្ស តស្ស អលាភតោ;

យំ វិឃាតមយំ ទុក្ខំ, សត្តានំ ឥធ ជាយតិ។

“អលព្ភនេយ្យវត្ថូនំ, បត្ថនា តស្ស ការណំ;

យស្មា តស្មា ជិនោ ទុក្ខំ, ឥច្ឆិតាលាភមព្រវី”តិ។

សច្ចិកេត្ថ បញ្ញាបិតោតព្ពត្ថាតិ ឧទ្ធ បត សច្ចិកេតាតិ ចេសតំ សត្ថាយ ទុក្ខំ ទុក្ខមិច្ឆតាតិ ទុក្ខសតាតិតិ ចា ឧទ្ធតាតិ ទុក្ខសហស្សាតិតិ ចា សច្ចិបិតុំ ត សក្កា, ចេសតា បត សក្កា តស្មា "ទុក្ខំ តាយ ត អញ្ញំ កិញ្ចិ, សលិចេត្ត បញ្ញាបិតោតព្ពត្ថា ទុក្ខា"តិ ចេសតំ សច្ចិបតេត្តា ឧចយាហ បញ្ញាតិ កលាតបរិច្ឆេទោ ឞបិតោតព្ពត្ថាតិ ឞបិតោតកោចទា ពត្ថា

ជាតិប្បភវិតំ ទុក្ខំ, យំ ទុក្ខមិធ តាទិសា;

អទុត្តិ យញ្ញា តំ សន្តំ, ចិតា ឧចេតត ចិន្តតិ

យស្មា តស្មា ឞបិតោតព្ពត្ថា សច្ចេបតោ ធ្លេយ;

ទុក្ខាតិ ទុក្ខា ទុក្ខត្ថ-ចេសចេកត យចេហសិតា

តថា ហិ ធ្លត្ថមិច បិចចេកា, លក្ខមិច បហចេលាតិ, ចោកទ្ធំ ចិយ ឆំសយកសាតយោ, ចេតមិច លិយកា, កាយំ ចិយ កាយឈាតកា, ឞបិតោតព្ពត្ថបញ្ញាកេយច ជាតិអាតយោ តាតប្បកាទេហិ ចិតាចេឆត្តា តិលាលតាតិតិ ចិយ ក្សមិយំ, បុប្បផលបល្លចាតិ ចិយ ទុក្ខេសុ ឞបិតោតព្ពត្ថេសុយេច តិត្ថាតត្តិ ឞបិតោតព្ពត្ថាតញ្ញ អាតិទុក្ខំ ជាតិ, យញ្ញទុក្ខំ ជទា, បរិយោសាតទុក្ខំ យទលំ, យាទលក្ខិកទុក្ខាកិឈាចេតត បរិឆយ្យតទុក្ខំ ចេសាចេកា, តចេសហតេតា លិលប្បតទុក្ខំ បរិចេចេចា, តចេតា ឆាតុចេក្ខាកសញ្ញាតអតិដ្ឋចោបដ្ឋាតយាចេយាកេតា កាយស្ស អាតាឆិតទុក្ខំ ទុក្ខំ, ចេតត អាតាឆិយាតាតំ បុថុជ្ជតាតំ តត្ថ បដិឃុប្បត្តិតោ ចេចេតាតាឆិតទុក្ខំ ចោយតស្សំ, ចេសាកាតិទុក្ខិយា ឧតិតចិសាតាតំ អត្ថុត្តតទុក្ខំ ឞបិយាចេសា, ចេតាទចចិឈាតប្បត្តាតំ ធ្លត្ថាចិឈាតទុក្ខំ ធ្លត្ថិតាលិចេកាតិ ឧចំ តាតប្បកាទេតា ឞបបរិត្តិយយាតា ឞបិតោតព្ពត្ថាច ទុក្ខាតិ យចេតំ ឧកាចេយកំ ចេស្សត្ថ ទុក្ខយាតំ អចេតកោហិបិ កប្បេហិ ត សក្កា អតចចេសចេតា ចត្តុំ, តំ សន្ទមិបិ ទុក្ខំ ឧកាជលពិត្តុមិយ្យកាលសមុទ្ទជលចេសំ ចិយ ចេយសុ កោសុចិ បញ្ញាសុ ឞបិតោតព្ពត្ថេសុ សច្ចិបិត្វា ចេស្សតុំ "សច្ចិកេត្ថ បញ្ញាបិតោតព្ពត្ថា ទុក្ខា"តិ កកចតា ទុត្តមេច ចេឆចេទា អចេចាចាតិ

តត្ថ កតយា ជាតីតិអាតីសុ បចកាដតិចេយសុ តត្ថាតិ ទុក្ខសច្ចតិទ្ទេសេ ទុចេត្តសុ ជាតិអាតីសុ យា ចេតសំ ចេតសំ សត្តាតត្តិ សច្ចេបតោ អចេតកោសំ សត្តាតំ សាឆាទលាតិទ្ទេសោ យា ចេចចទត្តស្ស ជាតិ, យា ចេសាយទត្តស្ស ជាតីតិ ឧចតិច្ឆតិចេសមិបិ កចិយាចេត ចេតច សត្តា បរិយាតាតំ កត្តិ, ត សន្តំ អបចេត្តិបតំ សិន្តិ, ធ្លចេយហិ បត ទ្ទិហិ បចេហិ ត ចោកចិ សចេត្តា អបរិយាតិចេត្តា ចេហាតិ, ត កិញ្ចិ អបចេត្តិបតំ ត សិន្តិតិ តយិប្បមីក្ខ អយំ កតិជាតិចចេសត អចេតកោសំ សត្តតិកាយាតំ សាឆាទលាតិទ្ទេសោ សត្តតិកាចេយតិ សត្តាតំ តិកាចេយ, សត្តឈដាយំ សត្តសមូហេតិ អត្ថោ ជាតីតិ ជាយតចចេសត ធ្លចេយត្ថ សកាចបត្តតំ សញ្ជាតីតិ សញ្ជាយតចចេសត ឞបសចេក្កត បចំ ចត្តិតំ ឱក្កត្តីតិ ឱក្កមតចចេសត ជាយតដ្ឋេត ចា ជាតិ, សា អបរិបុណ្ណាយតតតចចេសត ទុត្តា សញ្ជាយតដ្ឋេត សញ្ជាតិ, សា បរិបុណ្ណាយតតតចចេសត ទុត្តា ឱក្កមតដ្ឋេត ឱក្កត្តិ, សា អណ្ឌជលាពុជចចេសត ទុត្តា ចេត ហិ អណ្ឌកោសំ ចត្ថិកោសញ្ញ ឱក្កមត្តិ, ឱក្កមត្តា

បវិសន្តា វិយ បដិសន្ធិំ គណ្ហន្តិ។ អភិនិព្វត្តនដ្ឋេន អភិនិព្វត្តិ, សា សំសេទជឱបបាតិកវសេន យុត្តា។ តេ ហិ បាកដា ឯវ ហុត្វា និព្វត្តន្តិ, អយំ តាវ សម្មុតិកថា។

ខន្ធានំ បាតុភាវោ, អាយតនានំ បដិលាភោតិ បរមត្ថកថា ហោតិ។ ខន្ធា ឯវ ហិ បរមត្ថតោ បាតុភវន្តិ, ន សត្តា។ ឯត្ថ ច ខន្ធានន្តិ ឯកវោការេ ឯកស្ស, ចតុវោការេ ចតុន្នំ, បញ្ចវោការេ បញ្ចន្នម្បិ គហណំ វេទិតព្វំ។ បាតុភាវោតិ ឧប្បត្តិ។ អាយតនានន្តិ តត្រ តត្រ ឧប្បជ្ជមានាយតនវសេន សង្គហោ វេទិតព្វោ។ បដិលាភោតិ សន្តតិយំ បាតុភាវោយេវ។ បាតុភវន្តានេវ ហិ តានិ បដិលទ្ធានិ នាម ហោន្តិ។ អយំ វុច្ចតិ ជាតីតិ អយំ ជាតិ នាម កថីយតិ។

ជរានិទ្ទេសេ ជរាតិ សភាវនិទ្ទេសោ។ ជីរណតាតិ អាការនិទ្ទេសោ។ ខណ្ឌិច្ចន្តិអាទយោ តយោ កាលាតិក្កមេ កិច្ចនិទ្ទេសា, បច្ឆិមា ទ្វេ បកតិនិទ្ទេសា។ អយញ្ហិ ជរាតិ ឥមិនា បទេន សភាវតោ ទីបិតា, តេនស្សា ឥទំ សភាវនិទ្ទេសោ។ ជីរណតាតិ ឥមិនា អាការតោ, តេនស្សាយំ អាការនិទ្ទេសោ។ ខណ្ឌិច្ចន្តិ ឥមិនា កាលាតិក្កមេ ទន្តនខានំ ខណ្ឌិតភាវករណកិច្ចតោ។ បាលិច្ចន្តិ ឥមិនា កេសលោមានំ បលិតភាវករណកិច្ចតោ។ វលិត្តចតាតិ ឥមិនា មំសំ មិលាបេត្វា តចេ វលិភាវករណកិច្ចតោ ទីបិតា។ តេនស្សា ឥមេ តយោ កាលាតិក្កមេ កិច្ចនិទ្ទេសា។ តេហិ ឥមេសំ វិការានំ ទស្សនវសេន បាកដីភូតា បាកដជរា ទស្សិតា។ យថេវ ហិ ឧទកស្ស វា វាតស្ស វា អគ្គិនោ វា តិណរុក្ខាទីនំ សម្ភគ្គបលិភគ្គតាយ វា ឈាមតាយ វា គតមគ្គោ បាកដោ ហោតិ, ន ច សោ គតមគ្គោ តានេវ ឧទកាទីនិ, ឯវមេវ ជរាយ ទន្តាទីសុ ខណ្ឌិច្ចាទិវសេន គតមគ្គោ បាកដោ ចក្ខុំ ឧម្មីលេត្វាបិ គយ្ហតិ, ន ច ខណ្ឌិច្ចាទីនេវ ជរា។ ន ហិ ជរា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា ហោតិ។

អាយុនោ សំហានិ ឥន្ទ្រិយានំ បរិបាកោតិ ឥមេហិ បន បទេហិ កាលាតិក្កមេយេវ អភិព្យត្តាយ អាយុក្ខយចក្ខាទិឥន្ទ្រិយបរិបាកសញ្ញិតាយ បកតិយា ទីបិតា, តេនស្សិមេ ទ្វេ បកតិនិទ្ទេសាតិ វេទិតព្វា។ តត្ថ យស្មា ជរំ បត្តស្ស អាយុ ហាយតិ, តស្មា ជរា "អាយុនោ សំហានី"តិ ផលូបចារេន វុត្តា។ យស្មា ច ទហរកាលេ សុប្បសន្នានិ សុខុមម្បិ អត្តនោ វិសយំ សុខេនេវ គណ្ហនសមត្ថានិ ចក្ខាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ ជរំ បត្តស្ស បរិបក្កានិ អាលុឡិតានិ អវិសទានិ ឱឡារិកម្បិ អត្តនោ វិសយំ គហេតុំ អសមត្ថានិ ហោន្តិ, តស្មា "ឥន្ទ្រិយានំ បរិបាកោ"តិ ផលូបចារេនេវ វុត្តា។

សា បនេសា ឯវំ និទ្ទិដ្ឋា សព្វាបិ ជរា បាកដា បដិច្ឆន្នាតិ ទុវិធា ហោតិ។ តត្ថ ទន្តាទីសុ ខណ្ឌាទិភាវទស្សនតោ រូបធម្មេសុ ជរា បាកដជរា នាម។ អរូបធម្មេសុ បន ជរា តាទិសស្ស វិការស្ស អទស្សនតោ បដិច្ឆន្នជរា នាម។ តត្ថ យ្វាយំ ខណ្ឌាទិភាវោ ទិស្សតិ, សោ តាទិសានំ ទន្តាទីនំ សុវិញ្ញេយ្យត្តា វណ្ណោយេវ។ តំ ចក្ខុនា ទិស្វា មនោទ្វារេន ចិន្តេត្វា "ឥមេ ទន្តា ជរាយ បហដា"តិ ជរំ ជានាតិ, ឧទកដ្ឋានេ ពទ្ធានិ គោសិង្គាទីនិ ឱលោកេត្វា ហេដ្ឋា ឧទកស្ស អត្ថិភាវជាននំ វិយ។ បុន អយំ ជរា សវីចិ អវីចីតិ ឯវម្បិ ទុវិធា ហោតិ។ តត្ថ មណិកនករជតបវាឡចន្ទសូរិយាទីនំ មន្ទទសកាទីសុ បាណីនំ វិយ, បុប្ផផលបល្លវាទីសុ អបាណីនំ វិយ ច អន្តរន្តរា វណ្ណវិសេសាទីនំ ទុវិញ្ញេយ្យត្តា ជរា អវីចិជរា នាម, និរន្តរជរាតិ អត្ថោ។ តតោ អញ្ញេសុ បន យថាវុត្តេសុ អន្តរន្តរា វណ្ណវិសេសាទីនំ សុវិញ្ញេយ្យត្តា

ជរា សវីចិជរា នាម។

តត្ថ សវីចិជរា ឧបាទិណ្ណកអនុបាទិណ្ណកវសេន ឯវំ វេទិតព្វា – ទហរកុមារកានំ ហិ បឋមមេវ ខីរទន្តា នាម ឧដ្ឋហន្តិ, ន តេ ថិរា។ តេសុ បន បតិតេសុ បុន ទន្តា ឧដ្ឋហន្តិ។ តេ បឋមមេវ សេតា ហោន្តិ, ជរាវាតេន បហដកាលេ កាឡកា ហោន្តិ។ កេសា បន បឋមមេវ តម្ពា ហោន្តិ, តតោ កាឡកា, តតោ សេតា។ ឆវិ បន សលោហិតិកា ហោតិ។ វឌ្ឍន្តានំ វឌ្ឍន្តានំ ឱទាតានំ ឱទាតភាវោ, កាឡកានំ កាឡកភាវោ បញ្ញាយតិ។ ជរាវាតេន បន បហដកាលេ វលិ គណ្ហាតិ។ សព្វម្បិ សស្សំ វបិតកាលេ សេតំ ហោតិ, បច្ឆា នីលំ។ ជរាវាតេន បន បហដកាលេ បណ្ឌុកំ ហោតិ។ អម្ពង្កុរេនាបិ ទីបេតុំ វដ្ដតិ។

មរណនិទ្ទេសេ ចុតីតិ ចវនកវសេន វុត្តំ។ ឯកចតុបញ្ចក្ខន្ធានំ សាមញ្ញវចនមេតំ។ ចវនតាតិ ភាវវចនេន លក្ខណនិទស្សនំ។ ភេទោតិ ចុតិខន្ធានំ ភង្គុប្បត្តិបរិទីបនំ។ អន្តរធានន្តិ ឃដស្ស វិយ ភិន្នស្ស ភិន្នានំ ចុតិខន្ធានំ យេន កេនចិ បរិយាយេន ឋានាភាវបរិទីបនំ។ មច្ចុ មរណន្តិ មច្ចុសង្ខាតំ មរណំ, ន ខណិកមរណំ។ កាលស្ស កិរិយា កាលកិរិយា។ ឯត្តាវតា ច សម្មុតិយា មរណំ ទីបិតំ។

ឥទានិ បរមត្ថេន ទីបេតុំ ខន្ធានំ ភេទោតិអាទិមាហ។ បរមត្ថេន ហិ ខន្ធាយេវ ភិជ្ជន្តិ, ន សត្តោ នាម កោចិ មរតិ។ ខន្ធេសុ បន ភិជ្ជមានេសុ សត្តោ មរតិ, ភិន្នេសុ មតោតិ វោហារោ ហោតិ។ ឯត្ថ ច ចតុវោការវសេន ខន្ធានំ ភេទោ, បញ្ចវោការវសេន កឡេវរស្ស និក្ខេបោ, ចតុវោការវសេន វា ខន្ធានំ ភេទោ, សេសទ្វយវសេន កឡេវរស្ស និក្ខេបោ វេទិតព្វោ។ កស្មា? ភវទ្វយេបិ រូបកាយសង្ខាតស្ស កឡេវរស្ស សព្ភាវតោ។ យស្មា វា ចាតុមហារាជិកាទីសុបិ ខន្ធា ភិជ្ជន្តេវ, ន កិញ្ចិ និក្ខិបតិ, តស្មា តេសំ វសេន ខន្ធានំ ភេទោ, មនុស្សាទីសុ កឡេវរស្ស និក្ខេបោ។ ឯត្ថ ច កឡេវរស្ស និក្ខេបករណតោ មរណំ “កឡេវរស្ស និក្ខេបោ”តិ វុត្តំ។

ជីវិតិន្ទ្រិយស្សុបច្ឆេទោតិ ឥមិនា ឥន្ទ្រិយពទ្ធស្សេវ មរណំ នាម ហោតិ, អនិន្ទ្រិយពទ្ធស្ស មរណំ នាម នត្ថីតិ ទស្សេតិ។ “សស្សំ មតំ, រុក្ខោ មតោ”តិ ឥទំ បន វោហារមត្តមេវ, អត្ថតោ បន ឯវរូបានិ វចនានិ សស្សានំ ខយវយភាវមេវ ទីបេន្តិ។

អបិច ឥមានិ ជាតិជរាមរណានិ នាម ឥមេសំ សត្តានំ វធកបច្ចាមិត្តា វិយ ឱតារំ គវេសន្តានិ វិចរន្តិ។ យថា ហិ បុរិសស្ស តីសុ បច្ចាមិត្តេសុ ឱតារាបេក្ខេសុ វិចរន្តេសុ ឯកោ វទេយ្យ “អហំ អសុកអរញ្ញស្ស នាម វណ្ណំ កថេត្វា ឯតំ អាទាយ តត្ថ គមិស្សាមិ, ឯត្ថ មយ្ហំ ទុក្ករំ នត្ថី”តិ។ ទុតិយោ វទេយ្យ “អហំ តវ ឯតំ គហេត្វា គតកាលេ បោថេត្វា ទុព្ពលំ ករិស្សាមិ, ឯត្ថ មយ្ហំ ទុក្ករំ នត្ថី”តិ។ តតិយោ វទេយ្យ “តយា ឯតស្មិំ បោថេត្វា ទុព្ពលេ កតេ តិណ្ហេន អសិនា សីសច្ឆេទនំ នាម មយ្ហភារោ ហោតូ”តិ តេ ឯវំ វត្វា តថា ករេយ្យុំ។ តត្ថ បឋមបច្ចាមិត្តស្ស អរញ្ញវណ្ណំ កថេត្វា តំ អាទាយ តត្ថ គតកាលោ វិយ សុហជ្ជញាតិមណ្ឌលតោ និក្ខមិត្វា យត្ថ កត្ថចិ និព្វត្តាបនំ នាម ជាតិយា កិច្ចំ, ទុតិយស្ស បោថេត្វា ទុព្ពលករណំ វិយ និព្វត្តក្ខន្ធេសុ និបតិត្វា បរាធីនមញ្ចបរាយណភាវករណំ ជរាយ កិច្ចំ, តតិយស្ស តិណ្ហេន អសិនា សីសច្ឆេទនំ វិយ ជីវិតក្ខយបាបនំ មរណស្ស កិច្ចន្តិ វេទិតព្វំ។

អបិចេត្ថ ជាតិទុក្ខំ សាទីនវធកាគារប្បវេសោ វិយ ទដ្ឋព្វំ, ជរាទុក្ខំ តត្ថ អន្នបានរហិតស្ស ទុព្ពលំ វិយ, មរណទុក្ខំ ទុព្ពលស្ស ឥរិយាបថបវត្តនេ វិហតបរក្កមស្ស វាត្យអាទីហិ អភយព្យសនាបីឡិតំ វិយ ទដ្ឋព្វន្តិ។

សោកនិទ្ទេសេ វិយសតីតិ ព្យសនំ, ហិតសុខំ ខិបតិ វិទ្ធំសេតីតិ អត្ថោ។ ញាតីនំ ព្យសនំ ញាតិព្យសនំ, ចោររោគភយាទីហិ ញាតិក្ខយោ ញាតិវិនាសោតិ អត្ថោ។ តេន ញាតិព្យសនេន។ ផុដ្ឋស្សាតិ អជ្ឈោត្ថដស្ស អភិភូតស្ស, សមន្នាគតស្សាតិ អត្ថោ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ បន វិសេសោ – ភោគានំ ព្យសនំ ភោគព្យសនំ, រាជចោរាទិវសេន ភោគក្ខយោ ភោគវិនាសោតិ អត្ថោ។ រោគោ ឯវ ព្យសនំ រោគព្យសនំ។ រោគោ ហិ អារោគ្យំ វិយសតិ វិនាសេតីតិ ព្យសនំ។ សីលស្ស ព្យសនំ សីលព្យសនំ។ ទុស្សីល្យស្សេតំ នាមំ។ សម្មាទិដ្ឋឹ វិនាសយមានា ឧប្បន្នា ទិដ្ឋិ ឯវ ព្យសនំ ទិដ្ឋិព្យសនំ។ ឯត្ថ ច បុរិមានិ ទ្វេ អនិប្ផន្នានិ, បច្ឆិមានិ តីណិ និប្ផន្នានិ តិលក្ខណព្ភាហតានិ។ បុរិមានិ ច តីណិ នេវ កុសលានិ ន អកុសលានិ, សីលទិដ្ឋិព្យសនទ្វយំ អកុសលំ។

អញ្ញតរញ្ញតរេនាតិ គហិតេសុ វា យេន កេនចិ អគ្គហិតេសុ វា មិត្តាមច្ចព្យសនាទីសុ យេន កេនចិ។ សមន្នាគតស្សាតិ សមនុពន្ធស្ស អបរិមុច្ចមានស្ស។ អញ្ញតរញ្ញតរេន ទុក្ខធម្មេនាតិ យេន កេនចិ សោកទុក្ខស្ស ឧប្បត្តិហេតុនា។ សោកោតិ សោចនកវសេន សោកោ។ ឥទំ តេហិ ការណេហិ ឧប្បជ្ជនកសោកស្ស សភាវបច្ចត្តំ។ សោចនាតិ សោចនាការោ។ សោចិតត្តន្តិ សោចិតភាវោ។ អន្តោសោកោតិ អព្ភន្តរសោកោ។ ទុតិយបទំ ឧបសគ្គេន វឌ្ឍិតំ។ សោ ហិ អព្ភន្តរំ សុក្ខាបេន្តោ វិយ បរិសុក្ខាបេន្តោ វិយ ឧប្បជ្ជតីតិ “អន្តោសោកោ អន្តោបរិសោកោ”តិ វុច្ចតិ។ ចេតសោ បរិជ្ឈាយនាតិ ចិត្តស្ស បរិជ្ឈាយនាការោ។ សោកោ ហិ ឧប្បជ្ជមានោ អគ្គិ វិយ ចិត្តំ ឈាបេតិ ទហតិ, “ចិត្តំ មេ ឈាមំ, ន មេ កិញ្ចិ បដិភាតី”តិ វទាបេតិ។ ទុក្ខិតោ មនោ ទុម្មនោ, តស្ស ភាវោ ទោមនស្សំ។ អនុបវិដ្ឋដ្ឋេន សោកោវ សល្លន្តិ សោកសល្លំ។

បរិទេវនិទ្ទេសេ “មយ្ហំធីតា, មយ្ហំបុត្តោ”តិ ឯវំ អាទិស្ស អាទិស្ស ទេវន្តិ រោទន្តិ ឯតេនាតិ អាទេវោ។ តំ តំ វណ្ណំ បរិកិត្តេត្វា បរិកិត្តេត្វា ទេវន្តិ ឯតេនាតិ បរិទេវោ។ តតោ បរានិ ទ្វេ ទ្វេ បទានិ បុរិមទ្វយស្សេវ អាការភាវនិទ្ទេសវសេន វុត្តានិ។ វាចាតិ វចនំ។ បលាបោតិ តុច្ឆំ និរត្ថកវចនំ។ ឧបឌ្ឍភណិតអញ្ញភណិតាទិវសេន វិរូបោ បលាបោតិ វិប្បលាបោ។ លាលប្បោតិ បុនប្បុនំ លបនំ។ លាលប្បនាការោ លាលប្បនា។ លាលប្បិតស្ស ភាវោ លាលប្បិតត្តំ។

ទុក្ខនិទ្ទេសេ កាយនិស្សិតត្តា កាយិកំ។ អមធុរដ្ឋេន អសាតំ។ កាយិកបទេន ចេតសិកអសាតំ បដិក្ខិបតិ, អសាតបទេន កាយិកសាតំ។ តទេវ ទុក្ខយតីតិ ទុក្ខំ, យស្សុប្បជ្ជតិ, តំ ទុក្ខិតំ ករោតីតិ អត្ថោ។ ទុក្ខមត្តា វា ទុក្ខំ។ កាយសម្ផស្សជន្តិ កាយសម្ផស្សេ ជាតំ។ អសាតំ ទុក្ខំ វេទយិតន្តិ អសាតំ វេទយិតំ ន សាតំ, ទុក្ខំ វេទយិតំ ន សុខំ។ បរតោ តីណិ បទានិ ឥត្ថិលិង្គវសេន វុត្តានិ។ អសាតា វេទនា ន សាតា, ទុក្ខា វេទនា ន សុខាតិ អយមេវ បនេត្ថ អត្ថោ។ យំ កាយិកំ អសាតំ ទុក្ខំ វេទយិតំ, យា កាយសម្ផស្សជា អសាតា ទុក្ខា វេទនា, ឥទំ វុច្ចតិ ទុក្ខន្តិ ឯវំ យោជនា វេទិតព្វា។

ទោមនស្សនិទ្ទេសេ ទុដ្ឋុ មនោតិ ទុម្មនោ, ហីនវេទនត្តា វា កុច្ឆិតំ មនោតិ ទុម្មនោ, ទុម្មនស្ស ភាវោ ទោមនស្សំ។ ចិត្តនិស្សិតត្តា ចេតសិកំ។ ចេតោសម្ផស្សជន្តិ ចិត្តសម្ផស្សេ ជាតំ។

ឧបាយាសនិទ្ទេសេ អាយាសនដ្ឋេន អាយាសោ។ សំសីទនវិសីទនាការប្បវត្តស្ស ចិត្តកិលមថស្សេតំ នាមំ។ ពលវអាយាសោ ឧបាយាសោ។ អាយាសិតភាវោ អាយាសិតត្តំ។ ឧបាយាសិតភាវោ ឧបាយាសិតត្តំ។

អប្បិយសម្បយោគនិទ្ទេសេ ឥធាតិ ឥមស្មិំ លោកេ។ យស្សាតិ យេ អស្ស។ អនិដ្ឋាតិ អបរិយេសិតា។ បរិយេសិតា វា ហោន្តុ អបរិយេសិតា វា, នាមមេវេតំ អមនាបារម្មណានំ។ មនស្មិំ ន កមន្តិ ន បវិសន្តីតិ អកន្តា។ មនស្មិំ ន អប្បិយន្តិ, ន វា មនំ វឌ្ឍេន្តីតិ អមនាបា។ រូបាតិអាទិ តេសំ សភាវនិទស្សនំ។ អនត្ថំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អនត្ថកាមា។ អហិតំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អហិតកាមា។ អផាសុំ ទុក្ខវិហារំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អផាសុកាមា។ ចតូហិ យោគេហិ ខេមំ និព្ភយំ វិវដ្ដំ ន កាមេន្តិ, សភយំ វដ្ដមេវ នេសំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អយោគក្ខេមកាមា។ អបិច សទ្ធាទីនំ វុឌ្ឍិសង្ខាតស្ស អត្ថស្ស អកាមនតោ, តេសំយេវ ហានិសង្ខាតស្ស អនត្ថស្ស ច កាមនតោ អនត្ថកាមា។ សទ្ធាទីនំយេវ ឧបាយភូតស្ស ហិតស្ស អកាមនតោ, សទ្ធាហានិអាទីនំ ឧបាយភូតស្ស អហិតស្ស ច កាមនតោ អហិតកាមា។ ផាសុវិហារស្ស អកាមនតោ, អផាសុវិហារស្ស ច កាមនតោ អផាសុកាមា។ យស្ស កស្សចិ និព្ភយស្ស អកាមនតោ, ភយស្ស ច កាមនតោ អយោគក្ខេមកាមាតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

សង្គតីតិ គន្ត្វា សំយោគោ។ សមាគមោតិ អាគតេហិ សំយោគោ។ សមោធានន្តិ ឋាននិសជ្ជាទីសុ សហភាវោ។ មិស្សីភាវោតិ សព្ពកិច្ចានំ សហករណំ។ អយំ សត្តេ សន្ធាយ យោជនា។ សង្ខារេ សន្ធាយ បន យំ លព្ភតិ, តំ គហេតព្ពំ។ សោ បនេស អប្បិយសម្បយោគោ អត្ថតោ ឯកោ ធម្មោ នាម នត្ថិ, កេវលំ អប្បិយសម្បយុត្តានំ ទុវិធស្សាបិ ទុក្ខស្ស វត្ថុភាវតោ ទុក្ខោតិ វុត្តោ។

បិយវិប្បយោគនិទ្ទេសោ វុត្តបដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពោ។ មាតា វាតិអាទិ បនេត្ថ អត្ថកាមេ សរូបេន ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តត្ថ មមាយតីតិ មាតា, បិយាយតីតិ បិតា។ ភជតីតិ ភាតា, តថា ភគិនី។ មេត្តាយន្តីតិ មិត្តា, មិនន្តិ វា សព្ពគុយ្ហេសុ អន្តោ បក្ខិបន្តីតិ មិត្តា។ កិច្ចករណីយេសុ សហភាវដ្ឋេន អមា ហោន្តីតិ អមច្ចា។ "អយំ អម្ហាកំ អជ្ឈត្តិកោ"តិ ឯវំ ជានន្តិ, ញាយន្តីតិ វា ញាតី។ លោហិតេន សម្ពន្ធាតិ សាលោហិតា។ បិតុបក្ខិកា ញាតី, មាតុបក្ខិកា សាលោហិតា។ មាតាបិតុបក្ខិកា វា ញាតី, សស្សុសសុរបក្ខិកា សាលោហិតា។ អយម្បិ បិយវិប្បយោគោ អត្ថតោ ឯកោ ធម្មោ នាម នត្ថិ, កេវលំ បិយវិប្បយុត្តានំ ទុវិធស្សាបិ ទុក្ខស្ស វត្ថុភាវតោ ទុក្ខោតិ វុត្តោ។ ឥធាបេត្ថ សព្ពអដ្ឋកថាវាចនំ។ សទ្ធាំ បន តថលក្ខណត្តា សម្បយោគវិប្បយោគវចនេហិ អប្បិយបិយវត្ថូនិយេវ និទស្សិតានីតិ វត្តុំ យុជ្ជតីតិ។

ឥច្ឆិតាលាភនិទ្ទេសេ ជាតិធម្មានន្តិ ជាតិសភាវានំ ជាតិបកតិកានំ។ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតីតិ តណ្ហា ឧប្បជ្ជតិ។ អហោ វតាតិ បត្ថនា។ អស្សាយាតិ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ចព្សបជ្ជាតិកកន្ទរប្វលាឌីតិ “កស្សញ្ញាស្ស ឲចទ្វបិតិ អត្ថិ”តិ បញ្ញាត្តិ, ខេតសំ ឲចំ បញ្ញាយាតាត់ តាតិ ចក្ខាឌីតិ បិឃទ្វបិតិ ខេច សាតទ្វបិតិ ច ខេហាត្តិ៍ អឆ ខេតសំ តត្ថ អត្យប្បត្តា ខេច តណ្ហា ស្ថប្បជ្ជតិ , ស្ថប្បត្តា ច បុតប្បុត់ បចត្តិចខេសត តិចិសតិ៍ តស្វា ខេឆខេទា “ចក្ខុ ខេលខេក បិឃទ្វបំ សាតទ្វបំ, ឲខេត្ថសា តណ្ហា ស្ថប្បជ្ជយាតា ស្ថប្បជ្ជតី”តិអាឌិយាហ៍ តត្ថ ស្ថប្បជ្ជយាតាតិ ឃតា ស្ថប្បជ្ជតិ, តតា ឲត្ថ ស្ថប្បជ្ជតីតិ អខេត្ថា៍

សមុទយសច្ចតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

តិខេទាឆសច្ចតិទ្ទេសចណ្ណតា

១៣ំ៍

តិខេទាឆសច្ចតិទ្ទេខេស ខេឃា តស្សាខេឃច តណ្ហាឃាតិ ឲត្ថ “ខេឃា តខេស្សច ទុក្ខស្សា”តិ ចត្តុខេត្ត ឃស្វា សមុទយតិខេទាឆខេតច ទុក្ខំ តិទ្វជ្ឈតិ, ខេតា អញ្ញាថា៍ ឃថាហ –

“ឃថាបិ ម្វខេល អត្យបទ្ទខេច ឧឡ្ហខេហ, ឈិខេត្តាបិ ទ្វខេក្ខា បុតខេទច ទ្វហតិ;

ឲចម្បិ តណ្ហាត្យសខេឃ អត្ទហខេត, តិព្វត្តតី ទុក្ខមិឌំ បុតប្បុត”ត្តិ៍ (ឆ៍ ប៍ ១១ប័);

តស្វា តំ ទុក្ខតិខេទាឆំ ឌខេស្សខេត្តា សមុទយតិខេទាឆេត ឌខេស្សតុំ ឲចយាហ៍ សីហសមាតចុត្តិខេតា ហិ តថាគតា, ខេត ទុក្ខំ តិខេទាឆត្តា ទុក្ខតិខេទាឆញ្ច ឌខេស្សត្តា ខេហតុម្បិ ប្បដិបជ្ជត្តិ, ត ឋខេល៍ ស្វចាតចុត្តិខេតា បត អញ្ញាតិត្ថិឃា , ខេត ទុក្ខំ តិខេទាឆត្តា ទុក្ខតិខេទាឆញ្ច ឌខេស្សត្តា អត្តកិលមថាត្យខេឃាខេកត ខេច តខេស្សច ច ខេឆសតាឃ ឋខេល បដិបជ្ជត្តិ, ត ខេហតុម្ហិ៍ សីហសមាតចុត្តិតាឃ សត្ថា ខេហតុម្បិ ប្បដិបជ្ជខេត្តា “ខេឃា តស្សាខេឃចា”តិអាឌិយាហ៍ ឆម្វខេសតាបតិបិ សត្ថាខេទា ចុត្តក្កខេមខេតថាហ៍

តត្ថ តស្សាខេឃច តណ្ហាឃាតិ ឃា សា តណ្ហា “ខេបាខេតាភចិកា”តិ ចត្វា កាមតណ្ហាឌិចខេសត ចិភត្តា ស្ថប្បត្តិតិខេចសតចខេសត ច ខេហដ្ឋា បកាសិតា, តស្សាខេឃច តណ្ហាឃ៍ អខេសសចិទាកតិខេទាឆាតិ ចិទាខេកា ចុច្ចតិ មខេគ្គា, “ចិទាកា ចិមុច្ចតី”តិ (ម៍ តិ៍ ១៍១៣ំ; សំ៍ តិ៍ ១៍ ១៧; មហាច៍ ១១) ហិ ចុត្តំ៍ ចិទាខេកត តិខេទាឆា ចិទាកតិខេទាឆា, អត្យសឃសម្បូតខេតា អខេសខេសា ចិទាកតិខេទាឆា អខេសសចិទាកតិខេទាឆា៍ អឆ ចា ចិទាខេកាតិ ហិ បហាត់ ចុច្ចតិ, តស្វា អខេសខេសា ចិទាខេកា អខេសខេសា តិខេទាឆាតិ ឲចខេមត្ថ ខេឃាឌតា ដដ្ឋញ្ញា៍ អត្ថខេតា បត សព្វាខេតច បខេតតាតិ អខេសសចិទាកតិខេទាឆាតិអាឌីតិ តិព្វាតខេស្សច ខេចចចតាតិ៍ បខេមត្ថខេតា ហិ ទុក្ខតិខេទាឆំ អរិឃសច្ចត្តិ តិព្វាត់ ចុច្ចតិ៍ ឃស្វា បត តំ អាកម្វ តណ្ហា អខេសសា ចិខេជ្ជតិ តិទ្វជ្ឈតិ, តស្វា តំ “តស្សាខេឃច តណ្ហាឃ អខេសសចិទាកតិខេទាឆា”តិ ចុច្ចតិ៍ តិព្វាតញ្ច អាកម្វ តណ្ហា ចឌីឃតិ បដិតិស្សជ្ជីឃតិ មុច្ចតិ ត អល្លីឃតិ, កាមគុណាលខេឃស្វ ខេចត្ថ

ឯកោបិ អាលយោ នត្ថិ, តស្មា និព្ពានំ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោតិ វុច្ចតិ។ ឯកមេវ ហិ និព្ពានំ, នាមានិ បនស្ស សព្ពសង្ខតានំ នាមបដិបក្ខវសេន អនេកានិ ហោន្តិ។ សេយ្យថិទំ – អសេសវិរាគោ អសេសនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ តណ្ហាក្ខយោ អនុប្បាទោ អប្បវត្តំ អនិមិត្តំ អប្បណិហិតំ អនាយូហនំ អប្បដិសន្ធិ អនុបបត្តិ អគតិ អជាតំ អជរំ អព្យាធិ អមតំ អសោកំ អបរិទេវំ អនុបាយាសំ អសំកិលិដ្ឋន្តិអាទីនិ។

ឥទានិ មគ្គេន ឆិន្នាយ និព្ពានំ អាគម្ម អប្បវត្តិប្បត្តាយបិ ច តណ្ហាយ យេសុ ចតូសុ ឋានេសុ ឧប្បត្តិ ទស្សិតា, តេស្វេវ អភាវំ ទស្សេតុំ សា ខោ បនេសាតិអាទិមាហ។ តត្ថ យថា បុរិសោ ខេត្តេ ជាតំ តិត្តកាលាពុវល្លិំ ទិស្វា អគ្គតោ បដ្ឋាយ មូលំ បរិយេសិត្វា ឆិន្ទេយ្យ, សា អនុបុព្ពេន មិលាយិត្វា អប្បណ្ណត្តិំ គច្ឆេយ្យ, តតោ តស្មិំ ខេត្តេ តិត្តកាលាពុ និរុទ្ធា បហីនាតិ វុច្ចេយ្យ, ឯវមេវ ខេត្តេ តិត្តកាលាពុ វិយ ចក្ខាទីសុ តណ្ហា។ សា អរិយមគ្គេន មូលច្ឆិន្នា និព្ពានំ អាគម្ម អប្បវត្តិំ គច្ឆតិ។ ឯវំ គតា បន តេសុ ចតូសុ ខេត្តេសុ តិត្តកាលាពុ វិយ ន បញ្ញាយតិ។ យថា ច អដវិតោ ចោរេ អានេត្វា នគរស្ស ទក្ខិណទ្វារេ ឃាតេយ្យុំ, តតោ អដវិយំ ចោរា មតាតិ វា មារិតាតិ វា វុច្ចេយ្យុំ, ឯវមេវ អដវិយំ ចោរា វិយ យា ចក្ខាទីសុ តណ្ហា, សា ទក្ខិណទ្វារេ ចោរា វិយ និព្ពានំ អាគម្ម និរុទ្ធត្តា និព្ពានេ និរុទ្ធា។ ឯវំ និរុទ្ធា បន តេសុ ចតូសុ អដវិយំ ចោរា វិយ ន បញ្ញាយតិ។ តេនស្សា តត្ថេវ និរោធំ ទស្សេន្តោ “ចក្ខុ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ, ឯត្ថេសា តណ្ហា បហីយមានា បហីយតី”តិអាទិមាហ។ អថ វា តណ្ហុប្បាទចតុក្កស្ស បរិញ្ញាតត្តា បរិញ្ញាតចតុក្កម្បិ បុន ន ឧប្បជ្ជនតោ អនុប្បាទនិរោធវសេន តណ្ហុប្បាទចតុក្កមេវ និរុទ្ធន្តិ វុច្ចតិ។ ឯត្ថ ច ឧប្បជ្ជនបដិបក្ខវសេន បហីយតីតិ វុត្តំ, និវិសនបដិបក្ខវសេន និរុជ្ឈតីតិ។

និរោធសច្ចនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

មគ្គសច្ចនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣៩។

មគ្គសច្ចនិទ្ទេសេ អយមេវាតិ អញ្ញមគ្គបដិក្ខេបនត្ថំ និយមនំ (វិភ. អដ្ឋ. ១០៥)។ អរិយោតិ តំតំមគ្គវជ្ឈកិលេសេហិ អារកត្តា, អរិយភាវករត្តា, អរិយផលបដិលាភករត្តា ច អរិយោ។ អដ្ឋ អង្គានិ អស្សាតិ អដ្ឋង្គិកោ។ ស្វាយំ ចតុរង្គិកា វិយ សេនា, បញ្ចង្គិកំ វិយ តូរិយំ អង្គមត្តមេវ ហោតិ, អង្គវិនិមុត្តោ នត្ថិ។

ឥទានិ អង្គមត្តមេវ មគ្គោ អង្គវិនិមុត្តោ នត្ថីតិ ទស្សេន្តោ សម្មាទិដ្ឋិ...បេ... សម្មាសមាធីតិអាទិមាហ។ តត្ថ សម្មា ទស្សនលក្ខណា សម្មាទិដ្ឋិ។ សម្មា អភិនិរោបនលក្ខណោ សម្មាសង្កប្បោ។ សម្មា បរិគ្គហលក្ខណា សម្មាវាចា។ សម្មា សមុដ្ឋាបនលក្ខណោ សម្មាកម្មន្តោ។ សម្មា វោទាបនលក្ខណោ សម្មាអាជីវោ។ សម្មា បគ្គហលក្ខណោ សម្មាវាយាមោ។ សម្មា ឧបដ្ឋានលក្ខណា សម្មាសតិ។ សម្មា សមាធានលក្ខណោ

សម្មាសមាធិ។ តេសុ ឯកេកស្ស តីណិ តីណិ កិច្ចានិ ហោន្តិ។ សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ តាវ អញ្ញេហិបិ អត្តនោ បច្ចនីកកិលេសេហិ សទ្ធិំ មិច្ឆាទិដ្ឋិំ បជហតិ, និព្វានំ អារម្មណំ ករោតិ, សម្បយុត្តធម្មេ ច បស្សតិ តប្បដិច្ឆាទកមោហវិធមនវសេន អសម្មោហតោ។ សម្មាសង្កប្បាទយោបិ តថេវ មិច្ឆាសង្កប្បាទីនិ ច បជហន្តិ, និព្វានញ្ច អារម្មណំ ករោន្តិ។ វិសេសោ បនេត្ថ សម្មាសង្កប្បោ សហជាតធម្មេ សម្មា អភិនិរោបេតិ, សម្មាវាចា សម្មា បរិគ្គណ្ហាតិ, សម្មាកម្មន្តោ សម្មា សមុដ្ឋាបេតិ, សម្មាអាជីវោ សម្មា វោទាបេតិ, សម្មាវាយាមោ សម្មា បគ្គណ្ហាតិ, សម្មាសតិ សម្មា ឧបដ្ឋាបេតិ, សម្មាសមាធិ សម្មា បទហតិ។

អបិ ចេសា សម្មាទិដ្ឋិ នាម បុព្វភាគេ នានាក្ខណា នានារម្មណា ហោតិ, មគ្គកាលេ ឯកក្ខណា ឯការម្មណា។ កិច្ចតោ បន “ទុក្ខេ ញាណ”ន្តិអាទីនិ ចត្តារិ នាមានិ លភតិ។ សម្មាសង្កប្បាទយោបិ បុព្វភាគេ នានាក្ខណា នានារម្មណា ហោន្តិ, មគ្គកាលេ ឯកក្ខណា ឯការម្មណា។ តេសុ សម្មាសង្កប្បោ កិច្ចតោ នេក្ខម្មសង្កប្បោតិអាទីនិ តីណិ នាមានិ លភតិ។ សម្មាវាចាទយោ តយោ បុព្វភាគេ វិរតិយោបិ ហោន្តិ ចេតនាយោបិ, មគ្គក្ខណេ បន វិរតិយោវ។ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតីតិ ឥទម្បិ ទ្វយំ កិច្ចតោ សម្មប្បធានសតិបដ្ឋានវសេន ចត្តារិ នាមានិ លភតិ។ សម្មាសមាធិ បន បុព្វភាគេបិ មគ្គក្ខណេបិ សម្មាសមាធិយេវ។

ឥតិ ឥមេសុ អដ្ឋសុ ធម្មេសុ ភគវតា និព្វានាធិគមាយ បដិបន្នស្ស យោគិនោ ពហូបការត្តា បឋមំ សម្មាទិដ្ឋិ ទេសិតា។ អយញ្ហិ “បញ្ញាបជ្ជោតោ បញ្ញាសត្ថ”ន្តិ (ធ។ ស។ ១៦, ២០, ២៩) ច វុត្តា។ តស្មា ឯតាយ បុព្វភាគេ វិបស្សនាញាណសង្ខាតាយ សម្មាទិដ្ឋិយា អវិជ្ជន្ធការំ វិធមិត្វា កិលេសចោរេ ឃាតេន្តោ ខេមេន យោគាវចរោ និព្វានំ បាបុណាតិ។ តស្មា បឋមំ សម្មាទិដ្ឋិ ទេសិតា។

សម្មាសង្កប្បោ បន តស្សា ពហូបការោ។ តស្មា តទនន្តរំ វុត្តោ។ យថា ហិ ហេរញ្ញិកោ ហត្ថេន បរិវត្តេត្វា បរិវត្តេត្វា ចក្ខុនា កហាបណំ ឱលោកេន្តោ “អយំ កូដោ អយំ ឆេកោ”តិ ជានាតិ, ឯវំ យោគាវចរោបិ បុព្វភាគេ វិតក្កេន វិតក្កេត្វា វិតក្កេត្វា វិបស្សនាបញ្ញាយ ឱលោកយមានោ “ឥមេ ធម្មា កាមាវចរា, ឥមេ រូបាវចរាទយោ”តិ ជានាតិ។ យថា វា បន បុរិសេន កោដិយំ គហេត្វា បរិវត្តេត្វា បរិវត្តេត្វា ទិន្នំ មហារុក្ខំ តច្ឆកោ វាសិយា តច្ឆេត្វា កម្មេ ឧបនេតិ, ឯវំ វិតក្កេន វិតក្កេត្វា វិតក្កេត្វា ទិន្នធម្មេ យោគាវចរោ បញ្ញាយ “ឥមេ ធម្មា កាមាវចរា, ឥមេ រូបាវចរា”តិអាទិនា នយេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា កម្មេ ឧបនេតិ។ តស្មា សម្មាសង្កប្បោ សម្មាទិដ្ឋិយា អនន្តរំ វុត្តោ។

ស្វាយំ យថា សម្មាទិដ្ឋិយា, ឯវំ សម្មាវាចាយបិ ឧបការកោ។ យថាហ – “បុព្វេ ខោ, គហបតិ, វិតក្កេត្វា វិចារេត្វា បច្ឆា វាចំ ភិន្ទតី”តិ (ម។ និ។ ១។៤៦៣)។ តស្មា តទនន្តរំ សម្មាវាចា វុត្តា។

យស្មា បន “ឥទញ្ចិទញ្ច ករិស្សាមា”តិ បឋមំ វាចាយ សំវិទហិត្វា លោកេ កម្មន្តេ បយោជេន្តិ, តស្មា វាចា កាយកម្មស្ស ឧបការិកាតិ សម្មាវាចាយ អនន្តរំ សម្មាកម្មន្តោ វុត្តោ។

ចតុត្ថិឆំ បន ចតីទ្ធត្ថទិតំ, តិចិឆំ កាយទ្ធត្ថទិតំ បហាយ រូបំ ស្វចទិតំ ប្ញុទេន្តស្សេច យស្មា អាឌីចដ្ឋេយកលិលំ ប្ញុទតិ, ន ឡាតស្ស , តស្មា តទ្ធុកយាតត្តន្ទំ សយ្ញាអាឌីនោ ចុនេត្តា៑

ឯវំ និស្សន្ធាឌីនេន បន "បរិសុទ្ធោ យេ អាឌីនោ"តិ ឯត្តាចតា បរិតោសំ កត្វា សុត្តប្បយោគេន និហរិតុំ ន យុត្តំ, អឆ ខោ សទ្ទិន្តរិយាបទេសុ ឡាងំ និរិយយាទកិតព្ពត្តិ ឌស្សេតុំ តឌត្តន្ទំ សយ្ញាចាយាយោ ចុនេត្តា៑

តតោ អាទន្ទនិរិយេតាបិ កាយាឌីសុ ចតុសុ ចត្ទុសុ សតិ ស្វុបដ្ឋិតា កាតព្ពាតិ ឌស្សេតុំ តឌត្តន្ទំ សយ្ញាសតិ ចុត្តា៑

យស្មា បន ឯវំ ស្វុបដ្ឋិតាយ សតិយា សយាឌិស្ស រូបការាទុបការានំ ឆយ្ញានំ កតិយោ សយន្តេសិត្វា បហោតិ ឯកត្តារម្មណោ និត្តំ សយាឆាតុំ, តស្មា សយ្ញាសតិអត្តន្ទំ សយ្ញាសយាឆិ ចុនេត្តាតិ វេឌិតព្ពាតិ៑

សយ្ញាឌិដ្ឋិនិទ្ទេសេ "ទុក្ខេ ញាណ"ន្តិអាឌិនា ចតុសច្ចកម្មដ្ឋានំ ឌស្សិតំ៑ តត្ថ បរិយាតិ ខេ សច្ចានិ ចត្តិ, បដ្ឋិយាតិ ខេ និចត្តិ៑ តេសុ កិលេសោ ចតេ កម្មដ្ឋានាកិនិវេសោ ហោតិ, និចតេ នត្ថិ អកិនិវេសោ៑ បរិយាតិ ហិ ខេ សច្ចានិ "បញ្ចក្ខន្ធា ទុក្ខំ, តណ្ហា សមុទយោ"តិ ឯវំ សង្ខេបេន ច, "កតមេ បញ្ចក្ខន្ធា? រូបក្ខន្ធោ"តិអាឌិនា នយេន និត្ថារេន ច អាចរិយសន្តិកេ ឧគ្គហេត្វា ចាចាយ បុនប្បុនំ បរិចយន្តោ យោគាចចរោ កម្មំ ករោតិ៑ ឡាតរេសុ បន ឌ្វីសុ សច្ចេសុ "និរោធសច្ចំ ឡាងំ កន្តំ មនាបំ, មគ្គសច្ចំ ឡាងំ កន្តំ មនាប"ន្តិ ឯវំ សវនេនេច កម្មំ ករោតិ៑ សោ ឯវំ កម្មំ ករោន្តោ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ, ឯកាភិសមយេន អភិសមេតិ៑ ទុក្ខំ បរិញ្ញាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ, សមុទយំ បហានបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ៑ និរោធំ សច្ឆិកិរិយាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ, មគ្គំ ភាវនាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ៑ ទុក្ខំ បរិញ្ញាភិសមយេន...បេ... មគ្គំ ភាវនាភិសមយេន អភិសមេតិ៑

ឯវមស្ស បុព្ពភាគេ ឌ្វីសុ សច្ចេសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាសវនធារណសម្មសនបដិវេធោ ហោតិ, ឌ្វីសុ សវនបដិវេធោយេវ៑ អបរភាគេ តីសុ កិច្ចតោ បដិវេធោ ហោតិ និរោធេ អារម្មណបដិវេធោ៑ តត្ថ សព្ពម្បិ បដិវេធញាណំ លោកុត្តរំ, សវនធារណសម្មសនញាណំ លោកិយំ កាមាវចរំ៑ បច្ចវេក្ខណា បន បត្តសច្ចស្ស ហោតិ, អយញ្ច អាទិកម្មិកោ៑ តស្មា សា ឥធ ន ចុត្តា៑ ឥមស្ស ច កិលេសោ បុព្ពេ បរិគ្គហតោ "ទុក្ខំ បរិជានាមិ, សមុទយំ បជហាមិ, និរោធំ សច្ឆិករោមិ, មគ្គំ ភាវេមី"តិ អាភោគសមន្នាហារមនសិការបច្ចវេក្ខណា នត្ថិ, បរិគ្គហតោ បដ្ឋាយ ហោតិ៑ អបរភាគេ បន ទុក្ខំ បរិញ្ញាតមេវ ហោតិ...បេ... មគ្គោ ភាវិតោវ ហោតិ៑

តត្ថ ខេ សច្ចានិ ទុទ្ទសត្តា គម្ភីរានិ, ខេ គម្ភីរត្តា ទុទ្ទសានិ៑ ទុក្ខសច្ចញ្ហិ ឧប្បត្តិតោ បាកដំ, ខាណុកណ្ដកប្បហារាឌីសុ "អហោ ទុក្ខ"ន្តិ ចត្តព្ពតម្បិ អាបជ្ជតិ៑ សមុទយម្បិ ខាទិតុកាមតាភុញ្ជិតុកាមតាឌិវសេន ឧប្បត្តិតោ បាកដំ៑ លក្ខណបដិវេធតោ បន ឧភយម្បិ គម្ភីរំ៑ ឥតិ តានិ ទុទ្ទសត្តា គម្ភីរានិ៑ ឥតរេសំ បន ឌ្វិន្នំ ទស្សនត្ថាយ បយោគោ ភវគ្គគ្គហណត្ថំ ហត្ថបសារណំ ចិយ, អវីចិផុសនត្ថំ បាទបសារណំ ចិយ, សតធា ភិន្នស្ស ចាលស្ស កោដិយា កោដិបដិបាទនំ ចិយ ច ហោតិ៑ ឥតិ តានិ គម្ភីរត្តា ទុទ្ទសានិ៑ ឯវំ ទុទ្ទសត្តា

គម្ភីរេសុ គម្ភីរត្តា ច ទុទ្ទសេសុ ចតូសុ សច្ចេសុ ឧគ្គហាទិវសេន បុព្ពភាគញាណុប្បត្តិំ សន្ធាយ ឥទំ “ទុក្ខេ ញាណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ បដិវេធក្ខណេ បន ឯកមេវ តំ ញាណំ ហោតិ។

អបរេ បនាហុ – ចតុព្ពិធំ សច្ចេសុ ញាណំ សុតមយញាណំ វវត្ថានញាណំ សម្មសនញាណំ អភិសមយញាណន្តិ។ តត្ថ កតមំ សុតមយញាណំ? សំខិត្តេន វា វិត្ថារេន វា ចត្តារិ សច្ចានិ សុត្វា ជានាតិ “ឥទំ ទុក្ខំ, អយំ សមុទយោ, អយំ និរោធោ, អយំ មគ្គោ”តិ។ ឥទំ សុតមយញាណំ។ កតមំ វវត្ថានញាណំ? សោ សុតានំ អត្ថំ ឧបបរិក្ខតិ ធម្មតោ ច លក្ខណតោ ច, “ឥមេ ធម្មា ឥមស្មិំ សច្ចេ បរិយាបន្នា, ឥមស្ស សច្ចស្ស ឥទំ លក្ខណ”ន្តិ សន្និដ្ឋានំ ករោតិ។ ឥទំ វវត្ថានញាណំ។ កតមំ សម្មសនញាណំ? សោ ឯវំ យថាវុត្តានិ ចត្តារិ សច្ចានិ វវត្ថបេត្វា អថ ទុក្ខមេវ គហេត្វា យាវ គោត្រភុញាណំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ សម្មសតិ។ ឥទំ សម្មសនញាណំ។ កតមំ អភិសមយញាណំ? លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ ឯកេន ញាណេន ចត្តារិ សច្ចានិ អបុព្ពំ អចរិមំ អភិសមេតិ “ទុក្ខំ បរិញ្ញាភិសមយេន, សមុទយំ បហានាភិសមយេន, និរោធំ សច្ឆិកិរិយាភិសមយេន, មគ្គំ ភាវនាភិសមយេន អភិសមេតី”តិ។ ឥទំ អភិសមយញាណន្តិ។

សម្មាសង្កប្បនិទ្ទេសេ កាមតោ និស្សដោតិ នេក្ខម្មសង្កប្បោ។ ព្យាបាទតោ និស្សដោតិ អព្យាបាទសង្កប្បោ។ វិហិំសាយ និស្សដោតិ អវិហិំសាសង្កប្បោ។ តត្ថ នេក្ខម្មវិតក្កោ កាមវិតក្កស្ស បទឃាតំ បទច្ឆេទំ ករោន្តោ ឧប្បជ្ជតិ, អព្យាបាទវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កស្ស, អវិហិំសាវិតក្កោ វិហិំសាវិតក្កស្ស។ តថា នេក្ខម្មអព្យាបាទអវិហិំសាវិតក្កា កាមព្យាបាទវិហិំសាវិតក្កានំ បច្ចនីកា ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តិ។

តត្ថ យោគាវចរោ កាមវិតក្កស្ស បទឃាតនត្ថំ កាមវិតក្កំ វា សម្មសតិ អញ្ញំ វា បន កិញ្ចិ សង្ខារំ។ អថស្ស វិបស្សនាក្ខណេ វិបស្សនាសម្បយុត្តោ សង្កប្បោ តទង្គវសេន កាមវិតក្កស្ស បទឃាតំ បទច្ឆេទំ ករោន្តោ ឧប្បជ្ជតិ, វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា មគ្គំ បាបេតិ។ អថស្ស មគ្គក្ខណេ មគ្គសម្បយុត្តោ សង្កប្បោ សមុច្ឆេទវសេន កាមវិតក្កស្ស បទឃាតំ បទច្ឆេទំ ករោន្តោ ឧប្បជ្ជតិ។ ព្យាបាទវិតក្កស្សបិ បទឃាតនត្ថំ ព្យាបាទវិតក្កំ វា អញ្ញំ វា សង្ខារំ, វិហិំសាវិតក្កស្ស បទឃាតនត្ថំ វិហិំសាវិតក្កំ វា អញ្ញំ វា សង្ខារំ សម្មសតិ។ អថស្ស វិបស្សនាក្ខណេតិ សព្វំ បុរិមនយេនេវ យោជេតព្វំ។

កាមវិតក្កាទីនំ បន តិណ្ណម្បិ បាឡិយំ វិភត្តេសុ អដ្ឋតិំសារម្មណេសុ ឯការម្មណម្បិ អបច្ចនីកំ នាម នត្ថិ។ ឯកន្តតោ បន កាមវិតក្កស្ស តាវ អសុភេសុ បឋមជ្ឈានមេវ បច្ចនីកំ, ព្យាបាទវិតក្កស្ស មេត្តាយ តិកចតុក្កជ្ឈានានិ, វិហិំសាវិតក្កស្ស ករុណាយ តិកចតុក្កជ្ឈានានិ។ តស្មា អសុភបរិកម្មំ កត្វា ឈានំ សមាបន្នស្ស សមាបត្តិក្ខណេ ឈានសម្បយុត្តោ វិតក្កោ វិក្ខម្ភនវសេន កាមវិតក្កស្ស បច្ចនីកោ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ, ឈានំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេន្តស្ស វិបស្សនាក្ខណេ វិបស្សនាសម្បយុត្តោ សង្កប្បោ តទង្គវសេន កាមវិតក្កស្ស បច្ចនីកោ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ, វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា មគ្គំ បត្តស្ស មគ្គក្ខណេ មគ្គសម្បយុត្តោ សង្កប្បោ សមុច្ឆេទវសេន កាមវិតក្កស្ស បច្ចនីកោ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ ឧប្បន្នោ នេក្ខម្មសង្កប្បោតិ វុច្ចតីតិ វេទិតព្វោ។

មេត្តាយ បន បរិកម្មំ កត្វា, ករុណាយ បរិកម្មំ កត្វា ឈានំ សមាបន្នស្សាតិ សព្វំ បុរិមនយេនេវ យោជេតព្វំ។ ឯវំ ឧប្បន្នោ

អព្យាបាទសង្កប្បោតិ វុច្ចតិ, អវិហិំសាសង្កប្បោតិ វុច្ចតីតិ វេទិតព្វោ។ ឯវមេតេ នេក្ខម្មសង្កប្បាទយោ វិបស្សនាឈានវសេន ឧប្បត្តិំ នានត្តា បុព្វភាគេ នានា, មគ្គក្ខណេ បន ឥមេសុ តីសុ ឋានេសុ ឧប្បន្នស្ស អកុសលសង្កប្បស្ស បទច្ឆេទតោ អនុប្បត្តិសាធនវសេន មគ្គង្គំ បូរយមានោ ឯកោវ កុសលសង្កប្បោ ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ សម្មាសង្កប្បោ នាម។

សម្មាវាចានិទ្ទេសេបិ យស្មា អញ្ញេនេវ ចិត្តេន មុសាវាទា វិរមតិ, អញ្ញេន អញ្ញេន បិសុណាវាចាទីហិ, តស្មា ចតស្សោបេតា វេរមណិយោ បុព្វភាគេ នានា, មគ្គក្ខណេ បន មិច្ឆាវាចាសង្ខាតាយ ចតុព្ពិធាយ អកុសលទុស្សីល្យចេតនាយ បទច្ឆេទតោ អនុប្បត្តិសាធនវសេន មគ្គង្គំ បូរយមានា ឯកាវ សម្មាវាចាសង្ខាតា កុសលវេរមណី ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ សម្មាវាចា នាម។

សម្មាកម្មន្តនិទ្ទេសេបិ យស្មា អញ្ញេនេវ ចិត្តេន បាណាតិបាតា វិរមតិ, អញ្ញេន អទិន្នាទានា, អញ្ញេន មិច្ឆាចារា, តស្មា តិស្សោបេតា វេរមណិយោ បុព្វភាគេ នានា, មគ្គក្ខណេ បន មិច្ឆាកម្មន្តសង្ខាតាយ តិវិធាយ អកុសលទុស្សីល្យចេតនាយ បទច្ឆេទតោ អនុប្បត្តិសាធនវសេន មគ្គង្គំ បូរយមានា ឯកាវ សម្មាកម្មន្តសង្ខាតា កុសលវេរមណី ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ សម្មាកម្មន្តោ នាម។

សម្មាអាជីវនិទ្ទេសេ ឥធាតិ ឥមស្មិំ សាសនេ។ អរិយសាវកោតិ អរិយស្ស ពុទ្ធស្ស សាវកោ។ មិច្ឆាអាជីវំ បហាយាតិ បាបកំ អាជីវំ បជហិត្វា។ សម្មាអាជីវេនាតិ ពុទ្ធប្បសត្ថេន កុសលអាជីវេន។ ជីវិកំ កប្បេតីតិ ជីវិតប្បវត្តិំ បវត្តេតិ។ ឥធាបិ យស្មា អញ្ញេនេវ ចិត្តេន កាយទ្វារវីតិក្កមា វិរមតិ, អញ្ញេនេវ វចីទ្វារវីតិក្កមា, តស្មា បុព្វភាគេ នានាក្ខណេសុ ឧប្បជ្ជតិ, មគ្គក្ខណេ បន ទ្វីសុ ទ្វារេសុ សត្តន្នំ កម្មបថានំ វសេន ឧប្បន្នាយ មិច្ឆាអាជីវទុស្សីល្យចេតនាយ បទច្ឆេទតោ អនុប្បត្តិសាធនវសេន មគ្គង្គំ បូរយមានា ឯកាវ សម្មាអាជីវសង្ខាតា កុសលវេរមណី ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ សម្មាអាជីវោ នាម។

សម្មាវាយាមនិទ្ទេសេ ឥធ ភិក្ខូតិ ឥមស្មិំ សាសនេ បដិបន្នកោ ភិក្ខុ។ អនុប្បន្នានន្តិ អនិព្ពត្តានំ។ បាបកានន្តិ លាមកានំ។ អកុសលានំ ធម្មានន្តិ អកោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ។ អនុប្បាទាយាតិ ន ឧប្បាទនត្ថាយ។ ឆន្ទំ ជនេតីតិ កត្តុកម្យតាសង្ខាតំ កុសលច្ឆន្ទំ ជនេតិ ឧប្បាទេតិ។ វាយមតីតិ បយោគំ ជនេតិ បរក្កមំ ករោតិ។ វីរិយំ អារភតីតិ កាយិកំ ចេតសិកំ វីរិយំ ករោតិ។ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតីតិ តេនេវ សហជាតវីរិយេន ចិត្តំ ឧក្ខិបតិ។ បទហតីតិ បធានវីរិយំ ករោតិ។ បដិបាដិយា បនេតានិ ចត្តារិបិ បទានិ អាសេវនាភាវនាពហុលីកម្មសាតច្ចកិរិយាហិ យោជេតព្ពានិ។

ឧប្បន្នានន្តិ អនុប្បន្នានន្តិ អវត្តន្តានំ អាបន្នានំ។ បហានាយាតិ បជហនត្ថាយ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានន្តិ អនិព្ពត្តានំ កោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ។ ឧប្បាទាយាតិ ឧប្បាទនត្ថាយ។ ឧប្បន្នានន្តិ និព្ពត្តានំ។ ឋិតិយាតិ ឋិតត្ថាយ។ អសម្មោសាយាតិ អនស្សនត្ថំ។ ភិយ្យោភាវាយាតិ បុនប្បុនំ ភាវាយ។ វេបុល្លាយាតិ វិបុលភាវាយ។ ភាវនាយាតិ វឌ្ឍិយា។ បារិបូរិយាតិ បរិបូរណត្ថាយ។

ឯវំ បន សម្មាវាយាមសង្ខាតា ចត្តារោ សម្មប្បធានា បុព្វភាគេ លោកិយា, មគ្គក្ខណេ លោកុត្តរា។ មគ្គក្ខណេ បន ឯកមេវ វីរិយំ

ᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ ᨠᩔᨷᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨾᩮ , ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩣ; ᨠᨲᨾᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ? ᩍᨵᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ‘ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨾᩮ ᨷᩣᨷᨠᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ‘ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨾᩮ ᨷᩣᨷᨠᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ‘ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨾᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ‘ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨾᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨾᩣᨶᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪑᪔᪕);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩋᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨶᨶᩩᨽᩪᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨷᩣᨷᨠᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨷᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨷᩥ ᩑᨲᩮᨿᩮᩅ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨷᩥ ᩑᨲᩮᨿᩮᩅ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩔ ᩅᨲ᩠ᨲᨣᨶ᩠ᨳᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨶᩅᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩅᩈᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨶ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩉᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩈᩦᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᨠᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈ ᨾᩉᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᨻᩮᩣᨵᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᨷᩣᨶᩦᨿᨾᩣᩊᩪᨷᩮᩣᩈᨳᩣᨣᩤᩁᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᨣᨾᩥᨠᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩁᨽᩣᨣᩮ ᨷᨶᩔ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᩁᨲᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩴ ᩈᨲᩥᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨳᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᩥᨠᩣᨿᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᨲᨿᩮᩣᨷᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨷᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᩮᨷᩥᨭᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ ᨷᩣᩊᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨷᩁᩅᩈᩮᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩣᨧᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩁᨽᩣᨣᩮ ᨷᨶᩔ ᨣᨶ᩠ᨳᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᨠᩩᩈᩦᨲᩔ ᨧᩁᨲᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩈᨲᩥᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨷᨶ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᨵᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩮᩁᩈ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᨣᩩᨱᩮ ᩈᨾᩣᨴᩣᨿ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩔ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᨣᩩᨱᩮ ᨷᩁᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩁᨽᩣᨣᩮ ᨷᨶᩔ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿ ᩋᩣᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᩁᨲᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩈᨲᩥᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᨧᩥᨱ᩠ᨱᩅᩈᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩦᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩁᨽᩣᨣᩮ ᨷᨶᩔ ᨷᩁᩥᩉᩦᨶᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᩅᩣ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᩅᩣ ᨽᩔᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᩉᩁᨲᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩈᨲᩥᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩥᨷᩔᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᩣᩈᩩ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪒᪨᪒᪕) ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩈᩩ ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩈᩩ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪒᪒) ᨠᨾ᩠ᨾᩴ

ករោនេត្វា ចិហទតិ, តស្ស ឲច់ ចិហទទេតា កិលេសា ឍ្ហកាន់ ត លកត្តិ៍ អបទកាទេក បតស្ស ចិបស្សតាកយ៉ុ បហាយ កាយឥទ្យហឹពហុលស្ស ចិហទទេតា អទេឃាតិទេឃាយតសិការទេសតិទេចាស្សទេក្ក អាកយ្ុ ឱប្បជ្ជន្តិ៍ ឲចយ្យិ អសយុគាឆារចទេសត អតុប្បន្នា ឱប្បជ្ជន្តិ តាយ៍

ឲកទេច្ចា តចកយ៉ុទេកា ទេហាតិ, ឱទេបិសឆាការទេកាឌតសាលិឌឹតិ ករោតិ , តស្ស ទេតន់ ឱបកទេណាតិ ចិទេត្តត្តស្ស កិលេសា ឍ្ហកាន់ ត លកត្តិ៍ អបទកាទេក បតស្ស តចកទេយ្ុ តិច្ចិទេព ចា ចិស្សទេដ្ឋ ចា អទេឃាតិទេឃាយតសិការទេសតិទេចាស្សទេក្ក អាកយ្ុ ឱប្បជ្ជន្តិ៍ ឲចយ្យិ អសយុគាឆារចទេសត អតុប្បន្នា ឱប្បជ្ជន្តិ តាយ៍

ឲកទេច្ចា បត (ព្រាហ្ុទេលិកទេតា អាកទេតា ឃុទ្ធសទេត្តា ទេហាតិ, តស្ស អតាទេសចតាឃ កិលេសា ឍ្ហកាន់ ត លកត្តិ៍ អបទកាទេក បតស្ស លទ្ធាទេសចតស្ស អទេឃាតិទេឃាយតសិការទេសតិទេចាស្សទេក្ក អាកយ្ុ ឱប្បជ្ជន្តិ៍ ឲចយ្យិ អសយុគាឆារចទេសត អតុប្បន្នា ឱប្បជ្ជន្តិ តាយ៍ ឲច់ តាច អសយុគាឆារចទេសត អតុប្បន្នតា ទេចឌិតព្ពា៍

កធំ អតតុក្ខតារយ្ុលាចទេសត? ព្ទេឆកទេច្ចា អតតុក្ខតបុព្វំ យតាបិកាឌិទេកឌំ អារេយ្ុលាំ លកតិ, តស្ស តត្ថ អទេឃាតិទេឃាយតសិការទេសតិទេចាស្សទេក្ក អាកយ្ុ ទាកាឌទេឃា កិលេសា ឱប្បជ្ជន្តិ៍ ឲច់ អតតុក្ខតារយ្ុលាចទេសត អតុប្បន្នា ឱប្បជ្ជន្តិ តាយ៍ ឲច់ អតុប្បន្នាត់ អក្យសលិត់ ឱប្បាទេឆ សតិ អត្តទេតា អតត្ថំ បស្សិត្វា ទេតន់ អតុប្បាគាឃ សតិបដ្ឋាតកាចតាតុទេឃាទេកត បឆយំ សយ្ុប្បឆាត់ កាទេចតិ, ឱប្បទេន្តស្ស បត ទេតស្ុ ទេតន់ អប្បហាតទេតា អត្តទេតា អតត្ថំ បស្សិត្វា ទេតន់ បហាតាឃ ទុតិយំ តទេឆច សយ្ុប្បឆាត់ កាទេចតិ៍

អតុប្បន្នា ក្យសលិ ឆយ្ុាតិ សយឆចិបស្សតា ទេចច យទេក្កា ច៍ ទេតន់ អតុប្បាទេឆ អត្តទេតា អតត្ថំ បស្សិត្វា ទេតន់ ឱប្បាគតត្វាឃ តទេឆច តតិយំ សយ្ុប្បឆាត់ កាទេចតិ៍ ឱប្បន្នា ក្យសលិ ឆយ្ុាតិ សយឆចិបស្សតាច៍ យទេក្កា បត សកិ ឱប្បជ្ជិត្វា តិទុន្ធ្យាទេតា អតត្វាឃ សំចត្តតទេកា តាយ តត្ថិ៍ ទេសា ហិ ឋលស្ស បច្ចយំ ឥត្វាច តិទុន្ធ្យាតិ៍ តាន់ សយឆចិបស្សតាត់ តិទេទាឆទេតា អត្តទេតា អតត្ថំ បស្សិត្វា តាន់ ជិតិយា តទេឆច ចតុត្ថំ សយ្ុប្បឆាត់ កាទេចតិ៍ ទេលិក្យត្តរយក្កត្តទេណា បត ឲកទេយច ចិទិយំ៍

ទេឃ ឲច់ អតុប្បន្នា ឱប្បទេជ្ជយ្យុំ, ទេព ឃឆា ទេតច ឱប្បជ្ជន្តិ, ឲច់ ទេតន់ អតុប្បន្នាត់ អតុប្បាគកិច្ចំ, ឱប្បន្នាតច្ចា បហាតកិច្ចំ សាទេឆតិ៍ ឱប្បន្នាតិ ទេចត្ថ ចតុព្វិធំ ឱប្បន្នំ ចត្តមាតុប្បន្នំ ក្ខតាបកាតុប្បន្នំ ឍ្ហកាសកាតុប្បន្នំ ក្ខុមិលទ្ធុប្បន្នន្តិ៍ តត្ថ សព្វាយ្យិ ឱប្បាឌឌទាកក្កសយក្កិសន្លាត់ ចត្តមាតុប្បន្នំ តាយ៍ អារេយ្ុលាទេសំ អតុកចិត្វា តិទុទ្ធំ អតុក្ខតាបកាតសន្លាត់ ក្យសលិក្យសលំ ឱប្បាគាឌិត្តឃយតុប្បត្វា តិទុទ្ធំ ក្ខត្វាបកាតសន្លាត់ ទេសសសន្លតច្ចា ក្ខតាបកាតុប្បន្នំ តាយ៍ "ឃាតិស្ស តាតិ បុទេព្ពា កតាតិ កយ្ុាតី"តិ ឲចយាឌិតា (យ៍ តិ៍ ១៍១៣ប័) តទេឃត ចុត្តំ កយ៉ុំ អតឹតយ្យិ សយាត់ អដ្ឋំ ចិបិកំ បដិពាហិត្វា អត្តទេតា ចិបិកស្ស ឍ្ហកាន់ កត្វា ជិតត្តា តឆា កទេតាកាសច្ចា ចិបិកំ អតុប្បន្នយ្យិ សយាត់ ឲច់ កទេព ឍ្ហកាទេស ឲកទេត្តត ឱប្បជ្ជតទេតា ឍ្ហកាសកាតុប្បន្នំ តាយ៍ តាស្ុ តាស្ុ ក្ខុមឹស្ុ អសយូហត់ អក្យសលំ ក្ខុមិលទ្ធុប្បន្នំ តាយ៍

ឲត្ថ ច ក្ខុមិឃា ក្ខុមិលទ្ធស្ស ច តាតត្តំ ទេចឌិតព្វំ – ក្ខុមីតិ ហិ ចិបស្សតាឃ អារេយ្ុលាក្ខតា ទេតក្ខុយកា បច្ចាក្កន្ធា៍ ក្ខុមិលទ្ធំ តាយ ទេតស្ុ ឍទេន្ធស្ុ

ឧប្បត្តិរហំ កិលេសជាតំ ខេត ហិ សា ក្ខុមិលដ្ឋា តាយ ហោតីតិ ឥស្វា ក្ខុមិលដ្ឋតិ ចុច្ចតិ សា ច ខេលា ត អារម្ពណចរេសត អារម្ពណចរេសត ហិ សន្ទោបិ អតីតាតាកេត បរិន្នោរេតបិ ច លីណាសចាតំ ឧទេដ្ឋ អារទ្ធ កិលេសា ឧប្បជ្ជត្តិ ឃដិ ច តំ ក្ខុមិលដ្ឋិ តាយ និយា, តស្ស អប្បហេយ្យតោ ត ខោាធិ កចម្ពុលំ បដហេយ្យ ចត្តុចរេសត បត ក្ខុមិលដ្ឋិ ខេដិតន្តាំ ឃត្ត ឃត្ត ហិ ចិបស្សតាយ អបរិន្នោតា ឧត្តា ឧប្បជ្ជត្តិ, តត្ត តត្ត ឧប្បាដរេតា បកុតិ ខេតុ ចដ្ឋម្ពុលំ កិលេសជាតំ អត្ថសេតិ តំ អប្បហីតដ្ឋេត ក្ខុមិលដ្ឋតិ ខេដិតន្តាំ

តត្ត ច ឃស្ស ខេយុ ឧខេដ្ឋុ អប្បហីតដ្ឋេត អត្ថសយិតា កិលេសា, តស្ស តេ ឲុច ឧត្តា ខេតំ កិលេសាតំ ចត្តុ, ត អនោ្ឋាតំ សត្តកា ឧត្តា អតីតក្ខុខេដ្ឋុ ច អប្បហីតាត្ថសយិតាតំ កិលេសាតំ អតីតក្ខដ្ឋាច ចត្តុ, ត ឡាតរេ ឲុស តរយា អតាកតាដីស្ស តថា កាយាចឧរក្ខុខេដ្ឋុ អប្បហីតាត្ថសយិតាតំ កិលេសាតំ កាយាចឧរក្ខដ្ឋា ឲុច ចត្តុ, ត ឡាតរេ ឲុស តរយា ទ្ធបិទ្ធបិចឧរេរុ សោតាបត្តាដីសុ បត ឃស្ស ឃស្ស អរិយបុគ្គលស្ស ឧខេដ្ឋុ តំ តំ ចដ្ឋម្ពុលំ កិលេសជាតំ ខេត ខេត យក្កេត បហីតំ, តស្ស តស្ស តេ តេ ឧត្តា បហីតាតំ ខេតំ ខេតំ ចដ្ឋម្ពុលកាតំ កិលេសាតំ អចត្តុតោ ក្ខុមីតិ សដ្ឋ ត លកត្តិ បុត្តជ្ជតស្ស សន្តរេសា ចដ្ឋម្ពុលកិលេសាតំ អប្បហីតត្តា ឃំកិញ្ចិ កាទិយមាតំ កម្ពុ ក្យសលមក្យសលំ ចា ហោតិ, ឡាត្តស្ស កម្ពុកិលេសបច្ចយាច ចដ្ឋំ ចដ្ឋតិ, តស្ស តេស្សេច តំ ចដ្ឋម្ពុលំ ទ្ធបក្ខុខេដ្ឋរេឃច, ត ខេចតាដីសុ ចិន្នោលាក្ខុខេដ្ឋរេឃច ចា, ត ទ្ធបក្ខដ្ឋាដីស្វតិ ត ចត្តព្វាំ កស្វា? អចិសេសេត បត្វាស្វបិ ឧខេដ្ឋុ អត្ថសយិតត្តា កថំ? បចចីរសាដិ ចិយ ទុរក្ខុ ឃថា ហិ យហាទុរក្ខុ បចចីតលំ អដិដ្ឋាយ បចចីរសប្ត អារេបិរសប្ត តិស្សាយ តប្បច្ចយា ម្ពុលឧត្ថសាលាបសាលាបលួចបលីសបុប្បផលេហិ ចឌ្ឍិត្វា តកំ ម្ភុរេត្វា ឃាច កប្បាចសាតា ពីជបរម្បរាយ ទុក្ខុបចេលិំ សត្តាតឃមាតេ ឋិតេ តំ បចចីរសាដិម្ពុលេឃច, ត ឧត្តាដីសុ ផលេឃច ចា, ត ម្ពុលាដីស្វតិ ត ចត្តព្វាំ កស្វា? អចិសេសេត សន្ទោស្វ ម្ពុលាដីសុ អត្ថកតត្តាតិ ឃថា បត តស្សេច ទុក្ខុស្ស បុប្បផលាដីសុ តិព្វិនោ្ណា ខោាធិ បុរិសោ ចតុស្វ ដិសាស្វ យណ្ឌកកណ្តកំ តាយ ចិសកណ្តកំ អារកោរេយ្យ, អច សោ ទុរក្ខុ ខេត ចិសសម្ពុស្សេត ផុដ្ឋោ បចចីរសអារេបិរសាតំ បរិយាដិន្នត្តា អប្បសចឆម្ពុតំ អាកម្ពុ បុត សត្តាតំ តិព្វត្តេត្តុំ ត សក្កុណេយ្យ, ឲុចរេមច ឧត្តប្បចត្តិឃំ តិព្វិនោ្ណា ក្យលបុត្តោ តស្ស បុរិសស្ស ចតុស្វ ដិសាស្វ ទុក្ខុ ចិសឃោជតំ ចិយ អត្តរេតា សត្តារេត ចតុមគ្គកាចតំ អារកតិ អចស្ស សោ ឧត្តសត្តារេតា ខេត ចតុមគ្គចិសសម្ពុស្សេត សន្ទោរេសា ចដ្ឋម្ពុលកិលេសាតំ បរិយាដិន្នត្តា កិរិយកាចបត្ត ឧបកតកាយកម្ពុាដិសន្ទោកម្ពុប្បភេដោ ហុត្វា អាឃតិ បុតព្ភចាតកិតិន្នាត្តតឆម្ពុតំ អាកម្ពុ កចត្តុរសត្តាតំ តិព្វត្តេត្តុំ ត សក្កោតិ, ខោាចលំ ចរិមចិន្នោណតិរោធេត តិរិដ្ឋតោ ចិយ ជាតរេចភោ អត្ថបាដាតោ បរិតិព្វាយតិ ឲុចំ ក្ខុមិយា ក្ខុមិលដ្ឋស្ស ច តាតត្តំ ខេដិតព្វាំ

អបរម្បិ ចតុព្វិធំ ឧប្បត្តំ សមុដាចារុប្បត្តំ អារម្ពណាដិក្កហិតុប្បត្តំ អចិក្ខម្ភិតុប្បត្តំ អសម្ពុហតុប្បត្តត្តិ តត្ត ចត្តមាតុប្បត្តមេច សមុដាចារុប្បត្តំ ចក្ខុដីតំ បត អាបាតកេតេ អារម្ពណេ បុព្វកាកេ អត្ថប្បជ្ជមាតម្បិ កិលេសជាតំ អារម្ពណស្ស អធិក្កហិតត្តា ឲុច អបរកាកេ ឲកាខេត្តត ឧប្បត្តិរេតា អារម្ពណាដិក្កហិតុប្បត្តត្តិ ចុច្ចតិ សមថចិបស្សតាតំ អញ្ញតរចរេសត អចិក្ខម្ភិតំ កិលេសជាតំ ចិត្តសត្តតិមតាន្ទួហម្បិ ឧប្បត្តិតិចារកស្ស ហេតុរេតា អភាចា អចិក្ខម្ភិតុប្បត្តំ តាម សមថចិបស្សតាចរេសត បត ចិក្ខម្ភិតម្បិ អរិយមក្កេត អសម្ពុហតត្តា ឧប្បត្តិធម្ពុតំ អតតីតត្តា អសម្ពុហតុប្បត្តត្តិ ចុច្ចតិ តិចិធម្បិ ខេចំ អារម្ពណាដិក្កហិតាចិក្ខម្ភិតាសម្ពុហតុប្បត្តំ ក្ខុមិលដ្ឋេតេច សដ្ឋហំ កច្ឆតីតិ ខេដិតព្វាំ

ឯតស្មិំ វុត្តប្បភេទេ ឧប្បន្នេ យទេតំ វត្តមានភូតាបគតោកាសកតសមុទាចារសង្ខាតំ ឧប្បន្នំ, តំ អមគ្គវជ្ឈត្តា កេនចិ ញាណេន បហាតព្ពំ ន ហោតិ។ យំ បនេតំ ភូមិលទ្ធារម្មណាធិគ្គហិតាវិក្ខម្ភិតាសមូហតសង្ខាតំ ឧប្បន្នំ, តស្ស តំ ឧប្បន្នភាវំ នាសយមានំ យស្មា តំ តំ លោកិយលោកុត្តរញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តំ សព្ពម្បិ បហាតព្ពំ ហោតីតិ។ ឯវំ យេ មគ្គោ កិលេសេ បជហតិ, តេ សន្ធាយ “ឧប្បន្នាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

អថ មគ្គក្ខណេ កថំ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ឧប្បាទាយ ភាវនា ហោតិ, កថញ្ច ឧប្បន្នានំ ឋិតិយាតិ? មគ្គប្បវត្តិយា ឯវ។ មគ្គោ ហិ បវត្តមានោ បុព្ពេ អនុប្បន្នបុព្ពត្តា អនុប្បន្នោ នាម វុច្ចតិ។ អនាគតបុព្ពញ្ហិ ឋានំ អាគន្ត្វា អននុភូតបុព្ពំ វា អារម្មណំ អនុភវិត្វា វត្តារោ ភវន្តិ “អនាគតដ្ឋានំ អាគតម្ហ,អននុភូតំ អារម្មណំ អនុភវាមា”តិ។ យា ចស្ស បវត្តិ, អយមេវ ឋិតិ នាមាតិ ឋិតិយា ភាវេតីតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ឯវមេតស្ស ភិក្ខុនោ ឥទំ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ ឯកមេវ វីរិយំ “អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយា”តិអាទីនិ ចត្តារិ នាមានិ លភតិ។ អយំ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ សម្មប្បធានកថា។ ឯវមេត្ថ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា សម្មប្បធានា និទ្ទិដ្ឋាតិ។

សម្មាសតិនិទ្ទេសេ កាយេតិ រូបកាយេ។ រូបកាយោ ហិ ឥធ អង្គបច្ចង្គានិ កេសាទីនញ្ច ធម្មានំ សមូហដ្ឋេន ហត្ថិកាយរថកាយាទយោ វិយ កាយោតិ អធិប្បេតោ។ យថា ច សមូហដ្ឋេន, ឯវំ កុច្ឆិតានំ អាយដ្ឋេន។ កុច្ឆិតានញ្ហិ បរមជេគុច្ឆានំ សោ អាយោតិបិ កាយោ។ អាយោតិ ឧប្បត្តិទេសោ។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – អាយន្តិ តតោតិ អាយោ។ កេ អាយន្តិ? កុច្ឆិតា កេសាទយោ។ ឥតិ កុច្ឆិតានំ អាយោតិ កាយោ។

កាយានុបស្សីតិ កាយំ អនុបស្សនសីលោ, កាយំ វា អនុបស្សមានោ។ កាយេតិ ច វត្វាបិ បុន កាយានុបស្សីតិ ទុតិយំ កាយគ្គហណំ អសម្មិស្សតោ វវត្ថានឃនវិនិព្ភោគាទិទស្សនត្ថំ កតន្តិ វេទិតព្ពំ។ តេន ន កាយេ វេទនានុបស្សី ចិត្តធម្មានុបស្សី វា, អថ ខោ កាយានុបស្សីយេវាតិ កាយសង្ខាតេ វត្ថុស្មិំ កាយានុបស្សនាការស្សេវ ទស្សនេន អសម្មិស្សតោ វវត្ថានំ ទស្សិតំ ហោតិ។ តថា ន កាយេ អង្គបច្ចង្គវិនិមុត្តឯកធម្មានុបស្សី, នាបិ កេសលោមាទិវិនិមុត្តឥត្ថិបុរិសានុបស្សី។ យោបិ ចេត្ថ កេសលោមាទិកោ ភូតុបាទាយសមូហសង្ខាតោ កាយោ, តត្ថាបិ ន ភូតុបាទាយវិនិមុត្តឯកធម្មានុបស្សី, អថ ខោ រថសម្ភារានុបស្សកោ វិយ អង្គបច្ចង្គសមូហានុបស្សី, នគរាវយវានុបស្សកោ វិយ កេសលោមាទិសមូហានុបស្សី, កទលិក្ខន្ធបត្តវដ្ដិវិនិព្ភុជកោ វិយ រិត្តមុដ្ឋិវិនិវេឋកោ វិយ ច ភូតុបាទាយសមូហានុបស្សីយេវាតិ សមូហវសេន កាយសង្ខាតស្ស វត្ថុនោ នានប្បការតោ ទស្សនេន ឃនវិនិព្ភោគោ ទស្សិតោ ហោតិ។ ន ហេត្ថ យថាវុត្តសមូហវិនិមុត្តោ កាយោ វា ឥត្ថី វា បុរិសោ វា អញ្ញោ វា កោចិ ធម្មោ ទិស្សតិ, យថាវុត្តធម្មសមូហមត្តេយេវ បន តថា តថា សត្តា មិច្ឆាភិនិវេសំ ករោន្តិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“យំ បស្សតិ ន តំ ទិដ្ឋំ, យំ ទិដ្ឋំ តំ ន បស្សតិ;

អបស្សំ ពជ្ឈតេ មូឡ្ហោ, ពជ្ឈមានោ ន មុច្ចតី”តិ។

ឃនវិនិព្ភោគាទិទស្សនត្ថន្តិ វុត្តំ។ អាទិសទ្ទេន ចេត្ថ អយម្បិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ – អយញ្ហិ ឯតស្មិំ កាយេ កាយានុបស្សីយេវ, ន អញ្ញធម្មានុបស្សី។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? យថា អនុទកភូតាយបិ មរីចិយា ឧទកានុបស្សិនោ ហោន្តិ, ន ឯវំ អនិច្ចទុក្ខានត្តាសុភភូតេយេវ ឥមស្មិំ កាយេ និច្ចសុខត្តសុភភាវានុបស្សី, អថ ខោ កាយានុបស្សី

អនិច្ចទុក្ខានត្តាសុភាការសមូហានុបស្សីយេវាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា យ្វាយំ មហាសតិបដ្ឋានេ “ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា...បេ... សោ សតោវ អស្សសតី”តិអាទិនា (ទី. និ. ២.៣៧៤; ម. និ. ១.១០៧) នយេន អស្សាសបស្សាសាទិ ចុណ្ណកជាតអដ្ឋិកបរិយោសានោ កាយោ វុត្តោ, យោ ច បរតោ សតិបដ្ឋានកថាយំ “ឥធេកច្ចោ បថវីកាយំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, អាបោកាយំ, តេជោកាយំ, វាយោកាយំ, កេសកាយំ, លោមកាយំ, ឆវិកាយំ, ចម្មកាយំ, មំសកាយំ, រុហិរកាយំ, ន្ហារុកាយំ, អដ្ឋិកាយំ, អដ្ឋិមិញ្ជកាយ”ន្តិ (បដិ. ម. ៣.៣៥) កាយោ វុត្តោ, តស្ស សព្ពស្ស ឥមស្មិំយេវ កាយេ អនុបស្សនតោ កាយេ កាយានុបស្សីតិ ឯវម្បិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

អថ វា កាយេ អហន្តិ វា មមន្តិ វា ឯវំ គហេតព្ពស្ស កស្សចិ អននុបស្សនតោ តស្ស តស្សេវ បន កេសលោមាទិកស្ស នានាធម្មសមូហស្ស អនុបស្សនតោ កាយេ កេសាទិធម្មសមូហសង្ខាតកាយានុបស្សីតិ ឯវមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ អបិច “ឥមស្មិំ កាយេ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, នោ និច្ចតោ”តិអាទិនា អនុក្កមេន បរតោ អាគតនយស្ស សព្ពស្សេវ អនិច្ចលក្ខណាទិនោ អាការសមូហសង្ខាតស្ស កាយស្ស អនុបស្សនតោបិ កាយេ កាយានុបស្សីតិ ឯវម្បិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ អយំ បន ចតុសតិបដ្ឋានសាធារណោ អត្ថោ។

កាយេ កាយានុបស្សីតិ អស្សាសបស្សាសកាយាទិកេ ពហុធា វុត្តេ កាយេ ឯកេកកាយានុបស្សី។ វិហរតីតិ ចតូសុ ឥរិយាបថវិហារេសុ អញ្ញតរវិហារសមាយោគបរិទីបនមេតំ, ឯកំ ឥរិយាបថពាធនំ អញ្ញេន ឥរិយាបថេន វិច្ឆិន្ទិត្វា អបតមានំ អត្តានំ ហរតិ បវត្តេតីតិ អត្ថោ។ អាតាបីតិ កាយបរិគ្គាហកវីរិយសមាយោគបរិទីបនមេតំ។ សោ ហិ យស្មា តស្មិំ សមយេ យំ តំ វីរិយំ តីសុ ភវេសុ កិលេសានំ អាតាបនតោ អាតាបោតិ វុច្ចតិ, តេន សមន្នាគតោ ហោតិ , តស្មា “អាតាបី”តិ វុច្ចតិ។ សម្បជានោតិ កាយបរិគ្គាហកេន សម្បជញ្ញសង្ខាតេន ញាណេន សមន្នាគតោ។ សតិមាតិ កាយបរិគ្គាហិកាយ សតិយា សមន្នាគតោ។ អយំ បន យស្មា សតិយា អារម្មណំ បរិគ្គហេត្វា បញ្ញាយ អនុបស្សតិ ។ ន ហិ សតិវិរហិតស្ស អនុបស្សនា នាម អត្ថិ។ តេនេវាហ – “សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពត្ថិកំ វទាមី”តិ (សំ. និ. ៥.២៣៤)។ តស្មា ឯត្ថ “កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតី”តិ ឯត្តាវតា កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានកម្មដ្ឋានំ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា យស្មា អនាតាបិនោ អន្តោសង្ខេបោ អន្តរាយករោ ហោតិ, អសម្បជានោ ឧបាយបរិគ្គហេ អនុបាយបរិវជ្ជនេ ច សម្មុយ្ហតិ, មុដ្ឋស្សតិ ឧបាយាបរិច្ចាគេ អនុបាយាបរិគ្គហេ ច អសមត្ថោ ហោតិ, តេនស្ស តំ កម្មដ្ឋានំ ន សម្បជ្ជតិ, តស្មា យេសំ ធម្មានំ អានុភាវេន តំ សម្បជ្ជតិ, តេសំ ទស្សនត្ថំ “អាតាបី សម្បជានោ សតិមា”តិ ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

ច្ចតិ កាឃាត្យបឃ្សតាឃតិបដ្ឋាត់ ឃយ្យយោកក្កុញ្ញា ងឃេ្យត្វា ច្ចងាតិ បហាតក្កំ ងឃេ្យតុំ ចិតេឃ្យ លេវិតេ អកិដ្ឋ្យាជោយតឃ្យត្តិ ទុត្តំ៉ ពត្វ ចិតេឃ្យាតិ ពងក្កុចិតយេត ចា ចិក្លប្ពុតចិតយេត ចា ចិតឃិត្វា៉ លេវិតេតិ ឃ្វាឃំ កាយោ បុទ្ធោ បរិក្កហិតោ, តេ្វច ច្ចុឆ លុដ្ឋតបលុដ្ឋតដ្ឋេត លេវិតោ តាយ៉ ពត្វិ លេវិតេ អកិដ្ឋ្យោជោយតឃ្យញ្ញា បដេហិត្វាតិ អតេ្វា៉ ឃត្វា បតឃ្យ ត កាឃយតេ្វតយេច អកិដ្ឋ្យាជោយតឃ្យំ បហឹឃតិ, ចេងតាជីទុបិ បហឹឃតិយេច, ពត្វា “បញ្ញាបិ ដ្ឋបិជាតក្លដ្ឋា លេវិតោ”តិ (ចិក៉ ១៩១) ចិកដ្ឋេ ទុត្តំ៉ លេវិកឃក្លាពត្វាយេច តោឃំ ងយ្ខាត់ អត្តុដ្ឋារចឃេតេតំ ទុត្តត្តិ ចេជិពត្វាំ៉ ឃំ បតាហ – “ពត្វ កពយោ លេវិតោ (ចិក៉ ៦១ប៉), តេ្វច កាយោ លេវិតោ”តិ អឃយេចេត្វ អតេ្វា៉ អកិដ្ឋ្យាជោយតឃ្យត្តិ ច ឃយាឃេត្វា ទុត្តំ៉ ឃំឃុត្តដ្ឋត្ត្យុតរបិដេត្តរេទុ បត ចិឃុំ កត្វា បងត្តិ៉ ឃា បត អកិដ្ឋ្យាឃត្តិ បត្វឃត្តិ ទុតាឃ, ឃឃំ ចា អកិដ្ឋ្យាឃតិ, អកិដ្ឋ្យាឃតយត្វយេច ចា ទុឃាតិ អកិដ្ឋ្យា៉ ឃត្វា បតេត្វ អកិដ្ឋ្យាកហណោត កាឃដ្ឋូដ្ឋោ, ជោយតឃ្យកហណោត ឭ្យាបិជោ ឃក្កហំ កដ្ឋតិ, ពត្វា តឹចរហបរិឃាបត្តុពលចងយ្ខដ្ឋុឃងឃ្យតេត តឹចរហប្យហាត់ ទុត្ត ហោតីតិ ចេជិពត្វា៉

ចិឃេឃេត បតេត្វ អកិដ្ឋ្យាចិតយេត កាឃឃយ្យត្តិយ្ហលកឃ្យ អត្យុចាឈឃ្យ, ជោយតឃ្យចិតយេត កាឃចិបត្តិយ្ហលកឃ្យ ចិចោឈឃ្យ, អកិដ្ឋ្យាចិតយេត ច កាយេ អកិរតិឃា, ជោយតឃ្យចិតយេត កាឃកាចតាឃ អតកិរតិឃា, អកិដ្ឋ្យាចិតយេត កាយេ អក្យតាត់ ឃ្យកឃ្យលកាចាជីត់ បក្លេបឃ្យ, ជោយតឃ្យចិតយេត កាយេ ក្យតាត់ អឃ្យកាឃ្យលកាចាជីត់ អបតឃតឃ្យ បហាត់ ទុត្តំ៉ តេត យោកាចចរឃ្យ យោកាត្យការចា យោកឃយត្វតា ច ជីបិតា ហោតិ៉ យោកាត្យការចា ហិ ទុឃ, ឃងឃំ អត្យុចាឈចិចោឈចិប្យយុត្តា អរតិរតិឃហោ អក្យតបក្លេបក្យតាបតឃតចិរហិតោ ច ហោតិ៉ អត្យុចាឈចិចោឈចិប្យយុត្តា ចេឃ អរតិរតិឃហោ អក្យតំ អបក្លិបត្តោ ក្យតញ្ញា អតបតេត្តោ យោកឃយតេ្វា ហោតីតិ៉

អបរោ តយោ – “កាយេ កាឃាត្យបឃ្សី”តិ ទុត្វ អត្យបឃ្សតាឃ កយ្ខដ្ឋាត់ ទុត្តំ៉ “ចិហរតី”តិ ទុត្វ ទុត្តចិហារេត កយ្ខដ្ឋាតិកឃ្យ កាឃបរិហរណំ៉ “អាតាបី”តិអាជីទុ អាតាបេត ឃយ្ខប្យឆាត់, ឃតិឃយ្យជេក្កត ឃត្វត្វកយ្ខដ្ឋាត់, កយ្ខដ្ឋាតបរិហរណ្យបិយោ ចា៉ ឃតិឃា ចា កាឃាត្យបឃ្សតាចឃេត បជិលត្តឃយេធា, ឃយ្យជេក្កត ចិបឃ្សតា, អកិដ្ឋ្យាជោយតឃ្យចិតយេត កាចតាចលំ ទុត្តត្តិ ចេជិពត្វា៉

ចេងតាទុ ចេងតាត្យបឃ្សីតិអាជីទុ ច ចេងតាជីត់ បុត ចចេត បយោជត់ កាឃាត្យបឃ្សតាឃំ ទុត្តតយេតេច ឃធារយោគ យោជេត្វា ចេជិពត្វាំ៉ អឃំ បត អឃាឈារណតេ្វា – ឃុលាជីទុ អតេកប្យភេជាទុ ចេងតាទុ ចិឃុំ ចិឃុំ អតិដ្ឋាជិតោ ទុតេកកចេងតាត្យបឃ្សីតិ, ឃរាកាជិតេ ឃោឆ្យអឃប្យភេជេ ចិតេ្ត ចិឃុំ ចិឃុំ អតិដ្ឋាជិតោ ទុតេកកចិត្តាត្យបឃ្សីតិ, កាឃចេងតាចិត្តាតិ ងបេត្វា ឃេឃេពក្សឃកងយ្ខេទុ ចិឃុំ ចិឃុំ អតិដ្ឋាជិតោ ទុតេកកងយ្ខាត្យបឃ្សីតិ, ឃតិបដ្ឋាតឃុត្តត្តេ (ជី៉ តិ៉ ១៉១បំ១; ឃ៉ តិ៉ ១៉១១៥) ទុត្តតយេត តឹចរហាជិងយ្ខាត្យបឃ្សីតិ ចា៉ ទុត្វ ច “កាយេ”តិ ទុកចចត់ ឃរីរឃ្យ ទុកត្តា, “ចិតេ្ត”តិ ទុកចចត់ ចិត្តឃ្យ ឃកាចភេកាកាចតោ ឌាតិក្កហណោត កតត្តិ ចេជិពត្វា៉ ឃធា ច ចេងតាងយោ អត្យបឃ្សិតត្វា, តធា អត្យបឃ្សតេ្តា ចេងតាទុ ចេងតាត្យបឃ្សី, ចិតេ្ត ចិត្តាត្យបឃ្សី, ងយ្ខេទុ ងយ្ខាត្យបឃ្សីតិ ចេជិតេ្វា៉ កធំ តាច ចេងតា អត្យបឃ្សិតត្វា? ឃុលា តាច ចេងតា ទុក្ខតោ, ទុក្ខា ចេងតា ឃល្លតោ, អទុក្ខឃុលា ចេងតា អតិច្ចតោ

អនុបស្សិតព្ពា។ យថាហ –

“យោ សុខំ ទុក្ខតោ អទ្ទ, ទុក្ខមទ្ទក្ខិ សល្លតោ;

អទុក្ខមសុខំ សន្តំ, អទ្ទក្ខិ នំ អនិច្ចតោ;

ស វេ សម្មទ្ទសោ ភិក្ខុ, បរិជានាតិ វេទនា”តិ។ (សំ. និ. ៤.២៥៣);

សព្ពា ឯវ ចេតា ទុក្ខតោបិ អនុបស្សិតព្ពា។ វុត្តញ្ហេតំ “យំកិញ្ចិ វេទយិតំ, តំ ទុក្ខស្មិន្តិ វទាមី”តិ (សំ. និ. ៤.២៥៩)។ សុខទុក្ខតោបិ ច អនុបស្សិតព្ពា។ យថាហ – “សុខា វេទនា ឋិតិសុខា វិបរិណាមទុក្ខា។ ទុក្ខា វេទនា ឋិតិទុក្ខា វិបរិណាមសុខា។ អទុក្ខមសុខា វេទនា ញាណសុខា អញ្ញាណទុក្ខា”តិ (ម. និ. ១.៤៦៥)។ អបិច អនិច្ចាទិសត្តអនុបស្សនាវសេនាបិ អនុបស្សិតព្ពា។

ចិត្តធម្មេសុបិ ចិត្តំ តាវ អារម្មណាធិបតិសហជាតភូមិកម្មវិបាកកិរិយាទិនានត្តភេទានំ អនិច្ចាទិសត្តអនុបស្សនានំ សរាគាទីនំ សោឡសប្បភេទានញ្ច វសេន អនុបស្សិតព្ពំ, ធម្មា សលក្ខណសាមញ្ញលក្ខណានំ សុញ្ញតាធម្មស្ស អនិច្ចាទិសត្តអនុបស្សនានំ សន្តាសន្តាទីនញ្ច វសេន អនុបស្សិតព្ពា។ កាមញ្ចេត្ថ យស្ស កាយសង្ខាតេ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ បហីនំ, តស្ស វេទនាទិលោកេសុបិ តំ បហីនមេវ, នានាបុគ្គលវសេន បន នានាចិត្តក្ខណិកសតិបដ្ឋានភាវនាវសេន ច សព្ពត្ថ វុត្តំ។ យតោ វា ឯកត្ថ បហីនំ, សេសេសុបិ បហីនំ ហោតិ។ តេនេវស្ស តត្ថ បហានទស្សនត្ថម្បិ ឯវំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

ឥតិ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា បុព្ពភាគេ នានាចិត្តេសុ លព្ភន្តិ។ អញ្ញេនេវ ហិ ចិត្តេន កាយំ បរិគ្គណ្ហាតិ, អញ្ញេន វេទនំ, អញ្ញេន ចិត្តំ, អញ្ញេន ធម្មេ បរិគ្គណ្ហាតិ។ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ បន ឯកចិត្តេន លព្ភន្តិ។ អាទិតោ ហិ កាយំ បរិគ្គណ្ហិត្វា អាគតស្ស វិបស្សនាសម្បយុត្តា សតិ កាយានុបស្សនា នាម, តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ កាយានុបស្សី នាម។ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរិយមគ្គំ បត្តស្ស មគ្គក្ខណេ មគ្គសម្បយុត្តា សតិ កាយានុបស្សនា នាម, តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ កាយានុបស្សី នាម។ វេទនំ បរិគ្គណ្ហិត្វា ចិត្តំ បរិគ្គណ្ហិត្វា ធម្មេ បរិគ្គណ្ហិត្វា អាគតស្ស វិបស្សនាសម្បយុត្តា សតិ ធម្មានុបស្សនា នាម, តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ធម្មានុបស្សី នាម។ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរិយមគ្គំ បត្តស្ស មគ្គក្ខណេ មគ្គសម្បយុត្តា សតិ ធម្មានុបស្សនា នាម, តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ធម្មានុបស្សី នាម។ ឯវំ តាវ ទេសនា បុគ្គលេ តិដ្ឋតិ។ កាយេ បន “សុភ”ន្តិ វិបល្លាសប្បហានា កាយបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ កាយានុបស្សនា នាម។ វេទនាយ “សុខា”តិ វិបល្លាសប្បហានា វេទនាបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ វេទនានុបស្សនា នាម។ ចិត្តេ “និច្ច”ន្តិ វិបល្លាសប្បហានា ចិត្តបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ ចិត្តានុបស្សនា នាម។ ធម្មេសុ “អត្តា”តិ វិបល្លាសប្បហានា ធម្មបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ ធម្មានុបស្សនា នាម។ ឥតិ ឯកាវ មគ្គសម្បយុត្តា សតិ ចតុកិច្ចសាធនដ្ឋេន ចត្តារិ នាមានិ លភតិ។ តេន វុត្តំ “លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ បន ឯកចិត្តេន លព្ភន្តី”តិ។

សម្ឫាសមាឝិតិដ្ឋេសេ ចិចិរេច្ឆច ការេយហីតិ ការេយហិ ចិចិច្ឆិត្វា ចិតា ហុត្វា អបក្កមិត្វា៑ រេឃា បតាឃរេយត្វ ឲុចការេរា, រេសា តិឃរេត្វាតិ រេចឌិតរេត្ថា៑ ឃស្មា ច តិឃរេត្វា, តស្មា បចេយុ្ញាត់ ស្កបសមុជ្ជ ចិហរលាមរេយ អចិជ្ជយាតាតប្បិ កាយាត់ តស្ស បចេយុ្ញាតស្ស បដិបក្ខកាច់ កាយបរិច្ឆាកេតេច ចស្ស អឌិកម់ ឌីរេបតិ៑ កច់? "ចិចិរេច្ឆច ការេយហី"តិ ឲុចត្រូមិឃរេយ កឃិរេយារេត ព្លាឆំ បព្ញាឃតិ – ត្វតិយស្ស ឌលាតស្ស កាយា បដិបក្ខភូតា, រេឃសុ សតិ ព្លាឆំ ត បចត្តតិ, អត្ថការេរ សតិ បឌីរេបិការេសា ចិឃ, រេតសំ បរិច្ឆាកេតេច ចស្ស អឌិការេយា រេហាតិ ឌ្ឋរិយតីរបរិច្ឆាកេត បរិយតីរស្ស ចិឃ៑ តស្មា តិឃម់ កេរាតីតិ៑

តត្វ សិយា, កស្មា បរេតស ប្បត្តបចេរេយច ចុរេត្តា, ត ស្កត្តរបចេ, កិ អក្សុរេលហិ ឌរេម្មហិ អចិចិច្ឆាបិ ឌលាត់ ស្កបសមុជ្ជ ចិហរេឃ្យាតិ? ត រេលា បរេតត់ ឲុច់ ឌដ្ឋត្តំ៑ តត្ថិស្សរលរេតា ហិ ប្បត្តបចេ ឲុស ចុរេត្តា៑ កាយឆាត្យសមតិក្កមតរេតា ហិ កាយរាកបដិបក្ខរេតា ច ព្លាឆំ ឌលាត់ កាយាតរេយច តិស្សរលំ៑ ឃចាហ – "កាយាតរេយត់ តិស្សរលំ ឃឌិឆំ រេតក្ខម្ម"ត្តិ (ព្លាតិចុ៑ លិ៧)៑ ស្កត្តរបចេបិ បត ឃចា "ព្លារេឆច, កិក្ខរេច, សមរេលា, ព្លាឆ ត្យតិរេយា សមរេលា"តិ (ម៑ តិ៑ ១៑១៦៨; អ៑ តិ៑ ៥៑១៥១) ឲុត្វ ឲុចការេរា អារេតត្វា ចុច្ឆតិ, ឲុច់ ចត្តរេត្ថា៑ ត ហិ សក្កា ព្លារេតា អរេត្តាហិបិ តីចរលសក្ខរេតហិ អក្សុរេលហិ ឌរេម្មហិ អចិចិច្ឆ ឌលាត់ ស្កបសមុជ្ជ ចិហរិត់៑ តស្មា "ចិចិរេច្ឆច ការេយហិ ចិចិរេច្ឆច អក្សុរេលហិ ឌរេម្មហី"តិ ឲុច់ បរេក្ខរេយបិ ឲុស ឌដ្ឋរេត្ថា៑ បរេក្ខរេយបិ ច កិច្ឆាបិ ចិចិច្ឆាតិ ព្លាមិតា សាឆារលចចរេតត តរេក្កចិក្ខុមគសមុរេច្ឆឌបដិប្បស្សទ្ធិតិស្សរលចិរេចកា ចិត្តការិយាបឌិចិរេចកា ច សក្កហំ កច្ឆត្តិ, តចាបិ ប្បត្តការេក
កាយចិរេចកចិត្តចិរេចកចិក្ខុមគចិរេចកា ឌដ្ឋត្តា, រេលកុត្តរេយក្កក្ខរេលា
កាយចិរេចកចិត្តចិរេចកសមុរេច្ឆឌចិរេចកបដិប្បស្សទ្ធិចិរេចកតិស្សរលចិរេចកា៑

ការេយហីតិ ព្លាមិតា បត បរេឌត រេឃ ច មហាតិដ្ឋេសេ "កតរេម ចត្តុកាយា មគាបិកា ទ្វបិ"តិអាឌិតា (មហាតិ៑ ១) តរេឃត ចត្តុកាយា ចុត្តា, រេឃ ច តរេត្វច ចិភេក្ក ច "លរេក្ខា ការេយា, រារេកា ការេយា, លក្ខរារេកា ការេយា, សក្កេប្បា ការេយា, រារេកា ការេយា, សក្កប្បរារេកា ការេយា"តិ (មហាតិ៑ ១; ចិភ៑ ៥៩៣) ឲុច់ កិរេលសកាយា ចុត្តា, រេត សរេព្លាបិ សក្កហិតា ព្លារេច្ឆច ឌដ្ឋរេត្ថា៑ ឲុចត្រូសតិ ចិចិរេច្ឆច ការេយហីតិ ចត្តុការេយហិបិ ចិចិរេច្ឆចាតិ អរេត្វា ឃុជ្ជតិ៑ រេតត កាយចិរេចរេកា ចុរេត្តា រេហាតិ៑

ចិចិច្ឆ អក្សុរេលហិ ឌរេម្មហីតិ កិរេលសការេយហិ សព្លាក្សុរេលហិ ចា ចិចិច្ឆាតិ អរេត្វា ឃុជ្ជតិ៑ រេតត ចិត្តចិរេចរេកា ចុរេត្តា រេហាតិ៑ បុរិរេមត រេចត្វ ចត្តុការេយហិ ចិរេចកចចតរេតា ឲុច កាយសុលបរិច្ឆារេកា, ត្យតិរេយត កិរេលសការេយហិ ចិរេចកចចតរេតា រេតក្ខមុសុលបរិក្ករេហា ចិភាចិរេតា រេហាតិ៑ ឲុច់ ចត្តុកាយកិរេលសកាយចិរេចកចចតរេតារេយច ច ឲុរេតសំ បចេរេយត សំកិរេលសចត្តុប្បហាត់, ត្យតិរេយត សំកិរេលសប្បហាត់៑ បចេរេយត រេលិលភាចស្ស រេហតុបរិច្ឆារេកា, ត្យតិរេយត ឌិលភាចស្ស៑ បចេរេយត ច បរេយាកសុទ្ធិ, ត្យតិរេយត អាសឃរេបិសត់ ចិភាចិត់ រេហាតីតិ ចិព្លាតត្ថំ៑ ឲុស តាច តរេឃា ការេយហីតិ ឲុត្វ ចុត្តការេយសុ ចត្តុកាយបរេក្ខ៑

កិរេលសកាយបរេក្ខ បត លរេក្ខាតិ ច រារេកាតិ ច ឲុចមាឌីហិ អរេតករេភរេឌា កាយដ្ឋរេក្ខាច ការេយាតិ អឌិរេប្បរេតា៑ រេសា ច

ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨷᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮ ᨠᩣᨾᩣ, ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪕᪖᪔) ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨫᩣᨶᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨷᩩᩁᩥᨾᨷᨴᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨷᨴᩮ᪨ ᩋᨶᩮᨠᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨧᩔ ᨠᩣᨾᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩮᩉᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨽᩣᩅᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪕᪖᪔) ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩏᨷᩁᩥᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲᩮᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩣᨶᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩣᨶᩮᩅ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨠᩣᨶᩥ ᩅᩥᨥᩣᨲᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ “ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩔ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨷᩦᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩔ, ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ, ᩈᩩᨡᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩔ, ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᨷᩮᨭᨠᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ “ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨾᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩔ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ “ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨷᨶ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩔ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩈᩮᩈᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨲᩦᩈᩩ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩈᩩ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᨣᩩᨱᨽᩮᨴᩅᩥᩈᨿᩔ ᩃᩮᩣᨽᩔ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩋᩣᨥᩣᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᨽᩮᨴᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᩣᨶᩴ ᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩣᨶᩴ᪨ ᩒᨥᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨠᩣᨾᩮᩣᨥᨠᩣᨾᨿᩮᩣᨣᨠᩣᨾᩣᩈᩅᨠᩣᨾᩩᨷᩣᨴᩣᨶᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩴ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩋᩅᩈᩮᩈᩒᨥᨿᩮᩣᨣᩣᩈᩅᩏᨷᩣᨴᩣᨶᨣᨶ᩠ᨳᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩴ᪨ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᩃᩮᩣᨽᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨶᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨧ ᨷᨮᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ ᨷᩉᩣᨶᨦ᩠ᨣᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᩈᩅᩥᨧᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩩᨾᨩ᩠ᨩᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᨧ ᨶᩮᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩋᩅᩥᨿᩮᩣᨣᩮ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᨥᨱ᩠ᨭᩣᨽᩥᨥᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᨷᨮᨾᩣᨽᩥᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᩈᩩᨡᩩᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩩᨾᨩ᩠ᨩᨶᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᨥᨱ᩠ᨭᩣᨶᩩᩁᩅᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩅᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨷᨮᨾᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨷᩁᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨴᨶᨽᩪᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨲᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩔ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨶᩮᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᨷᨴᩩᨾᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨷᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᨽᨾᩁᩔ, ᩈᨶ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨲᩥᨷᩁᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨴᨶᨽᩪᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨲᩥᨲᩔ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨶᩮᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᨷ᩠ᨷᩈᩣᩁᨱᩴ ᩅᩥᨿ, ᨷᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨷᨴᩩᨾᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨷᨲᩥᨲᩔ ᨽᨾᩁᩔ ᨷᨴᩩᨾᩔ ᩏᨷᩁᩥᨽᩣᨣᩮ᪨

ᨴᩩᨠᨶᩥᨷᩣᨲᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ “ᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨠᩩᨱᩔ ᩏᨽᩮᩣᩉᩥ ᨷᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᩅᩣᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᩦᨴᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨾᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᩅᩣᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᨹᨶ᩠ᨴᩣᨷᨿᨾᩣᨶᩔ ᨣᨾᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨾᨩ᩠ᨩᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨻᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨷᨮᨾᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᨾᩃᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨠᩴᩈᨽᩣᨩᨶᩴ ᩑᨠᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩁᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨧᩩᨱ᩠ᨱᨲᩮᩃᩅᩣᩃᨱ᩠ᨯᩩᨷᨠᩮᨶ ᨷᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᨴᩊ᩠ᩉᨣ᩠ᨣᩉᨱᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᨷᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨶᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᨠᩣᩁᩔ ᨴᨱ᩠ᨯᨷ᩠ᨷᩉᩣᩁᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᨽᨾᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩣᨩᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩦᩊᨶᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᩍᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩴᩈᩁᨱᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨾᨱ᩠ᨯᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩁᩩᨾ᩠ᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᨻᩉᩥ ᨷᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨶᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨾᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨧ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨧ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨶ ᩈᩉ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᨶ

ផលេន ចាតិ ឥទំ ឈានំ “សវិតក្កំ សវិចារ”ន្តិ វុច្ចតិ។

វិវេកជន្តិ ឯត្ថ វិវិត្តិ វិវេកោ, នីវរណវិគមោតិ អត្ថោ។ វិវិត្តោតិ វា វិវេកោ, នីវរណវិវិត្តោ ឈានសម្បយុត្តធម្មរាសីតិ អត្ថោ។ តស្មា វិវេកា, តស្មិំ វា វិវេកេ ជាតន្តិ វិវេកជំ។ បីតិសុខន្តិ ឯត្ថ បីណយតីតិ បីតិ, សា សម្បិយាយនលក្ខណា។ សា បនេសា ខុទ្ទិកា បីតិ, ខណិកា បីតិ, ឱក្កន្តិកា បីតិ, ឧព្វេគា បីតិ, ផរណា បីតីតិ បញ្ចវិធា ហោតិ។

តត្ថ ខុទ្ទិកា បីតិ សរីរេ លោមហំសមត្តមេវ កាតុំ សក្កោតិ។ ខណិកា បីតិ ខណេ ខណេ វិជ្ជុប្បាទសទិសា ហោតិ។ ឱក្កន្តិកា បីតិ សមុទ្ទតីរំ វីចិ វិយ កាយំ ឱក្កមិត្វា ឱក្កមិត្វា ភិជ្ជតិ។ ឧព្វេគា បីតិ ពលវតី ហោតិ កាយំ ឧទ្ធគ្គំ កត្វា អាកាសេ លង្ឃាបនប្បមាណប្បត្តា។ ផរណា បីតិ អតិពលវតី ហោតិ។ តាយ ហិ ឧប្បន្នាយ សកលសរីរំ ធមិត្វា បូរិតវត្ថិ វិយ មហតា ឧទកោឃេន បក្ខន្ទបព្វតកុច្ឆិ វិយ ច អនុបរិផុដំ ហោតិ។ សា បនេសា បញ្ចវិធា បីតិ គព្ភំ គណ្ហន្តី បរិបាកំ គច្ឆន្តី ទុវិធំ បស្សទ្ធិំ បរិបូរេតិ កាយបស្សទ្ធិញ្ច ចិត្តបស្សទ្ធិញ្ច។ បស្សទ្ធិ គព្ភំ គណ្ហន្តី បរិបាកំ គច្ឆន្តី ទុវិធម្បិ សុខំ បរិបូរេតិ កាយិកញ្ច ចេតសិកញ្ច។ សុខំ គព្ភំ គណ្ហន្តំ បរិបាកំ គច្ឆន្តំ តិវិធំ សមាធិំ បរិបូរេតិ – ខណិកសមាធិំ, ឧបចារសមាធិំ, អប្បនាសមាធិញ្ចាតិ។ តាសុ ច យា អប្បនាសមាធិស្ស មូលំ ហុត្វា វឌ្ឍមានា សមាធិសម្បយោគំ គតា ផរណា បីតិ, អយំ ឥមស្មិំ អត្ថេ អធិប្បេតា បីតីតិ។

ឥទំ បន សុខយតីតិ សុខំ, យស្សុប្បជ្ជតិ, តំ សុខិតំ ករោតីតិ អត្ថោ។ សុខនំ វា សុខំ, សុដ្ឋុ វា ខាទតិ, ខណតិ ច កាយចិត្តាពាធន្តិ សុខំ, សោមនស្សវេទនាយេតំ នាមំ។ តំ សាតលក្ខណំ។ សន្តេបិ ច នេសំ កត្ថចិ អវិប្បយោគេ ឥដ្ឋារម្មណបដិលាភតុដ្ឋិ បីតិ, បដិលទ្ធរសានុភវនំ សុខំ។ យត្ថ បីតិ, តត្ថ សុខំ។ យត្ថ សុខំ, តត្ថ ន និយមតោ បីតិ។ សង្ខារក្ខន្ធសង្គហិតា បីតិ, វេទនាក្ខន្ធសង្គហិតំ សុខំ។ កន្តារខិន្នស្ស វនន្តុទកទស្សនសវនេសុ វិយ បីតិ, វនច្ឆាយាបវេសនឧទកបរិភោគេសុ វិយ សុខំ។ តស្មិំ តស្មិំ សមយេ បាកដភាវតោ ចេតំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ ឥតិ អយញ្ច បីតិ ឥទញ្ច សុខំ អស្ស ឈានស្ស, អស្មិំ វា ឈានេ អត្ថីតិ ឥទំ ឈានំ “បីតិសុខ”ន្តិ វុច្ចតិ។ អថ វា បីតិ ច សុខញ្ច បីតិសុខំ ធម្មវិនយាទយោ វិយ។ វិវេកជំ បីតិសុខំ អស្ស ឈានស្ស, អស្មិំ វា ឈានេ អត្ថីតិ ឯវម្បិ វិវេកជំ បីតិសុខំ។ យថេវ ហិ ឈានំ, ឯវំ បីតិសុខម្បេត្ថ វិវេកជមេវ ហោតិ។ តញ្ចស្ស អត្ថីតិ តស្មា អលោបសមាសំ កត្វា ឯកបទេនេវ “វិវេកជំបីតិសុខ”ន្តិបិ វត្តុំ យុជ្ជតិ។

បឋមន្តិ គណនានុបុព្វតា បឋមំ, បឋមំ ឧប្បន្នន្តិបិ បឋមំ។ ឈានន្តិ ទុវិធំ ឈានំ អារម្មណូបនិជ្ឈានញ្ច លក្ខណូបនិជ្ឈានញ្ច។ តត្ថ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បថវីកសិណាទិអារម្មណំ ឧបនិជ្ឈាយន្តីតិ “អារម្មណូបនិជ្ឈាន”ន្តិ សង្ខ្យំ គតា។ វិបស្សនាមគ្គផលានិ បន លក្ខណូបនិជ្ឈានំ នាម។ តត្ថ វិបស្សនា អនិច្ចាទិលក្ខណស្ស ឧបនិជ្ឈានតោ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ, វិបស្សនាយ កតកិច្ចស្ស មគ្គេន ឥជ្ឈនតោ មគ្គោ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ, ផលំ បន និរោធសច្ចំ តថលក្ខណំ ឧបនិជ្ឈាយតីតិ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ។ តេសុ ឥធ បុព្វភាគេ អារម្មណូបនិជ្ឈានំ, លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ អធិប្បេតំ, តស្មា អារម្មណូបនិជ្ឈានតោ លក្ខណូបនិជ្ឈានតោ បច្ចនីកជ្ឈាបនតោ ច “ឈាន”ន្តិ វេទិតព្វំ។ ឧបសម្បជ្ជាតិ ឧបគន្ត្វា, បាបុណិត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឧបសម្បាទយិត្វា វា, និប្ផាទេត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ វិហរតីតិ តទនុរូបេន ឥរិយាបថវិហារេន

ឥរិយតិ, វុត្តប្បការឈានសមង្គី ហុត្វា អត្តភាវស្ស វុត្តិំ អភិនិប្ផាទេតិ។

វិតក្កវិចារានំវូបសមាតិ ឯត្ថ វិតក្កស្ស ច វិចារស្ស ចាតិ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ វូបសមា សមតិក្កមា, ទុតិយជ្ឈានក្ខណេ អបាតុភាវាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ ទុតិយជ្ឈានេ សព្ពេបិ បឋមជ្ឈានធម្មា ន សន្តិ, អញ្ញេយេវ ហិ បឋមជ្ឈានេ ផស្សាទយោ, អញ្ញេ ឥធាតិ។ ឱឡារិកស្ស បន ឱឡារិកស្ស អង្គស្ស សមតិក្កមា បឋមជ្ឈានតោ បរេសំ ទុតិយជ្ឈានាទីនំ អធិគមោ ហោតីតិ ទស្សនត្ថំ "វិតក្កវិចារានំ វូបសមា"តិ ឯវំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ អជ្ឈត្តន្តិ ឥធ និយកជ្ឈត្តំ អធិប្បេតំ, តស្មា អត្តនិ ជាតំ, អត្តសន្តានេ និព្វត្តន្តិ អត្ថោ។

សម្បសាទនន្តិ សម្បសាទនំ វុច្ចតិ សទ្ធា។ សម្បសាទនយោគតោ ឈានម្បិ សម្បសាទនំ នីលវណ្ណយោគតោ នីលវត្ថំ វិយ។ យស្មា វា តំ ឈានំ សម្បសាទនសមន្នាគតត្តា វិតក្កវិចារក្ខោភវូបសមនេន ច ចេតោ សម្បសាទយតិ, តស្មាបិ សម្បសាទនន្តិ វុត្តំ។ ឥមស្មិញ្ច អត្ថវិកប្បេ សម្បសាទនំ ចេតសោតិ ឯវំ បទសម្ពន្ធោ វេទិតព្ពោ, បុរិមស្មិំ បន អត្ថវិកប្បេ ចេតសោតិ ឯតំ ឯកោទិភាវេន សទ្ធិំ យោជេតព្ពំ។

តត្រាយំ អត្ថយោជនា – ឯកោ ឧទេតីតិ ឯកោទិ, វិតក្កវិចារេហិ អនជ្ឈារូឡ្ហត្តា អគ្គោ សេដ្ឋោ ហុត្វា ឧទេតីតិ អត្ថោ។ សេដ្ឋោបិ ហិ លោកេ ឯកោតិ វុច្ចតិ។ វិតក្កវិចារវិរហិតោ វា ឯកោ អសហាយោ ហុត្វា ឥតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ អថ វា សម្បយុត្តធម្មេ ឧទាយតីតិ ឧទិ, ឧដ្ឋាបេតីតិ អត្ថោ។ សេដ្ឋដ្ឋេន ឯកោ ច សោ ឧទិ ចាតិ ឯកោទិ។ សមាធិស្សេតំ អធិវចនំ។ ឥតិ ឥមំ ឯកោទិំ ភាវេតិ វឌ្ឍេតីតិ ឥទំ ទុតិយជ្ឈានំ ឯកោទិភាវំ។ សោ បនាយំ ឯកោទិ យស្មា ចេតសោ, ន សត្តស្ស ន ជីវស្ស។ តស្មា ឯតំ "ចេតសោ ឯកោទិភាវ"ន្តិ វុត្តំ។

ននុ ចាយំ សទ្ធា បឋមជ្ឈានេបិ អត្ថិ, អយញ្ច ឯកោទិនាមកោ សមាធិ។ អថ កស្មា ឥទមេវ "សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវ"ន្តិ ច វុត្តន្តិ? វុច្ចតេ – អទុញ្ហិ បឋមជ្ឈានំ វិតក្កវិចារក្ខោភេន វីចិតរង្គសមាកុលមិវ ជលំ ន សុប្បសន្នំ ហោតិ, តស្មា សតិយាបិ សទ្ធាយ "សម្បសាទន"ន្តិ ន វុត្តំ។ ន សុប្បសន្នត្តាយេវ ចេត្ថ សមាធិបិ ន សុដ្ឋុ បាកដោ។ តស្មា "ឯកោទិភាវ"ន្តិបិ ន វុត្តំ។ ឥមស្មិំ បន ឈានេ វិតក្កវិចារបលិពោធាភាវេន លទ្ធោកាសា ពលវតី សទ្ធា, ពលវសទ្ធាសហាយបដិលាភេនេវ ច សមាធិបិ បាកដោ, តស្មា ឥទមេវ ឯវំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

អវិតក្កំអវិចារន្តិ ភាវនាយ បហីនត្តា ឯតស្មិំ, ឯតស្ស វា វិតក្កោ នត្ថីតិ អវិតក្កំ។ ឥមិនាវ នយេន អវិចារំ។ ឯត្ថាហ – "ននុ ច 'វិតក្កវិចារានំ វូបសមា'តិ ឥមិនាបិ អយមត្ថោ សិទ្ធោ។ អថ កស្មា បុន វុត្តំ 'អវិតក្កំ អវិចារ'ន្តិ"? វុច្ចតេ – ឯវមេតំ, សិទ្ធោវាយមត្ថោ, ន បនេតំ តទត្ថទីបកំ, ននុ អវោចុម្ហ "ឱឡារិកស្ស បន ឱឡារិកស្ស អង្គស្ស សមតិក្កមា បឋមជ្ឈានតោ បរេសំ ទុតិយជ្ឈានាទីនំ សមធិគមោ ហោតីតិ ទស្សនត្ថំ វិតក្កវិចារានំ វូបសមាតិ ឯវំ វុត្ត"ន្តិ។

អបិច វិតក្កវិចារានំ វូបសមា ឥទំ សម្បសាទនំ, ន កិលេសកាលុស្សិយស្ស។ វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមា ឯកោទិភាវំ, ន

ឧបចារជ្ឈានមិវ នីវរណប្បហានា, ន បឋមជ្ឈានមិវ ច អង្គបាតុភាវាតិ ឯវំ សម្បសាទនឯកោទិភាវានំ ហេតុបរិទីបកមិទំ វចនំ។ តថា វិតក្កវិចារានំ វូបសមា ឥទំ អវិតក្កអវិចារំ, ន តតិយចតុត្ថជ្ឈានានិ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ វិយ ច អភាវាតិ ឯវំ អវិតក្កអវិចារភាវស្ស ហេតុបរិទីបកញ្ច។ ន វិតក្កវិចារាភាវមត្តបរិទីបកំ, វិតក្កវិចារាភាវមត្តបរិទីបកមេវ បន “អវិតក្កំ អវិចារ”ន្តិ ឥទំ វចនំ។ តស្មា បុរិមំ វត្វាបិ បុន វត្តព្វមេវាតិ។

សមាធិជន្តិ បឋមជ្ឈានសមាធិតោ, សម្បយុត្តសមាធិតោ វា ជាតន្តិ អត្ថោ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ បឋមម្បិ សម្បយុត្តសមាធិតោ ជាតំ, អថ ខោ អយមេវ សមាធិ “សមាធី”តិ វត្តព្វតំ អរហតិ វិតក្កវិចារក្ខោភវិរហេន អតិវិយ អចលត្តា សុប្បសន្នត្តា ច។ តស្មា ឥមស្ស វណ្ណភណនត្ថំ ឥទមេវ “សមាធិជ”ន្តិ វុត្តំ។ បីតិសុខន្តិ ឥទំ វុត្តនយមេវ។ ទុតិយន្តិ គណនានុបុព្វតា ទុតិយំ, ឥទំ ទុតិយំ ឧប្បន្នន្តិបិ ទុតិយំ។

បីតិយា ច វិរាគាតិ វិរាគោ នាម វុត្តប្បការាយ បីតិយា ជិគុច្ឆនំ វា សមតិក្កមោ វា, ឧភិន្នំ បន អន្តរា ចសទ្ទោ សម្បិណ្ឌនត្ថោ, សោ វូបសមំ វា សម្បិណ្ឌេតិ វិតក្កវិចារវូបសមំ វា។ តត្ថ យទា វូបសមមេវ សម្បិណ្ឌេតិ, តទា បីតិយា វិរាគា ច, កិញ្ច ភិយ្យោ វូបសមា ចាតិ ឯវំ យោជនា វេទិតព្វា។ ឥមិស្សា ច យោជនាយ វិរាគោ ជិគុច្ឆនត្ថោ ហោតិ, តស្មា បីតិយា ជិគុច្ឆនា ច វូបសមា ចាតិ អយមត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ យទា បន វិតក្កវិចារវូបសមំ សម្បិណ្ឌេតិ, តទា បីតិយា ច វិរាគា, កិញ្ច ភិយ្យោ វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមាតិ ឯវំ យោជនា វេទិតព្វា។ ឥមិស្សា ច យោជនាយ វិរាគោ សមតិក្កមនត្ថោ ហោតិ, តស្មា បីតិយា ច សមតិក្កមា, វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមាតិ អយមត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។

កាមញ្ចេតេ វិតក្កវិចារា ទុតិយជ្ឈានេយេវ វូបសន្តា, ឥមស្ស បន ឈានស្ស មគ្គបរិទីបនត្ថំ វណ្ណភណនត្ថញ្ចេតំ វុត្តំ។ វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមាតិ ហិ វុត្តេ ឥទំ បញ្ញាយតិ “នូន វិតក្កវិចារវូបសមោ មគ្គោ ឥមស្ស ឈានស្សា”តិ។ យថា ច តតិយេ អរិយមគ្គេ អប្បហីនានម្បិ សក្កាយទិដ្ឋាទីនំ “បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បហានា”តិ (ទី· និ· ១·៣៧៣; ម· និ· ២·១៣៣; សំ· និ· ៥·១៨៤; អ· និ· ២·៨៧) ឯវំ បហានំ វុច្ចមានំ វណ្ណភណនំ ហោតិ, តទធិគមាយ ឧស្សុក្កានំ ឧស្សាហជនកំ, ឯវមេវ ឥធ អវូបសន្តានម្បិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមោ វុច្ចមានោ វណ្ណភណនំ ហោតិ។ តេនាយមត្ថោ វុត្តោ “បីតិយា ច សមតិក្កមា វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមា”តិ។

ឧបេក្ខកោ ច វិហរតីតិ ឯត្ថ ឧបបត្តិតោ ឥក្ខតីតិ ឧបេក្ខា , សមំ បស្សតិ អបក្ខបតិតា ហុត្វា បស្សតីតិ អត្ថោ។ តាយ វិសទាយ វិបុលាយ ថាមគតាយ សមន្នាគតត្តា តតិយជ្ឈានសមង្គី “ឧបេក្ខកោ”តិ វុច្ចតិ។

ឧបេក្ខា បន ទសវិធា ហោតិ ឆឡង្គុបេក្ខា ព្រហ្មវិហារុបេក្ខា ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា វីរិយុបេក្ខា សង្ខារុបេក្ខា វេទនុបេក្ខា វិបស្សនុបេក្ខា តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា ឈានុបេក្ខា បារិសុទ្ធុបេក្ខាតិ។

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ “ᩍᨵ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶᩮᩅ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᨴᩩᨾ᩠ᨾᨶᩮᩣ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪖.᪑) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᨨᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᨨᩊᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨸᩣᨳᩮ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨸᨠᨲᩥᨽᩣᩅᩣᩅᩥᨩᩉᨶᩣᨠᩣᩁᨽᩪᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᨨᩊᨦ᩠ᨣᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᩑᨠᩴ ᨴᩥᩈᩴ ᨹᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨯᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪕᪕᪖; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪗᪗) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨽᩪᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩅᩥᩅᩮᨠᨶᩥᩔᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪔᪗) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨽᩪᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᨠᩣᩃᩮᨶ ᨠᩣᩃᩴ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓.᪑᪐᪓) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩋᨶᨧ᩠ᨧᩣᩁᨴ᩠ᨵᨶᩣᨲᩥᩈᩥᨳᩥᩃᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᨠᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩈᨾᨳᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ? ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩈᨾᨳᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᩈ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑.᪕᪗) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨴᩥᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣ ᨣᩉᨱᩮ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪕᪐) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨴᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ “ᨿᨴᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩴ ᨽᩪᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓.᪗᪑; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪗.᪕᪕) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩅᩥᨧᩥᨶᨶᩮ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩮᩅᩣᨸᨶᨠᩮᩈᩩ ᩌᨣᨲᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩴ ᩈᨾᩅᩣᩉᩥᨲᨽᩪᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪖᪓; ᨯᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪒᪓᪐) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩈᩩᨡᩮᨸᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨸᨠ᩠ᨡᨸᩣᨲᨩᨶᨶᩦ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ, ᩋᨿᩴ ᨫᩣᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ “ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨲᩥᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨫᩣᨶᩴ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪖᪕; ᨯᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪒᪓᪒) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩅᩪᨸᩈᨾᨶᩮᨸᩥ

អព្យាបារភូតា ឧបេក្ខា, អយំ បារិសុទ្ធុបេក្ខា នាម។

តត្ថ ឆឡង្គុបេក្ខា ច ព្រហ្មវិហារុបេក្ខា ច ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា ច តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា ច ឈានុបេក្ខា ច បារិសុទ្ធុបេក្ខា ច អត្ថតោ ឯកា, តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាវ ហោតិ។ តេន តេន អវត្ថាភេទេន បនស្សាយំ ភេទោ។ ឯកស្សាបិ សតោ សត្តស្ស កុមារយុវថេរសេនាបតិរាជាទិវសេន ភេទោ វិយ, តស្មា តាសុ យត្ថ ឆឡង្គុបេក្ខា, ន តត្ថ ពោជ្ឈង្គុបេក្ខាទយោ។ យត្ថ វា បន ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា, ន តត្ថ ឆឡង្គុបេក្ខាទយោ ហោន្តីតិ វេទិតព្ពា។

យថា ចេតាសំ អត្ថតោ ឯកីភាវោ, ឯវំ សង្ខារុបេក្ខាវិបស្សនុបេក្ខានម្បិ។ បញ្ញា ឯវ ហិ សា, កិច្ចវសេន ទ្វិធា ភិន្នា។ យថា ហិ បុរិសស្ស សាយំ គេហំ បវិដ្ឋំ សប្បំ អជបទទណ្ឌំ គហេត្វា បរិយេសមានស្ស តំ ថុសកោដ្ឋកេ និបន្នំ ទិស្វា "សប្បោ នុ ខោ, នោ"តិ អវលោកេន្តស្ស សោវត្ថិកត្តយំ ទិស្វា និព្ពេមតិកស្ស "សប្បោ, ន សប្បោ"តិ វិចិននេ មជ្ឈត្តតា ឧប្បជ្ជតិ, ឯវមេវ យា អារទ្ធវិបស្សកស្ស វិបស្សនាញាណេន លក្ខណត្តយេ ទិដ្ឋេ សង្ខារានំ អនិច្ចភាវាទិវិចិននេ មជ្ឈត្តតា ឧប្បជ្ជតិ, អយំ វិបស្សនុបេក្ខា។ យថា បន តស្ស បុរិសស្ស អជបទទណ្ឌេន គាឡ្ហំ សប្បំ គហេត្វា "កិន្តាហំ ឥមំ សប្បំ អវិហេឋេន្តោ អត្តានញ្ច ឥមិនា អឌំសាបេន្តោ មុញ្ចេយ្យ"ន្តិ មុញ្ចនាការមេវ បរិយេសតោ គហណេ មជ្ឈត្តតា ហោតិ, ឯវមេវ យា លក្ខណត្តយស្ស ទិដ្ឋត្តា អាទិត្តេ វិយ តយោ ភវេ បស្សតោ សង្ខារគ្គហណេ មជ្ឈត្តតា, អយំ សង្ខារុបេក្ខា។ ឥតិ វិបស្សនុបេក្ខាយ សិទ្ធាយ សង្ខារុបេក្ខាបិ សិទ្ធាវ ហោតិ។ ឥមិនា បនេសា វិចិនគ្គហណេសុ មជ្ឈត្តសង្ខាតេន កិច្ចេន ទ្វិធា ភិន្នាតិ។ វីរិយុបេក្ខា បន វេទនុបេក្ខា ច អញ្ញមញ្ញញ្ច អវសេសាហិ ច អត្ថតោ ភិន្នា ឯវាតិ។ អាហ ចេត្ថ –

"មជ្ឈត្តព្រហ្មពោជ្ឈង្គឆឡង្គឈានសុទ្ធិយោ;

វិបស្សនា ច សង្ខារវេទនា វីរិយំ ឥតិ។

វិត្ថារតោ ទសោបេក្ខា, ឆ មជ្ឈត្តាទិតោ តតោ;

ទុវេ បញ្ញា តតោ ទ្វីហិ, ចតស្សោវ ភវន្តិមា"តិ។

ឥតិ ឥមាសុ ឧបេក្ខាសុ ឈានុបេក្ខា ឥធ អធិប្បេតា។ សា មជ្ឈត្តលក្ខណា។ ឯត្ថាហ – "ននុ ចាយំ អត្ថតោ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាវ ហោតិ, សា ច បឋមទុតិយជ្ឈានេសុបិ អត្ថិ, តស្មា តត្រាបិ 'ឧបេក្ខកោ ច វិហរតី'តិ ឯវមយំ វត្តព្ពា សិយា, សា កស្មា ន វុត្តា"តិ? អបរិព្យត្តកិច្ចតោ។ អបរិព្យត្តញ្ហិ តស្សា តត្ថ កិច្ចំ វិតក្កាទីហិ អភិភូតត្តា, ឥធ បនាយំ វិតក្កវិចារបីតីហិ អនភិភូតត្តា ឧក្ខិត្តសិរា វិយ ហុត្វា បរិព្យត្តកិច្ចា ជាតា, តស្មា វុត្តាតិ។

ឥទានិ សតោ ច សម្បជានោតិ ឯត្ថ សរតីតិ សតោ។ សម្បជានាតីតិ សម្បជានោ។ ឥតិ បុគ្គលេន សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច វុត្តំ។ តត្ថ សរណលក្ខណា សតិ។ អសម្មោហលក្ខណំ សម្បជញ្ញំ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ ឥទំ សតិសម្បជញ្ញំ បុរិមជ្ឈានេសុបិ អត្ថិ, មុដ្ឋស្សតិស្ស ហិ អសម្បជានស្ស ឧបចារមត្តម្បិ ន សម្បជ្ជតិ, បគេវ អប្បនា។ ឱឡារិកត្តា បន តេសំ ឈានានំ ភូមិយំ វិយ បុរិសស្ស ចិត្តស្ស គតិ សុខា ហោតិ, អព្យត្តំ តត្ថ សតិសម្បជញ្ញកិច្ចំ។ ឱឡារិកង្គប្បហានេន បន សុខុមត្តា ឥមស្ស ឈានស្ស បុរិសស្ស ខុរធារាយំ វិយ សតិសម្បជញ្ញកិច្ចបរិគ្គហិតា ឯវ ចិត្តស្ស គតិ ឥច្ឆិតព្វាតិ ឥធេវ វុត្តំ។ កិញ្ច ភិយ្យោ – យថា ធេនុបគោ វច្ឆោ ធេនុតោ អបនីតោ អរក្ខិយមានោ បុនទេវ ធេនុំ ឧបគច្ឆតិ, ឯវមិទំ តតិយជ្ឈានសុខំ បីតិតោ អបនីតម្បិ សតិសម្បជញ្ញារក្ខេន អរក្ខិយមានំ បុនទេវ បីតិំ ឧបគច្ឆេយ្យ, បីតិសម្បយុត្តមេវ សិយា។ សុខេ ចាបិ សត្តា សារជ្ជន្តិ, ឥទញ្ច អតិមធុរំ សុខំ តតោ បរំ សុខាភាវា។ សតិសម្បជញ្ញានុភាវេន បនេត្ថ សុខេ អសារជ្ជនា ហោតិ, នោ អញ្ញថាតិ ឥទម្បិ អត្ថវិសេសំ ទស្សេតុំ ឥទំ ឥធេវ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។

ឥទានិ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតីតិ ឯត្ថ កិញ្ចាបិ តតិយជ្ឈានសមង្គិនោ សុខបដិសំវេទនាភោគោ នត្ថិ, ឯវំ សន្តេបិ យស្មា តស្ស នាមកាយេន សម្បយុត្តំ សុខំ, យំ វា តំ នាមកាយសម្បយុត្តំ សុខំ, តំសមុដ្ឋានេនស្ស យស្មា អតិបណីតេន រូបេន រូបកាយោ ផុដោ, យស្ស ផុដត្តា ឈានា វុដ្ឋិតោបិ សុខំ បដិសំវេទេយ្យ, តស្មា ឯតមត្ថំ ទស្សេន្តោ “សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតី”តិ អាហ។

ឥទានិ យំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ ឯត្ថ យំឈានហេតុ យំឈានការណា តំ តតិយជ្ឈានសមង្គិបុគ្គលំ ពុទ្ធាទយោ អរិយា អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តិ បញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវរន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តានីករោន្តិ បកាសេន្តិ, បសំសន្តីតិ អធិប្បាយោ។ កិន្តិ? ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ។ តំ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ ឯវមេត្ថ យោជនា វេទិតព្វា។

កស្មា បន តំ តេ ឯវំ បសំសន្តីតិ? បសំសារហតោ។ អយញ្ហិ យស្មា អតិមធុរសុខេ សុខបារមិប្បត្តេបិ តតិយជ្ឈានេ ឧបេក្ខកោ, ន តត្ថ សុខាភិសង្គេន អាកឌ្ឍិយតិ។ យថា ច បីតិ ន ឧប្បជ្ជតិ, ឯវំ ឧបដ្ឋិតស្សតិតាយ សតិមា។ យស្មា ច អរិយកន្តំ អរិយជនសេវិតមេវ ច អសំកិលិដ្ឋំ សុខំ នាមកាយេន បដិសំវេទេតិ, តស្មា បសំសារហោ ហោតិ។ ឥតិ បសំសារហតោ នំ អរិយា តេ ឯវំ បសំសាហេតុភូតេ គុណេ បកាសេន្តា “ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី”តិ ឯវំ បសំសន្តីតិ វេទិតព្វំ។ តតិយន្តិ គណនានុបុព្វតា តតិយំ, តតិយំ ឧប្បន្នន្តិបិ តតិយំ។

សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានាតិ កាយិកសុខស្ស ច កាយិកទុក្ខស្ស ច បហានា។ បុព្វេវាតិ តញ្ច ខោ បុព្វេវ, ន ចតុត្ថជ្ឈានក្ខណេ។ សោមនស្សទោមនស្សានំ អត្ថង្គមាតិ ចេតសិកសុខស្ស ចេតសិកទុក្ខស្ស ចាតិ ឥមេសម្បិ ទ្វិន្នំ បុព្វេវ អត្ថង្គមា, បហានា ឥច្ចេវ វុត្តំ ហោតិ។ កទា បន នេសំ បហានំ ហោតិ? ចតុន្នំ ឈានានំ ឧបចារក្ខណេ។ សោមនស្សញ្ហិ ចតុត្ថជ្ឈានស្ស ឧបចារក្ខណេយេវ បហីយតិ, ទុក្ខទោមនស្សសុខានិ បឋមទុតិយតតិយជ្ឈានានំ ឧបចារក្ខណេសុ។ ឯវមេតេសំ បហានក្កមេន អវុត្តានំ ឥន្ទ្រិយវិភង្គេ (វិភ។ ២១៩ អាទយោ) បន ឥន្ទ្រិយានំ ឧទ្ទេសក្កមេនេវ ឥធាបិ វុត្តានំ សុខទុក្ខសោមនស្សទោមនស្សានំ បហានំ

ឃតិ បនេតាតិ ពស្ស ពស្ស ឈាតស្ស ូបធារក្ខលោខេឃច បហិឃត្តិ , អឆ កស្មា “កត្ថ ទុប្បត្តំ ទុក្លិគ្រ្លិឃំ អបរិរេឃយំ តិរ្ទ្រ្ញាតិ? ព្ពាឆ, កិក្ខទេច, កិក្ខ ចិចិទេច្ចច ការេយហិ...េប... បជយព្ញាតំ ូបឃយ្យជ្ជ ចិហទតិ៝ ឧត្ថ ទុប្បត្តំ ទុក្លិគ្រ្លិឃំ អបរិរេឃយំ តិរ្ទ្រ្ញាតិ៝ កត្ថ ទុប្បត្តំ ទេាយតស្សិគ្រ្លិឃំ, ឃុលិគ្រ្លិឃំ, េឃាយតស្សិគ្រ្លិឃំ អបរិរេឃយំ តិរ្ទ្រ្ញាតិ? ព្ពាឆ, កិក្ខទេច, កិក្ខ ឃុលស្ស ច បហាតា...េប... ចព្យាត្ថ ឈាតំ ូបឃយ្យជ្ជ ចិហទតិ៝ ឧត្ថ ទុប្បត្តំ េឃាយតស្សិគ្រ្លិឃំ អបរិរេឃយំ តិរ្ទ្រ្ញាតិ”តិ (ឃំ៝ តិ៝ ៥៝៥១០) ឧចំ ឈាតេតឃ្វច តិទេរាឆោ ចុទេត្តាតិ? អតិឃឃតិទេរាឆត្តា៝ អតិឃឃតិទេរាឆា ហិ េពឃំ បជយព្ញាតាឌីឃុ, ត តិទេរាឆាខេយច៝ តិទេរាឆាខេយច បត ូបធារក្ខលោ, តាតិឃឃតិទេរាឆា៝ ពឆា ហិ តាតាចជ្ជទេត បជយព្ញាត្ទុបធារេទ តិរ្ទ្ព្ឃស្សាបិ ទុក្លិគ្រ្លិឃស្ស ឌំឃយកឃាឌិឃយ្យស្សេត ចា ចិឃយាឃត្ទុបតារេបត ចា ឃិឃា ូប្បត្តិ, ត ទេត្វច អទេត្តាអប្បតាឃំ៝ ូបធារេទ ចា តិរ្ទ្ព្ឃេយ្យតំ ត ឃុដ្ឋ តិរ្ទ្ព្ឋ ទេហាតិ បដិបទេក្ខត អចិហពត្តា៝ អទេត្តាអប្បតាឃំ បត ប៊ិតិឲេទលោត ឃទេព្ពា ការេឃា ឃុទេលាក្កទេត្តា ទេហាតិ, ឃុទេលាក្កត្តកាឃស្ស ច ឃុដ្ឋ តិរ្ទ្ព្ឋ ទេហាតិ ទុក្លិគ្រ្លិឃំ បដិបទេក្ខត ចិហពត្តា៝ តាតាចជ្ជទេតខេយច ច ទុតិឃព្ញាត្ទុបធារេទ បហិតស្សាបិ ទេាយតស្សិគ្រ្លិឃស្ស, ឃស្មា ឧតំ ចិតក្កចិធារបច្ចេឃបិ កាឃកិលយេឆ ចិត្ទុបឈារេព ច ឃតិ ូប្បជ្ជតិ, ចិតក្កចិធារាការេច េតច ូប្បជ្ជតិ៝ ឃត្ថ បត ូប្បជ្ជតិ, ពត្ថ ចិតក្កចិធារការេច៝ អប្បហិតាខេយច ច ទុតិឃព្ញាត្ទុបធារេទ ចិតក្កចិធារាតិ ពត្ថស្ស ឃិឃា ូប្បត្តិ, តទេត្វច ទុតិឃព្ញាទេត បហិតបច្ចឃត្តា៝ ពឆា ពតិឃព្ញាត្ទុបធារេទ បហិតស្សាបិ ឃុលិគ្រ្លិឃស្ស ប៊ិតិឃយដ្ឋាតបលិពទ្ទុបឲ្ឋកាឃស្ស ឃិឃា ូប្បត្តិ, តទេត្វច ពតិឃព្ញាទេត៝ ពតិឃព្ញាទេត ហិ ឃុលស្ស បច្ចឃក្ខតា ប៊ិតិ ឃព្ពាេឃា តិរ្ទ្ព្ឋា ទេហាតិ៝ ពឆា ចព្យាត្ថព្ញាត្ទុបធារេទ បហិតស្សាបិ េឃាយតស្សិគ្រ្លិឃស្ស អាឃត្ថត្តា, អប្បតាប្បត្តាឃ ូបេបក្ខាឃ អការេចត ឃយ្យា អតតិក្កត្តតា ច ឃិឃា ូប្បត្តិ, តទេត្វច ចព្យាត្ថព្ញាទេត៝ ពស្មា ឧច ច “ឧត្ថុប្បត្តំ ទុក្លិគ្រ្លិឃំ អបរិរេឃយំ តិរ្ទ្រ្ញាតិ”តិ ពត្ថ ពត្ថ អបរិរេឃយក្កហណំ កពត្តិ៝

ឧត្ថាហ – “អទេឆចំ ពស្ស ពស្ស ឈាតស្ស្ទុបធារេទ បហិតាបិ ឧតា ទេចឥតា ព្ពាឆ កស្មា ឃយាហទិ”តិ ? ឃុលក្កហណត្ថំ ៝ ឃា ហិ អឃំ “អទ្រុក្ខយឃុល”ត្តិ ឧត្ថ អទ្រុក្ខយឃុលា ទេចឥតា ចុត្តា, ឃា ឃុលុយា ទុត្តិទេព្ពាឃ្យា ត ឃក្កា ឃុទេលត កេហត្យំ, ពស្មា ឃឆា តាឃ ទុដ្ឋស្ស ឃឆា ពឆា ចា ូបឃក្កយិត្វា កេហត្យំ អឃក្កលោឃ្យស្ស េកាលស្ស កហលត្ថំ េការេបិ ឧកស្មិំ ចទេឌ ឃព្ពា ការេចា ឃយាហទេតិ, អទេឆពេកំ តិហទេត្តា បដិបិឌិឃា អាកតំ “អឃំ េឃា កល្យាត ត”ត្តិ ពឃ្យិ កាហារេបតិ, ឧចរេយចំ ឃុលក្កហណត្ថំ ឃព្ពាបិ ឧតា ឃយាហទិ៝ ឧចតិព្យាឃយាហដ៊ា ឧតា ធេឃ្យត្វា “ឃំ េតច ឃុលំ, ត ទុក្លិ, ត េឃាយតស្សិ, ត ទេាយតស្សិ, អឃំ អទ្រុក្ខយឃុលាទេចឥតា”តិ ឃក្កា ទេហាតិ ឧឃា កាហឃិត្យំ៝

អបិច អទ្រុក្ខយឃុលាឃ ទេធទេពាចិយុត្តិឃា បច្ចឃធស្សតត្ថុញ្ញាបិ ឧតា ចុត្តាតិ ចេឌិតព្ពា៝ ឃុលទ្រុក្ខប្បហាតាធេឃា ហិ ពស្សា បច្ចឃា៝ ឃឆាហ – “ចត្តាទេរា េលា, អាចុេឃា, បច្ចឃា អទ្រុក្ខយឃុលាឃ ទេធទេពាចិយុត្តិឃា ឃយាបត្តិឃា៝ ព្ពាឆាចុេឃា, កិក្ខ ឃុលស្ស ច បហាតា...េប... ចព្យាត្ថ ឈាតំ ូបឃយ្យជ្ជ ចិហទតិ៝ ព្ពាេឃ េលា អាចុេឃា, ចត្តាទេរា បច្ចឃា អទ្រុក្ខយឃុលាឃ ទេធទេពាចិយុត្តិឃា ឃយាបត្តិឃា”តិ (ឃ៝ តិ៝ ១៝៥៥៥)៝ ឃឆា ចា អព្ពាត្ថ បហិតាបិ ឃក្កាឃឌិដ្ឋិអាធេឃា ពតិឃយក្កស្ស ចល្លកលាតត្ថំ ពត្ថ បហិតាតិ ចុត្តា , ឧចំ ចល្លកលាតត្ថេយ្យពស្ស ឈាតេស្សតា ព្ពាឆ ចុត្តាតិបិ ចេឌិតព្ពា៝ បច្ចឃឈារេពត ចា ឧត្ថ រាកេទាឃាតំ អតិទ្ទុរកាចំ ធេឃ្យត្វេយ្យតា ចុត្តាតិ ចេឌិតព្ពា៝ ឧតាឃុ ហិ ឃុលំ េឃាយតស្សស្ស បច្ចេឃា, េឃាយតស្សំ រាកស្ស, ទុក្លំ ទេាយតស្សស្ស, ទេាយតស្សំ ទេាឃស្ស៝

ស្លាឌិឈាតេន ច សប្បច្ចយា ទាកេតាសា ហតាតិ អតិទ្វេទ ហោត្តីតិ៍

អទ្ក្លួយស្លត្តិ ទ្ក្លាកាតេន អទ្ក្លួ៍ ស្លាកាតេន អស្លាំ៍ ឲតេតត្វ ទ្ក្លួស្លាបដិបក្ខត្វំ ពតិឃតេចតំ ឌីតេបតិ, ត ទ្ក្លួស្លាកាចយត្តំ៍ ពតិឃតេចតា តាយ អទ្ក្លួយស្លា, ក្ខុតេបក្លាតិបិ ចុច្ចតិ៍ សា ឮក្ខាតិក្ខុចិបរីតាត្មកចតលក្ខលា៍ ក្ខុតេបក្លាសតិបរិសុទ្ធិត្តិ ក្ខុតេបក្លាយ ឌតិតសតិបរិសុទ្ធិ៍ ឮយម្ពិតិក្ខាឈាតេត ស្លបរិសុទ្ធា សតិ, ឃា ច តស្សា សតិយា បរិសុទ្ធិ, សា ក្ខុតេបក្លាយ កតា, ត អតេញ្ញត៍ តស្មា ឲតំ "ក្ខុតេបក្លាសតិបរិសុទ្ធិ"ត្តិ ចុច្ចតិ៍ ឃាយ ច ក្ខុតេបក្លាយ ឲត្វ សតិយា បរិសុទ្ធិ ហោតិ, សា អត្វតោ តត្រមជ្ឈត្តតាតិ តេចឌិតញ្ញា៍ ត តោចលតេញ្ញត្វ តាយ សតិតេឃច បរិសុទ្ធា, អបិច តេលា សតេញ្ញបិ សប្បយុត្តធម្មា, សតិសីសេត បត តេសតា ចុត្តា៍

តត្វ កិញ្ចាបិ អយំ ក្ខុតេបក្លា ហេដ្ឋាបិ តីសុ ឈាតេសុ ចិជ្ជតិ, ឃថា បត ឌិថា ស្មុរិយប្បកាកិកថា តេសាមុកាតេត ច អត្វតោ ក្ខុបកាតេកតេត្វត ថា សកាកាយ ទត្តិយា អលិកា ឌិថា ចិជ្ជយាតាបិ ចត្តុលេលា អបរិសុទ្ធា ហោតិ អបរិតេឃាតាតា, ឲចយឃ្បិ តត្រមជ្ឈត្តុតេបក្លាចត្តុលេលា ចិតក្កាឌិបច្ចតីកតេយ្យតេជាកិកថា សកាកាយ ច ក្ខុតេបក្លាតេចតាតេត្តិយា អលិកា ចិជ្ជយាតាបិ បថមជ្ឈាតាឌិតេកតេត អបរិសុទ្ធា ហោតិ៍ តស្សា ច អបរិសុទ្ធាយ ឌិថា អបរិសុទ្ធចត្តុលេលាយ បកា ចិយ សហជាតាបិ សតិអាតេយា អបរិសុទ្ធាច ហោត្តិ៍ តស្មា តេសុ ឲកម្បិ "ក្ខុតេបក្លាសតិបរិសុទ្ធិ"ត្តិ ត ចុត្តំ៍ ឮធ បត ចិតក្កាឌិបច្ចតីកតេជាកិកថាកាថា សកាកាយ ច ក្ខុតេបក្លាតេចតាតេត្តិយា បដិលិកា អយំ តត្រមជ្ឈត្តុតេបក្លាចត្តុលេលា អតិចិយ បរិសុទ្ធា៍ តស្សា បរិសុទ្ធត្តា បរិសុទ្ធចត្តុលេលាយ បកា ចិយ សហជាតាបិ សតិអាតេយា បរិសុទ្ធា ហោត្តិ បរិតេឃាតាតា៍ តស្មា ឮតេមេច "ក្ខុតេបក្លាសតិបរិសុទ្ធិ"ត្តិ ចុត្តត្តិ តេចឌិតញ្ញំ៍ ចតុត្ថត្តិ កណតាត្មបុព្វតា ចតុត្ថំ, ចតុត្ថំ ក្ខុប្បត្តត្តិបិ ចតុត្ថំ៍

ឮយាតិ ចត្តារិ ឈាតាតិ បុព្វកាតេកបិ តាតា, យក្កក្លេលបិ៍ បុព្វកាតេក សយាបត្តិចតេសត តាតា, យក្កក្លេល តាតាយក្កចតេសត៍ ឲកស្ស ហិ បថមយតេក្កា បថមជ្ឈាតិតេកា ហោតិ, ទុតិយយក្កាតេយាបិ បថមជ្ឈាតិកា ថា ទុតិយាឌីសុ អញ្ញតរជ្ឈាតិកា ថា៍ ឲកស្ស បថមយតេក្កា ទុតិយាឌីតំ អញ្ញតរជ្ឈាតិតេកា ហោតិ, ទុតិយាតេយាបិ ទុតិយាឌីតំ អញ្ញតរជ្ឈាតិកា ថា បថមជ្ឈាតិកា ថា៍ ឲចំ ចត្តារេបិ យក្កា ឈាតចតេសត សឌិសា ថា អសឌិសា ថា ឲកច្ចសឌិសា ថា ហោត្តិ៍ អយំ បតស្ស ចិតេសសោ បាទកជ្ឈាតតិយតេមត ហោតិ៍ បថមជ្ឈាតលិកិតេតា ហិ បថមជ្ឈាតា ចុដ្ឋាយ ចិបស្សត្តស្ស ក្ខុប្បត្តយតេក្កា បថមជ្ឈាតិតេកា ហោតិ, យក្កក្ខតេពាជ្ឈក្ខាតិ បតេតត្វ បរិបុណ្ណាតេតច ហោត្តិ៍ ទុតិយជ្ឈាតតេតា ចុដ្ឋាយ ចិបស្សត្តស្ស ក្ខុប្បតេត្តា ទុតិយជ្ឈាតិតេកា ហោតិ, យក្កក្ខាតិ បតេតត្វ សត្ត ហោត្តិ៍ តតិយជ្ឈាតតេតា ចុដ្ឋាយ ចិបស្សត្តស្ស ក្ខុប្បតេត្តា តតិយជ្ឈាតិតេកា, យក្កក្ខាតិ បតេតត្វ សត្ត, តេពាជ្ឈក្ខាតិ ឞ ហោត្តិ៍ ឲស តតេយា ចតុត្ថជ្ឈាតតេតា បដ្ឋាយ ឃាច តេតចសញ្ញាតាសញ្ញាយតតា៍ អាទុតេប្ប ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈាតំ ក្ខុប្បជ្ជតិ, តញ្ច តេលា តេលាកុត្តទំ, ត តេលាកិយត្តិ ចុត្តំ៍ ឲត្វ កថត្តិ? ឲត្វបិ បថមជ្ឈាតាឌីសុ ឃតោ ចុដ្ឋាយ តេសាតាបត្តិយក្កំ បដិលភិត្វា អរហត្តាបត្តិ កាតេចត្វា តេយា អាទុតេប្ប ក្ខុប្បតេត្តា, តំឈាតិកាច តស្ស តត្វ តតេយា យក្កា ក្ខុប្បជ្ជត្តិ៍ ឲចំ បាទកជ្ឈាតតេមច តិយតេមតិ៍ តេកចិ បត តេថរា "ចិបស្សតាយ អារម្មណភូតា ខត្ធា តិយតេមត្តី"តិ ចទត្តិ៍ តេកចិ "បុក្កលជ្ឈាសតេយា តិយតេមតី"តិ ចទត្តិ៍ តេកចិ "ចុដ្ឋាតកាមិនី ចិបស្សតា តិយតេមតី"តិ ចទត្តិ៍

តត្រាយំ អនុបុព្ពិកថា – វិបស្សនានិយមេន ហិ សុក្ខវិបស្សកស្ស ឧប្បន្នមគ្គោបិ, សមាបត្តិលាភិនោ ឈានំ បាទកំ អកត្វា ឧប្បន្នមគ្គោបិ, បឋមជ្ឈានំ បាទកំ កត្វា បកិណ្ណកសង្ខារេ សម្មសិត្វា ឧប្បាទិតមគ្គោបិ បឋមជ្ឈានិកោវ ហោតិ, សព្ពេសុ សត្ត ពោជ្ឈង្គានិ អដ្ឋ មគ្គង្គានិ បញ្ច ឈានង្គានិ ហោន្តិ។ តេសញ្ហិ បុព្ពភាគវិបស្សនា សោមនស្សសហគតាបិ ឧបេក្ខាសហគតាបិ ហុត្វា វុដ្ឋានកាលេ សង្ខារុបេក្ខាភាវំ បត្តា សោមនស្សសហគតាវ ហោតិ។

បញ្ចកនយេ ទុតិយតតិយចតុត្ថជ្ឈានានិ បាទកានិ កត្វា ឧប្បាទិតមគ្គេសុ យថាក្កមេនេវ ឈានំ ចតុរង្គិកំ តិវង្គិកំ ទុវង្គិកញ្ច ហោតិ, សព្ពេសុ បន សត្ត មគ្គង្គានិ ហោន្តិ, ចតុត្ថេ ឆ ពោជ្ឈង្គានិ។ អយំ វិសេសោ បាទកជ្ឈាននិយមេន ចេវ វិបស្សនានិយមេន ច ហោតិ។ តេសម្បិ ហិ បុព្ពភាគវិបស្សនា សោមនស្សសហគតាបិ ឧបេក្ខាសហគតាបិ ហោតិ, វុដ្ឋានគាមិនី សោមនស្សសហគតាវ។

បញ្ចមជ្ឈានំ បាទកំ កត្វា និព្ពត្តិតមគ្គេ បន ឧបេក្ខាចិត្តេកគ្គតាវសេន ទ្វេ ឈានង្គានិ, ពោជ្ឈង្គមគ្គង្គានិ ឆ សត្ត ចេវ។ អយម្បិ វិសេសោ ឧភយនិយមវសេន ហោតិ។ ឥមស្មិញ្ហិ នយេ បុព្ពភាគវិបស្សនា សោមនស្សសហគតា វា ឧបេក្ខាសហគតា វា ហោតិ, វុដ្ឋានគាមិនី ឧបេក្ខាសហគតាវ ហោតិ។ អរូបជ្ឈានានិ បាទកានិ កត្វា ឧប្បាទិតមគ្គេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ បន ចតុក្កនយេ អវិតក្កវិចារមត្តស្ស ទុតិយជ្ឈានស្ស អភាវា តំ អបនេត្វា សេសានំ វសេន យោជេតព្ពំ។ ឯវំ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ យេ កេចិ សង្ខារេ សម្មសិត្វា និព្ពត្តិតមគ្គស្ស អាសន្នបទេសេ វុដ្ឋិតសមាបត្តិ អត្តនា សទិសភាវំ ករោតិ ភូមិវណ្ណោ វិយ គោធាវណ្ណស្ស។

ទុតិយត្ថេរវាទេ បន យតោ យតោ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ យេ យេ សមាបត្តិធម្មេ សម្មសិត្វា មគ្គោ និព្ពត្តិតោ ហោតិ, តំតំសមាបត្តិសទិសោវ ហោតិ។ តត្រាបិ ច វិបស្សនានិយមោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

តតិយត្ថេរវាទេ អត្តនោ អជ្ឈាសយានុរូបេន យំ យំ ឈានំ បាទកំ កត្វា យេ យេ ឈានធម្មេ សម្មសិត្វា មគ្គោ និព្ពត្តិតោ, តំតំឈានសទិសោវ ហោតិ។ បាទកជ្ឈានំ បន សម្មសិតជ្ឈានំ វា វិនា អជ្ឈាសយមត្តេនេវ តំ ន ឥជ្ឈតិ។ ឯត្ថាបិ ច វិបស្សនានិយមោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

អយំ វុច្ចតិ សម្មាសមាធីតិ យា ឥមេសុ ចតូសុ ឈានេសុ ឯកគ្គតា, អយំ បុព្ពភាគេ លោកិយោ, អបរភាគេ លោកុត្តរោ សម្មាសមាធិ នាម វុច្ចតិ។ ឯវំ លោកិយលោកុត្តរវសេន ធម្មសេនាបតិ មគ្គសច្ចំ ទេសេតិ។ តត្ថ លោកិយមគ្គេ សព្ពានេវ មគ្គង្គានិ យថានុរូបំ ឆសុ អារម្មណេសុ អញ្ញតរារម្មណានិ ហោន្តិ។ លោកុត្តរមគ្គេ បន ចតុសច្ចប្បដិវេធាយ បវត្តស្ស អរិយសាវកស្ស និព្ពានារម្មណំ អវិជ្ជានុសយសមុគ្ឃាតកំ បញ្ញាចក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិ, តថា សម្បន្នទិដ្ឋិស្ស តំសម្បយុត្តោ តិវិធមិច្ឆាសង្កប្បសមុគ្ឃាតកោ ចេតសោ និព្ពានបទាភិនិរោបនោ សម្មាសង្កប្បោ, តថា បស្សន្តស្ស វិតក្កេន្តស្ស ច តំសម្បយុត្តាវ ចតុព្ពិធវចីទុច្ចរិតសមុគ្ឃាតិកា មិច្ឆាវាចាយ វិរតិ សម្មាវាចា, តថា វិរមន្តស្ស តំសម្បយុត្តាវ តិវិធមិច្ឆាកម្មន្តសមុច្ឆេទិកា មិច្ឆាកម្មន្តា វិរតិ សម្មាកម្មន្តោ, តេសំយេវ វចីកម្មន្តានំ វោទានភូតា តំសម្បយុត្តាវ កុហនាទិសមុច្ឆេទិកា មិច្ឆាអាជីវា វិរតិ សម្មាអាជីវោ, តស្សាយេវស្ស

សម្មាវាចាកម្មន្តាជីវសង្ខាតាយ សីលភូមិយំ បតិដ្ឋហន្តស្ស តទនុរូបោ តំសម្បយុត្តោវ កោសជ្ជសមុច្ឆេទកោ, អនុប្បន្នុប្បន្នានំ អកុសលកុសលានំ អនុប្បាទប្បហានុប្បាទដ្ឋិតិសាធកោ ច វីរិយារម្ភោ សម្មាវាយាមោ, ឯវំ វាយមន្តស្ស តំសម្បយុត្តោវ មិច្ឆាសតិវិទ្ធំសកោ, កាយាទីសុ កាយានុបស្សនាទិសាធកោ ច ចេតសោ អសម្មោសោ សម្មាសតិ។ ឯវំ អនុត្តរាយ សតិយា សុវិហិតចិត្តារក្ខស្ស តំសម្បយុត្តោវ មិច្ឆាសមាធិវិទ្ធំសកោ ចិត្តេកគ្គតា សម្មាសមាធិ។ ឯស លោកុត្តរោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។

យោ សហ លោកិយេន មគ្គេន ទុក្ខនិរោធគាមិនិបដិបទាតិ សង្ខំ គតោ, សោ ខោ បនេស មគ្គោ សម្មាទិដ្ឋិសង្កប្បានំ វិជ្ជាយ, សេសធម្មានំ ចរណេន សង្គហិតត្តា វិជ្ជា ចេវ ចរណញ្ច។ តថា តេសំ ទ្វិន្នំ វិបស្សនាយានេន, ឥតរេសំ សមថយានេន សង្គហិតត្តា សមថោ ចេវ វិបស្សនា ច។ តេសំ ទ្វិន្នំ បញ្ញាក្ខន្ធេន, តទនន្តរានំ តិណ្ណំ សីលក្ខន្ធេន, អវសេសានំ តិណ្ណំ សមាធិក្ខន្ធេន អធិបញ្ញាអធិសីលអធិចិត្តសិក្ខាហិ ច សង្គហិតត្តា ខន្ធត្តយញ្ចេវ សិក្ខត្តយញ្ច ហោតិ។ យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ ទស្សនសមត្ថេហិ ចក្ខូហិ គមនសមត្ថេហិ ច បាទេហិ សមន្នាគតោ អទ្ធិកោ វិយ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ហុត្វា វិបស្សនាយានេន កាមសុខល្លិកានុយោគំ, សមថយានេន អត្តកិលមថានុយោគន្តិ អន្តទ្វយំ បរិវជ្ជេត្វា មជ្ឈិមបដិបទំ បដិបន្នោ បញ្ញាក្ខន្ធេន មោហក្ខន្ធំ, សីលក្ខន្ធេន ទោសក្ខន្ធំ, សមាធិក្ខន្ធេន ច លោភក្ខន្ធំ បទាលេន្តោ អធិបញ្ញាសិក្ខាយ បញ្ញាសម្បទំ, អធិសីលសិក្ខាយ សីលសម្បទំ, អធិចិត្តសិក្ខាយ សមាធិសម្បទន្តិ តិស្សោ សម្បត្តិយោ បត្វា អមតំ និព្ពានំ សច្ឆិករោតិ។ អាទិមជ្ឈបរិយោសានកល្យាណំ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មរតនវិចិត្តំ សម្មត្តនិយាមសង្ខាតំ អរិយភូមិំ ឱក្កន្តោ ហោតីតិ។

មគ្គសច្ចនិទ្ទេសកថា និដ្ឋិតា។

សច្ចបកិណ្ណកកថា

ចតូសុ បន សច្ចេសុ ពាធនលក្ខណំ ទុក្ខសច្ចំ, បភវលក្ខណំ សមុទយសច្ចំ, សន្តិលក្ខណំ និរោធសច្ចំ, និយ្យានលក្ខណំ មគ្គសច្ចំ, អបិច បវត្តិបវត្តកនិវត្តិនិវត្តកលក្ខណានិ បដិបាដិយា។ តថា សង្ខតតណ្ហាអសង្ខតទស្សនលក្ខណានិ ច។

កស្មា បន ចត្តារេវ អរិយសច្ចានិ វុត្តានិ អនូនានិ អនធិកានីតិ ចេ? អញ្ញស្ស អសម្ភវតោ អញ្ញតរស្ស ច អបនេយ្យាភាវតោ។ ន ហិ ឯតេហិ អញ្ញំ អធិកំ វា, ឯតេសំ វា ឯកម្បិ អបនេតព្ពំ សក្កោតិ។ យថាហ –

“ឥធ, ភិក្ខវេ, អាគច្ឆេយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ‘នេតំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, អញ្ញំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ។ យំ សមណោ គោតមោ ទេសេតិ, អហមេតំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ឋបេត្វា អញ្ញំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បញ្ញបេស្សាមី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិអាទិ។

យថា ចាហ –

“យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខវេ, សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឯវំ វទេយ្យ ‘នេតំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ, យំ សមណេន គោតមេន ទេសិតំ, អហមេតំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ បច្ចក្ខាយ អញ្ញំ ទុក្ខំ បឋមំ អរិយសច្ចំ បញ្ញបេស្សាមី’តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិអាទិ (សំ· និ· ៥·១០៨៦)។

អបិច បវត្តិមាចិក្ខន្តោ ភគវា សហេតុកំ អាចិក្ខិ, និវត្តិញ្ច សឧបាយំ។ ឥតិ បវត្តិនិវត្តិតទុភយហេតូនំ ឯតប្បរមតោ ចត្តារេវ វុត្តានិ។ តថា បរិញ្ញេយ្យបហាតព្ពសច្ឆិកាតព្ពភាវេតព្ពានំ, តណ្ហាវត្ថុតណ្ហាតណ្ហានិរោធតណ្ហានិរោធុបាយានំ, អាលយអាលយរាមតាអាលយសមុគ្ឃាតអាលយសមុគ្ឃាតុបាយានញ្ច វសេនាបិ ចត្តារេវ វុត្តានីតិ។

ឯត្ថ ច ឱឡារិកត្តា សព្ពសត្តសាធារណត្តា ច សុវិញ្ញេយ្យន្តិ ទុក្ខសច្ចំ បឋមំ វុត្តំ, តស្សេវ ហេតុទស្សនត្ថំ តទនន្តរំ សមុទយសច្ចំ, ហេតុនិរោធា ផលនិរោធោតិ ញាបនត្ថំ តតោ និរោធសច្ចំ, តទធិគមុបាយទស្សនត្ថំ អន្តេ មគ្គសច្ចំ។ ភវសុខស្សាទគធិតានំ វា សត្តានំ សំវេគជននត្ថំ បឋមំ ទុក្ខមាហ។ តំ នេវ អកតំ អាគច្ឆតិ, ន ឥស្សរនិម្មានាទិតោ ហោតិ, ឥតោ បន ហោតីតិ ញាបនត្ថំ តទនន្តរំ សមុទយំ។ តតោ សហេតុកេន ទុក្ខេន អភិភូតត្តា សំវិគ្គមានសានំ ទុក្ខនិស្សរណគវេសីនំ និស្សរណទស្សនេន អស្សាសជននត្ថំ និរោធំ។ តតោ និរោធាធិគមត្ថំ និរោធសម្បាបកំ មគ្គន្តិ អយមេត្ថ កមោ។

ឯតេសុ បន ភារោ វិយ ទុក្ខសច្ចំ ទដ្ឋព្ពំ, ភារាទានមិវ សមុទយសច្ចំ, ភារនិក្ខេបនមិវ និរោធសច្ចំ, ភារនិក្ខេបនុបាយោ វិយ មគ្គសច្ចំ។ រោគោ វិយ ច ទុក្ខសច្ចំ, រោគនិទានមិវ សមុទយសច្ចំ, រោគវូបសមោ វិយ និរោធសច្ចំ, ភេសជ្ជមិវ មគ្គសច្ចំ។ ទុព្ភិក្ខមិវ វា ទុក្ខសច្ចំ, ទុព្ពុដ្ឋិ វិយ សមុទយសច្ចំ, សុភិក្ខមិវ និរោធសច្ចំ, សុវុដ្ឋិ វិយ មគ្គសច្ចំ។ អបិច វេរវេរីមូលវេរសមុគ្ឃាតវេរសមុគ្ឃាតុបាយេហិ, វិសរុក្ខរុក្ខមូលមូលុបច្ឆេទតទុបច្ឆេទុបាយេហិ, ភយភយមូលនិព្ភយតទធិគមុបាយេហិ, ឱរិមតីរមហោឃបារិមតីរតំសម្បាបកវាយាមេហិ ច យោជេត្វាបេតានិ ឧបមាតោ វេទិតព្ពានីតិ។

សព្ពានេវ បនេតានិ សច្ចានិ បរមត្ថេន វេទកការកនិព្ពុតគមកាភាវតោ សុញ្ញានីតិ វេទិតព្ពានិ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“ទុក្ខមេវ ហិ ន កោចិ ទុក្ខិតោ, ការកោ ន កិរិយាវ វិជ្ជតិ;

អត្ថិ និព្ពុតិ ន និព្ពុតោ បុមា, មគ្គមត្ថិ គមកោ ន វិជ្ជតី”តិ។

អថ វា –

ធុវសុភសុខត្តសុញ្ញំ, បុរិមទ្វយមត្តសុញ្ញមមតបទំ;

ធុវសុខអត្តវិរហិតោ, មគ្គោ ឥតិ សុញ្ញតា តេសុ។

និរោធសុញ្ញានិ វា តីណិ, និរោធោ ច សេសត្តយសុញ្ញោ។ ផលសុញ្ញោ វា ឯត្ថ ហេតុ សមុទយេ ទុក្ខស្ស អភាវតោ, មគ្គេ ច និរោធស្ស, ន ផលេន សគព្ភោ បកតិវាទីនំ បកតិ វិយ។ ហេតុសុញ្ញញ្ច ផលំ ទុក្ខសមុទយានំ និរោធមគ្គានញ្ច អសមវាយា, ន ហេតុសមវេតំ ហេតុផលំ ហេតុផលសមវាយវាទីនំ ទ្វិអណុកាទិ វិយ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

“តយមិធ និរោធសុញ្ញំ, តយេន តេនាបិ និព្ពុតី សុញ្ញា;

សុញ្ញោ ផលេន ហេតុ, ផលម្បិ តំហេតុនា សុញ្ញ”ន្តិ។

សព្ពានេវ សច្ចានិ អញ្ញមញ្ញសភាគានិ អវិតថតោ អត្តសុញ្ញតោ ទុក្ករបដិវេធតោ ច។ យថាហ –

“តំ កិំ មញ្ញសិ, អានន្ទ, កតមំ នុ ខោ ទុក្ករតរំ វា ទុរភិសម្ភវតរំ វា, យោ ទូរតោវ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាតេយ្យ បោង្ខានុបោង្ខំ អវិរាធិតំ, យោ វា សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដិំ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ទុក្ករតរញ្ចេវ ទុរភិសម្ភវតរញ្ច; យោ វា សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដិំ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិ; “អថ ខោ តេ, អានន្ទ, ទុប្បដិវិជ្ឈតរំ បដិវិជ្ឈន្តិ, យេ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បដិវិជ្ឈន្តិ...បេ... ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បដិវិជ្ឈន្តី”តិ (សំ។ និ។ ៥។១១១៥);

វិសភាគានិ សលក្ខណវវត្ថានតោ។ បុរិមានិ ច ទ្វេ សភាគានិ ទុរវគាហត្តេន គម្ភីរត្តា លោកិយត្តា សាសវត្តា ច, វិសភាគានិ ផលហេតុភេទតោ បរិញ្ញេយ្យបហាតព្ពតោ ច។ បច្ឆិមានិបិ ទ្វេ សភាគានិ គម្ភីរត្តេន ទុរវគាហត្តា លោកុត្តរត្តា អនាសវត្តា ច, វិសភាគានិ វិសយវិសយីភេទតោ សច្ឆិកាតព្ពភាវេតព្ពតោ ច។ បឋមតតិយានិ ចាបិ សភាគានិ ផលាបទេសតោ, វិសភាគានិ សង្ខតាសង្ខតតោ។ ទុតិយចតុត្ថានិ ចាបិ សភាគានិ ហេតុអបទេសតោ, វិសភាគានិ ឯកន្តកុសលាកុសលតោ។ បឋមចតុត្ថានិ ចាបិ សភាគានិ សង្ខតតោ, វិសភាគានិ លោកិយលោកុត្តរតោ។ ទុតិយតតិយានិ ចាបិ សភាគានិ នេវសេក្ខានាសេក្ខភាវតោ, វិសភាគានិ សារម្មណានារម្មណតោ។

“ឥតិ ឯវំ បការេហិ, នយេហិ ច វិចក្ខណោ;

វិជញ្ញា អរិយសច្ចានំ, សភាគវិសភាគត”ន្តិ។

ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩑᨠᩅᩥᨵᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨲᩮᩣ, ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨠᩣᨾᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩪᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᨽᩮᨴᨲᩮᩣ, ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᨧᨲᩩᩋᩣᩉᩣᩁᨽᩮᨴᨲᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨽᩮᨴᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᩑᨠᩅᩥᨵᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨠᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ, ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᨠᩣᨾᨽᩅᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨽᩮᨴᨲᩮᩣ, ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᩉᩮᨿ᩠ᨿᨲᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮᩣ ᩁᩪᨸᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨲᩮᩣ, ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨨᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᨽᩮᨴᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨸᩥ ᩑᨠᩅᩥᨵᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᩣᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ ᩈᩏᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ, ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᨽᩅᨲ᩠ᨲᨿᩅᩪᨸᩈᨾᨲᩮᩣ, ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨣᨾᨶᩦᨿᨲᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᩪᨸᩈᨾᨲᩮᩣ, ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨨᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᨠ᩠ᨡᨿᨽᩮᨴᨲᩮᩣ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨸᩥ ᩑᨠᩅᩥᨵᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ, ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᨿᨽᩮᨴᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᨣᩁᩴ ᩅᩥᨿ ᩁᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨶ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᩋᩁᩥᨿᩮᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᨲᩦᩉᩥ ᨧ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩣ, ᨧᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣ ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ, ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ ᨿᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨿᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ, ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪖᪒)᪨

ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ᪨

ᩋᨸᩥᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩑᨠᩅᩥᨵᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨲᨳᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ᪨ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣᨶᩥ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨶᩮᩅᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶᩣᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩣᨶᩥ
ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

“ᩑᩅᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ, ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᨻᩩᨵᩮᩣ ᩅᩥᨵᩥᩴ;

ᩋᨶᩮᨠᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨩᨬ᩠ᨬᩣ, ᩉᩥᨲᩣᨿ ᨧ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨧ᩠ᨧᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩴ ᨬᩣᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᨣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ “ᩈᩮᩣᨲᩣᩅᨵᩣᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩩᨲᨾᨿᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩥᨣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ

ສຸຕມຍຎາຓນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ສີລມຍຎາຓນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໓໗. ສີລມຍຎາຓນິເທ຺ທເສ ປຎ຺ຈາຕິ ຄຓນປຣິເຈ຺ຉໂທ. ສີລານີຕິ [illegible] ປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘິສີລນ຺ຕິອາທິ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ສຣູປໂຕ ທສ຺ສນໍ. ປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘີຕິອາທີສຸ ຍຖາ ນີລວຓ຺ຓໂຍຄໂຕ ວຕ຺ຖມ຺ປິ ນີລນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ເອວໍ ຄຓນວເສນ ປຣິຍໂນ຺ຕ ປຣິເຈ຺ຉໂທ ອສ຺ສາ ອຕ຺ຖີຕິ ປຣິຍນ຺ຕາ, ອຸປສມ຺ປນ຺ນສີເລ ປຕ຺ວາ ອນຸປສມ຺ປນ຺ນສີລສ຺ສ ອວສານສພ຺ຠາວໂຕ ວາ ປຣິຍໂນ຺ຕ ອວສານໍ ອສ຺ສາ ອຕ຺ຖີຕິ ປຣິຍນ຺ຕາ. ສປຣິຍນ຺ຕາຕິ ວາ ວຕ຺ຕເພ຺ພ ສກາຣໂລໂປ ກໂຕຕິ ເວທິຕໂພ຺ພ “ທກໍ ທກາສຍາ ປວິສນ຺ຕີ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໗໙; ອ. ນິ. ໓. ໑໑) ເອຕ຺ຖ ອຸກາຣໂລໂປ ວິຍ. ປຣິສຸທ຺ຘຠາໂວ ປາຣິສຸທ຺ຘິ, ປຣິຍນ຺ຕາ ຈ ສາ ປາຣິສຸທ຺ຘິ ຈາຕິ ປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘິ, ປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘິສງ຺ຂາຕໍ ສີລໍ ປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘິສີລໍ. ວຸຕ຺ຕວິປລ຺ລາເສນ ນ ປຣິຍນ຺ຕາຕິ ອປຣິຍນ຺ຕາ, ນຕ຺ຖິ ເອຕິສ຺ສາ ປຣິຍໂນ຺ຕຕິປິ ອປຣິຍນ຺ຕາ, ວຸທ຺ຘາ ເອຕິສ຺ສາ ປຣິຍໂນ຺ຕຕິປິ ອປຣິຍນ຺ຕາ. ສມາທານໂຕ ປຠຸຕິ ອຂຓ຺ຑິຕຕ຺ຕາ ຂຓ຺ຑິຕາປິ ຄຕປຏິກມ຺ມຕ຺ຕາ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທມຕ຺ຕເກນາປິ ມເລນ ວິຣຫິຕຕ຺ຕາ ຈ ປຣິສຸທ຺ຘຊາຕິມຓິ ວິຍ ສຸຘນ຺ຕສຸປຣິກມ຺ມກຕສຸວຓ຺ຓໍ ວິຍ ຈ ປຣິສຸທ຺ຘຕ຺ຕາ ອຣິຍມຄ຺ຄສ຺ສ ປທຏ຺ຐານຕ຺ຕາ ອນູນຕ຺ຕາ ປຣິປຸຓ຺ຓາ. ທິຏ຺ຐິຍາ ປຫີນຕ຺ຕາ ທິຏ຺ຐິປຣາມາເສນ ອຄ຺ຄຫິຕຕ຺ຕາ ອປຣາມຏ຺ຐາ. ອຍໍ ເຕ ສີເລ ໂທໂສຕິ ເກນຈິ ໂຈທເກນ ປຣາມສິຕຸໍ ອສກ຺ກຸເຓຍ຺ຍຕ຺ຕາ ວາ ອປຣາມຏ຺ຐາ. ອຣຫຕ຺ຕຜລກ຺ຂເຓ ສພ຺ພທຣຖປຏິປ຺ປສ຺ສທ຺ຘິຍາ ປຏິປ຺ປສ຺ສທ຺ຘາ. ອນຸປສມ຺ປນ຺ນານນ຺ຕິ ອນວເສສສມາທານວເສນ ສີລສມ຺ປທາຍ ຠຸສໍ ສມ຺ປນ຺ນາຕິ ອຸປສມ຺ປນ຺ນາ, ນ ອຸປສມ຺ປນ຺ນາ ອນຸປສມ຺ປນ຺ນາ. ເຕສໍ ອນຸປສມ຺ປນ຺ນານໍ.

ປຣິຍນ຺ຕສິກ຺ຂາປທານນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ສິກ຺ຂິຕພ຺ພເຏ຺ຐນ ສິກ຺ຂາ, ໂກຏ຺ຐາສເຏ຺ຐນ ປທໍ, ສິກ຺ຂິຕພ຺ພໂກຏ຺ຐາສາຕິ ອໂຕ຺ຖ. ອປິຈ ສີເລ ປຕິຏ຺ຐິເຕນ ອຸປຣິປຕ຺ຕພ຺ພຕ຺ຕາ ສເພ຺ພ ກຸສລາ ທມ຺ມາ ສິກ຺ຂາ, ສີລານິ ຕາສໍ ສິກ຺ຂານໍ ປຕິຏ຺ຐານເຏ຺ຐນ ປທານີຕິ ສິກ຺ຂານໍ ປທຕ຺ຕາ ສິກ຺ຂາປທານິ, ປຣິຍນ຺ຕານິ ສິກ຺ຂາປທານິ ເອເຕສນ຺ຕິ ປຣິຍນ຺ຕສິກ຺ຂາປທາ, ເຕສໍ ປຣິຍນ຺ຕສິກ຺ຂາປທານໍ. ເອຕ຺ຖ ຈ ເທ຺ວ ປຣິຍນ຺ຕາ ສິກ຺ຂາປທປຣິຍໂນ຺ຕ ຈ ກາລປຣິຍໂນ຺ຕ ຈ. ກຕໂມ ສິກ຺ຂາປທປຣິຍໂນ຺ຕ? ອຸປາສໂກປາສິການໍ ຍຖາສມາທານວເສນ ເອກໍ ວາ ເທ຺ວ ວາ ຕີຓິ ວາ ຈຕ຺ຕາຣິ ວາ ປຎ຺ຈ ວາ ອຏ຺ຐ ວາ ທສ ວາ ສິກ຺ຂາປທານິ ໂຫນ຺ຕິ, ສິກ຺ຂມານສາມເຓຣສາມເຓຣີນໍ ທສ ສິກ຺ຂາປທານິ. ອຍໍ ສິກ຺ຂາປທປຣິຍໂນ຺ຕ. ກຕໂມ ກາລປຣິຍໂນ຺ຕ? ອຸປາສໂກປາສິກາ ທານໍ ທທມານາ ປຣິເວສນປຣິຍນ຺ຕໍ ສີລໍ ສມາທິຍນ຺ຕິ, ວິຫາຣຄຕາ ວິຫາຣປຣິຍນ຺ຕໍ ສີລໍ ສມາທິຍນ຺ຕິ, ເອກໍ ວາ ເທ຺ວ ວາ ຕໂຍ ວາ ຠິໂຍ຺ຍ ວາ ຣຕ຺ຕິນ຺ທິວານິ ປຣິເຈ຺ຉທໍ ກຕ຺ວາ ສີລໍ ສມາທິຍນ຺ຕິ. ອຍໍ ກາລປຣິຍໂນ຺ຕ. ອິເມສຸ ທ຺ວີສຸ ປຣິຍເນ຺ຕສຸ ສິກ຺ຂາປທໍ ປຣິຍນ຺ຕໍ ກຕ຺ວາ ສມາທິນ຺ນໍ ສີລໍ ວີຕິກ຺ກເມນ ວາ ມຣເຓນ ວາ ປຏິປ຺ປສ຺ສມ຺ຠຕິ, ກາລໍ ປຣິຍນ຺ຕໍ ກຕ຺ວາ ສມາທິນ຺ນໍ ຕໍຕໍກາລາຕິກ຺ກເມນ ປຏິປ຺ປສ຺ສມ຺ຠຕິ.

ອປຣິຍນ຺ຕສິກ຺ຂາປທານນ຺ຕິ –

“ນວ ໂກຏິສຫສ຺ສານິ, ອສີຕິ ສຕໂກຏິໂຍ;

បញ្ញាយ សមសហប្បាតិ, លត្ថិយ ច បុតាបរេ។

“ឲុេត រំចរចិតឃា, សប្បុរេទ្ធត បកាសិតា;

រេបឃ្យាលយុរេលត តិត្ថិដ្ឋា, សិក្លា ចិតឃរំចរេ”តិ។ –

ឲចំ កលតចរេសត បរិឃត្តាតយ្បិ សិក្លាបគាតំ អតចរេសសសយាគាតកាចចរេសត លិកឃសទោតាតិអក្ខឹចិតរេហត្យ អតិដ្ឋបរិឃត្តកាចចរេសត ក្ខបរិ រក្លិតត្ថាសីលបរិរេច្ឆគាកាចចរេសត ច តត្ថិ ឲរេតរំ បរិឃរេត្តាតិ អបរិឃត្តាតិ។ អបរិឃត្តាតិ សិក្លាបគាតិ ឲរេតសត្តិ អបរិឃត្តសិក្លាបគា។ រេតរំ អបរិឃត្តសិក្លាបគាតំ, ចុទ្ធបរិឃត្តសិក្លាបគាតត្តិ ចា អរេត្វា។

បុទុជ្ជតកល្យាណកាតត្តិអាទីសុ –

“បុទុតំ ជតតាទីហិ, ការរេលាហិ បុទុជ្ជរេតា;

បុទុជ្ជតរេត្តាកឆត្តា, បុទុចាឃំ ជរេតា ត្ថតិ”។ –

ចុត្តបុទុជ្ជតលក្លលាតតិក្តរេយបិ –

“ក្ខរេច បុទុជ្ជតា ចុត្តា, ត្យុរេទ្ធតាជិច្ចពត្តតា;

អរេន្ធា បុទុជ្ជរេតា ឲរេកា, កល្យារេលរេកា បុទុជ្ជរេតា”តិ។ –

ចុត្តបុទុជ្ជតច្ចរេឃ កល្យាណឆឫសយាករេយត អត្ថបុទុជ្ជតកាចំ អតិក្តឫ កល្យាណបុទុជ្ជតការេច ជិតាតំ បុទុជ្ជតកល្យាណកាតំ កល្យាណបុទុជ្ជតាតត្តិ ចុត្តំ រេហាតិ។ បុទុជ្ជរេតសុ ចា កល្យាណកាតំ បុទុជ្ជតកល្យាណកាតំ។

កុសលឆរេម្ម ឃុត្តាតត្តិ ឲត្ត កុសលសរេទ្ធា តាច អាររោគ្យាតចជ្ជរេលកសុលចិបរេកាសុ ជិស្សតិ។ អឃតិញ្ញា“កត្ថិ តុ រេការេតា កុសលំ, កត្ថិ រេការេតា អតាយឃ”ត្តិអាទីសុ (ជា។ ១។១៩។១៣៩; ១។១០។១១៥) អាររោគ្យ ជិស្សតិ។ “កតរេយា បត, ករេត្តា, កាឃសយាចាររោ កុសរេលា? រេឃា រេលា, យហារាជ, កាឃសយាចាររោ អតចរេជ្ជា”តិ (យ។ តិ។ ១។១៩១) ច “បុត ចបរំ, ករេត្តា, ឲតគាតុត្តាទិឃំ ឃឆា កកចា ឆម្មំ

ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩪ”ᨲᩥ ᨧ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪔᪕) ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮ᪨ “ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩁᨳᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩤᨶᩴ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪘᪗), ᨠᩩᩈᩃᩤ ᨶᨧ᩠ᨧᨣᩦᨲᩔ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᩤ ᨧᩣᨲᩩᩁᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨩᩤ᪨ ᪒᪨᪒᪒᪨᪙᪔) ᨨᩮᨠᩮ᪨ “ᨠᩩᩈᩃᩤᨶᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩤᨶᩴ ᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩉᩮᨲᩩ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪘᪐)᪨ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᩏᨷᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪔᪓᪑) ᩈᩩᨡᩅᩥᨷᩣᨠᩮ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᨾᩥᨵ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᩮᨷᩥ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᨷᩥ ᩈᩩᨡᩅᩥᨷᩣᨠᩮᨷᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨

ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮ ᨷᩤᨷᨠᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩃᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩃᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩤ᪨ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩤ, ᨲᩮ ᨠᩩᩈᩮ ᩃᩩᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩤ᪨ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩤᨶᩴ ᩅᩤ ᩈᩣᨶᨲᩮᩣ ᨲᨶᩩᨠᩁᨱᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩴ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᨠᩩᩈᩮᨶ ᩃᩤᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩤ, ᨿᨳᩤ ᩅᩤ ᨠᩩᩈᩤ ᩏᨽᨿᨽᩣᨣᨣᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᩴ ᩃᩩᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨾᩮᨷᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩏᨽᨿᨽᩣᨣᨣᨲᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨠ᩠ᨡᩴ ᩃᩩᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩤ ᨠᩩᩈᩤ ᩅᩥᨿ ᩃᩩᨶᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩤ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᩤ᪨ ᩍᨵ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩤ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨠᩩᩈᩃᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩤ ᩈᩮᩈᩮ ᩅᩥᩉᩣᨿ ᨲᩔᩮᩅ ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩴ “ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥ ᩑᨠᩅᨧᨶᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩣᨲᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩤᨿ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩥᨲᩤᨿ ᨧ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩤᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨

ᩈᩮᨡᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩣᩁᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨲᩦᩈᩩ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩣᨲᩥᨷᩥ ᩈᩮᨡᩤ, ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩮᨡᩤᨶᩴ ᩑᨲᩮᨲᩥᨷᩥ ᩈᩮᨡᩤ, ᩈᨿᨾᩮᩅ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᩈᩮᨡᩤ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩈᨠᨴᩣᨣᩤᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩋᨶᩣᨣᩤᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨵᨾ᩠ᨾᩤ᪨ ᨲᩮ ᩈᩮᨡᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩅᩈᩣᨶᩮ ᩑᨲᩔ, ᨲᩮ ᩅᩤ ᩈᩮᨡᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩤ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩤ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩈᩮᨡᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩮᨡᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩤ᪨ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᩴ ᨷᩁᩥᨷᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩣᩁᩥᨶᩮᩣ, ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩁᨱᩴ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩣᩁᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨽᩪᨲᩮ ᩈᩮᨡᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨷᨭᩥᨷᨴᩤᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩣᩁᩥᨷᩪᩁᩥᨿᩣ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩣᩁᩦᨶᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩮ ᨧ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᨧ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᩁᩦᩁᩴ᪨ ᩈᩁᩦᩁᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩈᩩᨧᩥᩈᨬ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣᨶᩴ ᨠᩮᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩁᩮᩣᨣᩤᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩁᩮᩣᨣᩈᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᨠᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨩᩦᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩋᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩤ, ᨶᩥᩁᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᨿᩮ ᨧ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᨧ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩤᨶᩴ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨩᩦᩅᩥᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᩅᩤ ᩈᨠᨩᩦᩅᩥᨲᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᩤᨣᩮᨶ ᩉᩥ ᨲᩮ ᨠᩥᩃᨾᨿᩣᨲᩮᨷᩥ ᨠᩣᨿᩮ ᩅᩥᨶᩔᨿᩣᨲᩮᨷᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᩋᨶᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩮᨡᩤᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᨡᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩤᨶᩴ᪨ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈᩣᩅᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨷᩥ ᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩈᩅᨶᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᩥᨿᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ ᩋᨶᩩᩈᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩋᩅᩮᨧ᩠ᨧᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨠᩤ᪨ ᨲᩮᩈᩩᨷᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨭ᩠ᨮᩮᨿᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩑᨠᨠᩮᩣᩅ ᩋᨶᩣᨧᩁᩥᨿᨠᩮᩣ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ᪨

ᨲᨳᩣᨣᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨽᨣᩅᩤ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ – ᨲᨳᩤ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩤ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩅᩤᨴᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩤ ᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

កថំ ភគវា តថា អាគតោតិ តថាគតោ? យថា សព្ពលោកហិតាយ ឧស្សុក្កមាបន្នា បុរិមកា សម្មាសម្ពុទ្ធា អាគតា។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? យេនាភិនីហារេន បុរិមកា ភគវន្តោ អាគតា, តេនេវ អម្ហាកម្បិ ភគវា អាគតោ។ អថ វា យថា បុរិមកា ភគវន្តោ ទានសីលនេក្ខម្មបញ្ញាវីរិយខន្តិសច្ចាធិដ្ឋានមេត្តុបេក្ខាសង្ខាតា ទស បារមិយោ, ទស ឧបបារមិយោ, ទស បរមត្ថបារមិយោតិ សមតិំស បារមិយោ បូរេត្វា អង្គបរិច្ចាគំ នយនធនរជ្ជបុត្តទារបរិច្ចាគន្តិ ឥមេ បញ្ច មហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជិត្វា, បុព្ពយោគបុព្ពចរិយធម្មក្ខានញាតត្ថចរិយាទយោ បូរេត្វា ពុទ្ធិចរិយាយ កោដិំ បត្វា អាគតា, តថា អម្ហាកម្បិ ភគវា អាគតោ។ យថា ច បុរិមកា ភគវន្តោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទេ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេត្វា ព្រូហេត្វា អាគតា, តថា អម្ហាកម្បិ ភគវា អាគតោតិ តថាគតោ។

“យថេវ ទីបង្ករពុទ្ធអាទយោ, សព្ពញ្ញុតំ មុនយោ ឥធាគតា;

តថា អយំ សក្យមុនីបិ អាគតោ, តថាគតោ វុច្ចតិ តេន ចក្ខុមា”តិ។

កថំ តថា គតោតិ តថាគតោ? យថា សម្បតិជាតា បុរិមកា ភគវន្តោ គតា។ កថញ្ច តេ គតា? តេ ហិ សម្បតិជាតា សមេហិ បាទេហិ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ ឧត្តរាភិមុខា សត្តបទវីតិហារេន គតា។ យថាហ “សម្បតិជាតោ, អានន្ទ, ពោធិសត្តោ សមេហិ បាទេហិ បថវិយំ បតិដ្ឋហិត្វា ឧត្តរាភិមុខោ សត្តបទវីតិហារេន គច្ឆតិ សេតម្ហិ ឆត្តេ អនុធារិយមានេ, សព្ពា ច ទិសា អនុវិលោកេតិ, អាសភិញ្ច វាចំ ភាសតិ ‘អគ្គោហមស្មិ លោកស្ស, ជេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស, សេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស, អយមន្តិមា ជាតិ, នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ’”តិ (ម។ និ។ ៣។ ២០៧; ទី។ និ។ ២។៣១)។ តញ្ចស្ស គមនំ តថំ អហោសិ អវិតថំ អនេកេសំ វិសេសាធិគមានំ បុព្ពនិមិត្តភាវេន។ យញ្ហិ សោ សម្បតិជាតោ សមេហិ បាទេហិ បតិដ្ឋហិ, ឥទមស្ស ចតុរិទ្ធិបាទបដិលាភស្ស បុព្ពនិមិត្តំ, ឧត្តរាភិមុខភាវោ បនស្ស សព្ពលោកុត្តរភាវស្ស បុព្ពនិមិត្តំ, សត្តបទវីតិហារោ សត្តពោជ្ឈង្គរតនបដិលាភស្ស បុព្ពនិមិត្តំ, “សុវណ្ណទណ្ឌា វីតិបតន្តិ ចាមរា”តិ (សុ។ និ។ ៦៩៣) ឯត្ថ វុត្តចាមរុក្ខេបោ បន សព្ពតិត្ថិយនិម្មថនស្ស បុព្ពនិមិត្តំ, សេតច្ឆត្តធារណំ អរហត្តផលវិមុត្តិវរវិមលសេតច្ឆត្តបដិលាភស្ស បុព្ពនិមិត្តំ, សព្ពទិសានុវិលោកនំ សព្ពញ្ញុតានាវរណញាណបដិលាភស្ស បុព្ពនិមិត្តំ, អាសភិវាចាភាសនំ បន អប្បដិវត្តិយវរធម្មចក្កប្បវត្តនស្ស បុព្ពនិមិត្តំ។ តថាយំ ភគវាបិ គតោ។ តញ្ចស្ស គមនំ តថំ អហោសិ អវិតថំ តេសំយេវ វិសេសាធិគមានំ បុព្ពនិមិត្តភាវេន។ តេនាហុ បោរាណា –

“មុហុត្តជាតោវ គវម្បតី យថា, សមេហិ បាទេហិ ផុសី វសុន្ធរំ;

សោ វិក្កមី សត្ត បទានិ គោតមោ, សេតញ្ច ឆត្តំ អនុធារយុំ មរូ។

“គន្ត្វាន សោ សត្ត បទានិ គោតមោ, ទិសា វិលោកេសិ សមា សមន្តតោ;

ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩩᨷᩮᨲᩴ ᨣᩥᩁᨾᨻ᩠ᨽᩩᨴᩦᩁᨿᩥ, ᩈᩦᩉᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᨾᩩᨴ᩠ᨵᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᨷᩩᩁᩥᨾᨠᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩮᩅ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩴ...ᨷᩮ... ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ...ᨷᩮ... ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨿ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩴ...ᨷᩮ... ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨷᩉᩣᨿ ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨷᨳᩅᩦᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨲᨳᩴ ᩋᩅᩥᨲᨳᩴ, ᩋᩣᨷᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨷᨣ᩠ᨥᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩏᨱ᩠ᩉᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩋᩣᨠᩣᩈᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

ᩁᩪᨷᩔ ᩁᩩᨷ᩠ᨷᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩔ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩥᨧᩣᩁᩔ ᩋᨶᩩᨾᨩ᩠ᨩᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨷᩦᨲᩥᨿᩣ ᨹᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᩩᨡᩔ ᩈᩣᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨹᩔᩔ ᨹᩩᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨷᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᨷᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩃᩔ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩮ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᩔ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩮ, ᩈᨲᩥᨻᩃᩔ ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩔᨧ᩠ᨧᩮ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᩔ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮ, ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃᩔ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨷᩅᩥᨧᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨷᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨹᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨷᩈᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨴᩔᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩔ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨷᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣᨿ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩔ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩔ ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨

អវិជ្ជាយ អញ្ញាណលក្ខណំ, សង្ខារានំ ចេតនាលក្ខណំ, វិញ្ញាណស្ស វិជាននលក្ខណំ, នាមស្ស នមនលក្ខណំ, រូបស្ស រុប្បនលក្ខណំ, សឡាយតនស្ស អាយតនលក្ខណំ, ផស្សស្ស ផុសនលក្ខណំ, វេទនាយ វេទយិតលក្ខណំ, តណ្ហាយ ហេតុលក្ខណំ, ឧបាទានស្ស គហណលក្ខណំ, ភវស្ស អាយូហនលក្ខណំ, ជាតិយា និព្ពត្តិលក្ខណំ, ជរាយ ជីរណលក្ខណំ, មរណស្ស ចុតិលក្ខណំ។

ធាតូនំ សុញ្ញតាលក្ខណំ, អាយតនានំ អាយតនលក្ខណំ, សតិបដ្ឋានានំ ឧបដ្ឋានលក្ខណំ, សម្មប្បធានានំ បទហនលក្ខណំ, ឥទ្ធិបាទានំ ឥជ្ឈនលក្ខណំ, ឥន្ទ្រិយានំ អធិបតិលក្ខណំ, ពលានំ អកម្បិយលក្ខណំ, ពោជ្ឈង្គានំ និយ្យានលក្ខណំ, មគ្គស្ស ហេតុលក្ខណំ។

សច្ចានំ តថលក្ខណំ, សមថស្ស អវិក្ខេបលក្ខណំ, វិបស្សនាយ អនុបស្សនាលក្ខណំ, សមថវិបស្សនានំ ឯករសលក្ខណំ, យុគនទ្ធានំ អនតិវត្តនលក្ខណំ។

សីលវិសុទ្ធិយា សំវរលក្ខណំ, ចិត្តវិសុទ្ធិយា អវិក្ខេបលក្ខណំ, ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយា ទស្សនលក្ខណំ។

ខយេ ញាណស្ស សមុច្ឆេទលក្ខណំ, អនុប្បាទេ ញាណស្ស បស្សទ្ធិលក្ខណំ។

ឆន្ទស្ស មូលលក្ខណំ, មនសិការស្ស សមុដ្ឋានលក្ខណំ, ផស្សស្ស សមោធានលក្ខណំ, វេទនាយ សមោសរណលក្ខណំ, សមាធិស្ស បមុខលក្ខណំ, សតិយា អាធិបតេយ្យលក្ខណំ, បញ្ញាយ តតុត្តរិលក្ខណំ, វិមុត្តិយា សារលក្ខណំ, អមតោគធស្ស និព្ពានស្ស បរិយោសានលក្ខណំ តថំ អវិតថំ។ ឯវំ តថលក្ខណំ ញាណគតិយា អាគតោ អវិរជ្ឈិត្វា បត្តោ អនុប្បត្តោតិ តថាគតោ។ ឯវំ តថលក្ខណំ អាគតោតិ តថាគតោ។

កថំ តថធម្មេ យាថាវតោ អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថាគតោ? តថធម្មា នាម ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ យថាហ – “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ, ភិក្ខវេ, តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេត”ន្តិ (សំ. និ. ៥.១០៩០) វិត្ថារោ។ តានិ ច ភគវា អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថានំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា តថាគតោតិ វុច្ចតិ។ អភិសម្ពោធត្ថោ ហិ ឯត្ថ គតសទ្ទោ។

អបិច ជរាមរណស្ស ជាតិបច្ចយសម្ភូតសមុទាគតដ្ឋោ តថោ អវិតថោ អនញ្ញថោ…បេ… សង្ខារានំ អវិជ្ជាបច្ចយសម្ភូតសមុទាគតដ្ឋោ តថោ អវិតថោ អនញ្ញថោ។ តថា អវិជ្ជាយ សង្ខារានំ បច្ចយដ្ឋោ តថោ អវិតថោ អនញ្ញថោ…បេ… ជាតិយា ជរាមរណស្ស បច្ចយដ្ឋោ តថោ អវិតថោ អនញ្ញថោ។ តំ សព្ពំ ភគវា អភិសម្ពុទ្ធោ។ តស្មាបិ តថានំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា តថាគតោ។ ឯវំ តថធម្មេ យាថាវតោ អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថាគតោ។

កថំ តថទស្សិតាយ តថាគតោ? ភគវា យំ សទេវកេ លោកេ…បេ… សទេវមនុស្សាយ អបរិមាណាសុ លោកធាតូសុ អបរិមាណានំ

សត្តានំ ចក្ខុទ្វារេ អាបាថំ អាគច្ឆន្តំ រូបារម្មណំ នាម អត្ថិ, តំ សព្ពាការេន ជានាតិ បស្សតិ។ ឯវំ ជានតា បស្សតា ច តេន តំ ឥដ្ឋានិដ្ឋាទិវសេន វា ទិដ្ឋសុតមុតវិញ្ញាតេសុ លព្ភមានកបទវសេន វា “កតមំ តំ រូបំ រូបាយតនំ? យំ រូបំ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ វណ្ណនិភា សនិទស្សនំ សប្បដិឃំ នីលំ បីតក”ន្តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៦១៦) នយេន អនេកេហិ នាមេហិ តេរសហិ វារេហិ ទ្វិបញ្ញាសាយ នយេហិ វិភជ្ជមានំ តថមេវ ហោតិ, វិតថំ នត្ថិ។ ឯស នយោ សោតទ្វារាទីសុបិ អាបាថមាគច្ឆន្តេសុ សទ្ទាទីសុ។ វុត្តម្បិ ចេតំ ភគវតា “យំ, ភិក្ខវេ, សទេវកស្ស លោកស្ស...បេ... សទេវមនុស្សាយ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចរិតំ មនសា, តមហំ ជានាមិ, តមហំ អព្ភញ្ញាសិំ, តំ តថាគតស្ស វិទិតំ, តំ តថាគតោ ន ឧបដ្ឋាសី”តិ (អ។ និ។ ៤.២៣)។ ឯវំ តថទស្សិតាយ តថាគតោ។ តត្ថ តថទស្សីអត្ថេ តថាគតោតិ បទសម្ភវោ វេទិតព្ពោ។

កថំ តថវាទិតាយ តថាគតោ? យំ រត្តិំ ភគវា ពោធិមណ្ឌេ អបរាជិតបល្លង្កេ និសិន្នោ តិណ្ណំ មារានំ មត្ថកំ មទ្ទិត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ, យញ្ច រត្តិំ យមកសាលានមន្តរេ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយិ, ឯត្ថន្តរេ បញ្ចចត្តាលីសវស្សបរិមាណេ កាលេ បឋមពោធិយាបិ មជ្ឈិមពោធិយាបិ បច្ឆិមពោធិយាបិ យំ ភគវតា ភាសិតំ សុត្តំ គេយ្យំ...បេ... វេទល្លំ, តំ សព្ពំ អត្ថតោ ច ព្យញ្ជនតោ ច អនុបវជ្ជំ អនូនមនធិកំ សព្ពាការបរិបុណ្ណំ រាគមទនិម្មទនំ ទោសមោហមទនិម្មទនំ, នត្ថិ តត្ថ វាលគ្គមត្តម្បិ បក្ខលិតំ, សព្ពំ តំ ឯកមុទ្ទិកាយ លញ្ឆិតំ វិយ, ឯកនាឡិយា មិតំ វិយ, ឯកតុលាយ តុលិតំ វិយ, ច តថមេវ ហោតិ។ យថាហ “យញ្ច, ចុន្ទ, រត្តិំ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈតិ, យញ្ច រត្តិំ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយតិ, យំ ឯតស្មិំ អន្តរេ ភាសតិ លបតិ និទ្ទិសតិ, សព្ពំ តំ តថេវ ហោតិ, នោ អញ្ញថា។ តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ (ទី។ និ។ ៣.១៨៨)។ គទអត្ថោ ហិ ឯត្ថ គតសទ្ទោ។ ឯវំ តថវាទិតាយ តថាគតោ។

អបិច អាគទនំ អាគទោ, វចនន្តិ អត្ថោ។ តថោ អវិបរីតោ អាគទោ អស្សាតិ ទការស្ស តការំ កត្វា តថាគតោតិ ឯវម្បេតស្មិំ អត្ថេ បទសិទ្ធិ វេទិតព្ពា។

កថំ តថាការិតាយ តថាគតោ? ភគវតោ ហិ វាចាយ កាយោ អនុលោមេតិ, កាយស្សាបិ វាចា, តស្មា យថាវាទី តថាការី យថាការី តថាវាទី ច ហោតិ។ ឯវំភូតស្ស ចស្ស យថា វាចា, កាយោបិ តថា គតោ បវត្តោតិ អត្ថោ។ យថា ច កាយោ, វាចាបិ តថា គតា បវត្តាតិ តថាគតោ។ តេនេវាហ – “យថាវាទី, ភិក្ខវេ, តថាគតោ តថាការី, យថាការី តថាវាទី។ ឥតិ យថាវាទី តថាការី, យថាការី តថាវាទី។ តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ។ ឯវំ តថាការិតាយ តថាគតោ។

កថំ អភិភវនដ្ឋេន តថាគតោ? ឧបរិ ភវគ្គំ ហេដ្ឋា អវីចិំ បរិយន្តំ កត្វា តិរិយំ អបរិមាណាសុ លោកធាតូសុ សព្ពសត្តេ អភិភវតិ សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ វិមុត្តិយា វិមុត្តិញាណទស្សនេន, ន តស្ស តុលា វា បមាណំ វា អត្ថិ, អតុលោ អប្បមេយ្យោ អនុត្តរោ រាជាធិរាជា ទេវានំ អតិទេវោ សក្កានំ អតិសក្កោ ព្រហ្មានំ អតិព្រហ្មា។ តេនាហ – “សទេវកេ, ភិក្ខវេ, លោកេ...បេ... សទេវមនុស្សាយ តថាគតោ អភិភូ អនភិភូតោ អញ្ញទត្ថុ ទសោ វសវត្តី។ តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ (អ។ និ។ ៤.២៣)។

តេត្ថំ បទសិទ្ធិ វេទិតព្វា – អគទោ វិយ អគទោ។ កោ បនេស? ទេសនាវិលាសោ ចេវ បុញ្ញុស្សយោ ច។ តេន ហេស មហានុភាវោ ភិសក្កោ ទិព្វាគទេន សប្បេ វិយ សព្ពបរប្បវាទិនោ សទេវកញ្ច លោកំ អភិភវតិ។ ឥតិ សព្ពលោកាភិភវនេន តថា អវិបរីតោ ទេសនាវិលាសមយោ ចេវ បុញ្ញមយោ ច អគទោ អស្សាតិ ទការស្ស តការំ កត្វា តថាគតោតិ វេទិតព្វោ។ ឯវំ អភិភវនដ្ឋេន តថាគតោ។

អបិច តថាយ គតោតិបិ តថាគតោ, តថំ គតោតិបិ តថាគតោ។ គតោតិ អវគតោ អតីតោ បត្តោ បដិបន្នោតិ អត្ថោ។ តត្ថ សកលំ លោកំ តីរណបរិញ្ញាយ តថាយ គតោ អវគតោតិ តថាគតោ, លោកសមុទយំ បហានបរិញ្ញាយ តថាយ គតោ អតីតោតិ តថាគតោ, លោកនិរោធំ សច្ឆិកិរិយាយ តថាយ គតោ បត្តោតិ តថាគតោ, លោកនិរោធគាមិនិបដិបទំ តថំ គតោ បដិបន្នោតិ តថាគតោ។ តេន យំ វុត្តំ ភគវតា – "លោកោ, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ, លោកស្មា តថាគតោ វិសំយុត្តោ។ លោកសមុទយោ, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ, លោកសមុទយោ តថាគតស្ស បហីនោ។ លោកនិរោធោ, ភិក្ខវេ , តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ លោកនិរោធោ តថាគតស្ស សច្ឆិកតោ។ លោកនិរោធគាមិនី បដិបទា, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា, លោកនិរោធគាមិនីបដិបទា តថាគតស្ស ភាវិតា។ យំ, ភិក្ខវេ, សទេវកស្ស លោកស្ស...បេ... អនុវិចរិតំ មនសា, សព្ពំ តំ តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធំ។ តស្មា 'តថាគតោ'តិ វុច្ចតី"តិ (អ. និ. ៤.២៣)។ តស្ស ឯវម្បិ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ ឥទម្បិ ច តថាគតស្ស តថាគតភាវទីបនេ មុខមត្តមេវ។ សព្ពាការេន បន តថាគតោវ តថាគតស្ស តថាគតភាវំ វណ្ណេយ្យ។ យស្មា បន សព្ពពុទ្ធា តថាគតគុណេហិបិ សមសមា, តស្មា សព្ពេសំ វសេន តថាគតាតិ អាហ។

អរហន្តាតិ កិលេសេហិ អារកត្តា, អរីនំ អរានញ្ច ហតត្តា, បច្ចយាទីនំ អរហត្តា, បាបករណេ រហាភាវា តថាគតោ អរហំ។ អារកា ហិ សោ សព្ពកិលេសេហិ សុវិទូរវិទូរេ ឋិតោ មគ្គេន សវាសនានំ កិលេសានំ បហីនត្តាតិ អរហំ។

សោ តតោ អារកា នាម, យស្ស យេនាសមង្គិតា;

អសមង្គី ច ទោសេហិ, នាថោ តេនារហំ មតោ។

តេ ចានេន កិលេសារយោ មគ្គេន ហតាតិ អរីនំ ហតត្តាបិ អរហំ។

យស្មា រាគាទិសង្ខាតា, សព្ពេបិ អរយោ ហតា;

បញ្ញាសត្ថេន នាថេន, តស្មាបិ អរហំ មតោ។

យញ្ចេតំ អវិជ្ជាភវតណ្ហាមយនាភិបុញ្ញាទិអភិសង្ខារារំ ជរាមរណនេមិ អាសវសមុទយមយេន អក្ខេន វិជ្ឈិត្វា តិភវរថេ សមាយោជិតំ អនាទិកាលប្បវត្តំ សំសារចក្កំ, តស្សានេន ពោធិមណ្ឌេ វីរិយបាទេហិ សីលបថវិយំ បតិដ្ឋាយ សទ្ធាហត្ថេន កម្មក្ខយករំ ញាណផរសុំ គហេត្វា សព្វេ អរា ហតាតិ អរានំ ហតត្តាបិ អរហំ។

អរា សំសារចក្កស្ស, ហតា ញាណាសិនា យតោ;

លោកនាថេន តេនេស, អរហន្តិ បវុច្ចតិ។

អគ្គទក្ខិណេយ្យត្តា ច ចីវរាទិបច្ចយេ អរហតិ បូជាវិសេសញ្ច។ តេនេវ ច ឧប្បន្នេ តថាគតេ យេ កេចិ មហេសក្ខា ទេវមនុស្សា, ន តេ អញ្ញត្ថ បូជំ ករោន្តិ។ តថា ហិ ព្រហ្មា សហម្បតិ សិនេរុមត្តេន រតនទាមេន តថាគតំ បូជេសិ, យថាពលញ្ច អញ្ញេ ទេវា មនុស្សា ច ពិម្ពិសារកោសលរាជាទយោ។ បរិនិព្ពុតម្បិ ច ភគវន្តំ ឧទ្ទិស្ស ឆន្នវុតិកោដិធនំ វិស្សជ្ជេត្វា អសោកមហារាជា សកលជម្ពុទីបេ ចតុរាសីតិ វិហារសហស្សានិ បតិដ្ឋាបេសិ, កោ បន វាទោ អញ្ញេសំ បូជាវិសេសានន្តិ បច្ចយាទីនំ អរហត្តាបិ អរហំ។

បូជាវិសេសំ សហ បច្ចយេហិ, យស្មា អយំ អរហតិ លោកនាថោ;

អត្ថានុរូបំ អរហន្តិ លោកេ, តស្មា ជិនោ អរហតិ នាមមេតំ។

យថា ច លោកេ កេចិ បណ្ឌិតមានិនោ ពាលា អសិលោកភយេន រហោ បាបំ ករោន្តិ, ឯវមេស ន កទាចិ ករោតីតិ បាបករណេ រហាភាវតោបិ អរហំ។

យស្មា នត្ថិ រហោ នាម, បាបកម្មេសុ តាទិនោ;

រហាភាវេន តេនេស, អរហំ ឥតិ វិស្សុតោ។

ឯវំ សព្វថាបិ –

អារកត្តា ហតត្តា ច, កិលេសារីន សោ មុនិ;

ຫຕສໍສາຣຈກ຺ກາເຣາ, ປຈ຺ຈຍາທີນ ຈາຣເຫາ;

ນ ຣເຫາ ກເຣາຕິ ປາປານິ, ອຣຫໍ ເຕນ ວຸຈ຺ຈຕີຕິ.

ຍສ຺ມາ ປນ ສພ຺ພພຸທ຺ຘາ ອຣຫຕ຺ຕຄຸເຓນາປິ ສມສມາ, ຕສ຺ມາ ສເພ຺ພສໍ ວເສນ "ອຣຫນ຺ຕານ"ນ຺ຕິ ອາຫ.

ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘານນ຺ຕິ ສມ຺ມາ ສາມຎ຺ຈ ສພ຺ພທມ຺ມານໍ ພຸທ຺ຘຕ຺ຕາ ສມ຺ມາສມ຺ພຸເທ຺ຘາ. ຕຖາ ເຫສ ສພ຺ພທມ຺ເມ ສມ຺ມາ ສມ຺ພຸເທ຺ຘາ, ອພິເຎ຺ຎເຍ຺ຍ ທມ຺ເມ ອພິເຎ຺ຎເຍ຺ຍເຕາ ພຸເທ຺ຘາ, ປຣິເຎ຺ຎເຍ຺ຍ ທມ຺ເມ ປຣິເຎ຺ຎເຍ຺ຍເຕາ, ປຫາຕເພ຺ພ ທມ຺ເມ ປຫາຕເພ຺ພເຕາ, ສຈ຺ຉິກາຕເພ຺ພ ທມ຺ເມ ສຈ຺ຉິກາຕເພ຺ພເຕາ, ພາເວຕເພ຺ພ ທມ຺ເມ ພາເວຕເພ຺ພເຕາ. ເຕເນວາຫ –

"ອພິເຎ຺ຎຍ຺ຍໍ ອພິຎ຺ຎາຕໍ, ພາເວຕພ຺ພຎ຺ຈ ພາວິຕໍ;

ປຫາຕພ຺ພໍ ປຫີນໍ ເມ, ຕສ຺ມາ ພຸເທ຺ຘາສ຺ມິ ພ຺ຣາຫ຺ມຓາ"ຕິ. (ມ. ນິ. ໒.໓໙໙; ສຸ. ນິ. ໕໖໓);

ອຖ ວາ ຈກ຺ຂຸ ທຸກ຺ຂສຈ຺ຈໍ, ຕສ຺ສ ມູລກາຣຓພາເວນ ສມຸຏ຺ຐາປິກາ ປຸຣິມຕຓ຺ຫາ ສມຸທຍສຈ຺ຈໍ, ອຸພິນ຺ນໍ ອປ຺ປວຕ຺ຕິ ນິເຣາຘສຈ຺ຈໍ, ນິເຣາຘປ຺ປຊານນາ ປຏິປທາ ມຄ຺ຄສຈ຺ຈນ຺ຕິ ເອວໍ ເອເກກປທຸທ຺ຘາເຣນາປິ ສພ຺ພທມ຺ເມ ສມ຺ມາ ສາມຎ຺ຈ ພຸເທ຺ຘາ. ເອສ ນເຍາ ເສາຕຆານຊິວ຺ຫາກາຍມເນສຸ. ເອເຕເນວ ນເຍນ ຣູປາທີນິ ຉ ອາຍຕນານິ, ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓາທເຍາ ຉ ວິຎ຺ຎາຓກາຍາ, ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສາທເຍາ ຉ ຜສ຺ສາ, ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສຊາທເຍາ ຉ ເວທນາ, ຣູປສຎ຺ຎາທເຍາ ຉ ສຎ຺ຎາ, ຣູປສຎ຺ເຈຕນາທເຍາ ຉ ເຈຕນາ, ຣູປຕຓ຺ຫາທເຍາ ຉ ຕຓ຺ຫາກາຍາ, ຣູປວິຕກ຺ກາທເຍາ ຉ ວິຕກ຺ກາ, ຣູປວິຈາຣາທເຍາ ຉ ວິຈາຣາ, ຣູປກ຺ຂນ຺ຘາທເຍາ ປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ຘາ, ທສ ກສິຓານິ, ທສ ອນຸສ຺ສຕິເຍາ, ອຸທ຺ຘຸມາຕກສຎ຺ຎາທິວເສນ ທສ ສຎ຺ຎາ, ເກສາທເຍາ ທ຺ວຕ຺ຕິໍສາກາຣາ, ທ຺ວາທສາຍຕນານິ, ອຏ຺ຐາຣສ ຘາຕຸເຍາ, ກາມພວາທເຍາ ນວ ພວາ, ປຐມາທີນິ ຈຕ຺ຕາຣິ ຌານານິ, ເມຕ຺ຕາພາວນາທເຍາ ຈຕເສ຺ສາ ອປ຺ປມຎ຺ຎາ, ຈຕເສ຺ສາ ອຣູປສມາປຕ຺ຕິເຍາ, ປຏິເລາມເຕາ ຊຣາມຣຓາທີນິ, ອນຸເລາມເຕາ ອວິຊ຺ຊາທີນິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທງ຺ຄານິ ຈ ເຍາເຊຕພ຺ພານິ. ຕຕ຺ຣາຍໍ ເອກປທເຍາຊນາ – ຊຣາມຣຓໍ ທຸກ຺ຂສຈ຺ຈໍ, ຊາຕິ ສມຸທຍສຈ຺ຈໍ, ອຸພິນ຺ນໍ ນິສ຺ສຣຓໍ ນິເຣາຘສຈ຺ຈໍ, ນິເຣາຘປ຺ປຊານນາ ປຏິປທາ ມຄ຺ຄສຈ຺ຈນ຺ຕິ ເອວໍ ເອເກກປທຸທ຺ຘາເຣນ ສພ຺ພທມ຺ເມ ສມ຺ມາ ສາມຎ຺ຈ ພຸເທ຺ຘາ ອນຸພຸເທ຺ຘາ ປຏິວິເທ຺ຘາ. ຍໍ ວາ ປນ ກິຎ຺ຈິ ອຕ຺ຖິ ເນຍ຺ຍໍ ນາມ, ສພ຺ພສ຺ສ ສມ຺ມາ ສມ຺ພຸທ຺ຘຕ຺ຕາ ວິເມາກ຺ຂນ຺ຕິກຎາຓວເສນ ສມ຺ມາສມ຺ພຸເທ຺ຘາ. ຕສ຺ສ ປນ ວິພາເຄາ ອຸປຣິ ອາວິ ພວິສ຺ສຕີຕິ. ຍສ຺ມາ ປນ ສພ຺ພພຸທ຺ຘາ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘຄຸເຓນາປິ ສມສມາ, ຕສ຺ມາ ສເພ຺ພສໍ ວເສນ "ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘານ"ນ຺ຕິ ອາຫ.

໑໕. ປຎ຺ຈກາທີ ປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘິອປຣິຍນ຺ຕປາຣິສຸທ຺ຘິສີລທ຺ວເຍ ເອເກກເມວ ສີລໍ ປຎ຺ຈຘາ ພິນ຺ທິຕ຺ວາ ທເສ຺ສຕຸໍ "ອຕ຺ຖິ ສີລໍ ປຣິຍນ຺ຕໍ, ອຕ຺ຖິ ສີລໍ ອປຣິຍນ຺ຕນ຺ຕິອາທິມາຫ. ປຏເມສຸ ປນ ຕີສຸ ສີເລສຸ ຕຖາວິເທາ ເກາຈິ ນຕ຺ຖີຕິ. ຕຕ຺ຖ ລາພປຣິຍນ຺ຕນ຺ຕິ ລາເພນ ປຣິຍເນ຺ຕາ ເພເທາ ເອຕສ຺ສາຕິ ລາພປຣິຍນ຺ຕໍ. ເອວໍ ເສສານິປິ. ຍເສາຕິ ປເນຕ຺ຖ ປຣິວາເຣາ. ຎາຕີຕິ ຎາຕິວເຄ຺ຄາ. ອງ຺ເຄາຕິ ເອເກາ. ລາພເຫຕູຕິ ລາພກາຣເຓນ ເຫຕຸ

លិករហតុ, តស្មា លិករហតុរតាតិ ចុត្តំ រហាតិ។ រហតូរតួ តិស្សក្កចចតំ។ "លិកបច្ចយា លិកការណា"តិ តរស្សច ខេចចតំ។ រហតុរយច ហិ បដិច្ច ឲុតំ ថលរយតីតិ បច្ចរយាតិ ច, ថលុប្បត្តិ ការរយតីតិ ការណត្តិ ច ចុច្ចតិ។

យថាយយាឌិត្តត្តិ ឃំ ឃំ ឃយាឌិត្តំ កហិតំ។ ឌិតិក្កយតីតិ អវ្ណ្យាចរតិ។ ឲចទ្ទបិតិតិ ឲចំឃកាចាតិ, ចុត្តប្បការាតិតិ អធិប្បាយរយា។ ឃិលិតិតិ កហដ្ឋឃិលិតិ ចា រហាត្តុ បត្តាខិតឃិលិតិ ចា, រយឃំ អាឌិប្បចា អរត្ត ចា ឲុកំ កិត្តំ, តាតិ បរិយរត្ត លិត្តឃាដរកា ឌិយ ពល្លាតិ។ រយឃំ ខេចយរឡ្យឲុកំ កិត្តំ, តាតិ យរឡ្យឌិតិឌិដ្ឋឃាដរកា ឌិយ លិក្កាតិ។ រយឃំ បដិបាឌិយា រដ្ឋ ចា តិលិ ចា កិត្តាតិ, តាតិ បិដ្ឋិយា ចា កុច្ឆិយា ចា ដ្ឋដិរពត ឌិឈចដ្ឋាឌិឃណ្ឌារតត ឌិឃកាកចរណ្ណត កាឡអរត្តាឌិតំ អត្ថាតរឃទិរចណ្ណា កាឌិ ឌិយ ឃពលិតិ។ រយឃំ អត្តរត្តរា ឲុរពកាតិ កិត្តាតិ, តាតិ អត្តរត្តរា ឌិឃកាកចណ្ណពិត្តុឌិឌិព្រា កាឌិ ឌិយ កយុាឃាតិ។ អឌិរឃរឃត ចា ឃត្ថាតិបិ ឃត្តុឌិរធត រយធុតឃំរយារកត រកាឆ្ចបតាហាឌិហិ ច បិបធរយុហិ ដ្ឋបហតត្តា ពល្លាតិ លិក្កាតិ ឃពលិតិ កយុាឃាតិតិ។ តាតិរយច តណ្ហាដាឃញ្ញរតា រយារចត្វា កុឌិស្សកាចាការរណត ត កុឌិស្សាតិ។ ញុដ្ឋាឌិហិ ឌិត្ថាហិ ត បឃត្តត្តា ត ឌិត្ថាប្បឃត្តាតិ។ តណ្ហាឌិដ្ឋិហិ បរាយដ្ឋត្តា, រពតធិ ចា "អឃំ រពឃិរលមុ ធោរឃា"តិ បរាយដ្ឋំ ឃក្កុណាឃត្វាយ បរាយដ្ឋាតិ។ ដ្ឋបចារឃយាធិ អប្បតាឃយាធិ ចា, អធ ចា យក្កឃយាធិ ថលឃយាធិ ចា ត ឃំចត្តយត្តិតិ អឃយាធិឃំចត្តិកាតិ។ ត ឃយាធិឃំចត្តិកាតិតិបិ បិរធា។

រពធិ បត "ពល្លាតិតិ កុឃលិតំ ធយុាតំ អប្បតិដ្ឋាកូតត្តា, លិក្កាតិតិបិ ឲុចំ។ ឃពលិតិតិ ឌិចណ្ណការណត្តា, កយុាឃាតិតិបិ ឲុចំ។ ត កុឌិស្សាតិតិ តណ្ហាដាឃញ្ញ កតត្តា។ ត ឌិត្ថាប្បឃត្តាតិតិ កុឃរលហិ ករហិតត្តា។ បរាយដ្ឋាតិតិ តណ្ហាយ កហិតត្តា។ អឃយាធិឃំចត្តិកាតិតិ ឌិប្បដិឃារចត្តូតត្តា"តិ ឲុចយត្តំ ចណ្ណយត្តិ។

ត អឌិប្បដិឃារចត្តកាតិតិ ឌិប្បដិឃារាចតត្តា អឌិប្បដិឃារស្ស បតិដ្ឋា ត រហាត្តិតិ អត្ថោ។ ត បិរយាដ្ឋចត្តកាតិតិ អឌិប្បដិឃារដាយ ទុត្តលបីតិយា ត ចត្តកូតាតិ តស្សា អតាចតត្តា។ ឲចំ រឃរឃុបិ រយាដតា កាតត្តា។ ត បីតិចត្តកាតិតិ ទុត្តលបីតិដាយ ពលចបីតិយា ត ចត្តកូតាតិ។ ត បស្សទ្ធិចត្តកាតិតិ ពលចបីតិដាយ កាយចិត្តបស្សទ្ធិយា ត ចត្តកូតាតិ។ ត ឃុខចត្តកាតិតិ បស្សទ្ធិដស្ស កាយិករចតឃិកឃុខស្ស ត ចត្តកូតាតិ។ ត ឃយាធិចត្តកាតិតិ ឃុខដស្ស ឃយាធិស្ស ត ចត្តកូតាតិ។ ត យថាកូតញាណទស្សតចត្តកាតិតិ ឃយាធិបដ្ឋាតស្ស យថាកូតញាណទស្សតស្ស ត ចត្តកូតាតិ។

ត ឲុកត្តតិត្តិដាយាតិអាឌិឃុ ត-ការរយច អាហរិត្វា "ត ឌិរាកាយា"តិអាឌិតា តរយត រយឃបរធហិបិ រយាធដតត្តំ។ ត ឌិរាកាយាតិអាឌិឃុ ឃតការរា ចា បិរធា។ តត្ថ ឲុកត្តតិត្តិដាយាតិ ឲុករត្តត ចដ្ឋ តិត្តិត្តតត្វាយ ត ឃំចត្តត្តិតិ ឃម្ពត្ថោ។ ឲចំ រឃរឃុបិ រយាធដតត្តំ។ ឌិរាកាយាតិ ចដ្ឋ ឌិរដ្ឋតត្វាយ។ តិររាធាយាតិ ចដ្ឋស្ស តិររាធតត្វាយ។ ដ្ឋបឃយាយាតិ តិររាធិតស្ស បុត អតុប្បត្តិចរឃត ចដ្ឋស្ស ដ្ឋបឃយតត្វាយ។ អភិញ្ញាយាតិ ចដ្ឋស្ស អភិជាតតត្វាយ។ ឃរម្ពាធាយាតិ កិរលឃតិក្កាឌិករយត ចដ្ឋរតា បព្ឈត្តតត្វាយ។ តិព្វាតាយាតិ អយតតិព្វាតតត្វាយ។

ឃឆាវយានិត្ត និក្លាបជំ ចិតិក្កយាឃាតិ ឃឆាវយានិត្តស្ស និក្លាបកស្ស ចិតិក្កយតត្វាឃ៌ ចិកត្តិចិបល្លាវចរេវត បរេតត្វ ក្តុបរេឃាកចចតំ

ពក់៌ ចិត្តម្បិ ត ក្តុប្បារេកតីតិ ចិត្តុប្បាកសុទ្ធិឃា និលស្ស អតិចិសុទ្ធកាចកស្សតត្វំ ចុត្តំ, ត បត ចិត្តុប្បាកយរេត្តត និលំ កិជ្ជតិ៌ កាំ រេវា

ចិតិក្កយិស្សតីតិ កិយត្វំ ចិតិក្កយំ ករិស្សតិ, តេច ចិតិក្កយំ ករិស្សតីតិ អរេត្វា៌ អពល្ហាតីតិអាកីតិ រេហដ្ឋា ចុត្តបដិបក្លតរេឃត រេចកិតត្ពាតិ៌ ត

ពល្ហាតីតិបិ ឋារេផា៌ “ឲកត្តតិត្ពិកាឃា”តិអាកិសុ ឲករេត្តត ចរេដ្ឋ តិត្ពិត្ឋតត្វាឃាតិអាកិតា តរេឃត រេឃារេដតត្ពំ ៍ ឲត្វ បត តិត្ពិកាឃាតិ

ចិបស្សតា៌ ចិរាកាឃាតិ យរេក្កា៌ តិរេរាឆាឃ ក្តុបវយាឃាតិ តិត្ពាតំ៌ អកិត្ពាឃ វរេឞ្ពាឆាឃាតិ យរេក្កា៌ តិត្ពាតាឃាតិ តិត្ពាតរេយច៌

ឲកស្មិំ ផារេត ចិបស្សតា, ក្តិស្សុ យរេក្កា, តីសុ តិត្ពាតំ ចុត្តត្តិ ឲចំ អចត្វាតកឆា រេចកិតត្ពា៌ បរិឃារេឃត បត វត្ពាតិរេបតាតិ

យក្ករេចចចតាតិបិ តិត្ពាតរេចចចតាតិបិ រេហាត្តិរេឃច៌

ᦑᦎ៌ ឰ្ពកាតិ បរិឃត្តាបរិឃត្តចរេវត ចិឌ្ឍយាតបរេកជំ ករេស្សត្វា បុត ឆយុចរេវត ឌាតិចរេវត បច្ចឃចរេវត វយ្យុត្តចរេវត និលស្ស

បរេកជំ ករេស្សតុំ កាំ និលត្តិអាកិយាហ៌ តត្វ វយដ្ឋាតិ ឲរេតតាតិ វយដ្ឋាតំ៌ បច្ចឃរេស្សតំ តាយំ៌ កាំ វយដ្ឋាតយស្សាតិ កាំវយដ្ឋាតំ៌ ពតិតំ

ឆយុាតំ វរេយាឆាតំ វយចារេឃា អស្សាតិ ពតិឆយុវរេយាឆាតំ៌

រេចតតានិលត្តិ បិណាតិបិតាឌីហិ ចិរេយត្តស្ស, ចត្តបដិបត្តិ ចា ប្ងុរេត្តស្ស រេចតតា៌ រេចតសិកំ និលត្តិ បិណាតិបិតាឌីហិ ចិរេយត្តស្ស ចិរតិ៌

អបិច រេចតតា និលំ តាយ បិណាតិបិតាឌីតិ បដហត្តស្ស វត្តកយុបចរេចតតា ៍ រេចតសិកំ និលំ តាយ “អកិត្ពរេលរាក បហាឃ

ចិកតាកិរេត្ពត រេចតវា ចិហរតី”តិអាកិតា (ឌី៌ តិ៌ ០·១០ល៊ី) តរេឃត ចុត្តា អតកិត្ពាអញ្ញាបិកវយុាកិដ្ឋឆយុា៌ វំចរេរា និលត្តិ ឲត្វ

បញ្ចចិរេឆា វំចរេរា រេចកិតរេត្ពា – បិតិរេយាក្លវំចរេរា, វតិវំចរេរា, ញាណវំចរេរា, ពត្តិវំចរេរា, ចិរិឃវំចរេរាតិ៌ តត្វ “ឰ្ពយិតា

បិតិរេយាក្លវំចរេរត ក្តុបរេតា រេហាតិ វយុបេតា”តិ (ចិក៌ ៍១០) អយំ បិតិរេយាក្លវំចរេរា៌ “រក្លតិ ចក្លុត្ត្រិឃំ, ចក្លុត្ត្រិរេឃ វំចរំ

អាបឌ្ឍតី”តិ (ឌី៌ តិ៌ ០·១០១; យ៌ តិ៌ ០·១៥៍; វំ៌ តិ៌ ៣·១០៥; អ៌ តិ៌ ១·០៩) អយំ វតិវំចរេរា៌

“ឃាតិ រេវាតាតិ រេលាកស្មិំ, (អឌិតាតិ កកចា;)

វតិ រេតវំ តិចារណំ;

រេវាតាតំ វំចរំ ព្រូមិ, បញ្ញារេឃរេត បិធីឃរេរ”តិ៌ (សុ៌ តិ៌ ០០៣០) –

អយំ ញាណវំចរេរា៌ បច្ចឃបដិរេវចតម្បិ ឲរេត្តច វរេយាឆាតំ កច្ឆតិ៌ រេឃា បតាយំ “ពរេយា រេហាតិ និតស្ស ក្តុណ្យស្សា”តិអាកិតា (យ៌ តិ៌ ០·១៣; អ៌ តិ៌ ៣·០០៣; ៩·៍ប៍) តរេឃត អាករេតា, អយំ ពត្តិវំចរេរា តាយ៌ រេឃា ចាយំ “ក្តុប្បត្ត កាយចិតក្កំ តាឆិចារេវតី”តិអាកិតា (យ៌ តិ៌ ០·១៩; អ៌ តិ៌ ៣·០០៣; ៩·៍ប៍) តរេឃត អាករេតា, អយំ ចិរិឃវំចរេរា តាយ៌ អាឌិចបិរិសុទ្ធិបិ ឲរេត្តច វរេយាឆាតំ កច្ឆតិ៌ ឰ្ពតិ អយំ

បញ្ចចិរេឆាបិ វំចរេរា, ឃា ច បិបកិរុកាតំ ក្យុលបុត្តាតំ វយ្យត្តចត្វុរេតា ចិរតិ, វត្ពារេយតំ វំចរនិលត្តិ រេចកិតត្ពា៌ អចិតិក្ករេយា និលត្តិ

ᩈᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩦᩃᩔ ᨠᩣᨿᩥᨠᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮᩣ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨲᩣᩅ ᨠᩥᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩔ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩴ᪨

ᨠᨲᩥ ᩈᩦᩃᩣᨶᩦᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩔ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨠᩩᩈᩃᩈᩦᩃᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩈᩦᩃᩴ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨠᨲᩥ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ "ᩋᨿᩴ ᩈᩩᨡᩈᩦᩃᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩦᩃᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨠᩃᩉᩈᩦᩃᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩈᩦᩃᩮᩣ"ᨲᩥ ᨽᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩩᨴ᩠ᨵᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᩈᩦᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᨷᨶ "ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩈᩴᩅᩁᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ"ᨲᩥ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩍᨵᩣᨵᩥᨷ᩠ᨸᩮᨲᩈᩦᩃᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨧᩮᨲᨶᩣᨴᩥᨠᩔ ᩈᩦᩃᩔ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

ᩈᩴᩅᩁᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩁᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩃᨴ᩠ᨵᩣ᪨ ᨲᩮ ᩉᩥ ᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᩈᨾᩣᨣᨲᩣ ᨾᩥᩔᩦᨠᨲᩣᨲᩥ ᩈᩴᩅᩁᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨩᩣᨲᨧᩮᨲᨶᩣ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩴᩅᩁᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨠᩣᩁᩮᨶ ᨩᩣᨲᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨲᩦᩈᩩᨷᩥ ᨧᩮᨲᩮᩈᩩ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨸᩮᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩈᩦᩃᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ "ᩈᩦᩃ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᩮ ᩑᩅ ᩈᩦᩃᩴ, ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨷᩥ ᩈᩦᩃᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪐᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᩈᩴᩅᩁᩣᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩅᩥᩈᩩᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩴᩅᩁᩣᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿᩮᩅ ᨿᩣᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩴ ᩈᩴᩅᩁᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ, ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩦᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩴ ᩈᩴᩅᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩴᩅᩁᨱᨲᩮᩣ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩴᩅᩁᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩴ ᩈᩴᩅᩁᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩔ ᨷᩥᨴᩉᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᨲᩴ? ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩦ᪨ ᩈᩣ ᨧ ᨲᩴ ᩈᩴᩅᩁᨶ᩠ᨲᩦᨿᩮᩅ ᨲᩴ ᨶ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨶᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨶ ᨴᩈᩈᩩ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩮᩈᩩ ᨷᩣᨱᩔ ᩋᨲᩥᨷᩣᨲᩮᩣ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨷᩣᨱᩅᨵᩮᩣ ᨷᩣᨱᨥᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨷᩣᨱᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨷᩣᨱᩮ ᨷᩣᨱᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩩᨷᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩏᨷᨠ᩠ᨠᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩥᨠᩣ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᨴ᩠ᩅᩣᩁᨷ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᨵᨠᨧᩮᨲᨶᩣ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨣᩩᨱᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩈᩩ ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᨣᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᩣᨱᩮᩈᩩ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩮ ᨷᩣᨱᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩈᩁᩦᩁᩮ ᨾᩉᩣᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨷᨿᩮᩣᨣᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ᪨ ᨷᨿᩮᩣᨣᩈᨾᨲ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ᪨ ᨣᩩᨱᩅᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨶᩩᩔᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨷ᩠ᨷᨣᩩᨱᩮ ᨷᩣᨱᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ, ᨾᩉᩣᨣᩩᨱᩮ ᨾᩉᩣᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ᪨ ᩈᩁᩦᩁᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᩈᨾᨽᩣᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩏᨷᨠ᩠ᨠᨾᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨾᩩᨴᩩᨲᩣᨿ ᩋᨷ᩠ᨷᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣ, ᨲᩥᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᨾᩉᩣᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨷᨬ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣ – ᨷᩣᨱᩮᩣ, ᨷᩣᨱᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣ, ᩅᨵᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩏᨷᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨

អទិន្នស្ស អាទានំ អទិន្នាទានំ, បរស្សហរណំ, ថេយ្យំ, ចោរិកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ អទិន្នន្តិ បរបរិគ្គហិតំ, យត្ថ បរោ យថាកាមការិតំ អាបជ្ជន្តោ អទណ្ឌារហោ អនុបវជ្ជោ ច ហោតិ, តស្មិំ បរបរិគ្គហិតេ បរបរិគ្គហិតសញ្ញិនោ តទាទាយកឧបក្កមសមុដ្ឋាបិកា កាយវចីទ្វារានំ អញ្ញតរទ្វារប្បវត្តា ថេយ្យចេតនា អទិន្នាទានំ។ តំ ហីនេ បរសន្តកេ អប្បសាវជ្ជំ, បណីតេ មហាសាវជ្ជំ។ កស្មា? វត្ថុបណីតតាយ។ វត្ថុសមត្តេ សតិ គុណាធិកានំ សន្តកេ វត្ថុស្មិំ មហាសាវជ្ជំ, តំ តំ គុណាធិកំ ឧបាទាយ តតោ តតោ ហីនគុណស្ស សន្តកេ វត្ថុស្មិំ អប្បសាវជ្ជំ។ តស្ស បញ្ច សម្ភារា – បរបរិគ្គហិតំ, បរបរិគ្គហិតសញ្ញិតា, ថេយ្យចិត្តំ, ឧបក្កមោ, តេន ហរណន្តិ។

កាមេសូតិ មេថុនសមាចារេសុ។ មិច្ឆាចារោតិ ឯកន្តនិន្ទិតោ លាមកាចារោ។ លក្ខណតោ បន អសទ្ធម្មាធិប្បាយេន កាយទ្វារប្បវត្តា អគមនីយដ្ឋានវីតិក្កមចេតនា កាមេសុ មិច្ឆាចារោ។

តត្ថ អគមនីយដ្ឋានំ នាម បុរិសានំ តាវ មាតុរក្ខិតា, បិតុរក្ខិតា, មាតាបិតុរក្ខិតា, ភាតុរក្ខិតា, ភគិនិរក្ខិតា, ញាតិរក្ខិតា, គោត្តរក្ខិតា, ធម្មរក្ខិតា, សារក្ខា, សបរិទណ្ឌាតិ មាតុរក្ខិតាទយោ ទស, ធនក្កីតា, ឆន្ទវាសិនី, ភោគវាសិនី, បដវាសិនី, ឱទបត្តកិនី, ឱភដចុម្ពដា, ទាសី ច, ភរិយា ច, កម្មការី ច ភរិយា ច, ធជាហដា មុហុត្តិកាតិ ធនក្កីតាទយោ ទសាតិ វីសតិ ឥត្ថិយោ។ ឥត្ថីសុ បន ទ្វិន្នំ សារក្ខសបរិទណ្ឌានំ ទសន្នញ្ច ធនក្កីតាទីនន្តិ ទ្វាទសន្នំ ឥត្ថីនំ អញ្ញេ បុរិសា, ឥទំ អគមនីយដ្ឋានំ នាម។

សោ បនេស មិច្ឆាចារោ សីលាទិគុណរហិតេ អគមនីយដ្ឋានេ អប្បសាវជ្ជោ, សីលាទិគុណសម្បន្នេ មហាសាវជ្ជោ។ តស្ស ចត្តារោ សម្ភារា – អគមនីយវត្ថុ, តស្មិំ សេវនចិត្តំ, សេវនប្បយោគោ, មគ្គេនមគ្គប្បដិបត្តិអធិវាសនន្តិ។

មុសាតិ វិសំវាទនបុរេក្ខារស្ស អត្ថភញ្ជកោ វចីបយោគោ, កាយបយោគោ វា។ វិសំវាទនាធិប្បាយេន បនស្ស បរវិសំវាទកកាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា មុសាវាទោ។ អបរោ នយោ – មុសាតិ អភូតំ អតច្ឆំ វត្ថុ។ វាទោតិ តស្ស ភូតតោ តច្ឆតោ វិញ្ញាបនំ។ លក្ខណតោ បន អតថំ វត្ថុំ តថតោ បរំ វិញ្ញាបេតុកាមស្ស តថាវិញ្ញត្តិសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា មុសាវាទោ។ សោ យមត្ថំ ភញ្ជតិ, តស្ស អប្បតាយ អប្បសាវជ្ជោ, មហន្តតាយ មហាសាវជ្ជោ។ អបិ ច គហដ្ឋានំ អត្តនោ សន្តកំ អទាតុកាមតាយ នត្ថីតិអាទិនយប្បវត្តោ អប្បសាវជ្ជោ, សក្ខិនា ហុត្វា អត្ថភញ្ជនត្ថំ វុត្តោ មហាសាវជ្ជោ។ បព្ពជិតានំ អប្បកម្បិ តេលំ វា សប្បិំ វា លភិត្វា ហសាធិប្បាយេន "អជ្ជ គាមេ តេលំ នទី មញ្ញេ សន្ទតី"តិ បូរណកថានយេន បវត្តោ អប្បសាវជ្ជោ, អទិដ្ឋំយេវ បន ទិដ្ឋន្តិអាទិនា នយេន វទន្តានំ មហាសាវជ្ជោ។ តស្ស ចត្តារោ សម្ភារា – អតថំ វត្ថុ, វិសំវាទនចិត្តំ, តជ្ជោ វាយាមោ, បរស្ស តទត្ថវិជាននន្តិ។

យាយ វាចាយ យស្ស តំ វាចំ ភាសតិ, តស្ស ហទយេ អត្តនោ បិយភាវំ, បរស្ស ច សុញ្ញភាវំ ករោតិ, សា បិសុណា វាចា។ យាយ បន អត្តានម្បិ បរម្បិ ផរុសំ ករោតិ, យា វាចា សយម្បិ ផរុសា នេវ កណ្ណសុខា ន ហទយសុខា វា, អយំ ផរុសា វាចា។ យេន សម្ផំ បលបតិ និរត្ថកំ, សោ សម្ផប្បលាបោ។ តេសំ មូលភូតាបិ ចេតនាបិ បិសុណាវាចាទិនាមមេវ លភតិ។ សា ឯវ ច ឥធ អធិប្បេតាតិ។

តត្ថ សំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស បរេសំ វា ភេទាយ អត្តនោ បិយកម្យតាយ វា កាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា បិសុណា វាចា។ សា យស្ស ភេទំ ករោតិ, តស្ស អប្បគុណតាយ អប្បសាវជ្ជា, មហាគុណតាយ មហាសាវជ្ជា។ តស្សា ចត្តារោ សម្ភារា – ភិន្ទិតព្ពោ បរោ, “ឥតិ ឥមេ នានា ភវិស្សន្តី”តិ ភេទបុរេក្ខារតា វា “ឥតិ អហំ បិយោ ភវិស្សាមិ វិស្សាសិកោ”តិ បិយកម្យតា វា, តជ្ជោ វាយាមោ, តស្ស តទត្ថវិជាននន្តិ។ បរេ បន អភិន្នេ កម្មបថភេទោ នត្ថិ, ភិន្នេយេវ ហោតិ។

បរេសំ មម្មច្ឆេទកកាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ឯកន្តផរុសចេតនា ផរុសា វាចា។ មម្មច្ឆេទកោបិ បន បយោគោ ចិត្តសណ្ហតាយ ផរុសា វាចា ន ហោតិ។ មាតាបិតរោ ហិ កទាចិ បុត្តកេ ឯវម្បិ វទន្តិ “ចោរា វោ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ករោន្តូ”តិ។ ឧប្បលបត្តម្បិ ច នេសំ ឧបរិ បតន្តំ ន ឥច្ឆន្តិ។ អាចរិយុបជ្ឈាយា ច កទាចិ និស្សិតកេ ឯវំ វទន្តិ “កិំ ឥមេ អហិរិកា អនោត្តប្បិនោ, និទ្ធមថ នេ”តិ។ អថ ច នេសំ អាគមាធិគមសម្បត្តិំ ឥច្ឆន្តិ។ យថា ច ចិត្តសណ្ហតាយ ផរុសា វាចា ន ហោតិ, ឯវំ វចនសណ្ហតាយ អផរុសា វាចាបិ ន ហោតិ។ ន ហិ មារាបេតុកាមស្ស “ឥមំ សុខំ សយាបេថា”តិ វចនំ អផរុសា វាចា ហោតិ, ចិត្តផរុសតាយ បនេសា ផរុសា វាចាវ។ សា យំ សន្ធាយ បវត្តិតា, តស្ស អប្បគុណតាយ អប្បសាវជ្ជា, មហាគុណតាយ មហាសាវជ្ជា។ តស្សា តយោ សម្ភារា – អក្កោសិតព្ពោ បរោ, កុបិតចិត្តំ, អក្កោសនាតិ។

អនត្ថវិញ្ញាបិកា កាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា អកុសលចេតនា សម្ផប្បលាបោ។ សោ អាសេវនមន្ទតាយ អប្បសាវជ្ជោ, អាសេវនមហន្តតាយ មហាសាវជ្ជោ។ តស្ស ទ្វេ សម្ភារា – ភារតយុទ្ធសីតាហរណាទិនិរត្ថកកថាបុរេក្ខារតា, តថារូបិកថាកថនញ្ចាតិ។ បរេ បន តំ កថំ អគណ្ហន្តេ កម្មបថភេទោ នត្ថិ, បរេន សម្ផប្បលាបេ គហិតេយេវ ហោតិ។

អភិជ្ឈាយតីតិ អភិជ្ឈា, បរភណ្ឌាភិមុខី ហុត្វា តន្និន្នតាយ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ សា “អហោ វត ឥទំ មមស្សា”តិ ឯវំ បរភណ្ឌាភិជ្ឈាយនលក្ខណា, អទិន្នាទានំ វិយ អប្បសាវជ្ជា មហាសាវជ្ជា ច។ តស្សា ទ្វេ សម្ភារា – បរភណ្ឌំ, អត្តនោ បរិណាមនញ្ចាតិ។ បរភណ្ឌវត្ថុកេ ហិ លោភេ ឧប្បន្នេបិ ន តាវ កម្មបថភេទោ ហោតិ, យាវ “អហោ វត ឥទំ មមស្សា”តិ អត្តនោ ន បរិណាមេតិ។

ហិតសុខំ ព្យាបាទយតីតិ ព្យាបាទោ។ សោ បរវិនាសាយ មនោបទោសលក្ខណោ, ផរុសា វាចា វិយ អប្បសាវជ្ជោ មហាសាវជ្ជោ ច។ តស្ស ទ្វេ សម្ភារា – បរសត្តោ ច, តស្ស ច វិនាសចិន្តាតិ។ បរសត្តវត្ថុកេ ហិ កោធេ ឧប្បន្នេបិ ន តាវ កម្មបថភេទោ ហោតិ, យាវ “អហោ វតាយំ ឧច្ឆិជ្ជេយ្យ វិនស្សេយ្យា”តិ តស្ស វិនាសំ ន ចិន្តេតិ។

យថាភុច្ចគហណាភាវេន មិច្ឆា បស្សតីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ សា “នត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិនា នយេន វិបរីតទស្សនលក្ខណា, សម្ផប្បលាបោ វិយ អប្បសាវជ្ជា, មហាសាវជ្ជា ច។ អបិច អនិយតា អប្បសាវជ្ជា, និយតា មហាសាវជ្ជា។ តស្សា ទ្វេ សម្ភារា – វត្ថុនោ ច គហិតាការវិបរីតតា, យថា ច តំ គណ្ហាតិ, តថាភាវេន តស្សុបដ្ឋានន្តិ។ តត្ថ នត្ថិកាហេតុកអកិរិយទិដ្ឋីហិ ឯវ កម្មបថភេទោ ហោតិ,

ត អញ្ញានិដ្ឋីហិ៍

ច្ចាទយេ៉ បត ឥឃន្តិ អក្យូលកប្ចុបឆាត៌ ឆប្ចុទេតា, ទេកាដ្ឋាឃទេតា, អារទប្ចុណទេតា, ទេចឥតាទេតា, ម្ចុលទេតាតិ បញ្ចហាកាទេហិ ចិតិន្ធទេយា ទេចឌិតទេព្វា៍

ពត្ថ ឆប្ចុទេតាតិ ឲទេតឃ្ ហិ ឃត្ត បឌិបិឌិយា ទេចតាឆប្ចុច ទេហាត្តិ, អកិញ្ញាឥទេយា ពទេយា ទេចតាឃប្យឃុត្តា៍

ទេកាដ្ឋាឃទេតាតិ បឌិបិឌិយា ឃត្ត, មិន្ធាឌិដ្ឋិ ចាតិ ច្ចាទយ អដ្ឋ កប្ចុបឆា ឲច ទេហាត្តិ, ទេតា ម្ចុលិតិ៍ អកិញ្ញាញ្យាបិដា កប្ចុបឆា ទេចច ម្ចុលិតិ ច៍ អកិញ្ញា ហិ ម្ចុលំ បត្វា ទេលិទេកា អក្យូលម្ចុលំ ទេហាតិ, ញ្យាបិទេដា ទេដាទេឃា អក្យូលម្ចុលំ៍

អារទប្ចុណទេតាតិ បិណាតិបិទេតា ឌិចិតិគ្គិយារទប្ចុណទេតា ឃដ្ឋារារទប្ចុណា៍ អឌិត្តាដាត៌ ឃត្តារទប្ចុណំ ចា ឃដ្ឋារារទប្ចុណំ ចា៍ មិន្ធាចាទេរា ទេចាដ្ឋព្វចទេឃត ឃដ្ឋារារទប្ចុណា, ឃត្តារទប្ចុណាតិបិ ឲទេកា៍ មុឃាចាទេដា ឃត្តារទប្ចុណា ចា ឃដ្ឋារារទប្ចុណា ចា៍ តថា បិឃុណា ចាចា៍ ឆទុឃា ចាចា ឃត្តារទប្ចុណាច ឃប្យប្យលិទេបិ ឌិដ្ឋ ឃុតម្យុតចិន្តាតចទេឃត ឃត្តារទប្ចុណា ចា ឃដ្ឋារារទប្ចុណា ចា៍ តថា អកិញ្ញា៍ ញ្យាបិទេដា ឃត្តារទប្ចុណាច៍ មិន្ធាឌិដ្ឋិ ទេតក្សមកឆប្ចុចទេឃត ឃដ្ឋារារទប្ចុណាច៍

ទេចឥតាទេតាតិ បិណាតិបិទេតា ទុក្ខទេចឥទេតា ទេហាតិ៍ កិញ្ចាបិ ហិ រាជាទេតា ទេចារំ ឌិស្វា ហឃមាតាបិ "កន្ធឆ កទេណ, មាទេទឆ ត"ត្តិ ចឥត្តិ, ឃត្តិដ្ឋាបកទេចតតា បត ទេតរំ ទុក្ខឃប្យឃុត្តាច ទេហាតិ៍ អឌិត្តាដាត៌ តិទេចឥត៌ ពនិក្យបទេកណ្ឌំ ឌិស្វា ហដ្ឋតុដ្ឋឃ្យ កណ្យតា ឃុលទេចឥត៌ ទេហាតិ, ភិតតឃិតឃ្យ កណ្យតា ទុក្ខទេចឥត៌, តថា ចិបិកតិឃ្យត្តូឆលិតិ បច្ចទេក្ខត្តឃ្យ៍ កហណកាទេល មដ្ឋព្វាការទេច ឲិតឃ្យ បត កណ្យតា អទុក្ខមឃុលទេចឥត៌ ទេហាតិ៍ មិន្ធាចាទេរា ឃុលមដ្ឋព្វាចទេឃត ទ្វិទេចឥទេតា, ឃត្តិដ្ឋាបកចិទេត្តា បត មដ្ឋព្វាទេចឥទេតា ត ទេហាតិ៍ មុឃាចាទេដា អឌិត្តាដាទេត ទុត្តតទេយទេតច តិទេចឥទេតា, តថា បិឃុណា ចាចា៍ ឆទុឃា ចាចា ទុក្ខទេចឥតា៍ ឃប្យប្យលិទេបិ តិទេចឥទេតា៍ បទេឃ្ ហិ ឃាទុកាទំ ទេឥទេត្តឃ្ ទេចលិឌឹតិ ក្ខល្លិបទេត្តឃ្ ហដ្ឋតុដ្ឋឃ្យ ឃឹតាហទេណការតយុដ្ឋាឌីតិ កចតកាទេល ទេឃា ឃុលទេចឥទេតា ទេហាតិ, បចរំ ឌិត្ថទេចតទេត ឲទេកត បដ្ឋា អាកត្តា "អាឌិទេតា បដ្ឋាយ កទេចហឹ"តិ ចុទេត្តា "តិទេចទេឃរំ យចាតុឃត្តិកំ បកិណ្ណកកចំ កទេចឃ្យាមិ តុ ទេតា, ទេតា"តិ ទេដាមតឃ្យិតឃ្យ កចតកាទេល ទុក្ខទេចឥទេតា ទេហាតិ, មដ្ឋព្វាឃ្យ កចយទេតា អទុក្ខមឃុលទេចឥទេតា ទេហាតិ៍ អកិញ្ញា ឃុលមដ្ឋព្វាចទេឃត ទ្វិទេចឥតា, តថា មិន្ធាឌិដ្ឋិ៍ ញ្យាបិទេដា ទុក្ខទេចឥទេតា៍

ម្ចុលទេតាតិ បិណាតិបិទេតា ទេដាឃទេមាហចទេឃត ទ្វិម្ចុលទេកា ទេហាតិ, អឌិត្តាដាត៌ ទេដាឃទេមាហចទេឃត ចា ទេលិកទេមាហចទេឃត ចា, មិន្ធាចាទេរា ទេលិកទេមាហចទេឃត, មុឃាចាទេដា ទេដាឃទេមាហចទេឃត ចា ទេលិកទេមាហចទេឃត ចា៍ តថា បិឃុណា ចាចា ឃប្យប្យលិទេបិ ច៍ ឆទុឃា ចាចា ទេដាឃទេមាហចទេឃត, អកិញ្ញា ទេមាហចទេឃត ឲកម្ចុលិ, តថា ញ្យាបិទេដា៍ មិន្ធាឌិដ្ឋិ ទេលិកទេមាហចទេឃត ទ្វិម្ចុលិតិ៍

អកុសលកម្មបថកថា និដ្ឋិតា។

បាណាតិបាតាទីហិ បន វិរតិយោ, អនភិជ្ឈាអព្យាបាទសម្មាទិដ្ឋិយោ ចាតិ ឥមេ ទស កុសលកម្មបថា នាម។ បាណាតិបាតាទីហិ ឯតាយ វិរមន្តិ, សយំ វា វិរមតិ, វិរមណមត្តមេវ វា ឯតន្តិ វិរតិ។ យា បាណាតិបាតាទីហិ វិរមន្តស្ស កុសលចិត្តសម្បយុត្តា វិរតិ, សា បភេទតោ តិវិធា ហោតិ សម្បត្តវិរតិ សមាទានវិរតិ សមុច្ឆេទវិរតីតិ។ តត្ថ អសមាទិន្នសិក្ខាបទានំ អត្តនោ ជាតិវយពាហុសច្ចាទីនិ បច្ចវេក្ខិត្វា “អយុត្តំ អម្ហាកំ ឯវរូបំ បាបំ កាតុ”ន្តិ សម្បត្តវត្ថុំ អវីតិក្កមន្តានំ ឧប្បជ្ជមានា វិរតិ សម្បត្តវិរតិ នាម។ សមាទិន្នសិក្ខាបទានំ បន សិក្ខាបទសមាទានេ ច តតុត្តរិ ច អត្តនោ ជីវិតម្បិ បរិច្ចជិត្វា វត្ថុំ អវីតិក្កមន្តានំ ឧប្បជ្ជមានា វិរតិ សមាទានវិរតិ នាម។ អរិយមគ្គសម្បយុត្តា បន វិរតិ សមុច្ឆេទវិរតិ នាម, យស្សា ឧប្បត្តិតោ បភុតិ អរិយបុគ្គលានំ “បាណំ ឃាតេស្សាមា”តិអាទីនិ ចិត្តម្បិ ន ឧប្បជ្ជតីតិ។

ឥទានិ អកុសលកម្មបថានំ វិយ កុសលកម្មបថានំ ធម្មតោ, កោដ្ឋាសតោ, អារម្មណតោ, វេទនាតោ, មូលតោតិ បញ្ចហាការេហិ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោ។

តត្ថ ធម្មតោតិ ឯតេសុបិ បដិបាដិយា សត្ត ចេតនាបិ វដ្ដន្តិ វិរតិយោបិ, អន្តេ តយោ ចេតនាសម្បយុត្តាវ។

កោដ្ឋាសតោតិ បដិបាដិយា សត្ត កម្មបថា ឯវ, នោ មូលានិ, អន្តេ តយោ កម្មបថា ចេវ មូលានិ ច។ អនភិជ្ឈា ហិ មូលំ បត្វា អលោភោ កុសលមូលំ ហោតិ, អព្យាបាទោ អទោសោ កុសលមូលំ, សម្មាទិដ្ឋិ អមោហោ កុសលមូលំ។

អារម្មណតោតិ បាណាតិបាតាទីនំ អារម្មណានេវ ឯតេសំ អារម្មណានិ។ វីតិក្កមិតព្វតោយេវ ហិ វេរមណី នាម ហោតិ។ យថា បន និព្ពានារម្មណោ អរិយមគ្គោ កិលេសេ បជហតិ, ឯវំ ជីវិតិន្ទ្រិយាទិអារម្មណាបេតេ កម្មបថា បាណាតិបាតាទីនិ ទុស្សីល្យានិ បជហន្តីតិ។

វេទនាតោតិ សព្វេ សុខវេទនា វា ហោន្តិ មជ្ឈត្តវេទនា វា។ កុសលំ បត្វា ហិ ទុក្ខា វេទនា នាម នត្ថិ។

មូលតោតិ បដិបាដិយា សត្ត ញាណសម្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អលោភអទោសអមោហវសេន តិមូលា ហោន្តិ។ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អលោភាទោសវសេន ទ្វិមូលា។ អនភិជ្ឈា ញាណសម្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អទោសអមោហវសេន ទ្វិមូលា។ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អទោសវសេន ឯកមូលា។ អលោភោ បន អត្តនាវ អត្តនោ មូលំ ន ហោតិ។ អព្យាបាទេបិ ឯសេវ នយោ។ សម្មាទិដ្ឋិ អលោភាទោសវសេន ទ្វិមូលាវាតិ។

កុសលកម្មបថកថា និដ្ឋិតា។

ᩑᩅᩴ ᨴᩈᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩅᩈᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᨠ᩠ᨠᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩈᩴᩅᩁᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ, ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩈᩴᩅᩁᨲᩥ ᨶ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ. ᨷᨴ᩠ᨵᩣᨶᨲᩮ᩠ᩅ ᩅᩣ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩑᩅᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ. ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨶ ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨷᩥᨶᩮ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨶ᩠ᨲᩮ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩅᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩮᩅ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ.

ᩑᩅᩴ ᩈᩴᩅᩁᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩅᩈᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨽᩮᨴᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨬ᩠ᨧ ᩈᩦᩃᩣᨶᩥ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩔ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩔ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩴ, ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩦ ᩈᩦᩃᩴ, ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩔ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨧᩮᨲᨶᩣ ᩈᩦᩃᩴ, ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩔ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᩈᩦᩃᩴ, ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩔ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᨷᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᨲᩔ ᨲᩔ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩏᨷᨵᩣᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨽᩣᩅᨠᩁᨱᩮᨶ ᨧ ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩏᨷᨵᩣᩁᨱᩈᨾᩣᨵᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᩦᩃᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩍᨲᩁᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩈᩴᩅᩁᩅᩈᩮᨶ ᨲᨴᩩᨽᨿᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ.

ᩋᨳ ᩅᩣ ᨷᩉᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩅ. ᨠᨳᩴ? ᨷᩉᩦᨿᨲᩮ ᩋᨶᩮᨶ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣᨴᩥᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨷᨩᩉᨲᩥ ᩅᩣ ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩉᩣᨶᩴ. ᨠᩥᩴ ᨲᩴ? ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨷᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ. ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨷᨶ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ "ᨲᩮᨠ᩠ᨠᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ 'ᩅᩮᩁᨾᨱᩦ ᩈᩦᩃ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩᨷᩥ ᨶᩥᨿᨲᩅᩮᩁᩣᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣ ᩅᩥᩁᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᨳᩣ ᨽᨴᨶ᩠ᨲᩣ. ᩑᩅᩴᩅᩥᨵᩮᩉᩥ ᨷᩉᩣᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨷᨴᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩣᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩈᩦᩃᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩈᩦᩃᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᩑᩅᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᩈᩦᩃᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩈᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ "ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ"ᨲᩥ (ᨷᩁᩥ᩺ ᪓᪖᪖) ᨧ "ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᩈᩦᩃᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣᨶᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑᪐.᪑; ᪑᪑.᪑) ᨧ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ. "ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩮᩣ ᨷᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ"ᨲᩥ (ᨷᩁᩥ᩺ ᪓᪖᪖) ᨧ "ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᨷᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩴ ᨩᩣᨿᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨷᨭᩥ᩺ ᨾ᩺ ᪑.᪕᪓) ᨧ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨷᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ. "ᨷᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩴ ᨷᩦᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ"ᨲᩥ (ᨷᩁᩥ᩺ ᪓᪖᪖) ᨧ "ᨷᨾᩩᨴᩥᨲᩔ ᨷᩦᨲᩥ ᨩᩣᨿᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕.᪒᪖; ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕.᪒᪖ᩃᩥ᩺; ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓.᪓᪒᪒) ᨧ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨷᩦᨲᩥᨿᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ. "ᨷᩦᨲᩥ ᨷᩔᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ"ᨲᩥ (ᨷᩁᩥ᩺ ᪓᪖᪖) ᨧ "ᨷᩦᨲᩥᨾᨶᩔ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨷᩔᨾ᩠ᨽᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕.᪒᪖; ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕.᪒᪖ᩃᩥ᩺; ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓.᪓᪒᪒) ᨧ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ. "ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ"ᨲᩥ (ᨷᩁᩥ᩺ ᪓᪖᪖) ᨧ "ᨷᩔᨴ᩠ᨵᨠᩣᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕.᪒᪖; ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕.᪒᪖ᩃᩥ᩺; ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓.᪓᪒᪒) ᨧ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ. ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩈᩩᨡᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩣ

ᩈᩮᩅᨶᩣ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣ. ᨠᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣ? ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩅᨧᨶᩮᨶ ᩈᩩᨡᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ “ᩈᩩᨡᩥᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪕.᪒᪖; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪕.᪓᪗᪖; ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪒᪒) ᨧ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣ. ᨲᩔ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨸᨣᩩᨱᨻᩃᩅᨽᩣᩅᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨽᩣᩅᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨿᩣ. ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ. ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩣᨴᩥᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨾᩪᩃᨠᩣᩁᨱᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨴᩥᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩈᩣᨵᨶᩮᨶ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩔ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩔ ᩈᩣᨵᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. “ᨿᩮ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩍᨾᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᨶ ᨩᩦᩅᩥᨲᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪑᪘᪑) ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ. “ᩁᨳᩮᩣ ᩈᩦᩃᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ, ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩦᩁᩥᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪕.᪔) ᨸᨶ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᨶᨣᩁᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᩩᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪗.᪖᪗) ᨸᩁᩥᩅᩤᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩍᨵ ᨸᨶ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᨸᩁᩥᩅᩤᩁᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ. ᨾᩪᩃᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨹᩔᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᩣᨵᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᩅᩤᩁᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨽᩪᨾᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨽᩣᩅᩈᩣᨵᨶᨲᩮᩣ ᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨿᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ.

ᩑᩅᩴ ᩈᩦᩃᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ “ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨸᩔᨲᩥ, ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨩᩣᨶᩴ ᨸᩔᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᩴ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩅᩥᩁᩣᨣᩣ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ. ᨾ. ᪑.᪗᪑; ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪕᪘) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᨾᩪᩃᨠᩣᨶᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ ᩉᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᨲᩔᩣ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩪᨲᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩴ ᨴᩔᩥᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣ ᨶ ᩈᩥᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ. ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨶᩮᩅ. ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ.

ᩑᩅᩴ ᩋᨾᨲᨾᩉᩣᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩔ ᩈᩦᩃᩔ ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨽᩣᩅᩴ ᨲᨾ᩠ᨾᩪᩃᨠᩣ ᨧ ᩋᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩋᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩣᨶᩴ ᩈᩴᩅᩁᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩅᩁᩮᨶᩮᩅ ᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩈᩴᩅᩁᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ. ᩑᩅᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩋᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩣᨶᩴ ᩈᩴᩅᩁᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩮᩈᩈᩦᩃᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩈᩴᩅᩁᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨮᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨴᩥᩈᩣᨿ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩣᩅᩉᨶᨲᩮᩣ ᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶᩮᩅ ᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ. ᩈᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩃᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩈᩮᩈᩈᨾᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩮᨶ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ. ᩈᩴᩅᩁᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩴ ᨬᩣᨲᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᩦᩁᨱᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩔᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩔᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᨸᩔᨲᩮᩣ ᨧᩔ ᨴᩔᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᨴᩔᨶᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ. ᩈᩣᨿᩮᩅ ᩈᩮᩈᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨵᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᨿᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩅᩁᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨴᩔᨶᩮᩈᩩ ᩈᩴᩅᩁᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩈᩴᩅᩁᨠᩣᩁᩮᩣ. ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨭ᩠ᨮᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ. ᩑᩅᩴ ᩍᨲᩁᩣᨸᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ.

ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩣᩈᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩍᨾᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩮᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ –

បច្ចេកំ បរិបូរេតុំ អាចជ្ជេត្តាបិ និក្លូតិ តាយ, អាចជ្ជេត្វា “អយំ តាយ និក្លូា”តិ ជាតេត្តាបិ និក្លូតិ តាយ, ជាតិត្វា បុតប្បុតំ បឃ្យេត្តាបិ និក្លូតិ តាយ, បឃ្យិត្វា ឃចាឌិដ្ឋំ បច្ចេចក្លូេត្តាបិ និក្លូតិ តាយ, បច្ចេចក្លិត្វា ចេត្វេច ចិត្តំ អចលំ កត្វា បតិដ្ឋេបេត្តាបិ និក្លូតិ តាយ,

តំតំនិក្លូានយ្យឃុត្តសង្ខាចិរិឃនតិនយាឌិបត្តាហិ នកនកកិច្ចំ កេទោរេត្តាបិ និក្លូតិ តាយ, អកិត្តោឃ្យាកិជាតតាឌិការលេបិ តំ តំ កិច្ចំ កេទោរេត្តា តិស្សេបិ និក្លូាឃោ និក្លូតិ តាយាតិ ៉ បុត បច្ចា ឃឹលតិតិអាឌិតិ ចុត្តត្វាគេចៈ អនហត្តយក្កេត នត្តាកិលេនាតត្តិអាឌិសុ បត អនហត្តាត់ សុដ្ឋ ចិប្បដិនារាឌិអកាចេតា អាសេចតាឌិកាចេតា ច តាតិ បតាតិ ឃុជ្ជេត្តចៈ ឲកត្តតិត្តិតាឃាតិអាឌិតិ បត នតិបដ្ឋាតនយុប្បឆាតាតិ ចិឃ យក្កូលោឃេច ឃោះជេតត្តាតិៈ

១៦ៈ

សំចនបរិនិសុទ្ធិ នយុា បឃ្យតិ, អចិក្លូបបរិនិសុទ្ធិ នយុា បឃ្យតីតិ ញូជំ បត ចចតក្វយំ ឋលនយាបត្តត្វាឃ ចិបឃ្យតាចេនេត ឃោះជេតត្តំ, ក្ខតិឃចចតំ បត តិទោឆនយាបត្តត្វាឃ ចិបឃ្យតាចេនេតាបិ ឃុជ្ជតិៈ អាចជ្ជេត្តា និក្លូតីតិអាឌិសុ បច្ចាសុ ចចេតសុ អនហតា និក្លិតត្តាកាចេបិ អសេក្លូឃឹលក្លូត្តាឌិនកាចេតា “និក្លូតី”តិ ចុត្តត្តិ ចេឌិតត្តំៈ នត្តាឃ អឌិយុច្ចេត្តា និក្លូតីតិអាឌិតិ បត យក្កូលោត្តោច នត្តាឃ ចុត្តាតិៈ អត្តាតិបិ ដ្ឋបចានប្បតាចិបឃ្យតាយក្កចេនេត ចុត្តាតិ ចចតាតិ ឃចាឃោកំ ឃោះជេតត្តាតីតិៈ

ឃឹលយឃគោលាតិដ្ឋេនចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

១៦ៈ នយាឌិកាចតាយឃគោលាតិដ្ឋេនចណ្ណតា

១៦ៈ នយាឌិកាចតាយឃគោលាតិដ្ឋេនេ អាឌិតា តាច ឲកកេតា បដ្ឋាឃ ឃាច ឥនកា នយាឌិប្បេកជំ ឥនស្សេត្តា ឲកោ នយាឌីតិអាឌិយាហៈ តត្វ ចិត្តស្ស ឲកក្កតាតិ តាតារយុលចិក្លូបិកាចេតា ឲកំ អារយុលំ អក្កំ ដ្ឋត្តយំ អស្សាតិ ឲកក្កោ, ឲកក្កស្ស ការចា ឲកក្កតាៈ នា បត ឲកក្កតា ចិត្តស្ស, ត នត្តស្សាតិ ឥស្សតត្វំ “ចិត្តស្សា”តិ ចុត្តំៈ ក្ខក លោកិយោតិ លោកោ ចុច្ចតិ លុជ្ជតបលុជ្ជតដ្ឋេន ចដ្ឋំ, តស្មិំ បរិឃាបត្តការចេត លោកេ តិយុត្តាតិ លោកិយោៈ លោក្យុត្តរោតិ ដ្ឋត្តិណ្ណាតិ ដ្ឋត្តរោ, លោកេ អបរិឃាបត្តការចេត លោកតោ ដ្ឋត្តរោតិ លោក្យុត្តរោៈ តិកេ នចិតក្កោ ច ឃោ នចិចារោ ចាតិ នចិតក្កនចិចារោៈ ឲចំ អចិតក្កអចិចារោៈ ចិតក្កចិចារេសុ ចិចារោច យត្តា បយាលំ ឲតស្សាតិ ចិចារយត្តា, ចិចារតោ ដ្ឋត្វិ ចិតក្កេត នឌ្ឋិ នយ្យោឃាកំ ត កច្ឆតីតិ អត្ថោៈ អចិតក្កោ ច ឃោ ចិចារយត្តា ចាតិ អចិតក្កចិចារយត្តាៈ តីសុបិ ចិច្ឆេជំ កត្វាបិ បឋត្តិៈ ចត្តក្កូបច្ចាកា ចុត្តត្វា ៉ ឈក្កេ បុតប្បុតំ ដ្ឋប្បជ្ជតតោ នតិឃេច អតុស្សតិ, បចត្តិតត្តដ្ឋាតយិឲ្យឃេច ចា បចត្តត្តា នត្វាបត្តាឌិតស្ស ក្យលបុត្តស្ស អតុទ្ទបិ នតីតិបិ អតុស្សតិ, ញុទ្ធិ អារញ្ញ ដ្ឋប្បត្តា អតុស្សតិ ទិតិទ្ធាតុស្សតិៈ អនហតាឌិញុទ្ធក្យលារយុលាឃ នតិឃា ឲតំ អឌិចចតំៈ តស្សា ញុទ្ធាតុស្សតិឃា ចេនេត ចិត្តស្ស ឲកក្កតាឃេច ដ្ឋដ្ឋច្ចនត្តាតស្ស ចិក្លូបស្ស បដិបក្លូកាចេតា ត ចិក្លូេបិតិ អចិក្លូេបិៈ ឆយុំ អារញ្ញ ដ្ឋប្បត្តា អតុស្សតិ ឆយុាតុស្សតិៈ ស្វាក្លូាតតាឌិឆយុក្យលារយុលាឃ នតិឃា ឲតំ អឌិចចតំៈ នឌ្ឃំ អារញ្ញ ដ្ឋប្បត្តា អតុស្សតិ នឌ្ឃាតុស្សតិៈ សុប្បដិបត្តាឌិនឌ្ឃក្យលារយុលាឃ

សតិយា ឯតំ អធិវចនំ ។ សីលំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ សីលានុស្សតិ។ អត្តនោ អខណ្ឌតាទិសីលគុណានុស្សរណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ ចាគំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ចាគានុស្សតិ។ អត្តនោ មុត្តចាគតាទិចាគគុណានុស្សរណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ ទេវតា អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ។ ទេវតា សក្ខិដ្ឋានេ ឋបេត្វា អត្តនោ សទ្ធាទិគុណានុស្សរណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។

សត្តកេ សមាធិកុសលតាតិ ឯកវិធាទិភេទេន អនេកភេទេ សមាធិម្ហិ "អយមេវំវិធោ សមាធិ, អយមេវំវិធោ សមាធី"តិ ឆេកភាវោ។ សមាធិបរិច្ឆេទកបញ្ញាយេតំ អធិវចនំ។ សមាធិឧប្បាទនវិធានេនបិ ឆេកភាវោ សមាធិកុសលតា។

សមាធិស្ស សមាបត្តិកុសលតាតិ ឧប្បាទិតស្ស សមាធិស្ស សមាបជ្ជនេ ឆេកភាវោ។ ឯតេន សមាបជ្ជនវសិតា វុត្តា ហោតិ។

សមាធិស្ស ឋិតិកុសលតាតិ សមាបន្នស្ស សមាធិស្ស សត្តិវសេន យថារុចិ ឋបនេ ឆេកភាវោ។ ឯតេន អធិដ្ឋានវសិតា វុត្តា ហោតិ។ អថ វា និមិត្តគ្គហណេន ចស្ស បុន តេ អាការេ សម្បាទយតោ អប្បនាមត្តមេវ ឥជ្ឈតិ, ន ចិរដ្ឋានំ។ ចិរដ្ឋានំ បន សមាធិបរិបន្ថានំ ធម្មានំ សុវិសោធិតត្តា ហោតិ។ យោ ហិ ភិក្ខុ កាមាទីនវបច្ចវេក្ខណាទីហិ កាមច្ឆន្ទំ ន សុដ្ឋុ វិក្ខម្ភេត្វា, កាយបស្សទ្ធិវសេន កាយទុដ្ឋុល្លំ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធំ កត្វា, អារម្ភធាតុមនសិការាទិវសេន ថីនមិទ្ធំ ន សុដ្ឋុ បដិវិនោទេត្វា, សមថនិមិត្តមនសិការាទិវសេន ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ ន សុដ្ឋុ សមូហតំ កត្វា, អញ្ញេបិ សមាធិបរិបន្ថេ ធម្មេ ន សុដ្ឋុ វិសោធេត្វា ឈានំ សមាបជ្ជតិ, សោ អវិសោធិតំ អាសយំ បវិដ្ឋភមរោ វិយ, អសុទ្ធំ ឧយ្យានំ បវិដ្ឋរាជា វិយ ច ខិប្បមេវ និក្ខមតិ។ យោ បន សមាធិបរិបន្ថេ ធម្មេ សុដ្ឋុ វិសោធេត្វា ឈានំ សមាបជ្ជតិ, សោ សុវិសោធិតំ អាសយំ បវិដ្ឋភមរោ វិយ, សុបរិសុទ្ធំ ឧយ្យានំ បវិដ្ឋរាជា វិយ ច សកលម្បិ ទិវសភាគំ អន្តោសមាបត្តិយំយេវ ហោតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

"កាមេសុ ឆន្ទំ បដិឃំ វិនោទយេ, ឧទ្ធច្ចថីនំ វិចិកិច្ឆបញ្ចមំ;

វិវេកបាមោជ្ជករេន ចេតសា, រាជាវ សុទ្ធន្តគតោ តហិំ រមេ"តិ ។

តស្មា "ចិរដ្ឋិតិកាមេន បរិបន្ថិកេ ធម្មេ សោធេត្វា ឈានំ សមាបជ្ជិតព្ព"ន្តិ វុត្តត្តា តំ វិធិំ សម្បាទេត្វា សមាធិស្ស ចិរដ្ឋិតិករណេ ឆេកភាវោតិ វុត្តំ ហោតិ។

សមាធិស្ស វុដ្ឋានកុសលតាតិ សត្តិវសេន យថារុចិ បវត្តស្ស សមាធិស្ស យថាបរិច្ឆិន្នកាលេយេវ វុដ្ឋានេន សមាធិស្ស វុដ្ឋានេ ឆេកភាវោ។ "យស្ស ហិ ធម្មំ បុរិសោ វិជញ្ញា"តិអាទីសុ (ជា. ១.១០.១៥៧) វិយ និស្សក្កត្ថេ វា សាមិវចនំ កតន្តិ វេទិតព្ពន្តិ។ ឯតេន វុដ្ឋានវសិតា វុត្តា ហោតិ។

វោទានិយស្ស កល្លតាកុសលតាតិ អគិលានភាវេន អរោគភាវេន កល្លតា។ គិលានោ ហិ អកល្លកោតិ វុច្ចតិ។ វិនយេបិ វុត្តំ “នាហំ, ភន្តេ, អកល្លកោ”តិ (បារា. ១៥១)។ អនង្គណសុត្តវត្ថសុត្តេសុ (ម. និ. ១.៥៧ អាទយោ, ៧០ អាទយោ) វុត្តានំ ឈានបដិលាភបច្ចត្ថិកានំ បាបកានំ ឥច្ឆាវចរានំ អភាវេន ច អភិជ្ឈាទីនំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសានំ វិគមេន ច វោទានិយស្ស អគិលានភាវករណេ ឆេកភាវេន វោទានិយស្ស កល្លតាកុសលតា, កិលេសគេលញ្ញរហិតភាវេន កុសលតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា កល្លតាតិ កម្មញ្ញតា កម្មញ្ញតាបរិយាយត្តា កល្លវចនស្ស។ “យា ចិត្តស្ស អកល្លតា អកម្មញ្ញតា”តិ (ធ. ស. ១១៦១) ហិ វុត្តំ “កល្លចិត្តំ មុទុចិត្តំ វិនីវរណចិត្ត”ន្តិ (ទី. និ. ១.២៩៨; ម. និ. ២.៣៩៥; មហាវ. ២៦) ច។ ឯត្ថ កល្លសទ្ទោ កម្មញ្ញត្តេ។ តស្មា កសិណានុលោមតោ កសិណបដិលោមតោ កសិណានុលោមបដិលោមតោ ឈានានុលោមតោ ឈានបដិលោមតោ ឈានានុលោមបដិលោមតោ ឈានុក្កន្តិកតោ កសិណុក្កន្តិកតោ ឈានកសិណុក្កន្តិកតោ អង្គសង្កន្តិតោ អារម្មណសង្កន្តិតោ អង្គារម្មណសង្កន្តិតោ អង្គវវត្ថានតោ អារម្មណវវត្ថានតោតិ ឥមេហិ ចុទ្ទសហិ អាការេហិ, អង្គារម្មណវវត្ថានតោតិ ឥមិនា សហ បញ្ចទសហិ វា អាការេហិ ចិត្តបរិទមនេន វោទានិយស្ស កម្មញ្ញភាវករណេ កុសលភាវោតិ វុត្តំ ហោតិ។

វោទានិយស្ស គោចរកុសលតាតិ វោទានិយស្ស គោចរេសុ កសិណាទីសុ អារម្មណេសុ តំ តំ ឈានំ វោទានិយស្ស សមាបជ្ជិតុកាមតាយ យថារុចិ អាវជ្ជនករណវសេន តេសុ អារម្មណេសុ ឆេកភាវេន។ ឯតេន កសិណាវជ្ជនវសេន អាវជ្ជនវសិតា វុត្តា ហោតិ។ អថ វា តស្មិំ តស្មិំ ទិសាភាគេ កសិណផរណវសេន ឯវំ វុឌ្ឍស្ស កសិណស្ស វិវឌ្ឍនវសេន ច វោទានិយស្ស គោចរេសុ ឆេកភាវេន។

វោទានិយស្ស អភិនីហារកុសលតាតិ ឯកត្តនយេន ហេដ្ឋាហេដ្ឋាវោទានិំ ឧបរូបរិវោទានិយភាវូបនយនេន អភិនីហរណេ អភិនិន្នាមនេ ឆេកភាវេន។ ឧបចារជ្ឈានញ្ហិ វសិប្បត្តំ បឋមជ្ឈានត្ថាយ វិបស្សនត្ថាយ វា អភិនីហរតិ, ឯវំ បឋមជ្ឈានាទីនិ ទុតិយជ្ឈានាទិអត្ថាយ វិបស្សនត្ថាយ ច, ចតុត្ថជ្ឈានំ អារុប្បសមាបត្តត្ថាយ អភិញ្ញត្ថាយ វិបស្សនត្ថាយ ច, អាកាសានញ្ចាយតនាទយោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនាទិអត្ថាយ វិបស្សនត្ថាយ ច អភិនីហរតីតិ ឯវំ វោទានិយស្ស តត្ថ តត្ថ អភិនីហារកុសលតា។ យស្មា បន កុសលតា នាម បញ្ញា, សា វោទានំ ន ហោតិ, តស្មា វោទានបរិយាយកបញ្ញាវសេន សត្តវិធោ វោទានំ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។

កេចិ បន អាចរិយា “វោទានកុសលតាតិ ឯតេន មនសិការេន ចិត្តំ ន វិក្ខិបតិ, តត្ថ កុសលតា។ វោទានបត្តិកុសលតាតិ ឯតេន មនសិការេន វោទានបត្តស្ស ឈានង្គានិ បាតុភវន្តិ, តត្ថ កុសលតា។ ឋិតិកុសលតាតិ ឯតេន មនសិការេន អប្បិតោ វោទានំ ន វិក្ខិបតិ, តត្ថ កុសលតា។ វុដ្ឋានកុសលតាតិ នីវរណវុដ្ឋានំ ជានាតិ បឋមជ្ឈានេ, អង្គវុដ្ឋានំ ជានាតិ តីសុ ឈានេសុ, អារម្មណវុដ្ឋានំ ជានាតិ អរូបសមាបត្តីសុ, វិក្ខេបវុដ្ឋានំ ជានាតិ វិវោទានិយេសុ, សព្វវុដ្ឋានំ ជានាតិ បរិយន្តកាលេ ច អវសានករណីយកាលេ ច។ កល្លតាកុសលតាតិ ចិត្តផាសុតាយ សរីរផាសុតាយ អាហារផាសុតាយ សេនាសនផាសុតាយ បុគ្គលផាសុតាយ ច វោទានិយស្ស កល្លតា ហោតីតិ ជានាតិ។ គោចរកុសលតាតិ អារម្មណស្ស បរិច្ឆេទំ កាតុំ ជានាតិ, ទិសាផរណំ កាតុំ ជានាតិ, វឌ្ឍេតុំ ជានាតិ។ អភិនីហារកុសលតាតិ តត្ថ តត្ថ សម្មា មនសិការេន ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ, ឧបចារេ វសិប្បត្តេ បឋមជ្ឈានេ អភិនីហរតិ, ឯវំ ឧបរូបរិឈានេសុ អភិញ្ញាសុ អរូបសមាបត្តីសុ វិបស្សនាសុ ច អភិនីហរតិ។ ឯវំ តត្ថ តត្ថ អភិនីហារកុសលតា”តិ ឯវមេតេសំ បទានំ អត្ថំ វណ្ណយន្តិ។

អដ្ឋកំ វុត្តត្តាយេវ តថេវ រូបាវចរាទីតិ “កតមេ ធម្មា រូបាវចរា? ហេដ្ឋតោ ព្រហ្មបារិសជ្ជំ បរិយន្តំ ករិត្វា ឧបរិតោ អកនិដ្ឋេ ទេវេ អន្តោ ករិត្វា”តិអាទិនា (ធ. ស. ១២៨៩) តេនេវ វុត្តេសុ រូបាវចរធម្មេសុ បរិយាបន្នោ. ឥធាយំ វចនត្ថោ – រូបក្ខន្ធសង្ខាតំ រូបំ ឯត្ថ អវចរតីតិ, ន កាមេយាតិ រូបាវចរា. រូបក្ខន្ធោបិ ហិ រូបន្តិ វុច្ចតិ “រូបក្ខន្ធោ រូប”ន្តិអាទីសុ (យម. ១.ខន្ធយមក.២) ឥធ. សោ បន ព្រហ្មបារិសជ្ជព្រហ្មបុរោហិតមហាព្រហ្មានំ បរិត្តាភអប្បមាណាភអាភស្សរានំ បរិត្តសុភអប្បមាណសុភសុភកិណ្ហានំ អសញ្ញសត្តវេហប្ផលានំ អវិហាអតប្បសុទស្សសុទស្សីអកនិដ្ឋានញ្ច វសេន សោឡសវិធោ បទេសោ. សោ រូបាវចរសង្ខាតោ បទេសោ ឧត្តរបទលោបំ កត្វា “រូប”ន្តិ វុច្ចតិ, តស្មិំ រូបេ អវចរន្តីតិ រូបាវចរា. រូបភវោ វា រូបំ, តស្មិំ អវចរន្តីតិ រូបាវចរា. កិញ្ចាបិ ហិ ឯតេ ធម្មា កាមភវេបិ អវចរន្តិ, យថា បន សង្គាមេ អវចរណតោ សង្គាមាវចរោតិ លទ្ធនាមោ នាគោ នគរេ ចរន្តោបិ សង្គាមាវចរោតិ វុច្ចតិ, ថលចរា ជលចរា ច បាណិនោ អថលេ អជលេ ច ឋិតាបិ ថលចរា ជលចរាតិ វុច្ចន្តិ, ឯវមិមេ អញ្ញត្ថ អវចរន្តាបិ រូបាវចរាតិ វុត្តា. អបិច រូបភវសង្ខាតេ រូបេ បដិសន្ធិំ អវចារេន្តីតិបិ រូបាវចរា. ហីនាតិ លាមកា. ហីនុត្តមានំ មជ្ឈេភវា មជ្ឈា. មជ្ឈិមាតិបិ បាឋោ, សោ ឯវត្ថោ. បធានភាវំ នីតា បណីតា, ឧត្តមាតិ អត្ថោ. ឯតេ បន អាយូហនវសេន វេទិតព្វា. យស្ស ហិ អាយូហនក្ខណេ ឆន្ទោ វា ហីនោ ហោតិ វីរិយំ វា ចិត្តំ វា វីមំសា វា, សោ ហីនោ នាម. យស្ស តេ ធម្មា មជ្ឈិមា, សោ មជ្ឈិមោ. យស្ស បណីតា, សោ បណីតោ. ឧប្បាទិតមត្តោ វា ហីនោ, នាតិសុភាវិតោ មជ្ឈិមោ, អតិសុភាវិតោ វសិប្បត្តោ បណីតោ. អរូបាវចរា រូបាវចរេ វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វា.

សុញ្ញតោ វិមោក្ខោតិអាទីសុ “សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចា ទុក្ខា អនត្តា”តិ វិបស្សនាបដិបាដិយា វិបស្សន្តស្ស អនត្តានុបស្សនាយ មគ្គវុដ្ឋានេ ជាតេ យស្មា សា វិបស្សនា អត្តវិរហិតេសុ សង្ខារេសុ សុញ្ញតោ បវត្តា, តស្មា សុញ្ញតា នាម ហោតិ. តាយ សិទ្ធោ អរិយមគ្គវិមោក្ខោ សុញ្ញតោ វិមោក្ខោ នាម ហោតិ, សុញ្ញតាវសេន បវត្តវិមោក្ខោតិ អត្ថោ. វិបស្សនាយ បវត្តាការេន ហិ សោ បវត្តតិ. អនិច្ចានុបស្សនាយ មគ្គវុដ្ឋានេ ជាតេ យស្មា សា វិបស្សនា និច្ចនិមិត្តបដិបក្ខវសេន បវត្តា, តស្មា អនិមិត្តា នាម ហោតិ. តាយ សិទ្ធោ អរិយមគ្គវិមោក្ខោ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ នាម ហោតិ, និច្ចនិមិត្តវិរហិតោ វិមោក្ខោតិ អត្ថោ. វិបស្សនាយ បវត្តាការេន ហិ សោ បវត្តតិ. ទុក្ខានុបស្សនាយ មគ្គវុដ្ឋានេ ជាតេ យស្មា សា វិបស្សនា បណិធិបដិបក្ខវសេន បវត្តា, តស្មា អប្បណិហិតា នាម ហោតិ. តាយ សិទ្ធោ អរិយមគ្គវិមោក្ខោ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ នាម ហោតិ, បណិធិវិរហិតោ វិមោក្ខោតិ អត្ថោ. វិបស្សនាយ បវត្តាការេន ហិ សោ បវត្តតិ. តាទិសា ឯវ តយោ ផលវិមោក្ខាបិ ឯតេហិយេវ តីហិ វិមោក្ខេហិ គហិតា ហោន្តីតិ វេទិតព្វា. លោកុត្តរវិមោក្ខានំ បន បណីតត្តា ហីនាទិភេទោ ន ឧទ្ធដោ.

ទសកេ ឧទ្ធុមាតកសញ្ញាវសេនាតិអាទីសុ ភស្តា វិយ វាយុនា ឧទ្ធំ ជីវិតបរិយាទានា យថានុក្កមំ សមុគ្គតេន សូនភាវេន ឧទ្ធុមាតត្តា ឧទ្ធុមាតំ, ឧទ្ធុមាតមេវ ឧទ្ធុមាតកំ, បដិកូលត្តា វា កុច្ឆិតំ ឧទ្ធុមាតន្តិ ឧទ្ធុមាតកំ. តថារូបស្ស ឆវសរីរស្សេតំ អធិវចនំ. វិនីលំ វុច្ចតិ វិបរិភិន្នវណ្ណំ, វិនីលមេវ វិនីលកំ, បដិកូលត្តា វា កុច្ឆិតំ វិនីលន្តិ វិនីលកំ. មំសុស្សទដ្ឋានេសុ រត្តវណ្ណស្ស, បុព្ពសន្និចយដ្ឋានេសុ សេតវណ្ណស្ស, យេភុយ្យេន ច នីលវណ្ណស្ស នីលដ្ឋានេ នីលសាដកបារុតស្សេវ ឆវសរីរស្សេតំ អធិវចនំ. បរិភិន្នដ្ឋានេសុ វិស្សន្ទមានបុព្ពំ

ចិបុព្ឋំ, ចិបុព្ឋមេច ចិបុព្ឋកំ, បដិក្ឋូលត្តា ចា កុច្ឆិតំ ចិបុព្ឋន្តិ ចិបុព្ឋកំ។ តថារូបស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ ចិច្ឆិទ្ទំ ចុច្ចតិ ទ្វិធា ឋិន្ទនេន អបធារិតំ, ចិច្ឆិទ្ទមេច ចិច្ឆិទ្ទកំ, បដិក្ឋូលត្តា ចា កុច្ឆិតំ ចិច្ឆិទ្ទន្តិ ចិច្ឆិទ្ទកំ។ មជ្ឈេ ឋិទ្ទស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ ឥតោ ច ឲតោ ច ចិចិធាការេន សោណសិង្គាលាទីហិ ខាយិតន្តិ ចិក្ខាយិតំ, ចិចិធំ ខាយិតន្តិ ចា ចិក្ខាយិតំ ចុត្តំ។ ចិក្ខាយិតមេច ចិក្ខាយិតកំ, បដិក្ឋូលត្តា ចា កុច្ឆិតំ ចិក្ខាយិតន្តិ ចិក្ខាយិតកំ។ តថារូបស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ ចិចិធំ ខិត្តំ ចិក្ខិត្តំ, ចិក្ខិត្តមេច ចិក្ខិត្តកំ, បដិក្ឋូលត្តា ចា កុច្ឆិតំ ចិក្ខិត្តន្តិ ចិក្ខិត្តកំ។ អញ្ញេន ហត្ថំ អញ្ញេន បាទំ អញ្ញេន សីសន្តិ ឲចំ តតោ តតោ ខិត្តស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ ហតញ្ច តំ បុរិមនយេនេច ចិក្ខិត្តកញ្ចាតិ ហតចិក្ខិត្តកំ។ កាកបទាការេន អង្គបច្ចង្គេសុ សត្ថេន ហនិត្វា ចុត្តនយេន ចិក្ខិត្តស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ លោហិតំ កិរតិ ចិក្ខិបតិ ឥតោ ចិតោ ច បគ្ឃរតីតិ លោហិតកំ។ បគ្ឃរិតលោហិតមក្ខិតស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ បុឡចា ចុច្ចន្តិ កិមយោ, បុឡចេ កិរតីតិ បុឡចកំ។ កិមិបរិបុណ្ណស្ស ឋចសរីរស្សេតំ អធិចចនំ។ អដ្ឋិយេច អដ្ឋិកំ, បដិក្ឋូលត្តា ចា កុច្ឆិតំ អដ្ឋីតិ អដ្ឋិកំ។ អដ្ឋិសង្ខលិកាយបិ ឲកដ្ឋិកស្សបិ ឲតំ អធិចចនំ។ ឥមានិ ច បន ឧទ្ធុមាតកាទីនិ និស្សាយ ឧប្បន្ននិមិត្តានម្បិ និមិត្តេសុ បដិលទ្ធឈានានម្បិ ឲតានេច នាមានិ។ តត្ថ ឧទ្ធុមាតកនិមិត្តេ បដិក្ឋូលាការភាចនា អប្បនាចសេន ឧប្បន្នា សញ្ញា ឧទ្ធុមាតកសញ្ញា, តស្សា ឧទ្ធុមាតកសញ្ញាយ ចសេន ឧទ្ធុមាតកសញ្ញាចសេន។ សេសេសុបិ ឲសេច នយោ។ បញ្ចបញ្ញាស សយានីតិ ឲកកានិចសេន ចុត្តា។

៣៣។ ឲចំ ឲកកានិចសេន សយានិប្បភេទំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អញ្ញេនបិ បរិយាយេន សយានំ ទស្សេតុកាមោ អបិចាតិ អាទិមាហ។ បរិយាយានន្តិ ទស្សេត្វា បញ្ចិសតីតិអាទិមាហ។ តត្ថ សយានស្ស សយានដ្ឋាតិ សយានស្ស សយានកាមេច សកាចា, យេហិ សភាចេហិ សោ សយានំ ហោតិ, តេ តស្មិំ អត្ថេ តាយ។ បរិគ្គហដ្ឋេន សយានីតិ សន្ធានីហិ ឥន្ទ្រិយេហិ បរិគ្គហិតត្តា តស្មា បរិគ្គហិតសភាចេន សយានំ។ តានេច ច ឥន្ទ្រិយានិ អញ្ញមញ្ញបរិចារានិ ហោន្តិ, ភាចនាបារិបូរិយា បរិបុណ្ណានិ ច ហោន្តិ។ តស្មា បរិចារដ្ឋេន បរិបូរដ្ឋេន សយានំ។ តេនេចេច សយានចសេន ឲការម្មណេ បក្ខិត្វា ឲកគ្គដ្ឋេន, នានារម្មណចិក្ខេបាភាចេន បក្ខិត្វា អចិក្ខេបដ្ឋេន, លោកុត្តរស្សេច មហតា ចីរិយពលប្បគ្គហេន បត្តព្ពត្តា លោកុត្តរមគ្គស្សេច ច បរិហានិចសេន ចិសារាភាចតោ ចេដ្ឋា គហិតបគ្គហដ្ឋអចិសារដ្ឋា ឥត្ថ ន គហិតាតិ ចេទិតព្ពា។ កិលេសកាលុស្សិយស្សាភាចេន អនាចិលដ្ឋេន សយានំ។ អចិកម្បត្តា អនិញ្ជនដ្ឋេន សយានំ។ ចិក្ខម្ភនចសេន សមុច្ឆេទចសេន ចា កិលេសេហិ ចិមុត្តត្តា អារម្មណេ ច អធិមុត្តត្តា ចិមុត្តដ្ឋេន សយានំ។

ឲកត្តុបដ្ឋានចសេនចិត្តស្ស ឋិតត្តាតិ សយានយោគេនេច ឲការម្មណេ សុដ្ឋុ បតិដ្ឋានចសេន ចិត្តស្ស អារម្មណេ និច្ចលភាចេន បតិដ្ឋិតត្តា។ អដ្ឋសុ យុគលេសុ ឲសតិ នេសតិ, អាទិយតិ នាទិយតិ, បដិបជ្ជតិ ន បដិបជ្ជតីតិ ឥមានិ តីណិ យុគលានិ អប្បនាចិធិតោ បុព្ពភាគេ ឧបចារស្ស បុព្ពភាគចសេន ចុត្តានីតិ ចេទិតព្ពានិ, ឈាយតិ ឈាបេតីតិ ឥទំ អប្បនាចិធិំ ឧបចារចសេន ចេទិតព្ពំ។ ឲសិតត្តា នេសិតត្តា, អាទិន្នត្តា អនាទិន្នត្តា, បដិបន្នត្តា នប្បដិបន្នត្តា, ឈាតត្តា ន ឈាបិតត្តាតិ ឥមានិ ចត្តារិ យុគលានិ អប្បនាចសេន ចុត្តានីតិ ចេទិតព្ពានិ។

តត្ថ សមំ ឲសតីតិ សយានីតិអាទីសុ សមន្តិ អប្បនំ។ សា ហិ បច្ចនីកធម្មេ សមេតិ នាសេតីតិ សមា, បច្ចនីកចិសមាភាចតោ ចា សមក្ខាតាតិ

ᩈᨾᩣ. ᨲᩴ ᩈᨾᩴ ᩑᩈᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᨿᩅᩈᩮᨶ ᨣᩅᩮᩈᨲᩥ. ᨮᩥᨲᩥᩈᩮᨦ᩠ᨡᩣ ᨠᩣᩁᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩴ ᩑᩈᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩅᩥᩈᨾᩴ ᨶᩮᩈᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨫᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩥᩈᨾᩴ ᨶ ᩑᩈᨲᩥ. ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩣᨠᩈᨾᩣᨶᩥ ᩋᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩴ ᩑᩈᨲᩥ, ᩅᩥᩈᨾᩴ ᨶᩮᩈᨲᩥ ᨶᩣᨾ. ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨴᩥᩁᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩴ ᩋᩣᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩅᩥᩈᨾᩴ ᨶᩣᨴᩥᨿᨲᩥ ᨶᩣᨾ. ᩋᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩅᩥᩅᩥᨿᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩅᩥᩈᨾᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩣᨾ. ᩈᨾᩴ ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᩅᨶᨸ᩠ᨸᩩᩈᨠᩅᩅᨶᩴ, ᩈᨾᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨫᩣᨿᨲᩥ, ᩈᨾᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩅᩥᩅᩥᨿᩣᩈᨾᩣᨶᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᨾᩩᩅᩥᨠᨾᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨿ ᩋᨶᩩᨠᩪᩃᨠᩣᩁᩮᩅᨶ ᨧ ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᨸᨩ᩠ᨩᩃᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ "ᩑᨲᩮ ᨾᨱ᩠ᨯᩃᨾᩣᩊᩮ ᨴᩦᨸᩣ ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪑.᪑᪕᪘) ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩥᩈᩩ, ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩥᩈᩩᨿᩮᩣ ᨧ ᨲᩮᩃᨸ᩠ᨸᨴᩦᨸᩮᩣ ᨫᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩮᩃᨸ᩠ᨸᨴᩦᨸᩮᩣ ᩅᩮᨲ᩠ᨲ ᨫᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪓.᪗᪓-᪗᪔) ᩅᩥᨿ. ᩈᨾᩴ ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ, ᩈᨾᩮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨫᩣᨿᨲᩥ ᨫᩣᨿᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᩩᨣᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᩣᨮᩮᩣᩅ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩁᩮᩣ. ᨫᩣᨿᩮᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩑᩈᩣ ᩉᩥ ᩈᨾᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨣᩣᩁᩅᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩉᨲᩥ ᨶᩣᨾ. ᩑᩈᨶᩣᨶᩮᩈᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨿ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ "ᩑᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩮᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨿᩈᨾᩣᨶᩥ ᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩣ. ᩈᨾᩴ ᩑᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾᩴ ᨴᩃᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᩈᨾᩴ ᨴᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ. ᨮᩥᨲᩥ ᨮᩥᨲᩮᨾᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨶᩴ ᨿᩩᨣᩃᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨧ ᨶᩅᩣᨲᩥ ᨮᩥᨲᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᩈᨾᩣᨶᩥᩈ᩠ᩈ ᩈᨾᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣ.

ᩈᨾᩮᩣᩅ ᩉᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩩᨡᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᩣᨶᩥᨲᩔ ᩈᨾᩣᨶᩥᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᩣᨵᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩈᨴ᩠ᨴᩔ, ᩈᩴᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᩥᩈᨾᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩮᩣ. ᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨶᩥᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᩮᩣ ᩋᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠᩣᩅᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ. ᩏᨽᨿᩮᨶ ᩈᨾᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩈᩩᨡᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᨴᩮᨶ ᩈᩩᨡᩮᩣ "ᨿᩣᨾᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᩁᩩᨱᩩᨣ᩠ᨣᨾᩈᩩᨡᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩑᩈᩣ ᨸᨱᩦᨲᩮ ᩈᩩᨡᩮ ᩁᩪᨸᩴ ᨽᩣᩅᨲᩣ"ᨲᩥ (ᨿ. ᨶᩥ. ᪗.᪖᪖) ᨧ "ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩣ ᨸᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨽᩣᩅᩥᨲᩣ"ᨲᩥ ᨧ ᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᨴᩮᨶ ᩈᩩᨡᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩣᩈᩉᨣᨲᩈᨾᩣᨶᩥᨸᩥ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩋᨲᩥᩅᩣᩁᩮᨶ ᩉᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨮᩣᨶ ᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩥ. ᨲᩮᨶ ᨧ ᩈᩩᨡᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᩣᩉᩥᨲᨠᩣᩅᩔ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩣᩁᨾᩪᩃᩮᩣ ᩋᩣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ.

ᩈᨾᩣᨶᩥᨠᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩣᨴᩣᨶᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪓. ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᩥᨴᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪓. ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᩥᨴᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᨮᩥᨲᩥ. ᨠᩣ ᩈᩣ? ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ. ᩈᩣ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨮᩥᨲᩥ ᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ. ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ. ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩅ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨠᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨶᨸ᩠ᨸᩩᩈᩮ ᨠᩣᩅᩅᩅᨶᨾᩮᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩑᨠᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨸᨶ ᨸᩥᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨶ ᨿᩮᩣᩁᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩣ. ᨠᩣᩁᩅᨸᩥ ᨮᩥᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨮᩣᨶ ᨠᩣᩁᩅ ᨮᩥᨲᩥᩈᩮᨦ᩠ᨡᩣ, ᨠᩣᩁᨱᩮ ᨮᩥᨲᩥᩈᩮᨦ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦᨲᩥ ᩁᩪᨸᩴ, ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩣ ᨮᩥᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨶ ᨣᩮᩅᩃᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨴᩔᨶᩮ ᩈᨾ᩠ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩥᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ

អាយូហតិ វាយមតីតិ បច្ចយសមត្ថំ ជនេន្តា អាយូហន្តីតិ អាហ, អាយូហនកតា ឋិតីតិ អត្ថោ. យស្មា អវិជ្ជា សង្ខារេ ឧប្បាទយមានា ឧប្បាទេ និយោជេតិ នាម, ឃដេតីតិ អត្ថោ. សង្ខារេ បវត្តយមានា បវត្តិយំ បលិពុន្ធតិ នាម, ពន្ធតីតិ អត្ថោ. តស្មា សញ្ញោជកន្តិ បលិពោធកន្តីតិ វុត្តំ. សញ្ញោជកតា ឋិតិ, បលិពោធកតា ឋិតីតិ អត្ថោ. យស្មា អវិជ្ជាវ សង្ខារេ ឧប្បាទយមានា ឧប្បាទនាយ បវត្តិយា ច មូលការណដ្ឋេន សមុទយោ នាម, សមុទយកតា ឋិតីតិ សមុទយន្តិ, មូលការណកតា ឋិតីតិ អត្ថោ. អវិជ្ជាវ សង្ខារានំ ឧប្បាទេ ជនកបច្ចយត្តា, បវត្តិយំ ឧបត្ថម្ភកបច្ចយត្តា ហេតុន្តិ បច្ចយន្តីតិ វុត្តំ, ហេតុកតា ឋិតិ, បច្ចយកតា ឋិតីតិ អត្ថោ. ជនកបច្ចយោ ហិ ហេតូតិ, ឧបត្ថម្ភកោ បច្ចយោតិ វុច្ចតិ. ឯវំ សេសេសុបិ យោជេតព្ពំ.

ភវោ ជាតិយា, ជាតិ ជរាមរណស្សាតិ ឯត្ថ បន ឧប្បាទន្តិ សញ្ញោជកន្តិ ហេតុន្តីតិ ឧប្បាទវសេន យោជិតានិ បទានិ ជាតិជរាមរណវន្តានំ ពន្ធានំ វសេន បរិយាយេន វុត្តានីតិ វេទិតព្ពានិ. កេចិ បន "ឧប្បាទនាយ ឋិតិ ឧប្បាទន្តិ"តិ ឧទយាទិនា នយេនេត្ថ អត្ថំ វណ្ណយន្តិ. អវិជ្ជា បច្ចយោតិ អវិជ្ជាយ សង្ខារានំ បច្ចយភាវំ អនបេក្ខិត្វា វុត្តំ. អវិជ្ជាយបិ បច្ចយសម្ភូតត្តា តស្សា អបិ បច្ចយបរិគ្គហណស្សេតំ ឧបការបតោ ធម្មា បច្ចយសមុប្បន្នាតិ បច្ចយបរិគ្គហេ បញ្ញាតិ វុត្តំ. ឯវំ សេសេសុបិ យោជេតព្ពំ. ជាតិ បច្ចយោ, ជរាមរណំ បច្ចយសមុប្បន្នន្តិ បន បរិយាយេន វុត្តំ. អតីតម្បិ អទ្ធានន្តិ អតិក្កន្តម្បិ កាលំ. អនាគតម្បិ អទ្ធានន្តិ អប្បត្តម្បិ កាលំ. ឧភយត្ថាបិ អច្ចន្តសំយោគត្ថេ ឧបយោគវចនំ.

៣៩. ឥធាតិ នវាការវារានន្តរំ តេ នវាការេ វិហាយ ហេតុបដិច្ចបច្ចយភេទេហិ យោជេត្វា អវិជ្ជា ហេតុ, សង្ខារា ហេតុសមុប្បន្នាតិអាទយោ នយា វារា និទ្ទិដ្ឋា. នវាការវារេ ជនកុបត្ថម្ភកវសេន បច្ចយោ វុត្តោ. ឥធ បន ហេតុវារស្ស បច្ចយវារស្ស ច វិសុំ អាគតត្តា ហេតូតិ ជនកបច្ចយត្តំ, បច្ចយោតិ ឧបត្ថម្ភកបច្ចយត្តំ វេទិតព្ពំ ឯកេកស្សាបិ អវិជ្ជាទិកស្ស បច្ចយស្ស ឧភយថា សម្ភវតោ. បដិច្ចវារេ អវិជ្ជា បដិច្ចាតិ អត្តតោ ឧប្បាទេ សង្ខារានំ អវិជ្ជាបេក្ខត្តា សង្ខារេហិ អវិជ្ជា បដិមុខំ ឯតព្ពា គន្តព្ពាតិ បដិច្ច. ឯតេន អវិជ្ជាយ សង្ខារុប្បាទនសមត្ថតា វុត្តា ហោតិ. សង្ខារា បដិច្ចសមុប្បន្នាតិ សង្ខារា អវិជ្ជំ បដិច្ច តទភិមុខំ បវត្តនតោ បដិមុខំ គត្វា ន វិហាយ សមំ ឧប្បន្នា. ឯវំ សេសេសុបិ លិង្គានុរូបេន យោជេតព្ពំ. អវិជ្ជា បដិច្ចាតិ ឧស្សុក្កវសេន វា បិធោ, អត្ថោ បនេត្ថ អវិជ្ជា អត្តនោ បច្ចយេ បដិច្ច បវត្តាតិ បិធេសេសវសេន យោជេតព្ពោ. ឯវំ សេសេសុបិ. ចតូសុបិ ច ឯតេសុ វារេសុ ទ្វាទសន្នំ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានំ បច្ចយេស្វេវ វសេន ឆន្នវុតិការណស្ស និទ្ទិដ្ឋត្តា អវិជ្ជាទីនំ ឯកាទសន្នំ អង្គានំ វសេន ឆន្នវុតិការណំ និទ្ទិដ្ឋំ, ជរាមរណស្ស បន អនន្តរំ នត្ថិ តស្ស វសេន ន និទ្ទិដ្ឋំ. ជរាមរណស្សាបិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសានំ បច្ចយត្តា ជរាមរណំ តេសំ បច្ចយំ កត្វា ឧបបរិក្ខមានស្ស តស្សាបិ ជរាមរណស្ស វសេន ឆន្នវុតិការណំ យុជ្ជតេវ.

៤០. ឥធាតិ តានេវ ទ្វាទស បដិច្ចសមុប្បាទង្គានិ វីសតិអាការវសេន វិភជិត្វា ចតុសង្ខេបតិយទ្ធតិសន្ធិយោ ទស្សេត្វា ឆន្នវុតិការណំ និទ្ទិសិតុកាមោ បុរិមកម្មភវស្មិន្តិអាទិមាហ. តត្ថ បុរិមកម្មភវស្មិន្តិ បុរិមេ កម្មភវេ, អតីតជាតិយំ កម្មភវេ ករិយមានេតិ អត្ថោ. មោហោ អវិជ្ជាតិ យោ តទា ទុក្ខាទីសុ មោហោ, យេន មូឡ្ហោ កម្មំ ករោតិ, សា អវិជ្ជា. អាយូហនា សង្ខារាតិ តំ កម្មំ ករោន្តស្ស បុរិមចេតនាយោ, យថា "ទានំ ទស្សាមី"តិ ចិត្តំ ឧប្បាទេត្វា មាសម្បិ សំវច្ឆរម្បិ ទានូបករណានិ សជ្ជេន្តស្ស ឧប្បន្នា បុរិមចេតនាយោ.

បដិក្កាហកាត់ បត ហទេ្ទ ឥក្លិលំ បតិដ្ឋាបយតោ ចេតតា ករចាតិ ទុក្ខតិ៍ ឲកាចជ្ជនេតវុ ចា លេវុ ឌចនេតវុ ចេតតា អាឃូហតា សង្ខារា តាយ, សត្តូយឌចនេត ចេតតា ករចា៍ ឃា កាចិ ចា បត ចេតតា ករចា, តំសយ្យុត្តា អាឃូហតា សង្ខារា តាយ៍

តិកត្តិ តល្យាតិ ឃា កយ្ចុំ កទេរាត្តស្ស តស្ស ថេល ក្ខបបត្តិករច តិកាយតា បត្តូតា, សា តល្យា តាយ៍ ក្ខបកាយតំ ក្ខបិទោតត្តិ ឃំ កយ្ចុករចស្ស បច្ចយក្ខតំ “ឮយស្មិំ តាយ កទេយ្ចុ កទេត កាយា សយ្យជ្ជត្តិ”តិ ចា “ឮដំ កត្វា អសុកស្មិំ តាយ ធរេត កាទេយ ទេសចិស្សាយិ”តិ ចា “អត្វា ក្ខឆ្ចិទេត្តា ស្សុឆ្ចិទេត្តា ទេហាតិ”តិ ចា “សុតិ ទេហាតិ ចិកតបរិត្យអាទេហា”តិ ចា “សិលត្តតំ សុទេលត បរិបូរតិ”តិ ចា បចត្តំ ក្ខបកាយតំ ឥត្យហកហលំ, ឮដំ ក្ខបិទោតំ តាយ៍ ចេតតា ករចាតិ អាឃូហតាចសាទេត ទុត្តា ចេតតា ករចា តាយ៍ បុរិយកយ្ចុកចស្មិត្តិ អតីតជាតិឃា កយ្ចុករច ករិឃយាទេត បចត្តា៍ ឮឆ បដិសត្តិឃា បច្ចយាតិ បច្ចុប្បត្តបដិសត្តិឃា បច្ចយក្ខតា៍

ឮឆ បដិសត្តិ ចិត្តាណត្តិ ឃំ បច្ចុប្បត្តកចស្ស កចត្តរបដិសត្តាតចសេត ក្ខប្បត្តត្តា បដិសត្តីតិ ទុច្ចតិ, តំ ចិត្តាណំ៍ ឌក្កត្តិ តាយទ្ទុបត្តិ ឃា កត្តុទ ទ្ទុបិទ្ទុបឆយ្ចាតំ ឌក្កត្តិ អាកត្វា បចិសតំ ចិឃ, ឮដំ តាយទ្ទុបំ៍ បសាទោ អាឃតតត្តិ ទេឃា បសត្តកាទេចា, ឮដំ អាឃតតំ៍ ជាតិក្កហទេលាត ឲកចចតំ កតំ៍ ឲទេតត ចក្លាឌីតិ បញ្ចាឃតតាតិ ទុត្តាតិ៍ “បកស្សទេយិដំ, តិក្លទេច, ចិត្តំ, តញ្ចា ទេលា អាកត្តុទេកហិ ក្ខបក្កិទេលទេសហិ ក្ខបក្កិលិដ្ឋ”ត្តិ (អ៍ តិ៍ ១៝១៥) ឲត្ត កចដ្ឋចិត្តំ អឆិទេប្បតត្តិ ចចតទេតា ឮឆាបិ យតាឃតតស្ស ចិបិកក្ខតត្តា, តស្ស ច កិទេលសកាលុស្សិយាកាទេចត បសត្តត្តា បសាឥចចទេតត យតាឃតតយ្យិ ទុត្តត្តិ ទេចឌិតត្តា៍ ថុទេដ្ឋា ថទេស្សាតិ ទេឃា អាទេយ្ចុលំ ថុទេដ្ឋា ថុសទេត្តា ក្ខប្បទេត្តា, អឃំ ថទេស្សា៍ ទេចឥឃិតំ ទេចឥតាតិ ឃំ បដិសត្តិចិត្តាណទេលាត ចា សត្យអាឃតតបច្ចទេយត ចា ថទេស្សត សហ ក្ខប្បត្តំ ចិបិកទេចឥឃិតំ, អឃំ ទេចឥតា៍ ឮឆុបបត្តិកចស្មិំ បុទេកតស្ស កយ្ចុស្ស បច្ចយាតិ បច្ចុប្បទេត្ត ចិបិកករច អតីតជាតិឃំ កតស្ស កយ្ចុស្ស បច្ចទេយត បចត្តត្តីតិ អទេត្ថា៍

ឮឆ បរិបក្កត្តា អាឃតតាតត្តិ បរិបក្កាឃតតស្ស កយ្ចុកទេណកាទេល ទេយាហាឥទេឃា ឥស្សិតា៍ អាឃតិ៍ បដិសត្តិឃាតិ អតាកទេត បដិសត្តិឃា៍ អាឃតិ៍ បដិសត្តិ ចិត្តាណត្តិអាឌីតិ ទុត្តត្វាតិ៍

កធំ បត ក្វាឥសហិ បដិច្ចសមុប្បាឥទេដ្ឋហិ ឮទេយ ចិសតិ អាកាទោ កហិតា ទេហាត្តីតិ? អចិជ្ជា សង្ខារាតិ ឮទេយ ទេទ្វ អតីតទេហតុទេឃា សទ្ទុបទេតា ទុត្តា៍ ឃស្មា បត អចិទ្វា បរិតស្សតិ, បរិតស្សិទេតា ក្ខបិឌិឃតិ, តស្សុបិទោតបច្ចយា ករចា, តស្មា ទេតហិ ទ្វីហិ កហិទេតហិ តល្យុបិទោតករចាបិ កហិតាច ទេហាត្តិ៍ បច្ចុប្បទេត្ត ចិត្តាណតាយទ្ទុបសត្យអាឃតតថស្សទេចឥតា សទ្ទុបទេតា ទុត្តាទេឃច៍ តល្យុបិទោតករចា បច្ចុប្បត្តទេហតុទេឃា សទ្ទុបទេតា ទុត្តា ៍ ករច បត កហិទេត តស្ស បុត្តកាកា តំសយ្យុត្តា ចា សង្ខារា កហិតាច ទេហាត្តិ, តល្យុបិទោតក្កហទេលាត ច តំសយ្យុត្តា៍ ឃាឃ ចា ម្ហូត្យទេហា កយ្ចុំ កទេរាតិ, សា អចិជ្ជា កហិតាច ទេហាតិ៍ អតាកទេត ជាតិ ជរាមរណត្តិ ទេទ្វ សទ្ទុបេត ទុត្តាតិ, ជាតិជរាមរណក្កហទេលាទេតច បត ចិត្តាណាឌីតិ បញ្ចា អតាកតថលិតិ កហិតាទេតច ទេហាត្តិ៍ ទេតសំទេឃច ហិ ជាតិជរាមរណាតីតិ ឲចំ ក្វាឥសហិ អទេដ្ឋហិ ចិសតិ អាកាទោ កហិតា ទេហាត្តិ៍

“ອຕີເຕ ເຫຕເວາ ປຎ຺ຈ, ອິທານິ ຜລປຎ຺ຈກໍ;

ອິທານິ ເຫຕເວາ ປຎ຺ຈ, ອາຍຕິໍ ຜລປຎ຺ຈກນ຺”ຕິ –

ກາຖາຍ ອຍເມວເຕ຺ຖາ ວຸເຕ຺ຕາ. ຎາຕິເຍຕີ ຎາຕິ ຎາເຍ. ຎາຕິ ຎາເຍຕີ ວາ ປິເຌາ.

ຈຕຸສເງ຺ຂເປຕິ ຈຕ຺ເຕາ ຣາສີ. ອຕີເຕ ປຎ຺ຈ ເຫຕຸຜຍ຺ຍາ ເອເກາ ເຫຕຸສເງ຺ຂເປາ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປເນ຺ນ ປຎ຺ຈ ຜລຜຍ຺ຍາ ເອເກາ ຜລສເງ຺ຂເປາ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປເນ຺ນ ປຎ຺ຈ ເຫຕຸຜຍ຺ຍາ ເອເກາ ເຫຕຸສເງ຺ຂເປາ, ອນາຄເຕ ປຎ຺ຈ ຜລຜຍ຺ຍາ ເອເກາ ຜລສເງ຺ຂເປາ.

ຕເຍາ ອເທ຺ຘຕິ ຕເຍາ ກາເລ. ປຖມປຎ຺ຈກວເສນ ອຕີຕກາເລາ, ທຸຕິຍຕຕິຍປຎ຺ຈກວເສນ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນກາເລາ, ຈຕຸຕ຺ຖປຎ຺ຈກວເສນ ອນາຄຕກາເລາ ເວທິຕເພ຺ພາ.

ຕິສນ຺ທິນ຺ຕິ ຕເຍາ ສນ຺ເຘຍາ ອສ຺ສາຕິ ຕິສນ຺ທິ, ຕໍ ຕິສນ຺ທິໍ. ອຕີຕເຫຕຸປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຜລານໍ ອນ຺ຕຣາ ເອເກາ ເຫຕຸຜລສນ຺ທິ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຜລອນາຄຕເຫຕູນໍ ອນ຺ຕຣາ ເອເກາ ຜລເຫຕຸສນ຺ທິ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນເຫຕຸອນາຄຕຜລານໍ ອນ຺ຕຣາ ເອເກາ ເຫຕຸຜລສນ຺ທິ.

ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທປທຎ຺ຎຳ ສຣູປເຕາ ອາຄຕວເສນ ປນ ອວິຊ຺ຊາສງ຺ຂາຣາ ເອເກາ ສເງ຺ຂເປາ, ວິຎ຺ຎາຓນາມຣູປສຬາຍຕນຜສ຺ສເວທນາ ທຸຕິເຍາ, ຕຓ຺ຫຸປາທານພວາ ຕຕິເຍາ, ຊາຕິຊຣາມຣຓໍ ຈຕຸເຕ຺ຖາ. ອວິຊ຺ຊາສງ຺ຂາຣາຕິ ເຍ຺ຕ ອທ຺ຘາ ອຕີຕກາເລາຕິ, ວິຎ຺ຎາຓາທີນິ ພວາວສານານິ ອທ຺ຘາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນກາເລາຕິ, ຊາຕິຊຣາມຣຓນ຺ຕິ ເຍ຺ຕ ອນາຄຕກາເລາຕິ. ສງ຺ຂາຣວິຎ຺ຎາຓານໍ ອນ຺ຕຣາ ເອເກາ ເຫຕຸຜລສນ຺ທິ, ເວທນາຕຓ຺ຫານໍ ອນ຺ຕຣາ ເອເກາ ຜລເຫຕຸສນ຺ທິ, ພວຊາຕີນໍ ອນ຺ຕຣາ ເອເກາ ເຫຕຸຜລສນ຺ທິ.

ວີສຕິຍາອາກາເຣຫີຕິ ວີສຕິຍາ ໂກດ຺ຖາເສຫິ. ຈຕຸສເງ຺ຂເປ ຈ ຕເຍາ ອເທ຺ຘ ຈ ຕິສນ຺ທິ ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທຎ຺ຈ ວີສຕິຍາ ອາກາເຣຫິ ຊານາຕີຕິ ສມ຺ພເນ຺ຘາ.

ຊານາຕີຕິ ສຸຕານຸສາເຣນ ຎາຕປຣິຎ຺ຎາຍ ຊານາຕິ. ປສ຺ສຕີຕິ ຎາຕເຍວ ຈກ຺ຂຸນາ ທິດ຺ໂຖ ວິຍ ຫຕ຺ຖຕເລ ອາມລກໍ ວິຍ ຈ ຜຸຕໍ ກຕ຺ວາ ຎາເຓນ ປສ຺ສຕິ. ອຎ຺ຎາຕີຕິ ທິດ຺ຖປຣິຍາເປເນນ ອາເສວນໍ ກເຣາເນ຺ຕາ ຎາເຓນ ຊານາຕິ. ປຣິຍາເປເຕ຺ວາ ຫິ ເອຕ຺ເວ ອາກາເຣ. ປຕິວິຊ຺ຌຕີຕິ ຕີຣຓປຣິຎ຺ຎາຍ ຕີດ຺ຖໍ ປິເປເຕ຺ວາ ຎາເຓນ ປຕິເວທໍ ກເຣາຕິ. ສລກ຺ຂຓວເສນ ວາ ຊານາຕິ, ສຣສວເສນ ປສ຺ສຕິ, ປຈ຺ຈຸປດ຺ຖານວເສນ ອຎ຺ຎາຕິ, ປທດ຺ຖານວເສນ ປຕິວິຊ຺ຌຕິ.

ຕຕ຺ວ ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາເທາຕິ ປຈ຺ຈຍຜຍ຺ຍາ ເວທິຕເພ຺ພາ. ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນາ ຜຍ຺ຍາຕິ ເຕຫິ ເຕຫິ ປຈ຺ຈເຍຫິ ນິພ຺ພຕ຺ຕຜຍ຺ຍາ. ກຖມິທໍ ຊານິຕພ຺ພນ຺ຕິ ເຈ?

ភគវតោ វចនេនំ ភគវតា ហិ បដិច្ចសមុប្បាទបដិច្ចសមុប្បន្នធម្មទេសនាសុត្តេ –

“កតមោ ច, ភិក្ខវេ, បដិច្ចសមុប្បាទោ, ជាតិបច្ចយា, ភិក្ខវេ, ជរាមរណំ, ឧប្បាទា វា តថាគតានំ អនុប្បាទា វា តថាគតានំ ឋិតាវ សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា ឥទប្បច្ចយតា, តំ តថាគតោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ, អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អភិសមេត្វា អាចិក្ខតិ ទេសេតិ បញ្ញបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវរតិ វិភជតិ ឧត្តានីករោតិ ‘បស្សថា’តិ ចាហ។ ជាតិបច្ចយា, ភិក្ខវេ, ជរាមរណំ, ភវបច្ចយា, ភិក្ខវេ, ជាតិ…បេ… អវិជ្ជាបច្ចយា, ភិក្ខវេ, សង្ខារា។ ឧប្បាទា វា តថាគតានំ…បេ… ឧត្តានីករោតិ ‘បស្សថា’តិ ចាហ។ អវិជ្ជាបច្ចយា, ភិក្ខវេ, សង្ខារា។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, យា តត្រ តថតា អវិតថតា អនញ្ញថតា ឥទប្បច្ចយតា។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, បដិច្ចសមុប្បាទោ”តិ (សំ. និ. ២.២០) –

ឥទំ បដិច្ចសមុប្បាទំ ទេសេន្តេន តថតាទីហិ វចនេហិ បច្ចយធម្មោវ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ វុត្តោ។ តស្មា ជរាមរណាទីនំ បច្ចយលក្ខណោ បដិច្ចសមុប្បាទោ, ទុក្ខានុពន្ធនរសោ, កុម្មគ្គបច្ចុបដ្ឋានោ, អយម្បិ សបច្ចយត្តា អត្តនោ វិសេសបច្ចយបទដ្ឋានោ។

ឧប្បាទា វា អនុប្បាទា វាតិ ឧប្បាទេ វា អនុប្បាទេ វា, តថាគតានំ ឧប្បន្នេសុបិ អនុប្បន្នេសុបីតិ អត្ថោ។ ឋិតាវ សា ធាតូតិ ឋិតោវ សោ បច្ចយសភាវោ, ន កទាចិ ជាតិជរាមរណស្ស បច្ចយោ ន ហោតីតិ អត្ថោ។ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា ឥទប្បច្ចយតាតិ ជាតិបច្ចយោយេវ។ ជាតិបច្ចយេន ហិ ជរាមរណសង្ខាតោ បច្ចយសមុប្បន្នធម្មោ តទាយត្តតាយ តិដ្ឋតិ, ជាតិបច្ចយោវ ជរាមរណធម្មំ និយមេតិ, តស្មា ជាតិ “ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា”តិ វុច្ចតិ។ ជាតិយេវ ឥមស្ស ជរាមរណស្ស បច្ចយោតិ ឥទប្បច្ចយោ, ឥទប្បច្ចយោវ ឥទប្បច្ចយតា។ តន្តិ តំ បច្ចយំ។ អភិសម្ពុជ្ឈតីតិ ញាណេន អភិសម្ពុជ្ឈតិ។ អភិសមេតីតិ ញាណេន អភិសមាគច្ឆតិ។ អាចិក្ខតីតិ កថេតិ។ ទេសេតីតិ ទស្សេតិ។ បញ្ញបេតីតិ ជានាបេតិ។ បដ្ឋបេតីតិ ញាណមុខេ ឋបេតិ។ វិវរតីតិ វិវរិត្វា ទស្សេតិ។ វិភជតីតិ វិភាគតោ ទស្សេតិ។ ឧត្តានីករោតីតិ បាកដំ ករោតិ។ ឥតិ ខោតិ ឯវំ ខោ។ យា តត្រាតិ យា តេសុ “ជាតិបច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិអាទីសុ។ សោ បការាយំ បដិច្ចសមុប្បាទោ តេហិ តេហិ បច្ចយេហិ អនូនាធិកេហេវ តស្ស តស្ស ធម្មស្ស សម្ភវតោ តថតាតិ, សាមគ្គិំ ឧបគតេសុ បច្ចយេសុ មុហុត្តម្បិ តតោ និព្វត្តនធម្មានំ អសម្ភវាភាវតោ អវិតថតាតិ, អញ្ញធម្មបច្ចយេហិ អញ្ញធម្មានុប្បត្តិតោ អនញ្ញថតាតិ, យថាវុត្តានំ ឯតេសំ ជរាមរណាទីនំ បច្ចយតោ វា បច្ចយសមូហតោ វា ឥទប្បច្ចយតាតិ វុត្តោ។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – ឥមេសំ បច្ចយា ឥទប្បច្ចយា, ឥទប្បច្ចយា ឯវ ឥទប្បច្ចយតា, ឥទប្បច្ចយានំ វា សមូហោ ឥទប្បច្ចយតា។ លក្ខណំ បនេត្ថ សទ្ទសត្ថតោ វេទិតព្ពន្តិ។

ធម្មដ្ឋិតិញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. សម្មសនញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

໔໘. ສມ຺ມສນຎາຓນິທ຺ເທເສ ຍໍ ກິຎ຺ຈີຕິ ອນວເສສປຣິຍາທານໍ. ຣູປນ຺ຕິ ອຕິປ຺ປສງ຺ຄນິຍມນໍ. ເອວໍ ປທທ຺ວເຍນາປິ ຣູປສ຺ສ ອເສສປຣິຄ຺ຄໂຫ ກໂຕ ໂຫຕິ. ອຖສ຺ສ ອຕີຕາທິນາ ວິຠາຄໍ ອາຣຠຕິ. ຕຎ຺ຫິ ກິຎ຺ຈິ ອຕີຕໍ ກິຎ຺ຈິ ອນາຄຕາທິເຠທນ຺ຕິ. ເອສ ນໂຍ ເວທນາທີສຸປິ. ຕຕ຺ຖ ຣູປໍ ຕາວ ອທ຺ຘາສນ຺ຕຕິສມຍຂຓວເສນ ຈຕຸຘາ ອຕີຕໍ ນາມ ໂຫຕິ, ຕຖາ ອນາຄຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ. ຕຕ຺ຖ ອທ຺ຘາວເສນ ຕາວ ເອກສ຺ສ ເອກສ຺ມິໍ ຠເວ ປຏິສນ຺ຘິໂຕ ປຸພ຺ເພ ອຕີຕໍ, ຈຸຕິໂຕ ອຸທ຺ຘໍ ອນາຄຕໍ, ອຸຠິນ຺ນມນ຺ຕຣາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ. ສນ຺ຕຕິວເສນ ສຠາຄເອກອຸຕຸສມຸຏ຺ຐານໍ ເອກາຫາຣສມຸຏ຺ຐານຎ຺ຈ ປຸພ຺ພາປຣິຍວເສນ ວຕ຺ຕມານມ຺ປິ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ວິສຠາຄອຸຕຸອາຫາຣສມຸຏ຺ຐານໍ ອຕີຕໍ, ປຈ຺ຉາ ອນາຄຕໍ. ຈິຕ຺ຕຊໍ ເອກວີຖິເອກຊວນເອກສມາປຕ຺ຕິສມຸຏ຺ຐານໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ອຕີຕໍ, ປຈ຺ຉາ ອນາຄຕໍ, ກມ຺ມສມຸຏ຺ຐານສ຺ສ ປາຏິເຍກ຺ກໍ ສນ຺ຕຕິວເສນ ອຕີຕາທິເຠໂທ ນຕ຺ຖິ, ເຕສຎ຺ເຎວ ປນ ອຸຕຸອາຫາຣຈິຕ຺ຕສມຸຏ຺ຐານານໍ ອຸປຕ຺ຖມ຺ຠກວເສນ ຕສ຺ສ ອຕີຕາທິຠາໂວ ເວທິຕພ຺ໂພ. ສມຍວເສນ ເອກມຸຫຸຕ຺ຕປຸພ຺ພຓ຺ຫສາຍນ຺ຫຣຕ຺ຕິທິວາທີສຸ ສມເຍສຸ ສນ຺ຕານວເສນ ປວຕ຺ຕມານໍ ຕໍ ຕໍ ສມຍໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ ນາມ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ອຕີຕໍ, ປຈ຺ຉາ ອນາຄຕໍ. ຂຓວເສນ ອຸປ຺ປາທາທິຂຓຕ຺ຕຍປຣິຍາປນ຺ນໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ອນາຄຕໍ, ປຈ຺ຉາ ອຕີຕໍ. ອປິຈ ອຕິກ຺ກນ຺ຕເຫຕຸປຈ຺ຈຍກິຈ຺ຈໍ ອຕີຕໍ, ນິຏ຺ຐິຕເຫຕຸກິຈ຺ຈໍ ອນິຏ຺ຐິຕປຈ຺ຈຍກິຈ຺ຈໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ອຸຠຍກິຈ຺ຈໍ ອສມ຺ປຕ຺ຕໍ ອນາຄຕໍ. ສກິຈ຺ຈກ຺ຂເຓ ວາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ອນາຄຕໍ, ປຈ຺ຉາ ອຕີຕໍ. ເອຕ຺ຖ ຈ ຂຓາທິກຖາວ ນິປ຺ປຣິຍາຍາ, ເສສາ ສປຣິຍາຍາ.

ອຊ຺ຌຕ຺ຕນ຺ຕິ ປຎ຺ຈສຸປິ ຂນ຺ເຘສຸ ອິທໍ ນິຍກຊ຺ຌຕ຺ຕໍ ອຘິປ຺ເປຕໍ, ຕສ຺ມາ ອຕ຺ຕໂນ ສນ຺ຕາເນ ປວຕ຺ຕໍ ປາຏິປຸຄ຺ຄລິກໍ ຣູປໍ ອຊ຺ຌຕ຺ຕນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ຕໂຕ ພຫິຠູຕໍ ປນ ອິນ຺ທ຺ຣິຍພທ຺ຘໍ ວາ ອນິນ຺ທ຺ຣິຍພທ຺ຘໍ ວາ ຣູປໍ ພຫິທ຺ຘາ ນາມ. ໂອຬາຣິກນ຺ຕິ ຈກ຺ຂຸໂສຕຆານຊິວ຺ຫາກາຍຣູປສທ຺ທຄນ຺ຘຣສໂຜຏ຺ຐພ຺ພສງ຺ຂາຕາ ປຖວີເຕໂຊວາໂຍ ຈາຕິ ທ຺ວາທສວິຘໍ ຣູປໍ ຆຏ຺ຏນວເສນ ຄເຫຕພ຺ພໂຕ ໂອຬາຣິກໍ. ເສສໍ ປນ ອາໂປຘາຕຸ ອິຕ຺ຖິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ປຸຣິສິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ຫທຍວຕ຺ຖຸ ໂອຊາ ອາກາສຘາຕຸ ກາຍວິຎ຺ຎຕ຺ຕິ ວຈີວິຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຣູປສ຺ສ ລຫຸຕາ ມຸທຸຕາ ກມ຺ມຎ຺ຎຕາ ອຸປຈໂຍ ສນ຺ຕຕິ ຊຣຕາ ອນິຈ຺ຈຕາຕິ ໂສຬສວິຘໍ ຣູປໍ ຆຏ຺ຏນວເສນ ອຄ຺ຄເຫຕພ຺ພໂຕ ສຸຂຸມໍ. ຫີນໍ ວາ ປຓີຕໍ ວາຕິ ເອຕ຺ຖ ຫີນປຓີຕຠາໂວ ປຣິຍາຍໂຕ ນິປ຺ປຣິຍາຍໂຕ ຈ. ຕຕ຺ຖ ອກນິຏ຺ຐານໍ ຣູປໂຕ ສຸທສ຺ສີນໍ ຣູປໍ ຫີນໍ, ຕເທວ ສຸທສ຺ສານໍ ຣູປໂຕ ປຓີຕໍ. ເອວໍ ຍາວ ນຣກສຕ຺ຕານໍ ຣູປໍ, ຕາວ ປຣິຍາຍໂຕ ຫີນປຓີຕຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ນິປ຺ປຣິຍາຍໂຕ ປນ ຍຕ຺ຖ ອກຸສລວິປາກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕໍ ຫີນໍ. ຍຕ຺ຖ ກຸສລວິປາກໍ, ຕໍ ປຓີຕໍ. ຍໍ ທູເຣ ສນ຺ຕິເກ ຈາຕິ ເອຕ຺ຖ ຍໍ ສຸຂຸມໍ, ຕເທວ ທຸປ຺ປຏິວິຊ຺ຌສຠາວຕ຺ຕາ ທູເຣ. ຍໍ ໂອຬາຣິກໍ, ຕເທວ ສຸປ຺ປຏິວິຊ຺ຌສຠາວຕ຺ຕາ ສນ຺ຕິເກ.

ສພ຺ພໍ ຣູປໍ ອນິຈ຺ຈໂຕ ວວຕ຺ເຖຕີຕິ ເອກໍ ສມ຺ມສນໍ, ທຸກ຺ຂໂຕ ວວຕ຺ເຖຕີຕິ ເອກໍ ສມ຺ມສນໍ, ອນຕ຺ຕໂຕ ວວຕ຺ເຖຕີຕິ ເອກໍ ສມ຺ມສນນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ອຍໍ ຠິກ຺ຂຸ “ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ຣູປ”ນ຺ຕິ ເອວໍ ອນິຍມນິທ຺ທິຏ຺ຐໍ ສພ຺ພມ຺ປິ ຣູປໍ ອຕີຕຕ຺ຕິເກນ ເຈວ ຈຕູຫິ ອຊ຺ຌຕ຺ຕາທິທຸເກຫິ ຈາຕິ ເອກາທສຫິ ໂອກາເສຫິ ປຣິຈ຺ຉິນ຺ທິຕ຺ວາ ສພ຺ພໍ ຣູປໍ ອນິຈ຺ຈໂຕ ວວຕ຺ເຖຕິ, ອນິຈ຺ຈນ຺ຕິ ສມ຺ມສຕິ. ກຖໍ? ປຣໂຕ ວຸຕ຺ຕນເຍນ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຫຕໍ – “ຣູປໍ ອຕີຕານາຄຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນາ”ຕິ (ປຏິ. ມ. ໑.໔໘). ຕສ຺ມາ ເອສ ຍໍ ອຕີຕໍ ຣູປໍ, ຕໍ ຍສ຺ມາ ອຕີເຕເຍວ ຂີຓໍ, ນຍິມໍ ຠວໍ ສມ຺ປຕ຺ຕນ຺ຕິ ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນ, ຍໍ ອນາຄຕໍ ຣູປໍ ອນນ຺ຕຣຠເວ ນິພ຺ພຕ຺ຕິສ຺ສຕິ, ຕມ຺ປິ ຕຕ຺ເຖວ ຂີຍິສ຺ສຕິ, ນ ຕໂຕ ປຣໍ ຄມິສ຺ສຕີຕິ ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນ, ຍໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ ຣູປໍ, ຕໍ ອິເທວ ຂີຍຕິ, ນ ອິໂຕ ຄຈ຺ຉຕີຕິ ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນ, ຍໍ ອຊ຺ຌຕ຺ຕໍ ຣູປໍ, ຕມ຺ປິ ອຊ຺ຌຕ຺ຕເມວ ຂີຍຕິ, ນ ພຫິທ຺ຘາຠາວໍ ຄຈ຺ຉຕີຕິ ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນ, ຍໍ ພຫິທ຺ຘາ ໂອຬາຣິກໍ ສຸຂຸມໍ ຫີນໍ ປຓີຕໍ ທູເຣ ສນ຺ຕິເກ, ຕມ຺ປິ ເອຕ຺ເຖວ ຂີຍຕິ, ນ ທູຣຠາວໍ ຄຈ຺ຉຕີຕິ ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນາຕິ ສມ຺ມສຕິ. ອິທໍ ສພ຺ພມ຺ປິ “ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນາ”ຕິ ເອຕສ຺ສ ວເສນ ເອກໍ ສມ຺ມສນໍ, ເຠທໂຕ ປນ ເອກາທສວິຘໍ ໂຫຕິ.

ສພ຺ພເມວ ເຈຕໍ ທຸກ຺ຂໍ ຠຍເຏ຺ຐນາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຠຍເຏ຺ຐນາຕິ ສປ຺ປຏິຠຍຕາຍ. ຍຎ຺ຫິ ອນິຈ຺ຈໍ, ຕໍ ຠຍາວຫໍ ໂຫຕິ ສີໂຫປມສຸເຕ຺ຕ (ອ. ນິ. ໔.໓໓; ສໍ. ນິ. ໓.໗໘) ເທວານໍ ວິຍ. ອິຕິ ອິທມ຺ປິ "ທຸກ຺ຂໍ ຠຍເຏ຺ຐນາ"ຕິ ເອຕສ຺ສ ວເສນ ເອກໍ ສມ຺ມສນໍ, ປເຠທໂຕ ປນ ເອກາທສວິຘໍ ໂຫຕິ.

ຍຖາ ຈ ທຸກ຺ຂໍ, ເອວໍ ສພ຺ພມ຺ປິ ຕໍ ອນຕ຺ຕາ ອສາຣກເຏ຺ຐນາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ອສາຣກເຏ຺ຐນາຕິ "ອຕ຺ຕາ ນິວາສີ ກາຣໂກ ເວທໂກ ສຍໍວສີ"ຕິ ເອວໍ ປຣິກປ຺ປິຕສ຺ສ ອຕ຺ຕສາຣສ຺ສ ອຠາເວນ. ຍຎ຺ຫິ ອນິຈ຺ຈໍ ທຸກ຺ຂໍ, ຕໍ ອຕ຺ຕໂນປິ ອນິຈ຺ຈຕໍ ວາ ອຸທຍພ຺ພຍປີຬນໍ ວາ ວາເຣຕຸໍ ນ ສກ຺ໂກຕິ, ກຸໂຕ ຕສ຺ສ ກາຣກາທິຠາໂວ. ເຕນາຫ – "ຣູປຎ຺ຈ ຫິທໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ອຕ຺ຕາ ອຠວິສ຺ສ, ນຍິທໍ ຣູປໍ ອາພາຘາຍ ສໍວເຕ຺ຕຍ຺ຍາ"ຕິອາທິ (ສໍ. ນິ. ໓.໕໙). ອິຕິ ອິທໍ "ອນຕ຺ຕາ ອສາຣກເຏ຺ຐນາ"ຕິ ເອຕສ຺ສ ວເສນ ເອກໍ ສມ຺ມສນໍ, ປເຠທໂຕ ປນ ເອກາທສວິຘໍ ໂຫຕິ. ເອເສວ ນໂຍ ເວທນາທີສຸ. ອິຕິ ເອເກກສ຺ມິໍ ຂເນ຺ຘ ເອກາທສ ເອກາທສ ກຕ຺ວາ ປຎ຺ຈສຸ ຂເນ຺ຘສຸ ປຎ຺ຈປຎ຺ຎາສ ສມ຺ມສນານິ ໂຫນ຺ຕິ, ອນິຈ຺ຈໂຕ ປຎ຺ຈປຎ຺ຎາສ , ທຸກ຺ຂໂຕ ປຎ຺ຈປຎ຺ຎາສ, ອນຕ຺ຕໂຕ ປຎ຺ຈປຎ຺ຎາສາຕິ ຕິວິຘານຸປສ຺ສນາວເສນ ປຎ຺ຈສຏ຺ຐິສຕສມ຺ມສນານິ ໂຫນ຺ຕິ.

ເກຈິ ປນ "ສພ຺ພໍ ຣູປໍ, ສພ຺ພາ ເວທນາ, ສພ຺ພາ ສຎ຺ຎາ, ສພ຺ເພ ສງ຺ຂາຣາ, ສພ຺ພໍ ວິຎ຺ຎາຓນ຺ຕິ ປເທປິ ປກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເອເກກສ຺ມິໍ ຂເນ຺ຘ ທ຺ວາທສ ທ຺ວາທສ ກຕ຺ວາ ປຎ຺ຈສຸ ສຏ຺ຐິ, ອນຸປສ຺ສນາໂຕ ອສີຕິສຕສມ຺ມສນານີ"ຕິ ວທນ຺ຕິ.

ອຕີຕາທິວິຠາເຄ ປເນຕ຺ຖ ສນ຺ຕຕິວເສນ ຂຓາທິວເສນ ຈ ເວທນາຍ ອຕີຕານາຄຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຠາໂວ ເວທິຕພ຺ໂພ. ຕຕ຺ຖ ສນ຺ຕຕິວເສນ ເອກວີຖິເອກຊວນເອກສມາປຕ຺ຕິປຣິຍາປນ຺ນາ ເອກວິຘວິສຍສມາໂຍຄປ຺ປວຕ຺ຕາ ຈ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ອຕີຕາ, ປຈ຺ຉາ ອນາຄຕາ. ຂຓາທິວເສນ ຂຓຕ຺ຕຍປຣິຍາປນ຺ນາ ປຸພ຺ພນ຺ຕາປຣນ຺ຕມຊ຺ຌຄຕາ ສກິຈ຺ຈຎ຺ຈ ກຸຣຸມານາ ເວທນາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາ, ຕໂຕ ປຸພ຺ເພ ອຕີຕາ, ປຈ຺ຉາ ອນາຄຕາ. ອຊ຺ຌຕ຺ຕາທິເຠໂທ ນິຍກຊ຺ຌຕ຺ຕວເສນ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ໂອຬາຣິກສຸຂຸມເຠໂທ "ອກຸສລາ ເວທນາ ໂອຬາຣິກາ, ກຸສລາພ຺ຍາກຕາ ເວທນາ ສຸຂຸມາ"ຕິອາທິນາ (ວິພ. ໓) ນເຍນ ວິຠເງ຺ຄ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ຊາຕິສຠາວປຸຄ຺ຄລໂລກິຍໂລກຸຕ຺ຕຣວເສນ ເວທິຕພ຺ໂພ. ຊາຕິວເສນ ຕາວ ອກຸສລາ ເວທນາ ສາວຊ຺ຊກິຣິຍເຫຕຸໂຕ, ກິເລສສນ຺ຕາປຠາວໂຕ ຈ ອວູປສນ຺ຕວຸຕ຺ຕີຕິ ກຸສລເວທນາຍ ໂອຬາຣິກາ, ສພ຺ຍາປາຣໂຕ ສອຸສ຺ສາຫໂຕ ສວິປາກໂຕ ກິເລສສນ຺ຕາປຠາວໂຕ ສາວຊ຺ຊໂຕ ຈ ວິປາກາພ຺ຍາກຕາຍ ໂອຬາຣິກາ, ສວິປາກໂຕ ກິເລສສນ຺ຕາປຠາວໂຕ ສພ຺ຍາພຊ຺ຌໂຕ ສາວຊ຺ຊໂຕ ຈ ກິຣິຍາພ຺ຍາກຕາຍ ໂອຬາຣິກາ. ກຸສລາພ຺ຍາກຕາ ປນ ວຸຕ຺ຕວິປຣິຍາຍໂຕ ອກຸສລາຍ ເວທນາຍ ສຸຂຸມາ. ເທ຺ວປິ ກຸສລາກຸສລາ ເວທນາ ສພ຺ຍາປາຣໂຕ ສອຸສ຺ສາຫໂຕ ສວິປາກໂຕ ຈ ຍຖາໂຍຄໍ ທຸວິຘາຍປິ ອພ຺ຍາກຕາຍ ໂອຬາຣິກາ, ວຸຕ຺ຕວິປຣິຍາເຍນ ທຸວິຘາປິ ອພ຺ຍາກຕາ ຕາຫິ ສຸຂຸມາ. ເອວໍ ຕາວ ຊາຕິວເສນ ໂອຬາຣິກສຸຂຸມຕາ ເວທິຕພ຺ພາ.

ສຠາວໂຕ ປນ ທຸກ຺ຂາ ເວທນາ ນິຣສ຺ສາທໂຕ ສວິປ຺ຜາຣໂຕ ໂຂຠກຣຓໂຕ ອຸພ຺ເພຊນີຍໂຕ ອຠິຠວນໂຕ ຈ ອິຕຣາຫິ ທ຺ວີຫິ ໂອຬາຣິກາ, ອິຕຣາ ປນ ເທ຺ວ ສາຕໂຕ ສຸຂໂຕ ປຓີຕໂຕ ມນາປໂຕ ມຊ຺ຌຕ຺ຕໂຕ ຈ ຍຖາໂຍຄໍ ທຸກ຺ຂາຍ ສຸຂຸມາ. ອຸໂຠ ປນ ສຸຂທຸກ຺ຂາ

សវិប្ផារតោ ឧព្ពេជនីយតោ ខោភករណតោ បីឡនតោ ច អទុក្ខមសុខាយ ឱឡារិកា, សា វុត្តវិបរិយាយេន ឧភយតោ សុខុមា។ ឯវំ សភាវវសេន ឱឡារិកសុខុមតា វេទិតព្ពា។

បុគ្គលវសេន បន អសមាបន្នស្ស វេទនា នានារម្មណេ វិក្ខិត្តភាវតោ សមាបន្នស្ស វេទនាយ ឱឡារិកា, វិបរិយាយេន ឥតរា សុខុមា។ ឯវំ បុគ្គលវសេន ឱឡារិកសុខុមតា វេទិតព្ពា។

លោកិយលោកុត្តរវសេន បន សាសវា វេទនា លោកិយា, សា អាសវុប្បត្តិហេតុតោ ឱឃនិយតោ យោគនិយតោ គន្ថនិយតោ នីវរណិយតោ ឧបាទានិយតោ សំកិលេសិកតោ បុថុជ្ជនសាធារណតោ ច អនាសវាយ ឱឡារិកា, អនាសវា ច វិបរិយាយេន សាសវាយ សុខុមា។ ឯវំ លោកិយលោកុត្តរវសេន ឱឡារិកសុខុមតា វេទិតព្ពា។

តត្ថ ជាតិអាទិវសេន សម្ភេទោ បរិហរិតព្ពោ។ អកុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណសម្បយុត្តា ហិ វេទនា ជាតិវសេន អព្យាកតត្តា សុខុមាបិ សមានា សភាវាទិវសេន ឱឡារិកា ហោតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“អព្យាកតា វេទនា សុខុមា, ទុក្ខា វេទនា ឱឡារិកា។ សមាបន្នស្ស វេទនា សុខុមា, អសមាបន្នស្ស វេទនា ឱឡារិកា។ អនាសវា វេទនា សុខុមា, សាសវា វេទនា ឱឡារិកា”តិ (វិភ។ ១១)។

យថា ច ទុក្ខា វេទនា, ឯវំ សុខាទយោបិ។ តាបិ ហិ ជាតិវសេន ឱឡារិកា, សភាវាទិវសេន សុខុមា ហោន្តិ។ តស្មា យថា ជាតិអាទិវសេន សម្ភេទោ ន ហោតិ, តថា វេទនានំ ឱឡារិកសុខុមតា វេទិតព្ពា។ សេយ្យថិទំ, អព្យាកតា ជាតិវសេន កុសលាកុសលេហិ សុខុមា។ តត្ថ កតមា អព្យាកតា? កិំ ទុក្ខា? កិំ សុខា? កិំ សមាបន្នស្ស? កិំ អសមាបន្នស្ស? កិំ សាសវា? កិំ អនាសវាតិ? ឯវំ សភាវាទិភេទោ ន បរាមសិតព្ពោ។ ឯស នយោ សព្ពត្ថ។

អបិច “តំ តំ វា បន វេទនំ ឧបាទាយុបាទាយ វេទនា ឱឡារិកា សុខុមា ទដ្ឋព្ពា”តិ វចនតោ អកុសលេសុបិ លោភសហគតាយ ទោសសហគតា វេទនា អគ្គិ វិយ និស្សយទហនតោ ឱឡារិកា, លោភសហគតា សុខុមា។ ទោសសហគតាបិ និយតា ឱឡារិកា, អនិយតា សុខុមា។ និយតាបិ កប្បដ្ឋិតិកា ឱឡារិកា, ឥតរា សុខុមា។ កប្បដ្ឋិតិកាសុបិ អសង្ខារិកា ឱឡារិកា, ឥតរា សុខុមា។ លោភសហគតា បន ទិដ្ឋិសម្បយុត្តា ឱឡារិកា, ឥតរា សុខុមា។ សាបិ និយតា កប្បដ្ឋិតិកា អសង្ខារិកា ឱឡារិកា, ឥតរា សុខុមា។ អវិសេសេន ច អកុសលា ពហុវិបាកា ឱឡារិកា, អប្បវិបាកា សុខុមា។ កុសលា បន អប្បវិបាកា ឱឡារិកា, ពហុវិបាកា សុខុមា។

អបិច កាមាវចរកុសលា ឱឡារិកា, រូបាវចរា សុខុមា, តតោ អរូបាវចរា, តតោ លោកុត្តរា។ កាមាវចរា ច ទានមយា ឱឡារិកា, សីលមយា សុខុមា។ សីលមយាបិ ឱឡារិកា, តតោ ភាវនាមយា សុខុមា។ ភាវនាមយាបិ ទុហេតុកា ឱឡារិកា,

តិហេតុកា សុខុមា។ តិហេតុកាបិ សសង្ខារិកា ឱឡារិកា, អសង្ខារិកា សុខុមា។ រូបាវចរា ច បឋមជ្ឈានិកា ឱឡារិកា...បេ... បញ្ចមជ្ឈានិកា សុខុមា។ អរូបាវចរា ច អាកាសានញ្ចាយតនសម្បយុត្តា ឱឡារិកា...បេ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសម្បយុត្តា សុខុមា។ លោកុត្តរា ច សោតាបត្តិមគ្គសម្បយុត្តា ឱឡារិកា...បេ... អរហត្តមគ្គសម្បយុត្តា សុខុមា។ ឯស នយោ តំតំភូមិវិបាកកិរិយាវេទនាសុ ទុក្ខាទិអសមាបន្នាទិសាសវាទិវសេន វុត្តវេទនាសុ ច។ ឱកាសវសេន ចាបិ និរយេ ទុក្ខា ឱឡារិកា, តិរច្ឆានយោនិយំ សុខុមា...បេ... បរនិម្មិតវសវត្តីសុ សុខុមា។ យថា ច ទុក្ខា, ឯវំ សុខាបិ សព្វត្ថ យថានុរូបំ យោជេតព្វា។ វត្ថុវសេន ចាបិ ហីនវត្ថុកា យា កាចិ វេទនា ឱឡារិកា, បណីតវត្ថុកា សុខុមា។ ហីនបណីតភេទេ យា ឱឡារិកា, សា ហីនា។ យា ច សុខុមា, សា បណីតាតិ វេទិតព្វា។

ទូរសន្តិកបទេ បន "អកុសលា វេទនា កុសលាព្យាកតាហិ វេទនាហិ ទូរេ, អកុសលា វេទនា អកុសលាយ វេទនាយ សន្តិកេ"តិអាទិនា (វិភ។ ១៣) នយេន វិភត្តា។ តស្មា អកុសលា វេទនា វិសភាគតោ អសំសដ្ឋតោ អសរិក្ខតោ ច កុសលាព្យាកតាហិ ទូរេ, តថា កុសលាព្យាកតា អកុសលាយ។ ឯស នយោ សព្វវារេសុ។ អកុសលា បន វេទនា សភាគតោ សំសដ្ឋតោ សរិក្ខតោ ច អកុសលាយ សន្តិកេតិ។ ឥទំ វេទនាយ អតីតាទិវិភាគេ វិត្ថារកថាមុខំ។ តំតំវេទនាសម្បយុត្តានំ បន សញ្ញាទីនម្បិ ឯតំ ឯវមេវ វេទិតព្វំ។

យេ បនេត្ថ វេទនាទីសុ ចក្ខុ...បេ... ជរាមរណន្តិ បេយ្យាលេន សំខិត្តេសុ ច ទ្វីសុ លោកុត្តរធម្មា អាគតា, តេ អសម្មសនុបគត្តា ឥមស្មិំ អធិការេ ន គហេតព្វា។ យេ បន កេវលំ តេន តេន បទេន សង្គហិតធម្មទស្សនវសេន ច អភិញ្ញេយ្យនិទ្ទេសេ អាគតនយេន ច វុត្តា។ យេបិ ច សម្មសនុបគា, តេសុ យេ យស្ស បាកដា ហោន្តិ, សុខេន បរិគ្គហំ គច្ឆន្តិ, តេសុ តេន សម្មសនំ អារភិតព្វំ។ ជាតិជរាមរណវសេន វិសុំ សម្មសនាការេនបិ ជាតិជរាមរណវន្តេសុ យេវ បន សម្មសិតេសុ តានិបិ សម្មសិតានិ ហោន្តីតិ បរិយាយេន តេសម្បិ វសេន សម្មសនំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចតោ វវត្ថេតីតិអាទិនា នយេន អតីតត្តិកស្សេវ ច វសេន សម្មសនស្ស វុត្តត្តា អជ្ឈត្តាទិភេទំ អនាមសិត្វាបិ អតីតត្តិកស្សេវ វសេន បរិច្ឆិន្ទិត្វាបិ អនិច្ចាទិតោ សម្មសនំ កាតព្វមេវ។

យំ បន អនិច្ចំ, តំ យស្មា និយមតោ សង្ខតាទិភេទំ ហោតិ, តេនស្ស បរិយាយទស្សនត្ថំ, នានាការេហិ វា មនសិការប្បវត្តិទស្សនត្ថំ រូបំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចំ សង្ខតន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ហុត្វា អភាវដ្ឋេន អនិច្ចំ, អនិច្ចន្តិកតាយ អាទិអន្តវន្តតាយ វា អនិច្ចំ។ បច្ចយេហិ សមាគន្ត្វា កតត្តា សង្ខតំ។ បច្ចយេ បដិច្ច និស្សាយ សមំ, សហ ច ឧប្បន្នត្តា បដិច្ចសមុប្បន្នំ។ ឯតេន បច្ចយេហិ កតេបិ បច្ចយានំ អព្យាបារតំ ទស្សេតិ។ ខយធម្មន្តិ ខីយនធម្មំ ខីយនបកតិកំ។ វយធម្មន្តិ នស្សនធម្មំ។ តយិទំ មត្តិកាវក្ខយវសេន ខយធម្មំ, កេវលំ វិគមនបកតិកំ។ បហុតស្ស មត្តិការេវាបិ ហិ លោកេ ខយោតិ វុច្ចតិ។ វិរាគធម្មន្តិ តយិទំ កុហិញ្ចិ គមនវសេន វយធម្មំ, កេវលំ សភាវាតិក្កមនបកតិកំ។ "វិរាគោ នាម ជិគុច្ឆតិ វា សមតិក្កមោ វា"តិ ហិ វុត្តំ។ និរោធធម្មន្តិ តយិទំ សភាវាតិក្កមេន បុនរាវត្តិធម្មំ, កេវលំ អបុនរាវត្តិនិរោធេន និរុជ្ឈនបកតិកន្តិ បុរិមបុរិមបទស្ស អត្ថវិវរណវសេន បច្ឆិមបច្ឆិមបទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។

អថ វា ឯកកលាបបរិយាបន្នរូបក្ខណវសេន ខយធម្មំ, ឯកសន្តតិបរិយាបន្នរូបក្ខយវសេន វយធម្មំ, រូបស្ស ខណក្កវសេន វិរាគធម្មំ,

ទិណ្ណម្បិ អបុគប្បចត្តិចរេត តិទេរាឈឆយ្តិ្តបិ ឈោរេឌពត្ថា៉

ឌរាយរណំ អតិច្ចត្តិអាឌីសុ ឌរាយរណំ ត អតិច្ចំ, អតិច្ចសកាចាតំ បត ឈគ្គាតំ ឌរាយរណត្តា អតិច្ចំ តាយ ឌាតំ៉ សប្លតាឌីសុបិ ឲរេច តយោ៉ អត្តរេបឃ្យារេល ឌាតិឃាបិ អតិច្ចាឌិតាឃ ឲរេច តយោ៉

ឌាតិបច្ចយា ឌរាយរណត្តិអាឌិ ត ចិបស្សតាចរេត ចុត្តំ, រេកចលំ បដិច្ចសយុប្បាគស្ស ឲរេកកអក្កចរេត សន្លិបិត្វា ចចត្វាតរេតា សយ្ទសតពាលាំ តាយ រេហាតិតិ បរិឃារេយត ចុត្តំ៉ ត បរេតតំ កលិបសយ្ទសតពាលាំ ឆយ្ដ្ឋិតិពាលរេយច តំ រេហាតីតិ៉ អសតិ ឌាតិឃាតិ លិក្កចិបល្លារេសា កទេតា, អសតិឃា ឌាតិឃាតិ ចុត្តំ រេហាតិ៉ អសតិ សប្លារេទស្វតិ ចចតចិបល្លារេសា កទេតា, អសទេត្តសុ សប្លារេទស្វតិ ចុត្តំ រេហាតិ៉ កចបច្ចយា ឌាតិ, អសតីតិអាឌិ “កចបច្ចយា ឌាតិ, អសតិ ករេច តត្វិ ឌាតី”តិអាឌិតា តរេយត ឈោរេឌពត្ថា៉

សយ្ទសតពាលតិទេ្កសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

៩៉ ធ្លុកយត្ថាយពាលតិទេ្កសចណ្ណតា

៣៥៉ ឰកាតិ អតត្តរំ ចុត្តស្ស សយ្ទសតពាលស្ស តាតាតរេយហិ កាចតាឆិរេករេលាត ឋរិរំ កត្វា ជិរេពត អតិច្ចាឌិរេតា ជិទេ្ឋ សប្លារេទ ធ្លុកយត្ថារេយត បរិច្ឆិត្តិត្វា អតិច្ចាឌិរេតា ចិបស្សតត្វំ ចុត្តស្ស ធ្លុកយត្ថាឃាត្សបស្សតាពាលស្ស តិទេ្កស ឌាតំ ទ្វបត្តិអាឌីសុ សត្តតិចរេសត ឃចាសកំ បច្ចរេយហិ តិត្ថត្តំ ទ្វបំ៉ តស្ស ឌាតស្ស ទ្វបស្ស តិត្ថត្តិលក្លណំ ឌាតិ ធ្លុប្បាឌំ អកិតចាកាទំ ធ្លុករេយាតិ, ចិបរិណាយលក្លណំ ឈឃំ កក្កំ ចរេយាតិ, អត្សបស្សតា បុគប្បត់ តិសាយតា, ធ្លុកយត្ថាឃ អត្សបស្សតាពាលត្តិ អទេត្វា៉ រេចឆតាឌីសុបិ ឲរេសច តរេយា៉ ឌាតិឌរាយរណចត្តាតំរេយច ធ្លុកយត្ថាឃស្ស បរិក្កទេហតត្ថត្តា ឌាតិឌរាយរណាតំ ធ្លុកយត្ថាឃាកាចរេតា ឌាតិឌរាយរណំ អតាយសិត្វា ឌាតំ ចក្លុ...រេប... ឌារេតា ករេចាតិ រេបឃ្យាលំ កតំ៉ រេសា ឲចំ បញ្ចាត្តំ ឈគ្គាតំ ធ្លុកយត្ថាឃំ បស្សរេត្តា ឲចំ ឌាតាតិ “ឰរេយសំ ឈគ្គាតំ ធ្លុប្បត្តិរេតា បុរេត្ត អត្សប្បត្តាតំ រាសិ ចា តិចរេយា ចា តត្វិ, ធ្លុប្បឌ្ឈយាតាតយ្បិ រាសិរេតា ចា តិចយរេតា ចា អាកយតំ តាយ តត្វិ, តិរុឌ្ឈយាតាតយ្បិ ឌិសាចិឌិសាកយតំ តាយ តត្វិ, តិរុឌ្ធាតយ្បិ ឲកស្មិំ ធារេត រាសិរេតា តិចយរេតា តិឆាតរេតា អចដ្ឋាតំ តាយ តត្វិ៉ យឆា បត ចីណាឃ ចាឌិយយាតាឃ ធ្លុប្បត្តស្ស សទ្ទស្ស រេតច ធ្លុប្បត្តិរេតា បុរេត្ត សត្តិចរេយា អត្វិ, ត ធ្លុប្បឌ្ឈយារេតា សត្តិចយរេតា អាករេតា, ត តិរុឌ្ឈយាតស្ស ឌិសាចិឌិសាកយតំ អត្វិ, ត តិរុទ្ធោ កត្វចិ សត្តិចិរេតា តិដ្ឋតិ, អឆ រេខា ចីណញ្ចា ធ្លុបចីណញ្ចា បុរិសស្ស ច តជ្ជំ ចាយាយំ បដិច្ច អហុត្វា សម្ភាតិ, ហុត្វា បដិរេចតិ, ឲចំ សរេត្តបិ ទ្វបិទ្វបិរេតា ឆយ្ទា អហុត្វា សម្ភាត្តិ, ហុត្វា បដិរេចត្តី”តិ៉

៣០៉ ឲចំ សរេប្លបរេតា ធ្លុកយត្ថាឃគស្សតំ គរេស្សត្វា ឰកាតិ ចិត្វារេតា គរេស្សតំ បញ្ចាត្តំ ឈគ្គាតំ ធ្លុកឃំ បស្សរេត្តា កតិ លក្លណាតិ បស្សតីតិអាឌីហិ រាសិរេតា កណតំ បុច្ឆិត្វា, បញ្ចាត្តំ ឈគ្គាតំ ធ្លុកឃំ បស្សរេត្តា បញ្ចាចីសតិ លក្លណាតិ បស្សតីតិអាឌីហិ រាសិរេតាច កណតំ ចិស្សឌ្ឈេត្វា, បុត ទ្វបក្ខគ្គស្ស ធ្លុកឃំ បស្សរេត្តា កតិ លក្លណាតិ បស្សតីតិអាឌីហិ ចិភាករេតា កណតំ បុច្ឆិត្វា ទ្វបក្ខគ្គស្ស ធ្លុកឃំ បស្សរេត្តា បញ្ចា

លក្ខណានិ បស្សតីតិអាទីហិ ចិការតោ គហេត្វា ចិស្សជ្ជេត្វា, បុន រូបក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សន្តោ កតមានិ បញ្ច លក្ខណានិ បស្សតីតិអាទីហិ លក្ខណចិការំ បុដ្ឋិត្វា ចិស្សជ្ជនំ កតំ។

តត្ថ អចិជ្ជាសមុទយា រូបសមុទយោតិ “បុរិមកម្មភចស្មិំ មោហោ អចិជ្ជា”តិ ចុត្តាយ អចិជ្ជាយ សតិ ឥមស្មិំ ភចេ រូបស្ស ឧប្បាទោ ហោតីតិ អត្ថោ។ បច្ចយសមុទយដ្ឋេនាតិ បច្ចយស្ស ឧប្បន្នភាវេនាតិ អត្ថោ។ អចិជ្ជាតណ្ហាកម្មានិ ចេត្ថ ឥធ បដិសន្ធិហេតុភូតា អតីតបច្ចយា ។ ឥមេសុ ច តីសុ គហិតេសុ សង្ខារុបាទានានិ គហិតានេច ហោន្តិ។ អាហារសមុទយាតិ បចត្តិបច្ចយេសុ កពឡីការាហារស្ស ពលចត្តា សោយេច គហិតោ។ តស្មិំ បន គហិតេ បចត្តិហេតុភូតានិ ឧតុចិត្តានិបិ គហិតានេច ហោន្តិ។ និព្ពត្តិលក្ខណន្តិ អទ្ធាសន្តតិខណចសេន រូបស្ស ឧប្បាទំ, ឧប្បាទោយេច សង្ខតលក្ខណត្តា លក្ខណន្តិ ច ចុត្តោ។ បញ្ច លក្ខណានីតិ អចិជ្ជាតណ្ហាកម្មាហារា និព្ពត្តិ ចាតិ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានិ។ អចិជ្ជាទយោបិ ហិ រូបស្ស ឧទយោ លក្ខីយតិ ឯតេហីតិ លក្ខណានិ។ និព្ពត្តិ បន សង្ខតលក្ខណមេច, តម្បិ សង្ខតន្តិ លក្ខីយតិ ឯតេនាតិ លក្ខណំ។

អចិជ្ជានិរោធា រូបនិរោធោតិ អនាគតភចស្ស បច្ចយភូតាយ ឥមស្មិំ ភចេ អចិជ្ជាយ អរហត្តមគ្គញាណេន និរោធេ កតេ បច្ចយាភាចា អនាគតស្ស រូបស្ស អនុប្បាទោ និរោធោ ហោតីតិ អត្ថោ។ បច្ចយនិរោធដ្ឋេនាតិ បច្ចយស្ស និរុទ្ធភាចេនាតិ អត្ថោ។ និរោធោ ចេត្ថ អនាគតបដិសន្ធិបច្ចយានំ ឥធ អចិជ្ជាតណ្ហាកម្មានំយេច និរោធោ។ អាហារនិរោធា រូបនិរោធោតិ បចត្តិបច្ចយស្ស កពឡីការាហារស្ស អភាចេ តំសមុដ្ឋានរូបាភាចោ ហោតិ។ ចិបរិណាមលក្ខណន្តិ អទ្ធាសន្តតិខណចសេន រូបស្ស ភង្គំ, ភង្គោយេច សង្ខតលក្ខណត្តា លក្ខណន្តិ ចុត្តោ។ ឥធ បញ្ច លក្ខណានីតិ អចិជ្ជាតណ្ហាកម្មាហារានំ អភាចនិរោធា ចត្តារិ, ចិបរិណាមោ ឯកន្តិ បញ្ច។ ឯស នយោ សេសក្ខន្ធេសុ។ អយំ បន ចិសេសោ – អរូបក្ខន្ធានំ ឧទយព្ពយទស្សនំ អទ្ធាសន្តតិចសេន, ន ខណចសេន។ ផស្សោ សេសានំ សញ្ញាសង្ខារក្ខន្ធានំ បចត្តិបច្ចយោ, តំនិរោធា ច តេសំ និរោធោ។ នាមរូបំ ចិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បចត្តិបច្ចយោ, តំនិរោធា ច តស្ស និរោធោតិ។

កេចិ បនាហុ – “ចតុន្នំ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយទស្សនេ អតីតាទិចិការំ អនាមសិត្វាច សព្ពសាមញ្ញចសេន អចិជ្ជាទីហិ ឧទេតីតិ ឧប្បជ្ជមានភាចមត្តំ គណ្ហាតិ, ន ឧប្បាទំ។ អចិជ្ជាទិនិរោធា និរុជ្ឈតីតិ អនុប្បជ្ជមានភាចមត្តំ គណ្ហាតិ, ន ភង្គំ។ ខណតោ ឧទយព្ពយទស្សនេ បច្ចុប្បន្នានំ ឧប្បាទំ ភង្គំ គណ្ហាតី”តិ។

ចិបស្សនាយ បន ចិបស្សកោ បឋមំ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយំ មនសិករិត្វា ចិបស្សនាការេន អចិជ្ជាទិកេ ចតុរោ ធម្មេ ចិស្សជ្ជេត្វា ឧទយព្ពយចន្តេយេច ខន្ធេ គហេត្វា តេសំ ឧទយព្ពយំ បស្សតិ, ឯចញ្ច តស្ស ចិបស្សកស្ស “ឯចំ រូបាទីនំ ឧទយោ, ឯចំ ចយោ, ឯចំ រូបាទយោ ឧទេន្តិ, ឯចំ ចេន្តី”តិ បច្ចយតោ ច ខណតោ ច ចិត្ថារេន ឧទយព្ពយំ បស្សតោ “ឥតិ កិរ ឥមេ ធម្មា អហុត្វា សម្ភោន្តិ, ហុត្វា បដិចេន្តី”តិ ញាណំ ចិសទតរំ ហោតិ, សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទនយលក្ខណភេទា បាកដា ហោន្តិ ។ យស្មា សោ អចិជ្ជាទិសមុទយា ខន្ធានំ សមុទយំ អចិជ្ជាទិនិរោធា ច ខន្ធានំ និរោធំ បស្សតិ, ឥទមស្ស បច្ចយតោ ឧទយព្ពយទស្សនំ។ យំ បន និព្ពត្តិលក្ខណចិបរិណាមលក្ខណានិ

បស្សន្តោ ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ បស្សតិ, ឧទយស្ស ខណតោ ឧទយព្វយទស្សនំ។ ឧប្បត្តិក្ខណេយេវ ហិ និព្វត្តិលក្ខណំ, ភង្គក្ខណេ ច វិបរិណាមលក្ខណំ។

ឥច្ចស្សេវំ បច្ចយតោ ចេវ ខណតោ ច ទ្វេធា ឧទយព្វយំ បស្សតោ បច្ចយតោ ឧទយទស្សនេន សមុទយសច្ចំ បាកដំ ហោតិ ជនកាវពោធតោ។ ខណតោ ឧទយទស្សនេន ទុក្ខសច្ចំ បាកដំ ហោតិ ជាតិទុក្ខាវពោធតោ។ បច្ចយតោ វយទស្សនេន និរោធសច្ចំ បាកដំ ហោតិ បច្ចយានុប្បាទេន បច្ចយវតំ អនុប្បាទាវពោធតោ។ ខណតោ វយទស្សនេន ទុក្ខសច្ចមេវ បាកដំ ហោតិ មរណទុក្ខាវពោធតោ។ យញ្ចស្ស ឧទយព្វយទស្សនំ, មគ្គោវាយំ លោកិកោតិ មគ្គសច្ចំ បាកដំ ហោតិ តត្រ សម្មោហវិឃាតតោ។

បច្ចយតោ ចស្ស ឧទយទស្សនេន អនុលោមោ បដិច្ចសមុប្បាទោ បាកដោ ហោតិ “ឥមស្មិំ សតិ ឥទំ ហោតី”តិ (ម។ និ។ ១.៤០៤; សំ។ និ។ ២.២១; ឧទា។ ១) អវពោធតោ។ បច្ចយតោ វយទស្សនេន បដិលោមោ បដិច្ចសមុប្បាទោ បាកដោ ហោតិ “ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតី”តិ (ម។ និ។ ១.៤០៦; សំ។ និ។ ២.២១; ឧទា។ ២) អវពោធតោ។ ខណតោ បន ឧទយព្វយទស្សនេន បដិច្ចសមុប្បន្នា ធម្មា បាកដា ហោន្តិ សង្ខតលក្ខណាវពោធតោ។ ឧទយព្វយវន្តោ ហិ សង្ខតា, តេ ច បដិច្ចសមុប្បន្នាតិ។

បច្ចយតោ ចស្ស ឧទយទស្សនេន ឯកត្តនយោ បាកដោ ហោតិ ហេតុផលសម្ពន្ធេន សន្តានស្ស អនុបច្ឆេទាវពោធតោ។ អថ សុដ្ឋុតរំ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ បជហតិ។ ខណតោ ឧទយទស្សនេន នានត្តនយោ បាកដោ ហោតិ នវនវានំ ឧប្បាទាវពោធតោ។ អថ សុដ្ឋុតរំ សស្សតទិដ្ឋិំ បជហតិ។ បច្ចយតោ ចស្ស ឧទយព្វយទស្សនេន អព្យាបារនយោ បាកដោ ហោតិ ធម្មានំ អវសវត្តិភាវាវពោធតោ។ អថ សុដ្ឋុតរំ អត្តទិដ្ឋិំ បជហតិ។ បច្ចយតោ បន ឧទយទស្សនេន ឯវំធម្មតានយោ បាកដោ ហោតិ បច្ចយានុរូបេន ផលស្សុប្បាទាវពោធតោ។ អថ សុដ្ឋុតរំ អកិរិយទិដ្ឋិំ បជហតិ។

បច្ចយតោ ចស្ស ឧទយទស្សនេន អនត្តលក្ខណំ បាកដំ ហោតិ ធម្មានំ និរីហកត្តបច្ចយបដិពទ្ធវុត្តិតាវពោធតោ។ ខណតោ ឧទយព្វយទស្សនេន អនិច្ចលក្ខណំ បាកដំ ហោតិ ហុត្វា អភាវាវពោធតោ, បុព្វន្តាបរន្តវិវេកាវពោធតោ ច។ ទុក្ខលក្ខណម្បិ បាកដំ ហោតិ ឧទយព្វយេហិ បដិបីឡនាវពោធតោ។ សភាវលក្ខណម្បិ បាកដំ ហោតិ ឧទយព្វយបរិច្ឆិន្នាវពោធតោ។ សភាវលក្ខណេ សង្ខតលក្ខណស្ស តាវកាលិកត្តម្បិ បាកដំ ហោតិ, ឧទយក្ខណេ វយស្ស, វយក្ខណេ ច ឧទយស្ស អភាវាវពោធតោតិ។

តស្សេវំ បាកដីភូតសច្ចបដិច្ចសមុប្បាទនយលក្ខណភេទស្ស “ឯវំ កិរ នាមិមេ ធម្មា អនុប្បន្នបុព្វា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា និរុជ្ឈន្តី”តិ និច្ចនវាវ ហុត្វា សង្ខារា ឧបដ្ឋហន្តិ។ ន កេវលញ្ច និច្ចនវា, សូរិយុគ្គមនេ ឧស្សាវពិន្ទុ វិយ ឧទកពុព្ពុឡំ វិយ ឧទកេ ទណ្ឌរាជិ វិយ អារគ្គេ សាសបោ វិយ វិជ្ជុប្បាទោ វិយ ច បរិត្តដ្ឋាយិនោ។ មាយាមរីចិសុបិនន្តាលាតចក្កគន្ធព្ពនគរផេណកទលិអាទយោ វិយ អសារា និស្សារាតិ ចាបិ ឧបដ្ឋហន្តិ។ ឯត្តាវតា តេន “វយធម្មមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច វយំ ឧបេតី”តិ ឥមិនា អាការេន សមបញ្ញាស លក្ខណានិ បដិវិជ្ឈិត្វា ឋិតំ ឧទយព្វយានុបស្សនា នាម តរុណវិបស្សនាញាណំ អធិគតំ ហោតិ, យស្សាធិគមា “អារទ្ធវិបស្សកោ”តិ សង្ខំ

គច្ឆតិ។ ឯតស្មិំ ញាណេ ឋិតស្ស ឱភាសាទយោ ទស វិបស្សនុបក្កិលេសា ឧប្បជ្ជន្តិ, យេសំ ឧប្បត្តិយា អកុសលោ យោគាវចរោ តេសុ មគ្គញាណសញ្ញី ហុត្វា អមគ្គមេវ "មគ្គោ"តិ គណ្ហាតិ, ឧបក្កិលេសជដាជដិតោ ច ហោតិ។ កុសលោ បន យោគាវចរោ តេសុ វិបស្សនំ អារោបេត្វា ឧបក្កិលេសជដំ វិជដេត្វា "ឥមេ ធម្មា ន មគ្គោ, ឧបក្កិលេសវិមុត្តំ បន វីថិបដិបន្នំ វិបស្សនាញាណំ មគ្គោ"តិ មគ្គញ្ច អមគ្គញ្ច វវត្ថបេតិ។ តស្សេវំ មគ្គញ្ច អមគ្គញ្ច ញត្វា ឋិតំ ញាណំ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ នាម។

ឯត្តាវតា ច បន តេន ចតុន្នំ សច្ចានំ វវត្ថានំ កតំ ហោតិ។ កថំ? នាមរូបបរិគ្គហេ សតិ បច្ចយបរិគ្គហសម្ភវតោ ធម្មដ្ឋិតិញាណវសេនេវ វុត្តេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិសង្ខាតេន នាមរូបវវត្ថានេន ទុក្ខសច្ចស្ស វវត្ថានំ កតំ ហោតិ, កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិសង្ខាតេន បច្ចយបរិគ្គហណេន សមុទយសច្ចស្ស វវត្ថានំ, ឧទយព្ពយានុបស្សនេន ច ខណតោ ឧទយព្ពយទស្សនេន ទុក្ខសច្ចស្ស វវត្ថានំ កតំ, បច្ចយតោ ឧទយទស្សនេន សមុទយសច្ចស្ស វវត្ថានំ, បច្ចយតោ វយទស្សនេន និរោធសច្ចស្ស វវត្ថានំ, យញ្ចស្ស ឧទយព្ពយទស្សនំ, មគ្គោ ចាយំ លោកិកោតិ តត្ថ សម្មោហវិឃាតតោ ឥមិស្សា មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិយំ វិបស្សតោ សម្មា មគ្គស្ស អវធារណេន មគ្គសច្ចស្ស វវត្ថានំ កតំ។ ឯវំ លោកិយេន តាវ ញាណេន ចតុន្នំ សច្ចានំ វវត្ថានំ កតំ ហោតីតិ។

ឧទយព្ពយញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ភង្គានុបស្សនាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥១. សោ ឧទយព្ពយានុបស្សនាយំ ឋិតោ យោគាវចរោ មគ្គាមគ្គវវត្ថាបនេន ឧបក្កិលេសវិមុត្តំ វីថិបដិបន្នំ ឧទយព្ពយានុបស្សនាញាណំ "មគ្គោ"តិ ញត្វា តិលក្ខណសល្លក្ខណេន តស្សេវ មគ្គស្ស សុវិសទភាវត្ថំ បុន ឧទយព្ពយានុបស្សនំ អារភិត្វា ឧទយព្ពយេន បរិច្ឆិន្នេ សង្ខារេ អនិច្ចាទិតោ វិបស្សតិ។ ឯវំ តស្ស តំ ញាណំ តិក្ខំ ហុត្វា វហតិ, សង្ខារា លហុំ ឧបដ្ឋហន្តិ, ញាណេ តិក្ខេ វហន្តេ សង្ខារេសុ លហុំ ឧបដ្ឋហន្តេសុ ឧប្បាទំ អតិក្កមិត្វា ភង្គេ ឯវ សតិ សន្តិដ្ឋតិ។ និរោធាធិមុត្តត្តា វា ឧទយំ បហាយ ភង្គេយេវ សតិ ឧបដ្ឋេតិ។ ឥមស្មិំ ឋានេ ភង្គានុបស្សនាញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឯកាតិ តស្ស ញាណស្ស និទ្ទេសេ រូបារម្មណតា ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា ភិជ្ជតីតិ រូបារម្មណំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា ភិជ្ជតិ។ អថ វា រូបារម្មណភាវេន ចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា ភិជ្ជតីតិ អត្ថោ។ តំ អារម្មណំ បដិសង្ខាតិ តំ រូបារម្មណំ បដិសង្ខាយ ជានិត្វា, ខយតោ វយតោ ទិស្វាតិ អត្ថោ។ តស្ស ចិត្តស្ស ភង្គំ អនុបស្សតីតិ យេន ចិត្តេន តំ រូបារម្មណំ ខយតោ វយតោ ទិដ្ឋំ, តស្ស ចិត្តស្ស អបរេន ចិត្តេន ភង្គំ អនុបស្សតីតិ អត្ថោ។ តេនាហុ បោរាណា – "ញាតញ្ច ញាណញ្ច ឧភោ វិបស្សតី"តិ។ ចិត្តន្តិ ចេត្ថ សសម្បយុត្តចិត្តំ អធិប្បេតំ។

អនុបស្សតីតិ អនុ អនុ បស្សតិ, អនេកេហិ អាការេហិ បុនប្បុនំ បស្សតីតិ អត្ថោ។ តេនាហ អនុបស្សតីតិ កថំ អនុបស្សតិ, អនិច្ចតោ អនុបស្សតីតិអាទិ។ តត្ថ យស្មា ភង្គោ នាម អនិច្ចតាយ បរមា កោដិ, តស្មា ភង្គានុបស្សកោ យោគាវចរោ សព្ពំ រូបគតំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, នោ និច្ចតោ។ តតោ អនិច្ចស្ស ទុក្ខត្តា, ទុក្ខស្ស ច អនត្តត្តា, តទេវ ទុក្ខតោ អនុបស្សតិ, នោ សុខតោ។ អនត្តតោ

អនុបស្សតិ, នោ អត្តតោ។ យស្មា បន យំ អនិច្ចំ ទុក្ខមនត្តា, ន តំ អភិនន្ទិតព្ពំ។ យញ្ច ន អភិនន្ទិតព្ពំ, ន តត្ថ រជ្ជិតព្ពំ។ តស្មា ឯតស្មិំ ភង្គានុបស្សនានុសារេន "អនិច្ចំ ទុក្ខមនត្តា"តិ ទិដ្ឋេ រូបគតេ និព្ពិន្ទតិ, នោ នន្ទតិ។ វិរជ្ជតិ, នោ រជ្ជតិ។ សោ ឯវំ វិរជ្ជន្តោ លោកិកេនេវ តាវ ញាណេន រាគំ និរោធេតិ, នោ សមុទេតិ, សមុទយំ ន ករោតីតិ អត្ថោ។ អថ វា សោ ឯវំ វិរត្តោ យថា ទិដ្ឋំ រូបគតំ, តថា អទិដ្ឋម្បិ អន្វយញាណវសេន និរោធេតិ, នោ សមុទេតិ។ និរោធតោវ មនសិ ករោតិ, និរោធមេវស្ស បស្សតិ, នោ សមុទយន្តិ អត្ថោ។ សោ ឯវំ បដិបន្នោ បដិនិស្សជ្ជតិ, នោ អាទិយតិ។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? អយម្បិ ហិ អនិច្ចាទិអនុបស្សនា តទង្គវសេន សទ្ធិំ ខន្ធាភិសង្ខារេហិ កិលេសានំ បរិច្ចជនតោ, សង្ខតទោសទស្សនេន ច តព្ពិបរីតេ និព្ពានេ តន្និន្នតាយ បក្ខន្ទនតោ បរិច្ចាគបដិនិស្សគ្គោ ចេវ បក្ខន្ទនបដិនិស្សគ្គោ ចាតិ វុច្ចតិ។ តស្មា តាយ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ យថាវុត្តេន នយេន កិលេសេ ច បរិច្ចជតិ, និព្ពានេ ច បក្ខន្ទតិ។ នាបិ និព្ពត្តនវសេន កិលេសេ អាទិយតិ, ន អទោសទស្សិតាវសេន សង្ខតារម្មណំ។ តេន វុច្ចតិ បដិនិស្សជ្ជតិ, នោ អាទិយតីតិ។

៧៦។ ឥទានិស្ស តេហិ ញាណេហិ យេសំ ធម្មានំ បហានំ ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតីតិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ នន្ទិន្តិ សប្បីតិកំ តណ្ហំ។ រាគន្តិ សេសំ តណ្ហំ។ សមុទយន្តិ រាគស្ស ឧប្បត្តិំ។ អថ វា រូបគតស្ស ឧទយំ។ អាទានន្តិ និព្ពត្តនវសេន កិលេសានំ អាទានំ។ វេទនារម្មណតាតិអាទីនិ ញាណ ច ហេដ្ឋា ច វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។

គាថាសុ បន វត្ថុសង្កមនាតិ រូបាទីសុ ឯកេកស្ស ភង្គំ ទិស្វា បុន យេន ចិត្តេន ភង្គោ ទិដ្ឋោ, តស្សាបិ ភង្គទស្សនវសេន បុរិមវត្ថុតោ អញ្ញវត្ថុសង្កមនា។ បញ្ញាយ ច វិវដ្ដនាតិ ឧទយំ បហាយ វយេ សន្តិដ្ឋនា។ អាវជ្ជនា ពលញ្ចេវាតិ រូបាទីសុ ឯកេកស្ស ភង្គំ ទិស្វា បុន ភង្គារម្មណស្ស ចិត្តស្ស ភង្គទស្សនត្ថំ អនន្តរមេវ អាវជ្ជនសមត្ថតា។ បដិសង្ខា វិបស្សនាតិ ឯសា អារម្មណបដិសង្ខា ភង្គានុបស្សនា នាម។ អារម្មណអន្វយេន ឧភោ ឯកវវត្ថនាតិ បច្ចក្ខតោ ទិដ្ឋស្ស អារម្មណស្ស អន្វយេន អនុគមនេន យថា ឥទំ, តថា អតីតេបិ សង្ខារគតំ ភិជ្ជិ, អនាគតេបិ ភិជ្ជិស្សតីតិ ឯវំ ឧភិន្នំ ឯកសភាវេនេវ វវត្ថាបនន្តិ អត្ថោ។ វុត្តម្បិ ចេតំ បោរាណេហិ –

"សំវិជ្ជមានម្ហិ វិសុទ្ធទស្សនោ, តទន្វយំ នេតិ អតីតនាគតេ;

សព្ពេបិ សង្ខារគតា បលោកិនោ, ឧស្សាវពិន្ទូ សូរិយេវ ឧគ្គតេ"តិ។

និរោធេ អធិមុត្តតាតិ ឯវំ ឧភិន្នំ ភង្គវសេន ឯកវវត្ថានំ កត្វា តស្មិំយេវ ភង្គសង្ខាតេ និរោធេ អធិមុត្តតា តគ្គរុតា តន្និន្នតា តប្បោណតា តប្បព្ភារតាតិ អត្ថោ។ វយលក្ខណវិបស្សនាតិ ឯសា វយលក្ខណវិបស្សនា នាមាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អារម្មណញ្ច បដិសង្ខាតិ បុរិមញ្ច រូបាទិអារម្មណំ ជានិត្វា។ ភង្គញ្ច អនុបស្សតីតិ តស្សារម្មណស្ស ភង្គំ ទិស្វា តទារម្មណស្ស ចិត្តស្ស ច ភង្គំ អនុបស្សតិ។ សុញ្ញតោ ច ឧបដ្ឋានន្តិ តស្សេវំ ភង្គមនុបស្សតោ "សង្ខារាវ ភិជ្ជន្តិ, តេសំ ភេទោ មរណំ, ន អញ្ញោ កោចិ អត្ថី"តិ សុញ្ញតោ ឧបដ្ឋានំ ឥជ្ឈតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“ខន្ធា និរុជ្ឈន្តិ ន ចត្ថិ អញ្ញោ, ខន្ធាន ភេទោ មរណន្តិ វុច្ចតិ;

តេសំ ខយំ បស្សតិ អប្បមត្តោ, មណិំវ វិជ្ឈំ វជិរេន យោនិសោ”តិ។

អធិបញ្ញា វិបស្សនាតិ យា ច អារម្មណបដិសង្ខា, យា ច ភង្គានុបស្សនា, យញ្ច សុញ្ញតោ ឧបដ្ឋានំ, អយំ អធិបញ្ញា វិបស្សនា នាមាតិ វុត្តំ ហោតិ។ កុសលោ តីសុ អនុបស្សនាសូតិ អនិច្ចានុបស្សនាទីសុ តីសុ ឆេកោ។ ចតស្សោ ច វិបស្សនាសូតិ និព្ពិទាទីសុ ច ចតូសុ វិបស្សនាសុ។ តយោ ឧបដ្ឋានេ កុសលតាតិ ខយតោ វយតោ សុញ្ញតោតិ ឥមេសុ តីសុ ឧបដ្ឋានេសុ កុសលតាយ។ នានាទិដ្ឋីសុ ន កម្បតីតិ សស្សតទិដ្ឋិអាទីសុ នានប្បការាសុ ទិដ្ឋីសុ ន វេធតិ។ សោ ឯវំ អវេធមានោ “អនិរុទ្ធមេវ និរុជ្ឈតិ, អភិន្នមេវ ភិជ្ជតី”តិ បវត្តមនសិការោ ទុព្ពលភាជនស្ស វិយ ភិជ្ជមានស្ស, សុខុមរជស្សេវ វិកិរិយមានស្ស, តិលានំ វិយ ភជ្ជិយមានានំ សព្ពសង្ខារានំ ឧប្បាទដ្ឋិតិបវត្តនិមិត្តំ វិស្សជ្ជេត្វា ភេទមេវ បស្សតិ។ សោ យថា នាម ចក្ខុមា បុរិសោ បោក្ខរណីតីរេ វា នទីតីរេ វា ឋិតោ ថូលផុសិតកេ ទេវេ វស្សន្តេ ឧទកបិដ្ឋេ មហន្តមហន្តានិ ឧទកពុព្ពុឡកានិ ឧប្បជ្ជិត្វា ឧប្បជ្ជិត្វា សីឃំ សីឃំ ភិជ្ជមានានិ បស្សេយ្យ, ឯវមេវ សព្ពេ សង្ខារា ភិជ្ជន្តិ ភិជ្ជន្តីតិ បស្សតិ។ ឯវរូបញ្ហិ យោគាវចរំ សន្ធាយ វុត្តំ ភគវតា –

“យថា បុព្ពុឡកំ បស្សេ, យថា បស្សេ មរីចិកំ;

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ, មច្ចុរាជា ន បស្សតី”តិ។ (ធ. ប. ១៧០);

តស្សេវំ “សព្ពេ សង្ខារា ភិជ្ជន្តិ ភិជ្ជន្តី”តិ អភិណ្ហំ បស្សតោ អដ្ឋានិសំសបរិវារំ ភង្គានុបស្សនាញាណំ ពលប្បត្តំ ហោតិ។ តត្រិមេ អដ្ឋានិសំសា – ភវទិដ្ឋិប្បហានំ, ជីវិតនិកន្តិបរិច្ចាគោ, សទាយុត្តបយុត្តតា, វិសុទ្ធាជីវិតា, ឧស្សុក្កប្បហានំ, វិគតភយតា, ខន្តិសោរច្ចបដិលាភោ, អរតិរតិសហនតាតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“ឥមានិ អដ្ឋគ្គុណមុត្តមានិ, ទិស្វា តហិំ សម្មសតី បុនប្បុនំ;

អាទិត្តចេលស្សិរសូបមោ យតិ, ភង្គានុបស្សី អមតស្ស បត្តិយា”តិ។

ភង្គានុបស្សនាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥៤. អាទីនវញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣៧។ អាទីនវញាណនិទ្ទេសេ ឧប្បាទោតិ បុរិមកម្មបច្ចយា ឥធ ឧប្បត្តិ។ បវត្តន្តិ តថាឧប្បន្នស្ស បវត្តិ។ និមិត្តន្តិ សព្ពម្បិ សង្ខារនិមិត្តំ។ អាយូហនាតិ អាយតិំ បដិសន្ធិហេតុភូតំ កម្មំ។ បដិសន្ធីតិ អាយតិំ ឧប្បត្តិ។ គតីតិ យាយ គតិយា សា បដិសន្ធិ ហោតិ។ និព្ពត្តីតិ ខន្ធានំ និព្ពត្តនំ។ ឧបបត្តីតិ “សមាបន្នស្ស វា ឧបបន្នស្ស វា”តិ (ធ។ ស។ ១២៨៩) ឯវំ វុត្តា វិបាកប្បវត្តិ។ ជាតីតិ ជរាទីនំ បច្ចយភូតា ភវបច្ចយា ជាតិ។ និប្បរិយាយេន តត្ថ តត្ថ និព្ពត្តមានានំ សត្តានំ យេ យេ ខន្ធា បាតុភវន្តិ, តេសំ បឋមបាតុភាវោ ជាតិ។ ជរាតិ ខណទ្វយសមង្គិនោ សត្តស្ស ឯកភវបរិយាបន្នខន្ធសន្តានស្ស បុរាណភាវោ។ សោកោតិ ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស ចិត្តសន្តាបោ។ បរិទេវោតិ ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស វចីបលាបោ។ ឧបាយាសោតិ ភុសោ អាយាសោ, ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស អធិមត្តចេតោទុក្ខប្បភាវិតោ ទោសោយេវ។ ឯត្ថ ច ឧប្បាទាទយោ បញ្ចេវ អាទីនវញាណស្ស វត្ថុវសេន វុត្តា, សេសា តេសំ វេវចនវសេន។ “និព្ពត្តិ ជាតី”តិ ឥទំ ទ្វយំ ឧប្បាទស្ស ចេវ បដិសន្ធិយា ច វេវចនំ, “គតិ ឧបបត្តី”តិ ឥទំ ទ្វយំ បវត្តស្ស, ជរាទយោ និមិត្តស្សាតិ។ តេនាហ –

“ឧប្បាទញ្ច បវត្តញ្ច, និមិត្តំ ទុក្ខន្តិ បស្សតិ;

អាយូហនំ បដិសន្ធិំ, ញាណំ អាទីនវេ ឥទ”ន្តិ។ ច

“ឥទំ អាទីនវេ ញាណំ, បញ្ចដ្ឋានេសុ ជាយតី”តិ។ ច

សន្តិបទេសុ ច ភយន្តិ ឥច្ចេតស្ស វចនស្ស ភយំ ឥតីតិ បទច្ឆេទោ។ ភយន្តិ បីឡាយោគតោ សប្បដិភយតាយ ភយំ។ ឥតីតិ ភយតុបដ្ឋានស្ស ការណនិទ្ទេសោ។

អនុប្បាទោ ខេមន្តិ សន្តិបទេ ញាណន្តិអាទិ បន អាទីនវញាណស្ស បដិបក្ខញាណទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ ភយតុបដ្ឋានេន វា អាទីនវំ ទិស្វា ឧព្ពិគ្គហទយានំ អភយម្បិ អត្ថិ ខេមំ និរាទីនវន្តិ អស្សាសជននត្ថម្បិ ឯតំ វុត្តំ។ យស្មា វា យស្ស ឧប្បាទាទយោ ភយតោ សូបដ្ឋិតា ហោន្តិ, តស្ស តប្បដិបក្ខនិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ, តស្មា ភយតុបដ្ឋានវសេន សិទ្ធស្ស អាទីនវញាណស្ស អានិសំសទស្សនត្ថម្បេតំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ អនុប្បាទោ អប្បវត្តន្តិអាទិ និព្ពានមេវ។ សន្តិបទន្តិ សន្តិកោដ្ឋាសេ, និព្ពានេតិ អត្ថោ។ អនុប្បាទស្ស វេវចនតាបិ ហិ សន្តិបទន្តិ នាមមត្តំ គហេត្វា ឧប្បន្នំ ញាណម្បិ “សន្តិបទេ ញាណ”ន្តិ វុត្តំ។

ឧប្បាទោ ភយំ, អនុប្បាទោ ខេមន្តិអាទិ វិបក្ខបដិបក្ខវសេន ឧភយំ សមាសេត្វា ឧប្បជ្ជមានំ ញាណំ គហេត្វា វុត្តំ។ ឯត្ថ ច យំ ភយំ, តំ យស្មា និយតោ ទុក្ខំ, យញ្ច ទុក្ខំ, តំ វដ្ដាមិសលោកាមិសកិលេសាមិសេហិ អវិប្បមុត្តត្តា សាមិសមេវ, យញ្ច សាមិសំ, តំ សង្ខារមត្តមេវ, តស្មា ឧប្បាទោ ទុក្ខន្តិ ភយតុបដ្ឋានេ បញ្ញា អាទីនវេ ញាណន្តិអាទិ វុត្តំ។ ឯវំ សន្តេបិ ភយាការេន ទុក្ខាការេន សាមិសាការេន សង្ខារាការេនាតិ ឯវំ អាការនានត្តតោ បវត្តិវសេនេត្ថ នានត្តំ វេទិតព្វំ។ ឧប្បាទោ ភយំ, ទុក្ខំ, សាមិសំ, សង្ខារា ចាតិ

ជ្រប្បាគាឌិលិក្ខយតេបក្លិត្តា “តេតំ តោ សកេហ៍ តេលយ៉, តេតំ សកេលាយុត្តយ”ត្តិអាឌីស្ [ឆ៑ ប៑ ១ប៉ឋ] ចិឃ អត្តតោ លិក្ខោបេក្លយេច ច្ញត្តំ៑ សង្ខារាតិ ច ឲកត្តយតេបក្លិត្តា “អប្បច្ចឃា ឆយ្យា, អសង្ខតា ឆយ្យា”តិអាឌីស្ [ឆ៑ ប៑ ក្ញាយាតិកា លិ-ប៉] ចិឃ ឥាហុចចត់ ពតំ, ជ្រប្បាគាឌីត់ ចា សង្ខារេកេគេសត្តា “ជ្រត្តេះ បញ្ចាលិ, តក្លិលោ បញ្ចាលិ”តិអាឌីស្ ចិឃ ឥាហុត្ត ឲកេគេសេបិ ឥាហុចចត់ ពតត្តិ តេចឌិតត្ថា៑ តេលយ៉ ស្ត់ តិរាឃិសំ តិន្ត្បាតត្តិ តិន្ត្បាតេយេច ច្ញត្តាកាកោត់ បឌិបក្លចេសេត ចេហ្សា ច្ញត្តំ៑ គស ឥាកេលោ បឌាតាតីតិ អាឌីតេច ឥាកាហ៍ បឌាតេន្ត្តា ជ្រប្បាគាឌិចត្តួកាតិ បច្ចា, អត្តប្បាគាឌិចត្តួកាតិ បច្ចាតិ គស ឥាកេលោ បឌាតាតិ បឌិចិន្ត្យាតិ សង្ខិកេកោតិ៑ ខ្និត្តំ ឥាកាលាត់ ក្សលតាតិ អាឌីតចឥាកាលស្ស តេច សត្តិបគឥាកាលស្ស ចាតិ ព្ហុយេសំ ខ្និត្តំ ឥាកាលាត់ ក្សលតាឃ៑ តាតាឌិដ្ឋីស្ ត ពយ្យតីតិ បកេយឌិដ្ឋឆយ្យុតិន្ត្បាតាឌិចេសេត បចត្តាស្ ឌិដ្ឋីស្ ត តេចឆតីតិ៑

អាឌីតចឥាកាលតិឌេ្ឋសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

ឋ៑ សង្ខារុបេក្លាឥាកាលតិឌេ្ឋសចណ្ណតា

៣៣៑ សង្ខារុបេក្លាឥាកាលតិឌេ្ឋេស ជ្រប្បាគាឌីតិ ច្ញត្តត្តាកេតច៑ ក្ញាត្តិ កឃត្តិ សាឃិសត្តិ សង្ខារាតិ ជ្រប្បាគាឌិយុច្ចាតឥាកាលស្ស កាកេលចចតាតិ៑ ឲចច្ចា លក្ខលតោតា សង្ខារុបេក្លិ គស្សត្តា ព្ហគាតិ អត្តតោតា គស្សត្តំ ជ្រប្បាគោ សង្ខារា, តោ សង្ខារេ អន្ត្បុបេក្លតីតិ សង្ខារុបេក្លាតិអាឌិយាហ៑ តត្ត សង្ខារេ អន្ត្បុបេក្លតីតិ តស្ស អាកេឌ្ឍចិបស្សកាស្ស ចិបស្សតាឥាកាលេត លក្ខលត្តឃស្ស ឌិដ្ឋត្តា លក្ខលចិចិតេត បហីតព្យាបិកេស្ស អាឌិតេត្ត ចិឃ តេឃា កតេច បស្សតោតា សង្ខារក្កហលោ យញ្ញត្តាស្ស តំ ចិបស្សតាឥាកាហ៍ តោ សង្ខារេ ចិសេសេត ច ព្ហក្លតិ, កាហលេត ចឌ្ឌិតច្ចា ហុត្តា ព្ហក្លតិ ឌ្ហលិកេតីតិ សង្ខារុបេក្លា តាយាតិ អតេត្ត៑ ឃតា កេលិកោ ចិសេសេត ឌឃតេត្ត្តា អឆិឌឃតីតិ, អតេត្ត ចឌ្ឌិតោ ចសេត្តា ជ្របចសតីតិ ច្ចច្ចតិ៑ បុត សង្ខារេ អតិច្ចាឌិតោ ចិបស្សិត្តា កាហលេ យញ្ញត្តាកាចសល្អិតំ សង្ខារុបេក្លយិ អតិច្ចាឌិតោ ចិបស្សិត្តា តស្សាបិ សង្ខារុបេក្លាឃ កាហលេ យញ្ញត្តាកាកេសល្អិតាឃ សង្ខារុបេក្លាឃ សត្តាចតោ តេឃ ច សង្ខារា ឃា ច ជ្របេក្លាតិអាឌិ ច្ញត្តំ៑

៣៣៑ ព្ហគាតិ សង្ខារុបេក្លាឃ ចិត្តាតិតីហាកេកេឌំ គស្សត្តំ ពតិហាកាកេហីតិអាឌិយាហ៑ តត្ត សង្ខារុបេក្លាឃាតិ ក្សុយចត់៑ ចិត្តស្ស អតិតីហាកោតិ សង្ខារុបេក្លាលិតិតា តតោតា អន្ត្បាស្ស ចិត្តស្ស សង្ខារុបេក្លាតិយុត់ ពត្តា ក្សំ ហកេហ៍ អតិយុតេត្ត ហិ ឲត្ត អតិសដ្ឋោ, ក្សសេត្ត តិសដ្ឋោ៑ ពតិហាកាកេហីតិ បុន្ចិតំ បុន្ចិ អដ្ឋហាកាកេហីតិ ចិយ្យេន្ត្តា ក្ញតិឃបុន្ចាចិយ្យន្តេតេតេច តោ អដ្ឋាកាកេ គស្សត្តាកោយា តោ អគស្សត្តាច បុត្ថុជ្ជតស្ស ពតិហាកាកេហីតិអាឌិ បុន្ចិ អកាសិ៑ បុត្ថុជ្ជតស្សាតិ ឲត្ត បត –

ក្សេច បុត្ថុជ្ជតា ច្ញត្តា, ត្យេគ្គតាឌិច្ចឥាគ្គតា;

អត្តេ្លា បុត្ថុជ្ជតោ ឲកោ, កល្យាកេលកោ បុត្ថុជ្ជតោតិ៑

តត្ថ យស្ស ខន្ធធាតុអាយតនាទីសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាសវនធារណបច្ចវេក្ខណានិ នត្ថិ, អយំ អន្ធបុថុជ្ជនោ។ យស្ស តានិ អត្ថិ, សោ កល្យាណបុថុជ្ជនោ។ ទុវិធោបិ បនេស –

បុថូនំ ជននាទីហិ, ការណេហិ បុថុជ្ជនោ;

បុថុជ្ជនន្តោគធត្តា, បុថុវាយំ ជនោ ឥតិ។

សោ ហិ បុថូនំ នានប្បការានំ កិលេសាទីនំ ជននាទីហិ ការណេហិ បុថុជ្ជនោ។ យថាហ – “បុថុ កិលេសេ ជនេន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ អវិហតសក្កាយទិដ្ឋិកាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ សត្ថារានំ មុខុល្លោកិកាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ សព្ពគតីហិ អវុដ្ឋិតាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាភិសង្ខារេ អភិសង្ខរោន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាឱឃេហិ វុយ្ហន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាសន្តាបេហិ សន្តប្បេន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាបរិឡាហេហិ បរិឌយ្ហន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ រត្តា គិទ្ធា គធិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈោសន្នា លគ្គា លគ្គិតា បលិពុទ្ធាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ បញ្ចហិ នីវរណេហិ អាវុតា និវុតា ឱវុតា បិហិតា បដិច្ឆន្នា បដិកុជ្ជិតាតិ បុថុជ្ជនា”តិ (មហានិ។ ៩៤)។ បុថូនំ វា គណនបថាតីតានំ អរិយធម្មបរម្មុខានំ នីចធម្មសមាចារានំ ជនានំ អន្តោគធត្តាបិ បុថុជ្ជនា, បុថុ វា អយំ វិសុំយេវ សង្ខំ គតោ, វិសំសដ្ឋោ សីលសុតាទិគុណយុត្តេហិ អរិយេហិ ជនោតិបិ បុថុជ្ជនោ។ តេសុ កល្យាណបុថុជ្ជនោ ឥធាធិប្បេតោ ឥតរស្ស ភាវនាយ ឯវ អភាវា។

សេក្ខស្សាតិ ឯត្ថ សត្ត សេក្ខា សោតាបត្តិមគ្គដ្ឋសកទាគាមិមគ្គដ្ឋអនាគាមិមគ្គដ្ឋអរហត្តមគ្គដ្ឋា។ តេ ហិ តិស្សោ សិក្ខា សិក្ខន្តីតិ សេក្ខា។ តេសុ សោតាបត្តិសកទាគាមិអនាគាមិផលដ្ឋា តយោ ឥធាធិប្បេតា មគ្គដ្ឋានំ សង្ខារុបេក្ខាយ ចិត្តាភិនីហារាភាវា។

វីតរាគស្សាតិ ឯត្ថ សមុច្ឆេទវសេន វិគតោ រាគោ អស្សាតិ វីតរាគោ។ អរហតោ ឯតំ អធិវចនំ។ តីសុបិ បនេតេសុ ជាតិគ្គហណេន ឯកវចនំ កតំ។

សង្ខារុបេក្ខំ អភិនន្ទតីតិ តស្មិំ ឧបេក្ខាវិហារេ ផាសុវិហារសញ្ញំ បដិលភិត្វា ផាសុវិហារនិកន្តិយា សង្ខារុបេក្ខាភិមុខោ ហុត្វា នន្ទតិ, សប្បីតិកំ តណ្ហំ បវត្តេតីតិ អត្ថោ។ វិបស្សតីតិ សោតាបត្តិមគ្គបដិលាភត្ថំ អនិច្ចាទិវសេន វិវិធា បស្សតិ, សេក្ខោ ឧបរិមគ្គត្ថំ, វីតរាគោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថំ វិបស្សតិ។ បដិសង្ខាយាតិ អនិច្ចាទិវសេនេវ ឧបបរិក្ខិត្វា។ យស្មា បន សោតាបន្នាទយោ អរិយា សកំ សកំ ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជមានា ឧទយព្ពយញាណាទីហិ នវហិ វិបស្សនាញាណេហិ អវិបស្សិត្វា សមាបជ្ជិតុំ ន សក្កោន្តិ, តស្មា បដិសង្ខាយ វា ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជតីតិ វុត្តំ។

ផលសមាបត្តិយា បវត្តិទស្សនត្ថំ បន តេសំ ឥទំ បញ្ហាកម្មំ – កា ផលសមាបត្តិ? កេ តំ សមាបជ្ជន្តិ? កេ ន សមាបជ្ជន្តិ? កស្មា សមាបជ្ជន្តិ?

កថញ្ចស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតិ? កថំ ឋានំ? កថំ វុដ្ឋានំ? កិំ ផលស្ស អនន្តរំ? កស្ស ច ផលំ អនន្តរន្តិ?

តត្ថ កា ផលសមាបត្តីតិ? យា អរិយផលស្ស និរោធេ អប្បនា។

កេ តំ សមាបជ្ជន្តិ? កេ ន សមាបជ្ជន្តីតិ? សព្វេបិ បុថុជ្ជនា ន សមាបជ្ជន្តិ។ កស្មា? អនធិគតត្តា។ អរិយា បន សព្វេបិ សមាបជ្ជន្តិ។ កស្មា? អធិគតត្តា។ ឧបរិមា បន ហេដ្ឋិមំ ន សមាបជ្ជន្តិ បុគ្គលន្តរភាវុបគមនេន បដិប្បស្សទ្ធត្តា, ហេដ្ឋិមា ច ឧបរិមំ អនធិគតត្តា។ អត្តនោ អត្តនោយេវ បន ផលំ សព្វេបិ សមាបជ្ជន្តីតិ ឥទមេត្ថ សន្និដ្ឋានំ។

កេចិ បន "សោតាបន្នសកទាគាមិនោបិ ន សមាបជ្ជន្តិ, ឧបរិមា ទ្វេយេវ សមាបជ្ជន្តី"តិ វទន្តិ។ ឥទញ្ច តេសំ ការណំ – ឯតេ ហិ សមាធិស្មិំ បរិបូរការិនោតិ។ តំ បុថុជ្ជនស្សាបិ អត្តនា បដិលទ្ធំ លោកិយសមាធិំ សមាបជ្ជនតោ អការណមេវ។ កិំ វា ឯត្ថ ការណាការណចិន្តាយ។ ននុ បាឡិយំ វុត្តំ "កតមេ ទស សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, កតមេ ទស គោត្រភុធម្មា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តី"តិ (បដិ. ម. ១.៩០) ឯត្ថេវ បញ្ញត្តំ វិបស្សនេន "សោតាបត្តិផលសមាបត្តត្ថាយ សកទាគាមិផលសមាបត្តត្ថាយា"តិ (បដិ. ម. ១.៩០) វុត្តំ វុត្តំ ។ តស្មា សព្វេបិ អរិយា អត្តនោ អត្តនោ ផលំ សមាបជ្ជន្តីតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ។

កស្មា សមាបជ្ជន្តីតិ? ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថំ។ យថា ហិ រាជា រជ្ជសុខំ, ទេវតា ទិព្វសុខំ អនុភវន្តិ, ឯវំ អរិយា "លោកុត្តរសុខំ អនុភវិស្សាមា"តិ អទ្ធានបរិច្ឆេទំ កត្វា ឥច្ឆិតិច្ឆិតក្ខណេ ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជន្តិ។

កថញ្ចស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតិ, កថំ ឋានំ, កថំ វុដ្ឋានន្តិ? ទ្វីហិ តាវ អាការេហិ អស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតិ និព្វានតោ អញ្ញស្ស អារម្មណស្ស អមនសិការា, និព្វានស្ស ច មនសិការា។ យថាហ – "ទ្វេ ខោ, អាវុសោ, បច្ចយា អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា សមាបត្តិយា សព្វនិមិត្តានញ្ច អមនសិការោ, អនិមិត្តាយ ច ធាតុយា មនសិការោ"តិ (ម. និ. ១.៤៥៨)។ អយំ បនេត្ថ សមាបជ្ជនក្កមោ – ផលសមាបត្តត្ថិកេន ហិ អរិយសាវកេន រហោគតេន បដិសល្លីនេន ឧទយព្វយាទិវសេន សង្ខារា វិបស្សិតព្វា។ តស្ស បវត្តានុបុព្វវិបស្សនស្ស សង្ខារារម្មណគោត្រភុញាណានន្តរា ផលសមាបត្តិវសេន និរោធេ ចិត្តំ អប្បេតិ។ ផលសមាបត្តិនិន្នតាយ ចេត្ថ សេក្ខស្សាបិ ផលមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន មគ្គោ។ យេ បន វទន្តិ "សោតាបន្នោ 'ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិស្សាមី'តិ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា សកទាគាមី ហោតិ, សកទាគាមី ច អនាគាមី"តិ។ តេ វត្តព្វា "ឯវំ សតិ អនាគាមី អរហា ភវិស្សតិ, អរហា បច្ចេកពុទ្ធោ, បច្ចេកពុទ្ធោ ច ពុទ្ធោ"តិ។

តស្មា ន កិញ្ចិ ឯតំ, បាឡិវសេនេវ ច បដិក្ខិត្តន្តិបិ ន គហេតព្វំ។ ឥទមេវ បន គហេតព្វំ។ សេក្ខស្សាបិ ផលមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន មគ្គោ។ ផលញ្ចស្ស សចេ អនេន បឋមជ្ឈានិកោ មគ្គោ អធិគតោ ហោតិ, បឋមជ្ឈានិកមេវ ឧប្បជ្ជតិ, សចេ ទុតិយាទីសុ អញ្ញតរជ្ឈានិកោ,

ទុតិយាទីសុ អញ្ញតរញ្ញតរកេនេវាតិ ឥទំ តាវស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតិ·

“តយោ ខោ, អាវុសោ, បច្ចយា អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ឋិតិយា សព្ពនិមិត្តានញ្ច អមនសិការោ, អនិមិត្តាយ ច ធាតុយា មនសិការោ, បុព្ពេ ច អភិសង្ខារោ”តិ (ម· និ· ១·៤៥៨) វចនតោ ឥមិស្សា តីហាការេហិ ឋានំ ហោតិ· តត្ថ បុព្ពេ ច អភិសង្ខារោតិ សមាបត្តិតោ បុព្ពេ កាលបរិច្ឆេទោ· “អសុកស្មិំ នាម កាលេ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា ហិស្សា យាវ សោ កាលោ នាគច្ឆតិ, តាវ ឋានំ ហោតិ· ឥទមស្ស ឋានំ ហោតិ·

“ទ្វេ ខោ, អាវុសោ, បច្ចយា អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា វុដ្ឋានាយ សព្ពនិមិត្តានញ្ច មនសិការោ, អនិមិត្តាយ ច ធាតុយា អមនសិការោ”តិ (ម· និ· ១·៤៥៨) វចនតោ បនស្សា ទ្វីហាការេហិ វុដ្ឋានំ ហោតិ· តត្ថ សព្ពនិមិត្តានន្តិ រូបនិមិត្តវេទនាសញ្ញាសង្ខារវិញ្ញាណនិមិត្តានំ· កាមញ្ច ន សព្ពានេវេតានិ ឯកតោ មនសិ ករោតិ, សព្ពសង្គាហិកវសេន បនេតំ វុត្តំ· តស្មា យំ ភវង្គស្ស អារម្មណំ ហោតិ, តំ មនសិករោតោ ផលសមាបត្តិតោ វុដ្ឋានំ ហោតីតិ ឯវមស្សា វុដ្ឋានំ វេទិតព្ពំ·

កិំ ផលស្ស អនន្តរំ, កស្ស ច ផលំ អនន្តរន្តិ? ផលស្ស តាវ ផលមេវ វា អនន្តរំ ហោតិ ភវង្គំ វា· ផលំ បន អត្ថិ មគ្គានន្តរំ, អត្ថិ ផលានន្តរំ, អត្ថិ គោត្រភុអនន្តរំ, អត្ថិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនានន្តរន្តិ· តត្ថ មគ្គវីថិយំ មគ្គានន្តរំ, បុរិមស្ស បុរិមស្ស បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ ផលានន្តរំ, ផលសមាបត្តីសុ បុរិមំ បុរិមំ គោត្រភុអនន្តរំ· គោត្រភូតិ ចេត្ថ អនុលោមំ វេទិតព្ពំ· វុត្តញ្ហេតំ បដ្ឋានេ “អរហតោ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ· សេក្ខានំ អនុលោមំ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា· ១·១·៤១៧)· យេន ផលេន និរោធា វុដ្ឋានំ ហោតិ, តំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនានន្តរន្តិ· តត្ថ ឋបេត្វា មគ្គវីថិយំ ឧប្បន្នផលំ អវសេសំ សព្ពំ ផលសមាបត្តិវសេន បវត្តំ នាម· ឯវមេតំ មគ្គវីថិយំ វា ផលសមាបត្តិយំ វា ឧប្បជ្ជនវសេន –

“បដិប្បស្សទ្ធទរថំ, អមតារម្មណំ សុភំ;

វន្តលោកាមិសំ សន្តំ, សាមញ្ញផលមុត្តម”ន្តិ·

អយមេត្ថ ផលសមាបត្តិកថា·

តទញ្ញុបក្ខិត្តាតិ តំ សង្ខារុបេក្ខំ អនេញ្ញាត តាទិសេនេវ វិបស្សនាការេន អញ្ញុបក្ខិត្តា· សុញ្ញតវិហារេន វាតិអាទីសុ ផលសមាបត្តិ វិនា វិបស្សនាវិហារេនេវ វិហរិតុកាមស្ស អរហតោ អត្តាភិនិវេសំ ភយតោ ទិស្វា សុញ្ញតាធិមុត្តស្ស សង្ខារុបេក្ខាយ វយំ បស្សន្តស្ស វិបស្សនត្តយវិហារោ សុញ្ញតវិហារោ នាម, សង្ខារនិមិត្តំ ភយតោ ទិស្វា អនិមិត្តាធិមុត្តស្ស សង្ខារុបេក្ខាយ វយំ បស្សន្តស្ស វិបស្សនត្តយវិហារោ អនិមិត្តវិហារោ នាម, តណ្ហាបណិធិំ ភយតោ ទិស្វា អប្បណិហិតាធិមុត្តស្ស សង្ខារុបេក្ខាយ វយំ បស្សន្តស្ស

ចិបស្សតត្តឃចិហារេទា អប្យលិហិតចិហារេទា តាយ៍ ៣ឆា ហិ បរេតា ទុត្តំ –

“អភិតិចេឋំ កឃតោ ឋយ្យស្សយាតោ ឃុដ្ឋាតេ អឌិយុត្តត្តា ឲុស្ស ឲុស្ស ចឃំ បស្សុតិ, ឃុដ្ឋាតោ ចិហារេទា៍ តិយិត្តំ កឃតោ ឋយ្យស្សយាតោ អតិយិតេត្ត អឌិយុត្តត្តា ឲុស្ស ឲុស្ស ចឃំ បស្សុតិ, អតិយិតេត្តា ចិហារេទា៍ បលិឌិ កឃតោ ឋយ្យស្សយាតោ អប្យលិហិតេ អឌិយុត្តត្តា ឲុស្ស ឲុស្ស ចឃំ បស្សុតិ, អប្យលិហិតោ ចិហារេទា”តិ (បដិ៍ យ៍ ១៍លិប័)៍

លត្យអក្ខុបេក្ខាឋក្ខារេចត ច បដិក្ខុលេ អប្យដិក្ខុលឋញ្ញាឌិចិហារឋក្ខារេចត ច អទេហតោតោឃេច ឋញ្ញាកាទេត ចិត្តំ ចេឋ ចត្តតិ, តេតា អឃំ ចិបស្សតាចិហារេទា អទេហតោតោឃេច ញ្ញញ្ញាំតិ ទុត្តំ ហោតិ៍ ឌិតទារេកា ឋក្ខាទុបេក្ខិ ចិបស្សុតិ ចាតិ ៩ត្ត បត ពិឆា ច កឃំ, ពិឆា ច អឌិយុត្តិ អតាបឌ្ឋិត្វា ពេចលំ ចិបស្សតាតិ ចេឌិតព្ពា៍ ៩ចញ្ញាឃតិ បុព្ពាបទចិឋេឋោ ហោតិ៍

ៗ៩៍ ញ្ញងាតិ ថ្ថិត្តំ ពិណ្ហិ បុក្កលិតំ ចឋេត ឋក្ខាទុបេក្ខាឃ ៩ពត្តតាតត្តកេឆំ ងស្សោពុការេយា ពឆំ បុឆុឌ្ឋតស្ស ច ឋេក្ខស្ស ចាតិអាឌិយាហ៍ ៣ត្ត ចិត្តស្ស អភិតីហារេទា ៩ពត្តំ ហោតីតិ ៩េកា ហោតិ, ឋពេត្ត កាចចតត្តិ ចេឌិតព្ពំ៍ ឃឆា ញ្ញងប្យច្ចយា ៩ច ញ្ញងប្យច្ចយតាតិ ទុត្តំ, ៣ឆា ៩េកោច ៩ពត្តំ៍ អភិតីហារេទាតិ ឋាយិអត្ត បច្ចត្តចចតំ ចា, អភិតីហារស្សាតិ អេត្ត៍ “ឋោ ឥឋោ ឋយុឌ្ឋិត្វា”តិអាឌីឃុ (យហាច៍ ១៩ប័) ចិឃ ចិកត្តិចិបល្លាឋោ ពេតាតិ ចេឌិតព្ពា៍ ចិត្តំ កិលិស្សតីតិ ចិបស្សតាតិកត្តិឋក្ខាពេត លោកកិលេឋេត ចិត្តំ កិលិស្សតិ, តាបឹឃតិ ឌាឌឹឃតីតិ អេត្ត៍ កាចតាឃ បទិបេត្ត ហោតីតិ បដិលទ្ធាឃ ចិបស្សតាកាចតាឃ ឋុបឈាតោ ហោតិ៍ បដិចេឆស្ស អត្តុទារឃោ ហោតីតិ ចិបស្សតាកាចតាឃ បដិលកិតព្ពស្ស ឋច្ចប្យដិចេឆស្ស បដិលិកត្តុទារឃោ ហោតិ៍ អាឃតិ បដិឋត្តិឃា បច្ចឃោ ហោតីតិ ឋក្ខាទុបេក្ខាឋយ្យុត្តពយ្ពស្ស ពាលចត្តា តោតេច ឃុកតិបដិឋត្តិឃា ឌឹឃយាតាឃ អតិតគ្គតឋក្ខាតោ លោកកិលេឋោ អតាពេត ពាយាចទេឃុកតិបដិឋត្តិឃា បច្ចឃោ ហោតិ ៍ ឃស្មា កិលេឋឋហាឃំ ពយុំ ចិបិពំ ងេតតិ, តស្មា ពយុំ ងតពបច្ចឃោ ហោតិ, កិលេឋោ ឋុបត្តឃ្ពកបច្ចឃោ៍ ឋេក្ខស្ស បត ឋុត្តទិបដិចេឆស្សាតិ ឋពងាកាយិយក្កាឌិចេឋេត ឋច្ចប្យដិចេឆស្ស៍ អាឃតិ បដិឋត្តិឃា បច្ចឃោ ហោតីតិ ឋេឋេក្ខុស្ស ឋោតាបត្តុឋពងាកាយឹតំ អតឌិកពញ្ញាតាតំ ឋក្ខាទុបេក្ខាពេឃុត ឌឹឃយាតាឃ ពាយាចទេឃុកតិបដិឋត្តិឃា អភិតគ្គតកិលេឋោ បច្ចឃោ ហោតិ, ឈាតលិកឹតំ បត អតាកាយិស្ស ច ព្រាហ្មលោកេឃេច បដិឋត្ថាតេតា បច្ចឃោ ត ហោតិ, អត្ថលោយកោព្រាក្មហិ ច ឌឹឃយាតាឃ បដិឋត្តិឃា អឃេឃេច កិលេឋោ បច្ចឃោ ហោតីតិ ចេឌិតព្ពា៍

អតិច្ចតោតិ ហុត្វា អកាចេដ្ឋេត អតិច្ចត្តិកតាឃ អាឌិអត្តចត្តតាឃ ច អតិច្ចតោ៍ ទុក្ខតោតិ អភិណ្ហបដិបឹឡអតេដ្ឋេត ឋុប្យាងចឃបដិបឹឡអតតាឃ ទុក្ខចត្ថុតាឃ ច ទុក្ខតោ៍ អតត្តតោតិ អចឋចត្តតេដ្ឋេត បច្ចយាឃត្តទុត្តិតាឃ ឋាយិតិចាឋិការពេចងកាការេចត ច អតត្តតោ៍ អត្ថបស្សតេដ្ឋេតាតិ អត្ថ អត្ថ អតិច្ចាឌិតោ បស្សតេដ្ឋេត៍ អភិតីហារេទា តាតត្តំ ហោតីតិ អភិតីហារេទា តាតា ហោតីតិ ចា អភិតីហារស្ស តាតាការេចា ហោតីតិ ចា ចេឌិតព្ពំ៍

ក្យឋលិតិ អាទេរាឲ្យេដ្ឋេត អតចឌ្ឋេដ្ឋេត ពោឋល្លឋម្ភតេដ្ឋេត ច៍ អញ្ញាកតាតិ ក្យឋលិក្យឋលការេចត ត ញ្ញាកតា៍ កិច្ចាំកាលេ ឃុចិឌិតាតិ

ວິປສ຺ສນາກາເລ ສຸຏ຺ຐຸ ວິທິຕາ. ກິຍ຺ຈິກາເລ ນ ສຸວິທິຕາຕິ ອທິຄຕ຺ຕກາເລ ນ ສຸຏ຺ຐຸ ວິທິຕາ. ອຍ຺ຈນ຺ຕໍ ສຸວິທິຕາຕິ ອທິຄຕ຺ຕາຍ ປຖິຕຕ຺ຕາ ເອກເທເສນ ສຸວິທິຕາ. ວິທິຕເຏ຺ຐນ ຈ ອວິທິຕເຏ຺ຐນ ຈາຕິ ເອຕ຺ຖ ປຸຄ຺ຄເລສຸ ຍ຺ຈາ ສຸວິທິຕເຏ຺ຐາປິ ວິທິຕາການ຺ສ ອຍ຺ຈນ຺ຕສຸວິທິຕເຏ຺ຐາປິ ວິທິຕເຏ຺ຐາຈ ເຫາຕິ, ຍິສ຺ສາປິ ນ ສຸວິທິຕເຏ຺ຐາ ອວິທິຕເຏ຺ຐາຈ.

ອທິຄຕ຺ຕາຕິ ວິປສ຺ສນາຍ ກເລາຍສ຺ສ ອປຣິເຍາສິຕຕ຺ຕາ ອປ຺ປຫີນການເຈນ ຕທ຺ທິປຣິເຕນ ທິຄຕ຺ຕາ. ທິຍ຺ຍໍ ສເຍ຺ຍາຊະນາໍ ປຫານາຍາຕິ ສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐິວິຈິກິຈ຺ຉາສີລພ຺ພຕປຣາມາສານໍ ປຫານຕ຺ຖໍ. ປຈ຺ຈຍກຕິກາປິ ເຕາສິສຕ຺ຕາ ເອເຕ຺ຖ ສຄ຺ຄໍ ກຈ຺ຉນ຺ຕິ. ອປຈ຺ຈຍກຕິກາ ປຕ ວິປສ຺ສໍ

ສທ຺ທານຸເສປ຺ປໍ ປີເປຕ຺ຖາ ຍເປນ຺ຕິ. ເສາຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ຄໍ ປຏິລາພຕ຺ຖາຍາຕິ ອສມາເສຕ຺ຖາ ປຕ຺ຕິ, ສມາເສຕ຺ຖາ ປີເປ ສຸຕ຺ຕຣຕເຣາ. ເສເສ຺ຣາ ທິຍ຺ຍໍ ສເຍ຺ຍາຊະນາໍ ປຫີນຕ຺ຕາຕິ ເສາຕາປນ຺ນກາຍິກອນາກາຍີນໍ ສາຍເຍ຺ຍາຕ ຈຸຕ຺ຕໍ. ສກາຍິກອນາກາຍີນປິ ທິ ຕາສິ ປຫີນາເນວ.

ຍຕ຺ຕີປຏິລາພຕ຺ຖາຍາຕິ ຍປສ຺ປຣິຍຄ຺ຄປຏິລາພຕ຺ຖໍ. ອິຍ຺ຈຍ຺ປຸຍວິຫາຣຕ຺ຖາຍາຕິ ອິເຍ຺ຈ ຈເຍ຺ຍ ປຈ຺ຈເຍ຺ຍ ອຕ຺ຕການເຈ ເຍາ ສຸເຂາ ວິຫາເຣາ, ຕທຕ຺ຖາຍ. ວິຫາຣສມາປຕ຺ຕເຍ຺ຍາຕິ ເສກ຺ຂສ຺ສ ຜລສມາປຕ຺ຕເຍ຺ຍ, ອິຕຣາກສ຺ສ ວິປສ຺ສນາວິຫາຣຜລສມາປຕ຺ຕເຍ຺ຍ.

໑໔໖. ຏ຺ຐານາຕິ ສທ຺ທານຸສາຣິສ຺ສ ກາຍປຣິເຈ຺ເທ ຈເສ຺ສຸຕ຺ຕໍ ກຕິ ສທ຺ທານຸສາຣິສ຺ສາຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ສຍເຊເສຕາຕິ ສຍາຕິເຊເສຕ. ອຍເຍຈ ຈາ ປີເຣຼາ. ຕີຈເຣາປ ປຏິສທ຺ທາຕິ ປຍ຺ຍາ ຕີຈເຣາປາຕິ ປຫາຕຕ຺ຖການເຈນ ປຣິຄ຺ຄເຫຕ຺ຖາ. ສຕ຺ຕິຍ຺ຍາຕາຕິ ຕີຈເຣາປໍ ປຫານາກິຍຸຕິກ຺ຂຕຕ຺ຖາ ເຕາສໍ ປຫາເນປິ ອຍ຺ຍາປິຣກາຊຸປກຍເຕນ ຍເຍ຺ຍຕາຍ ສຕ຺ຕິຍ຺ຍຕາ. ສທ຺ທານຸສາຣິຕຸຕິ ຕີຈເຣາປປຫາເນ ຍ຺ຍາປິຣາກເຣາປຕ ຕີຈເຣາປສທ຺ທາຕໍ ສທ຺ທາຣາໍ ປຣິປຸຕ຺ຕາຍຸ. ເອສ ຕເຍາ ວິຕກ຺ກວິຈາຣາຊີສຸ ຈ. ສຍເຊ ສທ຺ທານຸສາຣີ ຕາຍ ອປ຺ປຕາວີວິຍາ ອານຸປ຺ປຸຕ຺ຕການເກ

ຍລປ຺ປຕ຺ຕການຕາຍຍຕາໂຕ. ເສາຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ຄີ ປຏິລາພຕ຺ຖາຍາຕິອາທີສຸ ຈຕູສຸ ມຄ຺ຄຈາເຣສຸ ສຸຍ຺ຍາຕາຕິຍິຕ຺ຕອປ຺ປຫີນມຄ຺ຄໍ ອຍ຺ຍາຕເຍ຺ຍາຕເຣາ ມເຄ຺ຄ ລພ຺ພຕິ. ເສາຕາປຕ຺ຕິຜລສມາປຕ຺ຕເຍ຺ຍາຕິອາທີສຸ ຈຕູສຸ ຜລຈາເຣສຸ ປຕ ອປ຺ປຫີນິຕາ ຜລສມາປຕ຺ຕິ

ເຈທິຕຍ຺ຍາ. ກສ຺ມາ? "ສຸຍ຺ຍຕວິຫາຣສມາປຕ຺ຕເຍ຺ຍ ອທິມິຕ຺ຕວິຫາຣສມາປຕ຺ຕເຍ຺ຍາ"ຕິ ຏ຺ຐຕາຣາໍ ຍິສ຺ສໍ ຜລສມາປຕ຺ຕິໍ ວິສຸໍ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ. ອທິຍ຺ຍາຕຸປສ຺ສນາວຸເຏ຺ຐານເຈເສນ ຫິ ອທິມິຕ຺ຕມເຄ຺ຄ, ຕເຈ຺ຈ ຜລສມາປຕ຺ຕິກາເລ ອທິມິຕ຺ຕຜລສມາປຕ຺ຕິ, ຊຸກ຺ຂາຕຸປສ຺ສນາວຸເຏ຺ຐານເຈເສນ ອປ຺ປຫີນິຕມຄ຺ຄຜລສມາປຕ຺ຕິເຍາ, ອນຕ຺ຕາຕຸປສ຺ສນາວຸເຏ຺ຐານເຈເສນ ສຸຍ຺ຍຕມຄ຺ຄຜລສມາປຕ຺ຕິເຍາ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕເນເຍເຕຈ ເຈທິຕຍ຺ຍາ.

ເອຕ຺ຖ ຈ ຈຕູສຸ ມຄ຺ຄຈາເຣສຸ ຍປ຺ປາຊຕ຺ຕິອາທີຕິ ປຍ຺ຍາ ຍຸລປຊາຕິ, ກຕິຕ຺ຕິອາທີຕິ ຊສ ເຈຈຈຕປຊາຕີຕິ ປຕ຺ຕຣສ ປຊາຕິ ຈຸຕ຺ຕາຕິ. ເຕສຸ ປຕ ຜລສມາປຕ຺ຕິຈາເຣສຸ ປຍ຺ຍາ ຍຸລປຊາເຕເຈ ຈຸຕ຺ຕາຕິ. ຕໍ ກສ຺ມາ ຏ຺ຐຕິ ເຈ? ສທ຺ທານຸສາຣິຍາ ທິຍ຺ຍການເຈ ສຕິ ກິເລສປ຺ປຫາເຕ ສຍຕ຺ເຕສ຺ສ ຍຄ຺ຄສ຺ສ ສຍຸຈເຕາ ຕສ຺ສາ ທິຍ຺ຍການຊສ຺ສຕຕ຺ເຕ ເຈຈຈຕປເຊຫິ ສຫ ຊຍ຺ຍໍ ກຕ຺ຕາ ຍຸລປຊາຕິ ຈຸຕ຺ຕາຕິ. ຜລສ຺ສ ຕິຣຸສ຺ສາຫການເຈນ ສຕ຺ຕສການເຈຕ຺ຖາ ຍຄ຺ຄາຍຕ຺ຕຕ຺ຖາ ຈ ຍຕ຺ຖຸຕາປິ ສທ຺ທານຸສາຣິຍາ ຜລສ຺ສ ປຍ຺ເຍາ ເຫາຕີຕິ ຊສ຺ສຕຕ຺ເຕ ຍຸລປຊາເຕເຈ ຈຸຕ຺ຕາຕີຕິ ເຈທິຕຍ຺ຍາຕິ.

໑໔໗. ຏ຺ຐານາຕິ ຊາຕິເຈເສນ ປຸຍ຺ຍິຕ຺ຕາ ລກ຺ຂຍາເຕເຈເສນ ວິສ຺ສເຊ຺ຊຕ຺ຕໍ ກຕິ ສທ຺ທານຸສາຣິຍາ ກຸສລິຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ປຕ຺ຕຣສ ສທ຺ທານຸສາຣິຍາຕິ ສຍເຊເສນ ອຏ຺ຐ, ຈຕຸຕ຺ຖໍ ຍຄ຺ຄານໍ ທິຍ຺ຍໍ ຜລານໍ ຈເສນ ສຕ຺ຕາຕິ ປຕ຺ຕຣສ. ສຍເຊເສນ ອຏ຺ຐ ສທ຺ທານຸສາຣີ ອຣຫເຕາ ຕີຈເຣາປປຏິສທ຺ທາອການເຕາ, ວິຕກ຺ກວິຈາຣາຊີໍ ປຫາຕຍ຺ຍາປິເຣ ວິຕາ ສຸເອຕ ປຫາຕເຕາ ຈ ສທ຺ທານຸສາຣີຕາຍສ຺ສ ອຕຕ຺ຖຸປິຕິ ກຕ຺ຕາ ຕາສໍ

អញ្ញាកតតា ត ចុត្តាតិ ទេឌិតព្ពា៉ អទហតា បត ផលសមាបត្តិ សមាបជ្ជេត្តត សង្គារុបេក្ល ចិតា សមាបជ្ជិត្វំ ត សក្កាតិ ពិទេស្សា សង្គារុបេក្លា អញ្ញាកតាតិ ចុត្តា៉ អប្បលិហិតសុញ្ញតាតិមិត្តចទេសត ហិ អទហទេតា ពិទេស្សា សង្គារុបេក្លា៉

ព្ពានាតិ សង្គារុបេក្លាតំ និចណ្ណតាចទេសត ចុត្តាសុ តីសុ កាឆាសុ បដិសង្ខាសន្តិដ្ឋតា បញ្ញាតិ សង្គារុបេក្លា៎ អដ្ឋ ចិត្តស្ស ទេកាចទាតិ សមឆចទេសត ចុត្តា អដ្ឋ សង្គារុបេក្លា សមាធិស្ស ចិសយា, ក្សមិទេឃាតិ អទេត្វា៉ “ចិត្តំ បញ្ញាញ្ញា កាចយ”ន្តិអាទីសុ (ឆំ៉ តិ៉ ១៉១ ១, ១៨៧) ចិយ ចិត្តសីទេសត សមាធិ តិដ្ឋិទេដ្ឋា, “ទេកាចទេទ, កិល្លទេច, ចទឆ សទេក ទេបត្តិទេក ចិសទេយ”តិអាទីសុ (ឆំ៉ តិ៉ ៥៉ ១៧៤) ចិយ ទេកាចទសទេទ្ឋត ចិសទេយា៉ យតិញាយតាយត្តំ, តទេស្សទេសា ចិសទេយាតិ ចុទ្ធតិ៉ បុថុជ្ជតស្ស ទេទ្វតិ សមឆចទេសត ចិបស្សតាចទេសត ច៉ តទេយាទេសក្លស្សាតិ សមឆចិបស្សតាសមាបត្តិចទេសត៉ តទេយា ច ឌឹតទាកស្សាតិ អប្បលិហិតសុញ្ញតាតិមិត្តផលសមាបត្តិចទេសត៉ “ពិទេស្សា”តិ ចត្តទេព្ពា “តទេយា”តិ ច លិង្គចិបល្លាទេសា កទេតា៉ តទេយា សង្គារុបេក្លា ឆម្មាតិ ចា ទេយាទេឌតព្ពា៉ ទេយហិ ចិត្តំ ចិចដ្ឋតីតិ ទេយហិ សង្គារុបេក្លាឆទេម្មហិ ចិតក្កចិចាទាទិទេតា, ដ្ឋប្បាតាទិទេតា ចា ចិត្តំ អបកច្ឆតិ៉ ឌឹតទាកស្សាបិ ហិ សង្គារុបេក្លាសម្ពាចទេតា ច សង្គារទេតា ចិត្តំ ចិចដ្ឋិទ្វា តិព្ពាតំ បល្លន្តតីតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៉ អដ្ឋ សមាធិស្ស បច្ចយាតិ សមឆចទេសត ចុត្តា អដ្ឋ អប្បតាសម្បាបកត្តា អប្បតាសមាធិស្ស បច្ចយា៉ ទស ញាណស្ស ទេកាចទាតិ ចិបស្សតាចទេសត ចុត្តា ទស មគ្គញាណស្ស ផលញាណស្ស ច ក្សមិទេឃា៉ តិណ្ណំ ចិទេមាក្លាត បច្ចយាតិ សុញ្ញតាតិមិត្តអប្បលិហិតចិទេមាក្លាតំ ដ្ឋបតិស្សយបច្ចយា៉ តាតាធិដ្ឋីសុ ត កម្បតីតិ កដ្ឋ អចិស្សជ្ជិត្វាច សង្គារទេ អតិច្ចាទិចទេសត ចិបស្សទេត្តា សស្សតធិដ្ឋិអាទីសុ តាតប្បការាសុ ធិដ្ឋីសុ ត ទេចឆតីតិ៉

សង្គារុបេក្លាញាណតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

១០៉ ទេកាត្រភុញាណតិទ្ទេសចណ្ណតា

៥៨៉ ទេកាត្រភុញាណតិទ្ទេទេស អភិភុយ្យតីតិ អភិភចតិ អតិក្កមតិ៉ ពាហិទ្ធា សង្គារតិមិត្តន្តិ សកសន្តាតប្បចត្តអកុសលក្ខន្ធទេតា ពាហិទ្ធាភូតំ សង្គារតិមិត្តំ៉ ទេលិកិកសង្ខារា ហិ កិទេលសាតំ តិមិត្តត្តា, តិមិត្តាការទេត ដ្ឋបដ្ឋាតទេតា ចា តិមិត្តន្តិ ចុច្ចន្តិ៉ អភិភុយ្យតីតិ ទេកាត្រភូតិ ច បុថុជ្ជតទេកាត្តាភិភចតទេតា ទេកាត្រភូការទេចា ចុទេត្តា៉ បល្លន្តតីតិ ទេកាត្រភូតិ អរិយទេកាត្តភាចតទេតា ទេកាត្រភូការទេចា ចុទេត្តា៉ អភិភុយ្យិត្វា បល្លន្តតីតិ ទេកាត្រភូតិ ដ្ឋទេកា អទេត្វ សមាទេសត្វា ចុត្តំ៉ ចុដ្ឋាតីតិ ទេកាត្រភូតិ ច ចិចដ្ឋតីតិ ទេកាត្រភូតិ ច យាតិកាយ ចុដ្ឋាតចិចដ្ឋតបទាត្សរូបេត បុថុជ្ជតទេកាត្តាភិភចតទេត្វាទេយច ចុទេត្តា៉ សមឆចទេសត ចុត្តទេកាត្រភូតំ បត តិចទេណាទិទេកាត្តាភិភចតទេតា ទេកាត្រភូតិ, “ទេសាតាបត្តិផលសមាបត្តត្វាយា”តិអាទីសុ ឆសុ សមាបត្តិចារទេសុ ដ្ឋប្បាតាទិទេកាត្តាភិភចតទេតា ទេកាត្រភូតិ, “សកទាកាមិមគ្គំ បដិលាភត្វាយា”តិអាទីសុ តីសុ មគ្គចារទេសុ ទេសាតាបន្នាទិទេកាត្តាភិភចតទេតា ទេកាត្រភូតិ អទេត្វា ទេចឌិតទេព្ពា៉ ទេកាត្តទេត្វា ទេចត្វ ពីជទេត្វា៉ ចត្តតិបកទេលា កិទ ចុត្តំ – ទេកាត្តំ ចុច្ចតិ តិព្ពាតំ សព្ពបរិបទេត្វហិ គុត្តត្តា, តំ បដិបជ្ជតីតិ ទេកាត្រភូតិ, អដ្ឋ សមាបត្តិទេយាបិ ទេកាត្តំ ទេកាត្រភុបរិបទេត្វហិ គុត្តត្តា, តំ ទេកាត្តំ បដិបជ្ជតីតិ ទេកាត្រភូតិ ចុត្តំ៉ “ចតុត្ថំ មគ្គាតំទេយច ទេកាត្រភូ តិព្ពាតារម្មណំ, ចតស្សត្ថំ ផលសមាបត្តីតំ ទេកាត្រភូ សង្គារារម្មណំ ផលសមាបត្តិតិន្នត្តា”តិ ចទន្តិ៉ ចុត្តទេញ្ញាតំ ចិសុទ្ធិមគ្គេ – “តស្ស បចត្តាតុបុព្វចិបស្សតស្ស

សង្ខារារម្មណគោត្រភុញាណានន្តរំ ផលសមាបត្តិវសេន និរោធេ ចិត្តំ អប្បេតី”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៨៩១). តេនេវេត្ថ មគ្គវារេសុ សោឡសមំ កត្វា គហិតស្ស ពហិទ្ធាសង្ខារនិមិត្តបទស្ស សមាបត្តិវារេសុ ឆដ្ឋំ កត្វា គហណំ ន កតន្តិ វេទិតព្ពំ. អញ្ញថា ហិ មូលបទគ្គហណេន គហេតព្ពំ ភវេយ្យ.

អញ្ញេ បន “យោ និព្ពានេ បឋមាភោគោ បឋមសមន្នាហារោ, អយំ វុច្ចតិ គោត្រភូ”តិ វទន្តិ. តំ ផលំ សន្ធាយ ន យុជ្ជតិ. បត្ថុត គោត្រភុធម្មា កុសលាតិ វុត្ត អរហតោ អភិគវិតព្ពនិវេរាណាការវតោ វិនព្ពវិធារាឌីនំ សុខេនេវ បហាតព្ពាការតោ ច អភិគវនទ្ធេន គោត្រភុនាមំ នារហន្តីតិ កត្វា គោត្រភូនំ អញ្ញាគតតា ន វុត្តាតិ វេទិតព្ពា. អរហតា បន ផលសមាបត្តិ សមាបជ្ជន្តេន សង្ខារេ អនភិក្ខម្ម សមាបជ្ជិតុំ ន សក្កាតិ “តយោ គោត្រភុធម្មា អញ្ញាគតា”តិ វុត្តា. កេចិ បន “អដ្ឋ សមាបត្តិយោ និព្ពានគាមិយា វិទ ធ្លាន និព្ពិន្ទា, តស្មា អដ្ឋ សមាបត្តិគោត្រភូ កុសលា ហោន្តី”តិ វទន្តិ. តថា សង្ខារុបេក្ខាយបិ វេទិតព្ពំ.

៩០. នាមិសង្ខាតិអាទីសុ វដ្ដាមិសលោកាមិសកិលេសាមិសានំ កិលេសាមិសេន នាមិសំ សនិគន្តិគន្តា. កិំ តំ? អដ្ឋវិធំ សមថគោត្រភុញាណំ. វដ្ដាមិសន្តិ តេភូមិកវដ្ដមេវ. លោកាមិសន្តិ បញ្ច កាមគុណា. កិលេសាមិសន្តិ កិលេសា ឯវ. និរាមិសន្តិ ទសវិធំ វិបស្សនាគោត្រភុញាណំ អនិគន្តិគន្តា. ន ហិ អរិយា គោត្រភុម្ហិ និគន្តិ គវនាន្តិ. សេវិត្វាគេ “នាមិសន្នោ”តិ លិខន្តិ, តំ ន សុន្ទរំ. វុត្តមេវ បណិហិតញ្ច អប្បណិហិតំ សញ្ញុត្តញ្ច វិសញ្ញុត្តំ វុដ្ឋិតញ្ច អវុដ្ឋិតំ វេទិតព្ពំ. និគន្តិបណិធិយា ហិ បណិហិតំ បត្តិតន្តិ អវត្វា. តទាការេន អប្បណិហិតំ. និគន្តិសញ្ញោគេន សញ្ញុត្តំ. តទាការេន វិសញ្ញុត្តំ. វុដ្ឋិតន្តិ វិបស្សនាគោត្រភុញាណមេវ. តត្ថា និគន្តិវដ្ឋនគន្តា វុដ្ឋិតំ នាម. អត្ថតោ អវុដ្ឋិតំ. ពហិទ្ធា វុដ្ឋានគន្តា វា វុដ្ឋិតំ. ផលគោត្រភុម្បិ ហិ និព្ពានត្តម្មណវសេន និព្ពានាភិមុខីភូតគន្តា ពហិទ្ធាសង្ខារនិមិត្តា វុដ្ឋិតំ នាមាតិ វេទិតព្ពំ. ហេដ្ឋាភិនវនវុដ្ឋានវិវដ្ដនវារេសុបិ ផលគោត្រភុ អញ្ញាសមវសេន និព្ពានាភិមុខីភូតគន្តា អភិកុម្មតិ វុដ្ឋាតិ វិវដ្ដតីតិ វេទិតព្ពំ. តិណ្ណំ វិមោក្ខានំ បច្ចយាតិ តិណ្ណំ លោកុត្តរវិមោក្ខានំ សមថគោត្រភុ បគតូបនិស្សយបច្ចយា ហោន្តិ, វិបស្សនាគោត្រភុ អនន្តរសមនន្តរូបនិស្សយបច្ចយា ហោន្តិ. បញ្ញា យស្ស បរិច្ចិតាតិ បុព្ពភាគបញ្ញា យស្ស បរិចិតា បរិចិណ្ណា. កុសលោ វិវដ្ដេ វុដ្ឋានេតិ អសម្មោហវសេនេវ វិវដ្ដសង្ខាតេ គោត្រភុញាណេ កុសលោ ឆេកោ, បុព្ពភាគញាណេន វា កុសលោ. នានាទិដ្ឋីសុ ន កម្បតីតិ សមុច្ឆេទេន បហីនាសុ នានប្បការាសុ ទិដ្ឋីសុ ន វេធតីតិ.

គោត្រភុញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១១. មគ្គញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩១. មគ្គញាណនិទ្ទេសេ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា វុដ្ឋាតីតិ ទិដ្ឋានុសយប្បហានេន សមុច្ឆេទវសេន ទ្វាសដ្ឋិភេទតោ មិច្ឆាទិដ្ឋិតោ វុដ្ឋាតិ. តទនុវត្តកកិលេសេហីតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិមូលកេហិ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិឧបនិស្សយេហិ ច ឯកប្បហានេហិ មិច្ឆាទិដ្ឋិអនុវត្តនកេហិ នានាវិធេហិ កិលេសេហិ. តេន តទេកដ្ឋកិលេសប្បហានំ វុត្តំ ហោតិ. ទុវិធញ្ហិ ឯកដ្ឋំ សហជេកដ្ឋំ បហានេកដ្ឋញ្ច. ទាយ ទិដ្ឋិយា សហ ឯកុប្បាទា ឯកតោ,

เอกสฺมึ ปุคฺคเล วา ยาว ปหานา ฐิตาติ ตเทกฏฺฐา ฯ ทิฏฺฐิยา หิ ปหียมานาย ทิฏฺฐิสมฺปยุตฺเตสุ ทฺวีสุ อสงฺขาริกจิตฺเตสุ ตาย ทิฏฺฐิยา สหชาตา โลโภ โมโห อุทฺธจฺจํ อหิริกํ อโนตฺตปฺปนฺติ อิเม กิเลสา, ทฺวีสุ สสงฺขาริกจิตฺเตสุ ตาย ทิฏฺฐิยา สหชาตา โลโภ โมโห ถินํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ อโนตฺตปฺปนฺติ อิเม กิเลสา สหเชกฏฺฐวเสน ปหียนฺติ ฯ ทิฏฺฐิกิเลเสเยว ปหียมาเน เตน สห เอกสฺมึ ปุคฺคเล ฐิตา อปายคมนียา โลโภ โทโส โมโห มาโน วิจิกิจฺฉา ถินํ อุทฺธจฺจํ อหิริกํ อโนตฺตปฺปนฺติ อิเม กิเลสา ปหาเนกฏฺฐวเสน ปหียนฺติ ฯ ขนฺเธหีติ ตทนุวตฺตเกเหว ขนฺเธหิ, ตํ ทิฏฺฐึ อนุวตฺตมาเนหิ สหเชกฏฺเฐหิ จ ปหาเนกฏฺเฐหิ จ จตูหิ อรูปกฺขนฺเธหิ, ตํสมุฏฺฐานรูเปหิ วา สห ปญฺจหิ ขนฺเธหิ มิจฺฉาทิฏฺฐิอาทิกิเลสปจฺจยา อนาคเต อุปฺปชฺชิตพฺเพหิ วิปากกฺขนฺเธหิ ฯ พหิทฺธา จ สพฺพนิมิตฺเตหีติ ยถาวุตฺตกิเลสกฺขนฺธโต พหิภูเตหิ สพฺพสงฺขารนิมิตฺเตหิ ฯ มิจฺฉาสงฺกปฺปา วุฏฺฐาตีติ โสตาปตฺติมคฺเคน ปหาตพฺเพสุ จตูสุ ทิฏฺฐิสมฺปยุตฺเตสุ, วิจิกิจฺฉาสหคเต จาติ ปญฺจสุ จิตฺเตสุ อปายคมนียเสสากุสลจิตฺเตสุ จ มิจฺฉาสงฺกปฺปา วุฏฺฐาติ ฯ

มิจฺฉาวาจาย วุฏฺฐาตีติ มุสาวาทโต เจว อปายคมนียปิสุณผรุสสมฺผปฺปลาเปหิ จ วุฏฺฐาติ ฯ มิจฺฉากมฺมนฺตา วุฏฺฐาตีติ ปาณาติปาตาทินฺนาทานมิจฺฉาจาเรหิ วุฏฺฐาติ ฯ มิจฺฉาอาชีวา วุฏฺฐาตีติ กุหนา ลปนา เนมิตฺติกตา นิปฺเปสิกตา ลาเภนลาภํนิชิคึสนตา, อาชีวเหตุเกหิ วา สตฺตหิปิ กายวจีกมฺเมหิ วุฏฺฐาติ ฯ มิจฺฉาวายามมิจฺฉาสติมิจฺฉาสมาธีหิ วุฏฺฐาติ ฯ มิจฺฉาสงฺกปฺปวุฏฺฐาเน วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺพํ ฯ มิจฺฉาสตีติ จ สติยา ปฏิปกฺขาการเตน อุปฺปชฺชมานา อกุสลจิตฺตุปฺปาทมตฺตเมว ฯ อุปริมคฺคตฺตเย "ทสฺสนฏฺเฐน สมฺมาทิฏฺฐิ"ติอาทีนิ อฏฺฐ มคฺคงฺคานิ ยถา ปฐมชฺฌานิเก ปฐมมคฺเค ลพฺภนฺติ, ตเถว ลพฺภนฺติ ฯ ตตฺถ ปฐมมคฺเค สมฺมาทิฏฺฐิ มิจฺฉาทิฏฺฐึ ปชหตีติ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ สมฺมาสงฺกปฺปาทโยปิ มิจฺฉาสงฺกปฺปาทีนํ ปชหนฏฺเฐเนว เวทิตพฺพา ฯ เอวํ สนฺเต ปฐมมคฺเคเนว ทฺวาสฏฺฐิยา ทิฏฺฐิคตานํ ปหีนตฺตา อุปริมคฺคตฺตเยน ปหาตพฺพา ทิฏฺฐิ นาม นตฺถิ ฯ

ตตฺถ สมฺมาทิฏฺฐีติ นามํ กถํ โหตีติ? ยถา วิสํ อตฺถิ วา โหตุ มา วา, อคโท อคโทเตฺวว วุจฺจติ, เอวํ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อตฺถิ วา โหตุ มา วา, อยํ สมฺมาทิฏฺฐิ เอว นาม ฯ ยทิ เอวํ นามมตฺตเมเวตํ โหติ, อุปริมคฺคตฺตเย ปน สมฺมาทิฏฺฐิยา กิจฺจาภาโว อาปชฺชติ, มคฺคงฺคานิ น ปริปูเรนฺติ ฯ ตสฺมา สมฺมาทิฏฺฐิ สกิจฺจกา กาตพฺพา, มคฺคงฺคานิ ปริปูเรตพฺพานีติ ฯ สกิจฺจกา เจตฺถ สมฺมาทิฏฺฐิ ยถาลาภนิยเมน ทีเปตพฺพา ฯ อุปริมคฺคตฺตยวชฺฌา หิ เอโก มาโน อตฺถิ, โส ทิฏฺฐิฏฺฐาเน ติฏฺฐติ, โส ตํ มานํ ปชหตีติ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ โสตาปตฺติมคฺคสฺมิญฺหิ สมฺมาทิฏฺฐิ มิจฺฉาทิฏฺฐึ ปชหติ ฯ โสตาปนฺนสฺส ปน สกทาคามิมคฺควชฺฌา มาโน อตฺถิ, ตํ มานํ ปชหตีติ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ ตสฺเสว สตฺตอกุสลจิตฺตสหชาโต สงฺกปฺโป อตฺถิ, เตเหว จิตฺเตหิ วาจงฺคโจปนํ อตฺถิ, กายงฺคโจปนํ อตฺถิ, ปจฺจยปริโภโค อตฺถิ, สหชาตวายาโม อตฺถิ, อสฺสติยภาโว อตฺถิ, สหชาตจิตฺเตกคฺคตา อตฺถิ, เอเต มิจฺฉาสงฺกปฺปาทโย นาม ฯ สกทาคามิมคฺเค สมฺมาสงฺกปฺปาทโย เตสํ ปหาเนน สมฺมาสงฺกปฺปาทโยติ เวทิตพฺพา ฯ เอวํ สกทาคามิมคฺเค อฏฺฐงฺคานิ สกิจฺจกานิ โหนฺติ ฯ สกทาคามิสฺส อนาคามิมคฺควชฺฌา มาโน อตฺถิ, โส ทิฏฺฐิฏฺฐาเน ติฏฺฐติ ฯ ตสฺเสว สตฺตหิ จิตฺเตหิ สหชาตา สงฺกปฺปาทโย อตฺถิ ฯ เตสํ ปหาเนน อนาคามิมคฺเค อฏฺฐนฺนํ องฺคานํ สกิจฺจกตา เวทิตพฺพา ฯ อนาคามิสฺส อรหตฺตมคฺควชฺฌา มาโน อตฺถิ, โส ทิฏฺฐิฏฺฐาเน ติฏฺฐติ ฯ ยานิ ปนสฺส ปญฺจ อกุสลจิตฺตานิ, เตหิ สหชาตา สงฺกปฺปาทโย อตฺถิ ฯ เตสํ ปหาเนน อรหตฺตมคฺเค อฏฺฐนฺนํ องฺคานํ สกิจฺจกตา

ទេសិតព្ពា។

ថ្លត្បអាទិកាតិ កាឃចឌិក្ខាទេ ឌិតិក្កូយស្ស បច្ចយភាទេចត ទ្ធលក្ខតយព្យា កាយរាកសញ្ញោជនាតិ យេទ្ធតរាកសង្ខាតា សញ្ញោជនា។ សោ ហិ កាយភវេច សញ្ញោជេតីតិ សញ្ញោជនត្តិ ចុច្ចតិ។ បដិឃសញ្ញោជនាតិ ព្យាបាទសញ្ញោជនា។ សោ ហិ អារម្មណេ បដិហញ្ញតីតិ បដិឃត្តិ ចុច្ចតិ។ តេ ឧច ទាយកតទ្ទេត សត្តានេ អត្ថសេត្តីតិ អត្ថសយា។ អណុសហកតាតិ អណុក្ខតា, សុខុមក្ខតាតិ អត្ថោ។ តច្ចានេច ហិ ឧត្តូ សហកតសទ្ទោ។ សកនាកាយិស្ស ហិ កាយរាកព្យាបាទា ខ្ញុំហិ ការណេហិ អណុក្ខតា អធិច្ចប្បត្តិយា ច បរិយុដ្ឋានតយត្ថតាយ ច។ តស្ស ហិ ពាលបុថុជ្ជនស្ស ចិយ កិលេសា អភិណ្ហំ ឧប្បជ្ជន្តិ, កទាចិ ករហចិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ឧប្បជ្ជមានា ច ពាលបុថុជ្ជនស្ស ចិយ យត្ថត្តា ឲរត្តា លោទេត្តា អត្ថអត្ថំ កទោត្តា ត ឧប្បជ្ជន្តិ, ខ្ញុំហិ បត យទេក្កហិ បហីតត្តា យត្ថយត្ថា តត្ថាកាការា ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឌិតិក្កូយំ បិទេបត្តំ សយត្វា ត ទោហាត្តិ។ ឧចំ តត្ថក្ខតា អតាកាយិយទេក្កត បហីយត្តិ ទ្ធបរាកាតិ ទ្ធបភវេច ឈត្ថរាកា។ អទ្ធបរាកាតិ អទ្ធបភវេច ឈត្ថរាកា។ យាតាតិ ឧត្តតិលក្ខណា។ ឧទ្ធច្ចាតិ អច្ចុបសយលក្ខណា។ អចិជ្ជាឃាតិ អត្ថលក្ខណាឃ។ ភចរាកាត្ថសឃាតិ ទ្ធបរាកាទ្ធបរាកចសេត បចត្តភចរាកាត្ថសឃា។

៩៧។ ត្ថតាតិ យក្កញាណេសំចណ្ណត្តំ កទេរាទេត្តា អឌាតំ ឈាទេបតីតិអាឌិយាហ។ តត្ថ ច អឌាតំ ឈាទេបតិ ខាទេតត, ឈាត្តំ ទេតត បច្ចច្ចតីតិ អត្តទេតា សត្តានេត បិតុក្ខទេតត ទេតត ទេតត ទេលិក្កុត្តទ្រញ្ញាតេត តំសយក្លឹបុក្កទេលិ អឌាតទេយច តំ តំ កិលេសំ ឈាទេបតិ ឌហតិ សយុច្ចិន្តតិ, ទេតត ការទេណត តំ ទេលិក្កុត្តទំ ឈាតត្តិ បច្ចច្ចតីតិ អត្ថោ។ ឈាតចិទេយាទេក្ក ក្កុសលតាតិ តស្មិំ អរិយយក្កសម្បយុត្តេ ចិតក្កាឌិទេក ឈាទេត ច ចិទេយាក្កសក្ខាទេត អរិយយទេក្ក ច អសទ្ធោហចទេសត ក្កុសលតាយ បឌយទេក្កទេតច បហីតាសុ តាតាឌិឌ្ឌីសុ ត កព្យតិ។ ឈាត្តំ តាយ ត្ថចិធំ អារម្មុបតិជ្ឈាតច្ចា លក្ខណុបតិជ្ឈាតច្ចា។ ទេលិកិឃបឌយញ្ញាតាឌិកំ កសិណាឌិអារម្មុបតិជ្ឈាតទ្ទេត ឈាត្តំ, ចិបស្សតាសង្ខាទាត្តំ សភាចសាយញ្ញាលក្ខណុបតិជ្ឈាតទ្ទេត ឈាត្តំ, ទេលិក្កុត្តទំ តិព្វានេត តថលក្ខណុបតិជ្ឈាតទ្ទេត ឈាត្តំ។ ត្ថផ បត ទេកាបកុតាបិ សាឆាទេណំ លក្ខណុបតិជ្ឈាតធំ អតាយសិត្វា អសាឆាទេណត កិលេសឈាបតទ្ទេត ឈាត្តំ ចុត្តំ។ ចិទេយាក្កទ្ទោ បទេតត្ថ តិព្វាតារម្មុណោ សុទ្ធ អធិមុច្ចតទ្ទោ កិលេសេហិ ច សុទ្ធ មុច្ចតទ្ទោ។

សយាឌហិត្វា ឃថា ទេជ ចិបស្សតីតិ អប្បត្ថុបចារលោកិកសយាធិំ អញ្ញាតទេតត សយាធិតា បធយំ ចិត្តសយាឆាត្តំ កត្វា បច្ឆា ឃថា ចិបស្សតិ ច។ សយុច្ចឃទេត្វា ទេជ-សទ្ទោ ចិបស្សត្តំ សយុច្ចិទេតាតិ។ ចិបស្សយាទេតា តថា ទេជ សយាឌទេហតិ ចិបស្សតា តាទេយសា លទ្ធក្ខតា តិទស្សាឌា, សយទេថា ច តាយ សិតិត្ថក្ខទេតា សអស្សាទេឌា។ តស្មា តាឃ លទ្ធក្ខតំ ចិត្តំ សិទេតទេហតំ ចិបស្សយាទេតា តថា ច សយាឌទេហ។ ចិបស្សយាទេតា បុត សយាធិំ បចិសិត្វា ចិត្តសយាឆាតច្ចា តទេថច កទេសយ្យ, ឃទេថច ចិបស្សត្តិ អត្ថោ។ ត្ថផ ទេជ-សទ្ទោ សយាឌហត្តំ សយុច្ចិទេតាតិ។ ឧភយត្វាបិ កាថាតត្ថាត្ថចត្តទេតត ទេជ-ការទោ កទេតា, អទេត្វា បត ច-ការទេត្វា ឧចំ។ ចិបស្សតា ច សយទេថា តថា អហុតិ ឃស្មា សយថចិបស្សតាត្តំ យុកតទ្ធភាទេច សតិ អរិយយក្កបិតុភាទេថា ទេហាតិ, តស្មា អរិយយក្កឌតតសយត្តូត្តា ឃឌា តត្ថភយសយាទេឃាទេកា ទេហាតិ, តឌា ចិបស្សតា ច សយទេថា ច អហុ, សយថចិបស្សតា ក្ខតា តាយ ទេហាតីតិ អត្ថោ។ តា ច សយថចិបស្សតា អរិយយក្កាកិយុសិការេល ច យក្កក្ខណេ ច សយាតភាកា យុកតទ្ធា ចត្តទេរ សយាទេតា សទេយា ភាទេកា ទេកាដ្ឋាទេសា ឧទេតសត្តិ សយាតភាកា, យុទេក តទ្ធា ចិឃាតិ យុកតទ្ធា, អញ្ញាយញ្ញា

អតិចត្តតេដ្ឋេត បបឆុទា បបតាលិតិ អនេត្វា៉ ចិត្វាទេទា បតស្ស ឃុកតន្តកទាឃំ អាចិកចិស្សតិ៉

ទុក្លា បន្លាទា ឃុទេលា, តិទេទាទេឆា ឡាតិ ឥស្សុតិ៉ ទុកទេតា ចុដ្ឋិតាបឡ្លា, ឋទេស្សតិ អយតំបឥត្តិ ទុក្លា បន្លាទា, ឃុទេលា តិទេទាទេឆា តិឡ្លាតត្តិ បដិបត្តស្ស ពទេតា តិឡ្លាតឥស្សុតិ អទិឃយក្កុទាលាំ ទុកទេតា ចុដ្ឋិតា បឡ្លា តាយ៉ បា ៤ច ច បឡ្លា អយតំ បឥិ តិឡ្លាតិ អាទេយ្លុលឋុបទេតត ឋុបតិ, បដិលកតីតិ អនេត្វា៉ តិឡ្លាតពិព្វាអតប្យកេដ្ឋេត អយតបឥិបត្តិ អយតំ, តាស្ស យតំ យទលំ ចទេឃា អត្តិតិបិ អយតំ, បុឡ្លាកាកេទេតា បដ្ឋាឃ យហតា ក្តុស្សាទេហត យហតិឃា បដិបតាឃ បឌ្ឋតិ បដិបឌ្ឋឹឃតីតិ បឥត្តិ ចុច្ចតិ៉

ចិទេយាក្លចទិឃំ ឌាតាតីតិ ចិទេយាក្លបចត្តិ អបទេយ្យាហចទេបត ឌាតាតិ, បច្ចទេចក្លលចទេបត ឌាតាតិ៉ “ទុកទេតា ចុដ្ឋាទេតា ចិទេយាទេក្លា, ទុកទេតា ចុដ្ឋាតា ចត្តាទេទា ចិទេយាក្លា, ទុកទេតា ចុដ្ឋាតាតិ អតុទេលិយា ចត្តាទេទា ចិទេយាក្លា, ទុកទេតា ចុដ្ឋាតបដិប្យស្សន្តិ ចត្តាទេទា ចិទេយាក្លា”តិ ហិ ក្តុបទិ ចិទេយាក្លកទាឃំទេឃច (បដិ៉ យ៉ ១៉៧០៨ អាឥទេយា) អាកតា ចិទេយាក្លចទិឃា ទេចឥិតឡ្លា៉ ទេតបំ ចិត្វាទេទា តទេត្វច អាកេទេតា៉ តាតទេត្តកត្តទេកាចិទេឆាតិ ទេតបំ ចិទេយាក្លាតិ តាតាកាទេច ៤កកាទេច ច ក្យុបទេលិ៉ ទុកទេតា ចុដ្ឋាតចិទេយាក្លចទេបត ហិ ទេតបំ ៤កត្តំ, ចតុអទិឃយក្កុចទេបត តាតត្តំ, ៤ទេកកស្សាបិ ចា អទិឃយក្កុស្ស អតុបស្សតាទេកទេឥត តាតត្តំ, អទិឃយក្កុកាទេចត ៤កត្តំ ទេចឥិតឡ្លា៉ ក្ខិត្តំ ទាលាលាតិ ក្យុបលតាតិ ឥស្សុតបន្លាតស្ស ច កាចតាបន្លាតស្ស ចាតិ ឡ្លាទេយបំ ក្ខិត្តំ ទាលាលាតិ ក្យុបលតាឃ៉ ឥស្សុតត្តិ ហិ ទេបាតាបត្តិយទេក្កា៉ ទេបា ហិ បឥយំ តិឡ្លាតឥស្សុតទេតា ឥស្សុតត្តិ ចុទេត្វា៉ ទេកា៣ក្យ បត កិច្ចាបិ បឥយតទិ តិឡ្លាតិ បស្សុតិ, ឃឆា បត ទទេឡ្លា បត្តិកំ ទេកតចិទេឥច កទេលិទេឃត អាកេទេតា បុទិទេបា ក្នុទទេតាច ទទិកាឃ ចទត្តិ ហត្តិក្លត្នកតំ ទាឌាតិ ឥិស្វាបិ “ឥិទេដ្ឋា ទេត ទាឌា”តិ បុទេដ្ឋា ឥិស្វា កត្តឡ្លាកិច្ចស្ស អកតត្តា “ត បស្សាយី”តិ អាហ, ៤ចទេយច តិឡ្លាតិ ឥិស្វា កត្តឡ្លាស្ស កិទេលបប្យហាតស្សាកាចា ត “ឥស្សុត”ត្តិ ចុច្ចតិ៉ តពិព្វាទាលាំ យក្កុស្ស អាចឌ្ឋតដ្ឋាទេត តិដ្ឋតិ៉ កាចតាតិ ទេបបយក្កុត្តឃំ៉ តពិព្វាបឥយយទេក្កុត ឥិដ្ឋស្វិទេឃច ឥទេយ្យ កាចតាចទេបត ក្តុប្យឌ្ឋតិ, ត អឥិដ្ឋបុឡ្លា កិច្ចិ បស្សុតិ, តស្វា “កាចតា”តិ ចុច្ចតិ៉ ទេហដ្ឋា បត កាចតាយក្កុស្ស អបទិតិដ្ឋិតត្តា “ក្ខិត្តំ ទាលាលាត”ត្តិ អចត្វា ទេបាតាបត្តិបកឥាកាយិអតាកាយិយក្កុលិកិទេតា បត្តាឃ “ឈាតចិទេយាទេក្ល ក្យុបលតា”តិ ចុត្តំ, អទេហត្តយក្កុលិកិទេតា បត កាចតាយក្កុស្ស បទិតិដ្ឋិតត្តា “ក្ខិត្តំ ទាលាលាតិ ក្យុបលតា”តិ ចុត្តត្តិ ទេចឥិតឡ្លា៉

យក្កុទាលាលតិទេខ្លបចល្លាតា តិដ្ឋិតា៉

១៧៉ ឋលទាលាលតិទេខ្លបចល្លាតា

៤៧៉ ឋលទាលាលតិទេខ្លទេប តំបទេឃាកប្យដិប្យស្សន្តត្តាតិ តស្ស អឌ្ឈត្តាទាហិន្តា ចុដ្ឋាតបទេឃាកស្ស បដិប្យស្សន្តត្តា៉ យទេក្កា ហិ បកក្លទេលា កិទេលបប្យហាទេតត ក្តុកទេតា ចុដ្ឋាតបទេឃាកំ កទេទាតិ តាយ, ឋលក្លទេលា កិទេលបាតិ បហីតត្តា យក្កុស្ស ក្តុកទេតា ចុដ្ឋាតបទេឃាទេកា បដិប្យស្សទេន្តា ចុបបទេត្តា តាយ ទេហាតិ៉ ក្តុប្យឌ្ឋតីតិ យក្កាតត្តទិ បកិ ចា ក្ខិក្លត្តំ ចា ក្តុប្យឌ្ឋតិ, ឋលបយាបត្តិកាទេល បត ពាហុក្លត្តំ, តិទេទាឆា ចុដ្ឋហត្តស្ស ក្ខិក្លត្តំ ក្តុប្យឌ្ឋតិ, បឡ្លាយិ ហិ តំ បទេឃាកប្យដិប្យស្សន្តត្តា ក្តុប្យឌ្ឋតិ៉ យក្កុទេស្សតំ ឋលត្តិ ឋលំ អទេបក្លិត្វា តប៉ុបកចចតិ កតំ៉

សកទាកាយិយក្កុលាឌឹស្បិ ឧរោកយក្កុចរសរតច ច្ឋ៉ាតឃោេតា ចេឌិតគ្គា៊

ផលទោលហិនេ្ទសចណ្ហតា តិឌ្ឌិតា៊

១៧៊ ចិយុត្តិទោលហិនេ្ទសចណ្ហតា

៤៣៊ ចិយុត្តិទោលហិនេ្ទសេ សក្កាឃឌិឌ្ឌិតិ ចិឌ្ឍយាតេឌ្ឋត សតិ លត្ថបញ្ចាកសព្ចារត កាេឃ, សឃំ ចា សតី តស្មិំ កាេឃ ឌិឌ្ឌិតិ សក្កាឃឌិឌ្ឌិ៍ ចិចិកិច្ឆាតិ ចិកតា ចិកិច្ឆា, សកាចំ ចា ចិចិតេគ្គា ឧតាឃ កិច្ឆតិ កិលយតីតិ ចិចិកិច្ឆា៊ សីលព្វតបរាយាសោតិ សីលេត សុទ្ធិ ចេតត សុទ្ធិ សីលព្វេតត សុទ្ធិតិ កហិតអកិតិេចសោ៊ សោ ហិ សកាចំ អតិក្កមិត្វា បរតោ អាយសតីតិ សីលព្វតបរាយាសោ៊ ្កកិត្តុំ សយាតេបិ ឌិឌ្ឌិកាេច តក្កញ្ញា បទ្ទុបេឆសញ្ញា ចិតា បកតិឃា ឧច សក្កាឃឌិឌ្ឌិកហលេតា បកតិក្ខតាឃ ចិសតិចគ្គុកាឃ សក្កាឃឌិឌ្ឌិឃា បហាេតតេច សព្ចាឌិឌ្ឌិប្យហាតេឆស្សតត្ថំ សក្កាឃឌិឌ្ឌិ ចុគ្គា៊ សីលព្វតបរាយាសោ បត "សុទ្ធិបឌិបធំ បឌិបជ្ជាយា"តិ បឌិបត្តាតំ បឌិបតាឃ យិច្ឆាកាចឆស្សតត្ថំ ចិសុំ ចុេគ្គាតិ ចេឌិតេគ្គា៊ តិណ្ណមិ្បិ អតុសឃប្យហាេតតេច បហាតំ ឆេស្សុតំ ឌិច្ឋាតុសេឃា ចិចិកិច្ឆាតុសេឃាតិ ចុគ្គំ, ត ចិសុំ កិេលសគ្គា៊ ្កបក្កិេលសាតិ កិេលេសត្តិ ្កបតាេបគ្គិ ចិពាេឆគ្គិតិ កិេលសា, ឆាយកតេឌ្ឋត ក្ចសា កិេលសាតិ ្កបក្កិេលសា៊ សយ្យា សយ្ឋិគ្គា ោហាគ្គិតិ សយុេច្ឆឆប្យហាតេត អតុប្យាឆតិេទាេឆត សយ្យា សយ្ឋិគ្គា ោហាគ្គិ៍ សបរិយុដ្ឋាេតហីតិ ចិគ្គំ បរិេយាតគ្គគ្គាតិ ្កេឌ្ឋគ្គិ ្កប្យជ្ជគ្គិតិ បរិយុដ្ឋាតាតិ, សយុទាចារប្យគ្គាតំ កិេលសាតេយតំ អឆិចចតំ៊ សហ បរិយុដ្ឋាេតហីតិ សបរិយុដ្ឋាតាតិ៊ ោតហិ សបរិយុដ្ឋាេតហិ អតុសឃិទ៏តាបក្កិេលេសហិ៊ ចិគ្គំ ចិយុត្តំ ោហាតីតិ ោតសំ អកព្ទាប្យគ្គិកក្ខតគ្គា សគ្គតិចេសត បចគ្គយាតំ ចិគ្គំ តេតា ចិយុត្តំ តាយ ោហាតិ៊ តេឆច សុដ្ឋ ចិយុគ្គគ្គា សុចិយុគ្គំ៊ តំចិយុគ្គិទោតេឌ្ឋតាតិ តស្សា ចិយុគ្គិឃា ឌាតតេឌ្ឋត៊

ចិយុត្តិទោលហិនេ្ទសចណ្ហតា តិឌ្ឌិតា៊

១៣៊ បទ្ទុេចក្កុលទោលហិនេ្ទសចណ្ហតា

៤៤៊ បទ្ទុេចក្កុលទោលហិនេ្ទសេ យក្កុេលាេឃច ោហគុេឌ្ឋត បធមំ យក្កញ្ញាតិ ចិសុំ ចិសុំ ចគ្វា បុត យក្កញ្ញក្ខេត ច អយក្កញ្ញក្ខេត ច ឆេយុ "ពុជ្ឈតេឌ្ឋត ោពាឆី"តិ លទ្ធតាយស្ស អរិឃស្ស អង្កាេចត ោពាជ្ឈង្គ ចិសុំ ឆេស្សុសិ៊ សតិឆយុចិចឃចិរិឃសយាឆិសេព្វាដ្ឋញ្ញា ហិ យក្កញ្ញាេតច, បីតិបស្សទ្ធិេបក្កាសេព្វាដ្ឋញ្ញា អយក្កញ្ញាតិ៊ បុត ពលចេសត ព្ពុទ្ធិឃចេសត ច ចិសុំ តិឌ្ឌិេឌ្ឋសុ សទ្ធា ឧច អយក្កញ្ញក្ខតា៊ បុត យក្កុេល ឌាេតេឃច ឆេយុ ទាសិចេសត ឆេស្សុេគ្គា អាឆិបេតយ្យេឌ្ឋតាតិអាឌិយាហ៊ តគ្គ ្កបដ្ឋាតេឌ្ឋត សតិបដ្ឋាតាតិ ឧកាច តិព្វាតាទេយុលា សតិ កាឃេចឆតាទិគ្គឆេយុសុ សុកសុលតិច្ចអគ្គសព្វាបហាតកិច្ចសាឆតចេសត ចគ្គាេទា សតិបដ្ឋាតា តាយ៊ តិព្វាតាទេយុលំ ឧកេយច ចិរិឃំ ្កប្យគ្គាតុប្យគ្គាតំ អកុសលាតំ បហាតាតុប្យគ្គិកិច្ចស្ស, អតុប្យគ្គុប្យគ្គាតំ កុសលាតំ ្កប្យាឆឌ្ឌិតិកិច្ចស្ស សាឆតចេសត ចគ្គាេទា សយុប្យធាតា តាយ៊

តថេន សច្ចាតិ ទុក្ខាទីសុ អវិសំវាទកត្តេន ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ ឯតានេវ ចេត្ថ បដិច្ចសត្តេន តថា សមុទាគតានិ, "អយំ ហេតុ ឥទំ និព្វានន្តិ" ចិន្តំ ទុត្តំ និព្វានត្តា, សេសា បន ឥមា បដិលោមត្តេន តថា សមុទាគតា។ "តថេន សច្ចា តថា សមុទាគតា"តិ ចេតតោ យត្ថផលបរិយាយសានេ អចរិយំ ចត្តារិ សច្ចានិ បច្ចវេក្ខតីតិ និទ្ទេសេ កត្តព្វំ "កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតី"តិ (ទី៑ និ៑ ១.១១៦) ចេតតោ ច "ទុក្ខំ មេ បរិញ្ញាតំ, សមុទយោ មេ បហីនោ, និរោធោ មេ សច្ឆិកតោ, មគ្គោ ច មេ ភាវិតោ"តិ បច្ចវេក្ខណំ ទុត្តមេវ ហោតិ។ តថា បច្ចវេក្ខណំ យុជ្ជតិ ច។ សមុទយោតិ ចេត្ថ តំតំមគ្គវជ្ឈោវេ វេទិតព្វោ។ ឯត្ថ ទុត្តសមុទយបច្ចវេក្ខណាចសេនេវ អដ្ឋកថាយំ ទុវិធំ កិលេសបច្ចវេក្ខណំ មគ្គផលនិព្វានបច្ចវេក្ខណានិ វិយ សរូបេនេវ អាគតានីតិ ទុត្តានិ។ នេវលំ ទុក្ខបច្ចវេក្ខណាមេវ ន ទុត្តំ និព្វានំ ន ទុត្តំ, អថ ខោ បរិមហានតោ យុត្តិមហានតោ ច គហេតព្វមេវ។ សច្ចបដិវេធត្ថញ្ហិ បដិបន្នស្ស និដ្ឋិតេ សច្ចបដិវេធេ សយំ កតកិច្ចបច្ចវេក្ខណំ យុត្តមេវាតិ។ អចិរេណ្ណេវ សមធេាតិអាទិ មគ្គសមារុឡ្ហេ ឯវ សមថវិបស្សនាធម្មេ ឯកាសេវ អនតិវត្តនេន ច ឥន្ទ្រិយានំ ទុត្តំ។ សិចវេន សីលវិសុទ្ធីតិ សម្មាវាចាកម្មន្តាជីវា ឯវ។ អចិរេណ្ណេវ ចិត្តវិសុទ្ធីតិ សម្មាសមាធិ ឯវ។ ទស្សនេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធីតិ សម្មាទិដ្ឋិយេវ។ វិមុត្តេនាតិ សមុច្ឆេទវសេន មគ្គវជ្ឈកិលេសេហិ មុត្តេន, និព្វានារម្មណោ វា អធិមុត្តេន។ វិមោក្ខោតិ សមុច្ឆេទវិមោក្ខោ, អរិយមគ្គោយេវ។ បដិវេធេន វិជ្ជាតិ សច្ចបដិវេធេន វិជ្ជា, សម្មាទិដ្ឋិយេវ។ បរិច្ចាគេន វិមុត្តីតិ មគ្គវជ្ឈកិលេសានំ បជហនេន តតោ មុត្តេន វិមុត្តិ, អរិយមគ្គោយេវ។ សមុច្ឆេទេន ខយេ ញាណន្តិ កិលេសានំ សមុច្ឆិន្ទនេន កិលេសក្ខយករេ អរិយមគ្គេ ញាណំ, សម្មាទិដ្ឋិយេវ។

លទ្ធាទសេយា ហេត្វា ទុត្តនយេនេវ វេទិតព្វា។ កេវលញ្ហេត្ថ មគ្គក្ខណេនេវ មគ្គស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានាការេន ទស្សិតា។ វិមុត្តីតិ ចេត្ថ មគ្គវិមុត្តិយេវ។ "តថេន សច្ចា"តិ ឯត្ថ ករិតព្វំ ច និព្វានំ វិយ បរិយោសានភាវទស្សនត្ថំ បុន ទុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ ផលក្ខណេបិ ឯសេវ នយោ។ ឯត្ថ បន ហេតុន្តិ មគ្គោតិ ផលមគ្គការណេនេវ។ សម្បជ្ជាតាតិ មគ្គក្ខណេ ចតុកិច្ចសាធកស្ស វីរិយកិច្ចស្ស ផលស្ស ឧប្បាទក្ខណេ បដិប្បស្សទ្ធត្តា ទុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ អញ្ញថា ហិ ផលក្ខណេ សម្បជ្ជាតា ឯវ ន លព្ភតិ។ ទុត្តញ្ហិ មគ្គក្ខណេ សព្វត្ថាបិ នានាធិប្បាយសមុត្ថាន ឧប្បន្នត្ត ចេវេត "ផលក្ខណេ ឧបេក្ខា ចត្តារោ សម្បជ្ជានេ អចរិយា សព្វត្ថ ឥមា លព្ភន្តី"តិ។ ឯវមេវ បដិច្ចកិច្ចានិសិទ្ធិចសេន សច្ចានីតិបិ យថាយោគំ វេទិតព្វានីតិ។ វិមោក្ខោតិ ច ផលវិមោក្ខោ។ វិមុត្តីតិ ផលវិមុត្តិ។ បដិប្បស្សទ្ធិវសេន អនុប្បាទេ ញាណំ ទុត្តមេវ។ ទុត្តហេតុតាតិ អត្ថោ ហេតុនាកាចា ផលចិត្តសានេន ឯវំ ទុត្តំ។ ឥមេ ឥមា តថា សមុទាគតាតិ ឥមេ ទុត្តប្បការា ឥមា មគ្គក្ខណេ ផលក្ខណេ ច សមុទាគតាតិ បច្ចវេក្ខតីតិ ឥតិ-សទ្ទោ បរិយោសានំ គតោ សព្ពត្ថ វេទិតព្វោ។

បច្ចវេក្ខណាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៥៑ វត្ថុនានត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩៩៑ វត្ថុនានត្តញាណនិទ្ទេសេ វត្ថុ អជ្ឈត្តំ ចវត្ថេតីតិ អជ្ឈត្តភូតំ វត្ថុ ចវត្ថេបតិ។ យថា សោ វត្ថុ ចវត្ថេបតិ, តថា វត្ថុការេន កថំ

ចក្ខុ អញ្ញត្រ ចចទេត្តីតិ បុច្ឆិត្វា បុន ចក្ខុ អចិន្ត្រាសម្ភូតត្តិ ចចទេត្តីតិអាឌិតា ចចត្វាបតាកាទំ ឌស្សតិ។ តត្ថ អចិន្ត្រាតញ្ញា អតីតា

ស្តុបត្តម្ពកេហេត្យយោ, កម្មំ អតីតំ ឌតកហេត្យ, អាហារេរា ព្ភឌាតិ ស្តុបត្តម្ពកេហេត្យ។ ឲទេតត ចក្ខុបត្តម្ពកាតិ ស្តុត្យចិត្តាតិ កហិតារេតច ហោត្តិ។

ចត្យត្តំ យហាក្បតាតំ ស្តុបិតាឃាតិ ស្តុបយោកទេត្ថ សាយិចចតំ, ចត្តារិ យហាក្បតាតិ ស្តុបិឌិឃិត្វា បចត្តត្តិ អទេត្វា។ ឲទេតត បសាឆចក្ខុការេចា

ឌស្សិទោតា ហោតិ, សសម្ភាទការេចា បជិក្ខិទេត្តា។ ស្តុបត្តត្តិ អដ្ឋាចសេត, សត្តពិលលាចសេត ចា បច្ចុប្បត្តំ។ សម្យុទាកាតត្តិ ហេត្យទោតា សម្បត្តិតំ។

ឲត្តាចតា ចិបស្សតាបុព្ភកាទេក ចក្ខុចចត្វាតំ ឌស្សិតំ។ អហុត្វា សម្ភូតត្តិអាឌីហិ អតិច្ចាត្យបស្សតា។ បុទេត្តា ស្តុឌឃា អចិន្ត្រយាតទោតា អហុត្វា

សម្ភូតំ, ស្តុឆ្លំ ចឃា អកាចទោតា ហុត្វា ត កចិស្សតិ។ អត្តចត្តទោតាតិ អទេត្តា អស្ស អត្តិតិ អត្តចា, អត្តចា ឲច អត្តចទេត្តា ឃឆា “សតិយទេត្តា,

កតិយទេត្តា, ឆិតិយទេត្តា ច យោ ព្ភឃឹ”តិ (ទេឆកា។ ១០៥៧)។ តទោតា អត្តចត្តទោតា, កក្តចិន្ត្រយាតទោតាតិ អទេត្វា។ អត្ថចត្តិ

សព្ពាចត្វាតិបិតិតាយ, ឆិទកាចស្ស ច អកាចតាយ ត ឆិទំ។ អសស្សតត្តិ ត តិច្ចំ។ ចិបទិលាយឆម្ពត្តិ ឌទាយ ទេចច យទេលាត ចាតិ ទេត្វឆា

ចិបទិលាយបកតិកំ។ ចក្ខុ អតិច្ចត្តិអាឌីតិ ចក្ខុ អតិច្ចទោតាតិអាឌីតិ ច ច្យត្តត្វាតិ។ យទេតាតិ ព្ភឆ កចក្តយតស្ស អឆិទេប្បតត្តា

អចិន្ត្រាសម្ភូទោតាតិអាឌិ ឃ្យុន្ត្រតិយេច។ អាហារសម្ភូទោតាតិ ឲត្ថ សម្បឃ្យុត្តឋស្សាហារយតោសទេច្ចាតកាហារចសេត ទេចឌិតត្តំ។ ស្តុប្បទេត្តាតិ ច

អដ្ឋាសត្តតិចសេត។

ចត្វាតាតត្តញាលាតិទេស្តួសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១៩។ កោចទតាតត្តញាលាតិទេស្តួសចណ្ណតា

៩៤។ កោចទតាតត្តញាលាតិទេស្តួសេ ទ្វេប ពាហិដ្ឋា ចចទេត្តីតិ អញ្ញត្រទោតា ពាហិដ្ឋាក្បទោ ទ្វបិឃតតឆទេម្ពុ ចចត្វទេបតីតិ អទេត្វា។

អចិន្ត្រាសម្ភូតាតិអាឌិ អត្តកាចបរិឃាបត្តកម្ពុឌទ្វបត្តា ច្យត្តំ។ អាហារេរាបិ ហិ កម្ពុឌទ្វបស្ស ស្តុបត្តម្ពកបច្ចយោ ហោតិ។ សដ្ឋស្ស បត

ស្តុត្យចិត្តសម្បដ្ឋាតត្តា អចិន្ត្រាសម្ភូតាឌិចត្យក្កិ ត ច្យត្តំ។ ទេចាដ្ឋត្តាតំ សឃំ យហាក្បតត្តា “ចត្យត្តំ យហាក្បតាតំ ស្តុបិតាឃា”តិ ត ច្យត្តំ។ ឆម្ពាតិ ទេចត្ថ

កចក្តយតោសម្យឃ្យុត្តា តទោយា អទ្វបិទោតា លក្ខា, ឆម្ពាឃតតបរិឃាបត្តាតិ ឃ្យុក្យយទ្វបិតិ ច កម្ពុសម្បដ្ឋាតាតិ, សព្ពាតិបិ ទ្វបិឌីតិ ច។ អបិច

ឃាតិ ឃាតិ ទេឃត ទេឃត សម្បដ្ឋហត្តិ, តាតិ តាតិ ទេតត ទេតត ទេចឌិតត្តាតិ។ ព្ភតទេចា ហិ សកសត្តាតបរិឃាបត្តាបិ ទ្វបិឌទេយា ឆម្ពា សទេត្តា

ត សក្តទេញាឃ្យុំ។ ឃស្មា អតិត្រៃឃពាដ្ឋទ្វបិឌទេយាបិ ចិបស្សត្បុបកា, តស្មា ទេតសំ កម្ពុសម្ភូតបទេឌត សក្តទេហា ទេចឌិតទេត្តា។ ទេតបិ ហិ

សត្តសត្តសាឆារលាកម្ពុបច្ចទ៍ឃាត្យសម្បដ្ឋាតា។ អទេត្ត្រា បត “អតិត្រៃឃពាដ្ឋា ទ្វបិឌទេយា អចិបស្សត្បុបកា”តិ ចឌត្តិ។ តំ បត –

“សទេត្តា សង្ខារា អតិច្ចាតិ, ឃឌា បត្តាាយ បស្សតិ;

អឆ តិត្តិត្តតិ ក្យទេត្ត, ឲស យទេក្តា ចិស្យុទ្ធិឃា”តិ។ (ឆ។ ប។ ១៥៥) –

អាឌិកាយ បិឡព្ភឃា ចិទ្វត្តាតិ។ ក្យត្តច្ចា ចិស្យុទ្ធិយទេក្ក – “ព្ភទេឆកទេច្ចា អាឌិទោតាច អញ្ញត្រសង្ខារេទ អតិតិចិសិត្វា ចិបស្សតិ, ឃស្មា បត ត

សុទ្ធអជ្ឈត្តសម្មសនេនេវ មគ្គវុដ្ឋានំ ហោតិ, ពហិទ្ធាបិ ទដ្ឋព្ពមេវ, តស្មា បរស្ស ខន្ធេបិ អនុបាទិន្នសង្ខារេសុបិ អនិច្ចំ ទុក្ខមនត្តាតិ វិបស្សតី”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៧៥៣)។ តស្មា បទេសំ ចក្ខាទិវវត្ថានម្បិ អនិន្ទ្រិយពទ្ធរូបាទិវវត្ថានម្បិ លព្ភតេវ, តស្មា តេភូមកសង្ខារា អវិបស្សនុបគា នាម នត្ថិ។

គោចរនានត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៧. ចរិយានានត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩៥. ចរិយានានត្តញាណនិទ្ទេសេ វិញ្ញាណចរិយាតិអាទីសុ អារម្មណេ ចរតីតិ ចរិយា, វិញ្ញាណមេវ ចរិយា វិញ្ញាណចរិយា។ អញ្ញាណេន ចរណំ , អញ្ញាណេន វា ចរតិ, អញ្ញាណេ វា ចរតិ, អញ្ញាណស្ស វា ចរណន្តិ អញ្ញាណចរិយា។ ញាណមេវ ចរិយា, ញាណេន វា ចរិយា, ញាណេន វា ចរតិ, ញាណេ វា ចរតិ, ញាណស្ស វា ចរណន្តិ ញាណចរិយា។ ទស្សនត្ថាយាតិ រូបទស្សនត្ថាយ បវត្តា។ អាវជ្ជនកិរិយាព្យាកតាតិ ភវង្គសន្តានតោ អបនេត្វា រូបារម្មណេ ចិត្តសន្តានំ អាវជ្ជេតិ នាមេតីតិ អាវជ្ជនំ, វិបាកាភាវតោ ករណមត្តន្តិ កិរិយា, កុសលាកុសលវសេន ន ព្យាកតាតិ អព្យាកតា។ ទស្សនដ្ឋោតិ បស្សន្តិ តេន, សយំ វា បស្សតិ, ទស្សនមត្តមេវ វា តន្តិ ទស្សនំ, ទស្សនមេវ អត្ថោ ទស្សនដ្ឋោ។ ចក្ខុវិញ្ញាណន្តិ កុសលវិបាកំ វា អកុសលវិបាកំ វា។ ទិដ្ឋត្តាតិ អទិដ្ឋេ សម្បដិច្ឆនស្ស អភាវតោ ចក្ខុវិញ្ញាណេន រូបារម្មណស្ស ទិដ្ឋត្តា។ អភិនិរោបនា វិបាកមនោធាតូតិ ទិដ្ឋារម្មណមេវ អារោហតីតិ អភិនិរោបនា, ឧភយវិបាកា សម្បដិច្ឆនមនោធាតុ។ អភិនិរោបិតត្តាតិ រូបារម្មណំ អភិរុឡ្ហត្តា។ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតូតិ ឧភយវិបាកា សន្តីរណមនោវិញ្ញាណធាតុ។ ឯស នយោ សោតទ្វារាទីសុបិ។ សន្តីរណានន្តរំ វោដ្ឋព្ពនេ អវុត្តេបិ អដ្ឋកថាចរិយេហិ វុត្តត្តា លព្ភតីតិ វេទិតព្ពំ។ វិជាននត្ថាយាតិ សព្ពារម្មណស្ស ចេវ រូបាទិអារម្មណស្ស ច វិជាននត្ថាយ។ អាវជ្ជនកិរិយាព្យាកតាតិ មនោទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ។ វិជាននដ្ឋោតិ តទនន្តរុប្បន្នវសេន អារម្មណស្ស វិជាននមេវ អត្ថោ, ន អញ្ញោ។ ឧបរិ អកុសលជវនានំ វិបស្សនាមគ្គផលជវនានញ្ច វិសុំ វុត្តត្តា សេសជវនានិ ឥធ គហេតព្ពានិ សិយុំ។ “កុសលេហិ កម្មេហិ វិប្បយុត្តា ចរតីតិ វិញ្ញាណចរិយា”តិអាទិវចនតោ (បដិ. ម. ១.៧០) បន ហសិតុប្បាទចិត្តជវនមេវ គហេតព្ពំ។ ឆសុ ទ្វារេសុ អហេតុកានំយេវ ចិត្តានំ វុត្តត្តា ទ្វេ អាវជ្ជនានិ ទ្វេ បញ្ចវិញ្ញាណានិ ទ្វេ សម្បដិច្ឆនានិ តីណិ សន្តីរណានិ ឯកំ ហសិតុប្បាទចិត្តន្តិ អដ្ឋារស អហេតុកចិត្តានិយេវ វិញ្ញាណចរិយាតិ វេទិតព្ពានិ។

៩៦. ឥទានិ វិសយវិជាននមត្តេន វិញ្ញាណចរិយាតិ ទស្សេត្វា នីរាគា ចរតីតិអាទិមាហ, វិញ្ញាណស្ស រាគាទិវិរហិតភាវេ សទ្ធាទិវិរហិតភាវេ ច អវត្តន្តំ បិហិតាតិ, តេសុ អសតិ សកភាវមេវ តិដ្ឋតិ។ តស្មា នីរាគាទិវចនេន តេសំ វុត្តវិញ្ញាណានំ វិញ្ញាណកិច្ចមត្តំ ទស្សេតិ។ នត្ថិ ឯតិស្សា រាគោតិ នីរាគា។ និរាគាតិ រស្សំ កត្វាបិ បឋន្តិ។ ឯសា បន រជ្ជនវសេន រាគោ។ ទុស្សនវសេន ទោសោ។ មុយ្ហនវសេន មោហោ។ មញ្ញនវសេន មានោ។ វិបរីតទស្សនវសេន ទិដ្ឋិ។ ឧទ្ធតាការោ, អវូបសន្តាការោ វា ឧទ្ធច្ចំ។ វិចិកិច្ឆា វុត្តាវ។ អនុសេន្តីតិ អនុសយា។ “និរនុសយា”តិ វត្តព្ពេ នានុសយាតិ វុត្តំ, សោ យេវ វត្វា បរិយុដ្ឋានប្បត្តានមេវ

ᩋᨠᩣᩁᩅᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣ ᨸᩉᩦᨶᩣᨶᩩᩈᨿᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᩣ ᨧ ᨶᩥᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨶᩣᨾᩣ, ᩈᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨶ᩠ᨲᩁᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩁᩣᨣᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨸᩩᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨧ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩅᨩ᩠ᨩᨽᩣᩅᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ᪨ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᨠᩁᩮᩉᩥ ᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᩩᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨡᩮᩣ ᩏᨴᩕᨿᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨡᩩᨴᩕᨿᩣᨶᩥ, ᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᩈᩩᨡᩮᩣ ᩏᨴᨿᩮᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨡᩩᨴᩕᨿᩣᨶᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩮᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨾᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨶᩣᨾ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶᩦᩃᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩑᩅᩁᩪᨸᩥ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨧᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨸᨠᨲᩥᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨾᩥᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩑᩅ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᨶᩣᨸᩥᨿᩮᩈᩪᨲᩥ ᨾᨶᩈᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩣᨸᩣᨶᩥ, ᨾᨶᩣᨸᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᨾᨶᩣᨸᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨶᩣᨸᩥᨿᩮᩈᩩ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩩ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩅᩣ, ᨣᩉᨱᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶᩣᨸᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᩁᩣᨣᩮᩣ, ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨣᩔ ᨩᩅᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩁᩣᨣᩔ ᨩᩅᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨽᩪᨲᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ᪨ ᩁᩣᨣᩔ ᨩᩅᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩁᩣᨣᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩁᩣᨣᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩁᩣᨣᩔ ᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩕᩮᨿᨶ ᩋᩈᨾᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣᨠᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ᪨ ᨾᩮᩣᩉᩔ ᨩᩅᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨾᩮᩣᩉᩔ ᨩᩅᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔᩮᩅ ᨧᩁᩥᨿᩣ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ᪨ ᩅᩥᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩔᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨾᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨠᩣᩅᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩔᩣᨲᩥ ᨾᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩔ᪨ ᨸᩁᩣᨾᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩔ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨽᩣᩅᩣᨴᩥᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨽᩣᩅᩣᨴᩥᩴ ᩋᩣᨾᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨣᩉᩥᨲᩣᨿ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨣᨲᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩔ᪨ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩣᨿ᪨ ᨳᩣᨾᨣᨲᩔᩣᨲᩥ ᨻᩃᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᩋᨱᩩᩈᩉᨣᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩣ ᩋᨱᩩᩈᩉᨣᨲᩮᩈᩩ ᩅᩣ ᩋᨱᩩᩈᩩ᪨

᪖᪐᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᩣᨣᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩁᩣᨣᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᩣᨶᩩᩈᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩩᩈᨿᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᨴᩮᩣᩈᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᨾᩮᩣᩉᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨶᩩᩈᨿᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᨾᩣᨶᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩁᩣᨣᨾᩮᩣᩉᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨽᩅᩁᩣᨣᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩁᩣᨣᨾᩮᩣᩉᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩣ ᨧᩁᨲᩥ ᩈᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᩣᨶᩩᩈᨿᩣ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᩋᨶᩩᩈᨿᩴ ᨾᩪᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨠᩮᩈᩣᨶᩩᩈᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣᨶᩩᩈᨿᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩁᩣᨣᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩅᩮᩅᨧᨶᨿᩮᩅ᪨ ᩈᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩈᩉ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩈᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨾᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨠᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩉᩥ

បការេហិ យុត្តាតិ រាគសម្បយុត្តានីតិអាទីនិ នាមានិ លភតិ។ សាយេវ ច យស្មា កុសលាទីហិ កម្មេហិ វិប្បយុត្តា, អកុសលាទីហិ កម្មេហិ សម្បយុត្តា, តស្មាបិ អញ្ញាណចរិយាតិ ទស្សេតុំ កុសលេហិ កម្មេហីតិអាទិមាហ។ តត្ថ អញ្ញាណេតិ មោហស្ស អញ្ញាណលក្ខណត្តា យថាសភាវតោ អញ្ញាណេន អារម្មណេ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

៦៨។ ញាណចរិយាយំ យស្មា វិវដ្ដនានុបស្សនាទីនំ អនន្តរបច្ចយភូតា អាវជ្ជនកិរិយាព្យាកតា នត្ថិ, តស្មា តេសំ អត្ថាយ អាវជ្ជនកិរិយាព្យាកតំ អវត្វា វិវដ្ដនានុបស្សនាទយោ វុត្តា។ អនុលោមញាណស្សាយ ឯវ ហិ អាវជ្ជនា ហោតិ, តតោ វិវដ្ដនានុបស្សនាមគ្គផលានិ។ ផលសមាបត្តីតិ ឯត្ថ មគ្គានន្តរា វា ហោតុ កាលន្តរា វា, ទ្វេកាបិ អធិប្បេតា។ និរាគា ចរតីតិអាទីសុ រាគាទីនំ បដិបក្ខវសេន និរាគាទិតា វេទិតព្វា, វិញ្ញាណចរិយាយំ រាគាទីនំ អភាវមត្តេន។ ញាណេតិ យថាសភាវតោ ញាណេន។ អញ្ញា វិញ្ញាណចរិយាតិអាទីហិ តិស្សន្នំ ចរិយានំ អញ្ញមញ្ញសម្មិស្សតំ ទស្សេតិ។ វិញ្ញាណកិច្ចមត្តវសេន ហិ អហេតុកចិត្តុប្បាទា វិញ្ញាណចរិយា, អញ្ញាណកិច្ចវន្តំ ទ្វាទសន្នំ អកុសលចិត្តុប្បាទានំ វសេនេវ អញ្ញាណចរិយា, វិសេសេន ញាណកិច្ចការីនំ វិបស្សនាមគ្គផលានំ វសេន ញាណចរិយា។ ឯវមិមា អញ្ញមញ្ញសម្មិស្សា ច, វិបស្សនំ ឋបេត្វា សហេតុកកាមាវចរកិរិយាកុសលា ច, សហេតុកកាមាវចរវិបាកា ច, រូបាវចរារូបាវចរកុសលាព្យាកតា ច តីហិ ចរិយាហិ វិមុត្តាតិ វេទិតព្វា។ និព្វានារម្មណាយ វិវដ្ដនានុបស្សនាយ ញាណចរិយាយ និដ្ឋិតត្តា និព្វានមគ្គផលបច្ចវេក្ខណក្ខណានិ សេក្ខាសេក្ខានំ បច្ចវេក្ខណញាណានិ ញាណចរិយាយ សង្គហិតានីតិ វេទិតព្វានិ។ តានិបិ ហិ វិសេសេន ញាណកិច្ចការានេវាតិ។

ចរិយានានត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ ភូមិនានត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៦៩។ ភូមិនានត្តញាណនិទ្ទេសេ ភូមិយោតិ ភាគា បរិច្ឆេទា វា។ កាមាវចរាតិ ឯត្ថ ទុវិធោ កាមោ កិលេសកាមោ វត្ថុកាមោ ច។ កិលេសកាមោ ឆន្ទរាគោ, វត្ថុកាមោ តេភូមកវដ្ដំ។ កិលេសកាមោ កាមេតីតិ កាមោ, វត្ថុកាមោ កាមីយតីតិ កាមោ។ សោ ទុវិធោបិ កាមោ បវត្តិវសេន យស្មិំ បទេសេ អវចរតិ, សោ បទេសោ កាមោ ឯត្ថ អវចរតីតិ កាមាវចរោ។ សោ បន បទេសោ ចតុន្នំ អបាយានំ, មនុស្សលោកស្ស, ឆន្នញ្ច ទេវលោកានំ វសេន ឯកាទសវិធោ។ យថា ហិ យស្មិំ បទេសេ សសត្ថា បុរិសា អវចរន្តិ, សោ វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ ទ្វិបទចតុប្បទេសុ អវចរន្តេសុ តេសំ អភិលក្ខិតត្តា "សសត្ថាវចរោ"តិ វុច្ចតិ, ឯវំ វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ រូបាវចរាទីសុ តត្ថ អវចរន្តេសុ តេសំ អភិលក្ខិតត្តា អយំ បទេសោ "កាមាវចរោ"ត្វេវ វុច្ចតិ។ ស្វាយំ យថា រូបភវោ រូបំ, ឯវំ ឧត្តរបទលោបំ កត្វា "កាមោ"ត្វេវ វុច្ចតិ។ តប្បដិពទ្ធា ឯកេកា ធម្មា យស្មិំ ឯកាទសវិធប្បទេសសង្ខាតេ កាមេ អវចរតីតិ កាមាវចរា។ កិញ្ចាបិ ហិ ឯត្ថ កេចិ ធម្មា រូបារូបភវេសុបិ អវចរន្តិ, យថា បន សង្គាមេ អវចរណតោ "សង្គាមាវចរោ"តិ លទ្ធនាមោ នាគោ នគរេ ចរន្តោបិ "សង្គាមាវចរោ"ត្វេវ វុច្ចតិ, ថលជលចរា ច បាណិនោ អថលេ អជលេ ច ឋិតាបិ "ថលចរា ជលចរា"ត្វេវ វុច្ចន្តិ, ឯវំ តេ អញ្ញត្ថ អវចរន្តាបិ កាមាវចរាឯវាតិ វេទិតព្វា។ អារម្មណករណវសេន វា ឯតេសុ វុត្តប្បការេសុ

ធម្មេសុ កាមោ អវចរតីតិ កាមាវចរា។ កាមញ្ចេស រូបារូបាវចរធម្មេសុបិ អវចរតិ, យថា បន "វទតីតិ វច្ឆោ, មហិយំ សេតីតិ មហិំសោ"តិ វុត្តេ ន យត្តកា វទន្តិ, មហិយំ វា សេន្តិ, សព្ពេសំ តំ នាមំ ហោតិ។ ឯវំសម្បទមិទំ វេទិតព្ពំ។ ឯត្ថ សព្ពេ តេ ធម្មេ ឯករាសិំ កត្វា វុត្តភូមិសទ្ទមបេក្ខិត្វា កាមាវចរាតិ ឥត្ថិលិង្គវចនំ កតំ។ រូបាវចរាតិអាទីសុ រូបភវោ រូបំ, តស្មិំ រូបេ អវចរន្តីតិ រូបាវចរា។ អរូបភវោ អរូបំ, តស្មិំ អរូបេ អវចរន្តីតិ អរូបាវចរា។ តេភូមកវដ្ដេ បរិយាបន្នា អន្តោគធាតិ បរិយាបន្នា, តស្មិំ ន បរិយាបន្នាតិ អបរិយាបន្នា។

កាមាវចរាទិភូមិនិទ្ទេសស្ស ហេដ្ឋតោតិ ហេដ្ឋាភាគតោ។ អវីចិនិរយន្តិ ជាលានំ វា សត្តានំ វា វេទនានំ វា វីចិ អន្តរំ ឆិទ្ទំ ឯត្ថ នត្ថីតិ អវីចិ។ សុខសង្ខាតោ អយោ ឯត្ថ នត្ថីតិ និរយោ, និរតិអត្ថេនបិ និរយោ។ បរិយន្តំ ករិត្វាតិ តំ អវីចិសង្ខាតំ និរយំ អន្តំ កត្វា។ ឧបរិតោតិ ឧបរិភាគតោ។ បរនិម្មិតវសវត្តី ទេវេតិ បរនិម្មិតេសុ កាមេសុ វសំ វត្តនតោ ឯវំលទ្ធវោហារេ ទេវេ។ អន្តោ ករិត្វាតិ អន្តោ បក្ខិបិត្វា។ យំ ឯតស្មិំ អន្តរេតិ យេ ឯតស្មិំ ឱកាសេ។ យន្តិ ច លិង្គវចនវិបល្លាសោ កតោ។ ឯត្ថាវចរាតិ ឥមិនា យស្មា តស្មិំ អន្តរេ អញ្ញេបិ ចរន្តិ កទាចិ កត្ថចិ សម្ភវតោ, តស្មា តេសំ អសង្គហិតត្តំ អវចរាតិ វុត្តំ។ តេន យេ ឱគាឡ្ហា ហុត្វា ចរន្តិ, សព្ពត្ថ សទា ច សម្ភវតោ, អធោភាគេ ច ចរន្តិ អវីចិនិរយស្ស ហេដ្ឋា ភូតុបាទាយ បវត្តិភាវេន, តេសំ សង្គហោ កតោ ហោតិ។ តេ ហិ ឱគាឡ្ហា ចរន្តិ, អធោភាគេ ច ចរន្តីតិ អវចរា។ ឯត្ថ បរិយាបន្នាតិ ឥមិនា បន យស្មា ឯតេ ឯត្ថាវចរា អញ្ញត្ថាបិ អវចរន្តិ, ន បន តត្ថ បរិយាបន្នា ហោន្តិ, តស្មា តេសំ អញ្ញត្ថាបិ អវចរន្តានំ បរិគ្គហោ កតោ ហោតិ។

ភូមានិ តេ ឯត្ថ បរិយាបន្នេ ធម្មេ រាសិបុញ្ញតាបច្ចយការណតោ ចេវ សការណតោ ច ទស្សេត្វា ខន្ធធាត្វាយតនាតិអាទិមាហ។ ព្រហ្មលោកន្តិ បឋមជ្ឈានភូមិសង្ខាតំ ព្រហ្មដ្ឋានំ។ អកនិដ្ឋេតិ ឧត្តមដ្ឋេន ន កនិដ្ឋេ។ សមាបន្នស្សាតិ សមាបត្តិំ សមាបន្នស្ស។ ឯតេន កុសលជ្ឈានំ វុត្តំ។ ឧបបន្នស្សាតិ វិបាកវសេន ព្រហ្មលោកេ ឧបបន្នស្ស។ ឯតេន វិបាកជ្ឈានំ វុត្តំ។ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារិស្សាតិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បច្ចក្ខេ អត្តភាវេ សុខោ វិហារោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារោ, សោ អស្ស អត្ថីតិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារី, អរហា។ តស្ស ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារិស្ស។ ឯតេន កិរិយជ្ឈានំ វុត្តំ។ ចេតសិកាតិ ចេតសិ ភវា ចេតសិកា, ចិត្តសម្បយុត្តាតិ អត្ថោ។ អាកាសានញ្ចាយតនូបគាតិ អាកាសានញ្ចាយតនសង្ខាតំ ភវំ ឧបគតា។ ទុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។ មគ្គាតិ ចត្តារោ អរិយមគ្គា។ មគ្គផលានីតិ ចត្តារិ អរិយមគ្គផលានិ។ អសង្ខតា ច ធាតូតិ បច្ចយេហិ អកតា និព្ពានធាតុ។

អបរាបិ ចតស្សោ ភូមិយោតិ ឯកេកចតុក្កវសេន វេទិតព្ពា។ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានាតិ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ វេទនានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ ធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ តស្សត្ថោ – បតិដ្ឋាតីតិ បដ្ឋានំ, ឧបដ្ឋាតិ ឱក្កន្ទិត្វា បក្ខន្ទិត្វា បវត្តតីតិ អត្ថោ។ សតិយេវ បដ្ឋានំ សតិបដ្ឋានំ។ អថ វា សរណដ្ឋេន សតិ, ឧបដ្ឋានដ្ឋេន បដ្ឋានំ, សតិ ច សា បដ្ឋានញ្ចាតិបិ សតិបដ្ឋានំ។ អារម្មណវសេន ពហុកា តា សតិយោតិ សតិបដ្ឋានា។ ចត្តារោ សម្មប្បធានាតិ អនុប្បន្នានំ អកុសលានំ អនុប្បាទាយ សម្មប្បធានំ, ឧប្បន្នានំ អកុសលានំ បហានាយ សម្មប្បធានំ, អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ឧប្បាទាយ សម្មប្បធានំ, ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ឋិតិយា សម្មប្បធានំ។ បទហន្តិ វាយមន្តិ ឯតេនាតិ បធានំ, វីរិយស្សេតំ នាមំ។ សម្មប្បធានន្តិ អវិបរីតប្បធានំ ការណប្បធានំ ឧបាយប្បធានំ

ហោតិ សោមនស្សំ។ ឯតេន វីរិយំ កិច្ចវសេន ចតុធា កត្វា សម្មប្បធានាតិ វុត្តំ។ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទាតិ ឆន្ទិទ្ធិបាទោ, ចិត្តិទ្ធិបាទោ, វីរិយិទ្ធិបាទោ, វីមំសិទ្ធិបាទោ។ តស្សេវ វុត្តនយេន។ ចត្តារិ ឈានានីតិ វិតក្កវិចារបីតិសុខចិត្តេកគ្គតាវសេន បញ្ចង្គិកំ បឋមជ្ឈានំ បីតិសុខចិត្តេកគ្គតាវសេន តិវង្គិកំ ទុតិយជ្ឈានំ, សុខចិត្តេកគ្គតាវសេន ទុវង្គិកំ តតិយជ្ឈានំ, ឧបេក្ខាចិត្តេកគ្គតាវសេន ទុវង្គិកំ ចតុត្ថជ្ឈានំ។ ឥមានិ ហិ អង្គានិ អារម្មណូបនិជ្ឈានតោ ឈានន្តិ វុច្ចតិ។ ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោតិ មេត្តា, ករុណា, មុទិតា, ឧបេក្ខា។ ផរណអប្បមាណវសេន អប្បមញ្ញាយោ។ ឯតាយោ ហិ អារម្មណវសេន អប្បមាណេ វា សត្តេ ផរន្តិ, ឯកំ សត្តម្បិ វា អនវសេសផរណវសេន ផរន្តីតិ ផរណអប្បមាណវសេន អប្បមញ្ញាយោតិ វុច្ចន្តិ។ ចតស្សោ អរូបសមាបត្តិយោតិ អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិ, វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ។ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា វុត្តត្ថា ឯវ។

ចតស្សោបដិបទាតិ “ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា, ទុក្ខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា, សុខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា, សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា”តិ (ទី. និ. ៣.៣១១) វុត្តា ចតស្សោ បដិបទា។ ចត្តារិ អារម្មណានីតិ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ, បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ, អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ, អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណន្តិ (ធ. ស. ១៨១ អាទយោ) វុត្តានិ ចត្តារិ អារម្មណានិ។ កសិណាទិអារម្មណានំ អវវត្ថាបេតព្ពតោ អារម្មណវន្តានិ ឈានានិ វុត្តានីតិ វេទិតព្ពានិ។ ចត្តារោ អរិយវំសាតិ អរិយា វុច្ចន្តិ ពុទ្ធា ច បច្ចេកពុទ្ធា ច តថាគតសាវកា ច, តេសំ អរិយានំ វំសា តន្តិយោ បវេណិយោតិ អរិយវំសា។ កេ បន តេ? ចីវរសន្តោសោ បិណ្ឌបាតសន្តោសោ សេនាសនសន្តោសោ ភាវនារាមតាតិ ឥមេ ចត្តារោ។ កិលេសប្បហានសន្តោសោ បិណ្ឌបាតសន្តោសេ វុត្តេ វុត្តោយេវ ហោតិ។ យោ ហិ បិណ្ឌបាតេន សន្តុដ្ឋោ, សោ កថំ កិលេសប្បហានេ អសន្តុដ្ឋោ ភវិស្សតិ។

ចត្តារិ សង្គហវត្ថូនីតិ ចត្តារិ ជនសង្គណ្ហនការណានិ – ទានញ្ច បេយ្យវជ្ជញ្ច អត្ថចរិយា ច សមានត្តតា ចាតិ ឥមានិ ចត្តារិ។ ទានន្តិ យថារហំ ទានំ។ បេយ្យវជ្ជន្តិ យថារហំ បិយវចនំ។ អត្ថចរិយាតិ តត្ថ តត្ថ កត្តព្ពស្ស ករណវសេន កត្តព្ពាកត្តព្ពានុសាសនវសេន ច វុឌ្ឍិកិរិយា។ សមានត្តតាតិ សហ មានេន សមានោ, សបរិមាណោ សបរិករណោតិ អត្ថោ។ សមានោ បរស្ស អត្តា ឯតេនាតិ សមានត្តោ, សមានត្តស្ស ភាវោ សមានត្តតា, “អហំ យថា ហីនោ, អហំ យថា សទិសោ, អហំ យថា អធិកោ”តិ បរិកប្បេត្វា តទនុរូបំ ឧបចរណំ ករណន្តិ អត្ថោ។ “សមានសុខទុក្ខតា សមានត្តតា”តិ ច វទន្តិ។

ចត្តារិ ចក្កានីតិ ឯត្ថ ចក្កំ នាម ទារុចក្កំ, រតនចក្កំ, ធម្មចក្កំ, ឥរិយាបថចក្កំ, សម្បត្តិចក្កន្តិ បញ្ចវិធំ។ តត្ថ “យំ បន ទំ, សម្ម, ចក្កំ ឆហិ មាសេហិ និដ្ឋិតំ ឆារត្តូនេហី”តិ (អ. និ. ៣.១៥) ឥទំ ទារុចក្កំ។ “ចក្កំ វត្តយតោ បរិសាយ”តិ (ខា. ១.១៣.៩៥) ឥទំ រតនចក្កំ។ “មយា បវត្តិតំ ចក្ក”ន្តិ (សុ. និ. ៥៦២) ឥទំ ធម្មចក្កំ។ “ចតុចក្កំ នវទ្វារ”ន្តិ (សំ. និ. ១.២៩) ឥទំ ឥរិយាបថចក្កំ។ “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, ចក្កានិ, យេហិ សមន្នាគតានំ ទេវមនុស្សានំ ចតុចក្កំ វត្តតិ។ កតមានិ ចត្តារិ? បតិរូបទេសវាសោ, សប្បុរិសាវស្សយោ, អត្តសម្មាបណិធិ, បុព្ពេ ច កតបុញ្ញតា”តិ (អ. និ. ៤.៣១) ឥទំ សម្បត្តិចក្កំ។ ឥធាបិ ឯតទេវ អធិប្បេតំ។ តត្ថ បតិរូបទេសវាសោតិ យត្ថ ចតស្សោ បរិសា សន្ទិស្សន្តិ, ឯវរូបេ អនុច្ឆវិកេ ទេសេ វាសោ។ សប្បុរិសាវស្សយោតិ ពុទ្ធាទីនំ សប្បុរិសានំ អវស្សយនំ សេវនំ ភជនំ។ អត្តសម្មាបណិធីតិ

អត្តតោ សង្ខា បតិដ្ឋាបត៌ សចេ បុខ្ខេ អស្សដ្ឋាឌីហិ សមត្ថាកតោ ហោតិ, តាតិ បហាយ សដ្ឋាឌីសុ បតិដ្ឋាបត៌ បុខ្ខេ ច កតបុញ្ញតាតិ បុខ្ខេ ដ្ឋបចិតក្យុសលតា៌ ឮុតយេច ចេតូ បយាលំ៌ ឈេត ហិ ឌាកាឈសម្យឃុត្តចិទ្ធេត ក្យុសលកម្មំ កតំ ហោតិ, តទេចេច ក្យុសលំ តំ បុទិសំ បតិទ្ធបទេស ដ្ឋបរេតិ, សប្បុទិស កឌារេបតិ, សោ ខុច បុក្កលោ អត្តាត៌ សម្មា ឆរេបតីតិ៌

ចត្តារិ ឆម្មបងាតីតិ ចត្តារោ ឆម្មកោដ្ឋាសា៌ កតមានិ ចត្តារិ? អគកិដ្ឋា ឆម្មបត៌, អញ្ញាបរិធោ ឆម្មបត៌, សម្មាសតិ ឆម្មបត៌, សម្មាសមាឆិ ឆម្មបត៌៌ អគកិដ្ឋា ឆម្មបត៌ តាម អលោភោ ចា អគកិដ្ឋាចេសេត អធិកតព្ញាតចិបស្សតាមក្កថលតិដ្ឋាតាតិ ចា៌ អញ្ញាបរិធោ ឆម្មបត៌ តាម អទោសោបិ ចា មេត្តាឃីសេត អធិកតព្ញាតាឌីតិ ចា៌ សម្មាសតិ ឆម្មបត៌ តាម ស្មុបដ្ឋិតស្សតិ ចា សតិឃីសេត អធិកតព្ញាតាឌីតិ ចា៌ សម្មាសមាឆិ ឆម្មបត៌ តាម អដ្ឋសមាបត្តិ ចា អដ្ឋសមាបត្តិឃីសេត អធិកតព្ញាតាឌីតិ ចា៌ ឌសអស្មុកចេសេត ចា អធិកតព្ញាតាឌីតិ អគកិដ្ឋា ឆម្មបត៌, ចត្ត្រារក្ខចិហារចេសេត អធិកតាតិ អញ្ញាបរិធោ ឆម្មបត៌, ឌសាត្ស្សតិអាហារេបដិក្យុលសញ្ញាចេសេត អធិកតាតិ សម្មាសតិ ឆម្មបត៌, ឌសកសិណអាតាបរិតចេសេត អធិកតាតិ សម្មាសមាឆិ ឆម្មបឌត្តិ៌ ឮុមា ចតស្សា ក្សមិឈោតិ ខុកោក៌ ចត្តក្កចេសេតេច ឈោឌេតត្តា៌

ក្សមិតាតត្តឌាកាឈតិដ្ឋេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៌

១៥៌ ឆម្មតាតត្តឌាកាឈតិដ្ឋេសចណ្ណតា

លិខ៌ ឆម្មតាតត្តឌាកាឈតិដ្ឋេស កម្មបធេតិ កម្មាតិ ច តាតិ បធា ច អបិឈកាយតាឈាតិ កម្មបធា, ទេ កម្មបធេ៌ ឌស ក្យុសលកម្មបធា តាម បិណាតិបិតា អឌិត្តាឌាតា កាមេសុមិច្ឆាចារា ចេរមណីតិ តីណិ កាឈស្មុចទិតាតិ, មុសាចាឌា បិស្មុណាយ ចាចាយ ថទ្រុសាយ ចាចាយ សម្ប្បលាបា ចេរមណីតិ ចត្តារិ ចឌីស្មុចទិតាតិ, អគកិដ្ឋា អញ្ញាបរិធោ សម្មាឌិដ្ឋីតិ តីណិ មតោស្មុចទិតាតិ៌ ឌស អក្យុសលកម្មបធា តាម បិណាតិបិតោ អឌិត្តាឌាត៌ កាមេសុមិច្ឆាចារោតិ តីណិ កាឈត្ស្ចទិតាតិ, មុសាចាឌោ បិស្មុណា ចាចា ថទ្រុសា ចាចា សម្ប្បលាបោតិ ចត្តារិ ចឌីត្ស្ចទិតាតិ, អភិដ្ឋា ញ្ញាបរិធោ មិច្ឆាឌិដ្ឋីតិ តីណិ មតោត្ស្ចទិតាតិ៌ ក្យុសលាក្យុសលាបិ ច បដិសន្ធិឌតកាឈេច កម្មបធាតិ ចុត្តា, ចុត្តាចសេសា បដិសន្ធិឌតេត អតេកត្តិ កត្តា កម្មបធាតិ ត ចុត្តា៌ ឌ្ញអាទិកក្យុសលាក្យុសលកហណោតេច សេសក្យុសលាក្យុសលាបិ កហិតាតិ ចេឌិតព្ញា៌ ទ្ធបត្តិ ក្ខតោបាឌាយតេឌតោ អដ្ឋចីសតិចិធំ ទ្ធប៌ ចិបាកត្តិ កាមាចចរក្យុសលចិបាកាត៌ សោឡអសត្ត៌, អក្យុសលចិបាកាត៌ សត្តត្ត្ឋា ចេសេត តេចីសតិចិធំ ចិបាក៌ កិរិមត្តិ តិណ្ណមហេត្យុកកិរិយាត៌, អដ្ឋត្ត សហេត្យុកកិរិយាតត្ឋា ចេសេត ខុកាឌសចិធំ កាមាចចរកិរិយំ៌ ចិបាកាភាចតោ កិរិយាមត្តាតិ កិរិយា៌ ខុត្តាចតា កាមាចចរមេច ទ្ធបញ្ញាកតចិបាកាញ្ញាកតកិរិយាញ្ញាកតចេសេត ចុត្ត៌

ឮុឆដ្ឋស្សាតិ ឮុមស្មិំ លោកេ ជិតស្ស៌ ឈេក្ខឈ្យេត មត្ស្សលោកេ ឌសាតភាចតាសញ្ញាចតោ មត្ស្សលោកចេសេត ចុត្តំ, ឌសាតាតិ បត កឌាចិ កទហចិ ទេចលោកេបិ លព្ភត្តិ, ទ្ធប្រពហ្មលោកេបិ តព្វបបត្តិកហេដ្ឋបបត្តិទិកាបទ្ធបបត្តិកាត៌ ចេសេត លព្ភត្តិ៌ ស្មុដ្ឋាចារេ បត

អរូបិធម្មេ ច ហេដ្ឋុបបត្តិកា តត្ថ។ រូបារូបធម្មេសុ អនាគតញ្ញាណា ហេដ្ឋា តិដ្ឋតុយាតា កាយាធម្មេសុ កតិយំនេវ តិដ្ឋតុត្តិ, ត

ស្សកតិយំ។ ពទ្ធុប្បន្នស្សាតិ វិបាកធម្មេន (ពាហុល្លេន) ឧប្បន្នស្ស បដិសន្ធិកចក្ខុតិធម្មេន ធម្មយាតាតិ ធម្មាទិ វិបាកញ្ញាតាតិ។

រូបារូបធម្មញ្ញាតសមាបត្តីសុ កិរិយាញាណតាតិ ត វុត្តាតិ។ កិញ្ចាបិ ត វុត្តាតិ, អថ ខោ កុសលេហិ សមាតបត្តិតា កុសលេសុ វុត្តេសុ

វុត្តានេវ ហោន្តីតិ វេទិតព្ពាតិ។ យថា បដ្ឋានេ “កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិបាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា។ ១។១។៣០៩, ៣០៨)

កុសលាទិកកុសលតោ កិរិយាទិនំ សង្គហិតំ, ឯវមិធាបិ ទដ្ឋព្ពំ។ សាមញ្ញផលានីតិ ធម្មាទិ សាមញ្ញផលានិ។ ឯតេន

លោកុត្តរវិបាកញ្ញាណំ វុត្តំ។ តិដ្ឋានត្តិ តិដ្ឋានញ្ញាណំ។

បាមោជ្ជមូលកាតិ បាមោជ្ជំ មូលំ អាទិ ឯតេសន្តិ បាមោជ្ជមូលកា, បាមោជ្ជាទិកាតិ អត្ថោ។ បាមោជ្ជេន ហិ សមាទានតេច ហោន្តិ។

អនិច្ចតោ មនសិការតោ បាមោជ្ជំ ជាយតីតិ ឯត្ថ យោនិសោមនសិការតោយេវ បាមោជ្ជំ ជាយតិ, ន

អយោនិសោមនសិការតោ។ អយោនិសោមនសិការតោ កុសលុប្បត្តិយេវ នត្ថិ, បគេវ វិបស្សនា។ កស្មា សន្តិបេត វុត្តន្តិ ចេ?

បាមោជ្ជស្ស ពលវការណស្សតត្តា។ បាមោជ្ជេ ហិ អសតិ បន្តេសុ ច សេនាសនេសុ អធិកុសលេសុ ច ធម្មេសុ អរតិ ឧប្បជ្ជិតា ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ

សតិ ការណតាយេវ ឧប្បជ្ជតិ។ បាមោជ្ជេ បន សតិ អរតិអការណតោ ការណតាបរិវជ្ជិ គច្ឆតិ។ យោនិសោមនសិការស្ស បន មូលការណត

ការណតាយ ពាហុបការត្តា ឥមស្សត្ថំ ឧបរិ តេនំ ចក្ខតិ។

“យតោ យតោ សម្មសតិ, ខន្ធានំ ឧទយព្ពយំ;

លភតី បីតិបាមោជ្ជំ, អមតំ តំ វិជានត”ន្តិ។ (ធ។ ប។ ៣៧៤) –

ធនតោ វិបស្សកស្ស វិបស្សនាបច្ចយា បាមោជ្ជំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥធ បន ពលវបមុសនបច្ចយា បាមោជ្ជំ គហេតព្ពំ។ បមុទិតស្ស ការណា

បាមោជ្ជំ, ទុព្ពលា បីតិ។ អាទិកម្មទេ្ទ ប-ការោ ទដ្ឋព្ពោ។ បមុទិតស្សាតិ តេន បាមោជ្ជេន បមុទិតស្ស តុដ្ឋស្ស។ បមោទិតស្សាតិបិ បាឋោ។

សោយេវត្ថោ។ បីតីតិ ពលវបីតិ។ បីតិមនស្សាតិ បីតិយុត្តមនស្ស។ យុត្តសទ្ទស្ស លោបោ ទដ្ឋព្ពោ យថា អស្សរថោតិ ។ កាយោតិ

នាមកាយោ, រូបកាយេន សហ ចា។ បស្សម្ភតីតិ វូបសន្តទរថោ ហោតិ។ បស្សទ្ធកាយោតិ ឧភយបស្សទ្ធិយោគេន តិដ្ឋតកាយោ។ សុខំ

វេទេតីតិ ចេតសិកំ សុខំ វិន្ទតិ, កាយិកសុខេន សហ ចា។ សុខិនោតិ សុខសមង្គិស្ស។ ចិត្តំ សមាធិយតីតិ ចិត្តំ សមំ អាធិយតិ, ឯកគ្គំ

ហោតិ។ សមាហិតេ ចិត្តេតិ ការណការកលក្ខណមេត្ថ គុម្ពចនំ។ ចិត្តសមាហិតការណេ ហិ យថាភូតញាណំ លព្ភតិ។ យថាភូតំ

បជានាតីតិ ឧទយព្ពយញាណាទិធម្មេន សព្ពំ យថាសភាវំ ជានាតិ។ បស្សតីតិ តំយេវ ចក្ខុនា ទិដ្ឋំ វិយ ឋូលំ កត្វា បញ្ញាចក្ខុនា

បស្សតិ។ និព្ពិន្ទតីតិ តថាវិធវិបស្សនាញាណយោគេន សព្ពាទេសុ ឧក្កណ្ឋតិ។ និព្ពិន្ទំ វិរជ្ជតីតិ តំ វិបស្សនំ និស្សាយ បរិបន្តោ

មគ្គញាណយោគេន សព្ពទោសេហិ វិរត្តោ ហោតិ។ វិរាគា វិមុច្ចតីតិ វិរាគសព្ពាមគ្គហេតុ ផលវិមុត្តិយា តិដ្ឋានេត អធិមោក្ខេន

វិមុច្ចតិ។ កេសុចិ បន បោត្ថកេសុ ឥមស្មិំ ឋានេ “សមាហិតេន ចិត្តេន ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតី”តិអាទិ សច្ចនយោ លិខិតោ,

សោបិ ច កេសុចិ បោត្ថកេសុ “ឥទំ ទុក្ខន្តិ យោនិសោ មនសិ ករោតី”តិអាទិកា តនយេន លិខិតោ។ ធាតុទ្វយេបិ ញាណតោយេវ

ចិសេសោ, ត អត្ថតោ។ “តិដ្ឋិត្ថំ ចិរេដ្ឋតី”តិ ហិ យក្កោលោស្ស ចុត្តត្តា យក្កោរលោ ច សិដ្ឋេ ចត្យសច្ចាកិសយឃកិច្ចំ សិដ្ឋេយច ហោតិ។ តស្មា ចត្យសច្ចតយេត ចុត្តចារោបិ ឌ្លយិតា ចារេត អត្ថតោ អចិសិដ្ឋោយេច។

លិ៍ះ ឌ្លងាតិ អតិច្ចតោតិអាឌីហិ អារម្ភណស្ស អចិសេសត្តា ចុត្តត្តា អារម្ភណំ ចិសេសេន្តោ រូបំ អតិច្ចតោ យតសិ កេរោតីតិអាឌិយាហ។ យោតិសោយតសិការម្ភលកាតិ យោតិសោយតសិការោ ម្ភលំ បតិដ្ឋា ឲុតោសត្តិ យោតិសោយតសិការម្ភលកា។ យោតិសោយតសិការំ ម្ភុញ្ចិត្តោយេច ហិ បរិយោគ្គាឌេយោ តច ត ហោន្តិ។ សយាហិតេត ចិត្តេតាតិ ការណក្ខតេត ចិត្តេត។ ឃចាក្ខតំ បឌាតាតីតិ បញ្ញាឃ បឌាតាតិ។ “ឌ្លងំ ក្សព្ពន្តិ យោតិសោ យតសិ កេរាតី”តិ ចុច្ចយាតេ អត្សស្សចចេសេត បុព្ពកាកសច្ចាក្សេពៅសោបិ សក្កឃ្យត្តិ។ យោតិសោយតសិការោតិ ច ស្កបិយេត យតសិការោ។

ឆាត្យតាតត្តំបដិច្ច ស្កប្បជ្ជតិ ចស្សតាតត្តន្តិ ចក្ខាឌិឆាត្យតាតត្តំ បដិច្ច ចក្ខុសត្យស្សាឌិតាតត្តំ ស្កប្បជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ចស្សតាតត្តំ បដិច្ចាតិ ចក្ខុសត្យស្សាឌិតាតត្តំ បដិច្ច។ ចេឌតាតាតត្តន្តិ ចក្ខុសត្យស្សជាឌិចេឌតាតាតត្តំ។ សញ្ញាតាតត្តន្តិ កាយសញ្ញាឌិតាតត្តំ។ សង្កប្បតាតត្តន្តិ កាយសង្កប្បាឌិតាតត្តំ។ ឆន្ទតាតត្តន្តិ សង្កប្បតាតត្តតាឃ រូបេ ឆន្ទោ សទ្ទេ ឆន្ទោតិ ឲ្យំ ឆន្ទតាតត្តំ ស្កប្បជ្ជតិ។ បរិឡាហតាតត្តន្តិ ឆន្ទតាតត្តតាឃ រូបបរិឡាហោ សទ្ទបរិឡាហោតិ ឲ្យំ បរិឡាហតាតត្តំ ស្កប្បជ្ជតិ។ បរិយេសតាតាតត្តន្តិ បរិឡាហតាតត្តតាឃ រូបបរិយេសតាឌិតាតត្តំ ស្កប្បជ្ជតិ។ លិកតាតត្តន្តិ បរិយេសតាតាតត្តតាឃ រូបបដិលិកាឌិតាតត្តំ ស្កប្បជ្ជតីតិ។

ឆព្វតាតត្តញាណតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១០-១៣ះ ញាណបច្ចកតិទ្ទេសចណ្ណតា

លិ៍ះ ញាណបច្ចកតិទ្ទេសេ តេសំ បច្ចន្នំ ញាណាតំ អត្សប្បព្ពសម្ពន្ធសង្ខាចតោ ឲកតោច បុច្ឆាចិស្សជ្ជតាតិ កតាតិ។ អភិញ្ញាតា ហោន្តីតិ ឆព្វសកាចលក្ខណឌាតតចេសេត ស្កដ្ឋ ញាតា ហោន្តិ។ ញាតា ហោន្តីតិ ញាតបរិញ្ញាចេសេត សកាចតោ ញាតត្តា ញាតា តាយ ហោន្តិ។ យេត ញាណេត តេ ឆព្វា ញាតា ហោន្តិ, តំ ញាតដ្ឋេត ញាណំ, បឌាតដ្ឋេត បញ្ញាតិ សម្ពន្ធោ។ ឌ្លយិតាច តយេត សេសញាណាតិបិ យោជេតព្វាតិ។ បរិញ្ញាតា ហោន្តីតិ សាយញ្ញលក្ខណចេសេត សយត្តតោ ញាតា ហោន្តិ។ តីរិតា ហោន្តីតិ តីរណបរិញ្ញាចេសេត អតិច្ចាឌិតោ ស្កបបរិក្ខិតា សយាបិតា តាយ ហោន្តិ។ បហីតា ហោន្តីតិ អតិច្ចាត្សបស្សតាឌិតា ញាណេត តិច្ចសញ្ញាឌេយោ កក្កាត្សបស្សតតោ បដ្ឋាឃ បហីតា ហោន្តិ។ បរិច្ចត្តា ហោន្តីតិ បហាតចេសេតេច ឆឌ្ឌិតា តាយ ហោន្តិ។ កាចិតា ហោន្តីតិ ចឌ្ឍិតា បរិកាចិតា ច ហោន្តិ។ ឲកេរសា ហោន្តីតិ សកិច្ចសាឆតបដិបក្ខបហាតេត ឲកកិច្ចា ហោន្តិ, បច្ចតីកតោ ចា ចិមុត្តិចេសេត ចិមុត្តិរេសេត ឲកេរសា ហោន្តិ។ សច្ឆិកតា ហោន្តីតិ បដិលិកចេសេត ចលឆម្ភោ បដិចេឆចេសេត តិព្ពាតឆម្ភោតិ បច្ចក្ខកតា ហោន្តិ។ ចស្សិតា ហោន្តីតិ បដិលិកចុសតេត បដិចេឆចុសតេត ច ចស្សិតា អត្សក្ខតា ហោន្តិ។ ឌ្លយាតិ បច្ច ញាណាតិ ហេដ្ឋា ស្កតយឃញាណចេសេត ចុត្តាតិ, ឌ្លឆ សកិច្ចសាឆតចេសេត។

ញាណបញ្ចកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២៥-២៨។ បដិសម្ភិទាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៧៨។ បដិសម្ភិទាញាណនិទ្ទេសេ យស្មា ធម្មេ អវុត្តេ តស្ស កិញ្ចិ ន សក្កា វត្តុំ, តស្មា ឧទ្ទិដ្ឋានំ បដិបាដិំ អនាទិយិត្វា បឋមំ ធម្មា និទ្ទិដ្ឋា។ ធម្មានំ អត្ថា វុត្តាយេវ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ធម្មោតិអាទីហិ ធម្មសទ្ទបរិយាបន្នេ ធម្មេ វត្វា នានត្តសទ្ទស្ស អត្ថំ ទស្សេន្តោ អញ្ញោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ធម្មោតិអាទិមាហ។ “អញ្ញោ ធម្មោ”តិ ហិ វុត្តេ ធម្មានំ នានត្តំ ទស្សិតំ ហោតិ។ បដិវិទិតាតិ អភិមុខភាវេន វិទិតា បាកដា នាម ហោន្តិ។ តេន បដិសម្ភិទាបទស្ស អត្ថោ វុត្តោ។ អធិមោក្ខដ្ឋោ អត្ថោតិអាទីហិ តេសំ សទ្ធាទីនំ អធិមុច្ចនាទិកិច្ចំ អត្ថោ នាមាតិ ទស្សិតំ។ សង្ខេស្សុតន្តិ បទំ ញាបេតុកាមស្ស បទំ សង្ខេស្សុតំ។ បទស្ស បន វចនំ សុណន្តស្សាបិ លក្ខិតមេវ។ ព្យញ្ជននិរុត្តាភិលាបាតិ នាមព្យញ្ជនំ នាមនិរុត្តិ នាមាភិលាបោ។ នាមញ្ហិ អត្ថំ ព្យញ្ជយតីតិ ព្យញ្ជនំ, “សង្ខតមភិសង្ខរោន្តីតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តស្មា សង្ខារាតិ វុច្ចន្តី”តិ (សំ. និ. ៣.៧៩) ឯវំ និទ្ធារេត្វា សហេតុកំ កត្វា វុច្ចមានត្តា និរុត្តិ, អភិលបីយតិ ឯតេន អត្ថោតិ អភិលាបោតិ វុច្ចតិ។

នាមញ្ច នាមេតំ ចតុព្ពិធំ – សាមញ្ញនាមំ, គុណនាមំ, កិត្តិមនាមំ, ឱបបាតិកនាមន្តិ។ តត្ថ បឋមកប្បិកេសុ មហាជនេន សម្មន្និត្វា ឋបិតត្តា “មហាសម្មតោ”តិ រញ្ញោ នាមំ សាមញ្ញនាមំ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ “មហាជនសម្មតោតិ ខោ, វាសេដ្ឋ, ‘មហាសម្មតោ មហាសម្មតោ’ត្វេវ បឋមំ អក្ខរំ ឧបនិព្ពត្ត”ន្តិ (ទី. និ. ៣.១៣១)។ “ធម្មកថិកោ បំសុកូលិកោ វិនយធរោ តិបិដកធរោ សទ្ធោ បសន្នោ”តិ ឯវរូបំ គុណតោ អាគតនាមំ គុណនាមំ។ “ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិអាទីនិបិ តថាគតស្ស អនេកានិ នាមសតានិ គុណនាមានេវ។ តេន វុត្តំ –

“អសង្ខ្យេយ្យានិ នាមានិ, សគុណេន មហេសិនោ;

គុណេន នាមមុទ្ធេយ្យំ, អបិ នាមសហស្សតោ”តិ។

យំ បន ជាតស្ស កុមារស្ស នាមគ្គហណទិវសេ ទក្ខិណេយ្យានំ សក្ការំ កត្វា សមីបេ ឋិតា ញាតកា កប្បេត្វា បកប្បេត្វា “អយំ អសុកោ នាមា”តិ នាមំ ករោន្តិ, ឥទំ កិត្តិមនាមំ។ យា បន បុរិមបញ្ញត្តិ អបរបញ្ញត្តិយំ បតតិ, បុរិមវោហារោ បច្ឆិមវោហារេ បតតិ។ សេយ្យថិទំ, បុរិមកប្បេបិ ចន្ទោ ចន្ទោយេវ នាម, ឯតរហិបិ ចន្ទោយេវ។ អតីតេ សូរិយោ, សមុទ្ទោ, បថវី, បព្ពតោ បព្ពតោយេវ នាម, ឯតរហិបិ បព្ពតោយេវាតិ, ឥទំ ឱបបាតិកនាមំ។ ឥទំ ចតុព្ពិធម្បិ នាមំ ឯកំ នាមមេវ ហោតិ , តំ លោកសង្កេតមត្តសិទ្ធំ បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានំ។ អញ្ញំ បន “នាមំ នាម អត្ថជោតកោ សទ្ទោ”តិ វទន្តិ។ ពាលទោឡ្ហញ្ញមគ្គានំ វុត្តានុសារេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

បដិសម្ភិទាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

๑๕-๑๖. ญาณตฺตยนิทฺเทสวณฺณนา

๘๔. ญาณตฺตยนิทฺเทเส นิมิตฺตนฺติ สงฺขารนิมิตฺตํ. อนิมิตฺโตติ สงฺขารนิมิตฺตปฏิปกฺเข นิพฺพาเน. อธิมุตฺตตฺตาติ ตนฺนินฺนภาเวน จิตฺตสฺส วิสฺสฏฺฐตฺตา. ผุสฺส ผุสฺส วยํ ปสฺสตีติ สงฺขารนิมิตฺตํ ญาเณน ผุสิตฺวา ผุสิตฺวา ตสฺส ภงฺคํ วิปสฺสนาญาเณน ปสฺสติ. เอเตน ภงฺคานุปสฺสนา สิทฺธา. สา อนิจฺจานุปสฺสนํ สาเธติ, อนิจฺจสฺส ทุกฺขตฺตา สา ทุกฺขานุปสฺสนํ, ทุกฺขสฺส อนตฺตตฺตา สา อนตฺตานุปสฺสนนฺติ เอวเมตฺถ ติสฺโส อนุปสฺสนา วุตฺตา โหนฺติ. อนิมิตฺโต วิหาโรติ นิมิตฺตํ ภยโต ทิสฺวา โย วิปสฺสนตฺตยวิหาโร อนิมิตฺตวิหาโร นาม โหติ. ปณิธินฺติ ตณฺหา อปฺปณิหิโตติ ตณฺหาปฏิปกฺเข นิพฺพาเน. อภินิเวสนฺติ อตฺตาภินิเวสํ. สุญฺญโตติ อตฺตวิรหิเต นิพฺพาเน. สุญฺญตาติ สุญฺญเมว สุญฺญตา. ปวตฺตํ อชฺฌุเปกฺขิตฺวาติ วิปากปฺปวตฺตํ สงฺขารุเปกฺขาย อชฺฌุเปกฺขิตฺวา. สุคติสงฺขาตวิปากปฺปวตฺตาภินนฺทิโต หิ สตฺตา. อยํ ปน ผลสมาปตฺตึ สมาปชฺชิตุกาโม ตํ ปวตฺตํ, สตฺวา สงฺขารคตํ อนิจฺจาทิโต ปสฺสิตฺวา อชฺฌุเปกฺขติเยว. เอวญฺหิสฺส ผลสมาปตฺตึ สมาปชฺชิตุํ สกฺโกติ, น อญฺญถา. อาวชฺชิตฺวาติ อาวชฺชเนน อาวชฺชิตฺวา. สมาปชฺชตีติ ผลสมาปตฺตึ ปฏิปชฺชติ. อนิมิตฺตา สมาปตฺตีติ นิมิตฺตํ ภยโต ทิสฺวา สมาปนฺนา อนิมิตฺตา สมาปตฺติ นาม. อนิมิตฺตวิหารสมาปตฺตีติ วิปสฺสนาวิหารวเสน จ ผลสมาปตฺติวเสน จ ตทุภยํ นาม โหติ.

๘๕. อิทานิ สงฺขารนิมิตฺตเมว วิภชิตฺวา ทสฺเสนฺโต รูปนิมิตฺตนฺติอาทิมาห. ทสหากาเรหิ วตฺวา ปุน วุตฺตเมว “อญฺโญ อนิมิตฺตวิหาโร”ติอาทีหิ วุตฺตเมว นิคเมตฺวา ทสฺเสติ. สงฺเขเปน วิหารฏฺเฐ ญาณํ นาม ผลสมาปตฺติยา ปุพฺพภาเค สงฺขารุเปกฺขาญาเณ ฐิตสฺส วิปสฺสนาวิหารนานตฺเต ญาณํ สมาปตฺตฏฺเฐ ญาณํ นาม ผลสมาปตฺตินานตฺเต ญาณํ. วิหารสมาปตฺตฏฺเฐ ญาณํ นาม ตทุภยนานตฺเต ญาณํ. วิปสฺสนาวิหาเรน วีตินาเมตุกาโม วิปสฺสนาวิหารเมว ปวตฺเตติ, ผลสมาปตฺติวิหาเรน วีตินาเมตุกาโม วิปสฺสนาปฏิปาฏิยา อุสฺสกฺกิตฺวา ผลสมาปตฺติวิหารเมว ปวตฺเตติ, ตทุภเยน วีตินาเมตุกาโม ตทุภยํ ปวตฺเตติ. เอวํ ปุคฺคลาธิปฺปายวเสน ติวิธํ ญาณํ. เสสเมตฺถ วุตฺตตฺถํ สงฺขารุเปกฺขาญาณวณฺณนายํ วุตฺตเมว.

ญาณตฺตยนิทฺเทสวณฺณนา นิฏฺฐิตา.

๑๗. อานนฺตริกสมาธิญาณนิทฺเทสวณฺณนา

๔๐. อานนฺตริกสมาธิญาณนิทฺเทเส เนกฺขมฺมวเสนาติอาทีสุ เนกฺขมฺมอพฺยาปาทอาโลกสญฺญาอวิกฺเขปธมฺมววตฺถานญาณปาโมชฺชานิ สุกฺขวิปสฺสกสฺส อุปจารชฺฌานสมฺปยุตฺตา ตสฺส ตสฺส กิเลสสฺส วิปกฺขภูตา สตฺต ธมฺมา เอกจิตฺตสมฺปยุตฺตา. เอว. จิตฺตสฺส เอกคฺคตา อวิกฺเขโปติ เอกคฺคสฺส ภาโว เอกคฺคตา, นานารมฺมเณ น วิกฺขิปตีติ เตน จิตฺตนฺติ อวิกฺเขโป, จิตฺตสฺส เอกคฺคตาสงฺขาโต อวิกฺเขโปติ

អត្ថោ។ សមាធីតិ ឯការម្មណេ សមំ អាធីយតិ តេន ចិត្តន្តិ សមាធិ នាមាតិ អត្ថោ។ តស្ស សមាធិស្ស វសេនាតិ ឧបចារសមាធិនាបិ សមាហិតចិត្តស្ស យថាភូតាវពោធតោ វុត្តប្បការស្ស សមាធិស្ស វសេន។ ឧប្បជ្ជតិ ញាណន្តិ មគ្គញាណំ យថាក្កមេន ឧប្បជ្ជតិ។ ខីយន្តីតិ សមុច្ឆេទវសេន ខីយន្តិ។ ឥតីតិ វុត្តប្បការស្ស អត្ថស្ស និគមនំ។ បទំ សមេធាតិ បុព្ពការកេ សមាធិ ហោតិ។ បច្ឆា ញាណន្តិ អបរការកេ មគ្គក្ខណេ ញាណំ ហោតិ។

កាមាសវោតិ បញ្ចកាមគុណិករាគោ។ ភវាសវោតិ រូបារូបភវេសុ ឆន្ទរាគោ ឈាននិកន្តិ សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ ភវវសេន បត្ថនា។ ទិដ្ឋាសវោតិ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិយោ។ អវិជ្ជាសវោតិ ទុក្ខាទីសុ អដ្ឋសុ ឋានេសុ អញ្ញាណំ។ ភុម្មវចនេន ឱកាសបុច្ឆំ កត្វា “សោតាបត្តិមគ្គេនា”តិអាទិនា អាសវក្ខយករេន មគ្គេន អាសវក្ខយំ ទស្សេត្វា “ឯត្ថា”តិ ឱកាសវិស្សជ្ជនំ កតំ, មគ្គក្ខណេតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនវសេសោតិ តត្ថ ឯតស្ស អវសេសោតិ អនវសេសោ។ អបាយគមនីយោតិ និរយតិរច្ឆានយោនិបេត្តិវិសយាសុរកាយា ចត្តារោ សុខសង្ខាតា អយា អបេតត្តា អបាយា, យស្ស សំវិជ្ជតិ , តំ បុគ្គលំ អបាយេ គមេតីតិ អបាយគមនីយោ។ អាសវក្ខយកថា ទុកេតាវុដ្ឋានកថាយំ វុត្តា។

អចិរេក្ខបទេនាតិ បវត្តមានស្ស សមាធិស្ស ឧបនិស្សយភូតសមាធិវសេន។ បថវីកសិណវសេនាតិអាទីសុ ទស កសិណានិ តទារម្មណិកអប្បនាសមាធិវសេន វុត្តានិ, ពុទ្ធានុស្សតិអាទយោ មរណស្សតិ ឧបសមានុស្សតិ ច ឧបចារជ្ឈានវសេន វុត្តា, អានាបានស្សតិ កាយគតាសតិ ច អប្បនាសមាធិវសេន វុត្តា, ទស អសុភា បឋមជ្ឈានវសេន វុត្តា។

ពុទ្ធំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ពុទ្ធានុស្សតិ។ “ឥតិបិ សោ ភគវា អរហ”ន្តិអាទិពុទ្ធគុណារម្មណាយ (ម។ និ។ ១។៥៣; អ។ និ។ ៦។៥១; ជ។៦៥) សតិយា ឯតំ អធិវចនំ, តស្សា ពុទ្ធានុស្សតិយា វសេន។ តថា ធម្មំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ធម្មានុស្សតិ។ “ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ”តិអាទិធម្មគុណារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ សង្ឃំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ សង្ឃានុស្សតិ។ “សុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ”តិអាទិសង្ឃគុណារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ សីលំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ សីលានុស្សតិ។ អត្តនោ អខណ្ឌតាទិសីលគុណារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ ចាគំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ចាគានុស្សតិ។ អត្តនោ មុត្តចាគតាទិចាគគុណារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ ទេវតា អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ។ ទេវតា សក្ខិដ្ឋានេ ឋបេត្វា អត្តនោ សទ្ធាទិគុណារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ អានាបានេ អារព្ភ ឧប្បន្នា សតិ អានាបានស្សតិ។ អានាបាននិមិត្តារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ មរណំ អារព្ភ ឧប្បន្នា សតិ មរណស្សតិ។ ឯកភវបរិយាបន្នជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទសង្ខាតមរណារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ កុច្ឆិតានំ កេសាទីនំ បដិក្កូលានំ អាយត្តា អាករត្តា កាយោតិសង្ខាតេ សរីរេ គតា បវត្តា, តាទិសំ វា កាយំ គតា សតិ កាយគតាសតិ។ “កាយគតសតី”តិ វត្តព្វេ រស្សំ អកត្វា “កាយគតាសតី”តិ វុត្តា។ តេនេវ ឥធាបិ កាយគតាសតិវសេនាតិ វុត្តំ។ កេសាទិកេសុ កាយកោដ្ឋាសេសុ បដិក្កូលនិមិត្តារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ ឧបសមំ អារព្ភ ឧប្បន្នា អនុស្សតិ ឧបសមានុស្សតិ។ សព្វទុក្ខូបសមារម្មណាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ ទស អសុភា ហេដ្ឋា វុត្តត្ថា។

២៦·ឌីឈំអប្បាយចរេឞតាតិអាឌីតិ អប្បត្វបចារឞយាឆិកេគំរេយច ឥរេប្បត្វំ ចុត្តាតិ· ឌីឈំ អប្បាយចរេឞតាតិ ឌីឈត្តិ ចុត្តអប្បាយចរេឞត·
“ឌីឈំ ចា អប្បឞរេត្តា ឌីឈំ អប្បឞាយីតិ បឌាតាតី”តិ (ឌី· តិ· ១·១លិរ; ម· តិ· ៦·១០លិ; ១·០៣ប) ហិ ចុត្តំ· ៦ុឞ តរេយា រេឞរេឞឞុបិ·
ឞព្ពកាឃបដិឞំរេចឌីតិ ឞព្ពឞ្ស អប្បាយបប្បាយកាឃឞ្ស បដិឞំរេចឌី· បឞ្សមុទ្ធំ កាឃឞច្ចារត្តិ ទ្ធព្វអាទិកំ អប្បាយបប្បាយច្ឆាតំ
កាឃឞច្ចារំ បឞ្សមុទ្ធរេត្តា ចុបឞរេយរេត្តា· “ឌីឈំ រឞ្សំ ឞព្ពកាឃបដិឞំរេចឌី បឞ្សមុទ្ធំ កាឃឞច្ចារ”ត្តិ ព្ពយិតាច ចត្យរេក្កត អប្បតាឞយាឆិ
ចុរេត្តា· បីតិបដិឞំរេចឌីតិ បីតិំ បិកាដំ ករេរារេត្តា· ចិត្តឞច្ចារបដិឞំរេចឌីតិ ឞព្ពារេចគតាឞច្ចាតំ ចិត្តឞច្ចារំ បិកាដំ ករេរារេត្តា·
អភិប្បរេយាគយំ ចិត្តត្តិ ចិត្តំ រេយាគរេត្តា· ឞយាគហំ ចិត្តត្តិ អារម្ពរេណ ចិត្តំ ឞមំ ធរេបរេត្តា· ចិរេយាចយំ ចិត្តត្តិ ចិត្តំ គិចរណាឌីហិ
ចិរេយាចរេត្តា· បីតិបដិឞំរេចឌី ឞុលបដិឞំរេចឌី ចិត្តឞច្ចារបដិឞំរេចឌី បឞ្សមុទ្ធំ ចិត្តឞច្ចារត្តិ ចត្យក្កុញ្ញា ចិត្តបដិឞំរេចឌី អភិប្បរេយាគយំ
ចិត្តំ ឞយាគហំ ចិត្តំ ចិរេយាចយំ ចិត្តត្តិ ចត្យក្កុញ្ញា អប្បតាឞយាឆិចរេឞត ចិបឞ្សតាឞយ្យឃុត្តឞយាឆិចរេឞត ច ចុត្តាតិ· អតិច្ចាត្សបឞ្សីតិ
អតិច្ចាត្សបឞ្សតាចរេឞត· ចិរាកាត្សបឞ្សីតិ តិព្ពិកាត្សបឞតាចរេឞត· តិរេរាឆាត្សបឞ្សីតិ កញ្ញាត្សបឞ្សតាចរេឞត· បដិតិឞ្សក្កាត្សបឞ្សីតិ
ចុដ្ឋាតកាយិគីចិបឞ្សតាចរេឞត· ឞា ហិ តគក្កុចរេឞត ឞគ្គិ ឍត្តាកិឞច្ចាររេហិ កិរេលរេឞ បរិច្ចជតិ· ឞច្ចតរេគាឞគឞ្សរេតត ច តព្ពិបរីរេត
តិព្ពារេត តត្តិត្តតាឃ បក្ខត្តិ· ព្ពាគំ ចត្យក្កំ ចិបឞ្សតាឞយ្យឃុត្តឞយាឆិចរេឞរេតច ចុត្តំ· អប្បាយចរេឞត បប្បាយចរេឞតាតិ រេចត្ត
អប្បាយបប្បាយបចត្តិយត្តំ ករេហត្វា ចុត្តំ, ត តគារម្ពណករណចរេឞត· ចិត្វារេរា បរេតត្ត អាតាបិតកចាយំ អាចិកចិឞ្សតិ·

អាតត្តទិកឞយាឆិតាណតិរេទ្ទឞចណ្ណតា តិដ្ឋិតា·

១១· អរណចិហាររតាណតិរេទ្ទឞចណ្ណតា

២១· អរណចិហាររតាណតិរេទ្ទរេឞ អតិច្ចាត្សបឞ្សតាគរេយា ចុត្តត្វា· ឞុញ្ញារេតា ចិហាររាតិ អគត្តាត្សបឞ្សតាឃ ចុដ្ឋិតឞ្ស
ឞុញ្ញាតាការេរេតច បចត្តា អរហត្តឆលឞយាបត្តិ· អតិមិរេត្តា ចិហាររាតិ អតិច្ចាត្សបឞ្សតាឃ ចុដ្ឋិតឞ្ស អតិមិត្តាការេត បចត្តា
អរហត្តឆលឞយាបត្តិ· អប្បណិហិតោចិហាររាតិ ទុក្ខាត្សបឞ្សតាឃ ចុដ្ឋិតឞ្ស អប្បណិហិតាការេត បចត្តា អរហត្តឆលឞយាបត្តិ· ឞុញ្ញារេត
អឆិមុត្តតាតិ ឞុញ្ញារេត ឆលឞយាបត្តិឃា ឞុព្ពកាបញ្ញាចរេឞត អឆិមុត្តតា· រេឞឞច្ចរេយបិ ៦ុរេឞច តរេយា· បធមំ ឈាតត្តិអាឌីហិ
អរហត្តឆលឞយាបត្តិ ឞយាបជ្ជិត្យកាឃឞ្ស ចិបឞ្សតាឃ អារម្ពណក្ខតា ឈាតឞយាបត្តិរេយា ចុត្តា· អរហរេតារេយច ហិ
ចិបឞ្សតាឆលឞយាបត្តិបណិតាឆិមុត្តិឈាតឞយាបត្តិរេយា ឞព្ពកិរេលឞាតំ បហិតត្តា “អរណចិហាររា”តិ ចត្តំ អរហត្តិ·

បធរេមត ឈាររេតត គិចរេណ ហរតីតិ អរណចិហាររាតិ បធមញ្ញាតឞយក្កុ បធរេមត ឈាររេតត គិចរេណ ហរតីតិ តំ បធមំ ឈាតំ
អរណចិហាររាតិ អរេត្វា· រេឞឞរេឞឞុបិ ៦ុរេឞច តរេយា· អរហរេតា គិចរណាការេចបិ គិចរណចិបក្ខត្តា បធមឞ្ស ឈាតឞ្ស គិចរេណ ហរតីតិ
ចុត្តត្តិ រេចឌិតព្ពំ· ចិបឞ្សតាឆលឞយាបត្តិបណិតាឆិមុត្តិចរេឞត តិធា អរណចិហាររតាណំ ទ្ទិឞិត្វា កច្ចា ឈាតឞយាបត្តិរេយាច
អរណចិហាររាតិ តិដ្ឋិតាតិ រេច? ទ្ទរេទ្ទឞចរេឞរេតច តាឞំ តិឞ្សត្តំ អរណចិហារតាឃ ឞិទ្ធត្តា· ឆលឞយាបត្តិចិបឞ្សតាឃ បត ក្សមិក្សតាតិ

ᨫᩣᨶᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᨲᩣ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨶ ᩈᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩈᩥᨴ᩠ᨵᨾᩮᩅ ᩈᩣᨵᨶᩴ “ᨷᨮᨾᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩣᩈᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᨲᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩮᨶ ᩋᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨷᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᨶᨿᩮᨶ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨷᨱᩥᨵᩥᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩋᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩋᩁᨱᩅᩥᩉᩣᩁᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪔᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪓᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᨾᨳᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᨳᩮᩣ, ᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨻᩃᩴ᪨ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾᩣᨵᩥᨷᩁᩥᨷᨶ᩠ᨳᩔ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩔ ᨷᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩣᩁᩥᨽᩣᩅᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨻᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨾᨳᨻᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩅᩥᨵᩮᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣ, ᩈᩣᨿᩮᩅ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨻᩃᩴ᪨ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᨻᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᨳᨻᩃᩴ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩩᨷᩈᨾᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᨧ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲ᩠ᨳᩴ, ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨻᩃᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨧ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨

ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᨲᩥ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩴ, ᨶᩦᩅᩁᨱᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩦᩅᩁᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩁᨱᩮ ᩅᩣ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩴ, ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨷᨲᩦᨲᩥ ᨫᩣᨶᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨫᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾᩣᨵᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨷᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮ ᨧ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩏᨴ᩠ᨵᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩴ ᩋᩅᩪᨷᩈᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩈᩉᨣᨲᩮ ᩑᨠᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᩮᩣᩉᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨧ᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᨲᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨧ᪨ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨷᨲᩥ ᨶ ᨧᩃᨲᩥ ᨶ ᩅᩮᨵᨲᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨷᨲᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨶ ᨧᩃᨲᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨶ ᩅᩮᨵᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨻᩃᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴᨿᩮᩅ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩣᩈᩴᨿᩮᩅ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨻᩃᩴ ᨷᩁᩥᨷᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨧᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩᨷᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩈᩩ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨧ᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩉᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨽᨴᩮᩣᩈᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨳᩥᨶᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨧ᪨

ᩅᨧᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣ᪨ “ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩣᨧᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣ ᩅᨧᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪖᪓) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩅᩣᨧᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᨧᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ᪨ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩋᩔᩣᩈᨷᩔᩣᩈᩣ᪨ “ᩋᩔᩣᩈᨷᩔᩣᩈᩣ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᨠᩣᨿᩥᨠᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨿᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᩣᩈᨷᩔᩣᩈᩣ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨

៤៦៣) វចនតោ កាយេន សង្ខរិយន្តីតិ កាយសង្ខារា។ សញ្ញាវេទយិតនិរោធន្តិ សញ្ញាយ វេទនាយ ច និរោធំ។ ចិត្តសង្ខារាតិ សញ្ញា ច វេទនា ច “ចេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តបដិពទ្ធា, តស្មា សញ្ញា ច វេទនា ច ចិត្តសង្ខារា”តិ (ម។ និ។ ១.៤៦៣) វចនតោ ចិត្តេន សង្ខរិយន្តីតិ ចិត្តសង្ខារា។

២៤។ ញាណចរិយាសុ អនុបស្សនាវសេន, វិវដ្ដនានុបស្សនាគហណេន ច តស្សា អាធិក្កតា ចរិយាភាវាយ ញាណចរិយាតិ វុត្តា សេសានុបស្សនាបិ គហិតា ហោន្តីតិ វេទិតព្វំ។ សោឡសហិ ញាណចរិយាហីតិ ច ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទោ, អនាគាមិស្ស បន អរហត្តមគ្គផលវជ្ជាហិ ចុទ្ទសហិបិ ហោតិ បរិបុណ្ណពលត្តា។

២៥។ នវហិ សមាធិចរិយាហីតិ ឯត្ថ បឋមជ្ឈានាទីហិ អដ្ឋ, បឋមជ្ឈានាទីនំ បដិលាភត្ថាយ សព្វត្ថ ឧបចារជ្ឈានវសេន ឯកាតិ នវ សមាធិចរិយា។ ពលចរិយានំ កិំ នានត្តំ? សមថពលេនបិ ហិ “នេក្ខម្មវសេន”តិអាទីហិ សត្តហិ បរិយាយេហិ ឧបចារសមាធិ វុត្តោ, បេយ្យាលវិត្ថារតោ “បឋមជ្ឈានវសេន”តិអាទីហិ សមសត្តតិយា វារេហិ យថាយោគំ អប្បនូបចារសមាធិ វុត្តោ, សមាធិចរិយាយបិ “បឋមំ ឈានំ”ន្តិអាទីហិ អដ្ឋហិ បរិយាយេហិ អប្បនាសមាធិ វុត្តោ។ បឋមំ ឈានំ បដិលាភត្ថាយាតិអាទីហិ អដ្ឋហិ បរិយាយេហិ ឧបចារសមាធិ វុត្តោតិ ឧភយត្ថាបិ អប្បនូបចារសមាធិយេវ វុត្តោ។ ឯវំ សន្តេបិ អកម្បិយដ្ឋេន ពលន្តិ វសីភាវដ្ឋេន ចរិយាតិ វេទិតព្វា។ វិបស្សនាពលេ បន សត្ត អនុបស្សនា “វិបស្សនាពល”ន្តិ វុត្តា, ញាណចរិយាយ សត្ត ច អនុបស្សនា វុត្តា, វិវដ្ដនានុបស្សនាទយោ នវ ច វិសេសេត្វា វុត្តា។ ឥទំ តេសំ នានត្តំ។ សត្ត អនុបស្សនា បន អកម្បិយដ្ឋេន ពលន្តិ វសីភាវដ្ឋេន ចរិយាតិ វេទិតព្វា។

“វសីភាវតា បញ្ញា”តិ (បដិ។ ម។ ១.៣៤ មាតិកា) ឯត្ថ វុត្តវសិយោ វិស្សជ្ជេតុំ វសីតិ បញ្ច វសិយោតិ ឧត្តិលិក្ខុទាហារេន វុត្តំ។ វសោ ឯវ វសីតិ វុត្តំ ហោតិ។ បុន បុគ្គលាធិដ្ឋានាយ ទេសនាយ តា វសិយោ វិស្សជ្ជេន្តោ អាវជ្ជនវសីតិអាទិមាហ។ អាវជ្ជនាយ វសោ អាវជ្ជនវសោ, សោ អស្ស អត្ថីតិ អាវជ្ជនវសី។ ឯសេវ នយោ សេសេសុ។ បឋមំ ឈានំ យត្ថិច្ឆកន្តិ យត្ថ យត្ថ បទេសេ ឥច្ឆតិ គាមេ វា អរញ្ញេ វា, តត្ថ តត្ថ អាវជ្ជតិ។ យទិច្ឆកន្តិ យទា យទា កាលេ ឥច្ឆតិ សីតកាលេ វា ឧណ្ហកាលេ វា, តទា តទា អាវជ្ជតិ។ អថ វា យំ យំ បឋមំ ឈានំ ឥច្ឆតិ បថវីកសិណារម្មណំ វា សេសារម្មណំ វា, តំ តំ អាវជ្ជតិ។ ឯកេកកសិណារម្មណស្សាបិ ឈានស្ស វសិតំ វុត្តត្តា បុរិមយោជនាយេវ យុត្តតរា។ យាវតិច្ឆកន្តិ យាវតកំ កាលំ ឥច្ឆតិ អច្ឆរាសង្ឃាតមត្តំ សត្តាហំ វា, តាវតកំ កាលំ អាវជ្ជតិ។ អាវជ្ជនាយាតិ មនោទ្វារាវជ្ជនាយ។ ទន្ធាយិតត្តន្តិ អវសវត្តិការោ, អលសការោ វា។ សមាបជ្ជតីតិ បដិបជ្ជតិ, អប្បេតីតិ អត្ថោ។ អធិដ្ឋាតីតិ អន្តោសមាបត្តិយំ អធិកំ កត្វា តិដ្ឋតិ។ វុដ្ឋានវសិយំ បឋមំ ឈានន្តិ និស្សក្កេ ឧបយោគវចនំ, បឋមជ្ឈានាតិ អត្ថោ។ បច្ចវេក្ខតីតិ បច្ចវេក្ខណជវនេហិ និច្ឆិត្វា បស្សតិ។ អយមេត្ថ បាឡិវណ្ណនា។

អយំ បន អត្ថប្បកាសនា – បឋមជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ វិតក្កំ អាវជ្ជយតោ ភវង្គំ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា បវត្តាវជ្ជនានន្តរំ វិតក្ការម្មណានេវ ចត្តារិ បញ្ច វា ជវនានិ ជវន្តិ, តតោ ទ្វេ ភវង្គានិ, តតោ បុន វិចារារម្មណំ អាវជ្ជនំ វុត្តនយេនេវ ជវនានីតិ ឯវំ បញ្ចសុ ឈានង្គេសុ

យថា និរន្តរំ ចិត្តំ បេសេតុំ សក្កោតិ, អថស្ស អាវជ្ជនវសី សិទ្ធាវ ហោតិ។ អយំ បន មត្ថកប្បត្តា វសី ភគវតោ យមកបាដិហារិយេវ លព្ភតិ។ ឥតោ បន សីឃតរា អាវជ្ជនវសី នាម នត្ថិ។ អញ្ញេសំ បន អន្តរន្តរា ភវង្គវារេ គណនា នត្ថិ។ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស នន្ទោបនន្ទទមនេ វិយ សីឃំ សមាបត្តិសមាបជ្ជនសមត្ថតា សមាបជ្ជនវសី នាម។ អច្ឆរាមត្តំ វា ទសច្ឆរាមត្តំ វា ខណំ សមាបត្តិំ ឋបេតុំ សមត្ថតា អធិដ្ឋានវសី នាម។ តថេវ តតោ លហុំ វុដ្ឋានសមត្ថតា វុដ្ឋានវសី នាម។ បច្ចវេក្ខណវសី បន អាវជ្ជនវសិយា ឯវ វុត្តា។ បច្ចវេក្ខណជវនានេវ ហិ តត្ថ អាវជ្ជនានន្តរានីតិ។ ឥតិ អាវជ្ជនវសិយា សិទ្ធាយ បច្ចវេក្ខណវសី សិទ្ធា ហោតិ, អធិដ្ឋានវសិយា ច សិទ្ធាយ វុដ្ឋានវសី សិទ្ធា ហោតិ។ ឯវំ សន្តេបិ “អយំ បន មត្ថកប្បត្តា វសី ភគវតោ យមកបាដិហារិយេវ លព្ភតី”តិ វុត្តត្តា បាដិហារិយកាលេ ឈានង្គបច្ចវេក្ខណានំ អភាវតោ នានាវិធវណ្ណាទិនិម្មានស្ស នានាកសិណវសេន ញាណតោ តំ តំ កសិណារម្មណំ ឈានំ សមាបជ្ជិតុកាមស្ស យថារុចិ លហុំ តស្មិំ កសិណេ វុត្តនយេន អាវជ្ជនបវត្តនសមត្ថតា អាវជ្ជនវសី, តទាវជ្ជនវីថិយំយេវ តស្ស ឈានស្ស អប្បនាសមត្ថតាសមាបជ្ជនសមត្ថតា សមាបជ្ជនវសី។ ឯវញ្ហិ វុត្តយានេ យុត្តិ ច ន វិរុជ្ឈតិ, វសីបដិបាដិ ច យថាក្កមេនេវ យុជ្ជតិ។ ឈានង្គបច្ចវេក្ខណាយំ បន “មត្ថកប្បត្តាយេវ បច្ឆា ជវនានី”តិ វុត្តត្តា វុត្តនយេន សត្តសុបិ ជវនេសុ ជវន្តេសុ បច្ចវេក្ខណវសីយេវ ហោតិ។ ឯវំ សន្តេ “បធេយ្យានិ អាវជ្ជតី”តិ វចនំ ន យុជ្ជតីតិ ចេ? យថា កសិណេ បវត្តំ ឈានំ ការណោបចារេន កសិណន្តិ វុត្តំ, តថា ឈានបច្ចយំ កសិណំ “សុខោ ពុទ្ធានុប្បាទោ”តិអាទីសុ (ធ។ ប។ ១៩៤) វិយ ផលូបចារេន ឈានន្តិ វុត្តំ។ យថាបរិច្ឆិន្នេ កាលេ ឋត្វា វុដ្ឋិតស្ស និដ្ឋាយ បច្ចុទ្ធស្ស បុន និដ្ឋាក្កមេន វិយ បុន ឈានោក្កមេន សតិបិ អធិដ្ឋានវសីយេវ នាម, យថាបរិច្ឆេទេន វុដ្ឋិតស្ស បន វុដ្ឋានេនេវ អធិដ្ឋានេ សតិបិ វុដ្ឋានវសី នាម ហោតីតិ អយំ តេសំ វិសេសោ។

និរោធសមាបត្តិយា វិភាវនត្ថំ បន ឥទំ បញ្ហាកម្មំ – កា និរោធសមាបត្តិ, កេ តំ សមាបជ្ជន្តិ, កេ ន សមាបជ្ជន្តិ, កត្ថ សមាបជ្ជន្តិ, កស្មា សមាបជ្ជន្តិ, កថញ្ចស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតិ, កថំ ឋានំ, កថំ វុដ្ឋានំ, វុដ្ឋិតស្ស កិំនិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ, មតស្ស ច សមាបន្នស្ស ច កោ វិសេសោ, និរោធសមាបត្តិ កិំ សង្ខតា អសង្ខតា លោកិយា លោកុត្តរា និប្ផន្នា អនិប្ផន្នាតិ?

តត្ថ កា និរោធសមាបត្តីតិ? យា អនុបុព្ពនិរោធវសេន ចិត្តចេតសិកានំ ធម្មានំ អប្បវត្តិ។

កេ តំ សមាបជ្ជន្តិ, កេ ន សមាបជ្ជន្តីតិ? សព្ពេបិ បុថុជ្ជនា សោតាបន្នា សកទាគាមិនោ សុក្ខវិបស្សកា ច អនាគាមី អរហន្តោ ន សមាបជ្ជន្តិ, អដ្ឋសមាបត្តិលាភិនោ បន អនាគាមិនោ ច ខីណាសវា ច សមាបជ្ជន្តិ។

កត្ថសមាបជ្ជន្តីតិ? បញ្ចវោការភវេ។ កស្មា? អនុបុព្ពសមាបត្តិសព្ភាវតោ។ ចតុវោការភវេ បន បឋមជ្ឈានាទីនំ ឧប្បត្តិយេវ នត្ថិ, តស្មា ន សក្កា តត្ថ សមាបជ្ជិតុំ។

កស្មា សមាបជ្ជន្តីតិ? សង្ខារានំ បវត្តិភេទេ ឧក្កណ្ឋិត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អចិត្តកា ហុត្វា “និរោធំ និព្ពានំ បត្វា សុខំ វិហរិស្សាមា”តិ

កថំ ចស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតីតិ? សមថវិបស្សនាវសេន ឧស្សក្កិត្វា កតបុព្វកិច្ចស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ និរោធយតោ ឯវមស្សា សមាបជ្ជនំ ហោតិ។ យោ ហិ សមថវសេនេវ ឧស្សក្កតិ, សោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិ។ យោ វិបស្សនាវសេនេវ ឧស្សក្កតិ, សោ ផលសមាបត្តិំ បត្វា តិដ្ឋតិ។ យោ បន ឧភយវសេន ឧស្សក្កិត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ និរោធេតិ, សោ តំ សមាបជ្ជតីតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

អយំ បន វិត្ថារោ – ឥធ ភិក្ខុ និរោធំ សមាបជ្ជិតុកាមោ កតភត្តកិច្ចោ សុធោតហត្ថបាទោ វិវិត្តេ ឱកាសេ សុបញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទតិ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា។ សោ បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ តត្ថ សង្ខារេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ។ វិបស្សនា បនេសា តិវិធា ហោតិ – សង្ខារបរិគ្គាហកវិបស្សនា, ផលសមាបត្តិវិបស្សនា, និរោធសមាបត្តិវិបស្សនាតិ។ តត្ថ សង្ខារបរិគ្គាហកវិបស្សនា មន្ទា វា ហោតុ តិក្ខា វា, មគ្គស្ស បទដ្ឋានំ ហោតិយេវ។ ផលសមាបត្តិវិបស្សនា តិក្ខាវ វដ្ដតិ មគ្គភាវនាសទិសា។ និរោធសមាបត្តិវិបស្សនា បន នាតិមន្ទា នាតិតិក្ខា វដ្ដតិ។ តស្មា ឯស នាតិមន្ទាយ នាតិតិក្ខាយ វិបស្សនាយ តេ សង្ខារេ វិបស្សតិ។ តតោ ទុតិយជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ តត្ថ សង្ខារេ តថេវ វិបស្សតិ។ តតោ តតិយជ្ឈានំ...បេ... តតោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ តត្ថ សង្ខារេ តថេវ វិបស្សតិ។ អថ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ចតុព្ពិធំ បុព្វកិច្ចំ ករោតិ – នានាពទ្ធអវិកោបនំ, សង្ឃបដិមាននំ, សត្ថុបក្កោសនំ, អទ្ធានបរិច្ឆេទន្តិ។

តត្ថ នានាពទ្ធអវិកោបនន្តិ យំ ឥមិនា ភិក្ខុនា សទ្ធិំ ឯកាពទ្ធំ ន ហោតិ, នានាពទ្ធំ ហុត្វា ឋិតំ បត្តចីវរំ វា មញ្ចបីឋំ វា និវាសគេហំ វា អញ្ញំ វា បន កិញ្ចិ បរិក្ខារជាតំ, តំ យថា ន វិកុប្បតិ, អគ្គិឧទកវាតចោរមូសិកាទីនំ វសេន ន វិនស្សតិ, ឯវំ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ តត្រិទំ អធិដ្ឋានវិធានំ – “ឥទញ្ចិទញ្ច ឥមស្មិំ សត្តាហព្ភន្តរេ មា អគ្គិនា ឈាយតុ, មា ឧទកេន វុយ្ហតុ, មា វាតេន វិទ្ធំសតុ, មា ចោរេហិ ហរីយតុ, មា ឧន្ទូរាទីហិ ខជ្ជតូ”តិ។ ឯវំ អធិដ្ឋិតេ តំ សត្តាហំ តស្ស ន កោចិ បរិស្សយោ ហោតិ, អនធិដ្ឋហតោ បន អគ្គិអាទីហិ វិនស្សតិ។ ឥទំ នានាពទ្ធអវិកោបនំ នាម។ យំ បន ឯកាពទ្ធំ ហោតិ និវាសនបារុបនំ វា និសិន្នាសនំ វា, តត្ថ វិសុំ អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិ, សមាបត្តិយេវ នំ រក្ខតិ។

សង្ឃបដិមាននន្តិ សង្ឃស្ស បដិមាននំ ឧទិក្ខនំ។ យាវ ឯសោ ភិក្ខុ អាគច្ឆតិ, តាវ សង្ឃកម្មស្ស អករណន្តិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច ន បដិមាននំ ឯតស្ស បុព្វកិច្ចំ, បដិមាននាវជ្ជនំ បន បុព្វកិច្ចំ។ តស្មា ឯវំ អាវជ្ជិតព្ពំ – “សចេ មយិ សត្តាហំ និរោធំ សមាបជ្ជិត្វា និសិន្នេ សង្ឃោ អបលោកនកម្មាទីសុ កិញ្ចិទេវ កម្មំ កត្តុកាមោ ហោតិ, យាវ មំ កោចិ ភិក្ខុ អាគន្ត្វា ន បក្កោសតិ, តាវទេវ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ។ ឯវំ កត្វា សមាបន្នោ ហិ តស្មិំ សមយេ វុដ្ឋាតិយេវ។ យោ បន ឯវំ ន ករោតិ, សង្ឃោ ច សន្និបតិត្វា តំ អបស្សន្តោ “អសុកោ ភិក្ខុ កុហិ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “និរោធំ សមាបន្នោ”តិ វុត្តេ កញ្ចិ ភិក្ខុំ បេសេតិ “គច្ឆ តំ សង្ឃស្ស វចនេន បក្កោសាហី”តិ។ អថស្ស តេន ភិក្ខុនា សវនូបចារេ ឋត្វា “សង្ឃោ តំ អាវុសោ បដិមានេតី”តិ វុត្តមត្តេយេវ វុដ្ឋានំ ហោតិ។ ឯវំគរុកា ហិ សង្ឃស្ស អាណា នាម។ តស្មា តំ អាវជ្ជិត្វា យថា

សយមេវ វុដ្ឋាតិ, ឯវំ សមាបជ្ជិតព្វំ។

សត្ថុបក្កោសនន្តិ ឥធាបិ សត្ថុបក្កោសនាវជ្ជនមេវ ឥមស្ស បុព្ពកិច្ចំ។ តស្មា តម្បិ ឯវំ អាវជ្ជិតព្វំ – “សចេ មយិ សត្តាហំ និរោធំ សមាបជ្ជិត្វា និសិន្នេ សត្ថា ឱតិណ្ណេ វត្ថុស្មិំ សិក្ខាបទំ វា បញ្ញបេតិ, តថារូបាយ វា អត្ថុប្បត្តិយា ធម្មំ ទេសេតិ។ យាវ មំ កោចិ អាគន្ត្វា ន បក្កោសតិ, តាវទេវ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ។ ឯវំ កត្វា និសិន្នោ ហិ តស្មិំ សមយេ វុដ្ឋាតិយេវ។ យោ បន ឯវំ ន ករោតិ, សត្ថា ច សង្ឃំ សន្និបតិតេ តំ អបស្សន្តោ “អសុកោ ភិក្ខុ កុហិ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “និរោធំ សមាបន្នោ”តិ វុត្តេ កញ្ចិ ភិក្ខុំ បេសេតិ “គច្ឆ តំ មម វចនេន បក្កោសា”តិ។ អថស្ស តេន ភិក្ខុនា សវនូបចារេ ឋត្វា សត្ថា អាយស្មន្តំ អាមន្តេតី”តិ វុត្តមត្តេយេវ វុដ្ឋានំ ហោតិ។ ឯវំគរុកញ្ហិ សត្ថុបក្កោសនំ។ តស្មា តំ អាវជ្ជិត្វា យថា សយមេវ វុដ្ឋាតិ, ឯវំ សមាបជ្ជិតព្វំ។

អទ្ធានបរិច្ឆេទោតិ ជីវិតទ្ធានស្ស បរិច្ឆេទោ។ ឥមិនា ហិ ភិក្ខុនា អទ្ធានបរិច្ឆេទេ កុសលេន ភវិតព្វំ។ “អត្តនោ អាយុសង្ខារា សត្តាហំ បវត្តិស្សន្តិ, ន បវត្តិស្សន្តី”តិ អាវជ្ជិត្វាវ សមាបជ្ជិតព្វំ។ សចេ ហិ សត្តាហព្ភន្តរេ និរុជ្ឈនកេ អាយុសង្ខារេ អនាវជ្ជិត្វាវ សមាបជ្ជតិ, តស្ស និរោធសមាបត្តិ មរណំ បដិពាហិតុំ ន សក្កោតិ។ អន្តោនិរោធេ មរណស្ស នត្ថិតាយ អន្តរាវ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាតិ, តស្មា ឯតំ អាវជ្ជិត្វាវ សមាបជ្ជិតព្វំ។ អវសេសញ្ហិ អនាវជ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ, ឥទំ បន អាវជ្ជិតព្វមេវាតិ វុត្តំ។ សោ ឯវំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ឥមំ បុព្ពកិច្ចំ កត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជតិ។ អថេកំ វា ទ្វេ វា ចិត្តវារេ អតិក្កមិត្វា អចិត្តកោ ហោតិ, និរោធំ ផុសតិ។ កស្មា បនស្ស ទ្វិន្នំ ចិត្តានំ ឧបរិ ចិត្តានិ នប្បវត្តន្តីតិ? និរោធស្ស បយោគត្តា។ ឥទញ្ហិ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ ទ្វេ សមថវិបស្សនាធម្មេ យុគនទ្ធេ កត្វា អដ្ឋសមាបត្តិអារោហនំ អនុបុព្ពនិរោធស្ស បយោគោ, ន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិយាតិ និរោធស្ស បយោគត្តា ទ្វិន្នំ ចិត្តានំ ឧបរិ នប្បវត្តន្តិ។

កថំ ឋានន្តិ? ឯវំ សមាបន្នាយ បនស្សា កាលបរិច្ឆេទវសេន ចេវ អន្តរា អាយុក្ខយសង្ឃបដិមាននសត្ថុបក្កោសនាភាវេន ច ឋានំ ហោតិ។

កថំ វុដ្ឋានន្តិ? អនាគាមិស្ស អនាគាមិផលសមាបត្តិយា អរហតោ អរហត្តផលសមាបត្តិយាតិ ឯវំ ទ្វេធា វុដ្ឋានំ ហោតិ។

វុដ្ឋិតស្ស កិំនិន្នំ ចិត្តំ ហោតីតិ? និព្ពាននិន្នំ។ វុត្តញ្ហេតំ – “សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិយា វុដ្ឋិតស្ស ខោ, អាវុសោ វិសាខ, ភិក្ខុនោ វិវេកនិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ វិវេកបោណំ វិវេកបព្ភារ”ន្តិ (ម។ និ។ ១.៤៦៤)។

មតស្ស ច សមាបន្នស្ស ច កោ វិសេសោតិ? អយម្បិ អត្ថោ សុត្តេ វុត្តោយេវ។ យថាហ – “យ្វាយំ, អាវុសោ, មតោ កាលង្កតោ, តស្ស កាយសង្ខារា និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា, វចីសង្ខារា, ចិត្តសង្ខារា និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា, អាយុ បរិក្ខីណោ, ឧស្មា វូបសន្តា, ឥន្ទ្រិយានិ បរិភិន្នានិ។ យ្វាយំ ភិក្ខុ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នោ, តស្សបិ កាយសង្ខារា និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា, វចីសង្ខារា, ចិត្តសង្ខារា និរុទ្ធា

បដិប្បស្សទ្ធា, អាយុ អបរិក្ខីណា, ឧស្មា អវូបសន្តា, ឥន្ទ្រិយានិ អបរិភិន្នានី”តិ (ម។ និ។ ១។៤៥៧)។

និរោធសមាបត្តិ កិំ សង្ខតាតិអាទិបុច្ឆាយំ បន “សង្ខតា”តិបិ “អសង្ខតា”តិបិ “លោកិយា”តិបិ “លោកុត្តរា”តិបិ ន វត្តព្ពា។ កស្មា? សភាវតោ នត្ថិតាយ។ យស្មា បន សមាបជ្ជន្តស្ស វសេន សមាបន្នា នាម ហោតិ, តស្មា និប្ផន្នាតិ វត្តុំ វដ្ដតិ, នោ អនិប្ផន្នាតិ។

“ឥតិ សន្តា សមាបត្តិ, អយំ អរិយនិសេវិតា;

ទិដ្ឋេវ ធម្មេ និព្ពានមិតិ សង្ខមុបាគតា”តិ។

និរោធសមាបត្តិញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣៥។ បរិនិព្ពានញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨៦។ បរិនិព្ពានញាណនិទ្ទេសេ ឥធាតិ ឥមស្មិំ សាសនេ។ សម្បជានោតិ សាត្ថកសម្បជញ្ញំ, សប្បាយសម្បជញ្ញំ, គោចរសម្បជញ្ញំ, អសម្មោហសម្បជញ្ញន្តិ ឥមេហិ ចតូហិ សម្បជញ្ញេហិ សម្បជានោ។ បវត្តន្តិ សព្ពត្ថ យថាក្កមំ បរិយុដ្ឋានបវត្តញ្ច អនុសយបវត្តញ្ច។ បរិយាទិយតីតិ ឧបចារប្បនាវសេន ចុទ្ទសុ វិក្ខម្ភនវសេន, វិបស្សនាវសេន ចុទ្ទសុ តទង្គវសេន, មគ្គវសេន ចុទ្ទសុ សមុច្ឆេទវសេន ខេបេតិ អប្បវត្តំ ករោតិ។ បេយ្យាលមុខេន ហិ ទុតិយាទិឈានសមាបត្តិមហាវិបស្សនាមគ្គា សង្ខិត្តា។ យស្មា ឥទំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស បវត្តំ ញាណំ បរិនិព្ពានេ ញាណំ នាម ហោតិ, តស្មា វិក្ខម្ភនបរិនិព្ពានំ តទង្គបរិនិព្ពានំ សមុច្ឆេទបរិនិព្ពានន្តិបិ វុត្តមេវ ហោតិ។ ឧភោហិ កិលេសបរិនិព្ពានបច្ចវេក្ខណញាណំ វុត្តំ។ អថ វា បនាតិអាទីហិ ខន្ធបរិនិព្ពានបច្ចវេក្ខណញាណំ និទ្ទិសតិ។ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយាតិ ទុវិធា ហិ និព្ពានធាតុ សឧបាទិសេសា ច អនុបាទិសេសា ច។ តត្ថ ឧបាទីយតេ “អហំ មមា”តិ ភុសំ គណ្ហីយតីតិ ឧបាទិ, ខន្ធបញ្ចកស្សេតំ អធិវចនំ។ ឧបាទិយេវ សេសោ អវសិដ្ឋោតិ ឧបាទិសេសោ, សហ ឧបាទិសេសេន វត្តតីតិ សឧបាទិសេសា។ នត្ថេត្ថ ឧបាទិសេសោតិ អនុបាទិសេសា។ សឧបាទិសេសា បឋមំ វុត្តា។ អយំ បន អនុបាទិសេសា។ តាយ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា។ ចក្ខុបវត្តន្តិ ចក្ខុបវត្តំ ចក្ខុសមុទាចារោ។ បរិយាទិយតីតិ ខេបីយតិ បរិក្ខីយតីតិ។ ឯស នយោ សេសេសុ។

បរិនិព្ពានញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣៦។ សមសីសដ្ឋញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨៧។ សមសីសដ្ឋញាណនិទ្ទេសេ បញ្ចក្ខន្ធាតិអាទីហិ ទសហិ រាសីហិ សព្ពធម្មសង្គហោ វេទិតព្ពោ។ ន ហិ ឯកេកស្ស វសេន

អាយតនឆាត្យរាសិចឌេហិ សេសេហិ អដ្ឋហិ រាសីហិ ចិត្តំ ចិត្តំ សត្តឆេខ្យា សក្ខយ្យឹតិ៍ យស្មា បន លេរិក្យត្តរឆេខ្យា ហេត្យសម្យុទេ្ឋឌេត សម្ប្ឋិតិ្តតត្ថា ត ហោត្តិ, តស្មា សត្តឆេខ្យសេ្កត សក្ខហិតាបិ លេរិក្យត្តរឆេខ្យា សម្យុទេ្ឋឌចសេត សម្ភូចេតា ត្ថុឆ ត ពេហតត្ថា, ហេត្យសម្យុទេ្ឋឌេត សម្ប្ឋិតិ្តតត្ថា ឲច តេក្ខាយពឆេខ្យា ពេហតត្ថា៍ សខ្យា សម្ប្ឋិត្តតីតិ យឆាយោក៌ ចិក្ខូក្ខតឌក្ខសម្យុទេ្ឋឌបហាតចសេត បរិឃ្ឋដ្ឋាត៌ អត្យសឃត្ថា តិទេរាឆេត្តា សខ្យា សម្ប្ឋិត្តតិ៍ ឲចំ បុក្កលិឌិដ្ឋាតាឃ ទេសតាឃ សខ្យា សម្យុទេ្ឋទេរា តិឌ្ឋិដេ្ឋា៍ តិទេរាឆតីតិ អត្យប្បាឌតិទេរាឆេត តិទេរាឆតិ៍ ត្ថុយិតា សម្យុទេ្ឋឌទេត្វា ចុទេត្តា៍ ត ដ្ឋបដ្ឋាតីតិ ឲចំ តិទេរាឆ ពេត សេរា សេរា ឆេខ្យា បុត ត ដ្ឋបតិដ្ឋតិ, ត ដ្ឋប្បឌ្ឋតីតិ អទេត្វា៍ ត្ថុយិតា តិទេរាឆទេត្វា ចុទេត្តា៍ ឲចំ អត្យបដ្ឋហតឆេខ្យចសេត អត្យបដ្ឋាតការចេរា តិឌ្ឋិដេ្ឋា៍ សយត្តិ ពាយន្ធ្ឋតាឌិត៌ សយិតត្តា សយំ៍ តាតិ បត តេក្ខូយ្យាឌិតិ សត្ត, ទ្ធបិរ្ទ្ធបត្ថ្យាតាតិ អដ្ឋ, យហាចិបឃ្សតា អដ្ឋារេស, អរិឃយក្កា ឥត្តារេរាតិ សត្តតិំស ហោត្តិ៍

ទេរស សឹសាតិ សឹសក្ខតាត៌ សទេ្តំ សក្ខហចសេត ចុត្តាតិ៍ ត្ថុឆ បត សទ្ធាឌិតិ អទេ្ឋច សឹសាតិ ឃុឌ្ឋត្តិ៍ ត ហិ អទេហទេតា តណ្ហាឌិតិ បត្ថា សឹសាតិ សត្តិ៍ បលិទេរាឆសឹសត្តិ បលិត្យទ្ធត៌ បលិទេរាទេឆា, តិត្តាតយក្កាចទេណត្តិ អទេត្វា៍ សឹសត្តិ បឆាត៌, អឆិពត្តិ អទេត្វា៍ បលិទេរាទេឆាទេឃច សឹសំ, ត៌សយ្យឃុត្តាឌិសត្តាបលិទេរាទេឆស្យ ចា សឹសត្តិ បលិទេរាឆសឹសំ៍ ឲស តទេយា សេសេស្យ៍ ចិសេសទេតា បត ចិតិតាត្ទ្ឋតត្តិ ដ្ឋត្តតិចសេត សំសារេរ តាត្ទ្ឋត៌ បរាយាទេសាតិ អកិតិទេចសេរា៍ ចិទេក្ខូបេតិ ចិប្យកិល្លតា៍ កិទេលសេរាតិ កិលិឃ្សត៌ អឆិទេយារេក្ខូតិ អឆិយុទ្ធត៌ បក្កហាតិ ដ្ឋស្សាហត៌ ដ្ឋបដ្ឋាតត្តិ អបិលិបត៌ អចិទេក្ខូបេតិ អចិប្យកិល្លតា៍ ឥស្សតត្តិ យឆាសការបឌិទេចឆា៍ បចត្តត្តិ ដ្ឋបិឌិត្ត្ក្ខូត្ទ្ឋបចត្តិ៍ ពេរាចទេរាតិ អារេខ្យលា៍ ត្ថុទេយស្យ ក្ខាឥសស្យបិ ចារេរស្យ បឆាតទេ្ឋា សឹសទេ្ឋា៍ ចិទេយារេក្ខូតិ ចិក្ខូក្ខតឌក្ខសម្យុទេ្ឋឌបឌិប្យឃ្សទ្ធិតិឃ្សរណចិយុត្តិស្យ បត្ថាស្យ តិឃ្សរណចិយុត្តិ តិត្តាត៌ សក្លាទេសឹសត្តិ សត្តាសក្លតសក្លារាត៌ សឹសំ, ពេរាឌិ អចសាតត្តិ អទេត្វា៍ ឲទេតត អត្យបិឌិសេសបរិតិត្តាត៌ ចុត្តិ៍ សក្លារាការចយត្តចសេត ចា ពត្ទ្ឋបរិតិត្តាតទេយច ចុត្តិ ហោតិ៍ តេក្ខូយ្យាឌិក៌ សយត្ថា សទ្ធាឌិក៌ សឹសត្ថា, សយសឹសំ ចា អយ្យ អត្ថិតិ សយសឹសិតិ៍ អឆ ចា តេរសត្ថំ សឹសាត៌ តណ្ហាឌិតិ បត្ថា សឹសាតិ សម្យុឃយសត្ថំ, សទ្ធាឌិតិ បត្ថា យក្កសត្ថំ, បចត្តសឹសំ ឌិចិតិត្រឹឃំ ទ្យក្ខូសត្ថំ, ពេរាចទេសឹសត្ថា សក្លារសឹសត្ថា តិទេរាឆសត្ថត្តិ ត្ថុទេយសំ ឥត្យត្ថំ អរិឃសត្ថាត៌ ឲពស្និ ទេរាទេព ចា ឲពស្និ ត្ថុរិឃាបទេឆ ចា ឲពស្និ សការឌិចិតិត្រឹទេឃ ចា អកិសយទេយា ឥ អត្យបិឌិសេសបរិតិត្តាតត្ថា យឃ្ស ហោតិ, សេរា បុទេត្តា ចុត្តសយាតត្ថា ត្ថុទេយសត្ថា សឹសាត៌ អត្ថិតាឃ សយសឹសិតិ ចុទ្ធតិ៍

សយសឹសដ្ឋញាណតិទេ្ទ្ឋសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ឲ្យលិ៍ សទេល្លពដ្ឋញាណតិទេ្ទ្ឋសចណ្ណតា

ប័ប័៍ សទេល្លពដ្ឋញាណតិទេ្ទ្ឋសេ រារេកា បុទ្ធតិ រារេកា ចិត្តំ, លេរិក្យត្តរេហិ អសយ្យិទេឃ្សាតិ អទេត្វា៍ ឲស តទេយា សេសេស្យ៍ រារេកាតិ រឌ្ឋាតទេ្ឋត៍ ទេឆារេសាតិ ទ្យឃ្សតទេ្ឋត៍ ទេយារេហាតិ យុឃ្យាតទេ្ឋត៍ រឌ្ឋាតលក្ខូទេណា រារេកា, ទ្យឃ្សតលក្ខូទេណា ទេឆារេសា, យុឃ្យាតលក្ខូទេណា ទេយារេហាតិ ត្ថុទេយ តទេយា សឹសកិទេលសេ ចត្វា ត្ថុឥាតិ បទេភឥទេតា ឥទេឃ្សទេត្តា ពេរាទេឆាតិអាឌិយាហ៍ តត្វ ពេត្ត្ឋ្យតលក្ខូទេណា ពេរាទេឆាតិ ត្ថុឆ សត្តចត្វទេពា អឆិបេ្យទេតា៍ ដ្ឋបតត្ទ្ឋតលក្ខូទេណា ដ្ឋបតារេហា, ឥឮហការចប្យទេត្តា ពេរាទេឆាទេឃច៍ បទេក្យណយក្ខូតលក្ខូទេណា យទេក្ខូ, បទេក្យណបុត្ថាតត្តិ អទេត្វា៍ ឃុក្កាហលក្ខូទេណា បឌ្យអារេសា, ឃុក្កាហចសេត បទេក្យណឥស្សតត្តិ អទេត្វា៍ បទេសយ្យត្តិលិឃតលក្ខូណា ត្ថុឃ្សា,

ᩏᩔᩩᨿᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨣᩪᩉᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, “ᨾᨿ᩠ᩉᩴᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ ᨾᩣ ᨷᩁᩔ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᨲᨷᩣᨷᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩤ ᨾᩣᨿᩤ, ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᩣᨿᩤ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨣᩩᨱᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩈᩣᨮᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᩈᨮᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨽᩣᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨳᨾ᩠ᨽᩮᩣ, ᨳᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨠᩁᩩᨲ᩠ᨲᩁᩥᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩈᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ. ᩏᨶ᩠ᨶᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ. ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨶ᩠ᨶᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩋᨲᩥᨾᩣᨶᩮᩣ. ᨾᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨾᨴᩮᩣ. ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨷᨾᩣᨴᩮᩣ.

ᩑᩅᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨷᩩᨶ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨧ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩣᩉᩥᨠᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨹᩃᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᨲᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨻᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ. ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨧ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨧ. ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨧᩁᩥᨲᩣ, ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨲᩣᨲᩥ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣ. ᨲᩮ ᨷᨶ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩤ. ᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩤ. ᨲᩮᨷᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩤ. ᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᨠᨱ᩠ᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᨱ᩠ᩉᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ, ᨠᨱ᩠ᩉᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᨱ᩠ᩉᨣᩣᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾᩤ. ᨻ᩠ᨿᩣᨾᩥᨲᩣ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨽᩣᩅᩮᨷᩥ ᩈᨲᩥ ᩋᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ. “ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩤ”ᨲᩥ ᨧ “ᨠᨾ᩠ᨾᩤ”ᨲᩥ ᨧ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᨶ ᨠᨲᩮᩣ. ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᨠᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᨷᩥ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ “ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᨠᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨠᨲᩮᩣ. ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩔᩥᨲᩮ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨷᩩᨶᩮᨶ ᨴᩔᩥᨿᨲᩦᨲᩥ. ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨷᩁᩥᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨶᩣᨶᩣᨽᩣᩅᩮᩣ. ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷᩁᩥᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩑᨠᨽᩣᩅᩮᩣ.

ᨧᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᩋᨾᨲᩴ ᨴᩥᩈᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩁᨱᩴ. ᨠᩥᩴ ᨲᩴ? ᩈᩦᩃᩴ. ᨲᨴᩮᩅ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ. ᨫᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩃᨴ᩠ᨵᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ. ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ. ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩉᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ. ᨹᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨽᩪᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ. ᨧᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨲᩥᩃᩥᩃᩦᨶᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ. ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨲᩣᨷᨶᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨶᩣᨾ. ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ. ᩋᨫᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨵᨾ᩠ᨾᩴ. ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩴ ᨾᩮᩣᩉᨵᨾ᩠ᨾᩴ. ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴᨲᩴᨾᨣ᩠ᨣᩅᨩ᩠ᨫᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩉᩣᨿᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨵᨾ᩠ᨾᩴ. ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ, “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩴ ᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪔.᪒᪓᪒; ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪑᪒; ᨾ. ᨶᩥ. ᪒.᪘᪑) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥᨿᩮᩅ. ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩅᩈᩮᨶ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨹᩃᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᨿᩅᨧᨶᨵᨾ᩠ᨾᩴ. ᨻᩃᩔ ᨬᩣᨱᩔ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ. “ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩤ, ᨠᨱ᩠ᩉᨣᩣᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾᩤ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩤ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶᩮᩅ ᨴᩦᨷᨶᩦᨿᨲᩮᩣ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᨷᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ. ᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨴᩈ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨫᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᩅᨩ᩠ᨫᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ. ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩅᨩ᩠ᨫᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨹᩃᨵᨾ᩠ᨾᩤ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ.

ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩋᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩮᨶ ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᩋᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ. ᨠᩮᩣᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨹᩃᩴᩅ ᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩣᨶᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᩥᨡᨶᨲᩮᩣ “ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩮᩣᨵᩣᨴᩥᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩮ ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᨭ᩠ᨮᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ.

សល្លេខដ្ឋញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៦។ វីរិយារម្ភញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៤៩។ វីរិយារម្ភញាណនិទ្ទេសេ អនុប្បន្នានន្តិ ឯកស្មិំ អត្តភាវេវ, ឯកស្មិំ វា អារម្មណេ អនិព្វត្តានំ។ អនមតគ្គេ ហិ សំសារេ អនុប្បន្នា អកុសលា នាម នត្ថិ, កុសលា បន អត្ថិ។ បាបកានន្តិ លាមកានំ។ អកុសលានំ ធម្មានន្តិ អកោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ។ អនុប្បាទាយាតិ ន ឧប្បាទនត្ថាយ។ ឧប្បន្នានន្តិ ឥមស្មិំ អត្តភាវេ និព្វត្តានំ។ បហានាយាតិ បជហនត្ថាយ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានន្តិ ឥមស្មិំ អត្តភាវេ អនិព្វត្តបុព្វានំ កោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ។ ឧប្បាទាយាតិ ឧប្បាទនត្ថាយ។ ឧប្បន្នានន្តិ ឥមស្មិំ អត្តភាវេ និព្វត្តានំ។ ឋិតិយាតិ ឋិតត្ថាយ។ អសម្មោសាយាតិ អសម្មុសនត្ថាយ។ ភិយ្យោភាវាយាតិ បុនប្បុនភាវាយ។ វេបុល្លាយាតិ វិបុលភាវាយ។ ភាវនាយាតិ វឌ្ឍិយា។ បារិបូរិយាតិ បរិបូរណត្ថាយ។

ឥទានិ អកុសលេសុ កាមច្ឆន្ទំ, កុសលេសុ នេក្ខម្មំ វិសេសេត្វា ទស្សេតុំ អនុប្បន្នស្ស កាមច្ឆន្ទស្សាតិអាទិមាហ។ តត្ថ កាមច្ឆន្ទោតិ សមាធិបដិបក្ខោ កាមរាគោ។ នេក្ខម្មន្តិ បឋមជ្ឈានសមាធិ, បឋមជ្ឈានំ វា, សព្វេ ឯវ វា កុសលា ធម្មា នេក្ខម្មំ។

ឥទានិ សព្វកិលេសានំ សព្វកិលេសបដិបក្ខស្ស អរហត្តមគ្គស្ស ច វសេន យោជេត្វា ទស្សេតុំ អនុប្បន្នានំ សព្វកិលេសានន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឧប្បន្នស្ស អរហត្តមគ្គស្ស ឋិតិយាតិអាទីសុ ឧប្បាទក្ខណេ ឧប្បន្នស្ស អរហត្តមគ្គស្ស ឋិតិក្ខណភង្គក្ខណវសេន “ឋិតិយា”តិអាទិយោជនា វេទិតព្វា។ វិភង្គដ្ឋកថាយម្បិ “យា ចស្ស បវត្តិ, អយមេវ ឋិតិ នាមា”តិ (វិភ។ អដ្ឋ។ ៣០៩) វុត្តំ។ កេចិ បន “អរហត្តមគ្គស្ស បុព្វភាគមគ្គោ ទដ្ឋព្វោ”តិ វទន្តិ។

វីរិយារម្ភញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៧។ អត្ថសន្ទស្សនញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥០។ អត្ថសន្ទស្សនញាណនិទ្ទេសេ បញ្ចក្ខន្ធាតិអាទីនិ វុត្តត្ថានេវ។ បកាសេតីតិ ទីបេតិ ករោតិ, សោធេតិ ញាណចក្ខុនា ទស្សេតិ, សម្បាទេតីតិ អត្ថោ។ នានាធម្មាតិ លោកិយលោកុត្តរា សព្វធម្មា វុត្តា។ កស្មា បកាសនានិទ្ទេសេ លោកិយា ឯវ វុត្តាតិ ចេ? អភិញ្ញាទិវសេន បកាសនាយ អារទ្ធត្តា។ លោកុត្តរានញ្ហិ អសម្មុសភាវត្តា លោកុត្តរា ន វុត្តា។ នានាធម្មនិទ្ទេសេ បន អត្ថសន្ទស្សននិទ្ទេសេ ច តេសំ សង្គហិតត្តា យថា តេ បកាសិតា, តថា បកាសនា បកាសនាវសេន។ បជហន្តោតិ សោតារំ បជហាបេន្តោតិ អត្ថោ។ សន្ទស្សេតីតិ សោតារំ សម្មា ទស្សេតិ។ កេចិ បន “កាមច្ឆន្ទស្ស បហីនត្តា នេក្ខម្មំ សន្ទស្សេតី”តិអាទិនា នយេន

បវត្តិ. តេសំ ទុក្ខមេវ សោតុំ វោហារព្យវហារេន គុណបដិលាភេ ច កេន សិលាព្យត្តំ ទេសនាញាណំ ហោតីតិ ទស្សនត្ថំ អយំ នយោ វុត្តោតិ វេទិតព្វោ.

អត្ថសន្ទស្សនញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៤០. ទស្សនវិសុទ្ធិញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨១. ទស្សនវិសុទ្ធិញាណនិទ្ទេសេ សព្ពេ ធម្មា ឯកសង្គហិតាតិ សព្ពេ សង្ខតាសង្ខតា ធម្មា ឯកេន សង្គហិតា បរិច្ឆិន្នា. តថដ្ឋេនាតិ ភូតដ្ឋេន, អត្តនោ អត្តនោ សភាវវសេន វិជ្ជមានដ្ឋេនាតិ អត្ថោ. អនត្តដ្ឋេនាតិ ការកវេទកសង្ខាតេន អត្តនា រហិតដ្ឋេន. សច្ចដ្ឋេនាតិ អវិសំវាទកដ្ឋេន, អត្តនោ សភាវញ្ញថត្តាភាវេនាតិ អត្ថោ. បដិវេធដ្ឋេនាតិ សភាវតោ ញាណេន បដិវិជ្ឈិតព្វដ្ឋេន. ឯត្ថ លោកុត្តរញាណេន អសម្មោហតោ អារម្មណតោ ច បដិវេធោ វេទិតព្វោ. អភិជាននដ្ឋេនាតិ លោកិយេន ញាណេន អារម្មណតោ, លោកុត្តរេន ញាណេន អសម្មោហតោ អារម្មណតោ ច តេសំ តេសំ ធម្មានំ សភាវតោ អភិជានិតព្វដ្ឋេន. “សព្ពំ, ភិក្ខវេ, អភិញ្ញេយ្យ”ន្តិ (សំ. និ. ៤.៤៦) ហិ វុត្តំ. បរិជាននដ្ឋេនាតិ វុត្តនយេនេវ លោកិយលោកុត្តរេហិ ញាណេហិ សភាវតោ អភិញ្ញាតានំ ធម្មានំ អនិច្ចាទិតោ និយ្យានាទិតោ ច បរិច្ឆិន្ទិត្វា ជានិតព្វដ្ឋេន. “សព្ពំ, ភិក្ខវេ, បរិញ្ញេយ្យ”ន្តិ ហិ វុត្តំ. ធម្មដ្ឋេនាតិ សភាវធារណាទិនា ធម្មដ្ឋេន. ធាតុដ្ឋេនាតិ និជ្ជីវតាទិនា ធាតុដ្ឋេន. ញាតដ្ឋេនាតិ លោកិយលោកុត្តរេហិ ញាណេហិ ញាតុំ សក្កុណេយ្យដ្ឋេន. យថា ទដ្ឋុំ សក្កុណេយ្យាទិនា អត្ថេន “ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ រូប”ន្តិ វុត្តំ, ឯវមិធាបិ ញាតុំ សក្កុណេយ្យដ្ឋោ ញាតដ្ឋោតិ វេទិតព្វោ. សច្ឆិកិរិយដ្ឋេនាតិ អារម្មណតោ បច្ចក្ខកាតព្វដ្ឋេន. ផុសនដ្ឋេនាតិ បច្ចក្ខកតស្ស អារម្មណតោ បុនប្បុនំ ផុសិតព្វដ្ឋេន. អភិសមយដ្ឋេនាតិ លោកិកេន ញាណេន អភិសមាគន្តព្វដ្ឋេន. កិញ្ចាបិ ហិ “តថដ្ឋេ បញ្ញា សច្ចវិវដ្ដេ ញាណំ, អភិញ្ញាបញ្ញា ញាតដ្ឋេ ញាណំ, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញា ផស្សនដ្ឋេ ញាណ”ន្តិ ឯកេកមេវ ញាណំ វុត្តំ, អដ្ឋកថាយញ្ច –

“សមវាយេ ខណេ កាលេ, សមូហេ ហេតុទិដ្ឋិសុ;

បដិលាភេ បហានេ ច, បដិវេធេ ច ទិស្សតី”តិ. –

គាថាវណ្ណនាយំ អភិសមយសទ្ទស្ស បដិវេធត្ថោ វុត្តោ, ឯត្ថ បន យថាវុត្តេន អត្ថេន តេសំ នានត្តំ វេទិតព្វំ. អដ្ឋកថាយមេវ ហិ សោ លោកិយញាណវសេន ធម្មាភិសមយោ វុត្តោតិ.

កាមច្ឆន្ទោ នានត្តន្តិ វិក្ខេបសភាវតោ នានារម្មណត្តា ច នានាសភាវាតិ អត្ថោ. ឯវំ សព្ពកិលេសា វេទិតព្វា. នេក្ខម្មំ ឯកត្តន្តិ ចិត្តេកគ្គតាសភាវតោ នានារម្មណវិក្ខេបាភាវតោ ច ឯកសភាវន្តិ អត្ថោ. ឯវំ សព្ពកុសលា វេទិតព្វា. ឯត្ថ បេយ្យាលេន សំខិត្តានំ

ញ្ញាបិដាឌីត់ អក្យលលិត់ ឃធាចុទេត្តត អតេត្ត តាតត្តំ ទេចឌិតត្តាៈ ចិតក្កចិធារាឌីត់ បត ទេហដ្ឋិយាត់ ទេហដ្ឋិយាត់ ក្ខបរិយទេតា ក្ខបរិយទេតា ឈ្ញញអារិកទេដ្ឋត តាតត្តំ ទេចឌិតត្តាៈ ឃស្វា ឲកសក្កហិតតាតទេត្តកត្តាត់ បដិទេចទេឆា យក្កុក្កលទេលា សច្ចបដិទេចទេឆត សិដ្ឋតិ, តស្វា "បដិទេចទេឆា"តិ បតំ ក្ខឌ្ឍិទិត្វា សច្ចាកិសយយំ ឥទេស្សិៈ

បរិញ្ញា បដិទេចធំ បដិចិញ្ញតីតិ បរិញ្ញាកិសយទេឃត អតិសទេយតិៈ ឲស តទេឃា ទេសទេសុៈ សច្ចាកិសយយកាលស្វិចិញ្ញាយក្កុកាលាស្ស ឲកក្កុទេលា បរិញ្ញា, បហាត់, សច្ឆិកិរិយា, កាចតាតិ ចត្តារិ កិច្ចាតិ ទេហាត្តិៈ យថា តាចា អបុត្តាំ អចរិយំ ឲកក្កុទេលា ចត្តារិ កិច្ចាតិ កទេរាតិ, ឈ្ញរិយំ តឹទំ បដហតិ, ទេសាតំ លិត្តតិ, កល្លំ ចហតិ, បរិយំ តឹទំ អទេបតិ, ឲចទេយច យក្កុកាលំ អបុត្តាំ អចរិយំ ឲកក្កុទេលា ចត្តារិ សច្ចាតិ អតិសទេយតិ, ទុក្ខំ បរិញ្ញាកិសយទេឃត អតិសទេយតិ, សមុទយំ បហាតាកិសយទេឃត អតិសទេយតិ, យក្កុំ កាចតាកិសយទេឃត អតិសទេយតិ, តិទេរាធំ សច្ឆិកិរិយាកិសយទេឃត អតិសទេយតិៈ កិំ ចុត្តំ ទេហាតិ? តិទេរាធំ អារម្មណំ កត្វា កិច្ចចទេសត ចត្តារិបិ សច្ចាតិ បិបុលាតិ បស្សតិ បដិចិញ្ញតីតិៈ ឃថា ឈ្ញរិយំ តឹទំ បដហតិ, ឲចំ យក្កុកាលំ ទុក្ខំ បរិជាតាតិៈ ឃថា ទេសាតំ លិត្តតិ, ឲចំ សមុទយំ បដហតិៈ ឃថា កល្លំ ចហតិ, ឲចំ សហជាតាឌិបច្ចយតាឃ យក្កុំ កាទេចតិៈ ឃថា បរិយំ តឹទំ អទេបតិ, ឲចំ បរិយតឹទក្ខំ តិទេរាធំ សច្ឆិកទេរាតីតិ ឲចំ ក្ខបយាសំសត្តត់ ទេចឌិតត្តាៈ

ឥស្សត់ចិសុដ្ឋីតិ តំតំយក្កុចដ្ឋិលេសតយបហាតេតត ឥាលាឥស្សត់ ចិសុទ្ធិកាចំ បិបុលាតិៈ ឥស្សត់ ចិសុទ្ធត្តិ តស្ស តស្ស ផលស្ស ក្ខប្បាឥក្កុទេលា តស្ស តស្ស យក្កុកាលស្ស កិច្ចសិទ្ធិប្បត្តិទេតា ឥាលាឥស្សត់ ចិសុទ្ធិកាចំ បត្តំ ទេហាតិៈ សត្តាឆម្ចត់ ឲកសក្កហិតាឃ តាតទេត្តកត្តបដិទេចឆបញ្ញាឃ យក្កុផលឥាទេលាហិ សិទ្ធិទេតា អត្តេ យក្កុផលឥាលាតិ ចុត្តាតិៈ

ឥស្សតចិសុទ្ធិឥាលាតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៣០-៣១ៈ លត្តិឥាលាបរិទេឃាកាហលាឥាលាតិទ្ទេសចណ្ណតា

៥៧-៥៩ៈ លត្តិឥាលាបរិទេឃាកាហលាឥាលាតិទ្ទេសទេសុ ទុបំ អតិច្ចទេតា ចិឌិតត្តិ អតិច្ចាតុបស្សតាឃ អតិច្ចត្តិ ឥាតំៈ ទុបំ ទុក្ខទេតា ចិឌិតត្តិ ទុក្ខាតុបស្សតាឃ ទុក្ខត្តិ ឥាតំៈ ទុបំ អតត្តទេតា ចិឌិតត្តិ អតត្តាតុបស្សតាឃ អតត្តាតិ ឥាតំៈ ឃំ ឃំ ចិឌិតំ, តំ តំ លយតីតិ ឃំ ឃំ ទុបំ អតិច្ចាឌិទេតា ចិឌិតំ, តំ តំ ទុបំ អតិច្ចាឌិទេតា លយតិ ទុច្ចតិៈ "ទុបំ អតិច្ចទេតា ចិឌិតំ, ឃំ ឃំ ចិឌិតំ, តំ តំ លយតិ"តិ ចិស្ចុំ ចិសុទ្ធា កត្វា ទេកសុចិ ទេបិត្វទេកសុ លិលិតំៈ "ទេចឥតា សញ្ញា សង្ខារា អតិច្ចទេតា ចិឌិតា"តិអាឌិតា លិក្កុចចតាតិ បរិចទេត្តត្វា ទេឃាទេជតត្តាតិៈ ផុសតីតិ ចិបស្សតាឥាលាផុសទេតត ផុសតិ ផទតិៈ បរិទេឃាកហតីតិ ចិបស្សតាឥាទេលាត បចិសតិៈ បរិទេឃាកហតីតិបិ បិទេឋាៈ

លត្តិឥាលាបរិទេឃាកាហលាឥាលាតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៣១ៈ បទេឥសចិហារឥាលាតិទ្ទេសចណ្ណតា

᪕᪘᪨ ᨷᨶᩮᩈ ᩅᩥᩉᩣᩁᨴᩮᩣᨠᩣᩃᨲᩥᨴ᩠ᨵᩮᩈ ᨽᩮᨴᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨿᩣᨲᩥᨠᩣᨿ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨷᨶᩮᩈᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠ᩠ᨠᩥᨲᩮᩣ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨷᨶ ᩏᨷᨶᩥᩔᩣᨿ ᨠᩩᩈᩃᩣᨷᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨷᩥ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨷᨶᩥᩔᩣᨿ ᨷᨠ᩠ᨡᨴᩥᩅᩈᩮᩈᩩ ᨿᩣᨣᩩᨽᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩩᨭ᩠ᨮᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨲᩩᨾᩉᩣᨷᨳᩮ ᩈᩣᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᩴ ᨡᨱᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᩁᩣᨾᩴ ᨹᩃᩣᩁᩣᨾᩴ ᩁᩮᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨴᩦᩅᩥᨴᩩᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᩈᩮᨲᩩᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᩈᨾᩴ ᩈᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨷᨶ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᩋᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨽᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨵᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩣᨱᩴ ᩅᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩮᨲᨶᩣ ᨷᨶ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨷᨶ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨿ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ
ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩔᨿᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨶᨲ᩠ᨳᩥᩅᩥᨣᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨣᩁᩩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩃᩮᩣᨽᩈᩉᨣᨲᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨷᨲᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨷᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩩᩈᩃᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩮᨲᨶᩣᨶᩴ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩮᨲᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨴᩮᩅ “ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨷᨶ “ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨷᨶ ᩏᨷᨶᩥᩔᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩣ ᨴᩦᨷᨾᩣᩃᩣᩁᩮᩣᨷᨶᩴ ᨾᩉᩣᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ ᨴᩥᩈᩣᨽᩣᨣᩮ ᨧᩮᨲᩥᨿᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩅ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᩋᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨽᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩁᩴ ᩅᨾ᩠ᨽᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩮᨲᨶᩣ ᨷᨶ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨷᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨷᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨿ ᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨿ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩮᩅ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨧ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨷᨲᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨴᩮᩅ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨿᩔ ᨿᩔ ᩉᩥ “ᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᩔ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩅᩈᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᩴ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩴ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ

បាបកិរិយាសុ ឧបាយចិន្តា។ អថ វា មិច្ឆាញាណំ មិច្ឆាបច្ចវេក្ខណញាណំ។ សម្មាញាណំ នាម វិបស្សនាសម្មាទិដ្ឋិ លោកុត្តរសម្មាទិដ្ឋិញ្ច ឋបេត្វា អវសេសកុសលវិញ្ញាណគតំ ញាណំ។ មិច្ឆាវិមុត្តិ នាម បាបាធិមុត្តិតា។ អថ វា អយាថាវវិមុត្តិ អនិយ្យានិកវិមុត្តិ អវិមុត្តស្សេវ សតោ វិមុត្តិសញ្ញីតិ។ សម្មាវិមុត្តិ នាម កល្យាណាធិមុត្តិតា ផលវិមុត្តិ ច។ សម្មាទិដ្ឋិអាទយោ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថាយេវ។

ឆន្ទបច្ចយាបីតិអាទីសុ បន ឆន្ទោ នាម លោភោ, ឆន្ទបច្ចយា អដ្ឋលោភសហគតចិត្តសម្បយុត្តចេតនា វេទិតព្វា។ ឆន្ទវូបសមបច្ចយា បឋមជ្ឈានចេតនា។ វិតក្កបច្ចយា បឋមជ្ឈានចេតនា។ វិតក្កវូបសមបច្ចយា ទុតិយជ្ឈានចេតនា។ សញ្ញាបច្ចយា ឋបេត្វា បឋមជ្ឈានំ សេសា ឆ សមាបត្តិចេតនា។ សញ្ញាវូបសមបច្ចយា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនចេតនា។

ឆន្ទោ ច អវូបសន្តោ ហោតីតិអាទីសុ យស្ស ឆន្ទវិតក្កសញ្ញា អវូបសន្តា ហោន្តីតិ អត្ថោ។ តប្បច្ចយាតិ តស្ស ឆន្ទវិតក្កសញ្ញានំ អវូបសមោ ឯវ បច្ចយោ តប្បច្ចយោ, តស្មា តប្បច្ចយា។ ឆន្ទវិតក្កសញ្ញាអវូបសមបច្ចយា ចេតនា ហោតីតិ អត្ថោ។ សា អដ្ឋលោភសហគតចិត្តសម្បយុត្តចេតនា ហោតិ។ យស្ស ឆន្ទោ វូបសន្តោ វិតក្កសញ្ញា អវូបសន្តា។ តប្បច្ចយាតិ តស្ស ឆន្ទស្ស វូបសមោ វិតក្កសញ្ញានំ អវូបសមោ ឯវ បច្ចយោ តប្បច្ចយោ, តស្មា តប្បច្ចយា។ សា បឋមជ្ឈានចេតនា។ យស្ស ឆន្ទវិតក្កា វូបសន្តា សញ្ញា អវូបសន្តា។ តប្បច្ចយាតិ តស្ស ឆន្ទវិតក្កានំ វូបសមោ សញ្ញាយ អវូបសមោ ឯវ បច្ចយោ តប្បច្ចយោ, តស្មា តប្បច្ចយា។ សា ទុតិយជ្ឈានចេតនា។ យស្ស ឆន្ទវិតក្កសញ្ញា វូបសន្តា។ តប្បច្ចយាតិ តស្ស ឆន្ទវិតក្កសញ្ញានំ វូបសមោ ឯវ បច្ចយោ តប្បច្ចយោ, តស្មា តប្បច្ចយា។ សា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនចេតនា។ កេចិ បន “ឆន្ទោ នាម អប្បត្តំ បាបុណិស្សាមីតិ បុព្ពភាគេ ឧប្បន្នច្ឆន្ទោ, អប្បត្តាប្បត្តស្ស សោ ឆន្ទោ វូបសន្តោ ហោតិ។ បឋមជ្ឈានេ វិតក្កោ ហោតិ, ទុតិយជ្ឈានប្បត្តស្ស វិតក្កោ វូបសន្តោ ហោតិ។ សត្តសុ សមាបត្តីសុ សញ្ញា ហោតិ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស ច និរោធំ សមាបន្នស្ស ច សញ្ញា វូបសន្តា ហោតី”តិ ឯវំ វណ្ណយន្តិ។ ឥទំ បន និរោធសមាបត្តិ ន យុជ្ជតិ។ អប្បត្តស្ស បត្តិយាតិ អរហត្តផលស្ស បត្តត្ថាយ។ អត្ថិ អាយវន្តិ អត្ថិ វីរិយំ។ អាយាវន្តិបិ បាឋោ។ តស្មិម្បិ ឋានេ អនុប្បត្តេតិ តស្ស វីរិយារម្ភស្ស វសេន តស្មិំ អរហត្តផលស្ស ការណេ អរិយមគ្គេ អនុប្បត្តេ។ តប្បច្ចយាបិ វេទយិតន្តិ អរហត្តស្ស ឋានបច្ចយា វេទយិតំ។ ឯតេន ចតុព្វិធសហាយតា និព្វត្តិតលោកុត្តរចេតនា កថិតា។ កេចិ បន “អាយវន្តិ បដិបត្តិ។ តស្មិម្បិ ឋានេ អនុប្បត្តេតិ តស្សា កិរិយាយ បត្តិយា”តិ វណ្ណយន្តិ។

បឋមវិហារសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១-១២. វិចដ្ឋគាហលក្ខិន្ទេសវណ្ណនា

២១. វិចដ្ឋគាហលក្ខិន្ទេសេ សេក្ខុយាទិបតត្វា បញ្ញាតិ សេក្ខុ អធិកំ កត្វា សេក្ខុយាទិកការេន បចត្វា បញ្ញា។ កាយទ្ធេតោ សញ្ញាយ វិចដ្ឋតីតិ សេក្ខុយាទិបតិកតបញ្ញាសម្បយុត្តសញ្ញាយ ហេតុភូតាយ, ករណភូតាយ វា កាយទ្ធេតោ វិចដ្ឋតិ បវត្តតិ, បវត្តោ ហោតីតិ អត្ថោ។ ឯវ តយោ សេសេសុ។

៩៦. កាមច្ឆន្ទោ នានត្តន្តិ កាមច្ឆន្ទោ សន្តុត្តិតាយ អភាវតោ ន ឯកសភាវោ. នេក្ខម្មំ ឯកត្តន្តិ នេក្ខម្មំ សន្តុត្តិភាវតោ ឯកសភាវោ. នេក្ខម្មេកត្តំ ចេតយតោតិ កាមច្ឆន្ទេ អាទីនវទស្សនេន នេក្ខម្មំ បត្ថយតោ. កាមច្ឆន្ទតោ ចិត្តំ វិវដ្ដតីតិ ទិដ្ឋាទីនវតោ កាមច្ឆន្ទតោ នេក្ខម្មក្ខណេ ចិត្តំ វិវដ្ដតិ. ឯស នយោ សេសេសុ.

៩៧. កាមច្ឆន្ទំ បជហន្តោតិ នេក្ខម្មបវត្តិក្ខណេ កាមច្ឆន្ទំ វិក្ខម្ភនប្បហានេន បជហន្តោ. នេក្ខម្មវសេន ចិត្តំ អធិដ្ឋាតីតិ បដិលទ្ធស្ស នេក្ខម្មស្ស វសេន តំសម្បយុត្តចិត្តំ អធិតិដ្ឋតិ អធិកំ កត្វា តិដ្ឋតិ, បវត្តតីតិ អត្ថោ. ឯស នយោ សេសេសុ.

៩៨. ចក្ខុ សុញ្ញំ អត្តេន វាតិ ពាលជនបរិកប្បិតស្ស ការកវេទកសង្ខាតស្ស អត្តនោ អភាវា ចក្ខុ អត្តេន ច សុញ្ញំ. យស្មា យត្ថ ន ហោតិ, តេន តំ សុញ្ញំ នាម ហោតិ. អត្តនិយេន វាតិ អត្តនោ អភាវេនេវ អត្តនោ សន្តកស្សបិ អភាវា អត្តនោ សន្តកេន ច សុញ្ញំ. លោកស្ស អត្តាតិ ច អត្តនិយន្តិ ច ទ្វយថា គាហសម្ភវតោ តទុភយគាហបដិសេធនត្ថំ អត្តាការេន ច អត្តនិយាការេន ច វុត្តា. និច្ចេន វាតិ ភង្គំ អតិក្កមិត្វា តិដ្ឋន្តស្ស កស្សចិ អភាវតោ និច្ចេន ច សុញ្ញំ. ធុវេន វាតិ បវត្តិក្ខណេបិ ថិរស្ស កស្សចិ អភាវតោ ធុវេន ច សុញ្ញំ. សស្សតេន វាតិ សព្ពកាលេបិ វិជ្ជមានស្ស កស្សចិ អភាវតោ សស្សតេន ច សុញ្ញំ. អវិបរិណាមធម្មេន វាតិ ជរាភង្គវសេន ទ្វិធា អបរិវត្តមានបកតិកស្ស កស្សចិ អភាវតោ អវិបរិណាមធម្មេន ច សុញ្ញំ. អថ វា និច្ចការេន ច ធុវការេន ច សស្សតការេន ច អវិបរិណាមធម្មការេន ច សុញ្ញន្តិ អត្ថោ. សមុច្ចយត្ថោ វា-សទ្ទោ. យថាភូតំ ជានតោ បស្សតោតិ ឥទំ អនត្តានុបស្សនាញាណេន យថាសការេន ជានន្តស្ស ចក្ខុនា វិយ ច បស្សន្តស្ស. ចក្ខាទីនិ វេចតោ ញាណំ វិវដ្ដតីតិ ចក្ខុ អត្តាតិ វា អត្តនិយន្តិ វា បវត្តមានតោ ទិដ្ឋាភិនិវេសតោ តទង្គប្បហានវសេន ញាណំ វិវដ្ដតិ. ឯស នយោ សេសេសុ.

៩៩. នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ វោសជ្ជតីតិ នេក្ខម្មលាភី បុគ្គលោ នេក្ខម្មេន តប្បដិបក្ខំ កាមច្ឆន្ទំ បរិច្ចជតិ. វោសគ្គេ បញ្ញាតិ កាមច្ឆន្ទស្ស វោសគ្គភូតេ នេក្ខម្មេ តំសម្បយុត្តា បញ្ញា. ឯស នយោ សេសេសុ. បីឡនដ្ឋាទយោ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថា ឯវ. បរិជានន្តោ វិវដ្ដតីតិ បុគ្គលាធិដ្ឋានា ទេសនា, ធម្មសមង្គីបុគ្គលោ ទុក្ខស្ស ចតុព្ពិធំ អត្ថំ កិច្ចវសេន បរិជានន្តោ ទុក្ខតោ វុដ្ឋានវសេន វិវដ្ដតិ, ញាណវិវដ្ដេបិ ញាណសមង្គី វិវដ្ដតីតិ វុត្តា.

១០០. តថដ្ឋេ បញ្ញាតិ ឯតស្ស បុគ្គលស្សេវ តថដ្ឋេ វិវដ្ដនា បញ្ញា. ឯស នយោ សេសេសុ. តានិ សកលោ ឯវ កិច្ចវសេន អាការនានត្តតោ ឆ វិវដ្ដញាណានិ ទស្សេត្វា សញ្ញាវិវដ្ដោតិអាទិមាតិកំ ឋបេត្វា តំ អត្ថតោ វិភជន្តោ សញ្ជានន្តោ វិវដ្ដតីតិអាទិមាហ. តត្ថ សញ្ជានន្តោ វិវដ្ដតីតិ សញ្ញាវិវដ្ដោតិ យស្មា បុព្ពភាគេ នេក្ខម្មាទិំ អធិបតិតោ សញ្ជានន្តោ យោគី បច្ឆា នេក្ខម្មសម្បយុត្តញាណេន កាមច្ឆន្ទាទិតោ វិវដ្ដតិ, តស្មា តំ ញាណំ សញ្ញាវិវដ្ដោ នាមាតិ អត្ថោ. ចេតយន្តោ វិវដ្ដតីតិ ចេតោវិវដ្ដោតិ យស្មា យោគី នេក្ខម្មាទីនិ ចេតយន្តោ សម្បយុត្តញាណេន កាមច្ឆន្ទាទិតោ វិវដ្ដតិ, តស្មា តំ ញាណំ ចេតោវិវដ្ដោ នាមាតិ អត្ថោ. វិជានន្តោ វិវដ្ដតីតិ ចិត្តវិវដ្ដោតិ យស្មា យោគី នេក្ខម្មាទិវសេន ចិត្តាធិដ្ឋានេន វិជានន្តោ

តំសម្បយុត្តធាតុលោត កាយដ្ឋានាឌិតោ ចិចដ្ដតិ, តស្មា តំ ធាតុំ ចិត្តចិចដ្ដា តាយាតិ អតេ្ថា៍ ធាតុំ ពទោវត្តា ចិចដ្ដតីតិ

ធាតុចិចដ្ដោតិ ឃស្មា ឈោកី លន្តិំឆំ អញ្ញត្តិកាយតត់ អតត្តាតុបឃ្សតាធាតុលោត ឞុញ្ញាតោ ចិឌិតំ ពទោវត្តា តោតេច ធាតុលោត

ឌិដ្ឋាកិតិចេសតោ ចិចដ្ដតិ, តស្មា តំ ធាតុំ ធាតុចិចដ្ដា តាយាតិ អតេ្ថា៍ ចោសជ្ជតេ្តា ចិចដ្ដតីតិ ចិយោក្លចិចដ្ដោតិ ឃស្មា ឈោកី

តេក្លមុឌីហិ កាយដ្ឋានាឌីតិ ចោសជ្ជតេ្តា តំសម្បយុត្តធាតុលោត កាយដ្ឋានាឌិតោ ចិចដ្ដតិ, តស្មា តំ ធាតុំ ចិយោក្លចិចដ្ដា តាយាតិ

អតេ្ថា៍ តឆដ្ឋេ ចិចដ្ដតីតិ សច្ចចិចដ្ដោតិ ឃស្មា ឈោកី ចត្តិំឆ តឆដ្ឋេ ក្សតោ ចុដ្ឋាតចេសត ចិចដ្ដតិ, តស្មា យក្កធាតុំ សច្ចចិចដ្ដា

តាយាតិ អតេ្ថា៍ យក្កធាតុយេច ចា តឆដ្ឋេ ក្សតោ ចុដ្ឋាតការចេត ចិចដ្ដតីតិ សច្ចចិចដ្ដោតិ អតេ្ថា៍

ឃត្ថសញ្ញាចិចដ្ដោតិអាឌិ សច្ចចិចដ្ឋធាតុតិដ្ឋេស ចុត្តត្តា សច្ចចិចដ្ឋធាតុក្លលោយេច សត្ថាឃ ចុត្តត្តិ ចេឌិតព្ហំ៍ យក្កក្លលោឃេច ហិ

សព្ហាតិ ឃុជ្ជត្តិ៍ ពឆំ? ធាតុចិចដ្ឋ ធាតុឌិព្វចជ្ជត្ថា សេសេសុ អទិឃយក្កា សទ្ទេបេតេច អាពេតោ៍ ចិបឃ្សតាកិច្ចឃ្ស បត យក្កេតេច

សិជ្ឈតោ ចិបឃ្សតាកិច្ចសិដ្ឋិចេសត ធាតុចិចដ្ឋធាតុឈ្សិ យក្កក្លលោ ឃុជ្ជតិ៍ យក្កធាតុលោតេច ចា “ចក្លុ ឞុញ្ញា”ត្តិអាឌិ កិច្ចចេសត

បឌិចិដ្ឋេយេច ហោតីតិ យក្កក្លលោ តំ ធាតុំ ចត្វំ ឃុជ្ជតិឃេច៍ អត្ថឃោឌតា បតេត្ថ “ឃត្ថ យក្កក្លលោ សញ្ញាចិចដ្ដា, តត្ថ

ចេចតោចិចដ្ដោ៍ ឃត្ថ យក្កក្លលោ ចេចតោចិចដ្ដា , តត្ថ សញ្ញាចិចដ្ដោ”តិ ឲចយាឌិតា តឃេត សព្ហាសំសក្ខតេសុ ឃោឌតា ពាតព្ហា៍ អឆ

ចា សញ្ញាចិចដ្ឋចេចតោចិចដ្ឋចិត្តចិចដ្ឋចិយោក្លចិចដ្ឋេសុ ចត្វន្តំ អទិឃយក្កាត់ អាពតត្តា សច្ចចិចដ្ដា អាពេតោឃេច ហោតិ៍

ធាតុចិចដ្ដោ ច សច្ចចិចដ្ឋតេច កិច្ចចេសត សិដ្ឋោ ហោតិ៍ សញ្ញាចេចតោចិត្តចិយោក្លចិចដ្ឋេ សូច ច បេឃ្យាលេ ចិត្វាទិឃយាតេ

“អតត្តាតុបឃ្សតាឆិបតត្តា បញ្ញា អភិតិចេសតោ សញ្ញាឃ ចិចដ្ដតីតិ អឆិបតត្តា បញ្ញា សញ្ញាចិចដ្ឋ ធាតុ”ត្តិ ច, “អភិតិចេសោ

តាតត្តំ, អតត្តាតុបឃ្សតា ឲពត្តំ៍ អតត្តាតុបឃ្សតេពត្តំ ចេចតឃតោ អភិតិចេសតោ ចិត្តំ ចិចដ្ដតីតិ តាតតេ្ថ បញ្ញា ចេចតោចិចដ្ឋ

ធាតុ”ត្តិ ច, “អភិតិចេចំ បឌហតេ្ថា អតត្តាតុបឃ្សតាចេសត ចិត្តំ អឆិដ្ឋាតីតិ អឆិដ្ឋាតេ បញ្ញា ចិត្តចិចដ្ឋ ធាតុ”ត្តិ ច,

“អតត្តាតុបឃ្សតាឃ អភិតិចេចំ ចោសជ្ជតីតិ ចោសតេ្ក បញ្ញា ចិយោក្លចិចដ្ឋ ធាតុ”ត្តិ ច បិធសម្ភចតោ ធាតុចិចដ្ឋ ធាតុឈ្សិ

តោសុ អាពតយេច ហោតិ៍ ធាតុចិចដ្ឋ ច អតត្តាតុបឃ្សតាឃ ចុដ្ឋាឃ អទិឃយក្កំ បឌិលទ្ធឃ្ស កិច្ចចេសត “ចក្លុ ឞុញ្ញា អតេ្ថត ចា

អត្តតិឃេត ចា”តិអាឌិឃុជ្ជតតោ សច្ចចិចដ្ដា លព្ភតិ, តស្មា ឲតេពក្សិ ចិចដ្ឋ សេសា បញ្ច បញ្ច ចិចដ្ដា លព្ភត្តិ៍ តស្មា ឲចំ “ឃត្ថ

សញ្ញាចិចដ្ដា, តត្ថ ចេចតោចិចដ្ដោ”តិអាឌិពាតិ សំសក្ខតាតិ ចុត្តាតីតិ ចេឌិតព្ហំ៍

ចិចដ្ឋធាតុលក្កតិដ្ឋេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៦០៍ ព្ហទ្ធិចិឆធាតុតិដ្ឋេសចណ្ណតា

១០៧៍ ព្ហទ្ធិចិឆធាតុតិដ្ឋេសំ ព្ហុឆ កិក្លុតិ ព្ហុយស្មិំ សាសេតេ កិក្លុ៍ លក្ខសយាឆិបឆាតសដ្ឋាទេសយត្ថាពតត្ថិ ឲត្ថ លក្ខហេត្យោ សយាឆិ,

លក្ខាឆិពោ ចា សយាឆិ លក្ខសយាឆិ, ពត្តពយ្សតាលក្ខំ អឆិបតិ ពទិត្វា បឌិលទ្ធសយាឆិឃ្សតំ អឆិចចត់៍ បឆាតក្ខតា សដ្ឋាទា

បឆាតសដ្ឋាទា, ចត្វកិច្ចសាឆពាឃ្ស សម្ហុបឆាតឌិទិឃឃ្សតំ អឆិចចត់៍ ចត្វកិច្ចសាឆតចេសត ធាហុចចត់ ពតំ៍ សយត្ថាពតត្ថិ លក្ខសយាឆិតា

ច បធានសង្ខារេហិ ច ឧបេតំ ឥទ្ធិបាទន្តិ និប្ផត្តិបរិយាយេន វា ឥជ្ឈនដ្ឋេន, ឥជ្ឈន្តិ ឯតាយ សត្តា ឥទ្ធា វុទ្ធា ឧក្កំសគតា ហោន្តីតិ ឥមិនា វា បរិយាយេន ឥទ្ធីតិ សង្ខំ គតានំ ឧបចារជ្ឈានាទិកុសលចិត្តសម្បយុត្តានំ ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារានំ អធិដ្ឋានដ្ឋេន បាទភូតំ សេសចិត្តចេតសិករាសិន្តិ អត្ថោ។ វុត្តញ្ហិ ឥទ្ធិបាទវិភង្គេ សុត្តន្តភាជនីយេ “ឥទ្ធិបាទោតិ តថាភូតស្ស វេទនាក្ខន្ធោ…បេ… វិញ្ញាណក្ខន្ធោ”តិ (វិភ។ ៤៣៤)។ អភិធម្មភាជនីយេ ច “ឥទ្ធិបាទោតិ តថាភូតស្ស ផស្សោ…បេ… បគ្គាហោ អវិក្ខេបោ”តិ (វិភ។ ៤៤៧) វុត្តំ។ កស្មា “សេសចិត្តចេតសិករាសិ”ន្តិ វុត្តំ? ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារេសុ ឯកេកំ ឥទ្ធិំ កត្វា ទ្វីហិ ទ្វីហិ សហ សេសវចនំ កតន្តិ វេទិតព្ពា។ ឯវញ្ហិ ចត្តារោ ខន្ធា សទ្ធា ច ផស្សាទយោ ធម្មា សង្គហិតា ហោន្តិ។ ឥមិនា នយេន សេសេសុបិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ យថេវ ហិ ឆន្ទំ អធិបតិំ ករិត្វា បដិលទ្ធសមាធិ ឆន្ទសមាធីតិ វុត្តោ, ឯវំ វីរិយំ ចិត្តំ វីមំសំ អធិបតិំ ករិត្វា បដិលទ្ធសមាធិ វីមំសាសមាធីតិ វុច្ចតិ។ ឯវមេកេកស្មិំ ឥទ្ធិបាទេ ឆន្ទាទយោ វីរិយាទយោ ចិត្តាទយោ វីមំសាទយោតិ តយោ តយោ ធម្មា ឥទ្ធីបិ ហោន្តិ ឥទ្ធិបាទាបិ, សេសា បន សម្បយុត្តកា ចត្តារោ ខន្ធា ឥទ្ធិបាទាយេវ។ យស្មា វា ឥតរេ តយោ តយោ ធម្មា សម្បយុត្តកេហិ ចតូហិ ខន្ធេហិ សទ្ធិំយេវ ឥជ្ឈន្តិ, ន វិនា តេហិ, តស្មា តេន បរិយាយេន សេសា ចត្តារោបិ ខន្ធា ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិ នាម ហោន្តិ, បតិដ្ឋដ្ឋេន បាទា នាមាតិបិ វេទិតព្ពា។

វីរិយសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតន្តិ ឯត្ថ បន វីរិយន្តិ ច បធានសង្ខារោតិ ច ឯកោយេវ។ កស្មា ទ្វិធា វុត្តន្តិ ចេ? វីរិយស្ស អធិបតិភាវទស្សនវសេនេត្ថ បឋមំ វីរិយគ្គហណំ កតំ, តស្សេវ ចតុកិច្ចសាធកត្តទស្សនត្ថំ បធានសង្ខារវចនំ កតំ។ ឯវំ ទ្វិធា វុត្តត្តា ឯវ ចេត្ថាបិ តយោ តយោ ធម្មាតិ វុត្តំ។ កេចិ បន “វិភង្គេ ‘ឥទ្ធីតិ យា តេសំ តេសំ ធម្មានំ ឥទ្ធិ សមិទ្ធិ ឥជ្ឈនា សមិជ្ឈនា’តិ (វិភ។ ៤៣៤) វុត្តត្តា ឥទ្ធិ នាម អនិប្ផន្នា, ឥទ្ធិបាទោ និប្ផន្នោ”តិ វទន្តិ។ ឥធ បន ឥទ្ធីបិ ឥទ្ធិបាទោបិ និប្ផន្នោ លក្ខណត្តយាហតោតិ សន្និដ្ឋានំ កតំ។ ឥទ្ធិ សមិទ្ធីតិអាទីហិ ឥជ្ឈនាការេន ធម្មា ឯវ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។

ភាវេតីតិ អាសេវតិ។ សុត្តន្តភាជនីយេ (វិភ។ ៤៣១ អាទយោ) វិយ ឥធាបិ ឥទ្ធិបាទភាវនា លោកិយា ឯវ។ តស្មា ឥទ្ធិវិធំ តាវ សម្បាទេតុកាមេន លោកិយំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេន្តោ បថវីកសិណាទីសុ អដ្ឋសុ កសិណេសុ អធិគតវសិប្បត្តអដ្ឋសមាបត្តិកោ កសិណានុលោមតោ កសិណបដិលោមតោ កសិណានុលោមបដិលោមតោ ឈានានុលោមតោ ឈានបដិលោមតោ ឈានានុលោមបដិលោមតោ ឈានុក្កន្តិកតោ កសិណុក្កន្តិកតោ ឈានកសិណុក្កន្តិកតោ អង្គសង្កន្តិកតោ អារម្មណសង្កន្តិកតោ អង្គារម្មណសង្កន្តិកតោ អង្គវវត្ថានតោ អារម្មណវវត្ថានតោតិ ឥមេហិ ចុទ្ទសហិ អាការេហិ ចិត្តំ បរិទមេត្វា ឆន្ទសីសវីរិយសីសចិត្តសីសវីមំសាសីសវសេន បុនប្បុនំ ឈានំ សមាបជ្ជតិ។ អង្គារម្មណវវត្ថានម្បិ កេចិ ឥច្ឆន្តិ។ បុព្វហេតុសម្បន្នេន បន កសិណេសុ ចតុក្កជ្ឈានមត្តេ ចិណ្ណវសិតាបិ កាតុំ វដ្ដតីតិ តំ តំ ឥទ្ធិបាទំ សមាធិំ ភាវេន្តោ “អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយា”តិអាទិនា (វិភ។ ៤៣១) ចតុប្បការំ វីរិយំ អធិដ្ឋាតិ, តស្ស ច ហានិវុទ្ធិយោ ញត្វា វីរិយសមំ អធិដ្ឋាតិ។ សោ ឯវំ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ចិត្តំ បរិភាវេត្វា ឥទ្ធិវិធំ សម្បាទេតិ។

សោ ឥមេសុ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសូតិអាទីសុ សោតិ សោ ភាវិតចតុរិទ្ធិបាទោ ភិក្ខុ។ ចតូសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ចិត្តំ បរិភាវេតីតិ បុនប្បុនំ ឆន្ទាទីសុ

ឯកេកំ អធិបតិំ កត្វា ឈានសមាបន្នវសេន តេសុ ចិត្តំ បរិភាវេតិ តាយ, លក្ខាធិវាសនំ ការាបេតីតិ អត្ថោ។ បរិទមេតីតិ និព្ពិសេវនំ ករោតិ។ បុរិមំ បច្ឆិមស្ស ការណវចនំ។ បរិភាវិតត្តាចិត្តំ បរិទមិតំ ហោតីតិ។ មុទុំ ករោតីតិ តថា ទន្តំ ចិត្តំ វសិប្បត្តំ ករោតិ។ វសេ វត្តមានញ្ហិ ចិត្តំ "មុទូ"តិ វុច្ចតិ។ កម្មនិយន្តិ កម្មក្ខមំ កម្មយោគ្គំ ករោតិ។ មុទុ ហិ ចិត្តំ កម្មនិយំ ហោតិ សុធន្តមិវ សុវណ្ណំ, តញ្ច បន ឥទ្ធិវិធកម្មក្ខមំ។ សោតិ សោ បរិភាវិតចិត្តោ ភិក្ខុ។ កាយម្បិ ចិត្តេ សមោទហតីតិអាទិ ឥទ្ធិករណកាលេ យថាសុខំ ចិត្តចារស្ស ឥជ្ឈនត្ថំ យោគវិធានំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តត្ថ កាយម្បិ ចិត្តេ សមោទហតីតិ អត្ថតោ ករជកាយម្បិ បាទកជ្ឈានចិត្តេ សមោទហតិ បវេសេតិ អារោបេតិ, កាយំ ចិត្តានុគតិកំ ករោតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ ករណំ អទិស្សមានេន កាយេន គមនស្ស ឧបការាយ ហោតិ។ ចិត្តម្បិ កាយេ សមោទហតីតិ បាទកជ្ឈានចិត្តំ អត្ថតោ ករជកាយេ សមោទហតិ អារោបេតិ, ចិត្តម្បិ កាយានុគតិកំ ករោតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ ករណំ ទិស្សមានេន កាយេន គមនស្ស ឧបការាយ ហោតិ។ សមោទហតីតិបិ បាឋោ, បតិដ្ឋាបេតីតិ អត្ថោ។ កាយវសេន ចិត្តំ បរិណាមេតីតិ បាទកជ្ឈានចិត្តំ គហេត្វា ករជកាយេ អារោបេតិ កាយានុគតិកំ ករោតិ, ឥទំ ចិត្តំ កាយេ សមោទហនស្ស វេវចនំ។ ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេតីតិ ករជកាយំ គហេត្វា បាទកជ្ឈានចិត្តេ អារោបេតិ, ចិត្តានុគតិកំ ករោតិ, ឥទំ កាយំ ចិត្តេ សមោទហនស្ស វេវចនំ។ អធិដ្ឋាតីតិ "ឯវំ ហោតូ"តិ អធិដ្ឋាតិ។ សមោទហនស្ស អត្ថវិវរណត្ថំ បរិណាមនា វុត្តា, បរិណាមនស្ស អត្ថវិវរណត្ថំ អធិដ្ឋានំ វុត្តំ។ យស្មា សមោទហតីតិ មូលបទំ, បរិណាមេតិ អធិដ្ឋាតីតិ តស្ស អត្ថនិទ្ទេសបទានិ, តស្មា តេសំ ទ្វិន្នមេវ បទានំ វសេន បរិណាមេត្វាតិ អធិដ្ឋហិត្វាតិ វុត្តំ, ន វុត្តំ សមោទហិត្វាតិ។

សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមិត្វា វិហរតីតិ ចតុត្ថជ្ឈានេន សហជាតសុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច សមាបន្នវសេន ករជកាយេ ឱក្កមិត្វា បវេសេត្វា វិហរតិ។ តាយ សញ្ញាយ ឱក្កន្តកាយស្ស បនស្ស ករជកាយោបិ តូលបិចុ វិយ លហុកោ ហោតិ។ សោតិ សោ កតយោគវិធានោ ភិក្ខុ។ តថាភាវិតេន ចិត្តេនាតិ ឥត្ថម្ភូតលក្ខណេ ករណវចនំ, ហេតុអត្ថេ វា, តថាភាវិតេន ចិត្តេន ហេតុភូតេនាតិ អត្ថោ។ បរិសុទ្ធេនាតិ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិភាវេន បរិសុទ្ធេន។ បរិសុទ្ធត្តាយេវ បរិយោទាតេន, បភស្សរេនាតិ អត្ថោ។ ឥទ្ធិវិធញាណាយាតិ ឥទ្ធិកោដ្ឋាសេ, ឥទ្ធិវិកប្បេ វា ញាណត្ថាយ។ ចិត្តំ អភិនីហរតីតិ សោ ភិក្ខុ វុត្តប្បការវសេន តស្មិំ ចិត្តេ អភិញ្ញាបាទកេ ជាតេ ឥទ្ធិវិធញាណាធិគមត្ថាយ បរិកម្មចិត្តំ អភិនីហរតិ, កសិណារម្មណតោ អបនេត្វា ឥទ្ធិវិធាភិមុខំ បេសេតិ។ អភិនិន្នាមេតីតិ អធិគន្តព្ពឥទ្ធិបោណំ ឥទ្ធិបព្ភារំ ករោតិ។ សោតិ សោ ឯវំ កតចិត្តាភិនីហារោ ភិក្ខុ។ អនេកវិហិតន្តិ អនេកវិធំ នានប្បការកំ។ ឥទ្ធិវិធន្តិ ឥទ្ធិកោដ្ឋាសំ, ឥទ្ធិវិកប្បំ វា។ បច្ចនុភោតីតិ បច្ចនុភវតិ, ផស្សេតិ សច្ឆិករោតិ បាបុណាតីតិ អត្ថោ។

១០៧។ ឥទានិស្ស អនេកវិហិតភាវំ ទស្សេន្តោ ឯកោបិ ហុត្វាតិអាទិមាហ។ តត្ថ ឯកោបិ ហុត្វាតិ ឥទ្ធិករណតោ បុព្វេ បកតិយា ឯកោបិ ហុត្វា។ ពហុធា ហោតីតិ ពហុន្នំ សន្តិកេ ចង្កមិតុកាមោ វា, សជ្ឈាយំ វា កត្តុកាមោ, បញ្ហំ វា បុច្ឆិតុកាមោ ហុត្វា សតម្បិ សហស្សម្បិ ហោតិ។ កថំ បនាយមេវំ ហោតិ? ឥទ្ធិយា ភូមិបាទបទមូលភូតេ ធម្មេ សម្បាទេត្វា អភិញ្ញាបាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ សចេ សតំ ឥច្ឆតិ, "សតំ ហោមិ សតំ ហោមី"តិ បរិកម្មំ កត្វា បុន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អធិដ្ឋាតិ។ អធិដ្ឋានចិត្តេន សហេវ សតំ ហោតិ។ សហស្សាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ ឯវំ ន ឥជ្ឈតិ, បុន បរិកម្មំ កត្វា ទុតិយម្បិ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អធិដ្ឋាតព្វំ។ សំយុត្តដ្ឋកថាយញ្ហិ "ឯកវារំ ទ្វេវារំ សមាបជ្ជិតុំ វដ្ដតី"តិ វុត្តំ។ តត្ថ បាទកជ្ឈានចិត្តំ និមិត្តារម្មណំ, បរិកម្មចិត្តានិ សតារម្មណានិ វា

សហស្សារម្មណានិ វា។ តានិ ច ខោ វណ្ណវសេន, នោ បណ្ណត្តិវសេន។ អធិដ្ឋានចិត្តម្បិ តថេវ សតារម្មណំ វា សហស្សារម្មណំ វា, តំ បឋមប្បនាចិត្តមិវ គោត្រភុអនន្តរំ ឯកមេវ ឧប្បជ្ជតិ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានិកំ។ តត្ថ យេ តេ ពហូ និម្មិតា, តេ អនិយមេត្វា និម្មិតត្តា ឥទ្ធិមតោ សទិសាវ ហោន្តិ។ ឋាននិសជ្ជាទីសុ វា ភាសិតតុណ្ហីភាវាទីសុ វា យំ យំ ឥទ្ធិមា ករោតិ, តំ តទេវ ករោន្តិ។ សចេ បន នានាវណ្ណេ កាតុកាមោ ហោតិ, កេចិ បឋមវយេ កេចិ មជ្ឈិមវយេ កេចិ បច្ឆិមវយេ, តថា ទីឃកេសេ ឧបឌ្ឍមុណ្ឌេ មុណ្ឌេ មិស្សកកេសេ ឧបឌ្ឍរត្តចីវរេ បណ្ឌុកចីវរេ បទភាណធម្មកថាសរភញ្ញបញ្ហបុច្ឆនបញ្ហវិស្សជ្ជនរជនបចនចីវរសិព្ពនធោវនាទីនិ ករោន្តេ, អបរេបិ វា នានប្បការកេ កាតុកាមោ ហោតិ, តេន បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ “ឯត្តកា ភិក្ខូ បឋមវយា ហោន្តូ”តិអាទិនា នយេន បរិកម្មំ កត្វា បុន សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អធិដ្ឋាតព្វំ។ អធិដ្ឋានចិត្តេន សទ្ធិំ ឥច្ឆិតិច្ឆិតប្បការាយេវ ហោន្តីតិ។ ឯស នយោ “ពហុធាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតី”តិអាទីសុ។ អយំ បន វិសេសោ – ឥមិនា ហិ ភិក្ខុនា ឯវំ ពហុភាវំ និម្មិនិត្វា បុន “ឯកោវ ហុត្វា ចង្កមិស្សាមិ, សជ្ឈាយំ ករិស្សាមិ, បញ្ហំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា វា “អយំ វិហារោ អប្បភិក្ខុកោ, សចេ កេចិ អាគមិស្សន្តិ, កុតោ ឥមេ ឯត្តកា ឯកសទិសា ភិក្ខូ, អទ្ធា ថេរស្ស ឯសានុភាវោតិ មំ ជានិស្សន្តី”តិ អប្បិច្ឆតាយ វា អន្តរាវ “ឯកោ ហោមី”តិ ឥច្ឆន្តេន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ “ឯកោ ហោមី”តិ បរិកម្មំ កត្វា បុន សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ “ឯកោ ហោមី”តិ អធិដ្ឋាតព្វំ។ អធិដ្ឋានចិត្តេន សទ្ធិំយេវ ឯកោ ហោតិ។ ឯវំ អករោន្តោ បន យថាបរិច្ឆិន្នកាលវសេន សយមេវ ឯកោ ហោតិ។

អាវិភាវន្តិ បាកដភាវំ ករោតីតិ អត្ថោ។ តិរោភាវន្តិ បដិច្ឆន្នភាវំ ករោតីតិ អត្ថោ។ អាវិភាវំ បច្ចនុភោតិ, តិរោភាវំ បច្ចនុភោតីតិ បុរិមេន វា សម្ពន្ធោ។ តត្រាយំ ឥទ្ធិមា អាវិភាវំ កត្តុកាមោ អន្ធការំ វា អាលោកំ ករោតិ, បដិច្ឆន្នំ វា វិវដំ ករោតិ, អនាបាថំ វា អាបាថំ ករោតិ។ កថំ? អយញ្ហិ យថា បដិច្ឆន្នោបិ ទូរេ ឋិតោបិ វា ទិស្សតិ, ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា កត្តុកាមោ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ “ឥទំ អន្ធការំ អាលោកជាតំ ហោតូ”តិ វា, “ឥទំ បដិច្ឆន្នំ វិវដំ ហោតូ”តិ វា, “ឥទំ អនាបាថំ អាបាថំ ហោតូ”តិ វា អាវជ្ជិត្វា បរិកម្មំ កត្វា វុត្តនយេនេវ អធិដ្ឋាតិ។ សហ អធិដ្ឋានា យថាធិដ្ឋិតមេវ ហោតិ។ បរេ ទូរេ ឋិតាបិ បស្សន្តិ, សយម្បិ បស្សិតុកាមោ បស្សតិ។ តិរោភាវំ កត្តុកាមោ បន អាលោកំ វា អន្ធការំ ករោតិ, អប្បដិច្ឆន្នំ វា បដិច្ឆន្នំ, អាបាថំ វា អនាបាថំ ករោតិ។ កថំ? អយញ្ហិ យថា អប្បដិច្ឆន្នោបិ សមីបេ ឋិតោបិ វា ន ទិស្សតិ, ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា កត្តុកាមោ បាទកជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា “ឥទំ អាលោកដ្ឋានំ អន្ធការំ ហោតូ”តិ វា, “ឥទំ អប្បដិច្ឆន្នំ បដិច្ឆន្នំ ហោតូ”តិ វា, “ឥទំ អាបាថំ អនាបាថំ ហោតូ”តិ វា អាវជ្ជិត្វា បរិកម្មំ កត្វា វុត្តនយេនេវ អធិដ្ឋាតិ។ សហ អធិដ្ឋានា យថាធិដ្ឋិតមេវ ហោតិ។ បរេ សមីបេ ឋិតាបិ ន បស្សន្តិ, សយម្បិ អបស្សិតុកាមោ ន បស្សតិ។ អបិច សព្វម្បិ បាដិហារិយំ អាវិភាវោ នាម, អប្បាដិហារិយំ តិរោភាវោ នាម។ តត្ថ បាដិហារិយេ ឥទ្ធិបិ បញ្ញាយតិ ឥទ្ធិមាបិ។ តំ យមកបាដិហារិយេន ទីបេតព្វំ។ អប្បាដិហារិយេ ឥទ្ធិយេវ បញ្ញាយតិ, ន ឥទ្ធិមា។ តំ មហកសុត្តេន (សំ។ និ។ ៤។៣៤៦) ច ព្រហ្មនិមន្តនិកសុត្តេន (ម។ និ។ ១។៥០១ អាទយោ) ច ទីបេតព្វំ។

តិរោកុដ្ដន្តិ បរកុដ្ដំ, កុដ្ដស្ស បរភាគន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯស នយោ តិរោបាការតិរោបព្ពតេសុ។ កុដ្ដោតិ ច គេហភិត្តិ។ បាការោតិ គេហវិហារគាមាទីនំ បរិក្ខេបបាការោ។ បព្ពតោតិ បំសុបព្ពតោ វា បាសាណបព្ពតោ វា។ អសជ្ជមានោតិ អលគ្គមានោ។ សេយ្យថាបិ អាកាសេតិ អាកាសេ វិយ។ ឯវំ គន្តុកាមេន បន អាកាសកសិណំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ កុដ្ដំ វា បាការំ វា បព្ពតំ វា អាវជ្ជិត្វា

កតបរិកម្មេន “អាកាសោ ហោតូ”តិ អធិដ្ឋាតព្ពោ, អាកាសោវ ហោតិ។ អធោ ឱតរិតុកាមស្ស, ឧទ្ធំ វា អារោហិតុកាមស្ស សុសិរោ ហោតិ, វិនិវិជ្ឈិត្វា គន្តុកាមស្ស ឆិទ្ទោ។ សោ តត្ថ អសជ្ជមានោ គច្ឆតិ។ សចេ បនស្ស អធិដ្ឋហិត្វា គច្ឆតោ អន្តរា បព្ពតោ វា រុក្ខោ វា ឧដ្ឋេតិ, កិំ បុន សមាបជ្ជិត្វា អធិដ្ឋាតព្ពន្តិ? ទោសោ នត្ថិ។ បុន សមាបជ្ជិត្វា អធិដ្ឋានញ្ហិ ឧបជ្ឈាយស្ស សន្តិកេ និស្សយគ្គហណសទិសំ ហោតិ។ ឥមិនា បន ភិក្ខុនា “អាកាសោ ហោតូ”តិ អធិដ្ឋិតត្តា អាកាសោ ហោតិយេវ។ បុរិមាធិដ្ឋានពលេនេវ ហិស្ស អន្តរា អញ្ញោ បព្ពតោ វា រុក្ខោ វា ឧតុមយោ ឧដ្ឋហិស្សតីតិ អដ្ឋានមេតំ។ អញ្ញេន ឥទ្ធិមតា និម្មិតេ បន បឋមនិម្មានំ ពលវំ ហោតិ។ ឥតរេន តស្ស ឧទ្ធំ វា អធោ វា គន្តព្ពំ។

បថវិយាបិ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជន្តិ ឯត្ថ ឧម្មុជ្ជន្តិ ឧដ្ឋានំ, និម្មុជ្ជន្តិ សំសីទនំ, ឧម្មុជ្ជា និម្មុជ្ជា ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជំ។ ឯវំ កាតុកាមេន អាបោកសិណំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ “ឯត្តកេ ឋានេ បថវី ឧទកំ ហោតូ”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិកម្មំ កត្វា វុត្តនយេនេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សហ អធិដ្ឋានា យថាបរិច្ឆិន្នេ ឋានេ បថវី ឧទកមេវ ហោតិ។ សោ តត្ថ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជំ ករោតិ សេយ្យថាបិ ឧទកេ។ ន កេវលញ្ច ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជមេវ, ន្ហានបានមុខធោវនភណ្ឌកធោវនាទីសុ យំ យំ ឥច្ឆតិ, តំ តំ ករោតិ។ ន កេវលញ្ច ឧទកមេវ, សប្បិតេលមធុផាណិតាទីសុបិ យំ យំ ឥច្ឆតិ, តំ តំ “ឥទញ្ចិទញ្ច ឯត្តកំ ហោតូ”តិ អាវជ្ជិត្វា បរិកម្មំ កត្វា អធិដ្ឋហន្តស្ស យថាធិដ្ឋិតមេវ ហោតិ។ ឧទ្ធរិត្វា ភាជនគតំ ករោន្តស្ស សប្បិ សប្បិមេវ ហោតិ, តេលាទីនិ តេលាទីនិយេវ, ឧទកំ ឧទកមេវ។ សោ តត្ថ តេមិតុកាមោវ តេមេតិ, ន តេមិតុកាមោ ន តេមេតិ។ តស្សេវ ច សា បថវី ឧទកំ ហោតិ, សេសជនស្ស បថវីយេវ។ តត្ថ មនុស្សា បត្តិកាបិ គច្ឆន្តិ, យានាទីហិបិ គច្ឆន្តិ, កសិកម្មាទីនិបិ ករោន្តិយេវ។ សចេ បនាយំ “តេសម្បិ ឧទកំ ហោតូ”តិ ឥច្ឆតិ, ហោតិយេវ។ បរិច្ឆិន្នកាលំ បន អតិក្កមិត្វា យំ បកតិយា ឃដតឡាកាទីសុ ឧទកំ, តំ ឋបេត្វា អវសេសំ បរិច្ឆិន្នដ្ឋានំ បថវីយេវ ហោតិ។

ឧទកេបិ អភិជ្ជមានេតិ ឯត្ថ យំ ឧទកំ អក្កមិត្វា សំសីទតិ, តំ ភិជ្ជមានន្តិ វុច្ចតិ, វិបរីតំ អភិជ្ជមានំ។ ឯវំ គន្តុកាមេន បន បថវីកសិណំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ “ឯត្តកេ ឋានេ ឧទកំ បថវី ហោតូ”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិកម្មំ កត្វា វុត្តនយេនេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សហ អធិដ្ឋានា យថាបរិច្ឆិន្នដ្ឋានេ ឧទកំ បថវីយេវ ហោតិ។ សោ តត្ថ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ បថវិយំ។ ន កេវលញ្ច គច្ឆតិ, យំ យំ ឥរិយាបថំ ឥច្ឆតិ, តំ តំ កប្បេតិ។ ន កេវលញ្ច បថវីយេវ, មណិសុវណ្ណបព្ពតរុក្ខាទីសុបិ យំ យំ ឥច្ឆតិ, តំ តំ វុត្តនយេនេវ អាវជ្ជិត្វា អធិដ្ឋាតិ, យថាធិដ្ឋិតមេវ ហោតិ។ តស្សេវ ច តំ ឧទកំ បថវី ហោតិ, សេសជនស្ស ឧទកមេវ។ មច្ឆកច្ឆបា ច ឧទកកាកាទយោ ច យថារុចិ វិចរន្តិ។ សចេ បនាយំ អញ្ញេសម្បិ មនុស្សានំ តំ បថវិំ កាតុំ ឥច្ឆតិ, ករោតិយេវ។ យថាបរិច្ឆិន្នកាលាតិក្កមេន បន ឧទកមេវ ហោតិ។

អាកាសេបិ បល្លង្កេន កមតីតិ អន្តលិក្ខេ សមន្តតោ ឩរុពទ្ធាសនេន គច្ឆតិ។ បក្ខី សកុណោតិ បក្ខេហិ យុត្តោ សកុណោ, ន អបរិបុណ្ណបក្ខោ លូនបក្ខោ វា។ តាទិសោ ហិ អាកាសេ គន្តុំ ន សក្កោតិ។ ឯវមាកាសេ គន្តុកាមេន បន បថវីកសិណំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ សចេ និសិន្នោ គន្តុមិច្ឆតិ, បល្លង្កប្បមាណំ ឋានំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិកម្មំ កត្វា វុត្តនយេនេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សចេ និបន្នោ គន្តុកាមោ ហោតិ, មញ្ចប្បមាណំ, សចេ បទសា គន្តុកាមោ ហោតិ, មគ្គប្បមាណន្តិ ឯវំ យថានុរូបំ ឋានំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា វុត្តនយេនេវ “បថវី

ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩉ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨷᨳᩅᩦᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᩃᩣᨽᩥᨶᩣᨷᩥ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨧ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩣᨣᩈᩩᨷᨱ᩠ᨱᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧ ᩏᩈᩪᨿᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨲᩮ ᨷᨶ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ? ᨷᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ “ᩒᨠᩣᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᩒᨠᩣᩈᩮ ᩒᨲᩁᨱᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨷᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨾᨲᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᩃᩣᨽᩥᨶᩣ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩈᩮ ᩋᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩮ ᨶ᩠ᩉᩣᨶᨲᩥᨲ᩠ᨳᩮ ᩅᩣ ᨣᩣᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩅᩣ ᩒᨲᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨷᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩴ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᨠᩣᩈᩮ ᩒᨲᩁᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩮᨷᩥ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩮ ᩑᩅᩴᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩮ ᩑᩅᩴᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᨿᩮᩣᨩᨶᩈᩉᩔᩩᨷᩁᩥᨧᩁᨱᩮᨶ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᨲᩣ, ᨲᩦᩈᩩ ᨴᩦᨷᩮᩈᩩ ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩁᨱᩮᨶ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩑᩅᩴ ᩏᨷᩁᩥᨧᩁᨱᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩁᨱᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩮ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮ᪨ ᨷᩁᩣᨾᩈᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩑᨠᨴᩮᩈᩮ ᩅᩣ ᨨᩩᨷᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᨴᩣᩈᨲᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᨷᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨷᨶᩔ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩈᩥᨱᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨿᨾᩮᩣ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨿᨴᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩣᨾᩈᩥᨲᩩᩴ, ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩣᨾᩈᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᨷᨶ ᩍᨵᩮᩅ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨠᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᨷᨶ᩠ᨶᨠᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᩁᩣᨾᩈᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, “ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩣᩈᩮ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨻᩃᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨭᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᩃᨹᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩣᩈᩮ ᨮᩥᨲᩮ ᩅᩣ ᨷᩁᩣᨾᩈᨲᩥ, ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩣᨾᩈᨲᩥ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨷᨶ ᨠᩥᩴ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ ᩋᨶᩩᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩴ ᩅᩣᨲᩥ? ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨶᩩᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩮ ᨷᩁᩣᨾᩈᨲᩥ, ᩈᨧᩮ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨷᩣᨴᨠᨳᩃᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩣᨴᩮ ᨮᨷᩮᨲᩥ, ᨷᩦᨮᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᨲᩥ, ᨾᨬ᩠ᨧᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᨷᩔᩮᨶᨹᩃᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨷᩔᨿᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᩑᨠᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᨷᩁᩮᩣᨷᩥ᪨ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩩᨷᩥ ᩉᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨲᩈᩉᩔᩮᩈᩩ ᩑᩅᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩴ ᩑᨠᨾᩮᨠᩔ ᨲᨳᩮᩅ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨣᨾᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩁᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨳᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨷᩣᨲᩥᩈᩉᩔᩮᩈᩩ ᩏᨴᨠᨷᩪᩁᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᩣᨲᩦᩈᩩ ᨧᨶ᩠ᨴᨾᨱ᩠ᨯᩃᩣᨶᩥ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩣᨠᨲᩥᨠᨾᩮᩅ ᨧᨶ᩠ᨴᩔ ᨣᨾᨶᩴ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩁᨱᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩪᨷᨾᨾᩮᨲᩴ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨿᩣᩅ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩣᨷᩥ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᨵᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨠᨳᩣᨿᩴ ᩋᩣᩅᩥᨠᩁᩥᩔᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪃᪈᪨ ᩈᩮᩣᨲᨵᩣᨲᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪀᪇᪨ ᩈᩮᩣᨲᨵᩣᨲᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩔ ᩋᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᨠ᩠ᨠᨾᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨴ᩠ᩅᩮ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᨷᨠᨲᩥᩈᩮᩣᨲᩔ ᩋᩣᨷᩣᨳᨣᨲᩮᨿᩮᩅ᪨ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨳᩪᩃᩣᨶᩴ᪨ ᩈᩩᨡᩩᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨱᩪᨶᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᩉᩈᨱ᩠ᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᩉᨲᩮᩣᨷᩥ ᩈᨱ᩠ᩉᩣᨶᩴ, ᩋᨲᩥᩈᨱ᩠ᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᨷᩁᨾᩈᩩᨡᩩᨾᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩴ ᨵᩣᨲᩩᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᨮᨾᩴ ᨷᨠᨲᩥᩈᩮᩣᨲᨷᨳᩮ ᨴᩪᩁᩮ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᩦᩉᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨥᨱ᩠ᨭᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨽᩮᩁᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᩣᨾᨱᩮᩁᨴᩉᩁᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨾᩮᨶ ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨠᨲᩥᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ “ᨠᩥᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨠᩥᩴ,

អាវុសោ”តិអាទិសទ្ទោ សកុណសទ្ទោ វាតសទ្ទោ បទសទ្ទោ បក្កុថិតោទកស្ស ចិច្ចិដាយនសទ្ទោ អាតបេ សុស្សមានតាលបណ្ណសទ្ទោ កុន្ថកិបិល្លិកាទិសទ្ទោតិ ឯវំ សព្វោឡារិកតោ បភុតិ យថាក្កមេន សុខុមសុខុមសទ្ទា អាវជ្ជិតព្ពា។

ឯវំ ករោន្តេន ច បុរត្ថិមាទីសុ ទសសុ ទិសាសុ កមេន ឯកេកិស្សា ទិសាយ សទ្ទនិមិត្តំ វុត្តនយេន មនសិ កាតព្ពំ។ មនសិ ករោន្តេន ច យេ សទ្ទា បកតិសោតស្ស សុយ្យន្តិ, តេសុ បកតិសោតមោឡាយ មនោទ្វារិកេន ចិត្តេន មនសិ កាតព្ពំ។ តស្ស តេ សទ្ទា បកតិចិត្តស្សាបិ បាកដា ហោន្តិ, បរិកម្មសមាធិចិត្តស្ស បន អតិវិយ បាកដា ហោន្តិ។ តស្សេវំ សទ្ទនិមិត្តំ មនសិករោតោ ឥទានិ ទិព្វសោតធាតុ ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ តេសុ សទ្ទេសុ អញ្ញតរំ អារម្មណំ កត្វា មនោទ្វារាវជ្ជនំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មិំ និរុទ្ធេ ចត្តារិ បញ្ច វា ជវនានិ ជវន្តិ។ យេសំ បុរិមានិ តីណិ ចត្តារិ វា បរិកម្មោបចារានុលោមគោត្រភុនាមកានិ កាមាវចរានិ, ចតុត្ថំ បញ្ចមំ វា អប្បនាចិត្តំ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានិកំ។ តត្ថ យំ តេន អប្បនាចិត្តេន សទ្ធិំ ឧប្បន្នំ ញាណំ, អយំ ទិព្វសោតធាតុ។ តំ ថាមគតំ ករោន្តេន “ឯត្ថន្តរេ សទ្ទំ សុណាមី”តិ ឯកង្គុលមត្តំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា វឌ្ឍេតព្ពំ, តតោ ទ្វង្គុលចតុរង្គុលអដ្ឋង្គុលវិទត្ថិរតនអន្តោគព្ភបមុខ-បាសាទបរិវេណសង្ឃារាមគោចរគាមជនបទាទិវសេន យាវ ចក្កវាឡំ, តតោ វា ភិយ្យោបិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិច្ឆិន្ទិត្វា វឌ្ឍេតព្ពំ។ ឯវំ អធិគតាភិញ្ញោ ឯស បាទកជ្ឈានារម្មណេន ផុដ្ឋោកាសព្ភន្តរគតេ សទ្ទេ បុន បាទកជ្ឈានំ អសមាបជ្ជិត្វាបិ អភិញ្ញាញាណេន សុណាតិយេវ។ ឯវំ សុណន្តោ ច សចេបិ យាវ ព្រហ្មលោកា សង្ខភេរិបណវាទិសទ្ទេហិ ឯកកោលាហលំ ហោតិ, បាដិយេក្កំ វវត្ថាបេតុកាមតាយ សតិ “អយំ សង្ខសទ្ទោ, អយំ ភេរិសទ្ទោ”តិ វវត្ថាបេតុំ សក្កោតិយេវ។ អភិញ្ញាញាណេន សុតោ សាត្ថកោ សទ្ទោ បច្ឆា កាមាវចរចិត្តេន អត្ថំ ជានាតិ។ ទិព្វសោតំ បកតិសោតវតោយេវ ឧប្បជ្ជតិ, នោ ពធិរស្ស។ បច្ឆា បកតិសោតេ វិនដ្ឋេបិ ទិព្វសោតំ ន វិនស្សតីតិ វទន្តិ។

សា ទិព្វាយ សោតធាតុយាតិ ឯត្ថ ទិព្វសទិសត្តា ទិព្វា។ ទេវានញ្ហិ សុចរិតកម្មាភិនិព្វត្តា បិត្តសេម្ហរុហិរាទីហិ អបលិពុទ្ធា ឧបក្កិលេសវិមុត្តតាយ ទូរេបិ អារម្មណសម្បដិច្ឆនសមត្ថា ទិព្វា បសាទសោតធាតុ ហោតិ។ អយញ្ចាបិ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ វីរិយភាវនាពលនិព្វត្តា ញាណសោតធាតុ តាទិសាយេវាតិ ទិព្វសទិសត្តា ទិព្វា។ អបិច ទិព្វវិហារវសេន បដិលទ្ធត្តា, អត្តនា ច ទិព្វវិហារសន្និស្សិតត្តាបិ ទិព្វា, សវនដ្ឋេន និជ្ជីវដ្ឋេន ច សោតធាតុ, សោតធាតុកិច្ចករណេន ច សោតធាតុ វិយាតិបិ សោតធាតុ។ តាយ ទិព្វាយ សោតធាតុយា។ វិសុទ្ធាយាតិ បរិសុទ្ធាយ និរុបក្កិលេសាយ។ អតិក្កន្តមានុសិកាយាតិ មនុស្សូបចារំ អតិក្កមិត្វា សទ្ទសវនេន មានុសិកំ មំសសោតធាតុំ អតិក្កន្តាយ វីតិវត្តិត្វា ឋិតាយ។ ឧភោ សទ្ទេ សុណាតីតិ ទ្វេ សទ្ទេ សុណាតិ។ កតមេ ទ្វេ? ទិព្វេ ច មានុសេ ច, ទេវានញ្ច មនុស្សានញ្ច សទ្ទេតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេន បទេសបរិយាទានំ វេទិតព្ពំ។ យេ ទូរេ សន្តិកេ ចាតិ យេ សទ្ទា ទូរេ បរចក្កវាឡេបិ, យេ ច សន្តិកេ អន្តមសោ សទេហសន្និស្សិតបាណកសទ្ទាបិ, តេ សុណាតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេន និប្បទេសបរិយាទានំ វេទិតព្ពំ។

សោតធាតុវិសុទ្ធិញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣៧. ចេតោបរិយញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១០៣. ចេតោបរិយញាណនិទ្ទេសេ សោ ឯវំ បជានាតីតិ ឥទានិ វត្តព្វំ វិធានំ ឧបទិសតិ. ឥទំ រូបំ សោមនស្សិន្ទ្រិយសមុដ្ឋិតន្តិអាទិ អាទិកម្មិកេន ឈាយិនា បដិបជ្ជិតព្វំ វិធានំ. កថំ? ឯតញ្ហិញាណំ ឧប្បាទេតុកាមេន ឈាយិនា បឋមំ តាវ ទិព្ពចក្ខុញាណំ ឧប្បាទេតព្វំ. ឯតញ្ហិទិព្ពចក្ខុវសេន ឥជ្ឈតិ, តំ ឯតស្ស បរិកម្មំ. តស្មា តេន ភិក្ខុនា អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា ទិព្វេន ចក្ខុនា បរស្ស ហទយរូបំ និស្សាយ វត្តមានស្ស លោហិតស្ស វណ្ណំ បស្សិត្វា បស្សិត្វា ចិត្តំ បរិយេសិតព្វំ. តញ្ហិលោហិតំ កុសលសោមនស្សេ វត្តមានេ រត្តំ ហោតិ និគ្រោធបក្កវណ្ណំ, អកុសលសោមនស្សេ វត្តមានេ តទេវ លុឡិតំ ហោតិ, ទោមនស្សេ វត្តមានេ កាឡកំ ហោតិ ជម្ពុបក្កវណ្ណំ លុឡិតំ. កុសលុបេក្ខាយ វត្តមានាយ បសន្នំ ហោតិ តិលតេលវណ្ណំ. អកុសលុបេក្ខាយ វត្តមានាយ តទេវ លុឡិតំ ហោតិ. តស្មា តេន "ឥទំ រូបំ សោមនស្សិន្ទ្រិយសមុដ្ឋិតំ, ឥទំ រូបំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយសមុដ្ឋិតំ, ឥទំ រូបំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយសមុដ្ឋិត"ន្តិ បរស្ស ហទយលោហិតវណ្ណំ បស្សិត្វា បស្សិត្វា ចិត្តំ បរិយេសន្តេន ចេតោបរិយញាណំ ថាមគតំ កាតព្វំ. ឯវំ ថាមគតេ ហិ តស្មិំ អនុក្កមេន សព្វម្បិ កាមាវចរាទិភេទំ ចិត្តំ បជានាតិ ចិត្តា ចិត្តមេវ សង្កមន្តោ វិនា ហទយរូបទស្សនេន. វុត្តម្បិ ចេតំ អដ្ឋកថាយំ –

"អារុប្បេ បរស្ស ចិត្តំ ជានិតុកាមោ កស្ស ហទយរូបំ បស្សតិ, កស្សិន្ទ្រិយវិការំ ឱលោកេតីតិ? ន កស្សចិ. ឥទ្ធិមតោ វិសយោ ហេស, យត្ថ កត្ថចិ ចិត្តំ អាវជ្ជន្តោ សោឡសប្បភេទំ ចិត្តំ ជានាតិ. អកតាភិនិវេសស្ស បន វសេន អយំ កថា"តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៣០១).

បរសត្តានន្តិ អត្តានំ ឋបេត្វា សេសសត្តានំ. បរបុគ្គលានន្តិ ឥទម្បិ ឥមិនា ឯកត្ថមេវ, វេនេយ្យវសេន បន ទេសនាវិលាសេន ច ព្យញ្ជនេន នានត្តំ កតំ. ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតីតិ អត្តនោ ចិត្តេន តេសំ ចិត្តំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា សរាគាទិវសេន នានប្បការតោ ជានាតិ. សរាគំ វាតិអាទីសុ វា-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ. តត្ថ អដ្ឋវិធំ លោភសហគតចិត្តំ សរាគំ ចិត្តំ នាម, អវសេសំ ចតុភូមកកុសលាព្យាកតចិត្តំ វីតរាគំ នាម. ទ្វេ ទោមនស្សចិត្តានិ, ទ្វេ វិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចចិត្តានីតិ ឥមានិ បន ចត្តារិ ចិត្តានិ ឥមស្មិំ ទុកេ សង្គហំ ន គច្ឆន្តិ. កេចិ បន ថេរា តានិបិ វីតរាគបទេន សង្គណ្ហន្តិ. ទុវិធំ បន ទោមនស្សសហគតំ ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តំ នាម, សព្វម្បិ ចតុភូមកំ កុសលាព្យាកតំ វីតទោសំ នាម. សេសានិ ទស អកុសលចិត្តានិ ឥមស្មិំ ទុកេ សង្គហំ ន គច្ឆន្តិ. កេចិ បន ថេរា តានិបិ វីតទោសបទេន សង្គណ្ហន្តិ. សមោហំ វីតមោហន្តិ ឯត្ថ បន មោមូហចិត្តវសេន វិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសហគតទ្វយមេវ សមោហំ. មោហស្ស បន សព្វាកុសលេសុ សម្ភវតោ ទ្វេធាបិ អកុសលំ ចិត្តំ "សមោហ"ន្តិ វេទិតព្វំ. អវសេសំ កុសលាព្យាកតំ វីតមោហំ. ថិនមិទ្ធានុបតិតំ បន សំខិត្តំ, ឧទ្ធច្ចានុគតំ វិក្ខិត្តំ. រូបាវចរារូបាវចរំ មហគ្គតំ, អវសេសំ អមហគ្គតំ. សព្វម្បិ តេភូមកំ សឧត្តរំ, លោកុត្តរំ អនុត្តរំ. ឧបចារប្បត្តំ អប្បនាប្បត្តញ្ច សមាហិតំ, ឧភយមប្បត្តំ អសមាហិតំ. តទង្គវិក្ខម្ភនសមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិនិស្សរណវិមុត្តិប្បត្តំ វិមុត្តំ, បញ្ចវិធម្បិ ឯតំ វិមុត្តិមប្បត្តំ អវិមុត្តន្តិ វេទិតព្វំ. ឥតិ ចេតោបរិយញាណលាភី ភិក្ខុ សោឡសប្បភេទម្បិ ចិត្តំ បជានាតិ. បុថុជ្ជនា បន អរិយានំ មគ្គផលចិត្តំ ន ជានន្តិ, អរិយាបិ ច ហេដ្ឋិមា ហេដ្ឋិមា ឧបរិមានំ ឧបរិមានំ មគ្គផលចិត្តំ ន ជានន្តិ, ឧបរិមា ឧបរិមា បន ហេដ្ឋិមានំ ហេដ្ឋិមានំ ចិត្តំ ជានន្តីតិ.

ខេខេតាបរិយាកោហតិខ្លេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

វ៏ឲ។ បុទ្ធតិចាររាតុប្បតិការហតិខ្លេសចណ្ណតា

១០វ៉។ បុទ្ធតិចាររាតុប្បតិការហតិខ្លេសេ ឲចំ បឌាតាតីតិអាឌិ ចត្វាប្ុ ព្ទុន្ទ្ធិបិនេឌុ បរិកាចិតចិត្តប្ស បុទ្ធតិចាររាតុប្បតិការហំ ខ្លប្បាឌេឌត្យកាយប្ស តទុប្បាឌតចិឌាតឌប្សតត្ថំ ចុត្តំ។ កយតោ ហិ បដិច្ចសមុប្បាឌំ បស្សិត្វា ចិញ្ញាហតាយទ្វបសញ្ញអាឃតតថប្សចេឌតាយសង្ខាតំ បច្ចុប្បត្តំ ថលសង្ខេបំ បស្សតិ, តប្ស បច្ចយំ បុរិមភេច កម្ពុកិលេសសង្ខាតំ ហេតុសង្ខេបំ បស្សតិ, តប្ស បច្ចយំ បុរិមភេចេឃច ថលសង្ខេបំ បស្សតិ, តប្ស បច្ចយំ តតិយភេច ហេតុសង្ខេបំ បស្សតិ។ ឲចំ បដិច្ចសមុប្បាឌឌប្សតេត ឌាតិបនេប្បទិ បស្សតិ។ ឲចំ ពាហុបកាមេទា បុទ្ធតិចាររាតុប្បតិការហប្ស បដិច្ចសមុប្បាឌយតនិកាមេទា។ តត្ថ “ព្ទុយស្មិំ សតិ ព្ទុឌំ ហោតិ, ព្ទុយស្សុប្បាឌា ព្ទុឌំ ខ្លប្បជ្ជតី”តិ ព្ទុឌំ បដិច្ចសមុប្បាឌតិខ្លេសប្ស ខ្លខ្លេសចឌត៌។ ឲចំ តោសំ អញ្ញាតទចឌតេតច អត្ថោ សិទ្ធេ ទ្ធិឌា ចឌត៌ កម្ពាតិ ចេ? អត្ថតាតត្តសង្ហាចតោ។ កធំ? ព្ទុយស្មិំ សតីតិ ព្ទុយស្មិំ បច្ចយេ ចិជ្ជយាតេ។ ព្ទុឌំ សទ្ធាបច្ចយាត៌ សាឌារហចឌត៌។ ព្ទុឌំ ហោតីតិ ព្ទុឌំ បច្ចយុប្បត្តំ កចតិ។ ព្ទុឌំ សទ្ធាបច្ចយុប្បត្តាត៌ សាឌារហចឌត៌។ ព្ទុយិតា សកលេត ចឌតេត អហេតុកចាទេឌា បដិសិទ្ធោ ហោតិ។ ឃេ ហិ ឌម្មា បច្ចយសម្ពុចា ហោត្តិ, ត បច្ចយាកាចា, តេ អហេតុកា តាយ ត ហោត្តីតិ។ ព្ទុយស្សុប្បាឌាតិ ព្ទុយស្ស បច្ចយស្ស ខ្លប្បាឌហេតុ។ ព្ទុឌំ សទ្ធាបច្ចយាត៌ ខ្លប្បាឌចត្តតាឌីបតចឌត៌។ ព្ទុឌំ ខ្លប្បជ្ជតីតិ ព្ទុឌំ បច្ចយុប្បត្តំ ខ្លប្បជ្ជតិ។ ព្ទុឌំ សទ្ធាបច្ចយុប្បត្តាត៌ តតោ ខ្លប្បជ្ជយាតតាឌីបតចឌត៌។ ព្ទុយិតា សកលេត ចឌតេត សស្សតាហេតុកចាទេឌា បដិសិទ្ធោ ហោតិ។ ឃេ ហិ ខ្លប្បាឌចត្តោ ឌម្មា, តេ អតិច្ចា។ តម្ពា សតិបិ សហេតុកេត្តា អតិច្ចហេតុកា ឲតេ ឌម្មា ត ឈេវិកេ តិច្ចសម្ពុតបកតិបុរិសាឌិហេតុកាតិ ចុត្តំ ហោតិ។

ឃឌិឌត្តិ តិដ្ឋិសិតទ្ធត្ថសត្ថប្សត៌ អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ ឲត្ថ ឃំ បដិច្ច ថលមេតិ, សោ បច្ចយោ។ បដិច្ចាតិ ត ចិតា, អបច្ចក្ខិត្វាតិ អត្ថោ។ ឲតីតិ ខ្លប្បជ្ជតិ ចេច បចត្តតិ ចាតិ អត្ថោ។ អបិច ខ្លបការកដ្ឋោ បច្ចយដ្ឋោ, អចិជ្ជា ច សា បច្ចយោ ចាតិ អចិជ្ជាបច្ចយោ។ តម្ពា អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សម្ពុចត្តីតិ ឃោឌតា។ ឲចំ សម្ពុចត្តិ-សទ្ទស្ស សេសបទេហិបិ ឃោឌតា កាតព្ពា។ សោកាឌីសុ ច សោចតំ សោចោ។ បរិទេចតំ បរិទេចោ។ ទុក្ខតីតិ ទុក្ខំ, ខ្លប្បាឌដ្ឋិតិចសេត ចា ទ្វេឌា ខតតីតិបិ ទុក្ខំ។ ទុម្មតស្ស ភាចោ ទោមតស្សំ។ ភុសោ អាឃាសោ ខ្លបាយាសោ។ សម្ពុចត្តីតិ តិព្ពត្តត្តិ។ ឲចត្តិ តិដ្ឋិតយតិឌប្សត៌ តេត អចិជ្ជាឌីហេច ការណេហិ, ត ព្ទុស្សរតិម្មាតាឌីហីតិ ឌស្សតិ។ ឲតស្សាតិ យថាចុត្តស្ស។ កេចលស្សាតិ អសម្ពិស្សស្ស, សកលស្ស ចា។ ទុក្ខក្ខន្ធស្សាតិ ទុក្ខសម្ពុហស្ស, ត សត្តស្ស ត សុខសុភាឌីត៌។ សមុឌយោ ហោតីតិ តិព្ពត្តិ ហោតីតិ សម្ពុចតិ។

តត្ថ កតយា អចិជ្ជា? ទុក្ខេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខសមុឌយេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខតិទោធេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខតិទោធកាយិតិយា បដិបឌាយ អញ្ញាណំ, បុព្ពន្តេ អញ្ញាណំ, អបរន្តេ អញ្ញាណំ, បុព្ពន្តាបរន្តេ អញ្ញាណំ, ព្ទុឌប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ឌម្មេសុ អញ្ញាណំ។ កតមេ សង្ខារា? បុញ្ញាភិសង្ខារោ, អបុញ្ញាភិសង្ខារោ, អានេញ្ជាភិសង្ខារោ, កាយសង្ខារោ, ចចីសង្ខារោ, ចិត្តសង្ខារោ។ អដ្ឋ កាយាចចរកុសលចេតតា

បញ្ច រូបាវចរកុសលចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ, ទ្វាទស អកុសលចេតនា អបុញ្ញាភិសង្ខារោ, ចតស្សោ អរូបាវចរកុសលចេតនា អានេញ្ជាភិសង្ខារោ។ កាយសញ្ចេតនា កាយសង្ខារោ, វចីសញ្ចេតនា វចីសង្ខារោ, មនោសញ្ចេតនា ចិត្តសង្ខារោ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្ពំ “ឥមេ សង្ខារា អវិជ្ជាបច្ចយា ហោន្តី”តិ? អវិជ្ជាភាវេ ភាវតោ។ យស្ស ហិ ទុក្ខាទីសុ អវិជ្ជាសង្ខាតំ អញ្ញាណំ អប្បហីនំ ហោតិ។ សោ ទុក្ខេ តាវ បុព្ពន្តាទីសុ ច អញ្ញាណេន សំសារទុក្ខំ សុខសញ្ញាយ គហេត្វា តស្សេវ ហេតុភូតេ តិវិធេបិ សង្ខារេ អារភតិ។ សមុទយេ អញ្ញាណេន ទុក្ខហេតុភូតេបិ តណ្ហាបរិក្ខារេ សង្ខារេ សុខហេតុតោ មញ្ញមានោ អារភតិ។ និរោធេ បន មគ្គេ ច អញ្ញាណេន ទុក្ខស្ស អនិរោធភូតេបិ គតិវិសេសេ ទុក្ខនិរោធសញ្ញី ហុត្វា និរោធស្ស ច អមគ្គភូតេសុបិ យញ្ញាមរតបាទីសុ និរោធមគ្គសញ្ញី ហុត្វា ទុក្ខនិរោធំ បត្ថយមានោ យញ្ញាមរតបាទិមុខេន តិវិធេបិ សង្ខារេ អារភតិ។

អបិច សោ តាយ ចតូសុ សច្ចេសុ អប្បហីនាវិជ្ជតាយ វិសេសតោ ជាតិជរារោគមរណាទិអនេកាទីនវវោកិណ្ណម្បិ បុញ្ញផលសង្ខាតំ ទុក្ខំ ទុក្ខតោ អជានន្តោ តស្ស អធិគមាយ កាយវចីចិត្តសង្ខារភេទំ បុញ្ញាភិសង្ខារំ អារភតិ ទេវច្ឆរកាមកោ វិយ មរុបបាតំ។ សុខសម្មតស្សាបិ ច តស្ស បុញ្ញផលស្ស អន្តេ មហាបរិឡាហជនិកំ វិបរិណាមទុក្ខតំ អប្បស្សាទតញ្ច អបស្សន្តោបិ តប្បច្ចយំ វុត្តប្បការមេវ បុញ្ញាភិសង្ខារំ អារភតិ សលភោ វិយ ទីបសិខាភិនិបាតំ, មធុបិន្ទុគិទ្ធោ វិយ ច មធុលិត្តសត្ថធារាលេហនំ។ កាមុបសេវនាទីសុ ច សវិបាកេសុ អាទីនវំ អបស្សន្តោ សុខសញ្ញាយ ចេវ កិលេសាភិភូតតាយ ច ទ្វារត្តយប្បវត្តម្បិ អបុញ្ញាភិសង្ខារំ អារភតិ ពាលោ វិយ គូថកីឡនំ, មរិតុកាមោ វិយ ច វិសខាទនំ។ អារុប្បវិបាកេសុ ចាបិ សង្ខារវិបរិណាមទុក្ខតំ អនវពុជ្ឈមានោ សស្សតាទិវិបល្លាសេន ចិត្តសង្ខារភូតំ អានេញ្ជាភិសង្ខារំ អារភតិ ទិសាមូឡ្ហោ វិយ បិសាចនគរាភិមុខមគ្គគមនំ។ ឯវំ យស្មា អវិជ្ជាភាវតោវ សង្ខារភាវោ, ន អភាវតោ, តស្មា ជានិតព្ពមេតំ “ឥមេ សង្ខារា អវិជ្ជាបច្ចយា ហោន្តី”តិ។

ឯត្ថាហ – គណ្ហាម តាវ ឯតំ “អវិជ្ជា សង្ខារានំ បច្ចយោ”តិ។ កិំ បនាយមេកាវ អវិជ្ជា សង្ខារានំ បច្ចយោ, ឧទាហុ អញ្ញេបិ បច្ចយា សន្តីតិ? កិំ បនេត្ថ យទិ តាវ ឯកាវ, ឯកការណវាទោ អាបជ្ជតិ។ អថ អញ្ញេបិ សន្តិ, “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ ឯកការណនិទ្ទេសោ នុបបជ្ជតីតិ? ន នុបបជ្ជតិ។ កស្មា? យស្មា –

“ឯកំ ន ឯកតោ ឥធ, នានេកមនេកតោបិ នោ ឯកំ;

ផលមត្ថិ អត្ថិ បន ឯក-ហេតុផលទីបនេ អត្ថោ”។

ភគវា ហិ កត្ថចិ បធានត្តា កត្ថចិ បាកដត្តា កត្ថចិ អសាធារណត្តា ទេសនាវិលាសស្ស ច វេនេយ្យានញ្ច អនុរូបតោ ឯកមេវ ហេតុំ ផលំ វា ទីបេតិ។ តស្មា អយមិធ អវិជ្ជា វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ វត្ថារម្មណសហជាតធម្មាទីសុ សង្ខារការណេសុ “អស្សាទានុបស្សិនោ តណ្ហា បវឌ្ឍតី”តិ (សំ. និ. ២.៥២) ច, “អវិជ្ជាសមុទយា អាសវសមុទយោ”តិ (ម. និ. ១.១០៣) ច វចនតោ អញ្ញេសម្បិ តណ្ហាទីនំ

សង្ខារហេតូនំ ហេតូតិ បធានត្តា, “អវិជ្ជា, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជាគតោ បុញ្ញាភិសង្ខារម្បិ អភិសង្ខរោតី”តិ បាកដត្តា, អសាធារណត្តា ច សង្ខារានំ ហេតុភាវេន ទីបិតាតិ វេទិតព្វា។ ឯតេនេវ ច ឯកហេតុផលទីបនបរិហារវចនេន សទ្ធិំ ឯកហេតុផលទីបនេ បយោជនំ វេទិតព្វន្តិ។

ឯត្ថាហ – ឯវំ សន្តេបិ ឯកន្តានិដ្ឋផលាយ សាវជ្ជាយ អវិជ្ជាយ កថំ បុញ្ញានេញ្ជាភិសង្ខារបច្ចយត្តំ យុជ្ជតិ? ន ហិ និម្ពពីជតោ ឧច្ឆុ ឧប្បជ្ជតីតិ។ កថំ ន យុជ្ជិស្សតិ? លោកស្មិញ្ហិ–

“វិរុទ្ធោ ចាវិរុទ្ធោ ច, សទិសាសទិសោ តថា;

ធម្មានំ បច្ចយោ សិទ្ធោ, វិបាកា ឯវ តេ ច ន”។

ឥតិ អយំ អវិជ្ជា វិបាកវសេន ឯកន្តានិដ្ឋផលា, សភាវវសេន ច សាវជ្ជាបិ សមានា សព្វេសម្បិ ឯតេសំ បុញ្ញាភិសង្ខារាទីនំ យថានុរូបំ ឋានកិច្ចសភាវវិរុទ្ធាវិរុទ្ធបច្ចយវសេន សទិសាសទិសបច្ចយវសេន ច បច្ចយោ ហោតីតិ វេទិតព្វា។

អបិច –

“ចុតូបបាតេ សំសារេ, សង្ខារានញ្ច លក្ខណេ;

យោ បដិច្ចសមុប្បន្ន-ធម្មេសុ ច វិមុយ្ហតិ។

“អភិសង្ខរោតិ សោ ឯតេ, សង្ខារេ តិវិធេ យតោ;

អវិជ្ជា បច្ចយោ តេសំ, តិវិធានំ អយំ តតោ។

“យថាបិ នាម ជច្ចន្ធោ, នរោ អបរិណាយកោ;

ឯកទា យាតិ មគ្គេន, ឧម្មគ្គេនាបិ ឯកទា។

“សំសារេ សំសរំ ពាលោ, តថា អបរិណាយកោ;

ករោតិ ឯកទា បុញ្ញំ, អបុញ្ញម្បិ ឯកទា។

“យទា ច ញត្វា សោ ធម្មំ, សច្ចានិ អភិសមេស្សតិ;

តទា អវិជ្ជូបសមា, ឧបសន្តោ ចរិស្សតី”តិ។

សង្ខារបច្ចយាវិញ្ញាណន្តិ ឆ វិញ្ញាណកាយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ។ តត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ កុសលវិបាកំ អកុសលវិបាកន្តិ ទុវិធំ។ តថា សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ។ មនោវិញ្ញាណំ ទ្វេ វិបាកមនោធាតុយោ, តិស្សោ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុយោ, អដ្ឋ សហេតុកវិបាកចិត្តានិ, បញ្ច រូបាវចរានិ, ចត្តារិ អរូបាវចរានីតិ ពាវីសតិវិធំ។ ឥតិ សព្វានិ ពាត្តឹស លោកិយវិបាកវិញ្ញាណានិ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្វំ “ឥទំ វុត្តប្បការំ វិញ្ញាណំ សង្ខារបច្ចយា ហោតី”តិ? ឧបចិតកម្មាភាវេ វិបាកាភាវតោ។ វិបាកញ្ហេតំ, វិបាកញ្ច ន ឧបចិតកម្មាភាវេ ឧប្បជ្ជតិ។ យទិ ឧប្បជ្ជេយ្យ, សព្វេសំ សព្វវិបាកានិ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, ន ច ឧប្បជ្ជន្តីតិ ជានិតព្វមេតំ “សង្ខារបច្ចយា ឥទំ វិញ្ញាណំ ហោតី”តិ។ សព្វមេវ ហិ ឥទំ បវត្តិបដិសន្ធិវសេន ទ្វេធា បវត្តតិ។ តត្ថ ទ្វេ បញ្ចវិញ្ញាណានិ ទ្វេ មនោធាតុយោ សោមនស្សសហគតាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតូតិ ឥមានិ តេរស បញ្ចវោការភវេ បវត្តិយំយេវ បវត្តន្តិ, សេសានិ ឯកូនវីសតិ តីសុ ភវេសុ យថានុរូបំ បវត្តិយម្បិ បដិសន្ធិយម្បិ បវត្តន្តិ។

“លទ្ធប្បច្ចយមិតិ ធម្មមត្តមេតំ ភវន្តរមុបេតិ;

នាស្ស តតោ សង្កន្តិ, ន តតោ ហេតុំ វិនា ហោតី”តិ។

ឥតិ ហេតំ លទ្ធប្បច្ចយំ រូបារូបធម្មមត្តំ ឧប្បជ្ជមានំ ភវន្តរមុបេតីតិ វុច្ចតិ, ន សត្តោ, ន ជីវោ។ តស្ស ច នាបិ អតីតភវតោ ឥធ សង្កន្តិ អត្ថិ, នាបិ តតោ ហេតុំ វិនា ឥធ បាតុភាវោ។ ឯត្ថ ច បុរិមំ ចវនតោ ចុតិ, បច្ឆិមំ ភវន្តរាទិបដិសន្ធានតោ បដិសន្ធីតិ វុច្ចតិ។

ឯត្ថាហ – ននុ ឯវំ អសង្កន្តិបាតុភាវេ សតិ យេ ឥមស្មិំ មនុស្សត្តភាវេ ខន្ធា, តេសំ និរុទ្ធត្តា, ផលបច្ចយស្ស ច កម្មស្ស តត្ថ អគមនតោ, អញ្ញស្ស អញ្ញតោ ច តំ ផលំ សិយា, ឧបភុញ្ជកេ ច អសតិ កស្ស តំ ផលំ សិយា, តស្មា ន សុន្ទរមិទំ វិធានន្តិ។ តត្រិទំ វុច្ចតិ –

“សន្តានេ យំ ផលំ ឯតំ, នាញ្ញស្ស ន ច អញ្ញតោ;

ទីបិតំ អភិសង្ខារេន, ឯតស្សត្ថស្ស សាធកោ។

“ផលស្សុប្បត្តិយា ឯវ, សិទ្ធា ភុញ្ជកសម្មុតិ;

ផលុប្បាទេន រុក្ខស្ស, យថា ផលតិ សម្មុតី”តិ។

យោបិ វទេយ្យ “ឯវំ សន្តេបិ ឯតេ សង្ខារា វិជ្ជមានា វា ផលស្ស បច្ចយា សិយុំ អវិជ្ជមានា វា។ យទិ ច វិជ្ជមានា, បវត្តិក្ខណេយេវ តេសំ វិបាកេន ភវិតព្ពំ។ អថាបិ អវិជ្ជមានា, បវត្តិតោ បុព្ពេ បច្ឆា ច និច្ចំ ផលាវហា សិយុ”ន្តិ។ សោ ឯវំ វត្តព្ពោ –

“កតត្តា បច្ចយា ឯតេ, ន ច និច្ចំ ផលាវហា;

បាដិភោគាទិកំ តត្ថ, វេទិតព្ពំ និទស្សន”ន្តិ។

វិញ្ញាណបច្ចយានាមរូបន្តិ ឯត្ថ វេទនា សញ្ញា សង្ខារក្ខន្ធា នាមំ, ចត្តារិ ច មហាភូតានិ ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបំ រូបំ។ អភាវកគព្ភសេយ្យកានំ អណ្ឌជានញ្ច បដិសន្ធិក្ខណេ វត្ថុទសកំ កាយទសកន្តិ វីសតិ រូបានិ, តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ ឯតេ តេវីសតិ ធម្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ វេទិតព្ពា។ សភាវកានំ ភាវទសកំ បក្ខិបិត្វា តេត្តឹស, ឱបបាតិកសត្តេសុ ព្រហ្មកាយិកាទីនំ បដិសន្ធិក្ខណេ ចក្ខុសោតវត្ថុទសកានិ ជីវិតិន្ទ្រិយនវកញ្ចាតិ ឯកូនចត្តាលីស រូបានិ, តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ ឯតេ ទ្វាចត្តាលីស ធម្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ។ កាមភវេ បន សេសឱបបាតិកានំ សំសេទជានំ វា សភាវកបរិបុណ្ណាយតនានំ បដិសន្ធិក្ខណេ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយវត្ថុភាវទសកានីតិ សត្តតិ រូបានិ, តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ ឯតេ តេសត្តតិ ធម្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ។ ឯស ឧក្កំសោ។ អវកំសេន បន តំតំទសកវិកលានំ តស្ស តស្ស វសេន ហាបេត្វា ហាបេត្វា បដិសន្ធិយំ វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបសង្ខា វេទិតព្ពា។ អរូបីនំ បន តយោវ អរូបិនោ ខន្ធា, អសញ្ញានំ រូបតោ ជីវិតិន្ទ្រិយនវកមេវាតិ។ ឯស តាវ បដិសន្ធិយំ នយោ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្ពំ “បដិសន្ធិនាមរូបំ វិញ្ញាណបច្ចយា ហោតី”តិ? សុត្តតោ យុត្តិតោ ច។ សុត្តេ ហិ “ចិត្តានុបរិវត្តិនោ ធម្មា”តិអាទិនា (ធ. ស. ទុកមាតិកា ៦២) នយេន ពហុធា វេទនាទីនំ វិញ្ញាណបច្ចយតា សិទ្ធា។ យុត្តិតោ បន –

ចិត្តជេន ហិ រូបេន, ឥធ ទិដ្ឋេន សិជ្ឈតិ;

អទិដ្ឋស្សាបិ រូបស្ស, វិញ្ញាណំ បច្ចយោ ឥតិ។

នាមរូបបច្ចយាសឡាយតនន្តិ នាមំ វុត្តមេវ។ ឥធ បន រូបំ និយមតោ ចត្តារិ ភូតានិ ឆ វត្ថូនិ ជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ ឯកាទសវិធំ។ សឡាយតនំ – ចក្ខាយតនំ, សោតាយតនំ, ឃានាយតនំ, ជិវ្ហាយតនំ, កាយាយតនំ, មនាយតនំ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្ពំ “នាមរូបំ សឡាយតនស្ស បច្ចយោ”តិ? នាមរូបភាវេ ភាវតោ។ តស្ស តស្ស ហិ នាមស្ស រូបស្ស ច ភាវេ តំ តំ អាយតនំ ហោតិ, ន អញ្ញថាតិ។

សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោតិ –

“ឆឡេវ ផស្សា សង្ខេបា, ចក្ខុសម្ផស្សអាទយោ;

វិញ្ញាណមិវ ពាត្តិំស, វិត្ថារេន ភវន្តិ តេ”។

ផស្សបច្ចយា វេទនាតិ –

“ទ្វារតោ វេទនា វុត្តា, ចក្ខុសម្ផស្សជាទិកា;

ឆឡេវ តា បភេទេន, ឥធ ពាត្តិំស វេទនា”។

វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ –

“រូបតណ្ហាទិភេទេន, ឆ តណ្ហា ឥធ ទីបិតា;

ឯកេកា តិវិធា តត្ថ, បវត្តាការតោ មតា។

“ទុក្ខី សុខំ បត្ថយតិ, សុខី ភិយ្យោបិ ឥច្ឆតិ;

ឧបេក្ខា បន សន្តត្តា, សុខមិច្ចេវ ភាសិតា។

“តណ្ហាយ បច្ចយា តស្មា, ហោន្តិ តិស្សោបិ វេទនា;

វេទនាបច្ចយា តណ្ហា, ឥតិ វុត្តា មហេសិនា”។

តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ ចត្តារិ ឧបាទានានិ – កាមុបាទានំ, ទិដ្ឋុបាទានំ, សីលព្វតុបាទានំ, អត្តវាទុបាទានំ។ ឧបាទានបច្ចយា ភវោតិ ឯត្ថ កម្មភវោ អធិប្បេតោ។ ឧបបត្តិភវោ បន បធានវសេន វុត្តោ។ ភវបច្ចយា ជាតីតិ កម្មភវបច្ចយា បដិសន្ធិក្ខន្ធានំ បាតុភាវោ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្វំ “ភវោ ជាតិយា បច្ចយោ”តិ ចេ? ពាហិរបច្ចយសមត្តេបិ ហីនបណីតតាទិវិសេសទស្សនតោ។ ពាហិរានញ្ហិ ជនកជននិសុក្កសោណិតាហារាទីនំ បច្ចយានំ សមត្តេបិ សត្តានំ យមកានម្បិ សតំ ហីនប្បណីតតាទិវិសេសោ ទិស្សតិ។ សោ ច ន អហេតុកោ សព្វទា ច សព្វេសញ្ច អភាវតោ, ន កម្មតោ អញ្ញហេតុកោ តទភិនិព្វត្តកសត្តានំ អជ្ឈត្តសន្តានេ អញ្ញស្ស ការណស្ស អភាវតោតិ កម្មហេតុកោវ។ កម្មញ្ហិ សត្តានំ ហីនប្បណីតតាទិវិសេសស្ស ហេតុ។ តេនាហ ភគវា – “កម្មំ សត្តេ វិភជតិ, យទិទំ ហីនប្បណីតតាយា”តិ (ម។ និ។ ៣។២៨៩)។

ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិអាទីសុ យស្មា អសតិ ជាតិយា ជរាមរណំ នាម សោកាទយោ វា ធម្មា ន ហោន្តិ, ជាតិយា បន សតិ ជរាមរណញ្ចេវ ជរាមរណសង្ខាតទុក្ខធម្មផុដ្ឋស្ស ច ពាលស្ស ជរាមរណាភិសម្ពន្ធា វា តេន តេន ទុក្ខធម្មេន ផុដ្ឋស្ស អនភិសម្ពន្ធា វា សោកាទយោ ច ធម្មា ហោន្តិ, តស្មា អយំ ជាតិ ជរាមរណស្ស ចេវ សោកាទីនញ្ច បច្ចយោ ហោតីតិ វេទិតព្វា។

សោ តថាភាវិតេន ចិត្តេនាតិអាទីសុ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណាយាតិ ឯតស្ស ញាណស្ស អធិគមាយ, បត្តិយាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនេកវិហិតន្តិ អនេកវិធំ នានប្បការំ, អនេកេហិ វា បការេហិ បវត្តិតំ, សំវណ្ណិតន្តិ អត្ថោ។ បុព្វេនិវាសន្តិ សមនន្តរាតីតំ ភវំ អាទិំ កត្វា តត្ថ តត្ថ និវុត្ថសន្តានំ។ អនុស្សរតីតិ ខន្ធបដិបាដិវសេន ចុតិបដិសន្ធិវសេន វា អនុគន្ត្វា អនុគន្ត្វា សរតិ។ ឥមញ្ហិ បុព្វេនិវាសំ ឆ ជនា អនុស្សរន្តិ តិត្ថិយា បកតិសាវកា មហាសាវកា អគ្គសាវកា បច្ចេកពុទ្ធា ពុទ្ធាតិ។ តត្ថ តិត្ថិយា ចត្តាលីសំយេវ កប្បេ អនុស្សរន្តិ, ន តតោ បរំ។ កស្មា? ទុព្ពលបញ្ញត្តា។ តេសញ្ហិ នាមរូបបរិច្ឆេទវិរហិតត្តា ទុព្ពលា បញ្ញា ហោតិ។ បកតិសាវកា កប្បសតម្បិ កប្បសហស្សម្បិ អនុស្សរន្តិយេវ ពលវបញ្ញត្តា។ អសីតិ មហាសាវកា សតសហស្សកប្បេ អនុស្សរន្តិ។ ទ្វេ អគ្គសាវកា ឯកមសង្ខ្យេយ្យំ កប្បសតសហស្សញ្ច។ បច្ចេកពុទ្ធា ទ្វេ អសង្ខ្យេយ្យានិ សតសហស្សញ្ច។ ឯត្តកោ ហិ តេសំ អភិនីហារោ។ ពុទ្ធានំ បន បរិច្ឆេទោ នាម នត្ថិ។ តិត្ថិយា ច ខន្ធបដិបាដិមេវ សរន្តិ, បដិបាដិំ មុញ្ចិត្វា ចុតិបដិសន្ធិវសេន សរិតុំ ន សក្កោន្តិ។ យថា អន្ធា យដ្ឋិំ អមុញ្ចិត្វាវ គច្ឆន្តិ, ឯវំ តេ ខន្ធបដិបាដិំ អមុញ្ចិត្វាវ សរន្តិ។ បកតិសាវកា ខន្ធបដិបាដិយាបិ អនុស្សរន្តិ, ចុតិបដិសន្ធិវសេនាបិ សង្កមន្តិ, តថា អសីតិ មហាសាវកា។ ទ្វិន្នំ បន អគ្គសាវកានំ ខន្ធបដិបាដិកិច្ចំ នត្ថិ។ ឯកស្ស អត្តភាវស្ស ចុតិំ ទិស្វា បដិសន្ធិំ បស្សន្តិ, បុន អបរស្ស ចុតិំ ទិស្វា បដិសន្ធិន្តិ ឯវំ ចុតិបដិសន្ធិវសេនេវ សង្កមន្តា គច្ឆន្តិ, តថា បច្ចេកពុទ្ធា។ ពុទ្ធានំ បន នេវ ខន្ធបដិបាដិកិច្ចំ, ន ចុតិបដិសន្ធិវសេន

សង្កមនកិច្ចំ អត្ថិ។ តេសញ្ហិ អនេកាសុ កប្បកោដីសុ ហេដ្ឋា វា ឧបរិ វា យំ យំ ឋានំ ឥច្ឆន្តិ, តំ តំ បាកដមេវ ហោតិ។ តស្មា អនេកាបិ កប្បកោដិយោ សង្ខិបិត្វា យំ យំ ឥច្ឆន្តិ, តត្ថ តត្ថេវ ឱក្កមន្តា សីហោក្កន្តវសេន គច្ឆន្តិ។ ឯវំ គច្ឆន្តានញ្ច នេសំ ញាណំ អន្តរន្តរាសុ ជាតីសុ អសជ្ជមានំ ឥច្ឆិតិច្ឆិតដ្ឋានមេវ គណ្ហាតិ។

ឥមេសុ បន ឆសុ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរន្តេសុ តិត្ថិយានំ បុព្វេនិវាសទស្សនំ ខជ្ជោតប្បភាសទិសំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ, បកតិសាវកានំ ទីបប្បភាសទិសំ, មហាសាវកានំ ឧក្កាបភាសទិសំ, អគ្គសាវកានំ ឱសធិតារកាបភាសទិសំ, បច្ចេកពុទ្ធានំ ចន្ទប្បភាសទិសំ។ ពុទ្ធានំ រស្មិសហស្សបដិមណ្ឌិតសរទសូរិយមណ្ឌលសទិសំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។ តិត្ថិយានំ បុព្វេនិវាសានុស្សរណំ អន្ធានំ យដ្ឋិកោដិគមនំ វិយ ហោតិ។ បកតិសាវកានំ ទណ្ឌកសេតុគមនំ វិយ, មហាសាវកានំ ជង្ឃសេតុគមនំ វិយ, អគ្គសាវកានំ សកដសេតុគមនំ វិយ, បច្ចេកពុទ្ធានំ ជង្ឃមគ្គគមនំ វិយ, ពុទ្ធានំ មហាសកដមគ្គគមនំ វិយ ហោតិ។ ឥមស្មិំ បន អធិការេ សាវកានំ បុព្វេនិវាសានុស្សរណំ អធិប្បេតំ។

តស្មា ឯវំ អនុស្សរិតុកាមេន អាទិកម្មិកេន ភិក្ខុនា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តេន រហោគតេន បដិសល្លីនេន បដិបាដិយា ចត្តារិ ឈានានិ សមាបជ្ជិត្វា អភិញ្ញាបាទកចតុត្ថជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ សព្វបច្ឆិមា និសជ្ជា អាវជ្ជិតព្វា។ តតោ អាសនបញ្ញាបនំ សេនាសនប្បវេសនំ បត្តចីវរបដិសាមនំ ភោជនកាលោ គាមតោ អាគមនកាលោ គាមេ បិណ្ឌាយ ចរិតកាលោ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋកាលោ វិហារតោ និក្ខមនកាលោ ចេតិយពោធិវន្ទនកាលោ បត្តធោវនកាលោ បត្តបដិគ្គហណកាលោ បត្តបដិគ្គហណតោ យាវ មុខធោវនា កតកិច្ចំ, បច្ចូសកាលេ កតកិច្ចំ, មជ្ឈិមយាមេ បឋមយាមេ កតកិច្ចន្តិ ឯវំ បដិលោមក្កមេន សកលំ រត្តិន្ទិវំ កតកិច្ចំ អាវជ្ជិតព្វំ។ ឯត្តកំ បន បកតិចិត្តស្សាបិ បាកដំ ហោតិ, បរិកម្មសមាធិចិត្តស្ស បន អតិបាកដមេវ។ សចេ បនេត្ថ កិញ្ចិ ន បាកដំ ហោតិ, បុន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អាវជ្ជិតព្វំ។ ឯត្តកេន ទីបេ ជលិតេ វិយ បាកដំ ហោតិ។ ឯវំ បដិលោមក្កមេនេវ ទុតិយទិវសេបិ តតិយចតុត្ថបញ្ចមទិវសេសុបិ ទសាហេបិ អឌ្ឍមាសេបិ មាសេបិ សំវច្ឆរេបិ កតកិច្ចំ អាវជ្ជិតព្វំ។ ឯតេនេវ ឧបាយេន ទស វស្សានិ វីសតិ វស្សានីតិ យាវ ឥមស្មិំ ភវេ អត្តនោ បដិសន្ធិ, តាវ អាវជ្ជន្តេន បុរិមភវេ ចុតិក្ខណេ បវត្តំ នាមរូបំ អាវជ្ជិតព្វំ។ បហោតិ ហិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ បឋមវារេនេវ បដិសន្ធិំ ឧគ្ឃាដេត្វា ចុតិក្ខណេ នាមរូបំ អារម្មណំ កាតុំ។ យស្មា បន បុរិមភវេ នាមរូបំ អសេសំ និរុទ្ធំ, អញ្ញំ ឧប្បន្នំ, តស្មា តំ ឋានំ អាហុន្ទរិកំ អន្ធតមមិវ ហោតិ ទុទ្ទសំ ទុប្បញ្ញេន។ តេនាបិ "ន សក្កោមហំ បដិសន្ធិំ ឧគ្ឃាដេត្វា ចុតិក្ខណេ នាមរូបារម្មណំ កាតុ"ន្តិ ធុរនិក្ខេបោ ន កាតព្វោ។ តទេវ បន បាទកជ្ឈានំ បុនប្បុនំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ វុដ្ឋាយ តំ ឋានំ អាវជ្ជិតព្វំ។

ឯវំ ករោន្តោ ហិ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ កូដាគារកណ្ណិកត្ថាយ មហារុក្ខំ ឆិន្ទន្តោ សាខាបលាសច្ឆេទនមត្តេនេវ ផរសុធារាយ វិបន្នាយ មហារុក្ខំ ឆិន្ទិតុំ អសក្កោន្តោបិ ធុរនិក្ខេបំ អកត្វាវ កម្មារសាលំ គន្ត្វា តិខិណំ ផរសុំ ការាបេត្វា បុន អាគន្ត្វា ឆិន្ទេយ្យ, បុន វិបន្នាយ ច បុនបិ តថេវ ការេត្វា ឆិន្ទេយ្យ, សោ ឯវំ ឆិន្ទន្តោ ឆិន្នស្ស ឆិន្នស្ស បុន ឆេតព្វាភាវតោ អច្ឆិន្នស្ស ច ឆេទនតោ នចិរស្សេវ មហារុក្ខំ បាតេយ្យ, ឯវមេវំ បាទកជ្ឈានា វុដ្ឋាយ បុព្វេ អាវជ្ជិតំ អនាវជ្ជិត្វា បដិសន្ធិមេវ អាវជ្ជន្តោ នចិរស្សេវ បដិសន្ធិំ ឧគ្ឃាដេត្វា ចុតិក្ខណេ នាមរូបំ អារម្មណំ ករេយ្យាតិ។ តត្ថ បច្ឆិមនិសជ្ជតោ បភុតិ យាវ បដិសន្ធិតោ អារម្មណំ កត្វា

បវត្តំ ញាណំ បុព្ពេនិវាសញាណំ នាម ន ហោតិ, តំ បន បរិកម្មសមាធិញាណំ នាម ហោតិ។ "អតីតំសញាណ"ន្តិ បនេតំ ឯកេ វទន្តិ។ តំ អតីតំសញាណស្ស រូបាវចរត្តា រូបាវចរំ សន្ធាយ វចនំ ន យុជ្ជតិ។ យទា បនស្ស ភិក្ខុនោ បដិសន្ធិំ អតិក្កម្ម ចុតិក្ខណេ បវត្តំ នាមរូបំ អារម្មណំ កត្វា មនោទ្វារាវជ្ជនំ ឧប្បជ្ជិត្វា បុព្វេ វុត្តនយេន អប្បនាចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តទាស្ស តេន ចិត្តេន សម្បយុត្តំ ញាណំ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ នាម។ តេន ញាណេន សម្បយុត្តាយ សតិយា បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ។

តត្ថ សេយ្យថិទន្តិ អារម្មណប្បការទស្សនត្ថេ និបាតោ។ តេនេវ យ្វាយំ បុព្ពេនិវាសោ អារទ្ធោ, តស្ស បការប្បភេទំ ទស្សេន្តោ ឯកម្បិ ជាតិន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឯកម្បិ ជាតិន្តិ ឯកម្បិ បដិសន្ធិមូលំ ចុតិបរិយោសានំ ឯកភវបរិយាបន្នំ ខន្ធសន្តានំ។ ឯស នយោ ទ្វេបិ ជាតិយោតិអាទីសុ។ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេតិអាទីសុ បន បរិហាយមានោ កប្បោ សំវដ្ដកប្បោ, វឌ្ឍមានោ វិវដ្ដកប្បោ។ តត្ថ សំវដ្ដេន សំវដ្ដដ្ឋាយី គហិតោ ហោតិ តំមូលកត្តា។ វិវដ្ដេន ច វិវដ្ដដ្ឋាយី។ ឯវញ្ហិ សតិ "ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, កប្បស្ស អសង្ខេយ្យានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? យទា, ភិក្ខវេ, កប្បោ សំវដ្ដតិ, តំ ន សុករំ សង្ខាតុំ។ យទា, ភិក្ខវេ, កប្បោ សំវដ្ដោ តិដ្ឋតិ...បេ... យទា, ភិក្ខវេ, កប្បោ វិវដ្ដតិ...បេ... យទា, ភិក្ខវេ, កប្បោ វិវដ្ដោ តិដ្ឋតិ, តំ ន សុករំ សង្ខាតុ"ន្តិ (អ. និ. ៤.១៥៦) វុត្តានិ ចត្តារិ អសង្ខេយ្យានិ បរិគ្គហិតានិ ហោន្តិ។

តត្ថ តយោ សំវដ្ដា – តេជោសំវដ្ដោ, អាបោសំវដ្ដោ, វាយោសំវដ្ដោតិ។ តិស្សោ សំវដ្ដសីមា – អាភស្សរា, សុភកិណ្ហា, វេហប្ផលោតិ។ យទា កប្បោ តេជេន សំវដ្ដតិ, អាភស្សរតោ ហេដ្ឋា អគ្គិនា ឌយ្ហតិ។ យទា អាបេន សំវដ្ដតិ, សុភកិណ្ហតោ ហេដ្ឋា ឧទកេន វិលីយតិ។ យទា វាយុនា សំវដ្ដតិ, វេហប្ផលតោ ហេដ្ឋា វាតេន វិទ្ធំសីយតិ។ វិត្ថារតោ បន សទាបិ ឯកំ ពុទ្ធក្ខេត្តំ វិនស្សតិ។ ពុទ្ធក្ខេត្តំ នាម តិវិធំ ហោតិ – ជាតិក្ខេត្តំ, អាណាក្ខេត្តំ, វិសយក្ខេត្តញ្ច។ តត្ថ ជាតិក្ខេត្តំ ទសសហស្សចក្កវាឡបរិយន្តំ ហោតិ, យំ តថាគតស្ស បដិសន្ធិគហណាទីសុ កម្បតិ។ អាណាក្ខេត្តំ កោដិសតសហស្សចក្កវាឡបរិយន្តំ, យត្ថ រតនបរិត្តំ, ខន្ធបរិត្តំ, ធជគ្គបរិត្តំ, អាដានាដិយបរិត្តំ, មោរបរិត្តន្តិ ឥមេសំ បរិត្តានំ អានុភាវោ វត្តតិ។ វិសយក្ខេត្តំ អនន្តមបរិមាណំ, យំ "យាវតា វា បន អាកង្ខេយ្យា"តិ (អ. និ. ៣.៨១) វុត្តំ។ តត្ថ យំ យំ តថាគតោ អាកង្ខតិ, តំ តំ ជានាតិ។ ឯវមេតេសុ តីសុ ពុទ្ធក្ខេត្តេសុ ឯកំ អាណាក្ខេត្តំ វិនស្សតិ, តស្មិំ បន វិនស្សន្តេ ជាតិក្ខេត្តម្បិ វិនដ្ឋមេវ ហោតិ, វិនស្សន្តញ្ច ឯកតោវ វិនស្សតិ, សណ្ឋហន្តម្បិ ឯកតោវ សណ្ឋហតិ។

តស្សេវំ វិនាសោ ច សណ្ឋហនញ្ច វេទិតព្ពំ – យស្មិំ សមយេ កប្បោ អគ្គិនា នស្សតិ, អាទិតោវ កប្បវិនាសកមហាមេឃោ វុដ្ឋហិត្វា កោដិសតសហស្សចក្កវាឡេ ឯកំ មហាវស្សំ វស្សតិ។ មនុស្សា តុដ្ឋា សព្ពពីជានិ នីហរិត្វា វបន្តិ។ សស្សេសុ បន គោខាយិតកមត្តេសុ ជាតេសុ គទ្រភរវំ រវន្តោ ឯកពិន្ទុម្បិ ន វស្សតិ, តទា បច្ឆិន្នំ បច្ឆិន្នមេវ វស្សំ ហោតិ។ វស្សូបជីវិនោ សត្តា កាលង្កត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តន្តិ, បុប្ផផលូបជីវិនិយោ ច ទេវតា។ ឯវំ ទីឃេ អទ្ធានេ វីតិវត្តេ តត្ថ តត្ថ ឧទកំ បរិក្ខយំ គច្ឆតិ។ អថានុបុព្ពេន មច្ឆកច្ឆបាបិ កាលង្កត្វា ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តន្តិ, នេរយិកសត្តាបិ។ តត្ថ "នេរយិកា សត្តមសូរិយបាតុភាវេ វិនស្សន្តី"តិ ឯកេ។ ឈានំ វិនា នត្ថិ ព្រហ្មលោកេ និព្វត្តិ, ឯតេសញ្ច កេចិ ទុព្ភិក្ខបីឡិតា, កេចិ អភព្ពា ឈានាធិគមាយ, តេ កថំ តត្ថ និព្វត្តន្តីតិ? ទេវលោកេ បដិលទ្ធជ្ឈានវសេន។ តទា ហិ "វស្សសតសហស្សស្ស អច្ចយេន កប្បុដ្ឋានំ ភវិស្សតី"តិ លោកព្យូហា នាម កាមាវចរទេវា មុត្តសិរា

វិកិណ្ណកេសា រុទមុខា អស្សូនិ ហត្ថេហិ បុញ្ឆមានា រត្តវត្ថនិវត្ថា អតិវិយ វិរូបវេសធារិនោ ហុត្វា មនុស្សបថេ វិចរន្តា ឯវំ អារោចេន្តិ – “មារិសា, មារិសា, ឥតោ វស្សសតសហស្សស្ស អច្ចយេន កប្បុដ្ឋានំ ភវិស្សតិ, អយំ លោកោ វិនស្សិស្សតិ, មហាសមុទ្ទោបិ ឧស្សុស្សិស្សតិ, អយញ្ច មហាបថវី សិនេរុ ច បព្ពតរាជា ឧឌ្ឌយ្ហិស្សន្តិ វិនស្សិស្សន្តិ, យាវ ព្រហ្មលោកា លោកវិនាសោ ភវិស្សតិ។ មេត្តំ, មារិសា, ភាវេថ។ ករុណំ… មុទិតំ… ឧបេក្ខំ, មារិសា, ភាវេថ, មាតរំ ឧបដ្ឋហថ, បិតរំ ឧបដ្ឋហថ, កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនោ ហោថា”តិ។ តេសំ វចនំ សុត្វា យេភុយ្យេន មនុស្សា ច ភុម្មា ទេវា ច សំវេគជាតា អញ្ញមញ្ញំ មុទុចិត្តា ហុត្វា មេត្តាទីនិ បុញ្ញានិ ករិត្វា ទេវលោកេ និព្ពត្តន្តិ។ តត្ថ ទិព្ពសុធាភោជនំ ភុញ្ជិត្វា វាយោកសិណេ បរិកម្មំ កត្វា ឈានំ បដិលភន្តិ។ តទញ្ញេ បន អបរាបរិយវេទនីយេន កម្មេន ទេវលោកេ និព្ពត្តន្តិ។ អបរាបរិយវេទនីយកម្មរហិតោ ហិ សំសារេ សំសរន្តោ នាម សត្តោ នត្ថិ។ តេបិ តត្ថ តថេវ ឈានំ បដិលភន្តិ។ ឯវំ ទេវលោកេ បដិលទ្ធជ្ឈានវសេន សព្ពេបិ ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តន្តីតិ។

វស្សូបច្ឆេទតោ បន ឧទ្ធំ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន ទុតិយោ សូរិយោ បាតុភវតិ, តស្មិំ បាតុភូតេ នេវ រត្តិបរិច្ឆេទោ, ន ទិវាបរិច្ឆេទោ បញ្ញាយតិ។ ឯកោ សូរិយោ ឧដ្ឋេតិ, ឯកោ អត្ថំ គច្ឆតិ, អវិច្ឆិន្នសូរិយសន្តាបោវ លោកោ ហោតិ។ យថា ច បកតិសូរិយេ សូរិយទេវបុត្តោ ហោតិ, ឯវំ កប្បវិនាសកសូរិយេ នត្ថិ។ តត្ថ បកតិសូរិយេ វត្តមានេ អាកាសេ វលាហកាបិ ធូមសិខាបិ ចរន្តិ។ កប្បវិនាសកសូរិយេ វត្តមានេ វិគតធូមវលាហកំ អាទាសមណ្ឌលំ វិយ និម្មលំ នភំ ហោតិ។ ឋបេត្វា បញ្ច មហានទិយោ សេសកុន្នទីអាទីសុ ឧទកំ សុស្សតិ។

តតោបិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន តតិយោ សូរិយោ បាតុភវតិ, យស្ស បាតុភាវា មហានទិយោបិ សុស្សន្តិ។

តតោបិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន ចតុត្ថោ សូរិយោ បាតុភវតិ, យស្ស បាតុភាវា ហិមវតិ មហានទីនំ បភវា – “សីហបបាតកោ, ហំសបាតនោ, កណ្ណមុណ្ឌកោ, រថការទហោ, អនោតត្តទហោ, ឆទ្ទន្តទហោ, កុណាលទហោ”តិ ឥមេ សត្ត មហាសរា សុស្សន្តិ។

តតោបិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន បញ្ចមោ សូរិយោ បាតុភវតិ, យស្ស បាតុភាវា អនុបុព្ពេន មហាសមុទ្ទេ អង្គុលិបព្ពតេមនមត្តម្បិ ឧទកំ ន សណ្ឋាតិ។

តតោបិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន ឆដ្ឋោ សូរិយោ បាតុភវតិ, យស្ស បាតុភាវា សកលចក្កវាឡំ ឯកធូមំ ហោតិ បរិយាទិន្នសិនេហំ ធូមេន។ យថា ចិទំ, ឯវំ កោដិសតសហស្សចក្កវាឡានិបិ។

តតោបិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន សត្តមោ សូរិយោ បាតុភវតិ, យស្ស បាតុភាវា សកលចក្កវាឡំ ឯកជាលំ ហោតិ សទ្ធិំ កោដិសតសហស្សចក្កវាឡេហិ។ យោជនសតិកាទិភេទានិ សិនេរុកូដានិបិ បលុជ្ជិត្វា អាកាសេយេវ អន្តរធាយន្តិ។ សា អគ្គិជាលា ឧដ្ឋហិត្វា ចាតុមហារាជិកេ គណ្ហាតិ។ តត្ថ កនកវិមានរតនវិមានមណិវិមានានិ ឈាបេត្វា តាវតិំសភវនំ គណ្ហាតិ។ ឯតេនេវ

ឋបិតេមន យាវ បថមន្ត្យាតក្ខុបិ កណ្ហាតិ។ តត្ថ តេមាបិ ព្រហ្មលោកេ ឋានេបត្វា អាកាសស្ស អាហច្ច តិដ្ឋតិ។ សា យាវ អហុមត្តមបិ សង្ខារកេតំ អត្ថិ, តាវ ន និទ្ទាយតិ។ សន្តសង្ខារបរិក្ខយា បន សព្វេ ពលសាបនក្កិមិតា ទិវ ឲ្យារិកម្បិ អនាវេលវត្វា និទ្ទាយតិ។ ទេហដ្ឋាអាការេន សហ ឋបរិអាការេន ឯកោ ហោតិ មហន្តការោ។

អថ ទីឃស្ស អន្តេតា អន្តេមន មហាមេឃោ ឧដ្ឋហិត្វា បឋមំ សុខុមំ សុខុមំ វស្សតិ។ អនុបុព្វេន កុម្ភកាឡអមជ្ឈិមុសលតាលក្ខន្ធាទិប្បមាណាហិ ធារាហិ វស្សន្តោ កោដិសតសហស្សចក្កវាឡេសុ សព្វំ ឌឌ្ឍដ្ឋានំ បូរេត្វា អន្តរធាយតិ។ តំ ឧទកំ ហេដ្ឋា ច តិរិយញ្ច វាតេហិ សមុដ្ឋហិត្វា ឃនំ ករោតិ បរិវដុមំ បទុមិនិបត្តេ ឧទកពិន្ទុសទិសំ។ កថំ តាវ មហន្តំ ឧទករាសិំ ឃនំ ករោតីតិ ចេ? ទិវរសម្បទានតោ។ តំ ហិស្ស តហិំ តហិំ ទិវរំ ទេតិ។ តំ ឯវំ វាតេន សម្បិណ្ឌិយមានំ ឃនំ ករិយមានំ បរិក្ខយមានំ អនុបុព្វេន ហេដ្ឋា ឱតរតិ។ ឱតិណ្ណេ ឱតិណ្ណេ ឧទកេ ព្រហ្មលោកដ្ឋានេ ព្រហ្មលោកា, ឧបរិ ចតុកាមាវចរទេវលោកដ្ឋានេ ច ទេវលោកា បាតុភវន្តិ។ បុរិមបថវិដ្ឋានំ ឱតិណ្ណេ បន ពលវវាតា ឧប្បជ្ជន្តិ។ តេ តំ បិហិតទ្វារេ ធមករណេ ឋិតឧទកមិវ និរុស្សាសំ កត្វា រុម្ភន្តិ។ មធុរោទកំ បរិក្ខយំ គច្ឆមានំ ឧបរិ រសបថវិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ សា វណ្ណសម្បន្នា ចេវ ហោតិ គន្ធរសសម្បន្នា ច និរុទកបាយាសស្ស ឧបរិ បដលំ វិយ។ តទា ច អាភស្សរព្រហ្មលោកេ បឋមតរាភិនិព្វត្តា សត្តា អាយុក្ខយា វា បុញ្ញក្ខយា វា តតោ ចវិត្វា ឱបបាតិកា ហុត្វា ឥធ និព្វត្តន្តិ។ តេ ហោន្តិ សយំបភា អន្តលិក្ខចរា។ តេ អគ្គញ្ញសុត្តេ (ទី. និ. ៣.១២០) វុត្តនយេន តំ រសបថវិំ សាយិត្វា តណ្ហាភិភូតា អាលុប្បការកំ បរិភុញ្ជិតុំ ឧបក្កមន្តិ។

អថ តេសំ សយំបភា អន្តរធាយតិ, អន្ធការោ ហោតិ។ តេ អន្ធការំ ទិស្វា ភាយន្តិ។ តតោ តេសំ ភយំ នាសេត្វា សូរភាវំ ជនយន្តំ បរិបុណ្ណបញ្ញាសយោជនំ សុរិយមណ្ឌលំ បាតុភវតិ។ តេ តំ ទិស្វា “អាលោកំ បដិលភិម្ហា”តិ ហដ្ឋតុដ្ឋា ហុត្វា “អម្ហាកំ ភីតានំ ភយំ នាសេត្វា សូរភាវំ ជនយន្តោ ឧដ្ឋិតោ, តស្មា សុរិយោ ហោតូ”តិ សុរិយោត្វេវស្ស នាមំ ករោន្តិ។ អថ សុរិយេ ទិវសំ អាលោកំ កត្វា អត្ថង្គតេ “យម្បិ អាលោកំ លភិម្ហ, សោបិ នោ នដ្ឋោ”តិ បុន ភីតា ហោន្តិ, តេសំ ឯវំ ហោតិ “សាធុ វតស្ស សចេ អញ្ញំ អាលោកំ លភេយ្យាមា”តិ។ តេសំ ចិត្តំ ញត្វា វិយ ឯកូនបញ្ញាសយោជនំ ចន្ទមណ្ឌលំ បាតុភវតិ។ តេ តំ ទិស្វា ភិយ្យោសោមត្តាយ ហដ្ឋតុដ្ឋា ហុត្វា “អម្ហាកំ ឆន្ទំ ញត្វា វិយ ឧដ្ឋិតោ, តស្មា ចន្ទោ ហោតូ”តិ ចន្ទោត្វេវស្ស នាមំ ករោន្តិ។

ឯវំ ចន្ទិមសុរិយេសុ បាតុភូតេសុ នក្ខត្តានិ តារករូបានិ បាតុភវន្តិ។ តតោ បភុតិ រត្តិន្ទិវា បញ្ញាយន្តិ អនុក្កមេន ច មាសឌ្ឍមាសឧតុសំវច្ឆរា។ ចន្ទិមសុរិយានំ បន បាតុភូតទិវសេយេវ សិនេរុចក្កវាឡហិមវន្តបព្វតា បាតុភវន្តិ។ តេ ច ខោ អបុព្វំ អចរិមំ ផគ្គុណបុណ្ណមទិវសេយេវ បាតុភវន្តិ។ កថំ? យថា នាម កង្គុភត្តេ បច្ចមានេ ឯកប្បហារេនេវ បុព្ពុឡកា ឧដ្ឋហន្តិ, ឯកេ បទេសា ថូបថូបា ហោន្តិ, ឯកេ និន្នំនិន្នា ឯកេ សមសមា, ឯវមេវំ ថូបថូបដ្ឋានេ បព្វតា ហោន្តិ និន្នំនិន្នដ្ឋានេ សមុទ្ទា សមសមដ្ឋានេ ទីបាតិ។

អថ តេសំ សត្តានំ រសបថវិំ បរិភុញ្ជន្តានំ កមេន ឯកច្ចេ វណ្ណវន្តោ, ឯកច្ចេ ទុព្ពណ្ណា ហោន្តិ។ តត្ថ វណ្ណវន្តោ ទុព្ពណ្ណេ អតិមញ្ញន្តិ។

ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲᩥᨾᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᩣ ᩁᩈᨸᨳᩅᩦ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ, ᨽᩪᨾᩥᨸᨸ᩠ᨸᨭᨠᩮᩣ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩮᩈᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᩮᩣᨸᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ, ᨸᨴᩣᩃᨲᩣ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᩣᨸᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ, ᩋᨠᨭ᩠ᨮᨸᩣᨠᩮᩣ ᩈᩣᩃᩥ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨲᩥ ᩋᨠᨱᩮᩣ ᩋᨳᩩᩈᩮᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᩩᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᨸ᩠ᨹᩃᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩮᩈᩴ ᨽᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩈᩣᩃᩥᩴ ᨽᩣᨩᨶᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᩈᩣᨱᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨩᩣᩃᩈᩥᨡᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨧᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩒᨴᨶᩮᩣ ᩈᩩᨾᨶᨩᩣᨲᩥᨸᩩᨸ᩠ᨹᩈᨴᩥᩈᩮᩣ᪨ ᨶ ᨲᩔ ᩈᩪᨸᩮᨶ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᩅᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩴ ᨿᩴ ᩁᩈᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᩁᩈᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩴ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᩉᩁᨿᨲᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨽᩩᨲᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨠᩁᩦᩈᩴ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩮᩈᩴ ᨲᩔ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᨱᨾᩩᨡᩣᨶᩥ ᨸᨽᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩕ ᩈᩩᨴᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨧ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩋᨲᩥᩅᩮᩃᩴ ᩏᨸᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲᩥᩅᩮᩃᩴ ᩏᨸᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨠᩣᨾᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩮᨳᩩᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩋᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩪᩉᩥ ᨣᩁᩉᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᩅᩥᩉᩮᨮᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᨲᩔ ᩋᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩉᩮᨲᩩ ᩋᨣᩣᩁᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩋᨣᩣᩁᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩅᩈᨾᩣᨶᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᩋᩃᩈᨩᩣᨲᩥᨠᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩩᨣᨲᩥᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨵᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨽᩩᨲᩥ ᨠᨱᩮᩣᨸᩥ ᨳᩩᩈᩮᩣᨸᩥ ᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨴ᩠ᨵᨲᩥ, ᩃᩣᨿᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩪᩉᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨳᩩᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᨸᩣᨸᨠᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨸᩣᨲᩩᨽᩪᨲᩣ, ᨾᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨾᨶᩮᩣᨾᨿᩣ ᩋᩉᩩᨾ᩠ᩉᩣ”ᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨬ᩠ᨬᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪓᪐) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩴ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨽᩣᨣᩴ ᩋᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨸᩁᩥᨽᩣᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩥᨿᩅᩣᩁᩮ ᨸᩣᨱᩥᩃᩮᨯ᩠ᨯᩩᨴᨱ᩠ᨯᩮᩉᩥ ᨸᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᩋᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨴᩣᨶᨣᩁᩉᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᨴᨱ᩠ᨯᩣᨴᩣᨶᩮᩈᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᨶ᩠ᨲᩥ “ᨿᩴᨶᩪᨶ ᨾᨿᩴ ᩑᨠᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨿᩮᩣ ᨶᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨡᩦᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨡᩦᨿᩮᨿ᩠ᨿ, ᨣᩁᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨣᩁᩉᩮᨿ᩠ᨿ, ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨾᨿᩴ ᨸᨶᩔ ᩈᩣᩃᩦᨶᩴ ᨽᩣᨣᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨴᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᨲᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩣᩅ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨽᨣᩅᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨽᩥᩁᩪᨸᨲᩁᩮᩣ ᨧ ᨴᩔᨶᩦᨿᨲᩁᩮᩣ ᨧ ᨾᩉᩮᩈᨠ᩠ᨡᨲᩁᩮᩣ ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᨻᩃᩮᩣ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᨸᨣ᩠ᨣᩉᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ᪨ ᨲᩮ ᨲᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨶᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩮᩣ “ᨲᩮᨶ ᨾᩉᩣᨩᨶᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ, ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩦᨲᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᨾᩮᨶ ᨸᩁᩮ ᩁᨬ᩠ᨩᩮᨲᩦᨲᩥ ᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨶᩣᨾᩮᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᨾᨱ᩠ᨯᩃᩮ ᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩮ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᩈᨱ᩠ᨮᩉᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨸ᩠ᨸᩅᩥᨶᩣᩈᨠᨾᩉᩣᨾᩮᨥᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨩᩣᩃᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ, ᩍᨴᨾᩮᨠᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨠᨸ᩠ᨸᩅᩥᨶᩣᩈᨠᨩᩣᩃᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᨸᩁᩥᨸᩪᩁᨠᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᩉᩣᨾᩮᨥᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᩉᩣᨾᩮᨥᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨸᩩᨶ ᨠᨸ᩠ᨸᩅᩥᨶᩣᩈᨠᨾᩉᩣᨾᩮᨥᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᨾᩉᩣᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᩣ ᨧ ᩈᨱ᩠ᨮᩉᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᨶᩔᨲᩥ, ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᩅ ᨠᨸ᩠ᨸᩅᩥᨶᩣᩈᨠᨾᩉᩣᨾᩮᨥᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ – ᨿᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩥᨵ ᨠᨸ᩠ᨸᩅᩥᨶᩣᩈᨠᩮᩣ ᨡᩣᩁᩩᨴᨠᨾᩉᩣᨾᩮᨥᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᩅᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨾᩉᩣᨵᩣᩁᩣᩉᩥ ᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩣᨶᩥ ᨸᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩔᨲᩥ᪨ ᨡᩣᩁᩩᨴᨠᩮᨶ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᨹᩩᨭ᩠ᨮᩣ ᨸᨳᩅᩦᨸᨻ᩠ᨻᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᩃᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩮᩉᩥ ᨵᩣᩁᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨸᨳᩅᩥᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨿᩮᩣᨸᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ

ចិលីឃារេបត្វា ឫកកិរេហ្សអាហន្ទ្ច តិដ្ឋតិ៉ ត៌ ឃាច អហ្សយត្តយ្យិ សន្លារកត៌ អត្ថិ, តាច ត ធ្មបសយ្ទតិ៉

ក្ខេកាត្យកត៌ បត សន្តុសន្លារកត៌ អកិកចិត្វា សហសា ធ្មបសយ្ទតិ, អត្តូរឆាត៌ កន្ធតិ៉ រេហដ្ឋាអាកាេរសត សហ ក្ខបទិអាកាេរសា ទុរេកា រេហាតិ យហត្តុការេទាតិ សន្ទ្ធុំ ចុត្តុសឌឹស៉ រោចល់ បតឹឆ អាកឃ្យុរ(ពាហ្វុរេលិក៌ អាឌឹ កត្វា រេលិរេកា បិតាកចតិ៉ ឫកកិហ្សតា ធ ធចិត្វា អាកឃ្យុរដ្ឋាភាឌឹឃុ សត្តា គិត្តុតត្តិ៉ តត្ថ កប្បចិតាសកយហារេយឈេតា ឃាច កប្បចិតាសកហាទ្វេក្សបរេឆ្ឆេកា, ត្តុកេយក៌ អសរេត្ថឃ្យ៉ៀ៉ ក្ខេក្សបរេឆ្ឆេកេតា ឃាច សយ្យត្តិយហារេយឈេា, ត្តុគ៌ ទុតិឃយសរេត្ថឃ្យ៉ៀ៉ សយ្យត្តិយហារេយឈេតា...រេប... ត្តុយាតិ ចត្តាទិ អសរេត្ថឃ្យ៉ាតិ ទុរេកា យហាករេប្បា រេហាតិ៉ ទុចិ ក្ខេរេកត ចិតារេសា ធ សណ្ហុហតន្ទ្យា រេចឌឹតត្ថា៉

ឃត្ថិ បត សយរេឃ ករេប្បា ចារេតត ចិតឃ្យុតិ, អាឌឹរេតាច កប្បចិតាសកយហារេយឈេា ចុដ្ឋហិត្វាតិ បុរេត្ថ ចុត្តុតរេឃរេតច ចិត្តារេទតត្ថា៉ អឃ៌ បត ចិរេសរេសា – ឃឆា តត្ថ ទុតិឃយ្ទុទិរេឃា, ទុចយិឆ កប្បចិតាសតត្ថិ ចារេតា សយ្ដ្ឋាតិ៉ រេសា បជយ៌ ធ្មលទេ៉ ក្ខ្ចារេបតិ, តរេតា សហ្សទ៉ ឫហ្វុយចាលិក៌ ធ្មលចាលិក៌ សក្លូរបិសាហាេរឃាតិ ឃាច ក្សបិការេយរេត្ត បិសារេហ ចិសយដ្ឋារេត ឌឹតយហាទ្វេត្ថ ធ ក្ខ្ចារេបតិ៉ រេត បឆចិរេតា តកយុក្កតា ត បុត បតត្តិ, តរេត្តច ទុហ្សចិទុហ្សា ហុត្វា អភាច៌ កន្ធត្តិ៉ អឆាត្យក្កុរេយត រេហដ្ឋាយហាបឆចិឃា ចារេតា សយ្ដ្ឋហិត្វា បឆចឹ បទិចរេត្តត្វា ក្ខត្ថិ យ្ទល់ កត្វា អាកាេរស លិបតិ៉ រេឃាេតសតប្យយាហា បឆចិប្យេងសា ក្ខុំរេឃាេតតិរេឃាេតចតុរេឃាេតបច្ចុរេឃាេតសតប្យយាហាបិ កិឌ្ឋិត្វា ចាតរេចក្សក្លិត្វា អាកាេរសរេឃច ទុហ្សចិទុហ្សា ហុត្វា អភាច៌ កន្ធត្តិ៉ ចក្កចាឮអបត្តតយ្យិ សិរេតទុបត្តតយ្យិ ចារេតា ក្ខក្លិបិត្វា អាកាេរស លិបតិ៉ រេត អត្ថាយត្ថា អកិហត្ត្វា ទុហ្សចិទុហ្សា ហុត្វា ចិតឃ្យុត្តិ៉ ទុរេតរេតច ក្ខបិរេឃត ក្សយដ្ឋកចិយាភាតិ ធ អាកាសដ្ឋកចិយាភាតិ ធ ចិតារេសរេត្តា ល ការាចធរេងចរេលិរេក ចិតារេសត្វា រោកាឌឹសតសហឃ្យុចក្កចាឮអាតិ ចិតារេសតិ៉ តត្ថ ចក្កចាឮអា ចក្កចាឮទុហិ, ហិយចត្តា ហិយចរេត្តហិ, សិរេតទ្ធ សិរេតទ្ធហិ អត្ថាយត្ថា សយាកត្ត្វា ទុហ្សចិទុហ្សា ហុត្វា ចិតឃ្យុត្តិ៉ បឆចិរេតា ឃាច តតិឃត្ថាតក្ខុយ៌ ចារេតា កហ្សាតិ, តត្ថ តរេឃា (ពាហ្វុរេលិរេក ចិតារេសត្វា រេចហប្សរេល អាហន្ទ្ច តិដ្ឋតិ៉ ទុចិ សន្តុសន្លារកត៌ ចិតារេសត្វា សឃយ្យិ ចិតឃ្យុតិ៉ រេហដ្ឋាអាកាេរសត សហ ក្ខបទិអាកាេរសា ទុរេកា រេហាតិ យហត្តុការេទាតិ សន្ទ្ធុំ ចុត្តុសឌឹស៉ ត្តុឆ បត ឫកកិហ្ស(ពាហ្វុរេលិក៌ អាឌឹ កត្វា រេលិរេកា បិតាកចតិ៉ រេចហប្សលរេតា ធ ធចិត្វា ឫកកិហ្សដ្ឋាភាឌឹឃុ សត្តា គិត្តុតត្តិ៉ តត្ថ កប្បចិតាសកយហារេយឈេតា ឃាច កប្បចិតាសកចាត្សបរេឆ្ឆេកា, ត្តុកេយក៌ អសរេត្ថឃ្យ៉ៀ៉ ចាត្សបរេឆ្ឆេកេតា ឃាច សយ្យត្តិយហារេយឈេា, ត្តុគ៌ ទុតិឃយសរេត្ថឃ្យ៉ៀ...រេប... ត្តុយាតិ ចត្តាទិ អសរេត្ថឃ្យ៉ាតិ ទុរេកា យហាករេប្បា រេហាតិ៉ ទុចិ ចារេតត ចិតារេសា ធ សណ្ហុហតន្ទ្យា រេចឌឹតត្ថា៉

កិ៌ ការេហា ទុចិ រេលិរេកា ចិតឃ្យុតិ? អក្សសលយ្ទលការេហា៉ អក្សសលយ្ទរេលឃុ ហិ ក្ខឃ្យុរេត្តឃុ ទុចិ រេលិរេកា ចិតឃ្យុតិ៉ រេសា ធ រេហា ទារេក ក្ខឃ្យុត្តតរេទ អក្កិភា ចិតឃ្យុតិ, រេកាេរស ក្ខឃ្យុត្តតរេទ ក្ខេរេកត ចិតឃ្យុតិ៉ រោកថិ បត “រេកាេរស ក្ខឃ្យុត្តតរេទ អក្កិភា, ទារេក ក្ខេរេកភា”តិ ចគត្តិ៉ រេយារេហ ក្ខឃ្យុត្តតរេទ ចារេតត ចិតឃ្យុតិ៉ ទុចិ ចិតឃ្យុរេត្តាបិ ធ គិទេត្តរេយេច សត្ត ចារេទ អក្កិភា តឃ្យុតិ, អដ្ឋរេយ ចារេទ ក្ខេរេកត៉ បុត សត្ត ចារេទ អក្កិភា, អដ្ឋរេយ ចារេទ ក្ខេរេកភាតិ ទុចិ អដ្ឋរេយ អដ្ឋរេយ ចារេទ ចិតឃ្យុរេត្តា សត្តក្លត្តិ ក្ខេរេកត ចិតឃ្យុិត្វា បុត សត្ត ចារេទ អក្កិភា តឃ្យុតិ៉ ទុត្តាចតា រេតសដ្ឋិ កប្បា អតីតា រេហាត្តិ៉ ទុត្តត្តរេទ ក្ខេរេកត តឃ្យុតចាទិ៍ សយ្យត្តយ្យិ បដិតាហិត្វា លរេត្តុការេសា ចារេតា

បរិបុណ្ណចតុសដ្ឋិកប្បាយុកេ សុភកិណេហ្យបិដ្ឋិេសេត្តា េលាកេ ចិភាេសតិ

បុេទ្ធាតិចាសំ អតុស្សរេត្តាបិ ន កប្បាតុស្សរេណកោ កិក្ដូ ឧេទាតុ កេប្បសុ អេនេកបិ សំចដ្ដកេប្ប អេនេកបិ ចិចដ្ដកេប្ប អេនេកបិ សំចដ្ដចិចដ្ដកេប្ប អតុស្សរតិ៍ សំចដ្ដកេប្ប ចិចដ្ដកេប្បតិ ន កប្បស្ស អឌ្ឍំ កេហត្វា ចុត្តំ៍ សំចដ្ដចិចដ្ដកេប្បតិ សកលកប្បំ កេហត្វា ចុត្តំ៍ កេធំ អតុស្សរតីតិ េច? អយុត្តាសិគ្គិអាឌិតា តេយត៍ តត្ថ អយុត្តាសិគ្គិ អយុបរិសំចដ្ដកេប្ប អហំ អយុបរិកេច ចា េឃាតិយា ចា កតិយា ចា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយា ចា សត្តាចាេស ចា សត្តតិកាេយ ចា អាសិំ៍ ឧចំតាេយាតិ តិេស្សា ចា ចុេស្សា ចា៍ ឧចំេកាេត្តាតិ កេដ្ឋតោ ចា កេស្សេបា ចា៍ ខ្ពលយស្ស អតីតកេច អត្តេតា តាយេកាត្តាតុស្សរណចេសេត ចុត្តំ៍ សេច បត តស្មិំ កាេល អត្តេតា ចណ្ណសមុត្តិំ ចា លុទបឃីតឌីចិកកាធំ ចា សុខទុក្ខចាហុលតំ ចា អប្បាយុកឌីឃាយុកកាធំ ចា អតុស្សរិតុកាេមា េហាតិ, តយ្យិ អតុស្សរតិេយច៍ េតតាហ “ឧចំចេណ្ណា...េប... ឧចយាយុបរិយេន្តា”តិ៍ តត្ថ ឧចំចេណ្ណាតិ ឌ្ហតេតា ចា សាេមា ចា៍ ឧចយាហាេរាតិ សាលិមំសោទតាហាេរា ចា បចត្តផលេភាជេតា ចា៍ ឧចំសុខទុក្ខប្បដិសំេចទីតិ អេនកប្បកាេរត កាយិកេចតសិកាតំ សាមិសតិរាមិសាទិប្បេភទាតំ ចា សុខទុក្ខាតំ បដិសំេចទី៍ ឧចយាយុបរិយេន្តាតិ ឧចំ ចស្សសតបរិយាណាយុបរិយេន្តា ចា ចតុរាសីតិកប្បសតសហស្សាយុបរិយេន្តា ចា៍

េសាតេតា ចុេតា អមុត្រ ឧទបាឌិគ្គិ េសា អហំ តេតា កចេតា េឃាតិេតា កតិេតា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិេតា សត្តាចាសេតា សត្តតិកាយេតា ចា ចុេតា បុត អមុកស្មិំ តាយ កេច េឃាតិយា កតិយា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយា សត្តាចាេស សត្តតិកាេយ ចា ឧទបាឌិំ៍ តត្រាបាសិគ្គិ អេធ តត្រាបិ កេច េឃាតិយា កតិយា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយា សត្តាចាេស សត្តតិកាេយ ចា បុត អេហាសិំ៍ ឧចំតាេយាតិអាឌិ ចុត្តតយេយច៍ អបិច យស្មា អយុត្តាសិគ្គិ ឌ្ពធំ អតុបុេទ្ធត អាេរាហតស្ស យាចតិឆ្ឆកំ (ចិសុឌ្ធិ៍ ១៌៣១០) អតុស្សរណំ, េសា តេតា ចុេតាតិ បដិតិចត្តតស្ស បច្ចចេក្ខណំ, តស្មា ឌ្ពឆ្ឆបបេន្តាតិ ឌ្ពមិេស្សា ឌ្ពឆ្ឆបបត្តិយា អតត្តរេមេចស្ស ឧបបត្តិដ្ឋាតំ សន្ធាយ អមុត្រ ឧទបាឌិគ្គិ ឌ្ពធំ ចុត្តត្តិ េចឌិតព្វំ៍ តត្រាបាសិគ្គិ ឧចយាឌិ បតស្ស តត្រ ឌ្ពមិេស្សា ឧបបត្តិយា អតត្តេរ ឧបបត្តិដ្ឋាេត តាយេកាត្តាឌីតំ អតុស្សរណឌស្សតត្ថំ ចុត្តំ៍ េសា តេតា ចុេតា ឌ្ពឆ្ឆបបេន្តាតិ ស្វាហំ តេតា អតត្តរុបបត្តិដ្ឋាតេតា ចុេតា ឌ្ពឆ អមុកស្មិំ តាយ ខត្តិយកុេល ចា ព្រាហ្មណកុេល ចា តិព្វេត្តាតិ៍ ឌ្ពតីតិ ឧចំ៍ សាកាទ់ ទិ៍សាេឌ្ឌសត្តិ តាយេកាត្តចេសត ទិ៍សាេឌ្ឌសំ, ចណ្ណាឌិចេសត សាកាទ់៍ តាយេកាេត្តត ហិ សេត្តា តិេស្សា ចុេស្សា កេស្សេបាតិ ឧឌ្ឌិសិយតិ, ចណ្ណាឌីហិ សាេមា ឌ្ហតេតាតិ តាតត្តេតា បញ្ញាយតិ៍ តស្មា តាយេកាត្តំ ឧេឌ្ឌេសា, ឌ្ពតេរ អាកាេរាតិ៍

បុេទ្ធាតិចាសាតុស្សតិញាណតិេទ្ទសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៎៖ ឌិព្ពចក្ខុញាណតិេទ្ទសចណ្ណតា

១០៩៍ ឌិព្ពចក្ខុញាណតិេទ្ទេស អាេលាកសញ្ញា យតសិ កេរាតីតិ ឌិចា ចា រត្តិំ ចា សុរិយេឌាតិចត្ថយហិអាេលាកំ អាេលាេកាតិ យតសិ កេរាតិ៍ ឧចំ យតសិកេរាេន្តា ន អាេលាេកាតិ សញ្ញា យតសិ បចត្តតេតា “អាេលាកសញ្ញា យតសិ កេរាតី”តិ ចុច្ចតិ៍ ឌិចាសញ្ញា អធិដ្ឋាតីតិ ឧចំ អាេលាកសញ្ញា យតសិកតិត្វា ឌិចាតិ សញ្ញា ឋេបតិ៍ យថាឌិចា តថា រត្តិគ្គិ យថា ឌិចា អាេលាេកា ឌិេដ្ឋា, តេថច រត្តិម្បិ យតសិ

ករោតិ។ យថា រត្តិំ តថា ទិវាតិ យថា រត្តិំ អាលោកោ ទិដ្ឋោ, តថេវ ទិវាបិ មនសិ ករោតិ។ ឥតិ វិវដេន ចេតសាតិ ឯវំ អបិហិតេន ចិត្តេន។ អបរិយោនទ្ធេនាតិ សមន្តតោ អនទ្ធេន។ សប្បភាសំ ចិត្តំ ភាវេតីតិ សោភាសំ ចិត្តំ វឌ្ឍេតិ។ ឯតេន ទិព្វចក្ខុស្ស បរិកម្មាលោការម្មណំ ចិត្តំ កថិតំ។ អាលោកកសិណារម្មណំ ចតុត្ថជ្ឈានមេវ វា សន្ធាយ វុត្តំ។ តស្សេវំ ភាវយតោ ឱភាសជាតំ ចិត្តំ ហោតិ វិគតន្ធការាវរណំ។ តេន ហិ ទិព្វចក្ខុំ ឧប្បាទេតុកាមេន អាទិកម្មិកេន កុលបុត្តេន ឥមិស្សាយេវ បដិបត្តិយា អនុសារេន កសិណារម្មណំ អភិញ្ញាបាទកជ្ឈានំ សព្វាការេន អភិនីហារក្ខមំ កត្វា "តេជោកសិណំ ឱទាតកសិណំ អាលោកកសិណ"ន្តិ ឥមេសុ តីសុ កសិណេសុ អញ្ញតរំ អាសន្នំ កាតព្វំ, ឧបចារជ្ឈានគោចរំ កត្វា វឌ្ឍេត្វា ឋបេតព្វំ, ន តត្ថ អប្បនា ឧប្បាទេតព្វាតិ អធិប្បាយោ។ សចេ ហិ ឧប្បាទេតិ, បាទកជ្ឈាននិស្សយំ ហោតិ, ន បរិកម្មនិស្សយំ។ ឥមេសុ ច បន តីសុ អាលោកកសិណំយេវ សេដ្ឋតរំ, តទនុលោមេន បន ឥតរំ កសិណទ្វយម្បិ វុត្តំ។ តស្មា អាលោកកសិណំ ឥតរេសំ វា អញ្ញតរំ អារម្មណំ កត្វា ចត្តារិ ឈានានិ ឧប្បាទេត្វា បុន ឧបចារភូមិយំយេវ ឋត្វា កសិណំ វឌ្ឍេតព្វំ។ វឌ្ឍិតវឌ្ឍិតដ្ឋានស្ស អន្តោយេវ រូបគតំ បស្សិតព្វំ។ រូបគតំ បស្សតោ បនស្ស តេន ព្យាបិតេន បរិកម្មចិត្តេន អាលោកផរណំ អក្ខន្តតោ បរិកម្មស្ស វារោ អតិក្កមតិ, តតោ អាលោកោ អន្តរធាយតិ, តស្មិំ អន្តរហិតេ រូបគតម្បិ ន ទិស្សតិ។ អថានេន បុនប្បុនំ បាទកជ្ឈានមេវ បវិសិត្វា តតោ វុដ្ឋាយ អាលោកោ ផរិតព្វោ។ ឯវំ អនុក្កមេន អាលោកោ ថាមគតោ ហោតីតិ "ឯត្ថ អាលោកោ ហោតូ"តិ យត្តកំ ឋានំ បរិច្ឆិន្ទតិ, តត្ថ អាលោកោ តិដ្ឋតិយេវ។ ទិវសម្បិ និសីទិត្វា បស្សតោ រូបទស្សនំ ហោតិ។ តត្ថ យថា តស្ស ភិក្ខុនោ មំសចក្ខុស្ស អនាបាថគតំ អន្តោកុច្ឆិគតំ ហទយវត្ថុនិស្សិតំ ហេដ្ឋាបថវីតលនិស្សិតំ តិរោកុដ្ដបព្ពតបាការគតំ បរចក្កវាឡគតន្តិ ឥទំ រូបំ ញាណចក្ខុស្ស អាបាថំ អាគច្ឆតិ, មំសចក្ខុនា ទិស្សមានំ វិយ ហោតិ, តទា ទិព្វចក្ខុ ឧប្បន្នំ ហោតិ។ តទេវ ចេត្ថ រូបទស្សនសមត្ថំ, ន បុព្វភាគចិត្តានិ។

តត្រាយំ ទិព្វចក្ខុនោ ឧប្បត្តិក្កមោ – វុត្តប្បការមេតំ រូបមារម្មណំ កត្វា មនោទ្វារាវជ្ជនេ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុទ្ធេ តទេវ រូបមារម្មណំ កត្វា ចត្តារិ បញ្ច វា ជវនានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ បុព្វេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឥធ បន ញាណំ "សត្តានំ ចុតូបបាតេ ញាណ"ន្តិបិ "ទិព្វចក្ខុញាណ"ន្តិបិ វុច្ចតិ។ តំ បនេតំ បុថុជ្ជនស្ស បរិបន្ថោ ហោតិ។ សោ ហិ "យត្ថ យត្ថ អាលោកោ ហោតូ"តិ អធិដ្ឋាតិ, តំ តំ បថវីសមុទ្ទបព្វតេ វិនិវិជ្ឈិត្វាបិ ឯកាលោកំ ហោតិ។ អថស្ស តត្ថ ភយានកានិ យក្ខរក្ខសាទិរូបានិ បស្សតោ ភយំ ឧប្បជ្ជតិ។ តេន ចិត្តវិក្ខេបំ បត្វា ឈានវិព្ភន្តកោ ហោតិ។ តស្មា រូបទស្សនេ អប្បមត្តេន ភវិតព្វំ។

សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយាតិ សត្តានំ ចុតិយា ច ឧបបាតេ ច ញាណាយ។ យេន ញាណេន សត្តានំ ចុតិ ច ឧបបាតោ ច ញាយតិ, តទត្ថំ ទិព្វចក្ខុញាណត្ថន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ទិព្វេន ចក្ខុនាតិ វុត្តនយេនេវ។ វិសុទ្ធេនាតិ ចុតូបបាតទស្សនេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិហេតុត្តា វិសុទ្ធំ។ យោ ហិ ចុតិមត្តមេវ បស្សតិ, ន ឧបបាតំ, សោ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ គណ្ហាតិ។ យោ ឧបបាតមេវ បស្សតិ, ន ចុតិំ, សោ នវសត្តបាតុភាវទិដ្ឋិំ គណ្ហាតិ។ យោ បន តទុភយំ បស្សតិ, សោ យស្មា ទុវិធម្បិ តំ ទិដ្ឋិគតំ អតិវត្តតិ, តស្មាស្ស តំ ទស្សនំ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិហេតុ ហោតិ។ ឧភយញ្ចេតំ ពុទ្ធបុត្តា បស្សន្តិ។ តេន វុត្តំ – "ចុតូបបាតទស្សនេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិហេតុត្តា វិសុទ្ធ"ន្តិ។ មនុស្សូបចារំ អតិក្កមិត្វា រូបទស្សនេន អតិក្កន្តមានុសកំ, មានុសកំ វា មំសចក្ខុំ អតិក្កន្តត្តា អតិក្កន្តមានុសកំ។ តេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន

សត្តេ បស្សតីតិ មនុស្សានំ មំសចក្ខុនា វិយ សត្តេ ឱលោកេតិ។ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេតិ ឯត្ថ ចុតិក្ខណេ ឧបបត្តិក្ខណេ វា ទិព្ពចក្ខុនា ទដ្ឋុំ ន សក្កា, យេ បន អាសន្នចុតិកា ឥទានិ ចវិស្សន្តិ។ តេ ចវមានា។ យេ ច គហិតបដិសន្ធិកា សម្បតិនិព្ពត្តា វា, តេ ឧបបជ្ជមានាតិ អធិប្បេតា។ តេ ឯវរូបេ ចវមានេ ច ឧបបជ្ជមានេ ច បស្សតីតិ ទីបេតិ។ ហីនេតិ មោហនិស្សន្ទយុត្តត្តា ហីនានំ ជាតិកុលភោគាទីនំ វសេន ហីឡិតេ ឱហីឡិតេ ឧញ្ញាតេ អវញ្ញាតេ។ បណីតេតិ អមោហនិស្សន្ទយុត្តត្តា តព្ពិបរីតេ។ សុវណ្ណេតិ អទោសនិស្សន្ទយុត្តត្តា ឥដ្ឋកន្តមនាបវណ្ណយុត្តេ។ ទុព្ពណ្ណេតិ ទោសនិស្សន្ទយុត្តត្តា អនិដ្ឋាកន្តាមនាបវណ្ណយុត្តេ, អភិរូបេ វិរូបេតិបិ អត្ថោ។ សុគតេតិ សុគតិគតេ, អលោភនិស្សន្ទយុត្តត្តា វា អឌ្ឍេ មហទ្ធនេ។ ទុគ្គតេតិ ទុគ្គតិគតេ, លោភនិស្សន្ទយុត្តត្តា វា ទលិទ្ទេ អប្បន្នបានេ។ យថាកម្មុបគេតិ យំ យំ កម្មំ ឧបចិតំ, តេន តេន ឧបគតេ។ តត្ថ បុរិមេហិ "ចវមានេ"តិអាទីហិ ទិព្ពចក្ខុកិច្ចំ វុត្តំ, ឥមិនា បន បទេន យថាកម្មុបគញាណកិច្ចំ។

តស្ស ច ញាណស្ស អយមុប្បត្តិក្កមោ – ឥធ ភិក្ខុ ហេដ្ឋានិរយាភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា នេរយិកេ សត្តេ បស្សតិ មហាទុក្ខមនុភវមានេ, តំ ទស្សនំ ទិព្ពចក្ខុកិច្ចមេវ។ សោ ឯវំ មនសិ ករោតិ "កិំ នុ ខោ កម្មំ កត្វា ឥមេ សត្តា ឯតំ ទុក្ខមនុភវន្តី"តិ។ អថស្ស "ឥទំ នាម កត្វា"តិ តំកម្មារម្មណំ ញាណមុប្បជ្ជតិ។ តថា ឧបរិទេវលោកាភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា នន្ទនវនមិស្សកវនផារុសកវនាទីសុ សត្តេ បស្សតិ មហាសម្បត្តិំ អនុភវមានេ, តម្បិ ទស្សនំ ទិព្ពចក្ខុកិច្ចមេវ។ សោ ឯវំ មនសិ ករោតិ "កិំ នុ ខោ កម្មំ កត្វា ឥមេ សត្តា ឯតំ សម្បត្តិំ អនុភវន្តី"តិ។ អថស្ស "ឥទំ នាម កត្វា"តិ តំកម្មារម្មណំ ញាណមុប្បជ្ជតិ។ ឥទំ យថាកម្មុបគញាណំ នាម។ ឥមស្ស វិសុំ បរិកម្មំ នាម នត្ថិ។ យថា ចិមស្ស, ឯវំ អនាគតំសញាណស្សាបិ។ ទិព្ពចក្ខុបាទកានេវ ហិ ឥមានិ ទិព្ពចក្ខុនា សហេវ ឥជ្ឈន្តិ។

ឥមេ វត ភោន្តោតិអាទីសុ ឥមេតិ ទិព្ពចក្ខុនា ទិដ្ឋានំ និទ្ទេសវចនំ។ វតាតិ អនុយោគត្ថេ និបាតោ។ ភោន្តោតិ ភវន្តោ។ ទុដ្ឋុ ចរិតំ, ទុដ្ឋំ វា ចរិតំ កិលេសបូតិកត្តាតិ ទុច្ចរិតំ, កាយេន ទុច្ចរិតំ, កាយតោ វា ឧប្បន្នំ ទុច្ចរិតន្តិ កាយទុច្ចរិតំ។ ឥតរេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សមន្នាគតាតិ សមង្គីភូតា។ អរិយានំ ឧបវាទកាតិ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធសាវកានំ អរិយានំ អន្តមសោ គិហិសោតាបន្នានម្បិ អនត្ថកាមា ហុត្វា អន្តិមវត្ថុនា វា គុណបរិធំសនេន វា ឧបវាទកា, អក្កោសកា គរហកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ "នត្ថិ ឥមេសំ សមណធម្មោ, អស្សមណា ឯតេ"តិ វទន្តោ អន្តិមវត្ថុនា ឧបវទតិ, "នត្ថិ ឥមេសំ ឈានំ វា វិមោក្ខោ វា មគ្គោ វា ផលំ វា"តិអាទីនិ វទន្តោ គុណបរិធំសនេន ឧបវទតីតិ វេទិតព្ពោ។ សោ ច ជានំ វា ឧបវទេយ្យ អជានំ វា, ឧភយថាបិ អរិយូបវាទោវ ហោតិ។ ភារិយំ កម្មំ អានន្តរិយសទិសំ សគ្គាវរណំ មគ្គាវរណញ្ច, សតេកិច្ឆំ បន ហោតិ។ តស្មា យោ អរិយំ ឧបវទតិ, តេន គន្ត្វា សចេ អត្តនា វុឌ្ឍតរោ ហោតិ, ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា "អហំ អាយស្មន្តំ ឥទញ្ចិទញ្ច អវចំ, តំ មេ ខមាហី"តិ ខមាបេតព្ពោ។ សចេ នវកតរោ ហោតិ, វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា "អហំ, ភន្តេ, តុម្ហេ ឥទញ្ចិទញ្ច អវចំ, តំ មេ ខមថា"តិ ខមាបេតព្ពោ។ សចេ ទិសាបក្កន្តោ ហោតិ, សយំ វា គន្ត្វា សទ្ធិវិហារិកាទិកេ វា បេសេត្វា ខមាបេតព្ពោ។ សចេ នាបិ គន្តុំ ន បេសេតុំ សក្កា ហោតិ, យេ តស្មិំ វិហារេ ភិក្ខូ វសន្តិ, តេសំ សន្តិកំ គន្ត្វា សចេ នវកតរា ហោន្តិ, ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា, សចេ វុឌ្ឍតរា, វុឌ្ឍេ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិត្វា "អហំ, ភន្តេ, អសុកំ នាម អាយស្មន្តំ ឥទញ្ចិទញ្ច អវចំ, ខមតុ មេ សោ អាយស្មា"តិ វត្វា ខមាបេតព្ពោ។ សម្មុខា អខមន្តេបិ ឯតទេវ កាតព្ពំ។ សចេ ឯកចារិកភិក្ខុ ហោតិ, នេវ តស្ស វសនដ្ឋានំ, ន គតដ្ឋានំ បញ្ញាយតិ, ឯកស្ស បណ្ឌិតស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្ត្វា "អហំ, ភន្តេ, អសុកំ នាម

អាយស្មន្តំ ឥទញ្ចិទញ្ច អវចំ, តំ មេ អនុស្សរតោ វិប្បដិសារោ ហោតិ, កិំ ករោមី”តិ វត្តព្វំ។ សោ វក្ខតិ “តុម្ហេ មា ចិន្តយិត្ថ, ថេរោ តុម្ហាកំ ខមតិ, ចិត្តំ វូបសមេថា”តិ។ តេនាបិ អរិយស្ស គតទិសាភិមុខេន អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា “ខមថា”តិ វត្តព្វំ។ យទិ សោ បរិនិព្វុតោ ហោតិ, បរិនិព្វុតមញ្ចដ្ឋានំ គន្ត្វា យាវ សិវថិកំ គន្ត្វាបិ ខមាបេតព្វំ។ ឯវំ កតេ នេវ សគ្គាវរណំ, ន មគ្គាវរណំ ហោតិ, បាកតិកមេវ ហោតីតិ។

មិច្ឆាទិដ្ឋិកាតិ វិបរីតទស្សនា។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានាតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិវសេន សមាទិន្ននានាវិធកម្មា, យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិមូលកេសុ កាយកម្មាទីសុ អញ្ញេបិ សមាទបេន្តិ។ ឯត្ថ ច វចីទុច្ចរិតគ្គហណេនេវ អរិយូបវាទេ, មនោទុច្ចរិតគ្គហណេន ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សង្គហិតាយបិ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បុន វចនំ មហាសាវជ្ជភាវទស្សនត្ថន្តិ វេទិតព្វំ។ មហាសាវជ្ជោ ហិ អរិយូបវាទោ អានន្តរិយសទិសត្តា។ យថាហ “សេយ្យថាបិ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុ សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ អារាធេយ្យ, ឯវំសម្បទមិទំ សារិបុត្ត វទាមិ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ទិដ្ឋិំ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វា យថាភតំ និក្ខិត្តោ, ឯវំ និរយេ”តិ (ម॰ និ॰ ១.១៤៩)។ មិច្ឆាទិដ្ឋិតោ ច មហាសាវជ្ជតរំ អញ្ញំ នត្ថិ។ យថាហ – “នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យំ ឯវំ មហាសាវជ្ជំ, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាទិដ្ឋិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិបរមានិ, ភិក្ខវេ, វជ្ជានី”តិ (អ॰ និ॰ ១.៣១០)។

កាយស្ស ភេទាតិ ឧបាទិន្នក្ខន្ធបរិច្ចាគា។ បរំ មរណាតិ តទនន្តរំ អភិនិព្វត្តិក្ខន្ធគ្គហណេ។ អថ វា កាយស្ស ភេទាតិ ជីវិតិន្ទ្រិយស្សុបច្ឆេទា។ បរំ មរណាតិ ចុតិចិត្តតោ ឧទ្ធំ។ អបាយន្តិ ឯវមាទិ សព្វំ និរយវេវចនមេវ។ និរយោ ហិ សគ្គមោក្ខហេតុភូតា បុញ្ញសម្មតា អយា អបេតត្តា, ទុក្ខានំ វា អាយស្ស អភាវា អបាយោ។ ទុក្ខស្ស គតិ បដិសរណន្តិ ទុគ្គតិ, ទោសពហុលតាយ វា ទុដ្ឋេន កម្មុនា និព្វត្តា គតិ ទុគ្គតិ។ វិវសា និបតន្តិ តត្ថ ទុក្កដការិនោតិ វិនិបាតោ, វិនស្សន្តា វា ឯត្ថ បតន្តិ សម្ភិជ្ជមានង្គបច្ចង្គាតិបិ វិនិបាតោ។ នត្ថិ ឯត្ថ អស្សាទសញ្ញិតោ អយោតិ និរយោ។

អថ វា អបាយគ្គហណេន តិរច្ឆានយោនិំ ទីបេតិ។ តិរច្ឆានយោនិ ហិ អបាយោ សុគតិតោ អបេតត្តា, ន ទុគ្គតិ មហេសក្ខានំ នាគរាជាទីនំ សម្ភវតោ។ ទុគ្គតិគ្គហណេន បេត្តិវិសយំ។ សោ ហិ អបាយោ ចេវ ទុគ្គតិ ច សុគតិតោ អបេតត្តា ទុក្ខស្ស ច គតិភូតត្តា, ន តុ វិនិបាតោ អសុរសទិសំ អវិនិបតិតត្តា។ វិនិបាតគ្គហណេន អសុរកាយំ។ សោ ហិ យថាវុត្តេន អត្ថេន អបាយោ ចេវ ទុគ្គតិ ច សព្វសមុស្សយេហិ ច វិនិបតិតត្តា វិនិបាតោតិ វុច្ចតិ។ និរយគ្គហណេន អវីចិអាទិអនេកប្បការំ និរយមេវាតិ។ ឧបបន្នាតិ ឧបគតា, តត្ថ អភិនិព្វត្តាតិ អធិប្បាយោ។ វុត្តវិបរិយាយេន សុក្កបក្ខោ វេទិតព្វោ។

អយំ បន វិសេសោ – តត្ថ សុគតិគ្គហណេន មនុស្សគតិបិ សង្គយ្ហតិ, សគ្គគ្គហណេន ទេវគតិយេវ។ តត្ថ សុន្ទរា គតីតិ សុគតិ។ រូបាទីហិ វិសយេហិ សុដ្ឋុ អគ្គោតិ សគ្គោ។ សោ សព្វោបិ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោតិ អយំ វចនត្ថោ។ ឥតិ “ទិព្វេន ចក្ខុនា”តិអាទិ សព្វំ និគមនវចនំ។ ឯវំ ទិព្វេន ចក្ខុនា បស្សតីតិ អយមេត្ថ សង្ខេបត្ថោ។

ទិព្វចក្ខុញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

បញ្ចញាណបកិណ្ណកំ

ឥមេសុ បញ្ចសុ ញាណេសុ ឥទ្ធិវិធញាណំ បរិត្តមហគ្គតអតីតានាគតបច្ចុប្បន្នអជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណវសេន សត្តសុ អារម្មណេសុ បវត្តតិ. សោតធាតុវិសុទ្ធិញាណំ បរិត្តបច្ចុប្បន្នអជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណវសេន ចតូសុ អារម្មណេសុ បវត្តតិ. ចេតោបរិយញាណំ បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណមគ្គអតីតានាគតបច្ចុប្បន្នពហិទ្ធារម្មណវសេន អដ្ឋសុ អារម្មណេសុ បវត្តតិ. បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ

បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណមគ្គអតីតអជ្ឈត្តពហិទ្ធានវត្តព្វារម្មណវសេន អដ្ឋសុ អារម្មណេសុ បវត្តតិ. ទិព្វចក្ខុញាណំ បរិត្តបច្ចុប្បន្នអជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណវសេន ចតូសុ អារម្មណេសុ បវត្តតិ. យថាកម្មូបគញាណំ បរិត្តមហគ្គតអតីតអជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណវសេន បញ្ចសុ អារម្មណេសុ បវត្តតិ. អនាគតំសញាណំ បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណមគ្គអនាគតអជ្ឈត្តពហិទ្ធានវត្តព្វារម្មណវសេន អដ្ឋសុ អារម្មណេសុ បវត្តតីតិ.

បញ្ចញាណបកិណ្ណកំ និដ្ឋិតំ.

៥៥. អាសវក្ខយញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១០៧. អាសវក្ខយញាណនិទ្ទេសេ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយាទីនិ វុត្តត្ថានិ. កតិ ឋានានិ គច្ឆតីតិ ឯកេកស្ស ឧប្បត្តិដ្ឋាននិយមនត្ថំ បុច្ឆា. ឯកំ ឋានំ គច្ឆតីតិ ឯកស្មិំ ឋានេ ឧប្បជ្ជតីតិ វុត្តំ ហោតិ. ឧប្បត្តិក្ខណសង្ខាតញ្ហិ តិដ្ឋតិ ឯត្ថាតិ ឋានន្តិ វុច្ចតិ. ឆ ឋានានីតិ ឆ មគ្គផលក្ខណេ. ឥន្ទ្រិយានំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយាទីសុ តីសុ ឯកេកមេវ អធិកំ ហោតីតិ ទស្សនត្ថំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមោក្ខបរិវារំ ហោតីតិអាទិ វុត្តំ. យថា “សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមោក្ខដ្ឋោ”តិអាទីសុ (បដិ. ម. ១.១៧) អធិមោក្ខាទយោ សទ្ធិន្ទ្រិយាទីនំ កិច្ចវសេន វុត្តា, ឯវមិធាបិ “អធិមោក្ខបរិវារំ ហោតី”តិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមោក្ខេន បរិវារំ ហោតីតិ វុត្តំ ហោតិ. ឯស នយោ សេសេសុបិ. បរិវារន្តិ ច លិង្គវិបល្លាសោ កតោ. បញ្ញិន្ទ្រិយន្តិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយមេវ បធានភាវទស្សនត្ថំ វិសុំ កត្វា វុត្តំ. អភិធម្មេបិ (វិភ. ១៦៨) ហិ បញ្ញាយ កិច្ចវិសេសទស្សនត្ថំ មគ្គក្ខណេ ច ផលក្ខណេ ច ឯកាវ បញ្ញា អដ្ឋធា វិភត្តា. អភិសន្ទនបរិវារន្តិ តាភិយុត្តានំ ឧទកំ វិយ ចិត្តចេតសិកានំ សិនេហនកិច្ចេន បរិវារំ ហោតិ. ឥទំ សោមនស្សសម្បយុត្តមគ្គវសេនេវ វុត្តំ. ឧបេក្ខាសម្បយុត្តមគ្គេ បន សោមនស្សិន្ទ្រិយដ្ឋានេ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ ឋត្វា. តំ បន សម្បយុត្តានំ នាតិឧបព្រូហនបរិវារន្តិ កថេតព្វំ. បវត្តសន្តតាធិបតេយ្យបរិវារន្តិ បវត្តា សន្តតិ បវត្តសន្តតិ, វត្តមានសន្តានន្តិ អត្ថោ. អធិបតិភាវោ អាធិបតេយ្យំ, បវត្តសន្តតិយា អាធិបតេយ្យំ បវត្តសន្តតាធិបតេយ្យំ. វត្តមានជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ឧបរិបវត្តិយា ច បច្ចយត្តា បុព្ពាបរវសេន បវត្តសន្តតិយា អធិបតិភាវេន អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយស្ស បរិវារំ ហោតិ.

នយាតាបត្តិយក្កក្លនលខាតា ឆយ្ហាតិអាឌិ សនេ្ដាំ យក្កសយ្យយុត្តកាតំ ចណ្ហកលាតត្តិ ចុត្តិ៍ តត្ត យក្កក្លនល ខាតាតិ យក្កសយ្តិ៍តា ឲច, ត អនេ្ដា៍ ឃស្វា បត យក្កសយ្តិ៍តយ្យិ ទ្វបំ ក្យសលិឌិភាយំ ត លកតិ, តស្វា តំ អបនតនេ្តា ជនបត្វា ចិត្តសយ្តាត់ ទ្វបត្តិ អាហ៍ សនេ្ដាច ហិ នត ឆយ្ហា ក្យេ្ឋិតាត់ សលភាឌីហិ អនេ្ត្វហិ ក្យសលិ៍ នត អារយ្ហណំ កត្វា បចត្តយាភា តត្តិ ឲនតសំ អាសចាតិ អភាសចា៍ ចន្លុយ្វល់ ឋិត្ថត្តា តិឌ្ឋាតំ អារយ្ហណំ កត្វា ចន្លនតា តិឃ្យត្តិតិ តិឃ្យាតិកា៍ ក្យសលិក្យសលសង្ខាតា ចឃា អនបតត្តា អបចឃសង្ខាតំ តិឌ្ឋាតំ អារយ្ហណំ កត្វា បចត្តភនតា អបចយំ កេ្ឋត្តិតិ អបចឃកាយិនភា, បចត្តំ អបចិតត្តា ចិដ្ឋិនសត្តា កេ្ឋត្តិតិបិ អបចឃកាយិនភា៍ នលិនក អបទិឃាបត្តការនចត នលិកនតា ន្លត្តទា ន្លត្តិណ្ហាតិ នលិក្យត្តទា៍ តិឌ្ឋាតំ អារយ្ហណំ ឲនតសត្តិ តិឌ្ឋាតារយ្ហណា៍

ឌ្ឋយាតិ អន្តិត្រ្តិឃាតីតិអាឌិ បុនេ្ដា ចុត្តបរិចារកាចស្ស ច នតត សហកតាឌិកាចស្ស ច អាឌិចុត្តអាកាការាតឌ្ឋា ឌីបតត្តិ ចុត្តិ៍ តត្ត អន្តិត្រ្តិឃាតីតិ បុនេ្ដា ចុត្តតនឃត បត្ថិត្រ្តិនឃត សហ អន្ត៍ សហខាតបរិចារាតិ អន្តសុ ឲនកនកត សហ ឌ្ឋតនទ ឌ្ឋតនទ សត្ត សហខាតា ហុត្វា តស្ស សហខាតបរិចារា នហាត្តិ៍ តនឆច អត្ថា អត្ថាស្ស អត្ថា អត្ថាស្សាតិ ឲចំ អត្ថាយត្ថាបរិចារា នហាត្តិ៍ តនឆច អត្ថាយត្ថា តិស្សឃបរិចារា សយ្យយុត្តបរិចារា ច នហាត្តិ៍ សហកតាតិ នតត អតត្ថាតត្ថាស្សាយីតិត្រ្តិនឃត សហ ឲក្យប្បាឌាឌិកាចំ កតា៍ សហខាតាតិ នតនតច សហ ខាតា៍ សំសន្តាតិ នតនតច សហ យិស្សិតា៍ សយ្យយុត្តាតិ នតនតច សយំ ឲក្យប្បាឌាឌិបការនហិ យុត្តា៍ នតចាតិ នត ឲច អន្ត ឌ្ឋត្រ្តិឃឆយ្ហា៍ តស្សាតិ អតត្ថាតត្ថាស្សាយីតិត្រ្តិឃស្ស៍ អាកាការាតិ បរិចារនកាន្តាសា៍

ឋលក្លនល ខាតា ឆយ្ហា សនេ្ដាច អញ្យាកតា នហាត្តិតិ ទ្វបស្សបិ អញ្យាកតត្តា ចិត្តសយ្តាតទ្វនបត សហ ចុត្តា៍ យក្កនស្សច ក្យសលត្តា តិឃ្យាតិកត្តា អបចឃកាយិត្តា ច ឋលក្លនល "ក្យសលិ"តិ ច "តិឃ្យាតិកា"តិ ច "អបចឃកាយិនភា"តិ ច ត ចុត្តំ៍ ឌ្ឋតីតិអាឌិ ចុត្តប្បការតិកយត៍ តត្ត អន្តន្តកាតីតិ អន្តសុ យក្កឋនលសុ ឲនកកស្ស អន្តកស្ស ចនសត អន្ត ឌ្ឋត្រ្តិឃអន្តកាតិ៍ ចត្យសន្តិ នហាត្តិតិ ចត្យសន្តិ អាកាការា នហាត្តិ៍ អាសចាតិអាឌិ នហន្តា ចុត្តត្តនយច ៍ ឌ្ឋឆ អនទហត្តយក្កចន្លេ្ឋនឃច អាសនច អចត្វា ននសយក្កត្តឃចន្លេ្ឋាតយ្យិ ចចតំ អាសចក្លឃចចតសាយត្ថាយនត្តត ចុត្តត្តិ នចឌិតត្ថាំ៍ អនទហត្តយក្កញាណាលនយច ហិ នកចិ អាសនច អននសនសត្វា អាសចាត់ នលបតនតា "លនឃ ញាណា"ត្តិ ចុន្តតិ៍ តស្វារនឃច ច អនទហារនឃច លីណាសនចាតិ ចុន្តតីតិ៍

អាសចក្លឃញាណាលតិនទ្ទេសចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៍

៦៩-៩៧៍ សន្តញាណាលចត្យក្កន្តឃតិនទ្ទេសចណ្ណនា

១០២-៨៍ សន្តញាណាលចត្យក្កន្តឃតិនទ្ទេស ចុក្លស្ស បឹត្យអតនន្តាតិអាឌីតិ ចុត្តត្តារនតច៍ យក្កសយក្ខិស្ស ញាណាលំ ចុនក្លនបតំ ញាណាលត្តិអាឌិ អតត្តរចត្យនក្ក ចិឃ ឲកាកិសយឃចនសត ចុត្តំ៍ ចុចិឆតិ្យាសន្តញាណាលំ នលិកិឃំ នលិក្យត្តនន្តា៍ នលិកិកំ ចុចិឆំ អត្យនតិឆញាណាលំ បន្តនចក្លលញាណាលន្តា៍ អត្យនតិឆញាណាលំ អាឌិកយ្ហិកស្ស អត្យស្សចាឌិចនសត តិននាឆ យនក្ក ច បចត្តតិ, ចុនក្ល សយុតនឃ ច

អារម្មណករណវសេន។ បច្ចវេក្ខណញាណំ បដិវិទ្ធសច្ចស្ស ចតូសុបិ សច្ចេសុ អារម្មណករណវសេន។ លោកុត្តរំ បដិវេធញាណំ និរោធមារម្មណំ កត្វា កិច្ចតោ ចត្តារិ សច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ។ យថាហ – "យោ, ភិក្ខវេ, ទុក្ខំ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិំ បដិបទម្បិ បស្សតី"តិ (សំ។ និ។ ៥។១១០០) សព្ពំ វត្តព្ពំ។ ឥធាបិ ឥមិនា វារេន ឥទមេវ វុត្តំ។ តំ បន លោកុត្តរម្បិ "ទុក្ខេ ញាណ"ន្តិអាទីនិ នាមានិ លភតីតិ ទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ ឥធ បន លោកិកញាណមេវ អធិប្បេតំ។ តស្មាយេវ ច តត្ថ កតមំ ទុក្ខេ ញាណន្តិអាទិមាហ។

តត្ថ ទុក្ខំ អារព្ភាតិ ទុក្ខសច្ចំ អាលម្ពិត្វា, អារម្មណំ កត្វាតិ អត្ថោ។ បញ្ញាតិអាទីសុ តស្ស តស្ស អត្ថស្ស បាកដករណសង្ខាតេន បញ្ញាបនដ្ឋេន បញ្ញា, តេន តេន វា អនិច្ចាទិនា បការេន ធម្មេ ជានាតីតិបិ បញ្ញា។ ឥទមស្សា សភាវបទំ។ បជាននាការោ បជាននា។ អនិច្ចាទីនិ វិចិនាតីតិ វិចយោ។ បវិចយោតិ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍិតំ, បការេន វិចយោតិ អត្ថោ។ ចតុសច្ចធម្មេ វិចិនាតីតិ ធម្មវិចយោ។ អនិច្ចាទីនំ សម្មា លក្ខណវសេន សល្លក្ខណា។ សា ឯវ ឧបសគ្គនានត្តេន ឧបលក្ខណាបច្ចុបលក្ខណាតិ វុត្តា។ ភុសំ លក្ខណា តេ តេ អនិច្ចាទិធម្មេ បដិច្ច ឧបលក្ខណាតិ អត្ថោ។ បណ្ឌិតភាវោ បណ្ឌិច្ចំ។ កុសលភាវោ កោសល្លំ។ និបុណភាវោ នេបុញ្ញំ។ អនិច្ចាទីនំ វិភាវនវសេន វេភព្យា។ អនិច្ចាទីនំ ចិន្តនកវសេន ចិន្តា, យស្ស ឧប្បជ្ជតិ, តំ អនិច្ចាទីនិ ចិន្តាបេតីតិបិ ចិន្តា។ អនិច្ចាទីនិ ឧបបរិក្ខតីតិ ឧបបរិក្ខា។ ភូរីតិ បថវី។ អយម្បិ សណ្ហដ្ឋេន វិត្ថតដ្ឋេន ច ភូរី វិយាតិ ភូរី។ អថ វា បញ្ញាយេវ ភូតេ អត្ថេ រមតីតិ ភូរីតិ វុច្ចតិ។ អសនិ វិយ សិលុច្ចយេ កិលេសេ មេធតិ ហិំសតីតិ មេធា, ខិប្បំ គហណធារណដ្ឋេន វា មេធា។ យស្ស ឧប្បជ្ជតិ, តំ អត្តហិតបដិបត្តិយំ សម្បយុត្តធម្មេ ច យាថាវលក្ខណបដិវេធេ បរិណេតីតិ បរិណាយិកា។ ធម្មេ អនិច្ចាទិវសេន វិវិធា បស្សតីតិ វិបស្សនា។ សម្មា បការេហិ អនិច្ចាទីនិ ជានាតីតិ សម្បជានោ, តស្ស ភាវោ សម្បជញ្ញំ។ ឧប្បថបដិបន្នេ សិន្ធវេ វីថិអារោបនត្ថំ បតោទោ វិយ ឧប្បថេ ធាវនកំ កូដចិត្តំ វីថិអារោបនត្ថំ វិជ្ឈតីតិ បតោទោ វិយ បតោទោ។

ទស្សនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, បញ្ញាសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? នយិទំ "បុរិសស្ស ឥន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយ"ន្តិអាទីនិ វិយ បញ្ញាយ ឥន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ អថ ខោ បញ្ញា ឯវ ឥន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ អវិជ្ជាយ ន កម្បតីតិ បញ្ញាពលំ។ កិលេសច្ឆេទនដ្ឋេន បញ្ញាវ សត្ថំ បញ្ញាសត្ថំ។ អច្ចុគ្គតដ្ឋេន បញ្ញាវ បាសាទោ បញ្ញាបាសាទោ។ អាលោកនដ្ឋេន បញ្ញាវ អាលោកោ បញ្ញាអាលោកោ។ ឱភាសនដ្ឋេន បញ្ញាវ ឱភាសោ បញ្ញាឱភាសោ។ បជ្ជោតនដ្ឋេន បញ្ញាវ បជ្ជោតោ បញ្ញាបជ្ជោតោ។ បញ្ញវតោ ហិ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នស្ស ទសសហស្សិលោកធាតុ ឯកាលោកា ឯកោភាសា ឯកបជ្ជោតា ហោតិ។ តេនេតំ វុត្តំ។ ឥមេសុ បន តីសុ បទេសុ ឯកបទេនាបិ ឯតស្មិំ អត្ថេ សិទ្ធេ យានិ បនេតានិ ភគវតា "ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, អាលោកា។ កតមេ ចត្តារោ? ចន្ទាលោកោ, សូរិយាលោកោ, អគ្គាលោកោ, បញ្ញាលោកោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ អាលោកា។ ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ចតុន្នំ អាលោកានំ យទិទំ បញ្ញាលោកោ"។ តថា "ចត្តារោមេ , ភិក្ខវេ, ឱភាសា។ ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បជ្ជោតា"តិ (អ។ និ។ ៤។ ១៤៣-១៤៥) វុត្តានំ អជ្ឈាសយវសេន សុត្តានិ ទេសិតានិ។ តទនុរូបេនេវ ឥធាបិ ទេសនា កតា។ អត្ថោ ហិ អនេកេហិ អាការេហិ វិភជ្ជមានោ សុវិភត្តោ ហោតិ, អញ្ញថា ច អញ្ញថា ច ពុជ្ឈន្តានំ, អញ្ញថា អញ្ញថាតិ។ រតិករណដ្ឋេន បន រតិទាយកដ្ឋេន រតិជនកដ្ឋេន ចិត្តីកតដ្ឋេន ទុល្លភបាតុភាវដ្ឋេន អតុលដ្ឋេន អនោមសត្តបរិភោគដ្ឋេន ច បញ្ញាវ រតនំ បញ្ញារតនំ។

ត ខេត សច្ចា ពុជ្ឈន្តិ, សយំ ចា អារម្មណោ ត ពុជ្ឈតីតិ អខេយាខេហា៑ ឆម្ពិចាយបត់ ចុត្តត្តេចេ៑ កម្មា បនេតំ បុត ចុត្តត្តិ? អខេយាហស្ស ខេយាហបដិបក្ខភាវទីបនត្ថំ៑ ខេតេតំ ទីបេតិ "យ្វាយំ អខេយាខេហា, ខេសា ត ខោចលំ ខេយាហខេតា អខេញ្ញា ឆខេម្មា, ខេយាហស្ស បត បដិបខេក្ខា ឆម្ពិចាយសង្ខាខេតា អខេយាខេហា តាម ទុក្ខ អធិខេម្បខេតា"តិ៑ សម្មាទិដ្ឋីតិ យាថាចតិយ្យាតិកព្យសលទិដ្ឋិ ៓ "តត្ថ កតមំ ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ, តត្ថ កតមំ ទុក្ខនិខេរាធេ ញាណំ, តត្ថ កតមំ ទុក្ខនិខេរាធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណ"ន្តិ បុច្ឆាចចតានិ សខេង្ខបចខេសត ចុត្តានីតិ៑

សច្ចញាណចតុក្កទ្វយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា៑

៩៣-៩៧៑ សុទ្ធិកបដិសម្ភិទាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១០៑ សុទ្ធិកបដិសម្ភិទាញាណនិទ្ទេសេ ពុទ្ធេ ញាណានិ បភេទាកាចខេតាខេយច ខេហដ្ឋា ចិយ បភេទំ អធខេម្បត្វាខេយច អត្ថេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទាតិអាទិ ចុត្តំ៑ បញ្ញាបភេទាការេចបិ អត្ថតា បដិចិន្តចត្យសង្ខឆម្មយត្តចខេសត តាតត្តសង្ខាចខេតា អត្ថតាតខេត្ត បញ្ញា អត្ថបដិសម្ភិទេ ញាណត្តិអាទិ ចុត្តំ៑ តត្ថ តាតខេត្តតិ អត្ថាទីតំ អខេតកភាខេច៑ ចចត្ថាខេតតិ អត្ថាទីតំ តិដ្ឋយខេត៑ សល្លក្ខខេណតិ អត្ថាទីតំ សម្មាគស្សខេត៑ ដូបលក្ខខេណតិ អត្ថាទីតំ ក្សំគស្សខេត៑ បភេខេទតិ អត្ថាទីតំ តាតាភេខេទ៑ បភាចខេតតិ អត្ថាទីតំ បរិកទីកខេរាណខេត ដូប្បាគខេត៑ ខេជាតខេតតិ អត្ថាទីតំ ទីបខេត៑ ចិខេរាចខេតតិ អត្ថាទីតំ ចិចិតា ទីបខេត៑ បកាសខេតតិ អត្ថាទីតំ បភាសខេត ៓ "តាតខេត្ត"តិ មូលបទំ កត្វា សត្តសាឆារណចខេសត ចុត្តំ៑ "ចចត្ថាខេត"តិ ខេសាតាបត្តុស្ស ចខេសត, "សល្លក្ខខេណ ដូបលក្ខខេណ"តិ សកតាកាមិស្ស ចខេសត, "បភេខេទ បភាចខេត"តិ អតាកាមិស្ស ចខេសត, "ខេជាតខេត ចិខេរាចខេត បកាសខេត"តិ អរហខេតា ចខេសត ចុត្តត្តិ ខេចទិតព្វំ ខេយាជនា កាតព្វាតិ៑

សុទ្ធិកបដិសម្ភិទាញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា៑

ឥតិ សទ្ធម្មប្បកាសិនិយា បដិសម្ភិទាមគ្គ-អដ្ឋកថាយ

បឋមោ ភាគោ និដ្ឋិតោ៑

តខេយា តស្ស ភគខេតា អរហខេតា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

ខុទ្ទកនិកាខេយ

បដិសម្ភិទាមគ្គ-អដ្ឋកថា

(ទុតិយោ ភាគោ)

៦៨. ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១១. ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណនិទ្ទេសេ តថាគតស្សាតិ វចនេ ឧទ្ទេសេ សរូបតោ អវិជ្ជមានេបិ “ឆ ញាណានិ អសាធារណានិ សាវកេហី”តិ (បដិ. ម. មាតិកា ១.៧៣) វុត្តត្តា “តថាគតស្សា”តិ វុត្តមេវ ហោតិ។ តស្មា ឧទ្ទេសេ អត្ថតោ សិទ្ធស្ស តថាគតវចនស្ស និទ្ទេសេ គហណំ កតំ។ សត្តេ បស្សតីតិ រូបាទីសុ ឆន្ទរាគេន សត្តតាយ លគ្គតាយ សត្តា, តេ សត្តេ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណេន ចក្ខុនា បស្សតិ ឱលោកេតិ។ អប្បរជក្ខេតិ បញ្ញាមយេ អក្ខិម្ហិ អប្បំ រាគាទិរជោ ឯតេសន្តិ អប្បរជក្ខា, អប្បំ រាគាទិរជោ ឯតេសន្តិ វា អប្បរជក្ខា។ តេ អប្បរជក្ខេ។ មហារជក្ខេតិ បញ្ញាមយេ អក្ខិម្ហិ មហន្តំ រាគាទិរជោ ឯតេសន្តិ មហារជក្ខា, មហន្តំ រាគាទិរជោ ឯតេសន្តិ វា មហារជក្ខា។ តិក្ខិន្ទ្រិយេ មុទិន្ទ្រិយេតិ តិក្ខានិ សទ្ធាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ ឯតេសន្តិ តិក្ខិន្ទ្រិយា, មុទូនិ សទ្ធាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ ឯតេសន្តិ មុទិន្ទ្រិយា។ ស្វាការេ ទ្វាការេតិ សុន្ទរា សទ្ធាទយោ អាការា កោដ្ឋាសា ឯតេសន្តិ ស្វាការា, កុច្ឆិតា គរហិតា សទ្ធាទយោ អាការា កោដ្ឋាសា ឯតេសន្តិ ទ្វាការា។ សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេតិ យេ កថិតំ ការណំ សល្លក្ខេន្តិ សុខេន សក្កា ហោន្តិ វិញ្ញាបេតុំ, តេ សុវិញ្ញាបយា, តព្ពិបរីតា ទុវិញ្ញាបយា។ អប្បេកច្ចេ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនោតិ អបិ ឯកេ បរលោកញ្ចេវ រាគាទិវជ្ជញ្ច ភយតោ បស្សន្តេ, ឥមស្ស បន បទស្ស និទ្ទេសេ បរលោកស្សេវ ន វុត្តត្តា ខន្ធាទិលោកោ ច រាគាទិវជ្ជញ្ច បរំ ពាឡ្ហំ ភយំ បស្សនសីលាតិ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនោ។ តេ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនេតិ ឯវមេត្ថ គហេតព្ពោ។ អប្បេកច្ចេ ន បរលោកវជ្ជភយទស្សាវិនោតិ តព្ពិបរីតេ។ លោកោតិ ច លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន។ វជ្ជន្តិ ច វជ្ជនីយដ្ឋេន។ ឯត្តាវតា ឧទ្ទេសស្ស និទ្ទេសោ កតោ ហោតិ។

បុន និទ្ទេសស្ស បដិនិទ្ទេសំ ករោន្តោ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេតិអាទិមាហ។ តត្ថ តីសុ រតនេសុ ឱកប្បនសង្ខាតា សទ្ធា អស្ស អត្ថីតិ សទ្ធោ។ សោ សទ្ធាសម្បន្នោ បុគ្គលោ អស្សទ្ធិយរជស្ស ចេវ អស្សទ្ធិយមូលកស្ស សេសាកុសលរជស្ស ច អប្បកត្តា អប្បរជក្ខោ។ នត្ថិ ឯតស្ស សទ្ធាតិ អស្សទ្ធោ។ សោ វុត្តប្បការស្ស រជស្ស មហន្តត្តា មហារជក្ខោ។ អារទ្ធំ វីរិយមនេនាតិ អារទ្ធវីរិយោ។ សោ កោសជ្ជរជស្ស ចេវ កោសជ្ជមូលកស្ស សេសាកុសលរជស្ស ច អប្បកត្តា អប្បរជក្ខោ។ ហីនវីរិយត្តា កុច្ឆិតេន អាការេន សីទតីតិ កុសីទោ, កុសីទោ ឯវ កុសីតោ។ សោ វុត្តប្បការស្ស រជស្ស មហន្តត្តា មហារជក្ខោ។ អារម្មណំ ឧបេច្ច ឋិតា សតិ អស្សាតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ។ សោ មុដ្ឋស្សច្ចរជស្ស ចេវ មុដ្ឋស្សច្ចមូលកស្ស សេសាកុសលរជស្ស ច អប្បកត្តា អប្បរជក្ខោ។ មុដ្ឋា នដ្ឋា សតិ អស្សាតិ មុដ្ឋស្សតិ។ សោ វុត្តប្បការស្ស រជស្ស មហន្តត្តា មហារជក្ខោ។ អប្បនាសមាធិនា ឧបចារសមាធិនា វា អារម្មណេ សមំ, សម្មា វា អាហិតោ ឋិតោតិ សមាហិតោ, សមាហិតចិត្តោតិ វា សមាហិតោ។ សោ ឧទ្ធច្ចរជស្ស ចេវ ឧទ្ធច្ចមូលកស្ស សេសាកុសលរជស្ស ច អប្បកត្តា អប្បរជក្ខោ។ ន សមាហិតោ អសមាហិតោ។ សោ វុត្តប្បការស្ស រជស្ស មហន្តត្តា មហារជក្ខោ។ ឧទយត្ថគាមិនី បញ្ញា អស្ស អត្ថីតិ បញ្ញវា។ សោ មោហរជស្ស ចេវ មោហមូលកស្ស សេសាកុសលរជស្ស ច អប្បកត្តា អប្បរជក្ខោ។ មោហមូឡ្ហត្តា ទុដ្ឋា បញ្ញា អស្សាតិ ទុប្បញ្ញោ។ សោ វុត្តប្បការស្ស

រជស្ស មហន្តត្តា មហារជក្ខា។ សទ្ធោ បុគ្គលោ តិក្ខិន្ទ្រិយោតិ ពហុលំ ឧប្បជ្ជមានាយ ពលវតិយា សទ្ធាយ សទ្ធោ, តេនេវ សទ្ធិន្ទ្រិយេន តិក្ខិន្ទ្រិយោ។ អស្សទ្ធោ បុគ្គលោ មុទិន្ទ្រិយោតិ ពហុលំ ឧប្បជ្ជមានេន អស្សទ្ធិយេន អស្សទ្ធោ, អន្តរន្តរា ឧប្បជ្ជមានេន ទុព្ពលេន សទ្ធិន្ទ្រិយេន មុទិន្ទ្រិយោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ សទ្ធោ បុគ្គលោ ស្វាការោតិ តាយ ឯវ សទ្ធាយ សោភនាការោ។ អស្សទ្ធោ បុគ្គលោ ទ្វាការោតិ តេនេវ អស្សទ្ធិយេន វិរូបាការោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ សុវិញ្ញាបយោតិ សុខេន វិញ្ញាបេតុំ សក្កុណេយ្យោ។ ទុវិញ្ញាបយោតិ ទុក្ខេន វិញ្ញាបេតុំ សក្កុណេយ្យោ។ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវីតិ ឯត្ថ យស្មា បញ្ញាសម្បយុត្តស្សេវ សទ្ធាទីនិ សុបរិសុទ្ធានិ ហោន្តិ, តស្មា សុបរិសុទ្ធសទ្ធាទិសម្បន្នោ តំសម្បយុត្តាយ, សុបរិសុទ្ធសទ្ធាទិសម្បន្នោបិ ច តប្បច្ចយាយ បញ្ញាយ បរលោកវជ្ជភយទស្សាវី ហោតិ។ តស្មា ឯវ ហិ សទ្ធាទយោបិ ចត្តារោ “បរលោកវជ្ជភយទស្សាវី”តិ វុត្តា។

១១៩។ ឥទានិ “បរលោកវជ្ជភយទស្សាវី”តិ ឯត្ថ វុត្តំ លោកញ្ច វជ្ជញ្ច ទស្សេតុំ លោកោតិអាទិមាហ។ ឯត្ថ ខន្ធា ឯវ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោតិ ខន្ធលោកោ។ សេសទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ វិបត្តិភវលោកោតិ អបាយលោកោ។ សោ ហិ អនិដ្ឋផលត្តា វិរូបោ លោកោតិ វិបត្តិ, ភវតីតិ ភវោ, វិបត្តិ ឯវ ភវោ វិបត្តិភវោ, វិបត្តិភវោ ឯវ លោកោ វិបត្តិភវលោកោ។ វិបត្តិសម្ភវលោកោតិ អបាយូបគំ កម្មំ។ តញ្ហិ សម្ភវតិ ឯតស្មា ផលន្តិ សម្ភវោ, វិបត្តិយា សម្ភវោ វិបត្តិសម្ភវោ, វិបត្តិសម្ភវោ ឯវ លោកោ វិបត្តិសម្ភវលោកោ។ សម្បត្តិភវលោកោតិ សុគតិលោកោ។ សោ ហិ ឥដ្ឋផលត្តា សុន្ទរោ លោកោតិ សម្បត្តិ, ភវតីតិ ភវោ, សម្បត្តិ ឯវ ភវោ សម្បត្តិភវោ, សម្បត្តិភវោ ឯវ លោកោ សម្បត្តិភវលោកោ។ សម្បត្តិសម្ភវលោកោតិ សុគតូបគំ កម្មំ។ តញ្ហិ សម្ភវតិ ឯតស្មា ផលន្តិ សម្ភវោ, សម្បត្តិយា សម្ភវោ សម្បត្តិសម្ភវោ, សម្បត្តិសម្ភវោ ឯវ លោកោ សម្បត្តិសម្ភវលោកោ។ ឯកោ លោកោតិអាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថានេវ។

វជ្ជន្តិ នបុំសកវចនំ អសុកោតិ អនិទ្ទិដ្ឋត្តា កតំ។ កិលេសាតិ រាគាទយោ។ ទុច្ចរិតាតិ បាណាតិបាតាទយោ។ អភិសង្ខារាតិ បុញ្ញាភិសង្ខារាទយោ។ ភវគាមិកម្មាតិ អត្តនោ វិបាកទានវសេន ភវំ គច្ឆន្តីតិ ភវគាមិនោ, អភិសង្ខារេសុបិ វិបាកជនកានេវ កម្មានិ វុត្តានិ។ ឥតីតិ វុត្តប្បការនិទស្សនំ។ ឥមស្មិំ លោកេ ឥមស្មិំ វជ្ជេតិ វុត្តប្បការេ លោកេ ច វជ្ជេ ច។ តិព្ពា ភយសញ្ញាតិ ពលវតី ភយសញ្ញា។ តិព្ពាតិ បរសទ្ទស្ស អត្ថោ វុត្តោ, ភយសញ្ញាតិ ភយសទ្ទស្ស, លោកវជ្ជទ្វយម្បិ ហិ ភយវត្ថុត្តា សមញ្ញា សភយត្តា ភយំ, ភយមិតិ សញ្ញា ភយសញ្ញា។ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតីតិ តំ តំ បដិច្ច ឧបដ្ឋិតា ហោតិ។ សេយ្យថាបិ ឧក្ខិត្តាសិកេ វធកេតិ យថា នាម បហរិតុំ ឧច្ចារិតខគ្គេ បច្ចាមិត្តេ តិព្ពា ភយសញ្ញា បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ, ឯវមេវ លោកេ ច វជ្ជេ ច តិព្ពា ភយសញ្ញា បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ។ ឥមេហិ បញ្ញាសាយ អាការេហីតិ អប្បរជក្ខបញ្ចកាទីសុ ទសសុ បញ្ចកេសុ ឯកេកស្មិំ បញ្ចន្នំ បញ្ចន្នំ អាការានំ វសេន បញ្ញាសាយ អាការេហិ។ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានីតិ សទ្ធិន្ទ្រិយាទីនិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ។ ជានាតីតិ តថាគតោ បញ្ញាយ បជានាតិ។ បស្សតីតិ ទិព្ពចក្ខុនា ទិដ្ឋំ វិយ ករោតិ។ អញ្ញាតីតិ សព្ពាការមរិយាទាហិ ជានាតិ។ បដិវិជ្ឈតីតិ ឯកទេសំ អសេសេត្វា និរវសេសទស្សនវសេន បញ្ញាយ បទាលេតីតិ។

ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦៩. អាសយានុសយញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១៣. អាសយានុសយញាណនិទ្ទេសេ ឥធ តថាគតោតិអាទិ បញ្ហា ឋបិតោ និទ្ទេសោ។ តត្ថ អាសយានុសយា វុត្តត្ថា ឯវ។ ចរិតន្តិ បុព្វេ កតំ កុសលាកុសលំ កម្មំ។ អធិមុត្តិន្តិ សម្បតិ កុសលេ អកុសលេ វា ចិត្តវោសគ្គោ។ ភព្វាភព្វេតិ ភព្វេ ច អភព្វេ ច។ អរិយាយ ជាតិយា សម្ភវន្តិ ជាយន្តីតិ ភព្វា។ វត្តមានសមីបេ វត្តមានវចនំ។ ភវិស្សន្តិ ជាយិស្សន្តីតិ វា ភព្វា, ភាជនភូតាតិ អត្ថោ។ យេ អរិយមគ្គបដិវេធស្ស អនុច្ឆវិកា ឧបនិស្សយសម្បន្នា, តេ ភព្វា។ វុត្តវិបល្លាសា អភព្វា។

កតមោ សត្តានំ អាសយោតិអាទិ និទ្ទេសស្ស បដិនិទ្ទេសោ។ តត្ថ សស្សតោតិ និច្ចោ។ លោកោតិ អត្តា។ ឥធ សរីរំយេវ នស្សតិ, អត្តា បន ឥធ បរត្ថ ច សោ យេវាតិ មញ្ញន្តិ។ សោ ហិ សយំយេវ អាលោកេតីតិ កត្វា “លោកោ”តិ មញ្ញន្តិ។ អសស្សតោតិ អនិច្ចោ។ អត្តា សរីរេនេវ សហ នស្សតីតិ មញ្ញន្តិ។ អន្តវាតិ បរិត្តេ កសិណេ ឈានំ ឧប្បាទេត្វា តំបរិត្តកសិណារម្មណំ ចិត្តំ សបរិយន្តោ អត្តាតិ មញ្ញន្តិ។ អនន្តវាតិ ន អន្តវា អប្បមាណេ កសិណេ ឈានំ ឧប្បាទេត្វា តំអប្បមាណកសិណារម្មណំ ចិត្តំ អបរិយន្តោ អត្តាតិ មញ្ញន្តិ។ តំ ជីវំ តំ សរីរន្តិ ជីវោ ច សរីរញ្ច តំយេវ។ ជីវោតិ អត្តា, លិង្គវិបល្លាសេន នបុំសកវចនំ កតំ។ សរីរន្តិ រាសដ្ឋេន ខន្ធបញ្ចកំ។ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរន្តិ អញ្ញោ ជីវោ អញ្ញំ ខន្ធបញ្ចកំ។ ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណាតិ ខន្ធា ឥធេវ វិនស្សន្តិ, សត្តោ មរណតោ បរំ ហោតិ វិជ្ជតិ ន នស្សតិ។ “តថាគតោ”តិ ចេត្ថ សត្តាធិវចនន្តិ វទន្តិ។ កេចិ បន “តថាគតោតិ អរហា”តិ វទន្តិ។ ឥមេ “ន ហោតី”តិ បក្ខេ ទោសំ ទិស្វា ឯវំ គណ្ហន្តិ។ ន ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណាតិ ខន្ធាបិ ឥធេវ នស្សន្តិ, តថាគតោ ច មរណតោ បរំ ន ហោតិ ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ។ ឥមេ “ហោតី”តិ បក្ខេ ទោសំ ទិស្វា ឯវំ គណ្ហន្តិ។ ហោតិ ច ន ច ហោតីតិ ឥមេ ឯកេកបក្ខបរិគ្គហេ ទោសំ ទិស្វា ឧភយបក្ខំ គណ្ហន្តិ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតីតិ ឥមេ ឧភយបក្ខបរិគ្គហេ ឧភយទោសាបត្តិំ ទិស្វា “ហោតីតិ ច ន ហោតិ, នេវ ហោតីតិ ច ន ហោតី”តិ អមរាវិក្ខេបបក្ខំ គណ្ហន្តិ។

អយំ បនេត្ថ អដ្ឋកថានយោ – “សស្សតោ លោកោតិ វា”តិអាទីហិ ទសហាការេហិ ទិដ្ឋិបភេទោ វុត្តោ។ តត្ថ សស្សតោ លោកោតិ ច ខន្ធបញ្ចកំ លោកោតិ គហេត្វា “អយំ លោកោ និច្ចោ ធុវោ សព្វកាលិកោ”តិ គណ្ហន្តស្ស សស្សតន្តិ គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ។ អសស្សតោតិ តមេវ លោកំ “ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតី”តិ គណ្ហន្តស្ស ឧច្ឆេទគ្គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ។ អន្តវាតិ បរិត្តកសិណលាភិនោ សុប្បមត្តេ វា សរាវមត្តេ វា កសិណេ សមាបន្នស្ស អន្តោសមាបត្តិយំ បវត្តិតរូបារូបធម្មេ “លោកោ”តិ ច កសិណបរិច្ឆេទន្តេន “អន្តវា”តិ ច គណ្ហន្តស្ស “អន្តវា លោកោ”តិ គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ។ សា សស្សតទិដ្ឋិបិ ហោតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិបិ។ វិបុលកសិណលាភិនោ បន តស្មិំ កសិណេ សមាបន្នស្ស អន្តោសមាបត្តិយំ បវត្តិតរូបារូបធម្មេ “លោកោ”តិ ច កសិណបរិច្ឆេទន្តេន “ន អន្តវា”តិ ច គណ្ហន្តស្ស “អនន្តវា លោកោ”តិ គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ។ សា សស្សតទិដ្ឋិបិ ហោតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិបិ។ តំ ជីវំ តំ សរីរន្តិ ភេទនធម្មស្ស សរីរស្សេវ “ជីវ”ន្តិ គហិតត្តា “សរីរេ ឧច្ឆិជ្ជមានេ ជីវម្បិ ឧច្ឆិជ្ជតី”តិ ឧច្ឆេទគ្គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ។ ទុតិយបទេ សរីរតោ អញ្ញស្ស ជីវស្ស គហិតត្តា “សរីរេ ឧច្ឆិជ្ជមានេបិ ជីវំ ន ឧច្ឆិជ្ជតី”តិ សស្សតគ្គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ។ ហោតិ តថាគតោតិអាទីសុ “សត្តោ តថាគតោ នាម, សោ

បរំ មរណា ហោតី”តិ គណ្ហន្តា បឋមា សស្សតទិដ្ឋឹ។ “ន ហោតី”តិ គណ្ហន្តា ទុតិយា ឧច្ឆេទទិដ្ឋឹ។ “ហោតិ ច ន ច ហោតី”តិ គណ្ហន្តា តតិយា ឯកច្ចសស្សតទិដ្ឋឹ។ “នេវ ហោតិ ន ន ហោតី”តិ គណ្ហន្តា ចតុត្ថា អមរាវិក្ខេបទិដ្ឋីតិ។

ឥតីតិ ចតុប្បការទិដ្ឋិនិស្សយនិទស្សនំ។ ភវទិដ្ឋិសន្និស្សិតា វា សត្តា ហោន្តិ វិភវទិដ្ឋិសន្និស្សិតា វាតិ ភវោ វុច្ចតិ សស្សតោ, សស្សតវសេន ឧប្បជ្ជមានទិដ្ឋិ ភវទិដ្ឋិ, ភវោតិ ទិដ្ឋីតិ វុត្តំ ហោតិ។ វិភវោ វុច្ចតិ ឧច្ឆេទោ, ឧច្ឆេទវសេន ឧប្បជ្ជមានទិដ្ឋិ វិភវទិដ្ឋិ, វិភវោតិ ទិដ្ឋីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ចតុប្បការា ឯវមេសា ទិដ្ឋិ ភវទិដ្ឋិ ច វិភវទិដ្ឋិ វាតិ ទ្វិធាវ ហោតិ។ តាសុ ទ្វីសុ ឯកេកំ សន្និស្សិតា អបស្សិតា អល្លីនា សត្តា ហោន្តិ។

ឯតេ វា បន ឧភោ អន្តេ អនុបគម្មាតិ ឯត្ថ “អគ្គិតោ វា ឧទកតោ វា មិថុភេទា វា”តិអាទីសុ (ទី. និ. ២.១៥២) វិយ វា-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ។ ឯតេ ចតុប្បការេ សស្សតុច្ឆេទវសេន ទ្វេ បន្តេ ច ន ឧបគន្ត្វា អនល្លីយិត្វា បហាយាតិ អត្ថោ។ “អនុលោមិកា វា ខន្តី”តិ វិកប្បត្ថោវ។ ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសូតិ ឥមេសំ ជរាមរណាទីនំ បច្ចយា ឥទប្បច្ចយា, ឥទប្បច្ចយា ឯវ ឥទប្បច្ចយតា, ឥទប្បច្ចយានំ វា សមូហោ ឥទប្បច្ចយតា។ លក្ខណំ បនេត្ថ សទ្ទសត្ថតោ បរិយេសិតព្ពំ។ តេ តេ បច្ចយេ បដិច្ច សហ សម្មា ច ឧប្បន្នា បដិច្ចសមុប្បន្នា។ តស្សា ឥទប្បច្ចយតាយ ច តេសុ បដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ច ធម្មេសុ។ អនុលោមិកាតិ លោកុត្តរធម្មានំ អនុលោមតោ អនុលោមិកា។ ខន្តីតិ ញាណំ។ ញាណញ្ហិ ខមនតោ ខន្តិ។ បដិលទ្ធា ហោតីតិ សត្តេហិ អធិគតា ហោតិ។ ឥទប្បច្ចយតាយ ខន្តិយា ឧច្ឆេទន្តានុបគមោ ហោតិ បច្ចយុប្បន្នធម្មានំ បច្ចយសាមគ្គិយំ អាយត្តវុត្តិតា បច្ចយានុបរមទស្សនេន ផលានុបរមទស្សនតោ។ បដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ខន្តិយា សស្សតន្តានុបគមោ ហោតិ បច្ចយសាមគ្គិយំ នវនវានំ បច្ចយុប្បន្នធម្មានំ ឧប្បាទទស្សនតោ។ ឯវមេតេ ឧភោ អន្តេ អនុបគម្ម បដិច្ចសមុប្បាទបដិច្ចសមុប្បន្នធម្មទស្សនេន ន ឧច្ឆេទោ ន សស្សតោតិ បវត្តំ សម្មាទស្សនំ “អនុលោមិកា ខន្តី”តិ វេទិតព្ពំ។ ឯវញ្ហិ ឧភយទិដ្ឋិបដិបក្ខភូតា សម្មាទិដ្ឋិ វុត្តា ហោតិ។ យថាភូតំ វា ញាណន្តិ យថាភូតំ យថាសភាវំ នេយ្យំ។ តត្ថ បវត្តញាណម្បិ វិសយវោហារេន “យថាភូតញាណ”ន្តិ វុត្តំ។ តំ បន សង្ខារុបេក្ខាបរិយន្តំ វិបស្សនាញាណំ ទដ្ឋព្ពំ។ ហេដ្ឋា បន “យថាភូតញាណទស្សន”ន្តិ ភយតុបដ្ឋានញាណំ វុត្តំ។ យថាភូតំ វា ញាណំ សច្ចេហិ បដិលទ្ធំ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។

ឥទានិ “សស្សតោ លោកោ”តិអាទីហិ មិច្ឆាទិដ្ឋិបរិភាវិតំ “ឯតេ វា បនា”តិអាទីហិ សម្មាទិដ្ឋិបរិភាវិតំ សត្តសន្តានំ ទស្សេត្វា “កាយំ សេវត្តុដ្ឋោ វា”តិអាទីហិ សេសាកុសលេហិ សេសកុសលេហិ ច បរិភាវិតំ សត្តសន្តានំ ទស្សេតិ។ តត្ថ កាយំ សេវត្តំ យេន បុគ្គលំ តថាគតោ ជាតាតីតិ ឃោដិតា កាតព្ពា។ សេវត្តិ ច អភិញ្ញាសមុដ្ឋានេន សេវយាតិ។ បុព្ពេ អាសេវិតវសេន កិលេសកាយោ គរុ អស្សាតិ កាយគរុកោ។ តថេវ កាយោ អាសយោ សត្តានំ អស្សាតិ កាយាសយោ។ សត្តានំ សេតេ កាយេ អធិមុត្តោ លគ្គោតិ កាយាធិមុត្តោ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តេក្លប្បាទីនិ វុត្តត្ថានេវ។ កាយាទីហិ ច ទីហិ សេសាកុសលា, តេក្លប្បាទីហិ ទីហិ សេសកុសលា គហិតា វ ហោន្តីតិ វេទិតព្ពា។ “អយំ សត្តានំ អាសយោ”តិ ឥទំ វុត្តំ សត្តានំ អាសយេន ទស្សេតិ។

អយំ បនេត្ថ អដ្ឋកថាយោ – “ឥតិ ភវទិដ្ឋិសន្និស្សិតា វា”តិ ឯវំ សស្សតទិដ្ឋឹ វា សន្និស្សិតា។ សស្សតទិដ្ឋិ ហិ ឯត្ថ ភវទិដ្ឋីតិ វុត្តា,

ឧទ្ទេសនិទ្ទេ ច ចិភចនិទ្ទេតិ· សព្ពនិទ្ទេតញ្ញាសស្សាត្យទ្ទេសនិទ្ទេហិ សក្កហិតត្តា សព្ពេបិទេ និទ្ទិកាតិកា សត្តា ព្វាយាច ទេ្វ និទ្ទិយោ សត្តិស្សិតា ហោត្តិ· ចុត្តម្បិ ចេតំ "ទ្វយតិស្សិតោ ឃ្វាយំ, កច្ចាត, លោកោ យេភុយ្យេត អត្ថិតញ្ចាច តត្ថិតញ្ចា"តិ (សំ· តិ· ១·១៥)· ឧត្ត ហិ អត្ថិតាតិ សស្សាតំ· តត្ថិតាតិ ឧច្ឆេទោ· អយំ តាច ចក្ខុតិស្សិតាតំ បុគ្គុជ្ជតាតំ សត្តាតំ អាសយោ· ព្វាទាតិ ចិចក្ខុតិស្សិតាតំ សុទ្ធសត្តាតំ អាសយំ

ឧទស្សាតុំ "ឧទេត ចា បត ខ្ទេកា អទេត្ត អតុបាយា"តិអាឌី ចុត្តំ· តត្ត "ឧទេត ចា បតា"តិ ឧទេតទេយច· "ខ្ទេកា អទេត្ត"តិ សស្សាត្យទ្ទេសព្វាទេត ទេ្វ អទេត្ត· "អតុបាយា"តិ ត អល្លិយិត្វា· "ព្វាទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បទេត្តុ ឆទ្មេសុ"តិ ព្វាទប្បច្ចយតាយ ចេច បដិច្ចសមុប្បត្តធទ្មេសុ ច· "អតុលោមិកា ខត្តិ"តិ ចិបស្សាតាទោាណំ· "យថាភូតំ ទោាណ"ត្តិ មគ្គទោាណំ· ព្វាតំ ចុត្តំ ហោតិ – យា បដិច្ចសមុប្បាទេ ចេច

បដិច្ចសមុប្បត្តធទ្មេសុ ច ឧទេត ខ្ទេកា សស្សាត្យទ្ទេសអទេត្ត អតុបាគ្ត្វា ចិបស្សាតា បដិលទ្ធា, យញ្ចា តទេតា ខ្ទត្តរិ មគ្គទោាណំ, អយំ សត្តាតំ អាសយោ· អយំ ចក្ខុតិស្សិតាតញ្ចា ចិចក្ខុតិស្សិតាតញ្ចា សព្ពេសម្បិ សត្តាតំ អាសយោ ព្វាទំ ចសតដ្ឋាតត្តិ· អយំ អាចរិយាតំ សមាតដ្ឋកថា·

ចិតណ្ឌចាឌី បតាហ "យទក្កា តាយ ចារំ ចិទ្ធិសទេត្តា កច្ឆតិ, ត្វំ យទក្កា ចាទេសាតិ ចទេឌិ"តិ? ទេសា ចត្តទេព្វា "ត្វំ អរិយចារសកាណទេកា ហោសិ ត ហោសិ"តិ? សទេច "ត ហោមិ"តិ ចទតិ, "ត្វំ អកាណកតាយ ត ជាតាសិ"តិ ចត្តទេព្វា· សទេច "កាណទេកាស្មិ"តិ ចទតិ, "សុត្តំ អាហរា"តិ ចត្តទេព្វា· សទេច អាហរតិ, ព្វាទេច្ចំ កុសលំ· ទេតា ទេច អាហរតិ, សយំ អាហរិតព្វំ "ឆសយិទេ, កិច្ចទេច, អរិយាចាសា, យតរិយា អាចសិំសុ ចា អាចសត្តិ ចា អាចសិស្សត្តិ ចា"តិ (អ· តិ· ១០·១៥)· ឧតញ្ញាសុត្តំ មគ្គស្ស ចារភាចំ ឌីទេបតិ· តស្មា សុកធិតទេមទេចតត្តិ· ព្វាមំ

បត កភចា សត្តាតំ អាសយំ ជាតទេត្តា ព្វាទេមសញ្ចា និទ្ទិកតាតំ ព្វាទេមសញ្ចា ចិបស្សាតាទោាណមគ្គទោាណាតំ អប្បចត្តិក្កទេណបិ ជាតាតិ ឧច· តស្មាទេយច ច "កាមំ ទេសចត្តទេយច ជាតាតិ"តិអាឌី ចុត្តត្តិ·

អតុសយតិទ្ទេទេស អតុសយាតិ ទេកតដ្ឋេត អតុសយា? អតុសយតដ្ឋេត· ទេកា ឧស អតុសយតដ្ឋោ តាយាតិ? អប្បហីតដ្ឋោ· ឧទេត ហិ អប្បហីតដ្ឋេត តស្ស តស្ស សត្តាទេត អតុទេសត្តិ តាយ· តស្មា "អតុសយា"តិ ចុច្ចត្តិ· អតុទេសត្តិតិ អតុរូបំ ការណំ លភិត្វា ខ្ទប្បជ្ជត្តិតិ អទេត្ថា· អថាបិ សិយា – អតុសយតដ្ឋោ តាយ អប្បហីតាការទោ, ទេសា ច ខ្ទប្បជ្ជតីតិ ចត្តុំ ត យុជ្ជតិ, តស្មា ត អតុសយា ខ្ទប្បជ្ជត្តិតិ· តត្រិទំ

បដិចចតំ – ត អប្បហីតាការទោ, អតុសទេយាតិ បត អប្បហីតដ្ឋេត ថាមកតកិលេសោ ចុច្ចតិ· ទេសា ចិត្តសម្បយុទេត្តា សារម្មទេណា សប្បច្ចយដ្ឋេត សទេហតុទេកា ឧកត្តាកុសលោ អតីទេតាបិ ហោតិ អតាកទេតាបិ បច្ចុប្បទេត្តាបិ, តស្មា ខ្ទប្បជ្ជតីតិ ចត្តុំ យុជ្ជតីតិ· តត្រិទំ

បមាណំ – ព្វាទេឆច តាច អភិសមយកថាយ (បដិ· ម· ៣·២១) "បច្ចុប្បទេត្ត កិលេសេ បជហតី"តិ បុច្ឆំ កត្វា អតុសយាតំ បច្ចុប្បត្តភាចស្ស អត្ថិតាយ "ថាមកទេតា អតុសយំ បជហតី"តិ ចុត្តំ· ឆទ្មសង្គហិយំ ទោហស្ស បទភាជទេត "អចិជ្ជាតុសទេយា អចិជ្ជាបរិយុដ្ឋាតំ អចិជ្ជាលង្គិ ទោទេហា អកុសលមូលំ, អយំ តស្មិំ សមទេយ ទោទេហា ហោតី"តិ (ធ· ស· ៣៩០) អកុសលចិទេត្តត សទ្ធិំ ទោហស្ស ខ្ទប្បត្តភាទេចា ចុទេត្តា·

កថាចត្ថុស្មិំ "អតុសយា អព្យាកតា អតុសយា អទេហតុកា អតុសយា ចិត្តចិប្បយុត្តា"តិ សព្ពោ ចាទា បដិទេសធិតា· អតុសយយមទេក សត្តន្នំ មហាចារាតំ អញ្ញាតរស្មិំ ខ្ទប្បជ្ជតចារេ "យស្ស កាមរាកាតុសទេយា ខ្ទប្បជ្ជតិ, តស្ស បដិឃាតុសទេយា ខ្ទប្បជ្ជតី"តិអាឌី (យម· ៣· អតុសយយមក·១០០) ចុត្តំ· តស្មា "អតុទេសត្តិតិ អតុរូបំ ការណំ លភិត្វា ខ្ទប្បជ្ជត្តិ"តិ យំ ចុត្តំ, តំ ព្វាមិតា តត្តិប្បមាទេណត យុត្តត្តិ ទេចឌិតព្វំ· យម្បិ "ចិត្តសម្បយុទេត្តា សារម្មទេណា"តិអាឌី ចុត្តំ, តម្បិ សុចុត្តទេមច· អតុសទេយា ហិ តាទេមស បរិតិប្ផទេត្តា ចិត្តសម្បយុទេត្តា អកុសលឆទ្មោតិ តិដ្ឋេមត្ត កត្តព្វំ·

កាមរាគានុសយោតិអាទីសុ កាមរាគោ ច សោ អប្បហីនដ្ឋេន អនុសយោ ចាតិ កាមរាគានុសយោ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ កាមរាគានុសយោ ចេត្ថ លោភសហគតចិត្តេសុ សហជាតវសេន អារម្មណវសេន ច មនាបេសុ អវសេសកាមាវចរធម្មេសុ អារម្មណវសេនេវ ឧប្បជ្ជមានោ លោភោ។ បដិឃានុសយោ ច ទោមនស្សសហគតចិត្តេសុ សហជាតវសេន អារម្មណវសេន ច អមនាបេសុ អវសេសកាមាវចរធម្មេសុ អារម្មណវសេនេវ ឧប្បជ្ជមានោ ទោសោ។ មានានុសយោ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោភសហគតចិត្តេសុ សហជាតវសេន អារម្មណវសេន ច ទុក្ខវេទនាវជ្ជេសុ អវសេសកាមាវចរធម្មេសុ រូបារូបាវចរធម្មេសុ ច អារម្មណវសេនេវ ឧប្បជ្ជមានោ មានោ។ ទិដ្ឋានុសយោ ចតូសុ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តេសុ។ វិចិកិច្ឆានុសយោ វិចិកិច្ឆាសហគតេ។ អវិជ្ជានុសយោ ទ្វាទសសុ អកុសលចិត្តេសុ សហជាតវសេន អារម្មណវសេន ច។ តយោបិ អវសេសតេភូមកធម្មេសុ អារម្មណវសេនេវ ឧប្បជ្ជមានា ទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាមោហា។ ភវរាគានុសយោ ចតូសុ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តេសុ ឧប្បជ្ជមានោបិ សហជាតវសេន ន វុត្តោ, អារម្មណវសេនេវ បន រូបារូបាវចរធម្មេសុ ឧប្បជ្ជមានោ លោភោ វុត្តោ។

១៦៣។ ឥទានិ យថាវុត្តានិ អនុសយានិ អនុសយដ្ឋានានិ ទស្សេន្តោ យំ លោកេតិអាទិមាហ។ តត្ថ យំ លោកេ បិយរូបន្តិ យំ ឥមស្មិំ លោកេ បិយជាតិកំ បិយសភាវំ។ សាតរូបន្តិ សាតជាតិកំ អស្សាទបទដ្ឋានំ ឥដ្ឋារម្មណំ។ ឯត្ថ សត្តានំ កាមរាគានុសយោ អនុសេតីតិ ឯតស្មិំ ឥដ្ឋារម្មណេ សត្តានំ អប្បហីនដ្ឋេន កាមរាគានុសយោ អនុសេតិ។ “បិយរូបំ សាតរូប”ន្តិ ច ឥទំ កាមាវចរធម្មវសេន អធិប្បេតំ។ យថា នាម ឧទកេ និមុគ្គស្ស ហេដ្ឋា ច ឧបរិ ច សមន្តា ច ឧទកមេវ ហោតិ, ឯវមេវ ឥដ្ឋារម្មណេ រាគុប្បត្តិ នាម សត្តានំ អាចិណ្ណសមាចិណ្ណា។ តថា អនិដ្ឋារម្មណេ បដិឃុប្បត្តិ។ ឥតិ ឥមេសុ ទ្វីសុ ធម្មេសូតិ ឯវំ ឥមេសុ ទ្វីសុ ឥដ្ឋានិដ្ឋារម្មណធម្មេសុ។ អវិជ្ជានុបតិតាតិ កាមរាគបដិឃសម្បយុត្តា ហុត្វា អារម្មណករណវសេន អវិជ្ជា អនុបតិតា អនុគតា។ វិច្ឆេទំ កត្វាបិ បនេតា។ តទេកដ្ឋោតិ តាយ អវិជ្ជាយ សហជេកដ្ឋវសេន ឯកតោ ឋិតោ។ មានោ ច ទិដ្ឋិ ច វិចិកិច្ឆា ចាតិ នវវិធមានោ, ទ្វាសដ្ឋិវិធា ទិដ្ឋិ, អដ្ឋវត្ថុកា វិចិកិច្ឆា, តទេកដ្ឋោ មានោ ច តទេកដ្ឋា ទិដ្ឋិ ច តទេកដ្ឋា វិចិកិច្ឆា ចាតិ យោជនា។ ទដ្ឋព្ពាតិ បស្សិតព្ពា អវគន្តព្ពា។ តយោ ឯកតោ កត្វា ពហុវចនំ កតំ។ ភវរាគានុសយោ បនេត្ថ កាមរាគានុសយេនេវ សង្គហិតោតិ វេទិតព្ពោ។

ចរិតនិទ្ទេសេ តេរស ចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ។ ទ្វាទស អបុញ្ញាភិសង្ខារោ។ ចតស្សោ អានេញ្ជាភិសង្ខារោ។ តត្ថ កាមាវចរា បរិត្តភូមកា។ ឥតរា មហាភូមកា។ តីសុបិ វា ឯតេសុ យោ កោចិ អប្បវិបាកោ បរិត្តភូមកោ, មហាវិបាកោ មហាភូមកោតិ វេទិតព្ពោ។

១៦៤។ អធិមុត្តិនិទ្ទេសេ សន្តីតិ សំវិជ្ជន្តិ។ ហីនាធិមុត្តិកាតិ លាមកជ្ឈាសយា។ បណីតាធិមុត្តិកាតិ កល្យាណជ្ឈាសយា។ សេវន្តីតិ និស្សយន្តិ អល្លីយន្តិ។ ភជន្តីតិ ឧបសង្កមន្តិ។ បយិរុបាសន្តីតិ បុនប្បុនំ ឧបសង្កមន្តិ។ សចេ ហិ អាចរិយុបជ្ឈាយា ន សីលវន្តោ ហោន្តិ, អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកា សីលវន្តោ, តេ អត្តនោ អាចរិយុបជ្ឈាយេបិ ន ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនោ សទិសេ សារុប្បេ ភិក្ខូយេវ ឧបសង្កមន្តិ។ សចេបិ អាចរិយុបជ្ឈាយា សារុប្បា ភិក្ខូ, ឥតរេ អសារុប្បា, តេបិ ន អាចរិយុបជ្ឈាយេ ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនោ សទិសេ

ហិតាធិប្បត្តិកោយេច រូបវន្តយត្តិ៉ ឲចំ រូបវន្តយតំ បត ត កោចលំ ឲតាទហិយេច, អតីតាតាកាទេតបីតិ ឥទេស្សតំ អតីតយឿ អទ្ធាតត្តិអាឥយាហ៉ តត្ថ អតីតយឿ អទ្ធាតត្តិ អតីតយ៉ិ កាលេ, អច្ចត្តរំយោកាទេត្ថ ចា រូបយោកចចតំ៉ យេវំ រូត្តាតត្ថយេច៉ ត្ថាធំ បត ទុស្សីលំតំ ទុស្សីលយេចតយេច, សីលចត្តាតំ សីលចត្តយេចតយេច, ទុប្បញ្ញាតំ ទុប្បញ្ញយេចតយេច, បញ្ញាចត្តាតំ បញ្ញាចត្តយេចតយេច កោ តិឃយេតីតិ? អញ្ញាវឃធាត្យ តិឃយេតីតិ៉

កត្តាកត្តតិទេ្ទយេ លទេ្ធតទេ្ត បធយំ តិទ្ធិវិត្វា កទេហតទេ្ត បន្ធា តិទ្ធិវិតំ្យ រូទេ្ទវស្ស រូប្បជិបិជិឃា បធយំ អកត្តា តិទ្ធិ្ធា៉ រូទេ្ទយេ បត ទ្ធត្តវយាយេ អច្ចិតស្ស ច យត្តក្ខទស្ស ច បធស្ស បុត្តតិបិតលក្ខលចយេត កត្តវទ្ធា បុត្តំ បឃុទេ្តា៉ កយ្ទាចទលោតាតិ បច្ចាចិទេធត អាតត្តទិឃកយេ្ទត៉ វយត្កាកតាតិ វយក្កឹត្វា៉ កិលេវាចទលោតាតិ តិឃតយិន្ធាឌិ្ធឃា៉ ត្ថាយាតិ ទេ្ត វក្កយក្កាតំ អាចទលោទេតា អាចទលាតិ៉ កិក្ខតិទ្ធុវកាឌីតិ កយ្ទាតិបិ កយ្ទាចទលោតេច វក្កហិតាតិ៉ ចិបិកាចទលោតាតិ អទេហត្យកបជិវត្តិឃា៉ ឃវ្ទា បត ទុទេហត្យកាតយឿ អទិឃយក្កបជិទេចទេធា តត្ថិ, តវ្ទា ទុទេហត្យកា បជិវត្តិបិ ចិបិកាចទលោយេចាតិ ទេចឌិតត្តា, អស្សទ្ធាតិ ត្យទ្ធាឌីវុ វទ្ធាទហិតា៉ អច្ចត្តិកាតិ កត្តកយ្យតាក្យវលច្ចត្តទហិតា៉ រូត្តទក្យទ្យកា យត្យស្សា អច្ចត្តិកទ្ធាតំ បចិទ្ធា៉ ទុប្បញ្ញាតិ កចក្កបញ្ញាឃ បទិហឹតា៉ កចក្កបញ្ញាឃ បត បទិបុណ្ណាឃបិ ឃស្ស កចក្កំ ទេលិក្យត្តទស្ស បិធកំ ត ទេហាតិ, វេវាបិ ទុប្បទេញ្ញាយេច តាយ៉ អកត្តា តិឃាយំ ឌ្ឍក្កយិតំ្យ ក្យវទេលុ្យ ធទេ្យុ្យ វយុត្តត្តិ ក្យវទេលុ្យ ធទេ្យុ្យ វយុត្តតិឃាយវក្ខាតំ អទិឃយក្កំ ឌ្ឍក្កយិតំ្យ អកត្តា៉ អទិឃយទេក្កា ហិ វយ្វា វកាទេចាតិ វយុត្តំ, វេវាយេច អតត្តទថលធាទេត, វឃយេច ចា អចលកាចទេតា តិឃាយេយា, តំ ឌ្ឍក្កយិតំ្យ បចិវិតំ្យ អកត្តា៉ ត កយ្ទាចទលោតាតិអាឌីតិ ចុត្តចិបទិឃាយេឃតេច ទេចឌិតត្តាតីតិ៉

អាវឃាត្យវឃទោកាលាតិទេ្ទវចណ្ណតា តិទ្ធិតា៉

៧០៉ ឃយកបិជិហឹទទោកាលាតិទេ្ទវចណ្ណតា

១១៩៉ ឃយកបិជិហឹទទោកាលាតិទេ្ទយេ អវាធាទលំ វាចទេកហីតិ វេវាវាធាទលាទោកាលាតិទេ្ទយេ អញ្ញាចធតេហិ ឌ្ឍកាវាកាចទេតា ត ចុត្តំ, ត្ថាធ បត អញ្ញាចធតាកាចទេតា ចុត្តត្តិ ទេចឌិតត្តំ៉ រូបទិឃកាឃទេតាតិ តាកិឃា រូទ្ធិ វទីទទេតា៉ អក្កិក្ខទេ្ធា បចត្តតីតិ ទេតទេខាកវិលោទយុលំ បិធកញ្ញាតំ វយាបន្ថិត្វា ចុទ្ធាឃ "រូបទិឃកាឃទេតា អក្កិឌាលិ ចុទ្ធាត្យ"តិ អាចន្ថិត្វា បទិកយុំ កត្វា អតត្តទំ អកិញ្ញាទោកាទលោត "រូបទិឃកាឃទេតា អក្កិឌាលិ ចុទ្ធាត្យ"តិ អធិទ្ធិទេត វហ អធិទ្ធាតា រូបទិឃកាឃទេតា អក្កិឌាលិ ចុទ្ធាតិ៉ វា ហិ ត្ថាធ ទាវទេ្ទត លទេ្ធាតិ ចុត្តា៉ ទេហទ្ធិយកាឃទេតាតិ តាកិទេតា ទេហទ្ធា វទីទទេតា៉ រូធកធាទា បចត្តតីតិ អាទេបិកវិលោទយុលំ បិធកញ្ញាតំ វយាបន្ថិត្វា ចុទ្ធាឃ "ទេហទ្ធិយកាឃទេតា រូធកធាទា ចុទ្ធាត្យ"តិ អាចន្ថិត្វា បទិកយុំ កត្វា អតត្តទំ អកិញ្ញាទោកាទលោត "ទេហទ្ធិយកាឃទេតា រូធកធាទា ចុទ្ធាត្យ"តិ អធិទ្ធិទេត វហ អធិទ្ធាតា ទេហទ្ធិយកាឃទេតា រូធកធាទា ចុទ្ធាតិ៉ រូកឃត្វាបិ អទេត្តាទច្ឆធចទេវត បចត្តតីតិ ចុត្តំ៉ អធិទ្ធាតស្ស អាចន្ថតស្ស ច អត្តទេ ទេ្ត កចក្កចិត្តាតិ ចត្តត្តិ៉ តវ្ទាទេឃច ឃ្យកាលិ ហុត្វា អក្កិក្ខទិទ្ធាធកធាទា បចត្តត្តិ, អត្តទំ ត បញ្ញាឃតិ៉ អទេញ្ញាវំ បត កចក្កបទិទេច្ឆធា តត្ថិ ៉ ប្យុទត្តិយកាឃទេតាតិ អកិយុលបស្សទេតា៉ បន្ថិយកាឃទេតាតិ បិទ្ធិបស្សទេតា៉ ធក្ខិលាអក្ខិទេតា

ចាយអក្ខិតោតិអាឌិ ឃយាឃបិនេធានេយច, ភ អនេញ្ញា៎ ឥក្ខិលភាឃិការេឃាតតោ ចាយភាឃិការេឃាតតោតិ បិនេធា ឃុក្ខនោ៎ ទស្សំ កត្វាបិ

បធត្តិ៎ អំឃក្ឋ៎ែតោតិ ឲត្ត អត្រុក្កតេក្ខ៎ ក្ឋ៎េដ៎ា ចិយាតិ ក្ឋ៎េដ៎ា, អំនេឃានេយច ក្ឋ៎េដ៎ា អំឃក្ឋ៎េដ៎ា៎ អង្គុលង្គុលេហីតិ អង្គុលីហិ អង្គុលីហិ៎

អង្គុលត្តុរិកាហីតិ អង្គុលិតំ អត្តុរិកាហិ៎ ឲនោកកលេិយតោ អក្កុក្កនេត្ត បចត្តតិ, ឲនោកកលេិយតោ ខ្ពកឆារា បចត្តតីតិ ខ្ពកយត្វាបិ

អានេយឥតចចនេភភ ឃត្តុលេិយាតំ បរិយាឌិត្តត្តា ឲនោកកលេិយតោច អក្កុក្ករិត្តាឥកឆារា ឃ្យកលិ ឃ្យកលិ ហុត្វា បចត្តត្តិតិ ទុត្តិ ហោតិ៎

លេិយក្ឋ៎បតោ លេិយក្ឋ៎បតោ អក្កុក្កនេត្ត បចត្តតិ, លេិយក្ឋ៎បតោ លេិយក្ឋ៎បតោ ខ្ពកឆារា បចត្តតីតិ ឲត្វាបិ ឲនេឃច ភនេយា៎ កោឃុទិ

បេិត្តកោឃុ "ឲនោកកលេិយតោ អក្កុក្កនេត្ត បចត្តតិ៎ លេិយក្ឋ៎បតោ លេិយក្ឋ៎បតោ ខ្ពកឆារា បចត្តតិ, លេិយក្ឋ៎បតោ លេិយក្ឋ៎បតោ

អក្កុក្កនេត្ត បចត្តតិ, ឲនោកកលេិយតោ ខ្ពកឆារា បចត្តតី"តិ លិខិតំ៎ តយ្យិ ឃុជ្ជតិនេយច៎ បិឌិហីទស្ស អតិឃុឲុយត្តឌីបភតោ បភ

បុរិយបិនេធានេយច ឃុក្ខតនោ៎

ឋាឌាតិ ឲត្តំ ចណ្ណាភត្តិ កោ ឃត្តុនេត្ត? ហេដ្ឋា "ខ្ពបរិយកាឃតោ"តិអាឌីហិ អតេភកេហិ ឃទ្ទីទាចឃចា ទុត្វា៎ តេភ ឃទ្ទីទាចឃចឃត្តុនេត្ត

បចត្តតីតិ ចចភឃត្តុនេត្តភ ច ឃយកបិឌិហីទាឥការេភ ច ឲត្តំ ចណ្ណាតំ ឃទ្ទីទាចឃចក្វាតំ ទស្ទិនេយា ឃយកា ហុត្វា បចត្តត្តិតិ ទុត្តិ

ហោតិ៎ ឃាយិចចភឃត្តុនេត្តភ ច អចស្សំ "ទស្ទិនេយា"តិ បិធនេឃនេយា ឋាភ្ទិតនេត្តានេយច៎ តិលិភត្តិ ខ្ពយាបុបុប្ចណ្ណាតំ៎ ពីតកាភត្តិ

កលិការបុបុប្ចណ្ណាតំ៎ លោហិតកាភត្តិ ឋាត្តុកោបកចណ្ណាតំ៎ ឱឌាតាភត្តិ ឱឃឥតារកចណ្ណាតំ៎ យឌ្ឋ៎ិាភត្តិ យត្តុទត្តចណ្ណាតំ៎ បកស្សទាភត្តិ

បកាឃភបកតិកាតំ បកស្សទចណ្ណាតំ៎ បកស្សទចណ្ណា ចិឃុំ អចិឌ្ឋ៎យាភបិ ទុទត្តឃុ បត្ថុឃុ ចណ្ណាឃុ នេយ នេយ បកា ឃយុឌ្ឋ៎លិ, តោ តោ

បកស្សទា៎ តធា ហិ តធាកាតស្ស ឃយកបិឌិហីតំ កទោត្តស្ស ឃយកបិឌិហីទោកាលាតលេភច កោឃយស្សុភេត្តូច អក្ខិភត្ថុ តិលដ្ឋ៎ាភតហិ

តិលទស្ទិនេយា តិក្កុយត្តិ, ឃាឃំ ចនេឃភ កកភតលំ អញ្ញាភទុណ្ណឃនេយាកិណ្ណ៎ា ចិយ ខ្ពយាបុបុប្តិលុប្យលឥលឃត្តាត្តំ ចិយ ឌីតិបតត្តុយហិតាលចក្ខ៎

ចិយ បឃាទិតេយចកបដំ ចិយ ច ហោតិ៎ ឲចិតោ តេចច អក្ខិភត្ថុ ពីតកដ្ឋ៎ាភតហិ ពីតទស្ទិនេយា តិក្កុយត្តិ, ឃាឃំ ចនេឃភ ឌិឃាកាកា

ឃុចណ្ណទឃតិឃិត្ថ៎ុយាភា ចិយ ឃុចណ្ណបដបឃាទិតា ចិយ ក្ឋ៎ុក្ខយទុណ្ណកលិការបុបុប្ចឃយ្យទិកិណ្ណា ចិយ ច ចិនេទាចត្តិ៎ យំឃលោហិតេហិ តេចច

អក្ខិភត្ថុ ទត្តដ្ឋ៎ាភតហិ លោហិតទស្ទិនេយា តិក្កុយត្តិ, ឃាឃំ ចនេឃភ ឌិឃាកាកា ចិតបិដ្ឋ៎ទុណ្ណទត្ថ៎ុតា ចិយ ឃុបក្កលិតារឃតិឃិត្ថ៎ុយាភា ចិយ

ទត្តកម្ពុលបរិក្ខិត្តា ចិយ ឌយឃុយតបិលិកក្ខុកធាត្តុឌីចកក្ឋ៎ុយឃយ្យទិកិណ្ណា ចិយ ច ចិនេទាចត្តិ៎ អដ្ឋ៎ីហិ តេចច ឥនេត្តហិ ច អក្ខិភត្ថុ

នេឃតដ្ឋ៎ាភតហិ ឱឌាតទស្ទិនេយា តិក្កុយត្តិ, ឃាឃំ ចនេឃភ ឌិឃាកាកា ទនេតក្ឋ៎េដ៎ហិ អាឃិត្ថ៎ុយាភលិទធារាឃយ្យទិកិណ្ណា ចិយ

បឃាទិតទនេតបដ៎ចិតាភា ចិយ ឌីតិបតត្តុទនេតតាលចក្ខ៎ ចិយ ក្ឋ៎ុក្ខក្ឋ៎ុយុកឃិក្កុចារឃុយភយល្លិកាឌិក្ឋ៎ុយឃត្តាត្តា ចិយ ច ចិនេទាចត្តិ៎

ហត្វុតលបិឌតលីឌីហិ យត្តុទត្តដ្ឋ៎ាភតហិ យឌ្ឋ៎ិទស្ទិនេយា តិក្កុយត្តិ, ឃាឃំ ចនេឃភ ឌិឃាកាកា បធាត្យអឌាលបរិក្ខិត្តា ចិយ

ទត្តក្ឋ៎ុទចកក្ឋ៎ុយឃនេយាកិណ្ណា ចិយ ច ចិនេទាចត្តិ៎ ខ្ពណ្ណាភតាឌីហិ បកស្សទដ្ឋ៎ាភតហិ បកស្សទទស្ទិនេយា តិក្កុយត្តិ, ឃាឃំ ចនេឃភ ឌិឃាកាកា

ឱឃឥតារកបុញ្ញបុណ្ណា ចិយ ចិឌ្ឋ៎ុបដលិឌីបរិបុណ្ណា ចិយ ច ចិនេទាចត្តិ៎

ភកចា ចក្ខុយតីតិអាឌិ "ភកចតោ ច តិឃ្ចិតាភត្ថុ ភាភាឋ្គិយាបធកាទំ ឃយកបិឌិហីនេទភច ហោតី"តិ ឥស្សភត្ថំ ទុត្តំ៎ តោឃចិត្តា

តិឃ្ចិតាតំ ឋ្គិយាបធា ឃ្យកលិច ហុត្វា ចត្តត្តិ៎ ឃឌិ តិឃ្ចិតា ពហុកា ហោត្តិ, "តិឃ្ចិតោ"តិអាឌិ កឃ្វា ឲកចចភំ កតត្តិ តេ? តិឃ្ចិតោឃុបិ

ឲនោកស្ស ភាភាឋ្គិយាបធកាចឥស្សភត្ថំ ពហុចនេភភ ហិ ទុទត្តឃុ ឃនេត្តបិ តិឃ្ចិតា ឃកំ ឲនោកទំករិយាបធិកា ចិយ ហោត្តិ៎ ឲកចចនេភភ

បត ចុទ្ទោ គិយ៉ិទេតស្ស ឲទេកទេកា ភាភាត្តរិយាបធិទេកាតិ ទោាយតិ៎ តន្វា ឲកាចចតតិទេ្ទសា កទេតា៎ ទ្វេអបត្តកទេត្តទោបិ តាច ភាភាត្តរិយាបធិកកិត្តត៌ សហស្ស យាទេបសិ, កិ បត កកចា យយកបិដិហិទេទ ពាហុ គិយ៉ិទេត ត កទិស្សតិ៎ ទ្វេអបត្តកទេត្តទេ យុត្តិតា្វា អទេត្តាសំ សាចកាត៌ ឲកាចដ្ឋទេតត ភាភាត្តរិយបធិកាត៌ ភាភាទ្វបិតត្វា គិយ៉ាត៌ ត ត្តព្វតិ៎ អតិយទេយត្វា ហិ គិយ៉ិតា ត្តដ្ឋិយតា សដិសាច ទេហាត្តិ៎ ដាតតិសដ្ឋាគឹស្ស ចា ការិតត្យញ្ញុការចាគឹស្ស ចា ឃំ ឃំ ត្តដ្ឋិយា កទេទាតិ, តំ តទេផច កទេទាត្តិ, ចិសដិសកទេណ៍ ភាភាកិរិយាកទេណត្វា "ឲត្តកា ទ្រាដិសា ទេហាត្តុ, ឲត្តកា ត្តយំ ភាយ កទេទាត្តុ"តិ ចិសុំ ចិសុំ អាចដ្ឋិត្វា អធិដ្ឋាទេតត ត្តព្វតិ៎ តឆាកតស្ស បត ឲកាចដ្ឋតាធិដ្ឋាទេតទេតច ភាតប្យកាទតិយ៉ាត៌ ត្តព្វតិ៎ ឲចទេយច អក្កិក្ខទ្ធាឥកឆាទាតិយ៉ាទេត ច ភាភាចញ្ញតិយ៉ាទេត ច ទេចដិតត្តា៎ តត្ត កកចា ចក្កយតិតិ អាកាទេស ចា បធចិឃំ ចា ចក្កយតិ៎ គិយ៉ិទេតាតិ ត្តដ្ឋិយា យាបិតព្វដ្ឋស្សបំ៎ តិដ្ឋតិ ចាតិអាគឹតិបិ អាកាទេស ចា បធចិឃំ ចា៎ កទេប្យតិតិ កទេទាតិ៎ កកចា តិដ្ឋតិតិអាគឹស្សបិ ឲទេសច តទេយាតិ៎

យយកបិដិហិទោាណតិទេ្ទសចញ្ញតា គិដ្ឋិតា៎

ល៍១៎ យហាកទ្វណាទោាណតិទេ្ទសចញ្ញតា

១១ល៍៎ យហាកទ្វណាទោាណតិទេ្ទទេស ពាហុទេកហិ អាកាទេទហិតិ ត្តឥាតិ ចុត្វយាទេតហិ ឲកុ្វតតចុតិយា បកាទេទហិ៎ បស្សត្តាតត្តិ ទោាណចក្កុតា ច ពុទ្ធចក្កុតា ច ឌូទេលាទេកត្តាត៌៎ ឌូក្កយតិតិ ឌូតទេតិ បចិសតិ៎ អាដិទេត្តាតិ ទុក្កលក្កណចទេសត បឹត្យអាទេយាកទេតា សត្តាបតទេដ្ឋត អាគឹបិទេតា៎ "យឥតិត្វំ, តំ ទុក្ក"ត្តិ (សំ៎ តិ៎ ៣៎១៥) ចុត្តត្តា សត្តសព្ពតស្ស ទេចច ទុក្កលក្កណចទេសត បឹត្យត្តតត្តា ទុក្កស្ស ច កទ្វណាយ យុ្វលក្វតត្តា បធយំ ទុក្កលក្កណចទេសត "អាដិទេត្តា"តិ ចុត្តត្តិ ទេចដិតត្តា៎ ទាកាគឹហិ អាដិត្តតំ បត ្តបទិ ចក្កតិ៎ អឆ ចា អាដិទេត្តាតិ ទាកាគឹហិទេយច អាដិទេត្តា៎ ្តបទិ បត "តស្ស តត្តទេត្តា ទេកាចិ គិត្តាទេបតា"តិ អត្តាទេបក្កតចទេសត បុត ចុត្តត្តិ ទេចដិតត្តា៎ ទេលិកសត្តិចាទេសាតិ បត្វាក្កុត្ត លុដ្ឋតបលុដ្ឋតទេដ្ឋត ទេលិទេកា, តញ្ញាដិដ្ឋិចទេសត សត្តិចសត្តិ ឲត្ត សត្តាតិ សត្តិចាទេសា, ទេលិទេកាច សត្តិចាទេសា ទេលិកសត្តិចាទេសា៎ ទុក្កិតំ ឍត្តសត្តាត៌ ្តបិទោាយ សត្តទេចាហាទសត្តាចទេតា ទេលិកសត្តិចាសទេយាកទេតា សត្តសយុទេហាបិ ទេលិកសត្តិចាទេសា៎ ទេសាបិ ច សហឍត្តទោាទេយច៎ ្តយ្យុទេត្តាតិ អទេតទេកស្ស កិទេត្វស្ស តិត្វព្យាបិទេតាយ កតទេយាទេកា កទិ៍តាស្សទេហា, សតតកិទេត្វស្ស ទិសាស្សុទេក្កាតិ អទេត្តា៎ ឈដ្ឋតយុទេត្តាតិ ចា ្តយ្យុទេត្តា៎ បយាទេតាតិ បត្តទេតយ្យា តគឹ ចិឃ អតចដ្ឋិតកយទេតត យទេណាយ យាតុំ អាទេទ្ធា៎ កុយ្យុក្កប្យដិបទេត្តាតិ កុដ្ឋិតំ យិដ្ឋាយកុ្ក បដិបទេត្តា៎ ្តបទិ បត "ចិបឆបក្កទេទ្ធា"តិ ភាភាបទេឥហិ ចិទេសទេសត្វា ចុត្តំ៎

្តបតិយតិតិ ឌទាចទេសត យទេណាយ ្តបតិយតិ ហទិយតិ៎ ឌទា ហិ "អាយុទេតា សំហាគឹ"តិ (សំ៎ តិ៎ ៣៎៣) ចុត្តា៎ អទ្ធចាតិ ត ធិទេទា, សឥា តទេឆច ត ទេហាតិ៎ យន្វា អទ្ធទេចា, តន្វា ្តបតិយតិតិ បុរិយស្ស កាទេណចចតទេយតំ៎ ឲទេតត សកាទេណ៍ ឌទាទុក្ក ចុត្តំ៎ តំ ឌទាទុក្ក ដិន្វា ឌទាបិទិឌុត្តាទហិតាបិ ចិត្វា បត្តាឌត្តិ៎ អតាទេណាតិ តាឃិតំ ទក្កិតំ សយទេត្តត ទហិទេតា, អភាទេក្កាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៎ អតកិស្សទោាតិ អកិសទិត្វា អកិកត្វា ត្យាហទេណត អស្សាទេសតំ សយទេត្តត ទហិទេតា, អសហាទេយាតិ ចា អទេត្តា៎ យន្វា អតកិស្សទោា, តន្វា អតាទេណាតិ បុរិយស្ស កាទេណចចតទេយតំ៎ ឲទេតត សកាទេណ៍ បិយចិប្យទេយាកទុក្ក ចុត្តំ៎ តំ បិយចិប្យទេយាកទុក្ក ដិន្វា ទោាតិបិទិឌុត្តាទហិតាបិ ចិត្វា បត្តាឌត្តិ៎

អស្សុទេកាតិ សកកណ្ឌទហិទេតា៑ សត្ថា បហាយ កបតីយត្តិ សកកណ្ឌត្តិ សល្លក្ខិតំ សត្ថា បហាយ ទេលិទេកត កត្តត្ថា៑ យស្មា សត្ថា បហាយ កបតីយំ, តស្មា អស្សុទេកាតិ បុទិយស្ស កាទលាចចតទេយតំ៑ ឲទេតត សការលំ យទលាទុក្ខ ទុត្តំ៑ តំ ឌិស្វា ទេកាកបិទិដ្ឋញ្ញាទហិតាបិ ចិញ្ញា បត្ថាឌត្តិ៑ អញ្ញាត្ថ “កបុស្សុកា យាលាចសត្តា”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑១៥៥) ទុត្តំ, ត្ថាឆ ច ទដ្ឋបិលសុទេត្តុ ច “អស្សុទេកា ទេលិទេកា”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑១០៥) ទុត្តំ, តំ កថំ យុជ្ជតីតិ ទេច? បហាយ កបតីយំ សត្ថាយ “អស្សុទេកា”តិ ទុត្តំ, កបុំ បត ត បហាយ កបតីយំ៑ តស្មា “កបុស្សុកា”តិ ទុត្តំ៑ ទដ្ឋបិលសុទេត្តុទេយច ច ឲចទេយតំ ទុត្តំ “ត្ថុំ បត យធាកបុំ កបិស្សុឃី”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑១០៩)៑ ក្ខាទេតាតិ បិទិបុទិទហិទេតា៑ អតិទេត្តាតិ កិទេឃ្យា កិទេឃ្យា បត្តតាយបិ ត សុហិទេតា ៑ ត្ថាឆំ ក្ខាតកាចស្ស កាទលាចចតំ៑ តញ្ញាឌាទេសាតិ តញ្ញាយ ចទេស ចត្តតទេតា តញ្ញាយ ឌាសក្ខុទេតា៑ ត្ថាឆំ អតិត្តកាចស្ស កាទលាចចតំ៑ ឲទេតត ត្ថាច្ចាទទោកាបទេឌទេសត សការលំ ញ្យាឆិទុក្ខ ទុត្តំ៑ តំ ញ្យាឆិទុក្ខ ឌិស្វា ញ្យាឆិបិទិដ្ឋញ្ញាទហិតាបិ ចិញ្ញា បត្ថាឌត្តិ៑ អតាយទេតាតិ បុត្តាឌីហិបិ តាយតស្ស អកាចទេតា អតាយទេតា អតាទទេក្លា, អលក្ខុតឃ្យទេលទេយា ចា៑ អទេលទេលាតិ អល្លិយិតុំ តិស្សិតុំ អតទទេហា អល្លិតាតយិ ច ទេលាកិច្ចាការទេកា៑ អសទទេលាតិ តិស្សិតាតំ ត កយសាទទេកា ត កយចិតាសទេកា៑ អសទលីក្ខុទេតាតិ បុទេទ ក្ខុប្បត្តិយា អត្តុទេតា អកាទេចទេតច អសទទេលា, ក្ខុប្បត្តិសយកាលទេយច អសទលីក្ខុទេតាតិ អទេត្ថា៑

ក្ខណ្ឌទេតាតិ សត្ថាកុសទេលសុ ក្ខណ្ឌច្ចុស្ស ក្ខុប្បជ្ជតទេតា សត្តសត្តាទេត ច អកុសលុប្បត្តិឌាហុល្លទេតា អកុសលសយដ្ឋិទេលិទេកា ទេតត ក្ខណ្ឌទេច្ចត ក្ខណ្ឌទេតា៑ អច្ចុបសទេត្តាតិ អច្ចុបសយតលក្ខលាស្ស ក្ខណ្ឌច្ចុទេស្សច ទេយាទេកត អច្ចុបសទេត្តា កត្តយិកបជិការទេកា៑ “ក្ខុបតីយតិ ទេលិទេកា”តិអាឌីសុ ចតុសុ ច “ក្ខណ្ឌទេតា ទេលិទេកា”តិ ច បច្ចាសុ ឍាទេតសុ ទេលិទេកាតិ អាកតំ, ទេសទេសសុ ទេលិកសត្តិចាទេសាតិ៑ ក្ខុកយឆាបិ ទេលិទេកាទេយច៑ សសទេល្លាតិ បីឡអាឌតកតាយ អទេត្តាតុឌតតាយ ទុត្តិហទលីយតាយ ច សល្លាតិ សត្ថិ កទេតហិ ទាកាឌីហិ សទេល្លហិ សហចត្តតទេកា៑ ចិទេណ្ឌាតិ យិកាឌទេយា កឌាឆិ បទេទហិ ចិណ្ឌា ទេហាត្តិ, អយំ បត ទេលិទេកា តិច្ចំ អត្តតាច ចិទេណ្ឌា៑ បុច្ចុសទេល្លហីតិ “សត្ត សល្លាតិ – ទាកសល្លំ, ទេឌាសសល្លំ, ទេយាហសល្លំ, យាតសល្លំ, ឌិដ្ឋិសល្លំ, កិទេលសសល្លំ, ទុច្ចុទិតសល្ល”ត្តិ (យហាតិ៑ ១លិ៍៖) ទុទេត្តហិ សត្តហិ សទេល្លហិ៑ តស្សាតិ តស្ស ទេលិកសត្តិចាសស្ស៑ សល្លាតំ ក្ខណ្ឌាតិ ទេតសំ សល្លាតំ សត្តសត្តាតទេតា ក្ខណ្ឌិទិតា បុក្កទេលិ៑ អញ្ញាត្រ យឃាតិ យំ ឌទេបត្វា៑ ទេឃបិ កកចទេតា សាចកា សល្លាតិ ក្ខណ្ឌទត្តិ, ទេតសំ កកចទេតា ចចទេតទេតច ក្ខណ្ឌទលាទេតា កកចាច ក្ខណ្ឌទតិ តាយ៑ អចិឌ្ឍត្តការាចទទេលាតិ អចិឌ្ឍា ឲច សកាចឌស្សតច្ឆាឌទេតត អត្ថិ ចិយ កទេទាតីតិ អចិឌ្ឍត្តកាទេទា, ទេសាច សកាចាចកយតតិចាទទេលាត អាចទលំ ឲតស្សាតិ អចិឌ្ឍត្តការាចទទេលា៑ កិទេលសបញ្ជាទបក្ខិទេត្តាតិ កិទេលសា ឲច កុសលកយតសត្តិទ្ធដ្ឋទ្ធតទេដ្ឋត បញ្ជាទទោតិ កិទេលសបញ្ជាទទោ, អចិឌ្ឍាបកទេច កិទេលសបញ្ជាទេទ បក្ខិទេត្តា បិតិទេតា៑ អាទេលិកំ ឌទេស្សតាតិ បញ្ញាទេលិកំ ឌស្សតសីទេលិ, បញ្ញាទេលិកស្ស ឌទេស្សតាតិ ចា អទេត្ថា៑ អចិឌ្ឍាកទេតាតិ អចិឌ្ឍំ កទេតា បចិទេដ្ឋា៑ ត ទេកចលំ អចិឌ្ឍាយ អាចទលាយត្តុទេយច, អធ ទេលា កហតកទេតា ចិយ អចិឌ្ឍាទេកាសស្ស អទេត្តា បចិទេដ្ឋាតិ បុទិយទេតា ចិទេសទេសា៑ អណ្ឌក្ខុទេតាតិអាឌទេយា ច ចិទេសសាទេយច៑ អណ្ឌក្ខុទេតាតិ អទេណ្ឌ ក្ខុទេតា តិឌ្ឋាទេត្តា៑ យធា ហិ អទេណ្ឌ តិឌ្ឋាត្តា ឲកទេច្ច សត្តា “អណ្ឌក្ខុតា”តិ ទុច្ចុត្តិ, ឲចយំ ទេលិទេកា អចិឌ្ឍណ្ឌទេកាទេស តិឌ្ឋាត្តត្តា “អណ្ឌក្ខុទេតា”តិ ទុច្ចុតិ៑ បទិទេយាតទេណ្ឌាតិ ទេតត អចិឌ្ឍណ្ឌទេកាទេសត សយត្តទេតា ឍូតទេណ្ឌា ឍាទេណ្ឌា ទេចឌិទេតា៑

តត្ថាកុលកឌាទេតាតិ តត្ថំ ចិយ អាកុលក្ខុទេតា៑ យធា តាយ ទុត្តិក្ខិត្តំ ឃុសិកច្ឆិត្តំ ទេបសការាតំ តត្ថំ តហិំ តហិំ អាកុលំ ទេហាតិ, ត្ថាឆំ អក្កំ ត្ថាឆំ ឃុលត្តិ អទេក្កត ចា អក្កំ, ឃុទេលត ចា ឃុលំ សយាទេតតុំ ទុក្កទំ ទេហាតិ, ឲចទេយច សត្តា បច្ចុយាកាទេទ ឍលិតា អាកុលិ ញ្យាកុលិ ទេហាត្តិ, ត

សក្កោន្តិ បច្ចយាការំ ឧជុំ កាតុំ. តត្ថ តន្តេ បច្ចត្តបុរិសការេន ញត្វា សក្កាបិ ភវេយ្យ ឧជុំ កាតុំ, ឋបេត្វា បន ទ្វេ ពោធិសត្តេ អញ្ញោ សត្តោ អត្តនោ ធម្មតាយ បច្ចយាការំ ឧជុំ កាតុំ សមត្ថោ នាម នត្ថិ. យថា បន អាកុលំ តន្តំ កញ្ជិកំ ទត្វា កោច្ឆេន បហតំ តត្ថ តត្ថ កុលកជាតំ ហោតិ គណ្ឋិពទ្ធំ, ឯវមិមេ សត្តា បច្ចយេសុ បក្ខលិត្វា បច្ចយេ ឧជុំ កាតុំ អសក្កោន្តា ទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋិគតវសេន កុលកជាតា ហោន្តិ គណ្ឋិពទ្ធា. យេ ហិ កេចិ ទិដ្ឋិយោ និស្សិតា, សព្ពេ តេ បច្ចយំ ឧជុំ កាតុំ ន សក្កោន្តិយេវ. កុលាគណ្ឋិកជាតាតិ កុលាគណ្ឋិកំ វិយ ភូតា. កុលាគណ្ឋិកំ វុច្ចតិ បេសការកញ្ជិយសុត្តំ. "កុលា នាម សកុណិកា, តស្សា កុលាវកោ"តិបិ ឯកេ. យថា តទុភយម្បិ អាកុលំ អគ្គេន វា អគ្គំ, មូលេន វា មូលំ សមានេតុំ ទុក្ករន្តិ បុរិមនយេនេវ យោជេតព្ពំ. មុញ្ជបព្ពជភូតាតិ មុញ្ជតិណំ វិយ បព្ពជតិណំ វិយ ច ភូតា មុញ្ជតិណបព្ពជតិណសទិសា ជាតា. យថា តានិ តិណានិ កោដ្ដេត្វា កោដ្ដេត្វា កតរជ្ជុ ជិណ្ណកាលេ កត្ថចិ បតិតំ គហេត្វា តេសំ តិណានំ "ឥទំ អគ្គំ ឥទំ មូល"ន្តិ អគ្គេន វា អគ្គំ, មូលេន វា មូលំ សមានេតុំ ទុក្ករំ, តម្បិ បច្ចត្តបុរិសការេន ញត្វា សក្កា ភវេយ្យ ឧជុំ កាតុំ, ឋបេត្វា បន ទ្វេ ពោធិសត្តេ អញ្ញោ សត្តោ អត្តនោ ធម្មតាយ បច្ចយាការំ ឧជុំ កាតុំ សមត្ថោ នាម នត្ថិ. ឯវមយំ បជា បច្ចយាការំ ឧជុំ កាតុំ អសក្កោន្តី ទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋិគតវសេន គណ្ឋិជាតា ហុត្វា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ សំសារំ នាតិវត្តតិ.

តត្ថ អបាយោតិ និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បេត្តិវិសយោ អសុរកាយោ. សព្ពេបិ ហិ តេ វឌ្ឍិសង្ខាតស្ស អាយស្ស អភាវតោ "អបាយោ"តិ វុច្ចន្តិ. តថា ទុក្ខស្ស គតិភាវតោ ទុគ្គតិ. សុខសមុស្សយតោ វិនិបតិតត្តា វិនិបាតោ. ឥតរោ បន –

"ខន្ធានញ្ច បដិបាដិ, ធាតុអាយតនាន ច;

អព្ពោច្ឆិន្នំ វត្តមានា, សំសារោតិ បវុច្ចតី"តិ.

តំ សព្ពម្បិ នាតិវត្តតិ នាតិក្កមតិ. អថ ខោ ចុតិតោ បដិសន្ធិំ, បដិសន្ធិតោ ចុតិន្តិ ឯវំ បុនប្បុនំ ចុតិបដិសន្ធិយោ គណ្ហមានា តីសុ ភវេសុ ចតូសុ យោនីសុ បញ្ចសុ គតីសុ សត្តសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ នវសុ សត្តាវាសេសុ មហាសមុទ្ទេ វាតុក្ខិត្តនាវា វិយ យន្តគោណោ វិយ ច បរិព្ភមតិយេវ. អវិជ្ជាវិសទោសសល្លិត្តាតិ អវិជ្ជាយេវ អកុសលុប្បាទកេន កុសលជីវិតនាសកតោ វិសន្តិ អវិជ្ជាវិសំ, តទេវ សត្តានំ ទូសកតោ អវិជ្ជាវិសទោសោ, តេន អនុសយបរិយុដ្ឋានទុច្ចរិតភូតេន សំ លិត្តា មក្ខិតាតិ អវិជ្ជាវិសទោសសល្លិត្តា. កិលេសកលលីភូតាតិ អវិជ្ជាទិមូលកា កិលេសា ឯវ ទូសិតដ្ឋេន កលលំ កទ្ទមោតិ កិលេសកលលំ, តមស្ស អត្ថីតិ កិលេសកលលី, ឯវំភូតា. រាគទោសមោហជដាជដិតាតិ លោភបដិឃាវិជ្ជាសង្ខាតា រាគទោសមោហា ឯវ រូបាទីសុ អារម្មណេសុ ហេដ្ឋុបរិយវសេន បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជនតោ សំសិព្ពនដ្ឋេន វេឡុគុម្ពាទីនំ សាខាជាលសង្ខាតា ជដា វិយាតិ ជដា, តាយ រាគទោសមោហជដាយ ជដិតា. យថា នាម វេឡុជដាទីហិ វេឡុអាទយោ, ឯវំ តាយ ជដាយ អយំ លោកោ ជដិតោ វិនទ្ធោ សំសិព្ពិតោតិ អត្ថោ. ជដំ វិជដេតាតិ តំ ឯវំ តេធាតុកំ លោកំ ជដេត្វា ឋិតំ ជដំ វិជដេតា សំឆិន្ទិតា សម្ពាលយិតា.

តណ្ហាសង្ឃាដបដិមុក្កាតិ តណ្ហា ឯវ អញ្ញមញ្ញំ បវត្តិតោ សង្ឃដិតដ្ឋេន សង្ឃាដោតិ តណ្ហាសង្ឃាដោ, តស្មិំ តណ្ហាសង្ឃាដេ បដិមុក្កា

អនុបចិនិត្វា អនត្តាការតោតិ តណ្ហាសង្ឃាដប្បដិមុក្កោ។ តណ្ហាជាលេន ឱត្ថដោតិ តណ្ហា ឯវ បុព្វោ វុត្តតយេន សំសិព្វិតត្ថេន ជាលន្តិ

តណ្ហាជាលំ, តេន តណ្ហាជាលេន ឱត្ថដោ សមោត្ថតោ ឆាទិតោ បលិវេឋិតោ។ តណ្ហាសោតេន វុយ្ហតីតិ តណ្ហា ឯវ សំសារេ

អាកឌ្ឍនដ្ឋេន សោតោតិ តណ្ហាសោតោ, តេន តណ្ហាសោតេន វុយ្ហតិ អាកឌ្ឍីយតិ។ តណ្ហាសញ្ញោជនេន សញ្ញុត្តោតិ តណ្ហា ឯវ លោកេ

វដ្ដុំ សំយោជនតោ ពន្ធនតោ សំយោជនន្តិ តណ្ហាសំយោជនំ, តេន តណ្ហាសំយោជនេន សញ្ញុត្តោ ពទ្ធោ។ តណ្ហានុសយេន

អនុសដោតិ តណ្ហា ឯវ អនុសយនដ្ឋេន អនុសយោតិ តណ្ហានុសយោ, តេន តណ្ហានុសយេន អនុសដោ អនុគតោ ផរិតោ។

តណ្ហាសន្តាបេន សន្តប្បតីតិ តណ្ហា ឯវ បច្ឆិមកាលេ ផលកាលេ ច លោកំ សន្តាបេតីតិ សន្តាបោ, តេន តណ្ហាសន្តាបេន សន្តប្បតិ

សន្តាបីយតិ។ តណ្ហាបរិឡាហេន បរិឌយ្ហតីតិ តណ្ហា ឯវ ពលវត្តា បច្ឆិមកាលេ ផលកាលេ ច សមោត្ថតា ឌហនដ្ឋេន

បរិឡាហោតិ តណ្ហាបរិឡាហោ, តេន តណ្ហាបរិឡាហេន បរិឌយ្ហតិ សមោត្ថតោ ឌហីយតិ។ ទិដ្ឋិសង្ឃាដាទយោ ទិដ្ឋិយា ច វសេន

យោជេតព្វា។

អនុគតោតិ អនុបតិតោ។ អនុសដោតិ អនុធាវិតោ។ អភិភូតោតិ បីឡិតោ។ អជ្ឈាហតោតិ អភិអាហតោ អភិមុខំ ហុត្វា បហតោ។ ទុក្ខេ បតិដ្ឋិតោតិ ទុក្ខេ វដ្ដទុក្ខេ សុខវិបល្លាសេន បតិដ្ឋិតោ អភិនិវិដ្ឋោ។

តណ្ហាយ ឧឌ្ឌិតោតិ តណ្ហាយ ឧល្លង្ឃិតោ។ ចក្ខុ ហិ តណ្ហារជ្ជុនា អាវុនិត្វា រូបនាគទន្តេ ឧឌ្ឌិតំ, សោតាទីនិ តណ្ហារជ្ជុនា អាវុនិត្វា

សទ្ទាទិនាគទន្តេសុ ឧឌ្ឌិតានីតិ តំសមង្គីបុគ្គលោបិ ឧឌ្ឌិតោ យេវ នាម។ ជរាបាការបរិក្ខិត្តោតិ អតិក្កមិតុំ អសក្កុណេយ្យដ្ឋេន បាការភូតាយ ជរាយ

បរិវារិតោ។ មច្ចុបាសេន បរិក្ខិត្តោតិ ទុរុគ្គមនីយដ្ឋេន បាសភូតេន មរណេន ពន្ធោ។ មហាពន្ធនពន្ធោតិ ទឡ្ហត្តា ទុព្ភេទត្តា ច

មហន្តេហិ ពន្ធនេហិ ពន្ធោ។ រាគពន្ធនេនាតិ រាគោ ឯវ ពន្ធតិ សំសារតោ ចលិតុំ ន ទេតីតិ រាគពន្ធនំ។ តេន រាគពន្ធនេន។

សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ កិលេសពន្ធនេនាតិ វុត្តាវសេសេន កិលេសពន្ធនេន។ ទុច្ចរិតពន្ធនេនាតិ វិវិធេន។ សុចរិតំ បន

ពន្ធមោក្ខស្ស ហេតុត្តា ពន្ធមោក្ខត្តា អត្ថិ។ តស្មា តំ ន គហិតំ។

ពន្ធំ យោជេតាតិ តស្ស ពន្ធំ យោជេតា។ ពន្ធា យោជេតាតិបិ បាឋោ, ពន្ធតោ តំ យោជេតាតិ អត្ថោ។ យថា សង្ឃាដប្បដិមុក្កោតិ

កុសលសម្ភារបីឡនេន យថា សង្ឃាដសង្ឃាតំ រាគទោសមោហមានទិដ្ឋិកិលេសទុច្ចរិតគហនំ បដិមុក្កោ។ ជាលានំ ឆទ្ទេស្សតាតិ

លោកិយលោកុត្តរសមាធិបញ្ញាជាលានំ ឆទ្ទេស្សតា។ យថា បលិពោធេន បលិពុទ្ធោតិ យថា វិចារលោកេ វិចរតោ។ យថា លេបេន ចា

លិត្តោ។ បលិពោធេនាតិ ច រាគាទិសត្តវិធេន ឯវ។ “តណ្ហាទិដ្ឋិបលិពោធេនា”តិ ឯកេ។ បលិពោធំ ភេតាតិ តំ បលិពោធំ ភិន្ទិតា។

យថា បរិវេតិ បញ្ចាគតិបរិវេ, ជាតិជរាមរណបរិវេ ចា។ តំ សព្វម្បិ ទុរុត្តរណដ្ឋេន បរិវេតា។ បរិវា ឧទ្ធតាតិ តតោ បរិវតោ

ឧទ្ធរិតា។ យថា កន្តារប្បដិបន្នោតិ ជាតិជរាព្យាធិមរណសោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសកន្តារំ បដិបន្នោ។ សព្វម្បិ តំ

ទុរតិក្កមនដ្ឋេន កន្តារោ, តំ កន្តារំ តារេតា។ កន្តារា តារេតាតិ ចា បាឋោ។ យថា សំសារប្បដិបន្នោតិ អវិជ្ជាទិកំ វដ្ដសង្ខាតំ

បដិបន្នោ។ សំសារា មោចេតាតិ សំសារតោ មោចេតា។ សំសារំ មោចេតាតិ ចា បាឋោ។ យថា វិនិបាតេតិ សំសារវិនិបាតេ។ សំសារោ ឯវ

ហិ ទុក្ខវសេន វិនិបាតោ។ បរិយាទិតត្តាតីតិ កុសលំ និចត្តិត្វា ចរតិ។ យថា បលិបេតិ យថា ឯត្ថ កាយកម្មេ។ កាយោ ហិ ជម្ពាលដ្ឋេន បលិបោ។

ᨷᩖᩥᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩃᨣ᩠ᨣᩣ᪨ ᨿᨳᩣᨷᩖᩥᨷᨷᩖᩥᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨

ᩋᨠ᩠ᨡᩣᩉᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣᩉᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᩉᨲᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨣᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨶᩃᩮᨶᩮᩅ ᩋᨶᩩᨴᩉᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ, ᨲᩮᨶ ᩁᩣᨣᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᩊᩮᩣ ᨷᩥᨲᩮᩣ, ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᩊᩮᩣ ᨩᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨷᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨷᨴᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩁᩮᩣ᪨ ᨴᨭ᩠ᨮᩣ᪨

ᩉᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨿᨠᩮᨶ ᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲᩴ ᨷᩦᩊᩥᨿᨲᩦ᪨ ᨷᨲ᩠ᨲᨭᩮᩣᨲᩥ ᩁᩣᨩᩣᨴᩦᩉᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᩣᩁᩮᩣ᪨

ᨧᩮᩣᨶᩣᨷᩥᨶᨴᩤᩤᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨧᩮᩣᨶᩣᨷᩥᨶᨴᩮᩉᩥ ᨷᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨥᩣᨲᨶᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᩁᨱᩈ᩠ᨾᩣᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨾᩮᨶ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ

ᨾᩮᩣᨧᩮᨲᩣ᪨ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨻᨶ᩠ᨵᩴ ᨾᩮᩣᨧᩮᨲᩣᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩣᨳᩮᩣᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᨶᩣᨳᩮᩣ ᨷᩖᩥᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᨶ ᨶᩣᨳᩮᩣ ᨶ ᨷᩖᩥᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ

ᩋᨶᩣᨳᩮᩣ, ᩋᩈᩁᨱᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᩁᨾᨠᩣᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨩᩁᩣᨴᩥᨷᨭᩥᨻᩣᩉᨶᩮ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩋᨲᩦᩅ ᨠᨷᨱᨽᩣᩅᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩣᨿᨲᩣᨲᩥ

ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩩ᪨ ᨲᩣᨿᩥᨲᩣᨲᩥ ᨧ ᨷᩣᨮᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨽᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨲᩥᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᨠᩁᩩᨱᩮᩣ ᨧ᪨

ᨧᩥᩁᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩮᩅ ᨴᩦᨥᨠᩣᩃᩴ ᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᨡᩮᨸᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨣᨵᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨣᩮᨵᩮᨶ ᨣᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᩅᩤ ᨣᨶ᩠ᨳᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ

ᨷᩥᨷᩣᩈᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᩥᨲᩩᩴ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩥᨲᩩᩴ ᨷᩥᨷᩣᩈᩣ, ᩈᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩑᩅ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨷᩥᨷᩣᩈᩣᨿ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᩥᨷᩣᩈᩥᨲᩮᩣ᪨

ᩋᨶ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨣᨲᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩉᩥ ᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨷᩔᨲᩦ᪨ ᩋᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨷᨶ ᩋᨶ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ

ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ, ᨷᨠᨲᩥᨿᩣ ᩑᩅ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ᪨ ᩉᨲᨶᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᨿᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨶᩮᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩴ ᨣᨲᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ

ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣᨠᩮᩣ᪨ ᩈᨿᨧᩥᩈᨿᩴ ᨴᩔᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨠᩣᨧᩮ ᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᨶᩮᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩩᨣᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩋᨣᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᨶᨿᨲᩥ᪨

ᩉᨲᨶᩮᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᩅᩔ ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᨴᩔᨶᩮᨶ ᩋᨷᩁᩥᨶᩣᨿᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ, ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨶᩮᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨷᩥᨿᩔ ᨶᩮᨲᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ

ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨧᩥᨷᨳᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᨧᩥᨷᩁᩦᨲᩮᩣ, ᨧᩥᩈᨾᩮᩣ ᩅᩤ ᨷᨳᩮᩣ ᨧᩥᨷᨳᩮᩣ, ᨲᩴ ᨧᩥᨷᨳᩴ ᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨧᩥᨷᨳᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ,

ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨷᨳᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩣᨷᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩮ ᨠᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨿᩩᨬ᩠ᨩᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨷᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨧᩥᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩋᩁᩥᨿᨷᨳᩴ

ᩋᩣᨶᩮᨲᩣᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨠᩩᨷᨶᩮᨲᩣ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨾᩉᩮᩣᨥᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩃᩴ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩒᨥᨾᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩒᨥᩣ,

ᨷᨠᨲᩥᩒᨥᨲᩮᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᩒᨥᩣᨲᩥ ᨾᩉᩮᩣᨥᩣ᪨ ᨲᩮ ᨠᩣᨾᩮᩣᨥᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣᨥᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨥᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨥᩮᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᨾᩉᩮᩣᨥᩮ

ᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩮᩣᨥᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ, ᨶᩥᨾᩩᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩮᩣᨥᩴ ᩅᩤ ᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ᪨

᪑᪑᪕᪨ ᨴ᩠ᩅᩮᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᩔᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩉᩥ᪨ ᨲᩣ ᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ “ᨣᩪᨳᨣᨲᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ (ᩋᩴ᪨ ᨶᩥ᪨

᪙᪨᪑᪑) ᩅᩥᨿ᪨ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨣᨲᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᨣᨲᩴ ᩍᨴᩴ ᨴᩔᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᨷᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ᪨

ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᨿᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩑᨠᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᩣ ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨱ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩣ ᨠᨲᩁᩣᨲ᩠ᨲᩣ “ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩩᩈᩃᨸ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨷᩁᩥᨴᩣᨶᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨧᩣᩁᩔ ᨣᩉᨱᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ – “ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣ ᩒᩃᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩮ, ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩮ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ

ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪓᪙)᪨

តីហិ ទុច្ចរិតេហីតិ តិវិធកាយទុច្ចរិតេន ចតុព្ពិធវចីទុច្ចរិតេន តិវិធមនោទុច្ចរិតេន។ វិប្បដិបន្នោតិ វិរូបំ បដិបន្នោ, មិច្ឆាបដិបន្នោតិ អត្ថោ។ យោគេហិ យុត្តោតិ វដ្ដស្មិំ យោជេន្តីតិ យោគា, ព្រាតិអត្ថេន វា យោគា, តេហិ យោគេហិ យុត្តោ សម្បយុត្តោ។ ចតុយោគយោជិតោតិ កាមយោគោ, ភវយោគោ, ទិដ្ឋិយោគោ, អវិជ្ជាយោគោតិ ឥមេហិ ចតូហិ យោគេហិ សកដស្មិំ យោគោ វិយ វដ្ដស្មិំ យោជិតោ។ បញ្ចកាមគុណិកោ រាគោ កាមយោគោ។ រូបារូបភវេសុ ឆន្ទរាគោ, ឈាននិកន្តិ ច, សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ ភវវសេន បត្ថនា ភវយោគោ។ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិយោ ទិដ្ឋិយោគោ។ អដ្ឋសុ ឋានេសុ អញ្ញាណំ អវិជ្ជាយោគោ។ តេ ឯវ ចត្តារោ ពលវន្តតា ឱឃា, ទុព្ពលវន្តតា យោគា។

ចតូហិ គន្ថេហីតិ យស្ស វិជ្ជន្តិ, តំ ចុតិបដិសន្ធិវសេន វដ្ដស្មិំ គន្ថេន្តីតិ គន្ថា។ តេ អភិជ្ឈា កាយគន្ថោ, ព្យាបាទោ កាយគន្ថោ, សីលព្វតបរាមាសោ កាយគន្ថោ, ឥទំសច្ចាភិនិវេសោ កាយគន្ថោតិ ចតុប្បភេទា។ អភិជ្ឈាយន្តិ ឯតាយ, សយំ វា អភិជ្ឈាយតិ, អភិជ្ឈាយនមត្តមេវ វា ឯសាតិ អភិជ្ឈា, លោភោយេវ។ នាមកាយំ គន្ថេតិ ចុតិបដិសន្ធិវសេន វដ្ដស្មិំ ឃដេតីតិ កាយគន្ថោ។ ព្យាបជ្ជតិ តេន ចិត្តំ បូតិភាវំ គច្ឆតិ, ព្យាបាទយតិ វា វិនយាចាររូបសម្បត្តិហិតសុខាទីនីតិ ព្យាបាទោ។ ឥតោ ពហិទ្ធា សមណព្រាហ្មណា សីលេន សុទ្ធិ វតេន សុទ្ធីតិ បរាមសតិ សីលព្វតបរាមាសោ។ សព្វញ្ញុភាសិតម្បិ បដិក្ខិបិត្វា "សស្សតោ លោកោ, ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញ"ន្តិអាទិនា អាការេន អភិនិវិសតីតិ ឥទំសច្ចាភិនិវេសោ។ តេហិ ចតូហិ គន្ថេហិ គន្ថិតោ, ពទ្ធោតិ អត្ថោ។

ចតូហិ ឧបាទានេហីតិ ភុសំ អាទិយន្តិ ទឡ្ហគ្គាហំ គណ្ហន្តីតិ ឧបាទានា។ តេ កាមុបាទានំ ទិដ្ឋុបាទានំ សីលព្វតុបាទានំ អត្តវាទុបាទានន្តិ ចតុប្បភេទា។ វត្ថុសង្ខាតំ កាមំ ឧបាទិយតីតិ កាមុបាទានំ, កាមោ ច សោ ឧបាទានញ្ចាតិបិ កាមុបាទានំ។ ទិដ្ឋិ ច សា ឧបាទានញ្ចាតិ ទិដ្ឋុបាទានំ, ទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតីតិបិ ទិដ្ឋុបាទានំ។ "សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចា"តិអាទីសុ (បដិ. ម. ១.១៣៧) ហិ បុរិមទិដ្ឋិំ ឧត្តរទិដ្ឋិ ឧបាទិយតិ។ សីលព្វតំ ឧបាទិយតីតិ សីលព្វតុបាទានំ, សីលព្វតញ្ច តំ ឧបាទានញ្ចាតិបិ សីលព្វតុបាទានំ។ គោសីលគោវតាទីនិ ហិ ឯវំ វិសុទ្ធីតិ អភិនិវេសតោ សយមេវ ឧបាទានានិ។ វទន្តិ ឯតេនាតិ វាទោ, ឧបាទិយន្តិ ឯតេនាតិ ឧបាទានំ។ កិំ វទន្តិ, ឧបាទិយន្តិ វា? អត្តានំ។ អត្តនោ វាទុបាទានំ អត្តវាទុបាទានំ, អត្តវាទមត្តមេវ វា អត្តាតិ ឧបាទិយន្តិ ឯតេនាតិ អត្តវាទុបាទានំ។ ឋបេត្វា ឥមា ទ្វេ ទិដ្ឋិយោ សព្វាបិ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋុបាទានំ។ តេហិ ចតូហិ ឧបាទានេហិ។ ឧបាទីយតីតិ ភុសំ គណ្ហីយតិ។ ឧបាទិយតីតិ វា បាឋោ, លោកោ ឧបាទានេហិ តំ តំ អារម្មណំ ភុសំ គណ្ហាតីតិ អត្ថោ។

បញ្ចគតិសមារុឡ្ហោតិ សុកតទុក្កដកម្មេហិ គម្មតិ ឧបសង្កមិយតីតិ គតិ, សហោកាសកា ខន្ធា។ និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បេត្តិវិសយោ មនុស្សា ទេវាតិ ឥមា បញ្ច គតិយោ វោក្កមនភាវេន ភុសំ អារុឡ្ហោ។ បញ្ចហិ កាមគុណេហីតិ រូបសទ្ទគន្ធរសផោដ្ឋព្វសង្ខាតេហិ បញ្ចហិ វត្ថុកាមកោដ្ឋាសេហិ។ រជ្ជតីតិ អយោនិសោមនសិការំ បដិច្ច រាគុប្បាទនេន តេហិ រញ្ជីយតិ, សារត្តោ ករីយតីតិ អត្ថោ។ បញ្ចហិ នីវរណេហីតិ ចិត្តំ នីវរន្តិ បរិយោនន្ធន្តីតិ នីវរណា។ កាមច្ឆន្ទព្យាបាទថិនមិទ្ធឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចវិចិកិច្ឆាសង្ខាតេហិ បញ្ចហិ នីវរណេហិ។ ឱត្ថដោតិ ឧបរិតោ បិហិតោ។

ឥហិ ចិចាគម្មុលេហីតិ ឥហិ ចិចាគស្ស មុលេហិ៉ យថាហ –

“ឥឃិយាតិ, ភិក្ខវេច, ចិចាគម្មុលិតិ៉ ពាតយាតិ ឥ? ខ្ពស, ភិក្ខវេច, ភិក្ខុ កោសេតា ហោតិ ឆ្ពបតាហិ៉ ឃោ សោ, ភិក្ខវេច, ភិក្ខុ កោសេតា ហោតិ ឆ្ពបតាហិ៉ សោ សត្តទិបិ អការេចា ចិហរតិ អប្បតិស្សា, ឆយ្យបិ, សដ្ឋុបិ, សិក្ខាយបិ ត បរិបុរការី៉ ឃោ សោ, ភិក្ខវេច, ភិក្ខុ សត្តទិ អការេចា ចិហរតិ អប្បតិស្សា, ឆយ្យបិ, សដ្ឋុបិ, សិក្ខាយបិ ត បរិបុរការី, សោ សដ្ឋុ ចិចាគំ ដេតតិ៉ ឃោ ហោតិ ចិចាគេគា ពាហុដតាហិតាយ ពាហុដតាសុលាយ ពាហុតា ដតស្ស អតត្ថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ គេចយតុស្សាតំ៉ ឲចទ្ទបំ គេ ត្យេយ្យកិក្ខវេច, ចិចាគម្មុលំ អត្ថញ្ញា ចា ពាហិទ្ធា ចា សយតុបស្សឃ្យាឆ, ឥពា ត្យេយ្យកិក្ខវេច, តស្សេច បិបកស្ស ចិចាគម្មុលស្ស បហាតាយ ចាយយេឃ្យាឆ៉ ឲចទ្ទបំ គេ ត្យេយ្យកិក្ខវេច, ចិចាគម្មុលំ អត្ថញ្ញា ចា ពាហិទ្ធា ចា ត សយតុបស្សឃ្យាឆ៉ ឥពា ត្យេយ្យកិក្ខវេច, តស្សេច បិបកស្ស ចិចាគម្មុលស្ស អាយតិ អតចស្សចាយ បដិបជ្ជេឃ្យាឆ៉ ឲចយេតស្ស បិបកស្ស ចិចាគម្មុលស្ស បហាតំ ហោតិ៉ ឲចយេតស្ស បិបកស្ស ចិចាគម្មុលស្ស អាយតិ អតចស្សេចា ហោតិ៉

“បុត ចបទំ, ភិក្ខវេច, ភិក្ខុ យក្ខិ ហោតិ បឡអាឃិ៉ ខ្ពស្សុកិ ហោតិ យឆ្ឋទិ៉ សេផា ហោតិ យាឃាចិ៉ បិបិច្ឆា ហោតិ មិច្ឆាឌិដ្ឋិ៉ សត្តិដ្ឋិបរាយាឃិ ហោតិ អាឆាតក្កាហិ ទុប្បដិតិស្សគ្គិ៉ ឃោ សោ, ភិក្ខវេច, ភិក្ខុ សត្តិដ្ឋិបរាយាឃិ ហោតិ អាឆាតក្កាហិ ទុប្បដិតិស្សគ្គិ, សោ សត្តទិបិ...បេ... អាយតិ អតចស្សេចា ហោតិ”តិ (បរិ៉ ៣៤៣; អ៉ តិ៉ ៩៉៣៩)៉

តត្ថ កោសេតាតិ កុជ្ឈតលក្ខេណត កោធេត សយត្តាគតោ៉ ឆ្ពបតាហីតិ ចេទអប្បដិតិស្សជ្ជតលក្ខេណត ឆ្ពបតាហេត សយត្តាគតោ៉ អហិតាយ ទុក្ខាយ គេចយតុស្សាតត្តិ ដ្ឋិត្តំ ភិក្ខុតំ ចិចាគេគា ពធំ គេចយតុស្សាតំ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំចត្តតីតិ? កោសម្ពកក្ខន្ធកេ (យហាច៉ ៤៥១ អាឆយោ) ចិយ ឌ្វីសុ ភិក្ខុសុ ចិចាគំ អាបេន្តេសុ តស្មិ ចិហារេ ពេតសំ អន្តេចាសិកា ចិចគត្តិ, ពេតសំ ឱ្វចាគំ ពហ្យត្តា ភិក្ខុតិសដ្ឋោ ចិចគតិ, តតោ ពេតសំ ឆ្ពបដ្ឋាកាបិ ចិចគត្តិ៉ អថ យតុស្សាតំ អារក្ខេគចតា ទេវ្វ កោដ្ឋាសា ហោត្តិ៉ ឆយ្យចាឌីតំ អារក្ខេគចតា ឆយ្យចាឌិតិយោ ហោត្តិ អឆយ្យចាឌីតំ អឆយ្យចាឌិតិយោ៉ តតោ អារក្ខេគចតាតំ មិត្តា ភុម្មដ្ឋេគចតា ភិជ្ជត្តិ៉ ឲចំ បរេម្បរាយ យាច ព្រាហ្មលោកា ឋបេត្វា អរិយសាចកេ សព្វេ គេចយតុស្សា ទេ្វ កោដ្ឋាសា ហោត្តិ៉ ឆយ្យចាឌីហិ បត អឆយ្យចាឌិតោច ពាហុតរា ហោត្តិ៉ តតោ យំ ពាហុកេហិ គហិតំ, សច្ចំ តំ សង្គត្តិ ឆយ្យំ ចិស្សជ្ជេត្វា ពាហុតរាច អឆយ្យំ គណ្ហត្តិ៉ តេ អឆយ្យំ បុរក្ខត្វា ចិហរត្តា អបាយេសុ តិព្វត្តត្តិ៉ ឲចំ ទ្វិត្តំ ភិក្ខុតំ ចិចាគេគា គេចយតុស្សាតំ អហិតាយ ទុក្ខាយ ហោតិ៉ អត្ថញ្ញា ចាតិ ត្យេយ្យា អត្តត្តបរិសាយ ចា៉ ពាហិទ្ធា ចាតិ បរេសំ បរិសាយ ចា៉ យក្ខិតិ បរេសំ គុណមក្ខលលក្ខេណត យក្ខេត សយត្តាគតោ៉ បឡអាឃិតិ យុគគ្គាហលក្ខេណត បឡអាសេត សយត្តាគតោ៉ ខ្ពស្សុកិតិ បរេសំ សក្ការាឌិខ្ពស្សាយតលក្ខេណាយ ខ្ពស្សាយ សយត្តាគតោ៉ យឆ្ឋទិតិ អាចាសយឆ្ឋទិយាឌីហិ បញ្ចហិ យឆ្ឋទិយេហិ សយត្តាគតោ៉ សេផាតិ កេរាដិកោ៉ យាឃាចិតិ ពាតបិបបដិច្ឆាគកោ៉ បិបិច្ឆាតិ អសត្តសម្ភាចតិច្ឆកោ ទុស្សីលោ៉ មិច្ឆាឌិដ្ឋីតិ តត្ថិកចាឌី អហេតុកចាឌី អកិរិយចាឌី៉ សត្តិដ្ឋិបរាយាឃីតិ សយំ ឌិដ្ឋិយេច បរាយសតិ៉ អាឆាតក្កាហីតិ គឡហក្កាហី៉ ទុប្បដិតិស្សគ្គីតិ ត សក្កា ហោតិ គហិតំ ចិស្សជ្ជាបេតុំ៉ ព្ឋគ្គកចត្ថុចិភង្គេ បត “តត្ថ ពាតយាតិ ឥ ចិចាគម្មុលិតិ? កោធេា យក្ខោ ខ្ពស្សា សាធេយ្យំ បិបិច្ឆតា សត្តិដ្ឋិបរាយាសិតា, ខ្ពយាតិ ឥ ចិចាគម្មុលីតិ”តិ (ចិភ៉ ៩៤៤) បឆាតចេសត ឲកកោធេច ឆយ្យា ទុត្តោ៉

ឆហិ តណ្ហាកាយេហីតិ “រូបតណ្ហា, សទ្ទតណ្ហា, គន្ធតណ្ហា, រសតណ្ហា, ផោដ្ឋព្ពតណ្ហា, ធម្មតណ្ហា”តិ (វិភ· ៩៣៣) វុត្តាហិ ឆហិ តណ្ហាហិ· តត្ថ យស្មា ឯកេកាយេវ តណ្ហា អនេកវិសយត្តា ឯកេកស្មិម្បិ វិសយេ បុនប្បុនំ ឧប្បត្តិតោ អនេកា ហោន្តិ, តស្មា សមូហដ្ឋេន កាយសទ្ទេន វោហរិត្វា តណ្ហាកាយាតិ វុត្តំ· តណ្ហាកាយាតិ វុត្តេបិ តណ្ហា ឯវ· រជ្ជតីតិ សយំ អារម្មណេ រជ្ជតិ, សារត្តា ហោតិ·

ឆហិ ទិដ្ឋិគតេហីតិ សព្ពាសវសុត្តេ វុត្តេហិ· វុត្តញ្ហិ តត្ថ –

“តស្ស ឯវំ អយោនិសោ មនសិករោតោ ឆន្នំ ទិដ្ឋីនំ អញ្ញតរា ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ· ‘អត្ថិ មេ អត្តា’តិ វា អស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ, ‘នត្ថិ មេ អត្តា’តិ វា អស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ, ‘អត្តនាវ អត្តានំ សញ្ជានាមី’តិ វា អស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ, ‘អត្តនាវ អនត្តានំ សញ្ជានាមី’តិ វា អស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ, ‘អនត្តនាវ អត្តានំ សញ្ជានាមី’តិ វា អស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ· អថ វា បនស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ហោតិ ‘យោ មេ អយំ អត្តា វទោ វេទេយ្យោ តត្រ តត្រ កល្យាណបាបកានំ កម្មានំ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ, សោ ខោ បន មេ អយំ អត្តា និច្ចោ ធុវោ សស្សតោ អវិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ ឋស្សតី’”តិ (ម· និ· ១·១៩)·

តត្ថ អត្ថិ មេ អត្តាតិ សស្សតទិដ្ឋិ សព្ពកាលេសុ អត្តនោ អត្ថិតំ គណ្ហាតិ· សច្ចតោ ថេតតោតិ ភូតតោ ច ថិរតោ ច, “ឥទំ សច្ច”ន្តិ សុដ្ឋុ ទឡ្ហភាវេនាតិ វុត្តំ ហោតិ· នត្ថិ មេ អត្តាតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ សតោ សត្តស្ស តត្ថ តត្ថ វិភវគ្គហណតោ· អថ វា បុរិមាបិ តីសុ កាលេសុ អត្ថីតិ គហណតោ សស្សតទិដ្ឋិ, បច្ចុប្បន្នមេវ អត្ថីតិ គណ្ហន្តី ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ, បច្ឆិមាបិ អតីតានាគតេសុ នត្ថីតិ គហណតោ “ភស្មន្តា អាហុតិយោ”តិ គហិតទិដ្ឋិគតិកានំ វិយ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ· អតីតេ ឯវ នត្ថីតិ គណ្ហន្តី អធិច្ចសមុប្បន្នកស្ស វិយ សស្សតទិដ្ឋិ· អត្តនាវ អត្តានំ សញ្ជានាមីតិ សញ្ញាក្ខន្ធសីសេន ខន្ធេ អត្តាតិ គហេត្វា សញ្ញាយ អវសេសក្ខន្ធេ សញ្ជានតោ ឥមិនា អត្តនា ឥមំ អត្តានំ សញ្ជានាមីតិ ហោតិ· អត្តនាវ អនត្តានន្តិ សញ្ញាក្ខន្ធំយេវ អត្តាតិ គហេត្វា, ឥតរេ ចត្តារោបិ អនត្តាតិ គហេត្វា សញ្ញាយ តេ សញ្ជានតោ ឯវំ ហោតិ· អនត្តនាវ អត្តានន្តិ សញ្ញាក្ខន្ធំ អនត្តាតិ គហេត្វា, ឥតរេ ចត្តារោបិ អត្តាតិ គហេត្វា សញ្ញាយ តេ សញ្ជានតោ ឯវំ ហោតិ· សព្ពាបិ សស្សតុច្ឆេទទិដ្ឋិយោវ· វទោ វេទេយ្យោតិអាទយោ បន សស្សតទិដ្ឋិយា ឯវ អភិនិវេសាការា· តត្ថ វទតីតិ វទោ, វចីកម្មស្ស ការកោតិ វុត្តំ ហោតិ· វេទយតីតិ វេទេយ្យោ, ជានាតិ អនុភវតិ ចាតិ វុត្តំ ហោតិ· កិំ វេទេតីតិ? តត្រ តត្រ កល្យាណបាបកានំ កម្មានំ វិបាកំ បដិសំវេទេតិ· តត្រ តត្រាតិ តេសុ តេសុ យោនិគតិឋិតិនិវាសនិកាយេសុ អារម្មណេសុ វា· និច្ចោតិ ឧប្បាទវយរហិតោ· ធុវោតិ ថិរោ សារភូតោ· សស្សតោតិ សព្ពកាលិកោ· អវិបរិណាមធម្មោតិ អត្តនោ បកតិភាវំ អវិជហនធម្មោ, កកណ្ដកោ វិយ នានប្បការតំ នាបជ្ជតិ· សស្សតិសមន្តិ ចន្ទសូរិយសមុទ្ទមហាបថវីបព្ពតា លោកវោហារេន សស្សតិយោតិ វុច្ចន្តិ· សស្សតីហិ សមំ សស្សតិសមំ· យាវ សស្សតិយោ តិដ្ឋន្តិ, តាវ តថេវ ឋស្សតីតិ គណ្ហតោ ឯវំ ទិដ្ឋិ ហោតិ·

ខុទ្ទកវត្ថុវិភង្គេ បន “តត្រ តត្រ ទីឃរត្តំ កល្យាណបាបកានំ កម្មានំ វិបាកំ បច្ចនុភោតិ, ន សោ ជាតោ នាហោសិ, ន សោ ជាតោ ន

ភវិស្សតិ, និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មាតិ វា បនស្ស សច្ចតោ ថេតតោ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតី”តិ (វិភ. ៩៣៨) ឥ ទិដ្ឋិ ឯវំ វិសេសេត្វា វុត្តា។

តត្ថ ន សោ ជាតោ នាហោសីតិ សោ អត្តា អជាតិធម្មតោ ន ជាតោ នាម, សទា វិជ្ជមានតោយេវាតិ អត្ថោ។ តេនេវ អតីតេ នាហោសិ, អនាគតេ ន ភវិស្សតិ។ យោ ហិ ជាតោ, សោ អហោសិ។ យោ ច ជាយិស្សតិ, សោ ភវិស្សតីតិ វុច្ចតិ។ អថ វា ន សោ ជាតោ នាហោសីតិ សោ សទា វិជ្ជមានត្តា អតីតេបិ ន ជាតោ ន អហោសិ, អនាគតេបិ ន ជាតោ ន ភវិស្សតិ។ អនុសយា វុត្តត្វា។

សត្តហិ សញ្ញោជនេហីតិ សត្តកនិបាតេ វុត្តេហិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សត្តិមានិ, ភិក្ខវេ, សំយោជនានិ។ កតមានិ សត្ត? អនុនយសំយោជនំ, បដិឃសំយោជនំ, ទិដ្ឋិសំយោជនំ, វិចិកិច្ឆាសំយោជនំ, មានសំយោជនំ, ភវរាគសំយោជនំ, អវិជ្ជាសំយោជនំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្ត សំយោជនានី”តិ (អ. និ. ៧.៨)។

តត្ថ អនុនយសំយោជនន្តិ កាមរាគសំយោជនំ។ សព្ពានេវេតានិ ពន្ធនដ្ឋេន សំយោជនានិ។

សត្តហិ មានេហីតិ ខុទ្ទកវត្ថុវិភង្គេ វុត្តេហិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“មានោ , អតិមានោ, មានាតិមានោ, ឱមានោ, អធិមានោ, អស្មិមានោ, មិច្ឆាមានោ”តិ (វិភ. ៩៦០)។

តត្ថ មានោតិ សេយ្យាទិវសេន បុគ្គលំ អនាមសិត្វា ជាតិអាទីសុ វត្ថុវសេនេវ ឧន្នតិ។ អតិមានោតិ ជាតិអាទីហិ “មយា សទិសោ នត្ថី”តិ អតិក្កមិត្វា ឧន្នតិ។ មានាតិមានោតិ “អយំ បុព្ពេ មយា សទិសោ, ឥទានិ អហំ សេដ្ឋោ, អយំ ហីនតរោ”តិ ឧប្បន្នមានោ។ ឱមានោតិ ជាតិអាទីហិ អត្តានំ ហេដ្ឋា កត្វា បវត្តមានោ, ហីនោហមស្មីតិ មានោយេវ។ អធិមានោតិ អនធិគតេយេវ ចតុសច្ចធម្មេ អធិគតោតិ មានោ។ អយំ បន អធិមានោ បរិសុទ្ធសីលស្ស កម្មដ្ឋានេ អប្បមត្តស្ស នាមរូបំ វវត្ថបេត្វា បច្ចយបរិគ្គហេន វិតិណ្ណកង្ខស្ស តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស អារទ្ធវិបស្សកស្ស ឧប្បជ្ជតិ, ន អញ្ញស្ស។ អស្មិមានោតិ រូបាទីសុ បញ្ចសុ អស្មីតិ មានោ, “អហំ រូប”ន្តិអាទិវសេន ឧប្បន្នមានោតិ វុត្តំ ហោតិ។ មិច្ឆាមានោតិ បាបកេន កម្មាយតនាទិនា ឧប្បន្នមានោ។

លោកធម្មា វុត្តត្ថា។ សម្បរិវត្តតីតិ លោកធម្មេហិ ហេតុភូតេហិ លាភាទីសុ វត្ថូសុ អនុរោធវសេន, អលាភាទីសុ វត្ថូសុ បដិវិរោធវសេន ភុសំ និវត្តតិ, បកតិភាវំ ជហាតីតិ អត្ថោ។ មិច្ឆត្តាបិ វុត្តត្ថា។ និយ្យាតោតិ គតោ បក្ខន្ទោ, អភិមុខោតិ អត្ថោ។

អដ្ឋហិ បុរិសទោសេហីតិ អដ្ឋកនិបាតេ ឧបយាហិ សហ, ខុទ្ទកវត្ថុវិភង្គេ ឧបយំ វិនា វុត្តេហិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“កតមេ អដ្ឋ បុរិសទោសា? ឥធ ភិក្ខុ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ ‘ន សរាមិ ន សរាមី’តិ អស្សតិយាវ និព្ពេឋេតិ។ អយំ បឋមោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ ចោទកំយេវ បដិប្ផរតិ ‘កិំ នុ ខោ តុយ្ហំ ពាលស្ស អព្យត្តស្ស ភណិតេន, ត្វម្បិ នាម មំ ភណិតព្ពំ មញ្ញសី’តិ? អយំ ទុតិយោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ ចោទកំយេវ បច្ចារោបេតិ ‘ត្វម្បិ ខោសិ ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោ, ត្វំ តាវ បឋមំ បដិករោហី’តិ។ អយំ តតិយោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតិ, ពហិទ្ធា កថំ អបនាមេតិ, កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច បាតុករោតិ។ អយំ ចតុត្ថោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ សង្ឃមជ្ឈេ ពាហាវិក្ខេបកំ ភណតិ។ អយំ បញ្ចមោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ អនាទិយិត្វា សង្ឃំ អនាទិយិត្វា ចោទកំ សាបត្តិកោវ យេន កាមំ បក្កមតិ។ អយំ ឆដ្ឋោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ ‘នេវាហំ អាបន្នោម្ហិ, ន បនាហំ អនាបន្នោម្ហី’តិ សោ តុណ្ហីភូតោ សង្ឃំ វិហេសេតិ។ អយំ សត្តមោ បុរិសទោសោ។

“បុន ចបរំ ភិក្ខូ ភិក្ខុំ អាបត្តិយា ចោទេន្តិ។ សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ អាបត្តិយា ចោទិយមានោ ឯវមាហ – ‘កិំ នុ ខោ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ អតិពាឡ្ហំ មយិ ព្យាវដា? ឥទានាហំ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិស្សាមី’តិ។ សោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តិត្វា ឯវមាហ ‘ឥទានិ ខោ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ អត្តមនា ហោថា’តិ។ អយំ អដ្ឋមោ បុរិសទោសោ។ ឥមេ អដ្ឋ បុរិសទោសា”តិ (ចូឡ. ៤៧៥; អ. និ. ៨.១៣)។

តត្ថ បុរិសទោសាតិ បុរិសានំ ទោសា, តេ បន បុរិសសន្តានំ ទូសេន្តីតិ ទោសា។ ន សរាមិ ន សរាមីតិ “យថា ឯតស្ស កប្បស្ស កតដ្ឋានំ នស្សរាមិ ន សល្លក្ខេមី”តិ ឯវំ អស្សតិភាវេន និព្ពេឋេតិ មោចេតិ។ ចោទកំយេវ បដិប្ផរតីតិ បដិវិរុទ្ធោ ហុត្វា ផរតិ, បដិអាណិភាវេន តិដ្ឋតិ។ កិំ នុ ខោ តុយ្ហន្តិ តុយ្ហំ ពាលស្ស អព្យត្តស្ស ភណិតេន នាម កិំ, យោ ត្វំ នេវ វត្ថុំ, ន អាបត្តិំ, ន ចោទនំ

ជាតាសីតិ ទីបេតិ។ ត្វម្បិ តាវ ឥទំ កិញ្ចិ អជានន្តោ កថិតត្តំ យញ្ញាសីតិ អនុញ្ញាតត្ថេតិ។ បច្ចារោបេតីតិ “ត្វម្បិ ទោសោ”តិអាទីនិ វទន្តោ បតិអារោបេតិ។ បដិករោហីតិ ទេសនាគាមិនិំ ទេសេហិ, វុដ្ឋានគាមិនិំ វុដ្ឋាហិ, តតោ សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋិតោ អញ្ញំ ចោទេស្សសីតិ ទីបេតិ។ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតីតិ អញ្ញេន ការណេន, វចនេន វា អញ្ញំ ការណំ, វចនំ វា បដិច្ឆាទេតិ។ “អាបត្តិំ អាបន្នោសី”តិ វុត្តោ “កោ អាបន្នោ, កិំ អាបន្នោ, កិស្មិំ អាបន្នោ, កថំ អាបន្នោ, កំ ភណថ, កិំ ភណថា”តិ ភណតិ។ “ឯវរូបំ កិញ្ចិ តយា ទិដ្ឋ”ន្តិ វុត្តេ “ន សុណាមី”តិ សោតំ ឧបនេតិ។ ពហិទ្ធា កថំ អបនាមេតីតិ “ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោសី”តិ បុដ្ឋោ “បាដលិបុត្តំ គតោម្ហី”តិ វត្វា បុន “ន តវ បាដលិបុត្តគមនំ បុច្ឆាមា”តិ វុត្តេ តតោ រាជគេហំ គតោម្ហីតិ។ “រាជគេហំ វា យាហិ ព្រាហ្មណគេហំ វា, អាបត្តិំ អាបន្នោសី”តិ។ “តត្ថ មេ សូករមំសំ លទ្ធ”ន្តិអាទីនិ វទន្តោ កថំ ពហិទ្ធា វិក្ខិបតិ។ កោបន្តិ កុបិតភាវំ, ទោសន្តិ ទុដ្ឋភាវំ ឧភយម្បេតំ កោធស្សេវ នាមំ។ អប្បច្ចយន្តិ អនត្តមនតាការំ, ទោមនស្សស្សេតំ នាមំ។ បាតុករោតីតិ បកាសេតិ។ ពាហាវិក្ខេបកំ ភណតីតិ ពាហំ វិក្ខិបិត្វា វិក្ខិបិត្វា អលជ្ជិវចនំ វទតិ។ អនាទិយិត្វាតិ ចិត្តីការេន អគ្គហេត្វា អវជានិត្វា, អនាទរោ ហុត្វាតិ អត្ថោ។ វិហេសេតីតិ វិហេឋេតិ ពាធតិ។ អតិពាឡ្ហន្តិ អតិទឡ្ហំ អតិប្បមាណំ។ យំ វា តំ វាតិ យំ វា តំ វា អាបន្នា។ ហីនាយាវត្តិត្វាតិ ហីនស្ស គិហិភាវស្ស អត្ថាយ អាវត្តិត្វា, គិហី ហុត្វាតិ អត្ថោ។ អត្តមនា ហោថាតិ តុដ្ឋចិត្តា ហោថ, “យថា លភិតព្ពំ លភថ, យថា វសិតព្ពដ្ឋានេ វសថ, ផាសុវិហារោ វោ យថា ភវតា”តិ អធិប្បាយេន ភណតិ។ ទុស្សតីតិ ទុដ្ឋោ ហោតិ។

នវហិ អាឃាតវត្ថូហីតិ សត្តេសុ ឧប្បត្តិវសេន កថិតានិ។ យថាហ –

“នវយិមានិ, ភិក្ខវេ, អាឃាតវត្ថូនិ។ កតមានិ នវ? ‘អនត្ថំ មេ អចរី’តិ អាឃាតំ ពន្ធតិ, ‘អនត្ថំ មេ ចរតី’តិ អាឃាតំ ពន្ធតិ, ‘អនត្ថំ មេ ចរិស្សតី’តិ អាឃាតំ ពន្ធតិ, ‘បិយស្ស មេ មនាបស្ស អនត្ថំ អចរិ, អនត្ថំ ចរតិ, អនត្ថំ ចរិស្សតី’តិ អាឃាតំ ពន្ធតិ, ‘អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អត្ថំ អចរិ, អត្ថំ ចរតិ, អត្ថំ ចរិស្សតី’តិ អាឃាតំ ពន្ធតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, នវ អាឃាតវត្ថូនី”តិ (អ។ និ។ ៩.២៩)។

តត្ថ អាឃាតវត្ថូនីតិ អាឃាតការណានិ។ អាឃាតោតិ ចេត្ថ កោបោ, សោ ឯវ ឧបរូបរិ កោបស្ស វត្ថុត្តា អាឃាតវត្ថុ។ អាឃាតំ ពន្ធតីតិ កោបំ ពន្ធតិ ករោតិ ឧប្បាទេតិ។ “អត្ថំ មេ នាចរិ, ន ចរតិ, ន ចរិស្សតិ។ បិយស្ស មេ មនាបស្ស អត្ថំ នាចរិ, ន ចរតិ, ន ចរិស្សតិ។ អប្បិយស្ស មេ អមនាបស្ស អនត្ថំ នាចរិ, ន ចរតិ, ន ចរិស្សតី”តិ (មហានិ។ ៧៣; វិភ។ ៩៦០; ធ។ ស។ ១០៦៦) និទ្ទេសេ វុត្តានិ អបរានិបិ នវ អាឃាតវត្ថូនិ ឯតេហេវ នវហិ សង្គហិតានិ។ អាឃាតិតោតិ ឃដ្ដិតោ។

នវវិធមានេហីតិ កតមេ នវវិធមានា? សេយ្យស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ, សេយ្យស្ស សទិសោហមស្មីតិ មានោ, សេយ្យស្ស ហីនោហមស្មីតិ មានោ។ សទិសស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ, សទិសស្ស សទិសោហមស្មីតិ មានោ, សទិសស្ស ហីនោហមស្មីតិ មានោ។ ហីនស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ, ហីនស្ស សទិសោហមស្មីតិ មានោ, ហីនស្ស ហីនោហមស្មីតិ មានោ។ ឥមេ នវវិធមានា (វិភ។ ៩៦២)។

ឯត្ថ បន សេយ្យស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ រាជូនញ្ចេវ បព្ពជិតានញ្ច ឧប្បជ្ជតិ។ រាជា ហិ “រដ្ឋេន វា ធនេន វា វាហនេហិ វា កោ

មយា សទិសោ អត្ថី"តិ ឯវំ មានំ ករោតិ, បណ្ឌិតោបិ "សីលសុតបញ្ញាទីហិ កោ មយា សទិសោ អត្ថី"តិ ឯវំ មានំ ករោតិ។

សេយ្យស្ស សទិសោហមស្មីតិ មានោបិ ឯតេសំយេវ ឧប្បជ្ជតិ។ រាជា ហិ "រដ្ឋេន វា ធនេន វា វាហនេហិ វា អញ្ញរាជូហិ សទ្ធិំ មយ្ហំ កិំ នានាករណ"ន្តិ ឯវំ មានំ ករោតិ, បណ្ឌិតោបិ "សីលសុតបញ្ញាទីហិ អញ្ញេន ភិក្ខុនា មយ្ហំ កិំ នានាករណ"ន្តិ ឯវំ មានំ ករោតិ។

សេយ្យស្ស ហីនោហមស្មីតិ មានោបិ ឯតេសំយេវ ឧប្បជ្ជតិ។ យស្ស ហិ រញ្ញោ រដ្ឋំ វា ធនំ វា វាហនាទីនិ វា នាតិសម្បន្នានិ ហោន្តិ, សោ "មយ្ហំ រាជាតិ វោហារសុខមត្តកមេវ, កិំ រាជា នាម អហ"ន្តិ ឯវំ មានំ ករោតិ, បណ្ឌិតោបិ អប្បលាភសក្ការោ "អហំ ធម្មកថិកោ ពហុស្សុតោ មហាថេរោតិ កថាមត្តមេវ, កិំ ធម្មកថិកោ នាមាហំ, កិំ ពហុស្សុតោ នាមាហំ, កិំ មហាថេរោ នាមាហំ, យស្ស មេ លាភសក្ការោ នត្ថី"តិ ឯវំ មានំ ករោតិ។

សទិសស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានាទយោ អមច្ចាទីនំ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អមច្ចោ វា ហិ រដ្ឋិយោ វា "ភោគយានវាហនាទីហិ កោ មយា សទិសោ អញ្ញោ រាជបុរិសោ អត្ថី"តិ វា, "មយ្ហំ អញ្ញេហិ សទ្ធិំ កិំ នានាករណ"ន្តិ វា, "អមច្ចោតិ នាមមេវ មយ្ហំ ឃាសច្ឆាទនមត្តម្បិ មេ នត្ថិ, កិំ អមច្ចោ នាមាហ"ន្តិ វា ឯវំ មានំ ករោតិ។

ហីនស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានាទយោ ទាសាទីនំ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ទាសោ ហិ "មាតិតោ វា បិតិតោ វា កោ មយា សទិសោ អញ្ញោ ទាសោ នាម អត្ថិ, អញ្ញេ ជីវិតុំ អសក្កោន្តា កុច្ឆិហេតុ ទាសា នាម ជាតា, អហំ បន បវេណិអាគតត្តា សេយ្យោ"តិ វា, "បវេណិអាគតភាវេន ឧភតោសុទ្ធិកទាសត្តេន អសុកទាសេន នាម សទ្ធិំ មយ្ហំ កិំ នានាករណ"ន្តិ វា, "កុច្ឆិវសេនាហំ ទាសព្យំ ឧបគតោ, មាតាបិតុកោដិយា បន មេ ទាសដ្ឋានំ នត្ថិ, កិំ ទាសោ នាម អហ"ន្តិ វា ឯវំ មានំ ករោតិ។ យថា ច ទាសោ, ឯវំ បុក្កុសចណ្ឌាលាទយោបិ ឯវំ មានំ ករោន្តិយេវ។ ឯត្ថ ច សេយ្យស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ ឧប្បន្នមានោវ យាថាវមានោ, ឥតរេ ទ្វេ អយាថាវមានា។ តថា សទិសស្ស សទិសោហមស្មីតិ ហីនស្ស ហីនោហមស្មីតិ ឧប្បន្នមានោវ យាថាវមានោ, ឥតរេ ទ្វេ អយាថាវមានា។ តត្ថ យាថាវមានា អរហត្តមគ្គវជ្ឈា, អយាថាវមានា សោតាបត្តិមគ្គវជ្ឈាតិ។

តណ្ហាមូលកា វុត្តាយេវ។ រុជ្ជតីតិ ន កេវលំ រាគេនេវ រុជ្ជតិ, អថ ខោ តណ្ហាមូលកានំ បរិយេសនាទីនម្បិ សម្ភវតោ តណ្ហាមូលកេហិ សទ្ធិំ អកុសលធម្មេហិ រុជ្ជតិ, យុជ្ជតិ ពាធីយតីតិ អធិប្បាយោ។

ទសហិ កិលេសវត្ថូហីតិ កតមានិ ទស កិលេសវត្ថូនិ? លោភោ, ទោសោ, មោហោ, មានោ, ទិដ្ឋិ, វិចិកិច្ឆា, ថីនំ, ឧទ្ធច្ចំ, អហិរិកំ, អនោត្តប្បន្តិ ឥមានិ ទស កិលេសវត្ថូនិ (វិភ· ៩៦៦)។

តត្ថ កិលេសា ឯវ កិលេសវត្ថូនិ, វសន្តិ វា ឯត្ថ អខីណាសវា សត្តា លោភាទីសុ បតិដ្ឋិតត្តាតិ វត្ថូនិ, កិលេសា ច តេ តប្បតិដ្ឋានំ

សត្ថាត៌ ចត្ត្វតិ ចាតិ កិលេសចត្ត្វតិ៍ ឃស្វា ចេត្ត អតត្តុរបច្ចយាឌិកាចេត ស្តប្បជ្ជយាតាបិ កិលេសា ចសត្តិ ៩ច តាយ, តស្វា កិលេសាត៌ ចត្ត្វតិតិបិ កិលេសចត្ត្វតិ៍ លុទ្កត្តិ តេត, សយំ ចា លុទ្កតិ, លុទ្កតយត្តយេច ចា តត្តិ លេភា៍ ទុស្សត្តិ តេត, សយំ ចា ទុស្សតិ, ទុស្សតយត្តយេច ចា តត្តិ ចោសា៍ យុឃ្យត្តិ តេត, សយំ ចា យុឃ្យតិ, យុឃ្យតយត្តយេច ចា តត្តិ យោហា៍ យញ្ញាតិតិ យាតោ៍ ឌិដ្ឋិអាធយា ទុត្តត្តាច ៍ ត ហិរិយតិតិ អហិរិកោ, តស្ស ភាចោ អហិរិកំ៍ ត ឱត្តប្បតិតិ អតោត្តប្បំ, តស្ស ភាចោ អតោត្តប្បំ៍ តេសុ អហិរិកំ កាយទុច្ចរិតាឌីហិ អជិគុច្ឆតលក្ខណំ, អតោត្តប្បំ តេហេច អសារជ្ជតលក្ខណំ, កិលិស្សតិតិ ស្តបតាបឹយតិ ចិតាឌីយតិ៍

ធសហិ អាឃាតចត្ត្វហីតិ បុទ្គេ ទុទ្ធត្តហិ តចហិ ច “អដ្ឋាតេ ចា បតាឃាតោ ឌាយតី”តិ (ឆ៍ ស៍ ១០៩៩) ទុទ្ធត្ត ចាតិ ធសហិ៍ អតត្ថេ យេ អចទីតិអាឌីតិបិ ហិ អចិកប្បេត្វា លាលុកណ្តកាឌីយិប្បិ អដ្ឋាតេ អាឃាតោ ស្តប្បជ្ជតិ៍

ធសហិ អកុសលកម្មបថេហីតិ កតមេ ធស អកុសលកម្មបថា (ឌី៍ តិ៍ ៣៍៣៩០)? បិណាតិបិតោ, អឌិត្តាធាត៌, កាមេសុមិច្ឆាចារោ, មុសាចាធោ, បិសុណា ចាចា, ឞរុសា ចាចា, សម្ឝប្បលិបេ, អភិជ្ឈា, ឮ្យាបិធោ, មិច្ឆាឌិដ្ឋិ៍ ទ្ធមេ ធស អកុសលកម្មបថា៍ តត្ថ អកុសលកម្មាតិ ច តាតិ បថា ច ទុគ្គតិយាតិ អកុសលកម្មបថា៍ សមត្តាកេតាតិ សមជ្ជិក្ខតោ៍

ធសហិ សញ្ញោជតេហីតិ កតមាតិ ធស សំយោជតាតិ (ឆ៍ ស៍ ១១០ប៉)? កាមរាកសំយោជត៌, បដិឃសំយោជត៌, មាតសំយោជត៌, ឌិដ្ឋិសំយោជត៌, ចិចិកិច្ឆាសំយោជត៌, សីលព្ពតបរាមាសសំយោជត៌, ភចរាកសំយោជត៌, ទ្ធស្សាសំយោជត៌, មច្ឆរិយសំយោជត៌, អចិជ្ជាសំយោជត៌, ទ្ធមាតិ ធស សំយោជតាតិ៍ មិច្ឆត្តា ទុត្តាមេច៍

ធសចត្ត្វកាយ មិច្ឆាឌិដ្ឋិយាតិ កតមា ធសចត្ត្វកា មិច្ឆាឌិដ្ឋិ (ចិភ៍ ៩៧១)? តត្ថិ ឌិត្តំ, តត្ថិ យិដ្ឋំ, តត្ថិ ហុតំ, តត្ថិ សុកតទុក្កដាត៌ កម្មាត៌ ឞលំ ចិបាកោ, តត្ថិ អយំ លេកោ, តត្ថិ បរោ លេកោ, តត្ថិ មាតា, តត្ថិ បិតា, តត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា, តត្ថិ លេកេ សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា សម្មាបដិបត្តា យេ ទ្ធមញ្ច លេកំ បរញ្ច លេកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បចេធេត្តិ៍ អយំ ធសចត្ត្វកា មិច្ឆាឌិដ្ឋិ៍

តត្ថ ធសចត្ត្វកាតិ ធស ចត្ត្វតិ ៩តិស្សាតិ ធសចត្ត្វកា៍ តត្ថិ ឌិត្តត្តិ ឌិត្តំ តាយ អត្ថិ, សក្កា កស្សចិ កិញ្ចិ ធាតុត្តិ ឌាតាតិ៍ ឌិត្តស្ស បត ឞលំ ចិបាកោ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ តត្ថិ យិដ្ឋត្តិ យិដ្ឋំ ទុច្ចតិ មហាយាគោ, តំ ឃជិតុំ សក្កាតិ ឌាតាតិ៍ យិដ្ឋស្ស បត ឞលំ ចិបាកោ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ ហុតត្តិ អាហុតបិហុតមង្គលកិរិយា, តំ កាតុំ សក្កាតិ ឌាតាតិ៍ តស្ស បត ឞលំ ចិបាកោ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ សុកតទុក្កដាតត្តិ ៩ត្ថ ធស កុសលកម្មបថា សុកតកម្មាតិ តាយ, ធស អកុសលកម្មបថា ទុក្កដកម្មាតិ តាយ៍ តេសំ អត្ថិភាចំ ឌាតាតិ៍ ឞលំ ចិបាកោ បត តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ តត្ថិ អយំ លេកោតិ បរលេកេ ឋិតោ ទ្ធមំ លេកំ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ តត្ថិ បរោ លេកោតិ ទ្ធធលេកេ ឋិតោ បរលេកំ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ តត្ថិ មាតា តត្ថិ បិតាតិ មាតាបិតូត៌ អត្ថិភាចំ ឌាតាតិ៍ តេសុ កតប្បច្ចយេត ភោចិ ឞលំ ចិបាកោ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ តត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកាតិ ចចតឝិកាបបជ្ជតកសត្តា តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ សម្មគ្គតា សម្មាបដិបត្តាតិ អតុលេមបដិបធំ បដិបត្តា ធម្មិកសមណព្រាហ្មណា លេកស្មិំ តត្ថីតិ កណ្ហាតិ៍ យេ ទ្ធមញ្ច លេកំ...បេ... បចេធេត្តីតិ ទ្ធមញ្ច បរញ្ច លេកំ អត្តតាច អភិចិសិដ្ឋេត ញាណេត ញាត្វា

ปเวทนสมตฺโถ สพฺพญฺญู พุทฺโธ นตฺถีติ คณฺหาติ.

อนฺตคฺคาหิกาย ทิฏฺฐิยาติ “สสฺสโต โลโก”ติอาทิกํ เอเกกํ อนฺตํ คาหํ คณฺหาตีติ อนฺตคฺคาหิกา. อถ วา อนฺตสฺส คาโห อนฺตคฺคาโห, อนฺตคฺคาโห อสฺสา อตฺถีติ อนฺตคฺคาหิกา. ตาย อนฺตคฺคาหิกาย. สา ปน วุตฺตาเยว.

อฏฺฐสตตณฺหาปปญฺจสเตหีติ อฏฺฐุตฺตรํ สตํ อฏฺฐสตํ. สํสาเร ปปญฺโจติ จิรํ วสาเปตีติ ปปญฺโจ, ตณฺหา เอว ปปญฺโจ ตณฺหาปปญฺโจ, อารมฺมณเภเทน ปุนปฺปุนํ อุปฺปตฺติเภเทน จ ตณฺหานํ พหุกตฺตา พหุวจนํ กตฺวา ตณฺหาปปญฺจานํ สตํ ตณฺหาปปญฺจสตํ. เตน “ตณฺหาปปญฺจสเตนา”ติ วตฺตพฺเพ วจนวิปลฺลาเสน “ตณฺหาปปญฺจสเตหี”ติ พหุวจนนิทฺเทโส กโต. อฏฺฐสตนฺติ สงฺขาเตน ตณฺหาปปญฺจสเตนาติ อตฺโถ ทฏฺฐพฺโพ. อฏฺฐ อพฺโพหาริกานิ กตฺวา สตเมว คหิตนฺติ เวทิตพฺพํ. ขุทฺทกวตฺถุวิภงฺเค ปน ตณฺหาวิจริตานีติ อาคตํ. ยถาห –

“อฏฺฐารส ตณฺหาวิจริตานิ อชฺฌตฺติกสฺส อุปาทาย, อฏฺฐารส ตณฺหาวิจริตานิ พาหิรสฺส อุปาทาย, ตเทกชฺฌํอภิสญฺญูหิตฺวา อภิสงฺขิปิตฺวา ฉตฺตึส ตณฺหาวิจริตานิ โหนฺติ. อิติ อตีตานิ ฉตฺตึส ตณฺหาวิจริตานิ, อนาคตานิ ฉตฺตึส ตณฺหาวิจริตานิ, ปจฺจุปฺปนฺนานิ ฉตฺตึส ตณฺหาวิจริตานิ ตเทกชฺฌํอภิสญฺญูหิตฺวา อภิสงฺขิปิตฺวา อฏฺฐ ตณฺหาวิจริตสตํ โหตี”ติ (วิภ. ๙๓๑).

ตณฺหาปปญฺจาเยว ปเนตฺถ ตณฺหาวิจริตานีติ วุตฺตา. ตณฺหาสมุทาจารา ตณฺหาปวตฺติโยติ อตฺโถ. อชฺฌตฺติกสฺส อุปาทายาติ อชฺฌตฺติกํ ขนฺธปญฺจกํ อุปาทาย. อิทญฺจุปโยคตฺเถ สามิวจนํ. วิตฺถาโร ปนสฺส ตสฺส นิทฺเทเส (วิภ. ๘๔๑) วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺโพ. อยํ ปน อปโร นโย – รูปารมฺมณาเยว กามตณฺหา, ภวตณฺหา, วิภวตณฺหาติ ติสฺโส ตณฺหา โหนฺติ, ตถา สทฺทาทิอารมฺมณาติ ฉสุ อารมฺมเณสุ อฏฺฐารส ตณฺหา โหนฺติ, อชฺฌตฺตารมฺมณา อฏฺฐารส, พหิทฺธารมฺมณา อฏฺฐารสาติ ฉตฺตึส โหนฺติ. ตา เอว อตีตารมฺมณา ฉตฺตึส, อนาคตารมฺมณา ฉตฺตึส, ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ฉตฺตึสาติ อฏฺฐตณฺหาวิจริตสตํ โหติ. ปปญฺจิเตติ อารมฺมเณ, สํสาเร วา ปปญฺจิเต จิรวาสิเต.

ทฺวาสฏฺฐิยา ทิฏฺฐิคเตหีติ “กตมานิ ทฺวาสฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตานิ พฺรหฺมชาเล เวยฺยากรเณ วุตฺตานิ ภควตา? จตฺตาโร สสฺสตวาทา, จตฺตาโร เอกจฺจสสฺสตวาทา, จตฺตาโร อนฺตานนฺติกา , จตฺตาโร อมราวิกฺเขปิกา, เทฺว อธิจฺจสมุปฺปนฺนิกา, โสฬส สญฺญีวาทา, อฏฺฐ อสญฺญีวาทา, อฏฺฐ เนวสญฺญีนาสญฺญีวาทา, สตฺต อุจฺเฉทวาทา, ปญฺจ ทิฏฺฐธมฺมนิพฺพานวาทาติ อิมานิ ทฺวาสฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตานิ พฺรหฺมชาเล เวยฺยากรเณ วุตฺตานิ ภควตา”ติ (วิภ. ๘๔๔). วิตฺถาโร ปเนตฺถ พฺรหฺมชาลสุตฺเต วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺโพ.

อหมฺปิ ติณฺโณติ อหมฺปิ จตุโรฆํ, สํสารสมุทฺทํ วา ติณฺโณ อมฺหิ. มุตฺโตติ ราคาทิพนฺธเนหิ มุตฺโต. ทนฺโตติ นิพฺพิเสวโน นิพฺพิทพฺโพ. สนฺโตติ สีติภูโต. อสฺสตฺโถติ นิพฺพานทสฺสเนน ลทฺธสฺสาโส. ปรินิพฺพุโตติ กิเลสปรินิพฺพาเนน ปรินิพฺพุโต.

បរេហាយីតិ សយទេត្វាយិក្បាលោត្ថតិ ឲក៏សទេត្វ តិបិទេតា៎ បទេទ ច បរិតិគ្គាទេបតុត្តិ ឲត្វ បទេទ ច-សទេក្តា “បទេទ ច តាទេទតុ”ត្តិអាឌីហិបិ ទេឃារេដតទេគ្គាតិ៎

យហាកទុលាខាលាតិទ្ទេសចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៎

ល៏១-ល៏១៎ សព្ទញ្យាតញ្ញាលាតិទ្ទេសចណ្ណនា

១១៨៎ សព្ទញ្យាតញ្ញាលាតិទ្ទេសេ កតយំ តឆាកតស្ស សព្ទញ្យាតញ្ញាលត្តិ បុឌ្ឋិត្វា ទេតត សយកតិកត្វា ទេតទេតច សហ អតាចទលាខាលាំ តិដ្ឋិដ្ឋិ៎ ត ហិ អតាចទលាខាលាំ ឆយុទេតា ចិស្សំ អត្វិ, ឲកទេយច ទេហតំ ខាលាំ អាកាទេកេឥទេតា ទេទ្វឆា ចុទ្ធតិ សទ្ទិត្រឹយសទ្ទាពាលីឌីតិ ចិយ៎ សព្ទញ្យាតញ្ញាលទេយច ហិ តត្វិ ឲតស្ស អាចទលត្តិ, ទេកតចិ ឆទេយុត, បុក្កទេលត ចា អាចទលំ កាតុំ អសក្កុទេលឃ្យុតាឃ អតាចទលត្តិ ចុទ្ធតិ អាចឌ្ឍតបជិពទ្ឍត្វា សព្ទាឆយុាត៎ អទេញ្ញា បត អាចឌ្ឍិត្វាបិ ត ឌាតត្តិ៎ ទេកចិ បតាហុ “យទេតាចិញ្ញាលំ ចិឃ សព្ទាទេយុលិកត្វា សព្ទញ្យាតញ្ញាលំ ៎ តំទេឃច ខាលាំ ព្តត្តចឌិទំ ចិឃ ចិសទេឃស្ស អប្បជិហតត្វា អតាចទលាខាលាំ៎ អត្យុបុព្ទាសព្ទញ្យាតាបជិទេក្លូទេបិ សព្ទញ្យាតញ្ញាលំ, សកិំសព្ទញ្យាតាបជិទេក្លូទេបិ អតាចទលាខាលាំ, កកចា សព្ទញ្យាតញ្ញាលបជិលិទេកតបិ សព្ទញ្យាតិ ចុទ្ធតិ, ត ច អត្យុបុព្ទាសព្ទញ្យា៎ អតាចទលាខាលបជិលិទេកតបិ សព្ទញ្យាតិ ចុទ្ធតិ, ត ច សកិំសព្ទញ្យា”តិ៎

សព្ទំ សទ្ធតយសទ្ធតំ អតចទេសសំ ឌាតាតីតិ ឲត្វ សព្ទត្តិ ឌាតិចទេសត សព្ទាឆយុាតំ តិទេស្សយបរិយាឌាតំ៎ អតចទេសសត្តិ ឲទេកកទេស្សច ឆយុស្ស សព្ទាកាទចទេសត តិទេស្សយបរិយាឌាតំ៎ សទ្ធតយសទ្ធតត្តិ ទ្វិឆា បទេកឥឥស្សតំ៎ សទ្ធតតិញ្យឲទេកា បទេកឥា, អសទ្ធតំ ឲទេកា បទេកឥា៎ បច្ចទេឃហិ សក្កយុ កតត្តិ សទ្ធតំ៎ លត្ថបច្ចាកំ៎ តឆា ត សទ្ធតត្តិ អសទ្ធតំ៎ តិព្វាតំ៎ សទ្ធតំ អតិច្ចទុក្ខាតត្វាឌីហិ អាកាទេទហិ អតចទេសសំ ឌាតាតិ, អសទ្ធតំ សុញ្ញាតាតិមិត្តអប្បលិហិតាឌីហិ អាកាទេទហិ អតចទេសសំ ឌាតាតិ៎ តត្វិ ឲតស្ស សទ្ធតស្ស អសទ្ធតស្ស ច អចទេសទេសាតិ អតចទេសសំ៎ សទ្ធតំ អសទ្ធតញ្ចា៎ អទេតកទេកឥាបិ បញ្ញាត្តិ បច្ចទេឃហិ អកតត្វា អសទ្ធតបក្ខំ កឌតិ៎ សព្ទញ្យាតញ្ញាលតិញ្យសព្ទាបិ បញ្ញាត្តិទេឃា អទេតកទេកឥទេតា ឌាតាតិ៎ អឆ ចា សព្ទត្តិ សព្ទាឆយុក្កហលំ៎ អតចទេសសត្តិ តិប្បទេឥសក្កហលំ៎ តត្វ អាចទលំ តត្វីតិ តត្វ តស្មិំ អតចទេសទេស សទ្ធតាសទ្ធទេត តិស្សក្កត្វា សព្ទញ្យាតញ្ញាលស្ស អាចទលំ តត្វីតិ តទេឆច សព្ទញ្យាតញ្ញាលំ អតាចទលាខាលំ តាយាតិ អទេត្វា៎

១១០៎ ព្ពកាតិ អទេតកចិសឃទេកឥទេតា ឥទេស្សតុំ អតីតត្តិអាឌិយាហ៎ តត្វ អតីតំ អតាកតំ បច្ចុប្បត្តន្តិ កាលទេកឥទេតា ឥស្សិតំ, ចក្ខុ ទេចច ទុបិ ចាតិអាឌិ ចត្វាទេយុលទេកឥទេតា៎ ឲចំ តំ សព្ទត្តិ ទេតសំ ចក្ខុទុបិតំ អតចទេសសបរិយាឌាតំ៎ ឲចំ ទេសទេសស្ស៎ ឃាចតាតិ អតចទេសសបរិយាឌាតំ៎ អតិច្ចុត្តិអាឌិ សាយញ្ញាលក្ខលទេកឥទេតា ឥស្សិតំ៎ អតិច្ចុត្តិ ច អតិច្ចាកាទំ៎ បច្ចត្តទេត្វ ចា ក្ខបទេយាកចចតំ៎ ឲស តទេឃា ឲឌិទេសស្ស៎ ទុបស្សាតិអាឌិ លត្តូទេកឥទេតា ឥស្សិតំ៎ ចក្ខុស្ស...ទេប... ឌរាយទេលស្សាតិ ទេហដ្ឋា ចុត្តទេបឃ្យាលតទេឃត ទេឃារេដតព្ទំ៎ អកិញ្ញាឃាតិអាឌីស្វ ទេហដ្ឋា ចុត្តខាលាទេតច៎ អកិញ្ញាដ្ឋត្តិ អកិឌាតតសកាចំ៎ ឲស តទេឃា ឲឌិទេសស្ស៎ លត្តុាតំ លត្តុដ្ឋត្តិអាឌិ ទេហដ្ឋា ចុត្តតទេឃទេតច ទេចឌិតព្ទំ៎ ក្សទេល ឆទេយុតិអាឌិ ក្សលត្តិកចទេសត ទេកឥា៎ កាយាចឥទេទ ឆទេយុតិអាឌិ ចត្ក្ខុយកចទេសត៎ ក្កកឃត្វាបិ “សទេព្ទ

ឌាតាតី”តិ ពាហុចចតបរិចេធា សុត្តទោ ឲកចចតទេសាទេត បតិតត្វា បត ទេបិត្វទេកសុ ឲកចចទេតត លិខិតំ ទុក្លុស្សាតិអាឌិ ទុក្ខុសត្តិ

ពុទ្ធញាណាតំ ចិសឃទេភទេភា ញ្លត្រ្ថិឃបទេរាបរិឃទេត្វ ញាណត្តិអាឌិតិ ចត្តារិ ញាណាតិ ចត្វា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ កស្មា ត ទុត្តត្តិ ទេច?

ទុក្ខយាតស្ស សព្ពញ្ញុតញ្ញាណត្តា ចិសឃទេភទេតា ហិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេណ ទុក្ខយាទេត តំ ញាណំ ត ចត្តត្តំ ទេហាតិ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បត

សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស ចិសទេឃា ទេហាតិទេឃច

បុត កាឡអកាទាយសុត្តត្តាឌិសុ (អ តិ ៖ ១៖) ទុត្តតទេឃត សព្ពញ្ញុតញ្ញាណក្ខុបិ ឌទេស្សទេត្វា ឃាចតា សទេឌចកស្ស ទេលិកស្សាតិអាឌិយាហ

តត្ថ សហ ទេឌទេចហិ សទេឌចកស្ស សហ យាទេរត សយារកស្ស សហ ព្រាហ្មតា សព្រាហ្មកស្ស ទេលិកស្ស សហ សយណព្រាហ្មទេណហិ

សស្សយណព្រាហ្មណិឃា សហ ទេឌចយត្ុទេស្សហិ សទេឌចយត្ុស្សាឃ បជាឃ បជាតត្វា បជាតិ សត្តទេលិកស្ស បរិឃាឃចចតទេយតំ តត្ថ

សទេឌចកចចទេតត បញ្ចកាយាចចរទេឌចក្កហណំ, សយារកចចទេតត ឆដ្ឋកាយាចចរទេឌចក្កហណំ, សព្រាហ្មកចចទេតត

ព្រាហ្មកាយិកាឌិព្រាហ្មក្កហណំ, សស្សយណព្រាហ្មណិចចទេតត សាសតស្ស បច្ចត្ថិកបច្ចាមិត្តសយណព្រាហ្មណក្កហណំ

សមិតបាបពាហិតបាបសយណព្រាហ្មណក្កហណញ្ច, បជាចចទេតត សត្តទេលិកក្កហណំ, សទេឌចយត្ុស្សចចទេតត សម្មតិទេឌចទេសសយត្ុស្សក្កហណំ

ទេចឌិតព្វំ ឲចទេយត្ថ តីហិ បទេឌហិ ឱកាសទេលិទេកា, ទ្វីហិ បជាចទេសត សត្តទេលិទេកា កហិទេតាតិ ទេចឌិតព្វោ

អបទេរា តទេឃា – សទេឌចកក្កហទេណត អរូបិចចរទេលិទេកា កហិទេតា, សយារកក្កហទេណត ឆកាយាចចរទេឌចទេលិទេកា, សព្រាហ្មកក្កហទេណត

រូបិចចរព្រាហ្មទេលិទេកា, សស្សយណព្រាហ្មណាឌិក្កហទេណត ចតុបរិសចទេសត, សម្មតិទេឌទេចហិ ចា សហ យត្ុស្សទេលិទេកា,

អចទេសសសត្តទេលិទេកា ចា

អបិទេចត្ថ សទេឌចកចចទេតត ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេតា សព្វស្សបិ ទេលិកស្ស ឌិដ្ឋាឌិញាតតភាចំ សាទេធតិ តទេតា ទេឃសំ សិឃា “យាទេរា

យហាតុភាទេចា ឆកាយាចចរិស្សទេរា ចសចត្តិ, កិំ តស្សាបិ ឌិដ្ឋាឌិ ញាតាតី”តិ, ទេតសំ ចិយតិ ចិឌយទេត្វា “សយារកស្សា”តិ អាហ ទេឃសំ បត

សិឃា “ព្រហ្មា យហាតុភាទេចា ឲកង្គុលិយា ឲកស្មិំ ចក្កចាឡអសហស្ស អាទេលិកំ ផរតិ, ទ្វីហិ...ទេប... ឌសហិ អង្គុលីហិ ឌសសុ

ចក្កចាឡអសហទេស្សសុ អាទេលិកំ ផរតិ, អតុត្តរញ្ច ឈាតសយាបត្តិសុខំ បដិសំទេចទេឌតិ, កិំ តស្សាបិ ឌិដ្ឋាឌិ ញាតាតី”តិ, ទេតសំ ចិយតិ

ចិឌយទេត្វា “សព្រាហ្មកស្សា”តិ អាហ តទេតា ទេឃសំ សិឃា “បុថុ សយណព្រាហ្មណា សាសតស្ស បច្ចត្ថិកា, កិំ ទេតសម្បិ ឌិដ្ឋាឌិ ញាតាតី”តិ,

ទេតសំ ចិយតិ ចិឌយទេត្វា “សស្សយណព្រាហ្មណិឃា បជាឃា”តិ អាហ ឲចំ ឧក្កដ្ឋាតំ ឌិដ្ឋាឌិញាតតភាចំ បកាសទេត្វា អថ សម្មតិទេឌច

អចទេសសយត្ុស្ស ច ឧបិឌាឃ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទចទេសត ទេសសសត្តទេលិកស្ស ឌិដ្ឋាឌិញាតតភាចំ បកាទេសតិ អឃទេយត្ថ អតុសត្តិក្កទេយា

ទេបិរាណា បតាហុ – សទេឌចកស្សាតិ ទេឌចតាហិ សទ្ធិំ អចទេសសសទេលិកស្ស ៍ សយារកស្សាតិ យាទេរត សទ្ធិំ អចទេសសសទេលិកស្ស សព្រាហ្មកស្សាតិ

ព្រាហ្មហិ សទ្ធិំ អចទេសសសទេលិកស្ស ឲចំ សព្វេបិ តិភចុបទេក សត្តេ តីហាកាទេរហិ តីសុ បទេឌសុ បក្ខិបិត្វា បុត ទ្វីហាកាទេរហិ បរិឃាឌាតុំ

សស្សយណព្រាហ្មណិឃា បជាឃ សទេឌចយត្ុស្សាឃាតិ ទុត្តំ ឲចំ បញ្ចហិ បទេឌហិ ទេតត ទេតត អាកាទេរត ទេតធាតុកទេយច បរិឃាឌិត្តំ

ទេហាតីតិ

ທິຏ຺ຐນ຺ຕິ ຣູປາຍຕນໍ. ສຸຕນ຺ຕິ ສທ຺ທາຍຕນໍ. ມຸຕນ຺ຕິ ປຕ຺ວາ ຄເຫຕພ຺ພໂຕ ຄນ຺ຘາຍຕນໍ, ຣສາຍຕນໍ, ໂຜຏ຺ຐພ຺ພາຍຕນໍ. ວິຎ຺ຎາຕນ຺ຕິ ສຸຂທຸກ຺ຂາທິຘມ຺ມາຣມ຺ມຓໍ. ປຕ຺ຕນ຺ຕິ ປຣິເຍສິຕ຺ວາ ວາ ອປຣິເຍສິຕ຺ວາ ວາ ປຕ຺ຕໍ. ປຣິເຍສິຕນ຺ຕິ ປຕ຺ຕໍ ວາ ອປ຺ປຕ຺ຕໍ ວາ ປຣິເຍສິຕໍ. ອນຸວິຈຣິຕໍ ມນສາຕິ ຈິຕ຺ເຕນ ອນຸສຎ຺ຈຣິຕໍ. ສພ຺ພໍ ຊານາຕີຕິ ອິມິນາ ເອຕໍ ທສ຺ເສຕິ – ຍໍ ອປຣິມາຓາສຸ ໂລກຘາຕູສຸ ອິມສ຺ສ ສເທວກສ຺ສ ໂລກສ຺ສ “ນີລໍ ປີຕ”ນ຺ຕິອາທິ (ຘ. ສ. ໖໑໘) ຣູປາຣມ຺ມຓໍ ຈກ຺ຂຸທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, ອຍໍ ສຕ຺ໂຕ ອິມສ຺ມິໍ ຂເຓ ອິມໍ ນາມ ຣູປາຣມ຺ມຓໍ ທິສ຺ວາ ສຸມໂນ ວາ ທຸມ຺ມໂນ ວາ ມຌ຺ຌຕ຺ໂຕ ວາ ຊາໂຕຕິ ຕໍ ສພ຺ພໍ ຕຖາຄຕສ຺ສ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓໍ ຊານາຕິ. ຕຖາ ຍໍ ອປຣິມາຓາສຸ ໂລກຘາຕູສຸ ອິມສ຺ສ ສເທວກສ຺ສ ໂລກສ຺ສ “ເຠຣີສທ຺ໂທ, ມຸທິງ຺ຄສທ຺ໂທ”ຕິອາທິ ສທ຺ທາຣມ຺ມຓໍ ໂສຕທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, “ມູລຄນ຺ໂຘ ຕຈຄນ຺ໂຘ”ຕິອາທິ (ຘ. ສ. ໖໒໓-໖໒໔) ຄນ຺ຘາຣມ຺ມຓໍ ຆານທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, “ມູລຣໂສ, ຂນ຺ຘຣໂສ”ຕິອາທິ (ຘ. ສ. ໖໒໕-໖໓໑) ຣສາຣມ຺ມຓໍ ຊິວ຺ຫາທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, “ກກ຺ຂຬໍ, ມຸທຸກ”ນ຺ຕິອາທິ (ຘ. ສ. ໖໓໔-໖໔໐) ປຖວີຘາຕຸເຕໂຊຘາຕຸວາໂຍຘາຕຸເຠທໍ ໂຜຏ຺ຐພ຺ພາຣມ຺ມຓໍ ກາຍທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, ອຍໍ ສຕ຺ໂຕ ອິມສ຺ມິໍ ຂເຓ ອິມໍ ນາມ ໂຜຏ຺ຐພ຺ພາຣມ຺ມຓໍ ຜຸສິຕ຺ວາ ສຸມໂນ ວາ ທຸມ຺ມໂນ ວາ ມຌ຺ຌຕ຺ໂຕ ວາ ຊາໂຕຕິ ຕໍ ສພ຺ພໍ ຕຖາຄຕສ຺ສ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓໍ ຊານາຕິ. ຕຖາ ຍໍ ອປຣິມາຓາສຸ ໂລກຘາຕູສຸ ອິມສ຺ສ ສເທວກສ຺ສ ໂລກສ຺ສ ສຸຂທຸກ຺ຂາທິເຠທໍ ຘມ຺ມາຣມ຺ມຓໍ ມໂນທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, ອຍໍ ສຕ຺ໂຕ ອິມສ຺ມິໍ ຂເຓ ອິມໍ ນາມ ຘມ຺ມາຣມ຺ມຓໍ ວິຊານິຕ຺ວາ ສຸມໂນ ວາ ທຸມ຺ມໂນ ວາ ມຌ຺ຌຕ຺ໂຕ ວາ ຊາໂຕຕິ ຕໍ ສພ຺ພໍ ຕຖາຄຕສ຺ສ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓໍ ຊານາຕິ. ອິມສ຺ສ ປນ ມຫາຊນສ຺ສ ປຣິເຍສິຕ຺ວາ ອປ຺ປຕ຺ຕມ຺ປິ ອຕ຺ຖິ, ປຣິເຍສິຕ຺ວາ ປຕ຺ຕມ຺ປິ ອຕ຺ຖິ, ອປຣິເຍສິຕ຺ວາ ອປ຺ປຕ຺ຕມ຺ປິ ອຕ຺ຖິ, ອປຣິເຍສິຕ຺ວາ ປຕ຺ຕມ຺ປິ ອຕ຺ຖິ. ສພ຺ພໍ ຕຖາຄຕສ຺ສ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາເຓນ ອປ຺ປຕ຺ຕໍ ນາມ ນຕ຺ຖີຕິ.

໑໒໑. ປຸນ ອປເຣນ ປຣິຍາເຍນ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓກຖາວສານຕ຺ຕໍ ນ ຕສ຺ສາຕິ ຄາຖມາຫ. ຕຕ຺ຖ ນ ຕສ຺ສ ອທິຏ຺ຐມິຘຕ຺ຖິ ກິຎ຺ຈີຕິ ຕສ຺ສ ຕຖາຄຕສ຺ສ ອິຘ ອິມສ຺ມິໍ ເຕຘາຕຸເກ ໂລເກ, ອິມສ຺ມິໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນກາເລ ວາ ປຎ຺ຎາຈກ຺ຂຸນາ ອທິຏ຺ຐໍ ນາມ ກິຎ຺ຈິ ອປ຺ປມຕ຺ຕກມ຺ປິ ນ ອຕ຺ຖິ ນ ສໍວິຊ຺ຊຕິ. ອຕ຺ຖີຕິ ອິທໍ ວຕ຺ຕມານກາລິກໍ ອາຂ຺ຍາຕປທໍ. ອິມິນາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນກາລິກສ຺ສ ສພ຺ພຘມ຺ມສ຺ສ ຎາຕຠາວໍ ທສ຺ເສຕິ. ຄາຖາພນ຺ຘສຸຂຕ຺ຖໍ ປເນຕ຺ຖ ທ-ກາໂຣ ສໍຍຸຕ຺ໂຕ. ອໂຖ ອວິຎ຺ຎາຕນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ອໂຖຕິ ວຈໂນປາທາເນ ນິປາໂຕ. ອວິຎ຺ຎາຕນ຺ຕິ ອຕີຕກາລິກໍ ອວິຎ຺ຎາຕໍ ນາມ ກິຎ຺ຈິ ຘມ຺ມຊາຕໍ ນາໂຫສີຕິ ປາຐເສໂສ. ອພ຺ຍຍຠູຕສ຺ສ ອຕ຺ຖິສທ຺ທສ຺ສ ຄຫເຓ ປາຐເສສໍ ວິນາປິ ຍຸຊ຺ຊຕິເຍວ. ອິມິນາ ອຕີຕກາລິກສ຺ສ ສພ຺ພຘມ຺ມສ຺ສ ຎາຕຠາວໍ ທສ຺ເສຕິ. ອຊານິຕພ຺ພນ຺ຕິ ອນາຄຕກາລິກໍ ອຊານິຕພ຺ພໍ ນາມ ຘມ຺ມຊາຕໍ ນ ຠວິສ຺ສຕິ, ນຕ຺ຖິ ວາ. ອິມິນາ ອນາຄຕກາລິກສ຺ສ ສພ຺ພຘມ຺ມສ຺ສ ຎາຕຠາວໍ ທສ຺ເສຕິ. ຊານນກິຣິຍາວິເສສນເມວ ວາ ເອຕ຺ຖ ອ-ກາໂຣ. ສພ຺ພໍ ອພິຎ຺ຎາສິ ຍທຕ຺ຖິ ເນຍ຺ຍນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ຍໍ ເຕກາລິກໍ ວາ ກາລວິມຸຕ຺ຕໍ ວາ ເນຍ຺ຍໍ ຊານິຕພ຺ພໍ ກິຎ຺ຈິ ຘມ຺ມຊາຕໍ ອຕ຺ຖິ, ຕໍ ສພ຺ພໍ ຕຖາຄໂຕ ອພິຎ຺ຎາສິ ອຘິເກນ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາເຓນ ຊານິ ປຏິວິຌ຺ຌິ. ເອຕ຺ຖ ອຕ຺ຖິສທ຺ເທນ ເຕກາລິກສ຺ສ ກາລວິມຸຕ຺ຕສ຺ສ ຈ ຄຫຓາ ອຕ຺ຖິ-ສທ຺ໂທ ອພ຺ຍຍຠູໂຕເຍວ ທຏ຺ຐພ຺ໂພ. ຕຖາຄໂຕ ເຕນ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂູຕິ ກາລວເສນ ໂອກາສວເສນ ຈ ນິປ຺ປເທສຕ຺ຕາ ສມນ຺ຕາ ສພ຺ພໂຕ ປວຕ຺ຕໍ ຎາຓຈກ຺ຂຸ ອສ຺ສາຕິ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂຸ. ເຕນ ຍຖາວຸຕ຺ເຕນ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂຸ, ສພ຺ພຎ຺ຎູຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ອິມິສ຺ສາ ຄາຖາຍ ປຸຄ຺ຄລາຘິຏ຺ຐານາຍ ເທສນາຍ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓໍ ສາຘິຕໍ.

ປຸນ ພຸທ຺ຘຎາຓານໍ ວິສຍວເສນ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓໍ ທສ຺ເສຕຸກາໂມ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂູຕິ ເອກເທເສນ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂູຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ຄາຖາຍ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂູຕິ ວຸຕ຺ຕປເທ ຍໍ ຕໍ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂຸ, ຕໍ ເອກເທເສນ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂູຕິ ອຕ຺ໂຖ. ອຕ຺ໂຖ ປນສ຺ສ ຍາວຕາທຸກ຺ຂສ຺ສ ທຸກ຺ຂຏ຺ໂຐຕິອາທີຫິ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ໂຫຕິ. ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓຎ຺ຫິ ສມນ຺ຕຈກ຺ຂຸ. ຍຖາຫ – “ສມນ຺ຕຈກ຺ຂຸ ວຸຈ຺ຈຕິ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓ”ນ຺ຕິ (ຈູຬນິ. ໂທຕກມາຓວປຸຈ຺ຉານິທ຺ເທໂສ ໒໑).

តស្មិំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណដ្ឋេ វុត្តេ សមន្តចក្ខុដ្ឋោ វុត្តោយេវ ហោតីតិ។ ពុទ្ធស្សេវ ញាណានីតិ ពុទ្ធញាណានិ។ ទុក្ខេ ញាណាទីនិបិ ហិ សព្ពាការេន ពុទ្ធស្សេវ ភគវតោ បវត្តន្តិ, ឥតរេសំ បន ឯកទេសមត្តេនេវ បវត្តន្តិ។ សាវកសាធារណានីតិ បន ឯកទេសេនាបិ អត្ថិតំ សន្ធាយ វុត្តំ។ សព្ពោ ញាតោតិ សព្ពោ ញាណេន ញាតោ។ អញ្ញាតោ ទុក្ខដ្ឋោ នត្ថីតិ វុត្តមេវ អត្ថំ បដិសេធេន វិភាវេតិ។ សព្ពោ ទិដ្ឋោតិ ន កេវលំ ញាណេន ញាតោយេវ, អថ ខោ ចក្ខុនា ទិដ្ឋោ វិយ កតោ។ សព្ពោ វិទិតោតិ ន កេវលំ ទិដ្ឋោយេវ, អថ ខោ បាកដោ។ សព្ពោ សច្ឆិកតោតិ ន កេវលំ វិទិតោយេវ, អថ ខោ តត្ថ ញាណបដិលាភវសេន បច្ចក្ខីកតោ។ សព្ពោ ផស្សិតោតិ ន កេវលំ សច្ឆិកតោយេវ, អថ ខោ បុនប្បុនំ យថារុចិ សមុទាចារវសេន ផុដ្ឋោតិ។ អថ វា ញាតោ សភាវលក្ខណវសេន។ ទិដ្ឋោ សាមញ្ញលក្ខណវសេន។ វិទិតោ រសវសេន។ សច្ឆិកតោ បច្ចុបដ្ឋានវសេន។ ផស្សិតោ បទដ្ឋានវសេន។ អថ វា ញាតោ ញាណុប្បាទវសេន។ ទិដ្ឋោ ចក្ខុប្បាទវសេន។ វិទិតោ បញ្ញុប្បាទវសេន។ សច្ឆិកតោ វិជ្ជុប្បាទវសេន។ ផស្សិតោ អាលោកុប្បាទវសេន។ “យាវតា ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋោ, សព្ពោ ទិដ្ឋោ, អទិដ្ឋោ ទុក្ខដ្ឋោ នត្ថី”តិអាទិនា នយេន ច “យាវតា សទេវកស្ស លោកស្ស…បេ… អនុវិចរិតំ មនសា, សព្ពំ ញាតំ, អញ្ញាតំ នត្ថី”តិអាទិនា នយេន ច វិត្ថារតោ វេទិតព្ពោ។ បឋមំ វុត្តការណា និគមនវសេន បុន វុត្តា។ តំនិគមនេយេវ ហិ កតេ ញាណនិគមនម្បិ កតមេវ ហោតីតិ។

សព្ពញ្ញុតញ្ញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សទ្ធម្មប្បកាសិនិយា បដិសម្ភិទាមគ្គ-អដ្ឋកថាយ

ញាណកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២។ ទិដ្ឋិកថា

១។ អស្សាទទិដ្ឋិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១២២។ ឥទានិ ញាណកថានន្តរំ កថិតាយ ទិដ្ឋិកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា អនុប្បត្តា។ អយញ្ហិ ទិដ្ឋិកថា ញាណកថាយ កតញាណបរិចយស្ស សមធិគតសម្មាទិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិមលវិសោធនតា សុករា ហោតិ, សម្មាទិដ្ឋិ ច សុបរិសុទ្ធា ហោតីតិ ញាណកថានន្តរំ កថិតា។ តត្ថ កា ទិដ្ឋីតិអាទិកា បុច្ឆា។ កា ទិដ្ឋីតិ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋីតិអាទិកំ បុច្ឆិតបុច្ឆាយ វិស្សជ្ជនំ។ កថំ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋីតិអាទិកោ វិស្សជ្ជិតវិស្សជ្ជនស្ស វិត្ថារនិទ្ទេសោ, សព្ពាវ តា ទិដ្ឋិយោ អស្សាទទិដ្ឋិយោតិអាទិកា ទិដ្ឋិសុត្តំសន្ទតាតិ ឯវមិមេ ចត្តារោ បរិច្ឆេទា។ តត្ថ បុច្ឆាបរិច្ឆេទេ តាវ កា ទិដ្ឋីតិ ធម្មបុច្ឆា, សភាវបុច្ឆា។ កតិ ទិដ្ឋិដ្ឋានានីតិ ហេតុបុច្ឆា បច្ចយបុច្ឆា, កិត្តកានិ ទិដ្ឋីនំ ការណានីតិ អត្ថោ។ កតិ ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានានីតិ សមុទាចារបុច្ឆា វិការបុច្ឆា។ ទិដ្ឋិយោ ឯវ ហិ សមុទាចារវសេន ចិត្តំ បរិយោនទ្ធិយោ ឧដ្ឋហន្តីតិ ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានានិ នាម ហោន្តិ។ កតិ ទិដ្ឋិយោតិ ទិដ្ឋីនំ សង្ខាបុច្ឆា គណនាបុច្ឆា។ កតិ ទិដ្ឋាភិនិវេសាតិ វត្ថុប្បភេទវសេន អារម្មណនានត្តវសេន ទិដ្ឋិប្បភេទបុច្ឆា។ ទិដ្ឋិយោ ឯវ ហិ តំ តំ វត្ថុំ តំ តំ អារម្មណំ អភិនិវិសន្តិ បរាមសន្តីតិ ទិដ្ឋិបរាមាសាតិ វុច្ចន្តិ។ កតមោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសមុគ្ឃាតោតិ ទិដ្ឋីនំ បហានុបាយបុច្ឆា។ ទិដ្ឋិការណានិ ហិ ឋានានីតិ ទិដ្ឋិសមុគ្ឃាតេន តានំ ការណានិ ន ហោន្តីតិ តានិ ច ការណានិ សមុគ្ឃាតិតានិ នាម ហោន្តិ។ តស្មា ទិដ្ឋិដ្ឋានានិ សម្មា ឧទ្ធំ ហញ្ញន្តិ ឯតេនាតិ ទិដ្ឋិដ្ឋានសមុគ្ឃាតោតិ វុច្ចតិ។

ឥទានិ ឯតាសំ ឆន្នំ បុច្ឆានំ កា ទិដ្ឋីតិអាទីនិ ឆ វិស្សជ្ជនានិ។ តត្ថ កា ទិដ្ឋីតិ វិស្សជ្ជិតព្ពបុច្ឆា។ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋីតិ វិស្សជ្ជនំ។ សោ បន អនិច្ចាទិកេ វត្ថុស្មិំ និច្ចាទិវសេន អភិនិវិសតិ បតិដ្ឋហតិ ទឡ្ហំ គណ្ហាតីតិ អភិនិវេសោ។ អនិច្ចាទិអាការំ អតិក្កមិត្វា និច្ចន្តិអាទិវសេន វត្តមានោ បរតោ អាមសតិ គណ្ហាតីតិ បរាមាសោ។ អថ វា និច្ចន្តិអាទិកំ បរំ ភូតំ សច្ចន្តិ អាមសតិ គណ្ហាតីតិ បរាមាសោ, អភិនិវេសោ ច សោ បរាមាសោ ចាតិ អភិនិវេសបរាមាសោ។ ឯវំបការោ ទិដ្ឋីតិ កិច្ចតោ ទិដ្ឋិសភាវំ វិស្សជ្ជេតិ។ តីណិ សតន្តិ តីណិ សតានិ, វចនវិបល្លាសោ កតោ។ កតមោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសមុគ្ឃាតោតិ បុច្ឆំ អនុទ្ទិសិត្វាវ សោតាបត្តិមគ្គោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសមុគ្ឃាតោតិ វិស្សជ្ជនំ កតំ។

១២៣។ ឥទានិ កថំ អភិនិវេសបរាមាសោតិអាទិ វិត្ថារនិទ្ទេសោ។ តត្ថ រូបន្តិ ឧបយោគវចនំ។ រូបំ អភិនិវេសបរាមាសោតិ សម្ពន្ធោ។ រូបន្តិ ចេត្ថ រូបុបាទានក្ខន្ធោ កសិណរូបញ្ច។ “ឯតំ មមា”តិ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋិ, “ឯសោហមស្មី”តិ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋិ, “ឯសោ មេ អត្តា”តិ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋីតិ បច្ចេកំ យោជេតព្ពំ។ ឯតន្តិ សាមញ្ញវចនំ។ តេនេវ “វេទនំ ឯតំ មម, សង្ខារេ ឯតំ មមា”តិ នបុំសកវចនំ ឯកវចនញ្ច កតំ។ ឯសោតិ បន វត្តព្ពាបេក្ខិតា បុល្លិង្គវចនំ កតំ។ ឯតំ មមាតិ តណ្ហាមញ្ញនាមូលិកា ទិដ្ឋិ។ ឯសោហមស្មីតិ មានមញ្ញនាមូលិកា ទិដ្ឋិ។ ឯសោ មេ អត្តាតិ ទិដ្ឋិមញ្ញនា ឯវ។ កេចិ បន “ឯតំ មមាតិ មមំការកប្បនា, ឯសោហមស្មីតិ

អហំការកប្បតា, ឲនោ នេយ អត្តាតិ អហំការយយំការកប្បិនោតា អត្តាកិកិរេចនោតិ ច, តឆា យឆាក្កនេយតេច តល្យាប្វុលតិរេចនោ យាតបក្កានេហា, តល្យាប្វុលតិចិនេដ្ឋា យាតបក្កហិនោតា, អត្តាកិកិរេចនោតិ ច, បដ្ឋានាគំ ក្យក្លលក្លលាគេប្បតំ, បដ្ឋានាគំ អតិក្ខុលក្លលាគេប្បតំ, បដ្ឋានាគំ តិលក្លលាគេប្បតនេហត្យនោកា អត្តាកិកិរេចនោតិ ច, ក្យនេក្ល អប្យនេក ច ប្យចំ ប្យកត្តិ ចិបល្លាបកតប្ប, អតិនេក្ខ តិក្ខត្តិ ចិបល្លាបកតប្ប, ចត្យត្តិឆចិបល្លាបកតប្ប ច អត្តាកិកិរេចនោតិ ច, ប្យនេត្តតិចាបតោលាប្ប អាការកប្បតា, ជិត្តចក្កុតោលាប្ប អតាកាតបដិលិកកប្បតា, ប្យត្តត្តាបនេទិត្តគប្បក្ខយតាបដិក្ខបប្បប្យនេត្តប្ប ឆនេប្តុប្ប កប្បតិប្បិតប្ប អត្តាកិកិរេចនោតិ ច, តត្តិយា អតីតយត្វាកនេយតិ, តត្តិយា អតាកាតំ បដិកដ្លតិ, បក្ខប្យនេត្តប្ប ឆនេប្តុប្ប ឋហឹនទិ អត្តាកិកិរេចនោតិ ច, ប្យត្តនេត្ត អញ្ញាលានេហត្យកា ជិដ្ឋិ, អបនេត្ត អញ្ញាលានេហត្យកា ជិដ្ឋិ, ប្យត្តត្តាបនេត្ត ព្ទគប្បក្ខយតាបដិក្ខបប្បប្យនេត្តប្ប ឆនេប្តុប្ប អញ្ញាលានេហត្យនោកា អត្តាកិកិរេចនោ”តិ ច ឲនោតឋំ តិល្ហំ ចចតាគំ អត្តំ ចល្លាយត្តិ៍

ជិដ្ឋិនេយា បនេត្ត បឆយំ បក្ខាក្លត្ថចត្យកា៍ តនោតា លអញ្ញត្តិកតាហិទាយតតចិញ្ញាលា-
កាយបប្យប្បកាយនេចគតាកាយបញ្ញាកាយនេចតតាកាយតល្យាកាយចិតក្កចិចារឆាត្យគបកបិលា- ក្ខត្តិបាការចត្យកា ជិដ្ឋិនេយា ក្យត្តា៍ ក្ខត្តិបាការនេប្យ ច យត្តំ ចិប្បំ អកិកិរេចនោ ត យ្យដ្ឋតិ, តត្តំ បកលបទីនាកិកិរេចបចនេបនេតច ចិប្បំ អកិកិរេចនោ ចិយ កនោតាតិ នេចជិតត្តា៍ តនោតា ក្ខាគបាយតតអដ្ឋានបឆាត្យឲក្សតចឹបតិត្ពត្រ្កិយចនេបត នេយាឌតា កតា៍ តីលិ ឲកត្តនេលិក្យត្តទិត្រ្កិយាតិ ត នេយាឌិតាតិ៍ ត ហិ នេលិក្យត្តនេចត្យកា ជិដ្ឋិនេយា នេហាត្តិ៍ បត្តត្តាបិ ច នេលិកិយនេលិក្យត្តនេយិនេប្បប្ប ឆនេប្តុប្ប នេលិក្យត្តនេទ ឆនេបត្វា នេលិកិយា ឲច កនេហតត្តា៍ អតិត្រ្កិយតត្ថុបក្ខា ត កនេហតត្តនេយច៍ តនោតា នេតឆាត្យកចនេបត តចចិឆកចចនេបត ឈាត(ព្រាហ្មចិហារបយាបត្តិចនេបត បដិក្ខបប្បប្យាគក្កចនេបត ច នេយាឌតា កតា៍ ឌាតិឌនាយនេលាគំ ចិប្បំ កហនេលា បទិហានោ ក្យត្តតនេយា ឲច៍ បត្តាតិ នេចតាតិ ក្សូបិជិកាតិ ឌនាយនេលត្តាតិ អដ្ឋតក្យតិបតំ បគាតិ កចត្តិ៍

១៦៣៍ ជិដ្ឋិដ្ឋានេតប្យ លគ្គាបិ ជិដ្ឋិដ្ឋាតត្តិ ចឹបតិចត្យកាយបិ បក្កាយជិដ្ឋិយា បក្ខាត្ត លគ្គាតំនេយច ចត្យត្តា “នេយ ហិ នេកចិ, កិក្លនេច, បយលា ចា (ព្រាហ្មលា ចា អត្តាគំ បយត្យបប្បយាតា បយត្យបប្បត្តិ, បនេត្ត នេត បក្ខាបិគាតក្លនេត្តប្យនេយច បយត្យបប្បត្តិ, ឲនោតឋំ ចា អញ្ញាតន”ត្តិ (ឋំ៍ តិ៍ ៦៍៣លិ) ក្យត្តត្តា ច បក្ខាបិគាតក្លត្តា ជិដ្ឋីតំ ការលំ៍ អចិដ្ឋាបិ ជិដ្ឋិដ្ឋាតត្តិ អចិដ្ឋាយ អត្តិកតាគំ ជិដ្ឋិដ្ឋប្បត្តិនោតា “យាឋំ, កនេត្ត, ជិដ្ឋិ ‘អបប្យាបប្ពុនេត្តប្ប បប្យាបប្ពុត្តា’តិ, អឋំ ត្យ នេលា, កនេត្ត, ជិដ្ឋិ កិ បដិក្ខ បញ្ញាយតីតិ? យហតី នេលា ឲបា, កក្ខាត, ឆាត្យ, យជិជំ អចិដ្ឋាឆាត្យ៍ ហឹគំ, កក្ខាត, ឆាត្យំ បដិក្ខ ដ្ឋប្បដ្ឋតិ ហឹតា បញ្ញា ហឹតា ជិដ្ឋី”តិ (ឋំ៍ តិ៍ ៦៍ជលិ) ចចតនោតា ច អចិដ្ឋា ជិដ្ឋីតំ ការលំ៍ ឋនេប្បាបិ ជិដ្ឋិដ្ឋាតត្តិ នេតត ឋនេប្បត ឋដ្ឋប្ប ជិដ្ឋិដ្ឋប្បត្តិនោតា “នេយ នេត, កិក្លនេច, បយល(ព្រាហ្មលា ប្យត្តត្តកប្បិកា ប្យត្តត្តាត្យជិដ្ឋិនោតា ប្យត្តត្តិ អានេត្ត អនេតកចិហិតាតិ អឆិក្យត្តិបគាតិ អភិចគត្តិ, តគបិ ឋប្បបក្ខយា”តិ (ជី៍ តិ៍ ១៍១១៣) ចចតនោតា ច ឋនេប្បា ជិដ្ឋីតំ ការលំ៍ បញ្ញាបិ ជិដ្ឋិដ្ឋាតត្តិ អាការយត្តក្កហនេលាត អយាឆាចបកាចកាហនេហត្យត្តា បញ្ញាយ –

“យាតិ ច តីលិ យាតិ ច បដ្ឋិ, បយលប្បចាគបិតាតិ ក្សទិបញ្ញា;

បញ្ញាក្លនេបញ្ញាតិប្បិតាតិ, ឌ្ឍបនេលាតិ ចិនេតយ្យ ឌ្ឍលតយកា”តិ៍ (ប្យ៍ តិ៍ ៥៣៣) –

ចចតេតា "សក្ខាតិតាតា ហិ បបក្ខាសក្ខា"តិ (ឃ៉ តិ៉ ប៉ប៉០; ឃហាតិ៉ ១០៥) ចចតេតា ច សក្ខា ឌិជ្ជីតំ ការលំ៉ ចិតក្កោបិ ឌិជ្ជិដ្ឋាតត្តិ អាការបរិចិតក្កេត ឌិជ្ជិរូបប្បត្តិតោ –

"តហេច សច្ចាតិ ពាហុតិ តាតា, អក្ខា៣ សក្ខាឃ តិច្ចាតិ លេមិតេក;

ពក្កច្ចា ឌិជ្ជីស្វ បកប្បឃិត្វា, សច្ចំ ឃុសាតិ ក្វឃឆឃុ្វឃាហុ"តិ៉ (ឃ៉ តិ៉ ប៉៥៧) –

ចចតេតា ច ចិតក្កោ ឌិជ្ជីតំ ការលំ៉ អតេឃាតិតេសាឃតសិការោបិ ឌិជ្ជិដ្ឋាតត្តិ អតេឃាតិតេសា ឃតសិការស្ស អក្យុសលិតំ អសាឆារលាហេតុត្តា "ពេស្សចំ អតេឃាតិតេសា ឃតសិកតោរតោ លក្កំ ឌិជ្ជីតំ អក្ខាពរា ឌិជ្ជិ រូបប្បជ្ជតិ"តិ (ឃ៉ តិ៉ ១៉១៥) ចចតេតា ច អតេឃាតិតេសា ឃតសិការោ ឌិជ្ជីតំ ការលំ៉ បិបឃិតេត្តាបិ ឌិជ្ជិដ្ឋាតត្តិ បិបឃិត្តស្ស ឌិដ្ឋាត្យកាតិអាបជ្ជតេត ឌិជ្ជិរូបប្បត្តិតោ "ពាហិរំ, កិក្ខវេច, អក្កត្តិ ការិត្វា ត អក្ខា ឲកក្កឃ្យិ សឃត្យុបស្សាឃិ, ឃំ ឲចំ ឃហតោ អតត្វាឃ សំចត្តតិ៉ ឃចឃិចំ, កិក្ខវេច, បិបឃិត្តតា"តិ (អ៉ តិ៉ ១៉១១០) ចចតេតា ច បិបឃិតេត្តា ឌិជ្ជីតំ ការលំ៉ បរតោបិ ឈោសេសា ឌិជ្ជិដ្ឋាតត្តិ ក្យុរក្ខាពឆឃុ្វស្សចតេត ឌិជ្ជិរូបប្បត្តិតោ "ទ្វេមេ, កិក្ខវេច, តេហត្យុ ទ្វេ បច្ចយា ឃិច្ឆាឌិជ្ជិឃា រូបប្បាតាឃ បរតោ ច ឈោសេសា អតេឃាតិតេសា ច ឃតសិការោ"តិ (អ៉ តិ៉ ៧៉១១៩) ចចតេតា ច បរតោ ឈោសេសា ឃិច្ឆាឌិជ្ជិកតោ ឃិច្ឆាឌិជ្ជិបដិសក្ខាត្តកឆា ឌិជ្ជីតំ ការលំ៉

ត្តតាតិ ឌិជ្ជិដ្ឋាតត្តិ បតស្ស អត្ថំ ចិចតេត្តា លត្វា តេហត្យុ លត្វា បច្ចយាតិអាឌិឃាហ៉ លត្វា ឲច ឌិជ្ជីតំ រូបិតាឃ, ឌតកតេហត្យុ តេចច រូបត្តុ្យកបច្ចយា ធាតិ អតេត្វា៉ សឃុដ្ឋាតដ្ឋេតាតិ សឃុដ្ឋេហត្តិ រូបប្បជ្ជត្តិ ឲតេតាតិ សឃុដ្ឋាតំ, ការលត្តិ អតេត្វា៉ តេពត សឃុដ្ឋាតដ្ឋេត, ឌិជ្ជិការលការចតាតិ អតេត្វា៉

១៦៥៉ ត្តតាតិ កិច្ចតេកតេចត ឌិជ្ជិតេកធំ ឥតស្សតេត្តា កពឃាតិ អដ្ឋារស ឌិជ្ជិបរិឃុដ្ឋាតាតិតិអាឌិឃាហ៉ ពត្វ ឃា ឌិជ្ជីតិ ត្តតាតិ ទុច្ចឃាតាតំ អដ្ឋារសត្តិ បតាតំ សាឆារលំ ឃុលបធិ៉ ឃា ឌិជ្ជិ, ពតេចច ឌិជ្ជិកតំ, ឃា ឌិជ្ជិ, ពតេចច ឌិជ្ជិកហតត្តិ សតេត្តាហិ សឃុត្តេ្តា កាពតេត្តា៉ អឃាធាចតស្សតដ្ឋេត ឌិជ្ជិ, ពតេចច ឌិជ្ជីស្វ កតំ ឥស្សតំ ក្វាសឌិជ្ជិអតេត្តាកឆត្តាតិ ឌិជ្ជិកតំ៉ តេហដ្ឋាបិស្ស អតេត្វា ទុរត្តាតេឃច៉ ក្ខិត្ត អត្តាតំ ឲកត្តាកពត្តាបិ ឌិជ្ជិកតំ៉ សា ឲច ឌិជ្ជិ ក្យុរតិក្កឃតដ្ឋេត ឌិជ្ជិកហតំ តិលាកហតចតកហតបត្តពកហតាតិ ចិឃ៉ សាឃត្តុសប្បដិកឃតដ្ឋេត ឌិជ្ជិកត្តារំ តេចារកត្តារធាត្យអកត្តារតិរុងកកត្តារត្យុតិក្កិកត្តារោ ចិឃ៉ ឆឃុ្វសក្កលិឃំ "ឌិជ្ជិកត្តារោ"តិ សកលិតេក្កតេច អាកតំ៉ សឃុ្វាឌិជ្ជិឃា ចិតិចិត្តតដ្ឋេត បដិលេមឃដ្ឋេត ច ឌិជ្ជិចិស្វកំ៉ ឃិច្ឆាតស្សតតិត្យរូបប្បជ្ជឃាតំ សឃុ្វាតស្សតំ ចិតិចិត្តតិ តេចច ចិលេមឃតិ ច៉ ឆឃុ្វសក្កលិឃំ (ឆ៉ ស៉ ១៥៧, ១១០៥) "ឌិជ្ជិចិស្វកាឃិក"ត្តិ អាកតំ៉ កតាឌិ សស្សពស្ស, កតាឌិ រូតេច្ឆតស្ស កហលតោ ឌិជ្ជិឃា ចិទ្ទុបំ ឲត្តិតត្តិ ឌិជ្ជិចិប្បត្តិតំ៉ ឌិជ្ជិកតិតោ ហិ ឲកស្មិ បតិដ្ឋាត្យំ ត សតេក្កាតិ, កតាឌិ សស្សតំ អត្យុស្សរតិ, កតាឌិ រូតេច្ឆតំ៉ ឌិជ្ជិតេឃច អតតេត្វ សំតេឃាតេឌតិតិ ឌិជ្ជិសតេក្ខាឌតំ៉ ឌិជ្ជិតេឃច អតេត្តាត្យុតតដ្ឋេត ត្យុតិ្តហរលិឃដ្ឋេត ច សលូតិ ឌិជ្ជិសលូ៉ ឌិជ្ជិតេឃច ឃិត្យអាការលដ្ឋេត សប្បាតឆាតិ ឌិជ្ជិសប្បាតឆា៉ ឌិជ្ជិតេឃច

មោក្ខាវរណដ្ឋេន បលិពោធោតិ ទិដ្ឋិបលិពោធោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ ទុម្មោចនីយដ្ឋេន ពន្ធនន្តិ ទិដ្ឋិពន្ធនំ។ ទិដ្ឋិ ចេវ ទុរុត្តរដ្ឋេន បបាតោតិ ទិដ្ឋិបបាតោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ ថាមគតដ្ឋេន អនុសយោតិ ទិដ្ឋានុសយោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ អត្តានំ សន្តាបេតីតិ ទិដ្ឋិសន្តាបោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ អត្តានំ អនុឌហតីតិ ទិដ្ឋិបរិឡាហោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ កិលេសកាយំ គន្ថេតីតិ ទិដ្ឋិគន្ថោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ ភុសំ អាទិយតីតិ ទិដ្ឋុបាទានំ។ ទិដ្ឋិ ចេវ “សច្ច”ន្តិអាទិវសេន អភិនិវិសតីតិ ទិដ្ឋាភិនិវេសោ។ ទិដ្ឋិ ចេវ ឥទំ បរន្តិ អាមសតិ, បរតោ វា អាមសតីតិ ទិដ្ឋិបរាមាសោ។

១២៦. ឥទានិ រាសិវសេន សោឡស ទិដ្ឋិយោ ឧទ្ទិសន្តោ កតមា សោឡស ទិដ្ឋិយោតិអាទិមាហ។ តត្ថ សុខសោមនស្សសង្ខាតេ អស្សាទេ ទិដ្ឋិ អស្សាទទិដ្ឋិ។ អត្តានំ អនុគតា ទិដ្ឋិ អត្តានុទិដ្ឋិ។ នត្ថីតិ បវត្តត្តា វិបរីតា ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ សតិ កាយេ ទិដ្ឋិ, សន្តិ វា កាយេ ទិដ្ឋិ សក្កាយទិដ្ឋិ។ កាយោតិ ចេត្ថ ខន្ធបញ្ចកំ, ខន្ធបញ្ចកសង្ខាតោ សក្កាយោ វត្ថុ បតិដ្ឋា ឯតិស្សាតិ សក្កាយវត្ថុកា។ សស្សតន្តិ បវត្តា ទិដ្ឋិ សស្សតទិដ្ឋិ។ ឧច្ឆេទោតិ បវត្តា ទិដ្ឋិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ។ សស្សតាទិអន្តំ គណ្ហាតីតិ អន្តគ្គាហិកា, អន្តគ្គាហោ វា អស្សា អត្ថីតិ អន្តគ្គាហិកា។ អតីតសង្ខាតំ បុព្ពន្តំ អនុគតា ទិដ្ឋិ បុព្ពន្តានុទិដ្ឋិ។ អនាគតសង្ខាតំ អបរន្តំ អនុគតា ទិដ្ឋិ អបរន្តានុទិដ្ឋិ។ អនត្ថេ សំយោជេតីតិ សញ្ញោជនិកា។ អហង្ការវសេន អហន្តិ ឧប្បន្នេន មានេន ទិដ្ឋិយា មូលភូតេន វិនិពន្ធា ឃដិតា ឧប្បាទិតា ទិដ្ឋិ អហន្តិ មានវិនិពន្ធា ទិដ្ឋិ។ តថា មមង្ការវសេន មមន្តិ ឧប្បន្នេន មានេន វិនិពន្ធា ទិដ្ឋិ មមន្តិ មានវិនិពន្ធា ទិដ្ឋិ។ អត្តតោ វទតិ ភណតិ អត្តវាទោ, តេន បដិសំយុត្តា ទិដ្ឋិ អត្តវាទបដិសំយុត្តា ទិដ្ឋិ។ អត្តានំ លោកោតិ វទតិ ភណតិ លោកវាទោ, តេន បដិសំយុត្តា ទិដ្ឋិ លោកវាទបដិសំយុត្តា ទិដ្ឋិ។ ភវោ វុច្ចតិ សស្សតំ, សស្សតវសេន ឧប្បជ្ជនកទិដ្ឋិ ភវទិដ្ឋិ។ វិភវោ វុច្ចតិ ឧច្ឆេទោ, ឧច្ឆេទវសេន ឧប្បជ្ជនកទិដ្ឋិ វិភវទិដ្ឋិ។

១២៧-១២៨. ឥទានិ តីណិ សតំ ទិដ្ឋាភិនិវេសេ និទ្ទិសិតុកាមោ កតមេ តីណិ សតំ ទិដ្ឋាភិនិវេសាតិ បុច្ឆិត្វា តេ អវិស្សជ្ជេត្វាវ វិសុំ វិសុំ អភិនិវេសវិស្សជ្ជនេនេវ តេ វិស្សជ្ជេតុកាមោ អស្សាទទិដ្ឋិយា, កតិហាការេហិ អភិនិវេសោ ហោតីតិអាទិនា នយេន សោឡសន្នំ ទិដ្ឋីនំ អភិនិវេសាការគណនំ បុច្ឆិត្វា បុន អស្សាទទិដ្ឋិយា បញ្ចតិំសាយ អាការេហិ អភិនិវេសោ ហោតីតិ តាសំ សោឡសន្នំ ទិដ្ឋីនំ អភិនិវេសាការគណនំ វិស្សជ្ជេត្វា បុន តានិ គណនានិ វិស្សជ្ជេន្តោ អស្សាទទិដ្ឋិយា កតមេហិ បញ្ចតិំសាយ អាការេហិ អភិនិវេសោ ហោតីតិអាទិមាហ។ តត្ថ រូបំ បដិច្ចាតិ រូបក្ខន្ធំ បដិច្ច។ ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សន្តិ “អហំ មេ កាយោ ឦទិសោ”តិ រូបសម្បត្តិំ និស្សាយ គេហសិតំ រាគសម្បយុត្តំ សុខំ សោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ។ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន សុខញ្ច សោមនស្សញ្ច។ តំ ចេវ រូបស្ស អស្សាទោតិ រូបនិស្សយោ អស្សាទោ។ តញ្ហិ សុខំ តណ្ហាវសេន អស្សាទីយតិ ឧបភុញ្ជីយតីតិ អស្សាទោ។ អភិនិវេសបរាមាសោ ទិដ្ឋីតិ សោ អស្សាទោ សស្សតោតិ វា ឧច្ឆិជ្ជិស្សតីតិ វា សស្សតំ វា ឧច្ឆិជ្ជមានំ វា អត្តានំ សុខិតំ ករោតីតិ វា អភិនិវេសបរាមាសោ ហោតិ។ តស្មា យា ច ទិដ្ឋិ យោ ច អស្សាទោតិ អស្សាទស្ស ទិដ្ឋិភាវាភាវេបិ អស្សាទំ វិនា សា ទិដ្ឋិ ន ហោតីតិ កត្វា ឧភយម្បិ សម្បិណ្ឌិតំ។ អស្សាទទិដ្ឋីតិ អស្សាទេ បវត្តា ទិដ្ឋីតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឥទានិ នានាសុត្តេហិ សំសន្ទេត្វា មិច្ឆាទិដ្ឋិំ មិច្ឆាទិដ្ឋិកញ្ច គរហិតុកាមោ អស្សាទទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋីតិអាទិមាហ។ តត្ថ ទិដ្ឋិវិបត្តីតិ សម្មាទិដ្ឋិវិនាសកមិច្ឆាទិដ្ឋិសង្ខាតា ទិដ្ឋិយា វិបត្តិ។ ទិដ្ឋិវិបន្នោតិ វិបន្នា វិនដ្ឋា សម្មាទិដ្ឋិ អស្សាតិ ទិដ្ឋិវិបន្នោ, វិបន្នទិដ្ឋីតិ វុត្តំ ហោតិ។

យិច្ឆាឌិដ្ឋិយា ចា ចិបរេត្ថា ចិតរេដ្ឋាតិ ឌិដ្ឋិចិបរេត្ថា៑ ត រេសចិតរេទ្ធា ក្ខបរេជ្ជយរេតត៑ ត កឌិតរេទ្ធា ចិរេតួត៑ ត បឃិទ្របិរិតរេទ្ធា ក្ខបរេជ្ជយិត្វា តិរីឌរេតត៑ ចំ កិឃ្សុ រេហតុតិ “ចំ រេសចតាឌិកំ រេពត ពារេលាត ត ពាតទ្ធា”តិ្ត តឃ្សុ ពារេលាបុច្ឆា៑ ឌិដ្ឋិ ហិឃ្សុ បិបិពាតិ ពារេលាចិឃ្សុជ្ជត៑

ឃទ្វា អឃ្សុ បុក្កលឃ្សុ ឌិដ្ឋិ បិបិពា, តទ្វា ចំ រេសចតាឌិកំ ត ពាតទ្ធាតិ្ត អរេត្ថា៑ ឌិដ្ឋិយា រារេកាតិ “ឃុត្តរា រេយ ឌិដ្ឋិ”តិ ឌិដ្ឋិ អារេក្ខ ឌិដ្ឋិយា ក្ខប្បជ្ជតរារេកា៑ ឌិដ្ឋិរាពរេត្វាតិ រេតត ឌិដ្ឋិរារេកត ររេក្កត រត្វំ ចត្វំ ចិឃ ររេត្វា៑ ត យហបឡលត្តិ ចិបិពថរេលត៑ ត យហាតិរំរត្តិ តិឃ្សុត្តថរេលត៑

បុទិរបុក្កលឃ្សាតិ បុទិររេជ្ជាតឃ្សុ បុក្កលឃ្សុ៑ រេលិកិឃរេចាហាររេត ហិ បុរិ ចុច្ចតិ សរីរំ, តស្មិំ បុរិស្មិំ រេសតិ បចត្តតីតិ បុទិររោ, បុំ ចុច្ចតិ តិររេយា, តំ បុំ ពលតិ ពច្ឆតីតិ បុក្កលោ៑ រេឃក្ខរេឃ្យត ហិ រត្តា ឃុពតិរេតា ចុតា ចុក្កតិឃំរេយច តិទ្ធាតត្តិ៑ តំ កិឃ្សុ រេហតុតិ តំ ត យហបឡលត្តំ រេពត ពារេលាត រេហាតិ៑ ឌិដ្ឋិ ហិឃ្សុ បិបិពាតិ ឃទ្វា អឃ្សុ បុក្កលឃ្សុ ឌិដ្ឋិ បិបិពា, តទ្វា ត យហបឡលំ រេហាតីតិ អរេត្ថា៑ រេច្ចច ពតិរេយាតិ បច្ចាឃុ ពតីឃុ រេច្ចច ពតិរេយា៑ ចិបជ្ជយាតាឃ ឌិដ្ឋិយា តិររេយា៑ ឃយជ្ជយាតាឃ តិរច្ឆាតរេយាតិ៑ ឃរេច្ចាច ពាឃពយ្ជត្តិ រពលិក្ខឆារលាបឌិបជាតុរេយាពអកិចាឌតបច្ចដ្ឋាតអជ្ជាលិកយ្វាឌិ ពាឃពយ្វំ៑ ឃរេច្ចា ចឌីពយ្ជត្តិ រពរយឃបរិឃាបុលាតរជ្ឈាឃតរេឌរតារយាឌបតាឌិ ចឌីពយ្វំ៑ ឃរេច្ចា យរេតាពយ្ជត្តិ ព្ពាឆរេលិពចិត្តាបជិរំឃុត្តច្ចា បររេលិពចិត្តាបជិរំឃុត្តច្ចា ពតាពតចិត្តាបជិរំឃុត្តច្ចា យរេតាពយ្វំ៑ តិលាពដ្ឋឆជ្ជាតីរេឌឃុ រត្តឌិដ្ឋិឃ្សុ ឌាតាតុប្បឌាតបជិក្កហលាបរិរេការេពឃុ ឆ ពាឃចឌីយរេតាពយ្វាតិ៑ ឃឆាឌិដ្ឋីតិ ឃា អឃំ ឌិដ្ឋិ, តឃ្សាតុរូបំ៑ រយត្តត្តិ បរិបុណ្ណំ៑ រយាឌិត្តត្តិ ពហិតំ៑

អដ្ឋពឆាឃំ បត ចុត្តំ – តរេឌតំ ឃឆាឌិដ្ឋិឃំ ឌិតពាឃពយ្វំ, ឌិដ្ឋិរហឌាតពាឃពយ្វំ, ឌិដ្ឋាតុរេលិយិកពាឃពយ្ជត្តិ តិចិឆំ រេហាតិ៑ តត្វ “បិលាំ ហតរេតា អឌិត្តំ អាឌិឃរេតា យិច្ឆាចររេតា តត្វិ តរេតាតិឌាតំ បិបំ, តត្វិ បិបឃ្សុ អាពរេយា”តិ ឃំ ខុចំ ឌិដ្ឋិពឃ្សុ ររេតា បិលាតិបិតអឌិត្តាឌាតយិច្ឆាចាររជ្ជាតំ ពាឃពយ្វំ, ព្ពាឆំ ឃឆាឌិដ្ឋិឃំ ឌិតពាឃពយ្វំ តាយ៑ “បិលាំ ហតរេតា អឌិត្តំ អាឌិឃរេតា យិច្ឆាចររេតា តត្វិ តរេតាតិឌាតំ បិបំ, តត្វិ បិបឃ្សុ អាពរេយា”តិ ឃំ ព្ពាយាឃ ឌិដ្ឋិយា ព្ពាយិតា ឌឃ្សុរេតត រហឌាតំ ពាឃពយ្វំ, ព្ពាឆំ ឌិដ្ឋិរហឌាតពាឃពយ្វំ តាយ៑ តរេឌច បត រយត្តំ រយាឌិត្តំ ពហិតំ បរាយដ្ឋំ ឌិដ្ឋាតុរេលិយិកពាឃពយ្វំ តាយ៑ ចឌីពយ្វយរេតាពរេយ្វឃុបិ ខុរេរេច តរេយា៑ ខុត្វ បត យុរា ករេលាតា បិឃុលំ ករេលាតា ថទុរំ ករេលាតា រយ្បំ បលបរេតា អភិជ្ឈាលុរេតា ព្យាបត្តចិត្តឃ្សុ យិច្ឆាឌិដ្ឋិពឃ្សុ ររេតា តត្វិ តរេតាតិឌាតំ បិបំ, តត្វិ បិបឃ្សុ អាពរេយាតិ រេឃាឌតា ពាតទ្ធា៑ លិក្ខឆារលាឌិបរិឃាបុលាតាឌិរេលិពចិត្តាឌិចរេរេត ចុត្តតរេយា រេចត្វ ឃុត្តររា៑

រេចតតាឌីឃុ ឌិដ្ឋិរហឌាតា រេចតតា រេចតតា តាយ៑ ឌិដ្ឋិរហឌាតា បត្វតា បត្វតា តាយ៑ រេចតតាបត្វតាតំ ចរេរេត ចិត្តដ្ឋបតា បលិឌិ តាយ៑ រេតហិ បត រេចតតាឌីហិ រយ្បឃុត្តា ថឃ្សាឌរេយា រជ្ជារក្ខត្តបរិឃាបត្ថា ឆយ្វា រជ្ជារា តាយ៑ អតិដ្ឋាឃាតិអាឌីហិ ចុក្ខរេយច ចុត្តំ៑ ចុក្ខាពិាឃុលពារេយហិ រេរត្តហិ ត ខុរិតត្វា អតិដ្ឋំ៑ អប្បិឃត្វា អពត្តំ៑ យតឃ្សុ អចដ្ឋតរេតា, យតរិ អចិរប្បតរេតា ឆ អយតាបំ៑ អាឃតិំ អកដ្ឋតាឃ អហិតំ៑ បីឡអតរេតា ចុក្ខត្តិំ៑ តំ កិឃ្សុ រេហតុតិ តំ ខុចំ រំចត្តតំ រេពត ពារេលាត រេហាតីតិ អរេត្ថា៑ ព្ពាឌាតិឃ្សុ ពារេលាំ ឌិដ្ឋិ ហិឃ្សុ

បិបិកាតិ។ យស្មា តស្ស បុគ្គលស្ស កិញ្ចិ បិបិកា វិយកា, តស្មា ឯវំ វុច្ចតីតិ អត្ថោ។ អលសាយ បច្ឆិយា និក្ខិត្តត្តិ ក្ខេកោន ពិត្ថាយ ក្ខុយិយា ទោបិតំ។ បច្ឆិទំ អារោបិទត្តិ តស្មិំ តស្មិំ ឋានេ បច្ឆិយា ច នយនំ អាបស្ស ច នយនំ។ ឋិតនិក្ខិត្តដ្ឋានេ ហិ ន សក្កា បច្ឆិ ន សក្កា អារោបិ ច ឋិតំ ឆលំ កញ្ចោបេតិ។ ឯវា បន ទេវំ បនេទោវា ឋិតំ ឋុនតិ, ទោវេឃច ឋិតំ ឆលំ កញ្ចោបេតិ។ តស្មា ឋិតបេវនាយ បច្ចយក្ខុតោវេឃច ទោវា បនេទោវា បច្ឆិទទោវាអារោបិទទោវាតិ ទេចិតត្ថោ។ ទសនក្ខស្ស ហិ នយត្តិ ច អត្ថោ។ យថាហ “កិច្ចនយត្តិអត្ថេន ទទោវា នាយ បច្ចុច្ចតី”តិ។ លោកេ ច “សុទទោវា កន្ទត្ថោ”តិ ចុត្តា សុនយត្តា កន្ទត្ថោតិ អត្ថោ។ ញាយតិ។ ក្ខុបិទិយតីតិ កញ្ចោតិ។ ទោវា ហិ បនេទោវា បច្ចទោវា ហោតិ, តំ បច្ចយំ លក្ខណាតិ ឋិតំ តំ កញ្ចាតិ នាយ។ សត្ថំ តត្តិ សត្ថំ តំ ទសឌាតំ។ ពិត្តកត្តាឃាតិ ទោវា បច្ឆិទទោវា អារោបិទទោវា ច អតិត្តទេកា នយានោបិ ពិត្តកំ ឋិតំ និស្សាយ និត្ថុទក្ខឌិតំ ទេតនំ ឆលិតច្ចា ពិត្តកកាចាយ និចត្តតិ។ កន្ទកត្តាឃាតិ ឋលំ បុទិយស្សេច ទេចចតិ។

“ចណ្ឌកន្ទរុមុបេតា, អន្តរាយំ អហុចា បុទេ;

តថេវ បុញ្ញំ លក្ខណោតា, ទេកាតត្ថោ កន្ទកបទ្មោលី”តិ។ (ខា។ ១។១។៤១) –

អាគតដ្ឋានេ ចិរ ហិ ឋលាបិ ពិត្តកទេវ អប្បិយដ្ឋេន កន្ទកត្តិ ទេចិតត្ថំ។ អនាគត្តាឃាតិ អវេតុទកាចាយ។ អនាគត្តាឃាតិបិ បិទេឃា, អនាគតកាចាយាតិ អត្ថោ។ នាគតិ ហិ យតុទំ។ ឋិតំ ហិស្សាតិ អស្ស និត្ថាឌិកស្ស ឋិតំ។ ឯវមេវាតិ ឯវំ ឯវំ។ យស្មា សុលា ទេចតា បទេយា អស្សាទេឃា, តស្មា យិដ្ឋាឌិដ្ឋិយា ទុក្ខទេចតាចទេនត អាឌិនទេចា តស្សិទោតិ។ បុន អដ្ឋាទនទេកទេត ឌិដ្ឋិយា អាឌិនចំ តទេស្សត្តំ អស្សាទឌិដ្ឋិ យិដ្ឋាឌិដ្ឋិតិអាឌិយាហ។ តំ ចុត្តត្ថទេវ។ ឋលទេហិ អដ្ឋាទនហិ អាកាទេទហិ បរិយដ្ឋិតចិត្តស្ស សញ្ញោទេកាតិ ឌិដ្ឋិយា ឯវ និនាទេទ ពាន្ទតំ តទេស្សតិ។

១៦៥។ យស្មា បន ឌិដ្ឋិក្ខុតានិបិ សញ្ញោជនានិ អត្ថិ អឌិដ្ឋិក្ខុតានិបិ, តស្មា តំ បភេទំ តទេស្សន្តោ អត្ថិ សញ្ញោជនានិ ទេចាតិអាឌិយាហ។ តត្ថ យស្មា កាមរាគសញ្ញោជនស្សេវ អនុសយសញ្ញោជនត្តិ អាគតដ្ឋានម្បិ អត្ថិ, តស្មា អនុសយសញ្ញោជនត្តំ ចុត្តំ។ កាមរាគកាចំ អប្បត្វា បចត្តំ លោកំ សន្ធាយ ឯតំ ចុត្តត្តិ ទេចិតត្ថំ។ សេសមត្ថាយតនាឌិមូលកោសុបិ ចាទេសុ ឋលិនាច នទេយន អត្ថោ ទេចិតត្ថោ។ ទេចតាបទេយត្តា ច អស្សាទស្ស ទេចតាបទិទេយាសានា ឯវ ទេសតា កតា។ សញ្ញោទេយា ន គហិតា។ ឋលទេហិ បញ្ញាតិនាយ អាកាទេទហីតិ បញ្ញាល្ពន្ធា អជ្ឈត្តិកាយតនាឌីនិ បញ្ញា លក្ខានិ ចាតិ ឋលយានិ បញ្ញាតិនំ ចត្តុទិ និស្សាយ ក្ខុប្បន្នអស្សាទាទម្មណទេន បញ្ញាតិនាយ អាកាទេទហិ។

អស្សាទឌិដ្ឋិនិទ្ទេសបណ្ណានា និដ្ឋិតា។

១។ អត្តានុឌិដ្ឋិនិទ្ទេសបណ្ណានា

១៦០. អត្តានុទិដ្ឋិយំ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោតិ អាគមាធិគមាភាវា ញេយ្យោ អស្សុតវា ឥតិ. យស្ស ហិ ខន្ធធាតុអាយតនសច្ចបច្ចយាការសតិបដ្ឋានាទីសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាវិនិច្ឆយរហិតត្តា អត្តានុទិដ្ឋិបដិសេធកោ នេវ អាគមោ, បដិបត្តិយា អធិគន្តព្វស្ស អនធិគតត្តា ន ច អធិគមោ អត្ថិ, សោ អាគមាធិគមានំ អភាវា ញេយ្យោ អស្សុតវា ឥតិ. សុតន្តិ ហិ ពុទ្ធវចនាគមោ ច សុតផលត្តា ហេតុវោហារេន អធិគមោ ច, តំ សុតំ អស្ស អត្ថីតិ សុតវា, ន សុតវា អស្សុតវា. ស្វាយំ –

បុថូនំ ជននាទីហិ, ការណេហិ បុថុជ្ជនោ;

បុថុជ្ជនន្តោគធត្តា, បុថុវាយំ ជនោ ឥតិ.

សោ ហិ បុថូនំ នានប្បការានំ កិលេសាទីនំ ជននាទីហិ ការណេហិ បុថុជ្ជនោ. យថាហ – “បុថុ កិលេសេ ជនេន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ អវិហតសក្កាយទិដ្ឋិកាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ សត្ថារានំ មុខុល្លោកិកាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ សព្វគតីហិ អវុដ្ឋិតាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាភិសង្ខារេ អភិសង្ខរោន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាឱឃេហិ វុយ្ហន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាសន្តាបេហិ សន្តប្បេន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ នានាបរិឡាហេហិ បរិឌយ្ហន្តីតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ រត្តា គិទ្ធា គធិតា មុច្ឆិតា អជ្ឈោសន្នា លគ្គា លគ្គិតា បលិពុទ្ធាតិ បុថុជ្ជនា, បុថុ បញ្ចហិ នីវរណេហិ អាវុតា និវុតា ឱវុតា បិហិតា បដិច្ឆន្នា បដិកុជ្ជិតាតិ បុថុជ្ជនា”តិ (មហានិ. ៩៤). បុថូនំ វា គណនបថមតីតានំ អរិយធម្មបរម្មុខានំ នីចធម្មសមាចារានំ ជនានំ អន្តោគធត្តាបិ បុថុជ្ជនា, បុថុ វា អយំ, វិសុំយេវ សង្ខំ គតោ, វិសំសដ្ឋោ សីលសុតាទិគុណយុត្តេហិ អរិយេហិ ជនោតិបិ បុថុជ្ជនោ. ឯវមេតេហិ “អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ”តិ ទ្វីហិ បទេហិ យេ តេ –

“ទុវេ បុថុជ្ជនា វុត្តា, ពុទ្ធេនាទិច្ចពន្ធុនា;

អន្ធោ បុថុជ្ជនោ ឯកោ, កល្យាណេកោ បុថុជ្ជនោ”តិ. –

ទ្វេ បុថុជ្ជនា វុត្តា, តេសុ អន្ធបុថុជ្ជនោ វុត្តោ ហោតីតិ វេទិតព្វោ.

អរិយានំអទស្សាវីតិអាទីសុ អរិយាតិ អារកត្តា កិលេសេហិ, អនយេ ន ឥរិយនតោ, អយេ ច ឥរិយនតោ, សទេវកេន ច លោកេន អរណីយតោ ពុទ្ធា ច បច្ចេកពុទ្ធា ច ពុទ្ធសាវកា ច វុច្ចន្តិ, ពុទ្ធា ឯវ វា ឥធ អរិយា. យថាហ – “សទេវកេ, ភិក្ខវេ, លោកេ…បេ… តថាគតោ អរិយោតិ វុច្ចតី”តិ (សំ. និ. ៥.១០៩៨).

សប្បុរិសាតិ ឯត្ថ បន បច្ចេកពុទ្ធា តថាគតសាវកា ច “សប្បុរិសា”តិ វេទិតព្វា. តេ ហិ លោកុត្តរគុណយោគេន សោភនា បុរិសាតិ

សប្បុរិសា· សព្វេវ វា ឯតេ ទ្វេធាបិ វុត្តា· ពុទ្ធាបិ ហិ អរិយា ច សប្បុរិសា ច បច្ចេកពុទ្ធា ពុទ្ធសាវកាបិ· យថាហ –

“យោ វេ កតញ្ញូ កតវេទិ ធីរោ, កល្យាណមិត្តោ ទឡ្ហភត្តិ ច ហោតិ;

ទុខិតស្ស សក្កច្ច ករោតិ កិច្ចំ, តថាវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តី”តិ· (ជា· ២·១៧·៧៨);

ឯត្ថ ហិ “កតញ្ញូ កតវេទិ ធីរោ”តិ បច្ចេកពុទ្ធោ វុត្តោ, “កល្យាណមិត្តោ ទឡ្ហភត្តិ ចា”តិ ពុទ្ធសាវកោ, “ទុខិតស្ស សក្កច្ច ករោតិ កិច្ច”ន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធោតិ· ឥទានិ យោ តេសំ អរិយានំ អទស្សនសីលោ , ន ច ទស្សនេ សាធុការី, សោ “អរិយានំ អទស្សាវី”តិ វេទិតព្វោ· សោ ច ចក្ខុនា អទស្សាវី ញាណេន អទស្សាវីតិ ទុវិធោ· តេសុ ញាណេន អទស្សាវី ឥធាធិប្បេតោ· មំសចក្ខុនា ហិ ទិព្វចក្ខុនា វា អរិយា ទិដ្ឋាបិ អទិដ្ឋាវ ហោន្តិ តេសំ ចក្ខូនំ វណ្ណមត្តគ្គហណតោ ន អរិយភាវគោចរតោ· សោណសិង្គាលាទយោបិ ហិ ចក្ខុនា អរិយេ បស្សន្តិ, ន ច តេ អរិយានំ ទស្សាវិនោ, តស្មា ចក្ខុនា ទស្សនំ ន ទស្សនំ, ញាណេន ទស្សនមេវ ទស្សនំ· យថាហ – “កិំ តេ, វក្កលិ, ឥមិនា បូតិកាយេន ទិដ្ឋេន, យោ ខោ, វក្កលិ, ធម្មំ បស្សតិ, សោ មំ បស្សតី”តិ (សំ· និ· ៣·៨៧)· តស្មា ចក្ខុនា បស្សន្តោបិ ញាណេន អរិយេហិ ទិដ្ឋំ អនិច្ចាទិលក្ខណំ អបស្សន្តោ អរិយាធិគតញ្ច ធម្មំ អនធិគច្ឆន្តោ អរិយករធម្មានំ អរិយភាវស្ស ច អទិដ្ឋត្តា “អរិយានំ អទស្សាវី”តិ វេទិតព្វោ·

អរិយធម្មស្ស អកោវិទោតិ សតិបដ្ឋានាទិភេទេ អរិយធម្មេ អកុសលោ· អរិយធម្មេ អវិនីតោតិ ឯត្ថ បន –

ទុវិធោ វិនយោ នាម, ឯកមេកេត្ថ បញ្ចធា;

អភាវតោ តស្ស អយំ, “អវិនីតោ”តិ វុច្ចតិ·

អយញ្ហិ សំវរវិនយោ បហានវិនយោតិ ទុវិធោ វិនយោ· ឯត្ថ ច ទុវិធេបិ វិនយេ ឯកមេកោ វិនយោ បញ្ចធា ភិជ្ជតិ· សំវរវិនយោបិ ហិ សីលសំវរោ, សតិសំវរោ, ញាណសំវរោ, ខន្តិសំវរោ, វីរិយសំវរោតិ បញ្ចវិធោ· បហានវិនយោបិ តទង្គប្បហានំ, វិក្ខម្ភនប្បហានំ, សមុច្ឆេទប្បហានំ, បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ, និស្សរណប្បហានន្តិ បញ្ចវិធោ·

តត្ថ “ឥមិនា បាតិមោក្ខសំវរេន ឧបេតោ ហោតិ សមុបេតោ”តិ (វិភ· ៥១១) អយំ សីលសំវរោ· “រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតី”តិ (ទី· និ· ១·២១៣; ម· និ· ១·២៩៥; សំ· និ· ៤·២៣៩; អ· និ· ៣·១៦) អយំ សតិសំវរោ·

“យានិ សោតានិ លោកស្មិំ, (អជិតាតិ ភគវា)

ສຕິ ເຕສໍ ນິວາຣຓໍ;

ໂສຕານໍ ສໍວຣໍ ພ຺ຣູມິ, ປຎ຺ຎາເຍເຕ ປິຘີຍເຣ”ຕິ. (ສຸ. ນິ. ໑໐໔໑; ຈູຬນິ. ອຊິຕມາຓວປຸຈ຺ຉານິທ຺ເທສ ໔) –

ອຍໍ ຎາຓສໍວໂຣ. “ຂໂມ ໂຫຕິ ສີຕສ຺ສ ອຸຓ຺ຫສ຺ສາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໒໔; ອ. ນິ. ໔.໑໑໔; ໖.໕໘) ອຍໍ ຂນ຺ຕິສໍວໂຣ. “ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ກາມວິຕກ຺ກໍ ນາຘິວາເສຕີ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໒໖; ອ. ນິ. ໔.໑໑໔; ໖.໕໘) ອຍໍ ວີຣິຍສໍວໂຣ. ສພ຺ໂພປິ ຈາຍໍ ສໍວໂຣ ຍຖາສກໍ ສໍວຣິຕພ຺ພານໍ ວິເນຕພ຺ພານຎ຺ຈ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕາທີນໍ ສໍວຣຓໂຕ “ສໍວໂຣ”, ວິນຍນໂຕ “ວິນໂຍ”ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ເອວໍ ຕາວ ສໍວຣວິນໂຍ ປຎ຺ຈຘາ ຠິຊ຺ຊຕີຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ຕຕ຺ຖ ຍໍ ນາມຣູປປຣິເຈ຺ຉທາທີສຸ ວິປສ຺ສນາຎາເຓສຸ ປຏິປກ຺ຂຠາວໂຕ ທີປາໂລເກນ ວິຍ ຕມສ຺ສ ເຕນ ເຕນ ວິປສ຺ສນາຎາເຓນ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ອນຕ຺ຖສ຺ສ ປຫານໍ, ເສຍ຺ຍຖິທໍ – ນາມຣູປວວຕ຺ຖາເນນ ສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐິຍາ, ປຈ຺ຈຍປຣິຄ຺ຄເຫນ ອເຫຕຸວິສມເຫຕຸທິຏ຺ຐີນໍ, ກង຺ຂາວິຕຣເຓນ ກຖໍກຖີຠາວສ຺ສ, ກລາປສມ຺ມສເນນ “ອຫໍ ມມາ”ຕິ ຄາຫສ຺ສ, ມគ຺ຄາມຄ຺ຄວວຕ຺ຖາເນນ ອມເຄ຺ຄ ມຄ຺ຄສຎ຺ຎາຍ, ອຸທຍທສ຺ສເນນ ອຸເຈ຺ຉທທິຏ຺ຐິຍາ, ວຍທສ຺ສເນນ ສស຺ສຕທິຏ຺ຐິຍາ, ຠຍທສ຺ສເນນ ສຠເຍ ອຠຍສຎ຺ຎາຍ, ອາທີນວທສ຺ສເນນ ອສ຺ສາທສຎ຺ຎາຍ, ນິພ຺ພິທານຸປស຺ສເນນ ອຠິຣຕິສຎ຺ຎາຍ, ມຸຎ຺ຈិຕຸກມ຺ຍຕາຎາເຓນ ອມຸຎ຺ຈິຕຸກມ຺ຍຕາຍ, ອຸເປກ຺ຂາຎາເຓນ ອນຸເປກ຺ຂາຍ, ອນຸໂລເມນ ຘມ຺មຏ຺ຐິຕິຍໍ ນິພ຺ພາເນ ຈ ປຏິໂລມຠາວສ຺ສ, ໂຄຕ຺ຣຠុນາ ສង຺ຂារນិមិត຺ຕគ຺ຄាហស຺ສ ປຫານໍ, ອິທໍ ຕທង຺ຄប຺ປຫານໍ ນາມ.

ຍໍ ປນ ອຸປຈາຣປ຺ປນາເຠເທນ ສມາຘິນາ ປວຕ຺ຕິຠາວນິວາຣຓໂຕ ຆຏປ຺ປຫາເຣນ ວິຍ ອຸທກປິເຏ຺ຐ ເສວາລສ຺ສ ເຕສໍ ເຕສໍ ນີວຣຓາທິຘມ຺ມານໍ ປຫານໍ, ອິທໍ ວິກ຺ຂມ຺ຠនប຺ປຫານໍ ນາມ. ຍໍ ຈຕុນ຺ນໍ ອຣິຍມគ຺ຄានំ ຠាວិតត຺តា តំតំមគ຺គវតោ អត຺តនោ សន຺តានេ “ທິຏ຺ຐិគតានំ ປຫານາຍາ”ຕິອາທິນາ (ຘ. ສ. ໒໗໗; ວິຠ. ໖໒໘) ນເຍນ ວຸຕ຺ຕສ຺ສ ສມຸທຍປກ຺ຂិកស຺ស កិលេសគណស຺ស អច຺ចន຺តអប຺បវត຺តិភាវេន ປຫານໍ, ອິທໍ ສມຸເຈ຺ຉທປ຺ປຫານໍ ນາມ. ຍໍ ປນ ຜລກ຺ຂເຓ ປຏິປ຺ປស຺ສທ຺ຘត຺ຕໍ ກິເລសានំ, ອິທໍ ປຏិប຺បស຺សទ຺ធិប຺បហានំ ນາມ. ຍໍ ສພ຺ພសង຺ខតនិស຺សដត຺តា ປຫີນສພ຺ພសង຺ខតំ និព຺ពានំ, ອິທໍ ນິស຺សរណប຺បហានំ ນາມ. ສព຺ពម຺បិ ເຈຕໍ ປຫານໍ ຍສ຺ມາ ຈາគដ຺ឋេន ປຫານໍ, ວິນຍដ຺ឋេន ວິນໂຍ, ຕສ຺ມາ “ປຫານວິນໂຍ”ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຕໍຕໍປຫານវតោ វា ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ວິນຍສ຺ສ ສម຺ភវតោបេតំ “ປຫານວິນໂຍ”ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ເອວໍ ປຫານວິນໂຍປິ ປຎ຺ຈຘາ ຠິຊ຺ຊຕີຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ເອວມຍໍ ສង຺ເຂປໂຕ ທຸວິໂຘ, ປເຠທໂຕ ຈ ທສວິໂຘ ວິນໂຍ ຠິນ຺ນສໍວຣຕ຺ຕາ ປຫາຕພ຺ພສ຺ສ ຈ ອປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ ຍສ຺ມາ ເອຕສ຺ສ ອស຺ສຸຕວໂຕ ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສ ນຕ຺ຖិ, ຕສ຺ມາ ອຠາວໂຕ ຕສ຺ສ ອຍໍ “ອວິນີໂຕ”ຕິ ວຸຈ຺ຈຕີຕິ. ເອສ ນໂຍ ສປ຺ປຸຣິສານໍ ອທສ຺ສາວີ ສປ຺ປຸຣິສຘມ຺ມສ຺ສ ອໂກວິໂທ ສປ຺ປຸຣິສຘມ຺ເມ ອວິນີໂຕຕິ ເອຕ຺ຖາປິ. ນិນ຺ນានាករណញ຺ហិ ເອຕໍ ອຕ຺ຖໂຕ. ຍຖາຫ – “ເຍວ ເຕ ອຣິຍາ, ເຕວ ເຕ ສປ຺ປຸຣິສາ. ເຍວ ເຕ ສປ຺ປຸຣິສາ, ເຕວ ເຕ ອຣິຍາ. ໂຍວ ໂສ ອຣິຍານໍ ຘມ຺ໂມ, ໂສວ ໂສ ສປ຺ປຸຣິສານໍ ຘມ຺ໂມ. ໂຍວ ໂສ ສປ຺ປຸຣິສານໍ ຘມ຺ໂມ, ໂສວ

សោ អរិយានំ ធម្មោ។ យេវ តេ អរិយវិនយា, តេវ តេ សប្បុរិសវិនយា។ យេវ តេ សប្បុរិសវិនយា, តេវ តេ អរិយវិនយា។ អរិយេតិ វា សប្បុរិសេតិ វា, អរិយធម្មេតិ វា សប្បុរិសធម្មេតិ វា, អរិយវិនយេតិ វា សប្បុរិសវិនយេតិ វា ឯសេសេ ឯកេ ឯកដ្ឋេ សមេ សមភាគេ តជ្ជាតេ តញ្ញេវា”តិ។

កស្មា បន ថេរោ អត្តានុទិដ្ឋិយា កតមេហិ វីសតិយា អាការេហិ អភិនិវេសោ ហោតីតិ បុច្ឆិត្វា តំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ “ឥធ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ”តិ ឯវំ បុថុជ្ជនំ និទ្ទិសតិ? បុគ្គលាធិដ្ឋានាយ ទេសនាយ តំ អត្ថំ អាវិកាតុំ បឋមំ បុថុជ្ជនំ និទ្ទិសតីតិ វេទិតព្ពំ។

១៦១។ ឯវំ បុថុជ្ជនំ និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ អភិនិវេសប្បភេទំ ទស្សេន្តោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតីតិអាទិមាហ។ តត្ថ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតីតិ រូបក្ខន្ធំ កសិណរូបញ្ច “អត្តា”តិ ទិដ្ឋិបស្សនាយ សមនុបស្សតិ។ និទ្ទេសេ បនស្ស រូបក្ខន្ធេ អភិនិវេសោ បញ្ចក្ខន្ធាធិការត្តា បាកដោតិ តំ អវត្វា កសិណរូបមេវ “រូប”ន្តិ សាមញ្ញវសេន វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ រូបវន្តំ វា អត្តានន្តិ អរូបំ “អត្តា”តិ គហេត្វា តំ អត្តានំ រូបវន្តំ សមនុបស្សតិ។ អត្តនិ វា រូបន្តិ អរូបមេវ “អត្តា”តិ គហេត្វា តស្មិំ អត្តនិ រូបំ សមនុបស្សតិ។ រូបស្មិំ វា អត្តានន្តិ អរូបមេវ “អត្តា”តិ គហេត្វា តំ អត្តានំ រូបស្មិំ សមនុបស្សតិ។

តត្ថ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតីតិ សុទ្ធរូបមេវ “អត្តា”តិ កថិតំ។ រូបវន្តំ វា អត្តានំ, អត្តនិ វា រូបំ, រូបស្មិំ វា អត្តានំ, វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ, សញ្ញំ, សង្ខារេ, វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតីតិ ឥមេសុ សត្តសុ ឋានេសុ អរូបំ “អត្តា”តិ កថិតំ។ វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ, អត្តនិ វា វេទនំ, វេទនាយ វា អត្តានន្តិ ឯវំ ចតូសុ ខន្ធេសុ តិណ្ណំ តិណ្ណំ វសេន ទ្វាទសសុ ឋានេសុ រូបារូបមិស្សកោ អត្តា កថិតោ។ តា បន វីសតិបិ ទិដ្ឋិយោ មគ្គាវរណា, ន សគ្គាវរណា, សោតាបត្តិមគ្គវជ្ឈា។

ឥទានិ តំ និទ្ទិសន្តោ កថំ រូបន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ បថវីកសិណន្តិ បថវីមណ្ឌលំ និស្សាយ ឧប្បាទិតំ បដិភាគនិមិត្តសង្ខាតំ សកលផរណវសេន បថវីកសិណំ។ អហន្តិ អត្តានមេវ សន្ធាយ វទតិ។ អត្តន្តិ អត្តានំ។ អទ្វយន្តិ ឯកមេវ។ តេលប្បទីបស្សាតិ តេលយុត្តស្ស បទីបស្ស។ ឈាយតោតិ ជលតោ។ យា អច្ចិ, សោ វណ្ណោតិអាទិ អច្ចិំ មុញ្ចិត្វា វណ្ណស្ស អភាវតោ វុត្តំ។ យា ច ទិដ្ឋិ យញ្ច វត្ថូតិ តទុភយំ ឯកតោ កត្វា រូបវត្ថុកា អត្តានុទិដ្ឋិ វុត្តាតិ អត្ថោ។

អាបោកសិណាទីនិ អាបាទីនិ និស្សាយ ឧប្បាទិតកសិណនិមិត្តានេវ។ បរិច្ឆិន្នាកាសកសិណំ បន រូបជ្ឈានស្ស អារម្មណំ ហោន្តម្បិ អាកាសកសិណន្តិ វុច្ចមានេ អរូបជ្ឈានារម្មណេន កសិណុគ្ឃាដិមាកាសេន សង្កិណ្ណំ ហោតីតិ ន គហិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ រូបាធិការត្តា វិញ្ញាណកសិណំ ន គហេតព្ពមេវាតិ។ ឥធេកច្ចោ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតីតិ ចត្តារោ ខន្ធេ អភិន្ទិត្វា ឯកតោ គហណវសេន វុត្តំ។ សោ ហិ ចិត្តចេតសិកានំ វិសុំ វិសុំ ករណេ អសមត្ថត្តា សព្ពេ ឯកតោ កត្វា “អត្តា”តិ គណ្ហាតិ។ ឥមិនា រូបេន រូបវាតិ ឯត្ថ សរីររូបម្បិ កសិណរូបម្បិ លព្ភតិ។ ឆាយាសម្បន្នោតិ ឆាយាយ សម្បន្នោ អវិរឡ្ហោ។ តមេនាតិ ឯត្ថ ឯន-សទ្ទោ និបាតមត្តំ, តមេតន្តិ វា អត្ថោ។ ឆាយាវាតិ វិជ្ជមានច្ឆាយោ។ រូបំ អត្តាតិ អគ្គហេត្វាបិ រូបំ អមុញ្ចិត្វា ទិដ្ឋិយា ឧប្បន្នត្តា រូបវត្ថុកាតិ

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᩈᩁᩦᩁᩁᩪᨸᩔ ᨠᩈᩥᨱᩁᩪᨸᩔ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨥᩣᨿᩥᨲᨣᨶ᩠ᨵᩴ ᩋᩣᩉ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᩮᨲᩥ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᩔ ᩏᨸᨾᩣᩉ᪨

ᩁᩪᨸᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩪᨸᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩪᨸᩮ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩣᨴᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩈᩩᨡᩣᨴᩥᨠᩣᨵᩣᩁᩴ ᨠᩁᨱ᩠ᨯᨠᨾᩩᨸᨾᩣᩉ᪨

᪁᪁᪁. ᩍᨵᩮᨠᨴ᩠ᩅᩣᩁᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩔᨩᩴ ᩅᩮᨴᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᩉᨱᩮ ᩋᩈᨲᩥᨸᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲᩥ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨶᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨣᩉᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣ ᨠᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᩋᨶᩩᨽᩅᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᩩᨡᩣᨴᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩮᨴᨶᩴᨿᩮᩅ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᨲᩥ᪨ ᩏᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨿᨳᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨

᪁᪁᪂. ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩔᨩᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩣᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪁᪁᪃. ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩔᨩᩴ ᨧᩮᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨸᨵᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩑᩅ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᨲᩣᨿ ᩍᨲᩁᩮᨸᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶ ᨧᩮᨲᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨸᩣᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᨶᩴ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ᪨

᪁᪁᪄. ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩣᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ᪨

ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁. ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪁᪅. ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩣᨶᨹᩃᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨿᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᩉᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩣᨿᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨹᩃᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩩᨠᨲᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴᩣᨶᨹᩃᩔ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᩣᨸᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᩁᩮ ᨠᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩁᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩍᨵ ᨠᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩣᨲᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩥᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩒᨸᨸᩣᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᪨

ນຕ຺ຖິ ໂລເກ ສມຓພ຺ຣາຫ຺ມຓາ...ເປ... ປເວເທນ຺ຕີຕິ ອິຘໂລກປຣໂລເກ ປສ຺ສິຕຸໍ ອຠິຎ຺ຎາປຏິລາຠາຍ ປຏິປທໍ ປຏິກ຺ຂິປຕິ. ອິຘ ປິຓ຺ຑຕ຺ຖໍ ປນ ນຕ຺ຖິ ທິນ຺ນໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ນຕ຺ຖິ ທິນ຺ນໍ ວຸຈ຺ຈມານໍ ທານໍ, ຕສ຺ສາ ທິຏ຺ຐິຍາ ວຸຈ຺ຈຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອວໍວາໂທ ມິຈ຺ຉາຕິ ເອວໍ ນຕ຺ຖິ ທິນ຺ນໍ ວາໂທ ວທນໍ ມິຈ຺ຉາ ວິປຣີໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໔. ສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໒໗. ສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐີ ປນ ອຕ຺ຕານຸທິຏ຺ຐີເຍວ, ອຎ຺ຎຕ຺ຖ ອາກາຣປຣິຍາຍວຈນສ຺ເສຕ຺ຖ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

ສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໕. ສສ຺ສຕທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໒໘. ສກ຺ກາຍວຕ຺ຖຸກາຍ ສສ຺ສຕທິຏ຺ຐິຍາຕິ ກມ຺ມຘາຣຍສມາໂສ. ຣູປວນ຺ຕໍ ວາ ອຕ຺ຕານນ຺ຕິອາທີນໍ ປຓ຺ຓຣສນ຺ນໍ ວຈນານໍ ອເນ຺ຕ ສມນຸປສ຺ສຕີຕິ ສມ຺ພນ຺ໂຘ ກາຕພ຺ໂພ, ປິໂທ ວາ. ອຎ຺ຎថາ ຫິ ນ ຆຏີຍຕີຕິ. ເອວໍ “ຣູປວນ຺ຕໍ ວາ ອຕ຺ຕານໍ ສມນຸປສ຺ສຕີ”ຕິ ເອກເມວ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ເສສາ ຈຕຸທ຺ທສ ສໍຂິຕ຺ຕາ.

ສສ຺ສຕທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໖. ອຸຈ຺ເຊທທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໒໙. ສກ຺ກາຍວຕ຺ຖຸກາຍຸຈ຺ເຊທທິຏ຺ຐິຍາ ເອວໍ “ຣູປໍ ອຕ຺ຕໂຕ ສມນຸປສ຺ສຕີ”ຕິ ເອກເມວ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ເສສາ ຈຕ຺ຕາໂຣ ສໍຂິຕ຺ຕາ.

ອຸຈ຺ເຊທທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໗. ອນ຺ຕຄ຺ຄາຫິກາທິຏ຺ຐິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໓໐. ອນ຺ຕຄ຺ຄາຫິກາຍ ທິຏ຺ຐິຍາ ປຐເມນ ອາກາຣປຸຏ຺ຐາ. ທຸຕິເຍນ ອາກາຣຄຫຓໍ. ຕຕິເຍນ ອາກາຣວິສ຺ສຊ຺ຊນໍ. ຕຕ຺ຖ ໂລໂກຕິ ອຕ຺ຕາ. ໂສ

ອເນ຺ຕາຕິ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎປຏິປເກ຺ຂສຸ ສສ຺ສຕຸເຈ຺ຉທເນ຺ຕສຸ ສສ຺ສຕຄ຺ຄາເຫ ສສ຺ສຕເນ຺ຕາ, ອສສ຺ສຕຄ຺ຄາເຫ ອຸເຈ຺ຉທເນ຺ຕາ. ປຣິຕ຺ຕໍ ເອາກາສນ຺ຕິ ສຸປ຺ປມຕ຺ຕໍ ວາ ສຣາວມຕ຺ຕໍ ວາ ຂຸທ຺ທກໍ ຐານໍ. ນີລກເຕາ ຜຣຕີຕິ ນີລນ຺ຕິ ອາຣມ຺ມຓໍ ກເຣາຕິ. ອຍໍ ເລາເກາຕິ ອຕ຺ຕານໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ປຣິວຏຸເມາຕິ ສມນ຺ຕເຕາ ປຣິເຈ຺ຉທວາ. ອນ຺ຕສຎ຺ຎີຕິ ອນ຺ຕວາຕິສຎ຺ຎີ. ອເນ຺ຕາ ອສ຺ສ ອຕ຺ຖີຕິ ອເນ຺ຕາຕິ ຄເຫຕ຺ພໍ. ຍໍ ຜຣຕີຕິ ຍໍ ກສິຓຣູປໍ ຜຣຕິ. ຕໍ ວຕ຺ຖຸ ເຈວ ເລາເກາ ຈາຕິ ຕໍ ກສິຓຣູປໍ ອາຣມ຺ມຓເຎ຺ຈວ ອາເລາກິຍເຏ຺ຐນ ເລາເກາ ຈ. ເຍນ ຜຣຕີຕິ ເຍນ ຈິເຕ຺ຕນ ຜຣຕິ. ເສາ ອຕ຺ຕາ ເຈວ ເລາເກາ ຈາຕິ ອຕ຺ຕານມເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ປຸລ຺ລິງ຺ຄໍ ກຕໍ, ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອຕ຺ຕາ ເຈວ ອາເລາກນເຏ຺ຐນ ເລາເກາ ຈາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ອນ຺ຕວາຕິ ອເນ຺ຕາ. ເອາກາສກເຕາ ຜຣຕີຕິ ອາເລາກກສິຓວເສນ ເຕເຊາກສິຓວເສນ ເອາທາຕກສິຓວເສນ ວາ ເອາກາເສາຕິ ຜຣຕິ. ນີລາທີນິ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ປກສ຺ສຣກສິຓານໍເຍວ ຄຫິຕຕ຺ຕາ ປຖວີອາເປາວາເຍາກສິຓວເສນ ອຕ຺ຕາກິຕິເວເສາ ນ ເຫາຕີຕິ ຄເຫຕ຺ພໍ.

ວິປຸລໍ ເອາກາສນ຺ຕິ ຂລມຓ຺ຑລມຕ຺ຕາທິວເສນ ມຫນ຺ຕໍ ຐານໍ. ອນນ຺ຕວາຕິ ວຸຑ຺ຒອນນ຺ຕວາ. ອປຣິຍເນ຺ຕາຕິ ວຸຑ຺ຒອປຣິຍເນ຺ຕາ. ອນນ຺ຕສຎ຺ຎີຕິ ອນນ຺ຕວາຕິສຎ຺ຎີ. ຕໍ ຊີວນ຺ຕິ ເສາ ຊີເວາ. ລິງ຺ຄວິປລ຺ລາເສາ ກເຕາ. ຊີເວາຕິ ຈ ອຕ຺ຕາ. ອິທ ຣູປາທີນິ ປຎ຺ຈປິ ປຣິເຈ຺ຉທເຏ຺ຐນ ສຣີຣໍ. ຊີວໍ ນ ສຣີຣນ຺ຕິ ອຕ຺ຕສຎ຺ຎິເຕາ ຊີເວາ ຣູປສຎ຺ຎິຕໍ ສຣີຣໍ ນ ເຫາຕິ. ເອສ ນເຍາ ເອວມາທີສຸ. ຕຖາຄເຕາຕິ ສເຕ຺ຕາ. ອຣຫນ຺ຕິ ເອເກ. ປຣໍ ມຣຓາຕິ ມຣຓເຕາ ອຸທ຺ຘໍ, ປຣເລາເກຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຣູປໍ ອິເຘວ ມຣຓທມ຺ມນ຺ຕິ ອຕ຺ຕເນາ ປຣິກປ຺ປິຕວເສນ ປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ຘຄ຺ຄຫຓໍ, ຕໍ ອິຘເມວ ເລາເກ ນສ຺ສນປກຕິກນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເສສປເທສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ກາຍສ຺ສ ເຠທາຕິ ຂນ຺ຘປຎ຺ຈກສນ຺ຕານສ຺ສ ກາຍສ຺ສ ເຠທເຕາ ປຣໍ. ຮູຍິຕາ ວເຈເນນ “ປຣໍ ມຣຓາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕສ຺ສ ອຸເຈ຺ຉທສ຺ສ ອເຕ຺ຖາ ວຸເຕ຺ຕາ. ເຫາຕິປີຕິອາທີສຸ ເຫາຕີຕິ ມູລປທໍ. ຈຕູສຸປິ ອປິ-ສເທ຺ທາ ສມຸຈ຺ຈຍເຕ຺ຖາ. ຕິຏ຺ຐຕີຕິ ສສ຺ສຕຕ຺ຕາ ຕິຏ຺ຐຕິ, ນ ຈວຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. “ເຫາຕີ”ຕິ ປທສ຺ສ ວາ ອຕ຺ຖວິເສສຕ຺ຕໍ “ຕິຏ຺ຐຕີ”ຕິ ປທໍ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ອຓ຺ຑຊຊລາພຸຊເຍານິປເວສວເສນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ນາມ, ນິພ຺ພຕ຺ຕຕີຕິ ສໍເສທຊອຸປປາຕິກເຍານິປເວສວເສນ ນິພ຺ພຕ຺ຕຕິ ນາມາຕິ ອເຕ຺ຖາ ເວທິຕພ຺ເພາ. ອຸຈ຺ຉິຊ຺ຊຕີຕິ ປພນ຺ຘກາວເສນ ອຸຈ຺ຉິຊ຺ຊຕິ. ວິນສ຺ສຕີຕິ ກຄ຺ຄເສນ ນ ເຫາຕິ ປຣໍ ມຣຓາຕິ ອຸຕິປທານໍ ອຕ຺ຖວິວຣຓໍ, ອິເຕາ ອຸທ຺ຘໍ ນ ອຸຈ຺ຉິຊ຺ຊຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເຫາຕິ ຈ ນ ຈ ເຫາຕີຕິ ເອກເຈ຺ຈສສ຺ສຕິການໍ ທິຏ຺ຐິ, ເອເກນ ປຣິຍາເຍນ ເຫາຕິ, ເອເກນ ປຣິຍາເຍນ ນ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຊີວກາເຣາ ເຫາຕິ, ປຸພ຺ພຊີວສ຺ສ ອກາເຣາ ນ ເຫາຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ເນວ ເຫາຕິ ນ ນ ເຫາຕີຕິ ອມຣາວິກ຺ເຂປິການໍ ທິຏ຺ຐິ, ເຫາຕີຕິ ຈ ເນວ ເຫາຕິ, ນ ເຫາຕີຕິ ຈ ນ ນ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອນຸເຍາຄຠຍາ ມຸສາວາທຠຍາ ຈ ມນ຺ທຕ຺ຕາ ເມາມູຫຕ຺ຕາ ຈ ປຸພ຺ພາປຸຕ຺ຕຍສ຺ສ ປຏິເກ຺ຂປມຕ຺ຕໍ ກເຣາຕິ. ອິເມຫິ ປຎ຺ຎາສາຍ ອາກາເຣຫີຕິ ຍຖາວຸຕ຺ຕານໍ ທສນ຺ນໍ ປຎ຺ຈການໍ ວເສນ ປຎ຺ຎາສາຍ ອາກາເຣຫີຕິ.

ອນ຺ຕຄ຺ຄາຫິກາທິຏ຺ຐິນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໕. ປຸພ຺ພນ຺ຕານຸທິຏ຺ຐິນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໑໓໑. ປຸພ຺ພນ຺ຕາປຣນ຺ຕານຸທິຏ຺ຐີສຸ ສສ຺ສຕໍ ວທນ຺ຕີຕິ ສສ຺ສຕວາທາ. ອຖ ວາ ວທນ຺ຕິ ເອເຕນາຕິ ວາເທາ, ທິຏ຺ຐິຄຕສ຺ເສຕໍ ອທິວຈນໍ. ສສ຺ສຕນ຺ຕິ ວາເທາປິ ສສ຺ສຕເຍາເຄນ ສສ຺ສເຕາ, ສສ຺ສເຕາ ວາເທາ ເອເຕສນ຺ຕິ ສສ຺ສຕວາທາ. ຕຖາ ເອກເຈ຺ຈ ສສ຺ສຕນ຺ຕິ ວາເທາ ເອກເຈ຺ຈສສ຺ສເຕາ, ເສາ ເອເຕສໍ ອຕ຺ຖີຕິ ເອກເຈ຺ຈສສ຺ສຕິກາ. ຕຖາ ອນ຺ຕວາ, ອນນ຺ຕວາ, ອນ຺ຕວາ ຈ ອນນ຺ຕວາ ຈ, ເນວນ຺ຕວາ ນານນ຺ຕວາຕິ ປວເຕ຺ຕາ ວາເທາ ອນ຺ຕານເນ຺ຕາ,

ឯសា ចុទនាយំ អត្ថីតិ អត្តាតត្តិកា។ ត យទតីតិ អយរា។ កា សា? “ចុចយ្យិ ឯយ ឯតា”តិអាឌិតា (ឌី៌ ត៌ ១.៩១-៩៣) តឯឃត បរិឃត្តទហិតស្ស ឌិដ្ឋិកតិកស្ស ឌិដ្ឋិ ឯចច ចាចា ច។ ចិចិឯឆា ឯលឯបិ ចិឯក្ខឯបិ, អយរាឃ ឌិដ្ឋិឃា, ចាចាឃ ចា ចិឯក្ខឯបិ អយរាចិឯក្ខឯបិ, ឯសា ចុទនាយំ អត្ថីតិ អយរាចិឯក្ខបិកា។ អបឯរា តឯឃា – អយរា តាយ យច្ឆជាតិ , សា ស្លុឯជ្ជតតិយុជ្ជតាឌិចឯសត ស្លឯឯក សត្តាចយាតា កឯហតុំ ត សក្កា ឯហាតិ, ចុចឯយចំ អឃយ្យិ ចាឯគា ឮឯតា ចិឯតា ច សត្តាចតិ, កាហំ ត ស្លបកច្ឆតីតិ អយរាចិឯក្ខឯបិតិ ចុច្ចតិ, ឯសា ចុទនាយំ អត្ថីតិ អយរាចិឯក្ខបិកា។ អធិច្ចសមុប្បឯត្តាតិ អការឯឃសមុប្បឯត្តា អត្តា ច ឯលាឯកា ចាតិ ឌស្សតំ អធិច្ចសមុប្បត្តំ, តំ ចុទនាយំ អត្ថីតិ អធិច្ចសមុប្បត្តិកា។

បុព្ពក្ខាតុឌិដ្ឋិតិឯទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៨. អបរត្តាតុឌិដ្ឋិតិឯទ្ទេសចណ្ណតា

១៣៧. សញ្ញិំ ចឌត្តីតិ សញ្ញីចាឌា។ អសញ្ញិំ ចឌត្តីតិ អសញ្ញីចាឌា។ ឯតចសញ្ញីតាសញ្ញិំ ចឌត្តីតិ ឯតចសញ្ញីតាសញ្ញីចាឌា។ អឆ ចា សញ្ញីតិ បចឯត្តា ចាឯគា សញ្ញីចាឯគា, ឯសា ឯឃសំ អត្ថីតិ ឯត សញ្ញីចាឌា, តថា អសញ្ញីចាឌា, ឯតចសញ្ញីតាសញ្ញីចាឌា ច។ ស្លឯច្ឆឌំ ចឌត្តីតិ ស្លឯច្ឆឌចាឌា។ ឌិដ្ឋធឯម្មាតិ បច្ចក្ខធឯម្ម, តត្ថ តត្ថ បដិលទ្ធអត្តភាចឯស្សតំ អធិចចតំ។ ឌិដ្ឋធឯម្ម តិព្វាតំ ឌិដ្ឋធម្មតិព្វាតំ, ឮយស្មិំឯឃច អត្តភាឯច ឌុក្ខចូបសឯយាតិ អឯត្ថា, តំ ចឌត្តីតិ ឌិដ្ឋធម្មតិព្វាតចាឌា។ ឮយស្មិំ បតឯត្ថ ចិត្តារិឃយាឯត សាដ្ឋកធំ សកលំ ព្រាហ្មជាលសុត្តំ ចត្តត្ថំ ឯហាតិ។ ចុចត្តា សតិ អតិបបច្ចោ ឯហាតីតិ ត ចិត្តារិឯតា។ តឌត្ថិកោហិ តំ អឯបក្ខិត្វា កឯហតព្វោ។

អបរត្តាតុឌិដ្ឋិតិឯទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១០-១៣. សឯក្កាយតិកាឌិដ្ឋិតិឯទ្ទេសចណ្ណតា

១៣៨. ឃស្មា សឯក្កាយតិកា ឌិដ្ឋិ សត្តឌិដ្ឋិសាឆារណា, តស្មា តស្សា សត្តឌិដ្ឋិសឯក្កាយតត្តា សត្តឌិដ្ឋិសាឆារឯណា អឯត្ថា តិទ្ទិឯដ្ឋា។ ឯសា ឯហដ្ឋា ចុត្តឌិដ្ឋិបរិឃដ្ឋាតាឯតច។

១៣៩. យាតចិតិពត្ថឌិដ្ឋីសុ ចក្ខុ អហត្តិ អកិតិឯចសបរាយាឯសាតិ យាតបុព្វឯកា អកិតិឯចសបរាយាឯសា។ ត ហិ ឌិដ្ឋិ យាតសយ្យុត្តា ឯហាតិ។ ឯតឯតច ច យាតចិតិពត្ថាតិ ចុត្តំ, យាតបដិពត្ថា យាតម្ចុលកាតិ អឯត្ថា។

១៤០. ចក្ខុ យយត្តិ អកិតិឯចសបរាយាឯសាតិ ចុត្តាបិ ចុឯសច តឯឃា។ ចុត្ត បត “យយា”តិ ចត្តព្វោ “យយ”ត្តិ អត្ថាសិកាកឯយា ឯចឌិតព្វោ។ “អហ”ត្តិ យាតចិតិពត្ថាឃ ទូបឌីតិបិ អដ្ឋញ្ញិកាឯតច។ ត ហិ កសិណទូបំ ចិតា ឌាហិរាតិ “អហ”ត្តិ កណ្ហាតិ។ “យយ”ត្តិ យាតចិតិពត្ថាឃ បត

ພາຫິຣານິປິ ລພ຺ຠນ຺ຕິ. ພາຫິຣານິປິ ຫິ “ຍຍ”ນ຺ຕິ ຄຍ຺ຫນ຺ຕິ. ຍສ຺ມາ ປນ ທ຺ວາ ເຈຕນາ ອນິຏ຺ຕ຺ຕາ ຍາຕຈ຺ຈ ນ ເຫາຕິ, ຕສ຺ມາ ວ ເຈຕນາ ຕາສໍ ມູລປຈ຺ຈຍາ ວ ຜສ຺ສາ ຈ ນ ຄຫິຕາ. ສຎ຺ຎາທເຍາ ປນ ພູຊ ປກ຺ຂິຕ຺ຕຕ຺ຕາ ນ ຄຫິຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

ສໍເຍາຊນິກາທິຏ຺ຐິນິທ຺ທເສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໒. ອຕ຺ຕວາທປຏິສໍຍຸຕ຺ຕທິຏ຺ຐິນິທ຺ທເສວຓ຺ຓນາ

໑໓໗. ອຕ຺ຕວາທປຏິສໍຍຸຕ຺ຕາ ທິຏ຺ຐິ ອຕ຺ຕານຸທິຏ຺ຐິເຍວ. ອຕ຺ຕາຕິ ວາເທນ ປຏິສໍຍຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ປນ ເອວໍ ວຸຕ຺ຕາ.

ອຕ຺ຕວາທປຏິສໍຍຸຕ຺ຕທິຏ຺ຐິນິທ຺ທເສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໓. ເລາກວາທປຏິສໍຍຸຕ຺ຕທິຏ຺ຐິນິທ຺ທເສວຓ຺ຓນາ

໑໓໘. ອຕ຺ຕາ ຈ ເລາເກາ ຈາຕິ ເສາ ເອວ ອຕ຺ຕາ ຈ ອາເລາກນຏ຺ເຐນ ເລາເກາ ຈາຕິ ອຕ຺ເຖາ. ສສ຺ສເຕາຕິ ສສ຺ສຕວາທານໍ ທິຏ຺ຐິ. ອສສ຺ສເຕາຕິ ອຸເຈ຺ຉທວາທານໍ. ສສ຺ສເຕາ ຈ ອສສ຺ສເຕາ ຈາຕິ ເອກຈ຺ຈສສ຺ສຕິການໍ. ເນວ ສສ຺ສເຕາ ນາສສ຺ສເຕາຕິ ອມຣາວິກ຺ເຂປິການໍ. ອນ຺ຕວາຕິ ປຣິຕ຺ຕກສິຓລາພີນໍ ຕກ຺ກິການຎ຺ຈ ນິຄຓ຺ຐາຊີວິການຎ຺ຈ. ອຖ ວາ ອຸເຈ຺ຉທວາທິເນາ “ສເຕ຺ຕາ ຊາຕິຍາ ປຸພ຺ພນ຺ຕວາ, ມຣເຓນ ອປຣນ຺ຕວາ”ຕິ ວທນ຺ຕິ. ອທິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນິກາ “ສເຕ຺ຕາ ຊາຕິຍາ ປຸພ຺ພນ຺ຕວາ”ຕິ ວທນ຺ຕິ. ອນນ຺ຕວາຕິ ອປ຺ປມາຓກສິຓລາພີນໍ. ສສ຺ສຕວາທິເນາ ປນ “ປຸພ຺ພນ຺ຕາປຣນ຺ຕາ ນຕ຺ເຖິ, ເຕນ ອນນ຺ຕວາ”ຕິ ວທນ຺ຕິ. ອທິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນິກາ “ອປຣເນ຺ຕນ ອນນ຺ຕວາ”ຕິ ວທນ຺ຕິ.

ອນ຺ຕວາ ຈ ອນນ຺ຕວາ ຈາຕິ ອຸທ຺ທມເຘາ ອວຑ຺ເຒິຕ຺ວາ ຕິຣິຍໍ ວຑ຺ເຒິຕກສິຓານໍ. ເນວ ອນ຺ຕວາ ນ ອນນ຺ຕວາຕິ ອມຣາວິກ຺ເຂປິການໍ.

ເລາກວາທປຏິສໍຍຸຕ຺ຕທິຏ຺ຐິນິທ຺ທເສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໔-໑໗. ກຖໍກຖາທິຏ຺ຐິນິທ຺ທເສວຓ຺ຓນາ

໑໓໙. ກຖໍກຖາທິຏ຺ຐີຕິ ຍຖາວຸຕ຺ຕທິຏ຺ຐິເຕາ ອິສ຺ສ ອວິນິເວສາການເຕາ ອິສ຺ສ ນິທ຺ເທສໍ ອກຕ຺ວາ ຍຖາວຸຕ຺ຕທິຏ຺ຐີນໍເຍວ ວເສນ “ອຸລ຺ລິງ຺ຄໍ ອຕິທາວນ”ນ຺ຕິ ເອເກກໍ ອາກາຣໍ ນິທ຺ທິສິຕ຺ວາ ປຸນ ອກຕ຺ວາ ຈ ອຸລ຺ລິງ຺ຄນາກິນິເວເສາ ກຖໍທິຏ຺ຐີ, ອຕິທາວນາກິນິເວເສາ ອິກຖໍທິຏ຺ຐີຕິ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ “ກຖນ຺ນຸ ເຣາທາຍ ທເຍ຺ຍ ເທສິຍຍາເນ ອິຕ຺ຕໍ ນ ປກ຺ຂນ຺ທຕີ”ຕິ (ທີຄນິ. ໓໕) ວຸຕ຺ຕອຸລ຺ລິງ຺ຄນາກິນິເວສາ, ສສ຺ສຕສຎ຺ຎາຍ ນິພ຺ພານເຕາ ສເນ຺ກາຈນາກິນິເວສາຕິ ອເຕ຺ຖາ. “ກເວນເຕນ ເຕາ ປເນເກ ອຕີຍມານາ ຫຣາຍມານາ ຊິຄຸຈ຺ຉມານາ ອິກມໍ ອກິນນ຺ທນ຺ຕີ”ຕິ

ចុត្តអតិធាចតាកិតិចេយា, ក្ខេច្ឆេនសញ្ញាយ តិទោធកាយិតិបដិបកាតិក្កុយតាកិតិចេយាតិ អទេ្វា។

ព្ទកាតិ តាច កចចិកចឌិដ្ឋិយោ សព្ទឌិដ្ឋីសុ យោទេត្វា គេស្សតំ អស្សាគឌិដ្ឋិយាតិអាឌិយាហ។ តត្វ យស្មា អស្សាគឌិដ្ឋិកា សស្សតំ ចា ក្ខេច្ឆេទំ ចា តិស្សាយ “តត្វិ ការេយសុ ទោតេយា”តិ គណ្ហន្តិ, តស្មា បញ្ចាតិសាការាបិ អស្សាគឌិដ្ឋិយោ សិយា កចឌិដ្ឋិយោ, សិយា ចិកចឌិដ្ឋិយោតិ ចុត្តា។ តត្វ យស្មា ឲេកកាបិ ឌិដ្ឋិយោ សស្សតក្កាហចេសេត កចឌិដ្ឋិយោ កទេចយ្យំ, ក្ខេច្ឆេកក្កាហចេសេត ចិកចឌិដ្ឋិយោ កទេចយ្យន្តិ អទេ្វា។ អត្តាតុឌិដ្ឋិយា ទ្ធបំ អត្តតោ សយតុបស្សតិ, ចេគតំ... សញ្ញំ... សង្ខារេ... ចិញ្ញាណំ អត្តតោ សយតុបស្សតីតិ បញ្ចាសុ ទ្ធបិឌិតោ អត្តតោ អតញ្ញាត្វា តោសុ ក្ខិដ្ឋិតេ្តសុ អត្តា ក្ខិដ្ឋិតេ្តាតិ គហណតោ បញ្ចា ចិកចឌិដ្ឋិយោតិ ចុត្តំ។ សេសេសុ បញ្ចាគសុ ធាតេសុ ទ្ធបិឌិតោ អត្តតោ អញ្ញាត្វា តោសុ ក្ខិដ្ឋិតេ្តសុបិ “អត្តា សស្សតោតិ គហណតោ បត្តេស កចឌិដ្ឋិយោតិ ចុត្តំ។

យិដ្ឋាឌិដ្ឋិយា “សព្ទាច តា ចិកចឌិដ្ឋិយោ”តិ ក្ខេច្ឆេចេសេត បចត្តត្តា អត្តចាតត្តចាឌិដ្ឋីសុ បរិត្តារយុណអប្បយាណារយុណយោតលិកិតោ ឌិត្ថាចក្កុតា ទ្ធបសាតុយា ចចិត្វា សទេត្ត អញ្ញាត្វ ក្ខបបតេ្ត បស្សិត្វា កចឌិដ្ឋិំ អបស្សិត្វា ចិកចឌិដ្ឋិំ គណ្ហន្តិ។ តស្មា តត្វ សិយា កចឌិដ្ឋិយោ, សិយាចិកចឌិដ្ឋិយោតិ ចុត្តំ។ ហោតិ ច ត ច ហោតីតិ ឲត្វ ហោតិ ចាតិ កចឌិដ្ឋិ, ត ច ហោតីតិ ចិកចឌិដ្ឋិ។ តេច ហោតិ ត ត ហោតីតិ ឲត្វ តេច ហោតីតិ ចិកចឌិដ្ឋិ, ត ត ហោតីតិ កចឌិដ្ឋិ។ តស្មា តត្វ “សិយា”តិ ចុត្តំ។

បុព្ទត្តាតុឌិដ្ឋិយា ឲកច្ចសស្សតិកា សស្សតញ្ចា បញ្ញាបេត្តិ, អសស្សតញ្ចា បញ្ញាបេត្តិ។ តស្មា សា កចឌិដ្ឋិ ច ចិកចឌិដ្ឋិ ច ហោតិ។ ចត្តារោ អត្តាគត្តិកា អត្តាគត្តំ អត្តាតំ បញ្ញាបេត្តិ ។ តស្មា សា អត្តាតុឌិដ្ឋិសឌិសា កចឌិដ្ឋិ ច ចិកចឌិដ្ឋិ ច។ ចត្តារោ អយរាចិក្ខេបិកា កចឌិដ្ឋិំ ចា ចិកចឌិដ្ឋិំ ចា តិស្សាយ ចាចាចិក្ខេបំ អាបជ្ជត្តិ, អចេសសា បត កចឌិដ្ឋិយោច។ តស្មា តេ តេ សន្ធាយ “សិយា”តិ ចុត្តំ។ អបរន្តាតុឌិដ្ឋិយា សត្ត ក្ខេច្ឆេចាគា ចិកចឌិដ្ឋិយោ, អចេសសា កចឌិដ្ឋិយោ។ តស្មា តេ តេ សន្ធាយ “សិយា”តិ ចុត្តំ។ សញ្ញោជតិកឌិដ្ឋិយា សព្ទឌិដ្ឋិំ ចេសេត “សិយា”តិ ចុត្តំ។ អហន្តិ យាតចិតិពន្ធាយ ឌិដ្ឋិយា ចក្ខុឌឹតំ អហន្តិ គហិតត្តា តេសំ ចិតាសេ អត្តា ចិតដ្ឋោ ហោតីតិ សព្ទាច តា ចិកចឌិដ្ឋិយោតិ ចុត្តំ។ អត្តាតុឌិដ្ឋិយោ ចិយ យយត្តិ យាតចិតិពន្ធាយ ឌិដ្ឋិយា ចក្ខុឌិតោ អត្តតោ អញ្ញាត្វា តេសំ ចិតាសេបិ អត្តា ត ចិតស្សតីតិ សព្ទាច តា កចឌិដ្ឋិយោតិ ចុត្តំ។ លោកចាគបដិសំយុត្តាយ ឌិដ្ឋិយា “សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចា”តិអាឌិតា (បដិ។ យ។ ១។ ១៦៥) តយេត ចុត្តត្តា កចចិកចឌិដ្ឋិ បិកដិយេច។ ឲត្វាចតា អស្សាគឌិដ្ឋាឌិកា ចិកចឌិដ្ឋិបរិយោយសាតា សោឡអស ឌិដ្ឋិយោ តឹលិសតញ្ចា ឌិដ្ឋាកិតិចេយា តិដ្ឋិដ្ឋា ហោត្តិ។ អត្តាតុឌិដ្ឋិ ច សក្កាយឌិដ្ឋិ ច អត្តចាគបដិសញ្ញុត្តា ឌិដ្ឋិ ច អត្តតោ ឲកា បរិយាយេត តិចិធា ចុត្តា។ សញ្ញោជតិកា បត ឌិដ្ឋិ អចត្វារកេគត សព្ទាបិ ឌិដ្ឋិយោ ហោត្តិ។

ព្ទកាតិ សព្ទាច តា ឌិដ្ឋិយោ អស្សាគឌិដ្ឋិយោតិអាឌិ អតញ្ញាត បរិយាយេត យឆាយោគំ ឌិដ្ឋិសំសត្ថតា។ តត្វ សព្ទាច តា ឌិដ្ឋិយោតិ យឆាចុត្តា អតចេសសា ឌិដ្ឋិយោ។ ឌិដ្ឋិរាកេត្តត្តា តណ្ហាស្សាគតិស្សិតត្តា ច អស្សាគឌិដ្ឋិយោ, អត្តសិតេហាតុកតត្តា អត្តាតុឌិដ្ឋិយោ, ចិបរិតគស្សតត្តា យិដ្ឋាឌិដ្ឋិយោ, ពន្ធចត្ថុកត្តា សក្កាយឌិដ្ឋិយោ, ឲកកស្ស អត្តស្ស គហិតត្តា អត្តក្កាហិកា ឌិដ្ឋិយោ, អតត្វសំយោជតិកត្តា សញ្ញោជតិកា ឌិដ្ឋិយោ, អត្តចាគេគត យុត្តត្តា អត្តចាគបដិសំយុត្តាឌិដ្ឋិយោតិ ព្ទយា សត្ត ឌិដ្ឋិយោ

ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨣᩤᩉᩥᨠᩣ, ᩈᩮᩈᩣ ᨷᨶ ᨶᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨣᩤᩉᩥᨠᩣ᪨

ᩍᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅ ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴ᩠ᩅᨿᨶᩥᩔᨿᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶ᩠ᨲᩥᨣᩣᨳᨾᩣᩉ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦ ᩅᩣ᪨ ᨽᩅᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩅᩥᨽᩅᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩅ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨶᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨶᩥᩔᨿᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᨽᩅᩅᩥᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨶᩥᩔᨿᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩍᨲᩥ ᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪓)᪨ ᨲᨠ᩠ᨠᩥᨠᩣᨲᩥ ᨲᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᨠ᩠ᨠᩥᨠᩣ᪨ ᨲᩮ ᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣ ᩈᨽᩣᩅᨷᨭᩥᩅᩮᨵᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᩣ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨷᩥ ᨧ ᨫᩣᨶᩃᩣᨽᩥᨶᩮᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩃᩣᨽᩥᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨷᩥ ᨲᨠ᩠ᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ ᨲᨠ᩠ᨠᩥᨠᩣ ᩑᩅ᪨ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᩈᩮᨲᩥ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᨷᨴᩴ, “ᩈᩮ”ᨲᩥ ᨶᩥᨷᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨾ᩠ᩉᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᩔᨿᩔ ᨠᩣᩁᨱᩅᨧᨶᨾᩮᨲᩴ᪨ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨶ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᩣᨷᨴᩮᩈᩮ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩈᨬ᩠ᨬᩦᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨡᩮ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨾᩥᨲᩥ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨾ᩠ᩉᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲᩥ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣᨿ ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩁᩪᨷᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩁᩈᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ, ᨹᩔᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨠᩮᩅᩃᩣ;

ᩍᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩣᨷᩣ ᨧ, ᨿᩣᩅᨲᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ, ᩑᨲᩮ ᩅᩮᩣ ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨾᨲᩣ;

ᨿᨲ᩠ᨳ ᨧᩮᨲᩮ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾ᩠ᨾᨲᩴ᪨

“ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᩁᩥᨿᩮᩉᩥ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᩔᩩᨷᩁᩮᩣᨵᨶᩴ;

ᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨾᩥᨴᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨷᩔᨲᩴ᪨

“ᨿᩴ ᨷᩁᩮ ᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉᩩ, ᨲᨴᩁᩥᨿᩣ ᩋᩣᩉᩩ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ;

ᨿᩴ ᨷᩁᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉᩩ, ᨲᨴᩁᩥᨿᩣ ᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᩅᩥᨴᩪ᪨

“ᨷᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩩᩁᩣᨩᩣᨶᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩮᨲ᩠ᨳᩣᩅᩥᨴ᩠ᨴᩈᩩ;

ᨶᩥᩅᩩᨲᩣᨶᩴ ᨲᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨷᩔᨲᩴ᪨

“ᩈᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩅᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨷᩔᨲᩣᨾᩥᩅ;

ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶ ᩅᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᨣᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩣ᪨

“ᨽᩅᩁᩣᨣᨷᩁᩮᨲᩮᩉᩥ, ᨽᩅᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩥᨽᩥ;

ᨾᩣᩁᨵᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩩᨷᨶ᩠ᨶᩮᩉᩥ, ᨶᩣᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩈᩩᩈᨾ᩠ᨻᩩᨵᩮᩣ᪨

“ᨠᩮᩣ ᨶᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᩋᩁᩥᨿᩮᩉᩥ, ᨷᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨾᩁᩉᨲᩥ;

ᨿᩴ ᨷᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩣᩈᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪗᪖᪓-᪗᪗᪑);

᪑᪓᪕᪨ ᨴ᩠ᩅᩉᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨶᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴ᩠ᩅᨿᨽᩣᩅᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᩔᨿᨠᩣᩁᩮᨿᩣ, ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨠᩥᩃ᩠ᩃᩮᩅᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨶᩮᩣᨷᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩒᩃᩦᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨠᩩᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨽᩅᩣᩁᩣᨾᩣᨲᩥ ᨽᩅᩮᩣ ᩋᩣᩁᩣᨾᩮᩣ ᩋᨽᩥᩁᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩅᩣᩁᩣᨾᩣ᪨ ᨽᩅᩁᨲᩣᨲᩥ ᨽᩅᩮ ᩋᨽᩥᩁᨲᩣ᪨ ᨽᩅᩈᨾ᩠ᨾᩩᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᨽᩅᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈᩣᩅᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮ᪨ ᨶ ᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩅᩣ ᨽᩅᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᩅᩣ ᨶ ᨷᩅᩥᩈᨲᩥ᪨ ᨶ ᨷᩈᩦᨴᨲᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩈᩣᨴᩴ ᨶ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩣᨵᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨥᨶᨽᩣᩅᩴ ᨶ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩋᨭ᩠ᨭᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩦᩊᩥᨿᨾᩣᨶᩣ᪨ ᩉᩁᩣᨿᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᩃᨩ᩠ᨩᩴ ᨷᩦᩊᩥᨿᨾᩣᨶᩣ᪨ ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨷᩦᩊᩥᨿᨾᩣᨶᩣ᪨ ᩅᩥᨽᩅᩴ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᨲ᩠ᨳᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩁᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᩔᩅᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨽᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩃᨷᨶᨾᩮᨲᩴ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩴ᪨ ᨷᨱᩦᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨷᨱᩦᨲᩴ, ᨷᨵᩣᨶᨽᩣᩅᩴ ᨶᩦᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨷᨱᩦᨲᩴ᪨ ᨿᩣᨳᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩍᨵᩣᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᩈᨶᩮ᪨ ᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨷᨬ᩠ᨧᨠᩴ ᨽᩪᨲᨲᩮᩣ ᨷᩔᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨽᩪᨲᩴ ᨽᩪᨲᨲᩮᩣ ᨷᩔᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ᪨ ᩅᩥᩁᩣᨣᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨳᩣᨿ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ᪨ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨷᩴ ᨷᨭᩥᨷᨴᩴ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨬᩣᨱᩮᨶ, ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᨠᩣᩃᩮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨬᩣᨱᩮᨶ ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ឥទានិ ទ្វីហិ គាថាហិ តស្សា សម្មាទិដ្ឋិយា អានិសំសំ ទស្សេតិ។ តត្ថ យោ ភូតំ ភូតតោ ទិស្វាតិ ទុក្ខំ បរិញ្ញាភិសមយេន អភិសមេច្ចាតិ អត្ថោ។ ភូតស្ស ច អតិក្កមន្តិ និរោធំ សច្ឆិកិរិយាភិសមយេន អភិសមេច្ចាតិ អត្ថោ។ យថាភូតេ វិមុច្ចតីតិ មគ្គភាវនាភិសមយេន យថាសភាវេ និរោធេ "ឥទំ សន្តំ, ឥទំ បណីត"ន្តិ អធិមុច្ចតិ។ ភវតណ្ហា បរិក្ខយាតិ សមុទយស្ស បហានេនាតិ អត្ថោ។ អសតិបិ ចេត្ថ សច្ចានំ នានាភិសមយេត្ថ "ទិស្វា"តិ បុព្វកាលិកវចនំ សន្ធិ បុព្វភាគបដិបទាយ វោហារវសេន វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ ន ហិ បុព្វំ បស្សិត្វា បច្ឆា អធិមុច្ចតិ។ ចតុសច្ចាភិសមយោ សមានកាលមេវ ហោតិ។ សមានកាលេបិ វា បុព្វកាលិកានិ បទានិ ភវន្តីតិ ន ទោសោ។ សចេតិ ឯកំសេន សោ អរហំ។ ភូតបរិញ្ញាតោតិ ទុក្ខំ បរិញ្ញាតវា។ ខីណតណ្ហោតិ ខីណភវតណ្ហោ។ ភវាភវេតិ ខុទ្ទកេ ច មហន្តេ ច ភវេ។ វុឌ្ឍិអត្ថេបិ ហិ អ-ការស្ស សម្ភវតោ អភវោតិ មហាភវោ។ សោ បន ខុទ្ទកមហន្តភាវោ ឧបាទាយុបាទាយ វេទិតព្វោ។ អថ វា ភវេតិ សស្សតេ។ អភវេតិ ឧច្ឆេទេ។ តទុភយេបិ ទិដ្ឋិរាគាការេន ខីណតណ្ហោ។ ភូតស្ស វិភវាតិ ចក្ខន្ធស្ស សមុច្ឆេទា។ នាគច្ឆតិ បុនព្ភវន្តិ អរហតោ បរិនិព្ពានំ វុត្តំ។

១៣០។ តេយា បុគ្គលោតិអាទិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកគរហណត្ថំ សម្មាទិដ្ឋិកបសំសនត្ថំ វុត្តំ។ តត្ថ វិរូបភាវំ បត្វា គតា ទិដ្ឋិ ឯតេសន្តិ វិបន្នទិដ្ឋី។ សុន្ទរភាវំ បត្វា គតា ទិដ្ឋិ ឯតេសន្តិ សម្បន្នទិដ្ឋី។ តិត្ថិយោតិ តិត្ថំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋិ, តំ បដិបន្នត្តា តិត្ថេ សាធុ, តិត្ថំ យស្ស អត្ថីតិ វា តិត្ថិយោ។ ឥតោ ពហិទ្ធា បព្ពជ្ជូបគតោ។ តិត្ថិយសាវកោតិ តេសំ ទិដ្ឋានុគតិមាបន្នោ គហដ្ឋោ។ យោ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោតិ តទុភយភាវំ អនុបគន្ត្វា យាយ កាយចិ ទិដ្ឋិយា មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ។

តថាគតោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ បច្ចេកពុទ្ធោបិ ឯតេនេវ សង្គហិតោ។ តថាគតសាវកោតិ មគ្គប្បត្តោ ផលប្បត្តោ ច។ យោ ច សម្មាទិដ្ឋិកោតិ តទុភយវិនិមុត្តោ លោកិយសម្មាទិដ្ឋិយា សម្មាទិដ្ឋិកោ។

គាថាសុ កោធនោតិ យោ អភិណ្ហំ កុជ្ឈតិ, សោ ឧបនាហីតិ តមេវ កោធំ វឌ្ឍេត្វា ឧបនន្ធនសីលោ។ បាបមក្ខីតិ លាមកភូតមក្ខវា។ មាយាវីតិ កតបាបបដិច្ឆាទនវា។ វសលោតិ ហីនជច្ចោ។ វិសុទ្ធោតិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិយា វិសុទ្ធោ។ សុទ្ធំ គតោតិ មគ្គផលសង្ខាតំ សុទ្ធភាវំ គតោ។ មេធាវីតិ បញ្ញវា។ ឥមាយ គាថាយ លោកុត្តរសម្មាទិដ្ឋិសម្បន្នោ ឥធ ទេសិតោ។

វិបន្នទិដ្ឋីយោ សម្បន្នទិដ្ឋីយោតិ បុគ្គលវោហារំ បហាយ ធម្មមេវ គរហន្តោ ថោមេន្តោ ច អាហ។ ឥទំ មមាតិ តណ្ហាមញ្ញនវសេន ទិដ្ឋិ។ ឯសោហមស្មីតិ មានមញ្ញនាមូលិកា ទិដ្ឋិ។ ឯសោ មេ អត្តាតិ ទិដ្ឋិមញ្ញនមេវ។

ឥទំមមាតិ កា ទិដ្ឋីតិអាទីហិ តិស្សន្នំ វិបន្នទិដ្ឋីនំ វិភាគញ្ច គណនញ្ច កាលសង្គហញ្ច បុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជនំ កតំ។ តត្ថ កា ទិដ្ឋីតិ អនេកាសុ ទិដ្ឋីសុ កតមា ទិដ្ឋីតិ អត្ថោ។ កតមន្តានុគ្គហិតាតិ បុព្វន្តាបរន្តសង្ខាតកាលទ្វយេ កតមេន កាលេន អនុគ្គហិតា, អនុពទ្ធាតិ អត្ថោ។ យស្មា "ឥទំ មមា"តិ បរាមសន្តោ "ឥទំ មម អហោសិ, ឥមំ មម អហោសិ, ឯត្តកំ មម អហោសី"តិ អតីតំ វត្ថុ អបទិសិត្វា បរាមសតិ, តស្មា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិ ហោតិ។ បុព្វន្តានុគ្គហិតា ច នា ទិដ្ឋិយោ ហោន្តិ។ យស្មា "ឯសោហមស្មី"តិ បរាមសន្តោ "ឥមិនាហំ សីលេន វា វតេន វា

តេបេត ចា (ព្រហ្មចរិយេក ចា ៦ុេសាស្ថិ ចិស្សុដ្ឋិស្សាយិ”តិ អភាកតមល់ ក្តបិកាឃ បរាយសតិ, តស្មា អបទក្តាតុឌិដ្ឋិ ហោតិ។

អបទក្តាតុក្កហិតា ច តា ឌិដ្ឋិយោ ហោន្តិ។ ឃស្មា “៦ុេសា េយ អត្តា”តិ បរាយសន្តោ អតីតាភាកតំ ក្តបិឌិក្តសត្តតិ ក្តបិកាឃ “៦ុេសា េយ អត្តា”តិ បរាយសតិ, សក្កាឃឌិដ្ឋិចសេត ច បរាយសតិ, តស្មា សក្កាឃឌិដ្ឋិ ហោតិ។ បុព្ពត្តាបទក្តាតុក្កហិតា ច តា ឌិដ្ឋិយោ ហោន្តិ។ ឃស្មា បត សក្កាឃឌិដ្ឋិប្បមុលាេឃច ក្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិយោ ហោន្តិ, សក្កាឃឌិដ្ឋិសមុឃ្ឃាតេតេច ច ក្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិយោ សមុឃ្ឃាតំ កច្ឆន្តិ, តស្មា សក្កាឃឌិដ្ឋិប្បមុខេលាក ក្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិកតានីតិ ចុត្តា, សក្កាឃឌិដ្ឋិប្បមុខេលាក សក្កាឃឌិដ្ឋិក្វាេទក ក្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិកតានិ ហោន្តីតិ អេត្ថោ។ សក្កាឃឌិដ្ឋិប្បមុលានីតិ បិេបា សុត្តទតេទា។ សក្កាឃឌិដ្ឋិ បមុលា អាឌិ ៦ុេតសន្តិ សក្កាឃឌិដ្ឋិប្បមុលានិ។ កានិ តានិ? ក្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិកតានិ។

“កា ឌិដ្ឋិ”តិ បុច្ឆាឃ ចិសតិចត្ថុកា អត្តានុឌិដ្ឋិ, ចិសតិចត្ថុកា សក្កាឃឌិដ្ឋីតិ ចិស្សជ្ជតំ។ “កតិ ឌិដ្ឋិយោ”តិ បុច្ឆាឃ សក្កាឃឌិដ្ឋិប្បមុលានិ ក្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិកតានីតិ ចិស្សជ្ជតំ។ សាេឃច បត សក្កាឃឌិដ្ឋិ “៦ុេសា េយ អត្តា”តិ ចចតសាយទេគ្គាត អត្តានុឌិដ្ឋីតិ ចុត្តា។ តស្មា ចុត្តាឃ អត្តចាកបដិសញ្ញុត្តា ឌិដ្ឋិបិ ចុត្តាេឃច ហោតិ។

១៥៤១៖ េឃ េពចិ, កិល្លេចតិអាឌិសុត្តាហទណំ សម្បត្តឌិដ្ឋិបុក្កលសម្មន្ធេគ សម្បត្តឌិដ្ឋិបុក្កលចិភាកេស្សតត្ថំ កតំ។ តត្ថ គិដ្ឋិ កតាតិ មក្កេកាលចេសេត សម្មាសម្ពុទ្ធេ កភចាតិ គិច្ឆមំ កតា, គិដ្ឋេមតិកាតិ អេត្ថោ។ គិដ្ឋាកតាតិ បិេបា សមាសបទំ ហោតិ, អេត្ថោ បត សោេឃច។ ឌិដ្ឋិសម្បន្នាតិ ឌិដ្ឋិយា សុត្តទកាចំ កតា។ ព្ពេឆ គិដ្ឋាតិ ព្ពមិស្សា កាឃឆាតុយា បរិគិដ្ឋានំ។ ព្ពេឆ ចិហាឃ គិដ្ឋាតិ ព្ពយំ កាឃកចំ ចិឌហិត្វា សុត្តាចាសព្រហ្មលោកេ បរិគិដ្ឋានំ។ សត្តក្ខត្តុបរមស្សាតិ សត្តក្ខត្តុំបរមា សត្តចារបរមា កត្វុបបត្តិ អត្តភាចក្កហណំ អស្ស, តេតា បរំ អដ្ឋមំ កចំ ភាឌិឃតីតិ សត្តក្ខត្តុបរមោ។ តស្ស សត្តក្ខត្តុបរមស្ស សោតាបន្នស្ស។ កោលំកោលស្សាតិ កុលេតា កុលំ កច្ឆតីតិ កោលំកោលោ។ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយតោ ហិ បដ្ឋាឃ គិចេ កុេល ក្តបបត្តិ ភាឃ គត្តិ, មហាេភាកកុលសុេឃច គិព្ពត្តតីតិ អេត្ថោ។ តស្ស កោលំកោលស្ស សោតាបន្នស្ស។ ៦ុកពីជិស្សាតិ លន្ធពីជំ ភាឃ ពជិតំ។ ឃស្ស ហិ សោតាបន្នស្ស ៦ុកំេឃច លន្ធពីជំ អត្ថិ, ៦ុកំ អត្តភាចក្កហណំ, សោ ៦ុកពីជី ភាឃ។ តស្ស ៦ុកពីជិស្ស សោតាបន្នស្ស។ ភកចតា កហិតភាឃចសេសតេចតានិ ៦ុេតនំ ភាឃានិ។ ៦ុត្តកញ្ញា ដាតំ កេតា សត្តក្ខត្តុបរមោ ភាឃ ហោតិ, ៦ុត្តកំ កោលំកោលោ, ៦ុត្តកំ ៦ុកពីជីតិ ភកចតា ៦ុេតនំ ភាឃំ កហិតំ។ ភកចា ហិ “អឃំ ៦ុត្តកំ ដាតំ កមិស្សតិ, អឃំ ៦ុត្តកំ ដាតំ កមិស្សតី”តិ ញាត្វា េតសំ តានិ តានិ ភាឃានិ អក្កហេសិ។ មុទុបញ្ញោ ហិ សោតាបន្នោ សត្ត កេច គិព្ពត្តេត្វា សត្តក្ខត្តុបរមោ ភាឃ, មជ្ឈិមបញ្ញោ បរំ ឆដ្ឋំ កចំ គិព្ពត្តេត្វា កោលំកោលោ ភាឃ, តិក្ខបញ្ញោ ៦ុកំ កចំ គិព្ពត្តេត្វា ៦ុកពីជី ភាឃ។ តំ បនេតំ តេសំ មុទុមជ្ឈិមតិក្ខបញ្ញាតំ បុព្ពហេតុ គិឃេមតិ។ ព្ពេយ តេយាបិ សោតាបន្នា កាឃកចចសេត ចុត្តា,

ទ្ធបិទ្ធបកេច បត ពាហុកាបិ បដិសន្ធិយោ កណ្ហន្តិ។ សកទាកាមិស្សាតិ បដិសន្ធិចសេត សកិ កាឃកចំ អាកច្ឆតីតិ សកទាកាមី។ តស្ស សកទាកាមិស្ស។ ឌិដ្ឋេច ធេម្ម អរហាតិ ព្ពយស្មិំេឃច អត្តភាេច អរហា។ អរហត្តំបិ បិេបា។ ព្ពេឆ គិដ្ឋាតិ កាឃកចំ សំសទន្តេឃច សន្ធាឃ ចុត្តំ។ ទ្ធបិទ្ធបកេច ក្តប្បត្តា បត អរិយា កាឃកេច គ ក្តប្បជ្ជន្តិ, តេត្ថេច បរិគិព្ពាយន្តិ។

អន្តរាបរិគិព្ពាយិស្សាតិ អាយុេចមជ្ឈស្ស អន្តរាេឃច កិេលសបរិគិព្ពានេគត បរិគិព្ពាយតេតា អន្តរាបរិគិព្ពាយី។ សោ បត ក្តប្បត្តសមតន្តរា បរិគិព្ពាយី, អាយុេចមជ្ឈំអប្បត្វា បរិគិព្ពាយី, អាយុេចមជ្ឈំបត្វា បរិគិព្ពាយីតិ តិចិេធា ហោតិ។ តស្ស

ອນ຺ຕຣາປຣິນິພ຺ພາຍິສ຺ສ ອນາຄາມິເນາ, ອຸປຫຈ຺ຈປຣິນິພ຺ພາຍິສ຺ສາຕິ ອາຍຸເວມຊ຺ຌໍ ອຕິກ຺ກມິຕ຺ວາ ວາ ກາລກິຣິຍໍ ອຸປຄນ຺ຕ຺ວາ ວາ ກິເລສປຣິນິພ຺ພາເນນ

ປຣິນິພ຺ພາຍນ຺ຕສ຺ສ ອນາຄາມິເນາ, ອສງ຺ຂາຣປຣິນິພ຺ພາຍິສ຺ສາຕິ ອສງ຺ຂາເຣນ ອປ຺ປເຍາເຄນ ອທິມຕ຺ຕປ຺ປເຍາຄໍ ອກຕ຺ວາວ ກິເລສປຣິນິພ຺ພາເນນ

ປຣິນິພ຺ພາຍມານສ຺ສ ອນາຄາມິເນາ, ສສງ຺ຂາຣປຣິນິພ຺ພາຍິສ຺ສາຕິ ສສງ຺ຂາເຣນ ທຸກ຺ເຂນ ກສິເຣນ ອທິມຕ຺ຕປ຺ປເຍາຄໍ ກຕ຺ວາວ

ກິເລສປຣິນິພ຺ພາເນນ ປຣິນິພ຺ພາຍມານສ຺ສ ອນາຄາມິເນາ, ອຸທ຺ທໍເສາຕສ຺ສ ອກນິຏ຺ຐຄາມິເນາຕິ ອຸທ຺ທໍວາຫິພາເວນ ອຸທ຺ທມສ຺ສ ຕຏ຺ຫາເສາຕໍ

ວຏ຺ຏເສາຕໍ ວາຕິ ອຸທ຺ທໍເສາເຕາ, ອຸທ຺ທໍ ວາ ຄນ຺ຕ຺ວາ ປຏິລພິຕພ຺ພເຕາ ອຸທ຺ທມສ຺ສ ຍກ຺ກເສາຕນ຺ຕິ ອຸທ຺ທໍເສາເຕາ, ອກນິຏ຺ຐໍ ຄຈ຺ຉຕີຕິ ອກນິຏ຺ຐຄາມີ, ຕສ຺ສ

ອຸທ຺ທໍເສາຕສ຺ສ ອກນິຏ຺ຐຄາມິເນາ ອນາຄາມິສ຺ສ, ອຍໍ ປນ ອນາຄາມີ ຈຕຸປ຺ປເພເທາ – ເຍາ ອວິຫເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ຈຕ຺ຕາເຣາ ພ຺ຣຫ຺ມເລາເກ

ເສາເທຕ຺ວາ ອກນິຏ຺ຐໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພາຍຕິ, ອຍໍ ອຸທ຺ທໍເສາເຕາ ອກນິຏ຺ຐຄາມີ ນາມ, ເຍາ ເຫຏ຺ຐາ ຕເຍາ ພ຺ຣຫ຺ມເລາເກ ເສາເທຕ຺ວາ

ສຸພກິຏ຺ຫພ຺ຣຫ຺ມເລາເກ ຐຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພາຍຕິ, ອຍໍ ອຸທ຺ທໍເສາເຕາ ນ ອກນິຏ຺ຐຄາມີ ນາມ, ເຍາ ອິເຕາ ອກນິຏ຺ຐເມວ ຄນ຺ຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພາຍຕິ, ອຍໍ ນ

ອຸທ຺ທໍເສາເຕາ ອກນິຏ຺ຐຄາມີ ນາມ, ເຍາ ເຫຏ຺ຐາ ຈຕູສຸ ພ຺ຣຫ຺ມເລາເກສຸ ຕຕ຺ຖ ຕເຕ຺ຖວ ປຣິນິພ຺ພາຍຕິ, ອຍໍ ນ ອຸທ຺ທໍເສາເຕາ ນ ອກນິຏ຺ຐຄາມີ

ນາມາຕິ, ອິເມ ປຍ຺ຈ ອນາຄາມິເນາ ສຸທ຺ທາວາສໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຈຸຕາ, ອນາຄາມິເນາ ປນ ຣູປຣາຄາຣູປຣາຄານໍ ອປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ ອາຄລ຺ລຍາຕາ

ເສສຣູປາຣູປເຄເຫສຸປິ ນິພ຺ພຕ຺ຕນ຺ຕີ, ສຸທ຺ທາວາເສ ນິພ຺ພຕ຺ຕາ ປນ ອຍ຺ຍຕ຺ຖ ນ ນິພ຺ພຕ຺ຕນ຺ຕີ, ອເນກປ຺ປສກ຺ຂາຕິ ອຣິຍມຄ຺ຄເສນ ຍາຕິຕ຺ວາ ທຸກ຺ຂ຺ຍາ

ອເນກປ຺ປການເຕນ ປສກ຺ຂາ, ເສາຕາປກ຺ຂາຕິ ອຣິຍມຄ຺ເຄາວາຕິ ອາປກ຺ຂາ, ຕຸວິກາ ສເຕ຺ຕປິ ອຣິຍຜລ຺ຖາ ປຸກ຺ຄລາ ກະຫິຕາຕິ

ກວຈິກວຏ຺ຐິນິເທ຺ທສວຎ຺ຎນາ ນິຏ຺ຐິຕາ

ສທ຺ທມ຺ມປ຺ປກາສິນິຍາ ປຏິສມ຺ພິທາມຄ຺ຄຏ຺ຐກຖາຍ

ຎາຎກຖາວຎ຺ຎນາ ນິຏ຺ຐິຕາ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. អានាបានស្សតិកថា

១. គណនវារវណ្ណនា

១៦៧. ឥទានិ ទិដ្ឋិកថានន្តរំ កថិតាយ អានាបានស្សតិកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា អនុប្បត្តា។ អយញ្ហិ អានាបានស្សតិកថា ទិដ្ឋិកថាយ សុចិន្តិតទិដ្ឋាទីនវស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិមលវិសោធនេន សុវិសុទ្ធចិត្តស្ស យថាក្កមាគតាយ សមាធិកថា សុករា ហោតិ, សព្ពសមាធិកថាសុ ច សព្ពសព្ពញ្ញុពោធិសត្តានំ ពោធិមូលេ ឥមិនាវ សមាធិនា សមាហិតចិត្តានំ យថាក្កមាគតោ អយមេវ សមាធិកថា បធានាតិ ច ទិដ្ឋិកថានន្តរំ កថិតា។ តត្ថ សោឡសវត្ថុកំ អានាបានស្សតិសមាធិំ ភាវយតោ សមធិកានិ ទ្វេ ញាណសតានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ញាណគណនុទ្ទេសោ, អដ្ឋ បរិបន្ថេ ញាណានីតិអាទិ ញាណគណននិទ្ទេសោ, កតមានិ អដ្ឋ បរិបន្ថេ ញាណានីតិអាទិ។ ឥមានិ ឯកវីសតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណានីតិបរិយន្តំ សព្ពញាណានំ វិត្ថារនិទ្ទេសោ, អន្តេ សោឡសវត្ថុកំ អានាបានស្សតិសមាធិំ ភាវយតោតិអាទិ និគមនន្តិ ឯវំ តាវ បាឡិវវត្ថានំ វេទិតព្ពំ។

តត្ថ គណនវារេ តាវ សោឡសវត្ថុកន្តិ ទីឃំ រស្សំ សព្ពកាយបដិសំវេទី បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារន្តិ កាយានុបស្សនាចតុក្កំ, បីតិបដិសំវេទី សុខបដិសំវេទី ចិត្តសង្ខារបដិសំវេទី បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារន្តិ វេទនានុបស្សនាចតុក្កំ, ចិត្តបដិសំវេទី អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ សមាទហំ ចិត្តំ វិមោចយំ ចិត្តន្តិ ចិត្តានុបស្សនាចតុក្កំ, អនិច្ចានុបស្សី វិរាគានុបស្សី និរោធានុបស្សី បដិនិស្សគ្គានុបស្សីតិ ធម្មានុបស្សនាចតុក្កន្តិ ឥមេសំ ចតុន្នំ ចតុក្កានំ វសេន សោឡស វត្ថូនិ បតិដ្ឋា អារម្មណានិ អស្សាតិ សោឡសវត្ថុកោ។ តំ សោឡសវត្ថុកំ។ សមាសបទេន បនេត្ថ វិភត្តិលោបោ កតោ។ អានន្តិ អព្ភន្តរំ បវិសនវាតោ។ អបានន្តិ ពហិនិក្ខមនវាតោ។ កេចិ បន វិបរីតតោ វទន្តិ។ អបានញ្ហិ អបេតំ អានតោតិ អបានន្តិ វុច្ចតិ, និទ្ទេសេ (បដិ។ ម។ ១.១៩០) បន ន-ការស្ស ទីឃត្តមដ្ឋបក្ខិត្វា អាបានន្តិ។ តស្មិំ អានាបានេ សតិ អានាបានស្សតិ, អស្សាសបស្សាសបរិគ្គាហិកាយ សតិយា ឯតំ អធិវចនំ។ អានាបានស្សតិយា យុត្តោ សមាធិ, អានាបានស្សតិយំ វា សមាធិ អានាបានស្សតិសមាធិ។ ភាវយតោតិ និព្ពត្តនកិរិយំ ករោន្តស្ស។ សមធិកានីតិ សហ អធិកេន វត្តន្តីតិ សមធិកានិ, សាតិរេកានីតិ អត្ថោ។ ម-ការោ បនេត្ថ បទសន្ធិករោ។ កេចិ បន "សំអធិកានី"តិ វទន្តិ។ ឯវំ សតិ ទ្វេ ញាណសតានិយេវ អធិកានីតិ អាបជ្ជតិ, តំ ន យុជ្ជតិ។ ឥមានិ ហិ ឯកតិអធិកានិ ទ្វេ ញាណសតានិ ហោន្តីតិ។

បរិបន្ថេ ញាណានីតិ បរិបន្ថំ អារព្ភ កត្វា បវត្តញាណានិ។ តថា ឧបការេ ឧបក្កិលេសេ ញាណានិ។ វោទានេ ញាណានីតិ វោទាយតិ, តេន ចិត្តំ បរិសុទ្ធំ ហោតីតិ វោទានំ។ កិំ តំ? ញាណំ។ "វោទានញាណានី"តិ វត្តព្ពេ "សុតមយេ ញាណ"ន្តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ មាតិកា ១.១; បដិ។ ម។ ១.១) វិយ "វោទានេ ញាណានី"តិ វុត្តំ។ សតោ សម្បជានោ ហុត្វា ករោតីតិ សតោការី, តស្ស សតោការិស្ស ញាណានិ។ និព្ពិទាញាណានីតិ និព្ពិទានុបស្សនាញាណានិ។ និព្ពិទានុលោមញាណានីតិ និព្ពិទាយ អនុកូលានិ ញាណានិ។ និព្ពិទានុលោមិញាណានីតិបិ បាឋោ, និព្ពិទានុលោមោ ឯតេសំ អត្ថីតិ និព្ពិទានុលោមីតិ អត្ថោ។ និព្ពិទាបដិប្បស្សទ្ធិញាណានីតិ និព្ពិទាយ

បដិប្បស្សទ្ធិយំ ញាណាតិ ចិមុត្តិសុខេ ញាណាតីតិ ចិមុត្តិសុខេន សម្បយុត្តាតិ ញាណាតិ

កតមានិ អដ្ឋាតិអារសីហិ បរិបន្ថោបការានំ បដិបក្ខចិបក្ខយុគលត្តា តេសុ ញាណាតិ សទេហច តិទ្ទិដ្ឋាតិ កាមច្ឆន្ទតេក្ខម្មាទីតិ ទេដ្ឋា ចុត្តត្តាតិ ឧបការត្តិ ច លិង្គចិបល្លាសវសេន តប៉ុំសកវចនំ កតំ សព្វេបិ អកុសលា ធម្មាតិ ចុត្តាចសេសា ចេយ ពេចិ អកុសលា ធម្មា តថា សព្វេបិ តិព្វានគាមិយា កុសលា ធម្មា “បរិបន្ថោ ឧបការោ”ត្តិ ច តំ តចេច អបេក្ខិត្វា ឯកវចនំ កតំ ឯត្ថ ច បរិបន្ថេ ញាណាតិ ច ឧបការេ ញាណាតិ ច ពុជ្ឈិត្វា តេសំ អាទេយ្យាណតេច ចិស្សជ្ជិត្វា តេតេហ ចាតិ ចិស្សជ្ជិតាតិ ហោត្តីតិ ចកាទេយ្យាតិ ញាណាតិ តិកេមេត្វា ធម្មេហិ ឧបក្កិលេសេ ញាណាតីសុបិ ឯសេវ តយោ

កាណតចាទវណ្ណតា តិដ្ឋិតា

១ៈ សោតាវធានញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

៧៥/១ៈ សោតាវធានហិអាកាទេហីតិ ឧគ្គបក្ខវសេន ចុត្តេហិ សោតាវធានហិ ញាណគោដ្ឋាសេហិ ឧក្កដ្ឋិតំ ចិត្តំ សម្មុក្កដ្ឋិតត្តិ ឧបចារក្ខមិយំ ចិត្តំ ឧក្កដ្ឋំ ឧក្កដ្ឋិតំ, សម្មា ឧក្កដ្ឋំ ឧក្កដ្ឋិតំ, ឧបទ្ទបទិ កតបទិចយំ សម្មា ឧបទ្ទបទិ កតបទិចយត្តិ អត្ថោ ឧក្កដ្ឋិតំ ចិត្តំ សម្មុក្កដ្ឋិតត្តិបិ បាឋោ ឧបទិការាយ ខិតំ, ឧបទិការកទេហិ ចា ញាណេហិ ខិតំ ឧក្កដ្ឋិតំ សម្មុក្កដ្ឋិតត្តិ សមា ឧបទិការាយ, ឧបទិការកទេហិ ចា ញាណេហិ ខិតំ សមាតិ ចេត្ថ ចិសយការបដិក្កេបេ ពាយឃ្ញិ បាឋេ ឧ, ឌុ-ពាតិ ឧក្ក ឧក្ក ឧបសគ្គា ហោត្តិ ឧក្កដ្ឋិតំ ចិត្តំ សម្មាទ្វដិតត្តិបិ បាឋោ ឯត្ថាបិ ខិតេត្វាយេច ឧក្កដ្ឋិ អទ្ធតិ ពាជំ បត តិបាតមត្តចេចាតិ ចត្តិ ឬតោបយ្ឌកចាយ តទ្ធិតំ ឬតទ្ធិតត្តិ ច អត្ថោ ចុត្តោ, សោ ពាឆ ត យុជ្ជតិ ឯកត្ត សត្តិដ្ឋិតីតិ ឧបចារក្ខមិយំ តាច ភាគារម្មណចិក្កេបិការេចត ឯកត្ត បតិដ្ឋាតិ តិព្វានាចទណេដ្ឋត តីចទណាតិ ឯត្ថ អទតិបិ សព្វេបិ អកុសលា អាចទណេដ្ឋត តីចទណាតិ ចុត្តា តិព្វានាចទណេដ្ឋតាតិ តិព្វានានំ អាកាមតមក្កបិឆហតេដ្ឋត តិព្វានចាទណេដ្ឋតាតិបិ បាឋោ, តិព្វានានំ បដិក្កេបតេដ្ឋតាតិ អត្ថោ តេក្ខម្មំ អរិយានំ តិព្វានត្តិ មក្កដ្ឋានំ អរិយានំ តិព្វានសម្ភាតស្ស អរិយមក្គស្ស ហេតុត្តា ផលូបចារេន អរិយានំ តិព្វានំ ឯតេ ច ហេតុភូតេន មក្កក្ខេណ អរិយា តិព្វន្តិ តិក្ខន្តិ កេចិ បត “តិព្វានត្តិ មគ្គោ”តិ ចត្តិ ពាឆ ឧបចារស្ស អធិប្បេតត្តា មក្កក្ខេណ ច អាទេលិកសញ្ញាយ សព្វាកុសលធម្មានុញ្ញា អកាចា តំ ត យុជ្ជតិ តិចុតត្តាតិ បដិច្ឆន្នត្តា តប្បជាតាតីតិ បុគ្គលវសេន ចុត្តំ

ចិសុទ្ធចិត្តស្សាតិ ឧបចារក្ខមិយំ សេយច លោកិកសេមាធានាតិ ចិត្តក្កលោ ចិត្តក្កលោ ឧប្បជ្ជតេតា លេណោ ឯតេសំ អត្ថីតិ លោកិកា, ឧបក្កិលេសា, លោកិកានំ សេមាធានោ សមាគមេ បចាទេន្តា លោកិកសេមាធានោ តស្មា លោកិកសេមាធានា, ឧប្បជ្ជមានា ឧបក្កិលេសា លោកិកប្បតន្តវសេន លោកិកបទេបទាវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, ត ឯកចិត្តក្ខណវសេនាតិ ចុត្តំ ហោតិ

សោតាវធានញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា តិដ្ឋិតា

៦១. ៤បក្កិលេសកោលាលតិនេ្ទសចណ្ណនា

បឋមន្ទក្កោ

៦៥៥. បឋមន្ទក្កេ អស្សាសាឌិយន្ទូបរិនេយាសាតត្តិ អត្ថុត្ថរបឋិនតចាពស្ស តាលិពក្កំ ចា ឰុលតិមិត្តំ ចា អាឌិ, ហឥឃំ យន្ទ្បុ តាកិ បរិនេយាសាតំ. ពំ តស្ស អាឌិយន្ទូបរិនេយាសាតំ សពិយា អត្ុពន្ធនេតា នេយាពិស្ស ឆាតតាតត្តាត្ុាយនេតត ខិត្តំ អញ្ញត្តំ ខិនេក្លបំ ពន្ធពិ, ពំ អញ្ញត្តខិនេក្លបពពំ ខិត្តំ ឲុកនេត្ត អសណ្ហតនេតា សយាតិស្ស បរិបនេ្ថា. បស្សាសាឌិយន្ទូបរិនេយាសាតត្តិ ពាហិតិក្លួយតចាពស្ស តាកិ អាឌិ, ហឥឃំ យន្ទ្បុ តាលិពក្កំ ចា ឰុលតិមិត្តំ ចា ពាហិអាពាសេសា ចា បរិនេយាសាតំ. នេយាឌតា បនេតត្វ ទុត្តតនេឃតេច នេចឌិតន្ត្វា. អស្សាសបឋិពន្ធតា តិពក្តិពល្បាចរិយាពិ "តាលិពាចាពាឃត្តយិងំ ពយ្ជ្នាត"ត្តិ សល្លនេ្លត្វា ឌ្ឍុអារិនេពាឡអារិពស្ស អស្សាសស្ស បត្វតាសន្លាពា តិពាយតា ឲុច ពល្បាបចត្តិ. ពល្បាបចត្តិយា សពិ ឲុកនេត្ត អសណ្ហតនេតា សយាតិស្ស បរិបនេ្ថា. បស្សាសបឋិពន្ធតា តិពត្តិពិ បុត អស្សាសបុត្តពស្ស បស្សាសស្ស បត្វតាសន្លាពា តិពក្តិ. នេសសំ ទុត្តតនេឃតេច នេយាឌេតន្ថា. អស្សានេសតាកិត្ុត្តស្សាពិ អតិឌិឃំ អតិទេស្សំ ចា អស្សាសំ ពនេទាត្តស្ស អស្សាសមុលពស្ស ពាឃខិត្តពិលយធស្ស សក្កាចនេតា នេពត អស្សានេសត ខិត្តស្ស ឞិព្ពត្តពស្ស. បស្សាសបឋិលនេភ យុន្ធតាពិ អស្សានេសត ឞិព្ពត្តពត្តានេយច បស្សានេស អស្សាឥសក្តិនេតា បស្សាសំ បត្វឃនេតា ពស្ថិ បស្សាសបឋិលនេភ រនេ្ឋតា. បស្សាសមុលពេបិ ឲុនេសច តនេយា.

ទុត្តនេស្សច អត្វស្ស អត្ុចណ្ណតត្វំ ទុនេត្តាពុ ពាចាពានេ្ថសុ អត្ុពន្ធតាពិ អត្ុពន្ធយាតា. សពីពិ អញ្ញត្តពាហិន្ទាខិនេក្លបនេហត្ុក្ខា សពិ. ខិក្លិបពិ អនេតត ខិត្តត្តិ ខិនេក្លបេបិ. នេពា នេសា? អស្សានេសា. អញ្ញត្តំ ខិនេក្លបេបិ អញ្ញត្តខិនេក្លបេបិ, តស្ស អាពន្ធតា អញ្ញត្តខិនេក្លបិពន្ធតា, អសមុាយតសិពាសេចនេសត អញ្ញត្តខិនេក្លបពស្ស អស្សាសស្ស អាពន្ធតាពិ ទុត្តំ នេហាពិ. ឲុនេពនេតច តនេយត ពាហិន្ទាខិនេក្លបបត្វតា នេចឌិតន្ត្វា. នេឃហឹពិ នេឃហិ ៤បក្កិលេសេហិ. ខិក្លិប្បយាតស្សាពិ ខិក្លិបិឃយាតស្ស ខិនេក្លបំ អាបាឌិឃយាតស្ស. នេតា ន ខិត្តំ ខិឃុន្ធតីពិ ខិត្តំ អស្សាសបស្សាសារមុនេណ ន តាឌិឃុន្ធពិ, បន្ធតីពនេឃុហិ ន ត ខិឃុន្ធពិ. ខិត្តំ នេតា ន ខិឃុន្ធពិ បនេបត្តិយា ន នេហាត្តីពិ សម្ពនេ្ថា. ខិនេយាក្លំ អបុជាតត្តាពិ នេសា ចា អនេញ្ញា ចា អារនេមុណាឌិឃុត្តិខិនេយាក្លួប្បា បន្ធតីពខិឃុត្តិខិនេយាក្លួប្បា ឲុចំ អបុជាតត្តា. បនេបត្តិយាពិ បនេបន្ធឃំ បនេសន្ហតំ អនេហត្តិ, ត អត្តបន្ធក្លំ ពាលាត្តិ "បនេបន្ធឃិពា"ពិ ចត្តនេន្ត្ត "បនេបត្តិយា"ពិ ទុត្តំ. អនេត្វា បត នេសានេយច.

ទុតិឃន្ទក្កោ

៦៥៥. ទុតិឃន្ទក្កេ តិមិត្តត្តិ អស្សាសបស្សាសាតំ ចុសតដ្ឋាតំ. អស្សាសបស្សាសា ហិ ឌិឃតាលិពស្ស តាសាបុដំ ឈនេដ្តា បចត្តិ, រស្សតាលិពស្ស ៤ត្តនេទាដ្ឋំ. ឃតិ ហិ អឃំ នេយាគី ពំ តិមិត្តនេយច អាចន្ជពិ, តស្ស តិមិត្តនេយច អាចន្ជយាតស្ស អស្សានេស ខិត្តំ ខិពាយ្យពិ, ត បពិដ្ឋាតីពិ អនេត្វា. តស្ស ពស្ថិ ខិនេត្ត អប្បពិដ្ឋិនេព សយាតិស្ស អកាចនេតា ពំ ខិពាយ្យតំ សយាតិស្ស បរិបនេ្ថា. ឃតិ អស្សាសនេយច អាចន្ជពិ,

ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᨸᩅᩮᩈᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩴ ᩋᩣᩅᩉᨲᩥ, ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨶ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᩣᨵᩣᩈᩩ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸ᩠ᨸᨲᩮᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩦᨿᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩴ ᩋᩣᨸᩣᨴᩦᨿᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩥᨿᨨᨠ᩠ᨠᩴ

᪑᪕᪗᪨ ᨲᨲᩥᨿᨨᨠ᩠ᨠᩮ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩩᨵᩣᩅᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨹᩩᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩴ ᩋᩔᩣᩈᩴ ᩅᩣ ᨸᩔᩣᩈᩴ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨣᨧ᩠ᨨᨾᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶ ᩋᨶᩩᨣᨲᩴ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩴ ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᩋᨶᩩᨸᨲᩥᨲᩴ ᩋᨶᩩᨣᨲᩴ᪨ ᩋᨶᩣᨣᨲᨸᨭᩥᨠᨦ᩠ᨡᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨹᩩᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩔᩣᩈᩴ ᩅᩣ ᨸᩔᩣᩈᩴ ᩅᩣ ᨸᨭᩥᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᩦᨿᨾᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶ ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᩴ᪨ ᩃᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩥᩈᩥᨳᩥᩃᩅᩦᩁᩥᨿᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨠᩩᨧᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩦᨲᨽᩣᩅᩣᨶᩩᨣᨲᩴ᪨ ᩋᨲᩥᨸᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᩣᩁᨴ᩠ᨵᩅᩦᩁᩥᨿᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨲᩥᩏᩔᩣᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩣᨶᩩᨣᨲᩴ᪨ ᩋᨽᩥᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩔᩣᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᨲᩴ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨶᩴ᪨ ᩋᨸᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨲᩥᩉᨲᩴ, ᨲᨴᩣ ᩋᨸᨣᨲᩴ ᩅᩣ, ᩋᨸᨣᨲᨶᨲᩴ ᩅᩣ, ᨶ ᨲᨴᩣ ᩋᨸᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨣᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩁᩣᨲᩣ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩮ ᩅᩣ ᨸᩩᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩈᩥᨲᩃᨸᩥᨲᨠᩦᩊᩥᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩣ ᩁᩣᨣᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸᨲᩥᨲᩴ᪨ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᩮ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᩩᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᩥᨲᩔ ᩋᩣᨥᩣᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᩩ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸᨲᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨵᩣᩈᩩ ᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ᪨

᪑᪕᪘᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨲᩦᩉᩥ ᨨᨠ᩠ᨠᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨸᩁᩥᨸᨶ᩠ᨳᨠᩣᩅᩈᩣᨶᩮᨶ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩋᩔᩣᩈᩣᨴᩥᨾᨩ᩠ᨫᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩮᩣᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩣᩁᨴ᩠ᨵᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮᩣᨸᩥ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᨳᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣ ᩈᨴᩁᨳᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩣ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᨶ ᩍᨬ᩠ᨩᩥᨲᩣ ᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᩣ, ᨲᨴᩣ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᨶ ᨹᨶ᩠ᨴᩥᨲᩣ ᨧᩃᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨻᩃᩅᩣᨸᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨸᩥ ᨾᨶ᩠ᨴᩣᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ, ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨶ ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᩣᨵᩣᩈᩩ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣ ᩋᨽᩣᩅᩥᨲᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩋᨽᩣᩅᩥᨲᩣ᪨ ᩍᨬ᩠ᨩᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨹᨶ᩠ᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶ᩠ᨴᨠᨾ᩠ᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᩣ "ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᨧ ᨸᨶ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩦ"ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑᪕᪗) ᩋᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩈᨾᩦᨸᨶᩥᨴᩔᨶᩅᨧᨶᩴ ᨣᨲᩴ᪨ ᨬᩣᨱ ᨸᨶ ᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᨧ ᨸᨶ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩦᨲᩥ ᨸᨴᩮᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᨧᨶᩴ ᨣᨲᩴ᪨

ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪓᪨ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪕᪙᪨ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩮ ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩴ ᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩩᨵᩣᩅᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩣᨶᩩᨸᨲᩥᨲᩴ, ᨲᩴ ᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩈᨾᩣᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᩣᨶᩴ ᨹᩩᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩈᨾᩴ ᩋᩣᨴᩉᨲᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨧᩮᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᩣᨶᩴ ᨹᩩᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨿᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ

វិនិគ្គណ្ហិត្វាតិ បស្សទ្ធិសមាធិឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គភាវនាយ វិនិគ្គណ្ហិត្វា។ “សតិន្ទ្រិយវីរិយិន្ទ្រិយេហិ បគ្គហេត្វា, សតិន្ទ្រិយសមាធិន្ទ្រិយេហិ វិនិគ្គហេត្វា”តិបិ វទន្តិ។ សមាទានតោ ហុត្វាតិ អសុភភាវនាទីហិ។ បុន សមាទានតោ ហុត្វាតិ មេត្តាភាវនាទីហិ។ យេន ទានេន អនុបចិតំ, យេន ញាណេន អនុបចិតំ, តំ បជហតីតិ សម្ពន្ធោ។ តំ ចិត្តំ ព្រាទិសន្តិ សមាទហន្តោ តប្បដិបក្ខេន រាគំ បជហតិ, ញាណំ បជហតីតិ វា អត្ថោ។ បរិសុទ្ធន្តិ និរុបក្កិលេសំ។ បរិយោទាតន្តិ បភស្សរំ។ ឯកត្តគតំ ហោតីតិ តំ តំ វិសេសំ បត្តស្ស តំ តំ ឯកត្តំ គតំ ហោតិ។

កតមេ តេ ឯកត្តាតិ ឥធ យុជ្ជមានាយុជ្ជមានេបិ ឯកត្តេ ឯកតោ កត្វា បុច្ឆតិ។ ទានវោសគ្គុបដ្ឋានេកត្តន្តិ ទានវត្ថុសង្ខាតស្ស ទានស្ស ឧបសគ្គោ វោសគ្គោ ទានវោសគ្គោ, ទានវត្ថុបរិច្ចាគចេតនា។ តស្ស ឧបដ្ឋានំ អាទរមាលម្ពនវសេន ឧបគន្ត្វា ឋានំ ទានវោសគ្គុបដ្ឋានំ, តទេវ ឯកត្តំ, តេន វា ឯកត្តំ ឯកគ្គការេន ទានវោសគ្គុបដ្ឋានេកត្តំ។ ទានវោសគ្គុបដ្ឋានេកត្តន្តិ បិ វេធា សុត្តន្តេ, សោ ឯវ ឯកតោ ឯតេន បទដ្ឋានវសេន ចាគានុស្សតិសមាធិ វុត្តោ។ បទដ្ឋានវសេន វុត្តោបិ សេសោ ឥតរេសំ តិណ្ណម្បិ ឯកត្តានំ ឧបនិស្សយបច្ចយោ ហោតិ, តស្មា ឥធ និទ្ទិដ្ឋន្តិ វទន្តិ។ វិសាខាបិ ហិ មហាឧបាសិកា អាហ – “ឥធ, ភន្តេ, ទិសាសុ វស្សំវុដ្ឋា ភិក្ខូ សាវត្ថិំ អាគច្ឆិស្សន្តិ ភគវន្តំ ទស្សនាយ, តេ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិស្សន្តិ ‘ឥត្ថន្នាមោ, ភន្តេ, ភិក្ខុ កាលង្កតោ, តស្ស កា គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ’តិ? តំ ភគវា ព្យាករិស្សតិ សោតាបត្តិផលេ វា សកទាគាមិផលេ វា អនាគាមិផលេ វា អរហត្តេ វា។ ត្យាហំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិស្សាមិ ‘អាគតបុព្វា នុ ខោ, ភន្តេ, តេន អយ្យេន សាវត្ថី’តិ? សចេ មេ វក្ខន្តិ ‘អាគតបុព្វា តេន ភិក្ខុនា សាវត្ថី’តិ។ និដ្ឋមេត្ថ គច្ឆិស្សាមិ និស្សំសយំ បរិភុត្តំ តេន អយ្យេន វស្សិកសាដិកា វា អាគន្តុកភត្តំ វា គមិកភត្តំ វា គិលានភត្តំ វា គិលានុបដ្ឋាកភត្តំ វា គិលានភេសជ្ជំ វា ធុវយាគុ វាតិ។ តស្សា មេ តទនុស្សរន្តិយា បាមោជ្ជំ ជាយិស្សតិ, បមុទិតាយ បីតិ ជាយិស្សតិ, បីតិមនាយ កាយោ បស្សម្ភិស្សតិ, បស្សទ្ធកាយា សុខំ វេទយិស្សាមិ, សុខិនិយា ចិត្តំ សមាធិយិស្សតិ, សា មេ ភវិស្សតិ ឥន្ទ្រិយភាវនា ពលភាវនា ពោជ្ឈង្គភាវនា”តិ (មហាវ. ៣៥១)។ អថ វា ឯកត្តេសុ បឋមំ ឧបចារសមាធិវសេន វុត្តំ, ទុតិយំ អប្បនាសមាធិវសេន, តតិយំ វិបស្សនាវសេន, ចតុត្ថំ មគ្គផលវសេនាតិ វេទិតព្ពំ។ សមថស្ស និមិត្តំ សមថនិមិត្តំ។ វយោ ភង្គោ ឯវ លក្ខណំ វយលក្ខណំ។ និរោធោ និព្ពានំ។ សេសមេត្ថ តីសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

ភាវនាធិមុត្តានន្តិ ភាវេន អធិមុត្តានំ។ អធិចិត្តន្តិ វិបស្សនាបាទកសមាធិំ។ វិបស្សកានន្តិ ភង្គានុបស្សនតោ បដ្ឋាយ តីហិ អនុបស្សនាហិ សង្ខារេ វិបស្សន្តានំ។ អរិយបុគ្គលានន្តិ អដ្ឋន្នំ។ ទុតិយាទីនិ តីណិ ឈានានិ អានាបានស្សតិវសេន សោមនស្សដ្ឋានវសេន ច យុជ្ជន្តិ។ ចតូហិ ឈានេហីតិ ចតូហិ ការណេហិ។ សមាធិវិបស្សនាមគ្គផលានំ វសេន “ឯកត្តគតំ ចិត្តំ បដិបទាវិសុទ្ធិបក្ខន្ទញ្ចេវ ហោតិ ឧបេក្ខានុព្រូហិតញ្ច ញាណេន ច សម្បហំសិត”ន្តិ ឧទ្ទេសបទានិ។ “បឋមស្ស ឈានស្ស កោ អាទី”តិអាទីនិ តេសំ ឧទ្ទេសបទានំ វិត្ថារេតុកម្យតាបុច្ឆាបុព្ពង្គមានិ និទ្ទេសបទានិ។ តត្ថ បដិបទាវិសុទ្ធិបក្ខន្ទន្តិ បដិបទា ឯវ នីវរណមលវិសោធនតោ វិសុទ្ធិ, តំ បដិបទាវិសុទ្ធិំ បក្ខន្ទំ បវិដ្ឋំ។ ឧបេក្ខានុព្រូហិតន្តិ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ ព្រូហិតំ វឌ្ឍិតំ។ ញាណេន ច សម្បហំសិតន្តិ បរិយោទាបកេន ញាណេន សម្បហំសិតំ បរិយោទាបិតំ វិសោធិតំ។ បដិបទាវិសុទ្ធិ នាម សសម្ភារិកោ ឧបចារោ, ឧបេក្ខានុព្រូហនា នាម អប្បនា, សម្បហំសនា នាម បច្ចវេក្ខណាតិ ឯកេ វណ្ណយន្តិ។ យស្មា បន “ឯកត្តគតំ ចិត្តំ បដិបទាវិសុទ្ធិបក្ខន្ទញ្ចេវ ហោតី”តិអាទិ វុត្តំ, តស្មា អន្តោអប្បនាយមេវ អាគមនវសេន បដិបទាវិសុទ្ធិ, តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ កិច្ចវសេន ឧបេក្ខានុព្រូហនា, ធម្មានំ

ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩈᩣᨵᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨸᨠᩔ ᨬᩣᨱᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴᩈᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨿᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᩅᩣᩁᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᩮᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨣᨱᩮᩣ ᨲᩔ ᨫᩣᨶᩔ ᨸᩁᩥᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩅᩁᨱᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩴ ᩈᨾᨳᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩴ ᩈᨾᨳᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᨾᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨿᩮᩅ᪨ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᨶ ᨸᩩᩁᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨶᨿᩮᨶ ᨲᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᨾᩣᨶᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩴ ᩈᨾᨳᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨳᨲ᩠ᨲᩩᨸᨣᨾᨶᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᨸᩩᩁᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩥᨠᩣ ᨸᨮᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩋᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᨶ ᨲᩔ ᨸᩩᨶ ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᨶᩮ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᩁᩴ ᩋᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨾᨳᨽᩣᩅᩪᨸᨣᨾᨶᩮᨶ ᩈᨾᨳᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨸᩩᨶ ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᩮ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᩁᩴ ᩋᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᨳᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨾᨳᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨧᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ ᨸᩩᨶ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᩁᩴ ᩋᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨿᩮ ᨸᨶᩮᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩩᨻᩕᩪᩉᩥᨲᩮ ᨩᩣᨲᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩁᩈᩮᨶ ᩑᨠᩁᩈᩣᨶᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨿᨬ᩠ᨧᩮᩈ ᨲᨴᩩᨸᨣᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩑᨠᩁᩈᨽᩣᩅᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩅᩣᩉᨿᨲᩥ, ᨿᩣ ᨧᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨲᩮ ᩋᩣᨠᩣᩁᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩮᩈᩩ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩈᩣᨵᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨸᨠᩔ ᨬᩣᨱᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴᩈᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨱᩴ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᨳᩣᩉ – “ᨲᨳᩣᨸᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩈᩮᨶ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩁᩈᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩁᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪒᪐᪑)᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨬᩣᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᨽᩪᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴᩈᨶᩣ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨳᩮᩣᨾᨶᩅᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨵᩥᨶᩣ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨶᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴᩈᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨽᩣᩅᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨲᩴ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩥᨾᩥᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨫᩣᨶᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨻᩩᨵᩣᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨸᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩦᨲᩥ᪨ “ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔᩮᩅ ᨫᩣᨶᩈᩘ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨧᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨻᩃᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩈᩘ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩃᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᨬ᩠ᨧᨠᩅᩈᩮᨶ, ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩣᨶᩥ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᨸᩉᩣᨿ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨠᩅᩈᩮᨶ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩈᩩ ᨾᩉᩣᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩈᩩ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣᨿᩮᩅ ᨲᩣᩈᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᨲᩣᩈᩩ ᨧ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨶᨲᩮᩣ

លក្ខណាតពចនេសនេច ចិតក្កាខណេយា បរិបុណ្ណា ទុត្តា។ ទុតិយញ្ញាតិកាឌីសុ ហិ យេក្កសុ ចិតក្កាខណេយា ឯសាតេសុ ចិយ បរិហាយន្តីតិ។ ឲុត្តាចតា ទេទស ចេាឌាតពាលាតិ ចិត្វាទេតា តិដ្ឋិង្គាតិ ហោន្តិ។ ពថំ? ឲពង្គាតេ នយាឌហេតេត ចតេត្វច អឌិយុច្ចតេត កោសជ្ជបជ្ជហេតេត វុទ្ធច្ចបជ្ជហេតេត រាកបជ្ជហេតេត ញ្យាបាទបជ្ជហេតេត នយ្យយុត្តាតិ ៧ ពាលាតិ, ចត្វហិ ឲពេត្តហិ នយ្យយុត្តាតិ ចត្តារិ ពាលាតិ, បដិបនាចិសុទ្ធិឧបេក្ខានុព្រូហតាឃយ្យហំសតាហិ នយ្យយុត្តាតិ តីណិ ពាលាតីតិ ឲចំ ទេទស ពាលាតិ តិដ្ឋិង្គាតិ។

១៥៨។ ឲចំ សន្តេបិ អាតាបាតស្សតិសមាធិភាចតាចសេន ទេនំ តិបត្តិ ឌស្សេតុកាមោ តាតិ ពាលាតិ អតិកេយត្វាច តិមិត្តំ អស្សាសបស្សាសាតិអាទិកា គថោ ចោឌនាបុព្វង្គមំ អាតាបាតស្សតិសមាធិភាចតាចិធិ ឌស្សេត្វា អន្តេ តាតិ ពាលាតិ តិកេយត្វា ឌស្សេសិ។ តត្ថ តិមិត្តំ ទុត្តេយច។ អតារម្មណេយកចិត្តស្សាតិ អតារម្មណា ឲពចិត្តស្ស។ យ-ការោ បទេត្វ បឌសន្ធិករោ។ អតារម្មណេយកចិត្តស្សាតិបិ បាថោ, ឲពស្ស ចិត្តស្ស អារម្មណំ ត ហចន្តីតិ អត្ថោ។ តយោ ឌម្មេតិ តិមិត្តាឌយោ តយោ ឌម្មេ។ ភាចតាតិ អាតាបាតស្សតិសមាធិភាចតា។ ពចន្តិ បឌំ ទុត្តាយ ចោឌនាកាថាយ អត្ថន្ទំ ទុត្តាយ បរិហារកាថាយ អត្ថំ ពេចតុកម្យតាបុច្ឆា។ ត ចិទេមតិ ត ច ឮេយ ត ចេមតិបិ បាថោ, ឯសោយេច បឌច្ឆេឌោ។ ពថំ ត ច អចិទិតា ហោន្តិ, ពថំ ត ច ចិត្តំ ចិក្ខេបំ កច្ឆតីតិ ឲចំ ពថំ សង្គ្រហ សេសេហិ បច្ចាហិ ឃោរេឌតេត្តោ។ បឌាតច្ចា បច្ចាយតីតិ អាតាបាតស្សតិសមាធិភាចតារម្ភំ ចិរិយំ សត្តិស្សតិ។ ចិរិយញ្ញាបឌហន្តិ ទេតាតិ បឌាតន្តិ ចុច្ចតិ។ បយោកច្ចា សារេឌតីតិ តិចរណចិក្ខម្ភំ ឯសាតច្ចា យោគី តិប្បាទេតិ។ ឯសាតញ្ញាតិចរណចិក្ខម្ភតាយ បយុញ្ជាយតីតិ បយោគោតិ ទុត្តំ។ ចិសេសមឌិកច្ឆតីតិ សំយោជតប្បហាតពរំ មក្កច្ចា បដិលភតិ។ មក្កោ ហិ សេចចិបស្សតាតំ អាតិសំសត្តា ចិសេសោតិ ទុច្ចតិ។ ចិសេសស្ស ច បរុលក្ខតត្តា ច-ការេត សម្ពុច្ចយោ ត កតោ។

ឮឌាតិ តំ បុឆ្ឆិតបត្ថំ ឧបមាយ សាធេន្តោ សេយ្យថាបិ រុក្ខោតិអាទិមាហ។ តស្សត្ថោ – យថា ភាយ ពពចេត ឆាលតត្ថំ ចាសិយា តច្ឆិត្វា រុក្ខោ ឆាលតកាលេ តិច្ចលភាចត្ថំ សមេ ភូមិបទេស បយោកច្ចំ កត្វា ឋបិតោ។ ពពចេតាតិ ហត្ថពពចេត។ អាកតេតិ រុក្ខំ ឆុសិត្វា អត្តតោ សមីបកាកំ អាកតេ។ កតេតិ រុក្ខំ ឆុសិត្វា បរភាកំ កតេ។ ចា-សទ្ទោ សម្ពុច្ចយត្ថោ។ ត អចិទិតា ហោន្តីតិ រុក្ខេ ពពចឌន្តេហិ ឆុដ្ឋ បុរិសេត បេក្ខិយាតំ ធាតំ អប្បត្វា ទេតំ អាកមតកមតាកាចតោ សព្វេបិ ពពចឌន្តា ចិទិតាច ហោន្តិ។ បឌាតន្តិ រុក្ខច្ឆេឌតចិរិយំ។ បយោកន្តិ រុក្ខច្ឆេឌតកិរិយំ។ “ចិសេសមឌិកច្ឆតី”តិ ចចតំ ឧបមាយ តត្ថំ។ ឧបតិពន្ធតា តិមិត្តន្តិ ឧបតិពន្ធតាយ សតិយា តិមិត្តភូតំ ពាររណភូតំ ភាសិកក្កំ ចា មុខតិមិត្តំ ចា។ ឧបតិពន្ធតិ ឲតាយ អារម្មណេ ចិត្តន្តិ ឧបតិពន្ធតា ភាម សតិ។ ភាសិកក្កេ ចាតិ ឌីឃភាសិកា ភាសិកក្កេ។ មុខតិមិត្តេ ចាតិ រស្សភាសិកា ឧត្តរោដ្ឋេ។ ឧត្តរោដ្ឋោ ហិ មុខេ សតិយា តិមិត្តន្តិ មុខតិមិត្តន្តិ ទុត្តោ។ អាកតេតិ ឆុដ្ឋដ្ឋាតតោ អព្ភត្តរំ អាកតេ។ កតេតិ ឆុដ្ឋដ្ឋាតតោ ពាហិទ្ធា កតេ។ ត អចិទិតា ហោន្តីតិ ឆុសតដ្ឋាតំ អប្បត្វា អស្សាសបស្សាសាតំ អាកមតកមតាកាចតោ សព្វេបិ តេ ចិទិតា ឲច ហោន្តិ។ បឌាតិយំ ហោតីតិ យេត ចិរិយេត ពាយោបិ ចិត្តម្បិ ពម្មតិយំ ភាចតាពម្មក្ខមំ ភាចតាពម្មយោក្កំ ហោតិ។ ឮឌំ ចិរិយំ បឌាតំ តាមាតិ ឆលេត ពារណំ ចុត្តំ ហោតិ។ ឧបក្កិលេសា បហីយន្តីតិ ចិក្ខម្ភតចសេត តិចរណាតិ បហីយន្តិ។ ចិតក្កា ច្ចបសម្មន្តីតិ តាតារម្មណចារិតោ អតចដ្ឋិតា ចិតក្កា ឧបសមំ កច្ឆន្តិ។ ឃេត ឯសាតេត ឧបក្កិលេសា បហីយន្តិ, ចិតក្កា ច្ចបសម្មន្តិ។ អយំ បយោកោតិ បយោកមេបក្ខិត្វា បុល្លិង្គតិទ្ទេសោ កតោ។ សំយោជតា បហីយន្តីតិ តំតំមក្កចជ្ឈា សំយោជតា សមុច្ឆេឌបហាតេត បហីយន្តិ។ អតុសយា ព្យន្តីហោន្តីតិ បហីតាតំ បុត អតុប្បត្តិធម្មកត្តា ចិកតោ ឧប្បាឌេន្តោ ចា ចយន្តោ ចា ឲទេតសន្តិ

ញត្តា, បុព្ពេ អញ្ញត្តា ញត្តា ហោន្តីតិ ញត្តីហោន្តិ, វិភស្សន្តីតិ អត្ថោ។ សញ្ញាណនព្យហារំ អនុរូបព្យវហារេន ហោតិ, ន អញ្ញថាតិ ទស្សនត្ថំ អនុរូបព្យវហារមាហ។ យេន មគ្គេន សញ្ញោជនា បហីយន្តិ អនុរូបយា ញត្តីហោន្តិ, អយំ វិសេសោតិ អត្ថោ។ ចតុត្ថចតុក្កេ អរិយមគ្គស្សាបិ និទ្ទិដ្ឋត្តា ឥធ អរិយមគ្គោ វុត្តោ។ ឯកចិត្តស្ស អារម្មណក្ខយាការស្ស អវុត្តេបិ សិទ្ធត្តា តំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ ឯវំ ឥមេ តយោ ធម្មា ឯកចិត្តស្ស អារម្មណា ន ហោន្តីតិ និគមនំ កតំ។

១៩០។ ឥទានិ តំ ភាវនាសិទ្ធិសាធកំ យោគាវចរំ ថុនន្តោ អានាបានស្សតិ យស្សាតិ គាថំ វត្វា តស្សា និទ្ទេសមាហ។ តត្ថ អានាបានស្សតិយោ យថា ពុទ្ធេន ទេសិតា, តថា បរិបុណ្ណា សុភាវិតា អនុបុព្វំ បរិចិតា យស្ស អត្ថិ សំវិជ្ជតិ។ សោ ឥមំ លោកំ បភាសេតិ។ កិំ វិយ? អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា យថា អព្ភាទីហិ មុត្តោ ចន្ទិមា ឥមំ ឱកាសលោកំ បភាសេតិ, តថា សោ យោគាវចរោ ឥមំ ខន្ធាទិលោកំ បភាសេតីតិ គាថាយ សម្ពន្ធោ។ "អព្ភា មុត្តោវ ចន្ទិមា"តិ ច បទស្ស និទ្ទេសេ មហិកាទីហិបិ វុត្តត្តា ឯត្ថ អាទិសទ្ទលោបោ កតោតិ វេទិតព្វោ។ គាថានិទ្ទេសេ នោ បស្សាសោ នោ អស្សាសោតិ សោ សោយេវ អត្ថោ បដិសេធេន វិសេសេត្វា វុត្តោ។ ឧបដ្ឋានំ សតីតិ អសម្មុស្សនតាយ តមេវ អស្សាសំ ឧបគន្ត្វា ឋានំ សតិ នាមាតិ អត្ថោ។ តថា បស្សាសំ។ ឯត្តាវតា អានាបានេសុ សតិ អានាបានស្សតីតិ អត្ថោ វុត្តោ ហោតិ។

ឥទានិ សតិវសេនេវ "យស្សា"តិ វុត្តំ បុគ្គលំ និទ្ទិសិតុកាមោ យោ អស្សសតិ, តស្សុបដ្ឋាតិ។ យោ បស្សសតិ, តស្សុបដ្ឋាតីតិ វុត្តំ។ យោ អស្សសតិ, តស្ស សតិ អស្សាសំ ឧបគន្ត្វា តិដ្ឋតិ។ យោ បស្សសតិ, តស្ស សតិ បស្សាសំ ឧបគន្ត្វា តិដ្ឋតីតិ អត្ថោ។ បរិបុណ្ណាតិ ឈានវិបស្សនាមគ្គបរម្បរាយ អរហត្តមគ្គប្បត្តិយា បរិបុណ្ណា។ តេនេវ ហិ ឈានវិបស្សនាមគ្គធម្មេ សន្ធាយ បរិគ្គហដ្ឋេនាតិអាទិមាហ។ តេ ហិ ធម្មា ឋបិតា យោគិនា បរិគ្គយ្ហមានត្តា បរិគ្គហា, តេន បរិគ្គហដ្ឋេន បរិបុណ្ណា។ តត្ថ សព្ពេសំ ចិត្តចេតសិកានំ អញ្ញមញ្ញបរិវារត្តា បរិវារដ្ឋេន បរិបុណ្ណា។ ភាវនាបារិបូរិវសេន បរិបូរដ្ឋេន បរិបុណ្ណា។ ចតស្សោ ភាវនាតិអាទីនិ សុភាវិតាតិ វុត្តបទស្ស អត្ថវសេន វុត្តានិ។ ចតស្សោ ភាវនា ហេដ្ឋា វុត្តាយេវ។ យានីកតាតិ យុត្តយានសទិសា កតា។ វត្ថុកតាតិ បតិដ្ឋដ្ឋេន វត្ថុសទិសា កតា។ អនុដ្ឋិតាតិ បច្ចុបដ្ឋិតា។ បរិចិតាតិ សមន្តតោ ចិតា ឧបចិតា។ សុសមារទ្ធាតិ សុដ្ឋុ សមារទ្ធា សុកតា។ យត្ថ យត្ថ អាកង្ខតីតិ យេសុ យេសុ ឈានេសុ យាសុ យាសុ វិបស្សនាសុ សចេ ឥច្ឆតិ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ តេសុ ឈានេសុ តាសុ តាសុ វិបស្សនាសុ។ វសិប្បត្តោតិ វសីភាវំ ពហុភាវំ បត្តោ។ ពលប្បត្តោតិ សមថវិបស្សនាពលប្បត្តោ។ វេសារជ្ជប្បត្តោតិ វិសារទភាវំ បដុភាវំ បត្តោ។ តេ ធម្មាតិ សមថវិបស្សនាធម្មា។ អាវជ្ជនបដិពទ្ធាតិ អាវជ្ជនាយត្តា, អាវជ្ជិតមត្តេយេវ តស្ស សន្តានេន, ញាណេន វា សម្បយោគំ គច្ឆន្តីតិ អត្ថោ។ អាកង្ខបដិពទ្ធាតិ រុចិអាយត្តា, រោចិតមត្តេយេវ វុត្តនយេន សម្បយោគំ គច្ឆន្តីតិ អត្ថោ។ មនសិការោ បនេត្ថ អាវជ្ជនាយ ចិត្តុប្បាទោ។ អាកង្ខនាយ វេវចនវសេន អត្ថវិវរណត្ថំ វុត្តោ។ តេន វុត្តំ យានីកតាតិ ឯវំ គតត្តាយេវ តេ យុត្តយានសទិសា កតា ហោន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។

យស្មិំ យស្មិំ វត្ថុស្មិន្តិ សោឡសសុ វត្ថូសុ ឯកេកស្មិំ។ ស្វាធិដ្ឋិតន្តិ សុប្បតិដ្ឋិតំ។ សូបដ្ឋិតាតិ សុដ្ឋុ ឧបដ្ឋិតា។ សម្បយុត្តចិត្តសតីនំ សហេវ សកសកកិច្ចករណេន អនុលោមបដិលោមវសេន យោជេត្វា តេ ទ្វេ ធម្មា ទស្សិតា។ តេន វុត្តំ វត្ថុកតាតិ ឯវំ កតត្តាយេវ

គតបតិដ្ឋា ហោន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ យេន យេន ចិត្តំ អភិនីហរតីតិ បុព្ពប្បវត្តិតោ អបនេត្វា យត្ថ យត្ថ ភាវនាវិសេសេ ចិត្តំ ឋបេតិ។ តេន តេន សតិ អនុបរិវត្តតីតិ តស្មិំ តស្មិំយេវ ភាវនាវិសេសេ សតិ អនុកូលី ហុត្វា បុព្ពប្បវត្តិតោ និវត្តិត្វា បវត្តតិ។ “យេន, តេនា”តិ ចេត្ថ “យេន ភគវា តេនុបសង្កមី”តិអាទីសុ (ខុ។ បា។ ៥។១; សុ។ និ។ មង្គលសុត្ត) វិយ ភុម្មត្ថេ វេទិតព្ពោ។ តេន វុច្ចតិ អនុដ្ឋិតាតិ ឧជុំ គរហតោយេវ តំ តំ ភាវនំ អនុគន្ត្វា ឋិតា ហោន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អានាបានស្សតិយា សតិបដ្ឋានត្តា វត្ថុកតានុដ្ឋិតបទេសុ សតិយា សហ យោជនា គតាតិ វេទិតព្ពា។

យស្មា បន បរិបុណ្ណាយេវ បរិចិតា ហោន្តិ វឌ្ឍិតា លទ្ធាសេវនា, តស្មា “បរិបុណ្ណា”តិបទេន វុត្តា តយោ អត្ថា “បរិចិតា”តិបទេនបិ វុត្តា, ចតុត្ថោ វិសេសេត្វាបិ វុត្តោ។ តត្ថ សតិយា បរិគ្គហិតត្តាតិ សម្បយុត្តាយ, បុព្ពភាគាយ ច សតិយា បរិគ្គហេតព្ពា បរិគ្គហិតត្តា យោគី។ ជិតាតិ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេតិ សមុច្ឆេទវសេន លាមកេ កិលេសេ ជិតាតិ អភិភវតិ។ អយញ្ហិ បុគ្គលាធិដ្ឋានា ធម្មទេសនា។ ធម្មេសុ ហិ ជិតេសុ តំធម្មសមង្គីបុគ្គលោបិ ជិតាតិ ហោតិ។ តេ ច ធម្មា សតិ អវិហាយ អត្តនោ បវត្តិក្ខណេ ជិតវិយាទន្ធា ជិតាតិ វុច្ចន្តិ យថា “ភុញ្ជិតុយាទន្ធា ភុត្តា”តិ វុច្ចតិ។ លក្ខណំ បនេត្ថ សទ្ទសត្ថតោ វេទិតព្ពំ។ ឯវំ សន្តេបិ “បរិជិតា”តិ វត្តព្ពេ ជ-ការស្ស ច-ការំ កត្វា “បរិចិតា”តិ វុត្តំ, យថា សម្មា គទោ អស្សាតិ សុគតោតិ អត្ថវិកប្បេ ទ-ការស្ស ត-ការោ និរុត្តិលក្ខណេន កតោ, ឯវមិធាបិ វេទិតព្ពោ។ ឥមស្មិំ អត្ថវិកប្បេ បរិចិតាតិ បទំ កត្តុសាធនំ, បុរិមានិ តីណិ កម្មសាធនានិ។

ចត្តារោ សុសមារទ្ធាតិ ចត្តារោ សុសមារទ្ធត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ, អត្ថសទ្ទស្ស លោបោ ទដ្ឋព្ពោ។ សុសមារទ្ធាតិ បទស្ស អត្ថោបិ ហិ ទ្វិធា សុសមារទ្ធាតិ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា, សុសមារទ្ធធម្មា ច វុត្តប្បការតោ ចត្តារោតិ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា, ន ធម្មសង្ខាតា។ យស្មា បន សុភាវិតាយេវ សុសមារទ្ធា ហោន្តិ, ន អញ្ញា, តស្មា តយោ ភាវនត្ថា ទ្វេធាបិ វុត្តា។ អាសេវនត្ថោបិ តីសុ វុត្តេសុ វុត្តោយេវ ហោតិ, តស្មា តំ អវត្វា តប្បច្ចនីកានំ សុសមូហតត្តា វុត្តា។ បច្ចនីកសមុគ្ឃាតេន ហិ អារទ្ធបរិយោសានំ បញ្ញាយតិ, តេន សុសមារទ្ធស្ស និប្ផាទេត្វា អត្ថោ វុត្តោ ហោតិ។ តត្ថ តប្បច្ចនីកានន្តិ តេសំ ឈានវិបស្សនាមគ្គានំ បដិបក្ខភូតានំ។ កិលេសានន្តិ កាមច្ឆន្ទាទីនំ និច្ចសញ្ញាទិសម្បយុត្តានំ សក្កាយទិដ្ឋាទីនញ្ច។ សុសមូហតត្តាតិ វិក្ខម្ភនតទង្គសមុច្ឆេទវសេន សុដ្ឋុ សមូហតត្តា នាសិតត្តា។ បោត្ថកេសុ បន “សុសមុគ្ឃាតត្តា”តិ លិខន្តិ, តំ ន សុន្ទរំ។

១៩១។ បុន តស្សេវ បទស្ស អញ្ញម្បិ អត្ថវិកប្បំ ទស្សេន្តោ សុសមន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថ ជាតាតិ តស្មិំ និប្ផន្នភាវនាវិសេសេ ជាតា។ អភិជាតាតិ កិលេសានំ អារម្មណភាវានុបគមនេន កិលេសទោសវិរហិតា។ កុសលីតិ ជាតិវសេន កុសលី។ ពោធិបក្ខិយាតិ ពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោធីតិ លទ្ធនាមស្ស អរិយស្ស បក្ខេ ភវត្តា ពោធិបក្ខិយា។ បក្ខេ ភវត្តាតិ ហិ ឧបការភាវេ ឋិតត្តា។ តេ ច “ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, បញ្ច ពលានិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ”តិ (ម។ និ។ ២។២៥; ខុអនិ។ មេត្តគូមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ១១; វិ។ ប។ ៥។៣។១) សត្តតិំស ធម្មា។ ឯវំ សមន្តិ ឯវំ បគ្គហេ ធម្មជាតំ សមុច្ឆេទវសេន កិលេសេ សមេតិ វិនាសេតីតិ សមំ នាម។ និព្ពានធាតុ និព្ពានន្តិ ទុក្ខនិព្ពានត្តា និព្ពានំ, វានសង្ខាតាយ តណ្ហាយ អភាវា និព្ពានំ។ ឯវំ សុសមន្តិ ឯវំ និព្ពានំ សព្ពសង្ខតវិសយាបគតត្តា សុដ្ឋុ សមត្តិ សុសមំ នាម។ ញាតន្តិ ពោធិបក្ខិយសង្ខាតំ សមំ អសម្មោហតោ ញាណេន ញាតំ,

និព្ពានសង្ខាតំ សុខំ អារម្មណតោ ញាណេន ញាតំ។ តថេវ ធម្មំ តេនេវ ចក្ខុនា វិយ ទិដ្ឋំ។ វិទិតន្តិ តថេវ ធម្មំ សន្តានេន ឧប្បាទនេន អារម្មណករណេន ច បដិលទ្ធំ ញាតំ វិយ បញ្ញាយ សច្ឆិកតំ ផស្សិតព្ពំ។ “អសល្លីនំ អសម្មុដ្ឋា អសារទ្ធោ ឯកគ្គ”ន្តិ បុរិមស្ស បុរិមស្ស បទស្ស អត្ថប្បកាសនំ។ តត្ថ អារទ្ធន្តិ បគ្គហិតំ។ អសល្លីនន្តិ អសង្កុចិតំ។ ឧបដ្ឋិតាតិ ឧបគន្ត្វា ឋិតា។ អសម្មុដ្ឋាតិ អវិនដ្ឋា។ បស្សទ្ធោតិ និព្ពុតោ។ អសារទ្ធោតិ និទ្ទរថោ។ សមាហិតន្តិ សមំ ឋបិតំ។ ឯកគ្គន្តិ អវិក្ខិត្តំ។

“ចត្តារោ សុសមារទ្ធា”តិអាទិ សកលស្ស សុសមារទ្ធវចនស្ស មូលំ ទត្វា “អត្ថិ សម”ន្តិអាទិ បន សុសមវចនស្ស, “ញាណ”ន្តិអាទិ អារទ្ធវចនស្ស វិកប្បេត្វា។ តត្ថាយំ បទត្ថសំសន្ទនា – “សមា ច សុសមា ច សមសុសមា”តិ ចត្តារោ ឯកទេសសរូបេកសេសំ កត្វា “សុសមា” ទ្វេ ច វុត្តា យថា នាមញ្ច រូបញ្ច នាមរូបញ្ច នាមរូបន្តិ។ “ឥទំ សមំ, ឥទំ សុសម”ន្តិ បន អនញ្ញាបេក្ខំ កត្វា នបុំសកវចនំ កតំ។ យស្មា បន ញាណម្បិ ទិដ្ឋន្តិ វុច្ចតិ, ទិដ្ឋញ្ច អារទ្ធញ្ច អត្ថតោ ឯកំ។ វិទិតសច្ឆិកតផស្សិតានិ បន ញាណវចនានិ, តស្មា ញាណន្តិ អារទ្ធត្ថាយេវ វុត្តា ហោតិ។

អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយំ អសល្លីនន្តិ អយំ បន អារទ្ធវចនស្ស ឧទ្ទិសិត្វាយេវ។ ឧបដ្ឋិតា សតីតិអាទិ បន សមសុសមវីរិយស្ស ឧបការកធម្មទស្សនត្ថំ វុត្តានិ, ន អារទ្ធវចនស្ស អត្ថទស្សនត្ថំ។ បុរិមេន អត្ថេន សុដ្ឋុ សមារទ្ធាតិ សុសមារទ្ធា ច, ទុតិយេន អត្ថេន សុសមា អារទ្ធាតិ សុសមារទ្ធា ច ឯកសេសេ កតេ “សុសមារទ្ធា”តិ វុច្ចន្តិ។ ឋបយិត្វា បរិគ្គហេត្វា “ឯតេ វុច្ចន្តិ សុសមារទ្ធា”តិ វុត្តំ។

អនុបុព្ពន្តិ យថានុក្កមេនាតិ អត្ថោ, បុព្ពំ បុព្ពំ អនូតិ វុត្តំ ហោតិ។ ទីឃំ អស្សាសវសេនាតិ ទីឃន្តិ វុត្តអស្សាសវសេន។ បុរិមា បុរិមាតិ បុរិមា បុរិមា សតិ។ ឯតេន បុព្ពន្តិបទស្ស អត្ថោ វុត្តោ ហោតិ។ បច្ឆិមា បច្ឆិមាតិ សតិយេវ។ ឯតេន អនូតិបទស្ស អត្ថោ វុត្តោ ហោតិ។ ឧភយេន បុព្ពញ្ច អនុ ច បរិចិតាតិ អត្ថោ វុត្តោ ហោតិ។ ឧបរិ សោឡស វត្ថូនិ វិត្ថារេត្វា វចនតោ ពហុ សង្ខិបិត្វា “បដិនិស្សគ្គានុបស្សី”តិ អន្តិមមេវ ទស្សិតំ។ យស្មា សិខាប្បត្តកវចនស្ស សព្ពាបិ អានាបានស្សតិយោ បុនប្បុនំ យថាវុទ្ធិ បវត្តនតោ អនុបរិចិតាបិ ហោន្តិ។ តេន វុត្តំ – “អញ្ញមញ្ញំ បរិចិតា ចេវ ហោន្តិ អនុបរិចិតា ចា”តិ។

យថត្ថាតិ យថាសភាវត្ថា។ អត្តទមថត្ថោតិ អរហត្តមគ្គេន អត្តនោ និព្ពិសេវនត្ថោ។ សមថត្ថោតិ សីតិភាវត្ថោ។ បរិនិព្ពាបនត្ថោតិ កិលេសបរិនិព្ពាបនត្ថោ។ អភិញ្ញត្ថោតិ សព្ពធម្មវសេន។ បរិញ្ញាទយោ មគ្គញាណកិច្ចវសេន។ សច្ចាភិសមយត្ថោ ចតុន្នំ សច្ចានំ ឯកបដិវេធវសេន។ និរោធេ បតិដ្ឋាបកត្ថោ អារម្មណករណវសេន។

ឱភាសេតីតិបទស្ស អភាវេបិ ឱភាសេតីតិបទេ យោ សោ ឱភាសេ, តំ និទ្ទិសិតុកាមេន ឱភាសេតីតិ វុត្តំ។ សយម្ភូតិ ឧបទេសំ វិនា សយមេវ ភូតោ។ អនាចរិយកោតិ សយម្ភូបទស្ស អត្ថវិវរណំ។ យោ ហិ អាចរិយំ វិនា សច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ, សោ សយម្ភូ នាម ហោតិ។ ពុទ្ធោ អននុស្សុតេសូតិអាទិ អនាចរិយកភាវស្ស អត្ថប្បកាសនំ។ អននុស្សុតេសូតិ អាចរិយំ អននុស្សុតេសុ។ សាមន្តិ សយមេវ។ អភិសម្ពុជ្ឈីតិ ភុសំ សម្មា បដិវិជ្ឈិ។ តត្ថ ច សព្ពញ្ញុតំ បាបុណាតីតិ តេសុ ច សច្ចេសុ សព្ពញ្ញុតភាវំ បាបុណិ។ យថា សច្ចានិ បដិវិជ្ឈន្តា សព្ពញ្ញុនោ ហោន្តិ, តថា

សង្ខារំ បដិច្ឆិន្ទិត្វា ឥទំ វុត្តំ។ សព្ពញ្ញុតំ បត្តោតិបិ បាឋោ។ ពលេសុ ច ចសីភាវត្តិ ឯសេសុ ច តថាគតពលេសុ ញាណស្សរភាវំ បិបុលំ។ យោ

សោ ឥទំ វុត្តោ, សោ ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ សព្ពេសុ ធម្មេសុ អប្បដិហតញាណនិមិត្តានុត្តរវិមោក្ខាធិគមបរិភាវិតំ ខន្ធសន្តានំ

ឧបាទាយ បណ្ណត្តិតោ, សព្ពញ្ញុតបទដ្ឋានំ វា សច្ចាភិសម្ពោធិមុបាទាយ បណ្ណត្តិតោ សត្តវិសេសោ ពុទ្ធោ។ វុត្តាវតា អត្ថេនា

ពុទ្ធវិភាវនា កតា ហោតិ។

១៩៧។ ពុជ្ឈិតា សច្ចានីតិ ពុទ្ធោតិ ពោធេតា បជាយាតិ ពុទ្ធោតិអាទិ និរុត្តិវសេន វុត្តំ។ តត្ថ យថា លោកេ អវគន្តា អវគតោតិ វុច្ចតិ, ឯវំ

ពុជ្ឈិតា សច្ចានីតិ ពុទ្ធោ។ យថា បណ្ណសោសា វាតា បណ្ណសុសាតិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ពោធេតា បជាយាតិ ពុទ្ធោ។ សព្ពញ្ញុតាយ ពុទ្ធោតិ

សព្ពធម្មពុជ្ឈនសមត្ថាយ ពុទ្ធិយា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សព្ពទស្សាវិតាយ ពុទ្ធោតិ សព្ពធម្មានំ ញាណចក្ខុនា ទិដ្ឋត្តា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ

ហោតិ។ អនញ្ញនេយ្យតាយពុទ្ធោតិ អញ្ញេន អពោធិតោ សយមេវ ពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ វិសវិតាយ ពុទ្ធោតិ

នានាគុណវិសវនតោ បទុមមិវ វិកសនដ្ឋេន ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ខីណាសវសង្ខាតេន ពុទ្ធោតិអាទីហិ ឆហិ បរិយាយេហិ

ចិត្តសង្កោចករនិទ្ទាបហានេន និទ្ទក្ខយវិពុទ្ធោ បុរិសោ វិយ សព្ពកិលេសនិទ្ទក្ខយវិពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សង្ខា សង្ខាតន្តិ

អត្ថតោ ឯកត្តា សង្ខាតេនាតិ វចនស្ស កោដ្ឋាសេនាតិ អត្ថោ។ តណ្ហាលេបទិដ្ឋិលេបាភាវេន និរុបលេបសង្ខាតេន។ សវាសនានំ

សព្ពកិលេសានំ បហីនត្តា ឯកន្តវចនេន វិសេសេត្វា ឯកន្តវីតរាគោតិអាទិ វុត្តំ។ ឯកន្តនិក្កិលេសោតិ រាគទោសមោហាវសេសេហិ

សព្ពកិលេសេហិ និក្កិលេសោ។ ឯកាយនមគ្គំ គតោតិ ពុទ្ធោតិ គមនត្ថានំ ធាតូនំ ពុជ្ឈនត្ថត្តា ពុជ្ឈនត្ថាបិ ធាតុយោ គមនត្ថា ហោន្តិ,

តស្មា ឯកាយនមគ្គំ គតត្តា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯកាយនមគ្គោតិ ចេត្ថ –

“មគ្គោ បន្ថោ បថោ បជ្ជោ, អញ្ជសំ វដុមាយនំ;

នាវា ឧត្តរសេតូ ច, កុល្លោ ច ភិសិ សង្កមោ”តិ។ (អភិធ៓ បឋមកណ្ឌវេនិទ្ទេស ១០១) –

មគ្គស្ស ពហូនិ នាមានិ អយននាមេន វុត្តោ។ តស្មា ឯកាយនមគ្គោតិ ឯកមគ្គោ, ន ទ្វេធាបថភូតោតិ អត្ថោ។ អថ វា ឯកេន អយិតព្ពោ

មគ្គោតិ ឯកាយនមគ្គោ។ ឯកេនាតិ គណសង្គណិកំ បហាយ បវិវេកេន ចិត្តេន។ អយិតព្ពោតិ បដិបជ្ជិតព្ពោ។ អយន្តិ វា ឯតេនាតិ

អយនោ, សំសារតោ និព្ពានំ គច្ឆន្តីតិ អត្ថោ។ ឯកេសំ អយនោ ឯកាយនោ។ ឯកេសន្តិ សេដ្ឋានំ, សព្ពសត្តសេដ្ឋា ច សម្មាសម្ពុទ្ធា, តស្មា

ឯកាយនមគ្គោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធានំ អយនភូតោ មគ្គោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អយតីតិ វា អយនោ, គច្ឆតិ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ ឯកស្មិំ អយនោ

មគ្គោតិ ឯកាយនមគ្គោ, ឯកស្មិំយេវ ពុទ្ធសាសនេ បវត្តមានោ មគ្គោ, ន អញ្ញត្ថាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អបិ ច ឯកំ អយតីតិ ឯកាយនោ,

បុព្ពភាគេ នានាមុខភាវនានយប្បវត្តោបិ អបរភាគេ ឯកំ និព្ពានមេវ គច្ឆតីតិ វុត្តំ ហោតិ, តស្មា ឯកាយនមគ្គោតិ

ឯកនិព្ពានគមនមគ្គោតិ អត្ថោ។ ឯកោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោតិ ពុទ្ធោតិ ន បរេហិ ពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោ, កិំ បន សយមេវ អនុត្តរំ

សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា ពុទ្ធោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អពុទ្ធិវិហតត្តា ពុទ្ធិបដិលាភា ពុទ្ធោតិ ពុទ្ធិ ពុទ្ធំ ពោធោតិ បរិយាយវចនមេតំ។ តត្ថ

យថា នីលរត្តគុណយោគា នីលោ បដោ រត្តោ បដោតិ វុច្ចតិ, ឯវំ ពុទ្ធគុណយោគា ពុទ្ធោតិ ញាបេតុំ វុត្តំ។

តទេតា បរំ ឮទ្ធោតិ ឥតំ តាយត្តិអាទិ “អត្ថុយត្យកាតា អយំ បញ្ញត្តិ”តិ ខោាបតត្ថំ ចុត្តំ៉ ពត្ថ យិត្តា ឞហាឃា៉ អយច្ចា កច្ចា៉ ខោាតិ

បិត្យបក្លិកា៉ ឞារលិហិតា យាត្យបក្លិកា៉ ឞយណា បត្តូឌ្ឍបកតា៉ ព្រាហ្មណា ភោចាឪតោ, ឞយិតបិបឥហិតបិបិ ចា៉ ឥចចតា

ឞក្កាឥយា ព្រាហ្មារតា ឥ៉ ចិរយាក្លត្តិកត្តិ ចិរយារក្លា អរហត្តយក្កោ, ចិរយាក្លឞ្ស អរត្តា អរហត្តបលំ, តឞ្មិំ ចិរយាក្លរត្ត កចំ ចិរយាក្លត្តិកំ

តាយ៉ ឞត្តញ្ញាការចា ហិ អរហត្តយក្កោត ឞិត្ឍាំ, អរហត្តបលេខយ ឞិទ្ធោ ហោតិ, តឞ្មា ឞត្តញ្ញាការចា ចិរយាក្លរត្ត ករចា ហោតិ៉ តំ

តេយិត្តិកយ្សិ តាយំ ចិរយាក្លរត្ត កចំ តាយ ហោតិ៉ តោត ចុត្តំ – “ចិរយាក្លត្តិករយតំ ឮទ្ធាតំ កកចត្តាត”ត្តិ៉ ឥពាឥិឃា ឃ្មលេ ឞហ

ឞត្តញ្ញាតញ្ញាលាឞ្ស បឋិលិកាតិ យហារពាឥិទ្រក្លឃ្មលេ ឃចាចុត្តក្លណា ឞត្តញ្ញាតញ្ញាលាឞ្ស បឋិលិតេត ឞហ៉ ឞឆ្វិកា បញ្ញាត្តិតិ

អរហត្តបលឞឆ្វិកិរិឃាឃ, ឞត្តឥយ្មឞឆ្វិកិរិឃាឃ ចា ឌាតា បញ្ញាត្តិ៉ ឃឥំ ឮទ្ធោតិ ឃា អយំ ឮទ្ធោតិ បញ្ញាត្តិ, អយំ ឮ្យញ្ញាតទោតា

ឮទ្ធចិកាចតា៉

“ឃចា ឮទ្ធេត ឥឥឞិតា”តិកាចាបិឥឞ្ស បត ព្ពយិតា បឥកាឌតឹយ ចុត្តទេត្ថត អយំ ឞំឞត្គតា – អាតាបិតឞ្សតិយា ឥ ឃចា ឮទ្ធេត

ឥឥឞិតា, ឥយត បការរត ឥឥឞិតា៉ ឃចាឞទ្ធេត ឞក្កហិតា ឥឞ ឃចត្ថា ឥ ឃចា ឮទ្ធេត ឥឥឞិតា, ឥយត បការរត ឥឥឞិតាតិ

បការត្ថឞ្ស ឥ ឃចាឞគ្គឞ្ស, ឞកាចត្ថឞ្ស ឥ ឃចាឞគ្គឞ្ស ឞទ្ទបករឞឞចរឞត ឲកររឞំ កត្ថា “ឃចា”តិ ចុត្តត្តិ ឥចឥិតត្តំ៉

បឥកាឌតឹយ បតឞ្ស ឃចទេត្ថុ ឲរកកឞ្ស យោឌតាចរឞត “ឥឥឞិទេតា”តិ ឲកចចតំ កតំ៉

“ឥឞាតិ កហឥដ្ឋា ចា ហោតិ បត្តឌិទេតា ចា”តិ ចុត្តត្តា អាឥិបឥឥបិ ឃឞ្ស កហដ្ឋឞ្ស ចា បត្តឌិតឞ្ស ចាតិ ចុត្តឥយច ហោតិ៉ លោកទេត្ថា

ចុទេត្តាឥឃច៉ បការឞតឹតិ អត្តទោតា ខោាលាឞ្ស បិកដំ ករទាតឹតិ អទេត្ថ ៉ អកិឞ្យទ្ធត្តាតិ ឞាចកបិទ្រយិខាររណាតបិ បឋិចិទ្ធការចត៉

ឲ្លការឞតឹតិ កាយាចចរក្មតំ លោកំ៉ ការឞតឹតិ ទ្រូបិចចរក្មតំ លោកំ៉ បការឞតឹតិ អទ្រូបិចចរក្មតំ លោកំ៉

អរិឃខោាលាត្តិ អរហត្តយក្កខោាលំ៉ យហិកា យុទេត្តាតិ យហិកាឃ យុទេត្តា៉ យហិកាតិ ឥឹហាររា ចុច្ចតិ៉ យហិឃា យុទេត្តាតិបិ បិរេថា៉ ឆ្វយរឌា

យុទេត្តាតិ ឆ្វយទោតា ឥ រឌទោតា ឥ យុទេត្តា៉ រាហ្យកហណា ចិប្យយុទេត្តាតិ រាហ្យតោ ចគ្គឞ្ស អាឞត្ថុបក្កិលេឞត្តា ខ្ញឹហិ ដ្ឋបឞក្កហិ ចិរឞឞត្ថា

ចុត្តំ៉ ការឞទេត ព្ពតិ ឞឲ្លការឞដ្ឋត៉ តបទេត ព្ពតិ ឞទេតឌដ្ឋត៉ ចិររាចទេត ព្ពតិ ទ្រូចិរដ្ឋត៉ ឲចឥយចត្តិ ឲចំ ឲចំ៉ ឃឞ្មា បត ចទេត្គាបិ

ឞយំ ការឞទេត្តា តបទេត្តា ចិររាចទេត្តា ព្ពយំ ឲ្លកាឞលោកំ ឲ្លការឞតិ, កិក្លុ ឥ បញ្ញាឃ ការឞទេត្តា តបទេត្តា ចិររាចទេត្តា ព្ពយំ លត្ថាឥិលោកំ

បញ្ញាឃ ឲ្លការឞតិ, តឞ្មា ដ្ឋកឃព្រាបិ “ការឞតឹ”តិ អចត្ថា “ការឞទេត” ព្ពទេច្ចច ចុត្តំ៉ ឲចព្យាចុទេត្ត ហេត្យអទេត្ថាបិ ចុទេត្តា ហោតិ៉

អតិចិឞឥតរាកឞ្វិយោបយំ អក្កហេត្ថា កឞ្មា ចទេត្គាបយា កហិតាតិ ឥច? ឞត្តកិលេឞបរិឮអាហច្វបឞយត ឞត្តឞ្ស កិក្លុទោតា

ឞត្តក្យលាឃ្យត្តចទេត្គាបយា អត្ឆ្វចិកាតិ កហិតាតិ ឥចឥិតត្តំ៉ ឲចំ អាតាបិតឞ្សតិកាចតាឞិទ្ធឞាឥកំ យោកាចចរំ ធុតិត្ថា ព្ពយាតិ ពោទរឞ

ឥចាឥាទេត ខោាលាតិតិ តាតិ ខោាលាតិ តិកទេយត្ថា ឥឞ្សតិតិ៉

ឥចាឥាតខោាលតិទ្ធឞចល្លតា តិដ្ឋិតា៉

៤. សតោការិញាណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៩៧. សតោការិញាណនិទ្ទេសេ មាតិកាយំ ឥធ ភិក្ខូតិ ឥមស្មិំ សាសនេ ភិក្ខុ. អយញ្ហេត្ថ ឥធ-សទ្ទោ សព្ពប្បការអានាបានស្សតិសមាធិនិព្ពត្តកស្ស បុគ្គលស្ស សន្និស្សយភូតសាសនបរិទីបនោ, អញ្ញសាសនស្ស តថាភាវបដិសេធនោ ច. វុត្តញ្ហេតំ – "ឥធេវ, ភិក្ខវេ, សមណោ...បេ... សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេហិ អញ្ញេហី"តិ (ម. និ. ១.១៣៩; អ. និ. ៤.២៤១).

អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វាតិ ឥទមស្ស អានាបានស្សតិសមាធិ ភាវនានុរូបសេនាសនបរិគ្គហបរិទីបនំ. ឥមស្ស ហិ ភិក្ខុនោ ទីឃរត្តំ រូបាទីសុ អារម្មណេសុ អនុវិសដំ ចិត្តំ អានាបានស្សតិសមាធិអារម្មណំ អភិរុហិតុំ ន ឥច្ឆតិ, កូដគោណយុត្តរថោ វិយ ឧប្បថមេវ ធាវតិ. តស្មា សេយ្យថាបិ នាម គោបោ កូដធេនុយា សព្ពំ ខីរំ បិវិត្វា វឌ្ឍិតំ កូដវច្ឆំ ទមេតុកាមោ ធេនុតោ អបនេត្វា ឯកមន្តេ មហន្តំ ថម្ភំ និខណិត្វា តត្ថ យោត្តេន ពន្ធេយ្យ, អថស្ស សោ វច្ឆោ ឥតោ ចិតោ ច វិប្ផន្ទិត្វា បលាយិតុំ អសក្កោន្តោ តមេវ ថម្ភំ ឧបនិសីទេយ្យ វា ឧបនិបជ្ជេយ្យ វា, ឯវមេវ ឥមិនាបិ ភិក្ខុនា ទីឃរត្តំ រូបារម្មណាទិរសបានវឌ្ឍិតំ ទុដ្ឋចិត្តំ ទមេតុកាមេន រូបាទិអារម្មណតោ អបនេត្វា អរញ្ញំ វា រុក្ខមូលំ វា សុញ្ញាគារំ វា បវេសេត្វា តត្ថ អស្សាសបស្សាសថម្ភេ សតិយោត្តេន ពន្ធិតព្ពំ. ឯវមស្ស តំ ចិត្តំ ឥតោ ចិតោ ច វិប្ផន្ទិត្វាបិ បុព្ពេ អាចិណ្ណារម្មណំ អលភមានំ សតិយោត្តំ ឆិន្ទិត្វា បលាយិតុំ អសក្កោន្តំ តមេវារម្មណំ ឧបចារប្បនាវសេន ឧបនិសីទតិ ចេវ ឧបនិបជ្ជតិ ច. តេនាហុ បោរាណា –

"យថា ថម្ភេ និពន្ធេយ្យ, វច្ឆំ ទមំ នរោ ឥធ;

ពន្ធេយ្យេវំ សកំ ចិត្តំ, សតិយារម្មណេ ទឡ្ហ"ន្តិ. (វិសុទ្ធិ. ១.២១៧; បារា. អដ្ឋ. ២.១៦៥; ទី. និ. អដ្ឋ. ២.៣៧៤; ម. និ. អដ្ឋ. ១.១០៧) –

ឯវមស្ស តំ សេនាសនំ ភាវនានុរូបំ ហោតិ. អថ វា យស្មា ឥទំ កម្មដ្ឋានប្បភេទេ មុទ្ធភូតំ សព្ពញ្ញុពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធពុទ្ធសាវកានំ វិសេសាធិគមទិដ្ឋធម្មសុខវិហារបទដ្ឋានំ អានាបានស្សតិកម្មដ្ឋានំ ឥត្ថិបុរិសហត្ថិអស្សាទិសទ្ទសមាកុលំ គាមន្តំ អបរិច្ចជិត្វា ន សុករំ ភាវេតុំ សទ្ទកណ្ដកត្តា ឈានស្ស. អគាមកេ បន អរញ្ញេ សុករំ យោគាវចរេន ឥទំ កម្មដ្ឋានំ បរិគ្គហេត្វា អានាបានចតុត្ថជ្ឈានំ និព្ពត្តេត្វា តទេវ បាទកំ កត្វា សង្ខារេ សម្មសិត្វា អគ្គផលំ អរហត្តំ បាបុណិតុំ. តស្មា តស្ស អនុរូបំ សេនាសនំ ឧបទិសន្តោ ភគវា "អរញ្ញគតោ វា"តិអាទិមាហ, តថេវ ថេរោ.

វត្ថុវិជ្ជាចរិយោ វិយ ហិ ភគវា, សោ យថា វត្ថុវិជ្ជាចរិយោ នគរភូមិំ បស្សិត្វា សុដ្ឋុ ឧបបរិក្ខិត្វា "ឯត្ថ នគរំ មាបេថា"តិ ឧបទិសតិ, សោត្ថិនា ច នគរេ និដ្ឋិតេ រាជកុលតោ មហាសក្ការំ លភតិ, ឯវមេវ យោគាវចរស្ស អនុរូបំ សេនាសនំ ឧបបរិក្ខិត្វា "ឯត្ថ កម្មដ្ឋានំ អនុយុញ្ជិតព្ព"ន្តិ ឧបទិសតិ, តតោ តត្ថ កម្មដ្ឋានមនុយុត្តេន យោគិនា កមេន អរហត្តេ បត្តេ "សម្មាសម្ពុទ្ធោ វត សោ ភគវា"តិ មហន្តំ

ສງ຺ຂາຣໍ ລຠຕິ. ອຍໍ ປນ ຠິກ຺ຂຸ "ທີປິສທິໂສ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍຖາ ຫິ ມຫາທີປິຣາຊາ ອຣຎ຺ເຎ ຕິຓຄຫນໍ ວາ ວນຄຫນໍ ວາ ປພ຺ພຕຄຫນໍ ວາ ນິສ຺ສາຍ ນິລີຍິຕ຺ວາ ວນມຫິໍສໂຄກຓ຺ຓສູກຣາທໂຍ ມິເຄ ຄຓ຺ຫາຕິ, ເອວເມວໍ ອຍໍ ອຣຎ຺ຎາທີສຸ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ອນຸຍຸຎ຺ຊນ຺ໂຕ ຠິກ຺ຂຸ ຍຖາກ຺ກເມນ ໂສຕາປຕ຺ຕິສກທາຄາມິອນາຄາມິອຣຫຕ຺ຕມຄ຺ເຄ ເຈວ ອຣິຍຜລຎ຺ຈ ຄຓ຺ຫາຕີຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ. ເຕນາຫຸ ໂປຣາຓາ –

"ຍຖາປິ ທີປິໂກ ນາມ, ນິລີຍິຕ຺ວາ ຄຓ຺ຫຕີ ມິເຄ;

ຕເຖວາຍໍ ພຸທ຺ຘປຸຕ຺ໂຕ, ຍຸຕ຺ຕໂຍໂຄ ວິປສ຺ສໂກ;

ອຣຎ຺ຎໍ ປວິສິຕ຺ວານ, ຄຓ຺ຫາຕິ ຜລມຸຕ຺ຕມ"ນ຺ຕິ. (ມິ. ປ. ໖.໑.໕);

ເຕນສ຺ສ ປຣກ຺ກມຊວໂຍຄ຺ຄຠູມິໍ ອຣຎ຺ຎເສນາສນໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ "ອຣຎ຺ຎຄໂຕ ວາ"ຕິອາທິມາຫ.

ຕຕ຺ຖ ອຣຎ຺ຎຄໂຕຕິ ອຸປຣິ ວຸຕ຺ຕລກ຺ຂຓໍ ຍໍກິຎ຺ຈິ ປວິເວກສຸຂໍ ອຣຎ຺ຎໍ ຄໂຕ. ຣຸກ຺ຂມູລຄໂຕຕິ ຣຸກ຺ຂສມີປໍ ຄໂຕ. ສຸຎ຺ຎາຄາຣຄໂຕຕິ ສຸຎ຺ຎໍ ວິວິຕ຺ໂຕກາສໍ ຄໂຕ. ເອຕ຺ຖ ຈ ຐເປຕ຺ວາ ອຣຎ຺ຎຎ຺ຈ ຣຸກ຺ຂມູລຎ຺ຈ ອວເສສສຕ຺ຕວິຘເສນາສນໍ ຄໂຕປິ "ສຸຎ຺ຎາຄາຣຄໂຕ"ຕິ ວຕ຺ຕຸໍ ວຏ຺ຏຕິ. ນວວິຘຎ຺ຫິເສນາສນໍ. ຍຖາຫ – "ໂສ ວິວິຕ຺ຕໍ ເສນາສນໍ ຠຊຕິ ອຣຎ຺ຎໍ ຣຸກ຺ຂມູລໍ ປພ຺ພຕໍ ກນ຺ທຣໍ ຄິຣິຄຸຫໍ ສຸສານໍ ວນປຕ຺ຖໍ ອພ຺ໂຠກາສໍ ປລາລປຸຎ຺ຊ"ນ຺ຕິ (ວິຠ. ໕໐໘). ເອວມສ຺ສ ອຸຕຸຕ຺ຕຍານຸກູລໍ ຘາຕຸຈຣິຍານຸກູລຎ຺ຈ ອານາປານສ຺ສຕິຠາວນານຸຣູປໍ ເສນາສນໍ ອຸປທິສິຕ຺ວາ ອລີນານຸທ຺ຘຈ຺ຈປກ຺ຂິກໍ ສນ຺ຕມິຣິຍາປຖໍ ອຸປທິສນ຺ໂຕ ນິສີທຕີຕິ ອາຫ. ອຖສ຺ສ ນິສຊ຺ຊາຍ ທຬ຺ຫຠາວໍ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສານໍ ປວຕ຺ຕນສຸຂຕໍ ອາຣມ຺ມຓປຣິຄ຺ຄຫູປາຍຎ຺ຈ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ປລ຺ລງ຺ກໍ ອາຠຸຊິຕ຺ວາຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ປລ຺ລງ຺ກນ຺ຕິ ສມນ຺ຕໂຕ ອູຣຸພທ຺ຘາສນໍ. ອາຠຸຊິຕ຺ວາຕິ ພນ຺ຘິຕ຺ວາ. ອຸຊຸໍ ກາຍໍ ປຓິຘາຍາຕິ ອຸປຣິມໍ ສຣີຣໍ ອຸຊຸກໍ ຐເປຕ຺ວາ ອຏ຺ຐາຣສ ປິຏ຺ຐິກຓ຺ຏເກ ໂກຏິຍາ ໂກຏິໍ ປຏິປາເທຕ຺ວາ. ເອວຎ຺ຫິ ນິສິນ຺ນສ຺ສ ຈມ຺ມມໍສນ຺ຫາຣູນິ ນ ປຓມນ຺ຕິ. ອຖສ຺ສ ຍາ ເຕສໍ ປຓມນປຈ຺ຈຍາ ຂເຓ ຂເຓ ເວທນາ ອຸປ຺ປຊ຺ເຊຍ຺ຍຸໍ, ຕາ ນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ. ຕາສຸ ອນຸປ຺ປຊ຺ຊມານາສຸ ຈິຕ຺ຕໍ ເອກຄ຺ຄໍ ໂຫຕິ, ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ນ ປຣິປຕຕິ, ວຸທ຺ຘິໍ ຜາຕິໍ ອຸປຄຈ຺ຉຕິ.

ປຣິມຸຂໍ ສຕິໍ ອຸປຏ຺ຐເປຕ຺ວາຕິ ກມ຺ມຏ຺ຐານາຠິມຸຂໍ ສຕິໍ ຐປຍິຕ຺ວາ. ໂສ ສໂຕວ ອສ຺ສສຕິ ສໂຕ ປສ຺ສສຕີຕິ ໂສ ຠິກ຺ຂຸ ເອວໍ ນິສີທິຕ຺ວາ ເອວຎ຺ຈ ສຕິໍ ອຸປຏ຺ຐເປຕ຺ວາ ຕໍ ສຕິໍ ອວິຊຫນ຺ໂຕ ສໂຕ ເອວ ອສ຺ສສຕິ ສໂຕ ປສ຺ສສຕິ, ສໂຕກາຣີ ໂຫຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ.

ອິທານິ ເຍຫິ ປກາເຣຫິ ສໂຕກາຣີ ໂຫຕິ, ເຕ ປກາເຣ ທສ຺ເສຕຸໍ ທີຄໍ ວາ ອສ຺ສສນ຺ໂຕຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ທີຄໍ ວາ ອສ຺ສສນ຺ໂຕຕິ ທີຄໍ ວາ ອສ຺ສາສໍ ປວຕ຺ຕຍນ຺ໂຕ. ຕຖາ ຣສ຺ສໍ. ຍາ ປນ ເນສໍ ທີຄຣສ຺ສຕາ, ສາ ກາລວເສນ ເວທິຕພ຺ພາ. ກທາຈິ ຫິ ຍຖາ ຫຕ຺ຖິອຫິອາທໂຍ ວິຍ ກາລວເສນ ທີຄໍ ອສ຺ສສນ຺ຕິ ຈ ປສ຺ສສນ຺ຕິ ຈ, ກທາຈິ ສຸນຂສສາທໂຍ ວິຍ ຣສ຺ສໍ. ອຎ຺ຎຖາ ຫິ ຈຸຓ຺ຓວິຈຸຓ຺ຓາ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາ ທີຄຣສ຺ສາ ນາມ ນ ໂຫນ຺ຕີຕິ. ຕສ຺ມາ ເຕ ທີຄໍ ກາລໍ ປວິສນ຺ຕາ ຈ ນິກ຺ຂມນ຺ຕາ ຈ ທີຄາ, ຣສ຺ສໍ ກາລໍ ປວິສນ຺ຕາ ຈ ນິກ຺ຂມນ຺ຕາ ຈ ຣສ຺ສາຕິ

វេទិតព្វា។ តត្រាយំ ភិក្ខុ ឧបរិ វុត្តេហិ នវហាការេហិ ទីឃំ អស្សសន្តោ ច បស្សសន្តោ ច ទីឃំ អស្សសាមិ, បស្សសាមីតិ បជានាតិ, តថា រស្សំ។

ឯវំ បជានតោ ច –

“ទីឃោ រស្សោ ច អស្សាសោ, បស្សាសោបិ ច តាទិសោ;

ចត្តារោ វណ្ណា វត្តន្តិ, នាសិកគ្គេវ ភិក្ខុនោ”តិ។ (វិសុទ្ធិ។ ១.២១៩; បារា។ អដ្ឋ។ ២.១៦៥);

នវន្នញ្ចស្ស អាការានំ ឯកេនាការេន កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានភាវនា សម្បជ្ជតីតិ វេទិតព្វា។ សព្វកាយបដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ។ សព្វកាយបដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតីតិ សកលស្ស អស្សាសកាយស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ វិទិតំ ករោន្តោ បាកដំ ករោន្តោ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ។ សកលស្ស បស្សាសកាយស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ វិទិតំ ករោន្តោ បាកដំ ករោន្តោ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ។ ឯវំ វិទិតំ ករោន្តោ បាកដំ ករោន្តោ ញាណសម្បយុត្តចិត្តេន អស្សសតិ ចេវ បស្សសតិ ច។ តស្មា “អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតី”តិ វុច្ចតិ។ ឯកស្ស ហិ ភិក្ខុនោ ចុណ្ណវិចុណ្ណវិសដេ (វិសុទ្ធិ។ ១.២១៩; បារា។ ២.១៦៥) អស្សាសកាយេ, បស្សាសកាយេ វា អាទិ បាកដោ ហោតិ, ន មជ្ឈបរិយោសានំ។ សោ អាទិមេវ បរិគ្គហេតុំ សក្កោតិ, មជ្ឈបរិយោសានេ កិលមតិ។ ឯកស្ស មជ្ឈំ បាកដំ ហោតិ, ន អាទិបរិយោសានំ។ សោ មជ្ឈមេវ បរិគ្គហេតុំ សក្កោតិ, អាទិបរិយោសានេ កិលមតិ។ ឯកស្ស បរិយោសានំ បាកដំ ហោតិ, ន អាទិមជ្ឈំ។ សោ បរិយោសានំយេវ បរិគ្គហេតុំ សក្កោតិ, អាទិមជ្ឈេ កិលមតិ។ ឯកស្ស សព្វំ បាកដំ ហោតិ, សោ សព្វម្បិ បរិគ្គហេតុំ សក្កោតិ , ន កត្ថចិ កិលមតិ។ តាទិសេន ភវិតព្វន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ – “សព្វកាយបដិសំវេទី”តិអាទិ។

តត្ថ សិក្ខតីតិ ឯវំ ឃដតិ វាយមតិ។ យោ វា តថាភូតស្ស សំវរោ, អយមេត្ថ អធិសីលសិក្ខា។ យោ វា តថាភូតស្ស សមាធិ, អយំ អធិចិត្តសិក្ខា។ យា តថាភូតស្ស បញ្ញា, អយំ អធិបញ្ញាសិក្ខាតិ ឥមា តិស្សោ សិក្ខាយោ តស្មិំ អារម្មណេ តាយ សតិយា តេន មនសិការេន សិក្ខតិ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ តត្ថ យស្មា បុរិមនយេ កេវលំ អស្សសិតព្វំ បស្សសិតព្វមេវ ច, ន អញ្ញំ កិញ្ចិ កាតព្វំ, ឥតោ បដ្ឋាយ បន ញាណុប្បាទនាទីសុ យោគោ ករណីយោ។ តស្មា តត្ថ “អស្សសាមីតិ បជានាតិ បស្សសាមីតិ បជានាតី”ច្ចេវ វត្តមានកាលវសេន បាឡិំ វត្វា ឥតោ បដ្ឋាយ កត្តព្វស្ស ញាណុប្បាទនាទិនោ អា-ការស្ស ទស្សនត្ថំ “សព្វកាយបដិសំវេទី អស្សសិស្សាមី”តិអាទិនា នយេន អនាគតកាលវសេន បាឡិ អារោបិតាតិ វេទិតព្វា។

បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ…បេ… សិក្ខតីតិ ឱឡារិកំ អស្សាសបស្សាសសង្ខាតំ កាយសង្ខារំ បស្សម្ភេន្តោ បដិប្បស្សម្ភេន្តោ និរោធេន្តោ វូបសមេន្តោ អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ។

តត្រេវំ ឱឡារិកសុខុមតា ច បស្សទ្ធិ ច វេទិតព្ពា – ទ្វយស្ស ហិ កិច្ចតោ បុព្ពេ អបរិគ្គហិតកាលេ កាយោ ច ចិត្តញ្ច សទរថា ហោន្តិ ឱឡារិកា។ កាយចិត្តានំ ឱឡារិកត្តេ អវូបសន្តេ អស្សាសបស្សាសាបិ ឱឡារិកា ហោន្តិ, ពលវតរា ហុត្វា បវត្តន្តិ, នាសិកា នប្បហោតិ, មុខេន អស្សសន្តាបិ បស្សសន្តាបិ តិដ្ឋន្តិ។ យទា បនស្ស កាយោបិ ចិត្តម្បិ បរិគ្គហិតា ហោន្តិ, តទា តេ សន្តា ហោន្តិ វូបសន្តា។ តេសុ វូបសន្តេសុ អស្សាសបស្សាសា សុខុមា ហុត្វា បវត្តន្តិ, “អត្ថិ នុ ខោ, នត្ថី”តិ វិចេតព្ពាការប្បត្តា ហោន្តិ។ សេយ្យថាបិ បុរិសស្ស ធាវិត្វា បព្ពតា វា ឱរោហិត្វា មហាភារំ វា សីសតោ ឱរោបេត្វា ឋិតស្ស ឱឡារិកា អស្សាសបស្សាសា ហោន្តិ, នាសិកា នប្បហោតិ, មុខេន អស្សសន្តាបិ បស្សសន្តាបិ តិដ្ឋន្តិ។ យទា បនេស តំ បរិស្សមំ វិនោទេត្វា ន្ហត្វា ច បិវិត្វា ច អល្លសាដកំ ហទយេ កត្វា សីតាយ ឆាយាយ និបន្នោ ហោតិ, អថស្ស តេ អស្សាសបស្សាសា សុខុមា ហោន្តិ “អត្ថិ នុ ខោ, នត្ថី”តិ វិចេតព្ពាការប្បត្តា, ឯវមេវំ ទ្វយស្ស កិច្ចតោ អបរិគ្គហិតកាលេតិ វិត្ថារេតព្ពំ។ តថា ហិស្ស បុព្ពេ អបរិគ្គហិតកាលេ “ឱឡារិកោឡារិកេ កាយសង្ខារេ បស្សម្ភេមី”តិ អាភោគសមន្នាហារមនសិការោ នត្ថិ, បរិគ្គហិតកាលេ បន អត្ថិ។ តេនស្ស អបរិគ្គហិតកាលតោ បរិគ្គហិតកាលេ កាយសង្ខារោ សុខុមោ ហោតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“សារទ្ធេ កាយេ ចិត្តេ ច, អធិមត្តំ បវត្តតិ;

អសារទ្ធម្ហិ កាយម្ហិ, សុខុមំ សម្បវត្តតី”តិ។ (វិសុទ្ធិ។ ១។២២០; បារា។ អដ្ឋ។ ២។១៦៥);

បរិគ្គហេបិ ឱឡារិកោ, បឋមជ្ឈានូបចារេ សុខុមោ។ តស្មិម្បិ ឱឡារិកោ, បឋមជ្ឈានេ សុខុមោ។ បឋមជ្ឈានេ ច ទុតិយជ្ឈានូបចារេ ច ឱឡារិកោ, ទុតិយជ្ឈានេ សុខុមោ។ ទុតិយជ្ឈានេ ច តតិយជ្ឈានូបចារេ ច ឱឡារិកោ, តតិយជ្ឈានេ សុខុមោ។ តតិយជ្ឈានេ ច ចតុត្ថជ្ឈានូបចារេ ច ឱឡារិកោ, ចតុត្ថជ្ឈានេ អតិសុខុមោ អប្បវត្តិមេវ បាបុណាតិ។ ឥទំ តាវ ទីឃភាណកសំយុត្តភាណកានំ មតំ។

មជ្ឈិមភាណកា បន “បឋមជ្ឈានេ ឱឡារិកោ, ទុតិយជ្ឈានូបចារេ សុខុមោ”តិ ឯវំ ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមជ្ឈានតោ ឧបរូបរិជ្ឈានូបចារេបិ សុខុមតរំ ឥច្ឆន្តិ។ សព្ពេសំយេវ បន មតេន អបរិគ្គហិតកាលេ បវត្តកាយសង្ខារោ បរិគ្គហិតកាលេ បដិប្បស្សម្ភតិ, បរិគ្គហិតកាលេ បវត្តកាយសង្ខារោ បឋមជ្ឈានូបចារេ…បេ… ចតុត្ថជ្ឈានូបចារេ បវត្តកាយសង្ខារោ ចតុត្ថជ្ឈានេ បដិប្បស្សម្ភតិ។ អយំ តាវ សមថេ នយោ។

វិបស្សនាយំ បន អបរិគ្គហិតកាលេ បវត្តកាយសង្ខារោ ឱឡារិកោ, មហាភូតបរិគ្គហេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, ឧបាទារូបបរិគ្គហេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, សកលរូបបរិគ្គហេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, អរូបបរិគ្គហេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, រូបារូបបរិគ្គហេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, បច្ចយបរិគ្គហេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, សប្បច្ចយនាមរូបទស្សនេ សុខុមោ។ សោបិ ឱឡារិកោ, លក្ខណារម្មណិក វិបស្សនាយ សុខុមោ។ សោបិ ទុព្ពលវិបស្សនាយ ឱឡារិកោ, ពលវវិបស្សនាយ សុខុមោ។ តត្ថ បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ បុរិមស្ស បុរិមស្ស បច្ឆិមេន បច្ឆិមេន បដិប្បស្សទ្ធិ វេទិតព្ពា។ ឯវមេត្ថ ឱឡារិកសុខុមតា

បដិប្បស្សទ្ធិ ច វេទិតព្ពា។ អយំ តាវេត្ថ កាយានុបស្សនាវសេន ឧទ្ទិដ្ឋស្ស បឋមចតុក្កស្ស អនុបុព្ពបទវណ្ណនា។

យស្មា បនេត្ថ ឥទំ ចតុក្កំ អាទិកម្មិកស្ស កម្មដ្ឋានវសេន វុត្តំ, ឥតរានិ បន តីណិ ចតុក្កានិ ឯត្ថ បត្តជ្ឈានស្ស វេទនាចិត្តធម្មានុបស្សនាវសេន, តស្មា ឥទំ កម្មដ្ឋានំ ភាវេត្វា អានាបានចតុក្កជ្ឈានបទដ្ឋានាយ វិបស្សនាយ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិតុកាមេន អាទិកម្មិកេន កុលបុត្តេន វុត្តនយេនេវ សីលបរិសោធនាទីនិ សព្ពកិច្ចានិ កត្វា វុត្តប្បការស្ស អាចរិយស្ស សន្តិកេ បញ្ចសន្ធិកំ កម្មដ្ឋានំ ឧគ្គហេតព្ពំ។ តត្រិមេ បញ្ច សន្ធយោ ឧគ្គហោ បរិបុច្ឆា ឧបដ្ឋានំ អប្បនា លក្ខណន្តិ។ តត្ថ ឧគ្គហោ នាម កម្មដ្ឋានស្ស ឧគ្គណ្ហនំ។ បរិបុច្ឆា នាម កម្មដ្ឋានស្ស បរិបុច្ឆនា។ ឧបដ្ឋានំ នាម កម្មដ្ឋានស្ស ឧបដ្ឋានំ។ អប្បនា នាម កម្មដ្ឋានស្ស អប្បនា។ លក្ខណំ នាម កម្មដ្ឋានស្ស លក្ខណំ, “ឯវំ លក្ខណមិទំ កម្មដ្ឋាន”ន្តិ កម្មដ្ឋានសភាវូបធារណន្តិ វុត្តំ ហោតិ។

ឯវំ បញ្ចសន្ធិកំ កម្មដ្ឋានំ ឧគ្គណ្ហន្តោ អត្តនាបិ ន កិលមតិ, អាចរិយម្បិ ន វិហេសេតិ។ តស្មា ថោកំ ឧទ្ទិសាបេត្វា ពហុំ កាលំ សជ្ឈាយិត្វា ឯវំ បញ្ចសន្ធិកំ កម្មដ្ឋានំ ឧគ្គហេត្វា អាចរិយស្ស សន្តិកេ វា អញ្ញត្ថ វា អនុរូបេ សេនាសនេ វុត្តនយេនេវ វសន្តេន ឧបច្ឆិន្នខុទ្ទកបលិពោធេន កតភត្តកិច្ចេន ភត្តសម្មទំ បដិវិនោទេត្វា សុខនិសិន្នេន រតនត្តយគុណានុស្សរណេន ចិត្តំ សម្បហំសេត្វា អាចរិយុគ្គហតោ ឯកបទម្បិ អសម្មុយ្ហន្តេន ឥទំ អានាបានស្សតិកម្មដ្ឋានំ មនសិ កាតព្ពំ។ តត្រាយំ មនសិការវិធិ –

“គណនា អនុពន្ធនា, ផុសនា ឋបនា សល្លក្ខណា;

វិវដ្ដនា បារិសុទ្ធិ, តេសញ្ច បដិបស្សនា”តិ។

តត្ថ គណនាតិ គណនាយេវ។ អនុពន្ធនាតិ អនុវហនា។ ផុសនាតិ ផុដ្ឋដ្ឋានំ។ ឋបនាតិ អប្បនា។ សល្លក្ខណាតិ វិបស្សនា។ វិវដ្ដនាតិ មគ្គោ។ បារិសុទ្ធីតិ ផលំ។ តេសញ្ច បដិបស្សនាតិ បច្ចវេក្ខណា។ តត្ថ ឥមិនា អាទិកម្មិកេន កុលបុត្តេន បឋមំ គណនាយ ឥទំ កម្មដ្ឋានំ មនសិ កាតព្ពំ។ គណេន្តេន ច បញ្ចន្នំ ហេដ្ឋា ន ឋបេតព្ពំ, ទសន្នំ ឧបរិ ន នេតព្ពំ, អន្តរា ខណ្ឌំ ន ទស្សេតព្ពំ។ បញ្ចន្នំ ហេដ្ឋា ឋបេន្តស្ស ហិ សម្ពាធេ ឱកាសេ ចិត្តុប្បាទោ វិប្ផន្ទតិ សម្ពាធេ វជេ សន្និរុទ្ធគោគណោ វិយ។ ទសន្នំ ឧបរិ នេន្តស្ស គណនានិស្សិតោវ ចិត្តុប្បាទោ ហោតិ។ អន្តរា ខណ្ឌំ ទស្សេន្តស្ស “សិខាប្បត្តំ នុ ខោ មេ កម្មដ្ឋានំ, នោ”តិ ចិត្តំ វិកម្បតិ, តស្មា ឯតេ ទោសេ វជ្ជេត្វា គណេតព្ពំ។

គណេន្តេន ច បឋមំ ទន្ធគណនាយ ធញ្ញមាបកគណនាយ គណេតព្ពំ។ ធញ្ញមាបកោ ហិ នាឡិំ បូរេត្វា “ឯក”ន្តិ វត្វា ឱកិរតិ, បុន បូរេន្តោ កិញ្ចិ កចវរំ ទិស្វា ឆឌ្ឌេន្តោ “ឯកំ ឯក”ន្តិ វទតិ។ ឯស នយោ ទ្វេ ទ្វេតិអាទីសុ។ ឯវមេវ ឥមិនាបិ អស្សាសបស្សាសេសុ យោ ឧបដ្ឋាតិ, តំ គហេត្វា “ឯកំ ឯក”ន្តិអាទិំ កត្វា យាវ “ទស ទសា”តិ បវត្តមានំ បវត្តមានំ ឧបលក្ខេត្វាវ គណេតព្ពំ។ តស្ស ឯវំ គណយតោ និក្ខមន្តា ច បវិសន្តា ច អស្សាសបស្សាសា បាកដា ហោន្តិ។

អថានេន តំ ទន្ធគណនំ ធញ្ញមាបកគណនំ បហាយ សីឃគណនាយ គោបាលកគណនាយ គណេតព្វំ។ ឆេកោ ហិ គោបាលកោ សក្ខរាយោ ឧច្ឆង្គេន គហេត្វា រជ្ជុទណ្ឌហត្ថោ បាតោវ វជំ គន្ត្វា គាវោ បិដ្ឋិយំ បហរិត្វា បលិឃត្ថម្ភមត្ថកេ និសិន្នោ ទ្វារំ បត្តំ បត្តំយេវ គាវិំ “ឯកោ ទ្វេ”តិ សក្ខរំ ខិបិត្វា ខិបិត្វា គណេតិ។ តិយាមរត្តិំ សម្ពាធេ ឱកាសេ ទុក្ខំ វុត្ថគោគណា និក្ខមន្តា អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិឃំសន្តា វេគេន វេគេន បុញ្ជបុញ្ជា ហុត្វា និក្ខមន្តិ។ សោ វេគេន វេគេន “តីណិ ចត្តារិ បញ្ច ទសា”តិ គណេតិយេវ, ឯវមិមស្សាបិ បុរិមនយេន គណយតោ អស្សាសបស្សាសា បាកដា ហុត្វា សីឃំ សីឃំ បុនប្បុនំ សញ្ចរន្តិ។ តតោ តេន “បុនប្បុនំ សញ្ចរន្តី”តិ ញត្វា អន្តោ ច ពហិ ច អគ្គហេត្វា ទ្វារប្បត្តំ ទ្វារប្បត្តំយេវ គហេត្វា “ឯកោ ទ្វេ តីណិ ចត្តារិ បញ្ច, ឯកោ ទ្វេ តីណិ ចត្តារិ បញ្ច ឆ, ឯកោ ទ្វេ តីណិ ចត្តារិ បញ្ច ឆ សត្ត...បេ... អដ្ឋ នវ ទសា”តិ សីឃំ សីឃំ គណេតព្វមេវ។ គណនាបដិពទ្ធេ ហិ កម្មដ្ឋានេ គណនពលេនេវ ចិត្តំ ឯកគ្គំ ហោតិ អរិត្តុបត្ថម្ភនវសេន ចណ្ឌសោតេ នាវាឋបនមិវ។

តស្សេវំ សីឃំ សីឃំ គណយតោ កម្មដ្ឋានំ និរន្តរំ បវត្តំ វិយ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។ អថ “និរន្តរំ បវត្តតី”តិ ញត្វា អន្តោ ច ពហិ ច វាតំ អបរិគ្គហេត្វា បុរិមនយេនេវ វេគេន វេគេន គណេតព្វំ។ អន្តោបវិសនវាតេន ហិ សទ្ធិំ ចិត្តំ បវេសយតោ អព្ភន្តរំ វាតព្ភាហតំ មេទបូរិតំ វិយ ហោតិ។ ពហិនិក្ខមនវាតេន សទ្ធិំ ចិត្តំ នីហរតោ ពហិទ្ធា បុថុត្តារម្មណេ ចិត្តំ វិក្ខិបតិ។ ផុដ្ឋផុដ្ឋោកាសេ បន សតិំ ឋបេត្វា ភាវេន្តស្សេវ ភាវនា សម្បជ្ជតិ។ តេន វុត្តំ – “អន្តោ ច ពហិ ច វាតំ អបរិគ្គហេត្វា បុរិមនយេនេវ វេគេន វេគេន គណេតព្វ”ន្តិ។

កីវចិរំ បនេតំ គណេតព្វន្តិ? យាវ វិនា គណនាយ អស្សាសបស្សាសារម្មណេ សតិ សន្តិដ្ឋតិ។ ពហិ វិសដវិតក្កវិច្ឆេទំ កត្វា អស្សាសបស្សាសារម្មណេ សតិ សណ្ឋាបនត្ថំយេវ ហិ គណនាតិ។

ឯវំ គណនាយ មនសិ កត្វា អនុពន្ធនាយ មនសិ កាតព្វំ។ អនុពន្ធនា នាម គណនំ បដិសំហរិត្វា សតិយា និរន្តរំ អស្សាសបស្សាសានំ អនុគមនំ។ តញ្ច ខោ ន អាទិមជ្ឈបរិយោសានានុគមនវសេន។ អាទិមជ្ឈបរិយោសានានិ តស្សានុគមនេ អាទីនវា ច ហេដ្ឋា វុត្តាយេវ។

តស្មា អនុពន្ធនាយ មនសិករោន្តេន ន អាទិមជ្ឈបរិយោសានវសេន មនសិ កាតព្វំ, អបិច ខោ ផុសនាវសេន ច ឋបនាវសេន ច មនសិ កាតព្វំ។ គណនានុពន្ធនាវសេន វិយ ហិ ផុសនាឋបនាវសេន វិសុំ មនសិការោ នត្ថិ, ផុដ្ឋផុដ្ឋដ្ឋានេយេវ បន គណេន្តោ គណនាយ ច ផុសនាយ ច មនសិ ករោតិ, តត្ថេវ គណនំ បដិសំហរិត្វា តេ សតិយា អនុពន្ធន្តោ, អប្បនាវសេន ច ចិត្តំ ឋបេន្តោ “អនុពន្ធនាយ ច ផុសនាយ ច ឋបនាយ ច មនសិ ករោតី”តិ វុច្ចតិ។ ស្វាយមត្ថោ អដ្ឋកថាសុ វុត្តបង្គុឡទោវារិកូបមាហិ បាឋេ វុត្តកកចូបមាយ ច វេទិតព្វោ។

តត្រាយំ បង្គុឡូបមា – សេយ្យថាបិ បង្គុឡោ ទោលាយ កីឡតំ មាតាបុត្តានំ ទោលំ ខិបិត្វា តត្ថេវ ទោលាថម្ភមូលេ និសិន្នោ កមេន អាគច្ឆន្តស្ស ច គច្ឆន្តស្ស ច ទោលាផលកស្ស ឧភោ កោដិយោ មជ្ឈញ្ច បស្សតិ, ន ច ឧភោកោដិមជ្ឈានំ ទស្សនត្ថំ ព្យាវដោ ហោតិ,

ឯវមេវ ភិក្ខុ សតិវសេន ឧបនិពន្ធនត្ថម្ភមូលេ ឋត្វា អស្សាសបស្សាសទោលំ ខិបិត្វា តត្ថេវ និមិត្តេ សតិយា និសីទន្តោ កមេន អាគច្ឆន្តានញ្ច គច្ឆន្តានញ្ច ផុដ្ឋដ្ឋានេ អស្សាសបស្សាសានំ អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ សតិយា អនុគច្ឆន្តោ តត្ថេវ (វិសុទ្ធិ. ១.២២៣) ចិត្តំ ឋបេត្វា បស្សតិ, ន ច តេសំ ទស្សនត្ថំ ព្យាវដោ ហោតិ។ អយំ បង្គុឡូបមា។

អយំ បន ទោវារិកោបមា – សេយ្យថាបិ ទោវារិកោ នគរស្ស អន្តោ ច ពហិ ច បុរិសេ “កោ ត្វំ, កុតោ វា អាគតោ, កុហិំ វា គច្ឆសិ, កិំ វា តេ ហត្ថេ”តិ ន វីមំសតិ។ ន ហិ តស្ស តេ ភារា, ទ្វារប្បត្តំ ទ្វារប្បត្តំយេវ បន វីមំសតិ, ឯវមេវ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ អន្តោបវិដ្ឋវាតា ច ពហិនិក្ខន្តវាតា ច ន ភារា ហោន្តិ, ទ្វារប្បត្តា ទ្វារប្បត្តាយេវ ភារាតិ អយំ ទោវារិកោបមា។

កកចូបមា បន “និមិត្តំ អស្សាសបស្សាសា”តិអាទិនា (បដិ. ម. ១.១៥៩) នយេន ឥធ វុត្តាយេវ។ ឥធ បនស្ស អាគតាគតវសេន អមនសិការមត្តមេវ បយោជនន្តិ វេទិតព្វំ។

ឥទំ កម្មដ្ឋានំ មនសិករោតោ កស្សចិ ន ចិរេនេវ និមិត្តញ្ច ឧប្បជ្ជតិ, អវសេសឈានង្គបដិមណ្ឌិតា អប្បនាសង្ខាតា ឋបនា ច សម្បជ្ជតិ។ កស្សចិ បន គណនាវសេនេវ មនសិការកាលតោ បភុតិ យថា សារទ្ធកាយស្ស មញ្ចេ វា បីឋេ វា និសីទតោ មញ្ចបីឋំ ឱនមតិ វិនមតិ, បច្ចត្ថរណំ វលិំ គណ្ហាតិ, អសារទ្ធកាយស្ស បន និសីទតោ នេវ មញ្ចបីឋំ ឱនមតិ ន វិនមតិ, ន បច្ចត្ថរណំ វលិំ គណ្ហាតិ, តូលបិចុបូរិតំ វិយ មញ្ចបីឋំ ហោតិ។ កស្មា? យស្មា អសារទ្ធោ កាយោ លហុកោ ហោតិ, ឯវមេវំ គណនាវសេន មនសិការកាលតោ បភុតិ អនុក្កមតោ ឱឡារិកអស្សាសបស្សាសនិរោធវសេន កាយទរថេ វូបសន្តេ កាយោបិ ចិត្តម្បិ លហុកំ ហោតិ, សរីរំ អាកាសេ លង្ឃនាការប្បត្តំ វិយ ហោតិ។

តស្ស ឱឡារិកេ អស្សាសបស្សាសេ និរុទ្ធេ សុខុមអស្សាសបស្សាសនិមិត្តារម្មណំ ចិត្តំ បវត្តតិ។ តស្មិម្បិ និរុទ្ធេ អបរាបរំ តតោ សុខុមតរំ សុខុមតរំ អស្សាសបស្សាសនិមិត្តារម្មណំ បវត្តតិយេវ។ ស្វាយមត្ថោ ឧបរិ វុត្តកំសថាលោបមាយ វេទិតព្វោ។

យថា ហិ អញ្ញានិ កម្មដ្ឋានានិ ឧបរូបរិ វិភូតានិ ហោន្តិ, ន តថា ឥទំ។ ឥទំ បន ឧបរូបរិ ភាវេន្តស្ស សុខុមត្តំ គច្ឆតិ, ឧបដ្ឋានម្បិ ន ឧបគច្ឆតិ។ ឯវំ អនុបដ្ឋហន្តេ បន តស្មិំ តេន ភិក្ខុនា “អាចរិយំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ វា “នដ្ឋំ ទានិ មេ កម្មដ្ឋាន”ន្តិ វា ឧដ្ឋាយាសនា ន គន្តព្វំ។ ឥរិយាបថំ វិកោបេត្វា គច្ឆតោ ហិ កម្មដ្ឋានំ នវនវមេវ ហោតិ។ តស្មា យថានិសិន្នេនេវ ទេសតោ អាហរិតព្វំ។

តត្រាយំ អាហរណូបាយោ – តេន ភិក្ខុនា កម្មដ្ឋានស្ស អនុបដ្ឋានភាវំ ញត្វា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខិតព្វំ “ឥមេ អស្សាសបស្សាសា នាម កត្ថ អត្ថិ, កត្ថ នត្ថិ។ កស្ស វា អត្ថិ, កស្ស វា នត្ថី”តិ។ អថេវំ បដិសញ្ចិក្ខតោ “ឥមេ អន្តោមាតុកុច្ឆិយំ នត្ថិ, ឧទកេ និមុគ្គានំ នត្ថិ, តថា អសញ្ញីភូតានំ មតានំ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបន្នានំ រូបារូបភវសមង្គីនំ និរោធសមាបន្នាន”ន្តិ ញត្វា ឯវំ អត្តនាវ អត្តា បដិចោទេតព្វោ “ននុ, ត្វំ បណ្ឌិត, នេវ មាតុកុច្ឆិគតោ, ន ឧទកេ និមុគ្គោ, ន អសញ្ញីភូតោ, ន មតោ, ន ចតុត្ថជ្ឈានសមាបន្នោ, ន រូបារូបភវសមង្គី, ន

តិទោឆរយាបន្តោ អត្ថិយេច ទេ អប្បារបប្បារា, យត្តបញ្ញាតាឃ បត បរិក្កទេហត្វំ ត របេក្កាវី”តិ។ អធោតេត បកាតិឞ្ជចរេត ចិត្តំ ឝទេបត្វា យតសិកាទេរា បចទេត្តតន្តោ។ ឰទេយ ហិ ឌីឈតាសិកស្ស តាឃាបុដ៎ ឈទេដ្ឋត្តា បចត្តត្តិ, ទេស្សតាសិកស្ស ឆ្កត្តទោដ្ឋ៎។ តស្មាទេតត ឰយំ តាយ ឆាត់ ឈទេដ្ឋត្តីតិ តិយិត្តំ ឝទេបតន្តំ។ ឰយទេយច ហិ អត្ថចរំ បដិក្ខ ចុត្តំ ភកចតា – “តាហំ, ភិក្ខទេច, យដ្ឋស្សតិស្ស អរយជាតស្ស អាតាបិតស្សតិភាចត់ ចតាយី”តិ (យ។ តិ។ ១។១១៥; រំ។ តិ។ ៦។៥៥១)។ កិច្ចាបិ ហិ ឃកិច្ចិ កយដ្ឋាត់ រតស្ស រយជាតស្សេច រយដ្ឋតិ, ឰទេតា អញ្ញំ បត យតសិកទេរាត្តស្ស បិកដំ ទេហាតិ។ ឰឆំ បត អាតាបិតស្សតិកយដ្ឋាត់ កទ្រកំ កទ្រកភាចត់ ឰទ្ធបទេច្ចកឰទ្ធឰទ្ធបុត្តាត់ យហាបុរិសាត់ទេយច យតសិការក្ខយិក្ខតំ, ត ទេចច ឰត្តទំ, ត ច ឰត្តទេសត្តរយាទេរចិតំ។ ឃធា ឃធា យតសិ កទីឃតិ, តធា តធា រត្តទេច្ចច ទេហាតិ ស្ទុយច្ចា។ តស្មា ឲត្ថ ឌាលចតី រតិ ច បញ្ញា ច ឰន្ធិតព្ពា។

ឃធា ហិ យដ្ឋរាដកស្ស តុត្តកទេលកាទេល ស្វចិបិ ស្ទុយា ឰត្ថិតព្ពា, ស្វចិបិរទេចឆតយ្យិ តទេតា ស្ទុយតទំ, ឲចទេយចំ យដ្ឋរាដករឌីរស្ស ឰយស្ស កយដ្ឋាតស្ស ភាចតាកាទេល ស្វចិបដិភាកា រតិបិ ស្វចិបិរទេចឆតបដិភាកា តំរយឃុត្តា បញ្ញាបិ ឌាលចតី ឰត្ថិតព្ពា។ តាហិ ច បត រតិបញ្ញាហិ រយត្តាកទេតត ភិក្ខុតា ត ទេត អប្បារបប្បារា អញ្ញត្រ បកាតិឞ្ជទេដ្ឋាការា បរិទេឃសិតព្ពា។

ឃធា ហិ កស្សទេកា ទេលត្តំ កសិត្វា ឌាលីឌទេដ្ឋ យុច្ចិត្វា ទេកាចទេឃុទេល កត្វា ឈាឃាឃ តិសិទេត្តា ចិស្សទេយឃ្យ, អធស្ស ទេត ឌាលីឌទេដ្ឋា ទេចទេកត អដចិំ បចិទេសឃ្យុ។ ទេឃា ទេហាតិ ទេលទេកា កស្សទេកា, ទេរា បុត ទេត កទេហត្វា ទេឃាទេដត្យកាទេយា ត ទេតរំ អត្យបឆំ កត្វា អដចិំ អាហិណ្ឌតិ។ អធ ទេលា ទេស្ថិច្ចា បទេតាឆច្ចា កទេហត្វា ឆ្កក្យកទេយច ទេតរំ តិបិតតតិត្វំ កត្វា តិវីឆតិ ចា តិបជ្ជតិ ចា។ អធ ទេត ទេកាទេលា ឌិចរភាកំ ចទិត្វា តិបិតតតិត្វំ ឰតទិត្វា តព្វា ច បិចិត្វា ច បច្ចុត្តទិត្វា ឌីទេត ឌិស្វា ទេស្ថិឃា ឌាត្តិត្វា បទេតាឆេត ចិត្តទេត្តា អាទេតត្វា ទេឃាទេដត្វា បុត កយុំ កទោតិ។ ឲចទេយចំ ទេតត ភិក្ខុតា ត ទេត អប្បារបប្បារា អញ្ញត្រ បកាតិឞ្ជទេដ្ឋាការា បរិទេឃសិតព្ពា។ រតិទេស្ថិ បត បញ្ញាបទេតាឆច្ចា កទេហត្វា បកាតិឞ្ជទេដ្ឋាការេរ ចិត្តំ ឝទេបត្វា យតសិកាទេរា បចទេត្តតន្តោ។ ឲចំ ហិស្ស យតសិកទេរាទេតា ត ចិទេរទេស្សច ទេត ឆ្កបដ្ឋហត្តិ តិបិតតតិទេត្ត ចិឃ ទេកាលា។ តទេតា ទេតត រតិទេស្ថិឃា ឌាត្តិត្វា តស្ថិទេឃច ឆាទេត ទេឃាទេដត្វា បញ្ញាបទេតាឆេត ចិត្តទេត្តត បុតប្បុត់ កយដ្ឋាត់ អត្យុយុច្ចិតព្ពំ។ តស្សេចយត្យុយុជ្ជទេតា ត ចិទេរទេស្សច តិយិត្តំ ឆ្កបដ្ឋាតិ។ តំ បទេតំ ត រទេព្ពរំ ឲករឌីរំ ទេហាតិ, អបិច ទេលា កស្សចិ ស្ទុលរយឲស្សំ ឆ្កប្បាឆឃយាទេតា តុលបិក្យ ចិឃ កប្បាសបិក្យ ចិឃ ចាតឆារា ចិឃ ច ឆ្កបដ្ឋាតីតិ ឲកទេច្ច អាហុ។

អឃំ បត អដ្ឋកធាសុ ចិតិច្ឆយោ – ឰឆឝិញ្ញកស្សចិ តារកទ្រ្យបំ ចិឃ យណិក្យឰឡឰកា ចិឃ យុត្តាក្យឰឡឰកា ចិឃ ច, កស្សចិ លទេរយឲស្សំ ហុត្វា កប្បារដ្ឋិ ចិឃ ឝាទ្រសារទ្រ្វចិ ចិឃ ច, កស្សចិ ឌីឈបិយដ្ឋស្ទុត្តំ ចិឃ ក្យស្ទុយឝាយំ ចិឃ ឆ្កយសិលា ចិឃ ច, កស្សចិ ចិត្តតំ យក្កដកស្ទុត្តំ ចិឃ ចលិហកបដលំ ចិឃ បច្ឃយុប្បំ ចិឃ ទេធចក្កំ ចិឃ ចត្តយណ្ឌលំ ចិឃ ស្វទិឃយណ្ឌលំ ចិឃ ច ឆ្កបដ្ឋាតិ, តញ្ច បទេតំ ឃធា រព្ពហុទេលស្ទុ ភិក្ខូស្ទុ ស្ទុត្តត្តំ រជ្ឈាឃិត្វា តិសិទេត្តស្ទុ ឲទេកត ភិក្ខុតា “តុយ្ហំ កីឌិសំ ហុត្វា ឰឆំ ស្ទុត្តំ ឆ្កបដ្ឋាតី”តិ ចុទេត្ត ឲទេកា “យយ្ហំ យហតី បព្ពទេតរ្យា តឌី ចិឃ ហុត្វា ឆ្កបដ្ឋាតី”តិ អាហ។ អបទេរា “យយ្ហំ ឲកា ចតទោឌិ ចិឃ”។ អទេញ្ញា “យយ្ហំ ឲទេកា រីតច្ឆាទេឃា សាខារយ្យទេត្តា ឞលភារភរិទេតា ទ្រទេក្ខា ចិឃា”តិ។ ទេតរឝិញ្ញតំ ឲកទេយច ស្ទុត្តំ រញ្ញាតាតតាឃ តាតទេតា ឆ្កបដ្ឋាតិ។ ឲចំ ឲកទេយច កយដ្ឋាត់ រញ្ញាតាតតាឃ តាតទេតា ឆ្កបដ្ឋាតិ។ រញ្ញាឝិញ្ញតំ រញ្ញាតិឝាត់ រញ្ញាបភចំ, តស្មា រញ្ញាតាតតាឃ តាតទេតា ឆ្កបដ្ឋាតីតិ ទេចឌិតព្ពំ។

ᩑᩅᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨸᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᩮᨶ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩤ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ “ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨶᩣᨾ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦ”ᨲᩥ. ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨸᨶ “ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᩥᨴᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩤᨶᩴ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᩉᩥ ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩤ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩋᨳ ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨮᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩑᩅᨾᩔᩣᨿᩴ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᨽᩩᨲᩥ ᨮᨸᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩮᩉᩥ –

“ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨮᨸᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᨿᩴ;

ᨵᩦᩁᩮᩣ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᩮ, ᩈᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᨲᩦ”ᨲᩥ. (ᨸᩣᩁᩣ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪒.᪑᪖᪕; ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ. ᪑.᪒᪒᪓);

ᨲᩔᩮᩅᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸᨭ᩠ᨮᩤᨶᨲᩮᩣ ᨸᨽᩩᨲᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᨧᩣᩁᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ. ᩋᨳ ᨲᩮᨶ ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩮᩅ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩤᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩋᨸᩥᨧ ᨡᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᨾᩉᩮᩈᩥᨿᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᩔᨠᩮᨶ ᩈᩣᩃᩥᨿᩅᨣᨻ᩠ᨽᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᩋᩣᩅᩣᩈᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩣᨶᩥ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩣᨶᩥ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩋᨳ ᨶᩴ ᩑᩅᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩴ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩥᩴ ᨣᨾᨿᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩈᩅᩥᨵᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨾᨲᩤ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤ. ᨲᩔᩮᩅᩴ ᨥᨭᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨸᨬ᩠ᨧᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨸᨬ᩠ᨧᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩤᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨲᨴᩮᩅ ᨫᩣᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩅᩈᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨣᩩᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲᩥ. ᨠᨳᩴ? ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᩣᨶᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᨠᩁᨩᨠᩣᨿᩮᩣ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨸᩔᨲᩥ. ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᩁᨣᨣ᩠ᨣᩁᩥᨿᩣ ᨵᨾᨾᩣᨶᩣᨿ ᨽᩔᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨧ ᨲᨩ᩠ᨩᩴ ᩅᩣᨿᩣᨾᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩅᩣᨲᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨠᩣᨿᨬ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᩣᨲᩥ. ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩔᩣᩈᨸᩔᩣᩈᩮ ᨧ ᨠᩣᨿᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᩥ.

ᩑᩅᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ ᨲᩦᩈᩩᨸᩥ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᩈᩩ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨦ᩠ᨡᩴ ᩅᩥᨲᩁᨲᩥ, ᩅᩥᨲᩥᨱ᩠ᨱᨠᨦ᩠ᨡᩮᩣ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩅᩈᩮᨶ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᨶᨲ᩠ᨲᩤ”ᨲᩥ ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨿ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᩏᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩒᨽᩣᩈᩣᨴᨿᩮᩣ ᨴᩈ ᩅᩥᨸᩔᨶᩩᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨸᩉᩣᨿ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ “ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩏᨴᨿᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨽᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨽᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩮᨶ ᩅᨿᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨽᩮᨴᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣᨬᩣᨱᩔ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨣ᩠ᨣᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨧᩔ ᨣᨱᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣ ᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᩔᨲᩥᩈᨾᩣᨵᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩤ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ. ᩋᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨮᨾᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ.

ᩍᨲᩁᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᨲᩦᩈᩩ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮᩈᩩ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩤᨶᨽᩣᩅᨶᩣᨶᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩩᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨶᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨸᩦᨲᩥᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩦᨲᩥ ᨸᩦᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩥᨴᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩔᩈᩥᩔᩣᨾᩥ ᨸᩔᩈᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩥᨴᩥᨲᩣ

ហោតិ អារម្មណតោ ច អសម្មោហតោ ច។

កថំ អារម្មណតោ បីតិ បដិសំវិទិតា ហោតិ? សប្បីតិកេ ទ្វេ ឈានេ សមាបជ្ជតិ, តស្ស សមាបត្តិក្ខណេ ឈានបដិលាភេន អារម្មណតោ បីតិ បដិសំវិទិតា ហោតិ អារម្មណស្ស បដិសំវិទិតត្តា។

កថំ អសម្មោហតោ? សប្បីតិកេ ទ្វេ ឈានេ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ឈានសម្បយុត្តំ បីតិំ ខយតោ វយតោ សម្មសតិ, តស្ស វិបស្សនាក្ខណេ លក្ខណបដិវេធេន អសម្មោហតោ បីតិ បដិសំវិទិតា ហោតិ។ ឯតេនេវ នយេន អវសេសបទានិបិ អត្ថតោ វេទិតព្ពានិ។ ឥទំ បនេត្ថ វិសេសមត្តំ – តិណ្ណំ ឈានានំ វសេន សុខបដិសំវិទិតា ហោតិ។ ចតុន្នម្បិ ឈានានំ វសេន ចិត្តសង្ខារបដិសំវិទិតា វេទិតព្ពា។ ចិត្តសង្ខារោតិ វេទនាទយោ ទ្វេ ខន្ធា។ បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារន្តិ ឱឡារិកំ ឱឡារិកំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សម្ភេន្តោ, និរោធេន្តោតិ អត្ថោ។ សោ វិត្ថារតោ កាយសង្ខារេ វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ។ អបិចេត្ថ បីតិបទេ បីតិសីសេន វេទនា វុត្តា, សុខបទេ សរូបេនេវ វេទនា។ ទ្វីសុ ចិត្តសង្ខារបទេសុ "សញ្ញា ច វេទនា ច ចេតសិកា, ឯតេ ធម្មា ចិត្តបដិពទ្ធា ចិត្តសង្ខារា"តិ (បដិ។ ម។ ១។១៧៤; ម។ និ។ ១។៤៦៣) វចនតោ សញ្ញាសម្បយុត្តា វេទនាតិ ឯវំ វេទនានុបស្សនានយេន ឥទំ ចតុក្កំ ភាសិតន្តិ វេទិតព្ពំ។

តតិយចតុក្កេបិ ចតុន្នំ ឈានានំ វសេន ចិត្តបដិសំវិទិតា វេទិតព្ពា។ អភិប្បមោទយំ ចិត្តន្តិ ចិត្តំ មោទេន្តោ បមោទេន្តោ ហាសេន្តោ បហាសេន្តោ អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ។ តត្ថ ទ្វីហាការេហិ អភិប្បមោទោ ហោតិ សមាធិវសេន ច វិបស្សនាវសេន ច។

កថំ សមាធិវសេន? សប្បីតិកេ ទ្វេ ឈានេ សមាបជ្ជតិ, សោ សមាបត្តិក្ខណេ សម្បយុត្តាយ បីតិយា ចិត្តំ អាមោទេតិ បមោទេតិ។ កថំ វិបស្សនាវសេន? សប្បីតិកេ ទ្វេ ឈានេ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ឈានសម្បយុត្តំ បីតិំ ខយតោ វយតោ សម្មសតិ។ ឯវំ វិបស្សនាក្ខណេ ឈានសម្បយុត្តំ បីតិំ អារម្មណំ កត្វា ចិត្តំ អាមោទេតិ បមោទេតិ។ ឯវំ បដិបន្នោ "អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតី"តិ វុច្ចតិ។

សមាទហំ ចិត្តន្តិ បឋមជ្ឈានាទិវសេន អារម្មណេ ចិត្តំ សមំ អាទហន្តោ សមំ ឋបេន្តោ, តានិ វា បន ឈានានិ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ឈានសម្បយុត្តំ ចិត្តំ ខយតោ វយតោ សម្មសតោ វិបស្សនាក្ខណេ លក្ខណបដិវេធេន ឧប្បជ្ជតិ ខណិកចិត្តេកគ្គតា, ឯវំ ឧប្បន្នាយ ខណិកចិត្តេកគ្គតាយ វសេនបិ អារម្មណេ ចិត្តំ សមំ អាទហន្តោ សមំ ឋបេន្តោ "សមាទហំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតី"តិ វុច្ចតិ។

វិមោចយំ ចិត្តន្តិ បឋមជ្ឈានេន នីវរណេហិ ចិត្តំ មោចេន្តោ វិមោចេន្តោ, ទុតិយេន វិតក្កវិចារេហិ, តតិយេន បីតិយា, ចតុត្ថេន សុខទុក្ខេហិ ចិត្តំ មោចេន្តោ វិមោចេន្តោ, តានិ វា បន ឈានានិ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ ឈានសម្បយុត្តំ ចិត្តំ ខយតោ វយតោ សម្មសតិ។ សោ វិបស្សនាក្ខណេ អនិច្ចានុបស្សនាយ និច្ចសញ្ញាតោ ចិត្តំ មោចេន្តោ វិមោចេន្តោ, ទុក្ខានុបស្សនាយ សុខសញ្ញាតោ,

អគត្តាគុបស្សតាយ អត្តបញ្ញាតោ, តិច្ចិងាគុបស្សតាយ តត្តិតោ, ចិរាគាគុបស្សតាយ រាគតោ, តិរោធាគុបស្សតាយ បមុងយតោ, បដិតិស្សក្កាគុបស្សតាយ អាងាតតោ ចិត្តំ ទោមោចេត្តោ ចិមោចេត្តោ អស្សបតិ ចេច បស្សបតិ ច។ តេតា ចុច្ចតិ – "ចិមោចយំ ចិត្តំ អស្សិបិស្សាមិ បស្សិបិស្សាមីតិ បិក្ខតី"តិ។ ឲចំ ចិត្តាគុបស្សតាចសេត ច្ចតំ ចតុក្កំ ការិតត្តំ ចេចិតព្វំ។

ចតុត្ថចតុក្កេ បត អតិច្ចាគុបស្សីតិ ឲត្ត តាច អតិច្ចំ ចេចិតព្វំ, អតិច្ចតា ចេចិតព្វា, អតិច្ចាគុបស្សតា ចេចិតព្វា, អតិច្ចាគុបស្សី ចេចិតព្វោ។ តត្ថ អតិច្ចត្តិ បញ្ចក្ខន្ធា។ កស្មា? ឧប្បាងចយញ្ញថត្តកាចា។ អតិច្ចតាតិ តេសំយេវ ឧប្បាងចយញ្ញថត្តំ, ហុត្វា អភាវោ ចា, តិព្វត្តាតំ តេតេតចាការេត អដ្ឋត្វា ខណភង្គេត ភេងោតិ អត្ថោ។ អតិច្ចាគុបស្សតាតិ តស្សា អតិច្ចតាយ ចសេត ទូបាឌីសុ "អតិច្ច"ត្តិ អគុបស្សតា។ អតិច្ចាគុបស្សីតិ តាយ អគុបស្សតាយ បមត្តាគតោ។ តស្មា ឲចំភូតោ អស្សបេត្តោ ច បស្សបេត្តោ ច ឥធ "អតិច្ចាគុបស្សី អស្សិបិស្សាមិ បស្សិបិស្សាមីតិ បិក្ខតី"តិ ចេចិតព្វោ។

ចិរាគាគុបស្សីតិ ឲត្ថ បត ទ្វេ ចិរាគា ខយចិរាគោ ច អច្ចត្តចិរាគោ ច។ តត្ថ ខយចិរាគោតិ បង្ខារាតំ ខណភង្គោ។ អច្ចត្តចិរាគោតិ តិព្វាតំ។ ចិរាគាគុបស្សតាតិ តងុភយងស្សតចសេត បចត្តា ចិបស្សតា ច មគ្គោ ច។ តាយ ទុចិធាយបិ អគុបស្សតាយ បមត្តាគតោ ហុត្វា អស្សបេត្តោ ច បស្សបេត្តោ ច "ចិរាគាគុបស្សី អស្សិបិស្សាមិ បស្សិបិស្សាមីតិ បិក្ខតី"តិ ចេចិតព្វោ។ តិរោធាគុបស្សីបចេបិ ឲសេច តយោ។

បដិតិស្សក្កាគុបស្សីតិ ឲត្ថាបិ ទ្វេ បដិតិស្សក្កា បរិច្ចាគបដិតិស្សក្កោ ច បក្ខត្តតបដិតិស្សក្កោ ច។ បដិតិស្សក្កោយេច អគុបស្សតា បដិតិស្សក្កាគុបស្សតា, ចិបស្សតាមក្កាតមេតំ អធិចចតំ។ ចិបស្សតាតិ តងក្កចសេត បង្ខិ ខគ្គាភិបង្ខារេហិ កិលេសេ បរិច្ចជតិ, បង្ខតទោសងស្សតេត ច តព្ពិបរីតេ តិព្វាតេ តត្តិត្តតាយ បក្ខត្តីតិ បរិច្ចាគបដិតិស្សក្កោ ចេច បក្ខត្តតបដិតិស្សក្កោ ចាតិ ចុច្ចតិ។ មក្កោ បមុច្ឆេងចសេត បង្ខិ ខគ្គាភិបង្ខារេហិ កិលេសេ បរិច្ចជតិ, អារម្មណករណេត ច តិព្វាតេ បក្ខត្តីតិ បរិច្ចាគបដិតិស្សក្កោ ចេច បក្ខត្តតបដិតិស្សក្កោ ចាតិ ចុច្ចតិ។ ឧភយម្បិ បត បុរិមបុរិមញាណាតំ អគុអគុ បស្សតតោ អគុបស្សតាតិ ចុច្ចតិ។ តាយ ទុចិធាយបិ បដិតិស្សក្កាគុបស្សតាយ បមត្តាគតោ ហុត្វា អស្សបេត្តោ ច បស្សបេត្តោ ច "បដិតិស្សក្កាគុបស្សី អស្សិបិស្សាមិ បស្សិបិស្សាមីតិ បិក្ខតី"តិ ចេចិតព្វោ។

ឲត្ថ ច "អតិច្ចាគុបស្សី"តិ តរុណចិបស្សតាយ ចសេត ចុត្តំ, "ចិរាគាគុបស្សី"តិ តតោ ពលចតរាយ បង្ខារេសុ ចិរជ្ជតមមត្ថាយ ចិបស្សតាយ ចសេត, "តិរោធាគុបស្សី"តិ តតោ ពលចតរាយ កិលេសតិរោធតមមត្ថាយ ចិបស្សតាយ ចសេត , "បដិតិស្សក្កាគុបស្សី"តិ មក្កស្ស អាសត្តត្តាយ អតិតិក្ខាយ ចិបស្សតាយ ចសេត ចុត្តត្តិ ចេចិតព្វំ។ យត្ថ បត មក្កោបិ លព្ភតិ, សោ អភិត្តោយេច។ ឲចមិងំ ចតុក្កំ ប្ចុទ្ធចិបស្សតាចសេត ចុត្តំ, បុរិមាតិ បត តីណិ បមថចិបស្សតាចសេតាតិ។

អាតាបាតស្សតិយាតិកាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១៩៣. ពួទាតិ ឃឆាតិក្កិត្តា យាតិក៏ បដិបិដិឃា ការេឌត្វា ឆេស្សៀតុំ ពួឆាតិ ពួយិស្សា ឌិដ្ឋិ ឃាតិអាឌិ អារេទ្ធ៎ តត្ថ ពួយិស្សា ឌិដ្ឋិ ឃាតិអាឌីហិ

ឆសហិ បេឆហិ និក្ខត្តឃសន្លាត៌ សព្ទញ្ញាញាទ្ធសាយសតេយច កធិត៌ តតៀញាទ្ធតនា កហេចតា ឌិដ្ឋត្តា ឌិដ្ឋីតិ ទុក្ខតិ, តេស្សច លយតចសេត លក្ខិ,

រុក្ខតចសេត រុចិ, កហលចសេត អាឆាឆេឃា, សកាចស្ដេត ឆេយ្យា, និក្ខិតត្ថាស្ដេត ចិតេឃា, តត្កេឃេតបិ ឆយ្យចិតេឃា, បត្តតចសេត

បិចេចត៌, សេដ្ឋចទិឃស្ដេត ព្រាហ្មចទិឃំ, អត្តុសិដ្ឋិឆាតចសេត សត្តុសាយតត្តិ ទុក្ខតិ៎ តស្មា “ពួយិស្សា ឌិដ្ឋិ ឃា”តិអាឌីសុ ពួយិស្សា ញាទ្ធឌិដ្ឋិ ឃា,

ពួយិស្សា ញាទ្ធលក្ខិឃា, ពួយិស្សា ញាទ្ធរុចិឃា, ពួយស្មិ ញាទ្ធអាឆាឆេឃ, ពួយស្មិ ញាទ្ធឆេយ្យ, ពួយស្មិ ញាទ្ធចិតេឃ, ពួយស្មិ ញាទ្ធឆយ្យចិតេឃ, ពួយស្មិ

ញាទ្ធបិចេចតេ, ពួយស្មិ ញាទ្ធព្រាហ្មចទិឃេ, ពួយស្មិ ញាទ្ធសត្តុសាយតេតិ អតេត្វា ចេឌិតេព្វោ៎ អបិចេចត៌ និក្ខត្តឃសន្លាត៌ សកាល៌ បិចេចត៌ កហេចតា

ឌិដ្ឋត្តា សយ្យាឌិដ្ឋិបច្ចឃត្តា សយ្យាឌិដ្ឋិបុព្វង្គមត្តា ច ឌិដ្ឋិ៎ កហេចតា លយតចសេត លក្ខិ៎ រុក្ខតចសេត រុចិ៎ កហលចសេត អាឆាឆេឃា៎

អត្តតោ ការេក៏ អបិទេឃ អបតយាត៌ ឆាទេតីតិ ឆេយ្យា៎ សោច សំកិលេសបក្ខិ ចិតេតីតិ ចិតេឃា៎ ឆេយ្យា ច សោ ចិតេឃា ចាតិ

ឆយ្យចិតេឃា, កុសលឆេយ្យហិ ចា អកុសលឆេយ្យាត៌ ឲុស ចិតេឃាតិ ឆយ្យចិតេឃា៎ តេតេច ទុត្តំ – “ឌេឃ ច ឌោ ត្វំ, ពេកាតយិ, ឆេយ្យ

ឌាតេស្សាឃិ ពួទេ ឆយ្យា ចិរាកាឃ សំចត្តត្តិ, ឌេតា សរាកាឃ...បេ... ឲក៏សេត, ពេកាតយិ, ឆាទេស្សាឃិ ឲុសោ ឆេយ្យា ឲុសោ ចិតេឃា

ឲុត៌ សត្តុសាយត”ត្តិ (អ៎ តិ៎ ប៉៎៦; ក្មូអច៎ ៣០៩)៎ ឆេយ្យត ចា ចិតេឃា, ត ឆណ្ឌាឌីហីតិ ឆយ្យចិតេឃា៎ ទុត្តម្បិ ចេត៌ –

“ឆេណ្ឌេតកោ ឆយឃត្តិ, អក្កេសហិ កសាហិ ច;

អឆេណ្ឌត អសេត្វត, តាគោ ឆេក្ខា យតោហិតា”តិ៎ (ឃ៎ តិ៎ ៦.៦៣៦; ក្មូអច៎ ៦៣៦);

តថា “ឆេយ្យត តឃយាតាត៌, កា ស្កូឃា ចិឌាត”ត្តិ (យហាច៎ ៩៦)៎ ឆេយ្យាឃ ចា ចិតេឃា ឆយ្យចិតេឃា៎ អតចន្តឆេយ្យត្តំ ពេហស ចិតេឃា,

ត កចនោកាយិសត្វំ៎ ពេតាហ កហចា – “តឃិធំ, កិក្ខេច, ព្រាហ្មចទិឃំ ទុស្សតិ ឌតកុហតត្វ”ត្តិ (ពួតិទុ៎ ៦៥; អ៎ តិ៎ ៣.៦៥) ចិត្វាទេរា៎

បុណ្ណេត្វទេរាបិ អាហ – “អត្តុបិឌាបទិតិត្ថាតត្វំ ពេហា, អាទុសោ, កហចតិ ព្រាហ្មចទិឃំ ទុស្សតី”តិ (ឃ៎ តិ៎ ១.៦៥៨)៎ ចិសុទ្ធិ ចា តឃតីតិ

ចិតេឃា, ឆេយ្យតោ ចិតេឃា ឆយ្យចិតេឃា៎ សំសារឆេយ្យតោ ហិ សោកាឌិឆេយ្យតោ ចា ឲុស ចិសុទ្ធិ តិត្ថាត៌ តឃតិ, ឆេយ្យស្ស ចា ចិតេឃា, ត

តិត្តកាទាតត្តិ ឆយ្យចិតេឃា៎ ឆេយ្យក្នុតោ ហិ កហចា, តេស្សច ឲុស ចិតេឃា៎ ឃស្មា ចា ឆេយ្យា ឲច អកិទេត្តាឃ្យា បទិទេត្តាឃ្យា បហាតត្តា

កាចេចតត្តា សត្ថិកាតត្តា ច, តស្មា ឲុស ឆេយ្យសុ ចិតេឃា, ត សេត្តសុ ត ឌីចេសុ ចាតិ ឆយ្យចិតេឃា៎ សាត្វសញ្ញាតតាឌីហិ អត្តេញាសំ

ចចតេតា បឆាត៌ ចចតត្តិ បចចត៌, បចចតសេច បិចេចត៌៎ សព្ទចទិឃាហិ ចិសិដ្ឋចទិឃកាចេត ព្រាហ្មចទិឃំ៎ ឆេចយតុស្សាត៌ សត្តុក្នុតាស្ស

កហចេតា សាយតត្តិ សត្តុសាយត៌, សត្តុក្នុត៌ ចា សាយតត្តិបិ សត្តុសាយត៌៎ “ឃោ ពេចា, អាតន្ទ, យឃា ឆេយ្យា ច ចិតេឃា ច ឆេសិតោ

បញ្ញាត្តោ, សោ ពេចា យបច្ចឃេត សត្វា”តិ (ឌី៎ តិ៎ ៦.៦០៩) ហិ ឆយ្យចិតេឃាច សត្វាតិ ទុត្តោ៎ ឲចេយេតោសំ បឆាត៌ អតេត្វា ចេឌិតេព្វោ៎

ឃស្មា បត ពួយស្មិឃេច សាយតេ សព្ទាការេអាតាបិតស្សតិយាឌិតិត្ថាត្តកោ កិក្ខុ ចិន្ទតិ, ត អញ្ញេ៣, តស្មា តត្ថ តត្ថ “ពួយិស្សា”តិ ច

“ពួយស្មិ”ត្តិ ច អយំ តិឃេយា ពេតាតិ ចេឌិតេព្វោ៎ អយំ “ពួឆា”តិយាតិកាឃ តិទ្ទេសស្ស អតេត្វា៎

បុទ្ធត្តកល្យាណកោចាតិអាឌិតា ច កិក្ខុសង្ឃស្ស ចចតត្វំ អចត្វា ពួឆាឌិបេយ្យាកិក្ខុឃេច ឆស្សិតោ៎ តត្ថ បុទ្ធត្តតោ ច សោ កិលេសាត៌

អសម្មុដ្ឋិតត្តា, កល្យាណា ច សីលាទិបដិបត្តិយុត្តត្តាតិ បុថុជ្ជនកល្យាណា, បុថុជ្ជនកល្យាណាច បុថុជ្ជនកល្យាណកា។ អធិសីលាទីនិ សិក្ខតីតិ សេក្ខា។ សោតាបន្នា វា សកទាគាមី វា អនាគាមី វា។ អកុប្បា ចលយិតុមសក្កុណេយ្យា អរហត្តផលដ្ឋេន អគ្គាតិ អកុប្បដ្ឋេន។ សោបិ ហិ ឥមំ សមាធិំ ភាវេតិ។

អរញ្ញនិទ្ទេសេ វិនយបរិយាយេន តាវ "ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច អវសេសំ អរញ្ញ"ន្តិ (បារា. ៩២) អាគតំ។ សុត្តន្តបរិយាយេន អារញ្ញកំ ភិក្ខុំ សន្ធាយ "អារញ្ញកំ នាម សេនាសនំ បញ្ចធនុសតិកំ បច្ឆិម"ន្តិ (បាចិ. ៦៥២) អាគតំ។ វិនយសុត្តន្តា បន ឧភោបិ បរិយាយទេសនា នាម, អភិធម្មោ និប្បរិយាយទេសនាតិ អភិធម្មបរិយាយេន (វិភ. ៥២៩) អរញ្ញំ ទស្សេតុំ និក្ខមិត្វា ពហិ ឥន្ទខីលាតិ វុត្តំ, ឥន្ទខីលតោ ពហិ និក្ខមិត្វាតិ អត្ថោ។ និក្ខមិត្វា ពហិ ឥន្ទខីលន្តិបិ បាឋោ, ឥន្ទខីលំ អតិក្កមិត្វា ពហីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឥន្ទខីលោតិ ចេត្ថ គាមស្ស វា នគរស្ស វា ឧម្មារោ។

រុក្ខមូលនិទ្ទេសេ រុក្ខមូលស្ស បាកដត្តា តំ អវត្វាវ យត្ថាតិអាទិមាហ។ តត្ថ យត្ថាតិ យស្មិំ រុក្ខមូលេ។ អាសន្តិ និសីទន្តិ ឯត្ថាតិ អាសនំ។ បញ្ញត្តន្តិ ឋបិតំ។ មញ្ចោ វាតិអាទីនិ អាសនស្ស បភេទវចនានិ។ មញ្ចោបិ ហិ និសជ្ជាយបិ ឱកាសត្តា ឥធ អាសនេសុ វុត្តោ។ សោ បន មសារកពុន្ទិកាពទ្ធកុឡីរបាទកអាហច្ចបាទកានំ អញ្ញតរោ។ បីឋំ តេសំ អញ្ញតរមេវ។ ភិសីតិ ឧណ្ណាភិសិចោឡភិសិវាកភិសិតិណភិសិបណ្ណភិសីនំ អញ្ញតរា។ តដ្ដិកាតិ តាលបណ្ណាទីហិ ចិនិត្វា កតា។ ចម្មខណ្ឌោតិ និសជ្ជារហោ យោ កោចិ ចម្មខណ្ឌោ។ តិណសន្ថារាទយោ តិណាទីនិ គុម្ពេត្វា កតា។ តត្ថាតិ តស្មិំ រុក្ខមូលេ។ ចង្កមតិ វាតិអាទីហិ រុក្ខមូលស្ស ចតុរិយាបថបវត្តនយោគ្យតា កថិតា។ "យត្ថា"តិអាទីហិ សព្ពបទេហិ រុក្ខមូលស្ស សន្ទច្ឆាយតា ឃនចិចិត្តតា ច វុត្តា ហោតិ។ កេនចីតិ កេនចិ សម្មុហេន។ តំ សម្មុហំ ភិន្ទិត្វា ចិត្វារេរត្តា គហដ្ឋេហិ វា បព្ពជិតេហិ វាតិ អាហ។ អនាកិណ្ណន្តិ អសំកិណ្ណំ អសម្ពាធំ។ យស្ស សេនាសនស្ស សមន្តា គាវុតម្បិ អឌ្ឍយោជនម្បិ បព្ពតគហនំ វនគហនំ នទីគហនំ ហោតិ, ន កោចិ អវេលាយ ឧបសង្កមិតុំ សក្កោតិ, ឥទំ សន្តិកេបិ អនាកិណ្ណំ នាម។ យំ បន អឌ្ឍយោជនិកំ វា យោជនិកំ វា ហោតិ, ឥទំ ទូរតាយ ឯវ អនាកិណ្ណំ នាម។

វិហារោតិ អឌ្ឍយោគាទិមុត្តកោ អវសេសាវាសោ។ អឌ្ឍយោគោតិ សុបណ្ណវង្កគេហំ។ បាសាទោតិ ទ្វេ កណ្ណិកា គហេត្វា កតោ ទីឃបាសាទោ។ ហម្មិយន្តិ ឧបរិអាកាសតលេ បតិដ្ឋិតកូដាគារបាសាទោយេវ។ គុហាតិ ឥដ្ឋកាគុហា សិលាគុហា ទារុគុហា បំសុគុហាតិ ឯវំ ខន្ធកដ្ឋកថាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១៩៣) វុត្តំ។ វិភង្គដ្ឋកថាយំ បន វិហារោតិ សមន្តា បរិហារបថំ អន្តោយេវ រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានានិ ច ទស្សេត្វា កតសេនាសនំ។ គុហាតិ ភូមិគុហា, យត្ថ រត្តិន្ទិវំ ទីបំ លទ្ធុំ វដ្ដតិ។ បព្ពតគុហា វា ភូមិគុហា វាតិ ឥទំ ទ្វយំ វិសេសេត្វា វុត្តំ។ មាតិកាយ សព្ពកាលសាធារណលក្ខណវសេន "និសីទតី"តិ វត្តមានវចនំ កតំ, ឥធ បន និសិន្នស្ស កាវនារម្ភសម្ភាវតោ និសជ្ជារម្ភបរិយោសានទស្សនត្ថំ និសិន្នោតិ និដ្ឋានវចនំ កតំ។ យស្មា បន ឧជុំ កាយំ បណិធាយ និសិន្នស្ស កាយោ ឧជុកោ ហោតិ, តស្មា ព្យញ្ជនេ អាទរំ អកត្វា អធិប្បាយមេវ ទស្សេន្តោ ឧជុកោតិអាទិមាហ។ តត្ថ ឋិតោ សុប្បណិហិតោតិ ឧជុកំ បណិហិតត្តា ឧជុកោ ហុត្វា ឋិតោ, ន សយមេវាតិ អត្ថោ។ បរិគ្គហដ្ឋោតិ បរិគ្គហិតដ្ឋោ។ កិំ បរិគ្គហិតំ? និយ្យានំ។ កិំ និយ្យានំ? អានាបានស្សតិសមាធិមេវ យាវ អរហត្តមគ្គា និយ្យានំ។ នេតាននិយ្យានដ្ឋោតិ មុខសទ្ទស្ស ជេដ្ឋកត្ថវសេន សំសារតោ និយ្យានដ្ឋោ

ວຸເຕ຺ຕາ. ອຸປຏ຺ຐານເຏ຺ຐາຕິ ສຠາວເຏ຺ຐາເຍວ. ສເພ຺ພຫິ ປເນເຕຫິ ປເທຫິ ປຣິຄ຺ຄຫິຕນິຍ຺ຍານໍ ສຕິໍ ກຕ຺ວາຕິ ອເຕ຺ຖາ ວຸເຕ຺ຕາ ເຫາຕິ. ເກຈິ ປນ “ປຣິຄ຺ຄຫເຏ຺ຐາຕິ ສຕິຍາ ປຣິຄ຺ຄຫເຏ຺ຐາ, ນິຍ຺ຍານເຏ຺ຐາຕິ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສານໍ ປວິສນນິກ຺ຂມນທ຺ວາຣເຏ຺ຐາ”ຕິ ວຓ຺ຓຍນ຺ຕິ. ປຣິຄ຺ຄຫິຕອສ຺ສາສປສ຺ສາສນິຍ຺ຍານໍ ສຕິໍ ອຸປຏ຺ຐເປຕ຺ວາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ.

໑໙໕. ຉາຕ຺ຕິໍສາຍ ອາກາເຣຫີຕິ ຕາສຸ ຕາສຸ ອວຕ຺ຖາສຸ ຍຖາກ຺ກເມນ ລພ຺ຠມານານໍ ອນວເສສປຣິຍາທານວເສນ ວຸຕ຺ຕໍ. ທີຄໍ ອສ຺ສາສວເສນາຕິ ມາຕິກາຍ “ທີຄ”ນ຺ຕິວຸຕ຺ຕອສ຺ສາສວເສນ. ເອວໍ ເສເສສຸ. ເອກຄ຺ຄຕນ຺ຕິ ເອກຄ຺ຄຠາວໍ. ອວິເກ຺ຂປນ຺ຕິ ອວິກ຺ຂິປນໍ. ເອກຄ຺ຄຕາ ເອວ ຫິ ນານາຣມ຺ມເຓສຸ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອວິກ຺ຂິປນເຕາ ອວິເກ຺ຂເປາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ປຊານເຕາຕິ ອສເມ຺ມາຫວເສນ ປຊານນ຺ຕສ຺ສ, ຈິນ຺ຕນ຺ຕສ຺ສາຕິ ວາ ອເຕ຺ຖາ. “ອວິເກ຺ຂເປາ ເມ ປຏິລເທ຺ຘາ”ຕິ ອາຣມ຺ມຓກຣຓວເສນ ປຊານນ຺ຕສ຺ສ ວາ. ຕາຍ ສຕິຍາຕິ ຕາຍ ອຸປຏ຺ຐິຕາຍ ສຕິຍາ. ເຕນ ຎາເຓນາຕິ ເຕນ ອວິເກ຺ຂປຎາເຓນ. ສເຕາ ກາຣີ ເຫາຕີຕິ ເອຕ຺ຖ ຍສ຺ມາ ຎາຓສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ເອວ ສຕິ ສຕີຕິ ອທິເປ຺ປຕາ, ຍຖາຫ – “ສຕິຍາ ເຫາຕິ ປຣເມນ ສຕິເນປເກ຺ກນ ສມນ຺ນາຄເຕາ”ຕິ (ວິພ. ໓໙໗). ຕສ຺ມາ “ສເຕາ”ຕິ ວຈເນເນວ ຎາເຓນາປິ ຄຫິຕເມວ ເຫາຕິ.

໑໙໖. ອທ຺ຘານສງ຺ຂາເຕຕິ ທີຄສງ຺ຂາເຕ ກາເລ. ທີເຄາ ຫິ ມເຄ຺ຄາ ອທ຺ຘາເນາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ອຍມ຺ປິ ກາເລາ ທີຄຕ຺ຕາ ອທ຺ຘາເນາ ວິຍ ອທ຺ຘາເນາຕິ ວຸເຕ຺ຕາ. “ອສ຺ສສຕີ”ຕິ ຈ “ປສ຺ສສຕີ”ຕິ ຈ ອສ຺ສາສຎ຺ຈ ປສ຺ສາສຎ຺ຈ ວິສຸໍ ວິສຸໍ ວຕ຺ວາປິ ຠາວນາຍ ນິຣນ຺ຕຣປ຺ປວຕ຺ຕິທສ຺ສນຕ຺ຖໍ “ອສ຺ສສຕິປິ ປສ຺ສສຕິປີ”ຕິ ປຸນ ສມາເສຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ. ຉເນ຺ທາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ຠາວນາຠິວຸທ຺ຘິຍາ ຠິຍ຺ເຍາກາມຕາຍ ຉເນ຺ທາ ຊາຍຕິ. ສຸຂຸມຕຣຕ຺ຕາ ປສ຺ສມ຺ຠນສຠາວເຕາ ວຸຕ຺ຕໍ. ປາເມາຊ຺ຊໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ຠາວນາປາຣິປູຣິຍາ ປີຕິ ຊາຍຕິ. ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາປິ ຈິຕ຺ຕໍ ວິວຕ຺ຕຕີຕິ ອສ຺ສາສປສ຺ສາເສ ນິສ຺ສາຍ ປຏິຠາຄນິມິເຕ຺ຕ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ເຕ ປກຕິອສ຺ສາສປສ຺ສາສເຕາ ຈິຕ຺ຕໍ ນິວຕ຺ຕຕີ. ອຸເປກ຺ຂາ ສຓ຺ຐາຕີຕິ ຕສ຺ມິໍ ປຏິຠາຄນິມິເຕ຺ຕ ອຸປຈາຣປ຺ປນາສມາຘິປຕ຺ຕິຍາ ປຸນ ສມາຘາເນ ພ຺ຍາປາຣາຠາວເຕາ ຕຕ຺ຣມຊ຺ຌຕ຺ຕຸເປກ຺ຂາ ສຓ຺ຐາຕີ. ນວຫາກາເຣຫີຕິ ເອຕ຺ຖ ຠາວນາຣມ຺ຠເຕາ ປຠຸຕິ ປຸພ຺ເພ ລທ຺ຘປ຺ປກາຣາ “ອສ຺ສສຕິປິ ປສ຺ສສຕິປີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕາ ຕເຍາ ອາກາຣາ, ລທ຺ຘປ຺ປກາຣເຕາ ປຠຸຕິ ປຸພ຺ເພ ປາເມາຊ຺ຊປ຺ປກາຣາ ຕເຍາ, ປາເມາຊ຺ຊປ຺ປກາຣເຕາ ປຠຸຕິ ຕເຍາຕິ ນວ ອາກາຣາ. ກາເຍາຕິ ຈຸຓ຺ຓວິຈຸຓ຺ຓາປິ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາ ສມູຫເຏ຺ຐນ ກາເຍາ. ປກຕິອສ຺ສາສປກຕິປສ຺ສາເສ ນິສ຺ສາຍ ອຸປ຺ປນ຺ນນິມິຕ຺ຕມ຺ປິ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາຕິ ນາມໍ ລຠຕິ. ອຸປຏ຺ຐານໍ ສຕີຕິ ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ອຸເປຈ຺ຈ ຕິຏ຺ຐຕີຕິ ສຕິ ອຸປຏ຺ຐານໍ ນາມ. ອນຸປສ຺ສນາ ຎາຓນ຺ຕິ ສມຖວເສນ ນິມິຕ຺ຕກາຍານຸປສ຺ສນາ, ວິປສ຺ສນາວເສນ ນາມກາຍຣູປກາຍານຸປສ຺ສນາ ຎາຓນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ກາເຍາ ອຸປຏ຺ຐານໍ, ເນາ ສຕີຕິ ເສາ ກາເຍາ ອຸເປຈ຺ຈ ຕິຏ຺ຐຕີຕິ ອຸປຏ຺ຐານໍ, ເອຕ຺ຖ ສຕີຕິ ອຸປຏ຺ຐານໍ ນາມ. ເສາ ກາເຍາ ສຕິ ນ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຕາຍ ສຕິຍາຕິ ຍຖາວຸຕ຺ຕາຍ ສຕິຍາ. ເຕນ ຎາເຓນາຕິ ຍຖາວຸເຕ຺ຕນ ຎາເຓນ. ຕໍ ກາຍໍ ອນຸປສ຺ສຕີຕິ ສມຖວິປສ຺ສນາວເສນ ອນຸຄນ຺ຕ຺ວາ ຌານສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຎາເຓນ ຈ ວິປສ຺ສນາຎາເຓນ ຈ ປສ຺ສຕິ.

ມາຕິກາຍ ກາຍາທີນໍ ປທານໍ ອຠາເວປິ ທ຺ວຍສ຺ສ ວຓ຺ຓນາຍ ກາຍານຸປສ຺ສນາວເສນ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ທ຺ວິນ຺ນໍ “ກາເຍ ກາຍານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານຠາວນາ”ຕິ ວຈນໍ ສມ຺ພນ຺ເທຕ຺ວາ ກາເຍ ກາຍານຸປສ຺ສນາຕິ ອາທີສຸ ກາເຍ ກາຍານຸປສ຺ສນາຕິ ພຫຸວິເທ ກາເຍ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ກາຍສ຺ສ ອນຸປສ຺ສນາ. ອຖ ວາ ກາເຍ ກາຍານຸປສ຺ສນາ, ນ ອຎ຺ຎທມ຺ມານຸປສ຺ສນາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ອນິຈ຺ຈທຸກ຺ຂານຕ຺ຕາສຸຠາການໍ ວເສນ ກາເຍ ນ ນິຈ຺ຈສຸຂຕ຺ຕສຸຠານຸປສ຺ສນາ, ອຖ ເຂາ ອນິຈ຺ຈທຸກ຺ຂານຕ຺ຕາສຸຠານຸປສ຺ສນາ ກາຍສ຺ເສວ ອນຸປສ຺ສນາ. ອຖ ວາ ກາເຍ ອຫນ຺ຕິ ວາ ມມນ຺ຕິ ວາ

ປຸຣິເສາຕິ ວາ ຄເຫຕພ຺ພສ຺ສ ກສ຺ສຈິ ອນຸປສ຺ສນເຕາ ຕເສ຺ສວ ກາຍປຕ຺ຕສ຺ສ ອນຸປສ຺ສນາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ອຸປຣິ ເວທນາສຸ ເວທນານຸປສ຺ສນາຕິອາທີສຸ ຕີສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ສຕິເຍວ ອຸປຏ຺ຐານໍ ສຕິປຏ຺ຐານໍ, ກາຍານຸປສ຺ສນາຍ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ ສຕິປຏ຺ຐານໍ ກາຍານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານໍ, ຕສ຺ສ ຠາວນາ ກາຍານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານຠາວນາ.

໑໙໘. ຕໍ ກາຍນ຺ຕິ ອນິທ຺ທິເຏ຺ຐປິ ນາມຣູປກາເຍ ກາຍສເທ຺ທນ ຕສ຺ສາປິ ສງ຺ຄຫິຕຕ຺ຕາ ນິທ຺ທິຏ຺ຐໍ ວິຍ ກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ. ອນິຈ຺ຈານຸປສ຺ສນາທເຍາ ຫິ ນາມຣູປກາເຍ ເອວ ລພ຺ຠນ຺ຕິ, ນ ນິມິຕ຺ຕກາເຍ. ອນຸປສ຺ສນາ ຈ ຠາວນາ ຈ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຖາ ເອວ. ທີຆໍ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສວເສນາຕິອາທິ ອານາປານສ຺ສຕິຠາວນາຍ ອານິສໍສໍ ທເສ຺ສຕຸໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕສ຺ສາ ຫິ ສຕິເວປຸລ຺ລຕາຎາຓເວປຸລ຺ລຕາ ຈ ອານິສໍເສາ. ຕຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ເອກຄ຺ຄຕໍ ອວິເກ຺ຂປໍ ປຊານເຕາຕິ ປຏິລທ຺ຘຌ຺ຌານສ຺ສ ວິປສ຺ສນາກາເລ ຈິເຕ຺ຕກຄ຺ຄຕໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ວິທິຕາ ເວທນາຕິ ສາມຎ຺ຎເຕາ ອຸທຍທສ຺ສເນນ ວິທິຕາ ເວທນາ. ວິທິຕາ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕີຕິ ຂຍເຕາ ວຍເຕາ ສຸຎ຺ຎເຕາ ວິທິຕາ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕິ. ວິທິຕາ ອພ຺ຠຕ຺ຖໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕີຕິ ສາມຎ຺ຎເຕາ ວຍທສ຺ສເນນ ວິທິຕາ ວິນາສໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ຠິຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ອຕ຺ເຖາ. ສຎ຺ຎາວິຕເກ຺ກສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ອິເມສຸ ປນ ຕີສຸ ວຸເຕ຺ຕສຸ ເສສາ ຣູປຘມ຺ມາປິ ວຸຕ຺ຕາ ເຫານ຺ຕິ. ກສ຺ມາ ປນ ອິເມ ຕເຍາ ເອວ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເຈ? ທຸປ຺ປຣິຄ຺ຄຫຕ຺ຕາ. ເວທນາສຸ ຕາວ ສຸຂທຸກ຺ຂາ ປາກຏາ, ອຸເປກ຺ຂາ ປນ ສຸຂຸມາ ທຸປ຺ປຣິຄ຺ຄຫາ, ນ ສຸຏ຺ຐຸ ປາກຏາ. ສາປິ ຈສ຺ສ ປາກຏາ ເຫາຕິ, ສຎ຺ຎາ ອາກາຣມຕ຺ຕຄ຺ຄາຫກຕ຺ຕາ ນ ຍຖາວສຠາວຄ຺ຄາຫິກາ. ສາ ຈ ສຠາວສາມຎ຺ຎລກ຺ຂຓຄ຺ຄາຫເກນ ວິປສ຺ສນາຎາເຓນ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ອຕິ ວິຍ ອປາກຏາ. ສາປິ ຈສ຺ສ ປາກຏາ ເຫາຕິ, ວິຕເກ຺ກາ ຎາຓປຕິຣູປກຕ຺ຕາ ຎາຓເຕາ ວິສຸໍ ກຕ຺ວາ ທຸປ຺ປຣິຄ຺ຄເຫາ. ຎາຓປຕິຣູປເກາ ຫິ ວິຕເກ຺ກາ. ຍຖາຫ – “ຍາ ຈາວຸເສາ ວິສາຂ, ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ ເຍາ ຈ ສມ຺ມາສງ຺ກປ຺ເປາ, ອິເມ ຘມ຺ມາ ປຎ຺ຎາກ຺ຂເນ຺ຘ ສງ຺ຄຫິຕາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໓໙໗). ເສາປິ ຈສ຺ສ ວິຕເກ຺ກາ ປາກເຏາ ເຫາຕີຕິ ເອວໍ ທຸປ຺ປຣິຄ຺ຄເຫສຸ ວຸເຕ຺ຕສຸ ເສສາ ວຸຕ຺ຕາວ ເຫານ຺ຕີຕິ. ອິເມສໍ ປນ ປທານໍ ນິທ຺ເທເສ ກຖໍ ວິທິຕາ ເວທນາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ ຕໍ ອວິສ຺ສເຊ຺ຊຕ຺ວາວ ເວທນຸປ຺ປາທສ຺ສ ວິທິຕຕ຺ຕເມວ ວິສ຺ສຊ຺ຊິເຕ ເວທນາຍ ວິທິຕຕ຺ຕໍ ວິສ຺ສຊ຺ຊິຕໍ ເຫາຕີຕິ ກຖໍ ເວທນາຍ ອຸປ຺ປາເທາ ວິທິເຕາ ເຫາຕີຕິອາທິມາຫ. ເສເສສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ອວິຊ຺ຊາສມຸທຍາ ອວິຊ຺ຊານິເຣາຘາຕິອາທເຍາ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຖາ ເອວ. ອິມິນາວ ນເຍນ ສຎ຺ຎາວິຕກ຺ກາປິ ເວທິຕພ຺ພາ. ວິຕກ຺ກວາເຣ ປນ “ຜສ຺ສສມຸທຍາ ຜສ຺ສນິເຣາຘາ”ຕິ ອວຕ຺ວາ ຜສ຺ສຏ຺ຐາເນ ສຎ຺ຎາສມຸທຍາ ສຎ຺ຎານິເຣາຘາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕໍ ກສ຺ມາ ອິຕິ ເຈ? ສຎ຺ຎາມູລກຕ຺ຕາ ວິຕກ຺ກສ຺ສ. “ສຎ຺ຎານານຕ຺ຕໍ ປຏິຈ຺ຈ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ສງ຺ກປ຺ປນານຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ (ທີ. ນິ. ໒.໒໓໖) ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ.

ອນິຈ຺ຈເຕາ ມນສິກເຣາເຕາຕິອາທີສຸ ຈ “ເວທນໍ ອນິຈ຺ຈເຕາ ມນສິກເຣາເຕາ”ຕິອາທິນາ ນເຍນ ຕສ຺ມິໍ ຕສ຺ມິໍ ວາເຣ ເສາ ເສາເຍວ ຘເມ຺ມາ ເຍາເຊຕເພ຺ພາ. ຍສ຺ມາ ປນ ວິປສ຺ສນາສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ເວທນາ ວິປສ຺ສນາກິຈ຺ຈກຣເຓ ອສມຕ຺ຖຕ຺ຕາ ວິປສ຺ສນາຍ ອນຸປກາຣິກາ, ຕສ຺ມາເຍວ ຈ ເພາຘິປກ຺ຂິຍຘເມ຺ມສຸ ນາຄຕາ. ວິປສ຺ສນາສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາຍ ປນ ສຎ຺ຎາຍ ກິຈ຺ຈເມວ ອປຣິພ຺ຍຕ຺ຕໍ, ຕສ຺ມາ ສາ ວິປສ຺ສນາຍ ເອກນ຺ຕມນຸປກາຣິກາ ເອວ. ວິຕເກ຺ກ ປນ ວິນາ ວິປສ຺ສນາກິຈ຺ຈເມວ ນຕ຺ຖິ. ວິຕກ຺ກສຫາຍາ ຫິ ວິປສ຺ສນາ ສກກິຈ຺ຈໍ ກເຣາຕິ. ຍຖາຫ –

“ປຎ຺ຎາ ອຕ຺ຕເນາ ຘມ຺ມຕາຍ ອນິຈ຺ຈໍ ທຸກ຺ຂມນຕ຺ຕາຕິ ອາຣມ຺ມຓໍ ນິເຈ຺ຉຕຸໍ ນ ສເກ຺ກາຕິ, ວິຕເກ຺ກ ປນ ອາເກາເຏເນ຺ຕ ອາເກາເຏເນ຺ຕ ເທເນ຺ຕ ສເກ຺ກາຕິ. ກຖໍ? ຍຖາ ຫິ ເຫຣຎ຺ຎິເກາ ກຫາປຓໍ ຫເຕ຺ຖ ຏເປຕ຺ວາ ສພ຺ພຠາເຄສຸ ເອາເລາເກຕຸກາເມາ ສມາເນາປິ ນ ຈກ຺ຂຸຕເລເນວ ປຣິວເຕ຺ຕຕຸໍ ສເກ຺ກາຕິ, ອງ຺ຄຸລິປເພ຺ພຫິ ປນ ປຣິວເຕ຺ຕຕ຺ວາ ປຣິວເຕ຺ຕຕ຺ວາ ອິເຕາ ຈິເຕາ ຈ ເອາເລາເກຕຸໍ ສເກ຺ກາຕິ, ເອວເມວ ນ ປຎ຺ຎາ ອຕ຺ຕເນາ ຘມ຺ມຕາຍ

ອນິຈ຺ຈາທິວເສນ ອາຣມ຺ມຓໍ ນິເຈ຺ຉຕຸໍ ສໂກ຺ກຕິ, ອຠິນິໂຣປນລກ຺ຂເຓນ ປນ ອາຫນນປຣິຍາຫນນຣເສນ ວິຕເກ຺ກນ ອາໂກເຏເນ຺ຕນ ວິຍ ປຣິວເຕ຺ຕເນ຺ຕນ ວິຍ ຈ ອາທາຍາທາຍ ວິນ຺ນເມວ ນິເຈ຺ຉຕຸໍ ສໂກ຺ກຕີ”ຕິ (ວິສຸທ຺ຘິ. ໒.໓໙໖).

ຕສ຺ມາ ເຈຕນາສງ຺ຂາຕໍ ວິປສ຺ສນາຍ ອນຸປກາຣຕ຺ຕາ ລກ຺ຂຓຍຸຕ຺ຕວເສເນວ ທສ຺ເສຕຸໍ “ເຈຕນາຍ ສງ຺ຂາຣາ”ຕິ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ເອກວຈເນນ ນິເທ຺ທໂສ ກໂຕ. ຍຕ຺ຕໂກ ປນ ວິປສ຺ສນາຍ ເຠໂທ, ຕຕ຺ຕໂກ ເອວ ວິຕກ຺ກສ຺ສາຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ “ວິຕກ຺ການ”ນ຺ຕິ ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ພຫຸວຈເນນ ນິເທ຺ທໂສ ກໂຕຕິ ວຕ຺ຕຸໍ ຍຸຊ຺ຊຕິ.

໑໙໖. ປຸນ ຊີວໍ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສວເສນາຕິອາທິ ອານາປານສ຺ສຕິຠາວນາຍ ສມຸຕ຺ຕິ ຠາວນາຜລຕ຺ຖາ ທສ຺ເສຕຸໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ສມາທເຫຕີຕິ ອາຣມ຺ມເຓ ຐເປຕິ, ອາຣມ຺ມເຓ ປຕິຏ຺ຐາເປຕີຕິ ວາ ອຕ຺ໂຖ. ສມາທຫນຍ຺ຍາປິ ຣາຄາເທປິ ຠາວນາປາຣິປູຣິຍາ ເອວ ສມາທຫຕິ ນາມ. ໂຄຈຣນ຺ຕິ ວິປສ຺ສນາກ຺ຂເຓ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມຓໍ, ມຄ຺ຄກ຺ຂເຓ ຜລກ຺ຂເຓ ຈ ນິພ຺ພານາຣມ຺ມຓໍ. ສມຕ຺ຖໍ ສມເມວ ອເຕ຺ຖາ, ສມສ຺ສ ວາ ອຕ຺ຖາຕິ ສມເຕ຺ຖາ, ຕໍ ສມຕ຺ຖໍ. ເສເສສຸປິ ເອເສວ ນໂຍ. ຍໍ ສມາທຫຕີຕິ ຍໍ ຜລກ຺ຂເຓເຍວ ໂຄຈຣໍ ນິພ຺ພານເມວ. ອຍໍ ປຸຄ຺ຄໂລຕິ ອານາປານສ຺ສຕິຠາວນໍ ອນຸຍຸເຕ຺ຕາ ໂຍຄາວໂຈໂຣ. ຂຸມງ຺ຄໍ ອາຣມ຺ມໂຓຕິ ເອຕ຺ຖ ປນ “ກາເຍ”ຕິປເທນ ສງ຺ຄຫິໂຕ ກາຍຣູປກາຍສງ຺ຂາໂຕ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມໂຓ ເຈເນວ ກເມນ ມເຄ຺ຄ ນິພ຺ພານາຣມ຺ມໂຓ ຈ. ຍໍ ຕສ຺ສາຕິອາທີຫິ ອາຣມ຺ມຓໂຄຈຣສງ຺ຂາຕໍ ເອກຕ຺ຕຕາ ວຸຕ຺ຕາ. ຕສ຺ສາຕິ ຕສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ. ປຊານາຕີຕິ ປຸຄ຺ຄໂລ ປຊານນາ ປຎ຺ຎາຕິ ປຸຄ຺ຄໂລ ປຎ຺ຎາຍ ປຊານາຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ອາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອຸປຏ຺ຐານນ຺ຕິ ວິປສ຺ສນາກ຺ຂເຓ ສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມຓສ຺ສ, ມຄ຺ຄຜລກ຺ຂເຓ ນິພ຺ພານາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອຸປຏ຺ຐານໍ ສຕິ. ເອຕ຺ຖ ຈ ກມ຺ມເຕ຺ຖ ສາມິວຈນໍ ຍຖາ ຣໂຎ຺ຎ ອຸປຏ຺ຐານນ຺ຕິ. ອວິເກ຺ຂໂປຕິ ສມາທິ. ອທິຏ຺ຐານນ຺ຕິ ຍຖາວຸຕ຺ຕສງ຺ຂາຣາຣມ຺ມຓໍ ນິພ຺ພານາຣມ຺ມຓຎ຺ຈ. ຕທາ ອທິຏ຺ຐາຕິ ເອຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ ອທິຏ຺ຐານໍ. ໂວທານນ຺ຕິ ຎາຓໍ. ຕທາ ໂວທາຍຕີຕິ ວິສຸຊ຺ຌຕິ ເຕນ ຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ ໂວທານໍ. ລີນປກ຺ຂິໂກ ສມາທິ ອລີນຠາວປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສມຕ຺ຖຕາ ສມໍ, ອຸທ຺ຘຈ຺ຈປກ຺ຂິກໍ ຎາຓໍ ອນຸທ຺ຘຕຠາວປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສມຕ຺ຖຕາ ສມໍ. ເຕນ ວິປສ຺ສນາມຄ຺ຄຜລກ຺ຂເຓສຸ ສມຖວິປສ຺ສນານໍ ຍຸຄນທ຺ຘຕາ ວຸຕ຺ຕາ ໂຫຕິ. ສຕິ ປນ ສພ຺ພຕ຺ຖິກຕ຺ຕາ ຕທຸຠຍສມຕາຍ ອຸປກາຣິກາຕິ ສມໍ, ອາຣມ຺ມຓໍ ສມຕາຏ຺ຐານຕ຺ຕາ ສມໍ. ອນວຊ຺ຊເຏ຺ຐນາຕິ ວິປສ຺ສນາຍ ອນວຊ຺ຊເຏ຺ຐນ. ນິກ຺ກິເລສເຏ຺ຐນາຕິ ມຄ຺ຄສ຺ສ ນິກ຺ກິເລສເຏ຺ຐນ. ນິກ຺ກິເລສເຏ຺ຐນາຕິ ວາ ປາໂຐ. ໂວທານເຏ຺ຐນາຕິ ຜລສ຺ສ ປຣິສຸທ຺ຘເຏ຺ຐນ. ປຣມເຏ຺ຐນາຕິ ນິພ຺ພານສ຺ສ ສພ຺ພຘມ຺ມຸຕ຺ຕມເຏ຺ຐນ ປຏິວິຊ຺ຌຕີຕິ ຕໍ ຕໍ ສຠາວໍ ອສມ຺ໂມຫໂຕ ປຏິວິຊ຺ຌຕິ. ເອຕ຺ຖ ຈ “ອາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອຸປຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິອາທີຫິ ສມາ ປຏິເວຘາ ວຸຕ຺ຕາ, ເອກເຕ຺ຕ ຈ ໂວທານປຏິເວຘສ຺ສ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ເຕນ ເອກລກ຺ຂຓາ ອນວຊ຺ຊນິກ຺ກິເລສໂວທານປຣມາ ລກ຺ຂຓຫາຣວເສນ ວຸຕ຺ຕາເຍວ ໂຫນ຺ຕີຕິ. ຍຖາຫ –

“ວຸຕ຺ຕມ຺ຫິ ເອກຘເມ຺ມ, ເຍ ຘມ຺ມາ ເອກລກ຺ຂຓາ ເກຈິ;

ວຸຕ຺ຕາ ຠວນ຺ຕິ ສເພ຺ພ, ໂສ ຫາໂຣ ລກ຺ຂໂຓ ນາມາ”ຕິ. (ເນຕ຺ຕິ. ໔ ນິທ຺ເທສວາຣ);

ອນວຊ຺ຊເຏ຺ຐ ນິກ຺ກິເລສເຏ຺ຐ ເຈຕ຺ຖ ອຠິໂຣປນສງ຺ຂາຕສ຺ສ ສມສ຺ສ ອເຕ຺ຖ ປໂຍຊນຕ຺ຖໍ ສມຕ຺ຖາ, ໂວທານເຏ຺ຐ ວິປສ຺ສນາມຄ຺ຄໂວທານໍ ສມຕ຺ຖາຍ

សមមេវ អត្ថោតិ សមត្ថោ, ផលេ វា គតំ សន្ធាយ មគ្គេ វា គតសង្ខាតស្ស សមស្ស អត្ថោតិ សមត្ថោ, បរមដ្ឋោ បន សមមេវ អត្ថោតិ វា និព្ពានបយោជនត្តា សព្ពស្ស សមស្ស អត្ថោតិ វា សមត្ថោ, តំ វុត្តប្បការំ សមត្ថំ សមត្ថញ្ញ [illegible] កត្វា សមត្ថញ្ញ បដិវិជ្ឈតីតិ វុត្តំ។ ឥន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គមគ្គា វិបស្សនាមគ្គផលក្ខណេបិ លព្ភន្តិ, មគ្គោ ច តិស្សោ ច វិមុត្តិយោ មគ្គផលក្ខណេយេវ, វិមោក្ខោ ច វិជ្ជា ច ខយេ ញាណញ្ញ មគ្គក្ខណេយេវ, វិមុត្តិ ច អនុប្បាទេ ញាណញ្ញ ផលក្ខណេយេវ, សេសា វិបស្សនាក្ខណេបីតិ។ ធម្មាទេ ញាណេ ធម្មេ ញាណម្ហិ អារម្មណេ សមោធានេតីតិ និដ្ឋានំ ឋបេត្វា សេសា យថាយោគំ យោជេតព្ពា។ ញាណំ បន យេភុយ្យេន វុត្តំ។ អវុត្តត្តា បនេត្ថ ហេដ្ឋា វុត្តា ឯវ។ ឯកេកចតុក្កវសេនេត្ថ និយ្យានេ ឥស្សរិយេបិ ចតុក្កន្តោគធស្ស ឯកេកស្សាបិ នានស្ស និយ្យានស្ស ឧបនិស្សយត្តា ឯកេកនានាវសេន និយ្យានំ ឥស្សរំ។ ន ហិ ឯកេកំ វិនា និយ្យានំ ហោតីតិ។

ទីឃអស្សាសបស្សាសនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៦៩. រស្សនិទ្ទេសេ ឥត្តរទ្ធានេតិ បរិត្តទ្ធានេ កាលេ។ សេសមេត្ថ វុត្តនយេន វេទិតព្ពំ។

១៧០. សព្ពកាយបដិសំវេទីនិទ្ទេសេ អនុបទ្ទេសុ វេទនាយ ឱឡារិកត្តា សុខុមត្តំ បឋមំ ញាណានុសារម្មណំ វេទនា វេទនា វុត្តា, តថា យំ វេទេតិ, តំ សញ្ជានាតីតិ ឯវំ វេទនាវិសយស្ស អាការគ្គាហិកា សញ្ញា, តថា សញ្ញាវសេន អភិសង្ខារិកា ចេតនា, តថា “ផុដ្ឋោ វេទេតិ, ផុដ្ឋោ សញ្ជានាតិ, ផុដ្ឋោ ចេតេតី”តិ (សំ. និ. ៤.៩៣) វចនតោ ផស្សោ, តថា សព្ពសំ សាធារណលក្ខណោ មនសិការោ, ចេតនាទីហិ សង្ខារក្ខន្ធោ វុត្តោ។ ឯវំ តីសុ ខន្ធេសុ វុត្តេសុ តំនិស្សយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ វុត្តោវ ហោតិ។ នាមញ្ចាតិ វុត្តប្បការំ នាមញ្ច។ នាមកាយោ ចាតិ ឥធ បន នាមេន និព្ពានស្សាបិ សង្គហិតត្តា លោកុត្តរានញ្ច អវិបស្សនុបគត្តា តំ អបនេតុំ វុត្តំ។ “កាយោ”តិ ហិ វចនេន និព្ពានំ អបនីតំ ហោតិ និព្ពានស្ស រាសិវិនិមុត្តត្តា។ យេ ច វុច្ចន្តិ ចិត្តសង្ខារាតិ “សញ្ញា ច វេទនា ច ចេតសិកា ឯតេ ធម្មា ចិត្តបដិពទ្ធា ចិត្តសង្ខារា”តិ (បដិ. ម. ១.១៧៤; ម. និ. ១.៤៦៣) វចនតោ វុច្ចមានាបិ ចិត្តសង្ខារា ឥធ នាមកាយេនេវ សង្គហិតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ មហាភូតាតិ មហន្តបាតុភាវតោ មហាភូតសាមញ្ញតោ មហាបរិហារតោ មហាវិការតោ មហន្តភូតត្តា ចាតិ មហាភូតា។ តេ បន – បថវី អាបោ តេជោ វាយោតិ ចត្តារោ។ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបន្តិ ឧបយោគត្ថេ សាមិវចនំ, ចត្តារោ មហាភូតេ ឧបាទាយ និស្សាយ អមុញ្ចិត្វា បវត្តរូបន្តិ អត្ថោ។ តំ បន – ចក្ខុ សោតំ ឃានំ ជិវ្ហា កាយោ រូបំ សទ្ទោ គន្ធោ រសោ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ ហទយវត្ថុ ឱជា កាយវិញ្ញត្តិ វចីវិញ្ញត្តិ អាកាសធាតុ រូបស្ស លហុតា មុទុតា កម្មញ្ញតា ឧបចយោ សន្តតិ ជរតា អនិច្ចតាតិ ចតុវីសតិវិធំ។ អស្សាសោ ច បស្សាសោ ចាតិ បកតិកាយោ ច។ អស្សាសបស្សាសេ និស្សាយ ឧប្បន្នំ បដិភាគនិមិត្តម្បិ តទេវ នាមំ លភតិ បថវីកសិណាទីនិ វិយ។ រូបសរិក្ខកត្តា រូបន្តិ ច នាមំ លភតិ “ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតី”តិអាទីសុ (ធ. ស. ២០៤; ទី. និ. ២.១៧៣) វិយ។ និមិត្តញ្ច ឧបនិពន្ធនាតិ សតិឧបនិពន្ធនាយ និមិត្តភូតំ អស្សាសបស្សាសានំ ផុសនដ្ឋានំ។ យេ ច វុច្ចន្តិ កាយសង្ខារាតិ “អស្សាសបស្សាសា កាយិកា ឯតេ ធម្មា កាយបដិពទ្ធា កាយសង្ខារា”តិ (បដិ. ម. ១.១៧០; ម. និ. ១.៤៦៣) វុច្ចមានាបិ កាយសង្ខារា ឥធ រូបកាយេនេវ សង្គហិតាតិ វុត្តំ ហោតិ។

តេកាយា បដិចិឆិតា ហោន្តីតិ ឆវាតក្ខេហិ អស្សាសបស្សាសនិមិត្តកាយា ចិបស្សតាក្ខេហិ អចេនេនទ្វិបិទ្វិបកាយា អាទេយ្យាទេតា បដិចិឆិតា ហោន្តិ, យក្កក្ខេហិ អសទេយ្យាហទេតា បដិចិឆិតា ហោន្តិ៍ អស្សាសបស្សាសចេនេន បដិលទ្ធញ្ញាតស្ស ឈេហាកិស្ស ក្ខប្បត្តិចិបស្សតាយក្កេបិ សន្តាយ ឌឹឈំ អស្សាសបស្សាសចេនេនតាតិអាឌិ ចុត្តំ៍

អាចឌ្ឍទេតា បឌាតទេតាតិអាឌីតិ សឹលកឆាយំ ចុត្តត្តាតិ៍ ទេ ចុត្តប្បការេទ កាទេឃ អទេត្តាកទិត្វា “សត្តាកាឃបដិសំចេឌី”តិ ចុត្តំ៍

សត្តាកាឃបដិសំចេឌី អស្សាសបស្សាសាតំ សំចទ្រេដ្ឋេតាតិអាឌីសុ “សត្តាកាឃបដិសំចេឌី”តិចុត្តអស្សាសបស្សាសទេតា ក្ខប្បត្តញ្ញាតចិបស្សតាយក្កេសុ សំចទេទាទេឃេច សំចទ្រេដ្ឋេត សឹលចិសុទ្ធិ៍ អចិទេក្ខបបិទេឃេច អចិទេក្ខបទេដ្ឋេត ចិត្តចិសុទ្ធិ៍ បញ្ញាទេឃេច ឥស្សតទេដ្ឋេត ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិ៍ ឈាតចិបស្សតាសុ ចិទតិអការេចបិ បិបិកាចយត្តទេយច សំចទេទា តាយាតិ ទេចឌិតត្តា៍

១៧០៍បស្សម្ភយត្តិអាឌីតំ តិទេដ្ឋស កាឃិកាតិ ទ្វបកាទេឃ កចា៍ កាឃបដិពទ្ធាតិ កាឃំ បដិពទ្ធា កាឃំ តិស្សិតា, កាទេឃ សតិ ហោន្តិ, អសតិ ត ហោន្តិ, តស្មាទេឃេច ទេ កាទេឃត សត្ថាទឹយត្តីតិ កាឃសត្ថារា៍ បស្សម្ភទេត្តាតិ តិត្តាទេបត្តា សត្តិសីដាទេបត្តា៍ បស្សម្ភតចចទេតទេតច ឱឡាអាទិកាតំ បស្សម្ភតំ សិទ្ធិ៍ តិទេទាឆទេត្តាតិ ឱឡាអាទិកាតំ អត្ថប្បាឌទេតត តិទេទាឆទេត្តា៍ ចូបសទេយទេត្តាតិ ឱឡាអាទិទេកទេឃេច ឲកសត្តតិបទិហាយតទេឃេត សត្តកាចំ តឃទេត្តា៍ សិក្ខតីតិ អឆិការចទេនេន អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតីតិ សម្ពទេទ្ធា, តិទេស្សា សិក្ខា សិក្ខតីតិ ចា អទេត្វា៍

ឱ្ឌកាតិ ឱឡាអាទិកបស្សម្ភតំ ឥទេស្សតំ យឆាទ្វទេបហីតិអាឌិយាហ៍ តត្ថ យឆាទ្វទេបហីតិ យាឌិទេសហិ៍ អាតយតាតិ បច្ឆទេតា តយតា៍ ចិតយតាតិ ក្ខកឃបស្សទេតា តយតា៍ សត្តុយតាតិ សត្តទេតាបិ តយត្តស្ស ស្ទុ តយតា៍ បហាយតាតិ បុទទេតា តយតា៍ ឱ្ឌញ្ញូតាតិ កយ្យតា៍ ឋក្តុតាតិ ប្រាសកំ ចលតា៍ បកយ្យតាតិ គុសំ កយ្យតា៍ យឆាទ្វទេបហិ កាឃសត្ថាទេហិ កាឃស្ស អាតយតា…ទេប… បកយ្យតា, តឆាទ្វបំ កាឃសត្ថាទំ បស្សម្ភយត្តិ ច, យា កាឃស្ស អាតយតា…ទេប… បកយ្យតា, តញ្ញា បស្សម្ភយត្តិ ច សម្ពទេទ្ធា កាតទេត្តា៍ កាឃសត្ថាទេសុ ហិ បស្សម្ភិទេតសុ កាឃស្ស អាតយតាឌទេយា ច បស្សម្ភិតាទេឃេច ហោន្តីតិ៍ យឆាទ្វទេបហិ កាឃសត្ថាទេហិ កាឃស្ស ត អាតយតាឌិកា ហោតិ, តឆាទ្វបំ សត្តំ សុកុយយបិ កាឃសត្ថាទំ បស្សម្ភយត្តិ ច, យា កាឃស្ស ត អាតយតាឌិកា, តញ្ញា សត្តំ សុកុយំ បស្សម្ភយត្តិ ច សម្ពត្ថទេតា ទេចឌិតត្តា៍ សត្តំ សុកុយត្តិ ច កាចតប៉ុសកចចតទេយត៍ ឱ្ឌតិ កិទាតិ ឲត្ត ឱ្ឌតិ ឲចយទេត្វ, កិទ យឌិអទេត្វ៍ យឌិ ឲចំ សុកុយទេកបិ អស្សាសបស្សាទេស បស្សម្ភំ អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតីតិ ទេចាឌទេកត ទេចាឌតា អាទទ្ធា ហោតិ៍ អឆ ចា កិទាតិ ទេចាឌកចចតត្តា អសឌ្ឍហតទេត្វ អសហតទេត្វ បទេទាក្ខទេត្វ ច យុជ្ជតិទេឃេច, ឲចំ សុកុយាតយបិ បស្សម្ភតំ សិក្ខតីតិ ត សឌ្ឍហាបិ ត សហាបិ អបច្ចក្ខំ ទេយតិ ចុត្តំ ហោតិ៍

ឲចំ សទេត្តតិ ឲចំ សុកុយាតំ បស្សម្ភទេត សទេត្តា៍ ចាត្វបលទ្ធិយា ច បកាចតា ត ហោតីតិ អស្សាសបស្សាសចាតស្ស ក្ខបលទ្ធិយា៍ ក្ខបលទ្ធីតិ ចិញ្ញាណំ៍ អស្សាសបស្សាសចាតំ ក្ខបលទ្ធយាតស្ស តឌាទេយ្យាហស្ស កាចតាចិញ្ញាណស្ស បកាចតា ក្ខប្បាឌតា ត ហោតិ, តស្ស អាទេយ្យាហស្ស កាចតា ត ហោតីតិ អទេត្វា៍ អស្សាសបស្សាសាតញ្ញា បកាចតា ត ហោតីតិ កាចតាយ សុកុយកាតយបិ អស្សាសបស្សាសាតំ តិទេទាឆតទេតា

តេសញ្ញា ឧប្បាទនា បវត្តា ន ហោតីតិ អត្ថោ។ អានាបានស្សតិយា ច បភាវនា ន ហោតីតិ អស្សាសបស្សាសាភាវតោយេវ តទារម្មណាយ ភាវនាវិញ្ញាណសម្បយុត្តាយ សតិយា ច បវត្តា ន ហោតិ។ តស្មាយេវ តំសម្បយុត្តស្ស អានាបានស្សតិសមាធិស្ស ច ភាវនា ន ហោតិ។ ន ច តំ តត្ថិ ឯត្ថ ច នត្ថិ និបាតមត្តំ “កិញ្ច ន ត”ន្តិអាទីសុ (បារា។ ១៧១) វិយ។ តំ វុត្តវិធិំ សមាបត្តិំ បត្ថិតា ន សមាបជ្ជិត្តិបិ តទា ន វុដ្ឋហន្តិបីតិ សម្ពន្ធោ។ ចោទនាបក្ខស្ស បរិហារវចនេ ឥតិ កិរាតិ ឯវមេវ។ ឯត្ថ ឯវការត្ថេ កិរសទ្ទោ ទដ្ឋព្វោ។ ឯវំ សន្តេតិ ឯវំ បស្សម្ភតេ សន្តេ ឯវ។

យថា កថំ វិយាតិ យថា តំ វុត្តវិធានំ ហោតិ, តថា តំ កថំ វិយាតិ ឧបមំ បុច្ឆតិ។ ឥទានិ សេយ្យថាបីតិ តំ ឧបមំ ទស្សេតិ។ កំសេតិ កំសមយភាជនេ។ និមិត្តន្តិ តេសំ សទ្ទានំ អាការោ។ “និមិត្ត”ន្តិ ច សាមិអត្ថេ ឧបយោគវចនំ, និមិត្តស្សាតិ អត្ថោ។ សទ្ទនិមិត្តញ្ញា សទ្ទតោ អនញ្ញំ។ សុគ្គហិតត្តាតិ សុដ្ឋុ ឧគ្គហិតត្តា។ សុគហិតត្តាតិបិ បាឋោ, សុដ្ឋុ គហិតត្តាតិ អត្ថោ។ សុមនសិកតត្តាតិ សុដ្ឋុ អាវជ្ជិតត្តា។ សូបធារិតត្តាតិ សុដ្ឋុ ចិត្តេ ឋបិតត្តា។ សុខុមសទ្ទនិមិត្តារម្មណតាបីតិ តទា សុខុមានម្បិ សទ្ទានំ និរុទ្ធត្តា អនុគ្គហិតសទ្ទនិមិត្តស្ស អនារម្មណម្បិ សុខុមតរំ សទ្ទនិមិត្តំ អារម្មណំ កត្វា សុខុមតរំ សទ្ទនិមិត្តារម្មណម្បិ ចិត្តំ បវត្តតិ, សុខុមតរសទ្ទនិមិត្តារម្មណភាវតោបីតិ វា អត្ថោ។ ឥមិនាវ នយេន អប្បនាយម្បិ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

បស្សម្ភយន្តិអាទីសុ “បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារ”ន្តិ វុត្តា អស្សាសបស្សាសា ការេយាតិ វា “បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារ”ន្តិ ឯត្ថ អស្សាសបស្សាសា ការេយាតិ វា យោជនា វេទិតព្វា។ ភាវនាវិសុទ្ធិយា កាយសង្ខារេ បស្សម្ភមានេបិ ឱឡារិកំ កាយសង្ខារំ បស្សម្ភេមីតិ យោគិនោ អាភោគោ សតិ តេនាការេន អតិវិយ បស្សម្ភតិ។ អនុបដ្ឋហន្តម្បិ សុខុមំ សុអាគមំ ហោតិ។

អដ្ឋអនុបស្សនាញាណានីតិ “ទីឃំ រស្សំ សព្វកាយបដិសំវេទី បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារ”ន្តិ វុត្តេសុ ចតូសុ វត្ថូសុ អស្សាសវសេន ចតស្សោ, បស្សាសវសេន ចតស្សោតិ អដ្ឋ អនុបស្សនាញាណានិ។ អដ្ឋ ច ឧបដ្ឋានានុស្សតិយោតិ “ទីឃំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ អវិក្ខេបំ បជានតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតី”តិអាទិនា (បដិ។ ម។ ១.១៧០) នយេន វុត្តេសុ ចតូសុ វត្ថូសុ អស្សាសវសេន ចតស្សោ, បស្សាសវសេន ចតស្សោតិ អដ្ឋ ច ឧបដ្ឋានានុស្សតិយោ។ អដ្ឋ ចុបដ្ឋានានុស្សតិយោតិបិ បាឋោ។ ចត្តារិ សុត្តន្តិកវត្ថូនីតិ ភគវតា អានាបានស្សតិសុត្តន្តេ (ម។ និ។ ៣.១៤៤ អាទយោ) វុត្តត្តា បឋមចតុក្កវសេន ចត្តារិ សុត្តន្តិកវត្ថូនីតិ។

បឋមចតុក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៧១. ទុតិយចតុក្កស្ស បីតិបដិសំវេទីតិនិទ្ទេសេ ឧប្បជ្ជតិ បីតិ បាមោជ្ជន្តិ ឯត្ថ បីតីតិ មូលបទំ។ បាមោជ្ជន្តិ តស្ស អត្ថបទំ, បមុទិតភាវោតិ អត្ថោ។ យា បីតិ បាមោជ្ជន្តិអាទីសុ យា “បីតី”តិ ច “បាមោជ្ជ”ន្តិ ច ឯវមាទីនិ នាមានិ លភតិ, សា បីតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ បីតីតិ សភាវបទំ។ បមុទិតស្ស ភាវោ បាមោជ្ជំ។ អាមោទនាការោ អាមោទនា។ បមោទនាការោ បមោទនា។ យថា វា ភេសជ្ជានំ វា តេលានំ វា ឧណ្ហោទកសីតោទកានំ វា ឯកតោករណំ មោទនាតិ វុច្ចតិ, ឯវមយម្បិ ធម្មានំ ឯកតោករណេន មោទនា, ឧបសគ្គវសេន

ᨸᨶ ᨸᨴᩴ ᨾᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨾᩮᩣᨴᨶᩣ ᨸᨾᩮᩣᨴᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩉᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᩉᩣᩈᩮᩣ, ᨸᩉᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨸᩉᩣᩈᩮᩣ, ᩉᨭ᩠ᨮᨸᩉᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩣᨶᨾᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨵᨶᩔᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨵᨶᩥᨶᩮᩣ ᨵᨶᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨸᩦᨲᩥᨾᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩦᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᩈᨽᩣᩅᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᩑᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨸᩦᨲᩥᨾᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩣᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᩏᨴᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩏᨴᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩒᨴᨣ᩠ᨿᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ᪨ ᩋᨶᨽᩥᩁᨴ᩠ᨵᩔ ᩉᩥ ᨾᨶᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨽᩥᩁᨴ᩠ᨵᩔ ᩈᩩᨡᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ, ᩈᨠᨾᨶᨲᩣ ᩈᨠᨾᨶᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᨲᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᨸᨶᩮᩈᩣ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩏᨸᩁᩥ ᨧ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪁᪇᪃᪨ ᩈᩩᨡᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩦᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᩩᨡᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩪᨾᩥᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩥᨠᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨽᩪᨾᩥ, ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨾᨳᩔ ᨧ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨧ ᨽᩪᨾᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩈᩣᨴᨠᩣᨿᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ᪨ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩥᨠᨸᨴᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ, ᩈᩩᨡᨸᨴᩮᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨸᨴᩮᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ, ᩈᩩᨡᨸᨴᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᩈᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨵᩩᩁᩴ ᩈᩩᨾᨵᩩᩁᩴ᪨ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨡᨾᩮᩅ, ᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨹᩔᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨹᩔᩮ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩈᩣᨲᩴ ᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨿᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨲᩴ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩴ, ᨶ ᩋᩈᩣᨲᩴ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩴ᪨ ᩈᩩᨡᩴ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩴ, ᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩴ᪨ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩣᨲᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᨶ ᩋᩈᩣᨲᩣ᪨ ᩈᩩᨡᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᩩᨡᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨶᨿᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᩈᩩᨡᩣᨲᩥ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ, ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᨡᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨸᨮᨾᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪇᪄᪨ ᨲᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩪᩃᨸᨴᩴ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨴᩴ᪨ ᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨸᩦᨲᩥᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨾᩥᨶᨾᩣᨶᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣ᪨ ᨾᩣᨶᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ “ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᨧᩁᩮᩣ ᨸᩣᩈᩮᩣ, ᨿ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨧᩁᨲᩥ ᨾᩣᨶᩈᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪅᪁; ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪃᪃) ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨾᩣᨶᩈᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

“ᨠᨳᨬ᩠ᩉᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩁᨲᩮᩣ;

ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨠᩣᩃᩴ ᨠᨿᩥᩁᩣ ᨩᨶᩮ ᩈᩩᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪅᪉) –

ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨾᨶᩮᩣᩅ ᨾᩣᨶᩈᩴ᪨ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩉᩮᨲᩴ ᨸᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨

ហទយន្តិ ចិត្តំ· “ចិត្តំ វា តេ ខិបិស្សាមិ, ហទយំ វា តេ ផាលេស្សាមី”តិ (សំ· និ· ១·២៣៧; សុ· និ· អាឡវកសុត្ត) ឯត្ថ ឧរោ ហទយន្តិ វុត្តំ· “ហទយា ហទយំ មញ្ញេ អញ្ញាយ តច្ឆតី”តិ (ម· និ· ១·៦៣) ឯត្ថ ចិត្តំ· “វក្កំ ហទយ”ន្តិ (ទី· និ· ២·៣៧៧; ម· និ· ១·១១០) ឯត្ថ ហទយវត្ថុ· ឥធ បន ចិត្តមេវ អព្ភន្តរដ្ឋេន “ហទយ”ន្តិ វុត្តំ· តទេវ បរិសុទ្ធដ្ឋេន បណ្ឌរំ· ភវង្គំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ· យថាហ – “បភស្សរមិទំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ, តញ្ច ខោ អាគន្តុកេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋ”ន្តិ (អ· និ· ១·៤៩)· តតោ និក្ខន្តត្តា បន អកុសលម្បិ គង្គាយ និក្ខន្តា នទី គង្គា វិយ, គោធាវរិតោ និក្ខន្តា គោធាវរី វិយ ច “បណ្ឌរ”ន្តេវ វុត្តំ· យស្មា បន អារម្មណវិជាននលក្ខណំ ចិត្តំ ឧបក្កិលេសេន កិលេសោ ន ហោតិ, បកតិយា បរិសុទ្ធមេវ ហោតិ, ឧបក្កិលេសយោគេ បន សតិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ នាម ហោតិ, តស្មាបិ “បណ្ឌរ”ន្តិ វត្តុំ យុជ្ជតិ·

មនោ មនាយតនន្តិ ឥធ បន មនោគហណំ មនស្សេវ អាយតនភាវទីបនត្ថំ· តេនេតំ ទីបេតិ – “នយិទំ ទេវាយតនំ វិយ មនស្ស អាយតនត្តា មនាយតនំ, អថ ខោ មនោ ឯវ អាយតនំ មនាយតន”ន្តិ·

អាយតនដ្ឋោ ហេដ្ឋា វុត្តោយេវ· មនតេ ឥតិ មនោ, វិជានាតីតិ អត្ថោ· អដ្ឋកថាចរិយា បនាហុ – នាឡិយា មិនមានោ វិយ មហាតុលាយ ធារយមានោ វិយ ច អារម្មណំ ជានាតីតិ មនោ, តទេវ មននលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, មនោវ ឥន្ទ្រិយំ មនិន្ទ្រិយំ·

វិជានាតីតិ វិញ្ញាណំ· វិញ្ញាណមេវ ខន្ធោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ· រុឡ្ហិតោ ខន្ធោ វុត្តោ· រាសដ្ឋេន ហិ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ឯកទេសោ ឯកំ វិញ្ញាណំ· តស្មា យថា រុក្ខស្ស ឯកទេសំ ឆិន្ទន្តោ រុក្ខំ ឆិន្ទតីតិ វុច្ចតិ, ឯវមេវ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ឯកទេសភូតំ ឯកម្បិ វិញ្ញាណំ រុឡ្ហិតោ “វិញ្ញាណក្ខន្ធោ”តិ វុត្តំ· យស្មា បន រាសដ្ឋោយេវ ខន្ធដ្ឋោ ន ហោតិ, កោដ្ឋាសដ្ឋោបិ ខន្ធដ្ឋោយេវ, តស្មា កោដ្ឋាសដ្ឋេន វិញ្ញាណកោដ្ឋាសោតិបិ អត្ថោ· តជ្ជា មនោវិញ្ញាណធាតូតិ តេសំ ផស្សាទីនំ សម្បយុត្តធម្មានំ អនុច្ឆវិកា មនោវិញ្ញាណធាតុ· ឥមស្មិញ្ហិ បទេ ឯកមេវ ចិត្តំ មិននដ្ឋេន មនោ, វិជាននដ្ឋេន វិញ្ញាណំ, សភាវដ្ឋេន, និស្សត្តដ្ឋេន វា ធាតូតិ តីហិ នាមេហិ វុត្តំ·

១៧៧·

អភិប្បមោទោតិ អធិកា តុដ្ឋិ·

១៧៨· សមាធិន្ទ្រិយស្ស និទ្ទេសេ អចលភាវេន អារម្មណេ តិដ្ឋតីតិ ឋិតិ· បរតោ បទទ្វយំ ឧបសគ្គវសេន វឌ្ឍិតំ· អបិច សម្បយុត្តធម្មេ អារម្មណម្ហិ សម្បិណ្ឌេត្វា តិដ្ឋតីតិ សណ្ឋិតិ· អារម្មណំ ឱគាហេត្វា អនុបវិសិត្វា តិដ្ឋតីតិ អវដ្ឋិតិ· កុសលបក្ខស្មិំ ហិ ចត្តារោ ធម្មា អារម្មណំ ឱគាហន្តិ សទ្ធា សតិ សមាធិ បញ្ញាតិ· តេនេវ សទ្ធា “ឱកប្បនា”តិ វុត្តា, សតិ “អបិលាបនតា”តិ, សមាធិ “អវដ្ឋិតី”តិ, បញ្ញា

“ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩣᩉᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨸᨶ ᨲᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩒᨣᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨲᩮ “ᩒᨥᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᩈᩣᩉᩣᩁᩔ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᩈᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩋᩅᩥᩈᩣᩉᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᨲᨳᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩣᩉᨭᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩉᩁᩦᨿᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᩅᩥᩈᩣᩉᨭᩔ ᨾᩣᨶᩈᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩣᩉᨭᨾᩣᨶᩈᨲᩣ᪨

ᩈᨾᨳᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᩈᨾᨳᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨳᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩁᨱᩈᨾᨳᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨾᨳᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨳᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩃᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨴᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ ᩅᩪᨸᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨳᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣᩅᩥᨶᨿᩣᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩁᨱᩈᨾᨳᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨲᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨵᩥᨠᩁᨱᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩪᨸᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ “ᩋᨵᩥᨠᩁᨱᩈᨾᨳᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩪᨸᩈᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨾᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᨳᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩍᨶ᩠ᨴᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᨾᩣᨵᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩈᨾᩣᨵᩥ ᨠᩩᩈᩃᩈᨾᩣᨵᩥ᪨

᪑᪔᪙᪨ ᩁᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨧᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨴᩈᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩪᩉᩥ ᩅᩥᨾᩮᩣᨧᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨳᩥᨶᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩴ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩴ ᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨸᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᩉᨧᩣᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨧᨶᩅᨧᨶᩮᨶᩮᩅ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨧᨶᩴ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨾᩮᩣᨧᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩴ ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩃᩮ ᨧ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨲᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪕᪐᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩋᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᨸᩩᩴᩈᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᩈᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᨸᩩᩴᩈᨠᩅᨧᨶᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨠᨲᩣ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨿᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ, ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨿᩈᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩈᨽᩣᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨿᩣ ᩅᩥᨠᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ “ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨿᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩅᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ “ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ “ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩴ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨

ᩅᩥᩁᩣᨣᩣᨶᩩᨸᩔᩦᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩁᩪᨸᩮ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨽᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᨸᩔᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨴᩦᩉᩥ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ᪨ ᩁᩪᨸᩅᩥᩁᩣᨣᩮᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩁᩪᨸᩴ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩋᨸᩩᨶᩁᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ “ᩁᩪᨸᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨨᨶ᩠ᨴᨩᩣᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᩔᩅᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨧ ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧᩔ ᩈ᩠ᩅᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᨿᩅᩥᩁᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩁᩪᨸᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ, ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩥᩁᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩁᩪᨸᩅᩥᩁᩣᨣᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ

អនុស្សវវសេន ឥទំ អនិច្ចំ ឥទំ បរិច្ចំ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ វេទិតព្ពំ។ រូបេ វិរាគានុបស្សីតិ រូបស្ស ខយវិរាគោ រូបេ វិរាគោតិ បកតិក្ខយវសេន វុត្តំ។ រូបស្ស អច្ចន្តវិរាគោ រូបេ វិរាគោតិ និព្ពានំ វុត្តំ។ តំ ទុវិធម្បិ វិរាគំ អារម្មណតោ អជ្ឈាសយតោ ច អនុបស្សនសីលោ “រូបេ វិរាគានុបស្សី”តិ វុត្តំ។ ឯស នយោ វេទនាទីសុ។ និរោធានុបស្សីបទនិទ្ទេសេបិ ឯសេវ នយោ។

១៥៨។ កតិហាការេហីតិអាទិ បនេត្ថ វិសេសោ – តត្ថ អវិជ្ជាទីនំ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានំ អាទីនវនិរោធទស្សនេន រូបាទីនម្បិ អាទីនវនិរោធា ទស្សិតា ហោន្តិ តេសម្បិ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានំ និវត្តនតោ។ ឋបិតា ឯវ ច វិសេសវសេន វិរាគានុបស្សនតោ និរោធានុបស្សនាយ វិសិដ្ឋភាវោ វុត្តោ ហោតិ។ តត្ថ អនិច្ចដ្ឋេនាតិ ខយដ្ឋេន, ហុត្វា អភាវដ្ឋេន វា។ ទុក្ខដ្ឋេនាតិ ភយដ្ឋេន, បដិបីឡនដ្ឋេន វា។ អនត្តដ្ឋេនាតិ អសារកដ្ឋេន, អវសវត្តនដ្ឋេន វា។ សន្តាបដ្ឋេនាតិ កិលេសសន្តាបនដ្ឋេន។ វិបរិណាមដ្ឋេនាតិ ជរាភង្គវសេន ទ្វិធា បរិណាមនដ្ឋេន។ និទាននិរោធេនាតិ មូលបច្ចយាភាវេន។ និរុជ្ឈតីតិ ន ភវតិ។ សមុទយនិរោធេនាតិ អាសន្នបច្ចយាភាវេន។ មូលបច្ចយោ ហិ ព្យាធិស្ស អសប្បាយភោជនំ វិយ និទានន្តិ វុត្តោ, អាសន្នបច្ចយោ ព្យាធិស្ស វាតបិត្តសេម្ហា វិយ សមុទយោតិ វុត្តោ។ និទានញ្ហិ និយ្យាតេតិ ទទាតិ ផលមិតិ និទានំ, សមុទយោ បន ឥទំ ផុសតិ ឯតស្មា ផលមិតិ សមុទយោ។ ជាតិនិរោធេនាតិ មូលបច្ចយស្ស ឧប្បត្តិអភាវេន។ បភវនិរោធេនាតិ អាសន្នបច្ចយស្ស ឧប្បត្តិអភាវេន។ ជាតិយេវ ហិ បភវតិ ឯតស្មា ទុក្ខន្តិ បភវោតិ វត្តុំ យុជ្ជតិ។ ហេតុនិរោធេនាតិ ជនកបច្ចយាភាវេន។ បច្ចយនិរោធេនាតិ ឧបត្ថម្ភកបច្ចយាភាវេន។ មូលបច្ចយោបិ ហិ អាសន្នបច្ចយោ ច ជនកបច្ចយោ ឧបត្ថម្ភកបច្ចយោ ច ហោតិយេវ។ ឯតេហិ តិក្ខវិបស្សនាក្ខណេ តទង្គនិរោធោ, មគ្គក្ខណេ សមុច្ឆេទនិរោធោ វុត្តោ ហោតិ។ ញាណុប្បាទេនាតិ តិក្ខវិបស្សនាញាណស្ស ច មគ្គញាណស្ស ច ឧប្បាទេន។ និរោធុបដ្ឋានេនាតិ វិបស្សនាក្ខណេ បច្ចក្ខតោ វយនិរោធស្ស អនុស្សវវសេន និរោធសច្ចស្ស ញាណស្ស ឧបដ្ឋានេន, មគ្គក្ខណេ បច្ចក្ខតោ ច ញាណស្ស ឧបដ្ឋានេន។ ឯតេហិ វិសយវិសយិនិយមោ កតោ ហោតិ, តទង្គសមុច្ឆេទនិរោធា ច វុត្តា ហោន្តិ។

១៥៩។ បដិនិស្សគ្គានុបស្សីបទនិទ្ទេសេ រូបំ បរិច្ចជតីតិ អាទីនវទស្សនេន និរបេក្ខតាយ រូបក្ខន្ធំ បរិច្ចជតិ។ បរិច្ចាគបដិនិស្សគ្គោតិ បរិច្ចាគដ្ឋេន បដិនិស្សគ្គោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេន បដិនិស្សគ្គបទស្ស បរិច្ចាគដ្ឋោ វុត្តោ, តស្មា កិលេសានំ បជហនន្តិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច វុដ្ឋានគាមិនី វិបស្សនា កិលេសេ តទង្គវសេន បរិច្ចជតិ, មគ្គោ សមុច្ឆេទវសេន។ រូបនិរោធេ និព្ពានេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតីតិ វុដ្ឋានគាមិនី តំនិន្នតាយ បក្ខន្ទតិ, មគ្គោ អារម្មណករណេន។ បក្ខន្ទនបដិនិស្សគ្គោតិ បក្ខន្ទនដ្ឋេន បដិនិស្សគ្គោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេន បដិនិស្សគ្គបទស្ស បក្ខន្ទនដ្ឋោ វុត្តោ, តស្មា ចិត្តស្ស និព្ពានេ វិស្សជ្ជនន្តិ អត្ថោ។ ចត្តារិ សុត្តន្តិកវត្ថូនិ ចតុត្ថចតុក្កវសេន វេទិតព្ពានិ។ ឋបេត្វា ចតុក្កេ ជរាមរណេ ចត្តាឡីសហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។ សតិបដ្ឋានេសុ ច “កាយេ កាយានុបស្សនា, ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សនា”តិ កាយចិត្តានំ ឯកត្តវោហារវសេន ឯកវចននិទ្ទេសោ កតោ។ “វេទនាសុ វេទនានុបស្សនា, ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនា”តិ វេទនាធម្មានំ នានត្តវោហារវសេន ពហុវចននិទ្ទេសោ កតោតិ វេទិតព្ពន្តិ។

ចតុត្ថចតុក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᨧ ᩈᨲᩮᩣᨠᩣᩁᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

᪙᪨ ᨬᩣᨱᩁᩣᩈᩥᨨᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪒᪒᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨨᩉᩥ ᩁᩣᩈᩦᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᩈᨾᩣᨵᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨲᩣᩅ ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩴ ᩑᨠᩮᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩔᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩮᩣ, ᨷᩔᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ᪨

ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨴᩦᨥᩴ ᩋᩔᩣᩈᩣᨲᩥ “ᨴᩦᨥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᩔᩣᩈᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨴᩦᨥᩴ ᩋᩔᩣᩈᩉᩮᨲᩩ ᨫᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᩁᩣᨷᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩴ ᩑᨠᩮᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩔᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩔᩮᩣ, ᨷᩔᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩔᩮᩣᨲᩥ ᨨ ᨨ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩣ ᩑᩅ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩋᨶᩩᨷᩔᨶᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ᪨

ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᩦ ᩋᩔᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᩦ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩔᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩋᩔᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩍᨴᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨷᩔᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩃᩣᨷᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨿᩣᩅ ᨽᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᩥᩅ ᨧ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨬᩣᨱᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨷᩔᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨷᩁᩥ ᨽᨿᨲᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨵ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨

ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᩦ ᩋᩔᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᩥᨶᩮᩣ ᩋᩔᩈᨶ᩠ᨲᩔ᪨ ᩈᩣᨾᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨽᨿᨲᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨧ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨽᨿᨲᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨠᩪᩃᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨

ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᩦ ᩋᩔᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩈᨴᩥᩈᩮᩅ᪨ ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨧ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩣ᪨ “ᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣ”ᨲᩥᨧ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᨶᩥᨷᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨬᩣᨱᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩣᨶᩥᨷᩥ ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ ᩈᩥᨡᩣᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨩᨶᨠᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᩁᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᨷᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨬᩣᨱᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ

“បដិសន្ធា សត្តិដ្ឋតា”ពិ អេត្ថ ឆោតាឈ្ណយក្កហណំ យក្កឆោតាឈសក្កហណត្ថំ៊ យុត្តិពុកយ្យពាពិ ហិ ចុេត្ត អត្សុេលិយឆោតាណំ សក្កឃ្យាពិ, ត យក្កឆោតាណំ៊ យក្កឆោតាឈចិក្សាយុត្តិពុកយ្យពា តាយ ត េហោពិ, កិច្ចសិទ្ធិយំ សត្តិដ្ឋតេពា បត សត្តិដ្ឋតា តាយ េហោពិ៊ អដ្ឋកចាឃយ្យិ ច “ចុសតាពិ អប្បតា”ពិ ចុត្តំ៊ ព្ចដ្ឋា យក្កឆោតាណំ តិន្នាេត អប្បតាពិ កព្វា សត្តិដ្ឋតា តាយ េហោពីពិ “សត្តិដ្ឋតា”ពិចេចតេត យក្កឆោតាឈយ្យិ សក្កឃ្យាពិ៊ តិន្និទាត្សុេលិយឆោតាឈាតិបិ អព្វេពា តិន្និទាឆោតាឈាេតច េហោត្តិពិ ពាតិបិ តិន្និទាឆោតាេឈហិ សក្កេហព្វា តិន្និទាបដិប្បស្សទ្ធិឆោតាឈាតិពិ តិន្និទាកហណេយច កពំ, ត តិន្និទាត្សុេលិយក្កហណំ៊ ពីសុបិ េចេពសុ ឆោតាឈដ្ឋកតិខ្ពុេសសុ ចព្យព្វស្ស ឆយ្យាត្សុបស្សតាចព្យក្កស្ស ចេសត ចុត្តាតំ ចព្យត្តំ ចព្វតំ ៤េកកល្ខិំ អស្សាសចេសត ៤កំ, បស្សាសចេសត ៤កត្តិ ខ្វេ ខ្វេ ឆោតាឈាតីពិ ចព្យសុ ចព្វសុ អដ្ឋ ឆោតាឈាតិ េហោត្តិ៊

ចិយុត្តិសុលឆោតាឈតិខ្ពុេស បហឹតត្តាពិ បហាតំ ឥេស្សព្វា ពស្ស បហាតស្ស សយុេច្ឆឥប្បហាតត្តំ ឥេស្សេត្តា សយុទ្ធិត្តត្តាពិ អាហ៊ ចិយុត្តិសុេល ឆោតាឈត្តិ ឋលចិយុត្តិសុលសយ្យយុត្តឆោតាឈដ្ឋា ឋលចិយុត្តិសុលាេយ្យណបច្ចេចក្ខណឆោតាឈដ្ឋា៊ អត្សុសឃចព្វស្ស កិេលសស្ស បហាេតត បរិឃ្ជដ្ឋាតក្សច្ចុិពចព្វប្បហាតំ េហោពីពិ ឥស្សតត្ថំ បុត អត្សុសឃាតំ បហាតំ ចុត្តំ៊ ៤កចឹសពិឋលឆោតាណំ សន្ធាឃ បហឹតកិេលសកាឈតាឃបិ ឆោតាឈកាឈតា កពា េហោពិ, បច្ចេចក្ខណឆោតាឈដ្ឋា សន្ធាឃ បហឹតកិេលសបច្ចេចក្ខណកាឈតាឃ ឋលបច្ចេចក្ខណឆោតាឈកាឈតា កពា េហោពីពិ៊

ឆោតាឈទាសិលក្កតិខ្ពុសចណ្ណុតា តិដ្ឋិពា៊

សង្គ្រហប្បកាសិតិឃា បដិសម្ភិទាយក្ខដ្ឋកចាឃ

អាតាបាតស្សពិកចាចណ្ណុតា តិដ្ឋិពា៊

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣៑ ព្ចត្រ្កិឃកធា

១៑ បឍយឞុត្តត្តតិខ្ចេឞចណ្ណភា

១ប៉៣៑ ព្ចឌាតិ អាភាបិតឞ្សុតិកធាគត្តូទ៌ កធិតាឃ ព្ចត្រ្កិឃកធាឃ អបុព្ចត្តាគុចណ្ណភា អត្តុបុត្ថា៑ អឃធ៌ាព្ចត្រ្កិឃកធា អាភាបិតឞ្សុតិកាចភាឃ ៗុបកាទកាត់ ព្ចត្រ្កិឃាត់ អកាខេច អាភាបិតឞ្សុតិកាចភាឃ អកាចខេតា តក្ខុបកាទកាត់ ព្ចត្រ្កិឃាត់ ចិខេឞាឈតាឌិចិឆិឌឞ្សុគត្ញុំ អាភាបិតឞ្សុតិកធាគត្តូទ៌ កធិតាតិ តត្ថា កខេធតព្ចុំ ព្ចត្រ្កិឃកធំ អត្តភា ភកាចខេតា ឞយុឞា ឞុតំ ចិត្ថាតាឆិបុ្យាឃឞុត្តត្តិកខេឌឞត់ បុត្ថាក្អយំ កត្វា តឌត្ញុបុ្យកាឞគចខេឞគ កខេធក្យកាខេយា បឍយំ តាច ៗចំ ខេយ ឞុតត្តិអាឌិយាហ៑

តត្ញុ ៗចត្តិ តិបិតបធំ៑ ខេយតិអាឌីតិ ភាយបឌាតិ៑ ចិហទតីតិ ៗត្ញុ ចិ-ព្ចតិ ៗុបឞក្ចបធំ, ហទតីតិ អាឮ្យាតបធត្តិ ព្ចយិភា តាច គខេឃគ បឌចិកាខេកា ខេចឌិតខេព្ថា៑

អត្ញុខេតា បគ ៗុបឞុបខេឌឞកទហបធំឞភាកាទចគគុហណោឞុ ៗចំ-ឞខ្ចោ ឌិឞ្សុតិ តិឌឞ្សុគខេត្ញុ ច អចឆាទហាខេត្ញុ ច៑ ព្ចឆ បគ ៗចំឞខ្ចោ អាកាទខេត្ញុ តិឌឞ្សុគខេត្ញុ ច ចិត្ថាឌខេគគ បចុខេត្តា, តខេធច អចឆាទហាខេត្ញុ ច៑

តត្ញុ អាកាទខេត្ញុគ ៗចំឞខ្ចេគ ៗតាយត្ញុ ឌីខេបតិ – ភាភាគឃតិបុហាយខេគកត្ថាឞឃឞយុទ្ធាត់ អត្ញុឮ្យត្ថាគឞយុត្តុ ចិចិឆបិឌិហាទិឃំ ឆយុត្ញុខេឌឞភាបឌិខេចឆក្ខីទ៌ ឞព្ចុឞត្តាត់ ឞកឞកកាឞាគុត្តុបខេតា ខេឞាតបធយាកឆ្ឆុំ តឞ្សុ ភកាចខេតា ចចត់ ឞព្ចុបុ្យកាខេគ ខេកា ឞយខេត្ញុ ចិត្ថាត្វុំ, ឞព្ចុធាខេយគ បគ ខេឞាតក្យកាយតំ ឌខេគត្វាបិ ៗចំ ខេយ ឞុតំ, យឃាបិ ៗខេកភាកាខេគ ឞុតត្តិ៑

តិឌឞ្សុគខេត្ញុគ "ភាហំ ឞឃឞុ, គ យឃា ព្ចឌំ ឞត្ថិកត"ត្តិ អត្តាត់ បទិខេយាខេឌខ្ចោ "ៗចំ ខេយ ឞុតំ, យឃាបិ ៗចំ ឞុត"ត្តិ ព្ចឌាតិ ចតព្ចុំ ឞកាល់ ឞុត្តុ តិឌខេឞ្សុតិ៑

អចឆាទហាខេត្ញុគ ខេធខេទា ឞាទិបុខេត្តា "ៗតឌក្ចុំ, ភិក្ខុខេច, ឃយ ឞាចកាត់ ភិក្ខុត់ យហាបត្ថាត់ ឃឌិធំ ឞាទិបុខេត្តា"តិ (អ៑ តិ៑ ១៑១បប៉-១ប៉ឆ), "ភាហំ, ភិក្ខុខេច, អត្ថាំ ៗកាបុគ្គលម្បិ ឞយតុបឞ្សាយិ, ខេឃា ៗចំ តធាកខេតគ អត្តុត្តូទ៌ ឆយុចក្កុំ បចត្តិតំ ឞយុខេឌច អត្តុប្បចខេត្តតិ ឃធឃិធំ, ភិក្ខុខេច, ឞាទិបុខេត្តា៑ ឞាទិបុខេត្តា, ភិក្ខុខេច, តធាកខេតគ អត្តុត្តូទ៌ ឆយុចក្កុំ បចត្តិតំ ឞយុខេឌច អត្តុប្បចខេត្តតី"តិៗចយាឌិភា (អ៑ តិ៑ ១៑១ប៉ស៊) គខេឃគ ភកាចតា បឞត្ញុកាធាគុត្តុំ អត្តុខេភា ឆាទហាល់ ឌខេឞ្សុខេត្តា ឞត្តាត់ ខេឞាតក្យកាយតំ ឌខេគតិ "ៗចំ ខេយ ឞុតំ, តត្ថា ខេតា អត្ញុខេតា ចា ព្យុត្ថាគខេតា ចា អត្តុគយគឆិកំ, ៗចខេយច, គ អត្ថាធា ឌដ្ឋព្ចុ"ត្តិ៑

ខេមសទ្ក្ថា ពកលោសយ្យោគានសាមិអត្ថេសុ ជិស្សាតិៈ ខ្លាធ បត “មឃា សុតំ, មម សុត”ន្តិ ន អត្ថ្ថុខេឃ ឃុជ្ជតិៈ

សុតន្តិ អយំសទ្ក្ថា ទិសោបសេក្កា អនុបសេក្កា ន ចិស្សុតាកមតកិលិទ្ទ្ថាបចិតអនុខេឃាកខេសាតចិខ្ញោខេឃ្យសុ ជិស្សាតិ ចិញ្ញាខេតបិ ន

ខេសាតទ្វារានុសារខេត ខ្លាធ បតស្ស ខេសាតទ្វារានុសារខេត ឧ្វបធារិតន្តិ ចា ឧ្វបធារលាន្តិ ចា អខេត្ថាៈ ខេម-សទ្ក្ស ហិ មឃាតិអត្ថេ សតិ “ឧចំ

មឃា សុតំ ខេសាតទ្វារានុសារខេត ឧ្វបធារិត”ន្តិ ឃុជ្ជតិ, មមាតិអត្ថេ សតិ “ឧចំ មម សុតំ ខេសាតទ្វារានុសារខេត ឧ្វបធារលា”ន្តិ ឃុជ្ជតិៈ

អបិន “ឧចំ ខេម សុត”ន្តិ អត្តតា ឧ្វប្បាឌិតកាចំ អប្បជិឌាគខេត្វា បុរិមសចត់ ចិចខេត្វា “សម្ពុទា បជិក្កហិតមិធំ មឃា តស្ស កាចខេតា

ចតុខេចសារជ្ជចិសារជស្ស ធសពលធរស្ស អាសកដ្ឋាគដ្ឋាឃិខេតា ឆីហតាធតាឌិខេតា សព្ពសត្តុត្តមស្ស ធម្មិស្សរស្ស ធម្មរាឌស្ស ធម្មាធិបតិខេតា

ធម្មទីបស្ស ធម្មសរលាស្ស សទ្ធម្មចរចក្កចត្តិខេតា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចចត់, ត ឧត្ថ អត្ថេ ចា ធម្មេ ចា បខេធ ចា ព្យញ្ជខេត ចា កង្ខា ចា ចិមតិ

ចា កាតព្ពា”តិ ខ្លាមស្មិំ ធម្មេ អស្សទ្ធិយំ ចិតាខេសតិ, សទ្ធាសម្បទំ ឧ្វប្បាខេធតីតិៈ ខេតខេតាំ ទុច្ចតិ –

“ចិតាសេយតិ អស្សទ្ធំ, សទ្ធំ ចឌ្ឍេតិ សាសខេត;

ឧចំ ខេម សុតមិច្ចេចំ, ចឌំ ខេកាតមសាចខេកា”តិៈ

ឧកន្តិ គណតបរិច្ឆេធតិទ្ទេសោៈ សមយន្តិ បរិច្ឆិន្នតិទ្ទេសោៈ ឧកំ សមយន្តិ អតិយមិតបរិទីបតំៈ តត្ថ សមយសទ្ក្ថា –

សមចាខេឃ ខេណេ កាលេ, សម្ហូខេហ ខេហតុទិដ្ឋីសុ;

បជិលាខេភ បហាខេត ន, បជិខេចខេធ ន ជិស្សាតិៈ

ខ្លាធ បតស្ស កាខេលា អខេត្ថាៈ ខេតត សំចច្ឆរឧតុមាសឌ្ឍមាសរត្តិន្ទិចបុព្ពណ្ហមជ្ឈន្តិកសាយណ្ហបឋម- មជ្ឈិមបច្ឆិមយាមមុហុត្តាទីសុ

កាលប្បខេភខេធសុ សមខេឃសុ ឧកំ សមយន្តិ ទីខេបតិៈ

តត្ថ កិញ្ចាបិ ឧខេតសុ សំចច្ឆរាទីសុ សមខេឃសុ យំ យំ សុត្តំ ឃមិំ ឃមិំ សំចច្ឆខេរ ឧ្វតុមិំ មាខេស បក្ខេ រត្តិភាខេគ ទិចសភាខេគ ចា ចុត្តំ, សព្ពំ តំ

ខេថរស្ស សុចិទិតំ សុចចត្ថាបិតំ បញ្ញាយៈ ឃស្មា បត “ឧចំ ខេម សុតំ អសុកសំចច្ឆខេរ អសុកឧតុមិំ អសុកមាខេស អសុកបក្ខេ អសុករត្តិភាខេគ

អសុកទិចសភាខេគ ចា”តិ ឧចំ ចុខេត្ត ត សក្កា សុខេខត ធារខេតុំ ចា ឧ្វទ្ទិសិតុំ ចា ឧ្វទ្ទិសាខេបតុំ ចា, ពហុ ន ចត្តព្ពំ ខេហាតិ, តស្មា ឧខេកខេនច

បខេធត តមត្ថំ សខេមាធាខេនត្វា “ឧកំ សមយ”ន្តិ អាហៈ

ទេយ ចា ទ្គទេយ កេ្ខទាក្គត្តិនយទេយា ខាតិនយទេយា និទេចកនយទេយា អកិតិក្លុយតនយទេយា ទ្យក្កទេកាទិកនយទេយា យាទេចិឌយនយទេយា អកិនទេប្តាឌិនយទេយា ជិដ្ឋឌយ្យុទ្យុលចិហារនយទេយា ទេគនតានយទេយា បរិតិប្តាតនយទេយាតិឲចយាគទេយា ភកចទេតា ទេគចយតុទេប្បស្ស អតិចិយ បកាសា អទេតកកាលប្យទេភគា ឲច នយយា, ទេតសុ នយទេយសុ ទេគនតានយយនប្លាតំ ឲក៌ នយយត្តិ ឌឹទេបតិៈ ទេយា ចាយំ ទោកាលកក្យលាកិច្ចនយទេយសុ កក្យលាកិច្ចនយទេយា, អត្តហិតបទេហិតបដិបត្តិនយទេយសុ បទេហិតបដិបត្តិនយទេយា, នត្តិបតិតាត់ ករលឹយច្ចយនយទេយសុ ឌយ៉ិកចានយទេយា, ទេគនតាបដិបត្តិនយទេយសុ ទេគនតានយទេយា, ទេតស្វបិ នយទេយសុ អញ្ញតទេរំ នយយំ នត្ថាយ “ឲក៌ នយយ”ត្តិ អាហៈ

យស្មា បត “ឲក៌ នយយ”ត្តិ អច្ចត្តនិទេយាកទេត្វា នយ្ខចតិៈ យទេញ្ញនយយំ ភកចា ទ្គយំ អញ្ញា ចា ស្វុត្តត្តិ ទេគទេនសិ, អច្ចត្តទេយច តំ នយយំ កក្យលាចិហារទេត ចិហាសិ, តស្មា តទេត្តទេខាតតត្តំ ទ្គឌ ប្តបទេយាកចតតិទេក្ខទេសា កទេតាតិៈ

ទេតទេតតំ ចុច្ចតិ –

“តំ តំ អត្ថយទេបក្ខិត្វា, ភូទេម្ត កទេទេលាត ច;

អញ្ញត្រ នយទេយា ចុទេត្តា, ប្តបទេយាទេកត ទេសា ទ្គឌា”តិៈ

ទេបរិទាលា បត ចល្លយត្តិ – “តស្មិ នយទេយ”តិ ចា “ទេតត នយទេយតា”តិ ចា “តំ នយយ”ត្តិ ចា អកិលិបយត្តទេភទេគា ឲន, នប្តាត្ត ក្យូទេយចទេត្វាតិៈ តស្មា “ឲក៌ នយយ”ត្តិ ចុទេត្តបិ “ឲកស្មិ នយទេយ”តិ អទេត្វា ទេចឌិតទេប្តាៈ

ភកចាតិ កទ្រៈ កទ្រញ្ញទេលិទេក “ភកចា”តិ ចគត្តិៈ អយច្ចា នប្តាក្យលចិនិដ្ឋតាយ នប្តានត្តាត់ កទ្រ, តស្មា “ភកចា”តិ ទេចឌិតទេប្តាៈ ទេបរិទាទេលាហិបិ ចុត្តំ –

“ភកចាតិ ចចតំ ទេសដ្ឋំ, ភកចាតិ ចចតយុត្តមំ;

កទ្រ ការទេចយុទេត្តា ទេសា, ភកចា ទេតត ចុច្ចតី”តិៈ

អបិច –

“ភាគ្យចា ភគ្គចា យុទេត្តា, ភទេកហិ ច ចិភត្តចា;

ᨽᨲ᩠ᨲᩅᩣ ᩅᨶ᩠ᨲᨣᨾᨶᩮᩣ, ᨽᩅᩮᩈᩩ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᩍᨾᩥᩔᩣᨸᩥ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᩔ ᨸᨴᩔ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪒᪓ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪨

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᨲᩥ, ᨾᩮ ᩈᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᩅᨠᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩑᨠᩴ ᩈᨾᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩃᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨽᨣᩅᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᨠᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨

ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩈᩅᨲ᩠ᨳᩔ ᩍᩈᩥᨶᩮᩣ ᨶᩥᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩪᨲᩣ ᨶᨣᩁᩦ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩦ, ᨿᨳᩣ ᨠᩣᨠᨶ᩠ᨴᩦ ᨾᩣᨠᨶ᩠ᨴᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᨧᩥᨶ᩠ᨲᨠᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩣ ᨸᨶ ᨽᨱᨶ᩠ᨲᩥ – ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩏᨸᨽᩮᩣᨣᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩦ, ᩈᨲ᩠ᨳᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮ ᨧ ᨠᩥᩴ ᨽᨱ᩠ᨯᨾᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥᨸᩥ ᩅᨧᨶᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩦ᪨

“ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩪᨸᨠᩁᨱᩴ, ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩈᨾᩮᩣᩉᩥᨲᩴ;

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨿ, ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ –

ᨲᩔᩴ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ᪨ ᩈᨾᩦᨸᨲ᩠ᨳᩮ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᨴᩥᨻ᩠ᨻᨻᩕᩉ᩠ᨾᩋᩁᩥᨿᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᨾᩮᨲᩴ, ᩍᨵ ᨸᨶ ᨮᩣᨶᨣᨾᨶᩣᩈᨶᩈᨿᨶᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩈᩩ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ᪨ ᨮᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨸᩥ ᩈᨿᩣᨶᩮᩣᨸᩥ ᨽᨣᩅᩣ “ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ”ᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᨻᩣᨵᨶᩴ ᩋᨸᩁᩮᨶ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᨶ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩁᩥᨸᨲᨶ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩉᩁᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᨩᩮᨲᩅᨶᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᨩᨶᩴ ᨩᩥᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨩᩮᨲᩮᩣ, ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᨩᨶᩮ ᨩᩥᨲᩮ ᨩᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨩᩮᨲᩮᩣ, ᨾᨦ᩠ᨣᩃᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨲᩔ ᩑᩅᩴᨶᩣᨾᨾᩮᩅ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩮᨲᩮᩣ, ᩅᨶᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨽᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᩈᩥᨶᩮᩉᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᨶᩩᨲᩮ ᩍᨲᩥ ᩅᩣ ᩅᨶᩴ, ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᨠᩩᩈᩩᨾᨣᨶ᩠ᨵᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᨠᩥᩃᩣᨴᩥᩅᩥᩉᨦ᩠ᨣᩅᩥᩁᩩᨲᩣᨽᩥᩃᩣᩈᩮᩉᩥ ᨾᨶ᩠ᨴᨾᩣᩁᩩᨲᨧᩃᩥᨲᩁᩩᨠ᩠ᨡᩈᩣᨡᩣᩅᩥᨭᨸᨸᩃ᩠ᩃᩅᨸᩃᩣᩈᩮᩉᩥ “ᩑᨳ ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨳᩣ”ᨲᩥ ᨸᩣᨱᩥᨶᩮᩣ ᨿᩣᨧᨲᩥ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨩᩮᨲᩔ ᩅᨶᩴ ᨩᩮᨲᩅᨶᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨩᩮᨲᩮᨶ ᩁᩣᨩᨠᩩᨾᩣᩁᩮᨶ ᩁᩮᩣᨸᩥᨲᩴ ᩈᩴᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ ᨸᩁᩥᨸᩣᩃᩥᨲᩴ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨲᩔ ᩈᩣᨾᩦ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᩮᨲᩅᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨩᩮᨲᩅᨶᩮ᪨ ᩅᨶᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾ ᩁᩮᩣᨸᩥᨾᩴ ᩈᨿᩴᨩᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᩅᩮᩊᩩᩅᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ ᩁᩮᩣᨸᩥᨾᩣᨶᩥ, ᩋᨶ᩠ᨵᩅᨶᨾᩉᩣᩅᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨿᩴᨩᩣᨲᩣᨶᩥ᪨

ᩋᨶᩣᨳᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨠᩔ ᩋᩣᩁᩣᨾᩮᨲᩥ ᩈᩩᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩮᩣ ᨣᩉᨸᨲᩥ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩪᩉᩥ ᨠᨲᨶᩣᨾᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᨲᩣᨿ ᨸᨶ ᩅᩥᨣᨲᨾᨧ᩠ᨨᩮᩁᨲᩣᨿ

กรุณาทิคุณสมงฺคิตาย จ นิจฺจกาลํ อนาถานํ ปิณฺฑมทาสิ, เตน อนาถปิณฺฑิโกติ สงฺขํ คโต. อารมนฺติ เอตฺถ ปาณิโน, วิเสเสน วา ปพฺพชิตาติ อาราโม, ตสฺส ปุปฺผผลาทิโสภาย นาติทูรนจฺจาสนฺนตาทิปญฺจวิธเสนาสนงฺคสมฺปตฺติยา จ ตโต ตโต อาคมฺม รมนฺติ อภิรมนฺติ, อนุกฺกณฺฐิตา หุตฺวา นิวสนฺตีติ อตฺโถ. วุตฺตปฺปการาย วา สมฺปตฺติยา ตตฺถ ตตฺถ คเตปิ อตฺตโน อพฺภนฺตรํ อาเนตฺวา ราเมตีติ อาราโม. โส หิ อนาถปิณฺฑิเกน คหปตินา เชตสฺส ราชกุมารสฺส หตฺถโต อฏฺฐารสหิ หิรญฺญโกฏีหิ โกฏิสนฺถเรน กิณิตฺวา อฏฺฐารสหิ หิรญฺญโกฏีหิ เสนาสนานิ การาเปตฺวา อฏฺฐารสหิ หิรญฺญโกฏีหิ วิหารมหํ นิฏฺฐาเปตฺวา เอวํ จตุปณฺณาสหิรญฺญโกฏิปริจฺจาเคน พุทฺธปฺปมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส นิยฺยาติโต, ตสฺมา "อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราโม"ติ วุจฺจติ. ตสฺมึ อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม.

ตตฺถ จ "เชตวเน"ติ วจนํ ปุริมสามิปริกิตฺตนํ, "อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม"ติ ปจฺฉิมสามิปริกิตฺตนํ. กิมเนเตสํ ปริกิตฺตเน ปโยชนนฺติ? ปุญฺญกามานํ ทิฏฺฐานุคติอาปชฺชนํ. ตตฺถ หิ ทฺวารโกฏฺฐกปาสาทมาปเน ภูมิวิกฺกยลทฺธา อฏฺฐารส หิรญฺญโกฏิโย อเนกโกฏิอคฺฆนกา รุกฺขา จ เชตสฺส ปริจฺจาโค, จตุปณฺณาส หิรญฺญโกฏิโย อนาถปิณฺฑิกสฺส. อิติ เตสํ ปริกิตฺตเนน เอวํ ปุญฺญกามา ปุญฺญานิ กโรนฺตีติ ทสฺเสนฺโต อายสฺมา สาริปุตฺโต อญฺเญปิ ปุญฺญกาเม เตสํ ทิฏฺฐานุคติอาปชฺชเน นิโยเชติ.

ตตฺถ สิยา – ยทิ ตาว ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ, "เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม"ติ น วตฺตพฺพํ. อถ ตตฺถ วิหรติ, "สาวตฺถิย"นฺติ น วตฺตพฺพํ. น หิ สกฺกา อุภยตฺถ เอกํ สมยํ วิหริตุนฺติ. น โข ปเนตํ เอวํ ทฏฺฐพฺพํ, นนุ อโวจุมฺห "สมีปตฺเถ ภุมฺมวจน"นฺติ. ตสฺมา ยถา คงฺคายมุนาทีนํ สมีเป โคยูถานิ จรนฺตานิ "คงฺคาย จรนฺติ, ยมุนาย จรนฺตี"ติ วุจฺจนฺติ, เอวมิธาปิ ยทิทํ สาวตฺถิยา สมีเป เชตวนํ อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราโม, ตตฺถ วิหรนฺโต วุจฺจติ "สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม"ติ. โคจรคามนิทสฺสนตฺถํ หิสฺส สาวตฺถิวจนํ, ปพฺพชิตานุรูปนิวาสฏฺฐานนิทสฺสนตฺถํ เสสวจนํ.

ตตฺถ สาวตฺถิกิตฺตเนน อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควโต คหฏฺฐานุคฺคหกรณํ ทสฺเสติ, เชตวนาทิกิตฺตเนน ปพฺพชิตานุคฺคหกรณํ. ตถา ปุริเมน ปจฺจยคฺคหณโต อตฺตกิลมถานุโยควิวชฺชนํ, ปจฺฉิเมน วตฺถุกามปฺปหานโต กามสุขลฺลิกานุโยควิวชฺชนูปายํ. อถ วา ปุริเมน จ ธมฺมเทสนาภิโยคํ, ปจฺฉิเมน วิเวกาธิมุตฺตึ. ปุริเมน กรุณาย อุปคมนํ, ปจฺฉิเมน ปญฺญาย อปคมนํ. ปุริเมน สตฺตานํ หิตสุขนิปฺผาทนาธิมุตฺตตํ, ปจฺฉิเมน ปรหิตสุขกรเณ นิรุปเลปตํ. ปุริเมน ธมฺมิกสุขาปริจฺจาคนิมิตฺตํ ผาสุวิหารํ, ปจฺฉิเมน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมานุโยคนิมิตฺตํ. ปุริเมน มนุสฺสานํ อุปการพหุลตํ, ปจฺฉิเมน เทวตานํ. ปุริเมน โลเก ชาตสฺส โลเก สํวฑฺฒภาวํ, ปจฺฉิเมน โลเกน อนุปลิตฺตตํ. ปุริเมน "เอกปุคฺคโล, ภิกฺขเว, โลเก อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺสานํ. กตโม เอกปุคฺคโล? ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ"ติ (อ. นิ. ๑.๑๗๐) วจนโต ยทตฺถํ ภควา อุปฺปนฺโน, ตทตฺถปริทีปนํ, ปจฺฉิเมน ยตฺถ อุปฺปนฺโน, ตทนุรูปวิหารปริทีปนํ. ภควา หิ ปฐมํ ลุมฺพินิวเน, ทุติยํ โพธิมณฺเฑติ โลกิยโลกุตฺตราย อุปฺปตฺติยา วเนเยว อุปฺปนฺโน, เตนสฺส วเนเยว วิหารํ ทสฺเสตีติ เอวมาทินา นเยเนตฺถ อตฺถโยชนา เวทิตพฺพา.

តត្រាតិ ទេសកាលបរិទីបនំ។ តញ្ហិយំ សមយំ វិហរតិ, តត្រ សមយេ, យស្មិញ្ច ជេតវនេ វិហរតិ, តត្រ ជេតវនេតិ ទីបេតិ។ ភាសិតព្ពយុត្តេ វា ទេសកាលេ ទីបេតិ។ ន ហិ ភគវា អយុត្តេ ទេសេ កាលេ វា ធម្មំ ទេសេតិ។ “អកាលោ ខោ តាវ ពាហិយា”តិអាទិ (ឧទា។ ១០) ចេត្ថ សាធកំ។ ខោតិ បទបូរណមត្តេ អវធារណត្ថេ អាទិកាលត្ថេ វា និបាតោ។ ភគវាតិ លោកគរុទីបនំ។ ភិក្ខូតិ កថាសវនយុត្តបុគ្គលវចនំ។ អបិចេត្ថ “ភិក្ខកោតិ ភិក្ខុ, ភិក្ខាចរិយំ អជ្ឈុបគតោតិ ភិក្ខូ”តិអាទិនា (វិភ។ ៥១០; បារា។ ៤៥) នយេន វចនត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អាមន្តេសីតិ អាលបិ អភាសិ សម្ពោធេសិ, អយមេត្ថ អត្ថោ។ អញ្ញត្រ បន ញាបនេបិ បក្កោសនេបិ។ ភិក្ខវោតិ អាមន្តនាការទីបនំ។ តេន តេសំ ភិក្ខូនំ ភិក្ខនសីលតាភិក្ខនធម្មតាភិក្ខនេ សាធុការិតាទិគុណយោគសិទ្ធេន វចនេន ហីនាធិកជនសេវិតំ វុត្តិំ បកាសេន្តោ ឧទ្ធតទីនភាវនិគ្គហំ ករោតិ។ “ភិក្ខវោ”តិ ឥមិនា ច ករុណាវិប្ផារសោម្មហទយនយននិបាតបុព្ពង្គមេន វចនេន តេ អត្តនោ មុខាភិមុខេ ករោន្តោ តេនេវ កថេតុកម្យតាទីបកេន វចនេន នេសំ សោតុកម្យតំ ជនេតិ។ តេនេវ ច សម្ពោធនត្ថេន វចនេន សាធុកសវនមនសិការេបិ តេ និយោជេតិ។ សាធុកសវនមនសិការាយត្តា ហិ សាសនសម្បត្តិ។

អបរេសុ ទេវមនុស្សេសុ វិជ្ជមានេសុ កស្មា ភិក្ខូយេវ អាមន្តេសីតិ ចេ? ជេដ្ឋសេដ្ឋាសន្នសទាសន្និហិតភាជនភាវតោ។ សព្ពបរិសសាធារណា ហិ ភគវតោ ធម្មទេសនា។ បរិសាយ ច ជេដ្ឋា ភិក្ខូ បឋមុប្បន្នត្តា, សេដ្ឋា អនគារិយភាវំ អាទិំ កត្វា សត្ថុ ចរិយានុវិធាយកត្តា សកលសាសនបដិគ្គាហកត្តា ច, អាសន្នា តត្ថ និសិន្នេសុ សត្ថុ សន្តិកត្តា, សទាសន្និហិតា សត្ថុ សន្តិកាវចរត្តា, ធម្មទេសនាយ ច តេ ឯវ ភាជនំ យថានុសិដ្ឋំ បដិបត្តិសព្ភាវតោ។

តត្ថ សិយា – កិមត្ថំ បន ភគវា ធម្មំ ទេសេន្តោ បឋមំ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ, ន ធម្មមេវ ទេសេសីតិ? សតិជននត្ថំ។ បរិសាយ ហិ ភិក្ខូ អញ្ញំ ចិន្តេន្តាបិ វិក្ខិត្តចិត្តាបិ ធម្មំ បច្ចវេក្ខន្តាបិ កម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តាបិ និសិន្នា ហោន្តិ, តេ អនាមន្តេត្វា ធម្មេ ទេសិយមានេ “អយំ ទេសនា កិំនិទានា កិំបច្ចយា កតមាយ អដ្ឋុប្បត្តិយា ទេសិតា”តិ សល្លក្ខេតុំ អសក្កោន្តា វិក្ខេបំ អាបជ្ជេយ្យុំ, ទុគ្គហិតំ វា គណ្ហេយ្យុំ។ តេន តេសំ សតិជននត្ថំ ភគវា បឋមំ អាមន្តេត្វា បច្ឆា ធម្មំ ទេសេតិ។

ភទ្ទន្តេតិ គារវវចនមេតំ, សត្ថុនោ បដិវចនទានំ វា។ អបិចេត្ថ “ភិក្ខវោ”តិ វទមានោ ភគវា តេ ភិក្ខូ អាលបតិ, “ភទ្ទន្តេ”តិ វទមានា តេ ភគវន្តំ បច្ចាលបន្តិ។ តថា “ភិក្ខវោ”តិ ភគវា អាភាសតិ, “ភទ្ទន្តេ”តិ តេ បច្ចាភាសន្តិ។ “ភិក្ខវោ”តិ បដិវចនំ ទាបេតិ, ភទ្ទន្តេតិ បដិវចនំ ទេន្តិ។ តេ ភិក្ខូតិ យេ ភគវា អាមន្តេសិ។ ភគវតោ បច្ចស្សោសុន្តិ ភគវតោ អាមន្តនំ បដិអស្សោសុំ, អភិមុខា ហុត្វា សុណិំសុ សម្បដិច្ឆិំសុ បដិគ្គហេសុន្តិ អត្ថោ។ ភគវា ឯតទវោចាតិ ភគវា ឯតំ ឥទានិ វត្តព្ពំ សកលសុត្តំ អវោច។

ឯត្តាវតា ច យំ អាយស្មតា សារិបុត្តេន កមលកុវលយុជ្ជលវិមលសាធុរសសលិលាយ បោក្ខរណិយា សុខាវតរណត្ថំ និម្មលសិលាតលរចនវិលាសសោបានំ វិប្បកិណ្ណមុត្តាតលសទិសវាលិកាកិណ្ណបណ្ឌរភូមិភាគំ តិត្ថំ វិយ, សុវិភត្តភិត្តិវិចិត្រវេទិកាបរិក្ខិត្តស្ស នក្ខត្តបថំ ផុសិតុកាមតាយ វិយ, វិជម្ភិតសមុស្សយស្ស បាសាទវរស្ស សុខារោហណត្ថំ

ឥត្តយឃសល្យាបុក្ខុបលកកញ្ចុតលតាចិតន្ទូយហិកហប្យការសមុតយុដ្ឋលសោភំ សោបាតំ ចិយ,
សុចណ្ណចលយត្ថុបុរានិសណ្ឋដ្ឋតសន្ទូសមិស្សិតាកធិតហសិតមស្សស្សរកោហដតចិចទិតស្ស ក្ខេត្យអាទិស្សទិយចិកចសោភិតស្ស មហាឈរស្ស
សុឍប្យចេសតត្វំ សុចណ្ណរដតមហិមុត្តាបចាត្យអានិទុតិចិសតចិវេឌ្ឍាតិតសុប្បតិដ្ឋិតចិសាលក្ខារកចាដំ មហាគ្ធារំ ចិយ អត្ថញ្ញាណ្ឌាតសមប្យត្តស្ស
ញាណត្តានំ ចេសតានានាហកមុ្ហិរកាចសំរុចកស្ស ពុទ្ធស្ស សុត្តស្ស សុឍាចកាហណត្វំ កាលចេសចេសកបរិសាបចេសបដិមណ្ឌិតំ តិចាតំ ការិតំ,
តស្ស អត្ថចណ្ណតា សយត្តា៓

សុត្តន្តេ បញ្ញាតិ គហតបរិច្ឆេទោ៓ ពុទ្ធាតិ ពុទ្ធិយាតិតិ បរិច្ឆិន្នឆមុតិទស្សតំ៓ ពុទ្ធិយច្ចោ ទេហច្ចោ ចុទេត្វា៓

១៥៨៓ ពុទ្ធាតិ ពុទ្ធំ សុត្តន្តំ ឥទស្សត្វា ពុទ្ធស្មិំ សុត្តន្តេ ចុត្តានំ ពុទ្ធិយានំ ចិសុទ្ធិកាចតាចិឆាតំ ការិតត្តំ បដិបស្សទ្ធិញ្ញា ឥទស្សញាការយា
ពុទ្ធាតិ បញ្ញុទ្ធិយាតិតិអានិយាហ៓ តត្ថ ចិសុដ្ឋុត្តីតិ ចិសុទ្ធិ បរិបុណ្ណត្តិ៓ អស្សច្ឆេតិ តីសុ ទតនេសុ សទ្ធាចិទហិតោ៓ សច្ឆេតិ តីសុ ទតនេសុ
សទ្ធាសម្បន្នេ៓ សេចតោតិ ចិតេត្តត សេចត្តស្ស៓ កដេតោតិ ក្ខបសដ្ឋមត្តស្ស៓ បឃិទុបិសតោតិ សក្កច្ចំ ក្ខបតិសីនត្តស្ស៓ បសាឌតិយេ សុត្តន្តេតិ
បសាឌដតកោ ទតនត្តយគុណបដិសំយុត្តេ សុត្តន្តេ៓ កុសីទេតិ កុច្ឆិតេន អាការេន សីនត្តីតិ កុសីទោ, កុសីទោ ឯច កុសីតោ៓ ទេ កុសីតោ៓
សមុប្បន្នេតិ ចតុកិច្ចសាធកចីរិយបដិសំយុត្តសុត្តន្តេ៓ មុដ្ឋស្សតីតិ តដ្ឋស្សតិកោ៓ សតិបដ្ឋានេតិ សតិបដ្ឋានាធិការកេ សុត្តន្តេ៓
ឈាតចិទេយាកេច្ចតិ ចតុត្ថជ្ឈានអដ្ឋចិទេយាក្ខតិចិឆចិទេយាក្ខាធិការកេ សុត្តន្តេ៓ ទុប្បញ្ញោតិ តិប្បញ្ញោ, បញ្ញាកាចតោ ចា ទុដ្ឋា បញ្ញា
ឯតេសត្តិ ទុប្បញ្ញា៓ តេ ទុប្បញ្ញោ៓ គម្ភីរញាណចទិយត្តិ ចតុសច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិបដិសំយុត្តេ សុត្តន្តេ, ញាណគណសន្និសេ ចា៓
សុត្តន្តក្កេត្តិ សុត្តន្តកោដ្ឋាសេ៓ អស្សទ្ធិយត្តិអាទីសុ អស្សទ្ធិយត្តិ អស្សទ្ធកាចំ៓ អស្សទ្ធិយេ អាទីនចទស្សាចី អស្សទ្ធិយំ បដហន្តោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ
ការេចតិ, សទ្ធិន្ទ្រិយេ អានិសំសទស្សាចី សទ្ធិន្ទ្រិយំ ការេចន្តោ អស្សទ្ធិយំ បដហតិ៓ ឯស តយោ សេសេសុ៓ កោសដ្ជត្តិ កុសីតកាចំ៓ បមាទត្តិ
សតិចិប្បចាសំ៓ ឧទ្ធច្ចត្តិ ឧទ្ធតកាចំ, ចិក្ខេបត្តិ អត្ថោ៓ បហីនត្តាតិ អប្បតាចសេន ឈានបរិទុត្វទិយា បហីនត្តា៓ សុប្បហីនត្តាតិ
ចុដ្ឋានគាមិតិចសេន ចិបស្សតាបរិទុត្វទិយា សុដ្ឋុ បហីនត្តា៓ កាចិតំ ហោតិ សុកាចិតត្តិ ចុត្តក្កមេតេច ឃោរេដតត្តា៓ ចិបស្សតាយ ហិ
ចិក្ខម្ភចសេន បហីនត្តា "សុប្បហីនត្តា"តិ ចត្តុំ យុជ្ជតិ៓ តថាមេច ច "សុកាចិត"ត្តិ, ន តថា ឈានេន៓ យថា បន បហាតព្ពាតំ បហានេន
កាចតាសិទ្ធិ, កាចតាសិទ្ធិយា ច បហាតព្ពាតំ បហានសិទ្ធិ ហោតិ, តថា ឃមកំ កត្វា តិទ្ទិដ្ឋំ៓

១៥៩៓ បដិបស្សទ្ធិចាទេ កាចិតាតិ ទេច ហោត្តិ សុកាចិតាតិ ចាតិ កាចិតាតំមេច សុកាចិតតា៓ បដិបស្សទ្ធាតិ ច សុប្បដិបស្សទ្ធាតិ
ចាតិ បដិបស្សទ្ធាតំមេច សុប្បដិបស្សទ្ធតា ទុត្តា៓ ផលក្ខណេ មគ្គកិច្ចតិព្ពត្តិចសេន កាចិតតា បដិបស្សទ្ធតា ច ចេទិតព្ពា៓
សមុច្ឆេទចិសុទ្ធិយាតិ មគ្គចិសុទ្ធិយាមេច៓ បដិបស្សទ្ធិចិសុទ្ធិយាតិ ផលចិសុទ្ធិយា ឯច៓

ពុទ្ធាតិ តថា ចុត្តចិធាតាតិ ពុទ្ធិយាតិ ការកបុគ្គលចសេន ឃោរេដត្វា ឥទស្សត្តំ គតិតំ បុគ្គលិតត្តិអានិយាហ៓ តត្ថ សចទេន ញាណទ្ធាតិ
សមុបសម្ពុទ្ធតា ឆមុគ្គចាសចទេន ចតុសច្ចំ ញាណទ្ធចា, ឆាតតចាតិ អត្ថោ៓ ពុទ្ធំ កាចិតិន្ទ្រិយកាចស្ស ការណចចតំ៓ កាចតាភិសមយចសេន ហិ
មគ្គស្ស ញាណត្តា ផលក្ខណេ កាចិតិន្ទ្រិយោ ហោតិ៓ អដ្ឋត្តម្បិ អទិយាតំ តថាកតស្ស សាចកត្តា ចិសេសេត្វា អរហត្តផលដ្ឋមេច ឥទស្សេន្តោ

ពីលាសេចាតិ អាហ. សោភេយច ហិ សព្ពកិច្ចតិបត្តិយា កាចិតិត្ថ្រិយាតិ ចុទេត្វា ព្ចតទេបិ បត ឥឥយក្កកិច្ចតិបត្តិយា បរិយាយេត កាចិតិត្ថ្រិយា ខុច. តស្មា ខុច ច ចត្តុ ឋលក្ខណាហុ “បញ្ចិត្ថ្រិយាតិ កាចិតាតិ ចេច ហោត្តិ ឃុកាចិតាតិ ចា”តិ ចុត្តំ. យស្មា បត ពេនំ ក្សបរិយក្កត្វាយ ព្ចត្ថ្រិយកាចតា អត្ថេយច, តស្មា ពេ ត តិបត្តិយាយេត កាចិតិត្ថ្រិយា. សមំ ក្កតទេដ្ឋតាតិ អតាចរិយា ហុត្វា សមសេច អរិយាយ ឌាតិយា ក្កតទេដ្ឋត ឌាតទេដ្ឋត កកចា. សោបិ ហិ កាចតាសិទ្ធិចសេត ឋលក្ខណា សមក្ខ តាយ ហោតិ. ខុចំ សមំ ក្កតទេដ្ឋត កាចិតិត្ថ្រិយា. អប្បយេឃ្យទេដ្ឋតាតិ អតត្តក្កាហយោកតោ បយាលោត្បំ អសក្កលោឃ្យទេដ្ឋតា. កកចា ឋលក្ខណា កាចតាសិទ្ធិតោ អប្បយេឃ្យោតិ. តស្មាយេច កាចិតិត្ថ្រិយា.

បឋមយុត្តកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. ទុតិយយុត្តកនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៥៥. បុត អញ្ញា យុត្តតំ តិក្កិបិត្វា ព្ចត្ថ្រិយចិឆាតំ តិទ្ទិសិត្យកាលេយា បញ្ចិយាតិ, កិក្ខចេតិអាទិកំ យុត្តតំ ចសេយ្យតិ. តត្ថ យេហិ កោធិតិ អតចសេសបរិយាឌាតំ, ហិ-កាទេរា បឆប្បុលាយទេត្វ តិបិតោ. សយណា ចា (ចាហុណា ចាតិ លេិកចោហាទចសេត ចុត្តំ. សមុទយត្តិ បច្ចយំ. អត្ថរូបត្តិ ក្សប្បត្តាតំ អកាចកយតំ, អតុប្បត្តាតំ អតុប្បាទំ ចា. អស្សាទត្តិ អាតិសំសំ. អាទីតចត្តិ ទោសំ. តិស្សរណត្តិ តិក្កយតំ.

យចាក្ខតត្តិ យចាសកាចំ. សយលោស្មតិ សមិតបិសេបយុ. សយលាសមុតាតិ ត យឃា សយណាតិ សមុតា. “សមុតា”តិ ចត្តយាតកាលចសេត ចុច្ចយាតេ សទ្ធលក្ខណចសេត “សេ”តិ ខុត្ត សាយិចចតសេច ហោតិ. (ចាហុលោស្មតិ ឥតិហិតបិសេបយុ. សាយត្តាតត្តិ សយលាកាចស្ស អត្ថំ (ចាហុត្តាតត្តិ (ចាហុលាកាចស្ស អត្ថំ. ក្ខយេតាបិ អទហត្តឋលសេច ចុត្តំ. អច ចា សាយត្តាតត្តិ ហេដ្ឋា តីលិ ឋលាតិ. (ចាហុត្តាតត្តិ អទហត្តឋលំ. សាយត្តា(ចាហុត្តាតត្តិ ហិ អរិយសេក្កោយច. ឥទ្ធេច ឆសេមុតិ បច្ចេក្ខយេច អត្ថកាទេច. សមំ អកិត្តា សច្ចិកត្វាតិ អត្ថតាយេច អធិគេត ធាតោលាត បច្ចក្ខ កត្វា. ក្សបសប្បជ្ជាតិ បិបុលិត្វា, តិប្បាទេត្វា ចា.

១៥៦. យុត្តកនិទ្ទេសេ បឋមំ ព្ចត្ថ្រិយសមុទយាទីតំ បទេកកាលតំ បុច្ឆិត្វា បុត បទេកកាលតា ចិស្សជ្ជិតា. តត្ថ អសីតិសតត្តិ អសីតិក្ខត្តុំ សតំ. បញ្ញិតេតហិ “អសីតិសត”ត្តិ ចុទេត្តហិ អាកាទេហីតិ យោឌតា.

បុត បទេកកាលតាបុច្ឆាបុព្វង្គមេ កាលតាតិទ្ទេសេ អធិមោក្ខត្តាយាតិ អធិមុច្ចតត្តាយ សទ្ធហតត្តាយ. អាចជ្ជតាយ សមុទយោតិ យតោត្វាទាចជ្ជតចិត្តស្ស សមុទយោ. សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស សមុទយោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស បច្ចយោ, សទ្ធំ ក្សប្បាទេស្សាមីតិ បុព្វកាកាចជ្ជតំ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស ក្សបតិស្សយបច្ចយោ, សទ្ធិន្ទ្រិយឌចតស្ស អាចជ្ជតំ បឋមស្ស ឌចតស្ស អតត្តរបច្ចយោ, ទុតិយឌចតាទីតំ ក្សបតិស្សយបច្ចយោ. អធិមោក្ខចសេតាតិ លទ្ធសម្បយុត្តអធិមោក្ខចសេត. លទ្ធស្ស សមុទយោតិ បុព្វកាកាចជ្ជតបច្ចយា ក្សប្បត្តស្ស អធិមោក្ខសម្បយុត្តស្ស យេចាបតកក្ខតស្ស ឆទ្ធន្ទស្ស សមុទយោ. សោ បត សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស សហឌាតអញ្ញមញ្ញតិស្សយសម្បយុត្តអត្ថិអចិកតចសេត បច្ចយោ ហោតិ, លទ្ធាធិបតិកាលេ អធិបតិបច្ចយោ ច ហោតិ, សោយេច ទុតិយស្ស អតត្តរសមតត្តរអតត្តរូបតិស្សយាសេចតតត្ថិចិកតចសេត

បច្ចយោ ហោតិ។ ខ្លុយិតាច តនេយត យតសិការស្សបិ ឃោឌតា កាតព្វា។ រោចលទោ្យព្ភ យតសិការទោតិ សារលាលក្ខណោ

ឃេចាបតកយតសិការទោ។ អឆិបតិបច្ចយតា បតស្ស ត ហោតិ។ សយ្យយុទ្ទស្ស ឃ្លុយេសំ ខ្ញុំតិ្តយេច ហហណំ ពាលចបច្ចយត្តាតិ ទេចិតព្វា។

សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស ចនេសតាតិ កាចតាកិចុទ្ធិយា ខ្ទ្រិយកាចំ បត្តស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស ចនេសត។ ៦កាតុ្តបដ្ឋាតត្តិ ៦ការេយុលោ អចលកាទេចត កុសំ ផាតំ

ឃ្លបទ្ទបរិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ សទ្ធិន្ទ្រិយេ ចុត្តតយេតេច សេសិន្ទ្រិយាតិបិ ទេចិតព្វាតិ។ ៦ចេយេកកស្ស ខ្ទ្រិយស្ស ចត្តារោ

ចត្តារោ សយុតយាតិ បញ្ចាត្តុំ ខ្ទ្រិយាតំ ចឹសតិ សយុតយា ហោត្តិ។ បុត ចតុត្តុំ សយុតយាតំ ៦ទេកក្សុំ សយុតយេ បញ្ចា បញ្ចា ខ្ទ្រិយាតិ

ឃោឌេត្វា ចឹសតិ សយុតយា ចុត្តា។ បចេយចឹសតិ តាតាយក្កចេសត ឥដ្ឋព្វា, តុតិយចឹសតិ ៦កាយក្កចេសត ឥដ្ឋព្វាតិ ចតត្តិ។ ៦ចំ ចត្តាលីស

អាកាទោ ហោត្តិ។ អត្តូយចារទោបិ ខ្លុយិតាច តនេយត ទេចិតព្វោ។ សោ បត អត្តូយោ ខ្ទ្រិយកាចតំ អតតុយុត្តស្ស អប្បដិលទ្ធា

បដិលិកត្តូយោ, ខ្ទ្រិយកាចតាឃ បរិហិតស្ស បដិលទ្ធបរិហាតិ អត្តូយោ, ឋលប្បត្តស្ស បដិប្បស្សទ្ធិអត្តូយោ។ ៦កាតុ្តអតុបដ្ឋាតត្តិ

៦កាទេត្ត អតុបដ្ឋាតំ។

៦. អប្បាធិកតិច្ចេសចណ្ណតា

១៣៩. អប្បាធិកតិច្ចេសេ អប្បទ្ធិយស្ស អតុបដ្ឋាតត្តិ អប្បទេ្ធ បុក្កលេ បរិចឆ្លយទោតា សទេ្ធ បុក្កលេ សេចទោតា បសាធតឹយសុត្តទេ្ត

បច្ចទេក្ខទោតា ពត្ត ឃោតិសោយតសិការេ ពាហុលីកទោរទោតា ច អប្បទ្ធិយស្ស អតុបដ្ឋាតំ ហោតិ។ អប្បទ្ធិយបរិត្យអាហស្ស អតុបដ្ឋាតត្តិ ៦ត្ត

អប្បទ្ធស្ស សទ្ធាកឆាឃ បចត្តយាតាឃ ឥក្លុ ទេាយតស្សំ ឃ្លប្បជ្ជតិ។ អយំ អប្បទ្ធិយបរិត្យអាទោហា។ អឆិទោយាក្លួចរិយាឃ ទេចសារជ្ជត្តិ

សទ្ធាចត្តុចេសត ចា កាចតាឃ ចា ចសិប្បត្តស្ស សទ្ធាបចត្តិយា ចិសារធការទោ ហោតិ។ សទេ្តា ច ចិហារាឆិកេយាតិ សយឆស្ស ចា

ចិបស្សតាឃ ចា បដិលិទោកា។ ឃុលំ សោយតស្សត្តិ ៦ត្ត ទេចតសិកយុលកាចឥស្សតត្តំ សោយតស្សចតំ។

សទ្ធិន្ទ្រិយសយដ្ឋិតបហឹតទ្ទបឋុដ្ឋកាឃស្ស កាយិកយុលយ្យិ លក្ខតិយេច។ យុលសោយតស្សស្ស បឆាតស្សាធត្តា “អយំ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អប្បាទោ”តិ

ចិទេសទេត្វា ចុត្តំ។ ខ្លុយិតាច តនេយត សេសិន្ទ្រិយស្សាធាបិ ឃោឌេត្វា ទេចិតព្វា។

៧. អាធិកចតិច្ចេសចណ្ណតា

១៤០. អាធិកចតិច្ចេសេ អតិច្ចទេដ្ឋតាតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អតិច្ចទេដ្ឋត។ សោ អតិច្ចទេដ្ឋា សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អាធិកទេចាតិ ចុត្តំ ហោតិ។ ខ្លុតទច្ចេយបិ

៦សេច តយោ។ ខ្លុយេ សយុតយត្តូយស្សាធាធិកចា លោកិកិយត្រិយាតយេចាតិ ទេចិតព្វា។

៨. តិស្សរណតិច្ចេសចណ្ណតា

១៤១. តិស្សរណតិច្ចេសេ អឆិទោយាក្លួទេដ្ឋតាតិអាធិសុ ៦ទេកក្សុំ ខ្ទ្រិយេ បញ្ចា បញ្ចា កត្វា បញ្ចាត្តុំ ខ្ទ្រិយាតំ បញ្ចាចឹសតិ តិស្សរណាតិ

យក្កឋលចេសត តិទ្ធដ្ឋាតិ។ ពត្ត ពទេតា បហឹតតរសទ្ធិន្ទ្រិយស្ស បដិលិកាតិ ពទេតា ចិបស្សតាក្លួណោ បចត្តសទ្ធិន្ទ្រិយទេតា យក្កក្លួណោ

បណីតតរស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស បដិលាភវសេន បុរិមតរសទ្ធិន្ទ្រិយា និស្សដំ ហោតីតិ តស្មិំ មគ្គក្ខណេ សទ្ធិន្ទ្រិយំ បុរិមតរតោ វិបស្សនាក្ខណេ បវត្តសទ្ធិន្ទ្រិយតោ និក្ខន្តំ ហោតិ។ ឥមិនាវ នយេន ផលក្ខណេ សទ្ធិន្ទ្រិយម្បិ ឧភយត្ថ សេសិន្ទ្រិយានិបិ យោជេតព្ពានិ។

១៥២. បុព្ពភាគេ បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហីតិ បឋមជ្ឈានូបចារេ បញ្ចហិ ឥន្ទ្រិយេហិ បឋមជ្ឈានាទិអដ្ឋសមាបត្តិវសេន អដ្ឋ និស្សរណានិ, អនិច្ចានុបស្សនាទិអដ្ឋារសមហាវិបស្សនាវសេន អដ្ឋារស និស្សរណានិ, សោតាបត្តិមគ្គាទិវសេន អដ្ឋ លោកុត្តរនិស្សរណានិ។ ឯវំ ឈានសមាបត្តិមហាវិបស្សនាមគ្គផលវសេន ចតុត្តិំស និស្សរណានិ បុរិមបុរិមនយតិក្កមតោ និទ្ទិដ្ឋានិ។ នេក្ខម្មេ បញ្ចិន្ទ្រិយានីតិអាទីនិ បន សត្តតិំស និស្សរណានិ បដិបក្ខបហានវសេន បដិបក្ខតោ និទ្ទិដ្ឋានិ។ តត្ថ នេក្ខម្មាទីសុ សត្តសុ សត្ត និស្សរណានិ ឧបចារភូមិវសេន វុត្តានិ, ផលានិ បន បដិបក្ខបហានាការតោ ន វុត្តានិ។

១៥៣. ទិដ្ឋេកដ្ឋេហីតិ យាវ សោតាបត្តិមគ្គា ទិដ្ឋិយា សហ ឯកស្មិំ បុគ្គលេ ឋិតាតិ ទិដ្ឋេកដ្ឋា។ តេហិ ទិដ្ឋេកដ្ឋេហិ។ ឱឡារិកេហីតិ ថូលេហិ កាយរាគព្យាបាទេហិ។ អណុសហគតេហីតិ សុខុមេហិ កាយរាគព្យាបាទេហិ។ សព្ពកិលេសេហីតិ រូបរាគាទីហិ។ តេសុ ហិ បហីនេសុ សព្ពកិលេសា បហីនា ហោន្តិ, តស្មា “សព្ពកិលេសេហី”តិ វុត្តំ។ អវុត្តត្ថានិ បនេត្ថ បទានិ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថានេវាតិ។ សេដ្ឋសេដ្ឋាច ខីណាសវានំ។ តត្ថ តត្ថ បញ្ចិន្ទ្រិយានីតិ “អធិមោក្ខដ្ឋេនា”តិអាទីសុ វុត្តេសុ ឋានេសុ តស្មិំ តស្មិំ ឋានេ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធសាវកានំ ខីណាសវានំ យថាយោគំ តតោ តតោ និស្សដានិ ហោន្តិ។ ឥមស្មិំ វារេ បទំ វុត្តនយា ឯវ យថាយោគំ ខីណាសវវសេន វុត្តា។

កថំ បនេតានិ និស្សរណានិ អភិនីតំ ហោន្តីតិ? វុច្ចតេ – មគ្គផលវសេន វុត្តានិ បញ្ចវីសតិ, នយតិក្កមវសេន វុត្តានិ ចតុត្តិំស, បដិបក្ខវសេន វុត្តានិ សត្តតិំសាតិ បឋមវារេ សព្ពានិ ឆន្នវុតិ និស្សរណានិ ហោន្តិ, ឯតានិយេវ ទុតិយវារេ ខីណាសវានំ វសេន ឋានស្ស អបរិមិតស្ស ចតុរាសីតិ ហោន្តិ។ ឥតិ បុរិមានិ ឆន្នវុតិ, ឥមានិ ច ចតុរាសីតីតិ អសីតិសតំ ហោន្តិ។ កតមានិ បន ឋានានិ ខីណាសវានំ អបរិមេតព្ពានិ? នយតិក្កមតោ វុត្តេសុ មគ្គផលវសេន វុត្តានិ អដ្ឋ និស្សរណានិ, បដិបក្ខតោ វុត្តេសុ មគ្គវសេន វុត្តានិ ចត្តារីតិ ឥមានិ ឋានានិ អបរិមេតព្ពានិ។ អរហត្តផលវសេន វុត្តានិ កស្មា អបរិមេតព្ពានីតិ ចេ? សព្ពបឋមំ វុត្តានំ បញ្ចវីសតិយា និស្សរណានំ មគ្គផលវសេនេវ លព្ភនតោ។ អរហត្តផលវសេន និស្សរណានិ វុត្តានេវ ហោន្តិ។ ហេដ្ឋិមំ ហេដ្ឋិមំ បន ផលសមាបត្តិំ ឧបរិមា ឧបរិមា ន សមាបជ្ជន្តីយេវាតិ ហេដ្ឋា ឋិតានិបិ ផលានិ ន លព្ភន្តីយេវ។ ឈានសមាបត្តិវិបស្សនានេក្ខម្មាទីនិ ច កិរិយាវសេន លព្ភន្តិ។ បញ្ចបិ ចេតានិ ឥន្ទ្រិយានិ ពុទ្ធេយេវ បដិបក្ខានំ បដិប្បស្សទ្ធត្តា បដិបក្ខតោ និស្សដានេវ ហោន្តីតិ។

ទុតិយសុត្តន្តនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. តតិយសុត្តន្តនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៥៥. បុត អញ្ញា ឃុត្តត្តិ តិក្លិបិត្វា ព្ទ្រិយចិឆាតំ តិជ្ជិសិត្យការយោ បញ្ចិយាតិ, កិក្លេចតិអាឌិយាហ. ពត្ថ នោតាបត្តិយង្គានីតិ ឲត្ថ នោតាតោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, នោតស្ស អាបត្តិ ក្ងំ បិបុលត៌ នោតាបត្តិ, នោតាបត្តិយា អង្គានិ សម្ភារានិ នោតាបត្តិអង្គានិ. នោតាបន្នតាយ បុគ្គលការបដិលាភអង្គានិ. សប្បុរិសសំសេចា នោតាបត្តិអង្គំ, សទ្ធម្មស្សចតំ នោតាបត្តិអង្គំ, ឃោតិសោឃតសិការោ នោតាបត្តិអង្គំ, ធម្មានុធម្មបដិបត្តិ នោតាបត្តិអង្គំ, ព្ទយាតិ ចត្តារិ នោតាបត្តិអង្គានិ. សេសា ហេដ្ឋា វុត្តា ឲច. ព្ទដ្ឋា ព្ទ្រយំ ព្ទ្រិយាតំ សកចិសយេ ឧដ្ឋកកាចឧស្សុត្តំ វុត្តំ. ឃថា ហិ ចត្តារោ សេដ្ឋិបុត្តា រាជាតិរាជបញ្ចមេសុ សហាយេសុ “តក្ខត្តំ កិច្ចព្ទស្សាយា”តិ ចីថិ ឱ្ចតិណ្ណេសុ ឲកស្ស សេដ្ឋិបុត្តស្ស គេហំ គតកាលេ ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, គេហសាមិកោច “ឥមេសំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ ទេថ, ឥមេសំ គន្ធមាលាលង្ការាទីនិ ទេថា”តិ គេហេ ចិចារេតិ, ទុតិយស្ស តតិយស្ស ចតុត្ថស្ស គេហំ គតកាលេ ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, គេហសាមិកោច “ឥមេសំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ ទេថ, ឥមេសំ គន្ធមាលាលង្ការាទីនិ ទេថា”តិ គេហេ ចិចារេតិ, អថ សព្វបច្ឆា រញ្ញោ គេហំ គតកាលេ កិញ្ចាបិ រាជា សព្វត្ថ ឥស្សរោច, ឥមស្មិំ បន កាលេ អត្តនោ គេហេយេច “ឥមេសំ ខាទនីយំ ភោជនីយំ ទេថ, ឥមេសំ គន្ធមាលាលង្ការាទីនិ ទេថា”តិ ចិចារេតិ, ឲចមេច សទ្ធាបញ្ចមកេសុ ព្ទ្រិយេសុ តេសុ សហាយេសុ ឲកតោ ចីថិ ឱ្ចតរន្តេសុ ចិយ ឲការម្មណេ វុប្បជ្ជមានេសុបិ ឃថា បឋមស្ស គេហេ ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, គេហសាមិកោច ចិចារេតិ , ឲចំ សោតាបត្តិអង្គានិ បត្វា អធិមោក្ខលក្ខណំ សទ្ធិន្ទ្រិយមេច ជេដ្ឋកំ ហោតិ បុព្វង្គមំ, សេសានិ តទន្វយានិ ហោន្តិ. ឃថា ទុតិយស្ស គេហេ ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, គេហសាមិកោច ចិចារេតិ, ឲចំ សម្មប្បធានានិ បត្វា បគ្គហលក្ខណំ ចីរិយិន្ទ្រិយមេច ជេដ្ឋកំ ហោតិ បុព្វង្គមំ, សេសានិ តទន្វយានិ ហោន្តិ. ឃថា តតិយស្ស គេហេ ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, គេហសាមិកោច ចិចារេតិ, ឲចំ សតិបដ្ឋានានិ បត្វា ឧបដ្ឋានលក្ខណំ សតិន្ទ្រិយមេច ជេដ្ឋកំ ហោតិ បុព្វង្គមំ, សេសានិ តទន្វយានិ ហោន្តិ. ឃថា ចតុត្ថស្ស គេហេ ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, គេហសាមិកោច ចិចារេតិ, ឲចំ ឈានានិ បត្វា អចិក្ខេបលក្ខណំ សមាធិន្ទ្រិយមេច ជេដ្ឋកំ ហោតិ បុព្វង្គមំ, សេសានិ តទន្វយានិ ហោន្តិ. សព្វបច្ឆា រញ្ញោ គេហំ គតកាលេ បន ឃថា ឥតរេ ចត្តារោ តុណ្ហីភូតា និសីទន្តិ, រាជាច ចិចារេតិ, ឲចំ អរិយសច្ចានិ បត្វា បជាននលក្ខណំ បញ្ញិន្ទ្រិយមេច ជេដ្ឋកំ ហោតិ បុព្វង្គមំ, សេសានិ តទន្វយានិ ហោន្តីតិ.

៣. បរេកឧកាលាតតិវ្ទេសចណ្ណតា

១៥៦. ឃុត្តន្តស្ស បរេកឧកាលាតាបុច្ឆាបុព្វង្គមេច បរេកឧកាលាតតិទ្ទេសេ សប្បុរិសសំសេចតិ សោភតានំ បុរិសានំ សម្មា សេចនោ. អធិមោក្ខាធិបតេយ្យដ្ឋេនាតិ អធិមោក្ខសង្ខាតេន សេដ្ឋិន្ទ្រិយេសុ អធិបតិភាចដ្ឋេន, សេដ្ឋិន្ទ្រិយានំ បុព្វង្គមដ្ឋេនាតិ អត្ថោ. សទ្ធម្មសចនេតិ សតំ ធម្មោ, សោភនោ ចា ធម្មោតិ សទ្ធម្មោ. តស្ស សទ្ធម្មស្ស សចនេ. ឃោនិសោមនសិការេតិ ឧបាយេន មនសិការេ. ធម្មានុធម្មបដិបត្តិយាតិ ឲត្ថ នច លោកុត្តរធម្មេ អនុគតោ ធម្មោ ធម្មានុធម្មោ, សីលសមាធិបញ្ញាសង្ខាតស្ស ធម្មានុធម្មស្ស បដិបត្តិ បដិបជ្ជនំ ធម្មានុធម្មបដិបត្តិ. សម្មប្បធានាទីសុបិ ឲសេច នយោ.

៧. ចរិយាចារចណ្ណតា

១៥៤៩. ចរិយាវារេបិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ. កេវលំ បឋមវារោ ឥន្ទ្រិយានំ ឧប្បជ្ជនកាលវសេន វុត្តោ, ចរិយាវារោ ឧប្បន្នានំ អាសេវនកាលវសេន ច បរិវុទ្ធិកាលវសេន ច វុត្តោ. ចរិយា បកតិ ឧស្សន្នតាតិ ហិ អត្ថតោ ឯកំ.

ចារវិហារនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៥៥០. ឥទានិ ចរិយាសម្ពន្ធេនេវ ចារវិហារនិទ្ទេសវសេន អបរេន បរិយាយេន ឥន្ទ្រិយវិសេសំ និទ្ទិសិតុកាមោ ចារោ ច វិហារោ ចាតិអាទិកំ ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា តស្ស និទ្ទេសមាហ. តត្ថ ឧទ្ទេសេ តាវ យថា ចរន្តំ វិហរន្តំ វិញ្ញូ សព្រហ្មចារី គម្ភីរេសុ ឋានេសុ ឱកប្បេយ្យុំ – អទ្ធា អយមាយស្មា បត្តោ វា បាបុណិស្សតិ វាតិ, តថា ឥន្ទ្រិយសម្បន្នស្ស ចារោ ច វិហារោ ច វិញ្ញូហិ សព្រហ្មចារីហិ អនុពុទ្ធោ ហោតិ បដិវិទ្ធោតិ ឧទ្ទេសស្ស សម្ពន្ធោ វេទិតព្វោ. ឧទ្ទេសនិទ្ទេសេ ចរិយា ចារោយេវ. ចារោ ចរិយាតិ ហិ អត្ថតោ ឯកំ. តស្មា "ចារោ"តិ បទស្ស និទ្ទេសេ "ចរិយា"តិ វុត្តំ. ឥរិយាបថចរិយាតិ ឥរិយាបថានំ ចរិយា, បវត្តនន្តិ អត្ថោ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ. អាយតនចរិយា បន អាយតនេសុ សតិសម្បជញ្ញានំ ចរិយា. បត្តីតិ ផលានិ. តានិ ហិ បាបុណីយន្តីតិ "បត្តី"តិ វុត្តា. សត្តលោកស្ស ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកា អត្ថា លោកត្ថាតិ អយំ វិសេសោ.

ឥទានិ តាសំ ចរិយានំ ភូមិំ ទស្សេន្តោ ចតូសុ ឥរិយាបថេសូតិអាទិមាហ. សតិបដ្ឋានេសូតិ អារម្មណសតិបដ្ឋានេសុ. សតិបដ្ឋានេសុបិ ចតុជ្ឈានេសុ សតិមតោ អនញ្ញាតិ វោហារវសេន អញ្ញាតិ វិយ កត្វា វុត្តំ. អរិយសច្ចេសូតិ បុព្វភាគលោកិយសច្ចញាណេន វិសុំ វិសុំ សច្ចបរិគ្គហវសេន វុត្តំ. អរិយមគ្គេសុ សាមញ្ញផលេសូតិ ច វោហារវសេនេវ វុត្តំ. បទេសតោតិ លោកត្ថចរិយាយ ឯកទេសេ. និប្បទេសតោ ហិ លោកត្ថចរិយំ ពុទ្ធា ឯវ ករោន្តិ. បុន តា ឯវ ចរិយាយោ ការកបុគ្គលវសេន ទស្សេន្តោ បណិធិសម្បន្នានន្តិអាទិមាហ. តត្ថ បណិធិសម្បន្នា នាម ឥរិយាបថានំ សន្តត្តា ឥរិយាបថគុត្តិយា សម្បន្នា អកម្បិតឥរិយាបថា ភិក្ខុភាវានុរូបេន សន្តេន ឥរិយាបថេន សម្បន្នា. ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារានន្តិ ចក្ខាទីសុ ឆសុ ឥន្ទ្រិយេសុ អត្តនោ អត្តនោ វិសយេ បវត្តឯកេកទ្វារវសេន គុត្តំ ទ្វារំ ឯតេសន្តិ គុត្តទ្វារា. តេសំ គុត្តទ្វារានំ. ទ្វារន្តិ ចេត្ថ ឧប្បត្តិទ្វារវសេន ចក្ខាទយោ ឯវ. អប្បមាទវិហារីនន្តិ សីលាទីសុ អប្បមាទវិហារវតំ. អធិចិត្តមនុយុត្តានន្តិ វិបស្សនាយ បាទកភាវេន អធិចិត្តសង្ខាតំ សមាធិមនុយុត្តានំ. ពុទ្ធិសម្បន្នានន្តិ នាមរូបវវត្ថានំ អាទិំ កត្វា យាវ គោត្រភុ, តាវ បវត្តេន ញាណេន សម្បន្នានំ. សម្មាបដិបន្នានន្តិ ចតុមគ្គក្ខណេ. អធិគតផលានន្តិ ចតុផលក្ខណេ.

អធិមុច្ចន្តោតិ អធិមោក្ខំ ករោន្តោ. សទ្ធាយ ចរតីតិ សទ្ធាវសេន បវត្តតិ. បគ្គណ្ហន្តោតិ ចតុសម្មប្បធានវីរិយេន បទហន្តោ. ឧបដ្ឋាបេន្តោតិ សតិយា អារម្មណំ ឧបដ្ឋាបេន្តោ. អវិក្ខេបំ ករោន្តោតិ សមាធិវសេន វិក្ខេបំ អករោន្តោ. បជានន្តោតិ ចតុសច្ចបជាននបញ្ញាយ បការេន ជានន្តោ. វិជានន្តោតិ ឥន្ទ្រិយសម្បយុត្តជវនបុព្វង្គមេន អាវជ្ជនវិញ្ញាណេន អារម្មណំ វិជានន្តោ. វិញ្ញាណចរិយាយាតិ អាវជ្ជនវិញ្ញាណចរិយវសេន. ឯវំ បដិបន្នស្សាតិ សហជាតាយ ឥន្ទ្រិយចរិយាយ បដិបន្នស្ស. កុសលា ធម្មា អាយាបេន្តីតិ សមថវិបស្សនាវសេន បវត្តា កុសលា ធម្មា ភុសំ យាបេន្តិ, បវត្តន្តីតិ អត្ថោ. អាយតនចរិយាយាតិ

ក្បលិត៌ ឆន្ទាត៌ ក្សំ ឃតតឆទិឃាឃ, ឈដតឆទិឃាឃ បចត្តតឆទិឃាឃាតិ ដុត្តំ ហោតិ៑ ចិនេឞឞយសិកន្ធតីតិ ចិក្ខឞ្ឞតតឝក្កឞយុឆ្នេឝបដិប្បឞ្សន្ធិចនេឞត ចិនេឞំ អសិកន្ធតិ៑ ឝឞ្សតឆទិឃាឝនេឃា ដុត្តត្តានេឃច៑

ឞន្ធាឃ ចិហនតីតិអាឝីឞុ ឞន្ធាឝឞយក្កឞ្ស ត្តទិឃាបឆចិហានេទា ឝដ្ឋេត្តា៑ អត្យុត្យុន្ធេតិ អត្យុយាតត្យុន្ធិឃា៑ បដិចិន្ធេតិ បទ្ធក្ខត្យុន្ធិឃា៑ ឃស្មា អសិនេយាក្ខដ្ឋាឝីឞុ អត្យុត្យុន្ធេឞុ បដិចិន្ធេឞុ ឆ ចានេទា ឆ ចិហានេទា ឆ អត្យុត្យុន្ធា ហោតិ បដិចិន្ធា, តស្មា អត្យុនៅឆបដិនេចនេឆឞុ អសិនេយាក្ខដ្ឋាឝនេឃា ឆ តិន្ទិដ្ឋា៑

ឲចំ ឞន្ធាឃ ឆនត្តត្តិអាឝីឞុ ឲចត្តិ ដុត្តប្បកាទំ តិន្ទិឞត្តោ ឃឆាឞឝ្ឞ្ស អត្តំ តិន្ទិឞតិ៑ ចិញ្ញាតិអាឝីឞុបិ ឃឆាឞកាចំ ឌាតត្តីតិ ចិញ្ញា៑ ចិញ្ញាតំ ឞកាចំ ចិកានេចត្តិ បិកាដំ កនេទាត្តីតិ ចិកាចិ៑ អឞតិ ចិឃ ឞិលុទ្ធនេឃ កិនេលនេឞ នេយឆតិ ហិំឞតីតិ នេយឆា, ឈិប្បំ កហលឆានលានេដ្ឋត ចា នេយឆា, នេយឆា ឲនេតឞំ អត្តីតិ នេយឆាចិ៑ ឌាលាលកតិឃា បណ្ឌត្តិ កន្ធត្តិ បចត្តត្តីតិ បណ្ឌិតា៑ ត្យុន្ធិឞប្បឝាឃ ឞយត្តាកតត្តា ត្យុន្ធិឞប្បត្តា៑ ឞហ ព្រាហ្មំ ឆទិឃំ ដ្ឋត្តយំ បដិបឆំ ឆនត្តីតិ ឞព្រាហ្មចាទិនេតា៑ អបនេលិកតកយ្យាឝិចត្យុត្តិឆំ កយ្យំ ឲកនេតា កនេលចនេឞត ឲក់ កយ្យំ៑ តឆា បទ្ធាចិនេឆា បិតិនេយាក្ខនេដ្ឋនេឞា ឲក្យុនេដ្ឋនេឞា៑ ឞយា ឞិក្ខា ឲនេតឞត្តិ ឞយឞិក្ខា, ឞយឞិក្ខាត់ កានេចា ឞយឞិក្ខតា៑ ឞយឞិក្ខាតាតិបិ បឆត្តិ៑ នេឃឞំ ឲក់ កយ្យំ ឲនេកា ដ្ឋនេដ្ឋនេឞា ឞយឞិក្ខតា, នេត ឞព្រាហ្មចាទីតិ ដុត្តំ ហោតិ៑ "ឥឞាតាតី"តិ ចត្តនេត្តា ឥឞាតាតិ លិក្ខចិបល្លានេឞា កនេតា៑ ចិនេយាក្ខាតិ តនេឃា ចា អដ្ឋ ចា ចិនេយាក្ខា៑ ឞយាឆីតិ ឞចិតក្កឞចិចានអចិតក្កចិចានយត្តអចិតក្កាចិចាទា តនេឃា ឞយាឆី៑ ឞយាបត្តិនេឃាតិ ឞុន្នាតាតិយិត្តាប្បលិហិតា៑ អភិន្នានេឃាតិ ៧ អភិន្នា៑

ឲនេកា អំនេឞា កានេកា, ត ដុតិនេឃាតិ ឲក់នេឞា, ឲក់ឞឞ្ស អត្តឞ្ស ចឆត់ ឲក់ឞចឆត់៑ ឲចំ នេឞនេឞឞុបិ នេឃាឌតា កាតត្តា៑ ចិនេឞឞនេតា បត ឞយំ, ឞយត្តា ចា នេឞតិ បចត្តតីតិ ឞំឞនេឃា, តនេត្តត្ត ឞំឞនេឃាតិ តិឞ្សំឞនេឃា៑ ឲកស្មិំនេឃច អតិន្ធឃតា ហុត្វា ត្តតនេយ្យិ កន្ធតីតិ កន្ធា, តនេត្តត្ត កន្ធាតិ តិក្កនេក្ខា៑ ន្ទិឆា កានេចា នេន្ទឆ្ឈ៌ តនេត្តត្ត នេន្ទឆ្ឈត្តិ អនេន្ទនេន្ទា៑ ន្ទិឆា ឲលឃតិ កនេយ្យតីតិ នេន្ទត្យហក់, តនេត្តត្ត នេន្ទត្យហកត្តិ អនេន្ទត្យហនេកា៑ តិនេឃានេកត តិឃនេយត ចឆត់ តិនេឃាកចឆត់៑ តិនេឃ្យាកចឆតត្តិបិ បឆត្តិ៑ អបណ្ណកឞ្ស អចិនេន្ធឞ្ស តិឃ្យាតិកឞ្ស អត្តឞ្ស ចឆត់ អបណ្ណកចឆត់៑ អចត្តាបតចឆតត្តិ តិន្ធឃចឆត់៑ ឞត្តាយ្យិ នេហតំ ចិឌិកិន្ធាកាចឞ្ស នេចចឆត់៑ បិឃឞ្ស អត្តឞ្ស ឞត្តាចនេតា ចឆត់, បិឃនេយចាតិ បិឃចឆត់៑ តឆា កទុចឆត់៑ ឞហ កានេចត កទុកានេចត ឞកានចំ៑ បតិឞ្សឃត់ បតិឞ្សនេឃា បទំ កទុំ កត្វា តិឞ្សឃត់ អបឞ្សឃតត្តិ អនេត្វា៑ បតិឞ្សចត់ ចា បតិឞ្សនេចា, តិចាតដុត្តិតាឃ បទចឆតឞចតត្តិ អនេត្វា៑ ដ្ឋកឃឆាបិ បទនេឌដ្ឋកកាចនេឞ្សតំ តាយំ៑ ឞហ កានេចត ចត្តតីតិ ឞកានចំ៑ ឞហ បតិឞ្សនេឃត, បតិឞ្សនេចត ចា ចត្តតីតិ ឞប្បតិឞ្សឃំ៑ "ឞប្បតិឞ្សច"ត្តិ ចា ចត្តនេត្តា ឃ-កាទំ, ច-កាទំ ចា នេលិបំ កត្វា "ឞប្បតិឞ្ស"ត្តិ ដុត្តំ៑ អសិក់ ចិឞិដ្ឋំ ចឆត់ អសិចឆត់, ឞកានចទ្ធា តំ ឞប្បតិឞ្សទ្ធាតិ ឞកានចឞប្បតិឞ្សំ, ឞកានចឞប្បតិឞ្សំ អសិចឆត់ ឞកានចឞប្បតិឞ្សាសិចឆត់៑ ដ្ឋកឃត្វាបិ នេចចឆតចិកប្បតាតត្តចនេឞត បុតប្បុត់ ឲតត្តិ ដុត្តំ៑ បនេត្តា ចា បិបុលិឞ្សតិ ចាតិ ឥឞាតាឝីតិនេឃចាតិ៑

តតិឃឞុត្តត្តតិនេន្ទឞចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

໓. ຈຕຸຕ຺ຖສຸຕ຺ຕນ຺ຕນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໙໘. ປຸນ ປຐມສຸຕ຺ຕເມວ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ອປເຣນ ອາກາເຣນ ອິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ນິທ຺ທິສຕິ. ຕຕ຺ຖ ກຕິຫາກາເຣຫິ ເກນເຏ຺ຐນ ທຏ຺ຐພ຺ພານີຕິ ກຕິຫິ ອາກາເຣຫິ ທຏ຺ຐພ຺ພານິ. ເກນເຏ຺ຐນ ທຏ຺ຐພ຺ພານີຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພາກາເຣ ຈ ທຏ຺ຐພ຺ພຏ຺ຐຎ຺ຈ ປຸຈ຺ຉຕິ. ຉຫາກາເຣຫິ ເຕນເຏ຺ຐນ ທຏ຺ຐພ຺ພານີຕິ ຉຫິ ອາກາເຣຫິ ທຏ຺ຐພ຺ພານິ, ເຕເນວ ຉອາກາຣສງ຺ຂາເຕນເຏ຺ຐນ ທຏ຺ຐພ຺ພານິ. ອາຘິປເຕຍ຺ຍເຏ຺ຐນາຕິ ອຘິປຕິຠາວເຏ຺ຐນ. ອາທິວິໂສຘນເຏ຺ຐນາຕິ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ອາທິຠູຕສ຺ສ ສີລສ຺ສ ວິໂສຘນເຏ຺ຐນ. ອຘິມຕ຺ຕເຏ຺ຐນາຕິ ພລວເຏ຺ຐນ. ພລວຎ຺ຫິ ອຘິກາ ມຕ຺ຕາ ປມາຓໍ ອສ຺ສາຕິ ອຘິມຕ຺ຕນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ອຘິຏ຺ຐານເຏ຺ຐນາຕິ ປຕິຏ຺ຐານເຏ຺ຐນ. ປຣິຍາທານເຏ຺ຐນາຕິ ເຂປນເຏ຺ຐນ. ປຕິຏ຺ຐາປກເຏ຺ຐນາຕິ ປຕິຏ຺ຐາປນເຏ຺ຐນ.

໔. ອາຘິປເຕຍ຺ຍຏ຺ຐນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໙໙. ອາຘິປເຕຍ຺ຍຏ຺ຐນິທ຺ເທເສ ອສ຺ສທ຺ຘິຍໍ ປຊຫໂຕຕິອາທິ ເອເກກເສ຺ສວ ອິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ປຕິປກ຺ຂປຊຫນວຈນໍ ເອກກ຺ຂເຓປິ ອຕ຺ຕໂນ ອຕ຺ຕໂນ ປຕິປກ຺ຂປຫານກິຈ຺ຈສາຘເນ ອຘິປຕິຠາວສາຘນຕ຺ຖໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ເສສານິ ຈຕ຺ຕາຣິ ອິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ຕໍສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາເນວ ວຸຕ຺ຕານິ. ນານາກ຺ຂເຓສຸ ວາ ເອເກກໍ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ຘຸຣໍ ກຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ປຕິປກ຺ຂສ຺ສ ຕໍ ຕໍ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ເຊຏ຺ຐກໍ ກຕ຺ວາ ເສສານິ ຕໍສຫາຍານິ ກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິປິ ວທນ຺ຕິ. ກາມຈ຺ຉນ຺ທໍ ປຊຫໂຕຕິອາທິ ປນ ເອກກ຺ຂຓວເສເນວ ວຸຕ຺ຕໍ.

໕. ອາທິວິໂສຘນຏ຺ຐນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໒໐໐. ອາທິວິໂສຘນຏ຺ຐນິທ຺ເທເສ ອສ຺ສທ຺ຘິຍສໍວຣເຏ຺ຐນ ສີລວິສຸທ຺ຘີຕິ ອສ຺ສທ຺ຘິຍສ຺ສ ນິວາຣຓເຏ຺ຐນ ວິຣຕິອເຕ຺ຖນ ສີລມລວິໂສຘນໂຕ ສີລວິສຸທ຺ຘິ ນາມ. ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ອາທິວິໂສຘນາຕິ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ອຸປນິສ຺ສຍວເສນ ອາທິຠູຕສ຺ສ ສີລສ຺ສ ວິໂສຘນາ. ອິມິນາວ ນເຍນ ເສສານິປິ ກາມຈ຺ຉນ຺ທາທິສໍວຣຓມູລການິ ຈ ອິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ເວທິຕພ຺ພານິ.

໖. ອຘິມຕ຺ຕຏ຺ຐນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໒໐໑. ອຘິມຕ຺ຕຏ຺ຐນິທ຺ເທເສ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຠາວນາຍ ຉນ຺ໂທ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ສທ຺ຘສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ສທ຺ຘາປຏິສໍຍຸຕ຺ຕໍ ຘມ຺ມໍ ສຸຕ຺ວາ ວາ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍຠາວນາຍ ອສ຺ສາທໍ ທິສ຺ວາ ວາ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິເຍ ກຸສໂລ ຘມ຺ມຈ຺ຉນ຺ໂທ ຊາຍຕິ. ປາໂມຊ຺ຊໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ຉນ຺ທຊາຕຕ຺ຕາ ທຸພ຺ພລປີຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ປີຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ປມຸທິຕຕ຺ຕາ ພລວປີຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ປສ຺ສທ຺ຘິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ປີຕິຍາ ປີຓິຕຕ຺ຕາ ກາຍຈິຕ຺ຕປສ຺ສທ຺ຘິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ສຸຂໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ປສ຺ສທ຺ຘກາຍຈິຕ຺ຕຕ຺ຕາ ເຈຕສິກໍ ສຸຂໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ໂອຠາໂສ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ສຸເຂນ ອຠິສນ຺ນຕ຺ຕາ ຎາໂຓຠາໂສ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ສໍເວໂຄ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ຎາໂຓຠາເສນ ວິທິຕສງ຺ຂາຣາທີນວຕ຺ຕາ ສງ຺ຂາຣປວຕ຺ຕິຍໍ ສໍເວໂຄ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ສໍເວເຊຕ຺ວາ ຈິຕ຺ຕໍ ສມາທຫຕີຕິ ສໍເວຄໍ ອຸປ຺ປາເທຕ຺ວາ ເຕເນວ ສໍເວເຄນ ຈິຕ຺ຕໍ

សមាហិតំ ករោតិ។ សាធុកំ បគ្គណ្ហាតីតិ លីនុទ្ធតភាវំ មោចេត្វា ឧជុំ បគ្គណ្ហាតិ។ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខតីតិ វីរិយស្ស សមំ ហុត្វា បវត្តត្តា យុត វីរិយសមតានិយោជនេ ព្យាបារំ អករោន្តោ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាវសេន សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខតិ នាម។ ឧបេក្ខាវសេនាតិ សមវាហិតលក្ខណាយ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ វសេន។ នានត្តកិលេសេហីតិ វិបស្សនាយ បដិបក្ខភូតេហិ នានាសភាវេហិ កិលេសេហិ។ វិមោក្ខវសេនាតិ ភង្គានុបស្សនតោ បដ្ឋាយ នានត្តកិលេសេហិ វិមុច្ចនវសេន។ វិមុត្តត្តាតិ នានត្តកិលេសេហិ វិមុត្តត្តា។

តេ ធម្មាតិ លក្ខណតោ ធម្មា។ ឯករសា ហោន្តីតិ វិមុត្តិរសេន ឯករសា ហោន្តិ។ ភាវនាវសេនាតិ ឯករសភាវនាវសេន។ តតោ បណីតតរេ វិវដ្ដន្តីតិ តេន ការណេន វិបស្សនារម្មណតោ បណីតតរេ និព្ពានារម្មណេ វិវដ្ដនានុបស្សនាសង្ខាតេន គោត្រភុញាណេន លក្ខណតោ ធម្មា និវត្តន្តិ, សង្ខារារម្មណតោ អបគន្ត្វា និព្ពានារម្មណេ បវត្តន្តីតិ អត្ថោ។ វិវដ្ដនាវសេនាតិ ឯវំ គោត្រភុនោ សង្ខារារម្មណតោ វិវដ្ដនវសេន។ វិវដ្ដិតត្តា តតោ វោសជ្ជតីតិ មគ្គសមង្គីបុគ្គលោ មគ្គស្ស ឧប្បាទក្ខណេយេវ ទុតេតាទុដ្ឋានវសេន វិវដ្ដិតត្តា តេនេវ ការណេន កិលេសេ ច ខន្ធេ ច វោសជ្ជតិ។ វោសជ្ជិតត្តា តតោ និរុជ្ឈន្តីតិ មគ្គស្ស ឧប្បាទក្ខណេយេវ កិលេសេ ច ខន្ធេ ច វោសជ្ជិតត្តា តេនេវ ការណេន កិលេសា ច ខន្ធា ច អនុប្បត្តិនិរោធេន និរុជ្ឈន្តិ។ វោសជ្ជិតត្តាតិ ច អាសំ សាយំ ក្វចចតំ គតំ។ កិលេសនិរោធេ សតិ ខន្ធនិរោធសព្ភាវតោ ច ខន្ធនិរោធោ វុត្តោ។ និរោធវសេនាតិ យថាវុត្តនិរោធវសេន។ តស្សេវ មគ្គស្ស ឧប្បាទក្ខណេ ទ្វេ វោសគ្គេ ផស្សេតុការេយ និរោធវសេន ទ្វេ វោសគ្គាតិអាទិមាហ។ ទ្វេបិ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថា ឯវ។ អស្សទ្ធិយស្ស បហានាយ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតីតិអាទីសុបិ ឥមិនាវ នយេន វិត្ថារតោ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ វីរិយិន្ទ្រិយាទិមូលកេសុបិ វារេសុ ឯសេវ នយោ។ ឥមិនាវ នយេន អធិដ្ឋានដ្ឋនិទ្ទេសោបិ វិត្ថារតោ វេទិតព្វោ។ គោចរេញ្ញ អធិដ្ឋាតីតិ វិសេសោ, បតិដ្ឋាតីតិ អត្ថោ។

ឈ-ឌ។ បរិយាទានដ្ឋបតិដ្ឋាបកដ្ឋនិទ្ទេសវណ្ណនា

១០១-១០៧។ បរិយាទានដ្ឋនិទ្ទេសេ បរិយាទិយតីតិ ខេបេតិ។ បតិដ្ឋាបកដ្ឋនិទ្ទេសេ សទ្ធោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមោក្ខេ បតិដ្ឋាបេតីតិ សទ្ធាសម្បន្នោ “សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចា ទុក្ខា អនត្តា”តិ អធិមុច្ចន្តោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមោក្ខេ បតិដ្ឋាបេតិ។ ឥមិនា បុគ្គលវិសេសេន ឥន្ទ្រិយភាវនាវិសេសោ និទ្ទិដ្ឋោ។ សទ្ធស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមោក្ខេ បតិដ្ឋាបេតីតិ សទ្ធាសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយំ តមេវ សទ្ធំ បតិដ្ឋាបេតិ។ តថា អធិមុច្ចន្តំ អធិមោក្ខេ បតិដ្ឋាបេតីតិ។ ឥមិនា ឥន្ទ្រិយភាវនាវិសេសេន បុគ្គលវិសេសោ និទ្ទិដ្ឋោ។ ឯវំ ចិត្តំ បគ្គណ្ហន្តោ បគ្គហេ បតិដ្ឋាបេតិ, សតិំ ឧបដ្ឋាបេន្តោ ឧបដ្ឋានេ បតិដ្ឋាបេតិ, ចិត្តំ សមាទហន្តោ អវិក្ខេបេ បតិដ្ឋាបេតិ, អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តាតិ បស្សន្តោ ទស្សនេ បតិដ្ឋាបេតីតិ សេសេសុបិ យោជនា វេទិតព្វា។ យោគាវចរោតិ សមថយោគេ, វិបស្សនាយោគេ វា អវចរតីតិ យោគាវចរោ។ អវចរតីតិ បវិសិត្វា ចរតីតិ។

ចត្តាឡីសត្តនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ ឥន្ទ្រិយសមោធានវណ្ណនា

១០៣។ ឥមានិ សមថំ ភាវយតោ វិបស្សនំ ភាវយតោ ច ឥន្ទ្រិយសមោធានំ ទស្សេតុកាមោ បឋមំ តាវ ឧបដ្ឋានកោសល្លប្បភេទំ និទ្ទិសិតុំ បុថុជ្ជនោ សមថំ ភាវេន្តោតិអាទិមាហ។ តត្ថ បុថុជ្ជនោ សមថំ ភាវេន្តោតិ និព្វេធភាគិយំ សមថំ ភាវេន្តោ។ សេក្ខស្ស វីតរាគស្ស ច បន លោកុត្តរោបិ សមថំ លព្ភតិ។ អាវជ្ជិតត្តាតិ កសិណាទិនិមិត្តស្ស អាវជ្ជិតត្តា, កសិណាទិបរិកម្មំ កត្វា តត្ថ ឧប្បាទិតនិមិត្តត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អារម្មណូបដ្ឋានកុសលោតិ តស្ស ឧប្បាទិតស្ស និមិត្តស្សេវ ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ សមថនិមិត្តូបដ្ឋានកុសលោតិ អច្ចារទ្ធវីរិយតាទីហិ ឧទ្ធតេ ចិត្តេ បស្សទ្ធិសមាធិឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គភាវនាវសេន ចិត្តោបសមនិមិត្តស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ បគ្គហនិមិត្តូបដ្ឋានកុសលោតិ អតិសិថិលវីរិយតាទីហិ លីនេ ចិត្តេ ធម្មវិចយវីរិយបីតិសម្ពោជ្ឈង្គភាវនាវសេន ចិត្តបគ្គហនិមិត្តស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ អវិក្ខេបូបដ្ឋានកុសលោតិ អនុទ្ធតាលីនចិត្តស្ស សម្បយុត្តស្ស សមាធិស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ ឱភាសូបដ្ឋានកុសលោតិ បញ្ញាបយោគមន្ទតាយ និរស្សាទេ ចិត្តេ អដ្ឋសំវេគវត្ថុបច្ចវេក្ខណេន ចិត្តំ សំវេជេត្វា ញាណោភាសស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ អដ្ឋ សំវេគវត្ថូនិ នាម ជាតិជរាព្យាធិមរណានិ ចត្តារិ, អបាយទុក្ខំ បញ្ចមំ, អតីតេ វដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, អនាគតេ វដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, បច្ចុប្បន្នេ អាហារបរិយេដ្ឋិមូលកំ ទុក្ខន្តិ។ សម្បហំសនូបដ្ឋានកុសលោតិ ឧបសមសុខានធិគមេន និរស្សាទេ ចិត្តេ ពុទ្ធធម្មសង្ឃគុណានុស្សរណេន ចិត្តំ បសាទេន្តោ សម្បហំសនស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ ឧបេក្ខូបដ្ឋានកុសលោតិ ឧទ្ធតាទិទោសវិរហិតេ ចិត្តេ និគ្គហបគ្គហាទីសុ ព្យាបារាភាវករណេន ឧបេក្ខាយ ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ សេក្ខោតិ តិស្សោ សិក្ខា សិក្ខតីតិ សេក្ខោ។ ឯកត្តូបដ្ឋានកុសលោតិ សក្កាយទិដ្ឋាទីនំ បហីនត្តា នេក្ខម្មាទិតោ ឯកត្តស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។

វីតរាគោតិ សព្វសោ បហីនរាគត្តា វីតរាគោ ខីណាសវោ។ ញាណូបដ្ឋានកុសលោតិ អរហា ធម្មេសុ វិគតសម្មោហត្តា តត្ថ តត្ថ អសម្មោហញាណស្ស ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ វិមុត្តូបដ្ឋានកុសលោតិ អរហត្តផលវិមុត្តិយា ឧបដ្ឋានេ កុសលោ។ វិមុត្តីតិ ហិ សព្វកិលេសេហិ វិមុត្តត្តា អរហត្តផលវិមុត្តិ អធិប្បេតា។

១០៤។ វិបស្សនាភាវនាយ ឧបដ្ឋានានុបដ្ឋានេសុ អនិច្ចតោតិអាទីនិ និច្ចតោតិអាទីនិ ច សីលកថាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។ បាឋតោ បន “អាយូហនានុបដ្ឋានកុសលោ វិបរិណាមូបដ្ឋានកុសលោ អនិមិត្តូបដ្ឋានកុសលោ និមិត្តានុបដ្ឋានកុសលោ អប្បណិហិតូបដ្ឋានកុសលោ បណិធិអនុបដ្ឋានកុសលោ អភិនិវេសានុបដ្ឋានកុសលោ”តិ ឯតេសុ សាមិវចនេន សមាសបទច្ឆេទោ កាតព្ពោ។ សេសេសុ បន និស្សក្កវចនេន បាឋោ។

១០៥។ សុញ្ញតូបដ្ឋានកុសលោតិ បនេត្ថ សុញ្ញតោ ឧបដ្ឋានកុសលោតិ វា សុញ្ញតាយ ឧបដ្ឋានកុសលោតិ វា បទច្ឆេទោ កាតព្ពោ។ យស្មា បន និព្វិទាវិរាគនិរោធបដិនិស្សគ្គានុបស្សនា អធិបញ្ញាធម្មវិបស្សនា យថាភូតញាណទស្សនំ បដិសង្ខានុបស្សនា វិវដ្ដនានុបស្សនាតិ ឥមា អដ្ឋ មហាវិបស្សនា អត្តនោ សភាវវិសេសេន វិសេសិតា, ន អារម្មណវិសេសេន, តស្មា ឥមាសំ អដ្ឋន្នំ “អនិច្ចតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតី”តិអាទីនិ វចនានិ វិយ “និព្វិទាតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតី”តិអាទីនិ វចនានិ ន យុជ្ជន្តិ។ តស្មា ឯវ ឥមា អដ្ឋ ន យោជិតា។ អាទីនវានុបស្សនា បន “សុញ្ញតូបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ, អភិនិវេសានុបដ្ឋានកុសលោ ហោតី”តិ ឥមិនា យុគលកវចនេនេវ អត្ថតោ

“អាទីនវតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ, អាលយាភិនិវេសានុបដ្ឋានកុសលោ ហោតី”តិ យោជិតាច ហោតីតិ សង្ខេបន ន យោជិតា. ឋាតិ បុរិមា ច អដ្ឋ, អយញ្ច អាទីនវានុបស្សនាតិ អដ្ឋារសសុ មហាវិបស្សនាសុ ឋាមា នច អយោជេត្វា ឋាតរា ឧវ នច យោជិតាតិ វេទិតព្វំ. ញាណុបដ្ឋានកុសលោតិ សេក្ខា វិបស្សនុបក្កិលេសានំ អកាវតោ វិបស្សនាកាវនាយ ញាណស្ស ឧបដ្ឋានេន កុសលោ. សមាធិកាវនាយ បន និក្ខិត្តសក្ខាវតោ ញាណុបដ្ឋានេន កុសលោតិ ន វុត្តោ.

វិសញ្ញោគុបដ្ឋានកុសលោតិ “កាមយោគវិសញ្ញោគោ ភវយោគវិសញ្ញោគោ ទិដ្ឋិយោគវិសញ្ញោគោ អវិជ្ជាយោគវិសញ្ញោគោ”តិ (ទី. និ. ៣.៣១១) ចតុធា វុត្តស្ស វិសញ្ញោគស្ស ឧបដ្ឋានេន កុសលោ. សញ្ញោគានុបដ្ឋានកុសលោតិ កាមយោគភវយោគទិដ្ឋិយោគាវិជ្ជាយោគវសេន ចតុធា វុត្តស្ស សញ្ញោគស្ស អនុបដ្ឋានេន កុសលោ. និរោធុបដ្ឋានកុសលោតិ “បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ និព្ពាននិន្នំ ចិត្តំ ហោតិ និព្ពានបោណំ និព្ពានបព្ភារំ វិវេកដ្ឋំ នេក្ខម្មាភិរតំ ព្យន្តីភូតំ សព្ពសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហី”តិ (អ. និ. ១០.៩០; បដិ. ម. ៣.៤៤ អត្ថតោ សមានំ) វុត្តខីណាសវពលវសេន និព្ពាននិន្នចិត្តតា ខីណាសវោវ និរោធសង្ខាតស្ស និព្ពានស្ស ឧបដ្ឋានេន កុសលោ.

អារម្មណុបដ្ឋានកុសលវសេនាតិអាទីសុ កុសលន្តិ ញាណំ. ញាណម្បិ ហិ កុសលបុគ្គលយោគេន កុសលំ យថា បណ្ឌិតបុគ្គលយោគេន “បណ្ឌិតា ធម្មា”តិ (ធ. ស. ទុកមាតិកា ១០៣). តស្មា គោសល្លវសេនាតិ អត្ថោ.

៣០៥. ញាណានិ ចតុសដ្ឋិយា អាការេហីតិអាទិ ញាណកថាយំ (បដិ. ម. ១.១០៥) វុត្តម្បិ ឥន្ទ្រិយកថាសម្ពន្ធេន ញាណានេត្វា វុត្តំ. តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន វេទិតព្វំ.

៣០៦. បុន សមន្តចក្ខុសទ្ទេន ឥន្ទ្រិយវិធានំ វត្តុកាមោ ន តស្ស អធិដ្ឋប្បិន្ទុ គិច្ចិតិអាទិមាហ. តត្ថ សមន្តចក្ខូតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ. បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស វសេនាតិអាទីនិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អធិមោក្ខតោ វសេនាតិ. សទ្ធាហេតុកា បគ្គហាតិតិអាទីហិ ចុទ្ទសហិ ឥន្ទ្រិយមូលេហិ បញ្ចហិ វត្ថូហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ និក្ខេបយោគកាលេ ចា មគ្គក្ខណេ ចា ឧគ្គហសកាធំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយការបញ្ចា វសេស្សតិ. សទ្ធហិតត្តា បគ្គហិតត្តិអាទីហិ ឧទ្ទេសកិន្ទ្រិយមូលេហិ បញ្ចហិ វត្ថូហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ និដ្ឋិតកាលេ ចា ផលកាលេ ចា ឧគ្គហសកាធំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយការបញ្ចា វសេស្សតិ. បុន ពុទ្ធចក្ខុសទ្ទេន ឥន្ទ្រិយវិធានំ វត្តុកាមោ យំ ពុទ្ធចក្ខូតិអាទិមាហ. តត្ថ ពុទ្ធចក្ខូតិ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណំ អាសយានុសយញាណញ្ច. ពុទ្ធញាណន្តិ ច ឋានំ តទេវ ទ្វយំ, សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវាតិ.

ឥន្ទ្រិយសមោធានវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

សទ្ធម្មប្បកាសិនិយា បដិសម្ភិទាមគ្គ-អដ្ឋកថាយ

ព្តត្រៃឃកឆាចល្លភា និដ្ឋិ៣ា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪔᪨ ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᨳᩣ

᪑᪨ ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪕᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᨳᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨠᨳᩥᨲᩣᨿ ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᨳᩣᨿ ᩋᨸᩩᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨶᩩᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩅᩥᩅᩮᨠᨠᨳᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨽᩣᩅᨶᩣᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᩅᩮᨠᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨠᨳᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨ ᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣ ᩈᩩᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨴᩮᩈᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨲᩣᩅ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨿ ᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩑᨠᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᩅ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨶ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨧᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨠᩣᩃᩮ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨧᩮ ᨸᨶᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨠᩣᩃᩮ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩᨸᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨿᩮᩣᨸᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ, ᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨿᩮᩣᨸᩥ ᨩᨶᩣ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨻᩉᩩᩃᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩥᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ᨸᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨿᩮᩣᨸᩥ ᨩᨶᩣ ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨻᩉᩩᩃᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩈᨠ᩠ᨡᩦ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᩔ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩁᩪᨸᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨸᩣᨴᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᩮ ᩏᨽᨲᩮᩣᨽᩣᨣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩮᩈᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨿᩮᩣᨸᩥ ᨩᨶᩣ ᩅᩮᨴᨻᩉᩩᩃᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩥᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨨᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨸᩥᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩥ ᩈᩁᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᨣᩩᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨾᨶᩮᨶ ᩅᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨿ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨥᨶᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨵᩩᩅᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᩔᨲᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨸᩉᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨿ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨸᨱᩥᨵᩥᨸᨲ᩠ᨳᨶᩴ ᩈᩩᨠ᩠ᨡᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ, ᩁᩪᨸᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩴ, ᩁᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩴᨿᩮᩅ ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩁᩣᨣᨸᨱᩥᨵᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴᨾᩔ ᩈᨣᩩᨱᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᩮᩣᨿᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ

ករោតីតិបិ សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ អប្បណិហិតោតិ វុច្ចតិ· ឥទមស្ស អារម្មណតោ នាមំ នាម· អាគមនំ បន ទុវិធំ វិបស្សនាគមនំ មគ្គាគមនញ្ច· តត្ថ មគ្គេ វិបស្សនាគមនំ លព្ភតិ, ផលេ មគ្គាគមនំ· អនត្តានុបស្សនា ហិ សុញ្ញតា នាម, សុញ្ញតវិបស្សនាយ មគ្គោ សុញ្ញតោ, សុញ្ញតមគ្គស្ស ផលំ សុញ្ញតំ· អនិច្ចានុបស្សនា អនិមិត្តា នាម, អនិមិត្តវិបស្សនាយ មគ្គោ អនិមិត្តោ· ឥទំ បន នាមំ អភិធម្មបរិយាយេន ន លព្ភតិ, សុត្តន្តបរិយាយេន បន លព្ភតិ· តត្ថ ហិ គោត្រភុញាណំ អនិមិត្តំ និព្ពានំ អារម្មណំ កត្វា អនិមិត្តនាមកំ ហុត្វា សយំ អាគមនីយដ្ឋានេ ឋត្វា មគ្គស្ស នាមំ ទេតីតិ វទន្តិ· តេន មគ្គោ អនិមិត្តោតិ វុត្តោ· មគ្គាគមនេន ផលំ អនិមិត្តន្តិ យុជ្ជតិយេវ· ទុក្ខានុបស្សនា សង្ខារេសុ បណិធិំ សុក្ខាបេត្វា អាគតត្តា អប្បណិហិតា នាម, អប្បណិហិតវិបស្សនាយ មគ្គោ អប្បណិហិតោ, អប្បណិហិតមគ្គស្ស ផលំ អប្បណិហិតំ· ឯវំ វិបស្សនា អត្តនោ នាមំ មគ្គស្ស ទេតិ, មគ្គោ ផលស្សាតិ ឥទំ អាគមនតោ នាមំ នាម· ឯវំ សង្ខារុបេក្ខា វិមោក្ខវិសេសំ និយមេតីតិ·

ឯវំ ភគវតា ទេសិតោ នយោ មហាវត្ថុកេ វិមោក្ខេ ឧទ្ទិសិត្វា តំនិទ្ទេសវសេនេវ អបរេបិ វិមោក្ខេ និទ្ទិសិតុកាមោ អបិច អដ្ឋ សដ្ឋិ វិមោក្ខាតិអាទិមាហ· តត្ថ អបិចាតិ អបរបរិយាយទស្សនំ· កថំ តេ អដ្ឋ សដ្ឋិ ហោន្តិ, ននុ តេ បញ្ចសត្តតីតិ? សច្ចំ យថាវុត្តវសេន បញ្ចសត្តតិ· ភគវតា បន ទេសិតោ នយោ វិមោក្ខេ ឋបេត្វា អញ្ញវិមោក្ខេ និទ្ទិសតោ ឥមំ តគវទោធតោ ច ឥមេ តយោ ន គណេតព្ពា, អជ្ឈត្តវិមោក្ខាទយោ តយោបិ វិមោក្ខា ចតុធា វិត្ថារវចនេយេវ អន្តោគធត្តា ន គណេតព្ពា, "បណិហិតោ វិមោក្ខោ, អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ"តិ ឯត្ថ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ បឋមំ វុត្តេន ឯកនាមិកត្តា ន គណេតព្ពោ, ឯវំ ឥមេសុ សត្តសុ អបនីតេសុ សេសា អដ្ឋ សដ្ឋិ វិមោក្ខា ហោន្តិ· ឯវំ សន្តេ សុញ្ញតវិមោក្ខាទយោ តយោ បុន កស្មា វុត្តាតិ ចេ? ឧទ្ទេសេន សង្គហេត្វា តេសម្បិ និទ្ទេសករណត្ថំ· អជ្ឈត្តវុដ្ឋានាទយោ បន តយោ បភេទំ វិនា មូលរាសិវសេន វុត្តា, បណិហិតវិមោក្ខបដិបក្ខវសេន បុន អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ វុត្តោតិ វេទិតព្ពោ·

អជ្ឈត្តវុដ្ឋានាទីសុ អជ្ឈត្តតោ វុដ្ឋាតីតិ អជ្ឈត្តវុដ្ឋានោ· អនុលោមេតីតិ អនុលោមា· អជ្ឈត្តវុដ្ឋានានំ បដិប្បស្សទ្ធិ អបគមា អជ្ឈត្តវុដ្ឋានបដិប្បស្សទ្ធិ· រូបីតិ អជ្ឈត្តំ កេសាទីសុ ឧប្បាទិតំ រូបជ្ឈានំ រូបំ, តំ រូបមស្ស អត្ថីតិ រូបី· រូបានិ បស្សតីតិ ពហិទ្ធា នីលកសិណាទិរូបានិ ឈានចក្ខុនា បស្សតិ· ឥមិនា អជ្ឈត្តពហិទ្ធាវត្ថុកេសុ កសិណេសុ ឈានបដិលាភោ ទស្សិតោ· អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញីតិ អជ្ឈត្តំ ន រូបសញ្ញី, អត្តនោ កេសាទីសុ អនុប្បាទិតរូបាវចរជ្ឈានោតិ អត្ថោ· ឥមិនា ពហិទ្ធា បរិកម្មំ កត្វា ពហិទ្ធាវ បដិលទ្ធជ្ឈានតា ទស្សិតា· សុភន្តេវ អធិមុត្តោតិ "សុភ"មិច្ចេវ អារម្មណេ អធិមុត្តោ· តត្ថ កិញ្ចាបិ អន្តោអប្បនាយំ "សុភ"ន្តិ អាភោគោ នត្ថិ, យោ បន អប្បដិកូលាការេន សត្តារម្មណំ ផរន្តោ វិហរតិ, សោ យស្មា "សុភ"ន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតិ, តស្មា ឯវំ ឧទ្ទេសោ កតោតិ· អប្បិតប្បិតសមយេ ឯវ វិក្ខម្ភនវិមុត្តិសព្ភាវតោ សមយវិមោក្ខោ· សោយេវ សកិច្ចករណវសេន អប្បិតសមយេ ឯវ និយុត្តោតិ សាមយិកោ· សាមាយិកោតិបិ បាឋោ· កោបេតុំ ភញ្ជិតុំ សក្កុណេយ្យតាយ កុប្បោ· លោកំ អនតិក្កមនតោ លោកេ និយុត្តោតិ លោកិកោ· លោកិយោតិបិ បាឋោ· លោកំ ឧត្តរតិ, ឧត្តិណ្ណោតិ វា លោកុត្តរោ· អារម្មណករណវសេន សហ អាសវេហីតិ សាសវោ· អារម្មណករណវសេន សម្បយោគវសេន ច នត្ថេត្ថ អាសវាតិ អនាសវោ· រូបសង្ខាតេន សហ អាមិសេនាតិ សាមិសោ· សោ រូបិរូបប្បហានា និរាមិសតោបិ និរាមិសតរាតិ និរាមិសា និរាមិសតរា· បណិហិតោតិ តណ្ហាវសេន បណិហិតោ បត្ថិតោ·

អារម្មណករណវសេន សញ្ញោជេតេហិ សំយុត្តត្តា សញ្ញុត្តា។ ឯកត្តវិមោក្ខោតិ កិលេសេហិ អនជ្ឈារូឡ្ហត្តា ឯកសភាវោ វិមោក្ខោ។ សញ្ញាវិមោក្ខោតិ វិបស្សនាញាណមេវ វិបរីតសញ្ញាយ វិមុច្ចនតោ សញ្ញាវិមោក្ខោ។ តទេវ វិបស្សនាញាណំ សមោហតោ វិមុច្ចនវសេន ញាណមេវ វិមោក្ខោតិ ញាណវិមោក្ខោ។ សីតិសិយាវិមោក្ខោតិ វិបស្សនាញាណមេវ សីតិ ភវេយ្យាតិ បវត្តោ វិមោក្ខោ សីតិសិយាវិមោក្ខោ។ សីតិសិកាវិមោក្ខោតិបិ បាឋោ, សីតិភាវិកាយ វិមោក្ខោតិ តស្ស អត្ថំ វណ្ណយន្តិ។ ឈានវិមោក្ខោតិ ឧបចារប្បនាភេទំ លោកិយលោកុត្តរភេទញ្ច ឈានមេវ វិមោក្ខោ។ អនុបាទា ចិត្តស្ស វិមោក្ខោតិ អនុបាទិយិត្វា គហណំ អកត្វា ចិត្តស្ស វិមោក្ខោ។ សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

វិមោក្ខុទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. វិមោក្ខនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១០. កតមោតិអាទិកេ ឧទ្ទេសស្ស និទ្ទេសេ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតីតិ ឯវំ ឧបបរិក្ខតិ។ សុញ្ញមិទន្តិ ឥទំ ខន្ធបញ្ចកំ សុញ្ញំ។ កេន សុញ្ញំ? អត្តេន វា អត្តនិយេន វា។ តត្ថ អត្តេន វាតិ ពាលជនបរិកប្បិតស្ស អត្តនោ អភាវា តេន អត្តនា ច សុញ្ញំ។ អត្តនិយេន វាតិ តស្ស បរិកប្បិតស្ស អត្តនោ សន្តកេន ច សុញ្ញំ។ អត្តនោ អភាវេនេវ អត្តនិយាភាវោ។ អត្តនិយញ្ច នាម និច្ចំ វា សិយា សុខំ វា, តទុភយម្បិ នត្ថិ។ តេន និច្ចបដិក្ខេបេន អនិច្ចានុបស្សនា, សុខបដិក្ខេបេន ទុក្ខានុបស្សនា ច វុត្តា ហោតិ។ សុញ្ញមិទំ អត្តេន វាតិ អនត្តានុបស្សនាយេវ វុត្តា។ សោតិ សោ ឯវំ តីហិ អនុបស្សនាហិ វិបស្សមានោ ភិក្ខុ។ អភិនិវេសំ ន ករោតីតិ អនត្តានុបស្សនាវសេន អត្តាភិនិវេសំ ន ករោតិ។

និមិត្តំ ន ករោតីតិ អនិច្ចានុបស្សនាវសេន និច្ចនិមិត្តំ ន ករោតិ។ បណិធិំ ន ករោតីតិ ទុក្ខានុបស្សនាវសេន បណិធិំ ន ករោតិ។ ឥមេ តយោ វិមោក្ខា បរិយាយេន វិបស្សនាក្ខណេ តទង្គវសេនាបិ លព្ភន្តិ, និប្បរិយាយេន បន សមុច្ឆេទវសេន មគ្គក្ខណេយេវ។ ចត្តារិ ឈានានិ អជ្ឈត្តំ និវរណាទីហិ វុដ្ឋានតោ អជ្ឈត្តវុដ្ឋានោ វិមោក្ខោ។ ចតស្សោ អរូបសមាបត្តិយោ អារម្មណេហិ វុដ្ឋានតោ ពហិទ្ធាវុដ្ឋានោ វិមោក្ខោ។ អារម្មណម្បិ ហិ ពាហិរាយតនានិ វិយ ឥធ "ពហិទ្ធា"តិ វុត្តំ។ ឥមេ ទ្វេ វិក្ខម្ភនវិមោក្ខា, ទុភតោ វុដ្ឋានោ បន សមុច្ឆេទវិមោក្ខោ។

និវរណេហិ វុដ្ឋាតីតិអាទីហិ អជ្ឈត្តវុដ្ឋានំ សរូបតោ វុត្តំ។ រូបសញ្ញាយាតិអាទីហិ កសិណាទិអារម្មណសមតិក្កមស្ស បាកដត្តា តំ អវត្វា សុត្តេសុ វុត្តរូបសញ្ញាទិសមតិក្កមោ វុត្តោ។ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្ពតបរាមាសាតិ សមាសបទំ, សក្កាយទិដ្ឋិយា វិចិកិច្ឆាយ សីលព្ពតបរាមាសាតិ វិគ្គហោ។ អយមេវ វា បាឋោ។

១១១. វិតក្កា ចាតិអាទីហិ ឈានានំ សមាបត្តីនញ្ច ឧបចារភូមិយោ វុត្តា។ អនិច្ចានុបស្សនាតិអាទីហិ ចតុន្នំ មគ្គានំ បុព្ពភាគវិបស្សនា

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨷᨭᩥᩃᩦᨶᩮᩣᨧᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩅᩈᩥᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩥᨲᩮᩣ ᨷᨲ᩠ᨳᨭᩮᩤ ᩃᩦᨶᩮᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᩃᩦᨶᩮᩣ᪨ ᩅᩈᩥᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨫᩣᨶᨷᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨧ ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨭᩥᩃᩦᨶᩮᩣ "ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᨷᨶ ᨫᩣᨶᩔ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩏᨩᩩᨠᨾᩮᩅ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨷᨶ "ᩏᨷᨧᩣᩁᨷᨿᩮᩣᨣᩔ ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨫᩣᨶᩔ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᨷᨭᩥᩃᩦᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨫᩣᨶᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᨭᩥᩃᩦᨶᩮᩣ 'ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ'ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪑᪓᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ ᨶᩦᩃᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩦᩃᨾᩮᩅ᪨ ᨶᩦᩃᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨭᩥᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩦᩃᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩦᩃᨾᩥᨲᩥᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨭᩥᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩪᨷᨵᩣᩁᩥᨲᩴ ᩏᨷᨵᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩏᨷᨧᩣᩁᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨵᩣᩁᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨵᩣᩁᩮᨲᩥ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨲᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩣᨷᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨷᩮᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨶᩦᩃᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩮᩈᩮ ᩅᩤ ᨷᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩤ ᩋᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣᩁᨠᩣᨿᩴ ᩅᩤ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᩦᩃᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᨶᩦᩃᨷᩩᨷ᩠ᨹᨶᩦᩃᩅᨲ᩠ᨳᨶᩦᩃᨵᩣᨲᩪᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮ ᨶᩦᩃᨠᩈᩥᨱᩮ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᩈᩴᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᨶᩮᨲᩥ᪨ ᨷᩦᨲᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩈᩮᩅᨲᩦᨲᩥ ᨲᨾᩮᩅ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩈᩮᩅᨲᩥ᪨ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᩥ᪨ ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩦᩃᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩴ᪨ ᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩪᨷᩮ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩣ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩦᨲᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᩦᨲᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩮᨴᩮ ᩅᩤ ᨨᩅᩥᨿᩣ ᩅᩤ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩴ ᨷᩦᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩤ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩴᩈᩮ ᩅᩤ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩮ ᩅᩤ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿ ᩅᩤ ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩃᨷᩣᨴᨲᩃᩮᩈᩩ ᩅᩤ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩴ ᩁᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩤ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩒᨴᩣᨲᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩅᩤ ᨴᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩤ ᨶᨡᩮ ᩅᩤ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩴ ᩈᩮᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩤ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨷᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩈᩉᨣᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨮᨾᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᨶ᪨ ᨧᩮᨲᩈᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ᪨ ᩑᨠᩴ ᨴᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩴ ᩑᨠᩥᩔᩣ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᨷᨮᨾᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᩣᨴᩣᨿ ᩑᨠᨴᩥᩈᩣᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩈᨲ᩠ᨲᨹᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨹᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨹᩩᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨷᩩᩁᨲ᩠ᨳᩥᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩑᨠᩴ ᨴᩥᩈᩴ ᨹᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᨲᨳᩮᩅ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩏᨷᩁᩥᨾᩴ ᨴᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩮᩣ ᨲᩥᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩮᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᩥᩁᩥᨿᩴ ᨴᩥᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᩑᩅᨾᩮᩅ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨵᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᨲᩥᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨴᩥᩈᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᩋᩔᨾᨱ᩠ᨯᩃᩥᨠᩣᨿ ᩋᩔᨾᩥᩅ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩣᩁᩮᨲᩥᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᩈᩣᩁᩮᨲᩥᨷᩦᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩑᨠᨾᩮᨠᩴ ᨴᩥᩈᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᨵᩥᩈᩮᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨹᩁᨱᩴ ᨴᩔᩥᨲᩴ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᨶ ᩋᨶᩮᩣᨵᩥᩈᩮᩣ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩉᩦᨶᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩩᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨷᨲ᩠ᨲᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ, "ᩋᨿᩴ ᨷᩁᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶ, ᩎᩈᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨻᩉᩥ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨾᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩅᨶ᩠ᨲᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩴ᪨

ᩅᩥᨷᩩᩃᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨴᩔᨶᨲᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨶ "ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩈᩉᨣᨲᩮᨶᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩤ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩒᨵᩥᩈᩮᩣ ᨹᩁᨱᩮ ᩅᩥᨿ ᨷᩩᨶ ᨲᨳᩣᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩤ ᩍᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩤ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩩᨶ "ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩈᩉᨣᨲᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᩥᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᩑᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨷᩩᩃᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨹᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨷᩩᩃᨲᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨽᩪᨾᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᨲᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩴ, ᨷᨣᩩᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩈᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧ

អប្បមាណំ. ព្យាបាទបច្ចត្ថិកប្បហានតោ អវេរំ, ទោមនស្សប្បហានតោ អព្យាបជ្ជំ, និទ្ទុក្ខន្តិ វុត្តំ ហោតិ. អប្បដិកូលា ហោន្តីតិ ភិក្ខុនោ ចិត្តស្ស អប្បដិកូលា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ. សេសេសុបិ វុត្តនយេនេវ ករុណាមុទិតាឧបេក្ខាវសេន យោជេតព្វំ. ករុណាយ វិហេសាបច្ចត្ថិកប្បហានតោ អវេរំ, មុទិតាយ អរតិបច្ចត្ថិកប្បហានតោ.

ឧបេក្ខាសហគតេនាតិ ចតុត្ថជ្ឈានវសេន ឧបេក្ខាយ សមន្នាគតេន. រាគបច្ចត្ថិកប្បហានតោ អវេរំ, គេហសិតសោមនស្សប្បហានតោ អព្យាបជ្ជំ. សព្វម្បិ ហិ អកុសលំ កិលេសបរិឡាហយោគតោ សព្យាបជ្ជមេវាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ.

១៧៣. សព្វសោតិ សព្វាការេន, សព្វាសំ វា, អនវសេសានន្តិ អត្ថោ. រូបសញ្ញានន្តិ សញ្ញាសីសេន វុត្តរូបាវចរជ្ឈានានញ្ចេវ តទារម្មណានញ្ច. រូបាវចរជ្ឈានម្បិ ហិ រូបន្តិ វុច្ចតិ "រូបី រូបានិ បស្សតី"តិអាទីសុ (បដិ. ម. ១.២០៩; ធ. ស. ២៤៨), តស្ស អារម្មណម្បិ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ "សុវណ្ណទុព្វណ្ណានី"តិអាទីសុ (ធ. ស. ២០៤). តស្មា ឥធ រូបេ សញ្ញា រូបសញ្ញាតិ ឯវំ សញ្ញាសីសេន វុត្តរូបាវចរជ្ឈានស្សេតំ អធិវចនំ. រូបំ សញ្ញា អស្សាតិ រូបសញ្ញំ, រូបមស្ស នាមន្តិ វុត្តំ ហោតិ. ឯវំ បថវីកសិណាទិភេទស្ស តទារម្មណស្ស ចេតំ អធិវចនន្តិ វេទិតព្វំ. សមតិក្កមាតិ វិរាគា និរោធា ច. កិំ វុត្តំ ហោតិ? ឯតាសំ កុសលវិបាកកិរិយាវសេន បញ្ចទសន្នំ ឈានសង្ខាតានំ រូបសញ្ញានំ, ឯតេសញ្ច បថវីកសិណាទិវសេន នវន្នំ អារម្មណសង្ខាតានំ រូបសញ្ញានំ សព្វាការេន, អនវសេសានំ វា វិរាគា ច និរោធា ច វិរាគហេតុ ចេវ និរោធហេតុ ច អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. ន ហិ សក្កា សព្វសោ អនតិក្កន្តរូបសញ្ញេន ឯតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុន្តិ. យស្មា បន អារម្មណសមតិក្កមេន បត្តព្វា ឯតា សមាបត្តិយោ, ន ឯកស្មិំយេវ អារម្មណេ បឋមជ្ឈានាទីនិ វិយ, អារម្មណេ អវិរត្តស្ស ច សញ្ញាសមតិក្កមោ ន ហោតិ, តស្មា អយំ អារម្មណសមតិក្កមវសេនាបិ អត្ថវណ្ណនា កតាតិ វេទិតព្វា.

បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមាតិ ចក្ខាទីនំ វត្ថូនំ រូបាទីនំ អារម្មណានញ្ច បដិឃាតេន សមុប្បន្នា សញ្ញា បដិឃសញ្ញា, រូបសញ្ញាទីនំ ឯតំ អធិវចនំ. តាសំ កុសលវិបាកានំ បញ្ចន្នំ, អកុសលវិបាកានំ បញ្ចន្នន្តិ សព្វសោ ទសន្នម្បិ បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា បហានា អសមុប្បាទា, អប្បវត្តិំ កត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ. កាមញ្ចេតា បឋមជ្ឈានាទីនិ សមាបន្នស្សាបិ ន សន្តិ, ន ហិ តស្មិំ សមយេ បញ្ចទ្វារវសេន ចិត្តំ បវត្តតិ, ឯវំ សន្តេបិ អញ្ញត្ថ បហីនានំ សុខទុក្ខានំ ចតុត្ថជ្ឈានេ វិយ សក្កាយទិដ្ឋិអាទីនំ តតិយមគ្គេ វិយ ច ឥមស្មិំ ឈានេ ឧស្សាហជននត្ថំ ឥមស្ស ឈានស្ស បសំសាវសេន ឯតាសំ ឯត្ថ វចនំ វេទិតព្វំ. អថ វា កិញ្ចាបិ តា រូបាវចរំ សមាបន្នស្ស ន សន្តិ, អថ ខោ ន បហីនត្តា ន សន្តិ. ន ហិ រូបវិរាគាយ រូបាវចរភាវនា សំវត្តតិ, រូបាយត្តាយេវ ច ឯតាសំ បវត្តិ. អយំ បន ភាវនា រូបវិរាគាយ សំវត្តតិ, តស្មា តា ឯត្ថ បហីនាតិ វត្តុំ វដ្ដតិ. ន កេវលញ្ច វត្តុំ, ឯកំសេនេវ ឯវំ ធារេតុម្បិ វដ្ដតិ. តាសញ្ហិ ឥតោ បុព្វេ អប្បហីនត្តាយេវ "បឋមជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស សទ្ទោ កណ្ដកោ"តិ (អ. និ. ១០.៧២) វុត្តោ ភគវតា. ឥធ ច បហីនត្តាយេវ អរូបសមាបត្តីនំ អានេញ្ជតា សន្តវិមោក្ខតា ច វុត្តា.

នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការាតិ នានត្តេ វា គោចរេ បវត្តានំ សញ្ញានំ, នានត្តានំ វា សញ្ញានំ. យស្មា ហេតា រូបសទ្ទាទិភេទេ នានត្តេ

នានាសភាវេ គោចរេ បវត្តន្តិ, យស្មា ចេតា អដ្ឋ កាមាវចរកុសលសញ្ញា, ទ្វាទស អកុសលសញ្ញា, ឯកាទស កាមាវចរកុសលវិបាកសញ្ញា, ទ្វេ អកុសលវិបាកសញ្ញា, ឯកាទស កាមាវចរកិរិយាសញ្ញាតិ ឯវំ ចតុចត្តាលីសម្បិ សញ្ញា នានត្តា នានាសភាវា អញ្ញមញ្ញវិសទិសា, តស្មា "នានត្តសញ្ញា"តិ វុត្តា។ តាសំ សព្វសោ នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនាវជ្ជនា ចិត្តេ ច អនុប្បាទនា។ យស្មា តា នាវជ្ជតិ ចិត្តេ ច ន ឧប្បាទេតិ ន មនសិករោតិ ន បច្ចវេក្ខតិ, តស្មាតិ វុត្តំ ហោតិ។ យស្មា ចេត្ថ បុរិមា រូបសញ្ញា បដិឃសញ្ញា ច ឥមិនា ឈានេន និព្វត្តេ ភវេបិ ន វិជ្ជន្តិ, បគេវ តស្មិំ ភវេ ឥទំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរណកាលេ, តស្មា តាសំ សមតិក្កមា អត្ថង្គមាតិ ទ្វេធាបិ អភាវោយេវ វុត្តោ។ នានត្តសញ្ញាសុ បន យស្មា អដ្ឋ កាមាវចរកុសលសញ្ញា, នវ កិរិយាសញ្ញា, ទសាកុសលសញ្ញាតិ ឥមា សត្តវីសតិ សញ្ញា ឥមិនា ឈានេន និព្វត្តេ ភវេ វិជ្ជន្តិ, តស្មា តាសំ អមនសិការាតិ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ តត្រាបិ ហិ ឥទំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តោ តាសំ អមនសិការាយេវ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ តា បន មនសិករោន្តោ អសមាបន្នោ ហោតីតិ។ សង្ខេបតោ ចេត្ថ "រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា"តិ ឥមិនា សព្វរូបាវចរធម្មានំ បហានំ វុត្តំ។ "បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា"តិ ឥមិនា សព្វេសំ កាមាវចរចិត្តចេតសិកានំ បហានញ្ច អមនសិការោ ច វុត្តោតិ វេទិតព្វោ។

អនន្តោ អាកាសោតិ ឯត្ថ នាស្ស ឧប្បាទន្តោ វា វយន្តោ វា បញ្ញាយតីតិ អនន្តោ, អនន្តផរណវសេនាបិ អនន្តោ។ ន ហិ សោ យោគី ឯកទេសវសេន ផរតិ, សកលវសេនេវ ផរតិ។ អាកាសោតិ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសោ។ អាកាសានញ្ចាយតនាទីនិ វុត្តត្ថានិ។ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ តំ បត្វា និប្ផាទេត្វា តទនុរូបេន ឥរិយាបថេន វិហរតិ។ តេនេវ សមាបជ្ជិតព្វតោ សមាបត្តិ។

អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មាតិ បុព្វេ វុត្តនយេន ឈានម្បិ អាកាសានញ្ចាយតនំ អារម្មណម្បិ។ អារម្មណម្បិ ហិ បុព្វេ វុត្តនយេនេវ អាកាសានញ្ចញ្ច តំ បឋមស្ស អារុប្បជ្ឈានស្ស អារម្មណត្តា ទេវានំ ទេវាយតនំ វិយ អធិដ្ឋានដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ, តថា អាកាសានញ្ចញ្ច តំ តស្ស ឈានស្ស សញ្ជាតិហេតុត្តា "កម្ពោជា អស្សានំ អាយតន"ន្តិអាទីនិ វិយ សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិបិ អាកាសានញ្ចាយតនំ។ ឯវមេតំ ឈានញ្ច អារម្មណញ្ចាតិ ឧភយម្បិ អប្បវត្តិករណេន ច អមនសិករណេន ច សមតិក្កមិត្វាវ យស្មា ឥទំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្វំ, តស្មា ឧភយម្បេតមេកជ្ឈំ កត្វា "អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មា"តិ ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ តំយេវ "អនន្តោ អាកាសោ"តិ ផរិត្វា បវត្តំ វិញ្ញាណំ "អនន្តំ វិញ្ញាណ"ន្តិ មនសិករោន្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ មនសិការវសេន វា អនន្តំ។ សោ ហិ តំ អាកាសារម្មណំ វិញ្ញាណំ អនវសេសតោ មនសិករោន្តោ អនន្តំ មនសិករោតិ។

វិញ្ញាណញ្ចាយតនំសមតិក្កម្មាតិ ឯត្ថាបិ ច បុព្វេ វុត្តនយេនេវ ឈានម្បិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អារម្មណម្បិ។ អារម្មណម្បិ ហិ បុព្វេ វុត្តនយេនេវ វិញ្ញាណញ្ច តំ ទុតិយស្ស អារុប្បជ្ឈានស្ស អារម្មណត្តា អធិដ្ឋានដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ, តថា វិញ្ញាណញ្ច តំ តស្សេវ ឈានស្ស សញ្ជាតិហេតុត្តា សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិបិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ។ ឯវមេតំ ឈានញ្ច អារម្មណញ្ចាតិ ឧភយម្បិ អប្បវត្តិករណេន ច អមនសិករណេន ច សមតិក្កមិត្វាវ យស្មា ឥទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្វំ, តស្មា ឧភយម្បេតមេកជ្ឈំ កត្វា "វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មា"តិ ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ នត្ថិ កិញ្ចីតិ នត្ថិ នត្ថិ, សុញ្ញំ សុញ្ញំ, វិវិត្តំ

វិវិត្តន្តិ ឯវំ យតនិការោនន្តាតិ វុត្តំ ហោតិ.

អាកិញ្ចញ្ញាយតនំសមតិក្កម្មាតិ ឯត្ថាបិ បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ ឈានម្បិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អារម្មណម្បិ. អារម្មណម្បិ ហិ បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ អាកិញ្ចញ្ញញ្ច តំ តតិយស្ស អារុប្បញ្ញាណស្ស អារម្មណត្តា អធិដ្ឋានដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ, តថា អាកិញ្ចញ្ញញ្ច តំ តស្សេវ ឈានស្ស សញ្ជាតិហេតុត្តា សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិបិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ. ឯវមេតំ ឈានញ្ច អារម្មណញ្ចាតិ ឧភយម្បិ អប្បវត្តិករណេន ច អមនសិករណេន ច សមតិក្កមិត្វាវ យស្មា ឥទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្វំ, តស្មា ឧភយម្បេតំ ឯកជ្ឈំ កត្វា “អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្មា”តិ ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ. សញ្ញាវេទយិតនិរោធកថា ហេដ្ឋា កថិតាវ.

“រូបី រូបានិ បស្សតី”តិអាទិកា បន តិស្សោ វិមោក្ខា បច្ចនីកធម្មេហិ សុដ្ឋុ វិមុច្ចនដ្ឋេន អារម្មណេ អភិរតិវសេន សុដ្ឋុ មុច្ចនដ្ឋេន ច វិមោក្ខា, និរោធសមាបត្តិ បន ចិត្តចេតសិកេហិ វិមុត្តដ្ឋេន វិមោក្ខោ. សមាបត្តិសមាបន្នសមយេ វិមុត្តា ហោតិ, វុដ្ឋិតសមយេ អវិមុត្តា ហោតីតិ សមយវិមោក្ខោ. សមុច្ឆេទវិមុត្តិវសេន អច្ចន្តវិមុត្តត្តា អរិយមគ្គា, បដិប្បស្សទ្ធិវិមុត្តិវសេន អច្ចន្តវិមុត្តត្តា សាមញ្ញផលានិ, និស្សរណវិមុត្តិវសេន អច្ចន្តវិមុត្តត្តា និព្វានំ អសមយវិមោក្ខោ. តថា សាមយិកាសាមយិកវិមោក្ខា.

បមាណំ អាគម្ម បរិហាយតីតិ កុប្បោ. តថា ន បរិហាយតីតិ អកុប្បោ. លោកាយ វដ្ដតីតិ លោកិយោ. អរិយមគ្គា លោកំ ឧត្តរន្តីតិ លោកុត្តរា, សាមញ្ញផលានិ និព្វានញ្ច លោកតោ ឧត្តិណ្ណាតិ លោកុត្តរា. អាទិត្តំ អយោគុឡំ មក្ខិកា វិយ តេជុស្សទំ លោកុត្តរំ ធម្មំ អាសវា នាលម្ពន្តីតិ អនាសវោ. រូបប្បដិសញ្ញុត្តាតិ រូបញ្ញាណានិ. អរូបប្បដិសញ្ញុត្តាតិ អរូបសមាបត្តិយោ. តណ្ហាយ អាលម្ពិតោ បណិហិតោ. អនាលម្ពិតោ អប្បណិហិតោ. មគ្គផលានិ ឯការម្មណត្តា ឯកត្ថត្តា ច ឯកត្តវិមោក្ខោ, និព្វានំ អទុតិយត្តា ឯកត្តវិមោក្ខោ, អារម្មណនានត្តា វិបាកនានត្តា ច នានត្តវិមោក្ខោ.

១៣. សិយាតិ ភវេយ្យ, ឯវ ហោន្តីតិ ច ឯកោ ហោតីតិ ច ភវេយ្យាតិ អត្ថោ. “សិយា”តិ ច ឯតំ វិធិវចនំ, ន បុច្ឆាវចនំ. វត្តុវចនេនាតិ និច្ចបញ្ញត្តិវចនេន ឯវ ហោន្តិ. បរិយាយេនាតិ វិមុច្ចនបរិយាយេន ឯកោ ហោតិ. សិយាតិ កេចិ សិយាតិ ឯវំ វា សិយាតិ វិហិតំ, តំ កថំ សិយាតិ បុច្ឆតិ. អនិច្ចានុបស្សនាញាណន្តិ សមាសបទំ. អនិច្ចានុបស្សនាញាណន្តិ វា បាឋោ. តថា សេសេសុបិ. និច្ចតោ សញ្ញាយាតិ និច្ចតោ បវត្តាយ សញ្ញាយ, “និច្ច”ន្តិ បវត្តាយ សញ្ញាយាតិ អត្ថោ. ឯស នយោ សុខតោ អត្តតោ និមិត្តតោ សញ្ញាយាតិ ឯត្ថាបិ. និមិត្តតោតិ ច និច្ចនិមិត្តតោ. នន្ទិយា សញ្ញាយាតិ នន្ទិវសេន បវត្តាយ សញ្ញាយ, នន្ទិសម្បយុត្តាយ សញ្ញាយាតិ អត្ថោ. ឯស នយោ រាគតោ សមុទយតោ អាទានតោ បណិធិតោ អភិនិវេសតោ សញ្ញាយាតិ ឯត្ថាបិ. យស្មា បន ខយវយវិបរិណាមានុបស្សនា តិស្សោ អនិច្ចានុបស្សនាទីនំ ពលវការណាយ ពលវបច្ចយត្តា ភង្គានុបស្សនាវិសេសា. ភង្គទស្សនេន ហិ អនិច្ចានុបស្សនា ពលវតី ហោតិ. អនិច្ចានុបស្សនាយ ច ពលវតិយា ជាតាយ “យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ, យំ ទុក្ខំ តទនត្តា”តិ (សំ. និ. ៣.១៥) ទុក្ខានត្តានុបស្សនាបិ ពលវតិយោ ហោន្តិ. តស្មា អនិច្ចានុបស្សនាទីសុ វុត្តាសុ តាបិ តិស្សោ វុត្តាវ ហោន្តិ. យស្មា ច សុញ្ញតានុបស្សនា

“អភិតិចេយេតោ បញ្ញាយ យុត្តី”តិ ចេតេតេច បារាគាតាភិតិចេយេបេយ្ខាហាភិតិចេយអាលយាភិតិចេយេបញ្ញាកាភិតិចេយេតោ បញ្ញាយ យុត្តីតិ ចុត្តយេច ហោតិ, អភិតិចេយាការេចតេច អប្បជិបច្ចានេតា បញ្ញាយ យុត្តីតិ ចុត្តយេច ហោតិ, តយ្ខា អធិបញ្ញាឆយ្ខិចិបស្សតាគេយា បញ្ចាបិ អតុបស្សតា ត ចុត្តាតិ ចេជិតព្ពា។ ឲចំ អដ្ឋានេបុ យហាចិបស្សតាសុ ឲតា អដ្ឋ អតុបស្សតា អចត្វា គេបេច អតុបស្សតា ចុត្តាតិ ចេជិតព្ពា។

១៨៥។ អតិច្ចាតុបស្សតា យឆាក្ខតំ ញាណត្តិ អតិច្ចាតុបស្សតាយេច យឆាក្ខតញាណំ។ ក្ខភយេវិ បច្ចត្តចេតំ។ យឆាក្ខតញាណត្តិ ញាណេត្វា ចុត្តា។ ឲចំ សេសេសុបិ។ បេយ្ខាហា អញ្ញាណាតិ បេយ្ខាហក្ខតា អញ្ញាណា។ យុត្តីតិ ចិយោគ្គេត្វា ចុត្តា។

១៨៩។ អតិច្ចាតុបស្សតាអតុត្តទំ ឃឹតិកាចញាណត្តិ ឲត្វ បាបេតេយេច បត្តាចេតា ក្ខត្តយេដ្ឋេត អតុត្តទំ, អតុត្តទស្ស បច្ចយត្តា ចា អតុត្តទំ, ឃឹតិកាចេចា ឲច ញាណំ ឃឹតិកាចញាណំ។ តំ អតិច្ចាតុបស្សតាបច្ចាតំ អតុត្តទំ ឃឹតិកាចញាណំ។ “ឈហិ, ភិក្ខវេច, ឆយ្ខិហិ បយត្កាកេតា ភិក្ខុ កេត្តា អតុត្តទំ ឃឹតិកាចំ បច្ឆិកាតុ”ត្តិ (អ។ តិ។ ៩។ប័រ) ឲត្វ តិព្ពាតំ អតុត្តទេរា ឃឹតិកាចេចា តាយ។ ព្ពឆ បត ចិបស្សតា អតុត្តទេរា ឃឹតិកាចេចា។ តិច្ចេតា បត្តាបបរិច្ឆអាហគេឆា យុត្តីតិ ឲត្វាបិ “តិច្ច”ត្តិ បចត្តកិលេសា ឲច ព្ពឆ ចាយុត្រ ច បត្តាបតេដ្ឋេត បត្តាបេបិ, បរិគហតេដ្ឋេត បរិច្ឆអាហោ, ក្ខឈាបដ្ឋេត គេរេចាតិ ចុត្តិ។

១៨លិ។ តេក្ខលយ្ខំ ឈាយតីតិ ឈាតត្តិអាគេយា ហេដ្ឋា ចុត្តត្វា។ តេក្ខលយ្ខាឌីតិ ចេត្វ អដ្ឋ បយាបត្តិយោ ច តិព្ពាឆកាកិយាតេច។

១៨ប័។ អតុបិគា ចិត្តស្ស ចិយោក្ខេតិ ព្ពឆ ចិបស្សតាយេច។ “ឲតគត្វា កឆា, ឲតគត្វា យត្តតា, យជិធំ អតុបិគា ចិត្តស្ស ចិយោក្ខ”តិ (បរិ។ ១៩៩; អ។ តិ។ ១។៩ប័) ឲត្វ បត តិព្ពាតំ អតុបិគា ចិត្តស្ស ចិយោក្ខា។ កតិហុបិគាតេហីតិ កតិហិ ក្ខបិគាតេហិ។ កតយា ឲក្យបិគាតាតិ កតយេតា ឲក្យបិគាតេតា។ ព្ពគំ ឲក្យបិគាតាតិ ព្ពេតា ឲកេតា ក្ខបិគាតេតា។ ព្ពគត្តិ បុព្ពញាណាបេក្ខ ចា។ ក្ខបិគាតេតា យុត្តេតសុ យយ្ខា អាឌិតោ បច្ចានាតំ ក្ខគយព្ពឃំ បស្សិត្វា បស្សិត្វា អតិច្ចាតុបស្សតាយ ចិបស្សតិ, បច្ឆា បច្ចានាតំ កក្ខយេច បស្សិត្វា អតិយិត្តាតុបស្សតាយ ចិបស្សតិ។ អតិច្ចាតុបស្សតាចិសេសេយេច ហិ អតិយិត្តាតុបស្សតា។ បច្ចានាតំ ក្ខគយព្ពយគស្សតេត ច កក្ខគស្សតេត ច អត្តាការេចា បិកេជិ ហោតិ។ តេត ជិដ្ឋបិគាតស្ស ច អត្តចាត្ខបិគាតស្ស ច បហាតំ ហោតិ។ ជិជ្ជិប្បហាតេតេច ច “ឃឹលព្ពតេត អត្តា ឃុត្សី”តិ គស្សតស្ស អភាចេតា ឃឹលព្ពតុបិគាតស្ស បហាតំ ហោតិ។ យយ្ខា ច អតត្តាតុបស្សតាយ ក្ខត្ខកេយេច អត្តាភាចំ បស្សតិ, អតត្តាតុបស្សតាចិសេសេយេច ច បុញ្ញាតាតុបស្សតា, តយ្ខា ព្ពយាតិ ចត្តាទិ ញាណាតិ ជិដ្ឋបិគាតាឌីហិ តីហិ ក្ខបិគាតេហិ យុត្តិ។ ទុក្ខាតុបស្សតាឌីតំយេច បត ចតស្សត្តំ តញាយ ក្ខត្ខចិបច្ចឹកត្តា អតិច្ចាតុបស្សតាឌីតំ ចតស្សត្តំ កាយុបិគាតេតា យុត្តំ ត ចុត្តំ។ យយ្ខា អាឌិតោ ទុក្ខាតុបស្សតាយ “បច្ចានា ទុក្ខា”តិ បស្សេតា បច្ឆា អប្បណិហិតាតុបស្សតាយ ច “បច្ចានា ទុក្ខា”តិ បស្សេតា បច្ចានាតំ បត្វតា បហឹយតិ។ ទុក្ខាតុបស្សតាចិសេសេយេច ហិ អប្បណិហិតាតុបស្សតា។ យយ្ខា ច បច្ចានេសុ តិព្ពិគាតុបស្សតាយ តិព្ពិត្ខត្តស្ស ចិរាកាតុបស្សតាយ ចិរជ្ជត្តស្ស បច្ចានាតំ បត្វតា បហឹយតិ, តយ្ខា ព្ពយាតិ ចត្តាទិ ញាណាតិ កាយុបិគាតេតា យុត្តិ។ យយ្ខា តិរោឆាតុបស្សតាយ កិលេសេ តិរោឆេតិ, បដិតិស្សក្គាតុបស្សតាយ កិលេសេ បរិច្ចជតិ, តយ្ខា ព្ពយាតិ ទ្វេ ញាណាតិ ចត្វហិ ក្ខបិគាតេហិ

មុច្ចន្តីតិ ឯវំ សភាវនានត្តតោ ច អាការនានត្តតោ ច អដ្ឋសដ្ឋិ វិមោក្ខា និទ្ទិដ្ឋា.

១៨៥. ឥទានិ អាទិតោ វុត្តានិ តីណិ វិមោក្ខានិ មុខានិ ទស្សេត្វា វិមោក្ខមុខបុគ្គលេសុ ឥន្ទ្រិយវិសេសំ បុគ្គលវិសេសញ្ច ទស្សេតុកាមោ តីណិ ខោ បនិមានីតិអាទិមាហ. តត្ថ វិមោក្ខមុខានីតិ តីណិ វិមោក្ខានិ មុខានិ. លោកនិយ្យានាយ សំវត្តន្តីតិ តេធាតុកលោកតោ និយ្យានាយ និក្ខមនាយ សំវត្តន្តិ. សព្ពសង្ខារេ បរិច្ឆេទបរិវដុមតោ សមនុបស្សនតាយាតិ សព្ពេសំ សង្ខារានំ ឧទយព្ពយវសេន បរិច្ឆេទតោ ចេវ បរិវដុមតោ ច សមនុបស្សនតាយ. លោកនិយ្យានំ ហោតីតិ បាឋសេសោ. អនិច្ចានុបស្សនា ហិ ឧទយតោ បុព្ពេ សង្ខារា នត្ថីតិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា តេសំ គតិំ សមន្នេសមានា វយតោ បរំ ន គច្ឆន្តិ, ឯត្ថេវ អន្តរធាយន្តីតិ បរិច្ឆេទតោ បរិយន្តតោ សមនុបស្សតិ. សព្ពសង្ខារា ហិ ឧទយេន បុព្ពន្តបរិច្ឆិន្នា, វយេន អបរន្តបរិច្ឆិន្នា. អនិមិត្តាយ ច ធាតុយា ចិត្តសម្បក្ខន្ទនតាយាតិ វិបស្សនាក្ខណេបិ និព្ពាននិន្នតាយ អនិមិត្តាការេន ឧបដ្ឋានតោ អនិមិត្តសង្ខាតាយ និព្ពានធាតុយា ចិត្តបវិសនតាយ ច. លោកនិយ្យានំ ហោតិ. មនោសមុត្តេជនតាយាតិ ចិត្តសំវេជនតាយ. ទុក្ខានុបស្សនាយ ហិ សង្ខារេសុ ចិត្តំ សំវិជ្ជតិ. អប្បណិហិតាយ ច ធាតុយាតិ វិបស្សនាក្ខណេបិ និព្ពាននិន្នតាយ អប្បណិហិតាការេន ឧបដ្ឋានតោ អប្បណិហិតសង្ខាតាយ និព្ពានធាតុយា. សព្ពធម្មេតិ និព្ពានស្ស អវិបស្សនុបគត្តាបិ អនត្តសភាវសព្ភាវតោ "សព្ពសង្ខារេ"តិ អវត្វា "សព្ពធម្មេ"តិ វុត្តំ. បរតោ សមនុបស្សនតាយាតិ បច្ចយាយត្តត្តា អវសតាយ អវិធេយ្យតាយ ច "នាហំ ន មម"ន្តិ ឯវំ អនត្តតោ សមនុបស្សនតាយ. សុញ្ញតាយ ច ធាតុយាតិ វិបស្សនាក្ខណេបិ និព្ពាននិន្នតាយ សុញ្ញតាការេន ឧបដ្ឋានតោ សុញ្ញតាសង្ខាតាយ និព្ពានធាតុយា. ឥតិ ឥមានិ តីណិ វចនានិ អនិច្ចទុក្ខានត្តានុបស្សនានំ វសេន វុត្តានិ. តេនេវ តទនន្តរំ អនិច្ចតោ មនសិករោតោតិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ ខយតោតិ ខីយតោ. ភយតោតិ សភយតោ. សុញ្ញតោតិ អត្តរហិតតោ.

អធិមោក្ខពហុលន្តិ អនិច្ចានុបស្សនាយ "ខណភង្គវសេន សង្ខារា និរុជ្ឈន្តី"តិ សទ្ធាយ បដិបន្នស្ស បច្ចក្ខតោ ខណភង្គទស្សនេន "សច្ចំ វតាហ ភគវា"តិ ភគវតិ សទ្ធាយ សទ្ធាពហុលំ ចិត្តំ ហោតិ. អថ វា បច្ចុប្បន្នានំ បទេសសង្ខារានំ អនិច្ចតំ បស្សិត្វា "ឯវំ អនិច្ចា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា សព្ពេ សង្ខារា"តិ អធិមុច្ចនតោ អធិមោក្ខពហុលំ ចិត្តំ ហោតិ. បស្សទ្ធិពហុលន្តិ ទុក្ខានុបស្សនាយ ចិត្តក្ខោភករាយ បណិធិយា បហានតោ ចិត្តទរថាភាវេន បស្សទ្ធិពហុលំ ចិត្តំ ហោតិ. អថ វា ទុក្ខានុបស្សនាយ សំវេគជននតោ សំវិគ្គស្ស ច យោនិសោ បទហនតោ វិក្ខេបាភាវេន បស្សទ្ធិពហុលំ ចិត្តំ ហោតិ. វេទពហុលន្តិ អនត្តានុបស្សនាយ ពាហិរកេហិ អទិដ្ឋំ គម្ភីរំ អនត្តលក្ខណំ បស្សតោ ញាណលាភពហុលំ ចិត្តំ ហោតិ. អថ វា "សទេវកេន លោកេន អទិដ្ឋំ អនត្តលក្ខណំ ទិដ្ឋ"ន្តិ តុដ្ឋស្ស តុដ្ឋិពហុលំ ចិត្តំ ហោតិ.

អធិមោក្ខពហុលោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ បដិលភតីតិ បុព្ពភាគេ អធិមោក្ខោ ពហុលំ បវត្តយតោ ភាវនាបារិបូរិយា សទ្ធិន្ទ្រិយំ នាម ហោតិ, តំ សោ បដិលភតិ នាម. បស្សទ្ធិពហុលោ សមាធិន្ទ្រិយំ បដិលភតីតិ បុព្ពភាគេ បស្សទ្ធិពហុលស្ស "បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទេតិ, សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតី"តិ (បដិ. ម. ១.៤៦; អ. និ. ៥.១៩) វចនតោ ភាវនាបារិបូរិយា បស្សទ្ធិបច្ចយា សមាធិន្ទ្រិយំ ហោតិ, តំ សោ បដិលភតិ នាម. វេទពហុលោ បញ្ញិន្ទ្រិយំ បដិលភតីតិ បុព្ពភាគេ វេទោ ពហុលំ បវត្តយតោ ភាវនាបារិបូរិយា បញ្ញិន្ទ្រិយំ នាម ហោតិ, តំ សោ

អាធិបតេយ្យំ ហោតីតិ លក្ខាធិកេន អធិបតិក្ខណេបិ សកិច្ចនិប្ផាទនវសេន អធិបតិ ហោតិ បធានោ ហោតិ។ កានាយាតិ ក្យុចនំ, ឧបទ្ទវបរិ កានត្ថាយ ចា។ តនន្តយា ហោន្តីតិ តំ អត្ថាយិតី តំ អត្ថចត្តិតី ហោន្តិ។ សហជាតបច្ចយា ហោន្តីតិ ឧប្បជ្ជមានា ច សហុប្បាទនការេន ឧបការកា ហោន្តិ បកាសស្ស បទីបោ វិយ។ អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ហោន្តីតិ អញ្ញមញ្ញំ ឧប្បាទនុបត្ថម្ភនការេន ឧបការកា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញុបត្ថម្ភកំ តិទណ្ឌំ វិយ។ និស្សយបច្ចយា ហោន្តីតិ អធិដ្ឋានាការេន និស្សយាការេន ច ឧបការកា ហោន្តិ តរុចិត្តកម្មាទីនំ បថវីបដាទិ វិយ។ សម្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តីតិ ឯកវត្ថុកឯការម្មណឯកុប្បាទឯកនិរោធសង្ខាតេន សម្បយុត្តការេន ឧបការកា ហោន្តិ។

១១០. បដិវេធកាលេតិ មគ្គក្ខណេ សច្ចបដិវេធកាលេ។ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អាធិបតេយ្យំ ហោតីតិ មគ្គក្ខណេ និព្វានំ អារម្មណំ កត្វា សច្ចទស្សនកិច្ចករណវសេន ច កិលេសប្បហានកិច្ចករណវសេន ច បញ្ញិន្ទ្រិយស្សេវ ជេដ្ឋកំ ហោតិ។ បដិវេធាយាតិ សច្ចបដិវិជ្ឈនត្ថាយ។ ឯករសាតិ វិមុត្តិរសេន។ ទស្សនដ្ឋេនាតិ សច្ចទស្សនដ្ឋេន។ ឯវំ បដិវិជ្ឈន្តោបិ ភាវេតិ, ភាវេន្តោបិ បដិវិជ្ឈតីតិ មគ្គក្ខណេ សកិំយេវ ភាវនាយ ច បដិវេធស្ស ច សមានកាលត្តំ វុត្តំ។ អនត្តានុបស្សនាយ វិបស្សនាក្ខណេបិ បញ្ញិន្ទ្រិយស្សេវ អាធិបតេយ្យត្តា “បដិវេធកាលេបី”តិ អបិសទ្ទោ បយុត្តោ។

១១១. អនិច្ចតោ មនសិករោតោ កតមិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតីតិអាទិ ឥន្ទ្រិយវិសេសេន បុគ្គលវិសេសំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តត្ថ អធិមត្តន្តិ អធិកំ។ តត្ថ សទ្ធិន្ទ្រិយសមាធិន្ទ្រិយបញ្ញិន្ទ្រិយានំ អធិមត្តតា សង្ខារុបេក្ខាយ វេទិតព្វា។ សទ្ធាវិមុត្តោតិ ឯត្ថ អវិសេសេត្វា វុត្តេបិ ឧបរិ វិសេសេត្វា វុត្តត្តា សោតាបត្តិមគ្គំ ឋបេត្វា សេសេសុ សត្តសុ ឋានេសុ សទ្ធាវិមុត្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សទ្ធាវិមុត្តោ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តា ហោតិ, ន សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តា សព្វេ សទ្ធាវិមុត្តាតិបិ វុត្តំ ហោតិ។ សោតាបត្តិមគ្គេន សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តាយេវ សេសេសុ សមាធិន្ទ្រិយបញ្ញិន្ទ្រិយាធិមត្តត្តេបិ សតិ សទ្ធាវិមុត្តោយេវ នាម ហោតីតិ វទន្តិ។ កាយសក្ខី ហោតីតិ អដ្ឋសុបិ ឋានេសុ កាយសក្ខី នាម ហោតិ។ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ហោតីតិ សទ្ធាវិមុត្តេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។

សទ្ទហន្តោ វិមុត្តោតិ សទ្ធាវិមុត្តោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តា សោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ សទ្ទហន្តោ ចតូសុបិ ផលក្ខណេសុ វិមុត្តោតិ សទ្ធាវិមុត្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឧបរិមគ្គត្តយក្ខណេ សទ្ធាវិមុត្តត្តំ ឧជាតិ វក្ខតិ។ សោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ បន សទ្ធានុសារិត្តំ បច្ឆា វក្ខតិ។ ផុដ្ឋត្តា សច្ឆិកតោតិ កាយសក្ខីតិ សុក្ខវិបស្សកត្តេ សតិ ឧបចារជ្ឈានផស្សស្ស រូបារូបជ្ឈានលាភិត្តេ សតិ រូបារូបជ្ឈានផស្សស្ស ផុដ្ឋត្តា និព្វានំ សច្ឆិកតោតិ កាយសក្ខី, នាមកាយេន វុត្តប្បការេ ឈានផស្សេ ច និព្វានេ ច សក្ខីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ទិដ្ឋត្តា បត្តោតិ ទិដ្ឋិប្បត្តោតិ សោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ សម្បយុត្តេន បញ្ញិន្ទ្រិយេន បឋមំ និព្វានស្ស ទិដ្ឋត្តា បច្ឆា សោតាបត្តិផលាទិវសេន និព្វានំ បត្តោតិ ទិដ្ឋិប្បត្តោ, បញ្ញិន្ទ្រិយសង្ខាតាយ ទិដ្ឋិយា និព្វានំ បត្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ បន ធម្មានុសារិត្តំ បច្ឆា វក្ខតិ។ សទ្ទហន្តោ វិមុច្ចតីតិ សទ្ធាវិមុត្តោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្តា សកទាគាមិអនាគាមិអរហត្តមគ្គក្ខណេសុ សទ្ទហន្តោ វិមុច្ចតីតិ សទ្ធាវិមុត្តោ។ ឯត្ថ វិមុច្ចមានោបិ

អាសំសាយ ក្ខាចចតតចសេត “ចិយុត្តា”តិ ចុត្តា។ ឈានផស្សន្តិ តិចិធំ ឈានផស្ស។ “ឈានផស្ស”ន្តិអាទីនិ “ទុក្ខា បដិបទា”តិអាទីនិ ច បឋមំ ចុត្តំ ទ្វយមេច ចិសេសេត្វា ចុត្តានិ។ ញាតំ ហោតីតិអាទីនិ ហេដ្ឋា ចុត្តត្ថានិ។ ឯត្ថ ច ឈានលាភី បុគ្គលោ សមាធិន្ទ្រិយស្ស អនុក្កូលាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ ឯច ចុដ្ឋហិត្វា មគ្គផលានិ បាបុណាតីតិ អាចរិយានំ អធិប្បាយោ។

សិឃាតិ សិឃំ, ករចឃ្យុត្តិ អនេ្វា។ “សិឃា”តិ ឯតំ ចិធិចនតមេច។ តយោ បុគ្គលាតិ ចិបស្សនានិយមេន ឥន្ទ្រិយនិយមេន ច ចុត្តា តយោ បុគ្គលា។ ចត្តចនេនាតិ តីសុ អនុបស្សនាសុ ឯកេកិន្ទ្រិយចត្តចនេន។ បរិយាយេនាតិ ការណេន បរិយាយេន។ ឥមិនា ចាទេន កិំ ទស្សិតំ ហោតិ ? ហេដ្ឋា ឯកេកិស្សា អនុបស្សនាយ ឯកេកស្ស ឥន្ទ្រិយស្ស អាធិបច្ចំ ឃោតិចនេន ចុត្តន្តិ ច, ឥទានិ តីសុបិ អនុបស្សនាសុ ឯកេកស្សេច ឥន្ទ្រិយស្ស អាធិបច្ចំ ហោតីតិ ច ទស្សិតំ ហោតិ។ អថ វា បុព្វភាគវិបស្សនាក្ខណេ តិស្សន្នម្បិ អនុបស្សនានំ សព្វាចនោ តាសុ បុព្វភាគវិបស្សនាសុ តេសំ តេសំ ឥន្ទ្រិយានំ អាធិបច្ចំ អនបេក្ខិត្វា មគ្គផលក្ខណេសុ សទ្ធាវិមុត្តាទីនិ នាមានិ ហោន្តីតិ។ ឯចញ្ហិ ចុច្ចមានេ ហេដ្ឋា ចុដ្ឋានគាមិនីវិបស្សនាយ ឯវបិ ច ឥតោ ឥន្ទ្រិយាធិបច្ចបុគ្គលនិយមោ បុរេតោរេវ និច្ចលោវ ច ហោតិ។ អនត្ថន្តរេ និយាតិ អនញ្ញាទេយ្យាតិ ឯចំ និយាតិ អនេ្វា។ ឯត្ថ បុនប្បុន វុត្តានេច នឹយោ។

ឥទានិ មគ្គផលចសេន បុគ្គលវិសេសំ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ អនិច្ចតោ មនសិករោតោ...បេ... សោតាបត្តិមគ្គំ បដិលភតីតិអាទិមាហ។ តត្ថ សទ្ធំ អនុស្សរតិ អនុគច្ឆតិ, សទ្ធាយ វា និព្វានំ អនុស្សរតិ អនុគច្ឆតីតិ សទ្ធានុសារី។ សច្ឆិកតត្តំ បច្ចក្ខតំ។ អរហត្តន្តិ អរហត្តផលំ។ បញ្ញាសទ្ធានំ ធម្មំ អនុស្សរតិ, តេន វា ធម្មេន និព្វានំ អនុស្សរតីតិ ធម្មានុសារី។

១១១។ បុន អបរេហិ បរិយាយេហិ ឥន្ទ្រិយត្តយវិសេសេន បុគ្គលវិសេសំ វណ្ណេតុកាមោ យេ ហិ កេចីតិអាទិមាហ។ តត្ថ ភាវិតា វាតិ អតីតេ ភាវយឹសុ វា។ ភាវេន្តិ វាតិ បច្ចុប្បន្នេ។ ភាវិស្សន្តិ វាតិ អនាគតេ។ អធិគតា វាតិអាទិ ឯកេកន្តិកំ បុរិមស្ស បុរិមស្ស អត្ថវិវរណត្ថំ វុត្តំ។ ផស្សិតា វាតិ ញាណផុសនាយ ផុសឹសុ វា។ វសិប្បត្តាតិ ឥស្សរភាវំ បត្តា។ បារមិប្បត្តាតិ វោសានំ បត្តា។ វេសារជ្ជប្បត្តាតិ វិសារទភាវំ បត្តា។ សព្វត្ថ សទ្ធាវិមុត្តាទយោ ហេដ្ឋា វុត្តក្ខណេសុយេវ, សតិបដ្ឋានាទយោ មគ្គក្ខណេយេវ។ អដ្ឋ វិមោក្ខេតិ “រូបី រូបានិ បស្សតី”តិអាទិកេ (បដិ៎ ម៎ ១.១០៨; ធ៎ ស៎ ១៣៥) បដិសម្ភិទាមគ្គប្បត្តិយា ឯវ បត្តា។

តិស្សោ សិក្ខាតិ អធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិបញ្ញាសិក្ខា មគ្គប្បត្តា ឯវ សិក្ខមានា។ ទុក្ខំ បរិជានន្តីតិអាទីនិ មគ្គក្ខណេយេវ។ បរិញ្ញាបដិវេធំ បដិវិជ្ឈតីតិ បរិញ្ញាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ, បរិញ្ញាយ បដិវិជ្ឈិតព្ពន្តិ វា បរិញ្ញាបដិវេធំ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ សព្វធម្មានីហិ វិសេសេត្វា អភិញ្ញាបដិវេធាទយោ វុត្តា។ សច្ឆិកិរិយាបដិវេធោ បន មគ្គក្ខណេវ និព្វានបច្ចវេក្ខណកាលនិទ្ទិដ្ឋវសេន វេទិតព្វោតិ។ ឯវមិធ បញ្ច អរិយបុគ្គលា និទ្ទិដ្ឋា ហោន្តិ, ឧភតោភាគវិមុត្តា ច បញ្ញាវិមុត្តា ចាតិ ឥមេ ទ្វេ អនិទ្ទិដ្ឋា។ អញ្ញត្ថ (វិសុទ្ធិ៎ ១.៧៧៣) បន “យោ បន ទុក្ខតោ មនសិករោន្តោ បស្សទ្ធិពហុលោ សមាធិន្ទ្រិយំ បដិលភតិ, សោ សព្វត្ថ កាយសក្ខី នាម ហោតិ, អរូបជ្ឈានំ បន បត្វា អគ្គផលំ បត្តោ ឧភតោភាគវិមុត្តោ នាម ហោតិ។ យោ បន អនត្តតោ មនសិករោន្តោ វេទពហុលោ បញ្ញិន្ទ្រិយំ បដិលភតិ, សោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ ធម្មានុសារី ហោតិ, ឆសុ ឋានេសុ ទិដ្ឋិប្បត្តោ, អគ្គផលេ

បញ្ញាចិយុត្តា”តិ ចុត្តំ៍ ទេ ឰឆ កាយសក្ខិឌ្ឌិប្បទេត្តហិទេយច សក្កហិតា៍ អត្ថទេតា បត អទ្វុបញ្ញាទេតត ទេចច អរិយយទេក្កត ចាតិ ឱ្កទេតាភាទេកត ចិមុទេត្តាតិ ឱ្កទេតាភាកចិមុទេត្តា៍ បឌាតទេត្តា ចិមុទេត្តាតិ បញ្ញាចិមុទេត្តាតិ៍ ឲត្តាចតា ឰត្រឹ្ឋយបុក្កលចិទេសេសា តិឌ្ឌិង្ឋា ទេហាត្តិ៍

១១៦-១១៩៍ ឰឌាតិ ចិទេយាក្ខបុត្តាក្កយទេយច ចិទេយាក្ខចិទេសសំ បុក្កលចិទេសសង្ខា ឆទេឃ្សព្យកាទេយា អតិច្ចទេតា យតសិកទេរាទេតាតិអាឌិយាហ៍ តត្ថ ទេក្ខ ចិទេយាក្ខាតិ អប្បណិហិតសុញ្ញាតចិទេយាក្ខា៍ អតិច្ចាត្វបស្សតាកយតចទេសត ហិ អតិមិត្តចិទេយាទេក្ខាតិ លទ្ធតាទេយា យទេក្កា រាកទេភាសទេយាហបណិឌឹតំ អភាចា សក្យាទេតា ច ទេតសំទេយច បណិឌឹតំ អភាចា អប្បណិហិតត្តិ លទ្ធតាយំ តិគ្គាតំ អារម្មណំ កទេរាតីតិ អារម្មណទេតា ច អប្បណិហិតចិទេយាទេក្ខាតិ តាយម្បិ លកតិ៍ តឆា រាកទេភាសទេយាទេហហិ សុញ្ញាត្តា សក្យាទេតា ច រាកាឌឹហិទេយច សុញ្ញាត្តា សុញ្ញាតត្តិ លទ្ធតាយំ តិគ្គាតំ អារម្មណំ កទេរាតីតិ អារម្មណទេតា ច សុញ្ញាតចិទេយាទេក្ខាតិ តាយម្បិ លកតិ៍ តស្មា ទេត ទេក្ខ ចិទេយាក្ខា អតិមិត្តចិទេយាក្ខត្វយា តាយ ទេហាត្តិ៍ អតិមិត្តយក្កទេតា អតទេញ្ញាបិ អដ្ឋត្តំ យក្កឌាតំ ឲទេកកស្ស យក្កឌស្ស ចទេសត សហឌាតាតាឌិបច្ចយា ច ទេហាត្តីតិ ទេចឌិតទេញ្ញា៍ បុត ទេក្ខ ចិទេយាក្ខាតិ សុញ្ញាតាតិមិត្តចិទេយាក្ខា៍ ទុក្ខាត្វបស្សតាកយតចទេសត ហិ អប្បណិហិតចិទេយាទេក្ខាតិ លទ្ធតាទេយា យទេក្កា រូបតិមិត្តាឌិតំ រាកតិមិត្តាឌិតំ តិច្ចតិមិត្តាឌិតច្ចា អភាចា សក្យាទេតា ច ទេតសំទេយច តិមិត្តាតំ អភាចា អតិមិត្តសក្ខាតំ តិគ្គាតំ អារម្មណំ កទេរាតីតិ អារម្មណទេតា ច អតិមិត្តចិទេយាទេក្ខាតិ តាយម្បិ លកតិ៍ ទេសសំ ចុត្តតទេយតេច ទេឃាទេឌតញ្ញា៍ បុត ទេក្ខ ចិទេយាក្ខាតិ អតិមិត្តអប្បណិហិតចិទេយាក្ខា៍ ទេឃាឌតា បទេតត្ថ ចុត្តតយា ឲច៍

បឌិទេចឆកាទេលតិ ឰត្រឹ្ឋយាតំ ចុត្តក្កទេយតេច ចុត្តំ៍ យក្កក្ខណំ បត មុដ្ឋិតត្វា ចិបស្សតាក្ខទេណ ចិទេយាទេក្ខា តាយ តត្ថិ ៍ បឆយំ ចុទេត្តាទេយច បត យក្កចិទេយាទេក្ខា “បឌិទេចឆកាទេល”តិ ចចទេតត ចិទេសទេសត្វា ឆស្សិទេតា៍ “ទេឃា ចាឃំ បុក្កទេលា សទ្ធាចិមុទេត្តា”តិអាឌិកា ទេក្ខ ចារា ច “អតិច្ចទេតា យតសិកទេរាទេត្តា ទេសាតាបត្តិយក្កំ បឌិលកតី”តិអាឌិទេកា ចាទេរា ច សត្តិទេត្តា, ចិទេយាក្ខចទេសត បត ទេឃាទេឌត្វា ចិត្តារទេតា ទេចឌិតទេញ្ញា៍ ទេឃ ហិ ទេកចិ តេក្ខមុត្តិអាឌិទេកា ចាទេរា ចុត្តតទេយតេច ទេចឌិតទេញ្ញាតិ៍ ឲត្តាចតា ចិទេយាក្ខបុក្កលចិទេសសា តិឌ្ឌិង្ឋា ទេហាត្តីតិ៍

១១ល៍ បុត ចិទេយាក្ខមុខាតិ ច ចិទេយាទេក្ខ ច អទេតកឆា តិឌ្ឌិសិព្យកាទេយា អតិច្ចទេតា យតសិកទេរាទេត្តាតិអាឌិយាហ៍ តត្ថ ឃឆាក្វតត្តិ ឃឆាសភាទេចត៍ ឌាតាតីតិ ញាទេណត ឌាតាតិ៍ បស្សតីតិ ទេតទេតច ញាទេណត ចក្ខុតា ចិឃ បស្សតិ៍ តឆត្វទេឃតាតិ តឆត្យយទេតត, តស្ស បច្ចក្ខទេតា ញាទេណត ឌិដ្ឋស្ស អត្យយទេតតាតិ អទេត្ថ៍ កត្ថា បហឹយតីតិ អតិច្ចាត្វបស្សតាយ តិច្ចាតិច្ចកត្ថា, ឰតទេរាហិ ឰតទេកត្ថា៍ តិមិត្តត្តិ សត្តតិឈតចិតិត្តុទេរាកត តិច្ចសញ្ញាយ បហឹតត្តា អារម្មណក្វតំ សក្ខារតិមិត្តំ ឃឆាក្វតំ ឌាតាតិ៍ ទេតត ចុច្ចតិ សម្មាឆស្សតត្តិ ទេតត ឃឆាក្វតឌាតទេតត តំ ញាណំ “សម្មាឆស្សត”ត្តិ ចុច្ចតិ៍ បចត្តត្តិ ទុក្ខប្បត្តាកាទេរ សុខសញ្ញា ឱ្ឈាទេឌត្វា សុខសញ្ញាយ បហាទេតត បណិឌិសក្ខាតាយ តណ្ហាយ បហឹតត្តា សុខសម្មតម្បិ ចិបិកបចត្តំ ឃឆាក្វតំ ឌាតាតិ៍ តិមិត្តញ្ច បចត្តញ្ចាតិ តាតាឆាព្យតសិការសម្ពុទេចត សម្មហឈតចិតិត្តុទេរាកត ឱ្កឃឆាបិ អត្តសញ្ញាយ បហឹតត្តា សក្ខារតិមិត្តញ្ច ចិបិកបចត្តញ្ច ឃឆាក្វតំ ឌាតាតិ៍ ឃញ្ច ឃឆាក្វតំ ញាណត្តិអាឌិត្តឃំ ឰឌាតិ ចុត្តទេយច, ត អញ្ញំ៍ កឃទេតា ឱ្កបដ្ឋាតីតិ តិច្ចសុខអត្តាកាចឆស្សតទេតា ឃឆាក្ខយំ តំ តំ កឃទេតា ឱ្កបដ្ឋាតិ៍ ឃា ច កឃព្យបដ្ឋាទេត បញ្ញាតិអាឌិតា “ឱ្ឆឃញ្ញយាត្វបស្សតាញាណំ កក្កាត្វបស្សតាញាណំ កឃព្យបដ្ឋាតញាណំ អាឌឹតចាត្វបស្សតាញាណំ

និព្ពិទានុបស្សនាញាណំ មុញ្ចិតុកម្យតាញាណំ បដិសង្ខានុបស្សនាញាណំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ អនុលោមញាណ”ន្តិ វុត្តេសុ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិសង្ខាតេសុ នវសុ វិបស្សនាញាណេសុ ភយតុបដ្ឋានសម្ពន្ធេន អដ្ឋារេកទេសេន វុត្តានិ ឯកដ្ឋានិ ឥធ ញាណានិ វុត្តានិ, ន សេសានិ។

បុន ឥមាសុ អនុបស្សនាសុ អន្តេ ឋិតាយ អនន្តរាយ អនត្តានុបស្សនាយ សម្ពន្ធេន តាយ សហ សុញ្ញតានុបស្សនាយ ឯកដ្ឋំ ទស្សេតុំ យា ច អនត្តានុបស្សនា យា ច សុញ្ញតានុបស្សនាតិអាទិមាហ។ ទ្វយានិ ហិ ឯតេ ញាណានិ អត្ថតោ ឯកមេវ, អដ្ឋារេកទេសេន បន វុត្តានិ។ យថា ច ទ្វយានិ, តថា អនិច្ចានុបស្សនា ច អនិមិត្តានុបស្សនា ច អត្ថតោ ឯកមេវ ញាណំ, ទុក្ខានុបស្សនា ច អប្បណិហិតានុបស្សនា ច អត្ថតោ ឯកមេវ ញាណំ, កេវលំ អដ្ឋារេកទេសេនេវ វុត្តានិ។ អនត្តានុបស្សនាសុញ្ញតានុបស្សនានញ្ច ឯកដ្ឋតាយ វុត្តាយ តេសំ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នម្បិ ញាណានំ ឯកត្តំ វុត្តំ ហោតីតិ។ និមិត្តំ បដិសង្ខា ញាណំ ឧប្បជ្ជតីតិ “សង្ខារនិមិត្តំ អទ្ធុវំ តាវកាលិក”ន្តិ អនិច្ចលក្ខណវសេន ជានិត្វា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ កាមញ្ច ន បឋមំ ជានិត្វា បច្ឆា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, វោហារវសេន បន “មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណ”ន្តិអាទីនិ (ម॰ និ॰ ៣.៤០០; សំ॰ និ॰ ២.៤៣) វិយ ឯវំ វុច្ចតិ។ សទ្ទសត្ថវិទូបិ ច “អាទិច្ចំ បាបុណិត្វា តមោ វិគច្ឆតី”តិអាទីសុ វិយ សមានកាលេបិ ឥមំ បទំ ឥច្ឆន្តិ។ ឯកត្តនយេន វា បុរិមញ្ច បច្ឆិមញ្ច ឯកំ កត្វា ឯវំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ ឥមិនា នយេន ឥតរេសុបិ បទេសុ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ មុញ្ចិតុកម្យតាទីនំ តិណ្ណំ ញាណានំ ឯកដ្ឋតា ហេដ្ឋា វុត្តនយា ឯវ។

និមិត្តាទិចិត្តំ វុដ្ឋាតីតិ សង្ខារនិមិត្តេ ទោសទស្សនេន តត្ថ អនល្លីនតាយ សង្ខារនិមិត្តា ចិត្តំ វុដ្ឋាតិ នាម។ អនិមិត្តេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតីតិ សង្ខារនិមិត្តបដិបក្ខេន អនិមិត្តសង្ខាតេ និព្ពានេ តន្និន្នតាយ ចិត្តំ បវិសតិ។ សេសានុបស្សនាទ្វយេបិ ឥមិនា នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ និរោធេ និព្ពានធាតុយាតិ ឥធ វុត្តនេវ បឋមានុបស្សនាទ្វយម្បិ វុត្តមេវ ហោតិ។ និរោធេតិបិ បាឋោ។ ពហិទ្ធាវុដ្ឋានវិវដ្ដនេ បញ្ញាតិ វុដ្ឋានសម្ពន្ធេន គោត្រភុញាណំ វុត្តំ។ គោត្រភុ ធម្មាតិ គោត្រភុញាណមេវ។ ព្យញ្ជនវសេន ហិ ឯកវចនំ ន យុជ្ជតិ។ “អសង្ខតា ធម្មា, អប្បច្ចយា ធម្មា”តិអាទីសុ (ធ॰ ស॰ ទុកមាតិកា ៧, ៨) វិយ វា វចនវិបល្លាសេន វា ពហុវចនំ កតន្តិ វេទិតព្ពំ។ យស្មា វិមោក្ខោតិ មគ្គោ, មគ្គោ ច ទុភតោវុដ្ឋានោ, តស្មា តេន សម្ពន្ធេន យា ច ទុភតោវុដ្ឋានវិវដ្ដនេ បញ្ញាតិអាទិ វុត្តំ។

១១៤៣. បុន វិមោក្ខានំ នានាក្ខណានំ ឯកក្ខណបរិយាយំ ទស្សេតុកាមោ កតិហាការេហីតិអាទិមាហ។ តត្ថ អាធិបតេយ្យដ្ឋេនាតិ ជេដ្ឋកដ្ឋេន។ អធិដ្ឋានដ្ឋេនាតិ បតិដ្ឋានដ្ឋេន។ អភិនីហារដ្ឋេនាតិ វិបស្សនាវីថិតោ នីហរណដ្ឋេន។ និយ្យានដ្ឋេនាតិ និព្ពានុបគមនដ្ឋេន។ អនិច្ចតោ មនសិករោតោតិ វុដ្ឋានគាមិនិវិបស្សនាក្ខណេយេវ។ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោតិ មគ្គក្ខណេយេវ។ ឯវំ សេសេសុ។ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតីតិ ចិត្តំ អធិកំ កត្វា ឋាតិ, ចិត្តំ បតិដ្ឋាបេតីតិ អធិប្បាយោ។ ចិត្តំ អភិនីហរតីតិ វិបស្សនាវីថិតោ ចិត្តំ នីហរតិ។ និរោធំ និព្ពានំ និយ្យាតីតិ និរោធសង្ខាតំ និព្ពានំ ឧបគច្ឆតីតិ ឯវំ អាការនានត្តតោ ចតុធា នានាក្ខណតា ទស្សិតា។

ឯកក្ខណតាយ សមោធានដ្ឋេនាតិ ឯកក្ខណេ សមោធានដ្ឋេន។ អធិគមនដ្ឋេនាតិ វិន្ទនដ្ឋេន។ បដិលាភដ្ឋេនាតិ បាបុណនដ្ឋេន។ បដិវេធដ្ឋេនាតិ ញាណេន បដិវិជ្ឈនដ្ឋេន។ សច្ឆិកិរិយដ្ឋេនាតិ បច្ចក្ខករណដ្ឋេន។ ផស្សនដ្ឋេនាតិ ញាណផុសនាយ ផុសនដ្ឋេន។

ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩈᨾᩣᨣᨾᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᨾᩪᩃᨸᨴᩴ, ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᩋᨵᩥᨣᨾᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨿᨲᩮᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᨿᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᨸᨱᩥᨵᩥᨿᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨸᨱᩥᨵᩥᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ “ᨸᨱᩥᨵᩥ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ ᨶᩥᩔᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᨿᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᨿᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᨿᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨶ ᨸᨱᩥᨴᩉᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

᪓᪓᪙᪨ ᨸᩩᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮᩉᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮᩉᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ, ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨸᨱᩥᨵᩦᩉᩥ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᨱᩥᨵᩥ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩔᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨸᨱᩥᨵᩥᨿᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨ “ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨱᩥᨵᩦᩉᩥ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᨵᨠᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣ ᨲᨴᨦ᩠ᨣᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

᪓᪔᪐᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨸᩥ ᩈᨲᩥ ᩍᨾᩥᩔᩣ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨵᩥᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮ ᨩᩣᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨠᩩᩈᩃᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩅᨩ᩠ᨩᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ᪨ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩣ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ, ᨸᨬ᩠ᨧ ᨻᩃᩣᨶᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ, ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪕, ᪔᪓; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᨣᩪᨾᩣᨱᩅᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪓᪓; ᨾᩥ᪨ ᨸ᪨ ᪕᪨᪔᪨᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨾᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨩᩣᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨸᩅᩮᩈᩣᨿ ᨾᩩᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩩᨡᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᨲᨴᨦ᩠ᨣᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸᨭᩥᨸ᩠ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᩔᩁᨱᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩ ᨶᩥᩔᩁᨱᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨧ, “ᨿᩣᩅᨲᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᩅᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᩅᩣ, ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪙᪐; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪔) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᩩᨡ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩩᨡᩴ᪨ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡ᩠ᨿᩣ ᨲᩴ ᨾᩩᨡ᩠ᨿᩣ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨵᩣᩁᨿᩈᨾᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩦᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩉᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩣ᪨ ᨲᩦᩉᩥ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᩮᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩣᨴᩦᨶᩥ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩔ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᨽᩪᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᨳᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩈᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩈᩮᩅᨶᩣ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ

ចដ្ឋតា៍ ឆាហុលិកាយ្លត្តិ ពឧឃ្សច ចសិប្បត្តិឃា បុតប្បុតំ ពាទលាំ៍ យក្កឃ្ស បត ឲកក្លូឧលាឧឃច កិច្ចសាឈតចឧសត អាឧសចតាឌិតិ ឧចឌិពត្តាតិ៍
បដិលិឧកា ចា ចិបិឧកា ចាតិអាឌិតិ ឧហដ្ឋា ចុត្តត្តាឧតចាតិ៍

ចិឧយាក្លតិឧដ្ឋសចឃ្លតា តិដ្ឋិពា៍

សដ្ឋួប្បកាសិតិឃា បដិសយ្តិក្ខាយក្ក-អដ្ឋកឆាឃ

ចិឧយាក្លកឆាចឃ្លតា តិដ្ឋិពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. គតិកថា

គតិកថាវណ្ណនា

១១០. ឥទានិ តស្សា វិមោក្ខុប្បត្តិយា ហេតុភូតំ ហេតុសម្បត្តិំ ទស្សេន្តេន កថិតាយ គតិកថាយ អបុព្វត្ថានុវណ្ណនា. ទុហេតុកបដិសន្ធិកស្សាបិ ហិ "នត្ថិ ឈានំ អបញ្ញស្សា"តិ (ធ. ប. ៣៧២) វចនតោ ឈានម្បិ ន ឧប្បជ្ជតិ, កិំ បន វិមោក្ខោ. តត្ថ គតិសម្បត្តិយាតិ និរយតិរច្ឆានយោនិបេត្តិវិសយមនុស្សទេវសង្ខាតាសុ បញ្ចសុ គតីសុ មនុស្សទេវសង្ខាតាយ គតិសម្បត្តិយា. ឯតេន បុរិមា តិស្សោ គតិវិបត្តិយោ បដិក្ខិបតិ. គតិយា សម្បត្តិ គតិសម្បត្តិ, សុគតីតិ វុត្តំ ហោតិ. គតីតិ ច សហោកាសា ខន្ធា. បញ្ចសុ ច គតីសុ បេត្តិវិសយគ្គហណេនេវ អសុរកាយោបិ គហិតោ. ទេវាតិ ឆ កាមាវចរទេវា ព្រហ្មានោ ច. ទេវគ្គហណេន អសុរាបិ សង្គហិតា. ញាណសម្បយុត្តេតិ ញាណសម្បយុត្តបដិសន្ធិក្ខណេ. ខណោបិ ហិ ញាណសម្បយុត្តយោគេន តេនេវ វោហារេន វុត្តោតិ វេទិតព្វោ. គតិំ ហេតុនន្តិ អលោភាទោសាមោហហេតូសុ គតិំ ហេតូនំ. ឧបបត្តីតិ ឧបបជ្ជនំ, និព្វត្តីតិ អត្ថោ.

យស្មា បន សុទ្ទកុលជាតាបិ តិហេតុកា ហោន្តិ, តស្មា តេ សន្ធាយ បឋមបុច្ឆា. យស្មា ច ទេវមនុស្សេសុ មហាបុញ្ញា តីសុ មហាសាលកុលេសុ ជាយន្តិ, តស្មា តេសំ តិណ្ណំ កុលានំ វសេន តិស្សោ បុច្ឆា. បិឋោ បន សង្ខិត្តា. មហតី សាលា ឯតេសន្តិ មហាសាលា, មហាធនា មហាវិភវាតិ អត្ថោ. អថ វា មហា សារោ ឯតេសន្តិ មហាសារាតិ វត្តព្ពេ រ-ការស្ស ល-ការំ កត្វា "មហាសាលា"តិ វុត្តំ. ខត្តិយា មហាសាលា, ខត្តិយេសុ វា មហាសាលាតិ ខត្តិយមហាសាលា. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ. តត្ថ យស្ស ខត្តិយស្ស គេហេ បច្ឆិមត្តេន កោដិសតំ ធនំ និធានគតំ ហោតិ, កហាបណានញ្ច វីសតិ អម្ពណានិ ទិវសំ វលញ្ជំ និក្ខមន្តិ, អយំ ខត្តិយមហាសាលោ នាម. យស្ស ព្រាហ្មណស្ស គេហេ បច្ឆិមត្តេន អសីតិកោដិធនំ និធានគតំ ហោតិ, កហាបណានញ្ច ទស អម្ពណានិ ទិវសំ វលញ្ជំ និក្ខមន្តិ, អយំ ព្រាហ្មណមហាសាលោ នាម. យស្ស គហបតិស្ស គេហេ បច្ឆិមត្តេន ចត្តាលីសកោដិធនំ និធានគតំ ហោតិ, កហាបណានញ្ច បញ្ច អម្ពណានិ ទិវសំ វលញ្ជំ និក្ខមន្តិ, អយំ គហបតិមហាសាលោ នាម.

រូបាវចរានំ អរូបាវចរានញ្ច ឯកន្តតិហេតុកត្តា "ញាណសម្បយុត្តេ"តិ ន វុត្តំ, មនុស្សេសុ បន ទុហេតុកាហេតុកានំ សម្ភវតោ, កាមាវចរេសុ សេសេសុ ទុហេតុកានំ សម្ភវតោ សេសេសុ "ញាណសម្បយុត្តេ"តិ វុត្តំ. ឯត្ថ ច កាមាវចរទេវា បញ្ចកាមគុណរតិយា កីឡន្តិ, សរីរជុតិយា ច ជោតន្តីតិ ទេវា, រូបាវចរព្រហ្មានោ ឈានរតិយា កីឡន្តិ, សរីរជុតិយា ច ជោតន្តីតិ ទេវា, អរូបាវចរព្រហ្មានោ ឈានរតិយា កីឡន្តិ, ញាណជុតិយា ច ជោតន្តីតិ ទេវា.

១១១. កុសលកម្មស្ស ជវនក្ខណេតិ អតីតជាតិយា ឥធ តិហេតុកបដិសន្ធិជនកស្ស តិហេតុកកាមាវចរកុសលកម្មស្ស ច ជវនវីថិយំ បុនប្បុនំ ឧប្បត្តិវសេន សត្តវារំ ជវនក្ខណេ, បវត្តកាលេតិ អត្ថោ. តយោ ហេតូ កុសលាតិ អលោភោ កុសលហេតុ អទោសោ

កុសលហេតុ អមោហោ កុសលហេតុ។ តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយាតិ តស្មិំ វុត្តក្ខណេមេវ ជាតាយ កុសលចេតនាយ។ សហជាតបច្ចយា ហោតីតិ ឧប្បជ្ជមានា ច សហុប្បាទនភាវេន ឧបការកា ហោតិ។ តេន វុច្ចតីតិ តេន សហជាតបច្ចយភាវេន វុច្ចតិ។ កុសលមូលបច្ចយាបិ សង្ខារាតិ ឯកចិត្តក្ខណិកបច្ចយាការនយេន វុត្តំ។ “សង្ខារា”តិ ច ពហុវចនេន តត្ថ សង្ខារក្ខន្ធសង្គហិតា សព្វេ ចេតសិកា គហិតាតិ វេទិតព្វា។ អបិសទ្ទេន សង្ខារបច្ចយាបិ កុសលមូលានីតិបិ វុត្តំ ហោតិ។

និកន្តិក្ខណេតិ អត្តនោ វិបាកំ ទាតុំ បច្ចុបដ្ឋិតកម្មេ វា តថា បច្ចុបដ្ឋិតកម្មេន ឧបដ្ឋាបិតេ កម្មនិមិត្តេ វា គតិនិមិត្តេ វា ឧប្បជ្ជមានាយ និកន្តិក្ខណេ។ និកន្តីតិ និកាមតា បត្ថនា។ អាសន្នមរណស្ស ហិ លោភេន អាកុលចិត្តស្ស អចិរជាតិយាបិ និកន្តិ ឧប្បជ្ជតិ, កិំ បន សេសស្ស និមិត្តស្ស។ ទ្វេ ហេតូតិ លោភោ អកុសលហេតុ មោហោ អកុសលហេតុ។ អយំ និកន្តិ បន បដិសន្ធិអនន្តរំ បវត្តភវង្គវីថិតោ វុដ្ឋិតមត្តស្សេវ អត្តនោ ខន្ធសន្តានំ អារព្ភ សព្ពេសម្បិ ឧប្បជ្ជតិ។ “យស្ស វា បន យត្ថ អកុសលា ធម្មា ន ឧប្បជ្ជិត្ថ, តស្ស តត្ថ កុសលា ធម្មា ន ឧប្បជ្ជិត្ថាតិ អាមន្តា”តិ ឯវមាទិ ឥធេមេវ សន្ធាយ វុត្តំ។ តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយាតិ អកុសលចេតនាយ។

បដិសន្ធិក្ខណេតិ តេន កម្មេន គហិតបដិសន្ធិក្ខណេ។ តយោ ហេតូតិ អលោភោ អព្យាកតហេតុ អទោសោ អព្យាកតហេតុ អមោហោ អព្យាកតហេតុ។ តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយាតិ វិបាកាព្យាកតចេតនាយ។ នាមរូបបច្ចយាបិ វិញ្ញាណន្តិ ឯត្ថ តស្មិំ បដិសន្ធិក្ខណេ តយោ វិបាកហេតូ សេសចេតសិកា ច នាមំ, ហទយវត្ថុ រូបំ។ តតោ នាមរូបបច្ចយតោបិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណំ បវត្តតិ។ វិញ្ញាណបច្ចយាបិ នាមរូបន្តិ ឯត្ថាបិ នាមំ វុត្តប្បការមេវ, រូបំ បន ឥធ សហេតុកបដិសន្ធិយា អនិយមេត្វា គព្ភសេយ្យកានំ វត្ថុទសកំ កាយទសកំ ភាវទសកន្តិ សមតិំស រូបានិ, សំសេទជានំ ឱបបាតិកានញ្ច បរិបុណ្ណាយតនានំ ចក្ខុទសកំ សោតទសកំ ឃានទសកំ ជិវ្ហាទសកានីតិ សមសត្តតិ រូបានិ។ តំ វុត្តប្បការំ នាមរូបំ បដិសន្ធិក្ខណេ បដិសន្ធិវិញ្ញាណបច្ចយា បវត្តតិ។

បញ្ចក្ខន្ធាតិ ឯត្ថ បដិសន្ធិចិត្តេន បដិសន្ធិក្ខណេ លព្ភមានានិ រូបានិ រូបក្ខន្ធោ, សហជាតា វេទនា វេទនាក្ខន្ធោ, សញ្ញា សញ្ញាក្ខន្ធោ, សេសចេតសិកា សង្ខារក្ខន្ធោ, បដិសន្ធិចិត្តំ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ។ សហជាតបច្ចយា ហោតីតិ ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធា អញ្ញមញ្ញំ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, រូបក្ខន្ធេ ចត្តារោ មហាភូតា អញ្ញមញ្ញំ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, អរូបិនោ ខន្ធា ច ហទយរូបញ្ច អញ្ញមញ្ញំ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, មហាភូតាបិ ឧបាទារូបានំ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ។ អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ហោតីតិ អញ្ញមញ្ញំ ឧប្បាទនុបត្ថម្ភនភាវេន ឧបការកា ហោន្តិ, ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធា ច អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ហោន្តិ, ចត្តារោ មហាភូតា អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ហោន្តិ។ និស្សយបច្ចយា ហោតីតិ អធិដ្ឋានាការេន និស្សយាការេន ច ឧបការកា ហោន្តិ, ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធា ច អញ្ញមញ្ញំ និស្សយបច្ចយា ហោន្តីតិ សហជាតា វិយ វិត្ថារេតព្វា។ វិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តីតិ ឯកវត្ថុកាទិភាវានុបគមនេន វិប្បយុត្តភាវេន ឧបការកា ហោន្តិ, អរូបិនោ ខន្ធា បដិសន្ធិរូបានំ វិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តិ, ហទយរូបំ អរូបីនំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តបច្ចយោ ហោតិ។ “បញ្ចក្ខន្ធា”តិ ចេត្ថ ឯវំ យថាលាភវសេន វុត្តំ។

ចត្តារោ មហាភូតាតិ ឯត្ថ តយោ បច្ចយា បរំ វុត្តាយេវ។ តយោ ជីវិតសង្ខារាតិ អាយុ ច ឧស្មា ច វិញ្ញាណញ្ច។ អាយូតិ

រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស។ ឧស្មាតិ តេជោធាតុ។ វិញ្ញាណន្តិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណំ។ ឯតានិ ហិ ឧបរូបរិ ជីវិតសង្ខារេ សង្ខរោន្តិ បវត្តេន្តីតិ ជីវិតសង្ខារា។ សហជាតបច្ចយា ហោន្តីតិ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ បដិសន្ធិវិញ្ញាណញ្ច សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានញ្ច ហទយរូបស្ស ច អញ្ញមញ្ញសហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេជោធាតុ តិណ្ណំ មហាភូតានំ អញ្ញមញ្ញសហជាតបច្ចយោ ហោតិ, ឧបាទារូបានំ សហជាតបច្ចយោ ច, រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ សហជាតរូបានំ បរិយាយេន សហជាតបច្ចយោ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ហោន្តិ, និស្សយបច្ចយា ហោន្តីតិ ឥទំ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ បដិសន្ធិវិញ្ញាណញ្ច សម្បយុត្តខន្ធានំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ហោន្តិ។ អញ្ញមញ្ញនិស្សយបច្ចយា ហោន្តីតិ វុត្តនយេនេវ យោជេត្វា វេទិតព្វំ។ វិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តីតិ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ បដិសន្ធិវិញ្ញាណញ្ច បដិសន្ធិរូបានំ វិប្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តិ។ រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ បន អញ្ញមញ្ញនិស្សយវិប្បយុត្តបច្ចយត្តេ ន យុជ្ជតិ។ តស្មា "តយោ ជីវិតសង្ខារា"តិ យថាលាភវសេន វុត្តំ។ នាមញ្ច រូបញ្ច វុត្តនយេនេវ ចតុបច្ចយត្តេ យោជេតព្វំ។ ចុទ្ទស ធម្មាតិ បញ្ចក្ខន្ធា, ចត្តារោ មហាភូតា, តយោ ជីវិតសង្ខារា, នាមញ្ច រូបញ្ចាតិ ឯវំ គណនាវសេន ចុទ្ទស ធម្មា។ តេសញ្ច ឧបរិ អញ្ញេសញ្ច សហជាតាទិបច្ចយភាវោ វុត្តនយោ ឯវ។ សម្បយុត្តបច្ចយា ហោន្តីតិ បន ឯកវត្ថុកឯការម្មណឯកុប្បាទឯកនិរោធសង្ខាតេន សម្បយុត្តការេន ឧបការកា ហោន្តិ។

បញ្ចិន្ទ្រិយានីតិ សទ្ធិន្ទ្រិយាទីនិ។ នាមញ្ចាតិ ឯត្ថ វេទនាទយោ តយោ ខន្ធា។ វិញ្ញាណញ្ចាតិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណំ។ បន ចុទ្ទស ធម្មាតិ ចត្តារោ ខន្ធា, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, តយោ ហេតូ, នាមញ្ច វិញ្ញាណញ្ចាតិ ឯវំ គណនាវសេន ចុទ្ទស ធម្មា។ អដ្ឋវីសតិ ធម្មាតិ បុរិមា ច ចុទ្ទស, ឯតេ ច ចុទ្ទសាតិ អដ្ឋវីសតិ។ ឯត្ថ រូបស្សាបិ បវិដ្ឋត្តា សម្បយុត្តបច្ចយំ អបនេត្វា វិប្បយុត្តបច្ចយោ វុត្តោ។

ឯវំ បដិសន្ធិក្ខណេ វិជ្ជមានស្ស តស្ស តស្ស បច្ចយុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស តំ តំ បច្ចយភេទំ ទស្សេត្វា បធំ និទ្ទិដ្ឋ ហេតុ និកមេត្វា ទស្សេន្តោ ឋានេសុ អដ្ឋន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតីតិ អាហ។ កម្មាយូហនក្ខណេ តយោ កុសលហេតូ, និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ អកុសលហេតូ, បដិសន្ធិក្ខណេ តយោ អព្យាកតហេតូតិ ឯវំ អដ្ឋ ហេតូ។ តត្ថ តយោ កុសលហេតូ, ទ្វេ អកុសលហេតូ ច ឯត្ថ បដិសន្ធិក្ខណេ បចត្ថិយា ឧបនិស្សយបច្ចយា ហោន្តិ។ តយោ អព្យាកតហេតូ យថាយោគំ ហេតុបច្ចយសហជាតបច្ចយវសេន បច្ចយា ហោន្តិ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។

អរូបិវចនោតិ បន រូបិកោចា នាមបច្ចយាបិ វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយាបិ នាមន្តិ វុត្តំ។ រូបមិស្សកចុទ្ទសកោបិ ច បរិហីនោ។ តស្ស បរិហីនត្តា "អដ្ឋវីសតិ ធម្មា"តិ វាទោ ច ន លព្ភតិ។

៦១៧។ ឋានាតិ វិនយាក្ខស្ស បច្ចយក្ខតំ តិហេតុកបដិសន្ធិំ ទស្សេត្វា ទានិ តេនេវ សព្ពទេន ទុហេតុកបដិសន្ធិវិសេសញ្ញា ទស្សេតុការោ កតិសម្បត្តិយា នាមវិប្បយុត្តេតិអាទិមាហ។ កុសលកម្មស្ស ជវនក្ខណេតិ អតីតជាតិយា ឋានេ បដិសន្ធិជនកស្ស ទុហេតុកកុសលកម្មស្ស វុត្តនយេនេវ ជវនក្ខណេ។ ទ្វេ ហេតូតិ នាមវិប្បយុត្តត្តា អលោភោ កុសលហេតុ អទោសោ កុសលហេតុ។ ទ្វេ អព្យាកតហេតូបិ អលោភាទោសាវេវ។

ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយានីតិ បញ្ញិន្ទ្រិយវជ្ជានិ សទ្ធិន្ទ្រិយាទីនិ ចត្តារិ។ ទ្វាទស ធម្មាតិ បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស អមោហហេតុស្ស ច បរិហីនត្តា ទ្វាទស។ តេសំ ទ្វិន្នំយេវ បរិហីនត្តា ឆព្វីសតិ។ ឆន្នំ ហេតូនន្តិ ទ្វិន្នំ កុសលហេតូនំ, ទ្វិន្នំ អកុសលហេតូនំ, ទ្វិន្នំ វិបាកហេតូនន្តិ ឯវំ ឆន្នំ ហេតូនំ។ រូបារូបាវចរា បនេត្ថ ឯកន្តតិហេតុកត្តា ន គហិតា។ សេសំ បឋមវារេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ ឧភយម្បិ វារេ ទុហេតុកបដិសន្ធិយា ទុហេតុកកម្មស្សេវ វុត្តត្តា តិហេតុកកម្មេន ទុហេតុកបដិសន្ធិ ន ហោតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តស្មា យំ ធម្មសង្គហដ្ឋកថាយំ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៣៩៨) តិបិដកមហាធម្មរក្ខិតត្ថេរវាទេ “តិហេតុកកម្មេន បដិសន្ធិ តិហេតុកាវ ហោតិ, ទុហេតុកាហេតុកា ន ហោតិ។ ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកាហេតុកា ហោតិ, តិហេតុកា ន ហោតី”តិ វុត្តំ, តំ ឥមាយ បាឡិយា សមេតិ។ យំ បន តិបិដកចូឡាភយត្ថេរស្ស ច មោរវាបិវាសិមហាទត្តត្ថេរស្ស ច វាទេសុ “តិហេតុកកម្មេន បដិសន្ធិ តិហេតុកាបិ ហោតិ ទុហេតុកាបិ, អហេតុកា ន ហោតិ។ ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកាបិ ហោតិ អហេតុកាបិ, តិហេតុកា ន ហោតី”តិ វុត្តំ, តំ ឥមាយ បាឡិយា វិរុទ្ធំ វិយ ទិស្សតិ។ ឥមិស្សា កថាយ ហេតុអធិការត្តា អហេតុកបដិសន្ធិ ន វុត្តាតិ។

គតិកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៧. កម្មកថាវណ្ណនា

កម្មកថាវណ្ណនា

១២៣. ឥទានិ តស្សា ហេតុសម្បត្តិយា បច្ចយភូតំ កម្មំ ទស្សេន្តេន កថិតាយ កម្មកថាយ អបុព្វត្ថានុវណ្ណនា។ តត្ថ អហោសិ កម្មំ អហោសិ កម្មវិបាកោតិអាទីសុ អតីតភវេសុ កតស្ស កម្មស្ស អតីតភវេសុយេវ វិបក្កវិបាកំ គហេត្វា "អហោសិ កម្មំ អហោសិ កម្មវិបាកោ"តិ វុត្តំ។ តស្សេវ អតីតស្ស កម្មស្ស ទិដ្ឋធម្មវេទនីយស្ស ឧបបជ្ជវេទនីយស្ស ច បច្ចយវេកល្លេន អតីតភវេសុយេវ អវិបក្កវិបាកញ្ច អតីតេយេវ បរិនិព្ពុតស្ស ច ទិដ្ឋធម្មវេទនីយូបបជ្ជវេទនីយអបរបរិយាយវេទនីយស្ស កម្មស្ស អវិបក្កវិបាកញ្ច គហេត្វា អហោសិ កម្មំ នាហោសិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ អតីតស្សេវ កម្មស្ស អវិបក្កវិបាកស្ស បច្ចុប្បន្នភវេ បច្ចយសម្បត្តិយា វិបច្ចមានំ វិបាកំ គហេត្វា អហោសិ កម្មំ អត្ថិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ អតីតស្សេវ កម្មស្ស អតិក្កន្តវិបាកកាលស្ស ច បច្ចុប្បន្នភវេ បរិនិព្ពាយន្តស្ស ច អវិបច្ចមានំ វិបាកំ គហេត្វា អហោសិ កម្មំ នត្ថិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ អតីតស្សេវ កម្មស្ស វិបាការហស្ស អវិបក្កវិបាកស្ស អនាគតេ ភវេ បច្ចយសម្បត្តិយា វិបច្ចិតព្វំ វិបាកំ គហេត្វា អហោសិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ អតីតស្សេវ កម្មស្ស អតិក្កន្តវិបាកកាលស្ស ច អនាគតភវេ បរិនិព្ពាយិតព្វស្ស ច អវិបច្ចិតព្វំ វិបាកំ គហេត្វា អហោសិ កម្មំ ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ ឯវំ អតីតកម្មំ អតីតបច្ចុប្បន្នានាគតវិបាកាវិបាកវសេន ឆធា វុត្តំ។

បច្ចុប្បន្នភវេ កតស្ស ទិដ្ឋធម្មវេទនីយស្ស កម្មស្ស ឥធេវ វិបក្កវិបាកំ គហេត្វា អត្ថិ កម្មំ អត្ថិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ តស្សេវ បច្ចុប្បន្នស្ស កម្មស្ស បច្ចយវេកល្លេន ឥធ អវិបច្ចមានញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិនិព្ពាយន្តស្ស ឥធ អវិបច្ចមានញ្ច វិបាកំ គហេត្វា អត្ថិ កម្មំ នត្ថិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ បច្ចុប្បន្នស្សេវ កម្មស្ស ឧបបជ្ជវេទនីយស្ស ច អបរបរិយាយវេទនីយស្ស ច អនាគតភវេ វិបច្ចិតព្វំ វិបាកំ គហេត្វា អត្ថិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ បច្ចុប្បន្នស្សេវ កម្មស្ស ឧបបជ្ជវេទនីយស្ស បច្ចយវេកល្លេន អនាគតភវេ អវិបច្ចិតព្វញ្ច អនាគតភវេ បរិនិព្ពាយិតព្វស្ស អបរបរិយាយវេទនីយស្ស អវិបច្ចិតព្វញ្ច វិបាកំ គហេត្វា អត្ថិ កម្មំ ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ ឯវំ បច្ចុប្បន្នកម្មំ បច្ចុប្បន្នានាគតវិបាកាវិបាកវសេន ចតុធា វុត្តំ។

អនាគតភវេ កាតព្វស្ស កម្មស្ស អនាគតភវេ វិបច្ចិតព្វំ វិបាកំ គហេត្វា ភវិស្សតិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ តស្សេវ អនាគតស្ស កម្មស្ស បច្ចយវេកល្លេន អវិបច្ចិតព្វញ្ច អនាគតភវេ បរិនិព្ពាយិតព្វស្ស អវិបច្ចិតព្វញ្ច វិបាកំ គហេត្វា ភវិស្សតិ កម្មំ ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោតិ វុត្តំ។ ឯវំ អនាគតកម្មំ អនាគតវិបាកាវិបាកវសេន ទ្វិធា វុត្តំ។ តំ សព្ពំ ឯកតោ កត្វា ទ្វាទសវិធេន កម្មំ វុត្តំ ហោតិ។

ឥមស្មិំ ឋានេ ឋត្វា តីណិ កម្មវដ្ដានិ អាហរិត្វា ទស្សេន្តិ – តេសុ ហិ វុត្តេសុ អយមេត្ថ បាកដតោ ភវិស្សតីតិ។ វដ្ដត្តិធាតុកម្មំ

ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ អបរបរិយាយវេទនីយំ អហោសិកម្មន្តិ. តេសុ ឯកជវនវីថិយំ សត្តសុ ចិត្តេសុ កុសលា វា អកុសលា
វា បឋមជវនចេតនា ទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្មំ នាម. តំ ឥមស្មិំយេវ អត្តភាវេ វិបាកំ ទេតិ. តថា អសក្កោន្តំ បន "អហោសិ កម្មំ
នាហោសិ កម្មវិបាកោ, ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ, នត្ថិ កម្មវិបាកោ"តិ ឥមស្ស តិកស្ស វសេន អហោសិកម្មំ នាម ហោតិ. អត្ថសាធិកា
បន សត្តមជវនចេតនា ឧបបជ្ជវេទនីយកម្មំ នាម. តំ អនន្តរេ អត្តភាវេ វិបាកំ ទេតិ. តថា អសក្កោន្តំ វុត្តនយេនេវ អហោសិកម្មំ
នាម ហោតិ. ឧភិន្នំ អន្តរេ បន បញ្ចជវនចេតនា អបរបរិយាយវេទនីយកម្មំ នាម. តំ អនាគតេ យទា ឱកាសំ លភតិ, តទា វិបាកំ
ទេតិ. សតិ សំសារប្បវត្តិយា អហោសិកម្មំ នាម ន ហោតិ.

អបរម្បិ ចតុព្ពិធំ កម្មំ យគ្គរុកំ យព្ពហុលំ យទាសន្នំ កដត្តា វា បន កម្មន្តិ. តត្ថ កុសលំ វា ហោតុ អកុសលំ វា, គរុកាគរុកេសុ យំ គរុកំ
មាតុឃាតាទិកម្មំ វា មហគ្គតកម្មំ វា, តទេវ បឋមំ វិបច្ចតិ. តថា ពហុលាពហុលេសុបិ យំ ពហុលំ ហោតិ សុសីល្យំ វា ទុស្សីល្យំ វា,
តទេវ បឋមំ វិបច្ចតិ. យទាសន្នំ នាម មរណកាលេ អនុស្សរិតកម្មំ វា កតកម្មំ វា. យញ្ហិ អាសន្នមរណោ អនុស្សរិតុំ សក្កោតិ កាតុំ វា,
តេនេវ ឧបបជ្ជតិ. ឯតេហិ បន តីហិ មុត្តំ បុនប្បុនំ លទ្ធាសេវនំ កដត្តា វា បន កម្មំ នាម ហោតិ. តេសំ អភាវេ តំ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍតិ.

អបរំ ច ចតុព្ពិធំ កម្មំ ជនកំ ឧបត្ថម្ភកំ ឧបបីឡកំ ឧបឃាតកន្តិ. តត្ថ ជនកំ នាម កុសលម្បិ ហោតិ អកុសលម្បិ. តំ បដិសន្ធិយំ បវត្តេបិ
រូបារូបវិបាកំ ជនេតិ. ឧបត្ថម្ភកំ បន ជនេតុំ ន សក្កោតិ, អញ្ញេន កម្មេន ទិន្នាយ បដិសន្ធិយា ជនិតេ វិបាកេ ឧប្បជ្ជនកសុខទុក្ខំ
ឧបត្ថម្ភេតិ, អទ្ធានំ បវត្តេតិ. ឧបបីឡកំ អញ្ញេន កម្មេន ទិន្នាយ បដិសន្ធិយា ជនិតេ វិបាកេ ឧប្បជ្ជនកសុខទុក្ខំ បីឡេតិ ពាធតិ, អទ្ធានំ
បវត្តិតុំ ន ទេតិ. ឧបឃាតកំ បន កុសលម្បិ អកុសលម្បិ សមានំ អញ្ញំ ទុព្ពលកម្មំ ឃាតេត្វា តស្ស វិបាកំ បដិពាហិត្វា អត្តនោ វិបាកស្ស
ឱកាសំ ករោតិ. ឯវំ បន កម្មេន កតេ ឱកាសេ តំ វិបាកំ ឧប្បន្នំ នាម វុច្ចតិ.

ឥតិ ឥមេសំ ទ្វាទសន្នំ កម្មានំ កម្មន្តរញ្ច វិបាកន្តរញ្ច ពុទ្ធានំ កម្មវិបាកញាណស្សេវ យាថាវសរសតោ បាកដំ ហោតិ អសាធារណំ
សាវកេហិ. វិបស្សកេន បន កម្មន្តរំ វិបាកន្តរញ្ច ឯកទេសតោ ជានិតព្ពំ. តស្មា អយំ មុខមត្តទស្សនេន កម្មវិសេសោ បកាសិតោតិ.

១៦៥. ឯវំ សុទ្ធិកកម្មវសេន បច្ចយធម្មំ វត្វា តទេវ កម្មំ ទ្វិធា វិភជិត្វា កុសលាកុសលវិបាកវសេន ទសហិ បរិយាយេហិ អបរេ ទស
ធម្មា វុត្តា. តត្ថ អាទេយ្យវេទនំ កុសលំ, អនាទេយ្យវេទនំ អកុសលំ, ឥដ្ឋំ ទុក្ខំ ជាតិវសេន វុត្តំ. អកុសលមេវ រាគាទិទោសសំយោគេន
សាវជ្ជំ, កុសលំ តទភាវេន អនវជ្ជំ. អកុសលំ អបរិសុទ្ធត្តា, កណ្ហាភិជាតិហេតុត្តា ច កណ្ហំ, កុសលំ បរិសុទ្ធត្តា, សុក្កាភិជាតិហេតុត្តា ច
សុក្កំ. កុសលំ សុខុទ្រយត្តា សុខុទ្រយំ, អកុសលំ ទុក្ខុទ្រយត្តា ទុក្ខុទ្រយំ. កុសលំ សុខផលត្តា សុខវិបាកំ, អកុសលំ ទុក្ខផលត្តា
ទុក្ខវិបាកន្តិ ឯវមេតេសំ នានាការោ វេទិតព្ពោតិ.

កម្មកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ប៉ៈ ចិបល្លាសកថា

ចិបល្លាសកថាចណ្ណនា

១១៩ៈ ន្ទាកាតិ តស្ស កឋុស្ស បច្ចយក្ខតេ ចិបល្លាសេស ៩ស្សេត្តូត កថិតាយ ស្ចត្តតុបត្តាក្កយាយ ចិបល្លាសកថាយ អបុត្តាត្ត៌ាតុចណ្ណនាៈ ស្ចត្តេត្ត តាច សត្តាចិបល្លាសាតិ សត្តាយ ចិបល្លត្ត៌កាចា ចិបរឹតកាចា, ចិបរឹតសត្តាតិ អតេ្ត៌ាៈ សេសច្ចេយស្ចបិ ៩សេច តេយាៈ ចិត្តកិច្ចស្ស ក្សត្តាលក្ខាតេ ៩ិក្ខិចិ៍ហិតាយ អកុសលសត្តាយ សកកិច្ចស្ស ពាលចកាលេ សត្តាចិបល្លាសេសាៈ ៩ិក្ខិចិ៍ហិតស្សេច អកុសលចិត្តស្ស សកកិច្ចស្ស ពាលចកាលេ ចិត្តចិបល្លាសេសាៈ ៩ិក្ខិសឋ្យយុតេ្ត ចិតេ្ត ៩ិក្ខិចិបល្លាសេសាៈ តស្មា សត្តក្សត្តលេា សត្តាចិបល្លាសេសា, តតោ ពាលចតរោ ចិត្តចិបល្លាសេសា, សត្តពាលចតរោ ៩ិក្ខិចិបល្លាសេសាៈ អឌាតត្ថ្ថិ៍ាកស្ស កហាបឈ៩ស្សត៌ ចិយ ហិ សត្តា អារឋុឈស្ស ក្ខបក្ខាភាការឋត្តក្កហឈតោៈ ការិកបុ៍សស្ស កហាបឈ៩ស្សត៌ ចិយ ចិត្តំ លក្ខឈបជិចេចឆស្សាបិ សឋ្យាបតតោៈ កឋុាស្ស ឋហារល្ហាសេត អយោកហលំ ចិយ ៩ិក្ខិ អកិតិចិស្ស បរាឋសតតោៈ អតិច្ចេ តិច្ចន្តិ សត្តាចិបល្លាសេសាតិ អតិច្ចេ ចត្ថុស្មិំ “តិច្ចំ ន្ទាក”ន្តិ ៩ចំ កហេត្ត៌ា ក្ខប្បជ្ជតកសត្តា សត្តាចិបល្លាសេសាៈ ន្ទាឋិតា តយេត សត្តបេ៩ុ អតេ្ត៌ា ចេជិតេត្តាៈ ត សត្តាចិបល្លាសេសា ត ចិត្តចិបល្លាសេសា ត ៩ិក្ខិចិបល្លាសេសាតិ ចត្ថុ ចត្ថុ ក្ខាកសត្ត៌ ចិបល្លាសក្កាហាត៌ អកាចា យាឆាចក្កហលំ ចុត្តំៈ

កាឆាស្ច អតត្តតិ ច អត្តាតិ អតត្តតិ អត្តាតិ ៩ចំសត្តិ៍តោតិ អតេ្ត៌ាៈ ឋិន្ឋា៩ិក្ខិហតាតិ ត កេចលំ សត្តិ៍តោច, សត្តាយ ចិយ ក្ខប្បជ្ជយាភាយ ឋិន្ឋា៩ិក្ខិយាបិ ហតាៈ លិត្តចិត្តាតិ សត្តា៩ិក្ខិហិ ចិយ ក្ខប្បជ្ជយាតេត លិតេ្តត ចិត្តេត្តត ចិតេ្តត សឋត្តាកតាៈ ចិសត្តិ៍តោតិ តេសតាឋត្តេឋតំ, ចិបរឹតសត្តាចិត្ត៩ិក្ខិតោតិ អតេ្ត៌ាៈ អឆ ចា សត្តាបុត្តាក្កឋត្តា ៩ិក្ខិយា បផឋំ ចត្ថុហិ បតេហិ សត្តាចិបល្លាសេសា ចុតេ្តា, តតោ ឋិន្ឋា៩ិក្ខិហតាតិ ៩ិក្ខិចិបល្លាសេសា, លិត្តចិត្តាតិ ចិត្តចិបល្លាសេសាៈ ចិសត្តិ៍តោតិ តីហិ ចិបល្លាសក្កាតេហិ បកតិសត្តាចិ៍ហិតា តេយាហំ កតា “ឋុន្ឋិតោ ចិសចេកេត, ចិសត្តិ៍ សឋបជ្ជឆា”តិ៩ត្ត៌ (ឌាៈ ១ៈ១១ៈ១១ប៉) ចិយៈ តេ តេយាកឃុត្តា យាតស្សាតិ តេ ឌតា សត្តា យាតស្ស តេយាកេ ឃុត្តា តាឋ តេហាត្តិៈ អតេយាកក្ខេមិតោតិ ចត្ថុហិ តេយាកេហិ ក្រ៍តីហិ តេឋំ តិត្តាត៌ អប្បត្តាៈ សត្តា កច្ឆន្តិ សំសារន្តិ តេតេយច បុក្កលិ សំសារំ សំសត្តិ៍ ក៩ុមា? ឌាតិឋរឈាកាឋិតោ ហិ តេ, តស្មា សំសត្តីតិ អតេ្ត៌ាៈ ពុន្ធាតិ ចត្ថុសច្ចពុន្ធា សត្តត្សាតោៈ កាលត្តឃសាឆារឈចសេត ពាហុចចត៌ៈ លោកស្មិន្តិ ឌ្កាកាសលោកេៈ បកក្កាតិ លោកស្ស បត្តាលោក៌ កតាៈ ន្ទាឋំ ឆឋុំ បកាសេត្តីតិ ចិបល្លាសប្បហាត៌ ឆឋុំ ឌោតេត្តិៈ ក្សក្ខ្សបសឋកាឋិតន្តិ ក្សក្ខ្សបសឋំ តិត្តាត៌ កច្ឆត្ត៌ៈ តេសំ ស្ចត្ត៌ាតាតិ តេសំ ពុន្ធាត៌ ឆឋុំ ស្ចត្ត៌ាតៈ សប្បត្តាតិ កត្តាក្សតា បត្តាចតេ្តាៈ សចិត្តំ បច្ចលន្ធ្សតិ ចិបល្លាសចឌ្ជិតំ សកចិត្តំ បជិលកិត្ត៌ាៈ បជិអលន្ធ្សតិ បតេន្ធ្ឋតោៈ អឆ ចា បជិលកិស្ច បជិអលន្ធ្សន្តិ បតេន្ធ្ឋតោៈ អតិច្ចតោ តក្ខន្តិ អតិច្ចចេសេតេច អក្ខ្សំស្ចៈ អតត្តតិ អតត្តាតិ អតត្តាត៌ អតត្តាតិ អក្ខក្ខុំៈ អឆ ចា អតត្តតិ ចត្ថុស្មិំ អត្តា តត្ថីតិ អក្ខក្ខុំៈ សឋុា៩ិក្ខិសយាឌាតាតិ កហិតសឋុា៩ស្សតាៈ សត្តំ ក្សក្ខំ ក្ខបច្ចក្សត្តិ សកលំ ចក្ខក្ខុំ សឋតិក្កត្តាៈ

បហីតាបហីតបុច្ឆាយ ៩ិក្ខិសឋ្យត្តស្សាតិ សោតាបត្តស្សៈ ក្សតេ្ល ស្ចលត្តិ សត្តា ក្ខប្បជ្ជតិៈ ចិត្តំ ក្ខប្បជ្ជតីតិ តេយាហកាលុស្សិយស្ស អប្បហីតត្តា

សញ្ញាមត្តំ វា ចិត្តមត្តំ វា ឧប្បជ្ជតិ, អនាគាមិស្សបិ ឧប្បជ្ជតិ, កិំ បន សោតាបន្នស្ស។ ឥមេ ទ្វេ អរហតោយេវ បហីនា។ អសុភេ សុភន្តិ សញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ។ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតីតិ អនាគាមិស្សបិ ឧប្បជ្ជតិ, កិំ បន សោតាបន្នស្ស។ ឥមេ ទ្វេ អនាគាមិស្ស បហីនាតិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ។ តស្មា ឥទំ ទ្វយំ សោតាបន្នសកទាគាមិនោ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ អនាគាមិនោ កាមរាគស្ស បហីនត្តា “អសុភេ សុភ”ន្តិ សញ្ញាចិត្តវិបល្លាសានញ្ច បហានំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ ទ្វីសុ ចតូសុតិអាទីហិ បទេហិ បហីនាបហីនេ និគមេត្វា ទស្សេតិ។ តត្ថ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ, “អនត្តនិ អត្តា”តិ ឥមេសុ ទ្វីសុ ចតូសុ ឆ វិបល្លាសា បហីនា។ “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ, “អសុភេ សុភ”ន្តិ ឥមេសុ ទ្វីសុ ចតូសុ ទ្វេ ទិដ្ឋិវិបល្លាសា បហីនា។ កេសុចិ បោត្ថកេសុ ទ្វេតិ បទំ លិខិតំ, បច្ឆា ឆាតិ។ ចតុសុ ចតូសូតិ ចត្តារិ ឯកតោ កត្វា វុត្តំ។ អដ្ឋាតិ ទ្វីសុ ឆ, ទ្វីសុ ទ្វេតិ អដ្ឋ។ ចត្តារោតិ ទុក្ខាសុភចតូសុ ឯកេកស្មិំ ទ្វេ ទ្វេ សញ្ញាចិត្តវិបល្លាសាតិ ចត្តារោ។ កេសុចិ បោត្ថកេសុ “ឆ ទ្វីសូ”តិ វុត្តដ្ឋានេសុបិ ឯវមេវ លិខិតន្តិ។

វិបល្លាសកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

๖. ยกฺกกฆา

ยกฺกกฆาจณฺฑา

๑๑๔. ฐาจาติ เตนํ ติณฺณํ ปิปลฺลาสาติ ปหาลกาเร อริยยกฺกิ ฉเรฺฆสฺส กจิตาย ยกฺกกฆาย อปฺปฺตฺวาคุจณฺฑา. ตตฺถ ยเกฺกาติ เกาตเฐฺฒต ยเกฺกาติ เฌา ญาฐฺฒสาเตะ ยเกฺกาติ ธุจฺฉติ, เสา เกาตเฐฺฒต ยเกฺกา ตาย เหาตีติ อเตฺวา. ยิจฺฉาภิฐิฌา ปหาลาฌาติอาภิสุ ฉเสุ ปริฌาเฌสุ ปเฉยา ปเฉยา ตสฺส ตสฺส ยกฺกฐสฺส ฐรุปิปจฺฉีกจเสต ธุเตฺวา. ยเกฺกา เจจ เหตุ ธาติ ตสฺส ตสฺส กิจฺจสฺส กรณาย ปปิปเฉเฐฺฒต ยเกฺกา, สยฺาปเกเฐฺฒต เหตุ. เตต ยกฺกสฺส ปปิปเฉฺฒา สยฺาปเกฺฒา จ ธุเตฺวา เหาติ. “อณํ ยเกฺกา อณํ ปปิปดา”ติอาภิสุ (นํ. ติ. ๔.๔, ๓ปั) หิ ปปิปดา ยเกฺกา, “ยกฺกสฺส ติฌฺาตเฐฺฒา เหตุเฐฺฒา”ติอาภิสุ (ปปิ. ย. ๑.ปั) สยฺาปเกา เหตุ. ๔จํ ฐีหิ ฐีหิ ปเฉหิ “ยเกฺกาติ เกาตเฐฺฒต ยเกฺกา”ติ ปุจฺฉาย ปิสฺสชฺชตํ กตํ เหาติ. สหชาตาตํ ฌยฺาตํ ฐปตฺยฺกฺคาฌาติ อตฺตฺตา สหชาตาตํ อรฺปฌยฺาตํ สหชาตอฎฺฐาฎฐฺฐาติสฺสฌาภิการเจต ฐปตฺยฺกฺคกาจาย. กิเลสาตํ ปริฌาดาตาฌาติ ตํตํยกฺกจฺฐฺาตํ ธุตฺตาจเสสกิเลสาตํ เลปตาย. ปปิเจฉาภิปิเสาฌตาฌาติ ๔ตฺถ ฌยฺยา “เกา ธาภิ กุสลิตํ ฌยฺาตํ, ษิลจฺฉา สุจิสุทฺธิ ฐีฐิ จ ฐธุกา”ติ (นํ. ติ. ๔.๑๑๔, ๑ปั๑) จจตเตา ษิลจฺฉา ฐีฐิ จ สจฺจปปิเจฉสฺส อาภิ. เสา จ อาภิยกฺกฺลโณ ปิสุฑฺฒฺฐิ. ตยฺยา “ปปิเจฉาภิปิเสาฌตาฌา”ติ ธุตฺตํ. ปิตฺตสฺส อฌิฐฺาตาฌาติ สยฺยุตฺตปิตฺตสฺส สกกิจฺจ ปติฐฺาตาย. ปิตฺตสฺส เจาดาตาฌาติ ปิตฺตสฺส ปริสุทฺธกาจาย. ปิเสสาฌิกยาฌาติ เลากิยเตา ปิเสสปปิลิกาฌ. ฐตฺติ ปปิเจฉาฌาติ เลากิยเตา ฐตฺติ ปปิปิจฺฆตฺวาฌ. สจฺจาภิสยฌาฌาติ จตุนฺนํ สจฺจาตํ ๔กาภิสยฌาย กิจฺจติปตฺติจเสต ๔กปปิเจฉาฌ. ติเรเฉ ปติฐฺาปตาฌาติ ปิตฺตสฺส ธา ปุกฺกลสฺส ธา ติพฺพาเต ปติฐฺาปตตฺวาฌ. สกดาดายิยกฺกฺลฌาภิสุ อฐฺ ยกฺกฐาติ ๔กเตา กตฺวา ตํตํยกฺกจฺฐฺากิเลสปฺปหาตํ ธุตฺตํ. ๔จํ จจเต กาเรณํ เหฐฺา ธุตฺตเยจ. ฌยฺยา ฐปรฺปริยเกฺกตาปิ สุฐฺ อาภิปิเสาฌตา สุฐฺ ปิตฺตเจาดาตจฺฉา เหาติ, ตยฺยา ตาติปิ ปดาติ ธุตฺตาติ.

ฉสฺสุตยเกฺกาติอาภีหิ ฌาจ ปริเฌาสาตา ตสฺส ฌยฺยฺสฺส ลกฺขณจเสต ยกฺกเฐฺฒา ธุเตฺวา. ตาติ สจฺฉาติปิ ปดาติ อภิเจฺฉาญฺชติเจฺฌเส ธุตฺตฺวาเตจ. ๔จเยตฺว ฌจาสยฺคจํ เลากิยเลากุตฺตเรา ยเกฺกา ติฐฺเฐฺฒา. เหตุเฐฺฒต ยเกฺกาติ จ อฐฺฐิเกา ยเกฺกา ติฐฺเฐฺฒา. ติปฺปริฌายยกฺกตฺตา จสฺส ปุต “ยเกฺกา”ติ ต ธุตฺตํ. อาภิปเตญฺฌเฐฺฒต ฐาเฐฺฌาติ อาภีติ จ ฐาเฐฺฌาภิตํ อตฺตจเสต ธุตฺตาติ, ต ยกฺกฐจเสต. สจฺจาตีติ เจตฺว สจฺจาณาติ. สเฐฺฐปิ เต ฌยฺา ติฐฺฐาตสฺส ปปิปเฉเฐฺฒต ยเกฺกา. อเตฺถ ธุตฺตํ ติฐฺฐาตํ ปต ฌํสาเรฐฺกาภิกุเตหิ ฐฺกาติสฺสเรณฺตฺตฺกิเกหิ สปฺปริเสหิ ยกฺกิฌติ กเจษิฌติติ ยเกฺกาติ ธุตฺตตฺติ เจจิตฐฺาตฺติ.

ยกฺกกฆาจณฺฑา ติฐฺฐิตา.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១០។ មណ្ឌបេយ្យកថា

មណ្ឌបេយ្យកថាវណ្ណនា

១៦៥។ ឥទានិ តស្ស មគ្គស្ស មណ្ឌបេយ្យត្តំ ទស្សេន្តេន កថិតាយ ភគវតោ វចនេកទេសបុព្ពង្គមាយ មណ្ឌបេយ្យកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា។ តត្ថ មណ្ឌបេយ្យន្តិ យថា សម្បន្នំ និម្មលំ វិប្បសន្នំ សប្បិ សប្បិមណ្ឌោតិ វុច្ចតិ, ឯវំ វិប្បសន្នដ្ឋេន មណ្ឌោ, បាតព្ពដ្ឋេន បេយ្យំ។ យញ្ហិ បិវិត្វា អន្តរវីថិយំ បតិតា វិសញ្ញិនោ អត្តនោ សាដកាទីនម្បិ អស្សាមិកា ហោន្តិ, តំ បសន្នម្បិ ន បាតព្ពំ។ យំ បន ឥទំ សិក្ខត្តយសង្គហិតំ សាសនព្រហ្មចរិយំ សម្បន្នត្តា និម្មលត្តា វិប្បសន្នត្តា មណ្ឌញ្ច ហិតសុខាវហត្តា បេយ្យញ្ចាតិ មណ្ឌបេយ្យន្តិ ទីបេតិ។ មណ្ឌោ បេយ្យោ ឯត្ថាតិ មណ្ឌបេយ្យំ។ កិំ តំ? សាសនព្រហ្មចរិយំ។ កស្មា សិក្ខត្តយំ ព្រហ្មចរិយំ នាម? ឧត្តមដ្ឋេន និព្ពានំ ព្រហ្មំ នាម, សិក្ខត្តយំ និព្ពានត្ថាយ បវត្តនតោ ព្រហ្មត្ថាយ ចរិយាតិ ព្រហ្មចរិយន្តិ វុច្ចតិ។ សាសនព្រហ្មចរិយន្តិ តមេវ។ សត្ថា សម្មុខីភូតោតិ ឥទមេត្ថ ការណវចនំ។ យស្មា បន សត្ថា សម្មុខីភូតោ, តស្មា វីរិយបយោគំ កត្វា បិវថេតំ មណ្ឌំ។ ពាហិរកញ្ហិ ភេសជ្ជមណ្ឌំ វេជ្ជស្ស អសម្មុខា បិវន្តានំ បមាណំ វា ឧគ្គមននិគ្គមនំ វា ន ជានាមាតិ អាសង្កា ហោតិ។ វេជ្ជស្ស សម្មុខា បន វេជ្ជោ ជានិស្សតីតិ និរាសង្កា បិវន្តិ។ ឯវមេវ អម្ហាកំ ធម្មស្សាមី សត្ថា សម្មុខីភូតោតិ វីរិយំ កត្វា បិវថាតិ មណ្ឌបានេ សន្និយោជេតិ។ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហិ យថារហំ អនុសាសតីតិ សត្ថា។ អបិច “សត្ថា ភគវា សត្ថវាហោ”តិអាទិនា (មហានិ. ១៩០) និទ្ទេសនយេនបេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ សន្ទិស្សមានោ មុខោ ភូតោតិ សម្មុខីភូតោ។

មណ្ឌបេយ្យនិទ្ទេសេ តិធត្តមណ្ឌោតិ តិធាភាវោ តិធត្តំ។ តិធត្តេន មណ្ឌោ តិធត្តមណ្ឌោ, តិវិធេន មណ្ឌោតិ អត្ថោ។ សត្ថរិ សម្មុខីភូតេតិ ឥទំ សត្ថាការបរិបុណ្ណមណ្ឌត្តយទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ បរិនិព្ពុតេបិ បន សត្ថរិ ឯកទេសេន មណ្ឌត្តយំ បវត្តតិយេវ។ តេនេវ ចស្ស និទ្ទេសេ “សត្ថរិ សម្មុខីភូតេ”តិ អវត្វា កតមោ ទេសនាមណ្ឌោតិអាទិ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

ទេសនាមណ្ឌោតិ ធម្មទេសនា ឯវ មណ្ឌោ។ បដិគ្គហមណ្ឌោតិ ទេសនាបដិគ្គាហកោ ឯវ មណ្ឌោ។ ព្រហ្មចរិយមណ្ឌោតិ មគ្គព្រហ្មចរិយមេវ មណ្ឌោ។

អាចិក្ខនាតិ ទេសេតព្ពានំ សច្ចាទីនំ នាមានីតិ នាមវសេន កថនា។ ទេសនាតិ ទស្សនា។ បញ្ញាបនាតិ ជានាបនា, ញាណមុខេ ឋបនា វា។ អាសនំ ឋបេន្តោ ហិ “អាសនំ បញ្ញាបេតី”តិ វុច្ចតិ។ បដ្ឋបនាតិ បញ្ញាបនា, បវត្តនាតិ អត្ថោ, ញាណមុខេ ឋបនា វា។ វិវរណាតិ វិវដករណំ, វិវរិត្វា ទស្សនាតិ អត្ថោ។ វិភជនាតិ វិភាគកិរិយា, វិភាគតោ ទស្សនាតិ អត្ថោ។ ឧត្តានីកម្មន្តិ បាកដភាវករណំ។ អថ វា អាចិក្ខនាតិ ទេសនាទីនំ ឆន្នំ បទានំ មូលបទំ។ ទេសនាទីនិ ឆ បទានិ តស្ស អត្ថវិវរណត្ថំ វុត្តានិ។ តត្ថ ទេសនាតិ ឧគ្ឃដិតញ្ញុំ វសេន សង្ខេបតោ បឋមំ ឧទ្ទេសវសេន ទេសនា។ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ ហិ សង្ខេបេន វុត្តំ បឋមំ វុត្តញ្ច បដិវិជ្ឈតិ។

បញ្ញាបតាតិ ចិបត្ចិតញ្ញូតំ ចសេត ទេសំ ចិត្តេតាយនេត ព្យុទ្ធិតិយារេតត ច បឋមំ សង្ខិត្តស្ស ចិត្ថារេតា តិទ្ទេសចសេត បញ្ញាបតា។ បដ្ឋបតាតិ ទេសំវេយច តិទ្ទិដ្ឋស្ស តិទ្ទេសស្ស បដិតិទ្ទេសចសេត ចិត្ថារតារចចតេត បញ្ញាបតា។ ចិចរណាតិ តិទ្ទិដ្ឋស្សាបិ បុតប្បុតំ ចចតេត ចិចរណា។ ចិភជតាតិ បុតប្បុតំ ចុត្តស្សាបិ ចិភាគករណេត ចិភជតា។ វុត្តាតីកយុត្តិ ចិចដស្ស ចិត្ថារតារចចតេត, ចិភត្តស្ស ច តិចស្សតចចតេត វុត្តាតីករណំ។ អយំ ទេសតា តេយ្យាតយ្យិ បដិវេចឆាយ វោតាតិ។ វេយចាបតវេញ្ញាបិ រោចិតិ បិយក្ខេរយាតាឌិកា ចិតិបិតិកា កហិតា។ ចិញ្ញាតារេរាតិ បដិវេចឆចសេត វេលិក្យុត្តរឆមុំ ចិញ្ញាតារេរា។ ៤រេត ហិ កិក្ខុអាចវេយា បដិវេចឆចសេត ឆមុំវេសតំ បដិក្កណ្ហាតិ បដិក្កហា។ អយវេយចាតិអាឌីតិ បឋយតាណតិទ្ទេសេ ចុត្តត្ថាតិ។ អរិយយវេក្កា តិទ្ធារេតត សំសទ្ធតេតា ព្រាហ្មត្ថាយ ចរិយាតិ ព្រាហ្មចរិយត្តិ ចុច្ចតិ។

១២៩. ញ្ជតាតិ អធិមោក្ខយល្ហាតិអាឌីហិ តស្មិំ យក្កក្ខលោ ចិដ្ឋយាតាតិ ញ្ញត្រ្តិយពលវេពិញ្ញាណយក្កដ្ឋាតិ យល្ហរបយ្យចិឆាវេត វេយាវេដត្វា ចវេស្សតិ។ តត្ថ អធិមោក្ខយល្ហាតិ អធិមោក្ខបដ្ឋាវេតា យល្ហា។ ករវេជាតិ បសាចចិរហិតេតា អាចិវេលិ។ លវេទ្ធត្វាតិ សមុវេច្ឆចសេត បហាយ។ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមោក្ខយល្ហំ បិចតីតិ យល្ហរបយ្យត្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយតេតា អធិមោក្ខយល្ហស្ស អតញ្ញារេតូបិ សតិ អញ្ញា ចិយ កត្វា វេចាហារចសេត ចុច្ចតិ, យថា វេលិកេក តិសចវេបិតវេកា តិសចវេបិតសរីរស្ស អតញ្ញារេតូបិ សតិ តិសចវេបិតស្ស សរីរត្តិ ចុច្ចតិ, យថា ច បិឡព្ពាយំ “ចុសិតត្ត”ត្តិអាឌីស្ម ឆមុំតោ អតវេញ្ញាបិ ភាវេចា អវេញ្ញា ចិយ ចុវេត្តា, យថា ច អដ្ឋកថាយំ “ចុសតលក្ខណោ ចវេស្សា”តិអាឌីស្ម (ឆ. ស. អដ្ឋ. ១ ឆមុំទ្ទេសចារ ចស្សបច្ចាយការាសិចណ្ណនា) ឆមុំតោ អតញ្ញាយ្យិ លក្ខណំ អញ្ញា ចិយ ចុត្តំ, ៤ចយិភត្តិ វេចឌិតញ្ញា ៎ បិចតីតិ វេចត្ថ ចំសយក្ខិបុក្កវេលិតិ ចុត្តំ វោតាតិ។ ចំសយក្ខិបុក្កវេលិ ចំ យល្ហំ បិចតីតិ កត្វា វេតត បុក្កវេលត វេសា យល្ហា បិតត្តវេតា យល្ហរបយ្យំ តាយ វោតាតីតិ ចុត្តំ វោតាតិ។ “យល្ហរបវេយ្យា”តិ ច ចត្តវេត្ត “យល្ហរបយ្យ”ត្តិ លិក្ខចិបល្លាវេសា កវេតា។ វេសសាតយ្យិ ញ្ញយិតា តវេយត អវេត្វា វេចឌិតវេត្តា។ អបុវេត្តាស្ម បត បរិព្យអាវោតាតិ បីណាតលក្ខណាយ បីតិយា បដិបវេក្ខា កិលេសសត្តារេបិ។ ជ្ជលត្តិ វុបសយបដិបវេក្ខា កិលេសចសេត ខ្លព្យអារិកភាវេចា អសត្តភាវេចា។ អប្បដិសដ្ឋាតិ បដិសដ្ឋាតបដិបវេក្ខា កិលេសចសេត អសយចាហិតភាវេចា។

១៣០. បុត អវេញ្ញាត បរិយាវេយត យល្ហរបយ្យចិធិ តិទ្ទិសិត្យុការេយា អត្ថិ យវេណ្ហាតិអាឌិយាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ សទ្ធិន្ទ្រិវេយ។ អត្ថរេសាតិអាឌីស្ម សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមុច្ចតំ អវេត្ថា, សទ្ធិន្ទ្រិយំ ឆវេមុា, តវេឌច តាតាកិលេវេសហិ ចិមុត្តត្តា ចិមុត្តិ, តស្ស អត្ថស្ស សយ្យត្តិ អត្ថរេសា។ តស្ស ឆមុំស្ស សយ្យត្តិ ឆមុំរេសា។ តស្សា ចិមុត្តិយា សយ្យត្តិ ចិមុត្តិរេសា។ អឆ ចា អត្ថបដិលិភរតិ អត្ថរេសា, ឆមុំបដិលិភរតិ ឆមុំរេសា, ចិមុត្តិបដិលិភរតិ ចិមុត្តិរេសា។ រតីតិ ច ចំសយ្យយុត្តា, តភារមុណា ចា បីតិ។ ញ្ញយិតា តវេយត វេសសបវេជស្មបិ អវេត្វា វេចឌិតវេត្តា។ ញ្ញយស្មិំ បរិយាវេយ យល្ហស្ស វេបយ្យ យល្ហរបយ្យត្តិ អវេត្វា ចុវេត្តា វោតាតិ។

៤ចំ ញ្ញត្រ្តិយាឌិវេពិធិបក្ខិយឆមុំបដិបិដិយា ញ្ញត្រ្តិយពលវេពិញ្ញាណយក្កដ្ឋាតំ ចសេត យល្ហរបយ្យំ ចវេស្សត្វា បុត អវេត្ត ជិតំ ព្រាហ្មចរិយយល្ហំ ចវេស្សវេត្តា យក្កស្ស បឆាតត្តា យក្កំ បុត្តាដ្ឋយំ កត្វា វុប្បដិបិដិចសេត យក្កដ្ឋវេពិញ្ញាណទ៍លត្រ្តិយាតិ ចវេស្សិ ៎ អាឆិបតេយ្យវេដ្ឋត ញ្ញត្រ្តិយា យវេណ្ហាតិអាចវេយា យថាវេយាកំ វេលិកិយវេលិក្យុត្តរា យល្ហា។ តំ វេហដ្ឋា ចុត្តតវេយត វេចឌិតញ្ញា។ តថវេដ្ឋត សច្ចា យវេណ្ហាតិ ៤ត្ថ បត ចុក្ខសមុចយាតំ យល្ហត្តាភាចា យហាហត្ថិបចស្មវេត្ត (ឈ. តិ. ១.១០០) ចិយ សច្ចាតាណាតិ សច្ចាតិ ចុត្តត្តិ វេចឌិតញ្ញា។

សទ្ធម្មប្បកាសិនិយា បដិសម្ភិទាមគ្គ-អដ្ឋកថាយ

មណ្ឌបេយ្យកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និដ្ឋិតា ច មហាវគ្គវណ្ណនា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

(១) ឃ្យកភង្គចក្កោ

១៉ ឃ្យកភង្គកទា

ឃ្យកភង្គកទាចណ្ណភា

១៉ ឮគាតិ យល្ហេបឃ្យគ្យលស្ស អទិយយក្កស្ស ឃ្យកភង្គគ្យលំ ងេស្សេត្តក កាមិតាឃ សុត្តត្តបុគ្គដ្ឋយាឃ ឃ្យកភង្គកទាឃ អបុព្ពតុតុចណ្ណភា៉ ឃម្ពា បក ឆយ្ហេសភាបតិ ឆយ្ហទាខេ ឆទេយាភេយេច ឆយ្ហទាខេស្ស បទិតិប្ពាភសំចឆ្នេទ បទិតិប្ពេធា, តម្ពា ឆយ្ហទាខេ ឆទេយាភេយេច ឆយ្ហកល្ហាកាទិកេភ ឆេសិតំ ឮគំ សុត្តត្តំ តស្សេច សយ្ហលា សុត្វា ឲចំ េយ សុតត្តិអាឌិយាហាតិ ធេឌិតព្ពំ៉ តត្ថ អាឃម្ពាតិ បិឃចចត់ កទុចចត់ សការចេសប្បតិស្សេចចត់, អាឃុយាតិ អេត្វា៉ អាភន្ត្តាតិ តស្ស ធេទស្ស ភាយំ៉ េសា ហិ ខាឃយាភេភាយេច ក្យេល អាភត្ថ កុសំ តុដ្ឋិ អកាសិ៉ តម្ពាស្ស “អាភន្ត្តា”តិ ភាយំ កតត្តិ ធេឌិតព្ពំ៉ កោាសម្ពិឃត្តិ ឲចិភាយកេ ភកេទ៉ តស្ស ហិ ភកទស្ស អាទាយេបិក្ខេទលឹអាឌឹសុ ធេតសុ ធេតសុ ឆាភេសុ កោាសម្ពុទក្ខា ឌ្ឍស្សត្ថា អហេសុំ, តម្ពា តំ កោាសម្ពីតិ សង្ខំ អកយាសិ៉ “ក្យសម្ពស្ស ឮសិភោ អស្សមេធា អចិត្ទេទ យាបិតត្តា”តិ ឲកេ៉

េឃាសិតាទាេមេតិ េឃាសិតេសដ្ឋិភា កាទិធេ អាទាមេ៉ កោាសម្ពិឃគ៉ិ្យតេឃា េសដ្ឋិភោ អហេសុំ េឃាសិតេសដ្ឋិ ក្យក្កុដេសដ្ឋិ បិចាទិកេសដ្ឋីតិ៉ ធេ តេឃាបិ “េលាកេ ត្យេង្គ ឌ្ឍប្បន្ត្តា”តិ សុត្វា បញ្ចហិ បញ្ចហិ សកដសេតេហិ ឆាត្វបកេណាតិ កាហាបេត្វា សាចត្ថិំ កត្វា ខេតចភសមីេប លត្ថាចាទំ ធាតិ្វា សត្វ សត្តិកំ កត្វា ចត្តិ្វា បដិសត្វាទំ កត្វា តិសិត្វា សត្វ ឆយ្ហេឆសត់ សុត្វា េសាតាបត្តិផេល បតិដ្ឋហិត្វា សត្វាទំ តិមេត្តេត្វា ត្យុង្គប្បមុខស្ស កិក្ខុសង្ឃស្ស អឌ្ឍមាសមត្តំ មហាឆាតំ ឆត្វា កកចេធា បិឆេមុេល តិបជ្ជិត្វា សកដភបឆកមភត្ថំ កកចត្តំ ឃាចិត្វា “សុព្ពាកាទេ េធា កហបតេឃា តធាកតា អភិេមត្តី”តិ កកចតា ទុេត្ត “ឌិត្តា េភា កកចតា បដិព្ពា”តិ ខាត្វា អតិចិឃ តុដ្ឋា ឆសពាល់ ចត្តិ្វា តិក្ខត្តា អត្តទាយេក្កេ េឃាខេភ េឃាខេភ កកចេធា តិចាសត្ថំ ចិហាទំ កាេទត្វា អត្យបុេព្ពភ កោាសម្ពិំ បត្វា អត្តេតា អត្តេតា អាទាមេ យហត្តិ ឆភបទិច្ចាកំ កត្វា កកចេធា ចិហាេទ កាទាបយិសុ៉ តត្ថ េឃាសិតេសដ្ឋិភា កាទិធា េឃាសិតាទាមេយា ភាម អេហាសិ, ក្យក្កុដេសដ្ឋិភា កាទិធា ក្យក្កុដាទាមេយា ភាម, បិចាទិកេសដ្ឋិភា អម្ពចេភ កាទិធា បិចាទិកម្ពចត់ ភាម៉ តំ សត្ធាឃ ទុត្តំ “េឃាសិតេសដ្ឋិភា កាទិធេ អាទាមេ”តិ៉

អាទុេសា កិក្ខេចាតិ ឲត្ថ ត្យេង្គ កកចេត្តា សាចេកេ អាលបត្តា “កិក្ខេចា”តិ អាលបត្តិ៉ សាចកា បភ “ត្យេង្គហិ សឌិសា យា េហាយា”តិ “អាទុេសា”តិ បឆមំ ចត្វា បច្ឆា “កិក្ខេចា”តិ ចឆត្តិ៉ ត្យេង្គហិ ច អាលបិេធា កិក្ខសេង្ឃា “កឆេត្ត”តិ បដិចចត់ េឆតិ, សាចេកហិ អាលបិេធា “អាទុេសា”តិ៉

េឃា ហិ េកាឌីតិ អតិឃយចចត់៉ ឲេតភ តាឌិសាត់ សត្តិកិក្ខត់ បទិឃាឆាត់៉ យេយ សត្តិេកតិ យេយ សមីេប៉ អេទហត្តប្បត្តត្តិ អត្តតា អេទហត្តស្ស

ᨸᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᨸᩩᩴᩈᨠᩮ ᨽᩣᩅᩮ ᨶᩥᩔᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᨠᨧ᩠ᨨᩮᨠᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩣᨮᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩦᨲᩥ ᩏᨸᩁᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩮᩉᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ, ᨶ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ᪨ “ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨸᨮᨾᩔ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᩑᨠᩔ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩈᨾᨳᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩮᩣ, ᩑᨠᩔ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩮᩣ, ᩑᨠᩔ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨸᩥ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩑᨠᩮᨶ ᩅᩣ, ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨸᩔᨠᩔ ᩉᩥ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᨾᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩉᩥᨿᩮᩅ ᨸᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ ᩈᨾᨳᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨶᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᨲ᩠ᨲᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨲᩁᩮᨠᨾᨣ᩠ᨣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩉ – “ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨾᨳᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᨳᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩴ ᨸᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ, ᨸᨮᨾᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨸᨮᨾᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩥᨠᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ “ᩋᩣᩈᩮᩅᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ ᨻ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩦᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩣᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᨠᨾᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨬ᩠ᨬᩮᩣᨩᨶᩣ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ ᨻ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩦᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ ᨻ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩦᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᨸᩩᨶ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨣᨲᨶ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨸᩩᨶ ᨧᨸᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨶ ᨧ ᩋᨸᩁᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩴ ᩈᨾᨳᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘᨣᨾᩴ ᨸᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨳᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ, ᨸᨮᨾᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ, ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ...ᨸᩮ... ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᩘᨡᩣᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨶ᩠ᨴᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩔᨠᩣᨶᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩩᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩮᩈᩩ ᩒᨽᩣᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩈᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨽᨶ᩠ᨲᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩅᩥᩁᩪᨸᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᨾᩣᨸᩣᨴᩥᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩮᨶ ᨲᨾ᩠ᨾᩪᩃᨠᨲᨱ᩠ᩉᩣᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩣᨶᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩣᨮᩮᩣ᪨ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩈᨾᨿᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨾᨣ᩠ᨣᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩮᨶ ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩦᨳᩥᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨲᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩦᨳᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩦᨳᩥᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨣᩮᩣᨧᩁᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩈᩘᨡᩣᨲᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᩦᨴᨲᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨵᩥᨿᨲᩥ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨮᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨

អយំ សុត្តន្តវណ្ណនា.

១. សុត្តន្តនិទ្ទេសវណ្ណនា

២. តស្ស សុត្តន្តស្ស និទ្ទេសកថាយ តត្ថ ជាតេ ធម្មេតិ តស្មិំ សមាធិស្មិំ ជាតេ ចិត្តចេតសិកេ ធម្មេ. អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេនាតិអាទីនា វិបស្សនាយ ភេទំ ទស្សេតិ. សម្មាទិដ្ឋិ មគ្គោតិ សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតោ មគ្គោ. អដ្ឋសុ មគ្គង្គេសុ ឯកេកោបិ ហិ មគ្គោតិ វុច្ចតិ. អាសេវតីតិ សោតាបត្តិមគ្គវសេន. ភាវេតីតិ សកទាគាមិមគ្គុប្បាទនេន. ពហុលីករោតីតិ អនាគាមិអរហត្តមគ្គុប្បាទនេន. ឯតេសំ តិណ្ណំ អវត្ថាភេទេបិ សតិ អាវជ្ជនាទីនំ សាធារណត្តា សទិសមេវ វិស្សជ្ជនំ កតំ.

៣. អាលោកសញ្ញាបដិនិស្សគ្គានុបស្សនានំ អន្តរាបេយ្យាលេ អវិក្ខេបាទីនិ ច ឈានសមាបត្តិកសិណានុស្សតិអសុភា ច ទីឃំ អស្សាសាទីនិ ច អានន្តរិកសមាធិញាណនិទ្ទេសេ (បដិ. ម. ១.៨០-៨១) និទ្ទិដ្ឋត្តា សង្ខិត្តានិ. តត្ថ ច អវិក្ខេបវសេនាតិ បុព្ពភាគាវិក្ខេបវសេន គហេតព្ពំ. អនិច្ចានុបស្សី អស្សាសវសេនាតិអាទីសុ សុទ្ធវិបស្សនាវសេន វុត្តចតុក្កេ បន តរុណវិបស្សនាកាលេ វិបស្សនាសម្បយុត្តសមាធិបុព្ពង្គមា ពលវវិបស្សនា វេទិតព្ពា.

៤. វិបស្សនាបុព្ពង្គមវារេ បឋមំ អនិច្ចតោតិអាទិនា អារម្មណំ អនិយមេត្វា វិបស្សនា វុត្តា, បច្ឆា រូបំ អនិច្ចតោតិអាទិនា អារម្មណំ និយមេត្វា វុត្តា. តត្ថ ជាតានន្តិ តស្សា វិបស្សនាយ ជាតានំ ចិត្តចេតសិកានំ ធម្មានំ. វោសគ្គារម្មណតាតិ ឯត្ថ វោសគ្គោ និព្ពានំ. និព្ពានញ្ហិ សង្ខតវោសគ្គតោ បរិច្ចាគតោ "វោសគ្គោ"តិ វុត្តោ. វិបស្សនា ច តំសម្បយុត្តធម្មា ច និព្ពាននិន្នតាយ អជ្ឈាសយវសេន និព្ពានេ បតិដ្ឋិតត្តា និព្ពានបតិដ្ឋា និព្ពានារម្មណា. បតិដ្ឋាបិ ហិ អាលម្ពិយតីតិ អារម្មណំ នាម ហោតិ, និព្ពានេ បតិដ្ឋដ្ឋេនេវ និព្ពានារម្មណា. អញ្ញត្ថ បាឡិយម្បិ ហិ បតិដ្ឋា "អារម្មណ"ន្តិ វុច្ចតិ. យថាហ – "សេយ្យថាបិ, អាវុសោ, នឡាគារំ វា តិណាគារំ វា សុក្ខំ កោឡាបំ តេរោវស្សិកំ បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណុក្កាយ ឧបសង្កមេយ្យ, លភេថ អគ្គិ ឱតារំ, លភេថ អគ្គិ អារម្មណ"ន្តិអាទិ (សំ. និ. ៤.២៤៣). តស្មា តត្ថ ជាតានំ ធម្មានំ វោសគ្គារម្មណតាយ និព្ពានបតិដ្ឋាភាវេន ហេតុភូតេន ឧប្បាទិតោ យោ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតាសង្ខាតោ ឧបចារប្បនាភេទោ អវិក្ខេបោ, សោ សមាធីតិ វិបស្សនាតោ បច្ឆា ឧប្បាទិតោ និព្ពេធភាគិយោ សមាធិ និទ្ទិដ្ឋោ ហោតិ. តស្មាយេវ ហិ ឥតិ បឋមំ វិបស្សនា, បច្ឆា សមថោតិ វុត្តំ.

៥. យុគនទ្ធនិទ្ទេសេ យស្មា ហេដ្ឋា សុត្តន្តវណ្ណនាយំ វុត្តោ យុគនទ្ធក្កមោ បុរិមទ្វយនិទ្ទេសនយេនេវ បាកដោ, មគ្គក្ខណេ យុគនទ្ធក្កមោ បន ន បាកដោ, តស្មា បុព្ពភាគេ អនេកក្ខត្តុំ យុគនទ្ធភាវំ អវត្វា មគ្គក្ខណេ ឯកក្ខណេ លព្ភមានយុគនទ្ធភាវមេវ ទស្សេន្តោ សោឡសហិ អាការេហីតិអាទិមាហ. តត្ថ អារម្មណដ្ឋេនាតិអាទីសុ សព្ពេសុ អាការេសុ អត្ថេ ឧទ្ទិដ្ឋេ យុគនទ្ធំ មូលបទេន ឧទ្ធរិត្វា តំ វិប្បហាយ សេនានំ វសេន "សោឡសហី"តិ វុត្តំ. អារម្មណដ្ឋេនាតិ អាលម្ពនដ្ឋេន, អារម្មណវសេនាតិ អត្ថោ. ឯវំ សេសេសុបិ.

គោចរដ្ឋេនាតិ អារម្មណដ្ឋេនបិ សតិ និស្សយិតព្ពដ្ឋានដ្ឋេន។ បហានដ្ឋេនាតិ បជហនដ្ឋេន។ បរិច្ចាគដ្ឋេនាតិ បហានេនបិ សតិ បុន អនាទិយនេន បរិច្ចាគដ្ឋេន។ វុដ្ឋានដ្ឋេនាតិ ឧគ្គមនដ្ឋេន។ វិវដ្ដនដ្ឋេនាតិ ឧគ្គមនេនបិ សតិ អបុនរាវដ្ដនេន និវត្តនដ្ឋេន។ សន្តដ្ឋេនាតិ និព្ពុតដ្ឋេន។ បណីតដ្ឋេនាតិ និព្ពុតដ្ឋេនបិ សតិ ឧត្តមដ្ឋេន, អតប្បកដ្ឋេន ច។ វិមុត្តដ្ឋេនាតិ ពន្ធនាបគតដ្ឋេន។ អនាសវដ្ឋេនាតិ ពន្ធនមោក្ខេបិ សតិ អារម្មណំ កត្វា បវត្តមានាសវវិរហិតដ្ឋេន។ តរណដ្ឋេនាតិ អនោសីទិត្វា បិលវនដ្ឋេន, អតិក្កមនដ្ឋេន ច។ អនិមិត្តដ្ឋេនាតិ សង្ខារនិមិត្តវិរហិតដ្ឋេន។ អប្បណិហិតដ្ឋេនាតិ បណិធិវិរហិតដ្ឋេន។ សុញ្ញតដ្ឋេនាតិ អភិនិវេសវិរហិតដ្ឋេន។ ឯករសដ្ឋេនាតិ ឯកកិច្ចដ្ឋេន។ អនតិវត្តនដ្ឋេនាតិ អញ្ញមញ្ញំ អនតិក្កមនដ្ឋេន។ យុគនទ្ធដ្ឋេនាតិ យុគលកដ្ឋេន។

ឧទ្ធច្ចំ បជហតោ, អវិជ្ជំ បជហតោតិ យោជិតោ តស្ស តស្ស បដិបក្ខប្បហានវសេន វុត្តំ។ និរោធោ ចេត្ថ និព្ពានមេវ។ អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តីតិ សមថោ ចេ វិបស្សនំ អតិវត្តេយ្យ, លីនបក្ខិកត្តា សមថស្ស ចិត្តំ កោសជ្ជាយ សំវត្តេយ្យ។ វិបស្សនា ចេ សមថំ អតិវត្តេយ្យ, ឧទ្ធច្ចបក្ខិកត្តា វិបស្សនាយ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចាយ សំវត្តេយ្យ។ តស្មា សមថោ ច វិបស្សនំ អនតិវត្តមានោ កោសជ្ជបាតំ ន ករោតិ, វិបស្សនា សមថំ អនតិវត្តមានា ឧទ្ធច្ចបាតំ ន ករោតិ។ សមថោ សមំ បវត្តមានោ វិបស្សនំ ឧទ្ធច្ចបាតតោ រក្ខតិ, វិបស្សនា សមំ បវត្តមានា សមថំ កោសជ្ជបាតតោ រក្ខតិ។ ឯវមិមេ ឧភោ អញ្ញមញ្ញំ អនតិវត្តនកិច្ចេន ឯកកិច្ចា, សមា ហុត្វា បវត្តមានេន អញ្ញមញ្ញំ អនតិវត្តមានា អត្ថសិទ្ធិករា ហោន្តិ។ តេសំ មគ្គក្ខណេ យុគនទ្ធត្តំ វុដ្ឋានគាមិនិវិបស្សនាក្ខណេ យុគនទ្ធត្តានេវ ហោតិ។ បហានបរិច្ចាគវុដ្ឋានវិវដ្ដនករណានំ មគ្គកិច្ចវសេន វុត្តត្តា សកលស្ស មគ្គកិច្ចស្ស ទស្សនត្ថំ ឧទ្ធច្ចសហគតកិលេសា ច ខន្ធា ច អវិជ្ជាសហគតកិលេសា ច ខន្ធា ច និទ្ទិដ្ឋា។ សេសានំ ន តថា វុត្តត្តា បដិបក្ខធម្មមត្តទស្សនវសេន ឧទ្ធច្ចាវិជ្ជា ឯវ និទ្ទិដ្ឋា។ វិវដ្ដតោតិ និវត្តន្តស្ស។

សមាធិ កាមាសវា វិមុត្តោ ហោតីតិ សមាធិស្ស កាមច្ឆន្ទបដិបក្ខត្តា វុត្តំ។ រាគវិរាគាតិ រាគស្ស វិរាគោ សមតិក្កមោ ឯតិស្សា អត្ថីតិ រាគវិរាគា, “រាគវិរាគតោ”តិ និស្សក្កវចនំ វា។ តថា អវិជ្ជាវិរាគា។ ចេតោវិមុត្តីតិ មគ្គសម្បយុត្តោ សមាធិ។ បញ្ញាវិមុត្តីតិ មគ្គសម្បយុត្តា បញ្ញា។ តរតោតិ តរន្តស្ស។ សព្ពបណិធីហីតិ រាគទោសមោហបណិធីហិ, សព្ពបត្ថនាហិ វា។ ឯវំ ចុទ្ទស អាការេ វិសជ្ជេត្វា ឯករសដ្ឋា អនតិវត្តនដ្ឋា អវិភជិត្វាវ ឥមេហិ សោឡសហិ អាការេហីតិ អាហ។ កស្មា? តេសំ ចុទ្ទសន្នំ អាការានំ ឯកេកស្ស អវសានេ “ឯករសា ហោន្តិ, យុគនទ្ធា ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តី”តិ និទ្ទិដ្ឋត្តា តេ ទ្វេបិ អាការា និទ្ទិដ្ឋាវ ហោន្តិ។ តស្មា “សោឡសហី”តិ អាហ។ យុគនទ្ធដ្ឋោ បន ទ្វេសុបិ ន កថិតោយេវាតិ។

២។ ធម្មុទ្ធច្ចវារនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩។ ធម្មុទ្ធច្ចវារេ អនិច្ចតោ មនសិករោតោ ឱភាសោ ឧប្បជ្ជតីតិ ឧទយព្ពយានុបស្សនាយ ឋិតស្ស តីហិ អនុបស្សនាហិ បុនប្បុនំ សង្ខារេ វិបស្សន្តស្ស វិបស្សន្តស្ស វិបស្សនាញាណេសុ បរិបាកគតេសុ តទង្គវសេន កិលេសប្បហានេន បរិសុទ្ធចិត្តស្ស អនិច្ចតោ វា ទុក្ខតោ វា អនត្តតោ វា មនសិការក្ខណេ វិបស្សនាញាណានុភាវេន បកតិយាវ ឱភាសោ ឧប្បជ្ជតីតិ បឋមំ តាវ អនិច្ចតោ មនសិករោតោ

ឱភាសោ គមិតោ។ អកុសលោបិ វិបស្សកោ តស្មិំ ឱភាសេ ឧប្បន្នេ "ន វត មេ ឥតោ បុព្វេ ឯវរូបោ ឱភាសោ ឧប្បន្នបុព្វោ, អទ្ធា មគ្គំ បត្តោម្ហិ, ផលំ បត្តោម្ហី"តិ អមគ្គមេវ "មគ្គោ"តិ, អផលមេវ "ផល"ន្តិ គណ្ហាតិ។ តស្ស អមគ្គំ "មគ្គោ"តិ, អផលំ "ផល"ន្តិ គណ្ហតោ វិបស្សនាវីថិ ឧក្កន្តា ហោតិ។ សោ អត្តនោ វិបស្សនាវីថិំ វិស្សជ្ជេត្វា វិក្ខេបមាបន្នោ វា ឱភាសមេវ តណ្ហាទិដ្ឋិមញ្ញនាហិ មញ្ញមានោ វា និសីទតិ។ សោ ខោ បនាយំ ឱភាសោ កស្សចិ ភិក្ខុនោ បល្លង្កដ្ឋានមត្តមេវ ឱភាសេន្តោ ឧប្បជ្ជតិ, កស្សចិ អន្តោគព្ភំ, កស្សចិ ពហិគព្ភម្បិ, កស្សចិ សកលវិហារំ, គាវុតំ អឌ្ឍយោជនំ យោជនំ ទ្វិយោជនំ...បេ... កស្សចិ បថវីតលតោ យាវ អកនិដ្ឋព្រហ្មលោកា ឯកាលោកំ កុរុមានោ។ ភគវតោ បន ទសសហស្សិលោកធាតុំ ឱភាសេន្តោ ឧទបាទិ។ អយញ្ហិ ឱភាសោ ចតុរង្គសមន្នាគតេបិ អន្ធការេ តំ តំ ឋានំ ឱភាសេន្តោ ឧប្បជ្ជតិ។

ឱភាសោ ធម្មោតិ ឱភាសំ អាវជ្ជតីតិ អយំ ឱភាសោ មគ្គធម្មោ ផលធម្មោតិ វា តំ តំ ឱភាសំ មនសិ ករោតិ។ តតោ វិក្ខេបោបិ ឧទ្ធច្ចន្តិ តតោ ឱភាសតោ ធម្មោតិ អាវជ្ជនការណតោ វា សោ ឧប្បជ្ជតិ វិក្ខេបោបិ, សោ ឧទ្ធច្ចំ នាមាតិ អត្ថោ។ តេន ឧទ្ធច្ចេន វិគ្គហិតមានសោតិ តេន ឯវំ ឧប្បជ្ជមានេន ឧទ្ធច្ចេន វិនោធិតចិត្តោ, តេន ច ឧទ្ធច្ចេន ការណភូតេន តម្មូលកកិលេសុប្បត្តិយា វិនោធិតចិត្តោ វិបស្សកោ វិបស្សនាវីថិំ ឧក្កមិត្វា វិក្ខេបំ វា តម្មូលកកិលេសេសុ វា ឋិតត្តា អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ ឧបដ្ឋានានិ យថាភូតំ នប្បជានាតិ។ "តេន វុច្ចតិ ធម្មុទ្ធច្ចវិគ្គហិតមានសោ"តិ ឯវំ ឋិតិ-សង្គោ មោចេតព្វោ ហោតិ សោ សមយោតិ ឯវំ អស្សាទនេន ឧបក្កិលិដ្ឋចិត្តស្សាបិ យោគិនោ សចេ ឧបបរិក្ខា ឧប្បជ្ជតិ, សោ ឯវំ បជានាតិ – "វិបស្សនា នាម សង្ខារារម្មណា, មគ្គផលានិ និព្ពានារម្មណានិ, ឈានានិ ច ចិត្តានិ ច សង្ខារារម្មណានិ, តស្មា នាយមោភាសោ មគ្គោ, ឧទយព្ពយានុបស្សនាយេវ និព្ពានស្ស លោកិកោ មគ្គោ"តិ មគ្គាមគ្គំ វវត្ថបេត្វា តំ វិក្ខេបំ បរិវជ្ជេត្វា ឧទយព្ពយានុបស្សនាយ ឋត្វា សាធុកំ សង្ខារេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ។ ឯវំ ឧបបរិក្ខន្តស្ស សោ សមយោ ហោតិ។ ឯវំ អបស្សន្តោ បន "មគ្គផលប្បត្តោម្ហី"តិ អធិមានិកោ ហោតិ។

ឯវំ តំ ចិត្តន្តិ ឯវំ តំ វិបស្សនាចិត្តំ។ អញ្ញាណេនេវាតិ អនិច្ចានុបស្សនាយ អារម្មណេ គោចរទឡ្ហត្តេន ញាណំ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្សេវ យោគាវចរស្ស រូបារូបធម្មេ តុលយន្តស្ស តីរយន្តស្ស វិស្សដ្ឋឥន្ទវជិរមិវ អវិហតវេគំ តិខិណំ សូរមតិវិសទំ វិបស្សនាញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ បីតិ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្មិំ សមយេ ខុទ្ទិកា បីតិ, ខណិកា បីតិ, ឱក្កន្តិកា បីតិ, ឧព្វេគា បីតិ, ផរណា បីតីតិ អយំ បញ្ចវិធា វិបស្សនាសម្បយុត្តា បីតិ សកលសរីរំ បូរយមានា ឧប្បជ្ជតិ។ បស្សទ្ធិ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្មិំ សមយេ កាយចិត្តានំ នេវ ទរថោ, ន គារវតា, ន កក្ខឡតា, ន អកម្មញ្ញតា, ន គេលញ្ញតា, ន វង្កតា ហោតិ។ អថ ខោ បនស្ស កាយចិត្តានិ បស្សទ្ធានិ លហូនិ មុទូនិ កម្មញ្ញានិ បគុណានិ សុវិសទានិ ឧជុកានិយេវ ហោន្តិ។ សោ ឯវំ បស្សទ្ធាទីហិ អនុគ្គហិតកាយចិត្តោ តស្មិំ សមយេ អមានុសិំ នាម រតិំ អនុភវតិ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ –

"សុញ្ញាគារំ បវិដ្ឋស្ស, សន្តចិត្តស្ស ភិក្ខុនោ;

អមានុសី រតី ហោតិ, សម្មា ធម្មំ វិបស្សតោ។

“យតោ យតោ សម្មសតិ, ខន្ធានំ ឧទយព្ពយំ;

លភតី បីតិបាមោជ្ជំ, អមតំ តំ វិជានត”ន្តិ។ (ធ. ប. ៣៧៣-៤) –

ឯវមស្ស ឥមំ អមានុសិំ រតិំ សាធយមានា លហុតាទីហិ សហិតា វិបស្សនាសម្បយុត្តា កាយចិត្តបស្សទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ។ សុខំ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្ស ច តស្មិំ សមយេ សកលសរីរំ អភិសន្ទយមានំ វិបស្សនាសម្បយុត្តំ សុខំ ឧប្បជ្ជតិ។ អធិមោក្ខោ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្ស ច តស្មិំ សមយេ ចិត្តចេតសិកានំ អតិសយបសាទភូតា វិបស្សនាសម្បយុត្តា សទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ។ បគ្គហោ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្ស ច តស្មិំ សមយេ អសិថិលមនច្ចារទ្ធំ សុបគ្គហិតំ វិបស្សនាសម្បយុត្តំ វីរិយំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឧបដ្ឋានំ ឧប្បជ្ជតីតិ តស្ស ច តស្មិំ សមយេ សុបដ្ឋិតា សុប្បតិដ្ឋិតា និខាតា អចលា បព្ពតរាជសទិសា វិបស្សនាសម្បយុត្តា សតិ ឧប្បជ្ជតិ។ សោ យំ យំ ឋានំ អាវជ្ជតិ សមន្នាហរតិ មនសិ ករោតិ បច្ចវេក្ខតិ, តំ តំ ឋានមស្ស ឱក្កន្តិត្វា បក្ខន្ទិត្វា ទិព្ពចក្ខុនោ បរលោកោ វិយ សតិយា ឧបដ្ឋាតិ (វិសុទ្ធិ. ២.៧៣៤)។

ឧបេក្ខាតិ វិបស្សនុបេក្ខា ចេវ អាវជ្ជនុបេក្ខា ច។ តស្មិញ្ហិ សមយេ សព្ពសង្ខារេសុ មជ្ឈត្តភូតា វិបស្សនុបេក្ខាបិ ពលវតី ឧប្បជ្ជតិ, មនោទ្វារេ អាវជ្ជនុបេក្ខាបិ។ សា ហិស្ស តំ តំ ឋានំ អាវជ្ជន្តស្ស វិស្សដ្ឋិន្ទវជិរមិវ បត្តបុដេ បក្ខិត្តតត្តនារាចោ វិយ ច សូរា តិខិណា ហុត្វា វហតិ។ ឯវញ្ហិ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ២.៧៣៤) វុត្តំ។ វិបស្សនុបេក្ខាតិ ចេត្ថ “វិបស្សនាសម្បយុត្តា តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា”តិ អាចរិយា វទន្តិ។ វិបស្សនាញាណេ ហិ គយ្ហមានេ “ញាណំ ឧប្បជ្ជតី”តិ វិបស្សនាញាណស្ស អាគតត្តា បុនរុត្តិទោសោ ហោតិ។ តតិយជ្ឈានវណ្ណនាយញ្ច “សង្ខារុបេក្ខាវិបស្សនុបេក្ខានម្បិ អត្ថតោ ឯកីភាវោ។ បញ្ញា ឯវ ហិ សា, កិច្ចវសេន ទ្វិធា ភិន្នា”តិ វុត្តំ។ តស្មា វិបស្សនាសម្បយុត្តាយ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ វុច្ចមានាយ បុនរុត្តិទោសោ ច ន ហោតិ, តតិយជ្ឈានវណ្ណនាយ ច សមេតិ។ យស្មា ច បញ្ចសុ ឥន្ទ្រិយេសុ “ញាណំ អធិមោក្ខោ បគ្គហោ ឧបដ្ឋាន”ន្តិ បញ្ញិន្ទ្រិយសទ្ធិន្ទ្រិយវីរិយិន្ទ្រិយសតិន្ទ្រិយានិ និទ្ទិដ្ឋានិ, សមាធិន្ទ្រិយំ បន អនិទ្ទិដ្ឋំ ហោតិ, យុគនទ្ធវសេនាបិ ច សមាធិន្ទ្រិយំ និទ្ទិសិតព្ពមេវ ហោតិ, តស្មា សមប្បវត្តោ សមាធិ បុន សមាធានេ ព្យាបារប្បហានករណេន “ឧបេក្ខា”តិ វុត្តោតិ វេទិតព្ពោ។

និកន្តិ ឧប្បជ្ជតីតិ ឯវំ ឱភាសាទិបដិមណ្ឌិតាយ វិបស្សនាយ អាលយំ កុព្ពមានា សុខុមា សន្តាការា និកន្តិ ឧប្បជ្ជតិ, យា កិលេសោតិ បរិគ្គហេតុម្បិ ន សក្កា ហោតិ។ យថា ច ឱភាសេ, ឯវំ ឯតេសុបិ អញ្ញតរស្មិំ ឧប្បន្នេ យោគាវចរោ “ន ច វត មេ ឥតោ បុព្ពេ ឯវរូបំ ញាណំ ឧប្បន្នបុព្ពំ, ឯវរូបា បីតិ បស្សទ្ធិ សុខំ អធិមោក្ខោ បគ្គហោ ឧបដ្ឋានំ ឧបេក្ខា និកន្តិ ឧប្បន្នបុព្ពា, អទ្ធា មគ្គំ បត្តោម្ហិ ផលំ បត្តោម្ហី”តិ អមគ្គមេវ “មគ្គោ”តិ, អផលមេវ “ផល”ន្តិ គណ្ហាតិ។ តស្ស អមគ្គំ “មគ្គោ”តិ, អផលំ “ផល”ន្តិ គណ្ហតោ វិបស្សនាវីថិ ឧក្កន្តា ហោតិ។ សោ អត្តនោ មូលកម្មដ្ឋានំ វិស្សជ្ជេត្វា និកន្តិមេវ អស្សាទេន្តោ និសីទតិ។ ឯត្ថ ច ឱភាសាទយោ ឧបក្កិលេសវត្ថុតាយ ឧបក្កិលេសាតិ វុត្តា, ន អកុសលត្តា។ និកន្តិ បន ឧបក្កិលេសោ ចេវ ឧបក្កិលេសវត្ថុ ច។ វត្ថុវសេនេវ ចេតេ ទស, គាហវសេន បន សមតិំស ហោន្តិ។ កថំ? “មម ឱភាសោ ឧប្បន្នោ”តិ គណ្ហតោ ហិ ទិដ្ឋិគ្គាហោ ហោតិ, “មនាបោ វត ឱភាសោ ឧប្បន្នោ”តិ គណ្ហតោ

យាតក្កោទហា, ឍ្ថកាង អប្សោគឃទេតា តល្យាក្កោទហា៑ ឮតិ ឍ្ថកាទេង ឌីឌ្ជិយាតតល្យាចទេងត តទេឃា កាហា៑ តឆា ទេងទេងឋ្វបឹតិ ឲចំ កាហចទេងត ងយតិង ក្ថបក្កិទេលងា ទេហាត្តិ៑ ទ្យក្លទេតា យតងិកទេទាទេតា, អតត្តទេតា យតងិកទេទាទេតាតិ ចាទេទេង្វបិ ឮយិតាច តទេឃត អទេត្ត៑ ទេចឌិតទេត្តា៑ ឲទេពកអត្យបឋ្សតាចទេងត ទេហត្ត ឲទេពកឋ្ស ចិបឋ្សត្យបក្កិទេលង្វប្បត្តិ ទេចឌិតត្តា, ត ឲពទេឋ្សច៑

តឹង្វ អត្យបឋ្សតាង្វ៑ ឲចំ អទេកឌទេតា ចិបឋ្សតាចទេងត ក្ថបក្កិទេលទេង ឌទេឋ្សត្វា បុត ទេកឌចទេងត ឌទេឋ្សទេត្តា ទ្វបំ អតិច្ចទេតា យតងិកទេទាទេតាតិអាឌិយាហ៑ តត្ត ឌទេាយទេលំ អតិច្ចទេតា ក្ថបដ្ឋាតត្តិ ឌទេាយទេលាឋ្ស អតិច្ចទេតា ក្ថបដ្ឋាតំ៑

លិ៑ ឃស្មា បុទេត្ត ទ្យត្តាតំ ងយតិងាឃ ក្ថបក្កិទេលងាតំ ចទេងត អកុងទេលិ អញ្យទេត្តា ទេឃាកាចឆទេទា ឍ្ថកាងាឌីង្វ ចិកយ្យតិ, ឍ្ថកាងាឌីង្វ ឲទេពកំ "ឲតំ យយ, ឲទេងាហយង្វិ, ឲទេងា ទេយ អត្តា"តិ ងយត្យបឋ្សតិ, តស្មា តយត្ត ឌទេឋ្សទេត្តា ឍ្ថកាទេង ទេចច ឌាទេលា ចាតិអាឌិកាចាក្វឃយាហ៑ តត្ត ចិកយ្យតីតិ ឍ្ថកាងាឌិទេព អាទេយ្វទេលា តាតាកិទេលងចទេងត ចិចិឆា កយ្យតិ ទេចឆតិ៑ ទេឃហិ ចិត្តំ បទេចឆតីតិ ទេឃហិ បឋ្សឌ្ឋិង្វទេពហិ ចិត្តំ តាតាកិទេលងចទេងត តាតប្បកាទេទត ទេចឆតិ កយ្យតិ៑ តស្មា បឋ្សឌ្ឋិឃា ង្វទេព ទេចច ទេឃាកាចឆទេទា ចិកយ្យតីតិ ងយ្តទេត្ត ទេចឌិតទេត្តា៑ ក្ថទេបក្លាចឌ្ឋតាឃ ទេចចាតិ ក្ថទេបក្លាងក្លាតាឃ អាចឌ្ឋតាឃ ទេចច ចិកយ្យតិ, អាចឌ្ឋត្យទេបក្លាឃ ទេចច ចិកយ្យតីតិ អទេត្ត៑ ចិង្វឌ្ឋិយទេក្ក (ចិង្វឌ្ឋិ៑ ៣៑លិ១៩) បត "ក្ថទេបក្លាចឌ្ឋតាឃច្ចា"តិ ទ្យត្តំ៑ ក្ថទេបក្លាឃ ចាតិ ទេហដ្ឋា ទ្យត្តប្បកាទេាឃ ក្ថទេបក្លាឃ ច ចិកយ្យតិ, តិកត្តិឃា ច ចិកយ្យតីតិ អទេត្ត៑ ឲត្ត ច ក្វិត្តំ ក្ថទេបក្លាតំ តិឌ្ឌិដ្ឋត្តា ទេហដ្ឋា "ក្ថទេបក្លា ក្ថប្បឌ្ឋតី"តិ ទ្យត្តដ្ឋាទេត ច ក្វកឃឆា អទេត្ត ទ្យទេត្តា៑ អតិច្ចាត្យបឋ្សតាឌីង្វ ច ឲទេពកិឋ្សាទេឃច អាចឌ្ឋត្យទេបក្លាឃ ងត្កាចទេតា ឲទេពកាទេឃច អត្យបឋ្សតា អតិច្ចំ អតិច្ចំ, ទ្យក្លំ ទ្យក្លំ, អតត្តា អតត្តាតិ បុតប្បុតំ កាចិឃតីតិ ទ្យត្តំ ទេហាតិ៑ ឃស្មា បត ក្យងទេលិ បល្ថិទេតា ញ្យទេត្តា ញ្យឌ្ឋិងយ្យទេត្តា ទេឃាកាចឆទេទា ឍ្ថកាងាឌីង្វ ក្ថប្បទេត្តង្វ "អឃំ ទេលា ទេយ ឍ្ថកាទេងា ក្ថប្បទេត្តា, ទេងា ទេលា បតាឃំ អតិទេច្ចា ងដ្ឋទេតា បដិច្ចងយុប្បទេត្តា លឃឆទេយ្វា ចឃឆទេយ្វា ចិទាកឆទេយ្វា តិទេទាឆឆទេយ្វា"តិ ឮតិ ចា តំ បញ្ញាឃ បទិឌ្ឋិត្តតិ ក្ថបបទិក្លតិ៑ អឆ ចា បតឋ្ស ឲចំ ទេហាតិ – ងទេច ឍ្ថកាទេងា អត្តា កទេចយ្យ, "អត្តា"តិ កទេហតុំ ចទេដ្ឋយ្យ៑ អតត្តាច បតាឃំ "អត្តា"តិ កហិទេតា៑ តស្មាឃំ អចងចត្តតដ្ឋេត អតត្តាតិ បឋ្សទេត្តា ឌីឌ្ជិ ក្ថឈ្លាទេដតិ៑ ងទេច ឍ្ថកាទេងា តិទេច្ចា កទេចយ្យ, "តិទេច្ចា"តិ កទេហតុំ ចទេដ្ឋយ្យ៑ អតិទេច្ចាច បតាឃំ "តិទេច្ចា"តិ កហិទេតា៑ តស្មាឃំ ហុត្វា អកាចដ្ឋេត អតិទេច្ចាតិ បឋ្សទេត្តា យាតំ ងយុឈ្លាទេដតិ៑ ងទេច ឍ្ថកាទេងា ង្វទេលា កទេចយ្យ, "ង្វទេលា"តិ កទេហតុំ ចទេដ្ឋយ្យ៑ ទ្យទេក្លាច បតាឃំ "ង្វទេលា"តិ កហិទេតា៑ តស្មាឃំ ក្ថប្បាគចឃបដិបីឡអតដ្ឋេត ទ្យទេក្លាតិ បឋ្សទេត្តា តិកត្តិ បទិឃាឌិឃតិ៑ ឃឆា ច ឍ្ថកាទេង, ឲចំ ទេងទេងឋ្វបិ៑

ឲចំ ក្ថបបទិក្លិត្វា ឍ្ថកាងំ "ទេតតំ យយ, ទេតទេងាហយង្វិ, ត ទេយទេងា អត្តា"តិ ងយត្យបឋ្សតិ៑ ឌាទេលំ...ទេប... តិកត្តិ "ទេតតំ យយ, ទេតទេងាហយង្វិ, ត ទេយទេងា អត្តា"តិ ងយត្យបឋ្សតិ៑ ឲចំ ងយត្យបឋ្សទេត្តា ឍ្ថកាងាឌីង្វ ត កយ្យតិ ត ទេចឆតិ៑ តស្មា តយត្ត ឌទេឋ្សទេត្តា ឮយាតិ ឌង ផាតាតីតិ កាឆយាហ៑ តត្ត ឌង ផាតាតីតិ ឍ្ថកាងាឌីតិ៑ បញ្ញា ឃឋ្ស បទិច្ចិតាតិ ឃឋ្ស ក្ថបក្កិទេលងចិយុត្តាឃ បញ្ញាឃ បទិចិតាតិ បុតប្បុតំ ឋដ្ឋាតិ បទិកាចិតាតិ៑ ឆយ្វត្តច្ចក្យងទេលិ ទេហាតីតិ ទេងា បញ្ញាឃ បទិចិតឌងដ្ឋាទេតា ទេឃាកាចឆទេទា បុទេត្ត ទ្យត្តប្បកាទេឋ្ស ឆយ្វត្តច្ចឋ្ស ឃឆាងកាចបដិទេចទេឆត ទេលទេកា ទេហាតិ៑ ត ច ងទេយ្វាហ កច្ឆតីតិ ឆយ្វត្តច្ចក្យងលត្តាទេឃច តល្យាយាតឌិដ្ឋឈ្លាដចទេងត ងទេយ្វាហត្ថា ត កច្ឆតិ៑

ព្ពនាតិ បុព្វេ ចុត្តូបេច ចិឆិ អបរេត បរិយាយេត ចិការចេត្វា ឥស្សេត្តា ចិក្លិបតិ នេច កិលិស្សតិ នាតិអាឌិកាឆយាហៈ តត្ថ យត្ថបញ្ញោ យោកាចនរោ ឞ្កាយាឌឹសុ ចិក្លេបញ្ចា អចនេយនកិលេសុប្បត្តិញ្ចា បិបុណាតិៈ យញ្ញិយបញ្ញោ ចិក្លេបយេច បិបុណាតិ, តាចនេយនកិលេសុប្បត្តិំ, នេយា អឆិយាតិកោ ហោតិៈ តិក្លបញ្ញោ ចិក្លេបំ បិបុណិត្វាបិ តំ អឆិយាតំ បហាយ ចិបស្សតំ អារកតិៈ អតិតិក្លបញ្ញោ ត ចិក្លេបំ បិបុណាតិ, ត នាចនេយនកិលេសុប្បត្តិំ ចិក្លិប្យតិ នេចាតិ តេសុ យត្ថបញ្ញោ ឆយុឌ្ឍន្ទសម្ពាតំ ចិក្លេបញ្ចេ បិបុលឹយតិៈ កិលិស្សតិ នាតិ តណ្យាយាតឌិដ្ឋិកិលេសេហិ កិលេសិយតិ ន, ដ្ឋបតាបឹយតិ ចិឆាឌឹយតីតិ អត្ថោៈ នចតិ ចិត្តកាចតាតិ តស្ស យត្ថបញ្ញស្ស ចិបស្សតាចិត្តកាចតា កិលេសេសុយេច ផាតតោ បដិបក្ខាចិហតត្តា នចតិ, បរិបតតីតិ អត្ថោៈ ចិក្លិបតិ ត កិលិស្សតីតិ យញ្ញិយបញ្ញោ ចិក្លេបេត ចិក្លិបតិ, កិលេសេហិ ត កិលិស្សតិៈ កាចតា បរិហាយតីតិ តស្ស យញ្ញិយបញ្ញស្ស អឆិយាតិកត្វា ចិបស្សតារម្ភាការចេត ចិបស្សតា បរិហាយតិ, តប្យចត្តតីតិ អត្ថោៈ ចិក្លិបតិ ត កិលិស្សតីតិ តិក្លបញ្ញោបិ ចិក្លេបេត ចិក្លិបតិ, កិលេសេហិ ត កិលិស្សតិៈ កាចតា ត បរិហាយតីតិ តស្ស តិក្លបញ្ញស្ស សត្តេបិ ចិក្លេបេ តំ អឆិយាតចិក្លេបំ បហាយ ចិបស្សតារម្ភសម្ភារចេត ចិបស្សតាកាចតា ត បរិហាយតិ, បចត្តតីតិ អត្ថោៈ ត ន ចិក្លិបតេ ចិត្តំ ត កិលិស្សតីតិ អតិតិក្លបញ្ញស្ស ចិត្តំ ត ចិក្លេបេត ចិក្លិបតិ, ត ន កិលេសេហិ កិលិស្សតិៈ ត នចតិ ចិត្តកាចតាតិ តស្ស ចិបស្សតាចិត្តកាចតា ត នចតិ, ចិក្លេបកិលេសាការចេត យធាផាតេត តិដ្ឋតីតិ អត្ថោៈ

ព្ពយេហិ នត្ហិ ផាតេហីតិអាឌីសុ ព្ពនាតិ ចុត្តេហិ ព្ពយេហិ នត្ហិ ផាតេហិ ហេតុក្ខតេហិ, ករណក្ខតេហិ ចា ឞ្កាយាឌិកោ ឥស ផាតេ ចិត្តស្ស សន្តេបេត ន ចិក្លេបេត ន ចិក្កហិតំ យាតសំ ចិក្លេបកិលេសុប្បត្តិចិរហិតោ នចុត្ថោ ក្យសលោ យហាបញ្ញោ យោកាចនរោ យត្ថបញ្ញាឌឹតំ តិណ្ណំ យោកាចនរាតំ យាតសំ ឲចន្ចា ឲចន្ចា ហោតីតិ តាតប្យការតោ ឌាតាតីតិ សម្ពន្ធតោ អត្ថចណ្ណតា ចេឌិតព្វាៈ សន្តេបេតិ តេត្ថ ចិក្លេបស្ស នេច កិលេសាតញ្ចា ដ្ឋប្បត្តិចនេយត ចិត្តស្ស លិតការចោ ចេឌិតព្វោៈ ចិក្លេបេតិ “ចិក្លិបតិ ត កិលិស្សតី”តិ ទ្ធឹសុ ផាតេសុ ចុត្តចិក្លេបចនេយត ចិត្តស្ស ដ្ឋឌ្ឍតាការចោ ចេឌិតព្វោតិៈ

ឃ្យាកត្ឌកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

១ៈ សន្ខកឆា

សន្ខកឆាចណ្ណតា

ប៉ៈ ព្ពនាតិ ឃ្យាកត្ឌក្យលស្ស អរិយយក្កស្ស ចនេយត សន្ធិំ សន្ខបដិចេឆចិសេសំ សន្ខលក្ខណាឌិចិឆាតញ្ចា ឥស្សេត្តត កធិតាយ សុត្តត្ថបុព្វាពយាយ សន្ខកឆាយ អបុព្វត្ថានុចណ្ណតាៈ តត្ថ សុត្តេត្ត តាច តឆាតីតិ យឆាសកាចនេយត តឆ្លាតិៈ យឆាសកាចក្ខតាតេច ហិ ឆយុឌាតាតិ សន្ខេដ្ឋត សន្ខាតិៈ សន្ខដ្ឋោ បផយតាលាតិឌ្គសចណ្ណតាយំ ចុត្តោៈ អចិតឆាតីតិ ចុត្តសការេច ចិបរិយាយចិរហិតាតិៈ ត ហិ

សច្ចានិ អសច្ចានិ នាម ហោន្តិ. អនញ្ញថានីតិ អញ្ញសភាវវិរហិតានិ. ន ហិ អសច្ចានិ សច្ចានិ នាម ហោន្តិ. ឥទំ ទុក្ខន្តិ, ភិក្ខវេ, តថមេតន្តិ ភិក្ខវេ, ឥទំ ទុក្ខន្តិ យំ វុច្ចតិ, ឯតំ យថាសភាវត្តា តថំ. ទុក្ខមេវ ហិ ទុក្ខំ. វុត្តសភាវេន វិបរិយាយាភាវតោ អវិតថំ. ន ហិ ទុក្ខំ អទុក្ខំ នាម ហោតិ. អញ្ញសភាវវិរហិតត្តា អនញ្ញថំ. ន ហិ ទុក្ខំ សមុទយាទិសភាវំ ហោតិ. សមុទយាទីសុបិ ឯសេវ នយោ.

១. បឋមសុត្តន្តនិទ្ទេសវណ្ណនា

តថដ្ឋេនាតិ យថាសភាវដ្ឋេន. បីឡនដ្ឋាទយោ ញាណកថាយំ វុត្តាយេវ.

៥. ឯកប្បដិវេធានីតិ ឯកេន មគ្គញាណេន បដិវេធោ, ឯកតោ វា បដិវេធោ ឯតេសន្តិ ឯកប្បដិវេធានិ. អនត្តដ្ឋេនាតិ ចតុន្នម្បិ សច្ចានំ អត្តវិរហិតត្តា អនត្តដ្ឋេន. វុត្តញ្ហេតំ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ២.៥៦៨) – បរមត្ថតោ ហិ សព្ពានេវ សច្ចានិ វេទកការកនិព្ពុតគមកាភាវតោ សុញ្ញានីតិ វេទិតព្ពានីតិ. តេនេតំ វុច្ចតិ –

"ទុក្ខមេវ ហិ, ន កោចិ ទុក្ខិតោ, ការកោ ន, កិរិយាវ វិជ្ជតិ;

អត្ថិ និព្ពុតិ, ន និព្ពុតោ បុមា, មគ្គមត្ថិ, គមកោ ន វិជ្ជតី"តិ. (វិសុទ្ធិ. ២.៥៦៨);

អថ វា –

"ធុវសុភសុខត្តសុញ្ញំ, បុរិមទ្វយមត្តសុញ្ញមមតបទំ;

ធុវសុខអត្តវិរហិតោ, មគ្គោ ឥតិ សុញ្ញតា តេសូ"តិ. (វិសុទ្ធិ. ២.៥៦៨);

សច្ចដ្ឋេនាតិ អវិសំវាទកដ្ឋេន. បដិវេធដ្ឋេនាតិ មគ្គេន បដិវិជ្ឈិតព្ពដ្ឋេន. ឯកសង្គហិតានីតិ តថដ្ឋាទិនា ឯកេកេនេវ អត្ថេន សង្គហិតានិ, ឯកគ្គហណានីតិ អត្ថោ. យំ ឯកសង្គហិតំ, តំ ឯកត្តន្តិ យស្មា ឯកេន សង្គហិតំ, តស្មា ឯកត្តន្តិ អត្ថោ. សច្ចានំ ពហុត្តេបិ ឯកត្តមបេក្ខិត្វា ឯកវចនំ កតំ. ឯកត្តំ ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ បុព្ពភាគេ ចតុន្នំ សច្ចានំ នានត្តេកត្តំ សុវវត្ថិតំ វវត្ថបេត្វា ឋិតោ មគ្គក្ខណេ ឯកេន មគ្គញាណេន តថដ្ឋាទិកំ ឯកត្តំ បដិវិជ្ឈតិ. កថំ? និរោធសច្ចស្ស តថដ្ឋាទិកេ ឯកត្តេ បដិវិទ្ធេ សេសសច្ចានម្បិ តថដ្ឋាទិកំ ឯកត្តំ បដិវិទ្ធមេវ ហោតិ. យថា បុព្ពភាគេ បច្ចត្តំ លក្ខណំ នានត្តេកត្តំ សុវវត្ថិតំ វវត្ថបេត្វា ឋិតស្ស មគ្គវុដ្ឋានកាលេ អនិច្ចតោ វា ទុក្ខតោ វា អនត្តតោ វា វុដ្ឋហន្តស្ស ឯកស្មិម្បិ ធម្មេ អនិច្ចាទិតោ ទិដ្ឋេ សេសធម្មាបិ អនិច្ចាទិតោ ទិដ្ឋាវ ហោន្តិ, ឯវមិទន្តិ ទដ្ឋព្ពំ. ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋោ តថដ្ឋោតិ ទុក្ខសច្ចស្ស បីឡនដ្ឋាទិកោ ចតុព្ពិធោ អត្ថោ សភាវដ្ឋេន តថដ្ឋោ. សេសេសុបិ

ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨵᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨠᩣᩁᩮ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨠᨲᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨿᨠ᩠ᨡᩃᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪐᪨ ᨿᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ ᨧ᪨ ᨿᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᨲᩦᨱᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨿᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᩈᩉ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨷᩥ ᩉᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨲᩴ ᨲᨳᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩈᨽᩣᩅᨠ᩠ᨡᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨿᨳᩣᩈᨠᩣᩁᩮ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨠᩴ᪨ ᨶᩮᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ “ᩈᨻ᩠ᨻᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪓; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪔᪖) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨷᩉᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᩮᩣᨷᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩᨷᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨬᩣᨲᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᩔᩮᩅ ᨷᩉᩣᨶᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨷᩉᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨽᩣᩅᨶᩣᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶᩮᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨲᨳᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪑᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᨳᨭ᩠ᨮᩣᨴᨿᩮᩣ ᨬᩣᨱᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣ᪨ ᩑᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪒᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨠᨲᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩏᨷᩁᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ “ᨲᩦᨱᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᩅᨿᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨮᩥᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩦᨱᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨶ ᩅᨿᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨶ ᨮᩥᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪔᪗-᪔᪘) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨾᩥᨲᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨾᩥᨲᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨷᨶ ᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ᪨ ᨶ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨶᩣᨷᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨷᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨷᩩᨶ ᨲᨴᩮᩅ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᨾ᩠ᨾ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨩᩣᨶᩦᨿᨲᩥ᪨ ᩅᨿᩮᩣᨲᩥ ᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᨮᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨮᩥᨲᩥᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨩᩁᩣ᪨ ᨮᩥᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩅᨿᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨷᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩔ, ᨩᩁᩣᨿ ᨽᨦ᩠ᨣᩔ ᨧ ᩋᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩅᨿᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩅᨿᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩅᩥᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᨩᩁᩣᨽᨦ᩠ᨣᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᨩᩁᩣᨽᨦ᩠ᨣᩣ ᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨷᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩃᨠ᩠ᨡᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᩣᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨡᨱᩮᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮ ᩅᩦᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨷᩥ ᨩᩁᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᩣᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨡᨱᩮᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨷᩥ ᨩᩁᩣᨷᩥ ᨽᨦ᩠ᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᩣᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨡᨱᩮᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓᪨᪓᪨᪓᪗-᪓᪘) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩈᨧ᩠ᨧᩔᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩔ᪨ ᨶᩣᨶᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩋᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ᪨ ᨮᩥᨲᩔᩣᨲᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩣ ᨮᩥᨲᩔ, ᨶ ᨮᩣᨶᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨷᩩᨶ ᨲᨴᩮᩅ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ចតុត្ថិសង្ខាតំ ពតិ កុសលតិកាទីសុ អព្យាកតត្តិ ចិបិកាព្យាកតំ កិរិយាព្យាកតំ រូបិព្យាកតំ និព្វានាព្យាកតត្តិ ចតូសុ អព្យាកតេសុ និព្វានាព្យាកតំ. ចត្វារិបិ ហិ កុសលាកុសលលក្ខណេន ន ព្យាកតត្តា អព្យាកតានិ. សិយា កុសលត្តិ កាយាចទេរទ្វារបិចទេរកុសលិតំ ចសេន កុសលម្បិ ករចេយ្យ. សិយា អកុសលត្តិ តណ្ហាឍេបេត្វា សេសាកុសលចសេន. សិយា អព្យាកតត្តិ កាយាចទេរទ្វារបិចទេរចិបិកកិរិយាតំ រូបិតត្ថា ចសេន. សិយា តីណិ សច្ចានីតិអាទីសុ សង្គហិតានីតិ គណិតានិ. ចតុ្តចសេនាតិ អកុសលកុសលាព្យាកតទុក្ខសមុទយនិរោធមគ្គសច្ចានចតុ្តចសេន. យំ ទុក្ខសច្ចំ អកុសលត្តិ ឍេបេត្វា តណ្ហាអចសេសំ អកុសលំ. អកុសលដ្ឋេន ទ្វេ សច្ចានិ ឯកសច្ចេន សង្គហិតានីតិ ពួយាតិ ទ្វេ ទុក្ខសមុទយសច្ចានិ អកុសលដ្ឋេន ឯកសច្ចេន សង្គហិតានិ, អកុសលសច្ចំ តាយ ហោតីតិ អត្ថោ. ឯកសច្ចំ ទ្វីហិ សច្ចេហិ សង្គហិតន្តិ ឯកំ អកុសលសច្ចំ ទ្វីហិ ទុក្ខសមុទយសច្ចេហិ សង្គហិតំ. យំ ទុក្ខសច្ចំ កុសលត្តិ តេភូមកំ កុសលំ. ពួយាតិ ទ្វេ ទុក្ខមគ្គសច្ចានិ កុសលដ្ឋេន ឯកសច្ចេន សង្គហិតានិ, កុសលសច្ចំ តាយ ហោតិ. ឯកំ កុសលសច្ចំ ទ្វីហិ ទុក្ខមគ្គសច្ចេហិ សង្គហិតំ. យំ ទុក្ខសច្ចំ អព្យាកតត្តិ តេភូមកចិបិកកិរិយា រូបញ្ច. ពួយាតិ ទ្វេ ទុក្ខនិរោធសច្ចានិ អព្យាកតដ្ឋេន ឯកសច្ចេន សង្គហិតានិ, ឯកំ អព្យាកតសច្ចំ តាយ ហោតិ. ឯកំ អព្យាកតសច្ចំ ទ្វីហិ ទុក្ខនិរោធសច្ចេហិ សង្គហិតំ. តីណិ សច្ចានិ ឯកសច្ចេន សង្គហិតានីតិ សមុទយមគ្គនិរោធសច្ចានិ ឯកេន អកុសលកុសលាព្យាកតភូតេន ទុក្ខសច្ចេន សង្គហិតានិ. ឯកំ សច្ចំ តីហិ សច្ចេហិ សង្គហិតន្តិ ឯកំ ទុក្ខសច្ចំ ចិសុំ អកុសលកុសលអព្យាកតភូតេហិ សមុទយមគ្គនិរោធសច្ចេហិ សង្គហិតំ. ពាឋិ បន “ទុក្ខសមុទយសច្ចានិ អកុសលដ្ឋេន សមុទយសច្ចេន សង្គហិតានិ, ទុក្ខមគ្គសច្ចានិ កុសលដ្ឋេន មគ្គសច្ចេន សង្គហិតានិ, ន ឥស្សរដ្ឋេន. ទុក្ខនិរោធសច្ចានិ អព្យាកតដ្ឋេន និរោធសច្ចេន សង្គហិតានិ, ន អសង្ខតដ្ឋេនា”តិ ចណ្ណយន្តិ.

៧. ទុតិយសុត្តត្ថបិញ្ញាចណ្ណនា

១៦. បុន អញ្ញស្ស សុត្តន្តស្ស អត្ថចសេន សច្ចប្បដិវេធំ និទ្ទិសិតុកាមោ បុព្វេ មេ, ភិក្ខវេតិអាទិកំ សុត្តន្តំ អាហរិត្វា ទស្សេសិ. តត្ថ បុព្វេ មេ, ភិក្ខវេ, សម្ពោធាតិ ភិក្ខវេ, មម សម្ពោធិតោ សព្វញ្ញុតញ្ញាណតោ បុព្វេ. អនភិសម្ពុទ្ធស្សាតិ សព្ពធម្មេ អប្បដិវិទ្ធស្ស. ពោធិសត្តស្សេវ សតោតិ ពោធិសត្តភូតស្សេវ. ឯតទហោសីតិ ពោធិបល្លង្កេ និសិន្នស្ស ឯតំ បរិវិតក្កិតំ អហោសិ. អស្សាទោតិ អស្សាទិយតីតិ អស្សាទោ. អាទីនវោតិ ទោសោ. និស្សរណន្តិ អបាយនំ. សុខន្តិ សុខយតីតិ សុខំ, យស្សុប្បជ្ជតិ, តំ សុខិតំ ករោតីតិ អត្ថោ. សោមនស្សន្តិ បីតិសោមនស្សយោគតោ សោភនំ មនោ អស្សាតិ សុមនោ, សុមនស្ស ភាវោ សោមនស្សំ, សុខមេវ បីតិយោគតោ ចិសេសិតំ. អនិច្ចន្តិ អទ្ធុវំ. ទុក្ខន្តិ ទុក្ខវត្ថុតា សង្ខារទុក្ខតា ច ទុក្ខំ. ចិបរិណាមធម្មន្តិ អវសី ហុត្វា ជរាមរណចសេន បរិវត្តនបកតិកំ. ឯតេន អនត្តភាវោ វុត្តោ ហោតិ. ឆន្ទរាគចិនយោតិ ឆន្ទសង្ខាតស្ស រាគស្ស វិនយោ, ន វណ្ណរាគស្ស. ឆន្ទរាគប្បហានន្តិ តស្សេវ ឆន្ទរាគស្ស បហានំ.

យាវកីវញ្ចាតិអាទីសុ យាវ ពួមេវំ បញ្ចន្នំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ...បេ... យថាភូតំ នាព្ភញ្ញាសិំ ន អញ្ញាសិំ ន បដិវិជ្ឈិំ តាវ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អនុត្តរំ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ អភិសម្ពុទ្ធោ អភិសមេតាវី អហន្តិ នេវាហំ បច្ចញ្ញាសិំ នេវ បដិជានិំ អកាសិន្តិ សម្ពន្ធោ. អត្ថោ.

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩥᨸᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ, ᨿᨴᩣ ᩅᩣ᪨ ᩋᨳᩣᨲᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ᪨ ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᨸᨶ ᨾᩮ ᨴᩔᨶᩴ ᩏᨴᨸᩣᨴᩦᨲᩥ ᨴᩔᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩮᨶ ᨴᩔᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬᩣᨱᩴ ᨾᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᩋᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨲᩥ ᨠᩮᩣᨸᩮᨲᩩᩴ ᨧᩣᩃᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩣᨿ ᩑᨧ ᨹᩃᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨾᨶ᩠ᨲᩥᨾᩣ ᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨴᩣᨶᩥ ᨸᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨸᩩᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᨸᩉᩦᨶᨠᩥᩃᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩅᩈᩥᨭ᩠ᨮᨠᩥᩃᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪃᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪃᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬᩣᨱᨿᩮᩣᨩᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮ ᨧ ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨸᩔ ᩋᩔᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᨸᩉᩣᨶᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ “ᩋᨿᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩋᩔᩣᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᨾᩩᨴᨿᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ “ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪃᪀᪀) ᩅᩥᨿ “ᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨸᩔ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ “ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨸᩔ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩁᩪᨸᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ “ᩍᨴᩴ ᩁᩪᨸᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᩣ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨲᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩪᨲᩥ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩦᩈᩩ ᩈᨾᩩᨴᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩈᩩ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨿᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬᩣᨱᩴ᪨

᪁᪄᪨ ᨸᩩᨶ ᩋᨸᩁᩮᨶ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲᩥᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩣᨴᩥᨠᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩔ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩑᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩣᨴᩥᨠᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩔ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ “ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩣ ᨧ ᩑᩈᨶᩣ ᩈᩮᩣ ᨧ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩑᩈᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ “ᩈᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨲᩣ ᩑᩈᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨵᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥᨿᩮᩅ, ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩋᨶᩩᩔᩅᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᨲᨳᩣ ᩑᩈᩥᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩑᨠᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨

ᨠᩥᩴᨶᩥᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶᩥᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨠᩣᩁᨱᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩣᩁᨱᨬ᩠ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨹᩃᩴ ᨶᩥᨴᩮᨲᩥ “ᩉᨶ᩠ᨴ ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨳᩣ”ᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ ᩅᩥᨿ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨶᩥᨴᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨹᩃᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᩮᨲᩥ, ᨩᩣᨿᨲᩥ, ᨸᨽᩅᨲᩥ; ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ, ᨩᩣᨲᩥ, ᨸᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨠᩥᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨠᩥᩴᨶᩥᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨠᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨠᩥᩴᩈᨾᩩᨴᨿᩴ᪨ ᨠᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨠᩥᩴᨩᩣᨲᩥᨠᩴ᪨ ᨠᩮᩣ ᨸᨽᩅᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨠᩥᩴᨸᨽᩅᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨲᩔ ᨩᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨶᩥᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᨧ ᨩᩣᨲᩥ ᨧ ᨸᨽᩅᩮᩣ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᩣᨲᩥᨶᩥᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩈᨾᩩᨴᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩦ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩴ᪨

ឰយិភាច ភយេត បន្ទាបេដេរុ អន្ទោ ចេឌិតន្ទោ៎

១៩៎ តិរោធសប្បាតភាតិ អារេម្មណករេណាត តិរោធស្ស បញាតភា៎ ញាតិ ឃិឃា ត្យក្ខលបច្ចិ, ឃិឃា ឃយុគឃបច្ចត្តិ កចបច្ចយា បញ្ញាឃតេដ្ឋេត ត្យក្ខលបច្ចិ , ញរាយរណស្ស បច្ចយេដ្ឋេត ឃយុគឃបច្ចិ៎ ៩ស ភយោ រេសរេសុបិ៎ អចិន្ត្យា ឃិឃា ត្យក្ខលបច្ចត្តិ បត អារមចឃយុគយា អចិន្ត្យាឃយុគឃេដ្ឋេតាតិ៎

ឃច្ចកថាចណ្ឌកា តិដ្ឋិតា៎

២៣៎ តេពៀដ្ឋកថា

តេពៀដ្ឋកថាចណ្ឌកា

១៧៎ ឰតាតិ ឃច្ចប្បដិចេចឃិឌ្ឍំ តេពៀដ្ឋចិរេសំ ឥស្សេត្តត កមិតាឃ ឃុត្តត្តឃុត្តក្កយាឃ តេពៀដ្ឋកថាឃ អឃុត្តត្តាត្យចណ្ឌកា៎ តត្ថ ឃុត្តតេត្ត តាច តេពៀដ្ឋាតិ តេពឌិឃា, តេពឌិស្ស ចា អក្កាតិ តេពៀដ្ឋា៎ កំ ត្យត្តំ រេហាតិ (ឃំ៎ តិ៎ អដ្ឋ៎ ១៎៣៎១ប័១) – ឃា ហិ អឃំ ឈយុឃាយក្កិ, ឃាឃ រេលិក្យត្តរេយក្កក្ខលេ ក្ខប្បញ្ញយាតាឃ លីត្យឌ្ឍបតិដ្ឋាតាឃ្ញហតកាយឃុលត្តកិលេយធាត្យយោវ៍ការេឆ្នឥសស្សតាកិតិចេឃាឌីតំ អតេតពេឃំ ក្ខបឌ្ឍចាតំ បដិបក្ខក្ខតាឃ ឃតិឈយុចិឥយចិរិយបីតិបស្សឌ្ធិឃយាឈិ្ករបក្ខាឃក្ខាតាឃ ឈយុឃាយក្កិឃា អរិឃឃាចេកា ឰព្ពៀតិ កត្វា តេពឌីតិ ត្យច្ចតិ, ឰព្ពៀតិ កិលេឃឃត្តាតតិក្ខាឃ ត្យដ្ឋហតិ, ចត្តារិ ចា អរិឃឃច្ចាតិ បដិចិព្ពៀតិ, តិន្ទាតេយច ចា ឃច្ចិករោតីតិ ត្យត្តំ រេហាតិ៎ ឃចាហ – “ឃត្ត តេពៀដ្ឋេក្ក ភារេចត្វា អត្យត្តរំ ឃយុឃេយ្យាឈិ អភិឃម្យេឌ្ឍា”តិ (ឃំ៎ តិ៎ ៣៎១៧ប័; ឌី៎ តិ៎ ១៎៣៣១)៎ តស្សា ឈយុឃាយក្កិឃក្ខាតាឃ តេពឌិឃា អក្កាតិ តេពៀដ្ឋា ឥឃាតក្កយក្កក្កាឥយោ ចិឃ៎ យោរេបឃ ឃចាត្យត្តប្បការាឃ ៩តាឃ ឈយុឃាយក្កិឃា ឰព្ពៀតិ កត្វា អរិឃឃាចេកា តេពឌីតិ ត្យច្ចតិ, តស្ស តេពឌិស្ស អក្កាតិបិ តេពៀដ្ឋា រេឃតក្ករឥក្កាឥយោ ចិឃ៎ រេតភាហុ អដ្ឋកថាចរិឃា “ឰព្ពៀតកស្ស បុក្កលស្ស អក្កាតិ តេពៀដ្ឋា”តិ៎ ឃតិឃេឃ្យាព្ពៀដ្ឋាឌីតំ អន្ទោ អភិន្ទោឃ្យតិឌ្ឍេរេឃ ត្យន្ទោ៎

តេពៀដ្ឋត្វតិឌ្ឍេរេឃ តេពឈាឃ ឃំចត្តត្តីតិ ឰព្ពៀតត្វាឃ ឃំចត្តត្តិ៎ កស្ស ឰព្ពៀតត្វាឃ? យក្កចលេហិ តិន្ទាតស្ស បច្ចេចក្ខលាឃ កតកិច្ចស្ស ឰព្ពៀតត្វាឃ, យរេក្កត ចា កិលេឃតិក្ខារេតា បឰព្ពៀតត្វាឃ ចលេត បឰព្ពៀកាចត្វាឃាបីតិ ត្យត្តំ រេហាតិ៎ ពលចចិបស្សតាឃបិ តេពៀដ្ឋា តេពឈាឃ ឃំចត្តត្តិ ៎ តស្មា អឃំ ចិបស្សតាយក្កចលតេពៀដ្ឋាតំ ឃាឈារណរេត្វា៎ តឹឃុបិ ហិ ឈារេតឃុ តេពឈាឃ តិន្ទាតបដិចេចឈាឃ ឃំចត្តត្តិ៎ ៩តេតត តេពឌិឃា អក្កាតិ តេពៀដ្ឋាតិ ត្យត្តំ រេហាតិ៎ ឰព្ពៀត្តីតិ តេពៀដ្ឋាតិអាឌីហិ បញ្ចហិ ចត្យរេក្កហិ ត្យត្តាតំ តេពៀដ្ឋាតំ ក្ខប្បត្តិដ្ឋាតំ អភិន្ទោឃ្យតិឌ្ឍេរេឃ ត្យត្តំ៎ អបិ ច ឰព្ពៀត្តីតិ តេពៀដ្ឋាតំ ឃកិច្ចករេណា ឃយត្វកាចឥស្សតត្វំ កត្យតិឌ្ឍេរេឃា ៎ ឰព្ពៀតឌ្ឍេតាតិ ឃកិច្ចករលាឃយត្វតេត្តបិ ឃតិ កត្យតោ អភាចឥស្សតត្វំ ភាចតិឌ្ឍេរេឃា៎ តេពឆត្តីតិ តេពៀដ្ឋភាចតាឃ ឰព្ពៀត្តាតំ រេឃាកីតំ បរេឃាឌកត្វា តេពៀដ្ឋាតំ រេហត្យកត្តតិឌ្ឍេរេឃា៎ តេពឆតដ្ឋេតាតិ បឥឃំ ត្យត្តតរេឃតេច បរេឃាឌករេហត្យកត្យតា ភាចតិឌ្ឍេរេឃា៎ ៩តេតហិ តេពឌិឃា អក្កា

ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᨷᨠ᩠ᨡᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨻᩮᩣᨵᩦᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᩔ ᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᨽᩅᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅᩮᨲᩴ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶᩅᩣ᪨ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩃᨠ᩠ᨡᩮ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥᨿᩣ ᩅᩥᨷᩩᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᩁᩮᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨷᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩥᨲᩣᨿ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨷᩩᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᨷᨲᩥ-ᩋᨽᩥ-ᩈᩴ-ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨶᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᨿᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨾᩪᩃᨾᩪᩃᨠᩣᨴᩥᨴᩈᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪖᪨ ᨾᩪᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᩪᩃᨾᩪᩃᨠᩮ ᨴᩈᨠᩮ ᨾᩪᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᩩᩁᩥᨾᩣ ᨷᩩᩁᩥᨾᩣ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨶᩴ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨾᩪᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨾᩪᩃᨧᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᩪᩃᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨾᩪᩃᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨾᩪᩃᨧᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨾᩪᩃᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨾᩪᩃᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᩮ ᩑᩅ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ, ᨾᩪᩃᩣᨶᩥᨧᩮᩅ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ ᨾᩪᩃᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨾᩪᩃᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨲᩮ ᩑᩅ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᨷᩣᩁᩥᨷᩪᩁᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩥᨷᩩᩃᨲᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨲᩮ ᩑᩅ ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᨧ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᩈᩣ ᨷᨽᩮᨴᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨾᩪᩃᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨾᩪᩃᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨾᩪᩃᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨷᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᨽᩣᩅᨶᩣᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨲᩴ ᨾᩪᩃᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩴ ᨷᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨲᩔᩮᩅ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨲᩔᩣ ᨾᩪᩃᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨿ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩈᩩ ᨻᩮᩣᨵᩥᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨾᩪᩃᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨿ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨷᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩᨷᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᩅᨧᨶᩮᩈᩩ ᨹᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩥᨶᩮᩅ᪨

ᨾᩪᩃᨾᩪᩃᨠᨴᩈᨠᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨

ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩉᩮᨲᩩᨾᩪᩃᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶᩅᩈᩩ ᨴᩈᨠᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᨧᨶᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᨩᨶᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩏᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩮ ᩑᩅ ᨲᨴᩘᨣᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩅᨩ᩠ᨩᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣ ᨶᩣᨾ᪨ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨴᩘᨣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᩅᩥᩈᨿᩦᨽᩪᨲᩮᩉᩥ ᩋᩣᩈᩅᩮᩉᩥ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩣᩈᩅᩣ᪨ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣᨷᩥ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨴᩘᨣᩅᩥᩅᩮᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩅᩮᨠᩣ᪨ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨶᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩣ᪨ ᨹᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘᨣᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨶᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩣ᪨

᪑᪗᪨ ᨾᩪᩃᨭ᩠ᨮᩴ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᨶᩅ ᨶᩅᨠᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨴᩴ ᨷᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨿᩣᨳᩣᩅᨧᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨

១០. បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ។ កថញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សន្តំ វា អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ អត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោតិ បជានាតិ

អសន្តំ វា អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ នត្ថិ មេ អជ្ឈត្តំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោតិ បជានាតិ យថា ច អនុប្បន្នស្ស សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទោ ហោតិ តញ្ច បជានាតិ យថា ច ឧប្បន្នស្ស សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ បារិបូរី ហោតិ តញ្ច បជានាតិ។

សុត្តន្តនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៧. កថំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ហោតីតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ...

ការំ សុសមារទ្ធោ ហោតីតិ ...

ហេតុត្តា ចិនយា៑ នយឆេយ្យាតិ នត្តេដ្ឋេត បលិតេដ្ឋេត នេយា ឆេយ្យា៑ បយាណាការចេតោ នត្តោ៑ “ឃាចតា, កិក្លេច, ឆយ្យា នត្លតា ចា អនត្លតា ចា, ចិនារេកា តេណំ ឆយ្យាត់ អក្កុយក្លាឃតី”តិ (អ៑ និ៑ ៣៑១៣; ពុ្លតិចុ៑ ៥០) ចចតេតា នត្តុឆយ្យុតុយេដ្ឋេត បលិតេតា៑ តស្មិ

នយឆេយ្យាតិ ចុនេត្តា នុនេយ អានេដ្ឋា នុនយានេដ្ឋា៑ អាចឌ្ឋិតតុ្តាតិ ឋលនយាបត្តិឃា បចត្តកាលំ នត្ថាឃ ចុត្តា៑ អតុប្បាគាឌនត្លានេត តិត្ថានេត យនេតាក្ខានាចឌ្ឍតស្ស ឞុប្បត្តុតាតិ ចុត្តា ហេតិ៑ តិដ្ឋិតិតិ បចត្តតិ៑ ឞុប្បាគាឌិតិ ហេដ្ឋា ចុត្តត្វាតិ៑ នេនេតាឡ្ហុដ្ឋុយ្យលេកាបុបិ ចានេនុ ឲេនេច តេឃា៑

តោឡ្ហុដ្ឋុកចាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

៣៑ យេតុ្តាកចា

យេតុ្តាកចាចណ្ណតា

១១៑ ពុគាតិ តោឡ្ហុដ្ឋុកចាតត្តេ កចិតាឃ តោឡ្ហុដ្ឋុកចាកតិឃា នុត្តតុបុត្តុដ្ឋយាឃ យេតុ្តាកចាឃ អបុត្តុត្វាតុចណ្ណតា៑ តត្វ នុត្តតេត្ត តាច អានេនចិតាឃាតិ អាឆេនេត នេនចិតាឃ៑ កាចិតាឃាតិ ចឌ្ឍិតាឃ៑ ពាហុលិកតាឃាតិ បុតប្បុតំ កតាឃ៑ ឃាតិកតាឃាតិ ឃុត្តឃាតនជិនាឃ កតាឃ៑ ចត្ថុកតាឃាតិ បតិដ្ឋានេដ្ឋេត ចត្វុ ចិឃ កតាឃ៑ អតុដ្ឋិតាឃាតិ បច្ចុបដ្ឋិតាឃ៑ បរិចិតាឃាតិ នយត្តេតា ចិតាឃ ឞុបចិតាឃ៑ នុនយានេដ្ឋាឃាតិ នុដ្ឋុ នយានេដ្ឋាឃ នុកតាឃ ៑ អាតិនំនាតិ ក្យាណា៑ បិជិកដ្ឋាតិ បជិកដ្ឋិតដ្ឋា ពុដ្ឋិតដ្ឋា៑ នុលំ នុបតីតិ ឃចា នេនេឌតា នយ្យទិចតុ្តយាតា កាកដ្ឋយាតា ឌុក្លុ នុបត្តិ, ឲចំ អនុបិតុ្វា នុលំ នុបតិ៑ តិដ្ឋំ ឌូក្កុនេត្តាបិ នយាបត្តិ នយាបនេត្តា ចិឃ ហេតិ៑ នុលំ បជិពុដ្ឋ្យាតិ ឃចា អនេត្តា តិតុ្វតត្តា ចិឌយ្យត្តា នយ្យទិចតុ្តត្តា ឌុក្លុ បជិពុដ្ឋត្តិ, ឲចំ អបជិពុដ្ឋ្យុត្តា ចិកនយាតយិច បត្តយំ នុលំ តិត្តិកានំ បជិពុដ្ឋ្យាតិ៑ ត បិបកំ នុបិតំ បឃ្យាតិតិ នុបិតំ បឃ្យនេត្តាបិ កដ្ឋកេយេច នុបិតំ បឃ្យាតិ៑ ចេតិឃំ ចត្តនេត្តា ចិឃ បុឌំ កនេនេត្តា ចិឃ ឆយ្យំ នុលានេត្តា ចិឃ ច ហេតិ៑ ឃចា បតនេត្តា អត្តាតំ ចោនេហិ បនិចានិតំ ចិឃ ចាឮឲហិ ឞុបឌ្ឍុតំ ចិឃ បបិនេត បតត្តិ ចិឃ ច បឃ្យត្តិ, ត ឲចំ បិបកំ នុបិតំ បឃ្យាតិ៑ យតុប្បាតំ បិនោយា ហេតិតិ ឞុនេ អាយុត្តយុត្តាហានោ ចិឃ និនេន បិឮអត្ថយាលិ ចិឃ ច យតុប្បាតំ បិនោយា ហេតិ យតានេបិ៑ អយតុប្បាតំ បិនោយា ហេតិតិ ឃនេច ច យតុប្បាតំ, ឲចំ អយតុប្បាតយ្យិ បិនោយា ហេតិ៑ នេចតា នេក្ខិតិ បុត្តុយិច យាតាបិតនោ នេចតា នេក្ខិតិ៑ តាយ្យ អក្កិ ចា ចិនំ ចា នត្វុ ចា កយតិតិ យេតុ្តាចិហានិយ្យ កានេយ អក្កិ ចា ចិនំ ចា នត្វុ ចា ត កយតិ ត បចិនតិ, តាយ្យ កាឃំ ចិកោនេបតិតិ ចុត្តា ហេតិ៑ តុចដំ ចិត្តុ នយាឌិឃតិតិ យេតុ្តាចិហានិតោ លិប្បនេច ចិត្តុ នយាឌិឃតិ, តត្វុ តយ្យ ឌត្ថាឃិតត្តា៑ យុលចណ្ណោ ចិប្បឞិឌតិតិ ពាត្ថតា បយុត្តតាលបក្កុ ចិឃ ចយ្យ ចិប្បនត្តចណ្ណុ យុលំ ហេតិ៑ អនយុត្វហោ កាលំ កនេតាតិតិ យេតុ្តាចិហានិតោ នយ្យោហយនលំ តាយ តតុ្វ, អនយុត្វហោ តិដ្ឋំ ឌូក្កុយនេត្តា ចិឃ កាលំ កនេតាតិ៑ ឞុត្តុនិ អប្បជិចិដ្ឋ្យុនេត្តាតិ យេតុ្តានយាបត្តិតោតា ឞុត្តុនិ អនេហត្តុ អឌិកត្តុ អនេក្កានេត្តា ពុតោតា ចចិតុ្វា នុត្តប្បុតុដ្ឋា ចិឃ ព្រហ្មលោក្កុបកោ ហេតិតិ ព្រហ្មលោកំ ឞុបបជ្ឋតិតិ អតុ្វា៑

យេតុ្តានិដ្ឋេន អតេតាឌិនោ ឋនេណាតិ ឌូឌិ យនិឃាគា, ត ឌូឌិ អតេតាឌិ៑ តតោ អតេតាឌិនោ, អតេតាឌិតោតិ អតុ្វា, និប្បឋេនតោ

ផុសតាតិ ចុត្តំ ហោតិ។ ឧក្កដ្ឋិយោតិ បរេសមធរេសត។ ចិសាចរណាតិ ចិសាសុ ចរណា។ សទ្ធោតិ អតធរេសសបរិយាទាតំ។ សត្តាតិបទស្ស អទ្ធោ ឆាកាលកធាយាតិកាចល្លិតាឃំ ចុទ្ធោ, ទុព្វហិសទ្ធេត បត ចិតរាទកេបុបិ អឃំ ទោហារេរា ចត្តតិ ចិលិចយឃេបិ តិដតិចិសេស តាលចលួទោហារេរា ចិឃ។ អចេរាតិ ចេទរហិតា។ អព្យាបជ្ជាតិ ព្យាបិទរហិតា។ អតិឈាតិ តិទ្ធក្លា។ អតិក្លាតិបិ បិទោ។ សុចិ អត្តាតំបរិហរន្តូតិ សុចិតា ហុត្វា អត្តកាចំ ចត្តឃត្ត។ “អចេរា”តិ ច សកសន្តានេ ច បទេរ បដិច្ច, បរសន្តានេ ច ខ្ពទេរ បដិច្ច ទេរាការចោ គស្សិតោ, “អព្យាបជ្ជា”តិអាទីសុ ទេរាកាចោ តព្វុលកព្យាបិទាការចោ, “អតិឈា”តិ ព្យាបិទាកាចោ តព្វុលកទ្ធក្លាការចោ, “សុចិ អត្តាតំ បរិហរន្តូ”តិ ទ្ធក្លាកាចាសុទោត អត្តកាចបរិហរណំ គស្សិតន្តិ ឲចយេព្វ ចធតសព្វទ្ធោ ទេជិតទ្ធោតិ។ ខ្ពយេសុ ច “អចេរា ហោន្តុ”តិអាទីសុ ចត្វសុបិ ចធតេសុ ឃំ ឃំ បិកដំ ហោតិ, តស្ស តស្ស ចរេសត យេត្តាឃ ផរតិ។

បិលាតិអាទីសុ បិលតតាឃ បិលា, អស្សាសបស្សាសាឃត្តចុត្តិតាឃាតិ អទ្ធោ។ ក្វតត្តា ក្វតា, អតិតិទ្ធត្តាតិ អទ្ធោ។ ប៉ុ ចុច្ចតិ តិទេឃា, តំ ប៉ុ កលត្តិ កច្ឆន្តីតិ បុក្កលា។ អត្តការចោ ចុច្ចតិ សរីរំ, លគ្គបច្ចុកយេច ចា, តំ ច្អបិទាឃ បញ្ញាត្តិយត្តសម្ភាចទោ, តស្មិំ អត្តការច បរិឃាបន្នា បរិច្ឆិន្នា អទ្ធោកតាតិ អត្តកាចបរិឃាបន្នា។ ឃធា ច សត្តាតិ ចធតំ, ឲចំ សេសាតិបិ ទុព្វហិចរេសត អារោរបត្វា សត្តាទេតាតិ សត្តាសត្តចេចធតាតីតិ ទេជិតទ្ធោតិ។ កាយច្ចា អញ្ញាតិបិ “សទ្ធោ ឌត្វា សទ្ធោ ខីចា”តិអាទីតិ សត្តាសត្តចេចធតាតិ អត្ថិ, បិកដចរេសត បត ខ្ពយាទេតច បច្ចា កទេហត្វា “បច្ចហាកាទេហិ អទេតាឆិយោ ផរណា យេត្តាទេចទោតាចិយុត្តី”តិ ចុច្ចតិ។ ឃេ បត “សត្តា បិលា”តិអាទីតំ ត កោចលំ ចធតយត្តទោតាច, អធ ខោ អត្ថទោតាបិ តាតត្តយេច ខ្ពទេច្ឆេយ្យំ, ទោតំ អទេតាឆិយោ ផរណា ចិទ្ធញ្ញុតិ។ តស្មា តធា អត្ថំ អក្កហេត្វា ខ្ពយេសុ បច្ចាសុ អាកាទេរសុ អញ្ញតរចរេសត អទេតាឆិយោ យេត្តាឃ ផរតិ។

ឧក្កដ្ឋិយោ ផរណោ បត ខ្ពត្តិយោ បុរិសាតិ លិង្គចរេសត ចុត្តំ, អរិយា អតរិយាតិ អរិយបុទ្ធុជ្ជតចរេសត, ទេចាយត្តុស្សា ចិតិបិតិកាតិ ច្អបបត្តិចរេសត។ ចិសាផរណោបិ ចិសាចិកាកំ អកត្វា សទ្ធចិសាសុ “សទ្ធោ សត្តា”តិអាទិតា តទេឃត ផរណទោតា អទេតាឆិយោ ផរណា ហោតិ, សទ្ធចិសាសុ “សទ្ធា ខ្ពត្តិយោ”តិអាទិតា តទេឃត ផរណទោតា ឧក្កដ្ឋិយោ ផរណា។

ឃស្មា បត អឃំ តិចិធាបិ យេត្តាផរណា អប្បតាបត្តចិត្តស្ស ចរេសត ចុត្តា, តស្មា តីសុ ចាទេរសុ អប្បតា កទេហតព្វា។ អទេតាឆិយោ ផរណោ តាច “សទ្ធោ សត្តា អចេរា ហោន្តុ”តិ ឲកា, “អព្យាបជ្ជា ហោន្តុ”តិ ឲកា “អតិឈា ហោន្តុ”តិ ឲកា, “សុចិ អត្តាតំ បរិហរន្តុ”តិ ឲកា។ តាតិបិ ហិ ចត្តារិ ហិទោតាបសំហារចរេសទេតច ចុត្តាតិ។ ហិទោតាបសំហារលក្ខណា ហិ យេត្តា។ ខ្ពតិ “សត្តា”តិអាទីសុ បច្ចាសុ អាកាទេរសុ ចតស្សន្តំ ចតស្សន្តំ អប្បតាតំ ចរេសត ចីសតិ អប្បតា ហោន្តិ, ឧក្កដ្ឋិយោ ផរណោ “សទ្ធា ខ្ពត្តិយោ”តិអាទីសុ សត្តសុ អាកាទេរសុ ចតស្សន្តំ ចតស្សន្តំ ចរេសត អដ្ឋចីសតិ អប្បតា។ ចិសាផរណោ បត “សទ្ធោ បុរត្ថិមាឃ ចិសាឃ សត្តា”តិអាទិតា តទេឃត ឲកមេកិស្សា ចិសាឃ ចីសតិ ចីសតិ កត្វា ទេឆ សតាតិ, “សទ្ធា បុរត្ថិមាឃ ចិសាឃ ខ្ពត្តិយោ”តិអាទិតា តទេឃត ឲកមេកិស្សា ចិសាឃ អដ្ឋចីសតិ អដ្ឋចីសតិ កត្វា អសីតិ ទេឆ សតាតីតិ ចត្តារិ សតាតិ អសីតិ ច អប្បតា។ ខ្ពតិ សទ្ធាតិបិ ខ្ពឆ ចុត្តាតិ អដ្ឋចីសាឆិកាតិ បច្ចអប្បតាសតាតិ ហោន្តិ។ ឃធា ច យេត្តាឃ តិចិធេត ផរណា ចុត្តា, តធា ករុណាចុទិតាឧបេក្ខាតមិ្ប ចុត្តាច ហោតីតិ ទេជិតទ្ធោ។

១៍ ឮត្រ្កិយចារចណ្ណតា

១៩៍ អឆ ខេយត្តុបង៉ហារាកាទំ ឮត្រ្កិយាឌិបរិកាចតញ្ញា ឌខេ្យញាំ្យ សខ្ពោងំ សត្តាតំ បឹឮអតំ ចខេ្ចត្តាតិអាឌិយាហ៍ ពត្ត បឹឮអតត្តិ អញ្ចត្តុទខេតា សទឹទបឹឮអតំ៍ ក្លុបឈាពត្តិ ឥហិទខេតា សទឹទខោបឈាតិ៍ សត្តាបត្តិ ឃឆា ពឆា ចា ចិត្តុសត្តាបតំ៍ បរិឃាឌាតត្តិ បកាតិឃា ឌីចិតាឌិបរិក្លឃំ៍ ចិខេហសត្តិ បខទេតា ឌីចិតចិខេហឆតំ៍ ចខេ្ចត្តាតិ បឹឮអតាឌឹសុ ឲខេពាក់ អត្តុខេតា ចិខេត្តុខេតច អបខេតត្វា៍ ឮយាតិ បឹឮអតាឌឹតិ បញ្ចា បឌាតិ ខេយខេត្តាបង៉ហារស្ស បឌិបក្លចិចខ្ចុតចខេសត ចុត្តាតិ, អបឹឮអតាឃាតិអាឌឹតិ ខេយខេត្តាបង៉ហារចខេសត៍ អបឹឮអតាឃាតិ អបឹឮអតាកាខេទត, សខេ្ពា សខេត្ត ខេយត្តាឃតីតិ សខ្ពុខេគ្គា៍ ឲចំ ខេសខេសសុបិ៍ យា ខេចទិខេតា យា ទ្យក្លិខេតា យា ទ្យក្លិតត្តាតិ ឮយាតិបិ តីលិ ខេយខេត្តាបង៉ហារស្ស បឌិបក្លបឌិខេក្លបចចតាតិ៍ យា-ចចតស្ស យា ខេហាត្តុតិ អខេត្វា៍ អខេចទិខេតា សុលិខេតា សុលិតត្តាតិ ឮយាតិ តីលិ ខេយខេត្តាបង៉ហារចចតាតិ៍ “អញ្ជាបខ្ចា អតឹឈា”តិ ឮឆំ ក្លឃំ “សុលិខេតា”តិ ចចខេតត សក្ដហិតត្តិ ខេចឌិតខ្ពា៍ សុលិតត្តាតិ ពខេស្សច សុលស្ស តិក្ខបចត្តិឌស្សតំ៍ “សុលិតត្តា”តិ ច “សុលី អត្តាតំ បរិហខេត្ត”តិ ច អត្តខេតា ឲក់៍ “អបឹឮអតាឃា”តិអាឌឹហិ ចា អញ្ជាបខ្ចាតឹឈចចតាតិ សក្ដហិតាតិ៍ អក្ខហាកាខេទហីតិ “អបឹឮអតាឃា”តិអាឌខេឃា បញ្ចា ខេយខេត្តាបង៉ហារាកាទា “អខេចទិខេតា ខេហាត្តុ”តិអាឌខេឃា ពខេឃា ខេយខេត្តាបង៉ហារាកាទាតិ ឮខេយហិ អក្ខហាកាខេទហិ៍ ខេយត្តាឃតីតិ សិតិឃ្យាតិ៍ តំ ឆយ៉ ខេចតឃតីតិ តំ ហិខេតាបង៉ហាទំ ខេចតឃតិ អកិសត្តហតិ, បចខេត្តតីតិ អខេត្វា៍ សខ្ពាញ្ជាបិឌបរិឃក្ខខេតហិចិយុក្ខតីតិ ខេយត្តាឃ បឌិបក្លក្លខេតហិ សខ្ពាហិ ញ្ជាបិឌសយុគាចាខេទហិ ចិក្លយុគខេតា ចិយុក្ខតិ៍ ខេយត្តា ច ខេចខេតា ច ចិយុត្តិ ចាតិ ឲកាខេឃច ខេយត្តា តិឆា ចល្លិតា៍

អខេចទិខេតា ខេលយិខេតា សុលិខេតាតិ ឮយាតិ តីលិ បឌាតិ បុខេ្ពា ចុខេត្ត អាកាខេទ សខេ្លខេបត សក្ដខេហត្វា ចុត្តាតិ៍ សខ្ពាឃ អឆិយុក្ខតីតិអាឌិតា តខេឃត ចុត្តាតិ បញ្ចាត្រ្កិយាតិ ខេយត្តាឃ សយុឃុត្តាតិខេឃច៍ អាខេសចតាតិអាឌឹសុ ឈសុ ចាខេទសុ អាខេសចិឃតិ ឲខេតហិ ខេយត្តាតិ អាខេសចតា៍ ពឆា កាចតា ឥហុលីកយ៉៍ អលក្ខារាតិ ចិក្ខសតា៍ ក្លាលក្ខតាតិ សុក្ខ អលក្ខតា ក្ខសិតា៍ បរិក្លារាតិ សយ្ខារា៍ សុបរិក្លតាតិ សុក្ខ សយុតា៍ បរិចារាតិ ទក្លតខេក្ខត៍ បុត អាខេសចតាឌឹតិ អក្ខចិសតិ បឌាតិ ខេយត្តាឃ ចណ្ណកលាតត្វំ ចុត្តាតិ៍ ពត្ត បរិទិបុទិតិ បរិបុណ្ណកាចា៍ សហកតាតិ ខេយត្តាឃ សហកតា៍ ពឆា សហឌាតាឌខេឃា៍ បក្លត្តតាតិ ខេយត្តាឃ បចិសតា, បក្លត្តតិ ឲខេតហិ ខេយត្តាតិ ចា បក្លត្តតា៍ ពឆា ង៉សឹឌតាឌខេឃា៍ ឲតំ សត្តត្តិ ឋស្សតាតិ ឲសា ខេយត្តា សត្តាតិ ឲខេតហិ ឋស្សតា ខេហាតីតិ ឲតំ សត្តត្តិ ឋស្សតា “ឲតឌក្ក”ត្តិអាឌឹសុ (អ៍ តិ៍ ១៍ ១ប៉ប៉ អាឌខេឃា) ចិឃ តប៉ុសកចចតំ៍ ក្លាឆិក្ខតាតិ សុក្ខ បតិក្ខតា៍ សុសយុក្កតាតិ សុក្ខ សយុស្សិតា៍ សុចិយុត្តាតិ អត្តុខេតា អត្តុខេតា បក្ខតិខេកហិ សុក្ខ ចិយុត្តា៍ តិត្តាខេត្តត្តិតិ ខេយត្តាសយុឃុត្តា ហុត្វា ខេយត្តំ តិត្តាខេត្តត្តិ៍ ខេឌាខេតត្តិតិ បិកដំ កខេទាត្តិ៍ បតាខេបត្តិតិ ចិខេទាខេចត្តិ៍

១-៣៍ ឥលិឌិចារត្តុឃចណ្ណតា

១៣-១៤៍ ឮត្រ្កិយចាខេទ ចុត្តុតខេឃខេតច ឥលចាខេទាបិ ខេចឌិតខេ្ពា៍ ខេឥ្ខឹ្ឌយក្កក្ខចារា បរិឃាខេឃត ចុត្តា, ត ឃឆាលក្លលចខេសត៍ យក្កក្ខចាខេទ សយ្ខាចាចាកយុត្តាឌីចា ខេយត្តាឃ បុត្តកាកចខេសត ចុត្តា, ត អបុតាចខេសត៍ ត ហិ ឲខេត ខេយត្តាឃ សហ កចត្តិ៍ សខ្ពាងំ បិលាតត្តិអាឌឹតំ ខេសសចារាតយឹ សត្តចាខេទ ចុត្តុតខេឃខេតច អខេត្វា ខេចឌិតខេ្ពា៍ ខេយត្តាកាចតាចិឆាតំ បត ចិសុគ្គិយក្កខេតា (ចិសុគ្គិ៍ ១៍១៣០

អាគយោ) កេហតញ្ញត្តិ

ឧយត្តាកឆាចណ្ណនា គិដ្ឋិតា

៤៍ ចិរាកកថា

ចិរាកកថាចណ្ណនា

១៤៍ ឰគាតិ យក្កបយោឌគបទិយោរោគាឃ ឧយត្តាកឆាឃ អគត្តូទំ ពចិតាឃ ចិរាកបន្លាចយក្កបុញ្ញក្ខយាឃ ចិរាកកថាឃ អបុញ្ញត្តាកុចណ្ណនា៍ ចត្ត បផយំ តាច "គិញ្ញិគ្គំ ចិរដ្ឋតិ ចិរាកា ចិយុច្ចតី"តិ (យហាច ១៣) ចុត្តាគំ ច្ចិគ្គំ បុត្តត្តបគាគំ អត្ថំ គិទ្ធិនិចុកាយេគ ចិរាកា យក្កា, ចិយុត្តិ ផលត្តិ ស្រុប្ចេសា ធបិតោ៍ ចត្ត បផយំ ចចគត្ថំ តាច គិទ្ធិនិចុកាយោ ពចំ ចិរាកា យក្កាតិអាឌិយាហ៍ ចត្ត ចិរដ្ឋតីតិ ចិរត្តា ហោតិ៍ សេរាតិ យក្កចាលាគិច្ចេស ចុត្តត្តាគិ៍ ចិរាកាតិ ឃស្មា នយ្យាឌិដ្ឋិ ចិរដ្ឋតិ, តស្មា ចិរាកា គាយាតិ អត្តោ ៍ សោ ច ចិរាកា ឃស្មា ចិរាការយុលោ...បេ... ចិរាក បតិដ្ឋិតោ, តស្មា ច ចិរាកាតិ ឲចំ "ចិរាការយុលោ"តិអាឌិគំ បញ្ចាគ្គំ ចចគាគំ នយ្យត្ថា ចេចិតត្ថា៍ ចត្ត ចិរាការយុលោតិ គិញ្ញាគារយុលោ៍ ចិរាកកោចទាតិ គិញ្ញាគចិនយោ៍ ចិរាក នយុគ្មាកោតាតិ គិញ្ញាគេ នយុប្បន្នោ៍ ចិរាក ធិតោតិ បចត្តិចនេគ គិញ្ញាគេ ធិតោ៍ ចិរាក បតិដ្ឋិតោតិ អតិចត្តកចនេគ គិញ្ញាគេ បតិដ្ឋិតោ៍

គិញ្ញាគញ្ចា ចិរាកាតិ គិញ្ញាគំ ចិរាកហេតុត្តា ចិរាកា៍ គិញ្ញាគារយុលតាឌាតាតិ គិញ្ញាគារយុលោ ឌាតា, គិញ្ញាគារយុលកាចេគ ចា ឌាតា៍ ចេ យក្កនយ្យយុត្តា នដ្ឋាច ឋន្សាគយោ ធយ្យា ចិរដ្ឋគេដ្ឋគ ចិរាកា ហោត្តីតិ ចិរាកា គាយ ហោត្តិ៍ នហឌាតាគីតិ នយ្យាឌិដ្ឋិនហឌាតាគិ នយ្យានក្កប្បាឌីគិ នត្ត យក្កក្ខាគិ៍ ចិរាកំ កច្ឆន្តីតិ ចិរាកា យក្កាតិ ចិរាកំ គិញ្ញាគំ អារយុលំ កត្វា កច្ឆន្តីតិ ចិរាការយុលត្តា ចិរាកា គាយ, យក្កគេដ្ឋគ យក្កា គាយ ហោតីតិ អត្តោ៍ ឲកោកយ្បិ យក្កង្គំ យក្កាតិ គាយំ លគតិ៍ ឰតិ ឲកោកស្ស អង្គស្ស យក្កត្តា ចុត្តា នយ្យាឌិដ្ឋិឃាបិ យក្កត្ថំ ចុត្តយេច ហោតិ៍ តស្មាយេច ច ឲតេគ យក្កាគាតិ អង្គ យក្កក្ខាគិ កេហត្វា ចុត្តំ៍ ញុន្ធា ចាតិ បច្ចេកញុន្ធាបិ នក្កហិតា៍ តេបិ ហិ "ចេយ, គិល្លេច, ញុន្ធា តឆាកេតា ច អទហំ នយ្យានញ្ញុន្ធា បច្ចេកញុន្ធា ចា"តិ (អ៍ គិ៍ ១៤៍៥៍) ចុត្តត្តា ញុន្ធាយេច ៍ អកតត្តិ អគយតក្កេ ឯរាទេ អកតបុញ្ញាំ ធិរត្តិ នកាលិឃបដិបត្តិឃា ធិស្សតិ អបធិស្សតិ អគិរគ្គហីឃតីតិ ធិរា, នញ្ញាញុន្ធេហិ ចា បទយំ បុលត្តិ ធិស្សតិ អបធិស្សតិ កចីឃតីតិ ធិរា , នញ្ញាគុណ្ណ ចា ធិស្សត្តិ ចិស្សដ្ឋត្តិ ស្រុគ្គិ ឲតាឃាតិ ធិរា៍ ចំ ធិរំ៍ អង្គដ្ឋិកោ យក្កាតិ កិ ចុត្តំ ហោតិ? យោ សោ អង្គដ្ឋិកោ ធយ្យនយ្យហោ, សោ ឲតេគ គិញ្ញាគំ កច្ឆន្តីតិ កយគេដ្ឋគ យក្កា គាយាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ បុត្តុនយលាទ្រាហ្វលាគំ បទយ្យចាគាគត្តិ ចិឞ្ញុំ ចិឞ្ញុំ នយលាគំ ទ្រាហ្វលាគញ្ចា ឰគោតា អញ្ញាលដ្ឋិកាគំ៍ អគ្គោតិ តេនំ សេនយក្កាគំ ចិនិដ្ឋោ៍ សេដ្ឋោតិ សេនយក្កតា អតិចិឃ បនំនគីយោ៍ យោគេក្កាតិ យុគេ នាឆុ, សេនយក្កាគំ អគិយុគេ អឃយេច នាឆ្ទុតិ អត្តោ៍ ស្រុត្តមយាតិ សេនយក្កេ អតិចិឃ ស្រុត្តិពេណ្ណា៍ បចទោតិ សេនយក្កតា គាគប្បាកោទហិ និកឌគីយោ៍ ឰតីតិ កាទលេត្ថ គិបិតោ៍ តស្មា កកចតា "យក្កាគំ អង្គដ្ឋិកោ សេដ្ឋោ"តិ ចុទត្តាតិ អធិប្បាយោ៍ ចុត្តធិញ្ញកកចតា –

“មគ្គានដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ, សច្ចានំ ចតុរោ បទា;

វិរាគោ សេដ្ឋោ ធម្មានំ, ទ្វិបទានញ្ច ចក្ខុមា”តិ។ (ធ. ប. ២៧៣);

តំ ឥធ វិភជិត្វា “មគ្គានំ អដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ”តិ វុត្តំ។ សេសបទេសុបិ ឥមិនា ច នយេន ហេដ្ឋា វុត្តនយេន ច អត្ថោ វេទិតព្វោ។

ទស្សនវិរាគោតិអាទីសុ ទស្សនសង្ខាតោ វិរាគោ ទស្សនវិរាគោ។ ឥន្ទ្រិយដ្ឋតោ ពលស្ស វិសិដ្ឋត្តា ឥធ ឥន្ទ្រិយតោ ពលំ បឋមំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយានីតិអាទិ ឥន្ទ្រិយានំ អត្ថវិភាវនា, ន វិរាគស្ស។ តថដ្ឋេន សច្ចាតិ សច្ចានំ វេទិតព្វា។ សីលវិសុទ្ធីតិ សម្មាវាចាកម្មន្តាជីវា។ ចិត្តវិសុទ្ធីតិ សម្មាសមាធិ។ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធីតិ សម្មាទិដ្ឋិសង្កប្បា។ វិមុត្តដ្ឋេនាតិ តំតំមគ្គវជ្ឈកិលេសេហិ មុត្តដ្ឋេន។ វិជ្ជាតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ វិមុត្តីតិ សមុច្ឆេទវិមុត្តិ។ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានដ្ឋេន មគ្គោតិ មគ្គផលបច្ចវេក្ខណាហិ មគ្គីយតីតិ មគ្គោ។

ឥមស្មឹ វិរាគនិទ្ទេសេ វុត្តា ធម្មា សព្ពេបិ មគ្គក្ខណេ, វិមុត្តិនិទ្ទេសេ ផលក្ខណេ។ តស្មា ឆន្ទមនសិការាបិ មគ្គផលសម្បយុត្តា។

១៨. វិរាគនិទ្ទេសេ វុត្តនយេនេវ វិមុត្តិនិទ្ទេសេបិ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ ផលំ បនេត្ថ បដិប្បស្សទ្ធិវិមុត្តត្តា វិមុត្តិ, និព្ពានំ និស្សរណវិមុត្តត្តា វិមុត្តិ។ “សហជាតានិ សត្តង្គានី”តិអាទីនិ វចនានិ ឥធ ន លព្ភន្តីតិ ន វុត្តានិ។ សយំ ផលវិមុត្តត្តា បរិច្ចាគដ្ឋេន វិមុត្តីតិ ឯត្តកមេវ វុត្តំ។ សេសំ វុត្តនយមេវាតិ។

វិរាគកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បដិសម្ភិទាកថា

១. ធម្មចក្កបវត្តនវារវណ្ណនា

១០. ឥទានិ វិរាគសង្ខាតមគ្គវសេន សិទ្ធំ បដិសម្ភិទាបភេទំ ទស្សេតុកាមេន កថិតាយ ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តន្តបុព្ពង្គមាយ បដិសម្ភិទាកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា។ សុត្តន្តេ តាវ ពារាណសិយន្តិ ពារាណសា នាម នទី, ពារាណសាយ អវិទូរេ ភវា នគរី ពារាណសី។ តស្សំ ពារាណសិយំ។ ឥសិបតនេ មិគទាយេតិ ឥសីនំ បតនុប្បតនវសេន ឯវំលទ្ធនាមេ មិគានំ អភយទានទិន្នដ្ឋានត្តា មិគទាយសង្ខាតេ អារាមេ។ តត្ថ ហិ ឧប្បន្នុប្បន្នា សព្ពញ្ញុឥសយោ បតន្តិ, ធម្មចក្កប្បវត្តនត្ថំ និសីទន្តីតិ អត្ថោ។ នន្ទមូលកបព្ភារតោ សត្តាហច្ចយេន

និរោធសមាបត្តិតោ វុដ្ឋិតា អនោតត្តទហេ កតមុខធោវនកិច្ចា អាកាសេន អាគន្ត្វា បច្ចេកពុទ្ធឥសយោ ឯត្ថ សមោសរណវសេន បតន្តិ , ឧបោសថត្ថញ្ច អនុបោសថត្ថញ្ច សន្និបតន្តិ, គន្ធមាទនំ បដិគច្ឆន្តា ច ឥតោ ច ឧប្បតន្តីតិបិ ឥសយោ ឥសីនំ បតនុប្បតនវសេន តំ “ឥសិបតន”ន្តិ វុច្ចតិ “ឥសិបទន”ន្តិបិ បាឋោ។ បញ្ចវគ្គិយេតិ –

“កោណ្ឌញ្ញោ ភទ្ទិយោ វប្បោ, មហានាមោ ច អស្សជិ;

ឯតេ បញ្ច មហាថេរា, បញ្ចវគ្គាតិ វុច្ចរេ”តិ។ –

ឯវំ វុត្តានំ បញ្ចន្នំ ភិក្ខូនំ វគ្គោ បញ្ចវគ្គោ។ តស្មិំ បញ្ចវគ្គេ ភវា តំបរិយាបន្នត្តាតិ បញ្ចវគ្គិយា, តេ បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខូ អាមន្តេសីតិ ឧបក្កមេនាឡវស្ស បិណ្ឌមូលេ កតាភិនីហារតោ បដ្ឋាយ បរិបាចិតោ បុរេតរំ អនុបុព្ពេន បត្តំ បត្វា បត្តចីវរំ ច កតាភិនិក្ខមនោ អនុបុព្ពេន ពោធិមណ្ឌំ បត្វា តត្ថ អបរាជិតបល្លង្កេ និសិន្នោ មារពលំ ភិន្ទិត្វា បឋមយាមេ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរិត្វា មជ្ឈិមយាមេ ទិព្ពចក្ខុំ វិសោធេត្វា បច្ឆិមយាមាវសានេ ទសសហស្សិលោកធាតុំ ឧន្នាទេន្តោ សព្ពញ្ញុតំ បត្វា សត្ត សត្តាហានិ ពោធិមណ្ឌេ វីតិនាមេត្វា មហាព្រហ្មុនា អាយាចិតធម្មទេសនោ ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេត្វា លោកានុគ្គហេន ពារាណសិំ គន្ត្វា បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខូ សញ្ញាបេត្វា ធម្មចក្កំ បវត្តេតុកាមោ អាមន្តេសិ។

ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, អន្តាតិ ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, កោដ្ឋាសា។ ព្យញ្ជនំ បន ឯតស្ស សមុទាហារេន សមុទាហារនិគ្ឃោសោ ហេដ្ឋា អវីចិំ ឧបរិ ភវគ្គំ បត្វា ទសសហស្សិ លោកធាតុំ បត្ថរិត្វា អដ្ឋាសិ, តស្មិំយេវ សមយេ អដ្ឋារសកោដិសង្ខា ព្រហ្មានោ សមាគច្ឆិំសុ។ បច្ឆិមទិសាយ សូរិយោ អត្ថង្គមេតិ, បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ឧត្តរាសាឡ្ហនក្ខត្តេន យុត្តោ បុណ្ណចន្ទោ ឧគ្គច្ឆតិ។ តស្មិំ សមយេ ភគវា ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តន្តំ អារភន្តោ “ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, អន្តា”តិអាទិមាហ។

តត្ថ បព្ពជិតេនាតិ គិហិសំយោជនំ ឆេត្វា បព្ពជិតេន។ ន សេវិតព្ពាតិ ន វលញ្ជេតព្ពា។ បព្ពជិតានំយេវ ចេតេ សមុទាចរិយា ភវន្តីតិ “បព្ពជិតេន ន សេវិតព្ពា”តិ វុត្តំ។ យោ ចាយំ កាមេសុ កាមសុខល្លិកានុយោគោតិ យោ ច អយំ វត្ថុកាមេសុ កិលេសកាមសុខស្ស, កិលេសកាមសុខនិស្សយស្ស វា អនុយោគោ។ ហីនោតិ លាមកោ។ គម្មោតិ គាមវាសីនំ សន្តកោ។ បោថុជ្ជនិកោតិ បុថុជ្ជនេន អន្ធពាលជនេន អាចិណ្ណោ។ អនរិយោតិ ន អរិយោ អថ វា ន វិសុទ្ធានំ ឧត្តមានំ អរិយានំ សន្តកោ។ អនត្ថសំហិតោតិ ន អត្ថសំហិតោ, សុខាវហការណំ អនិស្សិតោតិ អត្ថោ។ អត្តកិលមថានុយោគោតិ អត្តនោ កិលមថស្ស អនុយោគោ , អត្តនោ ទុក្ខករណន្តិ អត្ថោ។ ទុក្ខោតិ កណ្ដកាបស្សយសេយ្យាទីហិ អត្តមារណេហិ ទុក្ខាវហោ។ តបស្សីហិ “វត្តមិទំ តបោ”តិ គហិតត្តា តេសំ និត្តាមនុក្កមត្ថំ ហីន “ហីនោ”តិ ន វុត្តំ, បព្ពជិតានំ ធម្មត្តា “គម្មោ”តិ ច, គិហីហិ អសាធារណត្តា “បោថុជ្ជនិកោ”តិ ច ន វុត្តំ។ តត្ថ បន កេហិចិ បព្ពជិតបដិញ្ញេហិ ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទេហិ “យតោ ខោ, ភោ, អយំ អត្តា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចារេតិ, ឯត្តាវតា ខោ, ភោ, អយំ អត្តា ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានប្បត្តោ ហោតី”តិ (ទី៑ និ៑ ១.៨៣) គហិតត្តា តេសំ និត្តាមនុក្កមត្ថញ្ច

បច្ចុប្បន្នេ សុខត្តា ច តស្ស ធម្មសមាទានស្ស “ទុក្ខា”តិ ន វុត្តំ។ កាមសុខល្លិកានុយោគោ បច្ចុប្បន្នេ តណ្ហាទិដ្ឋិសំកិលិដ្ឋសុខត្តា អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកត្តា តទនុយុត្តានំ តណ្ហាទិដ្ឋិពន្ធនពទ្ធត្តា ច ន សេវិតព្ពោ, អត្តកិលមថានុយោគោ បច្ចុប្បន្នេ ទិដ្ឋិសំកិលិដ្ឋទុក្ខត្តា អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកត្តា តទនុយុត្តានំ ទិដ្ឋិពន្ធនពទ្ធត្តា ច ន សេវិតព្ពោ, ឯតេ ខោតិ តេ ឯតេ។ អនុបគម្មាតិ ន ឧបគន្ត្វា។ មជ្ឈិមាតិ សំកិលិដ្ឋសុខទុក្ខានំ អភាវា មជ្ឈេ ភវាតិ មជ្ឈិមា។ សា ឯវ និព្ពានំ បដិបជ្ជតិ ឯតាយាតិ បដិបទា។ អភិសម្ពុទ្ធាតិ បដិវិទ្ធា។ ចក្ខុករណីតិអាទីសុ បញ្ញាចក្ខុំ ករោតីតិ ចក្ខុករណី។ ញាណករណីតិ តស្សេវ វេវចនំ។ ឧបសមាយាតិ កិលេសូបសមាយ។ អភិញ្ញាយាតិ ចតុន្នំ សច្ចានំ អភិជាននត្ថាយ។ សម្ពោធាយាតិ តេសំយេវ សម្ពុជ្ឈនត្ថាយ។ និព្ពានាយាតិ និព្ពានសច្ឆិកិរិយត្ថាយ។ អថ វា ទស្សនមគ្គញាណំ ករោតីតិ ចក្ខុករណី។ ភាវនាមគ្គញាណំ ករោតីតិ ញាណករណី។ សព្ពកិលេសានំ ឧបសមាយ។ សព្ពធម្មានំ អភិញ្ញាយ។ អរហត្តផលសម្ពោធាយ។ កិលេសានញ្ច ខន្ធានញ្ច និព្ពានាយ។ សច្ចកថា អភិញ្ញេយ្យតិទេវ វុត្តា។

ឯវំ ភគវា សច្ចានិ បកាសេត្វា អត្តនិ កតពហុមានានំ តេសំ អត្តនោ បដិវេធក្កមំ សុត្វា បដិបត្តិយា ពហុមានារោបនេន បដិបត្តិយំ ឋត្វា សច្ចប្បដិវេធំ បស្សន្តោ ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ មេ, ភិក្ខវេតិអាទិនា អត្តនោ បដិវេធក្កមំ ទស្សេសិ។ តត្ថ អននុស្សុតេសូតិ ន អនុស្សុតេសុ, បរំ អនុគន្ត្វា អស្សុតេសូតិ អត្ថោ។ ចក្ខុតិអាទីនិ អត្ថោ បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។ ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ឥទំ ទុក្ខសមុទយំ, ឥទំ ទុក្ខនិរោធំ, ឥទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចន្តិ ចតុន្នំ សច្ចានំ ទស្សនបដិវេធោ សោឡសក្ខណិកំ។ បរិញ្ញេយ្យំ បហាតព្ពំ សច្ឆិកាតព្ពំ ភាវេតព្ពន្តិ ចតុន្នំ សច្ចានំ ភាវនាបដិវេធោ សោឡសក្ខណិកំយេវ។ បរិញ្ញាតំ បហីនំ សច្ឆិកតំ ភាវិតន្តិ ចតុន្នំ សច្ចានំ បច្ចវេក្ខណា អសោឡសក្ខណិកំ។

តិបរិវដ្ដន្តិ សច្ចញាណកិច្ចញាណកតញាណសង្ខាតានំ តិណ្ណំ បរិវដ្ដានំ វសេន តយោ បរិវដ្ដា អស្សាតិ តិបរិវដ្ដំ។ ឯត្ថ ហិ “ឥទំ ទុក្ខំ, ឥទំ ទុក្ខសមុទយំ , ឥទំ ទុក្ខនិរោធំ, ឥទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ច”ន្តិ ឯវំ ចតូសុ សច្ចេសុ យថាភូតញាណំ សច្ចញាណំ នាម។ តេសុយេវ “បរិញ្ញេយ្យំ បហាតព្ពំ សច្ឆិកាតព្ពំ ភាវេតព្ព”ន្តិ ឯវំ កត្តព្ពកិច្ចជាននញាណំ កិច្ចញាណំ នាម។ “បរិញ្ញាតំ បហីនំ សច្ឆិកតំ ភាវិត”ន្តិ ឯវំ តស្ស កិច្ចស្ស កតភាវជាននញាណំ កតញាណំ នាម។ ទ្វាទសាការន្តិ តេសំយេវ ឯកេកស្មិំ សច្ចេ តិណ្ណំ តិណ្ណំ អាការានំ វសេន ទ្វាទស អាការា អស្សាតិ ទ្វាទសាការំ។ ញាណទស្សនន្តិ ឯតេសំ តិបរិវដ្ដានំ ទ្វាទសន្នំ អាការានំ វសេន ឧប្បន្នញាណសង្ខាតំ ទស្សនំ។ អត្តមនាតិ សកមនា។ សត្តានំ ហិតសុខកាមត្តា ទុក្ខបដិក្កូលត្តា បីតិសោមនស្សយុត្តមនោ សកមនោ នាម, បីតិសោមនស្សេហិ អត្តមនា គហិតមនា ព្យាបិតមនាតិ វា អត្ថោ។ អភិនន្ទុន្តិ អភិមុខា ហុត្វា នន្ទឹសុ។ វេយ្យាករណេតិ សុត្តន្តេ។ និគ្គាថកោ ហិ សុត្តន្តោ កេវលំ អត្ថស្ស ព្យាករណតោ វេយ្យាករណំ នាម។ ភញ្ញមានេតិ ភណិយមានេ។ វត្តមានសមីបេ វត្តមានវចនំ កតំ, ភណិតេតិ អត្ថោ។ វិរជន្តិ វិគតរាគាទិរជំ។ វីតមលន្តិ វិគតរាគាទិមលំ។ រាគាទយោ ហិ អជ្ឈោត្ថរណដ្ឋេន រជោ នាម, ទូសនដ្ឋេន មលំ នាម។ ធម្មចក្ខុន្តិ កត្ថចិ បឋមមគ្គញាណំ, កត្ថចិ អាទីនិ តីណិ មគ្គញាណានិ, កត្ថចិ ចតុត្ថមគ្គញាណម្បិ។ ឥធ បន បឋមមគ្គញាណមេវ។ យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ, សព្ពំ តំ និរោធធម្មន្តិ វិបស្សនាវសេន ឯវំ បវត្តស្ស ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទីតិ អត្ថោ។

ធម្មចក្កេតិ បដិវេធញាណេ ច ទេសនាញាណេ ច។ ពោធិបល្លង្កេ និសិន្នស្ស ហិ ភគវតោ ចតូសុ សច្ចេសុ ទ្វាទសាការំ

បដិវេធញាណម្បិ ឥសិបតនេ និសិន្នស្ស ទ្វាទសាការមេវ សច្ចទេសនាយ បវត្តកទេសនាញាណម្បិ ធម្មចក្កំ នាម។ ឧភយម្បិ ហេតំ ទសពលស្ស បវត្តញាណមេវ។ តំ ឥមាយ ទេសនាយ បកាសេន្តេន ភគវតា ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ នាម។ តំ បនេតំ ធម្មចក្កំ យាវ អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញត្ថេរោ អដ្ឋារសហិ ព្រហ្មកោដីហិ សទ្ធិំ សោតាបត្តិផលេ ន បតិដ្ឋាតិ, តាវ ភគវា បវត្តេតិ នាម, បតិដ្ឋិតេ បន បវត្តិតំ នាម។ តំ សន្ធាយ “បវត្តិតេ ច ភគវតា ធម្មចក្កេ”តិ វុត្តំ។

ភុម្មា ទេវាតិ ភុម្មដ្ឋកា ទេវា។ សទ្ទមនុស្សាវេសុន្តិ ឯកប្បហារេនេវ សាធុការំ ទត្វា ឯតំ ភគវតាតិអាទីនិ វទន្តា សទ្ទំ អនុស្សាវយិំសុ។ អប្បដិវត្តិយន្តិ “នយិទំ តថា”តិ បដិលោមំ វត្តេតុំ អសក្កុណេយ្យំ។ សន្និបតិតា ចេត្ថ ទេវព្រហ្មានោ ទេសនាបរិយោសានេ ឯកប្បហារេនេវ សាធុការំ អទំសុ, សន្និបាតំ អនាគតា បន ភុម្មទេវាទយោ តេហិ តេហិ សទ្ធិំ សុត្វា សាធុការមទំសូតិ វេទិតព្ពា។ តេសុ បន បព្ពតរុក្ខាទីសុ និព្ពត្តា ភុម្មទេវា។ តេ ចាតុមហារាជិកបរិយាបន្នា ហោន្តាបិ ឋានំ វិសុំ កត្វា វុត្តា។ ចាតុមហារាជិកាតិ ច ធតរដ្ឋវិរុឡ្ហកវិរូបក្ខកុវេរសង្ខាតា ចតុមហារាជា ទេវតា ឯតេសន្តិ ចាតុមហារាជិកា។ តេ សិនេរុវេមជ្ឈេ ហោន្តិ។ តេសុ បព្ពតដ្ឋកាបិ អត្ថិ អាកាសដ្ឋកាបិ។ តេសំ បរម្បរា ចក្កវាឡបព្ពតំ បត្តា។ ខិឌ្ឌាបទោសិកា មនោបទោសិកា សីតវលាហកា ឧណ្ហវលាហកា ចន្ទិមា ទេវបុត្តោ សូរិយោ ទេវបុត្តោតិ ឯតេ សព្ពេបិ ចាតុមហារាជិកទេវលោកដ្ឋា ឯវ។ តេត្តិំស ជនា តត្ថ ឧប្បន្នាតិ តាវតិំសា។ អបិច “តាវតិំសា”តិ តេសំ ទេវានំ នាមមេវាតិបិ វុត្តំ។ តេបិ អត្ថិ បព្ពតដ្ឋកា អត្ថិ អាកាសដ្ឋកា។ តេសំ បរម្បរា ចក្កវាឡបព្ពតំ បត្តា, តថា យាមាទីនំ។ ឯកទេវលោកេបិ ហិ ទេវានំ បរម្បរា ចក្កវាឡបព្ពតំ អប្បត្តា នាម នត្ថិ។ ទិព្ពំ សុខំ យាតា បយាតា សម្បត្តាតិ យាមា។ តុដ្ឋា បហដ្ឋាតិ តុសិតា។ បកតិបដិយត្តារម្មណតោ អតិរេកេន រមិតុកាមកាលេ យថារុចិតេ ភោគេ និម្មិនិត្វា និម្មិនិត្វា រមន្តីតិ និម្មានរតី។ ចិត្តាចារំ ញត្វា បរនិម្មិតេសុ ភោគេសុ វសំ វត្តេន្តីតិ បរនិម្មិតវសវត្តី។ ព្រហ្មកាយេ ព្រហ្មឃដាយ និយុត្តាតិ ព្រហ្មកាយិកា។ សព្ពេបិ បញ្ចវោការព្រហ្មានោ គហិតា។

តេន ខណេនាតិ វចនំ វិសេសេត្វា តេន មុហុត្តេនាតិ វុត្តំ។ មុហុត្តសង្ខាតេន ខណេន, ន បរមត្ថខណេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ យាវ ព្រហ្មលោកាតិ ព្រហ្មលោកំ អន្តោកត្វា។ សទ្ទោតិ សាធុការសទ្ទោ។ ទសសហស្សីតិ ទសសហស្សចក្កវាឡវតី។ សង្កម្បីតិ ឧទ្ធំ ឧគ្គច្ឆន្តី សុដ្ឋុ កម្បិ។ សម្បកម្បីតិ ឧទ្ធំ ឧគ្គច្ឆន្តី អធោ ឱក្កមន្តី សុដ្ឋុ បកម្បិ។ សម្បវេធីតិ ចតុទិសា គច្ឆន្តី សុដ្ឋុ បវេធិ។ សម្ពុទ្ធកាវាយ មាតុកុច្ឆិំ ឱក្កមន្តេ ច ពោធិសត្តេ តតោ និក្ខមន្តេ ច មហាបថវី បុញ្ញតេជេន អកម្បិត្ថ, អភិសម្ពោធិយំ បដិវេធញាណតេជេន, ធម្មចក្កប្បវត្តនេ ទេសនាញាណតេជេន សាធុការំ ទាតុកាមា វិយ បថវី ទេវតានុភាវេន អកម្បិត្ថ, អាយុសង្ខារោស្សជ្ជនេ មហាបរិនិព្ពានេ ច ការុញ្ញេន ចិត្តសង្ខោភំ អសហមានា វិយ បថវី ទេវតានុភាវេន អកម្បិត្ថ។ អប្បមាណោតិ វុឌ្ឍប្បមាណោ។ ឧឡារោតិ ឯត្ថ “ឧឡារានិ ឧឡារានិ ខាទនីយានិ ខាទន្តី”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.៣៩៩) មធុរំ ឧឡារន្តិ វុត្តំ។ “ឧឡារាយ វត្ថកោកាយ ចិត្តំ ន នមតី”តិអាទីសុ (អ. និ. ៥.៣០) បណីតំ ឧឡារន្តិ វុត្តំ។ “ឧឡារាយ ខលុ ភវំ វច្ឆាយនោ សមណំ គោតមំ បសំសាយ បសំសតី”តិអាទីសុ សេដ្ឋំ ឧឡារន្តិ វុត្តំ។ ឥធ បន “វិបុលោ ឧឡារោ”តិ វុត្តោ។ ឱភាសោតិ ទេសនាញាណានុភាវេន ច ទេវតានុភាវេន ច ជាតោភាសោ។ លោកេតិ ចក្កវាឡស្ស ទសសហស្សិយំយេវ។ អតិក្កមេវ ទេវានំ ទេវានុភាវន្តិ ទេវានំ អយមានុភាវោ – និវត្ថវត្ថប្បភា ទ្វាទស យោជនានិ ផរតិ, តថា សរីរស្ស អលង្ការស្ស វិមានស្ស ច។ តំ ទេវានំ ទេវានុភាវំ អតិក្កមិត្វាយេវាតិ អត្ថោ។

ក្លាគត្តិ ឥបាយតប្បញាណាយយិក ក្លាហាទិ៍ ក្លាឥតឹពិ ក្លាហទិ៍ អន្នានិ ចព, ឥកា ពោល្ហឥន្នាតិ ព្ពូយប្បិ ក្លាតប្ប ក្លាហទហឥឈាឥបា ឥចនបហស្សិឥលិកឆាត់ ថទិត្វា អដ្ឋានិ៍ អន្នានិឥពោល្ហឥន្នាតិ កុសំ ញាពឥពោល្ហឥន្នាតិ អឥត្វា៍

ចក្ខុអាឌីតំ តិឥច្ចឥប ឥប្បតឥដ្ឋតាតិអាឌីសុ ឲកឥយច ញាណំ យចាទុត្តប្ប គេឃ្យប្ប ចក្ខុ ចិយ ឥប្បតកិច្ចកឥលាត ចក្ខុ៍ ញាណកិច្ចកឥលាត ញាណំ៍ តាតប្បការឥតា ឌាតតកិច្ចកឥលាត បន្នា៍ អតចឥបបបដិឥចឆកឥលាត ចិន្ទា៍ បន្នចា ច្ចកាឥកិច្ចកឥលាត អាឥលិឥកា តាយាតិ អឥត្វា៍ ចក្ខុ ឆឥយ្យាតិអាឌីសុបិ ឲកឥយច ញាណំ កិច្ចតាតឥត្តត បច្ចុឆា ចក្ខុតំ៍ អាឥយ្យាតិ ក្លបត្តុកឥដ្ឋត៍ ពោចទាតិ ចិបឃឥដ្ឋត៍ ឥប្បតឥដ្ឋតាតិអាឌីសុ ញាណកិច្ចំ បច្ចុឆា ទុត្តំ៍ ព្ពូយិតា តឥយត ពីសុ ចាឥទសុ ឲកពកស្ធិ៍ បច្ចុ បច្ចុ កត្វា បត្តុទប ឆយ្យា, បត្តុទប អត្វា, ក្កឹសុ បត្តុទបពោសុ ពិប តិទ្ធត្តិឥយា, បត្តុទបសុ ឆឥយ្យសុ បត្តុទបសុ អឥត្វសុ ពិបាយ តិទ្ធត្តិសុតិ បដ្ឋិ ញាណាតិ ឥចឌិតន្នាតិ៍ ឥបបអទិយបច្ចេសុបិ ឲកឥចឥតឥយា៍ ចត្តុសុ អទិយបច្ចេសុ ឲកពកស្ធិ អទិយបច្ចេ បត្តុទបត្តិ បត្តុទបត្តិ ឆយ្យាតំ អត្វាតច្ចុ ចឥបត បដ្ឋិ ឆយ្យា, បដ្ឋិ អត្វា, បដ្ឋិយា ឆឥយ្យសុ បដ្ឋិយា អឥត្វសុ ច ចិបបពំ តិទ្ធត្តិឥយា, ចិបាឆិក បពត្តិ អឥត្វា៍ បដ្ឋិយា ឆឥយ្យសុ បដ្ឋិយា អឥត្វសុ ចិសុត្តទបឥព តិទ្ធត្តិសុតិ ឲចំ ចត្តារិបច្ចុ ឥច្ច ច ញាណាបពាតិ៍

១-១៍ បតិបដ្ឋាតចាទារិចល្លូតា

១១-១១៍ បតិបដ្ឋាតសុត្តុត្តបុទ្ទក្កុឥយ ព្ពុទ្ធិបិឌសុត្តុត្តបុទ្ទក្កុឥយ ច បដិបស្ថិកាតិឥច្ចឥប ព្ពូយិតាច តឥយត អឥត្វា ច កណតា ច ឥចឌិតន្នា៍

៣-ប៉៍ បត្តឥនាឌិបត្តចាទារិចល្លូតា

១៣-១៤៍ បត្តត្ត ឥនាឌិបត្តាតំ សុត្តឥត្តសុ ឲកពកស្ធិឥយច បយុគឥយ ចក្ខុគឥយា បច្ចុ, តិឥទាឥឆ បច្ចុាតិ ឥប ឆយ្យា, បយុគឥយ ឥប្បតដ្ឋាគឥយា បច្ចុ, តិឥទាឥឆ បច្ចុាតិ ឥប អត្វា, ឥពសំ ចឥបត ចិបតិ តិទ្ធត្តិឥយា ចត្តារិសំ ញាណាតិ៍ បត្ត ឲកឥពា កត្វា ទុត្តកណតា សុចិឥន្នាឃ្យា ឲច៍ បន្នុន្នាពន្នាណចឥបត ទុត្តបដិបស្ថិកាតិឥច្ចឥប ឲកពកយ្យុលឥពសុ “ញាឥពា ឌិឥដ្ឋា ចិឌិឥពា បន្ថិកឥពា ថប្បិឥពា បន្នាយា”តិ (បដិ៍ យ៍ ១៍១១១) ព្ពឥយសុ បច្ចុសុ ចឥចគសុ ឲកពកស្ធិឥយច ចក្ខុគឥយា បច្ចុ, ឥប្បតដ្ឋាគឥយា បច្ចុាតិ បច្ចុបច្ចុកាតំ ចឥបត បច្ចុចិបតិ ឆយ្យា, បច្ចុចិបតិ អត្វា, តឌ្ឋិក្សូណា តិទ្ធត្តិឥយា, តឌ្ឋិក្សូណាតិ ញាណាតិ ឥពាឃ្យាតិ៍ បច្ចុ ឲកឥពា កត្វា ទុត្តចាឥទបិ បច្ចុល្លូត្តំ បច្ចុ បច្ចុចិបតិ កត្វា បច្ចុចិបបពំ ឆយ្យា, បច្ចុចិបបពំ អត្វា, តឌ្ឋិក្សូណា តិទ្ធត្តិឥយា, តឌ្ឋិក្សូណាតិ ញាណាតិ ឥពាឃ្យាតិ៍ អដ្ឋឥពាឃ្យាតីតិ ឥចត្វ ឥច្ច បពាតិ ច បន្នាបច្ចុ៍ ពន្ធឌីសុបិ ឲកឥចឥតឥយា៍ ព្ពូយិតាច តឥយត បច្ចុចាទបដិបស្ថិកាចាឥទ ច ឆយ្យាឌិកណតា ឥចឌិតន្នា៍

៥៍ ពញាត្តឆយុចាទចល្លូតា

១៦៧។ ពុទ្ធធម្មវារេ ទិយឌ្ឍសតន្តិ ឆក្ខត្តុំ បញ្ចវីសតិ សតញ្ច បញ្ញាសញ្ច ហោន្តិ, តទនុរូបា និទ្ទិដ្ឋយោ តទនុរូបានិ ញាណានិ។ បដិសម្ភិទាធិករណេតិ បដិសម្ភិទាធិការេ។ អដ្ឋនវធម្មសតានីតិ បឋមំ វុត្តេសុ ចតូសុ សច្ចេសុ សតំ, ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ សតំ, ចតូសុ សម្មប្បធានេសុ សតំ, សត្តពោធិសត្តវេយ្យាករណេសុ សត្តតិ, អភិញ្ញាទីសុ បញ្ចសុ បញ្ចវីសសតំ, ពលាទីសុ បញ្ចសុ បញ្ចវីសសតំ, បុន ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ សតំ, ចតូសុ បដិសម្ភិទាសុ សតំ, ឆសុ ពុទ្ធធម្មេសុ ទិយឌ្ឍសតន្តិ ឯវំ អដ្ឋសតានិ ច បញ្ញាសញ្ច ធម្មា ហោន្តិ។ ឯវំ អត្ថាបិ តត្តកា ឯវ ហោន្តិ។ ឯវមេវ សច្ចាទីសុ តីសុ ឋានេសុ វីសសតំ និទ្ទិដ្ឋយោ, សត្តសុ វេយ្យាករណេសុ ចត្តារីសសតំ និទ្ទិដ្ឋយោ, អភិញ្ញាទីសុ ពលាទីសុ ច អឌ្ឍតេយ្យានិ អឌ្ឍតេយ្យានិ និទ្ទិដ្ឋសតានិ, អរិយសច្ចេសុ បដិសម្ភិទាសុ ច ទ្វេ ទ្វេ និទ្ទិដ្ឋសតានិ, ពុទ្ធធម្មេសុ តីណិ និទ្ទិដ្ឋសតានីតិ ឯវំ និទ្ទិដ្ឋសហស្សញ្ច សត្តនិទ្ទិដ្ឋសតានិ ច ហោន្តិ។ ឯវមេវ សច្ចាទីសុ តីសុ ឋានេសុ ចត្តារីសាធិកានិ ទ្វេ ទ្វេ ញាណសតានិ, សត្តសុ វេយ្យាករណេសុ អសីតិអធិកានិ ទ្វេ ញាណសតានិ, អភិញ្ញាទីសុ ពលាទីសុ ច បញ្ចបញ្ចញាណសតានិ, សច្ចេសុ បដិសម្ភិទាសុ ច ចត្តារិ ចត្តារិ ញាណសតានិ, ពុទ្ធធម្មេសុ ឆ ញាណសតានីតិ ឯវំ តីណិ ច ញាណសហស្សានិ ចត្តារិ ច ញាណសតានិ ហោន្តីតិ។

បដិសម្ភិទាកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ ធម្មចក្កកថា

១។ សច្ចវារវណ្ណនា

១៦៨។ បុន ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តន្តមេវ បុព្វង្គមំ កត្វា កថិតាយ ធម្មចក្កកថាយ អបុព្វត្ថានុវណ្ណនា។ តត្ថ ទុក្ខវត្ថុកាតិ ឱកាតិសយវសេន ទុក្ខំ វត្ថុ ឯតេសន្តិ ទុក្ខវត្ថុកា។ តថេវ ទុក្ខំ វិសេសេត្វា សច្ចវត្ថុកាតិអាទិមាហ។ តត្ថ សច្ចំ អារម្មណំ ឧបត្ថម្ភោ ឯតេសន្តិ សច្ចារម្មណា។ សច្ចំ គោចរោ វិសយោ ឯតេសន្តិ សច្ចគោចរា។ សច្ចសង្គហិតាតិ ទុក្ខសច្ចេន សង្គហិតា។ សច្ចបរិយាបន្នាតិ ទុក្ខសច្ចាយត្តា។ សច្ចេ សមុទាគតាតិ ទុក្ខបរិជាននេន ទុក្ខសច្ចេ សមុប្បន្នា។ តថា តត្ថេវ ឋិតា បតិដ្ឋិតា ច។

៣០។ ឥទានិ “បវត្តិតេ ច ភគវតា ធម្មចក្កេ”តិ វុត្តំ ធម្មចក្កំ និទ្ទិសិតុកាមោ ធម្មចក្កន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ទុវិធំ ធម្មចក្កំ បដិវេធធម្មចក្កំ ទេសនាធម្មចក្កញ្ច។ បដិវេធធម្មចក្កំ ពោធិបល្លង្កេ, ទេសនាធម្មចក្កំ ឥសិបតនេ។ ធម្មញ្ច បវត្តេតិ ចក្កញ្ចាតិ បដិវេធធម្មចក្កំ វុត្តំ, ចក្កញ្ច បវត្តេតិ ធម្មញ្ចាតិ ទេសនាធម្មចក្កំ។ កថំ? ភគវា ហិ ពោធិបល្លង្កេ និសិន្នោ តក្ខណេ ឥន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គាទិភេទំ ធម្មញ្ច បវត្តេតិ, សោយេវ ច ធម្មោ កិលេសសត្តុឃាតាយ បវត្តនតោ បហរណចក្កំ វិយាតិ ចក្កញ្ច។ ធម្មំ បវត្តេន្តោយេវ ភគវា តំ ចក្កំ បវត្តេតិ នាម។ ឯតេន ធម្មោយេវ ចក្កន្តិ កម្មធារយសមាសតា វុត្តា ហោតិ។ ឥសិបតនេ និសិន្នោ ភគវា ធម្មទេសនក្ខណេ វេនេយ្យសន្តានេ កិលេសសត្តុឃាតាយ បវត្តនតោ បហរណចក្កសទិសំ ទេសនាចក្កំ បវត្តេតិ, វេនេយ្យសន្តានេ ឥន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គាទិភេទំ ធម្មចក្កំ បវត្តេតិ។ ឯតេន ធម្មោ ច ចក្កញ្ច ធម្មចក្កន្តិ ទ្វន្ទសមាសតា វុត្តា ហោតិ។ យស្មា បន

បចត្តកេ រតិ បចត្តតា តាយ ហោតិ, តស្មា រេដ្ឋត្ថាបិ “បចេត្តតី”តិ ចុត្តំ, បចត្តតដ្ថេន បត “ចក្កា”ត្តិ ចុត្តំ ហោតីតិ ចេតិតព្ពំ៍ ឆេម្ពុត បចេត្តតីតិ ឆម្ពុចក្កត្តិអាឌីតិ ឌេរតាឆម្ពុចក្កេមេច រត្ថាយ ចុត្តាតីតិ ចេតិតព្ពាតិ៍

តត្ថ ឆេម្ពុត បចេត្តតីតិ ឃធាវកាចត្តា ឆេម្ពុត បចត្តំ ចក្កត្តិ ឆម្ពុចក្កត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឆម្ពុចទិយាឃ បចេត្តតីតិ ចេចតឃ្យរត្តានេត ឆម្ពុត្ថាឃ បចត្តំ ចក្កត្តិ ឆម្ពុចក្កត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឆម្ពុ ឌិតោតិអាឌីហិ កាចតោ ឆម្ពុក្ខតតា ឆម្ពុស្សាយិតា ច ចុត្តា ហោតិ៍ ឃធាហ –
“រោ ហាចុរោ, កាចា ឌាតំ ឌាតាតិ បស្សំ បស្សតិ ចក្ខុតោ ខាលាក្ខុតោ ឆម្ពុក្ខុតោ ទ្រាហ្វក្ខុតោ ចត្តា បចត្តា អត្ថស្ស តិទេត្តា អយតស្ស ឌាតា ឆម្ពុស្សាយឹ តធាកេតា”តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១០១)៍ តស្មា តេហិ ឆម្ពុស្ស ចក្កត្តិ ឆម្ពុចក្កត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឌិតោតិ ចិរឃឹកាចេត ឌិតោ៍ បតិដ្ថិតោតិ អចលកាចេត បតិដ្ថិតោ៍ ចរិប្បេត្តាតិ ព្ពស្សកាចំ បត្តោ៍ បិរយិប្បេត្តាតិ កោដិប្បត្តោ៍ ចេសាខ្ញប្បេត្តាតិ ចិសារេកាចំ បត្តោ៍ ឆម្ពុ បតិដ្ឋាបេត្តាតិអាឌីហិ ចេចតឃ្យរត្តាតយេបក្លិត្តា ចុត្តហិ បត ចចតេហិ ឆម្ពុស្សាយិតាឃ ច ឆម្ពុត្ថាឃ ចក្កត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឆម្ពុំ រក្កទោរត្តាតិហអាឌីហិ ឆម្ពុត្ថាឃ ចក្កត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ ឃោ ហិ ឆម្ពុំ រក្កាឌិចមេត បចេត្តតិ, រោ ឆម្ពុត្ថំ បចេត្តតិ៍ ឆម្ពុំ រក្កទោរត្តាតិ ឃធា កតោ រោ ឆម្ពុ រុកតោ ហោតិ, ឧចមេច តំ កទោរត្តា៍ ឆម្ពុំ កទុំ កទោរត្តាតិ តស្មិ៍ ការចុប្បត្តិឃា តំ កទុំ កទោរត្តា៍ ឆម្ពុំ យាតេត្តាតិ ឆម្ពុំ បិឃច្ចា កាចតឹឃច្ចា កត្វា ចិហរត្តា៍ ឆម្ពុំ បុេឌត្តាតិ តំ អបឌិរិត្វា ឌេរតាបដិបត្តិបុខាឃ បុខំ កទោរត្តា៍ ឆម្ពុំ អបធាឃយាតេតាតិ តស្សេច ឆម្ពុស្ស រក្កាទកទុកាទេហិ តីចចុត្តិតំ កទោរត្តា៍ ឆម្ពុដ្ឋេខា ឆម្ពុកោត្ចតិ តំ ឆម្ពុំ ឆខយិច បុទក្លុត្វា កោត្យិច ច ដ្ឋិប្បិត្វា បចត្តិឃា ឆម្ពុដ្ឋេខា ឆម្ពុកោត្យ ច ហុត្វាតិ អត្ថោ៍ ឆម្ពុធិបតេយ្យាតិ ឆម្ពុធិបតិតោ អាកតោ កាចតាឆម្ពុចេរតេច ច រដ្ឋាគិរិយាតំ កទោលោត ឆម្ពុធិបតេយ្យា ហុត្វា៍ តំ តោ បត ឆម្ពុចក្កំ អប្បដិចត្តិឃត្តិ កោតធិ តិចេត្តត្តំ អរក្កលាឃ្យតាឃ អប្បដិហតបចត្តិតា ចុត្តា៍ តស្មា រោ ឆម្ពុ បចត្តតដ្ថេត ចក្កត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍

រដ្ឋិត្រ្តិយំ ឆម្ពុ, តំ ឆម្ពុំ បចេត្តតីតិ ចេចតឃ្យរត្តាតេ យក្កវយ្យឃុត្តរដ្ឋិត្រ្តិឃ្យប្បាឌេតត តំ រដ្ឋិត្រ្តិយំ ឆម្ពុំ បចេត្តតីតិ អត្ថោ៍ ឧមេច តឃោ មេមេហុបិ៍ រច្ចាតិ រច្ចខាលាតិ៍ ចិបស្សតា ច ចិខ្ញា ច យក្កខាលាមេច៍ អត្តប្បាឌេ ខាលាត្តិ អទហត្តចលេ ខាលា៍ តយឹ ចេចតឃ្យរត្តាតេ បចេត្តតិមេច, តិព្ពាតច្ចា បដិចេធំ កទោរត្តា បចេត្តតិមេច តាយ៍

រម្ពុឃធារាឌីស្វ រម្ពុឃចត្តកា តិទោឆចត្តកា យក្កចត្តកាតិ ចិមេរបធំ ឆេស្សត្វា រដ្ឋិត្តា៍ ឧត្ថាបិ ចុត្តរឌិរំ បធំ ចុត្តតមេឃតេច ចេឌិតព្ពំ៍

១-១៍ រតិបដ្ឋាតធារាឌិចណ្ណតា

៣០-៣១៍ រតិបដ្ឋាតិតដ្ឋិបិឌេបុគ្គ្កឌួយធារាបិ យក្កល្លាចមេត ចុត្តា៍ តេបិ តត្ថ តត្ថ ចិមេរបធំ ឆេស្សត្វា រដ្ឋិត្តាតិ៍

ឆម្ពុចក្កកធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ប័ៈ ទលិក្យត្តុរកឆា

ទលិក្យត្តុរកឆាចល្ហុតា

៦៦ៈ ត្លុងាតិ ទលិក្យត្តុរឆយ្ទុចតិយា ឆយ្ទុចក្កកឆាយ អតត្តូទំ ពឆិតាយ ទលិក្យត្តុរកឆាយ អបុព្វត្តាតុចល្ហុតាៈ តត្ថ ទលិក្យត្តុរបតស្ស អទត្ថា តិទម្ភរុបចាទទ អាចិ កចិស្សុតិៈ ចត្តារទោ រុតិបដ្ឋាតាតិអាគទយា រុត្តុតិរ ទពាឌិបក្លិយឆយ្ទា យឆាទយាក៌ យក្កុចលរុយ្យុត្តាៈ ទត ព្យុភ្ជុតទដ្ឋុត ទពាឌឹតិ ៤ចំលុទ្ធតាយស្ស អទិយស្ស បទក្លូ កចត្តា ទពាឌិបក្លិយា តាយៈ បទក្លូ កចត្តាតិ ដ្ឋុបកាទកាទច ជិតត្តាៈ ទតស្
អាទយ្ទុទលាស្ ឌ្យូក្កត្តិត្វា បក្លុត្តិត្វា ដ្ឋុបដ្ឋាតទតា ដ្ឋុបដ្ឋាតំ, រុតិទយច ដ្ឋុបដ្ឋាតំ រុតិបដ្ឋាតំៈ កាយទចគតាចិត្តុឆទយ្ទុស្ បតស្ស
អស្ងកទ្យក្លាតិដ្ឋាតត្តាពាទកហលាចទរុត រុ្ងករុ្ងលតិដ្ឋអត្តុរុព្ហាបហាតកិដ្ឋរុាឆតចទរុត ច បចត្តិទតា ចត្យុឆា ទកទគា ទហាតិៈ តរុ្ទា
ចត្តារទោ រុតិបដ្ឋាតាតិ ទុច្ចតិៈ បគហត្តិ ៤ទតតាតិ បឆាតំ, ទរាកតំ បឆាតំ រុយ្ទុប្យឆាតំ, រុយ្ទា ចា បគហត្តិ ៤ទតតាតិ រុយ្ទុប្យឆាតំ,
ទរាកតំ ចា តំ កិទលរុចិទ្វុបបចត្តុចិទហិតទតា បឆាតព្វា ហិតរុ្ងលតិប្យាគកទដ្ឋុត ទរុដ្ឋកាចាចហតទតា បឆាតកាចកាទលទតា ចាតិ
រុយ្ទុប្យឆាតំៈ ឌីទិយទស្សុតំ អឌិចចតំៈ តឃិគំ ដ្ឋុប្យត្ថាតុប្យត្ថាតំ អក្យុរុលិតំ បហាតាតុប្យត្តិកិច្ចំ, អតុប្យត្ថុប្យត្ថាតព្វា ក្យុរុលិតំ ដ្ឋុប្យត្តិដ្ឋិតិកិច្ចំ
រុាឆឃតឹតិ ចត្យុត្តិឆំ ទហាតិៈ តរុ្ទា ចត្តារទោ រុយ្ទុប្យឆាតាតិ ទុច្ចតិៈ តិប្យត្តិបទិយាទយត ព្យុភ្ជុតទដ្ឋុត, ព្យុភ្ជុត្តិ ៤តាយ រុត្តា ត្លុទ្ធា ទុទ្ធា
ដ្ឋុក្កិរុកតា ទហាត្តឹតិ ត្លុយិតា ចា បទិយាទយត ត្លុទ្ធិ, តស្សា រុយ្យុត្តាយ បុព្វុងយទដ្ឋុត ចលក្ខតាយ បុព្វុកាកាទលទដ្ឋុត ច ត្លុទ្ធិយា
បិទឆាតិ ត្លុទ្ធិបិទឆាៈ ទរា លគ្គុឌីទិយចិត្តុឌីយំរុាចទរុត ចត្យុត្តិឆោច ទហាតិៈ តរុ្ទា ចត្តារទោ ត្លុទ្ធិបិទឆាតិ ទុច្ចតិៈ
អស្សុទ្ធិយទពារុច្ចុបយាឌចិទក្លបរុទយ្ទាហាតំ អកិកចតទតា អកិកចតរុក្លារុតត អឌិបតិយទដ្ឋុត ត្លុទ្រ្ទិយំៈ អស្សុទ្ធិយាឌឹហិ អតកិកចតឹយទតា
អកយិ្យិយទដ្ឋុត ពលំៈ តក្ខុកយរ្យិ រុទ្ធាឌីទិយរុតិរុយាឌិបព្ហាចទរុត បព្វាចិឆំ ទហាតិៈ តរុ្ទា បព្វិទ្រ្ទិយាតិ បព្វា ពលាតឹតិ ទុច្ចត្តិៈ
ព្យុភ្ជុតាពរុត្តុស្ស បត អដ្ឋុកាទចត រុតិអាគទយា រុត្តុ ឆយ្ទា ទពាព្ហុភ្ជា, តិយ្យាតទដ្ឋុត ច រុយ្ទុឌិដ្ឋិអាគទយា អដ្ឋ យក្កុក្កា ទហាត្តិៈ ទតត ទុច្ចតិ
រុត្តុ ទពាព្ហុភ្ជា អទិទយា អដ្ឋុក្កិពា យទក្កាតិៈ

ត្លុតិ ត្លុទយ រុត្តុតិរ ទពាឌិបក្លិយា ឆយ្ទា បុព្វុកាទក ទលិកិយចិបស្សុតាយ ចត្តុយាតាយ ទុទ្ធុរុចិទឆត កាយំ បទិក្កុហ្យុតា ច
កាយាតុបស្សុតាបតិបដ្ឋាតំ, តចចិទឆត ទចគតំ បទិក្កុហ្យុតា ច ទចគតាតុបស្សុតាបតិបដ្ឋាតំ, ទរាត្យអបចិទឆត ចិត្តុ បទិក្កុហ្យុតា ច
ចិត្តាតុបស្សុតាបតិបដ្ឋាតំ, បព្វាចិទឆត ឆទយ្ទុ បទិក្កុហ្យុតា ច ឆយ្ទាតុបស្សុតាបតិបដ្ឋាតំៈ ត្លុតិ ត្លុយរ្ទិ អត្តុកាទច អតុប្យត្ថុបុព្វិ បទស្ស
ដ្ឋុប្យត្តំ អក្យុរុលំ ឌិស្វា “ឃឆា បឌិបត្តស្ស តស្ស តំ ដ្ឋុប្យត្តំ, ត តថា បឌិបឌ្ឌិស្សុាមិ, ៤ចំ ទយ ៤តំ តុប្យឌ្ឌិស្សុតី”តិ តស្ស អតុប្យាគាយ
ចាយមតកាទល បគមំ រុយ្ទុប្យឆាតំ, អត្តុទតា រុយុតាចាទប្យត្តុយក្យុរុលំ ឌិស្វា តស្ស បហាតាយ ចាយមតកាទល ទុតិយំ, ត្លុយរ្ទិ អត្តុកាទច
អតុប្យត្ថុបុព្វំ ឈរាតំ ចា ចិបស្សុតំ ចា ដ្ឋុប្យាទគតុំ ចាយមត្តស្ស តតិយំ, ដ្ឋុប្យត្តំ ឃឆា ត បទិហាយតិ, ៤ចំ បុតប្យុតំ ដ្ឋុប្យាទគត្តស្ស ចត្យុត្ថំ
រុយ្ទុប្យឆាតំៈ លត្ថុំ ឆុទំ កត្វា ក្យុរុលុប្យាគតកាទល លត្តិទ្ធិបិទឆា, ឌីទិយំ, ចិត្តុំ, ឌីយំរុំ ឆុទំ កត្វា ក្យុរុលុប្យាគតកាទល ឌីយំរុិទ្ធិបិទឆាៈ
មិច្ឆាចាចាយ ចិទមតកាទល រុយ្ទាចាចា , មិច្ឆាកយ្ទុត្តា, មិច្ឆាឌីចា ចិទមតកាទល រុយ្ទាឌីទចាតិ ៤ចំ តាតាចិត្តុក្ខុស្ លត្ថុត្តិៈ ចត្យុយក្កុក្កុទលា

បន ឯកចិត្តេ លព្ភន្តិ, ផលក្ខណេ ឋបេត្វា ចត្តារោ សម្មប្បធានេ អវសេសា តេត្តិំស លព្ភន្តិ។ ឯវំ ឯកចិត្តេ លព្ភមានេសុ ចេតេសុ ឯកាវ និព្ពានារម្មណា សតិ កាយាទីសុ សុភសញ្ញាទិបហានកិច្ចសាធនវសេន "ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា"តិ វុច្ចតិ។ ឯកមេវ ច វីរិយំ អនុប្បន្នុប្បន្នានំ អនុប្បាទាទិកិច្ចសាធនវសេន "ចត្តារោ សម្មប្បធានា"តិ វុច្ចតិ។ សេសេសុ ហាបនវឌ្ឍនំ នត្ថិ។

អបិច តេសុ –

នវ ឯកវិធា ឯកោ, ទ្វេធាថ ចតុបញ្ចធា;

អដ្ឋធា នវធា ចេវ, ឥតិ ឆទ្ធា ភវន្តិ តេ។

នវឯកវិធាតិ ឆន្ទោ ចិត្តំ បីតិ បស្សទ្ធិ ឧបេក្ខា សង្កប្បោ វាចា កម្មន្តោ អាជីវោតិ ឥមេ នវ ឆន្ទិទ្ធិបាទាទិវសេន ឯកវិធាវ ហោន្តិ, អញ្ញកោដ្ឋាសំ ន ភជន្តិ។ ឯកោ ទ្វេធាតិ សទ្ធា ឥន្ទ្រិយពលវសេន ទ្វេធា ឋិតា។ អថ ចតុបញ្ចធាតិ អថញ្ញោ ឯកោ ចតុធា, អញ្ញោ បញ្ចធា ឋិតោតិ អត្ថោ។ តត្ថ សមាធិ ឯកោ ឥន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គមគ្គង្គវសេន ចតុធា ឋិតោ, បញ្ញា តេសំ ចតុន្នំ ឥទ្ធិបាទកោដ្ឋាសស្ស ច វសេន បញ្ចធា។ អដ្ឋធា នវធា ចេវាតិ អបរោ ឯកោ អដ្ឋធា, ឯកោ នវធា ឋិតោតិ អត្ថោ។ ចតុសតិបដ្ឋានិន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គមគ្គង្គវសេន សតិ អដ្ឋធា ឋិតា, ចតុសម្មប្បធានិទ្ធិបាទិន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គមគ្គង្គវសេន វីរិយំ នវធាតិ។ ឯវំ –

ចុទ្ទសេវ អសម្ភិន្នា, ហោន្តេតេ ពោធិបក្ខិយា;

កោដ្ឋាសតោ សត្តវិធា, សត្តតិំស បភេទតោ។

សកិច្ចនិប្ផាទនតោ, សរូបេន ច វុត្តិតោ;

សព្វេវ អរិយមគ្គស្ស, សម្ភវេ សម្ភវន្តិ តេ។

ឯវំ មគ្គផលសម្បយុត្តេ សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយធម្មេ ទស្សេត្វា បុន តេ មគ្គផលេសុ សង្ខិបិត្វា ចត្តារោ អរិយមគ្គា ចត្តារិ ច សាមញ្ញផលានីតិ អាហ។ សមណភាវោ សាមញ្ញំ, ចតុន្នំ អរិយមគ្គានមេតំ នាមំ។ សាមញ្ញានំ ផលានិ សាមញ្ញផលានិ។ និព្ពានំ បន សព្វេហិ អសម្ភិន្នមេវ។ ឥតិ វិត្ថារតោ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយចតុមគ្គចតុផលនិព្ពានានំ វសេន ឆចត្តាលីសំ លោកុត្តរធម្មា, តតោ សង្ខេបេន ចតុមគ្គចតុផលនិព្ពានានំ វសេន នវ លោកុត្តរធម្មា, តតោបិ សង្ខេបេន មគ្គផលនិព្ពានានំ វសេន តយោ លោកុត្តរធម្មាតិ វេទិតព្វំ។

សតិបដ្ឋានាឌីត់ យក្កឋលិតច្នា េលិក្យុត្តារេត្តា ចុេត្តា ត់សយ្យឃុត្តាត់ ឋយ្យាឌីតយ្យិ េលិក្យុត្តារត្តំ ចុត្តាេយច េហាតិ៍ បឆាតឆយ្ខចេសត បត សតិបដ្ឋានាឌេឃាច ចុត្តា៍ អកិឆេយ្ខ (ឆ៍ ឋ៍ ១៧៤ អាឌេឃា, ៥០៥ អាឌេឃា) ច េលិក្យុត្តារឆយ្ខតិេឌ្ឋេស យក្កឋលសយ្យឃុត្តាត់ ឋយ្យាឌីត់ េលិក្យុត្តារត្តំ ចុត្តាេយចាតិ៍

េលិក់ តារត្តីតិ េលិក់ អតិក្កយត្តិ៍ សត្ថាយិឆ ៧ាឌិសំ ចត្តុយាតកាលចចត់ ចត្តាេរា អរិឃយេក្ក សត្ឍាឃ ចុត្តំ៍ េសាតាបត្តិយេក្កា ហិ អបិឃេលិក់ តារតិ, សកឌាកាយិយេក្កា កាយាចចេរេលិេកកេឌសំ តារតិ, អតាកាយិយេក្កា កាយាចចេរេលិក់ តារតិ, អរេហត្តយេក្កា ទ្ទបិទ្ទបិចចេរេលិក់ តារតិ៍ េលិកា ឌ្ឋត្តារត្តីតិ េលិកា ឌ្ឋក្កច្ឆត្តិ៍ េលិកេតាតិ ច េលិកយ្យាតិ ច តេឆច តិឃ្យក្កចចត់ ចិេសេសត្វា ឆឃ្យិត៍ េលិក់ សយតិក្កយត្តីតិ បឆយំ ចុត្តត្តេយច៍ តត្វ ឌ្ឋបសក្កត្វំ អតេបក្លិត្វា ចុត្តំ, ត្ថាឆ សហ ឌ្ឋបសក្កេត្វត ចុត្តំ៍ េលិក់ សយតិក្កត្តាតិ ឃឆាចុត្តំ េលិក់ សយ្ខា អតិក្កត្តា៍ សត្ថាយិឆ ៧ាឌិសំ អតីតកាលចចត់ ឋលតិត្ថានាតិ សត្ឍាឃ ចុត្តំ, េសាតាបត្តិឋលិឌីតិ ហិ ឃឆាចុត្តំ េលិក់ អតិក្កយិត្វា ឌិតាតិ, សឌា តិត្ថាត់ សត្ថាេលិក់ អតិក្កយិត្វា ឌិត៍ េលិេកត អតិេរកាតិ េលិកេតា អឆិកក្ខតា៍ ត្ថាឆំ សេត្ថាបិ េលិក្យុត្តារឆយ្ខ សត្ឍាឃ ចុត្តំ៍ តិឃ្យរត្តីតិ តិក្កច្ឆត្តិ៍ តិឃ្យដាតិ តិក្កតា៍ េលិេក ត តិដ្ឋត្តីតិអាឌីតិ អដ្ឋារស ចចតាតិ សត្ថាេលិក្យុត្តារេសុបិ ឃុដ្ឋត្តិ៍ ត តិដ្ឋត្តីតិ េលិេក អបរិឃាបត្ឆត្តា ចុត្តំ៍ េលិេក ត លិយ្យត្តីតិ ឍត្ឍសត្តាេត ចត្តុយាតាបិ តស្ខិ ត លិយ្យត្តីតិ អេត្វា៍ េលិេកត ត លិយ្យត្តីតិ អកតបឌិេចឆាត់ េកតឌិ ចិេត្តត, កតបឌិេចឆាត់ អក្យសេលត អប្យេត្តតបិ ចិេត្តត ត លិយ្យត្តីតិ អេត្វា៍ អសំលិត្តា អត្យបលិត្តាតិ ឌ្ឋបសេក្កត ចិេសសិត៍

ចិប្យយុត្តាតិ អលិត្តត្តេយច តាតាញ្ញោេតត ចិេសសិត៍ េឃ េកឌិ ហិ ឃត្វ េឃត ចា អលិត្តា, េត តត្វ េតត ចា ចិប្យយុត្តា េហាត្តិ៍ េលិកា ចិប្យយុត្តាតិអាឌីតិ តីលិ តិឃ្យក្កចេសត ចុត្តាតិ៍ ចិសញ្ញុត្តាតិ ចិប្យយុត្តត្តចិេសសត់ េឃ េកឌិ ហិ ឃត្វ េឃត ឃេតា ចិប្យយុត្តា, េត តត្វ េតត តេតា ចិសញ្ញុត្តា តាយ េហាត្តិ៍ េលិកា សុដ្ឋត្តីតិ េលិកយល់ េឆាចិត្វា េលិកា សុដ្ឋត្តិ៍ ចិសុដ្ឋត្តីតិ តេឆច ឌ្ឋបសេក្កត ចិេសសិត៍ ចុដ្ឋហត្តីតិ ឌ្ឋដ្ឋិតា េហាត្តិ៍ ចិចដ្ឋត្តីតិ តិចដ្ឋត្តិ៍ ត សដ្ឋត្តីតិ ត លក្កត្តិ៍ ត កឃ្យត្តីតិ ត កលិ្យឃត្តិ៍ ត ពាដ្ឋត្តីតិ ត ពាលិឆឃត្តិ៍ សយ្ឍិត្តីតិ អប្យចត្តិ៍ កេរាត្តិ៍ ឃឆា ច េលិក់ សយ្ឍិតត្តាតិ, តេឆច “េលិកា ចិសុឍត្តា”តិអាឌិ ចុត្តាេយច េហាតិ៍ បដិប្យឃ្យឃុក្កត្តីតិ តិេរាេឆត្តិ៍ អបឆាតិអាឌីតិ ចត្តារិ សេត្ថាសុបិ េលិក្យុត្តារេសុ ឃុដ្ឋត្តិ៍ អបឆាតិ អយក្កា៍ អកតីតិ អប្យតិដ្ឋា៍ អចិសឃាតិ អតាឃត្តា៍ អសាឆារណាតិ អសយាតា៍ ចយត្តីតិ ឌ្ឋក្កិលត្តិ៍ ត បច្ចាចយត្តីតិ ចុត្តបដិបក្ខតេឃត ចុត្តំ, ចត្តិ បុត ត អឌត្តីតិ អេត្វា៍ ឲេតត ចត្តឃ្យ សុចត្តកាេចា ចុេត្តា េហាតិ៍ អតត្តរេក្យកត្តេឃបិ ឲេសច តេឃា៍ ចិសិេតត្តីតិ ចិកិរត្តិ ចិយុច្ចត្តិ, ត ពាត្ឍត្តីតិ អេត្វា៍ ត ឌ្ឋឃ្យិេតត្តីតិ ត ចិកិរត្តិ ត ចិយុច្ចត្តិ៍ “ចិសិេតត្តី”តិ “ត ឌ្ឋឃ្យិេតត្តី”តិ រឃ្យំ កត្វា បិេជា សុត្ឋេរា៍ ចិឆ្មេបត្តីតិ តិត្ថាេបត្តិ៍ តសំឆ្មេបត្តីតិ ត ឌ្ឋដ្ឋលត្តិ៍ េលិក់ សយតិក្កយ្ខ អកិក្យឃ្យ តិដ្ឋត្តីតិ សេត្ថាបិ េលិក្យុត្តារា ឆយ្ខា េលិក់ សយ្ខា អតិក្កយិត្វា អកិកចិត្វា ច តិដ្ឋត្តីតិ េលិក្យុត្តារា៍ សេត្ថាហិបិ ត្ថាេយហិ ឃឆាចុេត្តហិ បកាេរហិ េលិក្យុត្តារាត់ េលិកេតា ឌ្ឋត្តរកាេចា អឆិកកាេចា ច ចុេត្តា េហាតីតិ៍

េលិក្យុត្តរកឆាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៥. ពលកថា

ពលកថាវណ្ណនា

៣៣. ឥទានិ លោកុត្តរកថាយ អនន្តរំ កថិតាយ លោកុត្តរកថាវតិយា សុត្តន្តបុព្ពង្គមាយ ពលកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា. តត្ថ អាទិតោ សុត្តន្តវសេន បញ្ច ពលានិ ទស្សេត្វា តទញ្ញានិបិ ពលានិ ទស្សេតុកាមោ អបិច អដ្ឋសដ្ឋិ ពលានីតិអាទិមាហ. សព្ពានិបិ តំតំបដិបក្ខេហិ អកម្បិយដ្ឋេន ពលានិ នាម ហោន្តិ. ហិរិពលន្តិអាទីសុ បាបតោ ហិរីយន្តិ ឯតាយាតិ ហិរី, លជ្ជាយេតំ នាមំ. បាបតោ ឱត្តប្បន្តិ ឯតេនាតិ ឱត្តប្បំ, បាបតោ ឧព្ពេគស្សេតំ នាមំ. អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានា ហិរី, ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានំ ឱត្តប្បំ. អត្តាធិបតិ ហិរី, លោកាធិបតិ ឱត្តប្បំ. លជ្ជាសភាវសណ្ឋិតា ហិរី, ភយសភាវសណ្ឋិតំ ឱត្តប្បំ. សប្បតិស្សវលក្ខណា ហិរី, វជ្ជភីរុកភយទស្សាវិលក្ខណំ ឱត្តប្បំ. សា ឯវ ហិរី អហិរិកេន ន កម្បតីតិ ហិរិពលំ. តទេវ ឱត្តប្បំ អនោត្តប្បេន ន កម្បតីតិ ឱត្តប្បពលំ. អប្បដិសង្ខានេន ន កម្បតីតិ បដិសង្ខានពលំ. បច្ចវេក្ខណបញ្ញាយេតំ នាមំ. វីរិយវសេន សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេន្តស្ស ឧប្បន្នពលំ ភាវនាពលំ. តថាបវត្តានំ វត្ថុ ឧត្ថានេយេតំ នាមំ. បរិសុទ្ធានិ សីលានីតិ អនវជ្ជពលំ. ចត្តារិ សង្គហវត្ថូនិ សង្គហពលំ. សង្គហេ ពលន្តិបិ បាឋោ. ទុក្ខមានំ អធិវាសនំ ខន្តិពលំ. ធម្មកថាយ បរេសំ តោសនំ បញ្ញត្តិពលំ. អធិតស្ស អត្ថស្ស អធិគមាបនំ និជ្ឈត្តិពលំ. កុសលេសុ ពហុការតា ឥស្សរិយពលំ. កុសលេសុ យថារុចិ បតិដ្ឋានំ អធិដ្ឋានពលំ. ហិរិពលាទីនំ អត្ថោ មាតិកាបទេសុ ញាណវសេន វេទិតព្ពោ. យុជ្ជមានំ គហេត្វា វុត្តំ. សមថពលំ វិបស្សនាពលន្តិ ពលប្បត្តា សមថវិបស្សនា ឯវ.

មាតិកានិទ្ទេសេ អស្សទ្ធិយេ ន កម្បតីតិ សទ្ធាពលន្តិ មូលពលំ វត្វា តទេវ អបរេហិ នវហិ បរិយាយេហិ វិសេសេត្វា ទស្សេសិ. យោ ហិ ធម្មោ អកម្បិយោ ពលប្បត្តោ ហោតិ, សោ សហជាតេ ឧបត្ថម្ភេតិ, អត្តនោ បដិបក្ខេ កិលេសេ បរិយាទិយតិ, បដិវេធស្ស អាទិភូតំ សីលំ ទិដ្ឋិញ្ច វិសោធេតិ, ចិត្តំ អារម្មណេ បតិដ្ឋាបេតិ, ចិត្តំ បគ្គហំ ករោន្តោ វោទាបេតិ, វសិំ បាបេន្តោ វិសេសំ អធិគមាបេតិ, តតោ ឧត្តរិ បាបេន្តោ ឧត្តរិបដិវេធំ ការេតិ, កមេន អរិយមគ្គំ បាបេត្វា សច្ឆិកិរិយាយំ ការេតិ, ផលប្បត្តិយា និរោធេ បតិដ្ឋាបេតិ. តស្មា នវធា ពលដ្ឋោ វេទិតព្ពោ. ឯស នយោ វីរិយពលាទីសុ ចតូសុ.

កាមច្ឆន្ទំ ហិរីយតីតិ នេក្ខម្មយុត្តោ យោគី នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទតោ ហិរីយតិ. ឱត្តប្បេបិ ឯសេវ នយោ. ឯតេហិ សព្ពាកុសលេហិបិ ហិរីយតា ឱត្តប្បតា វុត្តាយេវ ហោន្តិ. ព្យាបាទន្តិអាទីនម្បិ ឋបិតាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ. បដិសង្ខាតីតិ អសម្មោហវសេន អាទីនវតោ ឧបបរិក្ខតិ. ភាវេតីតិ វឌ្ឍេតិ. វជ្ជន្តិ រាគាទិវជ្ជំ. សង្គណ្ហាតីតិ ពន្ធតិ. ខមតីតិ តស្ស យោគិស្ស ខមតិ រុច្ចតិ. បញ្ញាបេតីតិ តោសេតិ. និជ្ឈាបេតីតិ ចិន្តាបេតិ. វសំ វត្តេតីតិ ចិត្តំ បហុ ហុត្វា ចិត្តំ អត្តនោ វសំ កត្វា បវត្តេតិ. អធិដ្ឋាតីតិ វិទហតិ. ភាវនាពលានីតិ សព្ពានិបិ នេក្ខម្មាទីនិយេវ. មាតិកាវណ្ណនាយ អញ្ញថា វុត្តា, អត្ថោ បន ញាណវសេនេវ បរិគ្គហេត្វា ពុទ្ធ ន វុត្តាតិ វេទិតព្ពំ. សមថពលំ វិបស្សនាពលញ្ច វិត្ថារេតោ និទ្ទិដ្ឋា អវសានេ ឧទ្ធច្ចសហគតកិលេសេ ច ខន្ធេ ច ន កម្បតីតិអាទិ ច អវិជ្ជាសហគតកិលេសេ ច ខន្ធេ ច ន កម្បតីតិអាទិ ច សមថពលវិបស្សនាពលានំ លក្ខណទស្សនត្ថំ វុត្តំ.

ເສຂາເສຂພເລສຸ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິໍ ສິກ຺ຂຕີຕິ ເສຂພລນ຺ຕິ ເສຂປຸຄ຺ຄເລາ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິໍ ສິກ຺ຂຕີຕິ ເສເຂາ, ສາ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ ຕສ຺ສ ເສຂສ຺ສ ພລນ຺ຕິ ເສຂພລນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ຕຕ຺ຖ ສິກ຺ຂິຕຕ຺ຕາ ອເສຂພລນ຺ຕິ ອເສຂປຸຄ຺ຄເລາ ຕຕ຺ຖ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ ສິກ຺ຂິຕຕ຺ຕາ ນ ສິກ຺ຂຕີຕິ ອເສເຂາ, ສາເຍວ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ ຕສ຺ສ ອເສຂສ຺ສ ພລນ຺ຕິ ອເສຂພລໍ໌ ເອເສວ ນເຍາ ສມ຺ມາສງ຺ກປ຺ປາທີສຸ໌ ສມ຺ມາຎາຓນ຺ຕິ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຎາຓໍ໌ ຕມ຺ປິ ຫິ ໂລກິຍມ຺ປິ ເຫາຕິ ເສຂສ຺ສ ປວຕ຺ຕຕ຺ຕາ ເສຂພລໍ, ອເສຂສ຺ສ ປວຕ຺ຕຕ຺ຕາ ອເສຂພລນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ໌ ສມ຺ມາວິມຸຕ຺ຕີຕິ ອຏ຺ຐ ມຄ຺ຄງ຺ຄານິ ຐເປຕ຺ວາ ເສສາ ຜລສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ຘມ຺ມາ໌ ເຫາຕິ ປນ “ຐເປຕ຺ວາ ໂລກຸຕ຺ຕຣວິມຸຕ຺ຕິໍ ອວເສສາ ວິມຸຕ຺ຕິເຍາ ສມ຺ມາວິມຸຕ຺ຕີ”ຕິ ວທນ຺ຕິ໌ ຕສ຺ສ ເສຂາເສຂພລຕ຺ຕໍ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຖເມວ໌

ຂີຓາສວພເລສຸ ສຎ຺ຎາຕິປິ ຎາຓພລານີຕິ໌ ຂີຓາສວສ຺ສ ຠິກ຺ຂຸເນາຕິ ກຣຓເຕ຺ຖ ສາຍິຈເຈຕໍ, ຂີຓາສເວນ ຠິກ຺ຂຸນາຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ອນິຈ຺ຈເຕາຕິ ຫຸຕ຺ວາ ອພາວາກາເຣນ ອນິຈ຺ຈເຕາ໌ ຍຖາພູຕນ຺ຕິ ຍຖາສພາເວນ໌ ປຎ຺ຎາຍາຕິ ສຫວິປສ຺ສນາຍ ມຄ຺ຄປຎ຺ຎາຍ໌ ອນິຈ຺ຈເຕາ ສຸທິຏ຺ຐາ ທຸກ຺ຂເຕາ ອນຕ຺ຕເຕາ ສຸທິຏ຺ຐາ ເຫາຕິ ຕຍຸລກຕ຺ວາ໌ ຍນ຺ຕິ ກາຣຓປຈ຺ຈຕ຺ຕໍ, ເຍນ ກາຣເຓນາຕິ ວາ ອເຕ຺ຖາ໌ ອາຄມ຺ມາຕິ ປຕິຈ຺ຈ໌ ປຕິຊານາຕີຕິ ສມ຺ປຕິຈ຺ຉຕີ ປຕິຎ຺ຎໍ ກເຣາຕີ໌ ອງ຺ຄາຣກາສູປມາຕິ ມຫາຠິຕາປເຏ຺ຐນ ອງ຺ຄາຣກາສຸຍາ ອຸປມິຕາ໌ ກາມາຕິ ວຕ຺ຖຸກາມາ ຈ ກິເລສກາມາ ຈ໌

ວິເວກຏ຺ຐນ຺ຕິ ຜລສມາປຕ຺ຕິວເສນ ອຸປຘິວິເວກສງ຺ຂາຕນິພ຺ພານນິສ຺ສິຕໍ໌ ຕເຍາ ຫິ ວິເວກາ – ກາຍວິເວເກາ ຈິຕ຺ຕວິເວເກາ ອຸປຘິວິເວເກາຕິ໌ ກາຍວິເວເກາ ຈ ວິເວກຏ຺ຐກາຍານໍ ເນກ຺ຂມ຺ມາຠິຣຕານໍ໌ ຈິຕ຺ຕວິເວເກາ ຈ ອຘິຈິຕ຺ຕຍຸຕ຺ຕານໍ໌ ອຸປຘິວິເວເກາ ຈ ນິຣຸປຘີນໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ວິສງ຺ຂາຣຄຕານໍ, ນິສ຺ສຣຓວິເວກຏ຺ຐນ຺ຕິ ວາ໌ ປຎ຺ຈ ຫິ ວິເວກາ – ວິກ຺ຂມ຺ພນວິເວເກາ ຕທງ຺ຄວິເວເກາ ສມຸຈ຺ເຉທວິເວເກາ ປຕິປ຺ປສ຺ສທ຺ຘິວິເວເກາ ນິສ຺ສຣຓວິເວເກາຕິ໌ ວິເວກຏ຺ຐນ຺ຕິ ວິເວເກ ຐິຕໍ໌ ວິເວກເປາຓນ຺ຕິ ວິເວເກ ນຕໍ໌ ວິເວກປ຺ພາຣນ຺ຕິ ວິເວກສີສກາຣໍ໌ ເຕ຺ວປິ ປຸຣິມສ຺ເສວ ເວເທນາຕີ໌ ວິເວກຏ຺ຐນ຺ຕິ ກິເລເສຫິ ວຊ຺ຊິຕໍ, ທູຣີກຕໍ ວາ໌ ເນກ຺ຂມ຺ມາຠິຣຕນ຺ຕິ ນິກ຺ຂເມ ອຠິຣຕໍ, ປພ຺ພຊ຺ຊາຍ ອຠິຣຕໍ ວາ໌ ພ຺ຍນ຺ຕີພູຕນ຺ຕິ ວິຄຕນ຺ຕີພູຕໍ, ເອກເທເສນາປິ ອສໍສຏ຺ຐໍ ວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ ວິສໍຍຸຕ຺ຕໍ໌ ສພ຺ພເສາຕິ ສພ຺ພຖາ໌ ອາສວຏ຺ຐານີເຍຫິ ຘມ຺ເມຫີຕິ ສເຍາຄເວເສນ ອາສວານໍ ກາຣຓພູເຕຫິ ກິເລສຘມ຺ເມຫີຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ອຖ ວາ ພ຺ຍນ຺ຕີພູຕນ຺ຕິ ວິຄຕນ຺ຕິກຕ຺ຕີພູຕໍ, ນິຕ຺ຕຓ຺ຫໍ ອເຕ຺ຖາ໌ ກຸເຕາ? ສພ຺ເພາ ອາສວຏ຺ຐານີເຍຫິ ຘມ຺ເມຫິ ສພ຺ເພຫິ ເຕພູມກຘມ຺ເມຫີຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ຍຸຐ ທສຫິ ຂີຓາສວພເລຫິ ຂີຓາສວສ຺ສ ໂລກິຍໂລກຸຕ຺ຕຣາ ມຄ຺ຄາ ກຖິຕາ໌ “ອນິຈ຺ຈເຕາ ສຸທິຏ຺ຐາ ສງ຺ຂາຣາ”ຕິ ທຸກ຺ຂປຣິຎ຺ຎາພລໍ, “ອງ຺ຄາຣກາສູປມາ ກາມາ”ຕິ ສມຸທຍປຫານພລໍ, “ວິເວກຏ຺ຐໍ ຈິຕ຺ຕໍ ເຫາຕີ”ຕິ ນິເຣາຘສຈ຺ຉິກິຣິຍາພລໍ, “ຈຕ຺ຕາເຣາ ສຕິປຏ຺ຐານາ”ຕິອາທິ ມຄ຺ຄພາວນາພລນ຺ຕິປິ ວທນ຺ຕິ໌ ເອສ ພຸທ຺ຘພລາຕິ ພຸທ຺ຘກາຍ ອາທິ ຄຫິຕສ຺ສນ຺ຕິ໌

ຕຖາຄຕພລນິທ຺ເທເສ ຕຖາຄຕພລານີຕິ ອເຎ຺ຎຫິ ອສາຘາຣຓານິ ຕຖາຄຕສ຺ເສວ ພລານິ໌ ຍຖາ ວາ ປຸພ຺ພພຸທ຺ຘານໍ ພລານິ ປຸຎ຺ຎຸສ຺ສຍສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອາຄຕານິ, ຕຖາ ອາຄຕພລານີຕິປິ ອເຕ຺ຖາ໌ ຕຕ຺ຖ ທຸວິຘໍ ຕຖາຄຕພລໍ – ກາຍພລໍ ຎາຓພລຍ຺ຈ໌ ເຕສຸ ກາຍພລໍ ຫຕ຺ຖິກຸລານຸສາເຣນ ເວທິຕພ຺ພໍ໌ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫຕໍ ໂປຣາເຓຫິ –

“ກາຬາວກຎ຺ຈ ຄງ຺ເຄຍ຺ຍໍ, ປຓ຺ຑຣໍ ຕມ຺ພປິງ຺ຄລໍ;

កន្លយក្កូលហេយញ្ញា, ក្ខូបៀបលច្ឆក្ក្តិយេ ដឃា"តិ៍ (ចិក៍ អដ្ឋ៍ លិ៩០; ឃ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ០៍០៣ប័; ឃិ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១១);

ញ្ញាយាតិ ដឃ ហត្តិក្យលិតិ៍ តត្ត កាញអាចកត្តិ បកតិហត្តិក្យលិ ដដ្ឋញ្ញា៍ ឃំ ដឃត្ត បុរិឃាត កាឃពលិ, តំ ឲកប្ប កាញអាចកប្ប ហត្តិទេតា ពលិ៍ ឃំ ដឃត្ត កាញអាចកាត ពលិ, តំ ឲកប្ប កេក្កឃ្យប្ប ពលិ៍ ឃំ ដឃត្ត កេក្កឃ្យាត, តំ ឲកប្ប បល្លូរប្ប៍ ឃំ ដឃត្ត បល្លូរាត , តំ ឲកប្ប តប្ពប្ប៍ ឃំ ដឃត្ត តប្ពាត, តំ ឲកប្ប បិក្កលប្ប៍ ឃំ ដឃត្ត បិក្កលិត, តំ ឲកប្ប កន្លហត្តិទេតា៍ ឃំ ដឃត្ត កន្លហត្តិត, តំ ឲកប្ប យក្កលហត្តិទេតា៍ ឃំ ដឃត្ត យក្កលហត្តិត, តំ ឲកប្ប ហេយចតប្ប៍ ឃំ ដឃត្ត ហេយចតាត, តំ ឲកប្ប ក្ខូបៀបឆប្ប៍ ឃំ ដឃត្ត ក្ខូបៀបឆាត, តំ ឲកប្ប លច្ឆក្តប្ប៍ ឃំ ដឃត្ត លច្ឆក្តាត, តំ ឲកប្ប តឆាកតប្ប ពលិ៍ តារាឃតឃញ្ញាតពលត្តិបិ ញ្ញាដេយច ចុច្ចតិ៍ តដេតំ បកតិហត្តិទេតា កលតាឃ ហត្តិត កោដឹឃហប្បប្ប, បុរិឃកលតាឃ ដឃត្ត បុរិឃកោដឹឃហប្បាត ពលិ ហោតិ៍ ញ្ញាដំ តាច តឆាកតប្ប កាឃពលិ៍

ខាលពលិ បត ញ្ញាឆ តាច អញ្ញាត្ត ច បិញ្ញាឃំ អាកតយេច ដឃពលខាលំ, យញ្ញិយ (ឃ៍ តិ៍ ០៍០៥០) អាកតំ ចតុចេឃារដ្ឋខាលំ, អដ្ឋឃុ បរិឃាឃុ អកយ្យតខាលំ, ចតុឃោតិបរិច្ឆេកខាលំ, បក្ខាកតិបរិច្ឆេកខាលំ, ឃិឃុត្តកេ (ឃិ៍ តិ៍ ១៍១១-១៣) អាកតាតិ តេឃត្តតិ ខាលាតិ, ឃត្តឃត្តតិ ខាលាតិតិ ឲចយញ្ញាតិបិ អតេកាតិ ខាលឃហប្បាតិ៍ ឲតំ ខាលពលិ តាយ៍ ញ្ញាឆាបិ ខាលពលយេច អឆិយេ្យតំ៍ ខាលតិញ្ញាអកយ្យិឃដ្ឋេត ក្ខូបត្តឃូកដ្ឋេត ច ពលត្តិ ចុត្តំ៍

ផាតញ្ញា ផាតតោតិ កាខលញ្ញា កាខលតោ៍ កាខលតិញ្ញាឃញ្ញា តត្ត ចលិ តិដ្ឋតិ តតាឃត្តចុត្តិតាឃ ក្ខូប្យដ្ឋតិ ចេច បចត្តតិ ច, តញ្ញា ផាតត្តិ ចុច្ចតិ៍ តំ កកចា ឃេ ឃេ ឆយ្យា ឃេឃិ ឃេឃិ ឆយ្យាត ហេតុ បច្ចឃា ក្ខូប្យាតាឃ, តំ តំ ផាតត្តិ, ឃេ ឃេ ឆយ្យា ឃេឃិ ឃេឃិ ឆយ្យាត ត ហេតុ ត បច្ចឃា ក្ខូប្យាតាឃ, តំ តំ អដ្ឋាតត្តិ បដាតត្តោ ផាតញ្ញា ផាតតោ អដ្ឋាតញ្ញា អដ្ឋាតតោ ឃឆាក្ខតំ បដាតាតិ៍ ឃយ្យឹតិ ឃេត ខាលតា៍ ញ្ញាដយ្យឹតិ ញ្ញាដយ្យិ ផាតាដ្ឋាតខាលំ, តឆាកតប្ប តឆាកតពលិ តាយ ហោតីតិ អត្តោ៍ ឲចំ ឃេឃបដេឃុបិ ឃោដតា តេចឹតព្ពា៍

អាឃកំផាតត្តិ ឃេដ្ឋដ្ឋាត ក្ខូត្តយដ្ឋាត, អាឃកា ចា បុត្តាញាត្តា, តេឃិ ផាតត្តិ អត្តោ៍ អបិច កចឃតដេដ្ឋេកា ក្ខូឃេកា, កចឃហប្បដេដ្ឋេកា ចឃេកា, ចដឃតដេដ្ឋេកា ចា ក្ខូឃេកា, ចដឃហប្បដេដ្ឋេកា ចឃេកា, ឃញ្ញាកចឃេដ្ឋា ឃញ្ញាបរិប្យឃឃហោ ឃេតោ បិឃាឌិកោ យហាកាខចហោ អឃតិឃតឃដ្ឋេហិបិ អឃត្តឃតិឃោ តិឃេកា, ឃោ ញ្ញាឆ ក្ខូឃេកាតិ អឆិយេ្យតោ៍ ញ្ញាដយ្យិ ហិ តប្ប បរិឃាឃចចត៍ ក្ខូឃកប្ប ញ្ញាដត្តិ អាឃក៍ ផាតត្តិ ចតុហិ បិដេហិ បឆចិ ក្ខូប្បិញឲត្តា អចដ្ឋាត៍ ញ្ញាដំ បត អាឃកំ ចិឃាតិ អាឃកំ ឃចេច ហិ តិឃកឃញ្ញាតោ ក្ខូឃេកា ក្ខូឃកពលេត ឃយត្តាកតោ ចតុហិ បិដេហិ បឆចិ ក្ខូប្បិញឲត្តា អចលដ្ឋាតេត តិដ្ឋតិ, ឲចំ តឆាកតោបិ ដឃហិ តឆាកតពលហិ ឃយត្តាកតោ ចតុហិ ចេឃារដ្ឋបិដេហិ អដ្ឋបរិឃបឆចិ ក្ខូប្បិញឲត្តា ឃដេចកេ លោកេ កោតចិ បច្ចត្តិកោត បច្ចាយិត្តត អកយ្យិឃោ អចលដ្ឋាតេត តិដ្ឋតិ, ឲចំ តិដ្ឋយាតោ ច តំ អាឃកំ ផាតំ បដិដាតាតិ ក្ខូបកច្ឆតិ ត បច្ចក្ខាតិ, អត្តតិ អាទោរបតិ៍ តេត ចុត្តំ – "អាឃកំ ផាតំ បដិដាតាតី"តិ (ឃិ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១១; ឃ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ០៍០៣ប័)៍

បរិសាសូតិ ខត្តិយព្រាហ្មណគហបតិសមណចាតុមហារាជិកតាវតិំសមារព្រហ្មានំ វសេន អដ្ឋសុ បរិសាសុ. សីហនាទំ នទតីតិ សេដ្ឋនាទំ អច្ឆម្ភិតនាទំ នទតិ, សីហនាទសទិសំ វា នាទំ នទតិ. អយមត្ថោ សីហនាទសុត្តេន (ម. និ. ១.១៤៩ អាទយោ; ទី. និ. ១.៣៨១ អាទយោ) ទីបេតព្ពោ. យថា វា សីហោ សហនតោ ហននតោ ច សីហោតិ វុច្ចតិ, ឯវំ តថាគតោ លោកធម្មានំ សហនតោ បរប្បវាទានំ ហននតោ សីហោតិ វុច្ចតិ. ឯវំ វុត្តស្ស សីហស្ស នាទំ សីហនាទំ. តត្ថ យថា សីហោ សីហពលេន សមន្នាគតោ សព្ពត្ថ វិសារទោ វិគតលោមហំសោ សីហនាទំ នទតិ, ឯវំ តថាគតសីហោបិ តថាគតពលេហិ សមន្នាគតោ អដ្ឋសុ បរិសាសុ វិសារទោ វិគតលោមហំសោ “ឥតិ រូប”ន្តិអាទិនា (សំ. និ. ២.៧៨) នយេន នានាវិធទេសនាវិលាសសម្បន្នំ សីហនាទំ នទតិ. តេន វុត្តំ – “បរិសាសុ សីហនាទំ នទតី”តិ.

ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតីតិ ឯត្ថ ព្រហ្មន្តិ សេដ្ឋំ ឧត្តមំ វិសុទ្ធំ. ចក្កសទ្ទោ បនាយំ –

សម្បត្តិយំ លក្ខណេ ច, រថង្គេ ឥរិយាបថេ;

ទានេ រតនធម្មូរ, ចក្កាទីសុ ច ទិស្សតិ;

ធម្មចក្កេ ឥធ មតោ, តម្បិ ទ្វេធា វិភាវយេ.

“ចត្តារិមានិ , ភិក្ខវេ, ចក្កានិ, យេហិ សមន្នាគតានំ ទេវមនុស្សាន”ន្តិអាទីសុ (អ. និ. ៤.៣១) ហិ អយំ សម្បត្តិយំ ទិស្សតិ. “ហេដ្ឋា បាទតលេសុ ចក្កានិ ជាតានិ ហោន្តី”តិ (ទី. និ. ២.៣៥) ឯត្ថ លក្ខណេ. “ចក្កំវ វហតោ បទ”ន្តិ (ធ. ប. ១) ឯត្ថ រថង្គេ. “ចតុចក្កំ នវទ្វារ”ន្តិ (សំ. និ. ១.២៩) ឯត្ថ ឥរិយាបថេ. “ទទំ ភុញ្ជ មា ច បមាទោ , ចក្កំ វត្តយ សព្ពបាណិន”ន្តិ (ជា. ១.៧.១៤៩) ឯត្ថ ទានេ. “ទិព្ពំ ចក្ករតនំ បាតុរហោសី”តិ (ទី. និ. ២.២៤៣) ឯត្ថ រតនចក្កេ. “មយា បវត្តិតំ ចក្ក”ន្តិ (សុ. និ. ៥៦២) ឯត្ថ ធម្មចក្កេ. “ឥច្ឆាហតស្ស បោសស្ស, ចក្កំ ភមតិ មត្ថកេ”តិ (ជា. ១.១.១០៤; ១.៥.១០៣) ឯត្ថ ឧរចក្កេ. “ខុរបរិយន្តេន ចេបិ ចក្កេនា”តិ (ទី. និ. ១.១៦៦) ឯត្ថ បហរណចក្កេ. “អសនិវិចក្ក”ន្តិ (ទី. និ. ៣.៦១; សំ. និ. ២.១៦២) ឯត្ថ អសនិមណ្ឌលេ. ឥធ បនាយំ ធម្មចក្កេ មតោ.

តំ បនេតំ ធម្មចក្កំ ទុវិធំ ហោតិ បដិវេធញាណញ្ច ទេសនាញាណញ្ច. តត្ថ បញ្ញាបភាវិតំ អត្តនោ អរិយផលាវហំ បដិវេធញាណំ, ករុណាបភាវិតំ សាវកានំ អរិយផលាវហំ ទេសនាញាណំ. តត្ថ បដិវេធញាណំ ឧប្បជ្ជមានំ ឧប្បន្នន្តិ ទុវិធំ. តញ្ហិ អភិនិក្ខមនតោ យាវ អរហត្តមគ្គា ឧប្បជ្ជមានំ នាម, ផលក្ខណេ ឧប្បន្នំ នាម. តុសិតភវនតោ វា យាវ មហាពោធិបល្លង្កេ អរហត្តមគ្គា ឧប្បជ្ជមានំ នាម, ផលក្ខណេ ឧប្បន្នំ នាម. ទីបង្ករទសពលតោ វា បដ្ឋាយ យាវ អរហត្តមគ្គា ឧប្បជ្ជមានំ នាម, ផលក្ខណេ ឧប្បន្នំ នាម. ទេសនាញាណម្បិ បវត្តមានំ បវត្តន្តិ ទុវិធំ. តញ្ហិ យាវ អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញស្ស អរហត្តមគ្គា បវត្តមានំ នាម, ផលក្ខណេ បវត្តំ នាម. តត្ថ បដិវេធញាណំ លោកុត្តរំ, ទេសនាញាណំ លោកិយំ. ឧភយម្បិ បនេតំ អញ្ញេហិ អសាធារណំ, ពុទ្ធានំយេវ ឱរសញាណំ. តេន វុត្តំ –

“ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតី”តិ។

កម្មសមាទានានន្តិ សមាទិយិត្វា កតានំ កុសលាកុសលកម្មានំ, កម្មមេវ វា កម្មសមាទានំ។ ឋានសោ ហេតុសោតិ បច្ចយតោ ចេវ ហេតុតោ ច។ តត្ថ គតិឧបធិកាលបយោគា វិបាកស្ស ឋានំ។ កម្មំ ហេតុ។

សព្ពត្ថគាមិនិន្តិ សព្ពគតិគាមិនិញ្ច អគតិគាមិនិញ្ច។ បដិបទន្តិ មគ្គំ។ យថាភូតំ បជានាតីតិ ពហូសុបិ មនុស្សេសុ ឯកមេវ បាណំ ឃាតេន្តេសុ ឥមស្ស ចេតនា និរយគាមិនី ភវិស្សតិ, ឥមស្ស តិរច្ឆានយោនិគាមិនីតិ ឥមិនា នយេន ឯកវត្ថុស្មិម្បិ កុសលាកុសលចេតនាសង្ខាតានំ បដិបត្តីនំ អវិបរីតតោ សភាវំ ជានាតិ។

អនេកធាតុន្តិ ចក្ខុធាតុអាទីហិ, កាមធាតុអាទីហិ វា ធាតូហិ ពហុធាតុំ។ នានាធាតុន្តិ តាសំយេវ ធាតូនំ វិលក្ខណតាយ នានប្បការធាតុំ។ លោកន្តិ ខន្ធាយតនធាតុលោកំ។ យថាភូតំ បជានាតីតិ តាសំ តាសំ ធាតូនំ អវិបរីតតោ សភាវំ បដិវិជ្ឈតិ។

នានាធិមុត្តិកតន្តិ ហីនបណីតាទិអធិមុត្តីហិ នានាធិមុត្តិកភាវំ។

បរសត្តានន្តិ បធានសត្តានំ។ បរបុគ្គលានន្តិ តតោ បរេសំ ហីនសត្តានំ។ ឯកត្ថមេវ វា ឯតំ បទទ្វយំ វេនេយ្យវសេន ទ្វិធា វុត្តំ។ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តន្តិ សទ្ធាទីនំ ឥន្ទ្រិយានំ បរភាវញ្ច អបរភាវញ្ច, វុឌ្ឍិញ្ច ហានិញ្ចាតិ អត្ថោ។

ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនន្តិ បឋមាទីនំ ចតុន្នំ ឈានានំ, “រូបី រូបានិ បស្សតី”តិអាទីនំ (បដិ. ម. ១.២០៩) អដ្ឋន្នំ វិមោក្ខានំ, សវិតក្កសវិចារាទីនំ តិណ្ណំ សមាធីនំ, បឋមជ្ឈានសមាបត្តិអាទីនញ្ច អនុបុព្ពសមាបត្តីនំ។ សង្កិលេសន្តិ ហានភាគិយធម្មំ។ វោទានន្តិ វិសេសភាគិយធម្មំ។ វុដ្ឋានន្តិ យេន ការណេន ឈានាទីហិ វុដ្ឋហន្តិ, តំ ការណំ។ តំ បន “វោទានម្បិ វុដ្ឋានំ, តម្ហា តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋានម្បិ វុដ្ឋាន”ន្តិ (វិភ. ៨២៨) ឯវំ វុត្តំ បគុណជ្ឈានញ្ចេវ ភវង្គផលសមាបត្តិយោ ច។ ហេដ្ឋិមំ ហេដ្ឋិមញ្ហិ បគុណជ្ឈានំ ឧបរិមស្ស ឧបរិមស្ស បទដ្ឋានំ ហោតិ, តស្មា “វោទានម្បិ វុដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។ ភវង្គេន បន សព្ពឈានេហិ វុដ្ឋានំ ហោតិ, និរោធសមាបត្តិតោ ផលសមាបត្តិយា វុដ្ឋានំ ហោតិ។ តំ សន្ធាយ “តម្ហា តម្ហា សមាធិម្ហា វុដ្ឋានម្បិ វុដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។

បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណាទីនិ ហេដ្ឋា បកាសិតានេវ។

តត្ថ អាសវានំ ខយាតិ អរហត្តមគ្គេន សព្ពកិលេសានំ ខយា។ អនាសវន្តិ អាសវវិរហិតំ។ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិន្តិ ឯត្ថ ចេតោវចនេន អរហត្តផលសម្បយុត្តោ សមាធិ, បញ្ញាវចនេន តំសម្បយុត្តា ច បញ្ញា វុត្តា។ តត្ថ ច សមាធិ រាគតោ វិមុត្តត្តា

ចេតោវិមុត្តិ, បញ្ញា អវិជ្ជាយ វិមុត្តត្តា បញ្ញាវិមុត្តីតិ វេទិតព្ពា។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – "យោ ហិស្ស, ភិក្ខវេ, សមាធិ, តទស្ស សមាធិន្ទ្រិយំ។ យា ហិស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ញា, តទស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តី"តិ (អ. និ. ៥.៥១៩; ៥១០)។ អបិចេត្ថ សមថផលំ ចេតោវិមុត្តិ, វិបស្សនាផលំ បញ្ញាវិមុត្តីតិ វេទិតព្ពំ។ ទិដ្ឋេវ ធម្មេតិ ឥមស្មិំយេវ អត្តភាវេ។ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វាតិ អធិកាយ បញ្ញាយ អត្តនាយេវ បច្ចក្ខំ កត្វា, អបរប្បច្ចយេន ញត្វាតិ អត្ថោ។ ឧបសម្បជ្ជាតិ អធិគន្ត្វា, និប្ផាទេត្វា វា។ ឥមេសំ បន ទសន្នំ ទសពលញាណានំ វិត្ថារោ អភិធម្មេ (វិភ. ៨០៩ អាទយោ) វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ។

តត្ថ បរវាទិកថា ហោតិ – ទសពលញាណំ នាម បាដិយេក្កំ ញាណំ នត្ថិ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្សេវាយំ បភេទោតិ។ ន តំ តថា ទដ្ឋព្ពំ។ អញ្ញមេវ ហិ ទសពលញាណំ, អញ្ញំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ។ ទសពលញាណញ្ហិ សកសកកិច្ចមេវ ជានាតិ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ តម្បិ, តតោ អវសេសម្បិ ជានាតិ។ ទសពលញាណេសុ ហិ បឋមំ ការណាការណមេវ ជានាតិ, ទុតិយំ កម្មន្តរវិបាកន្តរមេវ, តតិយំ កម្មបរិច្ឆេទមេវ, ចតុត្ថំ ធាតុនានត្តការណមេវ, បញ្ចមំ សត្តានំ អជ្ឈាសយាធិមុត្តិមេវ, ឆដ្ឋំ ឥន្ទ្រិយានំ តិក្ខមុទុភាវមេវ, សត្តមំ ឈានាទីហិ សទ្ធិំ តេសំ សំកិលេសាទិមេវ, អដ្ឋមំ បុព្ពេនិវុត្ថខន្ធសន្តតិមេវ, នវមំ សត្តានំ ចុតិបដិសន្ធិមេវ, ទសមំ សច្ចបរិច្ឆេទមេវ។ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បន ឯតេហិ ជានិតព្ពញ្ច, តតោ ឧត្តរិញ្ច បជានាតិ។ ឯតេសំ បន កិច្ចំ ន សព្ពំ ករោតិ។ តញ្ហិ ឈានំ ហុត្វា អប្បេតុំ ន សក្កោតិ, ឥទ្ធិ ហុត្វា វិកុព្ពិតុំ ន សក្កោតិ, មគ្គោ ហុត្វា កិលេសេ ខេបេតុំ ន សក្កោតិ។

អបិច បរវាទី ឯវំ បុច្ឆិតព្ពោ "ទសពលញាណំ នាមេតំ សវិតក្កសវិចារំ អវិតក្កវិចារមត្តំ អវិតក្កាវិចារំ កាមាវចរំ រូបាវចរំ អរូបាវចរំ លោកិយំ លោកុត្តរ"ន្តិ។ ជានន្តោ "បដិបាដិយា សត្ត ញាណានិ សវិតក្កសវិចារានី"តិ វក្ខតិ។ "តតោ បរានិ ទ្វេ អវិតក្កអវិចារានី"តិ វក្ខតិ។ "អាសវក្ខយញាណំ សិយា សវិតក្កសវិចារំ, សិយា អវិតក្កវិចារមត្តំ, សិយា អវិតក្កអវិចារ"ន្តិ វក្ខតិ។ តថា "បដិបាដិយា សត្ត កាមាវចរានិ, តតោ បរានិ ទ្វេ រូបាវចរានិ, អវសានេ ឯកំ លោកុត្តរ"ន្តិ វក្ខតិ។ "សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បន សវិតក្កសវិចារមេវ កាមាវចរមេវ លោកិយមេវា"តិ វក្ខតិ។

ឯវមេត្ថ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនំ ញត្វា ឥទានិ យស្មា តថាគតោ បឋមំយេវ ឋានាដ្ឋានញាណេន វេនេយ្យសត្តានំ អាសវក្ខយាធិគមស្ស ចេវ អនធិគមស្ស ច ឋានាដ្ឋានភូតំ កិលេសាវរណាភាវំ បស្សតិ លោកិយសម្មាទិដ្ឋិដ្ឋានទស្សនតោ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិដ្ឋានាភាវទស្សនតោ ច។ អថ នេសំ កម្មវិបាកញាណេន វិបាកាវរណាភាវំ បស្សតិ តិហេតុកបដិសន្ធិទស្សនតោ។ សព្ពត្ថគាមិនិបដិបទាញាណេន កម្មាវរណាភាវំ បស្សតិ អានន្តរិយកម្មាភាវទស្សនតោ។ ឯវំ អនាវរណានំ អនេកធាតុនានាធាតុញាណេន អនុកូលធម្មទេសនត្ថំ ចរិយាវិសេសំ បស្សតិ ធាតុវេមត្តទស្សនតោ។ អថ នេសំ នានាធិមុត្តិកតាញាណេន អធិមុត្តិំ បស្សតិ បយោគំ អនាទិយិត្វាបិ អធិមុត្តិវសេន ធម្មទេសនត្ថំ។ អថេវំ ទិដ្ឋាធិមុត្តីនំ យថាសត្តិ យថាពលំ ធម្មំ ទេសេតុំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណេន ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ បស្សតិ សទ្ធាទីនំ តិក្ខមុទុភាវទស្សនតោ។ ឯវំ បរិញ្ញាតិន្ទ្រិយបរោបរិយត្តាបិ បនេតេ សចេ ទូរេ ហោន្តិ, អថ ឈានាទិញាណេន ឈានាទីសុ វសីភូតត្តា ឥទ្ធិវិសេសេន ខិប្បំ ឧបគច្ឆតិ។ ឧបគន្ត្វា ច នេសំ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណេន បុព្ពជាតិវិភាវនំ ទិព្ពចក្ខានុភាវតោ បត្តព្ពេន ចេតោបរិយញាណេន សម្បតិ ចិត្តវិសេសំ បស្សន្តោ អាសវក្ខយញាណានុភាវេន

អាសវក្ខយគាមិនិយា បដិបទាយ វិគតសម្មោហត្តា អាសវក្ខយាយ ខយំ ទេសេតិ. តស្មា ឥមិនានុក្កមេន ឥមានិ ទស ពលានិ វុត្តានីតិ វេទិតព្ពានីតិ.

៣៨. ឥទានិ សព្ពពលានិ លក្ខណតោ និទ្ទិសិតុកាមោ កេនដ្ឋេន សទ្ធាពលន្តិអាទិនា នយេន បុច្ឆំ កត្វា អស្សទ្ធិយេ អកម្បិយដ្ឋេនាតិអាទិនា នយេន វិស្សជ្ជនំ អកាសិ. តត្ថ ហិរីយតីតិអាទិ បុគ្គលាធិដ្ឋានា ទេសនា. ភាវនាពលាទីសុ អធិដ្ឋានពលបរិយន្តេសុ “តត្ថា”តិ ច, “តេនា”តិ ច, “ត”ន្តិ ច នេក្ខម្មាទិកេយេវ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ. តេន ចិត្តំ ឧក្កន្តិ តេន សមាធិនា ចិត្តំ ឧក្កំ ហោតីតិ វុត្តំ ហោតិ. តត្ថ ឋានេតិ តត្ថ សមេថ សម្បយោគវសេន ឋានេ, តស្មិំ វា វិបស្សនារម្មណំ ហុត្វា ឋានេ. តត្ថ សិក្ខតីតិ តត្ថ សេវនេន សេវនា សិក្ខតីតិ សេវនាពលន្តិ អត្ថោ. តត្ថ សិក្ខិតត្តាតិ តត្ថ អសេវនេន អសេវនស្ស សិក្ខិតត្តា អសេវនាពលំ. តេន អាសវា ខីណាតិ តេន លោកិយលោកុត្តរេន ញាណេន អាសវា ខីណាតិ តំ ញាណំ ខីណាសវពលំ. លោកិយេនាបិ ហិ ញាណេន អាសវា ខីណា នាម វិបស្សនាយ អការេច លោកុត្តរមគ្គាកាវេតោ. ឯវំ ខីណាសវស្ស ពលន្តិ ខីណាសវពលំ. តស្ស ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិពលន្តិ តស្ស ឥទ្ធិយតោ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិយេវ ពលំ ឥទ្ធិពលំ. អប្បមេយ្យដ្ឋេនាតិ យស្មា សាវកា ឋានាដ្ឋានាទីនិ ឯកទេសេន ជានន្តិ, សព្ពាការេន បជានតំយេវ សន្ធាយ “យថាភូតំ បជានាតី”តិ វុត្តំ. កិញ្ចាបិ តីសុ វិជ្ជាសុ “យថាភូតំ បជានាតី”តិ ន វុត្តំ, អញ្ញត្ថ បន វុត្តត្តា តាសុបិ វុត្តមេវ ហោតិ. អញ្ញត្ថាតិ សេសេសុ សត្តសុ ញាណពលេសុ ច អភិធម្មេ (វិភ. ៨៩០) ច ទសសុបិ ពលេសុ. ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណំ បន សព្ពថាបិ សាវកេហិ អសាធារណមេវ. តស្មា ទសបិ ពលានិ សាវកេហិ អសាធារណានីតិ. អមិតដ្ឋេន អតុលិយដ្ឋេន អប្បមេយ្យានិ, តស្មាយេវ ច “អប្បមេយ្យដ្ឋេន តថាគតពល”ន្តិ វុត្តន្តិ.

ពលកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. សុញ្ញកថា

សុញ្ញកថាវណ្ណនា

៣៩. ឥទានិ លោកុត្តរពលបរិយោសានាយ ពលកថាយ អនន្តរំ កថិតាយ លោកុត្តរសុញ្ញតាបរិយោសានាយ សុត្តន្តបុព្ពង្គមាយ សុញ្ញតាកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា. សុត្តន្តេ តាវ អថាតិ វចនោបាទានេ និបាតោ. ឯតេន អាយស្មាតិអាទិវចនស្ស ឧបាទានំ កតំ ហោតិ. ខោតិ បទបូរណត្ថេ និបាតោ. យេន ភគវា តេនុបសង្កមីតិ ភុម្មត្ថេ ករណវចនំ. តស្មា យត្ថ ភគវា, តត្ថ ឧបសង្កមីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ. យេន វា ការណេន ភគវា ទេវមនុស្សេហិ ឧបសង្កមិតព្វោ, តេន ច ការណេន ឧបសង្កមីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ. កេន ច ការណេន ភគវា ឧបសង្កមិតព្វោ? នានប្បការគុណវិសេសាធិគមាធិប្បាយេន, សាទុផលូបភោគាធិប្បាយេន ទិជគណេហិ និច្ចផលិតមហារុក្ខោ វិយ, តេន ច ការណេន ឧបសង្កមីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ. ឧបសង្កមីតិ ច គតោតិ វុត្តំ ហោតិ. ឧបសង្កមិត្វាតិ ឧបសង្កមនបរិយោសានទីបនំ. អថ វា ឯវំ គតោ តតោ អាសន្នតរំ ឋានំ ភគវតោ សមីបសង្ខាតំ គន្ត្វាតិបិ វុត្តំ ហោតិ.

អភិវាទេត្វាតិ បញ្ចបតិដ្ឋិតេន វន្ទិត្វា. ឥធាតិ សេនដ្ឋេន លោកេ អគ្គបុគ្គលស្ស ឧបដ្ឋានំ អាគតោ, តំ បុដ្ឋិត្យការេយា ទសនខសមោធានសមុជ្ជលំ អញ្ជលិំ សិរសិ បតិដ្ឋបេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ. ឯកមន្តន្តិ ច ភាវនបុំសកនិទ្ទេសោ “វិសមំ ចន្ទិមសុរិយា បរិហរន្តី”តិអាទីសុ (អ. និ. ៣.៧០) វិយ. តស្មា យថា និសិន្នោ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ហោតិ, តថា និសីទីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ. ភុម្មត្ថេ វា ឯតំ ឧបយោគវចនំ. និសីទីតិ និសជ្ជំ កប្បេសិ. បណ្ឌិតា ហិ ទេវមនុស្សា គរុដ្ឋានិយំ ឧបសង្កមិត្វា អាសនកុសលតាយ ឯកមន្តំ និសីទន្តិ, អយញ្ច ថេរោ តេសំ អញ្ញតរោ, តស្មា ឯកមន្តំ និសីទិ.

កថំ និសិន្នោ បន ឯកមន្តំ និសិន្នោ ហោតីតិ? ឆ និសជ្ជទោសេ វជ្ជេត្វា. សេយ្យថិទំ – អតិទូរំ អច្ចាសន្នំ ឧបរិវាតំ ឧន្នតប្បទេសំ អតិសម្មុខំ អតិបច្ឆាតិ. អតិទូរេ និសិន្នោ ហិ សចេ កថេតុកាមោ ហោតិ, ឧច្ចាសទ្ទេន កថេតព្វំ ហោតិ. អច្ចាសន្នេ និសិន្នោ សង្ឃដ្ដនំ ករោតិ. ឧបរិវាតេ និសិន្នោ សរីរគន្ធេន ពាធតិ. ឧន្នតប្បទេសេ និសិន្នោ អគារវំ បកាសេតិ. អតិសម្មុខា និសិន្នោ សចេ ទដ្ឋុកាមោ ហោតិ, ចក្ខុនា ចក្ខុំ អាហច្ច ទដ្ឋព្វំ ហោតិ. អតិបច្ឆា និសិន្នោ សចេ ទដ្ឋុកាមោ ហោតិ, គីវំ បសារេត្វា ទដ្ឋព្វំ ហោតិ. តស្មា អយម្បិ ឯតេ ឆ និសជ្ជទោសេ វជ្ជេត្វា និសីទិ. តេន វុត្តំ “ឯកមន្តំ និសីទី”តិ. ឯតទវោចាតិ ឯតំ អវោច.

សុញ្ញោ លោកោ សុញ្ញោ លោកោតិ, ភន្តេ, វុច្ចតីតិ ឥមស្មិំ សាសនេ បដិបន្នេហិ តេហិ តេហិ ភិក្ខូហិ “សុញ្ញោ លោកោ សុញ្ញោ លោកោ”តិ កថីយតីតិ អត្ថោ. តហិំ តហិំ តាទិសានំ វចនានំ ពហុកត្តា តេសំ សព្ពេសំ សង្គហណត្ថំ អាមេឌិតវចនំ កតំ. ឧបរិញ្ញាវុត្តានិ តានិ វចនានិ សម្បហិតានិ ហោន្តិ. កិត្តាវតានុតិ កិត្តកេន បរិយាយេន. នុ-ឥតិ សំសយត្ថេ និបាតោ. សុញ្ញោ អត្តេន វា អត្តនិយេន វាតិ “ការកោ វេទកោ សយំវសី”តិ ឯវំ បរិកប្បិតេន អត្តនា ច អត្តាការវេទកេន អត្តនោ សន្តកេន បរិក្ខារេន ច សុញ្ញោ. សព្ពំ ចក្ខាទិ លោកិយំ ធម្មជាតំ, តំយេវ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោ. យស្មា ច អត្តា ច ឯត្ថ នត្ថិ, អត្តនិយញ្ច ឯត្ថ នត្ថិ, តស្មា សុញ្ញោ លោកោតិ វុច្ចតីតិ អត្ថោ. លោកុត្តរោបិ ច ធម្មោ អត្តត្តនិយេហិ សុញ្ញោ ឯវ, បុច្ឆានុរូបេន បន លោកិយោវ ធម្មោ វុត្តោ. សុញ្ញោតិ ច ធម្មោ នត្ថីតិ វុត្តំ ន ហោតិ, តស្មិំ ធម្មេ អត្តត្តនិយសារស្ស នត្ថិតា វុត្តា ហោតិ. លោកេ ច “សុញ្ញំ ឃរំ, សុញ្ញោ ឃដោ”តិ វុត្តេ ឃរស្ស ឃដស្ស ច នត្ថិតា វុត្តា ន ហោតិ, តស្មិំ ឃរេ ឃដេ ច អញ្ញស្ស នត្ថិតា វុត្តា ហោតិ. ភគវតា ច “ឥតិ យញ្ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ, តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ. យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ, តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតី”តិ ឯវមេវ អត្ថោ វុត្តោ. តថា ញាយគន្ថេ ច សទ្ទគន្ថេ ច ឯវមេវ អត្ថោ. ឥតិ ឥមស្មិំ សុត្តន្តេ អនត្តលក្ខណមេវ កថិតំ.

៣៧. សុញ្ញត្តនិទ្ទេសេ សុញ្ញសុញ្ញន្តិអាទីនិ បញ្ចវីសតិ មាតិកាបទានិ សុញ្ញសទ្ទេន ឧទ្ទិសិត្វា តេសំ និទ្ទេសោ កតោ. តត្ថ មាតិកាយ តាវ សុញ្ញសុញ្ញន្តិ សុញ្ញំ, ន អញ្ញេន ឧបបទេន វិសេសិតត្តា សុញ្ញសុញ្ញំ. អសុកត្តិ អតិដ្ឋិត្វា កេវលំ សុញ្ញតាយេវ វា អបេក្ខិត្វា វុត្តំ. ឯវំ សេសេសុបិ. សង្ខារេហិ សុញ្ញន្តិ សង្ខារសុញ្ញំ. ឧទាហដសមេន វិបរិណាមេន សុញ្ញំ វិបរិណាមសុញ្ញំ, តេន វិបរិណាមេន សុញ្ញំ វិបរិណាមសុញ្ញំ. អគ្គញ្ច តំ សុញ្ញញ្ចាតិ អគ្គសុញ្ញំ. លក្ខណេន សុញ្ញំ លក្ខណសុញ្ញំ. វិក្ខម្ភនេន សុញ្ញំ វិក្ខម្ភនសុញ្ញំ. តទង្គសុញ្ញាទីសុបិ ឯសេវ នយោ. អជ្ឈត្តំ តំ អត្តត្តនិយាទីហិ

សុញ្ញញ្ចាតិ អជ្ឈត្តសុញ្ញំ។ ពហិទ្ធា ច តំ អត្តត្តនិយាទីហិ សុញ្ញញ្ចាតិ ពហិទ្ធាសុញ្ញំ។ ទុភយំ អត្តត្តនិយាទីហិ សុញ្ញន្តិ ទុភតោសុញ្ញំ។ សមានោ ការកោ ឯតស្សាតិ សភាគំ, សភាគញ្ច តំ អត្តត្តនិយាទីហិ សុញ្ញញ្ចាតិ សភាគសុញ្ញំ, សទិសសុញ្ញន្តិ អត្ថោ។ វិគតំ សភាគំ វិសភាគំ, វិសភាគញ្ច តំ អត្តត្តនិយាទីហិ សុញ្ញញ្ចាតិ វិសភាគសុញ្ញំ, វិសទិសសុញ្ញន្តិ អត្ថោ។ កេសុចិ បោត្ថកេសុ សភាគសុញ្ញំ វិសភាគសុញ្ញំ និស្សរណសុញ្ញានន្តរំ លិខិតំ។ នេក្ខម្មាទិឯសនា កាមច្ឆន្ទាទិនា សុញ្ញាតិ ឯសនាសុញ្ញំ។ បរិគ្គហសុញ្ញាទីសុ តីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯការម្មណេ បតិដ្ឋិតត្តា នានារម្មណវិក្ខេបាភាវតោ ឯកត្តញ្ច តំ នានត្តេន សុញ្ញញ្ចាតិ ឯកត្តសុញ្ញំ។ តព្វិបរីតេន នានត្តញ្ច តំ ឯកត្តេន សុញ្ញញ្ចាតិ នានត្តសុញ្ញំ។ នេក្ខម្មាទិខន្តិ កាមច្ឆន្ទាទិនា សុញ្ញាតិ ខន្តិសុញ្ញំ។ អធិដ្ឋានសុញ្ញេ បរិយោគាហនសុញ្ញេ ច ឯសេវ នយោ។ បរិយោគាហនសុញ្ញន្តិបិ បាឋោ។ សម្បជានស្សាតិ សម្បជានេន សមន្នាគតស្ស បរិនិព្ពាយន្តស្ស អរហតោ។ បវត្តបរិយាទានន្តិ អនុបាទាបរិនិព្ពានំ។ សព្ពសុញ្ញតានន្តិ សព្ពសុញ្ញានំ។ បរមត្ថសុញ្ញន្តិ សព្ពសង្ខារាភាវតោ ឧត្តមត្ថភូតំ សុញ្ញំ។

៦៨។ មាតិកានិទ្ទេសេ និច្ចេន វាតិ ភង្គំ អតិក្កមិត្វា បវត្តមានស្ស កស្សចិ និច្ចស្ស អភាវតោ និច្ចេន ច សុញ្ញំ។ ធុវេន វាតិ វិជ្ជមានកាលេបិ បច្ចយាយត្តវុត្តិតាយ ថិរស្ស កស្សចិ អភាវតោ ធុវេន ច សុញ្ញំ។ សស្សតេន វាតិ អព្ពោច្ឆិន្នស្ស សព្ពកាលេ វិជ្ជមានស្ស កស្សចិ អភាវតោ សស្សតេន ច សុញ្ញំ។ អវិបរិណាមធម្មេន វាតិ ជរាភង្គវសេន អវិបរិណាមបកតិកស្ស កស្សចិ អភាវតោ អវិបរិណាមធម្មេន ច សុញ្ញំ។ សុត្តន្តេ អត្តសុញ្ញតាយ ឯវ វុត្តាយបិ និច្ចសុញ្ញតញ្ច សុខសុញ្ញតញ្ច ទស្សេតុំ ឥធ និច្ចេន វាតិអាទីនិបិ វុត្តានិ។ អនិច្ចស្សេវ ហិ បីឡាយោគេន ទុក្ខត្តា និច្ចសុញ្ញតាយ វុត្តាយ សុខសុញ្ញតាបិ វុត្តាវ ហោតិ។ រូបាទយោ បនេត្ថ ច វិសយា, ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ ច វិញ្ញាណានិ, ចក្ខុសម្ផស្សាទយោ ច ផស្សា, ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនាទយោ ច វេទនា ច សង្ខតាតិ វេទិតព្ពំ។

បុញ្ញាភិសង្ខារោតិអាទីសុ បុនាតិ អត្តនោ ការកំ, បូរេតិ ចស្ស អជ្ឈាសយំ, បុជ្ជញ្ច ភវំ និព្ពត្តេតីតិ បុញ្ញំ, អភិសង្ខរោតីតិ វិបាកំ កដត្តារូបញ្ចាតិ អភិសង្ខារោ, បុញ្ញំ អភិសង្ខារោ បុញ្ញាភិសង្ខារោ។ បុញ្ញបដិបក្ខតោ អបុញ្ញំ អភិសង្ខារោ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ។ ន ឥញ្ជំ អនេញ្ជំ, អនេញ្ជំ ភវំ អភិសង្ខរោតីតិ អានេញ្ជាភិសង្ខារោ។ បុញ្ញាភិសង្ខារោ ទានសីលភាវនាវសេន បវត្តា អដ្ឋ កាមាវចរកុសលចេតនា, ភាវនាវសេនេវ បវត្តា បញ្ច រូបាវចរកុសលចេតនាតិ តេរស ចេតនា ហោន្តិ, អបុញ្ញាភិសង្ខារោ បាណាតិបាតាទិវសេន បវត្តា ទ្វាទស អកុសលចេតនា, អានេញ្ជាភិសង្ខារោ ភាវនាវសេនេវ បវត្តា ចតស្សោ អរូបាវចរចេតនាតិ តយោបិ សង្ខារា ឯកូនតិំស ចេតនា ហោន្តិ។ កាយសង្ខារោតិអាទីសុ កាយតោ វា បវត្តោ, កាយស្ស វា សង្ខារោតិ កាយសង្ខារោ។ វចីសង្ខារចិត្តសង្ខារេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ តិកោ កម្មាយូហនក្ខណេ បុញ្ញាភិសង្ខារាទីនំ ទ្វារតោ បវត្តិទស្សនត្ថំ វុត្តោ។ កាយវិញ្ញត្តិំ សមុដ្ឋាបេត្វា ហិ កាយទ្វារតោ បវត្តា អដ្ឋ កាមាវចរកុសលចេតនា, ទ្វាទស អកុសលចេតនា, អភិញ្ញាចេតនា ចាតិ ឯកវីសតិ ចេតនា កាយសង្ខារា នាម, តា ឯវ ច វចីវិញ្ញត្តិំ សមុដ្ឋាបេត្វា វចីទ្វារតោ បវត្តា វចីសង្ខារា នាម, មនោទ្វារេ បវត្តា បន សព្ពាបិ ឯកូនតិំស ចេតនា ចិត្តសង្ខារា នាម។ អតីតា សង្ខារាតិអាទីសុ សព្ពេបិ សង្ខតធម្មា សកក្ខណំ បត្វា និរុទ្ធា អតីតា សង្ខារា, សកក្ខណំ អប្បត្តា អនាគតា សង្ខារា, សកក្ខណំ បត្តា បច្ចុប្បន្នា សង្ខារាតិ។

ចិបរិណាមឞុខ្ញោ បច្ចុប្បន្តិ ឥនេឞ្សត្វា ពឞ្ស ពឞ្ស ចិបរិណាមេយា ឞុខេឍត ចត្តុំ ឞក្កាពិ បធយំ បច្ចុប្បត្តឆេយ្យ ឥឞ្សិពា៉ ពត្ថ ញាពំ ទ្ធុបត្តិ បច្ចុប្បត្តំ ទ្ធុបំ៉ ឞការេចត ឞុខ្ញាត្តិ ខុត្ត ឞឈំ ការេចា ឞការេចា, ឞឃេយច ក្តប្បារេភាពិ អេត្ថោ៉ ឞពេ ចា ការេចា ឞការេចា, អត្ថពោពោឃច ក្តប្បារេភាពិ អេត្ថោ៉ បច្ចុឃាឃត្តចុត្តិត្វា បច្ចុឃំ ចិតា ឞឃេយច ការេចា, អត្ថពោ ខុច ចា ការេចា ខុពឞ្ជិ តត្តិពិ ឞការេចត ឞុខ្ញា, ឞឃេយច ការេចត, អត្ថពោ ខុច ចា ការេចត ឞុខ្ញាត្តិ ចុត្តុំ ហោពិ៉ អឆ ចា ឞកឞ្សុ ការេចា ឞការេចា៉ បឆចិតាត្យអាឌិឞុ ហិ អេតេកឞុ ទ្ធុបិទ្ធុបឆេយ្យឞុ ខុកេកោ ឆេយ្យា បទិ ក្តបិតាឃ ឞកោ តាយ៉ ការេចាពិ ច ឆេយ្យបរិឃាឃចចតេយតំ៉ ខុកឞ្សុ ច ឆេយ្យឞ្សុ អេខ្ញោ កាចឞត្ថារេពា ឆេយ្យា តត្តិ, ពឞ្ជា ឞកឞ្សុ អេខ្ញាត ការេចត ឞុខ្ញា, ឞកោ អេខ្ញាត ការេចត ឞុខ្ញោពិ អេត្ថោ៉ ពោត ខុកឞ្សុ ឆេយ្យឞ្សុ ខុកឞការចពា ចុត្វា ហោពិ៉ អឆ ចា ឞការេចត ឞុខ្ញាត្តិ ឞុខ្ញាឞការេចតេច ឞុខ្ញា៉ កិ ចុត្តុំ ហោពិ? ឞុខ្ញាឞុខ្ញាពាឃ ខុច ឞុខ្ញា, ត អខ្ញាហិ បរិឃាឃឞុខ្ញាពាហិ ឞុខ្ញាត្តិ ចុត្តុំ ហោពិ៉

ឞេច បត កេចិ ចេឥឃ្យុំ “ឞកោ ការេចា ឞការេចា, ពោត ឞការេចត ឞុខ្ញា”ត្តិ៉ កិ ចុត្តុំ ហោពិ? ការេចាពិ ឆេយ្យា, ឞោ បទិ ក្តបិតាឃ ឞបេឥត ចិឞេឞិពោ ឞការេចា តាយ ហោពិ៉ ឆេយ្យឞ្សុ កឞ្សចិ អចិជ្ជយាតត្វា “ញាពំ ទ្ធុបំ ឞការេចត ឞុខ្ញា”ត្តិ ទ្ធុបឞ្សុ អចិជ្ជយាតពា ចុត្វា ហោពីពិ៉ ខុចំ ឞពិ “ញាពំ ទ្ធុប”ត្តិចចតេត ចិទ្ធជ្ជិ៉ ត ហិ ក្តប្បារេទហិពំ ញាពំ តាយ ហោពិ៉ តិខ្ញាតញ្ហុក្តប្បារេទហិពំ, ពំ ញាពំ តាយ ត ហោពិ, ញាពិឌោរាយេណាតិ ច ក្តប្បារេទហិពាតិ ញាពាតិ តាយ ត ហោត្តិ៉ ពោតេចេត្ថ “ញាពា ញាពិ ឞការេចត ឞុខ្ញា , ញាពំ ឌោរាយេណំ ឞការេចត ឞុខ្ញា”ត្តិ ខុចំ អត្វុទ្ធិត្វា កចេយច អចឞាតំ កត្វា តិទ្ធិដ្ឋិ៉ ឃតិ ក្តប្បារេទហិពឞ្សាបិ “ញាព”ត្តិចចតំ ឃុខេជ្ជឃ្យុំ, “ញាពា ញាពិ, ញាពំ ឌោរាយេណា”ត្តិ ចត្តព្វុំ កេចឃ្យុំ៉ ឃឞ្ជា ក្តប្បារេទហិពោឞុ ញាពិឌោរាយេណោឞុ “ញាព”ត្តិចចតំ ត ចុត្តុំ, ពឞ្ជា “ឞការេចត ឞុខ្ញា អចិជ្ជយាត”ត្តិ ចចតំ អចិជ្ជយាតឞ្សុ ក្តប្បារេទហិពត្វា “ញាព”ត្តិចចតេត ចិទ្ធជ្ជិ៉ អចិជ្ជយាតឞ្សុ ច “ឞុខ្ញា”ត្តិចចតំ ហោដ្ឋា ចុខោត្តត េលកេចចតេត ច កាចេពា ចចតេត ច ពាឃឞក្កាត្តចចតេត ច ចិទ្ធជ្ជិ, អេតកាហិ ច ឃុត្តិហិ ចិទ្ធជ្ជិ, ពឞ្ជា ពំ ចចតំ កចចេឞិច ឈទ្ធិពព្វំ៉ “ឈំ, កិក្ខុចេ, អត្ថិឞម្ជពំ េលកេ បណ្ឌិពាតំ, អហម្បិ ពំ អត្ថីពិ ចតាមិ៉ ឈំ, កិក្ខុចេ, តត្ថិឞម្ជពំ េលកេ បណ្ឌិពាតំ, អហម្បិ ពំ តត្ថីពិ ចតាមិ៉ កិញ្ចា, កិក្ខុចេ, អត្ថិឞម្ជពំ េលកេ បណ្ឌិពាតំ, ឃេហំ អត្ថីពិ ចតាមិ? ទ្ធុបំ, កិក្ខុចេ, អតិច្ចំ ចុក្ខំ ចិបរិណាមឆម្មំ អត្ថិឞម្ជពំ េលកេ បណ្ឌិពាតំ, អហម្បិ ពំ អត្ថីពិ ចតាមី”ពិអាឌិហិ (ឞំ៉ តិ៉ ៣៉៩៤) អេតេកហិ ឞុទ្ធចចតប្បមាណោហិ អេតកាហិ ច ឃុត្តិហិ ឆេយ្យា ឞកក្ខណោ ចិជ្ជយាតា ខុចាពិ តិដ្ឋេយត្ថ កត្តព្វំ៉

ចិកពំ ទ្ធុបត្តិ ក្តប្បជ្ជិត្វា កក្កុ បត្វា តិទ្ធុទ្ធិ អតីពំ ទ្ធុបំ៉ ចិបរិណាមតញ្ចេច ឞុខ្ញាញ្ចាពិ ឌោកក្ខចេឞេត ចិទ្ធុបំ បរិណាមំ បត្តញ្ចា ចត្តព្វាតេឞ្សុច ចិបរិណាមឞក្កាចេពា អតីពឞ្សុ ចិបរិណាមាការចពា ពោត ចិបរិណាមេយត ឞុខ្ញាញ្ចាពិ អេត្ថោ៉ ញាពា ខេចតាពិអាឌិឞុបិ ខុមេឞច តេយា៉ ញាពិឌោរាយេណំ បត អតិប្បត្តត្វា ឞកការេចត អត្វុបលទ្ធកឹឃពោ ត្ថឆ ត ឃុជ្ជពិ, ពឞ្ជា “ញាពា ញាពិ, ញាពំ ឌោរាយេណា”ត្តិអាឌិកេ ឆេក្ខ តេឃ បហាឃ កចាឌិកេយច តឈំ បរិឃោឞាតំ កត្វា ធបិពំ៉

អក្កត្តិ អេក្កេ កចំ៉ ឞេដ្ឋត្តិ អពិចិឃ បឞំឞតីឈំ៉ ចិឞិដ្ឋត្តិ អពិឞឃក្តុពំ៉ ចិឞេដ្ឋត្តិបិ បាឞេចា៉ ពិឆាបិ បឞត្តុំ តិខ្ញាតំ ឞម្មាបដិបតាឃ បដិបជ្ជិពក្ខពោ បធំ តាយ៉ ឃឌិឥត្តិ ឈំ ត្ថធំ៉ ត្ថធាតិ ចត្តព្វុំ តិខ្ញាតំ តិឥឞ្សុពិ៉ ឃឞ្ជា តិខ្ញាតំ អាកាម្ម ឞត្ថឞត្ថារាតំ ឞឃេចា ហោពិ,

ខន្ធុបធិកិលេសុបធិអភិសង្ខារុបធិកាមគុណុបធិសង្ខាតានំ ឧបធីនំ បដិនិស្សគ្គា ហោតិ, តណ្ហានំ ខយោ វិរាគោ និរោធោ ច ហោតិ, តស្មា សព្ពសង្ខារសមថោ សព្ពុបធិបដិនិស្សគ្គោ តណ្ហក្ខយោ វិរាគោ និរោធោតិ វុច្ចតិ។ និព្ពានន្តិ សភាវលក្ខណេន និកាមិតំ។

លក្ខណេសុ ហិ “តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ។ កតមានិ តីណិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ពាលោ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភាសិតភាសី ច ទុក្កដកម្មការី ច។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានី”តិ (អ។ និ។ ៣។៣; ម។ និ។ ៣។២៤៦) វុត្តំ។ បណ្ឌិតេហិ ពាលស្ស ពាលោតិ សល្លក្ខណតោ តិវិធំ ពាលលក្ខណំ។ “តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានិ។ កតមានិ តីណិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានី”តិ (អ។ និ។ ៣។៣; ម។ និ។ ៣។២៥៣) វុត្តំ។ បណ្ឌិតេហិ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតោតិ សល្លក្ខណតោ តិវិធំ បណ្ឌិតលក្ខណំ។

“តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, សង្ខតស្ស សង្ខតលក្ខណានិ។ កតមានិ តីណិ? ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ, វយោ បញ្ញាយតិ, ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ សង្ខតស្ស សង្ខតលក្ខណានី”តិ (អ។ និ។ ៣។៤៧-៤៨) វុត្តំ។ ឧប្បាទោ ឯវ សង្ខតមិតិ លក្ខណត្តា សង្ខតលក្ខណំ។ ឯវមិតរទ្វយេបិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ឥមិនា ឧប្បាទក្ខណេ សេសន្តិតំ, ឋិតិក្ខណេ សេសន្តិតំ, ភង្គក្ខណេ ច សេសន្តិតំ អភាវោ ទស្សិតោ។ យំ បនេត្ថ បេយ្យាលមុខេន ជាតិយា ច ជរាមរណស្ស ច ឧប្បាទាទិលក្ខណំ វុត្តំ, តំ វិបរិណាមសុញ្ញតាយ ជាតិជរាមរណានិ ហិត្វា នវបរិយោសានស្សេវ នយស្ស វចនេន ច ឧប្បាទាទីនំ ឧប្បាទាទិអវចនសមយេន ច វិរុជ្ឈតិ។ លក្ខណសោតេ បតិតត្តា បន សោតបតិតំ កត្វា លិខិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ យថា ច អភិធម្មេ (ធ។ ស។ ៥៦១-៥៦៥) អហេតុកវិបាកមនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុ សង្គហវារេ លព្ភមានម្បិ ឈានង្គំ បញ្ចវិញ្ញាណសោតេ បតិត្វា គតត្តា ន ឧទ្ធដន្តិ វុត្តំ, ឯវមិធាបិ សោតបតិតតា វេទិតព្ពា។ អថ វា ជាតិជរាមរណវន្តានំ សង្ខារានំ ឧប្បាទាទយោ “ជាតិជរាមរណំ អនិច្ចតោ”តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ១.៧៣; ៣.៤) វិយ តេសំ វិយ កត្វា វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

នេក្ខម្មេនកាមច្ឆន្ទោ វិក្ខម្ភិតោ ចេវ សុញ្ញោ ចាតិ កាមច្ឆន្ទោ នេក្ខម្មេន វិក្ខម្ភិតោ ចេវ នេក្ខម្មស្ស តត្ថ អភាវតោ តេនេវ វិក្ខម្ភនសង្ខាតេន នេក្ខម្មេន សុញ្ញោ ច។ ឯវំ សេសេសុបិ យោជនា កាតព្ពា។ តទង្គប្បហានសមុច្ឆេទប្បហានេសុបិ ចេត្ថ តទង្គវសេន ច សមុច្ឆេទវសេន ច បហីនំ ទ្វីកតមេវ ហោតីតិ ឥមិនា ទ្វីករណេន វិក្ខម្ភនំ វុត្តំ។

នេក្ខម្មេនកាមច្ឆន្ទោ តទង្គសុញ្ញោតិ នេក្ខម្មេន បហីនោ កាមច្ឆន្ទោ តេន នេក្ខម្មសង្ខាតេន អង្គេន សុញ្ញោ។ អថ វា សោ កោចិ កាមច្ឆន្ទោ នេក្ខម្មស្ស តត្ថ អភាវតោ នេក្ខម្មេន តេន អង្គេន សុញ្ញោ។ ឯវំ សេសេសុបិ យោជនា កាតព្ពា។ តស្ស តស្ស អង្គស្ស តត្ថ តត្ថ អភាវមត្តេនេវ ចេត្ថ ឧបចារប្បនាឈានវសេន ច វិបស្សនាវសេន ច តទង្គសុញ្ញតា និទ្ទិដ្ឋា។ បហានទីបកស្ស វចនស្ស អភាវេន បន វិវដ្ដនានុបស្សនំយេវ បរិយោសានំ កត្វា វិបស្សនា និទ្ទិដ្ឋា, ចត្តារោ មគ្គា ន និទ្ទិដ្ឋា។ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទោ សមុច្ឆិន្នោ ចេវ សុញ្ញោ ចាតិអាទីសុ វិក្ខម្ភនេ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ តទង្គវិក្ខម្ភនវសេន បហីនាបិ ចេត្ថ សមុទាចារាភាវតោ

ឧបដ្ឋិតាតិ កាយ ហោន្តីតិ ឋបិតា បរិយាយេន ឧបត្ថម្ភកា វុត្តា, តំតំឧបត្ថម្ភកកិច្ចសាធនវសេន វា យគ្គបយ្យុត្តធម្មាទិវសេន វុត្តន្តិបិ វេទិតព្ពំ. បដិប្បស្សទ្ធិកិច្ចរសោតិ ច ព្ពាឆ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ. តទង្គវិក្ខម្ភនឧបត្ថម្ភបហានេសុ បនេត្ថ បដិប្បស្សទ្ធិយត្តត្តំ និស្សយត្តត្តញ្ញា គហេត្វា វុត្តំ. បញ្ញាសុបិ ឧបាសុ សុត្តេសុ ធម្មយាទីនិវសេន វិក្ខម្ភនតទង្គឧបត្ថម្ភបដិប្បស្សទ្ធិនិស្សរណានេន វុត្តានិ. អជ្ឈត្តន្តិ អជ្ឈត្តភូតំ. ពហិទ្ធាតិ ពហិទ្ធាភូតំ. ទុភតោសុញ្ញាតន្តិ ឧភយសុញ្ញំ. បច្ចត្តាទីសុបិ ហិ តោ-ព្ពតិចេតំ ហោតីតិ វេទិតព្ពំ.

ឆ អជ្ឈត្តិកាយតនាទីនីតិ ឆអជ្ឈត្តិកាយតនាទីនំ ការេន ឧបការានិ. បរេហិ វិបាកានិ. វិញ្ញាណកាយាទិអាទីសុ នេវ កាយចនេនេន វិញ្ញាណាទីនិវេន វុត្តានិ. ធម្មតោបសតាទីសុ ធម្មយាទីនិវេន តទត្ថំ គហិ វិញ្ញាហិ ឧបាយត្តិតិ ឧបតា. អថ វា ព្ពុត្តការេក ធម្មយាទីនំ ឧបតាបិ កាយធាតាទីហិ ញាណា, កិំ បន ធម្មយាទីនីតិបិ វុត្តំ ហោតិ? បរិគ្គហាទីសុ ធម្មយាទីនិវេន ព្ពុត្តការេក ឧបិតាតិ អបរការេក បរិគ្គយ្ហន្តីតិ បរិគ្គហោតិ, បរិគ្គហិតាតិ បត្តិចេវេន បដិលព្ភន្តីតិ បដិលាភោតិ, បដិលទ្ធាតិ ញាណចេវេន បដិវិជ្ឈន្តីតិ បដិវេធោតិ ច វុត្តានិ. ឧកត្តញ្ញាណញ្ញា នានត្តញ្ញាណញ្ញា វកិវេន ព្ពុទ្ធិត្វា ឧកត្តញ្ញាណ វិស្សេជ្ជេត្វា នានត្តញ្ញាណ អវិស្សេជ្ជេត្វាន វកិ និកយតំ កតំ. កស្មា ន វិស្សជ្ជិតន្តិ ចេ? វុត្តបរិយាយេនេវ យោជេតា ញាយតីតិ ន វិស្សជ្ជិតន្តិ វេទិតព្ពំ. អយំ បនេត្ថ យោជេតា – ធម្មំ ឧកត្តំ, កាយន្តរេ នានត្តំ, កាយន្តរេ នានត្តំ, ធម្មវេគត្តេន ញាណន្តិ. ឯវំ សេសេសុបិ យោជេតា វេទិតព្ពា.

ឆត្តិអាទីសុ ធម្មយាទីនិវេន ឆបនតោ រូបនតោ ឆត្តិតិ, ទេសិតាតិវេន បដិវិទ្ធា ធិដ្ឋនតោ អធិដ្ឋានន្តិ, បដិវិទ្ធា ធិតានំ យថារូបិវេន វេចនតោ បរិយោគាហនន្តិ ច វុត្តានិ. ព្ពាឆសព្ពជាតោតិអាទិកោ បរិយត្តញ្ញាណនិទ្ទេសោ បរិនិដ្ឋានបាលនិទ្ទេស វណ្ណិតោវេវ.

ព្ពាយេសុ ច សត្តេសុ សុត្តេសុ សង្ខារញ្ញាណ វិបរិណាមញ្ញាណ លក្ខណញ្ញាណញ្ញា យថាវុត្តានំ ធម្មានំ អញ្ញមញ្ញអសម្មិស្សតាទស្សនត្ថំ. យត្ថ បន អកុសលបក្ខិកានំ កុសលបក្ខិកេន ញាណតា វុត្តា, តេន អកុសលេ អាទីនវទស្សនត្ថំ. យត្ថ បន កុសលបក្ខិកានំ អកុសលបក្ខិកេន ញាណតា វុត្តា, តេន កុសលេ អានិសំសទស្សនត្ថំ. យត្ថ អជ្ឈត្តិកយាទីហិ ញាណតា វុត្តា, តំ សព្ពសង្ខារេសុ និព្ពិទាជននត្ថំ. អគ្គញ្ញា បរមត្ថញ្ញាណញ្ញា និព្ពានេ ឧស្សាហជននត្ថំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ.

តេសុ អគ្គញ្ញាណញ្ញា បរមត្ថញ្ញាណញ្ញាតិ ទ្វេ ញាណានិ អត្ថតោ ឯកមេវ និព្ពានំ អគ្គបរមត្ថវេន ទ្វិធាបទិសិតសមុត្ថាបទិសិតវេនវេន ច ទ្វិធា កត្វា វុត្តំ. តានិ ទ្វេ អជ្ឈត្តិកញ្ញាណតោ សង្ខារញ្ញាណតោ ច សការានិ "ញាណញ្ញាណ អជ្ឈត្តញ្ញាណ ពហិទ្ធាញ្ញាណ ទុភតោញ្ញាណ សការញ្ញាណ វិសការញ្ញាណ"ន្តិ វុត្តានិ ឆ ញាណានិ ញាណញ្ញាណេន ហោតិ. អជ្ឈត្តាទិភេទតោ បន ឆធា វុត្តានិ. តានិ ឆ ច អជ្ឈត្តិកយាទិញ្ញាណតោ សការានិ. សង្ខារវិបរិណាមលក្ខណញ្ញាណានិ, វិក្ខម្ភនតទង្គឧបត្ថម្ភបដិប្បស្សទ្ធិនិស្សរណញ្ញាណានិ, ឧបតាបរិគ្គហបដិលាភបដិវេធញ្ញាណានិ, ឧកត្តនានត្តញ្ញាណានិ, ឆត្តិអធិដ្ឋានបរិយោគាហនញ្ញាណានិ ចាតិ សត្តរស ញាណានិ អត្ថិ អវិជ្ជាយាទីហិ តេហិ តេហិ ធម្មេហិ ញាណត្តា អវិជ្ជាយាតានំ វសេន វិសុំ វិសុំ វុត្តានិ. សង្ខារវិបរិណាមលក្ខណញ្ញាណានិ បន ព្ពាតេរន

ឱ្ហតទេទត អសម្ពិស្សចេសេត សកាកាតិ, ចិក្លុក្កតាឌឹតិ បញ្ចា កុ្រសលបេក្លត សុ្រញ្ញាត្តា សកាកាតិ, ខុសតាឌឹតិ ចត្តារិ, លត្តិអាឌឹតិ ច ពីលិ

អកុ្រសលបេក្លត សុ្រញ្ញាត្តា សកាកាតិ, ខុកត្តតាតត្តសុ្រញ្ញាតិ អញ្ញាយញ្ញាបជិបក្លចេសេត សកាកាតិ៍

សទេញ្ញ ឆយ្ញា សយាទេសត, ពីឆា ទេក្ខឆា ពទេឆកឆា;

សុ្រញ្ញាពិ សុ្រញ្ញាត្តចិត្ត, ចឈ្មាឃត្តីឆ សាសទេត៍

កឆំ? សទេញ្ញ ពាច ទេលាកិយា ឆយ្ញា ស្ហចសុ្រកសុ្រលអត្តចិទេហិពត្តា ស្ហចសុ្រកសុ្រលអត្តសុ្រញ្ញា៍ យកុ្ខលឆយ្ញា ស្ហចសុ្រលត្តចិទេហិពត្តា

ស្ហចសុ្រលត្តសុ្រញ្ញា៍ អតិច្ចត្តាទេឃច សុ្រទេលត សុ្រញ្ញា៍ អតាសចត្តា ត សុ្រទេកត សុ្រញ្ញា៍ តិញ្ញាតឆទេយ្ញា អត្តទេស្សច អកាចទេពា អត្តសុ្រទេញ្ញា៍

ទេលាកិយទេលាកុ្រត្តទា បត សទេញ្ញបិ សង្គពា ឆយ្ញា សត្តស្ស កស្សចិ អកាចទេពា សត្តសុ្រញ្ញា៍ អសង្គទេពា តិញ្ញាតឆទេយ្ញា ទេពសំ សង្គាទាតយ្បិ

អកាចទេពា សង្គាទសុ្រទេញ្ញា៍ សង្គពាសង្គពា បត សទេញ្ញបិ ឆយ្ញា អត្តសង្គាពស្ស សុ្រក្ខលស្ស អកាចទេពា អត្តសុ្រញ្ញាពិ៍

សឆ្លួយប្បកាសិតិយា បជិសម៉្ញិតាយក្ខអដ្ឋកឆាឃ

សុ្រញ្ញាកឆាចឈ្មតា តិដ្ឋិពា៍

ឃុ្រកតឆ្លចក្ខចឈ្មតា តិដ្ឋិពា៍

តិដ្ឋិពា ច យញ្ញិយចក្ខស្ស អសុ្រញ្ញត្តាត្រុចឈ្មតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

(១) បញ្ញាចក្កា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១. មហាបញ្ញាកថា

មហាបញ្ញាកថាវណ្ណនា

១. ឥទានិ វិសេសតោ បញ្ញាបករណត្តាយ សុញ្ញកថាយ អនន្តរំ កថិតាយ បញ្ញាកថាយ អបុព្វត្ថានុវណ្ណនា។ តត្ថ អាទិតោ តាវ សត្តសុ អនុបស្សនាសុ ឯកេកមូលកា សត្ត បញ្ញា បុច្ឆាបុព្វង្គមំ កត្វា និទ្ទិដ្ឋា, បុន សត្តានុបស្សនាមូលកា ឯកេកុត្តរមូលកា ច តិស្សោ បញ្ញា បុច្ឆំ អកត្វាវ និទ្ទិដ្ឋា, ឯវមាទិតោ ទសបញ្ញាបារិបូរី និទ្ទិដ្ឋា។ តត្ថ អនិច្ចានុបស្សនា តាវ យស្មា អនិច្ចតោ ទិដ្ឋេសុ សង្ខារេសុ "យទនិច្ចំ, តំ ទុក្ខ"ន្តិ ទុក្ខតោ ច "យំ ទុក្ខំ, តទនត្តា"តិ អនត្តតោ ច ជវតិ, តស្មា សា ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ សា ហិ សកវិសយេសុ ជវតីតិ ជវនា, ជវនា ច សា បញ្ញា ចាតិ ជវនបញ្ញា។ ទុក្ខានុបស្សនា សមាធិន្ទ្រិយនិស្សិតត្តា ពលវតី ហុត្វា បណិធិំ និព្ពិជ្ឈតិ បទាលេតិ, តស្មា និព្ពេធិកបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ សា ហិ និព្ពិជ្ឈតីតិ និព្ពេធិកា, និព្ពេធិកា ច សា បញ្ញា ចាតិ និព្ពេធិកបញ្ញា។ អនត្តានុបស្សនា សុញ្ញតាទស្សនេន វុទ្ធិប្បត្តិយា មហត្តប្បត្តត្តា មហាបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ សា ហិ វុទ្ធិប្បត្តត្តា មហតី ច សា បញ្ញា ចាតិ មហាបញ្ញា។ និព្ពិទានុបស្សនា យស្មា តិស្សត្តិយេន អនុបស្សនានំ បុរិមតោបិ អាសេវនាយ ពលប្បត្តាវត្ថត្តា សង្ខារេសុ និព្ពិន្ទនសមត្ថា ហុត្វា តិក្ខា ហោតិ, តស្មា តិក្ខបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ វិរាគានុបស្សនាបិ យស្មា តិស្សត្តិយេន អនុបស្សនានំ បុរិមតោបិ អាសេវនាពលប្បត្តានំ វុឌ្ឍតរាវត្ថត្តា សង្ខារេហិ វិរជ្ជនសមត្ថា ហុត្វា វិបុលា ហោតិ, តស្មា វិបុលបញ្ញំ បរិបូរេតិ។

និរោធានុបស្សនាបិ យស្មា តិស្សត្តិយេន អនុបស្សនានំ បុរិមតោបិ អាសេវនាពលប្បត្តានំ វុឌ្ឍតរាវត្ថត្តា វយលក្ខណវសេន សង្ខារានំ និរោធទស្សនសមត្ថា ហុត្វា គម្ភីរា ហោតិ, តស្មា គម្ភីរបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ និរោធោ ហិ ឧត្តានបញ្ញាហិ អលព្ភនេយ្យបតិដ្ឋត្តា គម្ភីរោ, តស្មិំ គម្ភីរេ គាធប្បត្តា បញ្ញាបិ គម្ភីរា។ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនាបិ យស្មា តិស្សត្តិយេន អនុបស្សនានំ បុរិមតោបិ អាសេវនាពលប្បត្តានំ វុឌ្ឍតរាវត្ថត្តា វយលក្ខណវសេន សង្ខារបដិនិស្សជ្ជនសមត្ថា ហុត្វា អសាមន្តា ហោតិ, វុទ្ធិបរិយត្តប្បត្តត្តា ឆហិ បញ្ញាហិ ទូរេ ហោតីតិ អត្ថោ។ តស្មា សយំ អសាមន្តត្តា អសាមន្តបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ សា ហិ ហេដ្ឋិមបញ្ញាហិ ទូរត្តា អសាមន្តា, អសមីបា វា បញ្ញាតិ អសាមន្តបញ្ញា។ បណ្ឌិច្ចំ បរិបូរេន្តីតិ បណ្ឌិតភាវំ បរិបូរេន្តិ។ យស្មា យថាវុត្តា សត្ត បញ្ញា បរិបុណ្ណា ភាវេត្វា បណ្ឌិតលក្ខណប្បត្តោ សិខប្បត្តវុដ្ឋានគាមិនីវិបស្សនាសង្ខាតេហិ សង្ខារុបេក្ខានុលោមគោត្រភុញាណេហិ បណ្ឌិតោ ហុត្វា បណ្ឌិច្ចេន សមន្នាគតោ ហោតិ, តស្មា "បណ្ឌិច្ចំ បរិបូរេន្តី"តិ វុត្តំ។

អដ្ឋ បញ្ញាតិ បណ្ឌិច្ចសង្ខាតាយ បញ្ញាយ សហ សត្ត អដ្ឋ បញ្ញា។ បុថុបញ្ញំ បរិបូរេន្តីតិ យស្មា តេន បណ្ឌិច្ចេន សមន្នាគតោ ហុត្វា សោ បណ្ឌិតោ គោត្រភុញាណានន្តរំ និព្ពានំ អារម្មណំ កត្វា លោកុត្តរភាវប្បត្តិយា លោកិយតោ បុថុភូតត្តា វិសុំភូតត្តា បុថុបញ្ញាតិសង្ខាតំ មគ្គផលបញ្ញំ បាបុណាតិ, តស្មា "អដ្ឋ បញ្ញា បុថុបញ្ញំ បរិបូរេន្តី"តិ វុត្តំ។

ញាយា ឥច បញ្ញាតិអាទីសុ តស្សេច ពេយត អធិគតយក្កចលស្ស អរិយបុក្កលស្ស បហិតលោកុត្តរធម្មោបយោគេន បហិតចិត្តសន្តានត្តា បហដ្ឋាការេនេច ច បចត្តយានចិត្តសន្តានស្ស ចលិតត្តំ ឆ្លាតិល្ហកចក្កេតា ចុដ្ឋិតស្ស យក្កបច្ចវេក្ខណា, តទេតា ច កចក្កំ ឆ្លាតទិត្វា ចុដ្ឋិតស្ស ចលបច្ចវេក្ខណា, ញាយិតាច តយេត បហិតកិលេសបច្ចវេក្ខណា, អចសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណា, តិញ្ញាតបច្ចវេក្ខណាតិ បញ្ច បច្ចវេក្ខណា បចត្តត្តិ។ តាសុ បច្ចវេក្ខណាសុ យក្កបច្ចវេក្ខណា ចលបច្ចវេក្ខណា ច បដិកាតបដិសម្ភិទា ហោតិ។ ពថំ? “យំកិញ្ចិ បច្ចយសមុប្បន្នំ តិញ្ញាតំ ភាសិតមត្ថោ ចិបាកោ កិរិយាតិ ញ្ចេយ បញ្ច ធម្មា អត្ថោ”តិ អភិធម្មេ បាឡិវុត្តំ អត្ថុកត្វា តដ្ឋកថាយំ ចុត្តំ។ តិញ្ញាតស្ស ច អត្តត្តា តទារម្មណំ យក្កចលញាណំ “អត្ថេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ (ចិក៑ ស៊ំ១ប៉; បដិ៑ ម៑ ១.១១០) ចចនតោ អត្ថបដិសម្ភិទា ហោតិ។ តស្ស អត្ថបដិសម្ភិទាភូតស្ស យក្កចលញាណស្ស បច្ចវេក្ខណញាណំ “ញាណេសុ ញាណំ បដិកាតបដិសម្ភិទា”តិ ចចនតោ បដិកាតបដិសម្ភិទា ហោតិ។ សា ច បច្ចវេក្ខណបញ្ញា ហាសនាការេន បចត្តយានចិត្តសន្តានស្ស ហាសបញ្ញា តាម ហោតិ។ តស្មា ឥច បញ្ញា ហាសបញ្ញា បរិបូរេត្តីតិ ច ហាសបញ្ញា បដិកាតបដិសម្ភិទាតិ ច ចុត្តំ។ សព្ពប្បការាបិ បញ្ញា តស្ស តស្ស អត្ថស្ស បាកដករណសង្ខាតេន បញ្ញាបនដ្ឋេន បញ្ញា, តេន តេន ចា បការេន ធម្មេ ជានាតីតិ បញ្ញា។

តស្សាតិ តស្ស ចុត្តប្បការស្ស អរិយបុក្កលស្ស។ ករណេត្ថ សាមិចចនំ។ អត្ថចចត្ថាតទោតិ យថាចុត្តស្ស បញ្ចចិធស្ស អត្ថស្ស ចចត្ថាបតចនេន។ ចុត្តម្បិ ចេតំ សយណាករណីយកថាយំ “ហេតុចលំ តិញ្ញាតំ ចចតត្ថោ អថ ចិបាកំ កិរិយាតិ អត្ថេ បញ្ច បភេទេ បទយត្តបភេទកតំ ញាណ”ត្តិ។ អធិកតា ហោតីតិ បដិលទ្ធា ហោតិ។ សាមេច បដិលោកសន្ធិកិរិយាយ សន្ធិកតា។ បដិលោកឋស្សេនេច ឋស្សិតា បញ្ញាយ។ ធម្មចចត្ថាតទោតិ “យោ កោចិ ចលតិញ្ញាតកោ ហេតុ អរិយមក្កោ ភាសិតំ កុសលំ អកុសលត្តិ ញ្ញេយ បញ្ច ធម្មា ធម្មា”តិ អភិធម្មេ បាឡិវុត្តយាតុសារេន ចុត្តានំ បញ្ចន្នំ ធម្មានំ ចចត្ថាបតចនេន។ ចុត្តម្បិ ចេតំ សយណាករណីយកថាយំ “ហេតុ អរិយមក្កោ ចចតំ កុសលញ្ច អកុសលញ្ចាតិ ធម្មេ បញ្ច បភេទេ ទុតិយត្តបភេទកតំ ញាណ”ត្តិ។ តិរុត្តិចចត្ថាតទោតិ តេសំ តេសំ អត្ថធម្មានំ អនុរូបតិរុត្តីនំ ចចត្ថាបតចនេន។ បដិកាតចចត្ថាតទោតិ បដិកាតសង្ខាតានំ តិណ្ណំ បដិសម្ភិទាញាណានំ ចចត្ថាបតចនេន។ តស្សិមាតិ តិកាយតចចនេយតំ។

១។ ៦ចំ សត្តសង្ខាហកចនេន អនុបស្សតានំ ចិនេសំ ធនស្សេត្វា ញ្ញធាតិ ចត្តុកេធចនេន ធនស្សេត្វា រូបេ អតិច្ចានុបស្សតាតិអាទិយាហ។ តំ ហេដ្ឋា ចុត្តត្ថមេច។ បុត រូបិទីសុយេច អតីតានាកតបច្ចុប្បន្នចនេន ជចតបញ្ញា ធនស្សេតុការេយា ពេចលំ រូបិទិចនេន ច អតីតានាកតបច្ចុប្បន្នរូបិទិចនេន ច បុនំ ពត្វា បុន្នាកាយេនេច ចិស្សជ្ជនំ អកាសិ។ តត្ថ សុទ្ធរូបិទិចិស្សជ្ជនេសុ បធមំ តិទ្ទិដ្ឋា ៦ច បញ្ញា អតីតានាកតបច្ចុប្បន្នមូលកេសុ សត្តចិស្សជ្ជនេសុ តេសុ អតីតាទីសុ ជចតចនេន ជចតបញ្ញាតិ តិទ្ទិដ្ឋា។

១។ បុត អនេកសុត្តត្តបុត្តាក្កមំ បញ្ញាបភេទំ ធនស្សេតុការេយា បធមំ តាច សុត្តន្តេ វុទ្ធិសិ។ តត្ថ សប្បុរិសសំសេវោតិ ហេដ្ឋា ចុត្តប្បការានំ សប្បុរិសានំ ភជនំ។ សទ្ធម្មស្សចនត្តិ តេសំ សប្បុរិសានំ សន្តិកេ សីលាទិបដិបត្តិទីបកស្ស សទ្ធម្មចចនស្ស សចនំ។ យោនិសោមនសិការោតិ សុតានំ ធម្មានំ អត្ថូបបរិក្ខណចនេន វុបាយេន មនសិការោ។ ធម្មានុធម្មបដិបត្តីតិ លោកុត្តរធម្មំ អនុកតស្ស សីលាទិបដិបទាធម្មស្ស បដិបជ្ជនំ។ បញ្ញាបដិលាភាយបញ្ញាចុឌ្ឍិយា បញ្ញាវេបុល្លាយ បញ្ញាពាហុល្លាយាតិ ញ្ញាយាតិ ចត្តារិ បញ្ញាចនេន កាចចតាតិ។ សេសាតិ

ទ្វាទស បុគ្គលវសេន ភាវវនានិ.

១. សោឡសបញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា

៤. សុត្តន្តនិទ្ទេសេ ណត្ថុ អភិញ្ញាញាណានន្តិ ឥទ្ធិវិធទិព្វសោតចេតោបរិយបុព្វេនិវាសទិព្វចក្ខុអាសវានំ ខយញាណានំ. តេសត្តតីនំ ញាណានន្តិ ញាណកថាយ និទ្ទិដ្ឋានំ សាវកសាធារណានំ ញាណានំ. សត្តសត្តតីនំ ញាណានន្តិ ៧៧ –

“សត្តសត្តរិ វោ, ភិក្ខវេ, ញាណវត្ថូនិ ទេសេស្សាមិ, តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិ ករោថ, ភាសិស្សាមីតិ. កតមានិ, ភិក្ខវេ, សត្តសត្តរិ ញាណវត្ថូនិ? ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិ ញាណំ, អសតិ ជាតិយា នត្ថិ ជរាមរណន្តិ ញាណំ. អតីតម្បិ អទ្ធានំ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិ ញាណំ, អសតិ ជាតិយា នត្ថិ ជរាមរណន្តិ ញាណំ, អនាគតម្បិ អទ្ធានំ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិ ញាណំ, អសតិ ជាតិយា នត្ថិ ជរាមរណន្តិ ញាណំ. យម្បិស្ស តំ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ, តម្បិ ខយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មន្តិ ញាណំ. ភវបច្ចយា ជាតីតិ ញាណំ...បេ... ឧបាទានបច្ចយា ភវោតិ ញាណំ... តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ ញាណំ... វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ញាណំ... ផស្សបច្ចយា វេទនាតិ ញាណំ... សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោតិ ញាណំ... នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនន្តិ ញាណំ... វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ ញាណំ... សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណន្តិ ញាណំ... អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ ញាណំ, អសតិ អវិជ្ជាយ នត្ថិ សង្ខារាតិ ញាណំ. អតីតម្បិ អទ្ធានំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ ញាណំ, អសតិ អវិជ្ជាយ នត្ថិ សង្ខារាតិ ញាណំ, អនាគតម្បិ អទ្ធានំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ ញាណំ, អសតិ អវិជ្ជាយ នត្ថិ សង្ខារាតិ ញាណំ. យម្បិស្ស តំ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ, តម្បិ ខយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មន្តិ ញាណំ. ឥមានិ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តសត្តរិ ញាណវត្ថូនី”តិ (សំ. និ. ២.៣៤) –

៥. ភគវតា និទានវគ្គេ វុត្តានិ សត្តសត្តតិ ញាណានិ. “ជរាមរណេ ញាណំ, ជរាមរណសមុទយេ ញាណំ, ជរាមរណនិរោធេ ញាណំ, ជរាមរណនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណ”ន្តិ (សំ. និ. ២.៣៣) ឯវមាទិនា នយេន ឯកាទសសុ អង្គេសុ ចត្តារិ ចត្តារិ កត្វា វុត្តានិ ចតុចត្តារីស ញាណវត្ថូនិ បន ឥធ ន គហិតានិ. ឧភយត្ថ ច ញាណានិយេវ ហិតសុខស្ស វត្ថូតិ ញាណវត្ថូនិ. លាភោតិអាទីសុ លាភោយេវ ឧបសគ្គេន វិសេសេត្វា បដិលាភោតិ វុត្តោ. បុន តស្សេវ អត្ថវិវរណវសេន បត្តិ សម្បត្តីតិ វុត្តំ. ផុសនាតិ អធិគមវសេន ផុសនា. សច្ឆិកិរិយាតិ បដិលាភសច្ឆិកិរិយា. ឧបសម្បទាតិ និប្ផាទនា.

សត្តន្នំ សេក្ខានន្តិ តិស្សោ សិក្ខា សិក្ខន្តីតិ សេក្ខសញ្ញិតានំ សោតាបត្តិមគ្គដ្ឋាទីនំ សត្តន្នំ. បុថុជ្ជនកល្យាណកស្ស ចាតិ និព្វានគាមិនិយា បដិបទាយ យុត្តត្តា សុន្ទរដ្ឋេន កល្យាណសញ្ញិតស្ស បុថុជ្ជនស្ស. វឌ្ឍិតំ វឌ្ឍនំ ឯតាយាតិ វឌ្ឍិតវឌ្ឍនា. យថាវុត្តានំ អដ្ឋន្នម្បិ បញ្ញានំ វសេន វិសេសតោ ច អរហតោ ច បញ្ញាវសេន បញ្ញាវុឌ្ឍិយា. តថា បញ្ញាវេបុល្លាយ. មហន្តេ អត្ថេ បរិគ្គណ្ហាតីតិអាទីសុ បដិសម្ភិទប្បត្តោ អរិយសាវកោ អត្ថាទយោ អារម្មណករណេន បរិគ្គណ្ហាតិ. សព្វាបិ មហាបញ្ញា អរិយសាវកានំយេវ. តស្សា ច បញ្ញាយ វិសយា ហេដ្ឋា វុត្តា ឯវ.

បុធុភាភាលខេន្ធស្វតិអាទីសុ ភាភាសខ្ខោ បុធុសខ្ខស្ស អត្ថចចត៌ ញាណំ បចត្តតីតិ បុធុបញ្ញាតិ ខេចសុ ចឆាចុខេត្តសុ លន្ធាទីសុ ញាណំ បចត្តតីតិ កត្វា តំ ញាណំ បុធុបញ្ញា ភាយាតិ អខេត្វា៉ ភាភាបដិច្ចសមុប្បាទេសូតិ បដិច្ចសមុប្បត្នាត៌ ឆយ្ខាត៌ ចខេសត បច្ចយចាហុត្វា ចុត្តំ៉ ភាភាសុញ្ញាចយត្បលទ្ធខេស្វតិ ខ្ពបលទ្ធត៌ ខ្ពបលទ្ធខេ, កហលត្ថិ អខេត្វា៉ ត ខ្ពបលទ្ធខេ អត្បលទ្ធខេ, អត្បលទ្ធាត៌ ចាហុត្វា ចាហុចចខេតត អត្បលទ្ធា, បច្ចាចីសតិសុញ្ញាចាចខេសត ចា ភាភាសុញ្ញាចាសុ អត្ថត្ថតិយាទីត៌ អត្បលទ្ធា ភាភាសុញ្ញាចាត្បលទ្ធា, ខេចសុ៉ "ភាភាសុញ្ញាចាត្បលទ្ធខេស្វ"តិ ចត្តខេត្ត "អត្យក្លយសុលា"តិអាទីសុ (ឆ៉ ស៉ តិកយាតិកា ១) ចិយ យ-កាខេរ បគេសត្តិចខេសត ចុខេត្វា៉ ត្តយា បច្ចា បញ្ញា កល្យាណបុធុជ្ជខេតហិ សាធារណា, ភាភាអត្ថាទីសុ បញ្ញា អរិយាត៌ខេយច៉ បុធុជ្ជតសាធារណោ ឆខេយ្ខតិ ខេលិកិយឆខេយ្ខ៉ ត្តយិតា អចសាតបរិយាខេយត ខេលិកិយខេតា បុធុក្ខតត្តិញ្ញាភារយ្ខលត្តា បុធុក្ខតា ចិសុក្ខតា បញ្ញាតិ បុធុបញ្ញា ភាយាតិ ចុត្តំ ខេហាតិ៉

ចិបុលបញ្ញា យហាបញ្ញាតខេយត ខេចទីតត្ថា៉ យឆាចុខេត្ត ឆខេយ្ខ បរិក្កហា្តស្ស កុលយហត្តតាយ ខេតសំ ឆយ្ខាត៌ បរិក្កាហិកាយ ច បញ្ញាយ យហត្តតា, ខេតសំ ឆយ្ខាត៌ សយខេយច យហត្តត្តា ខ្ពឡអារត្តា ឆយ្ខាតច្ចា បញ្ញាយ ច ចិបុលតា ខេចទីតត្ថា៉ កម្ភីរបញ្ញា បុធុបញ្ញាតខេយត ខេចទីតត្ថា៉ ខេត ច ឆយ្ខា ខេត ច អត្បលទ្ធា សា ច បញ្ញា បកតិជខេតត អលទ្ធខេតឃ្យបតិដ្ឋត្តា កម្ភីរា៉

យស្ស បុក្កលស្សាតិ អរិយបុក្កលស្សច៉ អញ្ញោ ខេកាចីតិ បុធុជ្ជខេតា៉ អភិសម្ពុចិតត្តិ សយ្យាបុលិតំ៉ អតភិសម្ពុចតីខេយាតិ សយ្យាបុលិតំ អសក្កុលោខេឃ្យា៉ អញ្ញោហីតិ បុធុជ្ជខេតខេហច៉ អដ្ឋយកស្សាតិ អខេហត្តផលដ្ឋខេតា បដ្ឋាយ កលិយមាខេត អដ្ឋយក្ខតស្ស ខេសាតាបត្តិមក្គដ្ឋស្ស៉ ត្ខខេរតិ ចិប្បកដ្ឋេ៉ ចិត្ខខេរតិ ចិខេសខេសត ចិប្បកដ្ឋេ៉ សុចិត្ខខេរតិ សុដ្ឋុ ចិខេសខេសត ចិប្បកដ្ឋេ៉ ត សត្តិខេកតិ ត សមីខេប៉ ត សាយត្តាតិ ត សមីបកាខេក៉ ត្តយាតិ ខេត្ត បដិខេសឆសហិតាតិ ចចតាតិ ត្ខរកាចខេស្សច តិយតាតិ៉ ខ្ពបិកាយាតិ បដិច្ច៉ ខេសាតាបត្តស្សាតិ ខេសាតាបត្តិផលដ្ឋស្ស៉ ឲុខេតតច តំតំយក្កបញ្ញា តំតំផលបញ្ញាយ ត្ខរេតិ ចុត្តំ ខេហាតិ៉ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោតិ ខ្ពបសខេក្កត ចិខេសសិតំ៉ ត្តតខេទ្ធយំ បត សុទ្ធខេយច អាកតំ៉

ឪ៉ "បច្ចេកពុទ្ធស្ស សខេទចកស្ស ច ខេលិកស្ស បញ្ញា តឆាកតស្ស បញ្ញាយ ត្ខខេរ"តិអាទីតិ ចត្វា តខេយច ត្ខរដ្ឋិ អខេតកប្បកាខេរតា ឆខេស្សតុកាខេយា បញ្ញាបខេភទកុសខេលិតិអាទិយាហ ៉ តត្ថ បញ្ញាបខេភទកុសខេលិតិ អត្តខេតា អតត្តចិកខេប្ប បញ្ញាបខេភខេទ ខេឈខេកា៉ បភិត្តតាខេណាតិ អតត្តប្បខេភទបត្តតាខេណា៉ ឲុខេតត បញ្ញាបខេភទកុសលខេត្តបិ សតិ តាសំ បញ្ញាត៌ អតត្តខេភទត្តំ ឆខេស្សតិ៉ អធិកតបដិសម្ភិខេទាតិ បដិលទ្ធអក្កចតុបដិសម្ភិទាតាខេណា៉ ចតុខេចសារជ្ជប្បខេត្តាតិ ចត្តារិ ចិសារទភាចសត្តាតាតិ ញាណាតិ បខេត្តា៉ យឆាហ –

"សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ខេត បដិជាតខេតា 'ឥខេម ឆម្មា អតភិសម្ពុទ្ធា'តិ, តត្រ ចត យំ សមណោ ចា ព្រាហ្មណោ ចា ខេទខេចា ចា យាខេរា ចា ព្រហ្មា ចា ខេកាចិ ចា ខេលិកស្មិំ សហ ឆខេម្មត បដិខេចាខេទស្សតីតិ តិមិត្តមេតំ, ភិក្ខខេច, ត សមតុបស្សាមិ, ឲុតមហំ, ភិក្ខខេច, តិមិត្តំ អសមតុបស្សខេត្តា ខេលមប្បខេត្តា អភយប្បខេត្តា ខេចសារជ្ជប្បខេត្តា ចិហរាមិ៉ ខីណាសចស្ស ខេត បដិជាតខេតា 'ឥខេម អាសចា អបរិក្ខីណា'តិ, 'ខេយ ខេលា បត ខេត

អត្ថរាយិកា ឆយ្ហា ចុត្តា, ទេត បជិទេវចទេតា គាលំ អត្ថរាឃាឃា’តិ, ‘ឃរ្ស ទេលា បគ ទេត អត្តាឃ ឆទេយ្ហា ទេឥសិទេតា, ទេវា គ តិឃ្យាតិ តក្កុរស្ស វយ្ហា ទុក្ខក្ខឃាឃា’តិ, ត(ត ចត ម៉ំ វយទេណា ចា ទ្រាហ្វទេណា ចា ទេឥទេចា ចា ឃាទេរា ចា ទ្រាហ្វា ចា ទេកាឌិ ចា ទេលិកស្មិំ វហ ឆទេយ្ហត បជិទេចារេឥស្សតីតិ តិមិត្តទេយតំ, គិក្ខទេច, គ វយគុបរ្សាយិ, ៗតយតំ, គិក្ខទេច, តិមិត្តំ អវយគុបរ្សទេត្តា ទេលយប្យទេត្តា អគឃប្យទេត្តា ទេចរារេឌ្ឍប្យទេត្តា ចិហរាយឹ”តិ (អ៉ តិ៉ ៣.ប៉; ម៉ តិ៉ ១.១៥០)៉

ឥវពលពលឆារីតិ ឥវ ពលិតិ ៗទេតវត្តិ ឥវពលិ, ឥវពលិតំ ពលិតិ ឥវពលពលិតិ, តាតិ ឥវពលពលិតិ ឆារេឃតីតិ ឥវពលពលឆារី, ឥវពលពាលាណពលឆារីតិ អទេត្វា៉ ៗទេតហិ តីហិ ចឥទេគហិ អគត្តប្យទេកឥាគំ ទេគឃ្យាគំ បទេកឥយុលយត្តំ ឥឃ្សិតំ៉ ទេវារេឃច បញ្ញាបទេឃាកចទេវគ អកិមក្ខលវយ្ហតទេដ្ឋគ បុរិវារទេកា៉ អវត្តារទេដ្ឋគ បុរិវឃឹទេហា៉ មហត្តទេដ្ឋគ បុរិវគារេកា៉ បឌាគគទេដ្ឋគ បុរិវាឌទេញ្ញា៉ ទេលិកកិច្ចតុទេចហគទេដ្ឋគ បុរិវឆារេឃ្យា៉

អឆ ទេតឌាឌិកំ អគត្តពាលាណទេតា លទ្ធិ ក្ងាលចិទេវវំ ឥទេស្សតុការេយា ទេតវំ ទេតឌាឌឹគំ អគត្តពាលាមុលកកាចំ ឥទេស្សទេត្តា អគត្តពារេណាតិ ចទេត្វា អគត្តទេតទេឌាតិអាឌិមាហ៉ តត្ត អគត្តពារេណាតិ កលាគចទេវគ ច បកាចចទេវគ ច អគ្គចិរហិតពារេណា៉ អគត្តទេតទេឌាតិ ទេចទេគឃ្យវត្តារេគ ទេមាហតមចិឆយទេគគ អគត្តពាលាទេតទេឌា៉ អគត្តឃទេវាតិ បញ្ញាក្ងទេលាទេហច ទេលិកត្តឃចិត្តតាគត្តកិត្តិទេឈារេវា៉ អទេដ្ឋាតិ បញ្ញាឆគវមិត្ថិឃា វមិទេដ្ឋា៉ មហទ្ធទេគាតិ បញ្ញាឆគចទ្ធទេត្តបិ បកាចមហទេត្តគ មហត្តំ បញ្ញាឆគមរ្សាតិ មហទ្ធទេគា ៉ មហាឆទេគាតិបិ បរិទេធា៉ ឆគចាតិ បរំវិតត្តាបញ្ញាឆគចត្តា តិច្ចមុត្តបញ្ញាឆគចត្តា អតិវឃក្ខតបញ្ញាឆគចត្តា ឆគចា៉ ៗទេតហ្វបិ ហិ តីហ្វ អទេត្វហ្វ ពួគំ ចឥតំ វឌ្ឍចិទ្ធ ពួច្ឆត្តិ៉

ៗចំ បញ្ញាក្ងទេលាគ កកចទេតា អត្តវយប្យត្តិមិទ្ធិ ឥទេស្សត្វា បុគ បញ្ញាក្ងទេលាទេគច ទេលិកហិតវយប្យត្តិមិទ្ធិ ឥទេស្សទេត្តា ទេគតាតិអាឌិមាហ៉ តត្វ ទេចទេគទេឃ្យ វំវារវប្លាតកឃដ្ឋាគទេតា តិប្ពាគវប្លាតទេលមដ្ឋាគំ ទេគតា៉ តត្វ គឃគការេល ៗច វំចរចិគឃបហាគចិគឃចទេវគ ទេចទេគទេឃ្យ ចិទេគតា៉ ឆយ្ហទេឥវគាការេល ៗច វំវឃទេច្ឆឥទេគគ អគុទេគតា៉ វំវឃំ ឈិត្វិត្វា បញ្ញាទេបតត្ថា អត្តំ បញ្ញាទេបតា៉ តឆា បញ្ញាបិតាគំ តិច្ឆឃករេលាគ តិច្ឆាទេបតា៉ តឆា តិប្លាយិតរ្ស អត្វរ្ស បជិបត្តិបទេឃាឌគចទេវគ ទេបទេក្ខតា៉ តឆាបជិបទេត្ត បជិបត្តិផទេលគ បវារេឥតា៉ ទេវា ហិ កកចាតិ ៗត្វ ហិ-ការេរា អគត្តទំ ចុត្តរ្ស អត្វរ្ស ការេណាបទេឥទេវ តិបិទេតា៉ អគុប្យត្តរ្ស មក្កស្ស ដ្ឋប្យារេឥតាតិ វកវត្តារេគ គ ដ្ឋប្យត្តបុត្តរ្ស ឈអវារាឆារលាពាលាទេហតុក្ខតរ្ស អរិឃមក្កស្ស ទេពាឆិម្ហទេល ទេលិកហិតត្វំ វកវត្តារេគ ដ្ឋប្យារេឥតា៉ អវប្ឆាតរ្ស មក្កស្ស វប្ឆទេគតាតិ ទេចទេគឃ្យវត្តារេគ អវប្ឆាតបុត្តរ្ស វារចកបិរមិពាលាទេហតុក្ខតរ្ស អរិឃមក្កស្ស ឆយ្ហចក្កប្យចត្តគទេតា បគុតិ ឃាចឌ្ឍកាលិ ទេចទេគឃ្យវត្តារេគ វប្ឆទេគតា៉ វារចការេចទេគឃ្យាគយ្យិ ហិ វត្តារេគ កកចទេតា ចុត្តចឥទេគទេគច អរិឃមក្កស្ស វប្ឆាគគទេតា កកចា វប្ឆទេគតា គាម ទេហាតិ៉ អគក្ខាតរ្ស មក្កស្ស អក្ខាតាតិ អដ្ឋឆយ្ហវមត្ថាកតាគំ ពុទ្ធកាចាឃ កតាកិគឹហារាគំ ទេពាឆិវត្តាគំ ពុទ្ធកាចាឃ ព្យាការេណំ ឥត្វា អគក្ខាតបុត្តរ្ស បិរមិតាមក្កស្ស, “ពុទេទ្ធា កចិស្សតី”តិ ព្យាការេលយទេត្តទេគច ចា ទេពាឆិម្ហទេល ដ្ឋប្យឌ្ឍិតត្តរ្ស អរិឃមក្កស្ស អក្ខាតា៉ អឃំ គទេឃា បទេច្ចកទេពាឆិវត្តព្យាការេណាបិ លត្ថតិទេឃច៉

មគ្គញ្ញូតិ បច្ចេកពុទ្ធាទីនំ អត្តនា ឧប្បាទិតអរិយមគ្គស្ស ញាតា។ មគ្គវិទូតិ វេនេយ្យសត្តានំ ទេតព្ពស្ស អរិយមគ្គស្ស កុសលោ។ មគ្គកោវិទោតិ បោធិសត្តានំ អក្ខាតព្ពមគ្គេ វិចក្ខណោ។ អថ វា អភិសម្ពោធិបដិបត្តិមគ្គញ្ញូ, បច្ចេកពោធិបដិបត្តិមគ្គវិទូ, សាវកពោធិបដិបត្តិមគ្គកោវិទោ។ អថ វា “ឯតេន មគ្គេន អតំសុ បុព្វេ, តរិស្សន្តិយេវ តរន្តិ ឱឃ”ន្តិ (សំ. និ. ៥.៣០៨) វចនតោ យថាយោគំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធសាវកានំ មគ្គវសេន ច សុញ្ញតានិមិត្តអប្បណិហិតមគ្គវសេន ច ឧគ្ឃដិតញ្ញូវិបញ្ចិតញ្ញូនេយ្យបុគ្គលានំ មគ្គវសេន ច យថាក្កមំ យោជនា កាតព្ពា។ មគ្គានុគា ច បនាតិ ភគវតា គតមគ្គានុគាមិនោ ហុត្វា។ ឯត្ថ ច-សទ្ទោ ហេតុអត្ថេ និបាតោ។ ឯតេន ច ភគវតោ មគ្គុប្បាទនាទិកិរិយាយ ហេតុ វុត្តោ ហោតិ។ បន-សទ្ទោ ការណត្ថេ និបាតោ។ តេន ភគវតា គតមគ្គេន វុត្តំ ហោតិ។ បច្ឆា សមន្នាគតាតិ បច្ឆា ភគវតោ បច្ឆា គតសីលាទិគុណេន សមន្នាគតា។ ភណតិ ថេរោ “អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា”តិអាទីហិ យថា សត្ថាបិ ភគវតា សីលាទយោ គុណា អរហត្តមគ្គេន និស្សាយ អាគតា, តថា អរហត្តមគ្គេន និស្សាយ គុណា ភវេសុំ។

ជានំ ជានាតីតិ ជានិតព្ពំ ជានាតិ, សព្ពញ្ញុតាយ កិញ្ចិ បញ្ញាយ ជានិតព្ពំ នាម អត្ថិ, តំ សព្ពំ បច្ចក្ខំ បញ្ញាយ ជានាតីតិ អត្ថោ។ បស្សំ បស្សតីតិ បស្សិតព្ពំ បស្សតិ, សព្ពទស្សាវិតាយ តំយេវ ញេយ្យបទំ ចក្ខុនា ទិដ្ឋំ វិយ ករោន្តោ បញ្ញាចក្ខុនា បស្សតីតិ អត្ថោ។ យថា វា ឯកច្ចោ វិបរីតំ គណ្ហន្តោ ជានន្តោបិ ន ជានាតិ, បស្សន្តោបិ ន បស្សតិ, ន ឯវំ ភគវា។ ភគវា បន យថាសភាវំ គណ្ហន្តោ ជានន្តោ ជានាតិយេវ, បស្សន្តោ បស្សតិយេវ។ ស្វាយំ ទស្សនបរិណាយកដ្ឋេន ចក្ខុភូតោ។ វិទិតករណដ្ឋេន ញាណភូតោ។ អវិបរីតសភាវដ្ឋេន វា បរិយត្តិធម្មប្បវត្តនតោ ហទយេន ចិន្តេត្វា វាចាយ និច្ឆារិតធម្មមយោតិ វា ធម្មភូតោ។ សេដ្ឋដ្ឋេន ព្រហ្មភូតោ។ អថ វា ចក្ខុ វិយ ភូតោតិ ចក្ខុភូតោ។ ញាណំ វិយ ភូតោតិ ញាណភូតោ។ ធម្មោ វិយ ភូតោតិ ធម្មភូតោ។ ព្រហ្មា វិយ ភូតោតិ ព្រហ្មភូតោ។ ស្វាយំ ធម្មស្ស វចនតោ, វត្តនតោ វា វត្តា។ នានប្បការេហិ វចនតោ, វត្តនតោ វា បវត្តា។ អត្ថំ នីហរិត្វា នីហរិត្វា នយនតោ អត្ថស្ស និន្នេតា។ អមតាធិគមាយ បដិបត្តិទេសនតោ, អមតប្បកាសនាយ វា ធម្មទេសនាយ អមតស្ស អធិគមាបនតោ អមតស្ស ទាតា។ លោកុត្តរធម្មស្ស ឧប្បាទិតត្តា, វេនេយ្យានុរូបេន យថាសុខំ លោកុត្តរធម្មស្ស ទានេន ច, ធម្មេសុ ច ឥស្សរោតិ ធម្មស្សាមី។ តថាគតបទំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។

ឥទានិ “ជានំ ជានាតី”តិអាទីហិ វុត្តំ គុណំ សព្ពញ្ញុតាយ វិសេសេត្វា ទស្សេតុកាមោ សព្ពញ្ញុតំ សាធេន្តោ នត្ថីតិអាទិមាហ។ ឯវំ ហិ តស្ស ភគវតោ បារមិតាបុញ្ញពលប្បភាវនិប្ផន្នេន អរហត្តមគ្គញាណេន សព្ពធម្មេសុ សវាសនស្ស សម្មោហស្ស វិហតត្តា អសច្ឆិកតំ នាម នត្ថិ។ អសម្មោហតោ សព្ពធម្មានំ ញាតត្តា អញ្ញាតំ នាម នត្ថិ។ តតោ ច សព្ពធម្មេ ចក្ខុនា វិយ ញាណចក្ខុនា ទិដ្ឋត្តា អទិដ្ឋំ នាម នត្ថិ។ ញាណេន បត្តត្តា អប្បត្តំ នាម នត្ថិ។ អសម្មោហសច្ឆិកិរិយាយ សច្ឆិកតត្តា អសច្ឆិកតំ នាម នត្ថិ។ អសម្មោហបញ្ញាយ ផុដ្ឋត្តា បញ្ញាយ អផុស្សិតំ នាម នត្ថិ។ បច្ចុប្បន្នន្តិ បច្ចុប្បន្នំ កាលំ ច ឯកំ ច រូបាយតនាទិ អាទាយ, អតិក្កន្តន្តិ អត្ថោ។ “រូបាយតនា”តិ វចនេនេវ កាលវិនិមុត្តំ និព្ពានម្បិ គហិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ “អតីតា”ទិវចនេន ច “នត្ថី”តិអាទិវចនេន ច យុជ្ជតិ, “សព្ព”ន្តិអាទិវចនេន វា។ សព្ពេ ធម្មាតិ សព្ពសង្ខតាសង្ខតធម្មបរិយាទានំ។ សព្ពាការេនាតិ សព្ពធម្មេសុ ឯកេកស្មិំ ធម្មេ អនិច្ចាការាទិសព្ពាការបរិយាទានំ។ ញាណមុខេតិ ញាណាភិមុខេ។ អាបាថំ អាគច្ឆន្តីតិ វិសយំ ឧបេន្តិ។ “ជានិតព្ព”ន្តិបទំ

“ញេយ្យ”ន្តិបទស្ស អត្ថវិវរណំ វុត្តំ។

អត្តត្ថោ វាតិអាទីសុ វា-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ។ អត្តត្ថោតិ អត្តនោ អត្ថោ។ បរត្ថោតិ បរេសំ តិណ្ណំ លោកានំ អត្ថោ។ ឧភយត្ថោតិ អត្តនោ ច បរេសញ្ចាតិ សកិមេវ ឧភិន្នំ អត្ថោ។ ទិដ្ឋធម្មិកោតិ ទិដ្ឋធម្មេ និយុត្តោ, ទិដ្ឋធម្មប្បយោជនោ វា អត្ថោ។ សម្បរាយេ និយុត្តោ, សម្បរាយប្បយោជនោ វា សម្បរាយិកោ។ ឧត្តានោតិអាទីសុ វោហារវសេន វត្តព្វោ សុខបតិដ្ឋត្តា ឧត្តានោ។ វោហារំ អតិក្កមិត្វា វត្តព្វោ សុញ្ញតាបដិសំយុត្តោ ទុក្ខបតិដ្ឋត្តា គម្ភីរោ។ លោកុត្តរោ អច្ចន្តតិរោក្ខត្តា គុឡ្ហោ។ អនិច្ចតាទិកោ ឃនាទីហិ បដិច្ឆន្នត្តា បដិច្ឆន្នោ។ អប្បត្តវោហារេន វត្តព្វោ យថារុតំ អគ្គហេត្វា អធិប្បាយស្ស នេតព្វត្តា នេយ្យោ។ បត្តវោហារេន វត្តព្វោ វចនមត្តេន អធិប្បាយស្ស នីតត្តា នីតោ។ សុបរិសុទ្ធសីលសមាធិវិបស្សនត្ថោ តទង្គវិក្ខម្ភនវសេន វជ្ជវិរហិតត្តា អនវជ្ជោ។ កិលេសសមុច្ឆេទនតោ អរិយមគ្គត្ថោ និក្កិលេសោ។ កិលេសបដិប្បស្សទ្ធត្តា អរិយផលត្ថោ វោទានោ។ សង្ខតាសង្ខតេសុ អគ្គធម្មត្តា និព្វានំ បរមត្ថោ។ បរិវត្តតីតិ ពុទ្ធញាណស្ស វិសយភាវតោ អពហិគតត្តា អន្តោពុទ្ធញាណេ ព្យាបិត្វា ច សមន្តា ច អាលិង្គិត្វា ច វិសេសេន ច វត្តតិ។

សព្ពំ កាយកម្មន្តិអាទីហិ ភគវតោ ញាណមយតំ ទស្សេតិ។ ញាណានុបរិវត្តតីតិ ញាណំ អនុបរិវត្តតិ, ញាណវិរហិតំ ន ហោតីតិ អត្ថោ។ អប្បដិហតន្តិ និរាវរណំ ទស្សេតិ។ បុន សព្ពញ្ញុតំ ឧបមាយ សាធេតុកាមោ យាវតកន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ញាតព្វន្តិ ញេយ្យំ, ញេយ្យបរិយន្តោ ញេយ្យាវសានមស្ស អត្ថីតិ ញេយ្យបរិយន្តិកំ។ អសព្ពញ្ញុតំ បន ញេយ្យាវសានមេវ នត្ថិ។ ញាណបរិយន្តិកោបិ ឯសេវ នយោ។ បុរិមបទេន វុត្តត្ថមេវ ឋបិតា យមកេន វិសេសេត្វា ទស្សេតិ, ទុតិយបទេន បដិសេធវសេន និយមេត្វា ទស្សេតិ។ ឯត្ថ ច ញេយ្យំ ញាណស្ស បថត្តា ញេយ្យបថោ។ អញ្ញមញ្ញបរិយន្តដ្ឋាយិនោតិ ញេយ្យញ្ច ញាណញ្ច ឋបេត្វា ឋានតោ អញ្ញមញ្ញស្ស បរិយន្តេ ឋានសីលា។ អាវជ្ជនប្បដិពទ្ធាតិ យតោ ទ្វារាវជ្ជនាយត្តា, អាវជ្ជិតានន្តរមេវ ជានាតីតិ អត្ថោ។ អាកង្ខប្បដិពទ្ធាតិ រុចិអាយត្តា, អាវជ្ជនានន្តរំ ជវនញាណេន ជានាតីតិ អត្ថោ។ ឥតរានិ ទ្វេ បទានិ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ បទានំ យថាក្កមេន អត្ថប្បកាសនត្ថំ វុត្តានិ។ ពុទ្ធោ អាសយំ ជានាតីតិអាទីនិ ញាណកថាយំ វណ្ណិតានិ។ មហានិទ្ទេសេ បន “ភគវា អាសយំ ជានាតី”តិ (មហានិ។ ៦៩) អាគតំ។ តត្ថ “ពុទ្ធស្ស ភគវតោ”តិ (មហានិ។ ៦៩) អាគតដ្ឋានេ ច ឥធ កត្ថចិ “ពុទ្ធស្សា”តិ អាគតំ។

អន្តមសោតិ ឧបរិមន្តេន។ តិមិតិមិង្គលន្តិ ឯត្ថ តិមិ នាម ឯកា មច្ឆជាតិ, តិមិំ គិលិតុំ សមត្ថោ តតោ មហន្តសរីរោ តិមិង្គលោ នាម ឯកា មច្ឆជាតិ, តិមិង្គលម្បិ គិលិតុំ សមត្ថោ បញ្ចយោជនសតិកសរីរោ តិមិតិមិង្គលោ នាម ឯកា មច្ឆជាតិ។ ឥធ ជាតិគ្គហណេន ឯកវចនំ កតន្តិ វេទិតព្វំ។ គរុឡំ វេនតេយ្យន្តិ ឯត្ថ គរុឡោតិ ជាតិវសេន នាមំ, វេនតេយ្យោតិ គោត្តវសេន។ បទេសេតិ ឯកទេសេ។ សារិបុត្តសមាតិ សព្ពពុទ្ធានំ ធម្មសេនាបតិត្ថេរេ គហេត្វា វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ សេសសាវកា ហិ បញ្ញាយ ធម្មសេនាបតិត្ថេរេន សមា នាម នត្ថិ។ យថាហ – “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ មហាបញ្ញានំ យទិទំ សារិបុត្តោ”តិ (អ។ និ។ ១។១៨៨-១៨៩)។ អដ្ឋកថាយញ្ច វុត្តំ –

“លោកនាថំ ឋបេត្វាន, យេ ចញ្ញេ សន្តិ បាណិនោ;

បញ្ញាយ សារិបុត្តស្ស, កលំ នាគ្ឃន្តិ សោឡសិ”ន្តិ។ (វិសុទ្ធិ។ ១។១៦១);

ផរិត្វាតិ ពុទ្ធញាណំ សព្ពទេវមនុស្សានម្បិ បញ្ញំ បាបុណិត្វា ឋានតោ តេសំ បញ្ញំ ផរិត្វា ព្យាបិត្វា តិដ្ឋតិ។ អតិឃំសិត្វាតិ ពុទ្ធញាណំ សព្ពទេវមនុស្សានម្បិ បញ្ញំ អតិក្កមិត្វា តេសំ អវិសយភូតម្បិ សព្ពំ ញេយ្យំ ឃំសិត្វា ភញ្ជិត្វា តិដ្ឋតិ។ មហានិទ្ទេសេ បន (មហានិ។ ៩៥) “អភិភវិត្វា”តិ បាឋោ, មទ្ទិត្វាតិបិ អត្ថោ។ យេបិ តេតិអាទីហិ ឯវំ ផរិត្វា អតិឃំសិត្វា ឋានស្ស បច្ចក្ខការណំ ទស្សេតិ។ តត្ថ បណ្ឌិតាតិ បណ្ឌិច្ចេន សមន្នាគតា។ និបុណាតិ សណ្ហសុខុមពុទ្ធិនោ សុខុមេ អត្ថន្តរេ បដិវិជ្ឈនសមត្ថា។ កតបរប្បវាទាតិ ញាតបរប្បវាទា ចេវ បរេហិ សទ្ធិំ កតវាទបរិចយា ច។ វាលវេធិរូបាតិ វាលវេធិធនុគ្គហសទិសា។ វោភិន្ទន្តា មញ្ញេ ចរន្តិ បញ្ញាគតេន ទិដ្ឋិគតានីតិ វាលវេធី វិយ វាលំ សុខុមានិបិ បរេសំ ទិដ្ឋិគតានិ អត្តនោ បញ្ញាគតេន ភិន្ទន្តា វិយ ចរន្តីតិ អត្ថោ។ អថ វា “គូថគតំ មុត្តគត”ន្តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៥។១១) វិយ បញ្ញា ឯវ បញ្ញាគតានិ, ទិដ្ឋិយោ ឯវ ទិដ្ឋិគតានិ។

បញ្ហាភិសង្ខរិត្វាតិ ទ្វិបទម្បិ តិបទម្បិ ចតុប្បទម្បិ បញ្ហំ រចយិត្វា។ តេសំ បញ្ហានំ អតិពាហុកត្តា សព្ពសង្គហត្ថំ ទ្វិក្ខត្តុំ វុត្តំ។ គូឡ្ហានិ ច បដិច្ឆន្នានិ អត្ថជាតានីតិ បាឋសេសោ។ តេសំ តថា វិតក្កំ ទិស្វា “អត្តនា អភិសង្ខតបញ្ហាបុច្ឆា”តិ ឯវំ កតចិត្តា អធិប្បេតត្តា បញ្ហំ បុច្ឆន្តិ។ អញ្ញេសំ បន បុច្ឆាយ ឱកាសមេវ អលទ្ធា កថា ឧបសង្កមន្តានំ ឯវំ ទេសេតិ។ យថាហ –

“តេ បញ្ហាភិសង្ខរោន្តិ ‘ឥមំ មយំ បញ្ហំ សមណំ គោតមំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆិស្សាម, ឯវំ ចេ នោ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សតិ, ឯវមស្ស មយំ វាទំ អារោបេស្សាម។ ឯវំ ចេបិ នោ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សតិ, ឯវម្បិស្ស មយំ វាទំ អារោបេស្សាមា’តិ។ តេ យេន សមណោ គោតមោ, តេនុបសង្កមន្តិ, តេ សមណោ គោតមោ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេតិ សមាទបេតិ សមុត្តេជេតិ សម្បហំសេតិ។ តេ សមណេន គោតមេន ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សិតា សមាទបិតា សមុត្តេជិតា សម្បហំសិតា ន ចេវ សមណំ គោតមំ បញ្ហំ បុច្ឆន្តិ, កុតោស្ស វាទំ អារោបេស្សន្តិ? អញ្ញទត្ថុ សមណស្សេវ គោតមស្ស សាវកា សម្បជ្ជន្តី”តិ (ម។ និ។ ១។២៨៨)។

កស្មា បញ្ហំ ន បុច្ឆន្តីតិ ចេ? ភគវា កិរ បរិសមជ្ឈេ ធម្មំ ទេសេន្តោ បរិសាយ អជ្ឈាសយំ ឱលោកេតិ។ តតោ បស្សតិ “ឥមេ បណ្ឌិតា គូឡ្ហំ រហស្សំ បញ្ហំ ឱវដ្ដិកសារំ កត្វា អាគតា”តិ។ សោ តេហិ អបុដ្ឋោយេវ “បញ្ហបុច្ឆាយ ឯត្តកា ទោសា, វិស្សជ្ជនេ ឯត្តកា, អត្ថេ បទេ អក្ខរេ ឯត្តកាតិ ឥមេ បញ្ហេ បុច្ឆន្តោ ឯវំ បុច្ឆេយ្យ, វិស្សជ្ជេន្តោ ឯវំ វិស្សជ្ជេយ្យា”តិ ឥតិ ឱវដ្ដិកសារំ កត្វា អានីតេ បញ្ហេ ធម្មកថាយ អន្តរេ បក្ខិបិត្វា វិធំសេតិ។ តេ បណ្ឌិតា “សេយ្យា វត នោ, យេ មយំ ឥមេ បញ្ហេ ន បុច្ឆិម្ហា, សចេបិ មយំ បុច្ឆេយ្យាម, អប្បតិដ្ឋិតេ នោ កត្វា សមណោ គោតមោ ខិបេយ្យា”តិ អត្តមនា ភវន្តិ។ អបិច ពុទ្ធា នាម ធម្មំ ទេសេន្តា បរិសំ មេត្តាយ ផរន្តិ។ មេត្តាយ ច ផរណេន ទសពលេសុ មហាជនស្ស ចិត្តំ បសីទតិ។ ពុទ្ធា នាម រូបគ្គប្បត្តា ហោន្តិ ទស្សនសម្បន្នា មធុរស្សរា មុទុជិវ្ហា សុផុសិតទន្តាវរណា អមតេន ហទយំ សិញ្ចន្តា វិយ ធម្មំ កថេន្តិ។ តត្រ តេសំ មេត្តាផរណេន បសន្នចិត្តានំ ឯវំ ហោតិ – ឯវរូបំ

អដ្ឋេញ្ញាចំ អវេយាឈកចំ តិយ្យាតិកកចំ កវេចវេត្តត ភកចតា វង្ខិ ត វក្លិស្សាយ បច្ចតិកក្កាចំ កលិញ្ញាត្តិ អត្ថុវតា បវត្តការចេតេច បញាត បុឆ្ចត្តិតិ៍

កចិតា ចិវខ្ខិតា ចាតិ ឲចំ តុវេយ្យុច្ឆចាតិ បុច្ឆិតបញាតំ ក្ខច្ចាវលាភ វេត បញា ភកចតា កចិតា ឲច វេហាត្តិ៍ ឃចា ច វេត ចិវខ្ខេតន្តា, តចា ចិវខ្ខិតា ឲច វេហាត្តិ៍ តិច្ចិការលាតិ ខ្ពុយិភា ការវលាភ ខ្ពុយិភា វេហត្យភា ឲចំ វេហាតិតិ ឲចំ វេហត្យកំ កត្វា ចិវខ្ខេតេត ភកចតា តិច្ចិការលា ឲច វេហាត្តិ វេត បញា៍ ក្ខបក្លិត្តកា ច វេត ភកចវេតា វេយ្យខ្ខត្តិតិ វេត លត្តិឃបល្ខិតាឥវេយា ភកចវេតា បញាចិវខ្ខេតេតេច ភកចវេតា វេបីវេប លិត្តកា បិឥលិត្តកា វេយ្យខ្ខត្តិ, វាចកា ចា វេយ្យខ្ខត្តិ ក្ខបិវកា ចាតិ អវេត្ថា, វាចកវេយ្យត្តិ ចា បិបុលាត្តិ ក្ខបិវកវេយ្យត្តិ ចាតិ ចុត្តំ វេហាតិ៍ អចាតិ អតត្តវេត្ថ, វេតវំ ក្ខបក្លិត្តកវេយ្យត្តិវេយតត្តវេយចាតិ អវេត្ថា ៍ តត្ថាតិ តវ្វិ ផាវេត, តវ្វិ អឥិការេវ ចា៍ អតិវេរាចតិតិ អតិចិឃ វេះវេតតិ បការតិ៍ ឃឥិចំ បញ្ញាឃាតិ ឃាឃំ ភកចវេតា បញ្ញា, តាឃ បញ្ញាឃ ភកចាច អតិវេរាចតិតិ អវេត្ថា៍ ខ្ពុតិវេឌ្ឍា ការលាវេត្ថ, ខ្ពុយិភា ការវលាភ អវេក្កា អវាយត្តបវេញ្ញាតិ អវេត្ថា៍

៩៍រាកំ អកិក្យឃ្យតិតិ ក្វុិបញ្ញាតិ វា វា យក្កបញ្ញា អត្ថតា ចញ្ញ្យរាកំ អកិក្យឃ្យតិ អកិកចតិ យឌ្ឍតិតិ ក្វុិបញ្ញា៍ ក្វុិតិ ហិ ចុុះវេឌ្ឍ ចិវឥវេត្ថា ៍ ឃា ច ចុះ, វា បះបក្លិ អកិកចតិ ត អចុះ, តវ្វា ក្វុិបញ្ញាឃ អកិកចតវេត្ថា ចុវេត្តា៍ អកិកចិតាតិ វា វា ចលបញ្ញា តំ តំ រាកំ អកិកចិតចតិ យឌ្ឍិតចតិតិ ក្វុិបញ្ញា៍ អកិកចតាតិ ចា បិវេផា៍ វេវេវ្យូបិ ឲវេវច តវេយា៍ រាកាឌិវ្យ បត រេខ្ខតលក្លវេលា រាវេកា៍ ក្វុស្សតលក្លវេលា វេឥាវេវា៍ ឃុឃ្យតលក្លវេលា វេយាវេហា៍ កញ្ញតលក្លវេលា វេកាវេឆា៍ ក្ខបតត្ខតលក្លវេលា ក្ខបតាវេហា៍ បុឌ្ឍកាលំ វេកាវេឆា, អបរកាលំ ក្ខបតាវេហា៍ បរេក្យលាយក្លតលក្លវេលា យវេក្លា៍ ឃុកក្កាហលក្លវេលា បញ្ញអាវេវា៍ បរវេយ្យត្តិលិឃតលក្លលា ខ្ពុវ្យ្យា៍ អត្ថវេតា វេយ្យត្តិតិក្វហលលក្លលំ យច្ឆិរិយំ៍ អត្ថតា កតបិបបះច្ឆាឥតលក្លលា យាឃា៍ អត្ថវេតា អចិខ្ខយាតក្យលាបក្យការតលក្លលំ វាវេផ្យ៉ៃ៍ ចិត្តស្ស ក្ខក្វយាតភាចលក្លវេលា ចន្ទវេា៍ កវេល្យត្តរិឃលក្លវេលា វារេន្ទវេា៍ ក្ខត្តតិលក្លវេលា យាវេតា៍ អក្ខត្តតិលក្លវេលា អតិយាវេតា៍ យត្តភាចលក្លវេលា យវេឥា៍ បច្ចាវ្យ កាយក្យវេលាវ្យ ចិត្តវេចាវក្កលក្លវេលា បយាវេឥា៍

រាវេកា អរិ, តំ អរិ៍ យឌ្ឍតិបញ្ញាតិអាឌិហិ កិំ ចុត្តំ វេហាតិ? រាកាឌិវេកា កិវេលវេវា ចិត្តវត្តាវេត ក្វវេតា អរិតិ ក្វ-អរិ, បឥវត្ខិចវេវត អ-ការ វេលិបំ កត្វា ក្វុិតិ ចុវេត្តា៍ តវ្ស ក្វុិវ្ស យឌ្ឍតិ បញ្ញា ក្វុិយឌ្ឍតិបញ្ញាតិ ចត្តវេត្ថ យឌ្ឍតិ វឌ្ឍ វេលិបំ កត្វា "ក្វុិបញ្ញា"តិ ចុត្តត្តិ វេចឌិតត្ថា៍ តំ អរិ៍ យឌ្ឍតិតិ ច វេតវំ អរិតំ យឌ្ឍតិតិ បឥវេច្ឆវេា កាតវេត្ថា៍ បចឌិវយាឃាតិ ចិត្តតចិបុលវេឌ្ឍតេច បចឌិវយាឃ៍ ចិត្តតាឃាតិ បះាតិតវេត្ថ ចិវវេឃ បត្តះិឃ, ត ឲកវេឥវេវ ចត្តយាតាឃ៍ ចិបុលិឃាតិ ខ្ពញ្ញអារិកក្វតាឃ៍ យហាតិវេឌ្ឍវេវ បត "ចិបុលិឃ ចិត្តតាឃា"តិ (យហាតិ៍ ៧លិ) អាកតំ៍ វេយត្ថាកវេតាតិ បុក្កវេលិ៍ ខ្ពុតិវេឌ្ឍា ការលាវេត្ថ, ខ្ពុយិភា ការវលាភ បុក្កលវ្ស ក្វុិបញ្ញាឃ វេយត្ថាកតត្តា តវ្ស បញ្ញា ក្វុិបញ្ញា តាយាតិ ក្វវេត អវេត្ថ រេយតិតិ អវេត្ថា៍ ក្វុិបញ្ញាវ្ស បញ្ញា ក្វុិបញ្ញាបញ្ញាតិ ចត្តវេត្ថ ឲកវ្ស បញ្ញាវឌ្ឍវ្ស វេលិបំ កត្វា "ក្វុិបញ្ញា"តិ ចុត្តំ៍ ក្វុិវយា បញ្ញាតិ ចា ក្វុិបញ្ញា៍ អបិចាតិ អញ្ញាបរិឃាឃឥវ្សតត្វំ ចុត្តំ៍ បញ្ញាឃវេយតត្តិ បញ្ញាឃ ឲតំ៍ អឥិចចតត្តិ អឥិកចចតំ៍ ក្វុិតិ ក្វវេត អវេត្ថ រេយតិតិ ក្វុិ៍ វេយឆាតិ អវតិ ចិឃ វិលុច្ចវេឃ កិវេលវេវ វេយឆតិ ហិវតិតិ វេយឆា, លិបំ្យ កហលឆារលាវេឌ្ឍត ចា វេយឆា៍ បរិលាឃិកាតិ ឃវ្សុប្យខ្ខតិ, តំ វត្តំ ហិតបះបត្តិឃំ វេយ្យឃុត្តឥវេយ្ង ច ឃាចាចលក្លលាបះវេចវេឆ ច

បរិណេតីតិ បរិណាយិកា។ ឯវមេវំ អញ្ញានិបិ បញ្ញាបរិយាយវចនានិ វុត្តានិ ហោន្តិ។

បញ្ញាពាហុល្លន្តិ បញ្ញា ពហុលា អស្សាតិ បញ្ញាពហុលោ, តស្ស ភាវោ បញ្ញាពាហុល្លំ។ តញ្ច ពហុលំ បវត្តមានា បញ្ញា ឯវ។ ឯសេកច្ចាតិអាទីសុ បុថុជ្ជនកល្យាណកោ ច អរិយោ ច។ បញ្ញា គរុកា អស្សាតិ បញ្ញាគរុកោ។ បញ្ញា ចរិតំ បវត្តំ អស្សាតិ បញ្ញាចរិតោ។ បញ្ញា អាសយោ អស្សាតិ បញ្ញាសយោ។ បញ្ញាយ អធិមុត្តោតិ បញ្ញាធិមុត្តោ។ បញ្ញា ឯវ ធជភូតា អស្សាតិ បញ្ញាធជោ។ បញ្ញា ឯវ កេតុភូតា អស្សាតិ បញ្ញាកេតុ។ បញ្ញា ឯវ អធិបតិ បញ្ញាធិបតិ, បញ្ញាធិបតិតោ អាគតត្តា បញ្ញាធិបតេយ្យោ។ ធម្មសភាវវិចិននំ ពហុលមស្សាតិ វិចយពហុលោ។ នានប្បការេន ធម្មសភាវវិចិននំ ពហុលមស្សាតិ បវិចយពហុលោ។ បញ្ញាយ ឱគាហេត្វា តស្ស តស្ស ធម្មស្ស ញាយនំ បិឡនករណំ ឱក្ខាយនំ, ឱក្ខាយនំ ពហុលមស្សាតិ ឱក្ខាយនពហុលោ។ បញ្ញាយ តស្ស តស្ស ធម្មស្ស សម្មា បេក្ខណា សមេក្ខា, សមេក្ខាយ អយនំ បវត្តនំ សមេក្ខាយនំ, សមេក្ខាយនំ ធម្មោ បកតិ អស្សាតិ សមេក្ខាយនធម្មោ។ តំ តំ ធម្មំ វិភូតំ បាកដំ កត្វា វិហរតីតិ វិភូតវិហារី, វិភូតោ វិហារោ វា អស្ស អត្ថីតិ វិភូតវិហារី។ សា បញ្ញា ចរិតំ, គរុកា, ពហុលា អស្សាតិ តច្ចរិតោ តគ្គរុកោ តព្ពហុលោ។ តស្សំ បញ្ញាយំ និន្នោ, បោណោ, បព្ភារោ, អធិមុត្តោតិ តន្និន្នោ តប្បោណោ តប្បព្ភារោ តទធិមុត្តោ។ សា បញ្ញា អធិបតិ តទធិបតិ, តតោ អាគតោ តទធិបតេយ្យោ។ “បញ្ញាគរុកោ”តិអាទីនិ “កាយំ សេវន្តស្សេវ ជាតាតិ អយំ បុគ្គលោ កាយគរុកោ”តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ១.១១៣) វិយ បុរិមជាតិតោ បភុតិ វុត្តានិ។ “តច្ចរិតោ”តិអាទីនិ ឥមិស្សា ជាតិយា វុត្តានិ។

សីឃបញ្ញា ច លហុបញ្ញា ច ហាសបញ្ញា ច ជវនបញ្ញា ច លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា។ ខិប្បដ្ឋេន សីឃបញ្ញា។ លហុកដ្ឋេន លហុបញ្ញា។ ហាសពហុលដ្ឋេន ហាសបញ្ញា។ វិបស្សនុបគសង្ខារេសុ ច និព្ពានេ ច ជវនដ្ឋេន ជវនបញ្ញា។ សីឃំ សីឃន្តិ ពហុត្តំ សីលាទីនំ សង្គហត្ថំ ទ្វិក្ខត្តុំ វុត្តំ។ សីលានីតិ ចារិត្តវារិត្តវសេន បញ្ញត្តានិ បាតិមោក្ខសំវរសីលានិ។ ឥន្ទ្រិយសំវរន្តិ ចក្ខាទីនំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ រាគបដិឃប្បវេសំ អកត្វា សតិកវាដេន វារណំ ឆាទនំ។ ភោជនេ មត្តញ្ញុតន្តិ បច្ចវេក្ខិតបរិភោគវសេន ភោជនេ បមាណញ្ញុភាវំ។ ជាគរិយានុយោគន្តិ ទិវសស្ស តីសុ កោដ្ឋាសេសុ, រត្តិយា បឋមបច្ឆិមកោដ្ឋាសេសុ ច ជាគរតិ ន និទ្ទាយតិ, សមណធម្មមេវ ច ករោតីតិ ជាគរោ, ជាគរស្ស ភាវោ, កម្មំ វា ជាគរិយំ, ជាគរិយស្ស អនុយោគោ ជាគរិយានុយោគោ។ តំ ជាគរិយានុយោគំ។ សីលក្ខន្ធន្តិ សេក្ខំ អសេក្ខំ វា សីលក្ខន្ធំ។ ឯវមិតរេបិ ខន្ធា វេទិតព្ពា។ បញ្ញាក្ខន្ធន្តិ មគ្គបញ្ញាញ្ច សេក្ខាសេក្ខានំ លោកិយបញ្ញាញ្ច។ វិមុត្តិក្ខន្ធន្តិ ផលវិមុត្តិំ។ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធន្តិ បច្ចវេក្ខណញាណំ។

ហាសពហុលោតិ មូលបទំ។ វេទពហុលោតិ តស្សា ឯវ បីតិយា សម្បយុត្តសោមនស្សវេទនាវសេន និទ្ទេសបទំ។ តុដ្ឋិពហុលោតិ អាទិពលវបីតិយា តុដ្ឋាការវសេន។ បាមោជ្ជពហុលោតិ ពលវបីតិយា បមុទិតភាវវសេន។

យំ កិញ្ចិ រូបន្តិអាទិ សម្មសនញាណនិទ្ទេសេ វុត្តត្ថំ។ តុលយិត្វាតិ កលាបសម្មសនវសេន តុលេត្វា។ តីរយិត្វាតិ ឧទយព្ពយានុបស្សនាវសេន តីរយិត្វា។ វិភាវយិត្វាតិ ភង្គានុបស្សនាទិវសេន បាកដំ កត្វា។ វិភូតំ កត្វាតិ សង្ខារុបេក្ខានុលោមវសេន

ថុដំ គន្ត្វា តិក្ខបញ្ញា លោកុត្តរា ឧបចារ ភ្លុបត្តត្តិ សមាធិបស្សនាចវេសេត ចិក្ខម្ភតកុប្បចវេសេត បហីតម្បិ អរិយមគ្គេត អសម្មុហតត្តា ក្លុប្បត្តិឆម្ពុតំ អតតីតតាយ អសម្មុហតុប្បត្តិ ចុច្ចតិ, តំ ខ្ពុឆ អធិប្បេតំ៉ ភាធិចារេសតីតិ សត្តានំ អាទេនាបត្វា ភ ចារេសតិ៉ បឌហតីតិ សម្បុច្ឆេទចវេសេត បឌហតិ៉ ចិនោរោឌតីតិ លិបតិ៉ ញត្តិកទោរាតីតិ ចិកាតត្តំ កទោរាតិ៉ អតកាចំ កមេតីតិ អត្ថ អកាចំ កមេតិ, ចិបស្សនាត្តក្ខមេត អរិយមគ្គំ បត្វា សម្បុច្ឆេទចវេសេតច អកាចំ កមេយតីតិ អតេ្វា៉ ឧត្ត ច កាយបដិសំឃុតេ្តា ចិតក្កោ កាយចិតក្កោ៉ "ខ្ពុម សត្តា មរគ្វា"តិ បទេសំ មរលាបដិសំឃុតេ្តា ចិតក្កោ ញ្យាបឌចិតក្កោ៉ "ខ្ពុម សត្តា ចិហិសីយត្វា"តិ បទេសំ ចិហិសាបដិសំឃុតេ្តា ចិតក្កោ ចិហិសាចិតក្កោ៉ បិបកេតិ លិមកោ៉ អកុសលេ ឆម្ពុតិ អកោរាសល្លមប្ភុតេ ឆម្ពុ៉

តិទ្ធេឆិកបញ្ញាតិ តិត្តិជាឌហុលស្ស បុគ្គលស្ស ក្លុប្បត្តមគ្គបញ្ញា ឧចៈ ក្លុទ្ធោកឌហុលោតិ ឆាលាកយចវេសេត កយឌហុលោ៉ ក្លូត្តាសឌហុលោតិ ឌលចកយឌហុលោ ៉ ខ្ពុតំ បុរិមស្សេច អត្ថចិចរណំ៉ ក្លក្កណ្ឌតឌហុលោតិ សក្ខារទោតា ក្លុទ្ធំ ចិសក្ខារាកិម្បុខតាយ ក្លក្កណ្ឌតឌហុលោ៉ អតកិរតិឌហុលោតិ ក្លក្កណ្ឌតចវេសេតច អកិរតិអកាចំ ឌីបេតិ៉ ខ្ពុជាតិបិ តមត្ថំ ឌ្វីហិ ចចនេហិ ចិចរតិ៉ តត្ថ ឌាហិមុខោតិ សក្ខារទោតា ឌាហិក្ខុតតិត្ថាភាកិមុខោ៉ ភ វេមតីតិ ភាកិរមតិ៉ អតិត្តិឌ្ឋបុត្តត្តិ អតមតគ្គេ សំសារេ អត្ថំ បិទេបត្វា អតិត្តិឌ្ឋបុត្តំ៉ អប្បជាលិតបុត្តត្តិ តស្សេច អត្ថចចនំ, អត្តកទោណេតច អបជាលិតបុត្តត្តិ អតេ្វា៉ លោកក្ខត្តត្តិ លោកទាសិំ, លោកកោដ្ឋាសំ ចា៉ ខ្ពុមាហិ សោត្យអសហិ បញ្ញាហិ សមត្តាកតោតិ ក្លក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេត អទហារមេច ចុត្តេ្វា៉ ក្លបរិ "ឧកោ សេក្ខបដិសម្ភិប្បត្តោ"តិ (បដិ៉ ម៉ ១៉ប័) ចុត្តត្តា សោតាបត្តសកជាកាយិអភាកាយិតោបិ លត្ភត្តិមេច៉

១៉ បុគ្គលចិសេសតិទ្ទេសចណ្ណនា

ប័៉ទ្ទេបុគ្គលតិអាឌីហិ បដិសម្ភិប្បត្តបុគ្គលចិសេសបដិបាដិ៍ ឌស្សេតិ៉ តត្ថ បុត្តមោរកោតិ អតីតជាតីសុ បដិសម្ភិប្បត្តិហេតុភ្វតោ បុញ្ញាបមោរកោ៉ តេតភាតិ តេត បុត្តមោគកាទេណេត៉ ឧចំ សេសេសុបិ៉ អតិទេទកោ ទោហាតីតិ អតិរិទត្តា ទោហាតិ, អតិទេកមោរកេតា ចា "អតិទេទកោ"តិ ចុត្តា៉ អធិកោ ទោហាតីតិ អគ្គោ ទោហាតិ៉ ចិសេសោ ទោហាតីតិ ចិសិដ្ឋោ ទោហាតិ, ចិសេសមោរកេតា ចា ចិសេសោ៉ ឆាណំ បកិជ្ជតីតិ បដិសម្ភិទាឆាណប្បភេតំ បិបុណាតិ៉

ឌហុស្សុតោតិ ឌុទ្ធចចតចវេសេត៉ ទេសតាឌហុលោតិ ឆម្ពុទេសតាចវេសេត៉ កគ្ធបតិស្សិតោតិ បញ្ញាយ អធិកំ កទ្ធំ ក្លបតិស្សិតោ៉ ចិហារឌហុលោតិ ចិបស្សនាចិហារឌហុលោ, ផលសមាបត្តិចិហារឌហុលោ ចា៉ បច្ចចេក្ខណាឌហុលោតិ ចិបស្សនាចិហារេ សតិ ចិបស្សនាបច្ចចេក្ខណាឌហុលោ, ផលសមាបត្តិចិហារេ សតិ ផលសមាបត្តិបច្ចចេក្ខណាឌហុលោ៉ សេខបដិសម្ភិប្បត្តោតិ សេខោ ហុត្វា បដិសម្ភិប្បត្តោ៉ ឧចំ អសេខបដិសម្ភិប្បត្តោ៉ សាចកបារមិប្បត្តោតិ ឧត្ត មហាបញ្ញានំ អគ្គស្ស មហាសាចកស្ស សត្តសដ្ឋិយា សាចកឆាណានំ បារកមនំ បារមី, សាចកស្ស បារមី សាចកបារមី, តំ សាចកបារមិំ បត្តោតិ សាចកបារមិប្បត្តោ៉ សាចកបារមិតាប្បត្តោតិ ចា បាឋោ៉ សត្តសដ្ឋិយា សាចកឆាណានំ បាលកោ បូរកោ ច សោ មហាសាចកោ បរមោ, តស្ស បរមស្ស អយំ សត្តសដ្ឋិភេទា ឆាណកិរិយា បរមស្ស ភាចោ, កម្មំ ចាតិ បារមី, តស្ស សាចកស្ស បារមី សាចកបារមី , តំ បត្តោតិ

សាវកបារមិប្បត្តា។ សាវកបារមិប្បត្តាតិ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាទិកោ យោ កោចិ សាវកោ។ សាវកបារមិប្បត្តសាវកតោ អតិរេកស្ស អញ្ញស្ស សាវកស្ស អភាវា ឯកោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោតិ អាហ។ បុន បញ្ញាបភេទកុសលោតិអាទីហិ វុត្តត្ថមេវ និគមេត្វា ទស្សេសីតិ។ ញាណកថាយ យេភុយ្យេន អនេកានិ ញាណានិ និទ្ទិដ្ឋានិ។ បញ្ញាកថាយ យេភុយ្យេន ឯកាបិ បញ្ញា នានាការវសេន នានាកត្វា វុត្តាតិ អយំ វិសេសោ។

មហាបញ្ញាកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨠᨳᩣ

ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪘᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨠᨳᩣᨿ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᩣᨿ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨠᨳᩣᨿ ᩋᨷᩩᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨶᩩᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᩈᩩ ᨲᩣᩅ ᨠᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨠᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᨷᨽᩮᨴᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨠᨲᩥ ᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨠᨲᩥ ᨷᩣᨴᩣᨲᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨠᨲᩥ ᨷᨴᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᨱᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨠᨲᩥ ᨾᩪᩃᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨠᩣᩁᨱᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮᩈᩩ ᩍᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨷᨭᩥᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᨧ, ᨲᩴ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᨠᩣᨾᩴ ᨠᩣᨾᨿᨾᩣᨶᩔ, ᨲᩔ ᨧᩮᨲᩴ ᩈᨾᩥᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪗᪗᪒)᪨ “ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ, ᨷᨭᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪓᪨᪑᪑)᪨ ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᩍᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ, ᩏᨷᩣᨿᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩏᨷᩣᨿᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣ ᩉᩥ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᨹᩃᨷ᩠ᨷᩈᩅᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩋᨿᩴ ᨡᩮᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩉᨷᨲᩥ, ᩈᩦᩃᩅᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᩈᨧᩮ ᨷᨱᩥᨴᩉᩥᩔᨲᩥ ‘ᩋᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩔᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ᪨ ᩍᨩ᩠ᨫᩥᩔᨲᩥ ᩉᩥ ᩈᩦᩃᩅᨲᩮᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᨷᨱᩥᨵᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪕᪒)᪨ ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᩑᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᩍᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪐᪨ ᨴᩈᩈᩩ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᩈᩩ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨷᨠᨲᩥᩅᨱ᩠ᨱᩅᩥᨩᩉᨶᩅᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᩈᩁᩦᩁᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨾᨶᩮᩣᨾᨿᩔ ᩈᩁᩦᩁᩔ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩮᩣᨾᨿᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨬᩣᨱᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩣ ᨲᩴᨡᨱᩮ ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨬᩣᨱᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩣ ᨲᩴᨡᨱᩮ ᩅᩣ ᩈᨾᨳᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩈᩥᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᨩᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨷᩣᨠᨩᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᨲᨷᩩᨬ᩠ᨬᩔ ᨩᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨩᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨾᨿᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨲᩔ ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩍᨩ᩠ᨫᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨿᩮᩣᨣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩍᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨

ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨿᨳᩣᩃᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᨾᨶᩮᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩦᨿᩣ ᩑᩅ ᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣ, ᨶ ᩈᩮᩈᩣᨶᩴ᪨ ᩅᩥᩅᩮᨠᨩᩣ ᨽᩪᨾᩦᨲᩥ ᩅᩥᩅᩮᨠᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᩅᩮᨠᩮ ᨧ ᨩᩣᨲᩣ ᩅᩥᩅᩮᨠᨩᩣ ᨽᩪᨾᩥ᪨ ᨷᩦᨲᩥᩈᩩᨡᨽᩪᨾᩦᨲᩥ ᨷᩦᨲᩥᩈᩩᨡᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩪᨾᩥ᪨ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩᨡᨽᩪᨾᩦᨲᩥ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨧ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩪᨾᩥ᪨ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩣᨽᩪᨾᩦᨲᩥ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩪᨾᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨷᨮᨾᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨶᩥ ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨷᩦᨲᩥᨹᩁᨱᨲᩣ, ᨲᩦᨱᩥ ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᩈᩩᨡᨹᩁᨱᨲᩣ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨧᩮᨲᩮᩣᨹᩁᨱᨲᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨷᩩᩁᩥᨾᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩦᨲᩥᨹᩁᨱᩮᨶ ᨧ ᩈᩩᨡᨹᩁᨱᩮᨶ ᨧ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩃᩉᩩᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩉᩩᨾᩩᨴᩩᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨠᩣᨿᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩃᩣᨽᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩃᩣᨽᩣᨿ ᨷᨠᨲᩥᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩅ᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩃᩣᨽᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨷᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩣᨿ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩃᩣᨽᩣᨿ᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩣᨿᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᩉᩦᨶᩣᨿ ᩅᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩅᩈᩮᨶ ᨷᩩᨶ ᩃᩣᨽᩣᨿ, ᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨷᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩅᩥᩅᩥᨵᨠᩁᨱᨽᩣᩅᩣᨿ᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᩈᩅᩥᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩈᩅᨲᩥ ᨩᨶᩮᨲᩥ ᨷᩈᩅᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩅᩦ, ᩅᩥᩅᩥᨵᩴ

ᩈᩅᨶᩴ ᩅᩤ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩅᩦ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩥᩈᩅᩥᨲᩣ᪃ ᨲᩔᩣ ᩅᩥᩈᩅᩥᨲᩣᨿ, ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩅᩥᩅᩥᨵᩅᩥᩈᩅᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪃ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩈᩦᨽᩣᩅᩣᨿᩣᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩍᩔᩁᨽᩣᩅᩣᨿ᪃ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩮᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᩣᨿᩣᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᩈᩣᩁᨴᨽᩣᩅᩣᨿ᪃ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨷᩥ ᩈᩣ ᨽᩣᨣᨽᩣᨣᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪃

ᨨᨶ᩠ᨴᨬ᩠ᨧᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨶᩥᩔᩣᨿᩣᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᨽᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨷᨭᩥᩃᨽᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ᪃ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪃ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨨᨶ᩠ᨴᩅᩦᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩦᨾᩴᩈᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ, ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩦ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨷᨴᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨷᨴᩣᨶᩥ᪃ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᨠᩣᨾᨲᩣᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩃᩣᨽᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᨴᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪃

ᨿᩴ ᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨿᩮᩣᨣᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ “ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩮ ᩋᨶᨦ᩠ᨣᨱᩮ ᩅᩥᨣᨲᩪᨷᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨾᩩᨴᩩᨽᩪᨲᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨿᩮ ᨮᩥᨲᩮ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪃ ᨶᩥ᪃ ᪑᪃᪒᪓᪘) ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈᨵᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈᨾᩪᩃᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪃ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩮᩣᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩮᩣᨶᨲᩴ, ᩋᩈᩃ᩠ᩃᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪃ ᩋᨶᩩᨶ᩠ᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨶ ᩋᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩴ, ᩋᨶᩩᨴ᩠ᨵᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪃ ᩋᨶᨽᩥᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᨶ ᩋᨽᩥᨶᨲᩴ, ᩋᨶᩃ᩠ᩃᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪃ ᩋᨽᩥᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᨶᨲᩴ ᩋᨽᩥᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪃ ᩁᩣᨣᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩮᨶ ᩃᩮᩣᨽᩮᨶ᪃ ᩋᨶᨷᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨶ ᩋᨷᨶᨲᩴ, ᨶ ᩁᩩᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪃ “ᨶᨲᩴ ᨶᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩑᨠᩴ᪃ ᩋᨷᨶᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷᨶᨲᩴ, ᩍᨴᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪃ ᩋᨶᩥᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩈᩮᨶ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩤ “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩤ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶ ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ᪃ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨶ ᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ᪃ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩮᨶ ᩃᩮᩣᨽᩮᨶ᪃ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨾᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪃ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪃ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪃ ᩍᨴᩴ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᩮ “ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩥ ᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩣᩉᩦ”ᨲᩥ (ᨷᨭᩥ᪃ ᨾ᪃ ᪑᪃᪘᪙) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨬᩣᨱᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨿᨳᩣᩃᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᨽᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪃ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᨲᩥ ᨾᩮᨳᩩᨶᩁᩣᨣᩮᨶ᪃ ᩅᩥᩈᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᨲᩮᩣ ᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩅᩤ ᩅᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪃ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ᪃ ᩅᩥᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩴ ᨠᨲᩴ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᩅᩥᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩴ ᨠᨲᩴ᪃ ᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩮᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨷᩉᩦᨶᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩁᩥᨿᩣᨴᩮᨶ᪃ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪃ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨣᨲᩴ᪃ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩦᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ᪃ ᩍᨴᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᩋᨶᩮᩣᨶᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩑᩅ ᩋᨷᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪃ ᩒᨽᩣᩈᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩥᩈᨴᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩮᩣᨽᩣᩈᩴ ᨣᨲᩴ᪃ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᨲᩥ ᨻᩃᩅᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ᪃ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨧ ᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᨧ ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨷᩤᨴᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩈᩉᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ᪃

᪑᪐᪃ ᩑᩅᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨽᩪᨾᩥᨷᩣᨴᨷᨴᨾᩪᩃᨽᩪᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨲᨾᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪃ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨷᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪃ ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ᪃ ᨲᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨠᩣᩁᨠᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ᪃ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨴᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪃ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨽᩪᨾᩥᨷᩣᨴᨷᨴᨾᩪᩃᨽᩪᨲᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ

ចិសុទ្ធិយគ្គេ (ចិសុទ្ធិ. ១.១៩៤-១៩៩) ចុតេ្តហិ ចុទ្ទសហិ បន្នរសហិ ចា អាការេហិ បរិចយិតចិត្តតា ច លក្ខាឌិឲកេកាឆិបតិសយាបជ្ជតចសេត អាចជ្ជតាឌិចសីកាចចសេត ច មុទុកម្មញ្ញតាចិត្តតា ច ចុត្តា ហោតិ. ពលចប្បត្តយោគសម្បត្តោ បុត្តយោគសម្បត្តិយា អរហត្តបដិលាភេតេច បដិលទ្ធាភិញ្ញាឌិកោណោ កិញ្ចុ ក្ខមិអាឌីហិ ឆេមុហិ សមត្ថាកេតា ហោតីតិ កត្វា ហោបិ ចុត្តោច ហោតិ.

ពហុកំ អាចជ្ជតីតិ បធចឹកនិលារម្មណំ អភិញ្ញាបាទកំ ចតុត្ថជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា ចុដ្ឋាយ សតេ សតំ ពុទ្ធតិ, “សតំ ហោមិ, សតំ ហោមី”តិ បរិកម្មករណចសេត អាចជ្ជតិ. អាចជ្ជិត្វាញាណេត អធិដ្ឋាតីតិ ឲចំ បរិកម្មំ កត្វា អភិញ្ញាញាណេត អធិដ្ឋាតិ. ឲត្ថ បរិកម្មំ កត្វា បុត បាទកជ្ឈានសមាបជ្ជតំ ត ចុត្តំ. កិញ្ចាបិ ត ចុត្តំ, អថ ខោ អដ្ឋកថាយំ (ចិសុទ្ធិ. ១.១៣៩) “អាចជ្ជតីតិ បរិកម្មចសេតេច ចុត្តំ, អាចជ្ជិត្វា ញាណេត អធិដ្ឋាតីតិ អភិញ្ញាញាណចសេត ចុត្តំ, តស្មា ពហុកំ អាចជ្ជតិ, តតោ តេតំ បរិកម្មចិត្តានំ អចសានេ សមាបជ្ជតិ, សមាបត្តិតោ ចុដ្ឋហិត្វា បុត ‘ពហុកោ ហោមី’តិ អាចជ្ជិត្វា តតោ បរំ បចត្តានំ តិណ្ណំ ចតុន្នំ ចា បុព្ពភាគចិត្តានំ អនន្តរា ឧប្បន្នេន សន្និដ្ឋាបនចសេន អធិដ្ឋានន្តិ លទ្ធនាមេន ឲកេនេច អភិញ្ញាញាណេន អធិដ្ឋាតីតិ ឲចមេត្ថ អត្ថោ ឧដ្ឋព្វោ”តិ ចុត្តត្តា ឲចមេច ឧដ្ឋព្វំ. យថា “កុជ្ជិត្វា សយតី”តិ ចុត្តេ បាតិឥយំ អបិចិត្វា ហត្ថឆោចនាឌីនិ អកត្វា កុត្តានន្តរមេច សយតីតិ អត្ថោ ន ហោតីតិ អន្តរា សន្តេស្វបិ អញ្ញេសុ កិច្ចេសុ “កុត្វា សយតី”តិ ចុច្ចតិ, ឲចមិធាបីតិ ឧដ្ឋព្វំ. បធមំ បាទកជ្ឈានសមាបជ្ជនម្បិ ហិ បាឡិយំ អចុត្តមេចាតិ. ខេត បន អធិដ្ឋានញាណេន សហេច សតំ ហោតិ. សហស្សេបិ សតសហស្សេបិ ឲសេច នយោ. សចេ ឲចំ ន ពុជ្ឈតិ, បុន បរិកម្មំ កត្វា ឧុតិយម្បិ សមាបជ្ជិត្វា ចុដ្ឋាយ អធិដ្ឋាតព្វំ. សំយុត្តដ្ឋកថាយញ្ហិ“ឲកចារំ ទ្វិចារំ សមាបជ្ជិតុំ ចដ្ដតី”តិ ចុត្តំ. តត្ថ បាទកជ្ឈានចិត្តំ និមិត្តារម្មណំ, បរិកម្មចិត្តានិ សតារម្មណានិ ចា សហស្សារម្មណានិ ចា. តានិ ច ខោ ចណ្ណចសេន, ន បណ្ណត្តិចសេន. អធិដ្ឋានចិត្តម្បិ តថេច សតារម្មណំ ចា សហស្សារម្មណំ ចា. តំ បុព្វេ ចុត្តអប្បនាចិត្តមិច គោត្រភុអនន្តរំ ឲកមេច ឧប្បជ្ជតិ រូបាចចរចតុត្ថជ្ឈានិកំ.

យថាមុខា ឧ្វេអបត្តកោ ឲកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតីតិ ពហុធាភាចស្ស កាយសក្ខិភាវស្សាតត្ថំ ចុត្តំ. ចត្តមានចចនំ បនេត្ថ ឆេនស្ស តថាករណបកតិកត្តា តស្ស ឆរមានកាលត្តា ច កតត្តិ ឧេចិតព្វំ. ឲកោ ហោតីតិ ឯតេរបិ ឲសេច នយោ.

តព្ពិឌំ ចត្ថុ (ចិសុទ្ធិ. ១.១៣៩) – ខេត ខេ្ថ កាតខេរា កិរ ខេឆរា បខេត្ថ ខាតត្តា “បត្តកា”តិ នាមំ លភិំសុ. ខេតសុ ខេខេដ្ឋា មហាបត្តកោ បព្ពជិត្វា សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិ. សោ អរហា ហុត្វា ឧ្វេអបត្តកំ បព្ពាខេត្វា –

“បទុមំ យថា កោកនទំ សុគន្ធំ, បាតោ សិយា ផុល្លមវីតគន្ធំ;

អង្គីរសំ បស្ស វិរោចមានំ, តបន្តមាទិច្ចមិវន្តលិក្ខេ”តិ. (អ. និ. ៥.១៩៥; សំ. និ. ១.១២៣) –

ឥមំ គាថំ អទាសិ. សោ តំ ចតូហិ មាសេហិ បគុណំ កាតុំ នាសក្ខិ. អថ នំ ខេថរោ “អភព្វោ ត្វំ សាសនេ, និក្ខម ឥតោ”តិ អាហ.

តស្មិញ្ច កាលេ ថេរោ ភត្តុទ្ទេសកោ ហោតិ។ ជីវកោ កោមារភច្ចោ ពហុំ មាលាគន្ធវិលេបនំ អាទាយ អត្តនោ អម្ពវនំ គន្ត្វា សត្ថារំ បូជេត្វា ធម្មំ សុត្វា ទសពលំ វន្ទិត្វា ថេរំ ឧបសង្កមិត្វា “ស្វេ, ភន្តេ, ពុទ្ធប្បមុខានិ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ អាទាយ អម្ហាកំ និវេសនេ ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ អាហ។ ថេរោបិ “ឋបេត្វា ចូឡបន្ថកំ សេសានំ អធិវាសេមី”តិ អាហ។ តំ សុត្វា ចូឡបន្ថកោ ភិយ្យោសោ មត្តាយ ទោមនស្សប្បត្តោ ហុត្វា បុនទិវសេ បាតោវ វិហារា និក្ខមិត្វា សាសនេ សាបេក្ខតាយ វិហារទ្វារកោដ្ឋកេ រោទមានោ អដ្ឋាសិ។

ភគវា តស្ស ឧបនិស្សយំ ទិស្វា តំ ឧបសង្កមិត្វា “កស្មា រោទសី”តិ អាហ។ សោ តំ បវត្តិំ អាចិក្ខិ។ ភគវា “ន សជ្ឈាយំ កាតុំ អសក្កោន្តោ មម សាសនេ អភព្វោ នាម ហោតិ, មា សោចិ, ភិក្ខូ”តិ ចក្កង្កិតតលេន បាណិនា តស្ស សីសំ បរាមសិត្វា តំ ពាហាយំ គហេត្វា វិហារំ បវិសិត្វា គន្ធកុដិប្បមុខេ និសីទាបេត្វា ឥទ្ធិយា អភិសង្ខតំ បរិសុទ្ធំ បិលោតិកខណ្ឌំ “ឥមំ បិលោតិកំ ‘រជោហរណំ រជោហរណ’ន្តិ ហត្ថេន បរិមជ្ជន្តោ និសីទ, ភិក្ខូ”តិ វត្វា តស្ស បិលោតិកខណ្ឌំ ទត្វា កាលេ អារោចិតេ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ ជីវកស្ស គេហំ គន្ត្វា បញ្ញត្តាសនេ និសីទិ។ តស្ស តំ បិលោតិកខណ្ឌំ តថាបរិមជ្ជន្តស្ស កិលិដ្ឋំ ហុត្វា កមេន កាឡវណ្ណំ អហោសិ។ សោ “ឥទំ បរិសុទ្ធំ បិលោតិកខណ្ឌំ, នត្ថេត្ថ ទោសោ, អត្តភាវំ និស្សាយ បនាយំ ទោសោ”តិ សញ្ញំ បដិលភិត្វា បញ្ចសុ ខន្ធេសុ ញាណំ ឱតារេត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេសិ។ អថស្ស ភគវា ឱភាសំ វិស្សជ្ជេត្វា បុរតោ និសិន្នោ វិយ បញ្ញាយមានរូបោ ហុត្វា ឥមា ឱភាសគាថា អភាសិ –

“រាគោ រជោ ន ច បន រេណុ វុច្ចតិ, រាគស្សេតំ អធិវចនំ រជោតិ;

ឯតំ រជំ វិប្បជហិត្វ ភិក្ខវោ, វិហរន្តិ តេ វិគតរជស្ស សាសនេ។

“ទោសោ…បេ… សាសនេ។

“មោហោ រជោ ន ច បន រេណុ វុច្ចតិ, មោហស្សេតំ អធិវចនំ រជោតិ;

ឯតំ រជំ វិប្បជហិត្វ ភិក្ខវោ, វិហរន្តិ តេ វិគតរជស្ស សាសនេ (មហានិ។ ១០៨);

“អធិចេតសោ អប្បមជ្ជតោ, មុនិនោ មោនបថេសុ សិក្ខតោ;

សោកា ន ភវន្តិ តាទិនោ, ឧបសន្តស្ស សទា សតីមតោ”តិ។ (ឧទា។ ៣៧);

គាថាបរិយោសានេ ថេរោ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិ។ សោ មនោមយជ្ឈានលាភី ហុត្វា ឯកោ ហុត្វា ពហុធា, ពហុធា ហុត្វា ឯកោ ភវិតុំ សមត្ថោ អហោសិ។ អរហត្តមគ្គេនេវស្ស តីណិ បិដកានិ ឆ ច អភិញ្ញា អាគមិំសុ។

ឱចកោបិ លោ ងសពាលស្ស ងក្លិលោងក៌ ្ហបតាយេសិ៍ សត្វា បត្តំ ហេត្វេត បិងហិត្វា “កិំ កន្តេ”តិ បុេដ្ឋា “ចិហារេ ឲកោ កិក្ខុ អត្ថិ, ឱចកា”តិ អាហ៍ សោ បុរិសំ បេសេសិ “កច្ឆ អយ្យំ កេហត្វា សិឃំ ឲហិ”តិ៍ ក្វត្យអបត្តកេត្វេរា តស្ស បុរិសស្ស បុរេ អាកយតាយេច កាតទំ អត្តនោ បត្តចិវេរំ ពារេបត្យការេយា កិក្ខុសហស្សំ តិមិ្ខតិត្វា ឲកយ្បិ ឲកេត អសងិំ, ឲកស្សាបិ ច ឱចរចិចារលាឌិសាយលាកកយ៉ំ អញ្ញោត អសងិំ អកាសិ៍ បុរិសោ កត្វា ចិហារេ ពាហុ កិក្ខុ ឌិស្វា បច្ចាកត្វា “ពាហុ, កន្តេ, ចិហារេ កិក្ខុ, បកោ្កាសិតព្ពំ អយ្យំ ត បស្សាមី”តិ ឱចកស្ស កេឆសិ៍ ឱចកោ សត្វាទំ បុច្ឆិត្វា តស្ស តាមំ ចត្វា បុត “ពំ បេសេសិ៍ សោ កត្វា “ក្វត្យអបត្តកោ តាយ កតេរា កន្តេ”តិ បុច្ឆិ៍ “អហំ ក្វត្យអបត្តកោ, អហំ ក្វត្យអបត្តកោ”តិ សកិំយេច ម្ហុលសហស្សំ កេឆសិ៍ សោ បុត កត្វា “សព្ពេបិ កិរ ក្វត្យអបត្តកា, អហំ បកោ្កាសិតព្ពំ ត ឌាតាមី”តិ អាហ៍ ឱចកោ បឌិចិឌ្ឍសច្ចតាយ “ត្ថិយា កិក្ខុ”តិ តយេតា អញ្ញាសិ៍ កកចា អាហ – “កច្ឆ, ឃំ បឍម៉ំ បស្សសិ, តំ ចិចរកេល្លោ កេហត្វា សត្វា តំ អាយត្តេតីតិ ចត្វា អាតេហី”តិ៍ សោ កត្វា តថា អកាសិ៍ តាចេឆេច សព្ពេបិ តិមិ្តា អត្តរឆាឃិស្ស៍ ឆេរោ តំ ្ហយ្យោរេឌត្វា ម្ហុលឆាចតាឌិសទីរកិច្ចំ តិដ្ឋបេត្វា បឍមតាទំ កត្វា បញ្ញាត្តាសេត តិសិឌិ៍ តស្សិ លលោ សត្វា ងក្លិលោងក៌ កហិប្រ្តា កត្តកិច្ចំ កត្វា ក្វត្យអបត្តកេត្វេរេតេច កត្តាត្យេមាងត៌ ឆម្ហុកធំ កធារេបសិ៍ ឆេរោ ឌិឃមញ្ញ្យាកយប្បយាលំ ឆម្ហុកធំ កេឆសីតិ៍

អញ្ញោ កិក្ខុ អឆិដ្ឋាតេត យតោយឃំ កាឃំ អកិតិមិ្ខតិត្វា តយោ ចា ចត្តារោ ចា អកិតិមិ្ខតត្តិ, ពាហុកេ ឲកសងិសេយេច ច កត្វា តិមិ្ខតត្តិ ឲកចិឆមេច កយ៉ំ ក្យុរិយាតោ៍ ក្វត្យអបត្តកេត្វេរា បត ឲកាចឌ្ឍូតេតេច កិក្ខុសហស្សំ យារេបសិ៍ ខ្វេបិ ឌតេ ត ឲកសងិសេ អកាសិ, ត ឲកចិធំ កយ៉ំ ក្យុរិយាតោ៍ តស្មា យតោយឃំ កាឃំ អកិតិមិ្ខតត្តាត៌ អតេក្កា តាយ ឌាតោតា៍ អញ្ញោ បត ពាហុ អតិឃយេត្វា តិមិ្តា ត្ថិយតា សងិសាច ហោត្តិ៍ ធាតតិសដ្ឋាឌិស្ស ច កាសិតព្យិញ្ញ្យកាចាឌិស្ស ច ឃំ ឃំ ត្ថិយា កេរាតិ, តំ តេឆេច កេរាត្តិ៍ សចេ បត តាតាចល្លោ កាត្យការេយា ហោតិ កេចិ បឍមចេឃ កេចិ យញ្ញ្យមចេឃ កេចិ បច្ឆិមចេឃ, តថា ឌិឃកេសេ ្ហបឌ្ឍុលោ្ឌ ម្ហុលោ្ឌ មិស្សកេកេសេ ្ហបឌ្ឍរត្តចិចេរ បល្អុកចិចេរ បងកាលឆម្ហុកធាសេកញ្ញាបញ្ហាប្បុច្ឆតបញ្ហាចិសជ្ជតេឌតបចតចិចរសិទ្ធាតឆាចតាឌិតិ កេរាត្តេ អបេរបិ ចា តាតប្បការេកេ កាត្យការេយា ហោតិ, តេត បិងកញ្ញ្យាតតោ ច្ឆដ្ឋាឃ “ឲត្តកា កិក្ខុ បឍមចឃា ហោត្តុ”តិអាឌិតា តយេត បរិកយ៉ំ កត្វា បុត សយាបឌ្ឌិត្វា ច្ឆដ្ឋាឃ អឆិដ្ឋាតព្ពំ, អឆិដ្ឋាតចិតេ្វត សឌ្ឍិ ត្ថិត្វិតិច្ឆិតប្បការាយេច ហោត្តិតិ៍ ឲសេច តយោ ពាហុឆាបិ ហុត្វា ឲកោ ហោតីតិអាឌិស្ស៍

អឃំ បត ចិសេសោ – បកតិឃា ពាហុកោតិ តិមិ្ខតកាលត្ថក្តេរ តិមិ្ខតបកតិឃា ពាហុកោ៍ ត្ថមិតា ច កិក្ខុតា ឲចំ ពាហុកាចំ តិមិ្ខតិត្វា បុត “ឲកោច ហុត្វា ចេក្កមិស្សាមិ, សជ្ឈាឃំ ករិស្សាមិ, បញ្ហាបុច្ឆិស្សាមី”តិ ចិតេ្តត្វា ចា, “អឃំ ចិហារេរា អប្បកិក្ខុកោ, សចេ កេចិ អាកមិស្សត្តិ ‘ក្យុតោ ត្ថេយ ឲត្តកា ឲកសងិសា កិក្ខុ, អទ្ធា ឆេរស្ស ឲស អាត្យភាវោ’តិ ម៉ំ ឌាតិស្សត្តី”តិ អប្បិច្ឆតាឃ ចា អត្តរាច “ឲកោ ហោមី”តិ ត្ថច្ឆតេ្តត បិងកញ្ញ្យាតំ សយាបឌ្ឌិត្វា ច្ឆដ្ឋាឃ “ឲកោ ហោមី”តិ បរិកយ៉ំ កត្វា បុត សយាបឌ្ឌិត្វា ច្ឆដ្ឋាឃ “ឲកោ ហោមី”តិ អឆិដ្ឋាតព្ពំ៍ អឆិដ្ឋាតចិតេ្វត សឌ្ឍិំយេច ឲកោ ហោតិ៍ ឲចំ អកេរាត្តោ បត យថាបរិច្ឆិត្តកាលចសេត សយមេច ឲកោ ហោតិ៍

១០៍អាចិកាចត្តិ បធំ តិក្ខិបិត្វា កេតចិ អតាចឌំ ហោតីតិ ច្យុត្តត្វា កេតចិ អតាចឌបេងត អាចិកាចបងស្ស បិកេឌកាចេត្វា ច្យុត្តា៍

“ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨷᨴᩮᨶ “ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨷᩤᨮᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨷᩤᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩪᨲᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩋᩣᩅᩥᨠᩣᩈᩮᨶ ᨠᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶᩣᩅᨭᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᨭ᩠ᨭᩣᨴᩥᨶᩤ ᨿᩮᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶᩣᩅᨭᩴ ᩋᩣᩅᩁᨱᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᩁᩥᨲᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨨᩤᨴᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨴᩮᩅ ᩋᨶᩣᩅᨭᨲ᩠ᨲᩤ ᩅᩥᩅᨭᩴ᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩤ ᨷᩤᨠᨭᩴ᪨ ᨲᩥᩁᩮᩣᨠᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩥᨲᩮᩣᨠᩣᩈᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩅᨭᩴᨿᩮᩅ ᨲᩮᨶ ᩋᩣᩅᩁᨱᩮᨶ ᨷᩥᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴᨿᩮᩅ ᨲᩮᨶ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩤᨴᨶᩮᨶ ᨷᨭᩥᨠᩩᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ᪨

ᩋᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩥᨲᩣᨿ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩃᩣᨽᩦᨲᩥ ᩃᩣᨽᩮᩣ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩃᩣᨽᩦ᪨ ᩋᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨴᩮᩈᩮ᪨ ᨿᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᩔᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨧᩥ ᨲᩣᨿᩮᩅ ᩅᩣᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩏᨷᩁᩥᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨷᩥ ᨲᨳᩣᩁᩪᨷᩮᨶᩮᩅ ᩅᩣᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ᪨ ᨷᨮᩅᩥᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩏᨴᨠᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨷᨠᨲᩥᨷᨮᩅᩥᩏᨷᩁᩥᩋᩣᨠᩣᩈᩮ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩃᩥᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᩋᩣᨠᩣᩈᩔ ᨷᨮᩅᩥᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᩣᨠᩣᩈᨽᩣᩅᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᩈᩥᨱᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩤ “ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩤ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᩈᩥᨱᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩮᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᨧᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨠᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩤ ᨧᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩤ ᨧᩣ᪨ ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔᩤᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩤᨷᩥ ᩉᩮᩣᨲᩪᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩤᨷᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ᪨ ᨲᨳᩤ ᨷᩔ ᩉᩮᩣᨲᩪᨲᩥᨷᩥ ᨷᩤᩊᩥᨿᩴ᪨ ᨷᩤᨴᩴ ᨲᨳᩤ ᨠᩣᨿᨠᩣᨿᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᨷᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨳᩣᨷᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩤᨷᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩴ ᩅᩈᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨷᩤᩊᩥᨿᩴ ᩅᩈᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩈᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨷᨠᨲ᩠ᨳ ᨲᨳᩤᨷᩥ ᨧᩮᩅ ᩁᩪᨷᩅᨧᨶᩴ᪨

ᨴᩪᩁᩮᨷᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩤᨿ ᨴᩪᩁᩮ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᩤ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᩤ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ “ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩩᨶ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩤᨿ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩥ “ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᨷᨴᩮᩈᩩᨷᩥ᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᨶ ᨮᨲ᩠ᩅᩤᨿᩮᩅ ᩁᩪᨷᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᨠᩁᨱᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩤ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨣᨲᩔ ᩋᨶᩩᩁᩪᨷᨠᩣᩁᩮᨷᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨿ ᨷᩤᨠᨭᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᨷᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨴᩪᩁᨠᩁᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, “ᩋᨿᩴ ᨴᩪᩁᩮ”ᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩮᩣᨷᩥ ᩑᩅᩴ ᩉᩮᩣᨲᩪᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨷᩤᨴᨠᩮᩣᨲᩥ ᨷᩤᨠᨭᩴ᪨ ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᨴᩪᩁᩮᨷᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᨴᩪᩁᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᩤ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩥ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᨷᩥ ᨴᩪᩁᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᩤ ᨴᩪᩁᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩥ᪨ ᨻᩉᩩᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨻᩉᩪ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᨲᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩉᩣᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩤ ᨴᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᨴᩣᩈᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩥᨲᨻ᩠ᨻᨴᩣᩈᩴ ᨷᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᨴᩣᩈᩮ ᨧ ᩈᨬ᩠ᨧᩥᨲᨻ᩠ᨻᨴᩣᩈᩮ ᨧ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨻᩉᩩᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨳᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩥ᪨ ᨳᩮᩣᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨻᩉᩩᨠᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᨷᩁᩥᩅᩤᩁᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨠᨠᩮᩣᩅ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨻᩉᩩᨠᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩉᩣᨷᩁᩥᩅᩤᩁᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩴ ᩅᨲᩥ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩥᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨣᨾᨶᩮ ᩏᨷᨠᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩤ ᨲᩔ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩤ ᩁᩪᨷᩴ ᨷᩔᨲᩦᨲᩥ ᩍᨵ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨿᩔ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩤ ᩁᩪᨷᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᨠᩣᨾᩮᩤ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩤ ᨲᩔ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩤ ᩁᩪᨷᩴ ᨷᩔᨲᩥ᪨ ᩍᨵᩮᩅ ᨮᩥᨲᩮᩤ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿ ᩈᩮᩣᨲᨵᩤᨲᩩᨿᩤ ᨲᩔ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩤ ᨽᩣᩈᨾᩣᨶᩔ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨧᩮᨲᩮᩤᨷᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩮᨶ ᨲᩔ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨴᩥᩔᨾᩣᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩤ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᩥᨿᨾᩣᨶᩮᨶ᪨ ᨠᩣᨿᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨱᩤᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨱᩤᨾᩮᨲᩥ᪨ ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᩣᨿᩮ ᩋᩣᩁᩮᩣᨷᩮᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨣᨲᩥᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨴᨶ᩠ᨵᨣᨾᨶᩴ᪨ ᨠᩣᨿᨣᨾᨶᩴ ᩉᩥ ᨴᨶ᩠ᨵᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩅᩮᩅᨧᨶᩴ, ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩃᩉᩩᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩋᩮᩣᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤᨲᩥ ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ

ᩃᩉᩩᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩩᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩤᨷᩩᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪈ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨶᩤᨾ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩤᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ᪈ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩤ ᩉᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩤ, ᩈᩤᨿᩮᩅ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ ᨧᩮᩅ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩤᨴᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩮᩉᩥ ᨧ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᩃᩉᩩᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨷᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪈ ᨲᩴ ᩒᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩔ ᨷᨶᩔ ᨠᩁᨩᨠᩤᨿᩮᩣᨷᩥ ᨲᩪᩃᨷᩥᨧᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩤᨲᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲᩪᩃᨷᩥᨧᩩᨶᩤ ᩅᩥᨿ ᩈᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᩮᨶ ᨴᩥᩔᨾᩤᨶᩮᨶ ᨠᩤᨿᩮᨶ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪈ ᩑᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨧᩮ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨷᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨠᩤᩈᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨴᩈᩤ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪈ ᩈᨧᩮ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᩣᨠᩤᩈᩮ ᨷᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨷᨴᩮ ᨷᨴᩮ ᨷᨴᩩᨾᩴ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨴᩩᨾᩮ ᨷᨴᩩᨾᩮ ᨷᨴᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨴᩈᩤ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᨧᩮ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩅᩤᨿᩮᩣᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤᨲᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩪᩃᨷᩥᨧᩩ ᩅᩥᨿ ᩅᩤᨿᩩᨶᩤ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪈ ᩋᨷᩥ ᨧ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩤᨾᨲᩤᩅ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨾᩤᨱᩴ᪈ ᩈᨲᩥ ᩉᩥ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩤᨾᨲᩤᨿ ᩑᩅᩴᨠᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩮᩤ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩅᩮᨣᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩤᩅ ᩈᩮᩣ ᩍᩔᩤᩈᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩤ ᩈᩁᩮᩤ ᩅᩥᨿ ᨴᩥᩔᨾᩤᨶᩮᩤ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪈

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨠᩤᨿᩴ ᨷᩁᩥᨱᩤᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩁᨩᨠᩤᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩤᨴᨠᨩ᩠ᨫᩤᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᩁᩮᩣᨷᩮᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨣᨲᩥᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᩈᩦᨥᨣᨾᨶᩴ᪈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨣᨾᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩦᨥᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩃᩉᩩᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᨠᩤᨿᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉᨩᩤᨲᩴ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩃᩉᩩᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ᪈ ᩈᩮᩈᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪈ ᩍᨴᩴ ᨷᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨣᨾᨶᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩑᩅᩴ ᩋᨴᩥᩔᨾᩤᨶᩮᨶ ᨠᩤᨿᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨶᩤᨿᩴ ᨠᩥᩴ ᨲᩔᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ? ᩏᨴᩤᩉᩩ ᨮᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᩤᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ "ᨲᩦᩈᩩᨷᩥ ᨡᨱᩮᩈᩩ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ"ᨲᩥ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ᪈ ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᩈᩮᩣ ᩈᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᨷᩮᩈᩮᨲᩦᨲᩥ? ᨿᨳᩤᩁᩩᨧᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩍᨵ ᨷᨶᩔ ᩈᨿᩴ ᨣᨾᨶᨾᩮᩅ ᩋᩣᨣᨲᩴ᪈

ᨾᨶᩮᩣᨾᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᨾᨶᩮᨶ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᨲ᩠ᨲᩤ ᨾᨶᩮᩣᨾᨿᩴ᪈ ᩈᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩋᨦ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪈ ᩋᩉᩦᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩤᨴᩦᨶᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩤᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩁᩪᨷᩮ ᨷᨶ ᨷᩈᩤᨴᩮᩣ ᨶᩤᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪈ ᩈᨧᩮ ᩈᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨾᩤ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩮᩣᨷᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩣᩅᨠᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩤᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪈ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᨷᨶ ᨿᩴ ᨿᩴ ᨽᨣᩅᩤ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨽᨣᩅᨲᩮᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪈ ᨵᩪᨾᩤᨿᨲᩥ ᨷᨩ᩠ᨩᩃᨲᩦᨲᩥ ᨲᩮᨩᩮᩣᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶ᪈ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨽᩤᩈᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩤᨶᩥ᪈ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪈ ᩈᩃ᩠ᩃᨷᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩃᨷᨲᩥ᪈ ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩔ ᨷᨬ᩠ᩉᨷᩩᨧ᩠ᨨᨶᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᩴᨠᨳᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨿᩴ ᩈᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨾᩤ ᩍᨵᩮᩅ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩤ ᩁᩪᨷᩴ ᨷᩔᨲᩥ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩤᨿ ᩈᩮᩣᨲᨵᩤᨲᩩᨿᩤ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨱᩤᨲᩥ, ᨧᩮᨲᩮᩣᨷᩁᩥᨿᨬᩤᨱᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨩᩤᨶᩤᨲᩥ, ᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩮᩣ ᩍᨵᩮᩅ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩤ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ , ᩈᩃ᩠ᩃᨷᨲᩥ, ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨿᨾ᩠ᨷᩥᩔ "ᨴᩪᩁᩮᨷᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩴ, ᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩮᩣ ᨴᩥᩔᨾᩤᨶᩮᨶ ᩅᩤ ᩋᨴᩥᩔᨾᩤᨶᩮᨶ ᩅᩤ ᨠᩤᨿᩮᨶ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩤ ᨶ ᨠᩤᨿᩮᨶ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪈ ᨿᩴ ᨷᨶ "ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩤ ᨷᩩᩁᨲᩮᩤ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨶᩤᨲᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩤ ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩤᨶᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩤ ᨠᩤᨿᩮᨶ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᨶᩤᨾ᪈ ᩈᩮᩈᩴ ᨷᨶ ᨠᩤᨿᩮᨶ ᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᩤᨿ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᩋᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪈

᪑᪓᪈ ᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩤ ᩈᩣᩅᨠᨶᩥᨴᩔᨶᩴ ᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩤ ᨠᩤᨿᩈᨠ᩠ᨡᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪈ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨮᨾᩴ ᨲᩣᩅ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩈᩉᩔᩥᩃᩮᩣᨠᨵᩤᨲᩩᩴ ᩈᩁᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨿᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩈᩉᩔᩥᩃᩮᩣᨠᨵᩤᨲᩩᨿᩤ ᩈᨴ᩠ᨴᩈᨾᨲᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩤᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪈ ᨷᨠᨲᩥ ᨲᩔ ᨧᨲ᩠ᨳᩩᩔ ᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᨲ᩠ᨳᨾᩥᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – ᨷᨠᨲᩥ ᩉᩥ ᨠᨷ᩠ᨷᩤ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨽᨣᩅᩤ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩪᨷᨲᩥᨿᩤ ᨾᩩᨡᩥᨲᨷᩩᩁᩮᨲᩮᩤ ᨶᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᨠᩤᩁᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩁᩮᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨠᩤᨲᩥᨿᩤ ᨠᩤᨿ ᨿᩮᩉᩥᨿᩤ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩁᩥᨷᩩᨱ᩠ᨱᩣᨠᩤᩁᩮᨶ ᨿᨳᩣᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ

ᨻᩮᩣᨵᩥᨾᨱ᩠ᨯᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩅᩁᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩋᩁᩩᨱᩅᨲᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩴ ᨸᩣᨲᩮᩣᩅ ᩈᩁᩦᩁᨸᨭᩥᨩᨣ᩠ᨣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ "ᩋᩁᩩᨱᩅᨲᩥᩴ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨸᩅᩥᩈᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩈᨾᩦᨸᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩩᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨣ᩠ᨣᩈᩣᩅᨠᩴ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – "ᩋᨲᩥᨸ᩠ᨸᨣᩮᩣ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᩋᩁᩩᨱᩅᨲᩥᩴ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲᩩᩴ᪨ ᨿᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᩔᩣᨾᩣ"ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᩋᨳ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᩥᨡᩦ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩩᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – 'ᩋᩣᨿᩣᨾ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨿᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᩔᩣᨾ ᨿᩣᩅ ᨽᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩣᩃᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ'ᨲᩥ᪨ 'ᩑᩅᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ'ᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨽᩥᨽᩪ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᩔᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᩥᨡᩦ ᨧ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᨽᩥᨽᩪ ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨿᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᩴᩈᩩ"ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪘᪕)᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨣ᩠ᨣᨾᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᩈᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩔᩣᨸᩥ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩴ ᩋᩣᩈᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨿᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᩈᨶᩮ, ᨳᩮᩁᩮᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᨴᩈᨻᩃᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ – ᩋᨳ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᩥᨡᩦ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨽᩥᨽᩩᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – "ᨸᨭᩥᨽᩣᨲᩩ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨲᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩣ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨸᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩦ ᨠᨳᩣ"ᨲᩥ᪨ "ᩑᩅᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ"ᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨽᩥᨽᩪ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩥᨡᩥᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᨭᩥᩔᩩᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩮᩣ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨸᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨩ᩠ᨫᩣᨿᩥᩴᩈᩩ "ᨧᩥᩁᩔᨬ᩠ᨧ ᨾᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩣᨣᨾᨶᩴ ᩃᨽᩥᨾ᩠ᩉᩣ, ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩈᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩁᨽᩦ"ᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨾᨶᨽᩣᩅᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨽᩩᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ – "ᩏᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨸᩁᩥᩈᩣ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨸᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ᪨ ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨲ᩠ᩅᩴ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᩈᩮᩣ ᨾᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᩴᩅᩮᨩᩮᩉᩦ"ᨲᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᩔᩥᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᩴ ᩈᩁᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ –

"ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᨳ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨳ, ᨿᩩᨬ᩠ᨩᨳ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩈᨶᩮ;

ᨵᩩᨶᩣᨳ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ ᩈᩮᨶᩴ, ᨶᩊᩣᨣᩣᩁᩴᩅ ᨠᩩᨬ᩠ᨩᩁᩮᩣ᪨

"ᨿᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩔᨲᩥ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥᩈᩴᩈᩣᩁᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ"ᨲᩥ᪨ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪘᪕) –

ᩍᨾᩴ ᨣᩣᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨽᩣᩈᩥ᪨

ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᩉᩔᩥᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᩴ ᩈᩁᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᩈᩦᨲᩥ? ᨶᩦᩃᨠᩈᩥᨱᩴ ᨲᩣᩅ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩈᩉᩔᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩴ ᨹᩁᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ "ᨠᩥᨾᩥᨴᩴ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩈᩥᨱᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ

អារេលិកំ ឥរេស្សុសិ “កិំ អារេលិរេកា អយ”ន្តិ ចិចិតន្តាតំ អត្ថាតំ ឥរេស្សុសិ ចក្កចាឡអរហរេស្ស ច រេឥចយគុស្សា អញ្ជលិ បក្កលិឡ្ហា រេឆទំរេឃច តយស្សុយាតា អដ្ឋំ ឃុ ុ រេឆរេទា “យហាឌរេតា យឃិ្យាឆយុំ រេឥរេសត្តស្ស សដ្ឋិ ឃុណាត្យ”តិ ព្ពយា កាឆា អកាសិ ុ សរេទ្ធា ខ្លួសជាឃ

បរិសាឃ យរេឡ្យតិសឹឥិត្វា ឆយុំ រេឥរេសត្តស្ស ចិឃ សដ្ឋិ អរេស្សាសុំ ុ អរេត្វាបិ រេពសំ បិាករេជា អរេហាសិ ុ តំ ចិន្នាបតំ សន្តាឃ “សរេទត ចិន្នារេបសិ”តិ ចុត្តំ ុ រេពត ពតំ អរេតកចិហិតំ ព្ពឌ្ឋិចិក្យន្តាតំ សន្តាឃ បុត រេសា ឥស្សុយារេតតបិតិអាឥិ ចុត្តំ ុ តត្ថ ឆយុំ រេឥរេសសិតិ បឆយំ ចុត្តប្យកាទំ ព្ពឌ្ឋិចិក្យន្តាតំ ឥរេស្សុរេត្វា ឆយុំ រេឥរេសសិ, តរេតា ឃឆាចុត្តក្កុរេយត រេឌ្ឋ កាឆា ការសរេត្វា សរេទត ចិន្នារេបសិតិ រេចឥិតន្តំ ុ ឥស្សុយារេតតបិ ការេឃតាតិអាឥិស្សុ ច ព្ពត្វំក្ខតលក្ខរេណ ករេណចចតំ, ឲចំក្ខតការេឃា ហុត្វាតិ អរេត្ថា ុ

ព្ពឥាតិ តំ ចត្វំ ឥរេស្សុត្វា អញ្ញាស្សាបិ ព្ពឌ្ឋិយរេតា ចិក្យន្តាតិឌ្ឋិករណចិឆាតំ ឥរេស្សុរេត្វា រេសា បកតិចណ្ណំ ចិឌហិត្វាតិអាឥិយាហ ុ តត្ថ រេសាតិ រេហដ្ឋា ចុត្តចិឆារេតត យុក្ខាយុត្តាកតចិរេត្វា រេសា ព្ពឌ្ឋិយា កិក្ខុ សរេច ចិក្យន្តាតិឌ្ឋិ កាត្យការេយា រេហាតិ, អត្តរេតា បកតិចណ្ណំ បកតិសណ្ឋាតំ ចិឌហិត្វា ក្យុយារេកចណ្ណំ ចា ឥរេស្សុតិ ុ ពចំ? បឆចិកសិលារេយុលាកិន្នាបិឥកចតុត្ថញ្ញារេតា ចុដ្ឋាឃ “ឲចទ្ទរេបិ ក្យុយារេកា រេហាមិ”តិ តិយ៉ុតិតន្តំ ក្យុយារេកចណ្ណំ អាចជ្ជិត្វា កតបរិកម្មោចសារេត បុត សយាបជ្ជិត្វា ចុដ្ឋាឃ “ឲចទ្ទរេបិ គាយ ក្យុយារេកា រេហាមិ”តិ អកិន្នារេតារេណត អធិដ្ឋាតិ, សហ អធិដ្ឋារេតត ក្យុយារេកា រេហាតិតិ ុ ចិសុទ្ធិយរេក្ក (ចិសុទ្ធិ ុ ១ ៣០០) កសិណតិរេទ្ទរេស “បឆចិកសិណចរេសត ឲរេកាបិ ហុត្វា ពហុធា រេហាតិតិអាឥិការេចា...រេប... ឲចយាឥិតិ ព្ពញ្ញូតិ”តិ ចចរេតត ព្ពឆ បឆចិកសិលារេយុលំ បិឥកញ្ញាតំ ឃុជ្ជតិ ុ តរេត្វច បត អកិន្នាតិរេទ្ទរេស ចិក្យន្តាតិឌ្ឋិឃា “បឆចិកសិណាឥិស្សុ អញ្ញតរាទរេយុលរេតា អកិន្នាបិឥកញ្ញាតរេតា ចុដ្ឋាឃា”តិ ចុត្តំ, តរេត្វច (ចិសុទ្ធិ ុ ១ ុ ១៥៥) ច “អត្តរេតា ក្យុយារេកចរេណ្ណា អាចជ្ជិតរេព្វា”តិ ចុត្តំ, តំ គាកាឥិតិយ៉ារេត គ ឃុជ្ជតិ ចិឃ ុ គាកចណ្ណាឥិតិយ៉ារេតបិ ឲរេសច តរេយា ុ

តត្ថ គាកចណ្ណន្តិ សប្បសណ្ឋាតំ ុ សុបណ្ណចណ្ណន្តិ កទុឡអសណ្ឋាតំ ុ ព្ពគ្គចណ្ណន្តិ សក្កសណ្ឋាតំ ុ រេឥចចណ្ណន្តិ រេសរេសរេឥចសណ្ឋាតំ ុ សយុទ្ធចណ្ណំ បត អារេបាកសិណចរេសត ព្ពញ្ញូតំ ុ បក្តិន្តិ បចាតំ ុ ចិចិធម្បិ រេសតាឡ្យហត្ថិ ហត្ថិអាឥិតំ ចរេសត អរេតកចិហិតំ រេសតាសម្ពុហំ ុ ចិសុទ្ធិយរេក្ក បត “ហត្ថិយ្បិ ឥរេស្សុតិតិអាឥិ បរេតត្ថ ពាហិទ្ធាបិ ហត្ថិអាឥិឥស្សុតចរេសត ចុត្តំ ុ តត្ថ ‘ហត្ថី រេហាមិ’តិ អតធិដ្ឋហិត្វា ‘ហត្ថី រេហាត្យ’តិ អធិដ្ឋាតន្តំ ុ អស្សាឥិស្សុបិ ឲរេសច តរេយា”តិ ចុត្តំ, តំ “បកតិចណ្ណំ ចិឌហិត្វា”តិ ចុត្តយុលបរេឥត ច ចិក្យន្តាតិឌ្ឋិការេចត ច ចិទ្ធញ្ញូតំ បិឡព្ពឃំ ចុត្តក្កុរេយត ហិ បកតិចណ្ណំ អចិឌហិត្វា អធិដ្ឋាតចរេសត អញ្ញាស្ស ឥស្សុតំ អធិដ្ឋាតិឌ្ឋិ គាយ, បកតិចណ្ណំ ចិឌហិត្វា អធិដ្ឋាតចរេសត អត្តរេតា អញ្ញាឆាឥស្សុតំ ចិក្យន្តាតិឌ្ឋិ គាយ ុ

១៣ ុ យរេតាយយិឌ្ឋិញាណតិរេទ្ទរេស ព្ពយយ្យាកាឃា អញ្ញា កាឃំ អកិតិយ៉ុតាតិតិអាឥិស្សុ ព្ពឌ្ឋិយា កិក្ខុ យរេតាយយិឌ្ឋិ កាត្យការេយា អាកាសកសិណារេយុលាបិឥកញ្ញាតរេតា ចុដ្ឋាឃ អត្តរេតា ទ្ទបកាឃំ តាច អាចជ្ជិត្វា ចុត្តតរេឃរេតច “សុសិរេទា រេហាត្យ”តិ អធិដ្ឋាតិ, សុសិរេទា រេហាតិ ុ អថ តស្ស អព្ភត្តរេទ បឆចិកសិណចរេសត អញ្ញា កាឃំ អាចជ្ជិត្វា បរិកម្មំ កត្វា ចុត្តតរេឃរេតច អធិដ្ឋាតិ, តស្ស អព្ភត្តរេទ អរេញ្ញា ការេឃា រេហាតិ ុ រេសា តំ យុខរេតា អព្ពហិត្វា ពហិ ឥរេបតិ ុ ព្ពឥាតិ តយត្វំ ន្តបយាហិ បការេសរេត្វា រេឃយ្យចាបិតិអាឥិយាហ ុ តត្ថ យុញ្ជយ្យាតិ យុញ្ជាតិណយ្យា ឡ្យុសិកំ បចារេហយ្យាតិ កត្យឡ្យុទំ លុរេព្ភាឃ្យ ុ រេការសិឃាតិ រេការសកេតា ុ ករេណ្ឌាតិ ករេណ្ឌាឃ, បុទាណតចកញ្ញាករេតាតិ អរេត្ថា ុ តត្ថ ច ន្តួឌ្ឋរេឃ្យាតិ ចិរេត្វរេតចស្ស ន្តួឌ្ឋរេណ រេចឥិតន្តំ ុ អយឌិ្យអហិ គាយ សឌាតិឃំ ចិរេតា, កដ្ឋត្តទំ ចា ទ្ទក្កត្តទំ ចា តិស្សាឃ,

តចទេតា នទីទំ តិក្កដ្ឋតបយោកេនន្ថារេតត ធារេយត, នទីទំ លាគយេយាត់ ចិយ បុទាលាតធំ ឌិក្សន្ធទេត្តា ឰ្តេយហិ ចត្វហិ កាទលេហិ នយរេយច កញ្ញាក៌ បដហាតិ៍

ឲត្ថ ច យធា ព្រហ្មិកាគយោ យុឌ្ឍាឌីហិ នគិនា ទោហាត្តិ, ឲចយិធំ យតោយឃំ ទ្ធបំ ឰ្តន្ទ្ធិយតា នដ្ឋាកាទេហិ នគិនយេច ទោហាតីតិ គស្សតត្ថំ ឰ្តយា ក្ខបយា ចុត្តាតិ៍ “យតោយឃេត កាទឃេត, ឰ្តន្ទ្ធិយា ក្ខបនដ្ឋវី”តិ (ទេធកា៍ ៤០១) ឲត្ថ អកិដ្ឋាយទេត កតកាទយោ យតោយឃកាទយោ តាយ៍ “អដ្ឋាតទំ យតោយឃំ កាឃំ ក្ខបបឌ្ឍតី”តិ (ក្នុងអច៍ ១១១) ឲត្ថ ឈាតយទេត តិដ្ឋិត្តិតកាទយោ ទេតត យទេត កតត្តា យតោយឃកាទយោ តាយ៍ ឰ្តឆ បត អកិដ្ឋាយទេត ក្ខប្យាឌិតកាទយោ ទេតត យទេត កតត្តា យតោយឃកាទយោ តាយ៍ ឲចំ នតិ អឆិដ្ឋាតិន្ទ្ធិយា ចិក្សដ្ឋាតិន្ទ្ធិយា ច កទេតា យតោយឃកាទយោ តាយ ទោហាតីតិ ទេច? ទោហាតិទេយច៍ ឰ្តឆ បត តាយំ ចិន្ទុំ ចិន្ទុំ ចិទេនទេនត ចិទេនទេនត្វា អឆិដ្ឋាតិន្ទ្ធិ ចិក្សដ្ឋាតិន្ទ្ធិតិ ច ចុត្តត្តា អត្ថក្តទេតា តិយ្ខាតយេច យតោយឃិន្ទ្ធិ តាយ៍

១៥៍ ឆាកាលចិប្បាទិន្ទ្ធិតិទេដ្ឋេន ឆាកាលស្ស ចិប្បាទេទា ទេចទេកា អស្សា អត្ថិតិ ឆាកាលចិប្បាទា៍ ឲត្ថ ច នត្តអតុបស្សតាចទេនទេច ឰ្តន្ទ្ធិ គទេស្សត្វា ទេនទា ឃាច អទេហត្តយក្កា នក្ខិត្តាតិ ទេចឌិតដ្ឋា៍

អាឃឆ្ខទេតាពាក្យលស្ស ឆាកាលចិប្បាទា ឰ្តន្ទ្ធិតិអាឌីនុ ពាក្យលទេត្វទា តាច ន្ត្វីនុ ក្សទេលនុ ចន្ទ្ធិតត្តា ឲចំលដ្ឋតាទេយា បុដ្ឋាត្យទេដ្ឋនុ កតាឆិកាទទា បុដ្ឋាយប្បគាឃ នយ្យទេគ្គា ទេធទទា៍ ទេនា ហិ យហានយ្យត្តិ អតុកចយាទេតា ទេចចយតុទេស្សនុ នំនទទេត្តា អយ្យាក៌ គនពាលស្ស តិដ្ឋាត្តិទេតា បុទេទតទេយច ទេកានប្តិឃំ ទេនដ្ឋិក្សទេល តិដ្ឋាត្តិ៍ តំ ឌាតកាទេល យក្កលត្វាឃ យហាបទិចាទេត ឃយុតំ ទេតត្វា នបទិចាទា ឆាតី តិយ្យឌ្ឍត្យុឌ្ឍតចទេនត កិត្យអាទេបត្តិ ត្យាទេបតិ៍ ឲទេកា យហាយទេន្ធា “កទេក្លា ទេយ អឃ”ត្តិ យដ្ឋាយាទេតា យុលំ ចិចទិត្វា ក្ខបកទេតា៍ ឆាតី គាទក៌ លទេដ្ឋត្វា បលិតា៍ យហាយទេន្ធា តំ កិលិ៍ បុដ្ឋាចា នទេត្តា នឃតកត្ថុ បចិនិត្វា តិបទេគ្គា ចិយ ត កិន្តិ ត្យក្លិ បិបុលិ៍ យទេន្ធា គាទកស្ស ទេតទេឌត តត្តក៌ ឋាល់ កិលិត្វា ចិយ គឃ្យាទេតា ទេចទេកត តិនទេយាឌត់ កត្តា ពាទាលនិចានិទេតា យន្ធាតន្តស្ស ឌាល់ បិចិនិ៍ ទេនា គាទកស្ស ទេតទេឌត ឌាលទេតា តីហដយទេត្តាច យទេតា៍ យន្ធាតន្តា តំ នកលទេយច អត្តទកាទេឌត អាគាឃ “នហទេស្សត ទេគយា”តិ តកទេទ ចទេត្តា អឃិតិទេកាចិឆតស្ស អបុត្តកស្ស ទេនដ្ឋិស្ស ឈទេត្វាទំ កត្តា ទេនដ្ឋិកទិឃាឃ ឲទេកត កហាបទេលត អធំនុ៍ នា តំ នឃទេយច ឋលទេក ផទេបត្វា បិដ្ឋិទេតា ឋាទេលត្តិ យន្ធាក្សន្ធិឃំ នុចណ្ហចណ្ហិ គាទក៌ ឌិន្ធា “យន្ធាក្សន្ធិឃំ ទេយ បុទេត្តា លទេដ្ឋា”តិ តាធំ តឌិត្វា គាទក៌ អាគាឃ នាយិក៌ ក្ខបកន្ធិ៍ ទេនដ្ឋិ តាចទេគច ទេកទិ៍ ចទាទេបត្វា គាទក៌ អាគាឃ ទេទដ្ឋា នត្តិក៌ អាទេតត្វា តយត្ថំ អាទេទាទេចនិ៍ ទាឌា “បុដ្ឋាចា គាទទេកា, ទេបិទេនហិ ត”ត្តិ អាហ៍ ឰ្តតទេយ្បិ ទេនដ្ឋិក្សល់ តំ បចត្តិ នុត្វា តត្ថ កត្តា “អយ្យាក៌ បុទេត្តា”តិ តំ គាទក៌ កល្បិ ចិចឌិ៍ ក្ខទេកាបិ ទាឌក្សល់ អកយំនុ៍ ទាឌា “ន្តិត្តុយ្បិ អបុត្តក៌ កាត់ ត នក្កា, ន្តិត្តុយ្បិ គាឃាទេគា ទោហាត្វ”តិ អាហ៍ តទេតា បដ្ឋាឃ ទេត្វបិ ក្សលិតិ លិកក្កឃនក្កប្បត្តាតិ អទេហនុំ៍ តស្ស ន្ត្វីហិ ក្សទេលហិ ចន្ទ្ធិតត្តា “ពាក្យលក្សយាទេទា”តិ តាយំ អកំនុ៍ តស្ស ចិដ្ឋាតំ បត្តស្ស ន្ត្វីនុបិ តកទេទនុ តទេឃា តទេឃា បិនាទេគ កាទទេត្វា តាដកាតិ បក្សបដ្ឋទេបនុំ៍ ឲទេកកស្មិ តកទេទ ចត្តាទេទា ចត្តាទេទា យាទេន ចនិ៍ តហិ ឲកស្មិ តកទេទ ចត្តាទេទា យាទេន ចុដ្ឋស្ស នឈ្ឈាដតាចានុ យណ្ឌបំ កាទេទត្វា តត្ថ តំ តាដទេកហិ នន្ទ្ធិ អាទេទាទេបត្វា យហានយ្យត្តិ អតុកចយាតំ ន្ត្វីហិ យាទេនហិ ឰ្តតទំ តកទំ ក្ខបដ្ឋបធំ ទេតត្តិ៍ ឰ្តតទតកទចានិទេតា តាដកាបិ “ន្ត្វីហិ យាទេនហិ ក្ខបដ្ឋបធំ អាកទេតា កចិស្សតី”តិ តទេធច បក្សកត្តា ន្ត្វីហិ យាទេនហិ អត្តទេតា តកទំ អាទេតត្តិ៍

ទ្វាទសតាឯកា ឧបដ្ឋានិចត្តិត្វា អត្តនោ តកាសមេច កដ្ឋត្តិ ពត្វ ចត្តារោ យាមេ ចរិត្វា ទេវតេច តិឃាយេត បុត ទ្វាទសកាទំ កដ្ឋតិ ឧចយស្ស សយ្យត្តិ អត្តកចក្តស្ស អសីតិ ចស្សានិ បរិបុណ្ណានិ

តស្មិំ សមយេ អយ្យាក់ ទេវិសិសទត្វា សត្ថុញាតំ បិរុលិត្វា បចត្តចទឥមុចទក្កា អត្តក្កមេត ចារិកំ ចទទត្វា ទោកាសប្ពិ បិរុលិ “ឥសិទាសិ”ត្តិ យញ្ញិយកាលកា ឥរិក្យលសេដ្ឋិបិ ទេវា “ឥសទាទេលិ អាកាទេតា”តិ ស្វត្វា ទាហុំ កត្តយាលំ អាដាយ សត្វ សត្តិកំ កត្វា ឥមុតាត់ ស្វត្វា បដិលទ្ធសទ្ធោ បព្ពជិ សោ សត្ថាហមេច បុថុជ្ជនោ ហុត្វា អដ្ឋមេ អរុណេ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បិរុលិ អថស្ស ខ្ចិសុ តកាទេសុ បរិនិពយាតុកាយា អត្តនោ ក្យុលឈរានិ អាកត្តា ពទត្វច ចសយាតា ឌិចរានិ ការិត្វា បហិលិសុ ទេចរោ ឧតំ អដ្ឋយាសំ ទោកាសប្ពិចាសិហិ បហិតំ ឌិចទំ បរិក្ខញ្ញាតិ, ឧតំ អដ្ឋយាសំ ឥសិទាលសិចាសីហិតិ ឧទេតេច តិឃាយេត ខ្ចិសុ តកាទេសុ ឃំ ឃំ ទ្វត្តយំ, ពំ ពំ ទេចរេស្សច អាហរិយតិ បព្ពជិតស្សាបិស្ស សុទេតេច អសីតិ ចស្សានិ អកាំសុ ទ្វកយត្វាបិស្ស មុហុត្តមត្តម្បិ អប្បមត្តកោបិ អាពាធោ ត ទ្វប្បត្តបុព្វោ សោ បច្ឆិមេ កាលេ ឥរិក្យលសុត្តំ (មៈ និៈ ១-១០៨ អាទយោ) កទេត្វា បរិនិព្ពាយីតិ ។ ឧចំ មទ្ធក្ខិយំ អទោកាការេចា អាឃស្មតោ ឥរិក្យលស្ស បច្ឆិមកចិកស្ស ទេត អត្តការេចត បដិលកិតព្ពអរហត្តញាណាតុការេចត តិព្ពាតត្វា ញាណាចិប្បារោ ខ្លត្តិ តាយៈ សុចរិតកមុចលប្បត្តស្ស បដិសម្ភិទាញាណស្ស អាតុការេចតាតិបិ ចទត្តិ

សកិច្ចត្ថេរោបិ (ចិស្កុ ១-១៧) បុព្ពេ កពបុព្វោ ឥមុសេតាបតិទេត្តរស្ស ទ្វបដ្ឋាកស្ស សាចត្តិយំ អដ្ឋក្យុលស្ស ឌឹត្យ កុច្ឆិស្មិំ តិព្ពត្តិ សា តស្មិំ កុច្ឆិកេត ឧទេតត ញ្យាឌិតា ពំ លលំមេច កាលមកាសិ, តស្សា សរីទេ ឈាបិយមាទេត ឥបេត្វា កព្ភយំសំ សេមសយំសំ ឈាបយិ អថស្សា កព្ភយំសំ ចិតាកទោតា ខ្ចាសទេត្វា ខ្ចិសុ ពីសុ ឌាទេតសុ ស្វលេហិ ចិឡ្ហិស្វ ស្វលកោដិ ឌារកស្ស អក្ខិកោដិ ចុសិ ឧចំ កព្ភយំសំ ចិឡ្ហិត្វា អង្គារទាសិម្បិ សក្ខិបិត្វា អង្គារទេហេច បដិច្ឆាទេត្វា បក្កមិសុ កព្ភយំសំ ឈាយិ, អង្គារមត្ថកេ បត ស្វចណ្ណពិម្ពសទិសោ ឌារទកោ បទុមកព្ភេ តិបទ្ធោ ចិយ អទោសិ បច្ឆិមកចិកសត្តស្ស ហិ សិទេទ្វតា ខ្ចត្ថិរិយាតស្សាបិ អរហត្តំ អប្បត្វា ជីចិតក្ខយោ តាយ តត្ថិ បុតឌិចទេ “ចិតកំ តិព្ពាបេស្សាយា”តិ អាកតា តថា តិបត្នំ ឌារកំ ឌិស្វា អច្ឆរិយព្ភុតចិត្តជាតា ឌារកំ អាដាយ តកាទំ កត្វា ទេតមិត្តកេ បុច្ឆិសុ ទេតមិត្តកា “សចេ អយំ ឌារទកោ អកាទំ អជ្ឈាចសិស្សតិ, យាច សត្តមា ក្យុលបរិចដ្ដា ញាតកា ទុក្កតា ភចិស្សន្តិ សចេ បព្ពជិស្សតិ, បញ្ចហិ សមណសតេហិ បរិចុតោ ចរិស្សតី”តិ អាហំសុ អយ្យកា ពំ ឌារកំ ចឌ្ឍេសិ ញាណពកាបិ ចឌ្ឍិតកាលេ “អយ្យកា អយ្យស្ស សត្ថុទេកា បព្ពាជេស្សាយា”តិ ពេសយិសុ សោ សត្តចស្សិកកាលេ “ពច កុច្ឆិយា ចសតកាលេ មាតា ទេត កាលមកាសិ, តស្សា សរីទេ ឈាបិយមាទេតបិ ត្វំ ត ឈាយី”តិ ក្យុមារកាតំ កតំ ស្វត្វា “អហំ កិរ ឧចទ្ធបិ ភយា មុទេត្តា, កិំ មេ ឃរាចាសេត បព្ពជិស្សាមី”តិ ញាណពកាតំ អារោទេចសិ ទេត “សាធុ, តាតា”តិ ពំ ឥមុសេតាបតិទេត្តរស្ស សត្តិកំ តេត្វា “ភទេត្ត, ឥមំ បព្ពាទេថា”តិ អទំសុ ទេចរោ តចបញ្ចកកម្មដ្ឋាតំ ឥត្វា បព្ពាទេសិ សោ ខុរេក្កេមេច សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បិរុលិ បរិបុណ្ណចស្សោ ច ទ្វបសម្បទំ លកិត្វា ឥសចស្សោ ហុត្វា បញ្ចសតកិក្ខុបរិចារោ ចិចទីតិ ឧចំ ទុត្តខេមេតច ឌារុចិតកាយ អទោកាការេចា អាឃស្មតោ សកិច្ចស្ស ញាណាចិប្បារោ ខ្លត្តិ តាយៈ

ក្វាបិលត្ថេរោបិ (ចិស្កុ ១-១៧) បុព្ពេហេតុសម្បន្នោ តស្ស បិតា រាជកទេហ ឥលិទ្ធមត្តស្សា សោ ពំ ឌារកំ កទេហត្វា ឌារុត្តំ អត្ថាយ សកដេត អដចិ កត្វា ឌារុការំ កត្វា សាយំ តកាទទ្វារសមីបំ បត្តោ អថស្ស ទោណា ឃុកំ ខ្ចស្សជិត្វា តកាទំ បចិសិសុ សោ សកដមូលេ

បុត្តកំ និសីទាបេត្វា គោណានំ អនុបទំ គច្ឆន្តោ នគរំ បាវិសិ· តស្ស អនិក្ខន្តស្សេវ ទ្វារំ បិទហិ· ទារកោ សកលរត្តិំ សកដស្ស ហេដ្ឋា និបជ្ជិត្វា និទ្ទំ ឱក្កមិ· រាជគហំ បកតិយាបិ អមនុស្សពហុលំ, ឥទំ បន សុសានសមីបដ្ឋានំ· ន ច កោចិ យក្ខោ តស្ស បច្ឆិមភវិកស្ស ទារកស្ស ឧបទ្ទវំ កាតុមសក្ខិ· សោ អបរេន សមយេន បព្ពជិត្វា អរហត្តំ បាបុណិត្វា ភូតបាលត្ថេរោ នាម អហោសីតិ· ឯវំ វាឡអមនុស្សាទុបទ្ទវេហិបិ បទេសេ វុត្តនយេនេវ អរោគភាវោ អាយស្មតោ ភូតបាលស្ស ញាណវិប្ផារា ឥទ្ធិ នាម·

១៩· សមាធិវិប្ផារិទ្ធិនិទ្ទេសេ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធីតិអាទីសុ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស មហាមោគ្គល្លានត្ថេរេន សទ្ធិំ កបោតកន្ទរាយំ វិហរតោ ជុណ្ហាយ រត្តិយា នវោរោបិតេហិ កេសេហិ អព្ភោកាសេ និសិន្នស្ស ឯកោ ទុដ្ឋយក្ខោ សហាយកេន យក្ខេន វារិយមានោបិ សីសេ បហារំ អទាសិ· យស្ស មេឃស្ស វិយ គជ្ជតោ សទ្ទោ អហោសិ, ថេរោ តស្ស បហរណសមយេ សមាបត្តិំ អប្បេត្វា និសិន្នោ ហោតិ· អថស្ស តេន បហារេន ន កោចិ អាពាធោ អហោសិ· អយំ តស្ស អាយស្មតោ សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធិ· យថាហ –

“ឯវំ មេ សុតំ (ឧទា· ៣៤) – ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ· តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច សារិបុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ កបោតកន្ទរាយំ វិហរន្តិ· តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សារិបុត្តោ ជុណ្ហាយ រត្តិយា នវោរោបិតេហិ កេសេហិ អព្ភោកាសេ និសិន្នោ ហោតិ អញ្ញតរំ សមាធិំ សមាបជ្ជិត្វា·

“តេន ខោ បន សមយេន ទ្វេ យក្ខា សហាយកា ឧត្តរាយ ទិសាយ ទក្ខិណំ ទិសំ គច្ឆន្តិ ករណីយេន ករណីយំ· អទ្ទសំសុ ខោ តេ យក្ខា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ជុណ្ហាយ រត្តិយា នវោរោបិតេហិ កេសេហិ អព្ភោកាសេ និសិន្នំ, ទិស្វាន ឯកោ យក្ខោ ទុតិយំ យក្ខំ ឯតទវោច – ‘បដិភាតិ មំ, សម្ម, ឥមស្ស សមណស្ស សីសេ បហារំ ទាតុ’ន្តិ· ឯវំ វុត្តេ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច – ‘អលំ, សម្ម, មា សមណំ អាសាទេសិ, ឧឡារោ សោ, សម្ម, សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ’តិ·

“ទុតិយម្បិ ខោ…បេ… តតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច – ‘បដិភាតិ មំ, សម្ម, ឥមស្ស សមណស្ស សីសេ បហារំ ទាតុ’ន្តិ· តតិយម្បិ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ ឯតទវោច – ‘អលំ, សម្ម, មា សមណំ អាសាទេសិ, ឧឡារោ សោ, សម្ម, សមណោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ’តិ·

“អថ ខោ សោ យក្ខោ តំ យក្ខំ អនាទិយិត្វា អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស សីសេ បហារំ អទាសិ· តាវ មហាបហារោ អហោសិ, អបិ តេន បហារេន សត្តរតនំ វា អឌ្ឍដ្ឋមរតនំ វា នាគំ ឱសារេយ្យ, មហន្តំ វា បព្ពតកូដំ បទាលេយ្យ· អថ ច បន សោ យក្ខោ ‘ឌយ្ហាមិ ឌយ្ហាមី’តិ តត្ថេវ មហានិរយំ អបតាសិ·

“អទ្ទសា ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន តេន យក្ខេន អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស សីសេ

បហារំ ទីយមានំ, ទិស្វា យេន អាយស្មា សារិបុត្តោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ ឯតទវោច – ‘កច្ចិ តេ, អាវុសោ សារិបុត្ត, ខមនីយំ, កច្ចិ យាបនីយំ, កច្ចិ ន កិញ្ចិ ទុក្ខ’ន្តិ។ ‘ខមនីយំ មេ, អាវុសោ មោគ្គល្លាន, យាបនីយំ មេ, អាវុសោ មោគ្គល្លាន, អបិ ច មេ សីសំ ថោកំ ទុក្ខ’ន្តិ។

“អច្ឆរិយំ, អាវុសោ សារិបុត្ត, អព្ភុតំ, អាវុសោ សារិបុត្ត, យាវ មហិទ្ធិកោ អាយស្មា សារិបុត្តោ មហានុភាវោ។ ឥធ តេ, អាវុសោ សារិបុត្ត, អញ្ញតរោ យក្ខោ សីសេ បហារំ អទាសិ។ តាវ មហា បហារោ អហោសិ, អបិ តេន បហារេន សត្តរតនំ វា អឌ្ឍដ្ឋមរតនំ វា នាគំ ឱសាទេយ្យ, មហន្តំ វា បព្ពតកូដំ បទាលេយ្យ។ អថ ច បនាយស្មា សារិបុត្តោ ឯវមាហ – ‘ខមនីយំ មេ, អាវុសោ មោគ្គល្លាន, យាបនីយំ មេ, អាវុសោ មោគ្គល្លាន, អបិ ច មេ សីសំ ថោកំ ទុក្ខ’ន្តិ។

“អច្ឆរិយំ, អាវុសោ មោគ្គល្លាន, អព្ភុតំ, អាវុសោ មោគ្គល្លាន, យាវ មហិទ្ធិកោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ មហានុភាវោ, យត្រ ហិ នាម យក្ខម្បិ បស្សិស្សតិ, មយំ បនេតរហិ បំសុបិសាចកម្បិ ន បស្សាមាតិ។

“អស្សោសិ ខោ ភគវា ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ តេសំ ឧភិន្នំ មហានាគានំ ឥមំ ឯវរូបំ កថាសល្លាបំ។

អថ ខោ ភគវា ឯតមត្ថំ វិទិត្វា តាយំ វេលាយំ ឥមំ ឧទានំ ឧទានេសិ –

“យស្ស សេលូបមំ ចិត្តំ, ឋិតំ នានុបកម្បតិ;

វិរត្តំ រជនីយេសុ, កោបនីយេ ន កុប្បតិ;

យស្សេវំ ភាវិតំ ចិត្តំ, កុតោ តំ ទុក្ខមេស្សតី”តិ។ (ឧទា។ ៣៤);

ឯត្ថ ច “កុតោ តំ ទុក្ខមេស្សតី”តិ ភគវតា វុត្តវចនេន “តេន បហារេន ន កោចិ អាពាធោ អហោសី”តិ អដ្ឋកថាវចនំ អតិវិយ សមេតិ។ តស្មា “អបិច មេ សីសំ ថោកំ ទុក្ខ”ន្តិ វចនេន ទុក្ខវេទនា ន ហោតិ, សីសស្ស បន អកម្មញ្ញតាវ សន្ធាយ “ទុក្ខ”ន្តិ វុត្តំ។ លោកេបិ ហិ អកិច្ឆេន បរិហរិតុំ សក្កុណេយ្យោ សុខសីលោ, កិច្ឆេន បរិហរិតុំ សក្កុណេយ្យោ ទុក្ខសីលោតិ វុច្ចតិ។ តម្បិ ខោ អកម្មញ្ញតំ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋិតសមយត្តា អហោសីតិ វេទិតព្ពំ។ សមាបត្តិអប្បិតសមយេ ហិ តម្បិ ន ភវេយ្យាតិ។ “ឯតរហិ បំសុបិសាចកម្បិ ន បស្សាមា”តិ ឥទំ អសមត្ថតាយ ន វុត្តំ, អភិញ្ញាសុ ព្យាបារាភាវេន វុត្តំ។ ថេរោ កិរ “បច្ឆិមា ជនតា បោថុជ្ជនិកាយ ឥទ្ធិយា សារសញ្ញា មាហេសុ”ន្តិ បច្ឆិមំ ជនតំ អនុកម្បមានោ យេភុយ្យេន ឥទ្ធិំ ន វឡញ្ជេសិ។ ថេរគាថាយ ច –

“នេវ បុព្វេនិវាសាយ, នបិ ទិព្វស្ស ចក្ខុនោ;

ចេតោបរិយាយ ឥទ្ធិយា, ចុតិយា ឧបបត្តិយា;

សោតធាតុវិសុទ្ធិយា, បណិធិ មេ ន វិជ្ជតី”តិ។ (ថេរគា។ ៩៩៦) –

ថេរេន សយមេវ អភិញ្ញាសុ បត្ថតាការេន វុត្តា។ ថេរោ បន សត្តសដ្ឋិយា សាវកបារមីញាណេហិ បារមិប្បត្តោតិ។

សញ្ជីវត្ថេរំ បន កកុសន្ធស្ស ភគវតោ ទុតិយអគ្គសាវកំ និរោធសមាបន្នំ “កាលង្កតោ”តិ សល្លក្ខេត្វា គោបាលកាទយោ តិណកដ្ឋាទីនិ សំកឌ្ឍិត្វា អគ្គិំ អទំសុ។ ថេរស្ស ចីវរេ អំសុមត្តម្បិ ន ឈាយិត្ថ។ អយមស្សានុបុព្វសមាបត្តិវសេន បវត្តសមថានុភាវនិព្វត្តត្តា សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធិ។ វត្ថុ បន –

“តេន ខោ បន, បាបិម, សមយេន កកុសន្ធោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បន្នោ ហោតិ។ កកុសន្ធស្ស ខោ បន, បាបិម, ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វិធុរសញ្ជីវំ នាម សាវកយុគំ អហោសិ អគ្គំ ភទ្ទយុគំ។ យាវតា បន, បាបិម, កកុសន្ធស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាវកា។ តេសុ ន ច កោចិ អាយស្មតា វិធុរេន សមសមោ ហោតិ យទិទំ ធម្មទេសនាយ។ ឥមិនា ខោ ឯវំ, បាបិម, បរិយាយេន អាយស្មតោ វិធុរស្ស វិធុរោតេវ សមញ្ញា ឧទបាទិ។ អាយស្មា បន, បាបិម, សញ្ជីវោ អរញ្ញគតោបិ រុក្ខមូលគតោបិ សុញ្ញាគារគតោបិ អប្បកសិរេនេវ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជតិ។

“ភូតបុព្វំ, បាបិម, អាយស្មា សញ្ជីវោ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នោ និសិន្នោ ហោតិ។ អទ្ទសំសុ ខោ, បាបិម, គោបាលកា បសុបាលកា កស្សកា បថាវិនោ អាយស្មន្តំ សញ្ជីវំ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នំ និសិន្នំ, ទិស្វាន តេសំ ឯតទហោសិ – ‘អច្ឆរិយំ វត ភោ, អព្ភុតំ វត ភោ, អយំ សមណោ និសិន្នកោ កាលង្កតោ, ហន្ទ នំ ទហាមា’តិ។

“អថ ខោ តេ, បាបិម, គោបាលកា បសុបាលកា កស្សកា បថាវិនោ តិណញ្ច កដ្ឋញ្ច គោមយញ្ច សំកឌ្ឍិត្វា អាយស្មតោ សញ្ជីវស្ស កាយេ ឧបចិនិត្វា អគ្គិំ ទត្វា បក្កមិំសុ។ អថ ខោ, បាបិម, អាយស្មា សញ្ជីវោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន តាយ សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិត្វា ចីវរានិ បប្ផោដេត្វា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ គាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ។ អទ្ទសំសុ ខោ តេ, បាបិម, គោបាលកា បសុបាលកា កស្សកា បថាវិនោ អាយស្មន្តំ សញ្ជីវំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ, ទិស្វាន តេសំ ឯតទហោសិ – ‘អច្ឆរិយំ វត ភោ, អព្ភុតំ វត ភោ, អយំ សមណោ និសិន្នកោវ កាលង្កតោ, ស្វាយំ បដិសញ្ជីវិតោ’តិ។ ឥមិនា ខោ ឯវំ, បាបិម, បរិយាយេន អាយស្មតោ សញ្ជីវស្ស សញ្ជីវោតេវ សមញ្ញា ឧទបាទី”តិ (ម។ និ។ ១។៥០៧)។

ខាណុកោណ្ឌញ្ញត្ថេរោ បន បកតិយាវ សមាបត្តិពហុលោ, សោ អញ្ញតរស្មិំ អរញ្ញេ រត្តិំ សមាបត្តិំ អប្បេត្វា និសីទិ, បញ្ចសតា ចោរា ភណ្ឌកំ ថេនេត្វា គច្ឆន្តា “ឥទានិ អម្ហាកំ អនុពន្ធកា នត្ថី”តិ វិស្សមិតុកាមា ភណ្ឌកំ ឱរោបយមានា “ខាណុកោ អយ”ន្តិ មញ្ញមានា ថេរស្សេវ ឧបរិ សព្ពភណ្ឌកានិ ឋបេសុំ។ តេសំ វិស្សមិត្វា គច្ឆន្តានំ បឋមំ ឋបិតភណ្ឌកស្ស គហណកាលេ កាលបរិច្ឆេទវសេន ថេរោ វុដ្ឋាសិ។ តេ ថេរស្ស ចលនាការំ ទិស្វា ភីតា វិរវិំសុ។ ថេរោ “មា ភាយថ, ឧបាសកា, ភិក្ខុ អហ”ន្តិ អាហ។ តេ អាគន្ត្វា វន្ទិត្វា ថេរគតេន បសាទេន បព្ពជិត្វា សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិំសុ។ តតោ បភុតិ ច ថេរោ ខាណុកោណ្ឌញ្ញត្ថេរោ នាម អហោសិ។ អយមេត្ថ បញ្ចហិ ភណ្ឌកសតេហិ អជ្ឈោត្ថដស្ស តស្សាយស្មតោ អាពាធាភាវោ សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធិ។

ឧត្តរា (អ។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១។២៦២) បន ឧបាសិកា រាជគហេ មហាធនស្ស បុណ្ណស្ស សេដ្ឋិនោ ធីតា, កុមារិកាកាលេយេវ សទ្ធិំ មាតាបិតូហិ សោតាបត្តិផលំ បត្វា, សា វយប្បត្តា រាជគហសេដ្ឋិនោ មហតា និពន្ធេន តស្ស បុត្តស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស ទិន្នា។ សា ពុទ្ធទស្សនាយ ធម្មស្សវនាយ ពុទ្ធុបដ្ឋានស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទានញ្ច ទាតុំ ធម្មញ្ច សោតុំ ឱកាសំ អលភមានា ឧបទ្ទុតា ហុត្វា តស្មិំយេវ នគរេ សិរិមំ នាម គណិកំ បក្កោសាបេត្វា ឱកាសការណត្ថមេវ បិតុ ឃរាវ អានីតានិ បញ្ចទសកហាបណសហស្សានិ តស្សា ទត្វា “ឥមេ កហាបណេ គហេត្វា ឥមំ អឌ្ឍមាសំ សេដ្ឋិបុត្តំ បរិចរាហី”តិ តំ សាមិកស្ស អប្បេត្វា សយំ ឧបោសថង្គានិ អធិដ្ឋាយ “ឥមំ អឌ្ឍមាសំ ពុទ្ធទស្សនាទីនិ លភិស្សាមី”តិ តុដ្ឋមានសា យាវ បវារណាយ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ និមន្តេត្វា អឌ្ឍមាសំ មហាទានំ អទាសិ, បច្ឆាភត្តំ មហានសេ ខជ្ជភោជ្ជាទីនិ សំវិទហាបេតិ។ តស្សា សាមិកោ “អជ្ជ បវារណា”តិ សិរិមាយ សហ វាតបានេ ឋត្វា ពហិ ឱលោកេន្តោ តំ តថាវិចរន្តិំ សេទកិលិន្នំ ឆារិកាយ ឱកិណ្ណំ អង្គារមសិមក្ខិតំ ទិស្វា “អត្តនោ សម្បត្តិំ អនុភវិត្វា កុសលំ នាម ករោតិ ពាលី”តិ ហសិ។ ឧត្តរាបិ តំ ឱលោកេត្វា “សម្បរាយត្ថំ កុសលំ ន ករោតិ ពាលោ”តិ ហសិ។

សិរិមា ឧភិន្នម្បិ តំ កិរិយំ ទិស្វា “អហំ ឃរសាមិនី”តិ មញ្ញមានា ឥស្សាបកតា ឧត្តរាយ កុជ្ឈិត្វា “ទុក្ខំ ឧប្បាទេស្សាមី”តិ បាសាទា ឱតរតិ។ ឧត្តរា តំ ញត្វា បីឋកេ និសីទិត្វា តំ មេត្តេន ចិត្តេន ផរិ។ សិរិមា បាសាទា ឱរុយ្ហមហានសំ បវិសិត្វា បូវបចនតោ ឧឡុង្កបូរំ បក្កុធិតំ សប្បិំ គហេត្វា តស្សា មត្ថកេ ឱកិរិ។ តំ បទុមិនិបណ្ណេ សិត្តឧទកំ វិយ វិនិវដ្ដេត្វា អគមាសិ។ ទាសិយោ សិរិមំ ហត្ថេហិ បាទេហិ បោថេត្វា ភូមិយំ បាតេសុំ។ ឧត្តរា មេត្តាសមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ ទាសិយោ វារេសិ។ សិរិមា ឧត្តរំ ខមាបេសិ។ ឧត្តរា “ត្វំ សត្ថុ បុរតោ ខមាបេហី”តិ វត្វា តាយ កាយវេយ្យាវដិកំ យាចិតាយ [illegible]សម្មានំ អាចិក្ខិ។ សា តំ សម្បាទេត្វា អត្តនោ បរិវារា បញ្ចសតា គណិកាយោ សជ្ឈ សត្តាហំ បរិចិនិត្វា “មមាបនសហាយិកា ហោថា”តិ វត្វា បុនទិវសេ តទា តាហិ គណិកាហិ សទ្ធិំ សត្ថុ ភត្តកិច្ចាវសានេ សត្ថារំ វន្ទិត្វា “អហំ ភន្តេ ឧត្តរាយ អបរជ្ឈិំ ខមតុ មេ ឧត្តរា”តិ អាហ។ សត្ថា “ខម, ឧត្តរេ”តិ វត្វា “ខមាមិ, ភន្តេ”តិ វុត្តេ “អក្កោធេន ជិនេ កោធ”ន្តិអាទិនា (ធ។ ប។ ២២៣) ធម្មំ ទេសេសិ។ ឧត្តរា បុរេតរមេវ សាមិកញ្ច សស្សុសសុរេ ច សត្ថុ សន្តិកេ ឧបនេសិ។ ទេសនាវសានេ តេ ច តយោ ជនា, សព្ពា ច គណិកាយោ សោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋហិំសុ។ ឯវំ ឧត្តរាយ ឧបាសិកាយ បក្កុធិតសប្បិនា បីឡអាការោ សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធិ។

សាមាវតីឧបាសិកា នាម កោសម្ពិយំ ឧទេនស្ស រញ្ញោ អគ្គមហេសី។ តស្ស ហិ រញ្ញោ បញ្ចសតបញ្ចសតឥត្ថិបរិវារា តិស្សោ

អគ្គមហេសិយោ អហេសុំ។ តាសំ សាមាវតី ភទ្ទិយនគរេ ភទ្ទិយសេដ្ឋិនោ ធីតា។ បិតរិ កាលង្កតេ បិតុ សហាយកស្ស កោសម្ពិយំ ឃោសិតសេដ្ឋិនោ ឃរេ បញ្ចសតិត្ថិបរិវារវឌ្ឍិតំ វយប្បត្តំ រាជា ទិស្វា សញ្ជាតសិនេហោ សបរិវារមត្តនោ ឃរំ នេត្វា អភិសេកដ្ឋានំ អទាសិ។ ចណ្ឌបជ្ជោតស្ស រញ្ញោ ធីតា វាសុលទត្តា នាម ឯកា មហេសី។ មាគណ្ឌិយព្រាហ្មណស្ស ធីតា ភគវតោ បាទបរិចារិកំ កត្វា បិតរា ទិយ្យមានា –

“ទិស្វាន តណ្ហំ អរតិំ រគញ្ច, នាហោសិ ឆន្ទោ អបិ មេថុនស្មិំ;

កិមេវិទំ មុត្តករីសបុណ្ណំ, បាទាបិ នំ សម្ផុសិតុំ ន ឥច្ឆេ”តិ។ (សុ។ និ។ ៨៤១) –

ភគវតា ភាសិតំ គាថំ សុត្វា ភគវតិ អាឃាតំ ពន្ធិ។ តស្សា មាតាបិតរោ មាគណ្ឌិយសុត្តទេសនាវសានេ អនាគាមិផលំ បត្វា បព្ពជិត្វា អរហត្តំ បាបុណិំសុ។ តស្សា ចូឡបិតា មាគណ្ឌិយោ តំ កោសម្ពិំ នេត្វា រញ្ញោ អទាសិ។ សា រញ្ញោ ឯកា មហេសី។

អថ ខោ ឃោសិតសេដ្ឋិ កុក្កុដសេដ្ឋិ បាវារិកសេដ្ឋីតិ តយោ សេដ្ឋិនោ លោកេ តថាគតុប្បាទំ សុត្វា ជេតវនំ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មំ សុត្វា សោតាបត្តិផលំ បត្វា អឌ្ឍមាសំ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទានំ ទត្វា សត្ថុ កោសម្ពិគមនំ អាយាចិត្វា កោសម្ពិំ គន្ត្វា ឃោសិតារាមោ កុក្កុដារាមោ បាវារិការាមោតិ តយោ ជនា តយោ អារាមេ ការាបេត្វា អនុបុព្ពេន តត្ថ អាគតំ សត្ថារំ បដិបាទិយា ឯកេកស្មិំ ទិវសេ ឯកេកស្មិំ វិហារេ វសាបេត្វា ឯកេកោ សង្ឃស្ស ភគវតោ មហាទានមទាសិ។ អថេកទិវសំ តេសំ ឧបដ្ឋាកោ សុមនោ នាម មាលាការោ សេដ្ឋិនោ អាយាចិត្វា សសង្ឃំ សត្ថារំ ភោជេតុំ អត្តនោ ឃរេ និសីទាបេសិ។ តស្មិំ ខណេ សាមាវតិយា បរិចារិកា ខុជ្ជុត្តរា នាម ទាសី អដ្ឋ កហាបណេ គហេត្វា តស្ស ឃរំ អគមាសិ។ សោ “សង្ឃស្ស តាវ សត្ថុនោ បរិវេសនសហាយា ហោហី”តិ អាហ។ សា តថា កត្វា សត្ថុ ភត្តកិច្ចាវសានេ ធម្មទេសនំ សុត្វា សោតាបន្នា ហុត្វា អញ្ញទា ចត្តារោ កហាបណេ អត្តនោ អាទិយន្តី អទិន្ន អាទិយិតុំ អភព្ពត្តា អដ្ឋហិ កហាបណេហិ បុប្ផានិ អាទាយ សាមាវតិយា ឧបនាមេសិ។ តាយ បុប្ផានំ ពហុភាវការណំ បុដ្ឋា មុសា ភណិតុំ អភព្ពត្តា យថាសភាវំ អាហ។ “អជ្ជ កស្មា ន គណ្ហី”តិ វុត្តា “សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ធម្មំ សុត្វា អមតំ សច្ឆាកាសិ”ន្តិ អាហ។ “អម្ម ខុជ្ជុត្តរេ, តំ ធម្មំ អម្ហាកម្បិ កថេហី”តិ។ “តេន ហិ មំ ន្ហាបេត្វា សុទ្ធំ វត្ថយុគំ ទត្វា ឧច្ចេ អាសនេ និសីទាបេត្វា សព្ពា នីចាសនេសុ និសីទថា”តិ អាហ។ តា សព្ពាបិ តថា ករិំសុ។ សា សេខបដិសម្ភិទប្បត្តា អរិយសាវិកា ឯកំ វត្ថំ និវាសេត្វា ឯកំ ឧត្តរាសង្គំ កត្វា ពីជនិំ គហេត្វា តាសំ ធម្មំ ទេសេសិ។ សាមាវតី ច បញ្ចសតា ច ឥត្ថិយោ សោតាបត្តិផលំ បាបុណិំសុ។ តា សព្ពាបិ ខុជ្ជុត្តរំ វន្ទិត្វា “អម្ម, អជ្ជតោ បដ្ឋាយ វេយ្យាវច្ចំ អកត្វា អម្ហាកំ មាតុដ្ឋានេ អាចរិយដ្ឋានេ ច ឋត្វា សត្ថារា ទេសិតទេសិតំ ធម្មំ សុត្វា អម្ហាកំ កថេហី”តិ អាហំសុ។ សា តថា ករោន្តី អបរភាគេ តិបិដកធរា ហុត្វា សត្ថារា ពហុស្សុតានំ ឧបាសិកានំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបិតា អគ្គដ្ឋានំ លភិ។ សាមាវតិមិស្សិកា ពុទ្ធស្ស ទស្សនំ បិហេន្តិ, ទសពលេ អន្តរវីថិំ បដិបន្នេ វាតបានេសុ អប្បហោន្តេសុ ភិត្តិំ ភិន្ទិត្វា សត្ថារំ ឱលោកេន្តិ, វន្ទនបូជញ្ច ករោន្តិ។

ມາຄນ຺ທິຍາ ຕຕ຺ຖ ຄຕາ ຕານິ ຉິທ຺ທານິ ທິສ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ກາຣຓໍ ປຸຈ຺ຉິ ສຕ຺ຖຸ ອາຄຕພາວໍ ຎຕ຺ວາ ກິຍ຺ຈິ ອາຆາເຕນ ຕາສມ຺ປິ ຄນ຺ຕ຺ວາ “ມຫາຣາຊ, ສາມາວຕີມິສ຺ສິການໍ ພຫິທ຺ຘາ ປຕ຺ຖນາ ອຕ຺ຖິ, ກິຕ຺ຕິ ກິຕ຺ຕິຕ຺ວາ ສມຓໍ ໂຄຕມໍ ອຸປເລາເກຕ຺ວາ, ກຕິປາເຫນ ຕໍ ມາເຣສ຺ສນ຺ຕີ”ຕິ ຣາຊານໍ ອາຫ. ຣາຊາ ຉິທ຺ທານິ ທິສ຺ວາປິ ຕສ຺ສາ ວຈນໍ ນ ສທ຺ທຫິ, ອຸທ຺ທໍຈິທ຺ທກວາຕປານາຕິ ກາຣາເປສິ. ປຸນ ມາຄນ຺ທິຍາ ຣາຊານໍ ຕາສຸ ກິຕ຺ຕິມກາຍາ ອຕ຺ຖ ສມີປກ຺ກເຣ ອາຫຣາເປຕ຺ວາ “ມຫາຣາຊ, ຕາສໍ ຊີວິຕໍ ຈ ອຕ຺ຕໂນ ອຕ຺ຖາຍ ກຸກ຺ກເຣ ມາເຣຕ຺ວາ ‘ມມຕ຺ຖາຍ ປຈາຫີ’ຕິ ເປເສຫີ”ຕິ ອາຫ. ຣາຊາ ຕຖາ ເປເສສິ. ຕາຍ “ປາຓາຕິປາຕໍ ນ ກເຣາມາ”ຕິ ວຸເຕ຺ຕ ປຸນ “ຕສ຺ສ ສມຓສ຺ສ ໂຄຕມສ຺ສ ປຈິຕ຺ວາ ເປເສຫີ”ຕິ ອາຫ. ຣເຎ຺ຎາ ຕຖາ ເປສິເຕ ມາຄນ຺ທິຍາ ອຕ຺ຖ ມາຣິຕກຸກ຺ກເຣ ຕຖາ ຈຕ຺ວາ ເປເສສິ. ສາມາວຕີ ປຈິຕ຺ວາ ທສພລສ຺ສ ປຫິເຓສິ. ມາຄນ຺ທິຍາ ເຕນປິ ຣາຊານໍ ເກາເປຕຸ໋ ນາສກ຺ຂິ.

ຣາຊາ ປນ ຕີສຸ ມເຫສີສຸ ເອເກກິສ຺ສາ ວສນຏ຺ຐາເນ ສຕ຺ຕ ສຕ຺ຕ ທິວສານິ ວສຕິ. ຣາຊາ ອຕ຺ຕເນາ ຄມນຏ຺ຐານໍ ຫຕ຺ຖິກນ຺ຕວີຓໍ ອາທາຍ ຄຈ຺ຉຕິ. ມາຄນ຺ທິຍາ ຣເຎ຺ຎາ ສາມາວຕິຍາ ປາສາທຄມນກາເລ ຎາຕເກ ອາເທເສນ ເສາຈາເປຕ຺ວາ ເວຓຸປເຎ຺ຑ ປກ຺ຂິປາເປຕ຺ວາ ເອກໍ ຄຓ຺ຐສປ຺ປໂປຕກໍ ອາຫຣາເປຕ຺ວາ ອເນ຺ຕາວີຓາຍ ປກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ມາລາຄຸຬເກນ ຉິທ຺ທໍ ປິເທຫິ. ຕໍ ເຣເຎ຺ຎາ ຕຕ຺ຖ ຄຕກາເລ ອປຣາປຣໍ ວິເຈຣນ຺ຕີ ວິຍ ຫຸຕ຺ວາ ວີຓາຉິທ຺ເທາຕາ ມາລາຄຸຬກໍ ອປເນສິ. ສປ຺ໂປ ຕິກ຺ຂຸຕ຺ຕຸໍ ປສ຺ສສເນ຺ຕາ ພຓໍ ກຕ຺ວາ ສຍນປິເຏ຺ຑ ນິປຊ຺ຊິ. ສາ ອາຫ – “ທີ ສປ຺ໂປ”ຕິ ມຫາສທ຺ທມກາສິ. ຣາຊາ ສປ຺ປໍ ທິສ຺ວາ ກຸຊ຺ຌິ. ສາມາວຕີ ຣເຎ຺ຎາ ກຸທ຺ຘພາວໍ ຎຕ຺ວາ ປຎ຺ຈຫິ ອິຕ຺ຖິສເຕຫິ ສທ຺ທິຍາ ສມຸທາຍມກາສິ “ອຊ຺ຊ ຊີວິຕເມຕ຺ຕາຜເຣຓາຕ ຣາຊານໍ ຜເຣຖາ”ຕິ. ສມຍິ ຕທາ ອກາສິ. ຣາຊາ ສຫສ຺ສຖາມທນຸໍ ອາທາຍ ຊິຍໍ ໂປເຖຕ຺ວາ ສາມາວຕີ ຄຸເຣ ກຕ຺ວາ ສພ຺ພາ ຕາ ອິຕ຺ຖິໂຍ ປຕິປາຕິຍາ ຏເປເປຕ຺ວາ ວິສປີຕໍ ຂຸຣປ຺ປໍ ສນ຺ນຍ຺ຫິຕ຺ວາ ທນຸໍ ປູເຣຕ຺ວາ ອຏ຺ຐາສິ. ຂຸຣປ຺ປໍ ເນຈ ລິປິຕໍ , ນ ຊຸເຣາປິຕໍ ສກ຺ກາຕິ, ເກຕ຺ຕຫິ ເສທາ ມຸຈ຺ຈນ຺ຕິ, ສຣີຣໍ ເວເຊຕິ, ມຸຂເຕາ ເຂຬຸ ປຕຕິ, ຄຫຓປ຺ປກາຫຓໍ ນ ປສ຺ສຕິ, ອຖ ນໍ ສາມາວຕີ “ກິໍ, ມຫາຣາຊ, ກິລມສີ”ຕິ ອາຫ. “ອາມ, ເທວິ, ກິລມາມິ, ອວສ຺ສເຍາ ເມ ໂຫຫິ”ຕິ. “ສາທຸ, ມຫາຣາຊ, ຂຸຣປ຺ປໍ ປຖວີມຸຂໍ ກເຣາຫີ”ຕິ. ຣາຊາ ຕຖາ ອກາສິ. ສາ “ຣເຎ຺ຎາ ຫຕ຺ເຖາຕາ ຂຸຣປ຺ປໍ ມຸຈ຺ຈຕູ”ຕິ ອທິຏ຺ຐາສິ. ຕສ຺ມິ ຂເຓ ຂຸຣປ຺ປໍ ມຸຈ຺ຈິ. ຣາຊາ ຕໍຂເຓຎ຺ເຎວ ອຸທເກ ນິມຸຊ຺ຊິຕ຺ວາ ອລ຺ລວເຕ຺ຖາ ອລ຺ລເກເສາ ສາມາວຕິຍາ ປາເທສຸ ນິປຕິຕ຺ວາ “ຂມ, ເທວິ, ມຍ຺ຫໍ–

‘ສມ຺ມູຬ຺ຫາປິ ປມູຬ຺ຫາປິ, ສພ຺ພາ ມູຬ຺ຫາ ເມ ທິສາ;

ສາມາວຕີ ມໍ ຕາຍສ຺ສຸ, ຕ຺ວຍ຺ຈ ເມ ສຣຓໍ ຠວາ’”ຕິ. – ອາຫ;

ສາມາວຕີ –

“ມາ ມໍ ຕ຺ວໍ ສຣຓໍ ຄຈ຺ຉ, ຍມຫໍ ສຣຓໍ ຄຕາ;

ສຣຓໍ ຄຈ຺ຉ ຕໍ ພຸທ຺ທໍ, ຕ຺ວຍ຺ຈ ເມ ສຣຓໍ ຠວາ”ຕິ. –

ᩋᩣᩉ᪨ ᩁᩣᨩᩣ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨲᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᨬ᩠ᨧ, ᩅᩁᨬ᩠ᨧ ᨲᩮ ᨴᨾ᩠ᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩣ “ᩅᩁᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᨾᩩᨡᩔ ᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩣᨾᩣᩅᨲᩦ ᩅᩁᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨾᩴ ᨾᩮ ᩅᩁᩴ ᨴᩮᩉᩥ, ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨲᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩍᨵᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩩ, ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩮᩣᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩅᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨲᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩍᨵᩣᨣᨧ᩠ᨨᨳ, ᩈᩣᨾᩣᩅᨲᩥᨸ᩠ᨸᨾᩩᨡᩣ ‘ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩮᩣᩔᩣᨾᩣ’ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ “ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᨾᩉᩣᨩᨶᩮᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᩈᩦᩈᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨸᩥ ᨴᩮᩅᩦᨸᨾᩩᨡᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ ᨳᩮᩁᩴ ᨽᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᩣᨾᩣᩅᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩦᨶᩴ ᩏᨸᩣᩈᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᩈᩦᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨡᩩᩁᨸ᩠ᨸᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᩴ ᩋᩅᩥᩈᩉᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩣᨾᩣᩅᨲᩥᨿᩣ ᩏᨸᩣᩈᩥᨠᩣᨿ ᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᩅᩮᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ ᨧ ᩒᨠᨸ᩠ᨸᨶᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ ᨧ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᨾᨾᩣᨿᨶᩮᨶ ᨧ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᩏᨸᩣᩈᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᩣᩈᩥᨠᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᩋᩁᩥᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩈᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ᪨ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩋᨾᨶᩣᨸᩮ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩅᩣ᪨ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨹᩁᨲᩦᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩮ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨹᩁᨲᩥ᪨ ᨵᩣᨲᩩᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩏᨸᩈᩴᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᨧᩮ ᩉᩮᩣᨲᩥ, “ᨵᩣᨲᩩᨾᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᩣᨲᩩᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩴ ᩏᨸᩈᩴᩉᩁᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨵᩣᨲᩩᩏᨸᩈᩴᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᩋᩈᩩᨽᩣᨿ ᩅᩣ ᨹᩁᨲᩦᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩮ, ᩋᩈᩩᨽᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨹᩁᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩏᨸᩈᩴᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᨧᩮ, “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩴ ᩏᨸᩈᩴᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩏᨽᨿᩴ᪨ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣᨲᩥ ᨨᩊᨦ᩠ᨣᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ᪨ ᩈᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲᩥᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨠᩣᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨠᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩁᩪᨸᨴᩔᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩣ ᨸᨶᩣᩉᩩ – “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩁᩪᨸᩴ ᨶ ᨸᩔᨲᩥ ᩋᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨸᩔᨲᩥ ᩋᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᩮ ᨸᨶ ᨸᩈᩣᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᩔᨲᩥ᪨ ᩎᨴᩥᩈᩦ ᨸᨶᩮᩈᩣ ‘ᨵᨶᩩᨶᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩦ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪓᪕᪒)᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨠᩁᨱᨽᩪᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᩮᩅ ᩈᩩᨾᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨣᩮᩉᩈᩥᨲᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ, ᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᨽᩪᨲᩣᨿ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩅᩮᨴᨶᩣᨿ᪨ ᨶ ᨴᩩᨾ᩠ᨾᨶᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩮᩣᨾᨶᩔᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ᪨ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨸᩣᨳᩮ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨸᨠᨲᩥᨽᩣᩅᩣᩅᩥᨩᩉᨶᩣᨠᩣᩁᨽᩪᨲᩣᨿ ᨨᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ “ᨨᩊᨦ᩠ᨣᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩣᨿ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

᪑᪘᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨸᩣᨠᨩᩥᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨩᩣᨲᩣᨶᩴ ᨫᩣᨶᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨶᩣᨿᩮᩅ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᨣᨾᨶᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᨣᨾᨶᩴ ᨴᩔᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ᪨ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨮᨾᨠᨸ᩠ᨸᩥᨠᩣᨶᩴ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ᪨ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩅᩥᨶᩥᨸᩣᨲᩥᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩥᨿᨦ᩠ᨠᩁᨾᩣᨲᩣ ᨸᩩᨶᨻ᩠ᨻᩈᩩᨾᩣᨲᩣ ᨹᩩᩔᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨣᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩩᨡᩈᨾᩩᩔᨿᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨸᨲᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨶᩥᨸᩣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨸᩮᨲᩣᨶᩴ ᨶᩣᨣᩈᩩᨸᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨠᩣᩈᨣᨾᨶᩣᨴᩥᨠᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨸᩣᨠᨩᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ᪨

ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩁᩣᨩᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ᪨ ᩅᩮᩉᩣᩈᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩈᩴᨿᩮᩣᨣᨲ᩠ᨳᩮ ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩥᨶᩥᨿᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩔᩁᨳᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨧᨲᩩᩋᨦ᩠ᨣᩅᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩮᨶᩴ ᩈᨾᩪᩉᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᨾᩈᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨

អស្សាទគ្គា ភាយ អស្សាត់ ទក្ខកា៉ កោបុទិសា ភាយ ព្យត្តិ ទក្ខកា៉ ក្ខបិទាឃាតិ អចិស្សជ្ជេតា៉ ឲចំ ពេន់ ចេហាសកយភត្ថា បុគ្គាចពោ
ញាទ្ធីតិ អតេ្តា៉

ខោតិកស្សាកហបតិស្ស បុគ្គាចពោ ញាទ្ធីតិ ខោតិកោ ភាយ បុត្តោ បច្ឆកព្យុត្តេស្ស កតាឆិការោ ទាខកហភកទេ សេដ្ឋិ៉ តស្ស កិទ
ខាតឌិចសេ សកលភកទេ សត្តាចុឆាតិ ខលិស្ស, សត្តោម៉ កាឃារុញហាតិ អាកទលាតិបិ បជ្ជលិតាតិ ចិឃ ឲ្យការ៉ យុត្តីស្ស, ភកទ់
ឲកបខ្ញោត់ អតេហាសិ៉ អឆស្ស ភាយក្កហលឌិចសេ សកលភកទស្ស ឲកខោតិក្ខតត្តា ខោតិកោតិ ភាយ៉ កាទិស្ស៉ អឆស្ស ចឃប្យត្តកាលេ
កោហកទលត្តាឃ ក្ខយិតលេ សោឆិឃយាគេ សក្កោ ឆេចទាខា អាកត្វា សោញអសកទឹសយត្តោ ធាគេ បឆចិ កិត្តិតា សត្តទតភយម៉
សត្តក្ខយិក៉ បិសាឆំ ក្ខដ្ឋាបេសិ, បិសាឆំ បទិក្ខិបិត្វា សត្តទតភយយេ សត្តត្ថាទកោដ្ឋកឃុត្តោ សត្តបិកាទេ ក្ខដ្ឋាបេសិ, បិកាទបទិឃត្តោ
ចត្យដ្ឋិ កប្យទុក្ខេ ក្ខដ្ឋាបេសិ, បិសាឆស្ស ចត្យុស្ស កណ្ណេស្ស ឃោខតិកតិកាចុតិកត្តិកាចុតិកឲកកាចុតិកា ចតស្សា តិឆិកុឝ្ឝិយោ
ក្ខដ្ឋាបេសិ៉ បិសាឆស្ស ចត្យុស្ស កណ្ណេស្ស តទុលតាលក្ខគ្គប្យាលា ចតស្សា ស្យចណ្ណយឃា ក្ខត្ថយដ្ឋិឃោ តិត្តាត្តិស្ស៉ តាស់ យលិយឃាតិ បត្តាតិ
ស្យចណ្ណយឃាតិ បត្តាតិ អតេហិស្ស៉ សត្តស្ស ត្វាទកោដ្ឋកោស្ស ឲកោកស្មិ ឲកត្តិតិចត្យបត្ថាលសត្តឃក្ខសហស្សបទិចាទា សត្ត ឃក្ខា អាទក្ខ កល្យិស្ស៉

តិម្ពិសាទយហាទាខា បិសាឆាឌិត ក្ខដ្ឋាត ស្យត្វា សេដ្ឋិលត្តំ បហិណិ៉ សោ ខោតិកសេដ្ឋីតិ សកលខម្ពុឌីប បិកដេរិ ហុត្វា ក្ខត្តទកុទ្ទពោ
ឆេចតាហិ អាតេត្វា សិទិកត្ថុ តិសិទាបិតាឃ ឲកត្ថា តណ្ឌុលភាញត្ថំ តឃោ ច ខោតិបិសាទោ កេហត្វា អាកតាឃ កទិឃាឃ សទ្ធិំ តស្មិំ
បិសាទេ យហាសយ្យត្តិ អតុកចត្តោ ចសិ៉ ពេន់ ឃាចឌិចំ តាឃ ឲកតណ្ឌុលភាញត្តឃា កត្តំ បហោសិ៉ សចេ កិទ ពេ សកដសតយ្យិ
តណ្ឌុលិត់ ប្វទេត្យកាយា ហោតិ្ត, សា តណ្ឌុលភាញត្តឃេច ហុត្វា តិដ្ឋតិ៉ កត្តបចតកាលេ តណ្ឌុលេ ក្ខក្ខលិម៉ បក្ខិបិត្វា ពេន់ បិសាលាត់
ក្ខបទិ ធបេតិ្ត៉ បិសាលា តាចទេច បជ្ជលិត្វា កត្ត បក្កយត្តោ តិត្តាឃតិ្ត៉ ពេតេច សត្តាទលាត កត្តស្ស បក្កភាច់ ខាតតិ្ត៉
ស្វបេយ្យាឌិបចតកាលេបិ ឲសេច តឃោ៉ ឲចំ ពេន់ ខោតិបិសាទលាហិ អាហាទោ បច្ចតិ, យលិអាលេទិកោត ចសត្តិ៉ អក្កិស្ស ចា ឌីបស្ស
ចា ឲ្យការសេច ត ខាតិស្ស៉ ខោតិកស្ស កិទ ឲចទ្វបិ សយ្យត្តីតិ សកលខម្ពុឌីប បិកដេរិ អតេហាសិ៉ យហាខតោ ឃាតាឌីហិ ធស្សតត្តាឃ
អាកច្ឆតិ៉ ខោតិកសេដ្ឋិ អាកតាកតាត ក្ខត្តទកុទ្ទតណ្ឌុលិត់ កត្តំ ទាបេតិ, "កប្យទុក្ខេហិ ចត្តាកទលាតិ កណ្ហត្វា"តិ អាលាបេតិ,
"កាចុតិកតិឆិកុឝ្ឝិឃា យុលំ ចិចទាបេត្វា ឃាបតយត្តំ កណ្ហត្វា"តិ អាលាបេតិ៉ សកលខម្ពុឌីបចាសិកោស្ស ធត់ កេហត្វា កច្ឆត្តស្ស តិឆិកុឝ្ឝិឃា
អក្ខុលយត្តយ្យិ ក្ខាត ភាហោសីតិ អឃយស្ស បុគ្គាចពោ ញាទ្ធិ៉

ខដិលស្ស កហបតិស្ស បុគ្គាចពោ ញាទ្ធីតិ ខដិលោ ភាយ កស្សបស្ស ភកចពោ ឆាត្យេចតិយេ កតាឆិការោ តក្កសិលាម៉ សេដ្ឋិ៉ តស្ស កិទ
យាតា ពាទាលសិម៉ សេដ្ឋិធីតា អភិទ្វបិ អតេហាសិ ៉ តំ បត្តទសោញអសចស្សុត្តេសិកកាលេ អាទក្ខតត្តាឃ សត្តក្ខយិកស្ស បិសាឆស្ស
ក្ខបទិតលេ ចាសឃិស្ស៉ តំ ឲកឌិចស់ ចាតបិត់ ចិចទិត្វា ពាហិ ឲ្យលេកិឃយាត់ អាកាសេត កច្ឆត្តោ ចិជ្ជាឆទោ ឌិស្វា ក្ខប្យត្តសិតេហោ
ចាតបិតេត បចិសិត្វា តាឃ សទ្ធិ សត្តចយកាសិ៉ សា ពេត កត្ថ កល្យិ អឆ ត ធាសី ឌិស្វា "អយ្យ, កិំ ញាឆ"ត្តិ ចត្វា "ហោត្យ, កស្សចិ យា
អាចិក្ខី"តិ ចុត្តា កឃេត ត្យល្យិអតេហាសិ៉ សាបិ ធសយ យាសេ បុត្តំ ចិខាឃិត្វា ភចកាខត អាហទាបេត្វា តត្ថ តំ ធាទកំ តិបជ្ជាបេត្វា តំ
កាខត់ បិធហិត្វា ក្ខបទិ បុប្ឝធាយាតិ ធបេត្វា "ញាម៉ សីសេត ក្ខក្ខិបិត្វា កត្ថា កក្កាឃ ចិស្សជ្ជេហិ, 'កិំ ញាឆ'ត្តិ ច បុដ្ឋា 'អយ្យាឃ សេ

ចាលិកម្ម៉ត្តិ ចតេឃ្យាសី”តិ ឥាសិ អាណាបេសិ៍ សា តថា អកាសិ៍ ទេហដ្ឋាកក្កាយបិ ឧក្ខ ឧត្តិទេយា តម្យាយមាភា តំ កាឌត់ ឧត្ខទេពាភ អាហរិយមាត់ ឌិស្វា ឲកា “មទេឃ្យាំ កាឌត”ត្តិ អាហ៍ ឲកា “ឃំ ឲតស្ស អទេត្តា, តំ មឃ្យ៉ាត្តិ ចត្វា កាឌទេត សមេ្យទេត្ត តំ អាឥាយ ឆទេល ឩទេបត្វា ចិចទិត្វា ឥារេកំ ឌិស្វា ឲកា “មម កាឌត”ត្តិ ទុត្តត្តា “ឥារទេកា មទេមច ទេហាតី”តិ អាហ៍ ឲកា “ឃំ កាឌតស្ស អទេត្តា, តំ មយា”តិ ទុត្តត្តា “មម ឥារទេកា”តិ អាហ៍ តា ចិចឥមាភា ចិតិច្ឆឃំ កត្វា អមទេច្ឆស្សុ ចិតិច្ឆិតំ្យ អសទេក្កាទេត្តស្សុ រទេញ្ញា សត្តិកំ អកមំស្សុ៍ រាឌា តាសំ ចចត់ ស្សុត្វា “តំ្វ ឥារកំ កហ្យាតំ្វ កាឌត”ត្តិ អាហ៍ ឃាយ បភ ឥារទេកា លទេទ្ធា, សា មហាកច្ឆាយតទេត្វទេស្ស ឧបដ្ឋាយិកា ទេហាតិ៍ សា តំ ឥារកំ “ទេឆទេស្ស សត្តិទេក បត្តាទេឌស្សាមិ”តិ ទេបទេសសិ៍ តស្ស ឌាតឌិចទេស កត្តមលស្ស ទេឆាចិត្វា អភបតីតត្តា ទេកសា ឌជិតា ហុត្វា អដ្ឋិស្សុ៍ ទេតភស្ស ឌជិទេលិទេតច ភាមំ អកំស្សុ៍

តស្ស បឥសា ចិចទេណកាទេល ទេឆទេរា តំ ទេកហំ បិណ្ឌាយ បវិចិសិ៍ ឧបិសិកា ទេឆរំ តិសីឥាទេបត្វា អាហារមឥាសិ៍ ទេឆទេរា ឥារកំ ឌិស្វា “ឧបិសិទេក, ឥារទេកា ទេត លទេទ្ធា”តិ បុច្ឆិ៍ “អាម, កទេត្ត, ឧមាហំ តុមេ្យាកំ សត្តិទេក បត្តាទេឌស្សត្តិ ទេបទេសសិ”ត្តិ អាហ៍ ទេឆទេរា “សាធុ”តិ តំ អាឥាយ កច្ឆទេត្តា “អត្ថិ តុ ទេលា ឧមស្ស កិហិសមេ្យត្តិ អតុកចិតំ្យ បុញ្ញាកម្ម”ត្តិ ឌូទេលិទេកទេត្តា “មហាបុទេញ្ញា សទេត្តា មហាសមេ្យត្តិ អតុកចិស្សតិ, ឥហទេរា ឲច ច តាច, ទាកាណមេ្យិ តាចស្ស បរិបាកំ ភ កច្ឆតី”តិ ចិទេត្តត្វា តំ អាឥាយ តក្កសិលិឃំ ឲកស្ស ឧបដ្ឋាកស្ស ទេកហំ អកមាសិ៍ ទេសា ទេឆរំ ចត្តិត្វា ឌិទេតា ឥារកំ ឌិស្វា “ឥារទេកា, កទេត្ត, លទេទ្ធា”តិ បុច្ឆិ៍ “អាម, ឧបិសក, បត្តាឌិស្សតិ, ឥហទេរា តាច តច សត្តិទេក ទេហាតុ”តិ៍ ទេសា “សាធុ, កទេត្ត”តិ តំ បុត្តដ្ឋាទេត ឩទេបត្វា បជិឌក្កិ៍ តស្ស បភ ទេកទេហ ទ្វាឥស ចស្សាតិ កណ្ឌកំ ឧស្សត្តំ ទេហាតិ៍ ទេសា កាយត្តទេំ កច្ឆទេត្តា សត្តមេ្យិ តំ កណ្ឌកំ អាបណំ អាហរិត្វា តស្ស តស្ស កណ្ឌកស្ស មូលំ អាចិក្ខិត្វា “ឧឥច្ចិឥច្ចា ឲត្តកំ ភាម ឩត់ កទេហត្វា ឥទេឃ្យាសី”តិ ចត្វា បក្កាមិ៍

តំ ឌិចសំ ភកាទេបរិក្កាហិកា ទេឥចតា អត្តមទេសា ឌីទេកមទិចមត្តទេកតាបិ អត្ថិទេក តទេស្សច អាបណាកិមុទេល កទិស្សុ៍ ទេសា ទ្វាឥស ចស្សាតិ ឧស្សត្តកណ្ឌកំ ឲកឌិចទេសទេភច ចិក្កិណិ៍ កុដុម្ពិទេកា អាកត្វា អាបទេណ កិច្ចិ អឌិស្វា “សត្ថា ទេត, តាត, កណ្ឌកំ ភាសិត”ត្តិ អាហ៍ “ភ ភាសិតំ, តាត, សត្ថា តុទេម្ហា ទុត្តភទេឃភ ចិក្កិណិតំ, ឧឥំ អស្សុកស្ស មូលំ, ឧឥំ អស្សុកស្ស មូល”ត្តិ សត្ថាមូលំ តទេស្សច អទេប្យសិ៍ កុដុម្ពិទេកា បសីឌិត្វា “អភទេញ្ញា បុរិទេសា យត្ថ កត្ថចិ ឌីចិតំ្យ សមេត្វា”តិ អត្តទេភា ចយប្យត្តំ ឌីតរំ តស្ស ឥត្វា “ទេកហមស្ស កទេរាថា”តិ បុរិទេស អាណាទេបត្វា តិដ្ឋិទេត ទេកទេហ “កច្ឆច តុទេមេ្យអត្តទេភា ទេកទេហ ចសថា”តិ អាហ៍ អថស្ស ទេកហបចិសភកាទេល ឲទេកភ បិទេឥភ ឧមុាទេរ អក្កត្តមទេត្ត ទេកហស្ស បច្ឆិមភាទេក កុមិដ្ឋាទេត អសីតិហទេត្វា សុចណ្ណបត្តទេតា ឧដ្ឋហិ៍ រាឌា កិរ ឌជិលស្ស ទេកទេហ កុមិ កិត្តិត្វា សុចណ្ណបត្តទេតា ឧដ្ឋិទេតាតិ ស្សុត្វា តស្ស ទេសដ្ឋិលត្តំ ទេបទេសសិ៍ ទេសា ឌជិលទេសដ្ឋិ ភាម អទេហាសីតិ អយមស្ស បុញ្ញាចទេតា ឧត្ថិ៍

ទេមណ្ឌកស្ស ទេសដ្ឋិស្ស បុញ្ញាចទេតា ឧត្ថីតិ (មហាច៍ ១៥៩) ទេមណ្ឌទេកា ភាម ចិបស្សិម្រិកាចតិ កតាឥិកាទេរា មកឆទេដ្ឋ កឌិឃភកាទេរ ទេសដ្ឋិ៍ តស្ស កិរ បដ្ឋិមទេកទេហ អដ្ឋកទិសមទេត្ត ឩាទេភ ហត្ថិអទ្រិស្សារសកប្យមាណា សុចណ្ណទេមណ្ឌកា បថចិ កិត្តិត្វា បិដ្ឋិយា បិដ្ឋិ បហរមាភា ឧដ្ឋហិស្សុ, ទេតសំ មុទេលស្សុ បច្ចាចណ្ណាត់ ស្សុត្តាត់ ទេកណ្ឌកា បក្ខិត្តា ទេហាត្តិ៍ សប្បិទេតលមធុផាណិតាឌីហិ ច ចត្ថច្ឆាឥភហិរញ្ញាសុចណ្ណាឌីហិ ច អទេត្ថ សតិ ទេតសំ មុខទេតា ទេកណ្ឌកំ អបទេភត្តិ៍ ឲកស្សបិ ទេមណ្ឌកស្ស មុខទេតា សកលឌម្ពុឌីបចាសីភំ បទេហាភកំ

នប្បិតេលយក្ខាលិតចត្តូឆ្ឆាគតហិទ្ញាស្ចណ្ហិ តិក្ខយតិ៍ ពតោ បដ្ឋាឃេន យេល្ហកនេ្ឋិតិ បញ្ញាឃិតិ អឃយស្ស បុញ្ញាចតោ ព្ចដ្ឋិ៍

ឈោសិតស្សកហបតិស្ស បុញ្ញាចតោ ព្ចឌ្ឍិតិ ឈោសិតោ (អ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១៩០-១៩១) តាយ បច្ចេកសម្ព្ទ្ធេ ពតាធិការោ សក្ករដ្ឋេ កោសម្ពិយំ សេដ្ឋិ៍ សោ កិរ ឌេចលិកតោ ចចិត្វា កោសម្ពិយំ តករសោកិតិយា ក្សិដ្ឋិ តិដ្ឋត្តិ៍ សា ពំ ចិឌាពឌិចសេ ស្វប្យេ សឃាបេត្វា សក្ការក្សេដ ឈេដ្ឋាបសិ៍ ឌារកំ កាកស្វតឍា បរិចារេត្វា តិសីឌិស្វ៍ ឲកោ បុរិសោ ពំ ឌិស្វាច បុត្តសញ្ញា បដិលកិត្វា “បុត្តោ មេ លទ្ធោ”តិ កេហំ តេសិ៍ ពឌា កោសម្ពិកសេដ្ឋិ បុរោហិតំ ឌិស្វា “កិំ, អាចរិយ, អជ្ជ ទេព តិធិករណកក្ខត្តាឌយោ ឍូលិកោតា”តិ បុច្ឆិត្វា “អាម, មហាសេដ្ឋិ”តិ ចុត្តេ “ឌតបឌស្ស កិំ កចិស្សតី”តិ បុច្ឆិ៍ “ព្ចយស្មិំ តករេ អជ្ជ ឌាពឌារកោ ឌេដ្ឋសេដ្ឋិ កចិស្សតី”តិ អាហ៍ ពឌា សេដ្ឋិតោ កទិយា ករុកាត្មា ហោតិ, ពស្វា សោ សីឈំ កេហំ បេសេសិ “កច្ឆ, ឌាតាហិ តំ ចិឌាពា ចា, ត ចា”តិ៍ “ត ចិឌាពា”តិ ស្វត្វា កេហំ កត្វា កាញ្ចតុំ តាយ ឌាសិ បក្កោសិត្វា សហស្សំ ឌត្វា “កច្ឆ, ព្ចយស្មិំ តករេ ក្ខបធារេត្វា អជ្ជ ឌាពឌារកំ កណ្ហិត្វា ឲហី”តិ អាហ៍ សា ក្ខបធារេត្តី ពំ កេហំ កត្វា ពំ ឌារកំ ពំ ឌិចសំ ឌាពំ ឍត្វា សហស្សំ ឌត្វា អាតេត្វា សេដ្ឋិតោ ឌស្សេសិ៍ សេដ្ឋិ “សចេ មេ ធីតា ឌាយិស្សតិ, ពាយ តំ សទ្ធិំ តិចារេត្វា សេដ្ឋដ្ឋាតស្ស សាមិកំ ករិស្សាមិ៍ សចេ បុត្តោ ឌាយិស្សតិ, ឈាតេស្សាមិ ត”ន្តិ ចិន្តេត្វា ពំ កេហេ ចឌ្ឍាបេសិ៍

អចស្ស កទិយា កតិបាហច្ចយេត បុត្តំ ចិឌាយិ៍ សេដ្ឋិ “ព្ចយស្មិំ អសតិ មេ បុត្តោ សេដ្ឋដ្ឋាតំ លកិស្សតិ៍ ព្ចឌាតេច តំ មារេតុំ ចដ្ឋតី”តិ កាញ្ចតុំ អាមន្តេត្វា “កច្ឆ ជេ, ចជតោ ក្សត្ត តិក្ខមតចេលាយ ចជទ្វារមជ្ឈេព្ចមំ ពិរិយំ តិបជ្ជាបេហិ, កាចិយោ តំ មឌ្ទិត្វា មារេស្សន្តិ, មឌ្ទិតាមឌ្ទិតកាចំ បតស្ស ឍត្វា ឲហី”តិ អាហ៍ សា កត្វា កោបាលកេត ចជទ្វារេ ចិចដមត្តេចេ ពំ ពឆា តិបជ្ជាបេសិ៍ កោកណេដ្ឋកោ ក្ខសកោ អញ្ញាស្មិំ កាលេ សព្វបច្ឆា តិក្ខមត្តោបិ ពំឌិចសំ សព្វបឍមំ តិក្ខមិត្វា ឌារកំ ចត្វត្តំ បិឌាតំ អត្តេរ កត្វា អដ្ឋាសិ៍ អតេកសតា កាចោ ក្ខសកស្ស ឌេ្វ បស្សាតិ ឈំសត្តិយោ តិក្ខមិំស្វ៍ កោបាលកោបិ “អយំ ក្ខសកោ បុព្វេ សព្វបច្ឆា តិក្ខមតិ, អជ្ជ បត បឍមំ តិក្ខមិត្វា ក្វារមជ្ឈេតិច្ចលោច ឋិតោ, កិំ ត្ ខោ ឲត”ន្តិ ចិន្តេត្វា កត្វា ពស្ស ហេដ្ឋា តិបត្តំ ឌារកំ ឌិស្វា បុត្តសិនេហំ បដិលកិត្វា “បុត្តោ មេ លទ្ធោ”តិ កេហំ តេសិ៍

កាញ្ចត្រា កត្វា សេដ្ឋិតា បុច្ឆិតា ពមត្ថំ អារោចេត្វា “កច្ឆ, តំ បុត សព្វំ សហស្សំ ឌត្វា អាតេហី”តិ ចុត្តា បុត អាតេត្វា អឌាសិ៍ អច តំ សេដ្ឋិ អាហ – “អម្ម កាញ្ចត្ត, ព្ចយស្មិំ តករេ បញ្ចសកដសតាតិ បច្ចូសកាលេ ក្ខដ្ឋាយ ចាណិជ្ជាយ កច្ឆន្តិ, ពំ ព្ចមំ តេត្វា ចក្កមក្កេ តិបជ្ជាបេហិ, កោណា ចា តំ មទ្ទិស្សន្តិ, ចក្កា ចា ឆិន្ទិស្សតិ, បចត្តិប្បាស្ស ឍត្វា អាកច្ឆេយ្យាសី”តិ៍ សា កត្វា ចក្កមក្កេ តិបជ្ជាបេសិ៍ សាកដិកជេដ្ឋកោ បុរតោ អហោសិ៍ អចស្ស កោណា ពំ ឌាតំ បត្វា ធុរំ ឆឌ្ឌេសុំ, បុតប្បុតំ អារោបេត្វា បាជិយមាតាបិ បុរតោ ត កច្ឆិំស្វ៍ ឲចំ ពស្ស តេហិ សទ្ធិំ ចាយមត្តស្សេច អរុណំ ក្ខដ្ឋហិ៍ សោ “កិំ តាម កោណា ករិំស្វ”តិ មក្កំ ឍូលោកេត្តោ ឌារកំ ឌិស្វា “ការិយំ ចត ករំ”ន្តិ ចិន្តេត្វា “បុត្តោ មេ លទ្ធោ”តិ ពុដ្ឋមាតសោ ពំ កេហំ តេសិ៍

កាញ្ចត្រាបិ កត្វា សេដ្ឋិតា បុច្ឆិតា ពំ បចត្តិំ អាចិក្ខិត្វា “កច្ឆ, តំ បុត សហស្សំ ឌត្វា អាតេហី”តិ ចុត្តា ពឆា អកាសិ៍ អច តំ សេដ្ឋិ អាហ – “ព្ចឌាតិ តំ អាមកស្វសាតំ តេត្វា កច្ឆត្តរេ តិបជ្ជាបេហិ, ពត្ថ ស្វតឍាឌីហិ ឍាឌិតោ, អមត្វស្សេត ចា បហដោ មរិស្សតិ,

ຍທາຍທກາຈຖ຺າມສ຺ສ ຂາຄິຕ຺ວາ ອາເນຍ຺ຍາມີ”ຕິ໌ ສາ ຕໍ ເຕຕ຺ວາ ຕຕ຺ຕ ຄິປຂ຺ຂາເປຕ຺ວາ ໂຄກເຍຕ຺ຕ ອຄ຺ຄາສິ໌ ຕໍ ສຸຄຫາຄເຍາ ຈາ ອຍຄຸເສ຺ສາ ຈາ ຊູປສຄ຺ຄເຍິຕຸໍ ຄາສກ຺ກິສຸ໌ ອເຈເກາ ອຂປິເລີ ອຂາ ໂກາຈເຣ ເຕເຕ຺ຕາ ສຸສາຄປເສ຺ສຄ ກຈ຺ຈິຕິ໌ ໂຄກາ ອຂາ ປລ຺ລາຄິ ຫາຄຍາຄາ ກຈ຺ຈຄ຺ຄເຣ ປຈິສິຕ຺ວາ ຄາເຣກໍ ຂິສ຺ວາ ຂລ຺ລເກຫິ ຄຕ຺ວາ ຄາເຣກສ຺ສ ຈຄໍ ອຄາສິ໌ ອຂປິລເກາຄ “ເຫ ເຫ”ຕິ ສເຈ຺ຈ ກເຕປິ ຄ ຄິກ຺ກຍິ໌ ເສາ “ຍຄ຺ຄຍາ ຄໍ ປຫຣິຕ຺ວາ ຄີຫຣິສ຺ສາຍີ”ຕິ ກຈ຺ຈຄ຺ຄເຣ ປຈິເຈ຺ຈາ ຂລ຺ລເກຫິ ຄຕ຺ວາ ຄາເຣກໍ ຫີເຣ ປີຍຄ຺ຄີ ຂິສ຺ວາ ຄາເຣເກ ປຸຕ຺ຕສິເຄຫໍ ປຂິລກິຕ຺ວາ “ປຸເຕ຺ຕາ ເມ ລເຈ຺ຈາ”ຕິ ອາຄາຍ ປກ຺ກາຍິ໌

ກາຍ຺ຍ຺ຍາ ກຄ຺ຄາ ເສຄ຺ຄິຄາ ປຸຈ຺ຈິຕາ ຕໍ ປຈຕ຺ຕິ ອາຂິກ຺ກິຕ຺ວາ “ກຈ຺ຈ, ຄໍ ປຸຄ ສຫສ຺ສໍ ຄຕ຺ວາ ອາເຄຫີ”ຕິ ຈຸຕ຺ຕາ ຕຉາ ອກາສິ໌ ອຍ ຄໍ ເສຄ຺ຄິ ອາຫ –
“ອຍ຺ຍ, ຄຸຍໍ ອາຄາຍ ເຈາຣປປິຕປຂ຺ຂຕໍ ອກິຣຸຫິຕ຺ວາ ປປິເຕ ລິປ, ປຂ຺ຂຕກຸຈ຺ຈິຍໍ ປຂິຫຂ຺ຂາຍາເຄາ ໜລ຺ລາໜລ຺ລິເກາ ຫຸຕ຺ວາ ຄຸຍິຍໍ ປຕິສ຺ສຕິ,
ຍທາຍທກາຈຖ຺າມສ຺ສ ຂາຕ຺ວາ ອາເນຍ຺ຍາມີ”ຕິ໌ ສາ ຕໍ ຕຉາ ເຕຕ຺ວາ ປຂ຺ຂຕຍຕ຺ຕເກ ຄຕ຺ວາ ລິປິ໌ ຕໍ ເທາ ປຄ ປຂ຺ຂຕກຸຈ຺ຈິ ຄິສ຺ສາຍ
ຍຫາເຈຍ຺ຍກຸເຂ຺ຂາ ປຂ຺ຂຕາຄຸສາເຣເຄຈ ຈລ຺ລິ, ຕສ຺ສ ຍຕ຺ຕກໍ ຌຄຂາເຕາ ຂີຂ຺ຂກກຸເຂ຺ຂາ ອຈຕ຺ຕຣິ໌ ຄາເຣເກາ ປຕເຕ຺ຕາ ເກາຂເຈ ຈິຍ ຕສ຺ສິ ປຕິ໌
ຕໍ ຂິຈສຍ຺ຍາ ຄຍ຺ຍອການເຂຄ຺ຄກສ຺ສ ເຈລຸຍລິ ປເຕ຺ຕາ ເທາຕິ໌ ເສາ ປຸເຕ຺ຕຄ ສຈ຺ຈິ ກຄ຺ຄາ ຕໍ ເຈຍ຺ຍກຸຂ຺ຂິ ລິຄ຺ຄິຕ຺ວາ ອາເຣກິ໌ ຕສ຺ສິ ຈລິເຕ ຄາເຣເກາ
ສຄ຺ຄຍກາສິ໌ ເສາ ຄາເຣກສເຈ຺ຈາ ຈິຍາຕິ ໂຄເກາຄ ປເສ຺ສຄ ອກິຣຸຫິຕ຺ວາ ຕໍ ຂິສ຺ວາ “ປຸເຕ຺ຕາ ເມ ລເຈ຺ຈາ”ຕິ ຕຸຄ຺ຄຂິເຕ຺ຕາ ອາຄາຍ ກເຕາ໌ ກາຍ຺ຍ຺ຍາ
ກຄ຺ຄາ ເສຄ຺ຄິຄາ ປຸຈ຺ຈິຕາ ຕໍ ປຈຕ຺ຕິ ອາຂິກ຺ກິຕ຺ວາ “ກຈ຺ຈ, ຄໍ ປຸຄ ສຫສ຺ສໍ ຄຕ຺ວາ ອາເຄຫີ”ຕິ ຈຸຕ຺ຕາ ຕຉາ ອກາສິ໌

ເສຄ຺ຄິເຄາ ຄຸຄຍ຺ຍິຄຍ຺ຍາ ກເຣາຄ຺ຄເສ຺ສຈ ຄາເຣເກາ ຈລ຺ລິເຕາ໌ ຍຫາເຌາສຈເຄຕ຺ວາ ຈສ຺ສ ເຌາສິເຕາເຣຕຈ ຄາຍໍ ອເຫາສິ໌ ເສາ ເສຄ຺ຄິເຄາ
ອກ຺ກິຍິກກລ຺ລເກາ ຈິຍ ໜາຍິ, ຊູຄຸກໍ ຂຸເລີເກາຍຸຍິ ຄ ຈິສຫິ໌ ອຈສ຺ສ ຍເຣລຸປິຍໍ ຈິເຕ຺ຕເຕ຺ຕາ ອຕ຺ຕເຄາ ກຸຍ຺ກາຣສ຺ສ ສຄ຺ຄິກໍ ກຄ຺ຄາ ຕສ຺ສ “ກຄາ
ອາຈາປໍ ອາລິເຍຍ຺ສ຺ສມີ”ຕິ ປຸຈ຺ຈິຕ຺ວາ “ເສ຺ວ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕ “ເຕຄ ຫິ ຄຸຂໍ ສຫສ຺ສໍ ກລິຍ຺ຍ຺ຍາ ຍເຍກໍ ກຍ຺ຍໍ ກເຣາຫີ”ຕິ ອາຫ໌ “ກິໍ ສາຍີ”ຕິ? “ໂຄເກາ ເມ
ອຈຂາຕປຸເຕ຺ຕາ ອຕ຺ຕິ, ຕໍ ຕຈ ສຄ຺ຄິກໍ ເປສິສ຺ສາຍິ, ອຉ ຄໍ ກຄ຺ຄ ປເຈເສຕ຺ວາ ຕິລ຺ລຍາຍ ຈາສິຍາ ໜລ຺ລາໜລ຺ລິກໍ ລິຄ຺ຄິຕ຺ວາ ຈາຂີຍໍ ປກ຺ກິປິຕ຺ວາ
ອາຈາເປ ປເຈເສຍ຺ຍາມີຕິ໌ ຄຸຂໍ ເຕ ສຫສ຺ສໍ ສຈ຺ຈກາເຣສຂິສໍ, ຊູຕ຺ຕເຣ ປຄ ເຕ ກຕ຺ຕຍ຺ຍຸຕ຺ຕກໍ ປຈ຺ຈາ ກຣິສ຺ສາຍີ”ຕິ໌ ກຸຍ຺ກາເຣາ “ສາຈຸ”ຕິ
ສຍ຺ຍຂິຈ຺ຈິ໌

ເສຄ຺ຄິ ປຸຄຂິຈເສ ເຌາສິຕໍ ປເກ຺ກາສິຕ຺ວາ “ຫິເຍ຺ຍາ ຍຍາ ກຸຍ຺ກາເຣາ ໂຄກໍ ກຍ຺ຍໍ ອາລາເຕ຺ຕາ, ໂຄຫິ , ຕ຺ວໍ ຕາຕ, ຕສ຺ສ ສຄ຺ຄິກໍ ກຄ຺ຄາ ໂຄຈໍ ຈເຂຫິ
‘ຫິເຍ຺ຍາ ກິຣ ເມ ປິຕຣາ ອາລາຕ຺ຕໍ ກຍ຺ຍໍ ຄິປ຺ຟາເຂຫີ’”ຕິ ປຫິລິ໌ ເສາ “ສາຈຸ”ຕິ ອກາຍາສິ໌ ຕໍ ຕຕ຺ຕ ກຈ຺ຈຄ຺ຄໍ ຄຸຕເຣາ ເສຄ຺ຄິເຄາ ປຸເຕ຺ຕາ
ຄາເຣເກຫິ ສຈ຺ຈິ ກຸຍ຺ອກກີຍ຺ອໍ ກີຍ຺ອເຕ຺ຕາ ຂິສ຺ວາ ປເກ຺ກາສິຕ຺ວາ “ກຸຫິ ກຈ຺ຈມີ”ຕິ ປຸຈ຺ຈິຕ຺ວາ ປິຕຸ ສາສຄໍ ກເຫຕ຺ວາ “ກຸຍ຺ກາຣສ຺ສ ສຄ຺ຄິກ”ຄ຺ຄິ ຈຸເຕ຺ຕ
“ອຫໍ ຕຕ຺ຕ ກຍິສ຺ສາຍິ, ຄຸເມ ຍໍ ຄາເຣກາ ຂຫຸລກ຺ກ ຂີຄິສຸ, ຕໍ ເມ ປຂີຂີຄິຕ຺ວາ ເຄຫີ”ຕິ ອາຫ໌ “ອຫໍ ປິຕຸ ກາຍາຍີ”ຕິ໌ “ຍາ ກາຍິ, ກາຕິກ,
ອຫໍ ຕໍ ສາສຄໍ ຫຣິສ຺ສາຍີ”ຕິ໌ “ຂຫຸຫິ ຂີເຕາ ຍາຈາຫໍ ອາກຈ຺ຈາຍິ, ຕາຈ ເມ ລກ຺ກ ປຂີຂີຄາຫີ”ຕິ໌ ເຌາສິເຕາ ກິຣ ກຸຍ຺ອກກີຍ຺ອາຍໍ
ເລເກາ, ເຕຄ ຄໍ ໂຄຈໍ ຄິຂຄ຺ຄິ໌ ເສາປິ ຕໍ “ເຕຄ ຫິ ກຄ຺ຄາ ກຸຍ຺ກາເຣ ຈເຂຫິ ‘ປິຕຣາ ກິຣ ເມ ຫິເຍ຺ຍາ ໂຄກໍ ກຍ຺ຍໍ ອາລາຕ຺ຕໍ, ຕໍ ຄິປ຺ຟາເຂຫີ’”ຕິ
ຊູເຍ຺ຍາເຂສິ໌ ເສາ ຕສ຺ສ ສຄ຺ຄິກໍ ກຄ຺ຄາ ຕຉາ ອເຈຈ໌ ອຉ ຄໍ ກຸຍ຺ກາເຣາ ເສຄ຺ຄິຄາ ຈຸຕ຺ຕຄິຍາເຍຄ ຍາເຣຕ຺ວາ ອາຈາເປ ລິປິ໌ ເຌາສິເຕາປິ
ຂິຈສກາກໍ ກີຍ຺ຄຸຕ຺ວາ ສາຍຄຸປຍເຍຈ ໂກຫໍ ກຄ຺ຄາ “ກິໍ, ຕາຕ, ຄ ກເຕາມີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕ ອຕ຺ຕເຄາ ອກຕການລຍ຺ຍາ ກຄິຄ຺ຄສ຺ສ ກຕການລຍ຺ຍາ

អារោចេសិ។ សេដ្ឋិ “ធី ធី”តិ មហាវិរវំ វិរវិត្វា សកលសរីរេ បក្កុថិតលោហិតោ វិយ ហុត្វា “អម្ភោ កុម្ភការ, មា នាសយិ, មា នាសយី”តិ ពាហា បគ្គយ្ហកន្ទន្តោ តស្ស សន្តិកំ អគមាសិ។ កុម្ភការោ តំ តថា អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា “សាមិ, មា សទ្ទំ ករិ, កម្មំ និប្ផន្ន”ន្តិ អាហ។ សោ បព្ពតេន វិយ មហន្តេន សោកេន អវត្ថដោ ហុត្វា អនប្បកំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេសិ។

ឯវំ សន្តេបិ បន សេដ្ឋិ តំ ឧជុកំ ឱលោកេតុំ ន សក្កោតិ។ “កិន្តិ នំ មារេយ្យ”ន្តិ ចិន្តេន្តោ “មម គាមសតេ អាយុត្តកស្ស សន្តិកំ បេសេត្វា មារាបេស្សាមី”តិ ឧបាយំ ទិស្វា “អយំ មេ អវជាតបុត្តោ, ឥមំ មារេត្វា វច្ចកូបេ ខិបតុ, ឯវញ្ហិ កតេ អហំ មាតុលស្ស កត្តព្ពយុត្តកំ ជានិស្សាមី”តិ តស្ស បណ្ណំ លិខិត្វា “តាត ឃោសក, អម្ហាកំ គាមសតេ អាយុត្តកោ អត្ថិ, ឥមំ បណ្ណំ ហរិត្វា តស្ស ទេហី”តិ វត្វា បណ្ណំ តស្ស ទុស្សន្តេ ពន្ធិ។ សោ បន អក្ខរសមយំ ន ជានាតិ។ ទហរកាលតោ បដ្ឋាយ ហិ នំ មារាបេន្តោវ សេដ្ឋិ មារេតុំ នាសក្ខិ, កិំ អក្ខរសមយំ សិក្ខាបេស្សតិ។ សោ អត្តនោ មរណបណ្ណមេវ ទុស្សន្តេ ពន្ធិត្វា និក្ខមន្តោ អាហ – “បាថេយ្យំ មេ, តាត, នត្ថី”តិ។ “បាថេយ្យេន កម្មំ នត្ថិ, អន្តរាមគ្គេ អមុកគាមេ នាម មម សហាយកោ សេដ្ឋិ អត្ថិ, តស្ស ឃរេ បាតរាសំ កត្វា បុរតោ គច្ឆា”តិ។ សោ “សាធូ”តិ បិតរំ វន្ទិត្វា និក្ខន្តោ តំ គាមំ បត្វា សេដ្ឋិឃរំ បុច្ឆិត្វា គន្ត្វា សេដ្ឋិជាយំ បស្សិ។ “កុតោ អាគតោសី”តិ ច វុត្តោ “អន្តោនគរតោ”តិ អាហ។ “កស្ស បុត្តោសី”តិ? “តុម្ហាកំ សហាយសេដ្ឋិនោ, អម្មា”តិ។ “ត្វំសិ ឃោសកោ នាមា”តិ? “អាម, អម្មា”តិ។ តស្សា សហ ទស្សនេនេវ តស្មិំ បុត្តសិនេហោ ឧប្បជ្ជិ។ សេដ្ឋិនោ បនេកា ធីតា អត្ថិ បន្នរសសោឡសវស្សុទ្ទេសិកា អភិរូបា បាសាទិកា, តំ រក្ខិតុំ ឯកមេវ បេសនការិកំ ទាសិំ ទត្វា សត្តភូមិកស្ស បាសាទស្ស ឧបរិមតលេ សិរិគព្ភេ វសាបេន្តិ។ សេដ្ឋិធីតា តស្មិំ ខណេ តំ ទាសិំ អន្តរាបណំ បេសេសិ។ អថ នំ សេដ្ឋិជាយា ទិស្វា “កុហិំ គច្ឆសី”តិ បុច្ឆិត្វា “អយ្យធីតាយ បេសនេនា”តិ វុត្តេ “ឥតោ តាវ ឯហិ, តិដ្ឋតុ បេសនំ, បុត្តស្ស មេ បីឋកំ អត្ថរិត្វា ឧទកំ អាហរិត្វា បាទេ ធោវិត្វា តេលំ មក្ខិត្វា សយនំ អត្ថរិត្វា ទេហិ, បច្ឆា បេសនំ ករិស្សសី”តិ អាហ។ សា តថា អកាសិ។

អថ នំ ចិរេនាគតំ សេដ្ឋិធីតា សន្តជ្ជេសិ។ អថ នំ សា អាហ – “មា មេ កុជ្ឈិ, សេដ្ឋិបុត្តោ ឃោសកោ អាគតោ, តស្ស ឥទញ្ចិទញ្ច កត្វា តត្ថ គន្ត្វា អាគតាម្ហី”តិ។ សេដ្ឋិធីតាយ “សេដ្ឋិបុត្តោ ឃោសកោ”តិ នាមំ សុត្វាវ បុព្ពសន្និវាសវសេន បេមំ ឆវិអាទីនិ ឆិន្ទិត្វា អដ្ឋិមិញ្ជំ អាហច្ច ឋិតំ។ អថ នំ បុច្ឆិ “កុហិំ សោ អម្មា”តិ? “សយនេ និបន្នោ និទ្ទាយតី”តិ។ “អត្ថិ បនស្ស ហត្ថេ កិញ្ចី”តិ? “ទុស្សន្តេ បណ្ណំ អត្ថី”តិ។ សា “កិំ បណ្ណំ នុ ខោ ឯត”ន្តិ តស្មិំ និទ្ទាយន្តេ មាតាបិតូនំ អញ្ញាវិហិតតាយ អបស្សន្តានំ ឱតរិត្វា តស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា តំ បណ្ណំ មោចេត្វា អាទាយ អត្តនោ គព្ភំ បវិសិត្វា ទ្វារំ បិធាយ វាតបានំ វិវរិត្វា អក្ខរសមយេ កុសលតាយ តំ បណ្ណំ វាចេត្វា “អហោ វត ពាលោ អត្តនោ មរណបណ្ណំ ទុស្សន្តេ ពន្ធិត្វា វិចរតិ, សចេ មយា ន ទិដ្ឋំ អស្ស, នត្ថិ តស្ស ជីវិត”ន្តិ តំ បណ្ណំ ផាលេត្វា នាសេត្វា សេដ្ឋិស្ស វចនេន អបរំ បណ្ណំ លិខិ – “អយំ មម បុត្តោ ឃោសកោ នាម, គាមសតតោ បណ្ណាការំ អាហរាបេត្វា ឥមស្ស ជនបទសេដ្ឋិនោ ធីតរា សទ្ធិំ មង្គលំ កត្វា អត្តនោ វសនគាមស្ស មជ្ឈេ ទ្វិភូមិកំ គេហំ ការេត្វា បាការបរិក្ខេបេន ចេវ បុរិសគុត្តិយា ច សុសំវិហិតារក្ខំ ករោតុ, មយ្ហញ្ច ឥទញ្ចិទញ្ច មយា កតន្តិ សាសនំ បេសេតុ។ ឯវំ កតេ អហំ មាតុលស្ស កត្តព្ពយុត្តកំ ជានិស្សាមី”តិ លិខិត្វា ច បណ្ណំ សង្ឃរិត្វា ទុស្សន្តេយេវស្ស ពន្ធិ។

សោ ទិវសភាគំ និទ្ទាយិត្វា វុដ្ឋាយ ភុញ្ជិត្វា បក្កាមិ, បុនទិវសេ បាតោវ តំ គាមំ គន្ត្វា អាយុត្តកំ គាមកិច្ចំ ករោន្តមេវ បស្សិ។ សោ តំ ទិស្វា "កិំ តាតា"តិ បុច្ឆិត្វា "បិតរា មេ តុម្ហាកំ បណ្ណំ បេសិត"ន្តិ វុត្តេ បណ្ណំ គហេត្វា វាចេត្វា តុដ្ឋមានសោ "បស្សថ, ភោ, មម សាមិកោ មយិ សិនេហំ កត្វា ជេដ្ឋបុត្តស្ស មង្គលំ ករោតូ"តិ មម សន្តិកំ បហិណិ។ "សីឃំ ទារុអាទីនិ អាហរថា"តិ គហបតិកេ អាណាបេត្វា គាមមជ្ឈេ វុត្តប្បការំ គេហំ ការាបេត្វា គាមសតតោ បណ្ណាការំ អាហរាបេត្វា ជនបទសេដ្ឋិនោ ធីតរំ អានេត្វា មង្គលំ កត្វា សេដ្ឋិស្ស សាសនំ បហិណិ "ឥទញ្ចិទញ្ច មយា កត"ន្តិ។

តំ សុត្វា សេដ្ឋិនោ "យំ ការេមិ, តំ ន ហោតិ។ យំ ន ការេមិ, តំ ហោតី"តិ មហន្តំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជិ។ បុត្តសោកេន សទ្ធិំ សោ សោកោ ឯកតោ ហុត្វា កុច្ឆិឌាហំ ឧប្បាទេត្វា អតិសារំ ជនេសិ។ សេដ្ឋិធីតាបិ "សចេ កោចិ សេដ្ឋិនោ សន្តិកា អាគច្ឆតិ, មម អកថេត្វា សេដ្ឋិបុត្តស្ស បឋមតរំ មា កថេថា"តិ អាណាបេសិ។ សេដ្ឋិបិ ខោ "ន ទានិ ទុដ្ឋបុត្តំ មម សាបតេយ្យស្ស សាមិកំ ករិស្សាមី"តិ ចិន្តេត្វា ឯកំ អាយុត្តកំ អាហ – "មាតុល, បុត្តំ មេ ទដ្ឋុកាមោម្ហិ, ឯកំ បាទមូលិកំ បេសេត្វា ឯកំ បណ្ណំ លិខិត្វា បេសេត្វា មម បុត្តំ បក្កោសាបេហី"តិ។ សោ "សាធូ"តិ បណ្ណំ ទត្វា ឯកំ បុរិសំ បេសេសិ។ សេដ្ឋិធីតា សេដ្ឋិស្ស ពលវគិលានកាលេ ឃោសិតកុមារំ អាទាយ អគមាសិ។ សេដ្ឋិ កាលមកាសិ។ រាជា បិតរិ កាលង្កតេ បិតរា ភុត្តភោគំ ទត្វា សព្ពសតេន សេដ្ឋិដ្ឋានំ អទាសិ។ ឃោសិតសេដ្ឋិ នាម ហុត្វា មហាសម្បត្តិយំ ឋិតោ សេដ្ឋិធីតាយ កាឡិយា វចនេន អាទិតោ បដ្ឋាយ សត្តសុ ឋានេសុ អត្តនោ មហាយុត្តកានំ ទត្វា ទេវសិកំ សតសហស្សំ វិស្សជ្ជេត្វា ទានំ បដ្ឋបេសិ។ ឯវមស្ស សត្តសុ ឋានេសុ អនេកាការេន បុញ្ញវតោ ឥទ្ធិ។ តត្ថ គហន្តិ គេហំ វុច្ចតិ, គេហ បតិ គហបតិ។ មហាសាលកុលេ អធិបតិស្សេតំ នាមំ។ កេសុចិ បោត្ថកេសុ ឃោសិតានន្តរំ មេណ្ឌកោ លិខិតោ។

បញ្ចន្នំ មហាបុញ្ញានំ បុញ្ញវតោ ឥទ្ធីតិ ឯត្ថ បុញ្ញិទ្ធិ បញ្ចន្នំ មហាបុញ្ញានំ ជេដ្ឋាតិ អត្ថោ។ បញ្ច មហាបុញ្ញា នាម មេណ្ឌកសេដ្ឋិ, តស្ស ភរិយា ចន្ទបទុមា, បុត្តោ ធនញ្ចយសេដ្ឋិ, សុណិសា សុមនទេវី, ទាសោ បុណ្ណោ នាមាតិ។ ឥមេ បញ្ច ជនា បច្ចេកពុទ្ធេ គតាធិការា។ តេសុ មេណ្ឌកសេដ្ឋិ អឌ្ឍតេរសានិ កោដ្ឋសតានិ សោធាបេត្វា សីសំ ន្ហាតោ ទ្វារេ និសីទិត្វា ឧទ្ធំ ឧល្លោកេតិ, អាកាសតោ រត្តសាលិធារា ឱបតិត្វា សព្ពកោដ្ឋេ បូរេតិ។ តស្ស ភរិយា តណ្ឌុលំ ឯកនាឡិមត្តំ គហេត្វា ភត្តំ បចាបេត្វា ឯកស្មិំ សុបព្យញ្ជនកេ សុបំ ការេត្វា សព្ពាលង្ការប្បដិមណ្ឌិតា ទ្វារកោដ្ឋកេ បញ្ញត្តាសនេ និសីទិត្វា "សព្ពេ ភត្តេន អត្ថិកា អាគច្ឆន្តូ"តិ ឃោសាបេត្វា បក្កោសាបេត្វា សុវណ្ណកដច្ឆុំ អាទាយ អាគតាគតានំ ឧបនីតភាជនានិ បូរេត្វា ទេតិ, សកលទិវសម្បិ ទេន្តិយា កដច្ឆុនា សកិំ គហិតដ្ឋានមត្តមេវ បញ្ញាយតិ។ តស្ស បុត្តោ សីសំ ន្ហាតោ សហស្សត្ថវិកំ អាទាយ "កហាបណេហិ អត្ថិកា អាគច្ឆន្តូ"តិ ឃោសាបេត្វា អាគតាគតានំ គហិតភាជនានិ បូរេត្វា ទេតិ។ ថវិកាយ កហាបណសហស្សមេវ ហោតិ។ តស្ស សុណិសា សព្ពាលង្ការប្បដិមណ្ឌិតា ចតុទោណិកំ វីហិបិដកំ អាទាយ អាសនេ និសិន្នា "ពីជេន អត្ថិកា អាគច្ឆន្តូ"តិ ឃោសាបេត្វា អាគតាគតានំ គហិតភាជនានិ បូរេត្វា ទេតិ, បិដកំ យថាបូរិតមេវ ហោតិ។ តស្ស ទាសោ សព្ពាលង្ការប្បដិមណ្ឌិតោ សុវណ្ណយុគេ សុវណ្ណយោត្តេហិ គោណេ យោជេត្វា សុវណ្ណបតោទយដ្ឋិំ អាទាយ គោណានំ គន្ធបញ្ចង្គុលិកានិ ទត្វា វិសាណេសុ សុវណ្ណកោសកេ បដិមុញ្ចិត្វា ខេត្តំ គន្ត្វា បាជេតិ, ឥតោ តិស្សោ, ឥតោ តិស្សោ, មជ្ឈេ ឯកាតិ សត្ត សីតាយោ ភិជ្ជិត្វា គច្ឆន្តិ។ ជម្ពុទីបវាសិនោ ភត្តពីជហិរញ្ញសុវណ្ណាទីសុ យថារុចិតំ សេដ្ឋិគេហតោយេវ គណ្ហិំសុ។ អនុក្កមេន បន ភទ្ទិយនគរំ អនុប្បត្តេ ភគវតិ ភគវតោ ធម្មទេសនាយ បញ្ច មហាបុញ្ញា ច

ធនញ្ជយសេដ្ឋិស្ស ធីតា វិសាខា ច សោតាបត្តិផលំ បាបុណិំសុ។ អយំ បន តេសំ បញ្ចន្នំ មហាបុញ្ញានំ បុញ្ញចេតនា វុឌ្ឍិ។ សង្ខេបេន បន បរិបាកកេន បុញ្ញសម្ភារេន ញាណាការវិសេសេន បុញ្ញចេតនា វុឌ្ឍិ។

វិជ្ជាយមិទ្ធិតិច្ឆេទេ ញាណាការេ ភន្ធាទិវិជ្ជេ ចា រូបចារេសិទ្ធិ បត្តិតសិទ្ធិ អញ្ញា ចា វិជ្ជេ ធាតេរត្តិតិ វិជ្ជាធរា។ វិជ្ជេ បរិជេបេយ្យតាតិ មេធាបធារេ វិជ្ជេ យុតេលន បរិចេត្តត្តា។ តេសំ ចុត្តត្តេបចាតិ។

សម្មាបយោគិទ្ធិតិច្ឆេទេ ញាណាការេយត្តំ បុច្ឆិត្វា អញ្ញស្ស វិសេសស្ស អភាវតោ “ភវយា”តិ អបុច្ឆិត្វា បការេយត្តេយេច បុច្ឆេត្តេន “ភធ”ត្តិ បុច្ឆា ភវា, វេធេច “ឧច”ត្តិ និភយនំ ភវំ។ ឧត្តំ ច បដិបត្តិសង្ខាតស្សេច សម្មាបយោគស្ស ធីបនចេសេន បុរិយបិញ្ញត្តសធីសាច បិញ្ញត្ត អាភវា។ អដ្ឋភធាយំ បន សភដញ្ញហាធិភរលាចេសេន មភិត្តិ សំវិធហនំ មភិត្តិ សិប្បភយំ មភិត្តិ វេជ្ជភយំ វិណ្ណំ វេធានំ រក្ខហលំ វិណ្ណំ បិដភានំ រក្ខហលំ, អត្តយេសា ភសនចបនាធីតិ រូបិធាយ វំ វំ ភយំ ភត្វា និព្ពត្តវិសេសា វត្ត វត្ត សម្មាបយោគបច្ចយា ញាណាភេដ្ឋន ញាណ្ឌិតិ អាភវាតិ។

ញាណ្ឌិភធាចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៦៑ អភិនយឃពថា

អភិនយឃពថាចណ្ណភា

១៥៑

ព្ទានិ ព្ទន្តិពថាតត្តរំ បរយិន្តិក្វតំ អភិនយឃំ ឆរឃ្សុរត្តត ពថិតាឃ អភិនយឃពថាឃ អបុព្ពត្ថាតុចណ្ណភា៑ តត្ថ អភិនយរឃាតិ នច្ចាតំ អភិយុពេត នយាពរយា, បដិរចធេនាតិ អរត្ថា៑ រពតអភិនយរយតីតិ កិំ ចុត្តំ រហាតិ? "ឲចំ យហត្ថិរឃា រពោ, ភិក្ខុរច, ឆយ្ហាភិនយរឃា"តិអាឌិសុ (សំ៑ និ៑ ៦៑សិ៣) សុត្តបរឆសុ រឃា រនា អភិនយរឃាតិ ចុរត្តា, តស្មិំ អភិនយរឃ ចត្តយារត អភិនយរយតា បុក្កលោ រពត ឆរយុត នច្ចាតិ អភិនយរយតិ, អភិយុពោ ហុត្វា នយាពច្ឆតិ, បដិចិន្តញ្ញាតីតិ ចុត្តំ រហាតីតិ៑ អយំ តាច រចាឆពស្ស បុច្ឆា៑ ចិនត្តត អភិនយរយតីតិ ចិត្តំ ចិភា អភិនយឃាភាចរតា តថា ចិស្សជ្ជតំ៑ ហត្ថិតិអាឌិ បុត រចាឆតា៑ ហត្ថិ ឃឌីតិ អរត្ថា៑ "ចិនត្តតា"តិ ចុត្តត្តា រតត ហិ អញ្ញាណិ អភិនយរយតីតិ អាហ៑ ត អញ្ញាណិ អភិនយរយតីតិ ចិត្តយរត្តតេច អភិនយឃាភាចរតា បដិរក្ខេបោ៑ ញាតរណត អភិនយរយតីតិ បដិញ្ញា៑ បុត ហត្ថិតិអាឌិ "ញាតរណភា"តិ ចុត្តត្តា អញ្ញាណិ អចិត្តរពាតិ រចាឆតា៑ ត អចិត្តរពា អភិនយរយតីតិ អចិត្តពស្ស អភិនយឃាភាចរតា បដិរក្ខេបោ៑ ចិនត្តត ចាតិអាឌិ បដិញ្ញា៑ បុត ហត្ថិតិអាឌិ នព្ពចិត្តញាណាឃាធាអាឌចរនត រចាឆតា៑ រនរចាឆតាចិស្សជ្ជតេសុបិ ឲរនច តរឃា៑

បររតា បត ពយស្សាពតចិនត្តត ច ញាតរណត ចាតិ ពយស្សាពា នត្តាតិ ឲចំ ពយស្សាពតាឃ បចត្តចិនត្តត ច ញាតរណត ច៑ នច្ចាតុរសាមិពចិនត្តត ច ញាតរណត ចាតិ នច្ចបដិរចឆស្ស អត្ថក្ខុលត្តា នច្ចាតុរសាមិពនក្ខារតត ចិបស្សតានយ្យឃុត្តចិនត្តត ច ចិបស្សតាញាតរណត ច៑ ពចត្តិ ឃថា អភិនយរឃា រហាតិ, តថា ពរធតុពយ្យតា បុច្ឆា៑ ខ្លប្បាភាឌិបរតឃ្យត្តិ ឃស្មា ចិត្តស្ស ខ្លប្បារឆ អនតិ រចតនិពាតំ ខ្លប្បារឆា តត្ថិ៑ អាររម្មណក្ខហណញ្ញាចិត្តំ រតត នហ ខ្លប្បជ្ជយាភា រចតនិពា ពចំ អាររម្មណោ អក្ខហិរត ខ្លប្បជ្ជិស្សត្តិ៑ អភិឆរយុបិ ចិត្តប្បារឆរតច រចតនិពា ចិភត្តា, តស្មា យក្ខញាណស្ស ខ្លប្បារឆ អឌិបតិក្វតំ ចិត្តត្តិ អរត្ថា៑ ញាណស្សាតិ យក្ខញាណស្ស៑ រហតុ បច្ចរឃា ចាតិ ឌតរពា ច ខ្លបត្ថម្ភរពា ច៑ តំនយ្យឃុត្តត្តិ រតត ញាតរណត នយ្យឃុត្តំ៑ តិររាឆរពាចរត្តិ តិព្ពាតាររម្មណំ៑ ឆស្សតាឌិបរតឃ្យត្តិ រនសាតំ ឆស្សតពិច្ចាភាចា តិព្ពាតឆស្សរត អឌិបតិក្វតំ៑ ចិត្តស្សាតិ យក្ខនយ្យឃុត្តចិត្តស្ស៑ តំនយ្យឃុត្តត្តិ រតត ចិនត្តត នយ្យឃុត្តំ៑

១០៑

ឃស្មា ឲតយិ បរិឃាឃំ, ត រពចលំ ចិត្តញាណហិរឃច អភិនយរឃា, អថ រពា នព្ពាបិ យក្ខនយ្យឃុត្តចិត្តរចតនិពា ឆយ្ហា

សច្ចាភិសមយកិច្ចសាធនវសេន អភិសមយា នាម ហោន្តិ, តស្មា តម្បិ បរិយាយំ ទស្សេតុកាមោ កិំ នុ ឯត្តកោយេវ អភិសមយោតិ បុច្ឆិត្វា ន ហីតិ តំ វចនំ បដិក្ខិបិត្វា លោកុត្តរមគ្គក្ខណេតិអាទិមាហ។ ទស្សនាភិសមយោតិ ទស្សនភូតោ អភិសមយោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ សច្ចាតិ សច្ចញាណានិ។ មគ្គញាណមេវ និព្ពានានុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា។ វិមោក្ខោតិ មគ្គវិមោក្ខោ។ វិជ្ជាតិ មគ្គញាណមេវ។ វិមុត្តីតិ សមុច្ឆេទវិមុត្តិ។ និព្ពានំ អភិសមយីយតីតិ អភិសមយោ, សេសា អភិសមេន្តិ ឯតេហីតិ អភិសមយា។

១៧។

បុន មគ្គផលវសេន អភិសមយំ ភិន្ទិត្វា ទស្សេតុំ កិំ នុតិអាទិមាហ។ ផលក្ខណេ បនេត្ថ យស្មា សមុច្ឆេទនដ្ឋេន ខយេ ញាណំ ន លព្ភតិ, តស្មា បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេន អនុប្បាទេ ញាណន្តិ វុត្តំ។ សេសំ បន យថានុរូបំ វេទិតព្ពន្តិ។ ឋទាតិ យស្មា កិលេសប្បហានេ សតិ អភិសមយោ ហោតិ, អភិសមយេ ច សតិ កិលេសប្បហានំ ហោតិ, តស្មា ចោទនាបុព្ពង្គមំ កិលេសប្បហានំ ទស្សេតុកាមោ ឈាយន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឈាយន្តិ យោ អយំ មគ្គដ្ឋោ អរិយបុគ្គលោ។ ឯវមាទិកានិ បនេត្ថ ចត្តារិ វចនានិ ចោទកស្ស បុច្ឆា។ បុន អតីតេ កិលេសេ បជហតីតិ ឋានំ ចោទនាយ ឱការសភាវត្តំ វិស្សជ្ជនំ។ ខីណន្តិ ភង្គវសេន ខីណំ។ និរុទ្ធន្តិ សន្តានវសេន បុនប្បុនំ អនុប្បត្តិយា និរុទ្ធំ។ វិគតន្តិ វត្តមានក្ខណតោ អបគតំ។ វិគមេតីតិ អបគមយតិ។ អត្ថង្គតន្តិ អភាវំ គតំ។ អត្ថង្គមេតីតិ អភាវំ គមយតិ។ តត្ថ ទោសំ ទស្សេត្វា ន អតីតេ កិលេសេ បជហតីតិ បដិក្ខិត្តំ។ អនាគតចោទនាយ អជាតន្តិ ជាតិំ អប្បត្តំ។ អនិព្ពត្តន្តិ សភាវំ អប្បត្តំ។ អនុប្បន្នន្តិ ឧប្បាទតោ បភុតិ ឧទ្ធំ ន បដិបន្នំ។ អបាតុភូតន្តិ បច្ចុប្បន្នភាវេន ចិត្តស្ស អបាតុភូតំ។ អតីតានាគតេ បជហតោ បហាតព្ពានំ នត្ថិតាយ អផលោ វាយាមោ អាបជ្ជតីតិ តទុភយម្បិ បដិក្ខិត្តំ។ រត្តោ រាគំ បជហតីតិ វត្តមានេន រាគេន រត្តោ តមេវ រាគំ បជហតិ។ វត្តមានកិលេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ថាមគតោតិ ថិរភាវំ គតោ។ កណ្ហសុក្កាតិ អកុសលា ច កុសលា ច ធម្មា យុគនទ្ធា សមមេវ វត្តន្តីតិ អាបជ្ជតីតិ អត្ថោ។ សំកិលេសិកាតិ ឯវំ សំកិលេសានំ សម្បយុត្តភាវេ សតិ សំកិលេសេន និយុត្តា មគ្គភាវនា ហោតីតិ អាបជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ បច្ចុប្បន្នេ បជហតោ វាយាមេន សទ្ធិំ បហាតព្ពានំ អត្ថិតាយ សំកិលេសិកា ច មគ្គភាវនា ហោតិ, វាយាមោ ច អផលោ ហោតិ។ ន ហិ បច្ចុប្បន្នានំ កិលេសានំ ចិត្តវិប្បយុត្តតា នាម អត្ថីតិ។

ន ហីតិ ចោទនា វុត្តស្ស វចនស្ស បដិក្ខេបោ។ អត្ថីតិ បដិញ្ញាតំ។ យថា កថំ វិយាតិ អត្ថិភាវស្ស ឧទាហរណទស្សនត្ថំ បុច្ឆា។ យថា អត្ថិ, តំ កេន បការេន វិយ អត្ថិ, កិំ វិយ អត្ថីតិ អត្ថោ។ សេយ្យថាបីតិ យថា នាម។ តរុណរុក្ខោតិ ផលទាយកភាវទីបនត្ថំ តរុណគ្គហណំ។ អជាតផលោតិ ផលទាយកត្តេបិ សតិ ផលគ្គហណតោ បុរេកាលគ្គហណំ។ តមេនន្តិ តំ រុក្ខំ។ ឯនន្តិ និបាតមត្តំ, តំ ឯតន្តិ វា អត្ថោ។ មូលំ ឆិន្ទេយ្យាតិ មូលតោ ឆិន្ទេយ្យ។ អជាតផលាតិ អជាតានិ ផលានិ។ ឯវមេវន្តិ ឯវំ ឯវំ។ ឧប្បាទោ បវត្តំ និមិត្តំ អាយូហនាតិ ចតូហិបិ បច្ចុប្បន្នខន្ធសន្តានមេវ វុត្តំ។ យស្មិំ ហិ ខន្ធសន្តានេ យំ យំ មគ្គញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តេន តេន មគ្គញាណេន បហាតព្ពានំ កិលេសានំ តំ ខន្ធសន្តានំ អពីជំ ហោតិ, តស្ស អពីជភូតត្តា តប្បច្ចយា តេ តេ កិលេសា អនុប្បន្នា ឯវ ន ឧប្បជ្ជន្តិ។ អាទីនវំ ទិស្វាតិ អនិច្ចាទិតោ អាទីនវំ ទិស្វា។ អនុប្បាទោតិអាទីហិ ចតូហិ និព្ពានមេវ វុត្តំ។ ចិត្តំ បក្ខន្ទតីតិ មគ្គសម្បយុត្តំ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ។ ហេតុនិរោធា ទុក្ខនិរោធោតិ កិលេសានំ ពីជភូតស្ស សន្តានស្ស អនុប្បាទនិរោធា អនាគតក្ខន្ធភូតស្ស ទុក្ខស្ស ហេតុភូតានំ កិលេសានំ អនុប្បាទនិរោធោ ហោតិ។ ឯវំ

ទ្យក្លស្ស ហេតុភ្កតកិលេសានំ អត្សប្បាងតិរោធា ទ្យក្លស្ស អត្សប្បាងតិរោធោ ហោតិ។ ឲចំ កិលេសប្យហាតយុត្តិសត្ថាចេតា ឲច អត្ថិ យក្កកាចភាតិអាឌិយាហ។ អដ្ឋកចាយំ (ចិស្ទ្ធិ។ ១។ប័១១) បភ “ឲេតភ កិំ ឌីបិតំ ហោតិ? ក្សយិលន្ធានំ កិលេសានំ បហានំ ឌីបិតំ ហោតិ។ ក្សយិលន្ធា បភ កិំ អតីតា អភាគតា, ឧដាហុ បច្ចុប្បន្នាតិ? ក្សយិលន្ធុប្បន្នាយេច ភាយា”តិ ចត្ថា ពឆិតកិលេសប្យហាតស្ស ចិត្តារកចា ស្សតយឃោលាពចាឃ យក្កសច្ចតិទ្ធេសចណ្ណភាយំ ចុត្តភយេភច ចេឌិតន្តា, ត្ថឆ បភ យក្កនាយោភ បហាតន្តា កិលេសាយេច អឌិប្បេតាតិ។

អភិសមយកចាចណ្ណភា តិដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣៎ ចិវេចកកថា

ចិវេចកកថាចណ្ណតា

១១៎ ប្ដនាតិ បហាតាចឞាតាយ អកិឞយយកថាយ អតត្ថទិ បហាតាកាទិ ឥវេឞ្សេត្ថត កឆិតាយ ឞុត្តត្តបុព្វាភ្គយាយ ចិវេចកកថាយ អបុព្ពត្ថាត្រុចណ្ណតា៎ តត្ថ ឞុត្តវេត្ត តាច វេយ វេកឆីតិ អតចវេឞឞបរិយាគាត៎ ពាលករលិយាតិ ភ្ជាទ្រុពាវេលត ពាហ្យុពាវេលត កត្តព្វា៎ កយត្ថាតិ ឆាចតលឝ្ឈត្តកឞតចបតាឌីតិ កយ្ថាតិ៎ ករិយត្តិតិ ពាលចវេត្តហិ ករិយត្តិ៎ ឞិលំ តិឞ្សាយាតិ ចត្យុបរិឞុទ្ធិឞិលំ តិឞ្សយំ កត្វា៎ ការចេតិតិ កិត្តឞិលឞ្ស ការចតាការចវេតា ព្ពឆ បត វេលាកិយវេលាក្យុត្តទា យក្កការចតា អឆិវេប្យតាតិ៎ ចិវេចកតិឞ្សិតត្តិ តឝក្កចិវេចកំ ឞយុវេច្ឆឝចិវេចកំ តិឞ្សរលាចិវេចកំ តិឞ្សិតំ៎ ចិវេចវេកាតិ ចិចិត្តតា៎ អយពិញ្ញអរិយយក្កការចតាត្រុយុវេត្តា វេយាកី ចិបឞ្សតាក្លវេលា កិច្ចវេតា តឝក្កចិវេចកតិឞ្សិតំ, អញ្ញាឞយវេតា តិឞ្សរលាចិវេចកតិឞ្សិតំ, យក្កក្លវេលា កិច្ចវេតា ឞយុវេច្ឆឝចិវេចកតិឞ្សិតំ, អារយ្ថលាវេតា តិឞ្សរលាចិវេចកតិឞ្សិតំ ការចេតិ៎ ឲឞ តវេយា ចិរាកតិឞ្សិតាឌីឞ្ស៎ ចិវេចវេកាវេយច ហិ ចិវេឌ្ឍតវេឌ្ឍត ចិរាវេកា, តិវេរាឆវេឌ្ឍត តិវេរាវេឆា, វេចាឞឌ្ឍតវេឌ្ឍត វេចាឞវេក្កា៎ អឌ ចា កិវេលវេឞហិ ចិចិត្តត្តា ចិវេចវេកា, កិវេលវេឞហិ ចិរត្តត្តា ចិរាវេកា, កិវេលឞាតំ តិរុទ្ធត្តា តិវេរាវេឆា, កិវេលឞាតញ្ចា បរិច្ចត្តត្តា ចិឞ្សដ្ឋត្តា, តិព្វាវេតចត្តឞ្ស ច ចិឞ្សដ្ឋត្តា វេចាឞវេក្កា៎ វេចាឞវេក្កា បត ទុចិវេឆា បរិច្ចាកវេចាឞវេក្កា ច បក្ខត្តតវេចាឞវេក្កា ច៎ តត្ថ បរិច្ចាកវេចាឞវេក្កាតិ ចិបឞ្សតាក្លវេលា តឝក្កចវេឞត, យក្កក្លវេលា ឞយុវេច្ឆឝចវេឞត កិវេលឞប្យហាត៎ បក្ខត្តតវេចាឞវេក្កាតិ ចិបឞ្សតាក្លវេលា តត្តិត្តការចេត, យក្កក្លវេលា អារយ្ថលាកវេលាត តិព្វាតបក្ខត្តត៎ តក្ខរយយ្យិ ព្ពយឞ្សិ វេលាកិយវេលាក្យុត្តវេយិឞ្សវេក អត្ថចណ្ណតាតវេយ ចដ្ឋតិ៎ តចា ហិ អយំ ឞយ្ថាឌិដ្ឋិអាឌីឞ្ស ឲវេកវេកា ឆវេយ្ថា យចាចុវេត្តត បកាវេរត កិវេលវេឞ ច បរិច្ចជតិ, តិព្វាតញ្ចា បក្ខត្តតិ៎ វេចាឞក្កបរិលាមិត្តិ ព្ពយិតា បត ឞកវេលត ចចវេតត វេចាឞក្កត្តំ បរិលាមិតំ បរិលាតំ, បរិបច្ចិតំ បរិបក្កញ្ចាតិ ចុត្តំ វេហាតិ៎ អយយ្យិ អរិយយក្កការចតាត្រុយុវេត្តា កិក្ខុ យចា ឞយ្ថាឌិដ្ឋិអាឌីឞ្ស ឲវេកវេកា ឆវេយ្ថា កិវេលឞបរិច្ចាកវេចាឞក្កត្តញ្ចា តិព្វាតបក្ខត្តតវេចាឞក្កត្តញ្ចា បរិបច្ចតិ, យចា ច បរិបវេក្កា វេហាតិ, តចា តំ ការចេតិ៎

១១៎ ពីឌកាយក្វតកាយាតិ ឲត្ថ យុលពីឌំ លត្ថពីឌំ អក្កពីឌំ ចញ្ចពីឌំ ពីឌពីឌត្តិ (បរិ៌ ៥១) បញ្ចចិធំ ពីឌំ, ពីឌកាវេយា តាយ ពីឌឞយុវេហាតិ អវេត្ថា៎ តវេឆច បត ឞយ្យត្តតិលក្ខរបិត្យុការចវេតា បដ្ឋាយ ក្វតកាវេយា តាយ, ក្វតាតំ ឌាតាតំ តិព្វត្តយុលតិលក្ខរាតំ ឞយុវេហាតិ អវេត្ថា៎ វេឆចតាបរិក្កវេហ ឞតិ តិលក្ខរកាលវេតា បក្វតិ វេហាតីតិ វេតឞំ វេឆចតាឞក្លាតាតំ ក្វតាតំ កាវេយាតិបិ ក្វតកាវេយាតិ ចឝត្តិ៎ ចុដ្ឋិត្តិ អក្ខរាឌិចវេឞត៎ ចិរុឡ្ហិត្តិ លត្ថាឌិចវេឞត៎ វេចបុល្លត្តិ បុប្បាឌិចវេឞត៎ ឆវេយ្ថុ បត ចុដ្ឋិត្តិ អបុព្ពឆយ្យចត្តិចវេឞត៎ ចិរុឡ្ហត្តិ ឞកិច្ចករលាឞាឆតចវេឞត៎ វេចបុល្លត្តិ កិច្ចតិប្បត្តិចវេឞត ចិបុលការចត្តិ អវេត្ថា៎ ចិបុលត្តត្តិបិ បរិវេឋ៎ អឌ ចា ឲតាតិ តីណិ បឝាតិ ឞិលឞយាឆិបញ្ញាហិបិ វេយាវេឌត្តិ៎

យក្កឝតិទ្ទេឞចណ្ណតា

១៣. សុត្តត្ថនិទ្ទេសេ សម្មាទិដ្ឋិយាតិ សាមិចចនំ. ឥមាតចិបស្សនាមគ្គផលនិព្ពានេតសុ លោកិយចិរតិសម្បយុត្តចិត្តេ ច យថាយោគំ សម្បយោគតោ ច អារម្មណតោ ច ចត្តមានាយ សម្មាទិដ្ឋិយា សាមញ្ញលក្ខណតោ ឯកីភូតាយ សម្មាទិដ្ឋិយា. ចិក្ខម្ភនចិមោក្ខោតិ ចិក្ខម្ភនចសេន ចុទិករណចសេន ចិមោក្ខោ. ពេសំ? តីចរណានំ. តស្ស បចយំ ឥមានំ ភាចយតោតិអាទិ ចិក្ខម្ភនចសេន បចយញ្ញានមេច ចុត្តំ. តម្ពិ ចុទេត្ត សេសញ្ញានានិបិ ចុត្តានេច ហោន្តិ. ឥមានេតសុបិ សម្មាទិដ្ឋិយា ចិជ្ជមានត្តា សម្មាទិដ្ឋិយា ចិមោក្ខោ នាម ហោតិ.

តទង្គចិមោក្ខោតិ តេន តេន ចិបស្សនាញាណង្គេន ចិមោក្ខោ. ទិដ្ឋិគតានន្តិ ទិដ្ឋិចិមោក្ខស្ស ទុក្ករត្តា បធានត្តា ច ទិដ្ឋិចិមោក្ខោច ចុត្តោ. តម្ពិ ចុទេត្ត និច្ចសញ្ញាទិចិមោក្ខោបិ ចុត្តោច ហោតិ. និព្ពេធភាគិយំ សមាធិន្តិ ចិបស្សនាសម្បយុត្តសមាធិំ. សមុច្ឆេទចិមោក្ខោតិ កិលេសានំ សមុច្ឆេទេន ចិមោក្ខោ. លោកុត្តរំ ខយគាមិមគ្គន្តិ ខយសង្ខាតនិព្ពានគាមិលោកុត្តរមគ្គំ. បដិប្បស្សទ្ធិចិមោក្ខោតិ កិលេសានំ បដិប្បស្សទ្ធិយា ចិមោក្ខោ. និស្សរណចិមោក្ខោតិ សព្ពសង្ខតនិស្សរណភូតោ សង្ខារចិមោក្ខោ. ឥត្ថុជាតោ ហោតីតិ ឆន្ទការេក ជាតឆម្មឥន្ទោ ហោតិ. សទ្ធាធិមុត្តោតិ ឆន្ទការេកមេច សទ្ធាយ អធិមុត្តោ ហោតិ. ចិត្តញ្ចស្ស ស្វាធិដ្ឋិតន្តិ ឆន្ទការេកមេច ចិត្តញ្ច អស្ស យោគិស្ស សុអធិដ្ឋិតំ សុដ្ឋុ បតិដ្ឋិតំ ហោតិ. ឥតិ ឥត្ថោ សទ្ធា ចិត្តន្តិ ឥមេ តយោ ឆម្មា ឆន្ទការេក ឧបក្កចិមោក្ខំ ឧបនិស្សយត្តា និស្សយា នាម. ពេចិ បន "ចិត្តញ្ចស្ស ស្វាធិដ្ឋិតន្តិ សមាធិ ចុត្តោ"តិ ចទន្តិ. ចិរាគាទីសុបិ ឯសេច នយោ.

និរោធចារេ បន និរោធសង្ខាតោ អត្ថោ បរិយាយចចនំ ឥស្សេត្តន អយតា ឆាតូតិ ចុត្តំ, សេសេសុ និរោធោ និព្ពានន្តិ ឧភយត្ថាបិ និព្ពានមេច. ទ្វាទស និស្សយាតិ ឥត្ថសទ្ធាចិត្តានិមេច ចិមោក្ខាទីសុ ចតូសុ ឯពេកស្មិំ តយោ តយោ កត្វា ទ្វាទស និស្សយា ហោន្តិ.

១៤. សម្មាសង្កប្បចាយាមសតិសមាធីនម្បិ ឥមិនាច នយេន អត្ថយោជនា ចេទិតព្ពា. សម្មាចាចាកម្មន្តា ជីចានំ បន ឥសានក្ខណេ ចិបស្សនាក្ខណេ ច អភាចា ឥសានចិបស្សនានំ បុព្វភាគបរភាគចសេន ចត្តមានា ចិរតិយោ ឥសានចិបស្សនា សត្តិស្សិតា កត្វា ចុត្តាតិ ចេទិតព្ពំ. តីចរណានំ ទិដ្ឋិគតាទីនំ ចិមោក្ខចិរាគនិរោធបដិនិស្សគ្គា ចា, បចត្តមានានំ ចិរតីនំ ចិមោក្ខាទយោ នាមាតិ ចេទិតព្ពំ. យថា អដ្ឋកនិបាតេ "តតោ, ត្វំ ភិក្ខុ, ឥមំ សមាធិំ សចិតក្កំ សចិចារម្បិ ភាចេយ្យាសិ, អចិតក្កចិចារមត្តម្បិ ភាចេយ្យាសិ, អចិតក្កំ អចិចារម្បិ ភាចេយ្យាសិ, សប្បីតិកម្បិ ភាចេយ្យាសិ, និប្បីតិកម្បិ ភាចេយ្យាសិ, សាតសហគតម្បិ ភាចេយ្យាសិ, ឧបេក្ខាសហគតម្បិ ភាចេយ្យាសី"តិ (អ. និ. ប.៤៣) មេត្តាទយោ ពាយានុបស្សនាទយោ ច និយកជ្ឈត្តមូលសមាធិចសេន ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានិកា ចិយ ចុត្តា, ឯចមិធាបិ បុព្វភាគបរភាគចសេន ចិរតិយោ ចុត្តាតិ ចេទិតព្ពំ. ឥសានតត្ថាយមត្តំ ពេហត្វា ន ភាចា អត្ថាទិក្ខិតព្ពា. ពម្ពុទិក្ខា ឥទ្ធចចនំ, អាចរិយេ បយិរុបាសិត្វា អធិប្បាយតោ ពេហតព្ពំ.

១៥-១៧. ចោជ្ឈង្គាទិលត្ថិយចារេសុបិ ឥមិនាច នយេន អត្ថោ ចេទិតព្ពោតិ.

ចិមោក្ខកថាចណ្ណនា និដ្ឋិតា.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

꩕꩝ ꨌꨣꨪꨢꨩꨆꨔꨩ

ꨌꨣꨪꨢꨩꨆꨔꨩꨥꨘꨘꨩ

[illegible]

ꨌꨣꨪꨢꨩꨆꨔꨩꨥꨘꨘꨩ [illegible]꩝

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩។ បាដិហារិយកថា

បាដិហារិយកថាវណ្ណនា

៣០។ ឥទានិ លោកុត្តរចរិយាបរិយោសានាយ ចរិយាកថាយ អនន្តរំ លោកុត្តរានុសាសនបរិយោសានំ បាដិហារិយំ ទស្សេន្តេន កថិតាយ សុត្តន្តបុព្ពង្គមាយ បាដិហារិយកថាយ អបុព្ពត្ថានុវណ្ណនា។ តត្ថ សុត្តន្តេ តាវ បាដិហារិយានីតិ បច្ចនីកបដិហរណវសេន បាដិហារិយានិ។ ឥទ្ធិបាដិហារិយន្តិ ឥជ្ឈនវសេន ឥទ្ធិ, បដិហរណវសេន បាដិហារិយំ, ឥទ្ធិយេវ បាដិហារិយំ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ។ ឥតរេសុ បន អាទិស្សនវសេន អាទេសនំ, អនុសាសនវសេន អនុសាសនី។ សេសំ វុត្តនយេវ។

ឥធាតិ ឥមស្មិំ លោកេ។ ឯកច្ចោតិ ឯកោ បោសោ។ ឥទ្ធិបាដិហារិយនិទ្ទេសោ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថោយេវ។ និមិត្តេន អាទិសតីតិ អាគតនិមិត្តេន វា គតនិមិត្តេន វា ឋិតនិមិត្តេន វា កថេតិ។ ឯវម្បិ តេ មនោតិ ឯវម្បិ តវ មនោ សោមនស្សិតោ វា ទោមនស្សិតោ វា កាមវិតក្កាទិសម្បយុត្តោ វា។ អបិ-សទ្ទោ សម្បិណ្ឌនត្ថោ។ ឥត្ថម្បិ តេ មនោតិ សោមនស្សិតាទិតោ ឯកេកវិធេបិ ចិត្តេ នានប្បការបរិទីបនំ។ ឥតិបិ តេ ចិត្តន្តិ ឥតិបិ តវ ចិត្តំ, ឥមញ្ច ឥមញ្ច អត្ថំ ចិន្តយមានំ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ ពហុំ ចេបិ អាទិសតីតិ ចិត្តតោ អញ្ញំ វា ឥទញ្ច ឥទញ្ច នាម អហោសិ ភវតិ ភវិស្សតីតិ ពហុកម្បិ កថេតិ។ តថេវ តំ ហោតិ, នោ អញ្ញថាតិ តំ សព្ពម្បិ យថា យថា កថិតំ, តថេវ ហោតិ, អញ្ញថា ន ហោតិ។

ន ហេវ ខោ និមិត្តេន អាទិសតីតិ និមិត្តំ ជានេត្វាបិ កេវលំ និមិត្តេនេវ ន កថេតិ។ អបិចាតិ អបរបរិយាយទស្សនំ។ មនុស្សានន្តិ ចិត្តំ ជានន្តានំ មនុស្សានំ។ អមនុស្សានន្តិ យក្ខបិសាចាទីនំ។ ទេវតានន្តិ ចាតុមហារាជិកាទីនំ។ សទ្ទំ សុត្វាតិ អញ្ញស្ស ចិត្តំ ញត្វា កថេន្តានំ សទ្ទំ សុណិត្វា។ បនាតិ និបាតោ បុន អារព្ភ។ វិតក្កយតោតិ យំ វា តំ វា វិតក្កេន្ត វិតក្កេន្តស្ស។ វិចារយតោតិ វិតក្កសម្បយុត្តេនេវ វិចារេន វិចារេន្តស្ស។ វិតក្កវិប្ផារសទ្ទំ សុត្វាតិ វិតក្កវេគវសេន ឧប្បន្នំ វិប្បលបន្តានំ សុត្តប្បមត្តាទីនំ កូជនសទ្ទំ សុត្វា។ យំ វិតក្កយតោ សោ សទ្ទោ ឧប្បន្នោ, តស្ស វសេន “ឯវម្បិ តេ មនោ”តិអាទីនិ អាទិសតិ។

អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិន្តិ វិតក្កវិចារក្ខោភវិរហិតសន្តចិត្តស្សាបិ ជានសមត្ថំ ទស្សេន្តេន វុត្តំ, សេសចិត្តជាននេ បន វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាតីតិ ចេតោបរិយញាណលាភី។ ភោតោតិ ភវន្តស្ស។ មនោសង្ខារា បណិហិតាតិ ចិត្តសង្ខារា ឋបិតា។ អមុកំ នាម វិតក្កំ វិតក្កយិស្សតីតិ កុសលាទិវិតក្កំ វិតក្កយិស្សតិ បវត្តយិស្សតីតិ បជានាតិ។ បជានន្តោ ច អាគមនេន ជានាតិ, បុព្ពភាគេន ជានាតិ, អន្តោសមាបត្តិយំ ចិត្តំ ឱលោកេត្វា ជានាតិ។ អាគមនេន ជានាតិ នាម កសិណបរិកម្មកាលេយេវ “យេនាការេន កសិណភាវនំ អារទ្ធោ បឋមជ្ឈានំ វា ទុតិយាទិជ្ឈានំ វា អដ្ឋ សមាបត្តិយោ វា ឧប្បាទេស្សតី”តិ ជានាតិ។ បុព្ពភាគេន ជានាតិ នាម បឋមវិបស្សនាយ អារទ្ធាយ ឯវំ ជានាតិ, “យេនាការេន វិបស្សនំ អារទ្ធោ សោតាបត្តិមគ្គំ វា

ឧប្បាទេស្សតិ...បេ... អរហត្តម្បិ ច ឧប្បាទេស្សតី”តិ ជានាតិ។ អន្តោសមាបត្តិយំ ចិត្តំ ឱលោកេត្វា ជានាតិ នាម “យេនាការេន ឥមស្ស មនោសង្ខារា ឋបិតា, ឥមស្ស នាម ចិត្តស្ស អនន្តរា ឥមំ នាម វិតក្កំ វិតក្កេស្សតិ, ឥតោ វុដ្ឋិតស្ស ឯតស្ស ហានភាគិយោ ច សមាធិ ភវិស្សតិ, ឋិតិភាគិយោ ច វិសេសភាគិយោ ច និព្វេធភាគិយោ ច, អភិញ្ញាយោ ច ឧប្បាទេស្សតី”តិ ជានាតិ។ ពហុំ ចេបិ អាទិសតីតិ ចេតោបរិយញាណស្ស ចិត្តចេតសិកានំយេវ អារម្មណករណតោ សរាគាទិសោឡសប្បភេទវសេន ពហុំ ចេបិ ភណតិ, ន អញ្ញថេសនាតិ វេទិតព្វំ។ តថេវ តំ ហោតីតិ ឥទំ ឯកំសេន តថេវ ហោតិ។ ចេតោបរិយញាណវសេន ញាតត្តា អញ្ញថាភាវោ នាម នត្ថិ។

ឯវំ វិតក្កេថាតិ ឯវំ នេក្ខម្មវិតក្កាទយោ បវត្តេន្តា វិតក្កេថ។ មា ឯវំ វិតក្កយិត្ថាតិ ឯវំ កាមវិតក្កាទយោ បវត្តេន្តា មា វិតក្កយិត្ថ។ ឯវំ មនសិ ករោថាតិ ឯវំ អនិច្ចសញ្ញមេវ, ទុក្ខសញ្ញាទីសុ វា អញ្ញតរំ មនសិ ករោថ។ មា ឯវំ មនសាកត្ថាតិ ឯវំ និច្ចន្តិអាទិនា នយេន មា មនសិ អកត្ថ។ ឥទំ បជហថាតិ ឥទំ បញ្ចកាមគុណរាគាទិំ បជហថ។ ឥទំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរថាតិ ឥទំ ចតុមគ្គផលប្បភេទំ លោកុត្តរធម្មមេវ បាបុណិត្វា និប្ផាទេត្វា វិហរថ។

១០។ ឥទានិ ឥទ្ធិបាដិហារិយេ អបរំ បរិយាយំ វិសេសេន ទស្សេន្តោ នេក្ខម្មំ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធីតិអាទិមាហ។ តត្ថ កាមច្ឆន្ទំ បដិហរតីតិ អត្តនោ បដិបក្ខភូតំ កាមច្ឆន្ទំ បដិពាហំ ហុត្វា ហរតិ បជហតីតិ តទេវ នេក្ខម្មំ បាដិហារិយំ នាមាតិ អត្ថោ។ យេ តេន នេក្ខម្មេន សមន្នាគតាតិ ឯវំ កាមច្ឆន្ទបដិហារកេន តេន នេក្ខម្មេន យេ បុគ្គលា បដិលាភវសេន សមន្នាគតា។ វិសុទ្ធចិត្តាតិ កាមច្ឆន្ទាភាវតោ វិសុទ្ធចិត្តា។ អនាវិលសង្កប្បាតិ កាមសង្កប្បេន អនាលុលិតនេក្ខម្មសង្កប្បា។ ឥតិ អាទេសនាបាដិហារិយន្តិ បរចិត្តកុសលេន ច អញ្ញេន ច សម្មាសម្ពុទ្ធេន ច ពុទ្ធសាវកេហិ ច ឯវំ អាទេសនា បាដិហារិយន្តិ អត្ថោ។ អថ ច ឥតិ ឯវំ អាទិសតំ អាទេសនាបាដិហារិយន្តិ អាទេសនសង្ខាតំ បាដិហេរំ កត្វា បយុជ្ជិតព្វន្តិ។ ឯវំ អាវជ្ជិតព្វន្តិ ឥមិនា ច បការេន ឥមិនា ច បការេន អាទិតោ វេចិត្តំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តទនុធម្មតា សតិ ឧបដ្ឋបេតព្វាតិ តស្ស នេក្ខម្មស្ស អនុកូលភូតា សតិ ភុសំ ឋបេតព្វា។ ឥតិ អនុសាសនីបាដិហារិយន្តិ ឯត្ថ អាទេសនាបាដិហារិយយោជនាយ វិយ យោជនា ញាតព្វា។ អព្យាបាទាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ បិធោ បន ឈានាទីនិ សង្ខិបិត្វា អន្តេ អរហត្តមគ្គោវ ទស្សេត្វា លិខិតោ។ តត្ថ ចតូសុបិ មគ្គេសុ “ឯវំ អាវជ្ជិតព្វន្តិ”តិអាទិ ឯកចិត្តក្ខណិកត្តា មគ្គស្ស បុព្វភាគវសេន វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ មគ្គស្ស ហិ បុព្វភាគក្ខណាយ លោកិយមគ្គសង្ខាតាយ វុដ្ឋានគាមិនិយា វិបស្សនាយ មគ្គុប្បាទកត្តា អាវជ្ជនាទីសុ ភវតុ តាយ ឧប្បន្នោ មគ្គោបិ អាវជ្ជិតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ នាម ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ សព្វត្ថិកេចាចរិយា បន “ឯកេកមគ្គោ សោឡសក្ខណិកោ”តិ វទន្តិ។ តទនុធម្មតាសតិឧបដ្ឋានំ បន បុព្វភាគេ យុជ្ជតិយេវាតិ។

១១។ បុន នេក្ខម្មំ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធីតិអាទីនិ “ឥទ្ធិបាដិហារិយ”ន្តិបទស្ស កម្មធារយសមាសត្ថទីបនត្ថំ វុត្តានិ។ វុត្តេសុ តីសុ ឥទ្ធិបាដិហារិយេស្វេវ សមាសេត្វា វុត្តេ សេសានំ ទ្វិន្នម្បិ វុត្តាវ ហោតីតិ ឥមស្មិំ បរិយាយេ មូលភូតស្ស ឥទ្ធិបាដិហារិយស្សេវ សមាសេត្វា វុត្តោតិ វេទិតព្វន្តិ។

ປາຏິຫາຣິຍກຖາຈຕ຺ຕຖາ ນິຏ຺ຐິຕາ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ល៊ិ៍ ນຍນີນກຣາ

ນຍນີນກຣາចណ្ណភា

໑໑៍ ຊາຕື ປາຣິຫາຣິຍກຣາກຄ ອາຣິປາຣິຫາຣິຍກ្ຫຕຍ្យ ຊາດື້ປາຣິຫາຣິຍນຕີຫິຕຍ្យ ນຍນີນິກາຈຍ្យ ຊາດື້ປາຣິຫາຣິຍກາຈຣີປກຕ្ត ຣາກລກຣາຍ ກິຕື້ຕ្ថາປິ ນຍນີນກຣາ ຊາດື້ປາຣິຫາຣິຍນຕ្តរត្ត ປຸກ ກຣິຕາ៍ ຕຍ្យາ ອຕ្តចណ្ណភា ຕຕ្ត ກຣິຕາເຍຈາຕິ៍

ນຍນີນກຣາចណ្ណភា ກິຕື້ຕາ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໘· ສຕິປຏ຺ຐານກຖາ

ສຕິປຏ຺ຐານກຖາວຓ຺ຓນາ

໑໓· ອິທານິ ສມສີສກຖານນ຺ຕໍ ອຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕສ຺ສ ອິທ຺ທິປາຏິຫາຣິຍສ຺ສ ສາທເກ ສຕິ ອນຸປສ຺ສນາທິເສເສ ເທສ຺ເສຕ຺ຕ ກຖິຕາຍ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕປຸພ຺ພງ຺ຄມາຍ ສຕິປຏ຺ຐານກຖາຍ ອປຸພ຺ພຕ຺ຖານຸວຓ຺ຓນາ· ຕຕ຺ຖ ສຸຕ຺ຕເນ຺ຕ ຕາວ ຈຕ຺ຕາໂຣເມຕິ ຄຓນປຣິເຈ຺ເຉທາ, ເຕນ ນ ຕໂຕ ເຫຏ຺ຐາ, ນ ອຸທ຺ທໍ ສຕິປຏ຺ຐານປຣິເຈ຺ເຉທໍ ທີເປຕິ· ພ຺ເຣເມຕິ ຫິທ຺ທິສິຕພ຺ພທີສສ຺ສນໍ· ກິລ຺ເລເຍຕິ ອຍຸປທິປ຺ປາທຄປຸປ຺ປລິລປນໍ· ສຕິປຏ຺ຐານາຕິ ຕເຍາ ສຕິປຏ຺ຐານາ ສຕິໂຄຈຣາປິ, ຕິສ຺ສາ ປຏິປເຕ຺ຕສຸ ສາຈເຣກສຸ ສຕ຺ເຕາ ປຏິຍາຕຸຕຍຈິຕິຈຕ຺ຕາປິ, ສຕິປິ· “ຈຕຸນ຺ນໍ, ກິລ຺ເລເວ, ສຕິປຏ຺ຐານານໍ ສມຸທຍ຺ຸຈ ອຕ຺ຖງ຺ຄມ຺ຸຈ ເທເສສ຺ສາມີ”ຕິອາທີສຸ (ສໍ· ນິ· ໕·໔໐໘) ຫິ ສຕິໂຄຈເຣາ “ສຕິປຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ ວຸເຕ຺ຕາ· ຕສ຺ເສຕ຺ຖາ – ປຕິຏ຺ຐາຕິ ຕສ຺ມິນ຺ຕິ ປຏ຺ຐານໍ· ກາ ປຕິຏ຺ຐາຕິ? ສຕິ· ສຕິຍາ ປຏ຺ຐານໍ ສຕິປຏ຺ຐານນ຺ຕິ·

“ຕເຍາ ສຕິປຏ຺ຐານາ ຍທຣິເຍາ ເສວຕິ, ຍທຣິເຍາ ເສວຍາເນາ ສຕ຺ຖາ ຄຓາຍນຸສາສິຕຸມຣຫຕີ”ຕິ (ມ· ນິ· ໓·໓໐໔, ໓໑໑) ເອຕ຺ຖ ຕິສ຺ສາ ປຏິປເຕ຺ຕສຸ ສາຈເຣກສຸ ສຕ຺ເຕາ ປຏິຍາຕຸຕຍຈິຕິຈຕ຺ຕາ “ສຕິປຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕາ· ຕສ຺ເສຕ຺ຖາ – ປຏ຺ເຐປຕພ຺ພເຕາ ປຏ຺ຐານໍ, ປວຕ຺ຕຍິຕພ຺ພເຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ· ເກນ ປຏ຺ເຐປຕພ຺ພເຕາຕິ? ສຕິຍາ· ສຕິຍາ ປຏ຺ຐານໍ ສຕິປຏ຺ຐານນ຺ຕິ· “ຈຕ຺ຕາເຣາ ສຕິປຏ຺ຐານາ ກາວິຕາ ພຫຸລີກຕາ ສຕ຺ຕ ເພາຊ຺ຌງ຺ເຄ ປຣິປູເຣນ຺ຕີ”ຕິອາທີສຸ (ມ· ນິ· ໓·໑໔໗) ປນ ສຕິເຍວ “ສຕິປຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕາ· ຕສ຺ເສຕ຺ຖາ – ປຕິຏ຺ຐາຕີຕິ ປຏ຺ຐານໍ, ອຸປຏ຺ຐາຕິ ໂອກ຺ກນ຺ທິຕ຺ວາ ປກ຺ຂນ຺ທິຕ຺ວາ ປວຕ຺ຕຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ· ສຕິເຍວ ປຏ຺ຐານໍ ສຕິປຏ຺ຐານໍ· ອຖ ວາ ສຣເຓຏ຺ເຐນ ສຕິ, ອຸປຏ຺ຐາເນຏ຺ເຐນ ອຸປຏ຺ຐານໍ· ອິຕິ ສຕິ ຈ ສາ ອຸປຏ຺ຐານ຺ຸຈາຕິປິ ສຕິປຏ຺ຐານໍ· ອິທມິທ ອທິເປ຺ປຕໍ· ຍທິ ເອວໍ ກສ຺ມາ ສຕິປຏ຺ຐານາຕິ ພຫຸວຈນໍ ກຕນ຺ຕິ? ສຕິພຫຸຕ຺ຕາ· ອາເຣມ຺ມຓເພເທນ ຫິ ພຫຸກາ ຕາ ສຕິເຍາຕິ·

ກສ຺ມາ ປນ ຈຕ຺ຕາໂຣຕິ ກເຣຈຕຸກ຺ຍຕາປຸຕ຺ຖາ· ອິຕາຕິ ອາຍສ຺ມີ ສາຣິປຸເຕ຺ຕາ· ກິລ຺ຕິ ນີສາເຣ ກທໍ ອິຕິລ຺ຕີຕິ ກິລ຺ຕໍ ເສສປທານໍ ອຕ຺ຖວຓ຺ຓນາ ປເຣຕ຺ຕ ສຸຕຍເທາຕາຕກຖາຍ ຍຖາສຸຕິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາຍໍ ວຸຕ຺ຕາເຍວາຕິ·

ກສ຺ມາ ປນ ກຄວຕາ ຈຕ຺ຕາໂຣວ ສຕິປຏ຺ຐານາ ວຸຕ຺ຕາ ອນູນາ ອນທິກາຕິ? ເວເນຍ຺ຍຫິຕຕ຺ຕາ·
ຕຓ຺ຫາຈຣິຕທິຏ຺ຐິຈຣິຕສມຖຍານິກວິປສ຺ສນາຍານິເກສຸ ຫິ ຍນ຺ທິກ຺ຂເວສຸ ມນ຺ທາ ມນ຺ທາ ປເວເທ຺ສຸ ຍນ຺ທສ຺ສ ຕຓ຺ຫາຈຣິຕສ຺ສ ໂອຬາຣິກໍ ກາຍານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານໍ ວິສຸທ຺ທິມຄ຺ໂຄ, ຕິກ຺ຂສ຺ສ ສຸຂຸມໍ ເວທນານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານໍ· ທິຏ຺ຐິຈຣິຕສ຺ສາປິ ຍນ຺ທສ຺ສ ນາຕິປ຺ປເພທກໍ ຈິຕ຺ຕານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານໍ ວິສຸທ຺ທິມຄ຺ໂຄ, ຕິກ຺ຂສ຺ສ ອຕິປ຺ປເພທກໍ ທມ຺ມານຸປສ຺ສນາສຕິປຏ຺ຐານໍ· ສມຖຍານິກສ຺ສ ຈ ຍນ຺ທສ຺ສ ອກິເຈ຺ເຉນ ອະທິຄນ຺ຕພ຺ພນິມິຕ຺ຕໍ ປຖມໍ ສຕິປຏ຺ຐານໍ ວິສຸທ຺ທິມຄ຺ໂຄ, ຕິກ຺ຂສ຺ສ ໂອຬາຣິກາຣມ຺ມເຓ ອສຓ຺ຐຫນ຺ໂຕ ທຸຕິຍໍ· ວິປສ຺ສນາຍານິກສ຺ສາປິ ຍນ຺ທສ຺ສ ນາຕິປ຺ປເພທກາຣມ຺ມໍ ຕຕິຍໍ, ຕິກ຺ຂສ຺ສ ອຕິປ຺ປເພທກາຣມ຺ມໍ ຈຕຸຕ຺ຖໍ· ອິຕິ ຈຕ຺ຕາໂຣວ ວຸຕ຺ຕາ ອນູນາ ອນທິກາຕິ·

សុភសុខនិច្ចអត្តវិបល្លាសប្បហានត្ថំ វា។ កាយោ ហិ អសុភោ, តត្ថ ច សុភវិបល្លាសវិបល្លត្ថា សត្តា។ តេសំ តត្ថ អសុភភាវទស្សនេន តស្ស វិបល្លាសស្ស បហានត្ថំ បឋមំ សតិបដ្ឋានំ វុត្តំ។ សុខំ និច្ចំ អត្តាតិ គហិតេសុបិ ច វេទនាទីសុ វេទនា ទុក្ខា, ចិត្តំ អនិច្ចំ, ធម្មា អនត្តា, តេសុ ច សុខនិច្ចអត្តវិបល្លាសវិបល្លត្ថា សត្តា។ តេសំ តត្ថ ទុក្ខាទិភាវទស្សនេន តេសំ វិបល្លាសានំ បហានត្ថំ សេសានិ តីណិ វុត្តានីតិ ឯវំ សុភសុខនិច្ចអត្តវិបល្លាសប្បហានត្ថំ វា ចតស្សោវ វុត្តា។ ន កេវលញ្ច វិបល្លាសប្បហានត្ថមេវ, ចតុរោឃយោគាសវគន្ថុបាទានអគតិប្បហានត្ថម្បិ ចតុព្វិធាហារបរិញ្ញត្ថម្បិ ចតស្សោវ វុត្តាតិ វេទិតព្វា។

១៦៥។ (ក) សុត្តន្តនិទ្ទេសេ បថវីកាយន្តិ ពួយស្មិំ រូបកាយេ បថវីធាតុំ សកលសរីរេ បន បថវីធាតុន្តិ ជាតុកត្វា សព្ពបថវីធាតុសង្គហំ សមូហតេត្វា កាយព្ភន្តរំ គតំ។ អាបោកាយាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ កេសកាយាទីនម្បិ ជាតុកត្វា កេសកាយាទិព្ភន្តរំ គតំ។ ចក្ខាទីនិ បន បរិច្ឆិន្ទិត្វា កាយព្ភន្តរំ នាមហត្ថីតិ តេសំ អព្ភន្តរំ ន គតន្តិ វេទិតព្វំ។

(ខ) សុខវេទនន្តិអាទីសុ សុខំ វេទនន្តិ កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា សុខំ វេទនំ។ តថា ទុក្ខំ វេទនំ។ អទុក្ខមសុខំ វេទនន្តិ បន ចេតសិកមេវ ឧបេក្ខាវេទនំ។ សាមិសំ សុខំ វេទនន្តិ ឆ គេហសិតសោមនស្សវេទនា។ និរាមិសំ សុខំ វេទនន្តិ ឆ នេក្ខម្មសិតសោមនស្សវេទនា។ សាមិសំ ទុក្ខំ វេទនន្តិ ឆ គេហសិតទោមនស្សវេទនា។ និរាមិសំ ទុក្ខំ វេទនន្តិ ឆ នេក្ខម្មសិតទោមនស្សវេទនា។ សាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនន្តិ ឆ គេហសិតុបេក្ខាវេទនា។ និរាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនន្តិ ឆ នេក្ខម្មសិតុបេក្ខាវេទនា។

(គ) សរាគំ ចិត្តន្តិអាទីនិ [illegible]កថាយំ វុត្តត្ថានិ។

(ឃ) ធម្មេសុ ធម្មេតិ ឯត្ថ កាយវេទនាចិត្តេហិ អវសេសេ តយោក្ខន្ធេ សន្ធាយ ឯតេ ធម្មាតិ ឯតេ សព្វេបិ អត្តា វា អត្តនិយំ វា ន ហោន្តីតិ, ទស្សេតិ អត្តត្តនិយា អភូតត្ថាតិ, តានិ ហេដ្ឋា វុត្ត វុត្តនយេនេវាតិ។

សតិបដ្ឋានកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. វិបស្សនាកថា

វិបស្សនាកថាវណ្ណនា

២៦. ឥទានិ វិបស្សនាបដិសំយុត្តាយ សតិបដ្ឋានកថាយ អនន្តរំ វិបស្សនាបភេទំ ទស្សេន្តេន កថិតាយ សុត្តន្តបុព្វង្គមាយ វិបស្សនាកថាយ អបុព្វត្ថានុវណ្ណនា. តត្ថ សុត្តន្តេ តាវ សោតិ សព្វនាមត្តា យោ ច សោ ច សព្វោបិ សង្គហិតោ ហោតិ. វតាតិ ឯកំសត្ថេ និបាតោ. កញ្ចិ សង្ខារន្តិ អប្បមត្តកម្បិ សង្ខារំ. អនុលោមិកាយ ខន្តិយាតិ ឯត្ថ វិបស្សនាញាណមេវ លោកុត្តរមគ្គំ អនុលោមេតីតិ អនុលោមិកំ, តទេវ ខន្តិយេបក្ខិត្វា អនុលោមិកា. សព្វសង្ខារា តស្ស អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ ខមន្តិ រុច្ចន្តីតិ ខន្តិ. សា មុទុកា មជ្ឈិមា តិក្ខាតិ តិវិធា. កលាបសម្មសនាទិកា ឧទយព្វយញាណបរិយោសានា មុទុកានុលោមិកា ខន្តិ. ភង្គានុបស្សនាទិកា សង្ខារុបេក្ខាញាណបរិយោសានា មជ្ឈិមានុលោមិកា ខន្តិ. អនុលោមញាណំ តិក្ខានុលោមិកា ខន្តិ. សមន្នាគតោតិ ឧបេតោ. នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ យថាវុត្តំ ឯតំ ឋានំ ឯតំ ការណំ ន វិជ្ជតិ. សម្មត្តនិយាមន្តិ ឯត្ថ “ហិតសុខាវហោ មេ ភវិស្សតី”តិ ឯវំ អាសឹសតោ តទេវ សម្ភវតោ អសុភាទីសុ ច អសុភន្តិអាទិអវិបរីតប្បវត្តិសព្ភាវតោ ច សម្មា សភាវោតិ សម្មត្តំ, អនន្តរផលទានាយ អរហត្តុប្បត្តិយា ច និយាមកត្តា និយាមោ, និច្ឆយោតិ អត្ថោ. សម្មត្តញ្ច សោ និយាមោ ចាតិ សម្មត្តនិយាមោ. កោ សោ? លោកុត្តរមគ្គោ, វិសេសតោ បន សោតាបត្តិមគ្គោ. តេន ហិ មគ្គនិយាមេន និយតត្តា “និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ (បារា. ២១; ទី. និ. ១.២៧២) វុត្តំ. តំ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតិ បវិសិស្សតីតិ ឯតំ អដ្ឋានន្តិ អត្ថោ. គោត្រភុនោ បន មគ្គស្ស អាវជ្ជនដ្ឋានិយត្តា តំ អនាវជ្ជិត្វា អនុលោមិកខន្តិយា អនន្តរំ សម្មត្តនិយាមោក្កមនំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ. អថ វា អដ្ឋារសសុ មហាវិបស្សនាសុ គោត្រភុ វិវដ្ដានុបស្សនា ហោតីតិ អនុលោមិកខន្តិយា ឯវ សង្គហិតា ហោតិ. ចតូសុបិ សុត្តន្តេសុ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ. ឯតេហិ អនុលោមិកខន្តិសម្មត្តនិយាមវចនអរិយផលវចនេហិ ច ឆ ធម្មាតិ ឆក្កនិបាតេ (អ. និ. ៦.៩៨, ១០១) ចត្តារោ សុត្តន្តា វុត្តា. កណ្ហសុក្កបក្ខវសេន ហិ ចត្តារោ សុត្តន្តា ហោន្តីតិ.

២៧. កតិហាការេហីតិអាទិកេ បុច្ឆាបុព្វង្គមេ សុត្តន្តនិទ្ទេសេ បញ្ចក្ខន្ធេ អនិច្ចតោតិអាទីសុ នាមរូបញ្ច នាមរូបស្ស បច្ចយេ ច បរិគ្គហេត្វា កលាបសម្មសនេន អារព្ភវិបស្សកោ យោគាវចរោ បញ្ចសុ ខន្ធេសុ ឯកេកំ ខន្ធំ អនិច្ចន្តិកតាយ អាទិអន្តវន្តតាយ ច អនិច្ចតោ បស្សតិ. ឧប្បាទវយបដិបីឡនតាយ ទុក្ខវត្ថុតាយ ច ទុក្ខតោ. បច្ចយយាបនីយតាយ រោគមូលតាយ ច រោគតោ. ទុក្ខតាសូលយោគិតាយ កិលេសាសុចិបគ្ឃរណតាយ ឧប្បាទជរាភង្គេហិ ឧទ្ធុមាតបរិបក្កបភិន្នតាយ ច គណ្ឌតោ. បីឡាជនកតាយ អន្តោតុទកតាយ ទុន្នីហរណីយតាយ ច សល្លតោ. វិគរហណីយតាយ អវឌ្ឍិអាវហនតាយ អឃវត្ថុតាយ ច អឃតោ. អសេរិភាវជនកតាយ អាពាធបទដ្ឋានតាយ ច អាពាធតោ. អវសតាយ អវិធេយ្យតាយ ច បរតោ. ព្យាធិជរាមរណេហិ លុជ្ជនបលុជ្ជនតាយ បលោកតោ. អនេកព្យសនាវហនតាយ ឦតិតោ. អវិទិតានំយេវ វិបុលានំ អនត្ថានំ អាវហនតោ សព្វុបទ្ទវវត្ថុតាយ ច ឧបទ្ទវតោ. សព្វភយានំ អាករតាយ ច ទុក្ខវូបសមសង្ខាតស្ស បរមស្សាសស្ស បដិបក្ខភូតតាយ ច ភយតោ.

ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨻᨴ᩠ᨵᨲᩣᨿ ᨴᩮᩣᩈᩪᨸᩈᨭ᩠ᨮᨲᩣᨿ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᨵᩥᩅᩣᩈᨶᩣᩁᩉᨲᩣᨿ ᨧ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩮᩉᩥ ᨧᩮᩅ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨸᨧᩃᩥᨲᨲᩣᨿ ᨧᩃᨲᩮᩣ᪨ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᩈᩁᩈᩮᨶ ᨧ ᨸᨽᨦ᩠ᨣᩩᨸᨣᨾᨶᩈᩦᩃᨲᩣᨿ ᨸᨽᨦ᩠ᨣᩩᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅᨲ᩠ᨳᨶᩥᨸᩣᨲᩥᨲᩣᨿ ᨳᩥᩁᨽᩣᩅᩔ ᨧ ᩋᨽᩣᩅᨲᩣᨿ ᩋᨴ᩠ᨵᩩᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨲᩣᨿᨶᨲᩣᨿ ᨧᩮᩅ ᩋᩃᨻ᩠ᨽᨶᩮᨿ᩠ᨿᨡᩮᨾᨲᩣᨿ ᨧ ᩋᨲᩣᨱᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨿᩥᨲᩩᩴ ᩋᨶᩁᩉᨲᩣᨿ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨶᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩃᩮᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩋᩃᩮᨱᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᩴ ᨽᨿᩈᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩈᩁᨱᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᩮᩉᩥ ᨵᩩᩅᩈᩩᨽᩈᩩᨡᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩉᩥ ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨ ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿᩮᩅ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᩣᨾᩥᨶᩥᩅᩣᩈᩥᩅᩮᨴᨠᨠᩣᩁᨠᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᨠᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲᩣᨿ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩔᩣᨾᩥᨠᨽᩣᩅᩣᨴᩥᨲᩣᨿ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣᨿ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩣᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ᪨ ᨠᨸᨱᨾᨶᩩᩔᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ, ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨸᩥ ᨧ ᨠᨸᨱᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩈᨴᩥᩈᨲᩣᨿ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨩᩁᩣᨿ ᨧᩮᩅ ᨾᩁᨱᩮᨶ ᨧᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣ ᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨸᨠᨲᩥᨲᩣᨿ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣᨿ ᨹᩮᨣ᩠ᨣᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᩩᨡᨽᨬ᩠ᨩᨶᩦᨿᨲᩣᨿ ᨧ ᩋᩈᩣᩁᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨥᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᩋᨥᨾᩪᩃᨲᩮᩣ᪨ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᩩᨡᩈᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᩔᩣᩈᨥᩣᨲᩥᨲᩣᨿ ᩅᨵᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨣᨲᨽᩅᨲᩣᨿ ᩅᩥᨽᩅᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨲᩣᨿ ᨧ ᩅᩥᨽᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩈᩅᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᩈᩣᩈᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨾᩣᩁᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᩣᨾᩥᩈᨽᩪᨲᨲᩣᨿ ᨾᩣᩁᩣᨾᩥᩈᨲᩮᩣ᪨ ᨩᩣᨲᩥᨩᩁᩣᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨾᩁᨱᨸᨠᨲᩥᨲᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥᨩᩁᩣᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨾᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨠᨸᩁᩥᨴᩮᩅᩩᨸᩣᨿᩣᩈᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᩈᩮᩣᨠᨸᩁᩥᨴᩮᩅᩩᨸᩣᨿᩣᩈᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᨿᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩥᨠᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨸᩔᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨧ "ᨸᩔᨲᩦ"ᨲᩥ ᨸᨴᩈᩮᩈᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪁᪇᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩪᩉᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨠᩮᨠᨡᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩮ ᨧ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨶᩴ ᨠᨳᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩪᩉᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩅᨶᩣᨶᩴ ᩋᩅᨿᩅᩮᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᨠᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩈᨾᩪᩉᩣᨶᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨧᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ "ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ "ᩑᨠᨻ᩠ᨿᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪂᪨᪗᪇᪁) ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩅᨧᨶᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩅᩣ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩮᩅᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨬᩣᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨠᩣᩃᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨸᨾᩣᨱᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᩣᨾᩴ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩦᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᨹᩃᩮᨶ ᨸᨶ ᩒᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨶᩥᨿᩣᨾᩮᩣᨠ᩠ᨠᨾᨶᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨽᩪᨲᩴ᪨ ᩅᩥᩈᩃ᩠ᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩃ᩠ᩃᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩦᩈᩩ᪨ ᩋᨶᩣᨻᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨻᩣᨵᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ, ᩋᩣᨻᩣᨵᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩴ ᩅᩣ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩦᩈᩩ᪨ ᩋᨸᩁᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩏᨸᩔᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩔᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᨾᩈᩩᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨸᩁᨾᩈᩩᨬ᩠ᨬᩴ᪨ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨶᨸᩩᩴᩈᨠᩅᨧᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᨧ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨽᩪᨿᩮᩣ ᩅᨧᨶᩮᨿ ᨸᨭᩥᩃᩮᩣᨾᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩣᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩈᩅᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨾᩥᩈᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨩᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩋᨾᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᨦ᩠ᨣᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨾᩁᨱᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨾᩁᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᨶᨸᩩᩴᩈᨠᨽᩣᩅᩅᩈᩮᨶ "ᨾᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

᪁᪈᪨ ᩑᩅᨾᩥᨾᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᩩ ᩋᩣᨠᩣᩁᨽᩮᨴᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩣᨿ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩈᩩ ᩈᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨶ ᨲᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩈᩩ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᩣᩈᩩ ᨿᨳᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᩅᩈᩣᨶᩮᨶ ᨸᨶᩮᨲᩣ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨣᨱᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩥᨲᩣ᪨ ᨣᨱᨶᩣᩈᩩ ᨧ ᨣᨱᨶᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨮᨾᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩦᨲᩥ

“បរតោ រិត្តតោ តុច្ឆតោ សុញ្ញតោ អនត្តតោ”តិ ឯកេកស្មិំ វុត្តេ បញ្ច បញ្ច កត្វា បញ្ចសុ វុត្តេសុ បញ្ចវីសតិ អនត្តានុបស្សនា បញ្ញាសាតិ “អនិច្ចតោ បលោកតោ ចលតោ បភង្គុតោ អទ្ធុវតោ វិបរិណាមធម្មតោ អសារកតោ វិភវតោ សង្ខតតោ មរណធម្មតោ”តិ ឯកេកស្មិំ វុត្តេ ទស ទស កត្វា បញ្ចសុ វុត្តេសុ បញ្ញាសំ អនិច្ចានុបស្សនា។ សតំ បញ្ចវីសតិ ចេវាតិ សេសា “ទុក្ខតោ រោគតោ”តិអាទយោ ឯកេកស្មិំ វុត្តេ បញ្ចវីសតិ បញ្ចវីសតិ កត្វា បញ្ចសុ វុត្តេសុ បញ្ចវីសតិសតំ ទុក្ខានុបស្សនា។ យានិ ទុក្ខេ បវត្តេតិ យា អនុបស្សនា ទុក្ខេ វុត្តបញ្ចកេ គណនវសេន បវត្តន្តិ, តា សតំ បញ្ចវីសតិ ចេវាតិ សព្ពេត្វា វេទិតព្វា។ “យានី”តិ ឯត្ថ លិង្គវិបល្លាសោ ទដ្ឋព្វោតិ។

វិបស្សនាកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១០៎ យាតិកាកថា

យាតិកាកថាចណ្ណុតា

៣០៎ ញ្ញាតិ យហារធេរា ចិបរ្សុតាកថាតត្ថូទ៌ របកលេ បដិរមុ្ពិកាយរក្កេ តិទ្ទិដ្ឋេ របយឆចិបរ្សុតាយក្កុតិផ្ញាតឆរេយ្ខ អាកាទេតាតត្ថូចរេរត តាតាបរិយារេយហិ ខេធារេយត្យការយោ តិន្ធុរេតាតិអាឌិតិ ឲក្បុតចិ៍រតិ យាតិកាបកាតិ ដ្ធិ្ទិរិត្វា រេតារំ តិដ្ឋេរចរេរត យាតិកាកថំ តាយ កថេឆរិ៎ តរ្សូា អយំ អបុត្ផត្វាតុចណ្ណុតា៎ យាតិកាយ តាច តិន្ធុរេតាតិ អយិលិរេតា៎ របេត្ផុបិ ហិ កិលេរសា បិច្ឆអាយោកេតា យិលិតា, រាកាបិ តាច តិរត្តុរប្បចរេត្តា រទីទំ ជហតិ, កិ បតរេត្ផា កិលេរសា ៎ “តរេយារេយ, ភិក្ខុរេច, អក្កិ រាកក្កិ រេការក្កិ រេយាហក្កិ”តិ (ញ្ញាតិត្យ៎ ៥ឲ្យ; ឌិ៎ តិ៎ ឲ្យ៎ឲ្យ០វ៍) បត កិលេរសតាយកា តរេយា ឲច កិលេរសា ត្យុត្តា, តំរប្យុឃុត្តាបិ បត ជហត្តិរេយច៎ ឲចំ ឈាតកិលេរសាកាចរេតា តិន្ធុរេតា៎ រេកា រេរា? ចិរេយាក្ខូរប្ផុត្ត្ផត ចិរេយារេក្ខាតិ ជដ្ឋេត្ផា៎ យុន្ធុតីតិ រេយារេក្ខា៎ ចិយុន្ធុតីតិ ចិរេយារេក្ខាតិ អរេត្វា៎ ញ្ញាកេយក៌ យាតិកាបក៌៎ ចិផ្ញាចិយុត្តីតិ ចិផ្ញារេយច ចិយុត្តិ៎ ញ្ញាកេយក៌ យាតិកាបក៌៎ ឈាតចិរេយារេក្ខាតិ ឈាតរេយច ចិរេយារេក្ខា៎ ញ្ញាកេយក៌ យាតិកាបក៌៎ រេររាតិ ឲកោការេតចាតិ ឲចំ ឲក្បុតចិ៍រតិ យាតិកាបកាតិ៎

៣៧៎តេក្ខុរេយុត កាយន្ធុតូរេតា តិន្ធុរេតាតិ តេក្ខុរេយុត កាយន្ធុតូរេតា អរេបតត្តា កាយន្ធុតូរេតា តិក្កិរេលរេរា រេយាកិ៎ រេតាត បដិលទ្ធិ តេក្ខុយុប្បិ តិន្ធុរេតា តិក្កិរេលរេរា ចិរេយារេក្ខា៎ ឲចំ រេររេរបុបិ៎ តេក្ខុរេយុត កាយន្ធុតូរេតា យុន្ធុតីតិ ចិរេយារេក្ខាតិ តេក្ខុរេយុត កាយន្ធុតូរេតា រេយាកិ យុន្ធុតីតិ តំ តេក្ខុយុំ ចិរេយារេក្ខាតិ អរេត្វា៎ ឲចំ រេររេរបុបិ៎ ចិផ្ញូតីតិ ចិផ្ញាតិ រកាចរេតា ចិផ្ញូតិ អត្វិ ដ្ឋបលត្ពុតីតិ ចិផ្ញា តាយាតិ អរេត្វា៎ អឆ ចា រកាចឌាតតត្វំ បដិបត្ត្ហិ រេយាកិហិ រកាចំ រេចឌិយតិ ឌាតិយតីតិ ចិផ្ញា តាយាតិ អរេត្វា៎ អឆ ចា ចិរេររលិកត្វំ បដិបត្ត្ហិ រេយាកិហិ រេចឌិយតិ បដិលិកិយតីតិ ចិផ្ញា តាយាតិ អរេត្វា៎ អឆ ចា អត្តុតា ចិត្តិតត្ផំ ក្យុយិ ចិត្តិ លកតីតិ ចិផ្ញា តាយាតិ អរេត្វា៎ អឆ ចា រកាចជរ្សុតរេហត្យុត្តា រកាចំ ចិឌិតំ កទោតីតិ ចិផ្ញា តាយាតិ អរេត្វា៎ ចិផ្ញូរេត្តា យុន្ធុតិ, យុន្ធុរេត្តាចិផ្ញូតីតិ យឆាត្យុរេត្តា ឆរេយ្ខា យឆាត្យុរេត្តតរេត្វុត ចិផ្ញូយារេតា យឆាត្យុត្តរេតា យុន្ធុតិ, យឆាត្យុត្តរេតា យុន្ធុយារេតា យឆាត្យុរេត្តតរេត្វុត ចិផ្ញូតីតិ ចិផ្ញាចិយុត្តិ តាយាតិ អរេត្វា៎

កាយន្ធុតំ រំចទេដ្ឋេតាតិ កាយន្ធុតតិចាទហេដ្ឋេត តំ តេក្ខុយុំ បីលចិរុទ្ធិ តាយាតិ អរេត្វា៎ តំរេយច អចិក្ខុបរេហត្យុត្តា អចិក្ខុបរេដ្ឋេត ចិត្តចិរុទ្ធិ៎ ជរ្សុតរេហត្យុត្តា ជរ្សុតរេដ្ឋេត ឌិដ្ឋិចិរុទ្ធិ៎ រេររេរបុបិ ឲរេរច តរេយា៎ បដិប្យរ្សុយុត្តិតីតិ តេក្ខុយាឌិតា កាយន្ធុតាឌិក៌ រេយាកាចចទោ បដិប្យរ្សុយុត្តិតីតិ តេក្ខុយាឌិកា ឆរេយ្ខា បរ្សុទ្ធិ តាយាតិ អរេត្វា៎ បហឹតត្តាតិ រេតាត រេតាត បហារេតត បហឹតត្តា៎ ឆាតរេដ្ឋេត ឆាហត្តិ ឈាតបន្ធុរេចក្ខុហាចរេរត ចិបរ្សុតាចរេរត យក្កុបន្ធុរេចក្ខុហាចរេរត ឆាតរេដ្ឋេត តេក្ខុយាឌិក៌ ឆាហ៌ តាយាតិ អរេត្វា៎ ឌិដ្ឋេត្តា ជរ្សុតត្តិ ឲត្វាបិ ឲរេរច តរេយា៎ ចិរុផ្ញុតីតិ រេយាកិ, តេក្ខុយាឌិកា ចិរុទ្ធិ៎

តេក្ខុយុតិដ្ឋេរេរ តេក្ខុយុំ អរេលិកត្តា កាយរាករេតា តិរ្សុជត្តិ តិរ្សុរហ៌៎ តរេតា តិក្ខុតត្តិ តេក្ខុយុំ៎ “រ្ខុបិតរេយតំ តិរ្សុរហ៌ យឌិជំ តេក្ខុយុ”ត្តិ

ចុក្ខយាតេ អារុប្បចិសេសស្ស អធិប្បេតតោ ចិសេសស្ស ធស្សតត្ថំ អញ្ញាតត្ថំ ចុត្តបាឋេក្កសេយតេច យធិធំ អារុប្បត្តិ ចុត្តំ˙ តញ្ហា អារុប្បំ ទុបតោ តិក្ខត្តត្តា តេក្ខល្លំ តាយាតិ អធិការចេសេតេច ចុត្តំ ហោតិ˙ ក្ខតត្តិ ស្ប្បាគសយាយោកឌឹបតំ˙ សច្ចតត្តិ បច្ចយឥាលចិសេសធស្សតំ˙ បដិច្ចសមុប្បត្តិ បច្ចយសយាយោកបិ បច្ចយាតំ អញ្ញាបិរកាចធស្សតំ˙ តិទោរេធា តស្ស តេក្ខល្លត្តិ តិក្ខាតំ តតោ សច្ចតតោ តិក្ខត្តត្តា តស្ស សច្ចតស្ស តេក្ខល្លំ តាយ˙ អារុប្បស្ស ធ តិទោរាធស្ស ធ កហណំ អញ្ញាតត្ថំ បិទេធ ចុត្តក្កសេយតេច កតំ˙ “កាយធ្ធត្តស្ស តេក្ខល្លំ តេក្ខល្ល”ត្តិ ចុក្ខយាតេ បុតុក្តំ ហោតិ˙ តេក្ខល្លចចតេតេច ធ តស្ស តេក្ខល្លបិឌ្ឍីតិ តំ អធត្តា សេសតេក្ខល្លសេយច ចុត្តំ˙ តំ ស្កកេយច˙ តិស្សុលាតិធ្វេសេបិ ញាមិតាធ តសេយត អតេត្តា តេធិតត្តោ˙ តិស្សុលីយា ឆាត្សយា បតេតត្តំ ស្កកេយច តេក្ខល្លត្តិ ចុត្តំ˙ បធិចេកោតិ បធិចិត្តកាតេធា តេក្ខល្លាឌិកោសយធ˙ តធាសធ្វតីតិ សោកឹ, តេក្ខល្លាធសោ តធាសក្កោ˙ តេក្ខល្លំ បចតេត្តកត្តា សោកឹ តេក្ខល្លតុត ធទតីតិ ចុក្ខតិ˙ តំ បត តេក្ខល្លំ ធទិយា˙ ខុស តសោ សេសេសុបិ˙ ឥសាតចិសោក្ខតិធ្វេសេ ធត្តត្តិ ចិសោក្ខកធាយំ ចុត្តំ˙ កោធលំ តត្តំ “ឌាតាតីតិ ឥសាតចិសោតក្ខា”តិ (បដិ˙ ម˙ ១˙១០លី) ចុត្តំ, ញ្ហធ បត “ឌាតាតីតិ, ឥសាយតី”តិ បុក្កលិធិដ្ឋាតាធ តេសតា កតាតិ អយំ ចិសេសោ˙

៦១˙ កាចតាធិដ្ឋាតឌីចិតតិធ្វេសេ ធ បុក្កលិធិដ្ឋាតា តេសតា កតា˙ ធយុតោ បត កាចតា តាយ តេក្ខល្លាធសោធ˙ អធិដ្ឋាតំ តាយ តេក្ខល្លាឌិចសេត បតិដ្ឋាបិតចិត្តសេយធ˙ ឌីចិតំ តាយ តេក្ខល្លាឌិចសេត បតិដ្ឋាបិតចិត្តស្ស សយុាអាឌីតេធា តាយ˙ កោ សោ សយុាអាឌីតេធា តាយ ? យិច្ឆាឌីធា ចិទតិ, ធតេមុត សសេត បច្ចយបរិសេយសតធាយាតេយា ធ˙ តត្ថំ សយំ ឌីចតីតិ សយំ ឌីចិតំ ឌីចតិ, កាចតប៉ុសកចធតំ ធា, សសេត ឌីចតីតិ ចុត្តំ ហោតិ˙ តេោ ចិសយត្តិ “សយំ ឌីចតី”តិ ចុត្តសេ្សធ អត្ថស្ស បដិសេធចសេត អចធារណំ កតំ˙ សយុា ឌីចតីតិ អាកាទតិធស្សតំ˙ តេោ យិច្ឆាតិ តស្សេធ តិយតំ˙ ចិសុទ្ធំ ឌីចតីតិ សកាចចិសុទ្ធិយា ចិសុទ្ធំ ឌីចិតំ ឌីចតិ˙ តេោ កិលិដ្ឋត្តិ តស្សេធ តិយតំ˙ យញ្ញាតេធាតិអាឌីហិ យធាចុត្តាតំ តិស្សត្តំ សយុធាតំ អាតិសំសំ ធសេ្សតិ˙ តត្ថំ យញ្ញាតេធាតិ យំ យំ ខុធ˙ លត្តិយបរិសត្តិ លត្តិយាតំ សត្តិបិតំ˙ សោ ហិ សយត្តសោ សឹធត្តិ ខុត្ថំ អកតញុ្ឌ្ឌិតោតិ បរិសាតិ ចុក្ខតិ˙ ខុសេច តសោ ញ្ហាតទត្តសេយ˙ លត្តិយាឌីតំសេយធ អាកាយតសយុត្តិយា ធាកាលសយុត្តិយា ធ សយត្តាកតត្តា តាសំសេយធ ធតស្សត្តំ កហណំ , ត សុធ្ធបរិសាយ˙ ចិសារទោតិ តីហិ សយុធាហិ សយុតេត្តា ចិកតសារទេឌ្ឍា, តិត្តុសោតិ អតេត្តា˙ អសព្ភកូតោតិ អសព្ភុចិតោ ត តិទេត្តធក្ខុតោ˙ តំ កិស្ស ហេតុតិ តំ ចិសារធត្តំ កោត ហេតុតា កោត ការទោលត ហោតីតិ តេចតិ អតេត្តា˙ ញ្ហធាតិ តធា ហីតិ តស្ស ការលចចតំ˙ យស្មា ខុធំ តិសយុធាសយុតេត្តា, តស្មា “ចិសារទោ ហោតី”តិ ចិសារទភាចស្ស ការណំ ធសេ្សត្តា តិដ្ឋបេសីតិ˙

សច្ចុបប្បកាសិតិយា បដិសម្ភិទាមក្កុ-អដ្ឋកធាយ

យាតិកាកធាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា˙

បញ្ញាចក្កុចណ្ណតា តិដ្ឋិតា˙

តិដ្ឋិតា ធ្ធញអធក្កស្ស អបុព្ពត្តាតុចណ្ណតា˙

ឧត្តាចតា ច តិចក្កបក្កហិតស្ស

សមតិ៍សកឆាបនីយស្លិតស្ស បនីសម្មិគ្គាយក្កស្ស អត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា ទេហាតីតិ៍

តិកយតកឆា

យហាចក្កោ យន្តិរ្យា ច, ក្ខុឡអចក្កោ ច តាយទោ;

តឃោ ចក្កា ត្តឆ ចុត្តា, បយាឈបនីបិនីឃោ៍

ចក្កេ ចក្កេ ចស ចស, កឆា ឃា តា ក្ខុឺទិតា;

ក្ខុឆ្កាតកាឆា សន្តានំ, ត្តយា តានំ ឃឆាក្កាយំ៍

ឆាឈំ ដិដ្ឋិ អាតាបិតំ, ត្តក្ខ្រិឃំ ចិយោក្លបទ្ធាយំ;

កតិ កយ៉ុ ចិបល្លាសោ, យក្កោ យល្លាតិ តា ចស៍

ឃុកតន្តសក្ខុទេតិន្តក្កា, យេត្តា ចិទាកបទ្ធាយា;

បនីសម្មិគ្គា ឆយុចក្កំ, លេកុត្តទាលសុន្តាតា៍

បន្តា ត្តន្តិ អកិសយឃោ, ចិចេកា ចទិឃបទ្ធាយោ;

បិនីហិទំ សយឃឹស-សតិ ចិបស្សតយាតិកា៍

ឃោ សោ សុកតសុតាតំ, អឆិបតិក្ខុតោត ក្ខុតហិតទតិតា;

ទេវេត ចិរកាលចតា, ចុទេត្តា បដិសន្ធិកាយេក្កា`

តស្សត្តចណ្ណតា ឃា, បុញ្ញដ្ឋកមាតយំ តមា ឃុត្តិ;

តិស្សាឃ យឃាទន្ធា, តិដ្ឋាតយុបិកតា ឲសា`

យំ តំ ថ្ងត្តទយត្តិ, យត្តិកាលឃុទេតា ឃុទេតា ច សន្ធាឃ;

ការឃិ យហាចិហាទេ, បរិទេចលយទេតកសាស្វកាំ`

ទេទទេទតត្ត តិចសតា, សយាបិតាយំ យហាកិឆាទេតត;

តតិទេឃ ចទេស្ស ក្ទុតិទេតា, ទេយាក្កល្លាតស្ស ក្ទុបតិទេតា`

សយយំ អតុទេលិទេយត្តិ, ទេទទាតំ ទេទចាឩបិតំ;

តិដ្ឋំ កតា ឃទាយំ, អដ្ឋកទា ទេលិកហិតឌតតិ`

ឆយុំ អតុទេលិទេយត្តា, អត្តហិតំ បទហិតញ្ញា សាទេឆត្តា;

តិដ្ឋំ កឆ្លត្ត តទា, យទេតាទទា សព្ទសត្តាតំ`

សន្ធ្វបកាសិតិឃា, អដ្ឋកទាទេឃត្ត កលិតក្សទេលហិ;

កលិតា ត្យ កាលចាទា, ចិទេញ្ញាឃ្យា អដ្ឋបញ្ញាស`

អាតុដ្ឋទេកត អស្សា, លទេត្ថាពាទេត្តត កលិឃយាតា ត្យ;

ក្ទុត្ថសសហស្សសន្ធា, កាទាទេឃា បញ្ញ ច សតាតិ`

សាសនចិរដ្ឋិតត្ថំ, លោកហិតត្ថញ្ច សាធវេន យថា;

បុញ្ញំ ឥមំ រចយតា, យំ បត្តមនប្បកំ វិបុលំ

បុញ្ញេន តេន លោកោ, សទ្ធម្មរសាយនំ ផសពាលស្ស;

ឧបក្កិលេសេហិត្វា វិមលំ, បប្បោតុ សុខំ សុខេនេវ ចាតិ

សទ្ធម្មប្បកាសិនី នាម

បដិសម្ភិទាមគ្គប្បករណស្ស អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា